

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NEDL TRANSFER

HN 4QK4 8

KF 25103

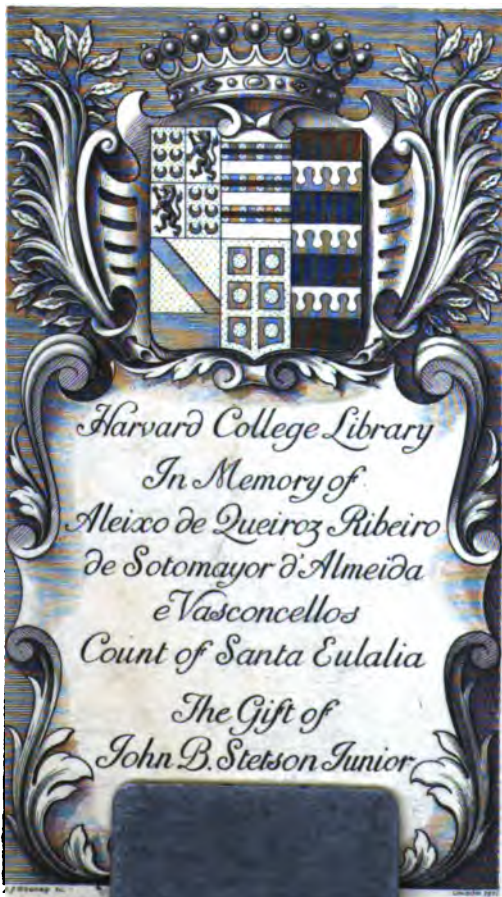
720

LIBRARIA

DE

PALEIA

N.º

674

M. VALERII
MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBROS XV.

INTERPRETATIONE ET NOTIS ILLUSTRAVIT
VINCENTIUS COLLESSO J. C.

J U S S U
CHRISTIANISSIMI REGIS,
A D U S U M
SERENISSIMI DELPHINI.

VENETIIS APUD SEBASTIANUM COLETI
MDCCXXXIX.

SUPERIORUM PERMISSU ET PRIVILEGIO.

~~Lim 11, 13015~~
KF 25103

HARVARD COLLEGE LIBRARY
FROM THE LIBRARY OF
FERNANDO PALHA
DECEMBER 3, 1928

9

SERENISSIMO DELPHINO

S. P. D.

VINCENTIUS COLLESSO J. C.

OS antiquus etiam nunc obtinet, SERENISSIME DELPHINE; ut qui literarium opus in lucem editurus sit, vindicem sibi adversus malevolos conciliet. Felicem Martialem, qui tandem hodierno die ad Te accedat; me feliciorum dixerim, qui Tibi, SERENISSIME DELPHINE, offeram lepidum hunc poetam, in carpendis vitiis acutissimum, virtutis vero defensorem acerrimum. In usus tuos jussu Ludovici Magni interpretatione & notis illustrandum illum susceperam: sed fato nostro serius in lucem prodiit poeta, abs Te pridem nedum Minervæ ludo, sed & discipline equestri stadio feliciter decurso. In Te enim tam egregia, & tam præclara indoles est, ut, quibus indulgisti artibus, iis omnibus summum attuleris ornamentum. Quantus vero sit oris tui decor, quanta morum suavitas, quam acre ingenium tacitus admiror.

*Nimirum paternam refers sapientiam incredibilem ,
ac pene divinam . Ludovici Magni clementiam , res
gestas , disjunctissimas regiones cursibus peragratas , si-
mul & victoriis illustratas totus stupet orbis . Te ,
SERENISSIME DELPHINE , simillimum tanto genito-
ri filium verbo uno cum affirmo , laudum omnium ma-
teriam statim exhausisse mihi videor . Ergo Tibi au-
ilio jam esse nequit noster poeta , at delectationi esse
poterit . Si quando , dum quiescit Europa benignitate
Maximi tui Parentis , Tu saltem rerum bellicarum
imagine , venandi scilicet studio in montes & silvas
raptus vel unam horam donaveris Martiali :*

*Retia dum cessant , latratoresque molossi;
Et non invento silva quiescit apro .*

*Nec horam totam perdideris forte oblectatus salibus
Atticis nostri poeta , & hominum moribus , quas de-
scribit elegantissime . Hoc si contigerit , merito gratula-
bor & Martiali , & mihi . Vale , SERENISSIME
DELPINE , diuque Galliarum populis vive .*

Lut. Paris. Calendis Majis
M. DC. LXXX.

AD LECTOREM.

AUCTORES Latinos commentariis alii brevioribus, alii tam diffusis illustrarunt, ut nec hos, nec illos facile capiant juvenes, quorum ætati non ita exigua, nec adeo ingentia conveniunt volumina. Quapropter in ulum SERENISSIMI DELPHINI jussit LUDOVICUS MAGNUS, Historicorum & Poetarum Latinorum verba ad verba faciliori interpretatione, adjectis deinde notis breviter & nitide explicari. Hoc munus multis viris ingenio & doctrina præstantibus fuit impositum: mihi autem hæc contigit provincia, ut MARCI VALERII MARTIALIS opera modo præscripto in lucem edi curarem. Hoc initum consilium ad promovenda Augusti Principis studia, Tibi etiam, CANDIDE LECTOR, licet per regiam munificentiam in tuos usus convertere.

Sic LUDOVICUS MAGNUS serventium undique armorum strepitu, dum solus nec totus quidem sufficit tot potentissimis hostibus in victrices Gallias conjuratis, cogitat tamen artes ingenuas, quibus informandum Augustum Filium commiserat nobilissimo CAROLO SANCTEMAURÆO Duci Montauserii illustrissimo. Elegit Rex sapientissimus virum moris antiqui, bello ac pace conspicuum, cujus prisca fides, amor recti, res gestæ domi militiaeque exemplo essent SERENISSIMO DELPHINO. Ille statim meditatus quæ posset ratione erudiri Augustus Princeps, faciliorem hanc excogitavit, quam Tibi subjeci.

Illustrissimus ac Reverendissimus Episcopus Condomensis JACOBUS-BENIGNUS BOSSUETIUS Præceptor ascitus est. Vir ille sacrarum & humaniorum literarum peritissimus, Magister docendi facundissimus tam suaviter variis disciplinis imbuere SERENISSIMUM DELPHINUM, ut quæ præcepta defatigationi aliis, Ipsi fuerint voluptati. Porro in partem tanti operis perficiendi, quo nihil deesset Augusto Principi, adjunctus est PETRUS-DANIEL HUETIUS Abbas Alnetensis: vir propitio Apolline natus, qui omnes omnium literarum partes felicissima ingenii ubertate complexus est, & mirum in modum excoluit. HUETIUM nominasse sufficiat, cujus nominis fama in Republica literaria jamdudum percrebuit. Vir ille nobilissimus atque eruditissimus quibusdam in locis obscurissimis comiter

ter mihi monstravisse viam, quibus si quid lucis accesserit, ipsi acceptum refero.

His initiis institutus adolevit SERENISSIMUS DELPHINUS: quem crescentem sumus admirari, eundem toti orbi jam esse admirationi, atque expectationi congratulamur.

Pauca quæ supersunt habeo, quæ Te scire velim. Variorum scriptorum notis usus sum sæpius, quos passim honoris causa nominavi; & de quibus bene meritu me fateor lubenter. Quæ caractere Romano lemmatibus adjecta reperies, ea ego addidi brevia argumenta epigrammatum. Ut plurimum corrupta sunt, & a Grammaticis inscripta; exceptis libris decimo tertio, & decimo quarto, quibus apposita videntur lemmata ab ipso Martiale, epig. 3. lib. 13. & epig. 2. lib. 14.

Josephi Langii indicem subjeci, mendis innumeris sublatis. Junii editionem quam secutus est Langius omnium optimam, fideliter quoque sum secutus, non prætermisissis variis lectionibus. Doctissimi Matthæi Raderi e Societate JESU quatuor capita, quæ sequuntur, apposuimus. Primum est de vita Martialis, secundum de illius libris & scriptis, tertium continet testimonia scriptorum de Martiale, quarto denique agitur de epigrammate. Vale.

A D
M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBROS
PROLEMMATA.

VITA MARTIALIS
EX IPSO MARTIALE
POTISSIMUM DE PROMPTA.

CAPUT I.

M VALERIUS MARTIALIS COQUUS, patre Frontone, matre Flaccilla, Bilbili in Celtiberia natus, Calagurritanus fuit alumnus, quam obsecurus majorum natalibus, tam clarus ingenii monumentis. De nominibus poetæ constat ex omnium codicum fide, qui M. Valerium Martialem præferunt, quæ, num ipse sibi adsciverit, an a parentibus acceperit, in medio relinquo. Quamquam Marci & Valerii Romana nomina Romæ primum assumpta iudico. Civem enim Romanum fuisse, nullus dubito, cum alius ipse civitatem impetraret, ut lib. 3. epig. 94. gloriatur in Nervolum:

*Quot mihi Casares facti sunt munera civis,
Nec residem famulos suspicor esse tibi.*

Nec factum, sed natum, alioqui patronum suum carmine laudasset. Facilis vero erat tum aditus ad jus civitatis; quod Claudius tam vile fecerat, ut vitreis fractis vulgo diceretur emi. Otho vero peregrinis etiam donavit, ut Dio in Cladio & Othone testatum reliquit. Bilbilis colonia Augusta dicta est, ut ipse scribit lib. 10. epig. 103.

*Municipes Augusta mihi quos Bilbilis acris
Monte creant*

Et extat in Tiberii Imperatoris æreo nummo AUGUSTA BILBILIS: Vespasianus autem, Plinio teste lib. 3. cap. 3. universæ Hispaniæ jus Latii dedit, civitatem postea Caracallus. Marci ergo & Valerii nomina more

M. VAL. MARTIALIS

more civium Romanorum, qui prænomen, nomen; cognomen ferebant, sibi poeta legit, arbitrato reor suo. Marci forte & Martialis quod mense Martio esset editus. Illi enim Marci, ut veteres tradunt, vocabantur, Valerii nomen vel a Mœcenate suo aliquo Valerio, vel Valerio Flacco familiari poeta, vel forte ob memoriam Catulli quem est imitatus, qui & ipse Valerius audivit, sibi sumpsit: nec enim a maioribus acceptum arbitror, etsi non ignorō, nomina novis civibus assumpta ab iis, quorum beneficium civitatem impetrassent, sua vero pro cognominibus servata. Quod lib. 1. de bello Gallico Cæsar ostendit, cum ait: *Commodissimum visum est M. Valerium Proculum, Caji Valerii Caburri filium, cuius pater a Cajo Valerio Flacco civitate donatus erat, mittere.* Et Cicero ad Acilium scribens idem tradit: *Cum Demetrio Megala mihi vetustum hospitium est, ei Dolabella rogatu meo civitatem impetravit, qua in re ego interfui. Itaque nunc P. Cornelius vocatur.* Idem ad eundem Acilium scribens ait: *C. Avianum Philoxenum Cæsar beneficio in Novocomenses retulit. Nomen autem Avianii consecutus est, quod homine nullo plus usus est quam Flacco Aviano meo familiarissimo.* Item in Verrem: *Q. Lutatius Diodorus beneficio Q. Catuli a Sulla civis Romanus factus, eademque ratione de Dione, qui beneficio Q. Metelli civis factus, Q. Catilius Dii est appellatus.* Sub Imperatoribus quum Romana civitas integris provinciis daretur, hi qui civitatem Romanam consequerentur, vel Imperatoris prænomen & nomen, vel ejus, aut eorum, quorum præcipue subsidio civitatem impetrassent, nomina ferebant. Verum cum Antoninus Caracallus Imperator constitutionem edidisset, quæ lib. 1. Digestorum sub titulo *de statu hominum* refertur, qua omnes eos qui in urbe Romana (Alii *orbe Romano*) essent, cives esse voluit; tum pro cujuscumque arbitrio nomina sumpta, aut nobilissimarum familiarum quæ jam defecerant, aut nova excogitata, vetere vocandi consuetudine, quæ ad ea usque tempora parum certe violata perduraverat, paulatim postea labante. Quæ præcipua causa fuit (quod portento simile est) ut post Caracalli tempora, intra paucissimos annos horum nominum usus per mille annos conservatus, omnino dissipatus, & in nova vocabula transformatus. Nam nulla deinceps nominis, prænominis vel cognominis distinctio observata est; sed omnia in scædissimam barbariem versa, antiquitatis cognitionem omni ex parte perdidērunt. Hæc Panvinus de antiquis nominibus Romanorum. Vide & Sigonium & Ursinum de nominibus & familiis Romanorum, Volaterranum Anthropol. Martial. (quamvis & hoc Romanum) a parentibus indigitatum sive a Kal. Martiis, quibus est editus, sive majorum arbitratu ob Martis cultum & memoriam censeo. Martiales porro nostro poetæ fere æquales plures lego apud scriptores. Est apud Lampri-dium Gargilius Martialis, paulo tamen nostro Martiale junior. Celebrat Tacitus Cornelium Martialem primipilarem. Laudat noster Martialis Julium Martialem familiarem suum. Vixit eodem fere ævo S. Martialis, Gallorum Mystagogus, Lemovicensis Pontifex, scriptis primum suis nobilitatus, dein etiam sanguine pro Christi nomine profuso purpuratus. Notus est & ille Martialis apud Herodianum lib. 4. Caracallæ percussor. De Kalendis Martiis poetæ natalitiis ita lib. epig. 24. Martialis ipse canit:

Natales

Natales mihi Martia Kalenda

Lux, formosior omnibus Kalendis.

Et lib. eodem epig. 92.

Martem mearum principem Kalendarum.

Coquus audit apud Lampridium in Alexandro Severo, ut *Martialis* Coci, inquit, *Epigramma* significat, quod contra quamdam Gelliam scripsit huiusmodi:

Quum leporem mittis.

Coquum item appellat Joannes Solisberienfis lib. 8. Polycrat. cap. 6. & cap. 13. & lib. 7. cap. 12. Auctor Sophologii, præter alios quosdam qui vitam Martialis conscripserunt. Quod nomen an gentilitium sit, an posthumum & hominum studio inditum, non decerno. Sunt qui censent a conviviis quæ frequenter celebrat, Xenii, Apophoretisque hoc illi nomen conditum, alii re ipsa coquum egisse principio existimant: Titius lib. 7. cap. 21. A majoribus adhæsisse illi potius existimem, seu parens coquus ab artificio audit, seu a majoribus accepit. Ob tam pauca epigrammata, quibus convivia celebrat, nomenclaturam hanc indeptum esse non est vero simile. Est cum *ut apophoretarius* epigrammarius, ut Homerus vel Virgilius poeta, Demosthenes vel Cicero orator, philosophus Aristoteles dicitur. Parentum nomina, nisi filius cantasset, oblivione, sepulta jacerent, liber 3. immortalia reddidit epig. 35.

Hanc tibi Fronto pater, genitrix Flaccilla puellam.

Parentem tamen affirmant aliqui coquum dictum lectumque. Uxorem habuit Clodiam Marcellam ex gente Claudia plebeja, lib. 12. epig. 21.

Municipem rigidi quis te Marcella Saloni,

Et genitam nostris quis putet esse locis?

Et mox:

Te cito ridebit peregrinus gloria partus

Romanam ducat quam magis esse nurum.

Ita distichon legit Johannes Scaliger ad illud Catullianum:

Dulce rideat ad patrem.

Ex Martiale tamen discis, Clodiam hanc Marcellam, non Romanam, sed Hispanam & Bilbilitanam patria fuisse, ut merito dubitare possis, an ex gente Claudia Romana fuerit hæc Marcella. Verum ergo *Martialis rectius scripserim*, ut ante habuit:

Nec cito ridebit peregrini gloria partus.

In patria laudanda tam diligens & frequens est, ut illius lamantissimum facile intelligas lib. 1. epig. 62.

Te, Liciane, gloriabitur nostra

Nec me tacebit Bilbilis.

Lib. eodem epist. 50.

Vr Celtiberis non tacenda gentibus,

Nostraque laus Hispania,

Videbis altam, Liciane, Bilbilin

Aquis & armis nobilem.

Lib. 10. epig. 103.

*Municipes Augusta mihi, quos Bilbilla alto
Monte creat, rapidis, quos Salo cingit aquis.
Ecquid lata iuvat vestri vos gloria Vatis?
Nam decus & nomen, famaue vestra sumus.*

Et mox in sequenti:

*Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilla, & tuum Salonem
Quinto forsitan, esseo videbis,*

Lib. 12. epig. 18.

*Me multos repetita post Decembres
Accepit mea, rusticumque fecit
Auro Bilbilla & superba ferro.*

Sed de patria Martialis & hac Bilbili plura lib. 1. epig. 50. Romam venit, cum annum ageret alterum & vicesimum, egit in urbe annos, quinque supra triginta, discessit septimo & quinquagesimo. Quod ipse me docet poeta cum lib. 12. epig. 31. de hortis Marcellæ uxoris ita canit:

Munera sunt domino post septima lapsa, reverso.

Lib. vero 10. epig. 104. a patria se triginta quatuor annos abfuisse adhuc in urbe degens scripsit. Porro lib. 10. epig. 24. de suis Kalendis monet se quinquagesimum septimum annum attigisse:

*Quinquagesima liba septimamque
Vestris addidimus hanc (vel hac) acerram.*

Ex quibus concludo, poetam sub Galba, Othone, Vitellio, Vespasiano, Tito, Domitiano, Nerva, Trajano Romæ vixisse, cum, ut plane sentio, sub primum vel alterum Trajani annum, quod ab eo negligeretur, in patriam redierit, ibique post quadriennium, summum quinquennium exactum, ultimum vitæ diem clauserit, ita ut ~~quatuordecim~~ fere obierit, aut biennium ultra vitam propagarit. Romæ Domitiano, immo & Tito carus gratusque fuit, magnisque honoribus & donis ab utroque ornatus. Jure nempe trium liberorum, quod solus Imperator conferebat, maximæque argumentum gratiæ erat. De quo Plinius minor, Tacitus, Lipsius, alii, & nos suo loco. Gloriatur de hoc munere poeta lib. 3. epig. 94.

*Premia, laudato tribuit, mihi Caesar uterque,
Natorumque dedit iura paternæ trium-*

Et lib. 9. epig. 99.

*Rumpitur invidia, tribuit quod Caesar uterque
Jus mihi natorum, rumpitur invidia,*

Et lib. 2. epig. 92.

*Natorum mihi jus trium roganti
Musarum pretium dedit mearum
Solus qui poterat. Valebis uxor,
Non debet domino perire munus.*

Creatus est tribunus, quod lib. 3. epig. 94. jactat:

Est & in hoc aliquid vidit me Roma tribunum.

Ornatus est equestri dignitate. Ibidem,

Et sedeo qua te suscitât Oceanus.

Hoc est, specto in theatris ludos in equestribus, quo solis equitibus
cet aspirare. Prædicat eundem lib. 5. epig. 13.

Sum, fateor, semperque fui, Callistrata, pauper,

Sed non obscurus, nec male notus eques.

Auctus est donis in urbe & ruri. domicilium sibi assignatum in urbe,
rus suburbanum docet lib. 9. epig. 99.

Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce sub urbe est,

Parvasque in urbe domus, rumpitur invidia.

Et lib. 10. epig. 58.

Dura suburbani dum jugera pascimus agri

Vicinosque tibi, sancte Quirine, lares.

Lib. item 8. epig. 61.

Sed quod sub urbe rus habemus asinum,

Vebimurque mulis, non ut ante conductis.

Prædium Nomentanum pluribus versiculis nobilitat lib. 6. epig. 43. lib.
7. epig. 92. lib. 10. epig. 97. & 48. lib. 13. epig. 119.

Italiam quoque partem eam obiit poeta, quam olim Æmiliam, seu
rogatam Galliam dixere, nunc Lombardia cis Padum nuncupatur, ibi-
que nobilissimas urbes lustravit: Forum Cornelii, seu Immolam, un-
de tertium epigrammatum librum emisit, ut lib. 3. epig. 1. & 4. scri-
bit:

Hoc tibi, quidquid id est, longinquis mittit ab oris

Gallia Romana, nomina dicta toga.

Et: Si quibus in terris, qua sumus in urbe rogabit,

Corneli referas, me licet esse foro.

Ravennam, item olim caput Piceni, ut docet vetus inscriptio; &
in Venetorum ditione uti & Patavium & Altinum, Aquilejam Fori
Julii primariam urbem: quæ civitates adeo poetæ arriserè, ut consti-
tuerit, extremam illis ætatem consecrare; sic enim lib. 4. epig. 25. te-
stat:ur:

Vos eritis nostra portus, requiesque salutis,

Si juris fuerint, otia nostra sui.

Amicis usus est, præter Cæsares, claris, & potentibus, & multis:
Stertinio, quem Avitum vocat, Deciano, Liciniano, Stella, Nepote,
Lapo, Plinio juniore, Cornelio Prisco, Julio Martiale, Regulo ora-
tore, Quintiliano, Quinto Ovidio, Juvenale, Valerio Flacco, Silio
Parthenio tyrannoctono, aliisque compluribus, quos passim in suis li-
bris æternis ornat elogiis. Librarium puerum habuit, Asinum Deme-
trium, quem moriturum, sero nimis, libertate donavit, de quo lib. 1.
epig. 102.

Ille manus quondam studiorum fida meorum

Et felix domino, notaque Caesaribus.

Gravi morbo semel dumtaxat, dum Romæ vixit, tentatus est, lib. 8.
epig. 25.

Vidisti semel, Oppiane, tantum

Egrum me male, sæpe te videbo.

Lib. 6. epig. 58. se jam prope conclamatum ait:

O quam pene tibi Stygias ego raptus ad undas

Elysia vidi nublita iusta plaga.

M. VAL. MARTIALIS

Domitiano sublato, Parthenio Mæcenate amico aulico a militibus interfecto, cum apud Nervam parum, apud Trajanum nihil posset, rerum urbanarum tædio affectus, urgentibus jam tædio & fatis patriam repetivit, in eaque, confecto per triennium libro duodecimo, naturæ concessit: neque enim tam gratam & suavem vitam, quam in patria speravit, invenit, imo æmulorum municipum dente laceratus asidue, ex ægritudine credo animi morbum concepit, & periit. Nam paulo post, ejus mortem Plinius eleganti ad Priscum epistola deploravit, simulque velut funebria persolvit. Forma oris, & voce virili fuit, piloso & hirsuto corpore, ut illa gens plerumque solet. Hoc poeta ostendit, cum lib. 10. epig. 65. Carmenionem carpit, seque ipsum depingit:

*Hispanis ego contumax capillis.
Et: Hirsutis ego crinibus, genisque
Os blasum tibi, debilisque lingua,
Nobis filia fortius loquetur.*

Scripserunt eandem Martialis vitam Calderinus, Sipontinus, Georgius Alexandrinus, Petrus Crinitus, & alii hos secuti. Nos ex ipso Martiale Martialem volumus depingere.

DE LIBRIS ET SCRIPTIS MARTIALIS.

C A P U T II.

QUOD nobilissimis scriptoribus usu venit, uti plurimorum laboribus, aut casus, aut bellum, aut vetustas ipsa detereret & oblitteraret, hoc, nostro quoque Martiali aliqua ex parte accidit: neque enim omnia illius scripta poematave perannarunt, canit ipse de suis nescio quibus juvenilibus & apinis lib. 1. epig. 114.

*Quarumque lusi juvenis & puer quondam
Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi, &c.*

Perierunt & quædam de libro singulari seu Spectaculorum (quem quidam ipse, meo judicio, collegit: itaque, ut legitur, composuit, præter inscriptiones quasdam parum aut omnino epigrammati non convenientes) Nam lib. 1. quædam citat epigrammata de libro Amphitheatri, quæ non reperiuntur. Ad Stellam lib. 1. epig. 45. ita scribit:

*Lascivos leporum cursus lususque leonum,
Quod major nobis, charta minorque gerit,
Et bis idem facimus: nimium si Stella videtur
Hoc tibi: bis leporem tu quoque pone mihi.*

Majorem chartam librum primum interpretor, quod plura epigrammata contineat quam liber Spectaculorum, qui quidem ad Titi laudes, & Amphitheatrum, seu ludos in amphitheatro editos potissimum, ut doctissimus sentit Lipsius, est referendus. A poeta, post Titi mortem, recognitum arbitror, & inscriptiones epigrammatum ita positas, ut possent

MARTIALIS:

possent plerumque ad Domitianum, qui sibi patris fratrisque opera omnia transcriberebat, referri atque intelligi. De quo infra copiosius. Epigrammatum libros, præter singularem, composuit duodecim, quos non simul in manus hominum dedit; sed ut quemque absolverat, ita in literas misit, quod ex epistolis & multis epigrammatis lector cognoscet. Revocavit tamen editos, & quosdam emendavit, ut fatetur libr. 10. epig. 2.

*Festinata prior decimi mihi cura libelli
Elapsum manibus nunc revocavit opus,
Nota leges quadam sed lima rafa recenti
Pars nova major erit: lector utrique fave.*

Et hæc forte causa sit, cur exemplaria hodierna tantum inter se differant; Aldina, inquam, & Calderina seu vulgaria. Nos Juniana secuti sumus.

Librum 13. & 14. hoc est, Xenia & Apophoreta ante librum 10. & sequentes scripsit, vivo adhuc tyranno Domitiano, cui in Xenii & Apophoretis blanditur. Nam illud profecto Domitianum spectat, cui lemma Anser est:

*Hæc servavit avis Tarpeji templa Tonantis:
Miraris: nondum fecerat illa Deus.*

Utique Domitianum vocat Deum, qui incensum Capitolium restituit, ut supra ostendimus. Nec de alio intelligo primum distichon lib. 14.

*Synthesibus dum gaudet eques, dominusque Senatus,
Dumque decent nostrum pilea sumpta Jovem.*

Jovem Domitianum more suo appellat, ut supra:

Me meus in terris Juppiter ecce tenet.

Ceterum, quod generatim ad universa poetæ epigrammata attinet, non ita admiror omnia, ut vel paria, vel omnia præstantissima judicem. Sunt alia aliis meliora: quod ipse fatetur de suis, lib. 1. epig. 12. scribit:

*Sunt bona, sunt quadam mediocritas, sunt mala plura
Quæ legis: hic aliter non sit, Avite, liber.*

Et lib. 7. epig. 30.

*Triginta toto mala sunt epigrammata libro:
Si totidem bona sunt, Laus, bonus liber est.*

Quod vero monent nonnulli, ut mala a bonis discernantur, maleque natis infelix nota adscribatur, id curæ alteri non invidebo. Ego quæ forte an acutissima censeo, alius plumbea dicat; nec enim doctissimis etiam in hac censura convenit, quod Ciceronis & Plutarchi, qualium, Deus bone, virorum judicia ostendunt, quorum alter omnium sæculorum auctoritate comprobatus Cicero Timæi dictum de Dianæ absentia in ejus templi conflagratione, ut argutum & acutum celebrat ac miratur: Alter vero Plutarchus in Alexandri vita tam frigidum ait eundem Hegesiae jocum, (in nomine quoque controversa est) ut ipsum etiam incendium restringere potuerit. Victorius lib. 16. Var. cap. 15. commendat Adagiographus Palladæ Græci epigrammata, elevat eadem ac penitus deprimat: H. Stephanus, ut verissimum sit illud Luciani:

DE LIBRIS ET SCRIPTIS

Οὐδὲν ἐν ἀνθρώποις θυμωδὸν ἐστὶ τίμα
Ἀλλ' ὅς σὺ θυμωδὸς τῷ ἐτίμῳ γίγῃ.
*Editur humana eximium nil mente: Sed illud
Quod tu miraris, ridiculum est aliis.*

Numquam fiet, ut omnes eadem mirentur amentque: quot capita, tot sententiæ. Præclara tamen pleraque sunt hujus poetæ epigrammata, in quibus nullum habet secundum. Accedit, mihi necessario multa prætercunda, quæ tibi forte maxime jucunda.

TESTIMONIA SCRIPTORUM DE MARTIALE.

C A P U T III.

OMNIUM nobilissimum testatissimumque est C. Plinii Cæcili Secundi, poetæ æqualis & amici, cujus judicium merito tanti sit ab omnibus, quanti Plinius hic ipse ab omnibus fieri solet, cujus ad Cornelium Priscum epistolam de Martiale apponam.

C. IULIUS PLINIUS Cornelio Prisco S.

Audio Valerium Martialem decessisse, & moleste fero. Erat homo ingeniosus, acutus, acer, & qui plurimum in scribendo, & salis haberet & fellis, nec candoris minus. Prosecutus eram viatico secedentem, dederam hoc amicitiae, dederam etiam versiculis quos de me composuit. Fuit mos antiquis, eos qui vel singulorum laudes, vel urbium scripserant, aut honoribus, aut pecunia ornare. Nostris vero temporibus, ut alia speciosa & egregia, ita hoc inprimis exolevit. Nam postquam desivimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus. Quæris qui sint versiculi, quibus gratiam retulerim? Remitterem te ad ipsorum volumen, nisi quosdam tenerem. Tu, si placuerint hi, ceteros in libro requires. Alloquitur Musam. Mandat, ut domum meam in exequiis quærat, adeat reverenter.

*Sed ne tempore non tuo disertam
Pulses ebria januam, video:
Toro dat terrena dies Minerva
Dum centum studet, auribus virorum
Hoc, quod sacula posterique possint
Arpinit quoque comparare chartis
Seras tædior ibis ad lucernas.
Hæc hora est tua, dum furit Lyæus
Dum regnat rosa, dum madent capilli,
Tum me vel rigidi legant Catones.*

Meritone, qui hoc de me scripsit, & tunc dimisi amicissime, & nunc amicissimum defunctum esse doleo? Dedit enim mihi, quantum maxime potuit: daturus amplius si potuisset. Tamen quid homini potest dari

DE MARTIALE:

dari majus quam gloria, laus, & æternitas? Æterna, quæ scripsit, non erunt fortasse; ille tamen scripsit tamquam futura. Vale.

ÆLIUS VERUS CÆSAR.

Addam & Spartiani, aut potius Ælii. Veri. Cæsaris. de poeta nostro elogium. Idem. (Ælius. Verus. Cæsar.) Martialem. epigrammaticarum. poetam, Virgilium suum diuise ferunt. Virgilium intellige in suo genere, hoc est principem epigrammatis, ut ille epici poematis.

LAMPRIDIVS in Alexandro. Severo.

Martialem ævo Alexandri Severi plurimum legi celebrarique solitum ostendunt Lampridii verba; *Et quoniam, inquit, de lepusculis facta est mentio, quod ille (Alexander) leporem quotidie haberet, jocus poeticus emer- sit, idcirco quod multi septem diebus pulchrum esse dicunt, qui leporem comederint, ut Martialis. Cui epigramma significat, quod contra Gelliam scripsit hujusmodi:*

*Quem leporem mittis, semper mihi, Gellia, mandas,
Septem formosus, Marce, diebus eris
Si verum dicis, si verum, Gellia, mandas;
Edisti namquam, Gellia, tu leporem.*

Sed hos versus Martialis in eam, qua deformis esset, composuit, Eric. Istâ Lampridius de Martiale quem cecum nominat, Ex. xvi. illius credo more, quo & Gargilius Martialis scribebat & florebat, ut discriminis, forte causâ poetam nostrum cecum dixerit, aut quod reapse coquus fuerit.

SIDONIUS carm. 23.

Inter claros scriptores sæpius numeratur Martialis, a claro Sidonio, qui ita canit:

*Quid celsus Senecas loquar vel illum,
Quem das Bilbilis alta Martialem
Terrarum indigenas Ibericorum?*

Idem carmine. 119.

Aut mordax sine fine Martialis.

Omitto Salisberienfis, Ænæ Silvii, Historicorum item Hispaniæ Joannis Valzi, Francisci Taraphæ, Mariæ, & aliorum encomia Martiali impertita. Nec interpretes Martialis commemoro Calderinum, Sipontinum, Merulam, Micellum, & alios, qui Martialem certatim prædicant. Sunt nonnulli qui minus recte sentiunt de nostro poeta. Sed horum sententiæ lumina nostri ævi & a nostro proximi Jovianos, Pontanos, Scaligeros, Turnebos, Lingios oppono.

TESTIMONIA SCRIPTORUM

JOVIANUS PONTANUS lib. 3. de Sermonibus
cap. 18.

Valerius Martialis artificiosissimus epigrammatum scriptor ita in illis quidem iocatus est, ut frequentius carpat quam delectet: tamen e demorsione ipsa delectatio quoque paritur. Ad hac dictis ejus partim occultissima quadam insunt spicula, partim verba quae non solum a falso sint aliena, verum aut obscena ipsa admodum scurriliaque, aut maxime ampullosa & acida, quod quidem Hispanicum est. Nam etsi Hispani cum primis sunt facetiarum studiosi, tamen si populares respexeris ac plebejos gentis ejus homines, invenies eorum jocos non tam propendere in lulum ac delicias, quam in submorsiones, magisque spectare in invectivas & subsannationes, quam in risum, voluptatamque & jucunditatem conceptam, quae in facetis viris tenerrima quidem est. Sunt tamen dicta ejus in universum arguta, subtiliterque conquisita, abstrusa sententia, eademque rara, falsa, aculeata: inventio vero maxime acuta, verba autem praecipue accommodata, quaeque non prima tantum facie, atque in ipso explicatu lectorem alliciant, atque auditorem: verum quae in ejus animo relinquunt tacitam quamdam quasi subtilitatem. Nihil tamen minus in illis non pauca quidem animadvertas, quae decorum illud retineant, quod virtutis hujus, de qua praecipimus, maxime est proprium. Quale illud, quod & jucundum simul & falsum est, risumque venuste pariter atque bonefeste movet, ac vel in ore etiam matrona non dedecet.

Unguentum fateor bonum dedisti. Et quae sequuntur.

Haec Jovianus vere sincereque probat, nec falso, quae de eodem subjicit, petulantiore tamen, & nobis hic tacendo. Concludit demum laudem hisce verbis: Hujusmodi sunt igitur Martialis dicta, ut pleraque multum habeant salis: nec minus fellis, atque ampullosi proque loco & jocentur, & delectent; Cetera ad illam partem epigrammatum pertinent, quam nos praescripsimus.

Angelus Politianus Praefat. in Quintil. Ut ab ingeniosissimo Latinorum epigrammatum poeta, & vaga juventutis moderator, & Romana gloria longa vere merueris appellari.

JULIUS SCALIGER lib. 6. poet.

Ne Martialem quidem transferre libet ad meliora. De illius libris alibi satis a nobis dictum est. Multa sunt ejus epigrammata divina, in quibus & sermonis castitas, & argumenti species luculenta est. Versus vero candidi, numerosi, pleni, denique optimi. Alia fœda ne legerim quidem (merito igitur purgantur) tantum abest ut ad censuram vocem.

Idem lib. 3. cap. 126.

Epigrammatis virtutes peculiare brevitatem & argutiam, hanc Catullus non semper est affectus, Martialis nusquam omisit.

TURNEBUS lib. 13. cap. 19.

Cum a Martiale lepidissimo poeta (nec enim illis assentior, qui scurrilem ineptum

D E M A R T I A L E .

ineptum eum appellant, neque satis eleganter Musa libros epigrammatum scripsisse autumant; &c.) canitur lib. 3. epist. 93

Admittat inter buſtuarias mœchæ, &c.

Idem cap. 4. l. b. 8.

Quid vetas attingere feſtiviſſimi poeta Martialis luſus, atque in his operam ludere? Non ſemper ſupercilia adducenda ſunt, &c.

Idem lib. 29. cap. 9.

Verſus Martialis ſunt lepidi, ſed paucis intellecti, cum tamen verbis minime obſcuris contexti ſint.

JUſTUS LIPſIUS lib. 1. epistol. quaſt. cap. 5.

Quid cenſes tu? Non melius de Martiale Scaliger judicavit, qui verſus ejus candidos, numeroſos, plenos, epigrammata multa divina dicit: quam ille qui ſcurræ de trivio appellas. Nollem excidiſſet viro magno hoc judicium judiciſſiſſimile. Nihil ad Catullum Martialis, ſcio: Sed & hoc ſcilo epigrammata illa, nec in trivio nata, nec in triclinio. Multa ſæda, obſcœna in Martiale; & mebercule in uno Catulli libello non pudiciora, ſed pauciora. Ignorat ſæculum illud qui hoc accuſas. Sunt & joci aliquos leves, vulgati pueriles; ſed meliorum major eſt numerus. Faceres e re literaria, ſi quis more veterum criticorum dilectum ejus epigrammatum haberet, & bonis adſigeret laudis notam, aliis culpa, &c. Hæc Lipſius.

Taceo eorum qui hodie ſcribunt egregia de Martiale judicia, nullus certe vel Catulli, Tibulli, Propertii, Virgilii, Ovidii, Stati, Aufonii interpres non ſexcenties utitur teſtimonio Martialis, nullus antiquitatis admirator & ſcriptôr tacet Martialem, cujus teſtimonio omnes pro oraculis utuntur, qui de rebus Romanis libros meditantur. Itaque, ut hoc caput concludam, ſatis meo animo vel tacitus laudatur iſ qui plurimum citatur, legitur, & teritur, ut vere de ſeipſo Martialis:

Ille tamen laudant omnes, mirantur, adorant:

Conſiteor: laudant illa, ſed iſta legunt.

Sint alia poemata epigrammatis graviora, non ſunt vel jucundiora, vel utiliora, non minus emendat mores noſter, quam vel Lucillus, qui verſu ſecuit urbem, vel Horatius, Perſius, Juvenalis. Quin & hoc laudis habet noſter, quod bonos aperte laudat, improbos alieno nomine teſte corrigit, ut de ſe fatetur ipſe lib. 10. epig. 33.

Hunc ſervare modum noſtri novere libelli,

Parcere perſonis, dicere de viſitiis.

Vere etiam hoc poeta de epigrammatis, & fabuloſis aliis poematis.

Neſcis, crede mihi, quid ſint epigrammata, Flacce,

Qui tantum luſus illa, jocoſque putas.

Ille magis ludit, qui ſcribit prandia ſervi

Tereos, aut canam, crude Thyeſta, tuam.

DE EPIGRAMMATE.

CAPUT IV.

ALII quam multi scriptores de epigrammate varie admodum præceperunt. Pammenio libro Anthol. cap. 44. *ἐπὶ ἐπιγράμματος*. Gyrillus, ibidem. Gyraldus Dial. 10. histor. poet. Robertellus libro singulari ad Aristotelis poetice. Julius Scaliger lib. 3. poet. Minturnus lib. 5. de poeta. Thomas Correa libro singulari, & duo naves e Societate, Antonius Possevinus, & Jacobus Pontanus. Mihi sicut animus non est, omnia quæ ad epigrammatis laudes, antiquitatem, ætatem, & varietatem, pertinent excuqui, ita prorsus tacere, nec vim, originem, naturamque ejus attingere, cum epigrammaticum poetam enarrandum, susceperim, non est omnino visum opportunum. Quare tribus, ut ajunt, verbis rem expediam; & unde natum epigramma, quid illud, & quas virtutes desideret, exponam.

Epigramma syllabatum expressum latine inscriptionem sonat. *ἐπιγράμματα* enim inscribo, superscribo, seu titulum alicui rei addo, valet. Unde *ἐπιγράμματα τῶν θεῶν, ἐπὶ ἐκείνῳ, ἀνδράσιν, τοῖς βασιλεῦσι, &c.* Inscribere librum, literas, statuem, tumulum.

Observavit Budæus a Plutarcho, *τὸ ἐπιγράμματα*, usurpari pro eo quod est, epigramma scribere.

Prima, scilicet, notione epigramma nihil aliud est quam *ἐπιγράμματα*, quæ primitus quidam, & simplex fuit, & sæpe uno dumtaxat verbo fiebat; qualis est apud Pausaniam *ἐπὶ Μάρῳ*, seu Mavortius. *ἐπὶ Μάρῳ*, inquit, *ἵνα ἀγῆται ἐπὶ Μάρῳ*, hoc est, *ἐπὶ Μάρῳ*, *ἵνα ἀγῆται*. Talis est inscriptio. Verriæ statuae apud Cicero nem, *ΣΑΤΗΡ*. Pluribus verbis liberis tamen epigramma de Gyro adfert Strabo. Inscrita etiam extant hodie soluta oratione pluribus verbis facta, Cyri hoc est lib. 15. *Ὁ αὐτὸς ὅς ἐστιν ἐγὼ αὐτὸς ἵμα-ὁ πῶς ἀρχὴν τῆς πόλεως κατέδωκεν, & τῆς Ἀσίας βασιλεὺς καὶ ὁ ἐπὶ τῆς πόλεως τῆς μνήμας*. Plura ibid. Primo, igitur & vero significato, ea dicta sunt epigrammata, quæ pro elogiis inscribebantur monumentis, statuis, tropæis, imaginibus. Est enim epigramma statuae, vel imaginis inscriptio. Deinde translaturum est epigramma ad libros, factumque est contra, ut epigramma fieret inscriptio inscriptionis; hoc est; statua, inscriptio epigrammatis, id quod exemplo intelliges. Primum cogita, postquam Herculi aut Romulo statuem cum hac inscriptione, *Ἡρкулὲς ὁρβὴν ἑλευσάντορ, ἢ Ῥωμύλῳ ὑβὴν συνδιδόντορ*. Accessit deinde poeta, scripsit epigramma in statuas hæcæ Herculis & Romuli, eaque libro suo epigrammatum seu carminum inseruit cum hæc inscriptione, *Ἐπὶ Ἡρкулὲς, ἢ Ῥωμύλῳ*. De statua Herculis, de colosso Jovis, de sperie Romuli, &c. Hæc, ut videtur, statua Herculis, Jovis, Romuli, est inscriptio epigrammatis, cum tamen ipsum epigramma natura sua significet inscriptionem. Ita fit, ut in libris epigrammata sit inscriptio inscriptionis, & quasi epigramma epigrammatis.

Est autem epigramma, uti nunc accipitur, poemata brevia, cum simplici conspiciam rei, vel personæ, vel facti indicatione, aut ex propositis aliquid deducens.

Simplex est illud apud Gellium Pacuvii lib. 1. cap. 24.

Ado-

DE EPIGRAMMATIS

*Adoleſcens tamen ſuperſuperas, hoc ſe ſuadet, regas
Ut ſe aſpicias: deinde quod ſcriptum eſt, legas.*

Hic ſunt poeta Pacuvii Marci ſita

Oſſa; hoc: noliſſimam, neſcine no: eſſes: Kale.

& illud Simonidis lib. 3. Anthol. cap. 2. quo nomen Caſmyli, patria;
pater, & victoria exprimitur.

a. Εἶπὼν τίς, τίς, τίς, τίς, τίς, τίς, τίς, τίς, τίς, τίς;

b. Κάσμιος, Ἀγρόπου, πόδια, πῶς, πῶς, πῶς.

Dic quis es, & cuius, qua patria: palmarumque pagus:

Caſmylus Evagora, Pythia, Luſſa, Rhodas.

Illud etiam Virgilii,

Aeneas hac de Danaïs. uſſoribus arma.

& illud de eodem neſcio an ejuſdem;

Mantua me genuit, &c.

Compoſitum eſt, cum ex propoſitis aliud deducitur, idque vel ma-
jus, vel minus, vel par, vel diverſum, contrariumve. Majus deducitur
ab Antipatro 1. Anthol. cap. 54. in Dianæ Ephreſiæ templum quod Ba-
byloni, Jovi Alphejo, hortis penſilibus, Coloſſo Rhodio, Maſſoli ta-
mulo anteponit. Noſter nem poeta Antipatrum imitatus, 1. epig. Am-
phitheatrum Titi ſeptem orbis miraculis antetulit. Sed hujus exempla
paſſim apud Græcos & Latinos occurrunt. Minus, ut Martialis ad Paul-
lum de Phiala & Galla. epig. 75. lib. 10. & lib. A. epig. 6. ubi docet,
feminas poſſe, quod olim vix Hercules. Et de ſue quæ ex vulnere pe-
perit. Eſt a minori, quo probat majus. Si nata eſt fera ex ſonere ma-
tris, cur non potuerit Deus? Minus, concludit lib. 9. epig. 4. ubi oſten-
dit Jovem eſſe pauperiorem Cæſare, majoraque Cæſaris merita, quam
ut illaræquare poſſit Jupiter. Minus deducit lib. 9. epig. 49. ad Galli-
cum, & eodem lib. 9. epig. 60. Obvia paſſim hujus exempla leges. Pa-
ria ſunt illa lib. 2. cap. 18. ad Maximum, quem ſe maiorem, ſibi tamen
eſſe parem probat ex paribus. Capto etiam pudet veni, &c. Contra libro
eodem epig. 43. Ad Candidum ſe. patem amicis juſtantiem, oſtendit diſ-
parem. A paribus eſt illud lib. 8. epig. 35.

Cum ſitia ſimiles pareſque vita

Unor peſſima, peſſimus maritus,

Miror non bene convenire vobis.

Sed hiſe epigrammatis non tam par concludit, quam ex paribus di-
verſum. Par omnino colligit ex propoſitis lib. 1. epig. 61. ad Licia-
num:

Nec me cecidit Bilbilis;

quia ſum æque celebratus meis. ſcriptis atque Catullus, Livius, Maro,
Stella, Flaccus, Ovidius, Lucanus ex ſuis. Par concludit lib. 8. epig. 56.
ad Flaccum:

Erge ero Virgilius, ſi munera Maronatis

Des mihi? Virgilius non ero, Marſus ero.

Sæpe diverſum colligitur:

Pars, maxillarum, rafa eſt, ſibi, pars ſibi, rafa eſt.

Pars rafa eſt, unum quis putet aſſe caput?

Plurima ſunt que contrarium inferunt Martialis:

Diſſ-

DE EPIGRAMMATE.

*Difficilis, facilis, iucundus, acerbus es idem,
Nec possum tecum vivere, nec sine te.*

Et:

*Insequeris, fugio; fugis, insequor: hac mihi mens est;
Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.*

Catullus:

*Odi & amo, quare id faciam fortasse requiris;
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.*

Sæpe ambigue, & vel argutissime epigramma concluditur, cujusmodi est illud Martialis lib. 1. epig. 97.

——— excidit mihi nomen.

& illud lib. 4. epig. 66.

——— fecisti rem, Line, difficilem:

& lib. eodem epig. 34.

Sordida cum tibi sit, verum tamen, Attale, dicit,

Quisquis te niveam dicit habere togam.

Multa sunt præterea quæ diversum ex uno, vel unum ex diversis colligunt, epig. 2. Amph. vel quæ ex partibus vel repugnantibus contrariis, &c. componuntur. Non pauca præterea, quæ non facile ad certum genus revocantur. Pleraque tamen laudem vel reprehensionem, suasionem, officium, documentumve continent. Multa proferrem ex Græcis & Latinis, si hoc mihi propositum foret, exempla.

Hypothesis, seu res subjectæ, sunt quidem illæ omnes, sed tamen amant epigrammata præ ceteris illustrissima facta: cujusmodi sunt Q. Mutii Scævola, Lucretiæ Herculis, Democlis Atheniensis, Alexandri Magni, Themistoclis, Leonidæ, &c. Vel ingentia flagitia, quæ maxime ad Satyræ pertinent; qualia Neronis, Phalaridis, Dionysii, & huiusmodi monstrorum leguntur. Vel vitia corporis, vel animi, vel quæcumque in materiam ridiculi cadunt: vel quæ indignationem maximam, ingentesque animi motus & affectus habent, amoris, odii, invidiæ, iræ, molestiæ, spei, timoris: Quorum omnium multo illustriora habemus in nostra tam antiqua, quam nova Republica monumenta, quam profana & impia hominum sæcula unquam habuere. Quid non suppeditabunt humani generis conditores Adam & Eva, cum ex beato & floreante statu gloriæ, in lamentabiles mortis, omniumque ærumnarum casus inciderunt? Quid Samson, David, Machabæi? Quid Juditha, Hester? Quid Magdalena nostra lacrymis amoris & doloris ubique madens? Quid heroes nostri, heroidesque Martyres, Laurentius, Ignatius, Georgius, Catharina, Hagne, Agatha, utraque Lucia, quibus mille partibus gentem superstitionem superamus. Aptissima vero & acutissima objiciuntur cogitata ex Christi *Σωτήριον* persona, ubi plurima ex contrario possunt dici, quo pacto idem sit æternus & mortalis, sitiat fons, esuriat omnium rerum satietas, frigeat ignis, langueat vigor, ægrotet medicus, moriatur vita, &c.

Definitio tandem materiam epigrammatis, fortissima & ignavissima facta, pulcherrima & turpissima, absurdissima & aptissima, stultissima & sapientissima, maxime ridicula & lamentabilia, minima & maxima, prima & extrema, artes, fraudes, eventus humanos, divina naturalia cadere in epigramma. Atque ut materia est incircumscripita, ita genus carminis liberum est, quamquam duo triæque genera potissimum usurpentur.

Elegia.

DE EPIGRAMMATE.

Elegiacum, Phalæcicum, Jambicum; non raro etiam heroicum, ut docet nosser lib. 6. epig. 65.

Hexametris epigramma facis? scio dicere Tuccam:

Tucca solet fieri: denique Tucca licet.

Est epigramma per se opus, nec pars vel Elegiæ, vel Epopœiæ, vel Tragœdiæ, vel Comœdiæ, ut censuit Robertellus, quem & ratio, & viri docti merito rejiciunt.

Virtutes epigrammatis alii duas, alii tres pluresve adferunt, præcipuas complectemur. Brevitatem, argutiam, venustatem seu suavitatem, Brevitas ideo tribuitur epigrammati, quod olim epigramma nihil esset aliud præter ipsam inscriptionem, quæ sæpe tribus, alias duobus, nonnumquam etiam uno verbo absolvebatur. Nec definitum est hodie, quot versibus epigramma sit consiciendum. Minturnus ex Cyrilli sententia ait, distichum esse nimis longum in epigrammate; sed Cyrillus contra docet, distichum esse justum epigramma. Apponam epigramma Cyrilli:

πᾶν καλόν ἐς ἐπίγραμμα τὸ δίστιχον. ὡ δὲ παρίθης

τὰς τρεῖς, ραψοδεῖς, κοῦκ ἐπίγραμμα λέγεται.

Omne epigramma placet, geminis quod versibus exit,

Quod plus est, librum, non epigramma vocas.

& nosser:

Disticha qui scribis, puto vult brevitate placere:

Quid prodest brevisitas, dic mihi, si liber est.

Sunt qui duobus distichis non amplius epigramma scribebant, ut de Lampridio quodam tradit Sidonius epist. 9. lib. 8. Præterea, inquit, quod ad epigrammata spectat, non copia, sed acumine placent, quæ nec brevius disticho, nec longius tetrasticho finiebantur. In eadem sententia videtur fuisse Parmenio, cujus est hoc epigramma de epigrammate.

ἤμιν πολυστῆλον ἐπιγράμματος ἢ κτι Μίσας

ἔττει, μὴ ζῆτεῖτ' ἐν σαδίῳ δολιχόν

πολλ' ἀν' ἀκυκλῆται δολιχὸν δρόμος. ἐν σαδίῳ δὲ

ὀξύς ἐλαυτομύθος, πιδματός ἐσι τόπος.

A Musis procul est, multos epigrammate versus

Complecti, an quætas in stadio dolichon?

In dolicho cursus crebro torquetur: acuta

Peñoris in stadio concita vis rapitur.

Nonnulli ultra δεκάστιχον, hoc est, quina disticha non progrediendum docent. Ego ex Græcis & Latinis ἐπιγραμματοποιῶν discō epigrammata scribi posse, & frequenter scripta solo monosticho, ut illud Græcorum lib. 4. cap. 8. in Centaurum: & lib. 1. Theonis, οἷς ἑβδομάδα, & 4. οἷς ἀγῶμα ἔχουσ' ἔχουσ' ἀνυπολόγῳ. Et multa præter hæc epigrammata Græcis passim, obvia. Martialis lib. 8. epig. 19.

Pauper videri vult Cinna, & est pauper.

& lib. 7. epig. 97.

Omnia, Castor, emis; sic fiet ut omnia vendas.

Disticha vero, tristicha, tetrasticha, pentasticha, hexasticha, septasticha ὀκταέστιχα, decasticha ubique occurrunt, apud Catullum, Martialem, in Anthologia Græcorum. Quod jam negant decasticho licere versum addere; refutant principes epigrammatis, Catullus, Martialis, & plurimi Græco-

DE EPIGRAMMATE.

Græcorum. Catullus & Martialis trigessimum versum excedunt. Agathias Græcus Icosistichon, hoc est, viginti versuum epigramma scripsit lib. 7. Anthol. Longiora leges lib. 5. Concludo igitur disticha, tetrasticha, octosticha, decasticha, esse venustissima in genere Elegiaco. Epodos & Heuametros, & Sczontes, Anacreonticos, hendecasyllabos plures congestos, ubique leges, quamquam sæpe transgrediantur nonnulli limites epigrammatis. De brevitate & longitudine epig. sic noster lib. 2. epig. 77.

Cosconi, qui longa putas epigrammata nostra

Utilis unguendis axibus esse potes.

Hac tu credideris longum ratione colossum,

Et puerum Bruti dixeris esse brevem.

Disce quod ignoras. Marci Doblique Pedonis

Sæpe duplex unum pagina tractus opus.

Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis;

Sed tu, Cosconi, disticha longa facis.

Argutia vel maxime propria est epigrammati, unde nervum, vim & acrimoniam, geniumque suum habet epigramma, ex qua comparatur epigramma; nunc pugioni, quo punctim feritur hostis; nunc scorpionis, qui cauda icit; modo piperi, quod acrimonia sua mordet linguam; nunc felli quod amarissimum: Quo in genere facile princeps est Martialis. Quod ipsemet de se non ignoravit, cum lib. 1. epig. 1. scripsit;

Toto notus in orbe Martialis

Argutis epigrammatum libellis.

& Sidonius:

Et mordax sine fine Martialis.

Arguta sunt pleraque Lucilii, Antipatri, Luciani, Nicarchi. Caruit fere hac laude Catullus, quam venustate compensavit. Sunt autem argutissima fere, quæ ludunt in ambiguo, vel concludunt *in modo uno*: Nam tota vis argutæ plerumque est in extremo versu, aut disticho, vel ut in teli mucrone, quod omnia epigrammata ostendunt; aut si hac careant, epigrammatis nomen relinquunt. Quod in soluta oratione Apophthegmata, hoc in carmine sunt epigrammata. Limis etiam & obliquis oculis epigrammata velut optice pictura intueoda. Aliud enim plerumque habent in recessu conditum, quam in fronte promittunt. Exemplum sit illud Martialis lib. 1. epig. 97. Ultima versu dicit,

Excidit mihi nomen.

Videtur significare, memoria excidisse, cum lingua exciderit, hoc est, pronunciarit. Venustas, quæ suavitatem continet, in epigrammate tunc cernitur, cum est rotundum, amonisque & gratis verbis compositum, non distortum numeris, non hiulcum, sed quod orbem sententiæ feliciter absolvit, quodque dulcem sensum & comparationes gratas continet. Est venustissimus atque suavissimus in suis hendecasyllabis Catullus, quem assequi in hoc genere Martialis, non potuit. Venustum illud Archiæ 1. Antholog.

Τεοαπίς εἰσι δ' ὄφεις, &c.

& illud Cæsari adscriptum:

Thrax puer, &c.

& illud Publicis, vel Pollucis rotundum,

Σὺν, μακρῇ, γενίτριά, &c.

& Ori-

DE EPIGRAMMATE:

& Ovidii de Lucretia;

Cum foderet castum ferro Lucretia pectus, &c.

Aliaque innumera; omnia fere Catulli phaleucia & jambica: Et illud
Martialis in Catellam Publii,

Iffa est passere, &c.

Non onerabo chartas exemplis, quæ tu multa leges apud eos quos in
prima: pagina laudavi: mihi curius ad alia.

NOI

NOI REFORMATORI DELLO STUDIO DI PADOA.

HAvendo veduto per la fede di Revisione, & Approbatione del P.F. Tommaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro intitolato: *M. Valerii Martialis Epigrammatum lib 15. interpretatione, & notis illustravit Vinc Collesso* non v'esser cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, & buoni Costumi, concedemo Licenza à Sebastiano Coleti Stampatore, che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padoa.

Dat. 12. Giugno 1734.

(Andrea Soranzo Proc. Ref.
(Lorenzo Tiepolo Kav. Proc. Ref.
(Pietro Grimani Kav. Proc. Ref.

Agostino Gadaldini Segretario

1734. 11. Agosto.
Registrato nel Magistrato Eccel. Cont. la Best.

Angelo Lagrenzi Segretario.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS SPECTACULORUM LIBER.

*In Amphitheatrum Caesaris
præferendum pulcherrimis orbis ædificiis,*

EPYGRAMMA I.

BARBARA Pyramidum fletat miracula Memphis,
Assiduus jactet nec Babylona labor:
Nec Triviæ templo molles laudentur honores,
Diffimuletque deum cornibus ara frequens.
Aere nec vacuo pendentia Mausolea
Laudibus immodicis Cares in astra ferant.
Omnis Cæsareo cedat labor amphitheatro:
Unum pro cunctis fama loquatur opus.

INTERPRETATIO.

BARBARA Memphis taceat admirandas
pyramides, nec labor improbus osten-
det Babylona: nec celebrentur delicata or-
namenta Templi Dianæ, & ara referta
cornibus fletat Deum: nec Cares commen-
datione nimia in cælum tollant monu-
mentum Mausoli suspensum in aere va-
cuo: Omne opus det primas Amphithea-
tra Caesaris, & fama predicet unicum
illud ædificium pro omnibus.

NOTÆ.

Memphis.] Urbs Egypti nobilissima,
secundum plerosque hodie *le Caire*: Cum
tamen ab altera parte Nili fuerit, e re-
gione Cairi, cujus nihil extare præter
nomen, Menchis, putat Postellus: vana
est illa opinio. Strabo lib. 17. ait, *Py-
ramides, quæ apud Memphim sunt, in
ulteriore regione apparere*, scilicet Baby-
lonis castelli natura muniti a Babylonis
quibusdam conditi, ut ait idem Strabo.
*ἡ δὲ γὰρ ἀπὸ τοῦ Δέλτα τριχόινος ἐστὶ
πόλις*: tribus schœnis a Delta diffusa est
Memphis nempe. Schœnum ex eodem
Strabone libro citato triginta stadia com-
plectitur; secundum Herodotum sexa-
ginta: stadium verò mensura est pedum.

sexcentum, ut tradit Budæus ex He-
rodoto lib. 2. de labyrintho loquente.
Plinius lib. 2. cap. 23. ait: *Stadium
centum viginti quinque nostros efficit pas-
sus, pedes sexcentos viginti quinque*.
Barbaram dicit Memphim, quod Ro-
mani, præter Græcos, omnes alios po-
pulos barbaros vocarent. Apud hanc ur-
bem Egyptii Reges potius ad ostenta-
tionem, quam ad usum Pyramides ex-
truxere adhuc extantes, quæ inter se-
ptem orbis miracula annumeratæ: sunt
verò quadratæ moles, quæ ab ima & la-
tissima bassi paulatim in apicem desinen-
tes summam in altitudinem crescunt.
Assiduus labor.] Alii hunc laborem
A refe-

regunt ad scriptores, qui multis laudibus Babylonem extulerunt; estque idem, inquit, quod Horatius lib. 1. carm. ode 7. vocat unum opus.

Sunt quibus unum opus est intactæ Palladis urbem

Carmine perpetuo celebrare.

Sed Poeta comparat Amphitheatrum, cum alio ædificio, itaque alii melius meo iudicio laborem illum assiduum referunt ad Babylonis muros, quorum ambitus quadringenta & octoginta stadia complectebatur teste Herodoto lib. 1. ita ut ingenti labore fuerint perfecti, & inter orbis miracula recensiti: assiduus ergo labor sumitur hic pro ingenti, & improbo. Babylon verò urbs fuit celeberrima ad Euphratem, cujus situm fuisse explicat Herodotus lib. 1. de qua Ovidius lib. 4. Metamorph.

Ubi dicitur altam

Coëtilibus muris cinxisse Semiramis urbem.

de pensilibus illius hortis tum ab historicis tum à Poetis narratur multa. Alii legunt *Affyrus* labor, quod Babylon olim fuit Metropolis Assyriæ. Strabo lib. 16.

Neo Trivia.] Diana dicta est Trivia; quod in triviis coleretur, unde a Græcis dicitur *τριάρις* hoc est in trivio constituta. *Molles honores* intellige signa in Templo Dianæ, columnas, ipsum denique templum summo artificio elaboratum; *molles* autem delicatissimos & quasi vivos interpretare; sic Virg. lib. 6. Æneid.

Excudent alii spirantia mollius æra:

Credo equidem vivos ducent de marmore vultus.

Ephesus Ioniz regionis Asiaticæ urbs nobilis ab hoc Dianæ Templo: quare legunt alii *molles Iones*. Quæ lectio non displiceret si antiquis in codicibus reperiretur: hoc est, nec celebrentur molles Iones a Templo Dianæ Ephesiæ: sententia perspicua est, Ionas nempe affeminatos adeo non esse laudandos a Templo

quod Dianæ ædificaverunt, nec Cares a Mausoleo, nec Babylonios a suis muris, nec Delios ab ara cornea, nec Ægyptios a suis Pyramidibus: cum omnia illa ædificia longè superet Amphitheatrum a Vespasiano extructum. Suetonius in Vespasiano cap. 9. a Tito dedicatum in Tito cap. 7. in quo *spectacula magnifica assidue, & sumptuosius adidit Domitianus*, idem Suetonius in Domitiano cap. 4. unde dicitur hoc spectaculorum liber: extructi autem Amphitheatri laudem Domitiano tribuit noster Poeta.

Cornibus ara.] *Quodis nepotivis*, ara cornea inter septem orbis miracula recensita, quam in insula Delo hodie *Sdiles* ex cornibus caprarum a Diana sorore interfectarum extruxit Apollo, non tanquam divinum opus se jactet cum ab Amphitheatro mortali manu facto longè superetur. De cornea hac ara agit Callimachus in hymno Apollinis, & Plutarchus de animalum solertia, scribit hanc aram inter orbis miracula possitam. Alii minus bene videntur intelligere Templum Jovis Hammonis apud Nasamonas Libyæ populos in ora Syrtis. Strabo lib. 17. *alii dissimulet Delon.*

Mausolea.] id est Sepulchrum Mausoli regis Cariz conditum ab Artemisia uxore, & enumeratum inter orbis miracula. *Pendentia* dixit, quia columnis erant suffulta; vide Epig. 14. lib. 2.

Inde petit centum pendentia tota columnis.

Cares verò Asiam minorem habitarunt contra Rhodum caput regni Halicarnassus, ubi Mausoleum spectabatur: de quo Vitruvius lib. 2. cap. 8. & Plinius lib. 35. cap. 5.

Unum pro.] Alii *pre.* Lipsius de Amphitheatro cap. 7. *Intelligit, inquit, hoc Titianum: nec ad Domitianum illa, aut de Domitiano, ut allucinatur interpretum vulgus.* Judicet lector ex his quæ supra diximus.

*Ad eundem Cæsarem
de ejus operibus. II.*

HIC ubi sidereus propius videt astra colossus,
Et crescunt media pegmata celsa via;
Invidiosa feri radiabant atria regis,
Unaque jam tota stabat in urbe domus.

Hic

Hic, ubi conspicui venerabilis amphitheatri
Erigitur moles, stagna Neronis erant.

Hic, ubi miramur velocia munera thermas,
Abstulerat miseris recta superbus ager.

Claudia diffusas ubi porticus-explicat umbras,
Ultima pars aulae deficiente erat.

Reddita Roma sibi est, & sunt, te praeſide, Cæſar,
Deliciae populi, quæ fuerant domini.

INTERPRETATIO.

Odiſſa aula crudelis regis Neronis hic ſplendebat, & jam unicum domi-
cilium erat in tota civitate, ubi radiatus
coloffus aſpicit aſtra propius, & pegmata
alta ſurgunt media via. Hic erant ſta-
gna Neronis ubi extruitur moles veneran-
da ſpectandi Amphitheatri. Hic campus

ſuperbus eripuerat domos ab ærumnoſis
civibus, ubi nobis admirationi ſunt bal-
nea-celeriter extructa. Extrema paſſerat
atrii deſinentis, ubi Claudia porticus
dilatat umbras. Roma ſibi reſtituta eſt,
& te Imperatore, Cæſar, ſunt populi,
quæ fuerant voluptates domini Neronis.

NOTÆ.

Hic ubi ſiderens.] Plinius lib. 34.
cap. 7. Audacia innumera ſunt exem-
pla. Moles quippe excogitatas videmus
ſtatuarum, quas coloffos vocant; turri-
bus paves. Siderens verò dicitur coloffus
quia a Veſpaſiano Soli dicatus eſt, vide
Plinium loco citato, & Suetonium in
Veſpaſiano cap. 18. Coloffi reſectorem
inſigni congiario, magnaſque mercede do-
navit. Ille enim coloffus ſecundum Sue-
tonium in Nerone cap. 31. centum vi-
ginti pedum ſtabat ipſius Neronis effi-
gie: in eodem hoc capite recenſentur
ædificia quorum mentionem hic facit
Martialis, qui pergit Domitiano tribue-
re quæ a Veſpaſiano & Tito ædificata
fuerant; alii tamen putant hæc ad Titum
referrî. Hic coloffus erectus ſub Nerone,
reſectus a Veſpaſiano, ac dempto capite
Neronis, & Solis adjecto cum ſeptem
radiis Soli dicatus fuit, &c. Hierony-
mus in cap. 3. Habacuc. Vide Epig.
60. lib. 12.

Pegmata.] Fuerunt machinæ quas ſic
deſcribit Scaliger in lib. 5. Manilii. Erat
autem pegma contabulatio, quæ ſponte
ſurgebat ſenſim, & diſſolvebatur. De
his machinis Plinius lib. 33. cap. 33. Se-
neca Epist. 88. His, inquit, annumeres
machinatores, qui pegmata ex ſe ſurgen-

tia excogitant, & tabulata tacite in
ſublime creſcentia, & alias ex inopina-
to varietates: aut debiſcentibus quæ co-
herebant; quæ diſſabant ſua ſponte co-
herentibus, aut in iis quæ eminebant,
paulatim in ſe reſidentibus.

Invidioſa feri.] Tacitus lib. 15. ann.
Ceterum Nero uſus eſt patriæ ruinis, ex-
truxit domum in qua baud perin te gem-
ma, & aurum miraculo eſſent, ſolita
quidem & luxu vulgata, quam arva
& ſtagna, & in modum ſolitudinum,
hinc ſylvæ, inde aperta ſpatia, & pro-
ſpectus. Superbus ager dicitur, vel quia
ampliſſimus, vel quia Neroni peculia-
ris, nec populo communis.

Velocia munera.] Thermas enim ve-
lociter à Tito fuerant extructæ in gra-
tiam populi. Suetonius in Tito cap. 7.
Amphitheatro dedicato, Thermisſque iux-
ta celeriter extructis.

Claudia.] Quam eandem cum Li-
viæ porticu, de qua Plinius lib. 14.
cap. 1. affirmant aliqui; alii verò di-
verſam fuiſſe ſtatuunt.

Quæ fuerant domini.] Odioſè Ne-
ronem vocat dominum, qui nempe
civibus Romanis veluti ſervis impe-
raret.

Ad Eundem,
ad cuius spectacula ex omnibus orbis regionibus Gentes
advenisse dicit . . III.

QUÆ tam seposita est, quæ gens tam barbara. Cæsar,
Ea qua spectator non sit in urbe tua?
Venit ab Orpheo cultor Rhodopeius. Hæmo,
Venit & epoto Sarmata pastus equo,
Et qui prima bibit deprensi flumina Nili,
Et quem supremæ Tethyos unda ferit.
Festinavit Arabs, festinare Sabæi,
Et Cilices nimbis hic maduere suis.
Crinibus in nodum tortis venere Sicambri,
Atque aliter tortis crinibus Æthiopes.
Vox diversa sonat: populorum est vox tamen una,
Cum verus patriæ diceris esse pater.

I N T E R P R E T A T I O . .

QUæ natio, o Cæsar, tam remota & tam barbara ex qua aliquis spectator non videatur in tua civitate? Incola Thracius advenit ab Orpheo Hæmo. Sarmata quoque nutritus sanguine equi hausto, atque ille qui potat aquam primum Nili cogniti, & ille qui percutitur unda extremi maris. Arabes properaverunt. Sabæi accurrerunt, & Cilices respersi fuerunt suis imbris. Sicambri accesserunt capillis coactis in nodum, atque Æthiopes coma alio modo religata. Loquela variis quidem est, attamen unus est sermo earum nationum, cum verus patriæ parens appellaris.

N O T E . .

Venit ab Orpheo.] Rhodope & Hæmus montes sunt Thraciæ. Orpheus Hæmus dicitur, quia ad eum habitaverunt parentes Orphei, vide Plinium lib. 4. cap. 1. & cap. 11. ubi agit de patria Orphei.

Sarmata pastus equo.] hoc est a Septemtrione Sarmatæ venerunt, a meridie incolæ Nili. Ab Occidente Hispani vel Britanni. Ab Oriente Arabes. Sarmatia duplex est, Europæa, & Asiatica. Europæam, *Russiam*, vocat Ortelius; Asiaticam verò *Tartariam*. Sarmatarum quoque gentes hac maxime pulre aluntur, & cruda etiam farina, equino lacte, vel sanguine cruris admixto. Plinius lib. 18. cap. 10. sub finem.

Et qui prima.] Et venerunt illi Æthiopes, qui regionem incolunt, ubi emergit primum ac deprehenditur Nilus. De quo fusi Plinius lib. 5. cap. 9. Nilus incensis

ortus fontibus is per deferra. Et pauld infra. *Originem* (ut Iuba rex potuit exquirere) in monte inferioris Mawritania non procul Oceano habet, lacu pratinus stagnante, quem vocant Nilidem. Dio in Severo affirmat originem Nili fuisse inventam. Nilus a monte Atlante cordi fuit, qui mons est in Macennitide, non longè ab Oceano, qua parte spectat ad occasum solis. Prisci tamen quam plurimi negant Nili fontes fuisse deprehensos, maxime Seneca lib. 6. quæst. Natural. cap. 8. Papinius Sylvium lib. 3. Horatius lib. 4. carm. ode 14. & multi alii: videat lector. Fontes Nili repertos fuisse constat, ex iis quæ referunt patres Societatis Jesu Alphonsus Mendez, Almeyda, maxime Hieronymus Lobus, nempe in regno Goyam ad duodecimum gradum latitudinis Borealis, & quinquagesimum quintum, longi-

longitudinis gradum in regione *Sacabala*, quam incolunt *Agavi*. Illic lacus est jactum lapidis *latus*, in quo sunt duo fontes a se invicem triginta passibus distantes, qui nostrorum puteorum figuram referunt; ex his emanat fluvius *Nilus*, qui per alterum deinde lacum transit se quæ in terram abdit: Ad milliæ verò inferius emergit rursus ea aquarum copia auctus, ut fluvii nomen consequi possit. Orientem versus fluit. A sua origine quadraginta milliaria emensus lacum *Dambeam* vulgò *Bardambeam* ingreditur, &c. quæ fusè describuntur in synopsis historiæ *Æthiopicae*. Vide librum inscriptum, *Recueil de divers voyages faits en Afrique*, &c.

Suprema.] Tethys Oceani uxor pro mari ipso sumitur. Hic intellige *Britannos*, vel *Hispanos* qui sunt ultimi ad solem occidentem, ubi mare inquietum & undosum toto anno, unde dicit, *feris*.] Thetis verò Pelei conjux fuit & mater *Achillis*.

Sabei.] Populi felices *Arabiae*.

Cilices.] Ciliciæ Asiæ minoris regio

hodie vocatur *Turcomania* & *Finichia*, ubi est crocus præstantissimus cui primam nobilitatem tribuit *Plinius* lib. 21. cap. 6. *Hic madere*. Nam croco trito, & mixto vino dulci irrigabantur, odoratis quoque imbribus, pertundebantur spectatores.

Sicambri.] Teste *Strabone* Gallia sunt populi, ubi hodie *Gueldriae* Ducatus. Ut *Martiano* placet; nempe inter *Mosam* & *Rhenum*. Secundum alios fuerunt ab altera parte *Rheni* ubi hodie *Zorphaniae* Comitatus. In nodum torquere crines solebant illi populi; *Epigram.* 39. lib. 5. *Rhenique nodos*. *Tacitus* de moribus Germanorum hunc ritum speciatim tribuit *Suevis*. *Insigne gentis obliquare crinem, nodoque substringere*. *Juvenalis* Sat. 13. versu 160.

Cerula quis stupuit Germani lumina? flavam

Casariem? & madido torquentem cornua cirro?

Atque aliter tortis.] *Æthiopum* comæ natura & ardore Solis crispæ sunt, Germanorum verò arte.

Ad Casarem quod expuleris delatores. IV.

TURBA gravis paci, placidæque inimica quieti,
Quæ semper miseras sollicitabat opes,
Traducta est titulis, nec cepit arena nocentes,
Et delator habet, quod dabat, exilium.
Exulat *Aufonia* profugus delator ab urbe:
Impensis vitam principis annumeres.

INTERPRETATIO.

Multitudo insensa paci, atque adversaria quiete tranquillitati, quæ assidue vexabat divitias miserorum Civium, ducta est cum inscriptionibus, nec

arena continuit reos & accusator multatur exilio, quo multabat alios. Accusator fugitivus amandatur ab urbe Roma, vitam addasumptibus Imperatoris.

N O T A.

Traducta est titulis.] Sic legit *Lipsius* in notis ad lib. 2. cap. 11. de *Cruce*. Titulis enim vult, *Martialis* scilicet traductos delatores, quomodo? nonne omnium unus est communis? non hic: quia additum, quos & quam illustres quisque destulisset. Exempli causa. Hic est *Titius*, qui *Camertium* destulit. Hic qui *Lateranum*, & talia. In libris legitur. *Traducta est Gætulis, in aliis*. Tradita *Gætulis*, & emendavunt. Traducta est

Gyatis quod ego & ratio facile refellant. In hoc libro, de *Cruce*, fusè agit *Lipsius*, de titulis quos damnatis apponere solebant antiqui.

Nec cepit] Tantus fortè erat delatorum numerus, ut in arena contineri non potuerint: vel intellige tantummodo ignominiae causa traductos fuisse per arenam, & deinde in exilium missos. Sensus est: delatores non fuerunt addicti arenæ: *Suetonius* in *Tiro* cap. 8. mentem nostram

A 3 expli-

explicuit. Inter adversa temporum, & delatores, mandatoresque erant ex licentia veteri. Hos assidue in foro flagellis ac fustibus casos, ac novissime traductos per Amphitheatri arenam, partim subiecti in servos, ac venire imperavit: Partim in asperissima insularum avari. Alii legunt in asperissimas insularum.

Ausonia ab urbe.] Romam intellige: Italia dicta est Ausonia ab Ausonio Ulyssis & Calypsus filio.

Impensis.] hoc est muneribus exhibitis: Nimirum præter alia munera quæ in civium gratiam exhiberi jussit Domitianus, dedit vitam, quoniam eiecit delatores qui vitæ & bonis civium insidiabantur.

Blanditur Cæsari
de spectaculo Pasiphaes. V.

JUNCTAM Pasiphaen Dictæo, credite, tauro,
Vidimus; accepit fabula prisca fidem.
Nec se miretur, Cæsar, longæva verustas;
Quidquid fama canit, donat arena tibi.

INTERPRETATIO.

FIdem adhibete Pasiphaen conjunctam fuisse tauro Cretensi: Spectavimus; Fabula antiqua facta est vera. Nec an-

tiquitas remota, o Cæsar, sibi nimium placeat: Quidquid fama narrat, id ipsum tibi suppeditat arena.

NOTÆ.

Junctam Pasiphaen.] Pasiphae filia Solis, & uxor Minos Regis Cretæ arsit amore tauri, hæc fabula satis nota.

Dictæo.] Cretensi a Dictæa monte Cretæ. *Nec se minetur.*] Propter sua miracula, aut potius propter fabulas, quæ in Am-

phitheatro Domitiani verè representabantur. Simile spectaculum exhibuerat Nero. Suetonius in Nerone cap. 12. *Taurus Pasiphaen ligneo juventa simulacro abditam iniit, ut multi spectantium crediderunt.*

Blanditur Cæsari
de venatione mulierum. VI.

BELLIGER invictis quod Mars tibi sævit in armis,
Non satis est, Cæsar, sævit & ipsa Venus.
Prostratum Nemees & vasta in valle leonem,
Nobile & Herculeum fama canebat opus.
Prisca fides taceat: nam post tua munera Cæsar,
Hæc jam feminea vidimus acta manu.

INTERPRETATIO.

Non sufficit, o Cæsar, quod Mars bellicosus tibi fuerit in armis insuperabilibus, Venus quoque ipsa furit. Fama narrabat egregium Herculis factum, leo-

nem prostigatum deserta in valle Nemees. Vetera monumenta sileant: etenim, o Cæsar, post tua spectacula, jam spectavimus hæc facta manu muliebri.

NOTÆ.

Mars tibi sævit.] hoc est in specie figuraque tua: ut in Augusti specie Mercurius pugnavit in terris. Horatius lib. 1. carminum ode 2. Sic Marcellus. Vel in tuam gratiam sævit. Videat lector.

Sævit & ipsa Venus.] hoc est non viri

tantum tibi venatores, sed & feminae tibi sunt venatrices. Suetonius in Domitiano cap. 4. *Nam venationes gladiatorumque, & noctibus ad lychnuchos: Supple commisit; Nec virorum modo pugnas, sed & feminarum.*

Nemees.] Sylva est in Peloponneso inter

SPECTACULORUM LIBER. 7

inter Mycenæ & Nemeam, ubi leo ab Hercule fuit interfectus, legunt alii. *descenderunt Romanæ feminae. Juvenal. Sat. 1.*

Prostratus Nemeæ in vasta valle leonem.

Hæc jam feminae.] In arenam enim

*Mavia Tuscum
Figat aprum; Et nuda senecat venabula mamma.*

Pœna Laureoli. VII.

QUALITER in Scythica religatus rupe Prometheus,
Assiduam nimio pectore pavit avem,
Nuda Caledonio sic pectora præbuit urso,
Non falsa pendens in cruce Laureolus.
Vivebant laceri membris stillantibus artus,
Inque omni nusquam corpore corpus erat.
Denique supplicium dederat necis ille paternæ,
Vel domini jugulum foderat ense nocens.
Templa vel arcano demens spoliaverat auro,
Subdiderat sævas vel tibi Roma faces.
Vicerat antiquæ sceleratus crimina famæ,
In quo, quæ fuerat fabula, pœna fuit.

INTERPRETATIO.

Quemadmodum Prometheus Scythico Saxo affixus, visceribus renascentibus nutritur vulnere adhærentem: ita Laureolus suspensus in patibulo non ficto objecit spoliata corpus urso Britannico. Artus dispersi palpirant, membris cruore manantibus, & nulla facies corporis erat in toto corpore. Tandem ille

persolverat pœnas mortis paterna, aureus gladio transfuderat collum veri sui. Aut infans furatus eras in templis aurum secretum; vel tibi, o Roma, supposituras sædas crudelis. Hic nefarius superavit scelera prisca famæ, in quo supplicium fuit, quod fuerat fabula.

NOTÆ.

In Scythica rupe.] In Caucasio quem Scythæ accolunt: & pars est Tauri montis, inter Pontum Euxinum & mare Caspium. Vide Epig. 46. hb. 9. infra. Nota est Prometheus fabula, quem Caucasio affixit Jupiter, quod furtim e celo ignem subduxisset; ex cujus renascentibus quotidie visceribus aquila, vel ut aliis placet, vultur nutriebatur. Legendus Æschylus, in Prometheus vincto.

Caledonia ursa.] Caledonia regio Britannicæ, ubi sylvæ densissimæ, unde sævi ursi Romam mirebantur. Caledonii Ptolemæo Scythæ populi. Rossia eorum tractus videtur vocari. Buchananus vocat *Duncalden*. Vide Epig. 44. hb. 10. Alii *viscera*. Enimvero non solet Poeta repetere eandem vocem.

In cruce Laureolæ.] Maleficus quidam sub nomine & persona Laureoli, qui fuerat olim latronum dux, de cuius

in crucem acti supplicio Romæ identidem mimus agebatur. Suetonius in Caligula cap. 57. *Et cum in Laureolo mimo in quo actor propriens se ruina sanguinem vomuit, &c.* Juvenal. Sat. 8. versu 186.

Laureolum velox etiam bene Lentulus egit.

Judico me dignus vera cruce.] Verus sequentes ut adulterini à quibusdam rejiciuntur perperam: his enim aditis crudelitatis nota, quæ Domitiano iniuri potuisset, deletur.

Templa vel arcano.] hoc est vasa aurea ad usum sacrificiorum: vel forte intelligit aurum in templis custodiæ causa depositum.

Quæ fuerat fabula.] Sensus est. Alii quidem mimi Laureoli actores, fictas tantum & mimicas pœnas dederunt, hic vero laqueo veras tuit.

DÆDALE Lucano cum sic lacereris ab urso,
Quam cuperes pennas nunc habuisse tuas.

I N T E R P R E T A T I O.

O Dædale quam optares nunc esse instructus tuis alis, cum ita dilaniaris ab urso Lucano.

N O T A.

Dædale.] Nota est Dædali historia ex lib. 8. Metam. Ovidii. Hic verò damnatus coactus est Dædalum imitari, & per aerem volare, delapsus autem ab urso dilaniatus est. Simile spectaculum legitur apud Suetonium in Nerone cap. 12. Icarus primo statim conatu juxta cubicu-

lum ejus decidit, ipsumque cruore respersit.

Lucano urso.] Ex Lucania Italiæ provincia hodie *Basilicata*, in regno Neapolitano, unde immanes ursi Romam mittebantur. Plinius lib. 3. cap. 5.

Quam cuperes.] Habere pennas quibus a Creta avolasti. Alii tunc.

De Rhinocerote
pugnante cum Tauro. IX.

PRÆSTITIT exhibitus tota tibi, Cæsar, arena,
Quæ non promisit prælia, rhinoceros.
O quam terribiles exarsit pronus in iras!
Quantus erat cornu, cui pila taurus erat?

I N T E R P R E T A T I O.

Rhinoceros datus in spectaculum per totam arenam tibi præbuit, o Cæsar, pugnam quam non est pollicitus. O quam

horribili ira accensus est incurvus! Quantum cornu habebat, qui extollebat taurum, veluti pilam.

N O T A.

De Rhinocerote.] Marcilius sic. Fuisse plenius lemma de pugna tauri ac rhinocerotis.

Quæ non promisit.] Quia non potuit aliquandiu ab amphitheatralibus magistris irritari. De rhinocerote agit Plinius lib. 8. cap. 20. Longitudo ei par, cum Elephanto scilicet, crura multo breviora,

color buccæ. In ejus summa nare cornu est. Pronus, hoc est cornu incurvato. Promisit. Alii promisti.

Cui pila.] Pilæ dicebantur vestes in globum & speciem pilæ collectæ, quæ obiciebantur cornibus taurorum, ut irritarentur. Vide Epig. 19. infra Epig. 43. lib. 2. Epig. 53. lib. 14.

De Leone qui gubernatorem offendit. X.

LÆSERAT ingrato leo perfidus ore magistrum,
Ausus tam notas contemnerare manus:
Sed dignas tanto persolvit crimine pœnas,
Et qui non tulerat verbera, tela tulit.
Quos decet esse hominum tali sub principe mores,
Qui jubet ingenium mitius esse feris?

I N T E R P R E T A T I O.

Leo infidelis vulneraverat rectorem suum dente inmemori, ausus violare manus adeo sibi cognitæ: sed supplicium pertulit debitum tanta sceleris, & passus

est jacula, qui non erat passus virgas. Quam indolem habere debent homines sub tali Imperatore, qui vult feris inesse leniorem naturam.

N O T A.

Laeserat ingrato.] Oblitus nempe beneficiorum quæ a suo rectore acceperat, sed fortè irritatus & crudeliter verberatus fuerat, alioquin animal est gratissimum, ut narrat Gellius cap. 14. lib. 5.

De Androdo & leone. Vide Epig. 75. lib. 2.

Qui jubet ingenium.] hoc est qui vult feras habere mores humanos: sic a clementia commendat Domitianum.

De Urso
viscato. XI.

PRÆCEPS sanguinea dum se rotat ursus arena,
Implicitam visco perdidit ille fugam.
Splendida jam testo cessent venabula ferro,
Nec volet excussa lancea torta manu.
Deprendat vacuo venator in aere prædam,
Si captare feras aucupis arte placet.

I N T E R P R E T A T I O.

DUm Ursus rursus se voluit in orbem
per arenam cruentam, irretitus visco stitit fugam. Nisida venabula jam quiescant recondito ferro, nec hasta volet

vibrata manu apitata. Venator depren-
dat prædam in vacuo aere, si lubet capere feras arte aucupis.

N O T A.

Perdidit ille fugam.] Pto fuga intellige vim fugiendi, & epithetum *implicitam*, per metalepsin fugæ tribuitur, quod urso fugienti conveniebat. Alii, *implicitus*.

Si captare feras.] Captare verbum est proprium aucupii, deprehendere autem venationis, quasi dicat jam venator aucupio feras veluti aves capiet.

De Sue, quæ ex vulnere peperit. XII.

INTER Cæsareæ discrimina sæva Dianæ
Fixisset gravidam cum levis hasta suem;
Exsiliit partus miseræ de vulnere matris.
O Lucina ferox, hoc peperisse fuit?
Pluribus illa mori voluisset faucia telis,
Omnibus ut natis triste pateret iter.
Quis negat esse satum materno funere Bacchum?
Sic genitum numen credite: nata fera est.

I N T E R P R E T A T I O.

CUm levis hasta perfodisset suem prægnantem, inter pugnas crudeles Diana Cæsareæ, partus erupit ex plaga arum-
mose parentis. O sæva Lucina, hoc ne fuit genuisse? Illa opsasset interire vul-

nerata multis telis, ut tristis aperiretur via omnibus natis. Quis inficiatur Bacchum esse natum ex materna plaga? credite ita Deum procreatum: nam sic genita est fera.

N O T A.

Cæsareæ Dianæ.] Per metonymiam ponit Dianam pro venatione quam Domitianus exhibuit in amphitheatro: Dianæ enim sacra est vepatio.

O Lucina.] Dea partuum præses, quæ & Juno dicitur & Diana. Terentius in Andria,

Juno Lucina fer opem.

Partu-

Parturientibus vero subvenire dicitur Diana, quod sine dolore Latona eam in utero gestasset & peperisset, ut canit Callimachus in hymno Dianæ. Sensus est hoc ne modo, o Diana parturientes adjuvas?

Omnibus ut.] Ex hoc versu patet non.

omnes editos in lucem catulos, sed quosdam cum matre periisse.

Quis negat.] Natus est Bacchus ex Semele fulminata, & nutritus intra semora Jovis. Vide Epig. 67. lib. 5. fabulosam hanc historiam sic lepide irridet poeta.

De eadem. XIII.

[CTA gravi telo, confossaque vulnere, mater
Sus pariter vitam perdidit, atque dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro!
Hanc ego Lucinæ credo fuisse manum.
Experta est numen moriens utriusque Dianæ,
Quaque soluta parens, quaque peremta fera est.

INTERPRETATIO.

*S*US genitrix amisit vitam simul & im- fuisse manum Lucinæ. Occumbens peri-
peritit vulnerata leibali jaculo, & clitata est numen utriusque Diana, &
vulnere transfusa. O quam directo qua mater liberata est, & qua fera est
dextra contorsit telum! ego arbitror hanc occisa.

N O T E.

Numen utriusque Diana.] Venatricis, scil. & obsecratoris.

De Sue pregnante. XIV.

*S*US fera jam gravior, maturi pignora ventris.
Emisit foetum, vulnere facta parens.
Nec jacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
O quantum est subitis casibus ingenium!

INTERPRETATIO.

*S*US fera max paritura facta mater sit moriente genitrice. O quantum est se-
vulnere edidit partum pignora utri- lertia eventibus repentinis.
maturi. Nec fatus procubuit, sed cucur-

N O T E.

Pignora.] hoc est partum edidit pi-
nus, scil. ventris; appositio est, le-
gunt alii pignore, alii pondere.

O quantum est subitis.] Quam mul-
ta sunt casu, quæ nullo ingenio, nul-
la machina effici potuissent.

De Carphophoro

venatore fortissimo. XV.

*S*UMMA tuæ Meleagre fuit quæ gloria famæ:
Quantula Carphophori portio, fusus aper!
Ille & præcipiti venabula condidit urso,
Primus in Arctoi qui fuit arce poli:
Stravit & ignota spectandum mole leonem,
Herculeas potuit qui decuisse manus;
Et volucrem longo porrexerat vulnere pardum,
Præmia cum laudis ferret, adhuc poterat.

INTER-

INTERPRETATIO.

J Acens aper, o Meleagre, summum fuis-
decus tue fame, quam verò exigua
pars Carpopbori! Ille quoque venabulo
transfodit ursum irruentem, qui maxi-
mus fuit in arce poli Septemtrionalis: profligavit etiam leonem conspicuum pro-
ceritate inaudita, qui posuit beneferre
manus Herculis; Et mortifero vulnere
extendit pardum velocem, cum reporta-
ret mercedem gloriae suae, adhuc vivebat.

N O T A.

Summa tua.] Meleager comitatus
Atalanta aprum Calydonium interfecit,
unde summam gloriam reportavit. Ovi-
dius lib. 8. Metam. Pausanias Meleagri
meminit in Messeniis.

Quantula Carpopbori.] Juvenis erat
Domitiano carissimus, quod mirus esset
excipiendis venabulo feris. Legunt alii,
est quora, sic lib. 5. Epig. 66. quora

pars spectatur arena.

Primas in Artibi.] Arx sumitur hic
pro sylvis in montibus Septemtrionis.
Alii, axe.

Pardum.] Qui mas pantherae vocatur
a Plinio cap. 17. lib. 8. de cujus celeri-
tate agit Oppianus lib. 3. Cyneget.

Adhuc poterat.] Adhuc habebat vires
integras.

De Taurro

qui Herculem sustulit in caelum. XVI.

RAPTUS abie media quod ad aethera taurus arena;
Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.
Vexerat Europen fraterna per aequora taurus,
At nunc Alcidem taurus in astra tulit.
Caesaris, atque Jovis confer nunc schema: juveni
Par onus ut tulerint: altius iste tulit.

INTERPRETATIO.

N On tam artificio quam pietati tri-
buendum est, quod taurus caelum
petit abreptus de media arena: Taurus
portaverat Europen per undas fratris Ne-

ptuni, sed taurus nunc rapuit Herculem
in caelum. Compara nunc figuram Jovis
& Caesaris: fac juveni portaverint pon-
dus aequale, iste altius portavit.

N O T A.

Non fuit hoc artis.] Jupiter in tau-
rum conversus per undas fratris Neptuni
vexit Europen: Ovidius lib. 2. Metam.
Nunc idem Jupiter sub figura tauri fin-
gitur tollere in aerem Alcidem suum fi-
lium, Domitianum nempe qui se Her-
culem praedicabat. Epig. 104. lib. 9.

*Hec minor Alcides; major quae
gesserit audi.*

Alii ut comparatio magis quadrer, in-
telligunt ipsum Domitianum fuisse in-
clusum in hac machina quae Herculem
sustulit in caelum, id est in amphithea-
tri fastigium. Durum tamen hoc sen-
tire; inquit Raderus: & sanè periculo-
sum Imperatori. Judicet lector.

Confer nunc schema.] Compara tau-
rum a Domitiano effictum cum Jove in
taurum converso. Legunt alii *Confer
nunc schema, juvenis*. Alii *Confer
nunc, Roma, juvenis*.

Par onus ut.] Licet tulissent onus ae-
quale (quamvis nec onus par fuerit, per
undas enim Jupiter puellam, Domitia-
ni verò machina Herculem per aerem
rapuit.) attamen, inquit poeta, Domi-
tiani taurus altius portavit suum onus,
atque ita nobilior est. Videret poeta
ludere in voce, *altius*, hoc sensu, per
altum mare vexit Jupiter suam puel-
lam, at per aerem altiore portavit
Herculem taurus Domitiani.

De supplice Elephante. XVII.

QUOD pius, & supplex elephas te, Cæsar, adorat;
 Hic modo qui tauro tam metuendus erat:
 Non facit hoc iussus, nulloque docente magistro:
 Crede mihi, numen sentit & ille tuum.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cæsar, quod hic elephante pius & supplex te veneratur, qui paulo antea adeo formidandus erat tauro, non facit hoc imperatus; nec ullo rudiente magistro, mihi fidem adhibe, habet ille quoque sensum tui numinis.

N O T A.

Adorat.] Plinius lib. 8. cap. 1. Nam quod ad docilitatem atinet Regem adorant, genua submitunt, coronas porrigunt. Vide cap. sequentia. 3. 4. 5.

Nulloque docente.] Legunt alii ulloque docente magistro, accipe hoc non tuus dictum a poeta, quod sine magistro faciat, verè enim bellua prudens intelligit per se etiam principis

majestatem Raderus.

Numen sentit.] Sensum religionis habere elephantes docet Plinius lib. 8. cap. 1. Religio quoque fiderum, solisque ac Lunæ veneratio. Nempe est Elephantis. Domitianus verò Deum se prædicabat cui ingeniosè blanditur poeta: cujus numen ab elephante ut a populo Romano adorari intelligit.

De Tigride, & Leone
ab illa lacerato. XVIII.

LAMBERE securi dextram consueta magistri,
 Tigris ab Hircano gloria rara jugo,
 Sæva ferum rabido laceravit dente leonem:
 Res nova, non ullis cognita temporibus.
 Ausa est tale nihil, sylvis dum vixit in altis:
 Postquam inter nos est, plus feritatis habet.

I N T E R P R E T A T I O.

Tigris summum decus montium Hircaniæ solebat lingere manum custodis tui. Crudelis discepsit dente furens ferum leonem: res inaudita, nec ul-

lis sæculis nota. Dum vixit in densis sylvis, non ea fuit audacia: ubi ad nos translata est, ferocior evasit.

N O T A.

Hircano jugo.] Hircania Asiæ regio de qua Strabo lib. 11. & Plinius lib. 6. cap. 6. In cujus montibus tigres sunt ferocissimæ. Virgilius lib. 4. Æneid.

Hircanæque admorunt ubera tigres.

Rara gloria.] Quod hæc tigris alias magnitudine superabat.

Plus feritatis.] hoc est animosior evasit, utpotè quæ fortitudinem a Romanis acceperit. Intelligunt alii hoc loco Romanos & ipsum Imperatorem carpi a nostro Poeta, apud quos feræ crudeliores fierent, cum mitiores esse debuissent. Sed hoc Martiali periculosissimum fuisset.

De Elephante
qui taurum interfecit. XIX.

QUI modò per totam, flammis stimulat, arenam
 Sustulerat raptas taurus in astra pilas,

Occu-

Occubuit tandem cornuto ardore petitus,
Dum facilem tolli sic elephantam putat.

INTERPRETATIO.

Taurus qui paulo ante per omnem percutsus ardore cornuto, dum credit ita
arenam igne incitatus iactaverat in facile posse iactari elephantum.

NOTA.

Cornuto ardore.] Ira cornuta, hoc est cornibus irati elephantum, seu dentibus quos cornua vocat, ut Epigr. 73. lib. 1. Pausanias lib. 5. *Ad hec, dentes igne domari nequeunt: at boum & elephantorum cornua scilicet igne emolliuntur, ut vel ex tereti planam, vel aliam quamlibet accipiant figuram.* Ramiresius legit *cornuto ardore potitus*, id est, inquit, toto conatu cornuum ardentium nisus est taurus in altum tollere elephantum; & potitus est cornuto ardore, hoc est cornuum suorum vehementia ipsa victus est: hunc loquendi modum usurpavit. Plautus in Captivis act. 1. scena 2.

Postquam natus tuus potitus est hostium.

subintelligitur imperio, & passivè sumitur, id est ab hostibus victus. Iudicet lector.

Sic tolli.] Veluti pilas objectas, quæ fiebant aliquando ad instar humanæ effigiei, ex pannis purpureis sceno stramineve factis, quo colore tauri maxime efferantur. Vide Epig. 9. supra. Rutgerius huic Epigrammati subiungit duos versus qui sunt in fine hujus libri:

Cedere majoris virtutis fama secunda est:

Illa gravis palma est, quam minor hostis habet.

Quo sensu videat lector.

Assentatur Cesari:

quem ab indulgentia commendat. XX.

DUM peteret pars hæc Myrinum, pars illa Triumphum,
Promisit pariter Caesar utraque manu.

Non potuit melius litem finire joculam.

O dulce invidi principis ingenium!

INTERPRETATIO.

Dum factio hæc Myrinum postularet, illa vero Triumphum, Caesar pollicitus est simul ambabus manibus.

Nequivit melius decidere contentiorem faciem. O suavem solertiam Imperatoris invidi!

NOTA.

Dum peteret pars.] Duos intellige factiones amphitheatrales, quarum altera Myrinum, cuius meminit Epig. 29. lib. 12. altera Triumphum gladiatores eximios postulabat. Suetonius in Domitiano cap. 4. *Præterea Questorii muneribus, quæ olim omissa revocaverat, ita semper interfuit, ut populo potestatem faceret, bina parva e suo ludo postulandi, quæ novissima aulico appa-*

tu induceret. Questores suis impensis munera edere cogebantur: at Domitianus e sua familia duos istos gladiatores libenter concessit, atque extensa utraque manu quibus factionibus diversa petentibus benignè satisfecit. Subtilius Scaliger explicat: nempe promisit. Immo, erator gladiatores pugnatores utraque manu, seu binis fici, sine palma, &c.

Ad Casarem

de Orphei fabula in amphitheatro exhibita. XXI.

QUICQUID in Orptheo Rhodope spectasse theatro
Dicitur, exhibuit, Cæsar, arena tibi.

Repperunt scopuli, mirandaque sylva cucurrit,

Quale fuisse nemus creditur Hesperidum.

Affuit immixtum pecudum genus omne ferarum,

Et supra vatem multa pendit avis.

Ipsæ sed ingrato jacuit laceratus ab urso,

Hæc tamen ut res est facta, ita ficta alia est.

INTERPRETATIO.

O Casar, arena representavit tibi quid-
quid Rhodope fertur vidisse in thea-
tro Orphei. Saxa repperunt, & admirabi-
lis sylva cucurrit, quale fuisse fertur ne-
mus Hesperidum. Promiscuè interfuit omne

ne genus ferarum pecudum, & plurimæ
volucres suspensæ fuerunt super poetam.
Sed ipse procubuit discerptus ab urso im-
memori: nihilominus ut hæc res est per-
acta, sic alia fuit excogitata.

NOTÆ.

Rhodope.] Mons Thraciæ de quo jam
dictum Epig. supra.

Orpheum theatrum.] Nec arte nec ma-
nu factum, sed nativum: vallis nempe
fuit, qualis describitur a Seneca in
Troade act. 5.

& clivo levi

Erecta medium vallis includens locum
Crauit theatri more.

Legit Ovidium in fine lib. 10. & initio
lib. 11. Metam. Opæus substant. Opæios
adjectivè.

Repperunt scopuli.] Mediâ nempe
in arenâ sylvæ & saxa trahebantur
machinis quibusdam miro artificio fa-
bricatis.

Nemus Hesperidum.] Quorum horti
describuntur a Virgilio, Plinio, Solmo
in Mauritania Tingitana. Prope Lixum
urbem, ita Ortelius. In illis hortis po-
ma erant aurea, quorum mentionem
facit Athenæus lib. 3. cap. 5.

Pecudum genus.] hoc est omne genus

ferarum cantu mansuefactarum adfuit.
Pecus pecudis significat omne animal
quod gregatim pascitur. Justin. Inst. de
lege Aquilia, veluti boves, equi, asini,
&c. Aliquando tamen sumitur pro om-
ni animali præter hominem. Virgilius
4. Georg. de apibus loquens,

pecudum custodia solers.
Lucretius de piscibus agens,

Squamnigera pecudes.

Aliàs pro ove, quo sensu hic accipitur
meo iudicio, nempe omnes feræ veluti
oves mansuetæ canentem Orpheum au-
diverunt. Legunt alii, adfuit immixtum
pecori genus omne ferarum.

Ab urso ingrato.] Qui vatis musicam
crudelitate compensavit. Hic Orpheus
datus in spectaculum, ab urso in arenam
misso dilaniatus fuit, qui Mænadum par-
tes explevit, a quibus verus Orpheus
discerptus fingitur. Ovidius 11. Metam.
Ultimum versum non esse Martialis sub-
oluit Gronovio.

De Rhinocerote.

pugnante cum urso. XXII.

SOLLICITANT pavidum rhinocerotæ magistri,

Seque diu magnæ colligit ira feræ:

Desperabantur promissi prælia Martis:

Sed tamen is reddit cognitus ante furor.

Namque gravem gemino cornu sic extulit ursum,

Jacet ut impositas taurus in astra pilas.

INTER-

INTERPRETATIO.

DUm timidi rectores irritant rhinocerotas, & sensim crescit ira ingentis bellue; certamina Martis promissi desperabantur: sed tamen illa ferocitas

antea nota reuerſa est: etenim gemino cornu ita erexit ponderosum ursum, sicut taurus in cælum mittit pilas obiectas.

NOTÆ.

Prælia Martis.] id est venatio arenæ in qua colēbatur Mars.

Seque diu.] Difficile enim irritabatur rhinoceros epig. 9. supra.

Gemino cornu.] Rhinoceros geminum cornu habet. Pausanias lib. 9. ὁ δὲ ρινόκερος τὸς π. Ἀφροδίτης, ὡς ὅτι τῇ Συμβατικῇ οὐραγῶσι ρινόκερος, ὅτι (φίει) ἐκ' ἀκρῆς τῇ ποτὶ δὲ ἐνέσσω κέρως, καὶ ἀλλοῦ αὐτοῦ ἐ μέγας, &c. Latine:

Vidi etiam Æthiopicos tauros, quos ex re ipsa rhinocerotas nominant, quod illis e nare extrema cornu prominet, & paulo superius alterum non sanè magnum. Legunt alii *urum*, hoc est bovem sylvestrem cui imperitum vulgus bubali nomen imposuit, teste Plinio lib. 8. cap. 15.

Pilas.] De quibus dictum epig. 19. supra.

De Carpophero

venatore, quem a dexteritate & robore laudat. XXIII.

DORICA quam certo venabula dirigit iſtu
Fortis adhuc teneri dextera Carpophori!

Ille tulit geminos facili cervice iuencos:

Illi cessit atrox bubalus atque bison:

Hunc leo cum fugeret præceps in tela cucurrit:

I nunc, & lentas corrippe turba moras.

INTERPRETATIO.

QUam certo iſtu manus strenua Carpophori adhuc teneri regit tela Dorica! Ille interfecit duos tauros, quorum cervice agilis erat; bubalus ferax,

& bison ab ipso victus est: cum leo hunc vitaret, impetuosus irruit in venabula: i nunc, o multitudo, & incussa quæſtiones tardas.

NOTÆ.

Dorica.] Doreæ teste Homero in Odyſſea & Cretæ sunt populi, Cretenses verò sagittandi arte peritiſſimos fuiſſe nemo neſcit. Alii *Dorica* interpretantur Græca, quod venabuli auctores fuere Græci. Turnebus lib. 17. cap. 2. *Dorica* interpretatur Laconica: iuventus enim Lacorum, inquit, montes venatu affidue luſtrabat, venabula gerens: nemo autem ignorat eos Dorici generis fuiſſe.

Facili cervice.] hoc est nullo labore, sed facili niſu portavit duos tauros a se occiſos: alii explicant *tulit* interfecit: *facili cervice*, hoc est, iniquiunt, tauro- rum cervix facile ferro violata est. Ramireſius intelligit facilem cervicem tauro- rum, nempe qui facile caput move- bant, quo Carpophori tela declinarent.

Itaque quantumvis facili & agili cervice tauros occidit: quæ ſententia videtur melior.

Bubalus atque bison.] Plinius lib. 8. cap. 15. *Pauciſſima Scythia gignit inopia fructum: pauca conſermina illi Germania, inſignia tamen bouum ferorum genera, iubatos biſontes, excellentique & vi, & velocitate vros, quibus imperitum vulgus bubalorum nomen imponit, cum id gignat Africa, vituli poſius, cervice quadam ſimilitudine.*

I nunc.] Vox est inſultantis, ſic populo inſultat Poeta quod certaminis moram aliàs impatienter ferret, quem jam conqueri non poſſe ſubintelligit, cum ſeras celerrime interficiat Carpophorus.

De naumachia Domitiani. XXIV.

SI quis ades longis serus spectator ab oris,
 Cui lux prima sacri muneris ipsa fuit:
 Ne te decipiat ratibus navalis Enyo,
 Et par unda fretis; hic modo terra fuit.
 Non credis? spectes, dum laxent æquora Marrem;
 Parva mora est; dices, hic modo pontus erat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Spectator si quis tarde huc venisti a
 regionibus remotis, qui primo hoc die
 vides sacrum spectaculum: ne te navibus
 circumveniat navalis Enyo, nec unda
 aequalis mari: hic paulo ante tellus fuit.
 Non adhibes fidem? attendas, dum mare
 solvat Marrem; brevis cunctatio est, af-
 firmabis, hic paulo ante erat mare.

N O T E.

Serus.] Nempe propter itineris lon-
 gitudinem primum ades sacro speculo,
 quod Nepruno esset dedicatum, vel
 fortè sacrum dicitur, quod a divo Do-
 mitiano ederetur.

Navalis Enyo.] hoc est prælium na-
 vale. Enyo enim Bellona bellorum dea,
 Martis soror, significat prælium per
 metonymiam.

Spectes.] hoc est attendas: alii inter-
 pretantur expectes: sed verbum spectare
 non videtur significare expectare, nec
 hujus significationis exemplum reperire
 potui. Videat lector. Præterea non re-

peteret Martialis, parva mora est, hoc
 est, non expectabis diu.

Dum laxent.] id est, dum emissa aqua
 locum det gladiatoribus, qui aqua impe-
 diebantur ne in arenam descenderent.
 Suetonius in Tito cap. 7. *Dedit & nava-
 le prælium in veteri naumachia, ibidem
 & gladiatores, atque uno die quinque
 millia omne genus ferarum.* Post nauma-
 chiam ergo exhibebantur aliquando gla-
 diatores, ut patet ex hoc loco, unde col-
 ligo & ex verbis etiam nostri Poetæ, na-
 vali huic Domitiani prælio successisse
 gladiatores quibus præest Mars.

De Leandro

naumachiaro. XXV.

QUOD nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda,
 Desine mirari: Cæsaris unda fuit.
 Cum peteret dulces audax Leandrus amores,
 Et fessus tumidis jam premeretur aquis;
 Sic miser instantes affatus dicitur undas:
 Parcite, dum propero; mergite, dum redeo.

I N T E R P R E T A T I O.

O Leandre, finem impone admirationi
 sue, quod tibi ignoveris fluctus no-
 cturnus: fluctus fuit Cæsaris. Cum audax
 Leandrus adiret suavem amicam, & jam

defatigatus urgeretur undis inflatis; in-
 felix fertur ita allocutus urgentes fluctus:
 ignoscite festinanti; me verò redeuntem
 obruite.

N O T E.

Quod nocturna.] Leandri noctu natan-
 tis ad Heronem suam amicam historia sa-
 tis nota ex epistola 17. Ovidii exhibitæ est,
 cujus fabulæ actor ex undis Cæsaris evasit:

sed vero Leandro non pepercerunt fluctus
 maris, quod Nepruni essent, quem sævitæ
 accusans, Domitianum a clementia com-
 mendat noster Poeta. Vide Epig. 18. lib. 14.

De Natatoribus

varios in aquis ludes facientibus. XXVI.

LUSIT Nereidum docilis chorus æquore toto,
 Et vario faciles ordine pinxit aquas.
 Fuscina dente minax, nexu fuit anchora curvas
 Credidimus remum credidimusque ratem:
 Et gratum nautis sidus fulgere Laconum,
 Lataque perspicuo vela tumere sinu.
 Quis tantas liquidis artes invenit in undis?
 Aut docuit lusus hos Tethys, aut didicit.

INTERPRETATIO.

Flexibile Nereidum agmen ludit toto mari, atque expressit diversas figuras in aqua obsequente. Tridens dente minans fuit representatus anchora quoque exhibita curvato nexu: putavimus naviculam, & putavimus remos adesse.

& jucundum navicularis Castoris, & Pollucis astrum splendere, & vela ampla turgere sinu explicato. Quis excogitavit tanta artificia in aquis fluidis? aut Tethys docuit hos ludes, aut ipsa edocuit est.

NOTAE.

Æquore toto.] hoc est per omne nau-machiae spatium.

Nereidum chorus.] Nereides Nymphæ maris, Nerei, & Doridis filiae, de quibus Hesiodus in Theogonia, quas representaverunt natatores Domitiani in aquis ludentes.

Fuscina dente.] Ille chorus sic fuit ordinatus, ut ipsa natantium dispositio, modò tridentem, modò anchoræ speciem effingeret in aqua, modò etiam remos & naviculam compacti inter se natatores exprimerent.

Sidus Laconum.] Castor & Pollux Lacones dicti sunt a matre Leda quæ erat Lacæna: sidus est navigantium amicum. Horatius ode 12. lib. 1. carm.

Quorum simul alba nautis

Stella resulsit,

Defluit saxis agitata: humor:

Considunt venti: fugiuntque nubes.

Plinius lib. 2. cap. 37.

Aut didicit.] Tethys Dea maris epig. 3. supra hos ludos didicit a Domitiani natatoribus, aut ipsa docuit. Suetonius in Domitiano cap. 4. in amphitheatro navale quoque, supple commisit prælium. Alii tamen hoc Nereidum spectaculum ad Titum referunt freti Dionis auctoritate in Tito: τὸ δὲ θιάτρου αὐτὸ ἐκείνῳ ὕδατος ἱερίῳις παλαίσμας, ἀσκήματα μὲν ἐῖς τὰ ποταμοὺς, καὶ θύραις καὶ ἀλλὰ πρὸς χερσὶν ἐδεδίκαται ἡμῶν τὰς δὲ καὶ γὰρ περὶ τούτου τὸ ὑγιὲς ἀσκήματα ἢ καὶ ἀσθενέστερα πάλαιον, &c. Nam amphitheatro derrepente aqua impleto, in ipsum equos taurosque, aliæque mansueta animalia introduxit, quæ facere didicerant ea quæ in terra consueverant. In hanc aquam introducti sunt homines in navibus, &c.

Blanditur Cæsari

de pugna Carpophori bestiarii. XXVII.

SÆGULA Carpophorum, Cæsar, si prisca tulissent,
 Jam nullum monstris orbe fuisset opus.
 Non Marathon taurum, Nemee frondosa leonem,
 Arcas Mænadium non timuisset aprum.
 Hæc armata manus hydræ mors una fuisset,
 Huic percussa foret tota chimæra semel.

B.

Ignipe-

Ignipedes posset sine Colchide vincere tauros:
Solvere & Hesionam solus, & Andromeden.
Herculeæ laudis numeretur gloria: plus est.
Bis denas pariter perdomuisse feras.

INTERPRETATIO.

SI Carpophorus, o Caesar, nasus esset
præcis temporibus, nullus amplius
labor fuisset per orbem in monstris do-
mandis. Marathon non metuisset tau-
rum, nec Nemeæ frondifera leonem, nec
Arcas aprum Menalium. Hæc dextera
Carpophori armis munita interfecisset

hydram una necesse, uno illius ictu tota
chimæra cæsa fuisset. Absque Medææ ope
posuisset superare sauros ignipedes: at-
que solus liberare Hesionam, & Andro-
meden. Eximia Herculis laudes recon-
seantur: amplius est simul interfecisse vi-
ginti feras.

NOTÆ.

Carpophorum.] De quo epig. 23. su-
pra quem Herculi præfert poeta.

Jam nullum.] Jam significat amplius
hoc loco. Terentius in Andria act. 2.
scen. 2.

Uxorem jam non dat Chremes.

Alii nullum in monstris.

Marathon.] Urbs est decem milibus
passuum distans ab Athenis, hodie Ma-
rasa vel Maratona, quod ex Creta
taurum a Pasiphae adamatum Hercules
adduxit ad Eurystheum, illicque illum
interfecit. Alii tamen taurum Mara-
thonium a Theseo domitum affirmant,
de quo lib. 4. Anthologiæ, & lib. 7.
Metam. Ovidii.

Nemeæ.] Sylva Peloponnesi ubi leo
ab Hercule prostratus est. Epig. 6. supra.

Menalium.] Mons Arcadiæ
ubi ingentem aprum interfecit Hercules
lib. 5. epig. 66.

Nemeæ terror, & Arcas aper.

Hydra mors una.] hoc est Lernæam
illam pestem uno ictu interfecisset Car-
pophorus, quam multis repetitis vulne-
ribus vix occidit Hercules, capitibus
nempe aliis caesorum loco resurgentibus.

Chimæra.] Monstrum fuit triforme:
habebat enim leonis caput, ventrem ca-

præ, & draconis caudam, quod occidit
Bellerophon. Ovidius lib. 9. Metam.

Hesionam.] Filiam Laomedontis Tro-
janorum regis objectam monstro marino,
& devinctam saxo liberavit Hercules.
Ovid. 11. Metam.

— regis quoque filia monstro
Poscitur æquoreo, quam dira ad saxa
revinctam

Vindictæ Alcides.

Andromeden.] Quæ filia fuit Cephei
regis Æthiopum, ceto exposita liberata
est a Perseo pacto ejus nuptias. Ovidius
4. Metam. Manilius lib. 5. copiosè de-
scribit hanc historiam.

*Proposita est merces, vesano dedare
Ponto*

*Andromeden, teneros ut bellua man-
deret artus*

Ignipedes.] Ovidius 7. Metam. legit
Æripedes. Hos verd tauros vellus aureum
custodientes vicit Jason ope Medæ Col-
chidis, cujus historia satis patet ex Ovi-
dio & Valerio Flacco.

Herculeæ laudis.] hoc est si labores
Herculis numeres duodecim tantum &
quidem diversis temporibus exantlatos
reperies, at vero Carpophorus uno die
viginti feras interfecit.

Laus Augusti,

cujus naumachiam Domitiani naumachiæ postponit. XXVIII.

AUGUSTI laudes fuerant, committere classes,
Et freta navali sollicitare tuba:

Cæsaris hæc nostri pars est quota? vidit in undis

Et Thetis ignotas, & Galatea feras.

Vidit in æquoreo ferventes pulvere currus,

Et domini Triton ipse putavit equos.

Dumque

Dumque parat sævis ratibus fera prælia Nereus,
 Abnuìt in liquidis ire pedester aquis.
 Quidquid & in circo spectatur, & amphitheatro,
 Dives Cæsarea præstitit unda tibi.
 Fucinus, & pigri taceantur stagna Neronis:
 Hanc norint unam sæcula Naumachiam.

INTERPRETATIO.

Augusti gloria fuerat classes inducere ad pugnam, atque incitare mare classico. Quotus est hæc pars Cæsaris nostri? Thetis & Galatea aspexerunt in aquis belluas incognitas. Triton ipse spectavit in pulvere maritimo quadrigas fervidas, & credidit esse equos sui veri. Et dum Ne-

reus instruit feras naves ad seua certamina, recusat pedibus incedere in undis fluidis. Aqua Cæsaris opulenta tibi exhibuit quidquid videtur in Circo & Amphitheatro. Fucinus lacus, atque inertis Neronis stagna sileantur: unicum hoc navale prælium innotescat posteris.

NOTÆ.

Laus Augusti.] Melius inscriberetur *De naumachia Cæsaris*. Ut plurimum corrupta sunt lemmata a grammaticis inscripta. Libro enim 13. & 14. tantum videntur apposita ab ipso Martiale epig. 3. lib. 13. & epig. 2. lib. 14.

Commovere classes.] De naumachia Domitiani agit Suetonius in Domitiano cap. 4.

Et fresa navali.] hoc est excitare prælium navale.

Et Galatea feras.] Tauros puta, equos &c. Vide epig. 26. supra. Galatea verò una est Nereidum. de Thetide. Vide epig. 3.

In equeo pulvere.] Multi intelligunt pontes leniter aquæ superficiei substratos, & super hos currus tractos fuisse. Tacitus lib. annalium 12. de naumachia Claudii ait. *Eoque tempore interjecto, altius effossi specus; & contrabenda rursus multitudini, gladiatorum spectaculum editur, inditis pontibus pedestrem ad pugnam.* Aquæ autem spuma pedibus equorum currentium, vel si pontes non fuerint, natantium excitata imitabatur pulverem Circi.

Ferventes currus.] Propter motum

velocem quo etiam in aqua fervidi trahebantur. Horatius ode 1. carm.

———— *Metaque fervidis*

Evisata rotis.

Triton.] Salaciz & Neptuni filius ejusdem tubicen.

Abnuìt.] Suo enim curru per undas vehebatur: Nereus verò Deus maris Nereidum scilicet pater, pro ipso mari etiam sumitur. Vide Hesiodum in Theogonia.

Dives.] Omni ludorum genere abundans. *Cæsarea* hujus vocis ultima producitur propter sequentes duas consonantes. Alii legunt *Cæsareo* amphitheatro nimirum.

Fucinus.] Marforum lacus ubi pugnam navalem edidit Claudius. Tacitus loco supra citato, & Suetonius in Claudio cap. 21.

Et pigri Neronis.] Quod solis voluptatibus deditus Nero, nihil principie dignum fecerit, piger dicitur. Alii legunt *diri* forte melius. De stagnis Neronis jam dictum epig. 2. supra.

Sæcula.] Hic significant posteritatem. Naumachia hic significat prælium navale, alias locus est in quo fit pugna navalis, Suetonius in Domitiano.

De Prisco, & Vero gladiatoribus,
 qui diu Matte dubio pugnaverant. XXIX.

CUM traheret Priscus, traheret certamina Verus,
 Esset & æqualis Mars utriusque diu;
 Missio sæpe viris magno clamore petita est:
 Sed Cæsar legi paruit ipse suæ.

Lex erat, ad digitum posita concurrere palma:
 Quod licuit; lances, donaque sæpe dedit.
 Inventus tamen est finis discriminis æqui;
 Pugnare pares, succubere pares.
 Misit utrique rudes, & palmas Cæsar utrique:
 Hoc pretium virtus ingeniosa tulit.
 Contigit hoc, nullo nisi te sub principe, Cæsar,
 Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

I N T E R P R E T A T I O .

Cum Verus & Priscus producerent pugnam, & idu par esset pugna utriusque, populus crebro postulavit magna voce missionem pro illis viris: sed Cæsar obtemperavit edicto suo. Edictum vero erat proposito premio pugnare ad digitum: quod permissum fuit, frequenter largitus est opsonia in lances & manera

alla. Nihilominus inventus est terminus pugna equalis, equaliter certaverunt: equaliter quoque victi sunt. Cæsar utrumque donavit rudibus, & palmis. Solers fortitudo reposavit banc mercedem. O Cæsar hoc non accidis sub ullo imperatore, nisi sub te: cum duo certaverunt, uterque victor evasis.

N O T A .

Missio.] Erat scilicet, cum vulneratus gladiator vitam a populo, vel principe, aut munerario obtinebat. Hoc epigramma desideratur in antiquis editionibus. Primus Jos. Scaliger edidisse fertur.

Ad digitum.] hoc est pugnare sine spe missionis, donec gladiatorum alter digitum tollat, id est victum se fateatur. Ita hunc locum explicat Musambertius. Alii interpretantur ad digitum concurrere, digitis pugnare, quod uno verbo micare Quintilianus lib. 8. cap. 5. Contra eandem sortem gladiatoris, ejus modo feci mentionem, ad digitum pugnari. Hoc est digito pugnari, sensus est concursu digitorum a dimicatione palmam inter se-

sortiri Verus & Priscus gladiatores: Judicet lector. **Digitum** hic accipit Raderus pro converso & infesto Cæsar's pollice; qui signum mortis.

Quod licuit lances.] Ut ejusmodi donis impatientem populum moraretur; vel potius intellige opsonia missa gladiatoribus, quibus vires reficerent.

Succubere pares.] Simul nempe alter ab altero læsus est.

Rudes.] Erant virgæ quibus donati gladiatores ab arena liberabantur in omnem vitam.

Victor uterque.] Hoc quasi miraculosa felicitati Domitiani tribuit poeta.

De Dama, & Canibus. XXX.

CONCISTA veloces fugeret cum dama molossos,
 Et varia obliquas neciter arte moras,
 Cæsar's ante pedes supplex, similisque roganti.
 Constitit; & prædam non tetigere canes.

Hæc intellego principe dona tulit,
 Numen habet Cæsar. Sacra est vis, sacra potestas.
 Ctedite: mentiri non didicere feræ.

I N T E R P R E T A T I O .

Cum dama commota fugeret celeres canes, atque affores cunctationes obliquas diversa artificio, humilis & precans similis, e remis ante pedes Cæsar's: & mor-

lossi non violaverunt prædam... Hæc cognito imperatore dedit munera. Cæsar habet numen sacra est vis, sacra potestas. Eadem adhibere: fera nesciunt mentiri.

N. O.

N O T E.

Es varia obliquas.] Legunt alii: *Es varia hinc netheras arte mōra.* Hoc epig. non est in antiquis quibusdam editionibus.

Non sesigere.] Veriti scilicet numen Domitiani ad quem confugerat dama. *Hec intellecto.*] Hujus carminis ex-

plicatio pendet ex superiori hexametro quod deest. Ultimi distichi sententia perspicua est.

Dona.] hoc est gratiam hanc consecuta est ut ipsi parcerent canes, sic videtur intelligere interpret græcus Joseph Scaliger.

Ad Casarem,

cui excusat carmina extemplo facta. XXXI.

DA veniam subitis: non displicuisse meretur,
Festinat Cæsar qui placuisse tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

PArce repentinis: qui properat, o Cæsar, tibi placere, non mereatur injucundus esse.

Alterum

de pugna imparium. XXXII.

CEdere majori, virtutis fama secunda est.
Illa gravis palma est, quam minor hostis habet.

I N T E R P R E T A T I O.

SEcunda fama est fortitudinis primas dare superiori. Palma illa gravis est quam inferior adversarius reportat.

N O T E.

Cedere majori.] Ut apud Virgilium de Lauso 10. *Æneid.*

Hoc tamen infelix miseram solabere mortem

Æneæ magni dextra cadis.

Gravis est.] Quasi fructibus onusta.

Hoc est illustris & eximia est victoria quam minor hostis reportat.

Aliud, apud antiquum Juvenalis Scholiasten. XXXIII.

FLA VIA gens, quantum tibi tertius abstulit hæres!
Pene fuit tanti, non habuisse duos.

I N T E R P R E T A T I O.

OFamilia Flavioſorum, quantum tibi detraxit tertius hæres! ferè utile fuit, non habuisse duos.

N O T E.

Tertius hæres.] Domitianus nempe inhumanus & ferrox, qui suæ genti decori fuit: ubique palam Domitiano palpatur poeta, attamen hoc loco illum

acerbissimè carpit: quare Martialis esse vix crediderim.

Non habuisse duos.] Vespasianum, & Titum.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER PRIMUS.

Epistola ad Lectorem ,
nullum virum probum conqueri posse de his scriptis.

SPERO me secutum in libellis meis tale temperamentum , ut de illis queri non possit , quisquis de se bene senserit , cum salva infirmarum quoque personarum reverentia ludant ; quam adeo antiquis auctoribus defuit , ut nominibus non tantum veris abusi sint , sed etiam magnis . At mihi fama vilis constet , & probetur in me novissimum ingenium . Absit a jocorum nostrorum simplicitate malignus interpres , nec epigrammata mea scribat . Improbè facit , qui in alieno libro ingeniosus est . Lascivam verborum licentiam , id est Epigrammaton linguam excusarem , si meum esset exemplum : sic scribit Catullus , sic Marfius , sic Pedito , sic Gætulicus , sic quicumque perlegitur . Si quis tamen tam ambitiosè tristis est , ut apud illum in nulla pagina Latine loqui fas sit , potest epistola , vel potius titulo contentus esse . Epigrammata illis scribuntur , qui solent spectare Florales . Non intret Cato theatrum nostrum ; aut si intraverit , spectet . Videor mihi jure facturus , si epistolam versibus clausero ,

INTERPRETATIO.

COnfido me statuisse talem modum meorum libris , ut quicumque boni conscius sibi fuerit , nequeat conqueri de illis , cum jocentur salvo honore etiam personarum obscurarum ; quem ita neglexerunt auctores prisca , ut abusi sint non solum nominibus propriis , sed etiam magnis . Sed fama comparetur mihi viliori pretio , & nondum cognita ingenii mei solertia laudetur . Malitiosus interpres removeatur a simplicitate nostrorum ludorum , nec scribat mea epigrammata . Iniquè agit qui solers est in alieno libro . Purgarem lascivam libertatem ver-

borum , hoc est linguam epigrammaton , si praeiret exemplo : ita scribit Catullus , ita Marfius , ita Pedito , ita Gætulicus , ita quicumque perlegitur . Nihilominus si quis tam affectatè morosus est , ut non liceat latine loqui apud illum in nulla pagina , potest contentus esse epistola , aut potius inscriptione . Epigrammata scribuntur illis , qui consueverunt adesse Florilibus , Cato non ingreditur theatrum nostrum ; aut si ingressus fuerit , spectet . Censeo me facturum jure meo , si absolvero epistolam carminibus ,

Secutum.] Alii *secuturum*. Prior lectio melior.

Cum salva.] Lib. 10. epig. 33.

Hunc servare modum nostri nobere libelli,

Parcere personis, dicere de vitiis.

Antiquis auctoribus.] Lucilio nempe Catullo & multis aliis. De Lucilio Perseus sat. 1.

secuit Lucilius urbem,

Te Lupo, te Muri, & genuinum fregit in illis.

Plinius lib. 36. cap. 6. *Hic namque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus.*

Sed etiam magnis. Principum scilicet, & nobilium virorum quos in famolis suis libris nominabant antiqui poetæ; sed nominibus fictis utitur Martialis lib. 7. epig. 11.

Ludimus innocuis verbis; hoc iure posentis

Per genium fama Castaliæque gregem.

Legunt alii *Ludimus innocui*: suis hoc bene, &c.

Vilius constet.] Quam illis antiquis qui ex aliorum infamia sibi famam quaerebant. Lib. 7. epig. 11.

Ut mea nec iuste quos odis, pagina ledit;

Et mihi de nullo famæ rubore placeat.

Novissimum ingenium.] hoc est comparare famam sine alterius rubore res est ingeniosa, praeiis poetis non cognita, nec ab illis usitata: volo ergo ingenium hoc novissimum, seu novam hanc scribendi rationem in me probari. Vilius ergo constat fama quam sibi vitiis no-

tatis, personis vero silentio praeteritis sibi comparat noster Poeta.

Nec epigrammata mea scribat.] hoc est aliter atque ego, interpretetur; nec fictorum nominum loco vera & propria substituat.

Verborum dicentiam.] Apertam rerum pudentiarum appellationem: hac de re prolixè agit Plinius secundus lib. 4. epistola 14. Alii *verborum veritatem*. Videat lector.

Sic Catullus.] De his poetis dicemus suo loco: de Catulico nihil reperi. Vossius in libro de poetis Latinis meminit Lentuli Gentulici poetæ, qui Tiberii ac Claudii temporibus fuit.

Tam ambitiosè tristis.] Morum severitas appellatur proprie ambitiosa tristitia, si aliquid affectationis ineest.

Latine loqui.] hoc est, simpliciter & apertè sine ulla verborum dissimulatione loqui: Latini enim simplices habebantur, & nomine proprio res singulas nominabant. Lib. 11. epig. 21.

Cæsaris Augusti lascivus livide versus
Sex lege, qui tristis verba latina legis.

Turnebus lib. 24. cap. 5. dicit verba latina appellari a nostro Poeta, quæ apertè & ingenuè lasciviam & flagitia enunciant: qualis est epigrammaton lingua.

Vel potius titulo.] Qui abhorret a lascivis epigrammatibus, legat tantum eorum lemmata. Epig. 2. lib. 14.

Lemmata si queris cur sint adscripta, docebo:

Ut, si malueris, lemmata sola legas.

Florales.] Ludos institutos in honorem Deæ Floræ, quos describit Ovidius lib. 5. Fastorum lascivos prorsus.

Non intret Cato.] Vide epig. 3. infra.

Ad Lectorem;

gloriatur poeta de fama sibi viventi concessa. I.

HIC est quem legis, ille quem requiris
Toto notus in orbe Martialis,

Argutis epigrammaton libellis:

Cui lector studiose, quod dedisti.

Viventi decus, atque sentienti,

Rari post cineres habent poetæ.

I N T E R P R E T A T I O .

Hic quem evolvis, est ille Martialis
quem quæris, celebris per totum or-
bem acutis libris epigrammatum. O le-

ctor cupide, pauci poete post mortem con-
sequuntur famam, quam concessisti ipsi
viva & audienti.

N O T E .

Post cineres.] Metonymia, id est post
obitum: rard enim excellentes viri lau-
dantur, dum vivunt: rationem reddit
Horat.

Urit enim fulgore suo qui prægravat artes
Infra se positas, extinctus amabitur
idem.

Vide ep. 10. lib. 5.

Ad Lectorem ubi libri venales. II.

Qui tecum cupis esse meos ubicumque libellos;
Et comites longæ quæris habere viæ;
Hos eme, quos arctat brevibus membrana tabellis;
Scriinia da magnis, me manus una capit.
Ne tamen ignores ubi sis venalis, & erres.
Urbe vagus tota: me ducere certus eris.
Libertum docti Lucensis quære Secundum
Limina post Pacis, Palladiumque forum.

I N T E R P R E T A T I O .

Qui expetis meos libros versari te-
cum in quovis loco, & optas socios
habere longinquæ itineris; hos tibi com-
para, quos membranula stringit tabulis
angustis: reponere magnos in capsis, una
manus tua comprehendit. Tamen ne te

fugiat, ubi sis promercalis, & ne er-
rans discurras per totam civitatem; eris
certus me ductore. Investiga Secundum
libertum periti Lucensis juxta templum
Pacis, & forum Palladis.

N O T E .

Membrana arctat.] hoc est qui exiguo
volumine sunt compacti. Scribebant an-
tiqui in membranis; & tabellis vel entreis,
vel ex alia materia includebantur libri.

Quære.] Bibiopolæ erat hic Secundus.
Turnebus lib. 18. cap. 3. Suspiciatur in
patronorum libris ordinem quemdam

fuisse, quod alteri apud patronum prio-
rem locum obtinerent: alteri proximum.
Judicer lector. Alii Secundi, ut sit no-
men ipsius patroni: sed sine auctore.

Palladium.] Ita appellabatur forum
Romanum ab æde Palladis quæ in eo
fuit juxta templum Pacis.

Ad Catonem
nimis austerum. III.

Nosse jocosa dulce cum sacrum Floræ;
Festosque lusus, & licentiam vulgi;
Cur in theatrum Gato severe venisti?
An ideo tantum veneras, ut exires?

I N T E R P R E T A T I O .

O Gato austere, quare theatrum adi-
sti, cum non ignorares suave sacri-
ficium Floræ festivæ, festosque ludos, &

libertatem plebis? an ideo tantum ac-
cesseras ut discederes?

Jocosa dulci.] Floralia intelligit, quæ ab impudicis mulieribus nudis celebrantur Romæ in honorem Deæ Floræ. Vide epistolam supra & epig. 36. infra. Præfente autem Catone populorum puduit populare. ut mimmæ nudarentur: quod

cum cognovisset Cato, discessit e theatro: quod adire non debuit, cum impudicum Floralium morem non ignoraret. Alii hoc epigramma primum hujus libri ponunt.

Ad Librum suum

gestientem exire foras. IV.

ARGILETANAS mavis habitare tabernas,
Cum tibi parve liber scrinia nostra vacent.
Nescis, heu, nescis dominæ fastidia Romæ:
Crede mihi, nimium Martia turba sapit.
Majores nusquam ronchi, juvenesque senesque,
Et pueri nasum rhinocerotis habent.
Audieris cum grande sophos, dum basia captas.
Ibis ab excusso missus in astra sago.
Sed tu ne toties domini patiare lituras,
Neve noter lusus tristis arundo tuos:
Ætherias lascive cupis volitare per auras:
I, fuge; sed poteras tutior esse domi.

I N T E R P R E T A T I O.

O Libelle, magis tibi placet degere in officinis Argiletanis, cum capse nostra tibi pateant. Non cognoscis, heu non cognoscis despicientiam Romæ domine: mihi fidem adhibe, Martis populus sagacior est. Nullibi majores sunt irrisiones, adolescentes, decrepiti, pueri ipsi habent nasum rhinocerotis. Cum

auscultaveris grande sophos, dum ambis osculationes, in aerem jactaberis sagulo exagitato. At tu ne toties subeas emendationes veri tui, & ne calannus severus animadvertat in tuos jocos. O proterve expetis volare per regiones ætheris: abi, fuge, at poteras esse securior domi.

N O T A.

Argiletanas.] Argiletum locus erat Romæ in quo erant bibliopolia.

Dominæ Romæ.] hoc est Romanorum rerum Dominorum, qui te excipient veluti domini suos servos.

Martia turba.] Mars pater Romuli fingitur, a quo originem duxerunt Romani. Vide Plutarchum in Romulo.

Ronchi.] Ronchus est sonus nasi qui fit stertendo, quo judicium fastidiosum intelligit Poeta.

Et pueri nasum.] His verbis significat etiam pueros Romæ irridere, & carpere auctorum scripta. Cornu rhinocerotis quod appellat nasum, fortissimum nempe ut acerrimum ostendat judicium. Vide lib. Spectac. epig. 9, Plin. lib. 11,

cap. 37. Et altior homini tantum, quem novi mores subdola irrisioni dicunt, nasus. Nasus irrisioni datus est. Vide epig. 2. lib. 13.

Grande sophos.] Cœphus sapienter. Brat frequentissima acclamatio eorum qui recitantis scripta laudabant. Vide epig. 50. infra. Mercetur alius grande & insanum sophos.

Basia captas.] approbationes. Nam osculabantur antiqui quos recitantes probaverant. Vide epig. 77. infra.

Ibis ab excusso.] Suetonius in Othone cap. 2. Ferebatur & vagari noctibus solitus: atque invalidum quemque obviorum, vel potulentum corripere: ac distans sago impostum in sublime jactare, Gallicè berner.. *Tristis.*

Tristis arundo.] Quod censura omnis præsertim Ægyptia siebant calami scri-
ptorii. Vide epig. 38. lib. 14.

Ad Cæsarem,

cui excusat lasciviam epigrammatum. V.

Contigeris nostros Cæsar si forte libellos,
Terrarum dominum pone supercilium.
Consuevere jocos vestri quoque ferre triumphi,
Materiam didis nec pudet esse ducem.
Qua Thymelen spectas, derisoremque Latinum,
Illa fronte precor carmina nostra legas.
Innocuos censura potest permittere lusus;
Lasciva est nobis pagina, vita proba est.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, si casu tractaveris nostros
libros, deponere supercilium domi-
num orbis. Vestri etiam triumphi soliti
sunt tolerare cavillationes, nec Impera-
tor erubescit præbere argumentum dicte-
riis. Te rogo ut legas versus nostros eo
vultu quo aspicias Thymelen, & face-
tum Latinum. Censura potest pati jo-
cos innoxios: mihi est liber præcax, vi-
ta verò integra.

N O T E.

Supercilium.] Usurpat pro fastu & se-
veritate, *terrarum dominum* vocat, quod
eo terrarum orbis gubernaretur.

Ferre triumphi.] In ipsa triumphi
pompa per jocum dicteris & conviciis
Imperatorem consecrabantur milites.
Suetonius in Julio cap. 49.

Qua Thymelen.] Thymele & Lati-
nus mimi erant Domitiano gratissimi.
Juvenalis sat. 1.

*Et a trepido Thymelo summissa La-
tino.*

Innocuos.] Personis enim pepercit no-
ster Poeta, ut patet ex epistola huic
libro præfixa, & vitia tantum carpsit,
unde nec a gravissimo censore Domi-
tiano reprehendi potuit. Vide Sueto-
nium in Domitiano cap. 8. *vita proba.*
Lege epig. 29. lib. 9.

Ad Marcum

de libro intempestive oblato. VI.

DO tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis,
Vis puto cum libro Marce natate tuo.

INTERPRETATIO.

Exhibeo tibi prælium navale, tu na-
bis offers epigrammata, o Marce. *ut arbitror cupis nare cum tuo libel-
lo.*

N O T E.

Do tibi.] Introducit Domitianum re-
spondentem sibi, quasi intempestive ob-
tulisset epigrammata. Vide epig. 54.
lib. 5. De naumachia epig. 24. lib. Spect.
Vis puto.] Vis, hic mergi cum tuis
versibus cum sis importunus.

De Leone Cæsaris. VII.

ÆTHERIAS aquila puerum portante per auras
Illæsum timidis unguibus hæsit onus:

Nunc.

Nunc sua Cæsareos exorat præda leones,
Tutus & ingenti ludit in ore lepus.
Quæ majora putas miracula? summus utrique
Auctor adest: hæc sunt Cæsaris, illa Jovis.

INTERPRETATIO.

O Nus inexplum adbasit sollicitis un-
guibus aquila ferente puerum per
regiones æris: nunc Cæsaris leones ste-
tuntur præda propria, & lepus secu-

rus ludis in ore vaso. Quæ existimas
majora prodigia? utrumque habet supre-
mum auctorem: hæc edidit Cæsar, illa
Jupiter.

NOTÆ.

Puerum.] Ganymedem scilicet. Trois fi-
lium, quem rapi ab aquila iussit Jupi-
ter. Plinius lib. 34. cap. 8. Nota est
fabula Jovis in aquilam conversi. Ovid.
lib. 10. Metam.

Timidis unguibus.] Ne puer caderet
vel offenderetur, Metaphora est.

Cæsareos.] A Cæsare exhibitos.

Quæ majora.] Aquilæ, an leonis?

Summus.] Uterque Deus est, nam Do-
mitianus Deus appellari voluit, cujus
jussu captum leporem dimittebat leo, sic
ut Jove iubente Ganymedem rapuit
aquila. Vide infra epig. 23. 40. 53. 62.

Ad Maximum de columba Stella. VIII.

STELLÆ delictum mei columba,
Verona licet audiente dicam.
Vicit, Maxime, passerem Catulli.
Tantò Stella meus tuo Catullo,
Quantò passere major est columba.

INTERPRETATIO.

O Maxime, asseruero, quantumvis
Verona auscultante, columba vo-
luptas mei Stella superavis passerem Ca-
tulli. Tanto meus Stella major est
tuo Catullo, quanto columba major est
passere.

NOTÆ.

Stella columba.] Stella poeta Pata-
vinus columbam amicæ suæ deservit,
ad imitationem passeris Catulli. Co-
lumba pro opere de columba sumitur,
caussa nempe pro effectu. Vide epig.

21. lib. 6. & epig. 13. lib. 7.

Verona.] Patria Catulli, urbs Italiae
fatis nota.

Catullo tuo.] hoc est populari vel for-
te quem admirari solebat Maximus.

Deciani dogma laudat. IX.

QUOD magni Thraseæ, consummatique Catonis
Dogmata sic sequeris, talis ut esse velis;
Pectore nec nudo strictos incurris in enses,
Quod fecisse velim te, Deciane, facis.
Nolo virum, facili redimit qui sanguine famam;
Hunc volo, laudari, qui sine morte potest.

INTERPRETATIO.

O Deciano agis, quod cupiam te agere,
quod ita sectaris placita magni
Thraseæ, & Catonis perfecti, ut con-
tendas esse similis illis, nec irruis in

gladios districtos nudato pectore. Non pro-
bo eum virum qui quavis estimationem
prompta morte: proba illum qui potest
celebrari sine interitu.

N e.

N O T A.

Magni.] Exitum Thraseæ & Catonis improbat, qui Stoicorum doctrinam professi, voluntaria morte laudem quæsiiverunt. Satis notus Catonis exitus; Patii Thraseæ nemini Suetonius in Nerone cap. 37. Tacit. lib. 16. *Annal. Thraseæ, Serranoque & Servilia datur mortis arbitrium.*

Talis ut.] ut eorum exemplo constans

& fortis habearis. Alii legunt *salvus ut esse velis*: hoc eit ut te non interficias, sicut se interfecerunt illi.

Facili sanguine.] facilitate mortis voluntariæ.

Laudari qui.] Eum probo qui mala constanter pati possit, nec morte se ab illis liberet: quod mollis animi est.

Jocatur in Cottam. X.

BELLUS homo & magnus vis idem Cotta videri,
Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

I N T E R P R E T A T I O.

Cotta, cupis habere speciem simul belli hominis, & magni; sed, Cotta, qui homo bellus est, parvus est.

N O T A.

Bellus.] diminutivum a bono, & est magnus homo, sed pusillus, & verbum *bellus* de rebus pusillis dicitur. Cotta igitur, si bellus homo sit, non 62. lib. 3.

De Gemello captatore, & Maronilla tabescente. XI.

PETIT Gemellus nuptias Maronillæ,
Et cupit, & instat, & precatur, & donat;
Adeone pulcra est? immo scdus nil est:
Quid ergo in illa petitur & placet? tussit.

I N T E R P R E T A T I O.

Gemellus exposcit matrimonium Maronilla, & desiderat, & urget, & rogat, & dat munera. An usque eo formosa est? e. contrario nihil turpius est. Quid igitur in illa postulatur, & gratum est? Laborat tussis.

N O T A.

Tussis.] Tussientes vetulas a se amari fingebant pauperes atque avari homines, quod eas brevi morituras cre-

derent, & earum hereditatem habituros se sperarent. Epig. 26. lib. 2. Alii *tussis*.

Ad Sextilianum potorem. XII.

CUM data sint equitis bis quina numisma, quare
Bis decies solus Sextiliane bibis?
Jam defecisset portantes calda ministros,
Si non potares Sextiliane merum.

N O T A.

O Sextiliane, cur tu unus potas viginti nummos sestertios, cum decem donati sint equiti? Jam aqua calida de-

fuisse servis ferentibus, nisi, Sextiliane, biberes vinum purum.

N O T A.

Cum data sit.] Si equit culvis sportulæ nomigē decem sestertii ad emendum panem, edulia & etiam ad bibendum dantur; cur tu, Sextiliane, adeo intemperanter te geris, ut solus vinum bibas pro viginti sestertiis. Sic Ramiresius. Vide Turnebum lib. 18. cap. 30. Ad sitim levandam in spectaculo longius productis distributa scribit viritum per quatuordecim ordines decem numismata. Quæ fuerint illa, quis audeat affirmare? Sed non magni pretii fuisse apparet, partim ex epig. 27. infra, ubi appellantur æra, partim ex opposito, bis decies bibis, Gron. Calda.] Acqua calida in deliciis habitata fuit apud antiquos, vel quam vino infunderent, vel quam solitariam biberent, vel etiam qua lavarentur.

De Regulo

fere obruto ruina veteris porticus. XIII.

ITUR ad Herculei gelidas qua Tiburis arces,
Canaque sulphureis Albula fumat aquis.
Rura, nemusque sacrum, dilecta que jugera Musis.
Signat vicina quartus ab urbe lapis:
Hic rudis æstivas præstabat porticus umbras.
Heu quam pene novum porticus aula nefas!
Nam subito collapsa ruit, cum mole sub illa.
Gestatus bijugis Regulus esset equis.
Nimirum tenuit nostras fortuna querelas,
Quæ par tam magnæ non erat invidiæ.
Nunc & damna juvant: sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant testa probare deos.

INTERPRETATIO.

Qua iter est ad frigidum castellum Tiburis Herculei, & Albula candida emittit fumum aquis sulphureis. Quartum ab urbe propinqua milliaria designat villam, & sylvam consecratam, atque agros gratos Musis. Porticus impolita exhibebat hic umbras tempore æstatis: heu quam inauditum scelus fere patravit por-

ticus! Nam labefactata repente concidit, postquam Regulus fuisset vestitus bigis sub illa mole. Fortuna nempe quæ eras impar tanto odio impedit querimonias nostras. Nunc & detrimenta profuns: discrimina parvi sunt æstimanda: stans porticus nequibat demonstrare deos.

N O T A.

Herculei.] Hercules enim Tibure colebatur. Tibur hodie Tivoli.

Cana Albula.] Planiciem Tiburi vicinam intellige, ubi a colore albo quem a venis sulphureis trahunt, aquæ albulæ dicuntur.

Quæ par.] hoc est, verita est omnium invidiam, quam Regulo oppresso sustinere non potuisset. De Regulo longe aliter sentit Plinius junior lib. 1. epist. 5. Nescio an idem fuerit. Vide epig. 83.

infra, tenuis: alli timuit.

Sunt ipsa.] hoc est, non oportet timere pericula, cum ex illis propulsis probetur Deorum providentia, quibus curæ fuit Regulus. Sic locutus est Cicero ver. 2. Est mihi tanti, Quirites, huius invidiæ falsæ atque iniquæ tempestatem subire, dummodo, &c. id est tanti non facio periculum invidiæ. Vel sic interpretare: ipsa pericula pluris æstimanda sunt, quæ probant Deos esse, &c.

De Arria & Pato,

cui gladium porrexit qua ipsa se perfoderat. XIV.

CASTA suo gladium cum traderet Arria Pato,
Quem de visceribus traxerat ipsa suis.Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit:
Sed quod tu facies, hoc mihi, Pate, dolet.

INTERPRETATIO.

Cum pudica Arria suo Pato porrigeret
ensem, quem ipsa eduxerat ex suis in-
testinis. Si mihi credis, ais, plaga quam
mihi intuli; non me angit: sed hoc, Pate,
me angit, quam tu tibi infliges.

N O T E.

Castia suo. Scribonianus arma in Illy-
rico contra Claudium moverat: fuerat
Patus in ejus partibus, cui tandem mori
coactus uxor Arria porrexit gladium, quo
pectus suum perfoderat, addita hac voce
immortali ac pene divina: *Pate, non do-*
let. Sic fere Plinius Junior epist. 16. lib.
3. Vide Tacitum lib. 16. annal.

Ad Cæsarem,

de spectaculo leonum ac leporum. XV.

DELICIAS, Cæsar, lususque jocosque leonum:
Vidimus: hoc etiam præstat arena tibi,

Cum pressus blando toties a dente rediret,

Et per aperta vagus curreret ora lepus.

Unde potest avidus captæ leo parcere prædæ?

Sed tamen esse tuus dicitur, ergo potest.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, spectavimus ludos leonum,
oblationes, & festivitates: hoc quo-
quo tibi exhibet arena, cum lepus toties
captus dimitteretur dente benigno, atque
errans teneret cursum per ora patentia.
Qua ratione leo rapax potest veniam dare
prædæ captivæ? verum tuus esse fertur, er-
go potest.

N O T E.

Lususque jocosque. quoniam feræ non
cædebantur a leonibus. Vide epig. 105.
pra, & epig. 49. infra.*A dense redires.* hoc est ex leonis
fert clementiam tuam, o Cæsar.

Ad Julium,

quem invitat ad voluptates. XVI.

O MIHI post nullos, Juli memorande, sodales:
Si quid longa fides, canaque jura valent.

Bis jam pene tibi consul trigessimus instat,

Et numerat paucos vix tua vita dies.

Non bene distuleris, videas quæ posse negari,

Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.

Exspectant curæque, catenatique labores,

Gaudia non remeant, sed fugitiva volant.

Hæc

Hæc utraque manu, complexuque adtere toto:

Sæpe fluent imo sic quoque lapsa sinu.

Non est, crede mihi, sapientis dicere, Vivam.

Sera nimis vita est crastina: vive hodie.

INTERPRETATIO.

O Juli, mihi celebrande ante omnes
amicos, si vetus amicitia atque an-
tiqua consuetudo aliquid possunt. Jam
fere sexaginta anni tibi imminent, &
sua vita vix computas paucos dies. Non
recte protraxeris quæ posse tibi eripi anim-
advertas, & existimes hoc tantum esse
vium quod præterit. Anxietates, atque

invicem connexi labores nos manent, la-
stia non redit, sed profuga avolat: hanc
tibi vindica ambabus manibus, & tuo
plexu, sic quoque fugax sæpe elabe-
tur ex imo tuo gremio. Mihi fidem ad-
hibe, non decet sapientem dicere, Vi-
vam; crastina vita tardior est, vive
hodie.

N O T A.

O mihi.] sic Ovidius lib. i. Tristium
incipit Elegiam quartam. Sæpe amicos
ad voluptates hortatur noster Poeta,
quod celeriter fluent.

Bis jam.] Annuo consulatu annos
numerabant Romani.

Et numerat paucos.] Vide epig. 70.

lib. 6. solos enim dies computabat, qui-
bus genio indulgebat.

Gaudia non remeant.] Alii legunt
remanent. Videat lector.

Vive hodie.] hoc est voluptatibus
fruere.

Ad Avitum

de suis libris quo extenuat. XVII.

SUNT bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit Avire liber.

INTERPRETATIO.

EX iis quæ voluis, quædam bona sunt, nullius pretii: hic libellus non componi-
quædam verò modica, multa autem tur alio modo.

N O T A.

Non fit liber.] hoc est, liber non crescit intra justam magnitudinem. Vide
epig. 8. lib. 2.

Ad Titum,

a quo ad causas dicendas impellebatur. XVIII.

COGIT me Titus agitare causas,
Et dicit mihi sæpe, magna res est.
Res magna est, Tite, quam facit colonus.

INTERPRETATIO.

Titus me compellit ad causas peroran-
das, & me crebro obviandis, res est magna. O Tite, res est magna cui in-
cumbis agricola.

N O T A.

Res est magna.] Domitius legit per in-
terrogationem hoc sensu: Estne res ma-
gna quam facit colonus? coloni enim
agricultura derelicta fiebant causidici:

quasi dicat Poeta, Mihi non placet illud
vitæ genus, quod multi sequi possunt.
Ramirelius verò mihi videtur melius sic
explicare hunc locum: Colonius dum co-
lit

lit agros, multam pecuniam congerit, arripet. Itaque Titus frustra invitat nempe magnam rem facit, neque tamen strum Poetam; mavult enim Musas improbus ille labor licet fructuosus mihi lere licet steriles, quam facere rem.

Ad Tuccam
avarum. XXI.

QUID te, Tucca, juvat vetulo miscere Falerno
In Vaticanis condita musta cadis?
Quid tantum fecere boni tibi pessima vina?
Aut quid fecerunt optima vina mali?
De nobis facile est: scelus est jugulare Falernum,
Et dare Campano toxica sæva mero.
Convivæ meruere tui fortasse perire:
Amphora non meruit tam pretiosa mori.

INTERPRETATIO.

O Tucca, quid te delectat infundere veteri Falerno musta recondita in cadis Vaticanis? quoniam tanto beneficio te devinxit vinum vilissimum? aut quo malo te affecit vinum pretiosissimum? Facile est nos jugulare, Falernum vero nefas, & miscere venenum crudele vino Campanie. Tui convivæ forte digni sunt morte, lagena adeo exquisita non merita est perire.

N O T E.

In Vaticanis.] Vinum Vaticanum est vappa. Vide lib. 6. epig. 92. lib. 10. epig. 45. lib. 12. epig. 48.

De nobis.] hoc est jugulare nos convivas res est levis momenti, at scelus est occidere vinum quod per metaphoram

vivere dicitur: de Falerno nobili Campaniæ vino dicemus lib. 13.

Amphora.] Proprie est mensura liquorum octoginta libras Romanas continens, hic vero sumitur pro vase vinario.

Ad Æliam
edentulam. XX.

SI memini, fuerant tibi quatuor, Ælia, dentes:
Exspuit una duos tussis, & una duos.
Jam secura potes totis tussire diebus;
Nil istic, quod agat, tertia tussis habet.

INTERPRETATIO.

Æ Lia, si recordeor, habueras quatuor dentes, una tussis excreavit duos, altera duos. Tuta jam potes tussire per totum diem, nihil superest tertiæ tussis quod faciat istic.

N O T E.

Nil istic.] Quia nulli supersunt dentes, vide epig. 92. lib. 3. Alii Nil tibi quod tollat.

Ad Cecilianum
helluonem. XXI.

DIC mihi, quis furor est? turba spectante vocata,
Solutus boletos Cæciliæ voras.
Quid dignum tanto tibi ventre, gulaque precabor?
Boletum, qualem Claudius edit, edas.

INTER-

INTERPRETATIO.

ROgo te, quæ insania est? o Ceciliano, in annis depluris boletos convivis invitatis aspicientibus. Quid tibi precabor conveniens tanto abidomini, & beluinationi? comedas boletum, qualem comedit Claudius.

N O T A.

Qualem Claudius. } Boletus fungus est optimi saporis, quem auro atque argento præfert epig. 48. lib. 13. Agrippina vero Claudium Cæsarem maritum boleto venenato extinxit. Juv. sat. 5.

Vilibus ancipiter fungi ponentur amicis
Boletus domino: sed qualem Claudius edit
Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.

De Porfena & Mucio Scævola
quem celebrat. XXII.

DUM peteret regem decepta satellite dextra,
Injecit sacris se peritura focis.
Sed tam sæva pius miracula non tulit hostis,
Et raptum flammis iussit abire virum.
Urere quam potuit contempto Mucius igne,
Hanc spectare manum Porfena non potuit.
Major deceptæ fama est, & gloria dextræ.
Si non errasset, fecerat ille minus.

INTERPRETATIO.

DUM manus invaderet regem decepta a stipatore peritura immisit se in ignes sacros, sed hostis pietate motus non passus est prodigium adeo ferox, atque impetavit dimitti virum ab igne ereptum.

Porfena non potuit aspicere hanc dextram, quam cremare posuit Mucius flammis despectis. Laus dextræ errantis, & honor major est. Illa minus peregrisset, nisi aberrasset.

N O T A.

Dum peteret. } Hæc historia Porfenzæ & Mucii Scævolæ satis nota est ex Livio. *Satellite.* } Quem percussit Mucius regem illum existimans. Alii *Ingressit*.

Si non errasset. } Majorem quippe laudem consecutus est Mucius, cum amissa manu hostem vicit, quam si armata occidisset.

De Leone & Lepore. XXIII.

QUID nunc sæva fugis placidi lepus ora leonis?
Frangere tam parvas non didicere feras.
Servantur magnis isti cervicibus ungues,
Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
Præda canum lepus est, vastos non implet hiatus,
Non timeat Dacus Cæsaris arma puer.

INTERPRETATIO.

O Lepus, quid nunc vitas ora fera leonis benigni, non consueverunt rumpere feras tam exiguas. Ipsi ungues servantur magnis capitibus, nec tanta sitis letatur modico sanguine. Lepus est preda canum, non replet hiatus lator, Dacus puer non metuat arma Caesaris.

N O T A.

Magnis cervicibus.] Taurorum puta, nam Dacos demuit Domitianus: quasi cervorum, aprorum, &c. Vide epig. 7. & 15. supra. dicat, in hostes debiles non sedit Caesar. Dacia comprehendit hodie Transilvaniam, Moldaviam, & Walachiam.

XXIV.

Ad Decianum

de quodam homine molli. XXV.

A DSPICIS incomptis illum Daciane capillis,
Cujus & ipse times triste supercilium.
Qui loquitur Curios, assertoresque Camillos,
Nolito fronti credere, nupsit heri.

INTERPRETATIO.

O Deciane, illum intueris crinibus incultis, cujus & ipse vereris supercilium severum. Qui predicat Curios & Camillos liberatores, ne credas tristitie frontis, nupsit heri.

N O T A.

Grave supercilium.] hoc est gravitatem quæ in supercilio videtur. Epig. 57. lib. 7. est huic simile. *Qui loquitur Curios.*] hoc est qui grandia & severa verba profert digna probis his viris. Juven. sat. 2. *Qui Curios simulant, & Bacchanalia vivunt.* *Nolito fronti.*] Sic Juven. eodem: *Fronti nulla fides.*

Ad Faustinam,

ut suos libros edat in lucem. XXVI.

E DE tuos tandem populo, Faustine, libellos,
Et cultum docto pectore profer opus:
Quod nec Cecropiæ damnent Pandionis arces,
Nec fideant nostri, prætereantque senes.
Ante fores stantem dubitas admittere famam,
Teque piget curæ præmia ferre tuæ?
Post te victuræ, per te quoque vivere, chartæ
Incipiant: cineri gloria fera venit.

INTERPRETATIO.

O Faustine, tandem profer in lucem tuos libros, & prome opus elaboratum perito ingenio: quod urbs Cecropis & Pandionis non improbet, nec quod senes nostri taceant aut prætermittant. Hæresne famam excipere consistentem ante januam, & redet te reportare mercedem suorum studiorum? Liberi tui post te visa fruturi, per te etiam exordiantur sui visa: honor tardus consequitur mortem.

Et cultum.] Pectus sumitur pro ingenio.
Cecropia.] Cecrops gente Aegyptius
migrat cum colonis in Atticam, Actæi
regis affinitatem, & regni successionem
virtute promeretur; monstrat olivæ
ulmum, condit arcem, & urbem Athe-
nas. Pandion quoque regnavit Athenis.
Rineccius de familiis.

Prætereantque.] Candidati præteriti
dicebantur, qui nullum suffragium tu-
lissent. Poeta ergo intelligit opus Græ-
cis & Latinis laudandum.

Cimonis gloria.] his verbis hortatur
Faustinum, ut vivens & sentiens sua
fruaturs fama & gloria. Vide epig. 1.
supra.

Ad Sextilianum
potatorem. XXVII.

SEXTILIANE bibis, quantum subsellia quinque,
Solut: aqua toties ebrius esse potes.
Nec confessorum vicina numismata tantum,
Æra sed a cuneis ulteriora petis.
Non hæc Pelignis agitur vindemia prælis,
Uva nec in Tuscis nascitur ista jugis.
Testa sed antiqui felix siccatur Optimi,
Egerit & nigros Massica cella cados.
A caupone tibi fex Laletana petatur,
Si plus quam decies, Sextiliane bibis.

INTERPRETATIO.

Sextiliane, tu solus potas tantum, quan-
titum quinque equites, remulens esse
potes hanc saties aqua. Nec rogar solum-
modo nummos ab iis qui tibi ussident, sed
pecuniam poscis a multitudine procul di-
stante. Hæc vindemia non premitur prælis

Pelignis, nec racemus ille crescit in colli-
bis Tuscis. Sed exhauritur pretiosa am-
phora veteris Optimiani, & nigri cadi vini
Massici extrahuntur ex carvæ. Sextilia-
ne, si potas plusquam decies, a caupone
pete facem Laletanam.

N O T A.

Subsellia quinque.] hoc est quantum
quinque equites qui subsellia in quatuor-
decim ordinibus occupabant. Est synec-
doche. De Sextiliano jam dictum epig.
12. supra. Vide epig. 8. lib. 5.

Edictum Domini Deique nostri

Quo subsellia cetera sunt

Puros equos ordines recipit.

Aqua toties.] Hyperbole est.

Cuneus.] Pro caterva hominum su-
mitur qui in formam cunei sedebant.

Non hæc.] Neque Sextilianus bibit
vilia vina Peligna aut Tusca, sed Opi-
miana & Massica, de quibus lib. 13.

Fex Laletana.] hoc est vinum turbi-
dum. Lib. 7. epig. 52.

Et Laletane nigra lagena sape.
Laletania autem regio est Hispaniæ non
procul a Tarracene.

Si plusquam.] Vide Lipsium in suo
convivio lib. 3. Antiq. ubi ait:

Decem cyathi summa potio sunt.

Ad Proclum,

quem inter pocula pridie ad cœnam invitaverat. XXVIII.

HESTERNA tibi nocte dixeramus,
Quintares, puer, post decem peractos,
Cœnares hodie, Proclille, mecum.
Tu factam tibi rem statim putasti,

C. 2.

Et non.

Et non sobria verba subnotasti,
Exemplo nimium periculoso.

Μισὰ μάλιστα εὐπρόσθιμον ὀφείδης.

INTERPRETATIO.

Procille, hesternæ nocte te invitaveram, opinor, post decem quincunces exhaustos, ut caneres hodie mecum. Tu statim existimasti tibi provenisse lucrum,

Et memoria retinisti sermones vinolentos exemplo nimis damnosos. O Procille, odi memorem compotorem.

NOTÆ.

Post decem.] Quincunx est poculum quinque cyathorum. Rem. facere significat multum lucrari. Horat.

Ipse tibi melius suadet, qui ut rem facias, rem

Si possis recte, si non, quocumque modo rem.

Odio autem habebat Prociillum, qui memoria teneret verba quæ per jocum proferrent ebrii. Raderus copiosè describit mensuras antiquorum hoc loco, &c.

De Acerra
potore. XXIX.

HESTERNO fœtere mero, qui credit Acerram,
Fallitur: in lucem semper Acerra bibit.

INTERPRETATIO.

Alucinatur qui existimat Acerram, malè olere vino hesterno, Acerra potat semper ad diem usque.

NOTÆ.

In lucem.] ita ut vinum recens haustum semper redeat. Hesternæ crapu-

la appellabatur, quam ne nox quidem concoquere potuerat.

Ad Fidentinum
plagiarium. XXX.

FAMA refert nostros te Fidentine libellos,
Non aliter populo, quam recitare tuos.
Si mea vis dici, gratis tibi carmina mittam.
Si dici tua, vis, hæc eme, ne mea sint.

INTERPRETATIO.

Fidentinæ rumor est, te populo recitare meos libros tamquam tuos. Gravito ad te mittam versus, si vis ut

existimentur mei: verùm si cupis ut habeantur tui, hos tibi compara, ne perineant ad me.

NOTÆ.

Ne mea sint.] Lege epig. 20. lib. 2. Nam quod emas possis dicere jure tuum.

De Diaulo medico. XXXI.

CHIRURGUS fuerat, nunc est vespillo. Diaulus.
Cæpit, quod poterat, clinicus esse modo.

INTER-

INTERPRETATIO.

Diaulus exercuerat chirurgiam, nunc verd est vespillo, clinicus esse incipit ratione qua valebat.

NOTA.

Clinicus.] Clinici medici erant dicti, uti & *alij*, hoc est a lecto, quod ægrotos lecto jacentes viscerent curarentque. Jocans Martialis ait ex chirurgo Diaulum esse factum clinicum; sed non po-

tuisse aliter esse clinicum quam efforendo cadavera, ut indicet Diaulum factum esse vespillonem, qui efferret cadavera, & sic clinicus posset appellari: nam in *alij* efferebantur mortui.

De Encolpo

qui in gratiam sui domini suas comas voverat Phœbo.

XXXII.

HOS tibi Phœbe vovet totos a vertice crines
Encolpus, domini centurionis amor.
Grata Pudens meriti tulerit cum præmia pili,
Quam primum longas, Phœbe, recide comas.
Dum nulla teneri sordent lanugine vultus,
Dumque decent fusæ lactea colla jubæ:
Utque tuis longum, dominusque, puerque fruatur
Muneribus, tonsum fac cito, sero virum.

INTERPRETATIO.

O Apolla, Encolpus deliciae centurionis sui heri tibi consecrat omnes capillos capitis. Cum Pudens reportaverit jucundam mercedem pili debiti, statim, Phœbe, rescinde longas crines. Dum molles gene-

nondum squalent barba recenti, & dum capilli sparsi ornant cervicem roseam: effice ut Encolpus coleseris tondeatur: tarde tamen vir fiat, ut herus & servus diu possintur tuis donis.

NOTA.

Premia pili.] hoc est ubi primum Pudens meus dominus fuerit factus primipilus, seu primus primæ cohortis centurio: moris verd erat apud antiquos co-

mas & primam barbam Phœbo consecrare.

Fac cito.] ut Pudens fiat primipilus. *Sero virum.*] id est sero adultum.

Ad Sabidium

quem non amabat. XXXIII.

NON amo te Sabidi, nec possum dicere quare,
Hoc tantum possum dicere, non amo te.

INTERPRETATIO.

O Sabidi, non diligo te, nec valeo reddere rationem: hoc unum dicere valeo, Non diligo se.

NOTA:

Nec possum.] Vel quod tota Sabidii natura, vultus, mores Martiali displicerent, vel forte aliquod summum ef-

fe in Sabidio flagitium intelligit, quod nominare non audeat. Alii *Savidium*.

De Gellia,

& fletis ejus lacrymis. XXXIV.

AMISSUM non flet, cum sola est Gellia, patrem :
 Si quis adest, jussæ profiliunt lacrymæ.
 Non dolet hic, quisquis laudari Gellia quærit.
 Ille dolet verè, qui sine teste dolet.

I N T E R P R E T A T I O.

CUm Gellia est sola, non luges parentem mortuum : si quis adstat, imperata lacryme prorumpunt. O Gellia, quisquis capiat plausum, hic non mæret : is verè luges, qui mæret sine teste.

N O T A.

Jussæ.] Fletum juxta acrisum semper paratum habet femina. Juven. sat. 6.
Uberibus semper lacrymis, semperque paratis

In statione sua, atque expectantibus illam
Quo jubeat manare modo.

Ad Lesbiam

meretricem procacem. XXXV.

INCUSTODITIS, & apertis Lesbia semper
 Liminibus, peccas, nec tua furta tegis.
 Et plus spectator, quam te delectat adulter:
 Nec sunt grata tibi gaudia, si qua latent.
 At meretrix abigit testem veloque seraque:
 Raraque, si memini, fernice rima patet.
 A Chione saltem, vel ab Helide disce pudorem:
 Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.
 Numquid dura tibi nimium censura videtur?
 Deprendi veto te Lesbia, non futui.

I N T E R P R E T A T I O.

OLesbia, peccas patentibus, nec custoditis foribus, nec abscondis tua supra: spectator te afficit majori voluptate quam adulter, si qua delitescit oblectatio, non est jucunda tibi. At scorta expellunt restem opponendo velamina, & obices: vix

ulla fissura patescit in lupanari, si recorder. Saltem accipe documentum verecundie a Chione, vel Helide: hæc monumenta tegunt turpia prostibula. An reprehensio asperior tibi videtur? Prohibeo ne deprehendaris, o Lesbia, non....

N O T A.

Incustoditis.] hoc est sine janitore qui custodiat januam. Ovid. eleg. 13. lib. 3. Amorum:

Ignorata meretrix corpus junctura Quirisi
Opposita populum summovet ante sera.

Si memini.] Alii legunt *Summæni*, id est lupanarium in *Summænio*; namque illic habitabant meretrices, unde dicebantur uxores *Summænianæ*. Farnab.

A Chione.] Notissima nempe erant illius temporis scorta.

Abscondunt.] Has meretrices bustuaris mæchas appellat lib. 3. epig. 93. quæ scil. extra urbem ad monumenta mancipiis vilissimis prostitutebantur.

Deprendi.] Hoc verbum solenne est de iis qui in aliquo criminæ & re turpi inveniuntur.

Ad

Ad Cornelium
hominem severum. XXXVI.

VERSUS scribere me parum severos,
Nec quos perlegat in schola magister,
Corneli quereris: sed hi libelli,
Tamquam conjugibus suis mariti,
Non possunt sine mentula placere.
Quid si me jubeas Thalassionem
Verbis dicere non Thalassionis?
Quis floralia vestit, & stolatum
Permittit meretricibus pudorem?
Lex hæc carminibus data est jocosis;
Ne possint, nisi pruriant, juvare.
Quare deposita severitate,
Parcas lusibus, & jocis, rogamus:
Nec castrare velis meos libellos.
Gallo turpius est nihil Priapo.

INTERPRETATIO.

O Cornelii, exoptulas a me componi carmina parum gravia, nec quæ dictet præceptor in schola: at hi libri nequeunt probari sine aculeo, veluti mariti suis uxoribus. Quid si me cogas celebrare Thalassionem vocibus non convenientibus Thalassioni? Quis induit

tudos Florales, & concedit scortis verecundiam stolatam? Hoc jus concessum est versibus festivis, ut nequeant placere nisi titillent. Quapropter petimus ut austeritate abjecta veniam des ludis & facetiis: nec exsecer meos libros, nihil sœdius est Priapo gallo.

N O T A.

Perlegat.] Cum enim versus quidam sint obscæni, non omnia epigrammata leguntur in schola. Alii *prælegat.*

Thalassionem.] Sic dictus est a Romanis Deus qui præest nuptiis; a Græcis Hymenzus nuncupatus, cujus laudes versu lascivo celebrari solebant. Itaque ineptus videretur, qui Thalassionem verbis honestis celebrari juberet, eodem modo ineptus est ille, qui vult

epigrammata scribi verbis non lascivis: epigrammata enim amant verba lasciva, aperta, & dominantia.

Quis floralia.] Nudæ meretrices celebrabant floralia. Vide epig. 3. supra.

Stolatum.] Pro stola pudica matronarum, qua uti verabantur meretrices.

Gallo Priapo.] hoc est castrato Priapo: nam castrati sacerdotes Cybeles vocabuntur Galli.

Ad Lucanum & Tullum
fratres inter se conjunctissimos. XXXVII.

SI Lucane tibi, vel si tibi Tulle darentur,
Qualia Ledæi fata Lacones habent:
Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus,
Quod pro fratre mori vellet uterque prior.
Diceret, infernas & qui prior isset ad umbras,
Vive tuo frater tempore, vive meo.

INTERPRETATIO.

SI tibi Tulle, vel tibi, Lucane, fors ea concederetur, qua utuntur Ledæi fratres: ambobus hæc esset præclara consensio pietatis, quod uterque superet prior interire pro fratre. Qui primus descendisset ad tenebras tartareas, exclamaret, o frater, age tuum avum, age quæ meum.

N O T E.

Si Lucane.] Vide epig. 20. lib. 3. Domitii Tulli mentionem facit Plinius Junior epist. 18. lib. 8. Vide epig. 52. lib. 9.

Ledæi Lacones.] Castor & Pollux filii Jovis & Ledæ quæ Lacœna fuit:

Pollux autem fratri mortuo dimidiam vitam concessit, ut alternis diebus viverent. Hæc historia satis nota est. Vide epig. 106. lib. 9.

Vive tuo.] Hoc, est in tenebris semper manebo, ut tu luce semper fruaris.

Ad Bassam

luxuriosam. XXXVIII.

VENTRIS onus misero, nec te pudet, excipis auro
Bassa: bibis vitro: carius ergo cacas.

INTERPRETATIO.

O Bassa demittis pondus uteri in miserum vas aureum, nec erubescis: potas vitreo poculo. Igitur majori pretio axoneras alvum.

N O T E.

Misera auro.] Quia stercorei serviebat. Vide epig. 12. lib. 12.

Ad Fidentinum

plagiarium. XXXIX.

QUEM recitas, meus est o Fidentino libellus:
Sed' male cum recitas, incipit esse tuus.

INTERPRETATIO.

Fidentino, meus est ille liber, quem recitas, ac quæ recitas male, incipit pertinere ad te.

N O T E.

Sed male.] Versus enim licet boni, si de Fidentino villioris notæ poeta agit ad male pronuntiantur, mali videbuntur: huc epig. 54. infra, & epig. 30. supra.

Ad Decianum

virum moris antiqui. XL.

SI quis erit, raros inter numerandus amicos,
Qualès prisca fides, fama que novit anus:
Si quis Cecropiæ madidus, Latineque Minervæ
Artibus, & vera simplicitate bonus,
Si quis erit recti custos, imitator honesti,
Et nihil areano qui roget ore Deos:
Si quis erit magnæ subnixus robore mentis,
Dispeream, si non hic Decianus erit.

INTER-

INTERPRETATIO.

SI quis erit recensendus inter amicos
 ramos, quales vidis antiqua fides, &
 fama vetus. Si quis imbutus artibus Mi-
 nervæ Atheniensis, & Latine, & probus
 candore vero: si quis observator equita-

tis, & honestatis amulator fuerit, &
 qui clanculum nihil petat a diis: Si
 quis erit fultus viribus animi fortis, in-
 teteam, nisi hic erit Decianus.

N O T A.

Anus.] id est fama vetusta: nam tō
 quales ad præcedens nomen amicos o-
 ptime referri potest. Catullus ita est lo-
 cutus ad Mallium epig. 69.

Sed dicoam vobis, vos porro dicite
 multis

Millibus, & facile hæc charta lo-
 quatur anus.

Vide epig. 4. lib. 12. fama fuisse lo-
 quax, chartaque dicit anus. Alii fama-
 que novit anus. Id est priscos qui propter

fidem & probitatem laudibus orantur.

Si quis Cecropia.] id est græcis & la-
 tinis litteris eruditus. Vide epig. 26. su-
 pra.

Ore arcano.] Nam qui clam deos pre-
 cabantur, improba vota facere cense-
 bantur. In quos Persius invehitur, sat. 2.

Haud cuivis promptum est, murmur-
 que humilesque susurros

Tollere de templis, & aperto vive-
 re voto.

Ad Lividum. XLI.

QUI ducis vultus, & non legis ista libenter,
 Omnibus inideas, Livide, nemo tibi.

INTERPRETATIO.

O Invide, qui contrahis frontem, nec equo animo legis ista, invidia labores
 in omnes, in te vero nullus.

N O T A.

Nemo tibi.] Ille enim omnium miserrimus est, cui nemo invidet.

In Cæcilium

scurram procacem. XLII.

URBANUS tibi Cæcili videris,
 Non es, crede mihi. quid ergo? verna es
 Hoc quod Transyberinus ambulator,
 Qui passentia sulphurata, fractis
 Permutat vitreis: quod otiosæ
 Vendit qui madidum cicer coronæ:
 Quod custos dominusque viperarum:
 Quod viles pueri Salariorum:
 Quod fumantia qui tomacula raucus
 Circumfert tepidis cocus popinis:
 Quod non optimus Urbicus poeta:
 Quod de Gadibus improbus Magister:
 Quod bucca est vetuli loquax cinædi:
 Quare desine jam tibi videri,
 Quod soli tibi, Cæcili, videris:
 Qui Galbam salibus tuis, & ipsam

Posses:

Posses vincere Sextium Caballum.
 Non cuicumque datum est habere nasum.
 Ludit qui stolta procacitate,
 Non est Sextius ille, sed Caballus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cecili te ipsum iudicas facotum, mihi fidem adhibe, non es, quid igitur? scurra es idem ac Transhyberinus ambulatores, qui sulphurata pallida commutat vitreis valibus ruptis: idem ac qui venundat humidum cicer conventui inetti: idem ac custos & dominus viperarum: idem ac servi abjecti Salariorum: idem ac rancus cocus qui circumportat tomacula fumantia popinis cali-

dis: idem ac poeta Urbicus non sprepius: idem ac berus nequam ex Gudiis: idem ac garrulum os cinadi exolerti: quapropter, o Cecili, mitte de te iudicare, quod iudicas solus: tu qui posses tuis facetiis superare Galbam, & ipsum Sextium Caballum. Non est concessum cuique habere narem. Qui jocatur stulta petulantia, is non est Sextius, sed Caballus.

N O T E.

Verna.] Servus nempe qui domi natus est ex ancilla, sumitur hic pro scurra impudenti & procaci: hoc quod, nempe hoc es quod est ille, &c.

Ambulator.] Viliores personæ trans Tyberim habitabant.

Sulphurata.] Gallicè *allumettes*, quæ vitreis fragmentis commutari solere docet etiam Juvenalis sat. 5.

Siccabis calicem nasorum quattuor, ac jam

Quassatum, & rupto poscentem sulphura vitro.

& epig. 3. lib. 10.

Quæ sulphurato nolis emptæ ramento Variorum proxeneta fractiorum.

Quod otiose.] Plebeculam intellige in theatro vel circo otiose sedentem ad spectandum.

Madidum cicer.] hoc est crudum & aqua maceratum.

Quod custos.] id est circulator medicus, qui vipers brachiis & collo implicitas gestat: ejusmodi vero homines erant procaces, & dicteria scurrilia in quemvis jaciebant.

Salariorum.] Salarii dicuntur qui salamenta vendunt.

Tomacula.] Nomen habent a fre-

quenti incisione; nam *truro* significat incido, ex porcorum abdomine, testiculis, & vulvis fiebant.

Non optimus urbicus.] id est Exodiorum & Attellanarum scriptor: erant autem hæ Attellanæ fabulæ urbanissimis jocis refertæ, quo risus excitaretur, & ideo auctores earum dicebantur Urbici, quasi urbani. Poeta hoc loco non absolute dicit Cæcilium assimulari Urbico poetæ, sed non optimo: ut hodieque videmus apud nostros aliqui exodia comædiarum urbanissima, & multi artificii; alia vero insulsa & ineptissima. Sic Ramiresius. Vide epig. 79. lib. 5. & 71. lib. 6.

Qui Galbam.] Stolidus hic Cæcilius Galbam & Sextium Caballum scurras insulsos a se superari posse existimabat. Ironice notat poeta Cæcilii stoliditatem, qui nec scurrilitatem ab urbanitate discerneret.

Habere nasum.] hoc est argute joculari: derisionis enim sedes est nasus, epig. 4. supra.

Sed Caballus.] Non est Sextius Caballus, quem tu, o Cecili, urbanissimum iudicas; sed caballus quadrupes bellua.

De Porcia,
 cujus fortitudinem laudat. XLIII.

CONJUGIS audisset fatum cum Porcia Bruti,
 Et subtrahita sibi quæreret arma dolor:

Nondum.

Nondum scitis., ait, mortem non posse negari?
Credideram, satis hoc vos docuisse patrem.
Dixit, & ardentes avido bibit ore favillas:
I nunc, & ferrum turba molesta nega.

INTERPRETATIO.

Cum Porcia accepisset mortem Bruti stimaveram vos satis didicisse hoc a parente meo. Locuta est, atque ore cupido hausit scintillas accensas: O turba odiosa ito nunc, & denega gladium.

N O T A.

[Porcia.] Filia Catonis Uticensis, uxor Bruti, qui pugnans contra Augustum occubuit in campis Philippicis in Thessalia: cujus morte audita Porcia vitam finit hantlis carbonibus accensis. *Vos docuisse.*] Cato enim sibi mortem conscivit: illius historia nota est ex Apiano, & passim cuique obvia. *I nunc.*] vox est insultantis.

In Mancinum

avarum & fordidum. XLIV.

BIS tibi triceni fuimus, Mancine, vocati,
Et positum est nobis nil here, præter aprum.
Non quæ de tardis servantur vitibus uvæ,
Dulcibus aut certant quæ melimela favis.
Non pyra, quæ lenta pendent religata genesta,
Aut imitata breves punica mala rosas.
Rustica lactantes nec misit fiscina metas,
Nec de Picenis venit oliva cadis.
Nudus aper; sed & hic minimus, qualisque necari
A non armato pumilione potest.
Et nihil inde datum est, tantum spectavimus omnes.
Ponere aprum nobis sic & arena solet.
Ponatur tibi nullus aper post talia facta:
Sed tu ponaris, cui Charidemus, apro.

INTERPRETATIO.

O Mancine, nos sexaginta invitasti, & heri nihil apposuisti, excepto apro. Non appositi sunt racemi qui custodiuntur ex vitibus feris, aut melimela quæ contendunt cum favis suavis. Nec pyra quæ suspenduntur colligata e genesta flexibiles, vel mala punica exprimentia rosas breves. Nec canistrum agreste misit metam luteam. Nec oliva altata est ex cadis Picenis. Aper nudus, & hic quidem perexiguus appositus est, & qualis potest interfici ab inermi nano. Exinde nihil est donatum, cunctis solummodo aspeximus, atque hoc modo arena consuevit nobis exhibere aprum. Post ejusmodi commissum nullus aper apponatur tibi; sed tu apponaris apro cui Charidemus objectus fuit.

N O T A.

Here.] Prisce pro heri. *Hic post novembres imminente jam bruma*
De tardis vitibus.] Propterea quod uvæ in vitibus asservabantur fere usque ad putationem vitium: epig. 58. lib. 3. *Seras putator horridus, refert uvas.*
nam id erat proprium vitium putandarum tempus. Ramiresius. *Lenta.*

Lenta.] Idem est hoc loco ac flexibilis.

Aut imitata breves.] Non intelligas punicam mala brevitate temporis imitari rofas, sed figura potius & colore. Sic Ramiresius.

Meta.] Pro lacte coagulato accepta forma, ut puto, metarum; nam meta in ludis instar rotundæ columnæ surgebat, in quam speciem lac coagulatum mitti videmus. Sic Domitius. Vide epig. 58. lib. 3.

Piceni.] Populi ad mare Adriaticum, ubi optimæ crescunt olivæ, hodie *la Marche d'Ancone*.

Nudus aper.] sine aliis cibis.

Ponere aprum.] hoc est exhibere: ponere significat etiam cibos apponere unde lusus poetæ.

Sed tu ponaris.] hoc est, apponaris, aut potius obijciaris discerpendus ab eo apro, a quo dilaniatus fuit Charidemus quidam jussu Domitiani, de quo Suetonius in Domitiano.

Ad Stellam

De ludis leporum & leonum: XLV.

LASCIVOS leporum cursus, lususque leonum,
Quod major nobis charta, minorque gerit:
Et bis idem facimus: nimium si Stella videtur
Hoc tibi: bis leporem tu quoque pone mihi.

INTERPRETATIO.

Quod charta grandior & brevior nobis refert cursus festivos leporum, & jocos leonum: atque idem bis agi-

mus: O Stella, si judicaveris hoc nimium: tu bis appone etiam mihi leporem.

N O T A.

Majorque.] Pro quacumque charta ponitur, vel ita interpretare majorem & minorem: hoc est, si multis versibus & paucis scripsi lusus leonum, &

idem bis feci, potes hac repetitione lacessitus ulcisci bis appposito mihi lepore. Epig. 105. infra.

De Libro suo. XLVI.

EDITIONE ne brevibus pereat mihi charta libellis,
Dicatur potius τὸν δ' ἀπαμειβόμενος,

INTERPRETATIO.

NE charta a me edita pessum eat propter brevitatem librorum, potius repetatur huic respondens.

N O T A.

Edita ne.] Potius quam chartarum iactura fiat propter pauca carmina, imitabor Homerum qui sæpius idem re-

petit, maxime vero τὸν δ' ἀπαμειβόμενον quod Virgilius interpretatus est quem contra,

XLVII.

De Diaulo medico. XLVIII.

NUPER erat medicus, nunc est vespillo Diaulus:
Quod vespillo facit, fecerat & medicus.

INTERPRETATIO.

Diaulus erat medicus paucis ante quod agis vespillo, hoc quoque egerat diebus, nunc vero est vespillo, medicus.

N O T A.

Quod vespillo.] hoc est, cum esset vespillo esset mortuus. Vide epig. 31.
medicus nempe imperitus efferebat ægrotos, hoc est occidebat, ut nunc factus supra.

De Leone & Lepore. XLIX.

R ICTIBUS his tauros non eripuerunt magistri,
 Per quos præda fugax, itque, reditque lepus.
 Quodque magis mirum, velocius exit ab hoste,
 Nec nihil a tanta nobilitate refert.
 Tutior in sola non est cum currit arena,
 Nec cavæ tantæ conditur ille fide.
 Si vitare canum morsus, lepus improbè quæris:
 Ad quæ confugas, ora leonis habes.

I N T E R P R E T A T I O.

D Omitores leonum non liberarunt tauros ex iis ictibus, per quos lepus præda fugitiva vadit, & revertitur. Et quoddam magis stupendum, celerius egreditur ab adversario, & reportat aliquid ex tanta magnanimitate. Non est securior cum currit in arena deserta, nec tanta securitate occultatur in cavæ. Quæ lepus lascive, si vis declinare morsus canum; ora leonis tibi præsto sunt ad quæ perfugas.

N O T A.

Nec nihil.] Hoc est aliquid, viles accipit in tanto cursu & recurso, ingressu & egressu. Minus bene. Vide epig. 7. supra.
stil. atque animos accipit a leonis fortitudine. Alii legunt cum nihil a tanta mobilitate refert: nihil vulneris scilicet. *Sola arena.*] in qua non sunt feræ.

Ad Licianum de Hispaniæ locis. L.

V IR Celtiberis non tacende gentibus,
 Nostræque laus Hispaniæ,
 Videbis altam Licianæ Bilbilim,
 Equis, & armis nobilem,
 Sterilemque Caunum nivibus, effraus sacrum
 Vadaveronem montibus;
 Et delicati dulce Botrodi nemus,
 Pomona quod felix amat.
 Tepidum natabis lene Congedi vadum,
 Mollesque nymphae lacus.
 Quibus remissum corpus adstringas brevi:
 Salbne, qui ferrum gelat.
 Præstabit illio ipsa figendas prope
 Voberta prementi feras.
 Æstus serenos aureo franges Tago
 Obscurus umbris arborum.
 Avidam rigens Dirconna placebit sisti,
 Et Nemea, quæ vincit nives.

At cum.

At cum December canus, & bruma impotens.
 Aquilone rauco mugiet,
 Aprica repetes Tarraconis littora,
 Tuamque Laletaniam.
 Ibi illigatas mollibus damas plagis.
 Mastrabis, & vernas apros,
 Leporemque forti callidum rumpes equo:
 Cervos relinques villico.
 Vicina in ipsam sylva descendet focum:
 Infante cinctum sordido.
 Vocabitur venator, & veniet tibi.
 Conviva clamatus prope.
 Lunata nusquam pellis, & nusquam toga,
 Olidaeque vestes murice.
 Procul horridus Liburnus, & querulus cliens:
 Imperia viduarum procul.
 Non rumpet alcum pallidus somnum reus,
 Sed mane totum dormies.
 Mercetur alius grande, & insanum sopnos:
 Miserere tu felicium,
 Veroque fruiere non superbus gaudio,
 Dum Sura laudatur tuus.
 Non impudenter vita, quod reliquum est, petit:
 Cum fama, quod satis est, habet.

I. N. T. E. R. P. R. E. T. A. T. I. O.

O Liciane, vir celebrande Celtiberis populi, & decus nostra Hispania, spectabis excelsam Bilbilim. equis & armis claram, & Caunum infecundum nivibus, montibus præruptis. Vadaveronem sacrum, & amanam sylvam Botrodi molis, quæ grata est Pomone beate. Lenisor tranabis vadum tepens Congedi, & dulces lacus nympharum, quibus soluta membra comprimis parvo Salome, qui gelu constringit ferrum. Illic ipsa Vobera sylva tibi venanti exhibebit feras fodientdas. Arborum umbraculis sæpius retundes arduos serena diei ad ripas. Tagi auriferi, Frigidus fons Diracenna sedabis frim ardentem, & Nemea quæ frigore superat nives. Sed cum December canescens, & hyems sæviens stridebit fremente Borea, redibis ad oras Tarraconis expositas soli, & tuam in Laletaniam, illic interpres damas impositas retibus remissis, atque apros indigenas, & valida equo franges leporem versutum: relinques cervos custodi villæ. Lignum ex sylva proxima dilabatur in ipsum campum circumdatum pueris inemptis: venationis socius invitabitur, & convivæ vocatus e vicinia te adibit. Nusquam lunata pellis aderit, & nusquam toga, & vestimenta muricis infectionem olentia. Terribilis Liburnus longe, & cliens queribundus: longe etiam iussa viduarum. Reus pallens non franget profundum somnum, sed dormitabis toto matutino tempore. Alius emat magnum & vesanum sopnos: teneat se misericordia beatorum; nec arrogans utere lætitia solida, dum Sura amicus tuus celebratur Romæ. Vita sibi postulat non turpiter quod superest, cum fama assecuta est quod sufficit.

Ad Licinianum.] Alii *Licinianum*.
Vix Calabris.] Qui populi sunt Hispaniæ ad fluvium Iberum.

Bilbilis.] Hispaniæ Tarraconensis oppidum cuius situs hodie ignoratur : pagum esse nunc apud *Calatayud* affirmat Ferrarius.

Equis &c.] Legendum aquis, inquit Ramirelius : tum quod Bilbilitanos equos in pretio fuisse non constat : tum quod Salonis aquæ, quarum infra fit mentio, temperando ferro, quo arma fabricantur, nobilissimæ sunt, & lib. 4. epig. 35.

Ammorum salo temperator ambis.

Caunum.] Qui est mons Hispaniæ Tarraconensis in Celtiberis inter Iberum & Turisconem urbem in Castellæ & Aragoniæ confinis : *Moncayo* qui etiam latine *Carus* mons dicitur. Sic Ferrarius in suo lexico geographico. Alii, *senemque Catum.* *Effrahis.* Alii, & *frutis.*

Vadaveronem.] *Vadaviceor*, mons Hispaniæ Tarraconensis in Celtiberis ab aliis montibus separatus ; Hieronymus Paulus lib. 5. de fluminibus & montibus Hispaniæ : quidam, inquit, non temere montem Celtiberiæ esse existimant ab aliis effractum, & in insulam positum, quæ nunc *Vadaviceorem* vocant. Alii legunt divisim *vada Veronem* seu vada Veronis illumque Celtiberiæ fluvium in Salonem influentem faciunt. Malim ego *Vadaveronem* legere.

Borradi.] *Borrodus* nemus Hispaniæ Tarracon. in Celtiberis : ubi olim oppidum fuisse, nunc vicum, apud Segobrigam urbem scribit Perottus ex Polyb. teste Ferrario.

Leno.] hoc est leniter... alii aliter : natebis lene, id est navigio : lenis enim, inquiunt, parvula navis est : Cuiacius lib. 10. obser. cap. 15. sed hæc interpretatio non placet, improprie enim poeta dixisset natate navi ; nec enim natantibus opus est navi.

Congadi.] Hodie *congado*.

Ronissum corpus.] Aquis enim cingedi, & lacubus Nympharum tepentibus corpus relaxatur, & pori aperiantur.

Astringas.] Etenim corpus meatus claudit aqua frigida.

Salone brevi.] Id est, non profundo ; fluvius est qui illabatur in Iberum, hodie

Xalon, brevi adverbium est, inquit Si-pontinus, hoc est statim : auctor ille hoc epigramma explicat, a quo pluribus in locis distantimus.

Voberca.] Sive ut alii legunt *Voberca*, *Bobierca*, & *Bubierca* teste Varterio : Oppidum Hispaniæ Tarraconensis in finibus Celtiberorum, ac regni Arragonii, inter Bilbilim ad Boream 3. & Segontiam ad meridiam 13. leucis. Sic Ferrarius. Illic hæc ejusdem nominis erat sylva in qua magna ferarum copia.

Prudenti.] Alii *prandenti* : hoc est prandio accumbens venari poteris, & ex mensa feras jaculis conficere : magis mihi placet prior lectio, videat lector.

Astus serenos.] hoc est calores æstivos fugies, vel meris auriferis Tagi undis, vel delitesces in umbris sylvis quæ Tagi ripas inunbrant : Tagi vero fontes in montibus Celtiberiæ.

Dircenna.] Fons Hispaniæ gelidissimus, apud Bilbilim urbem, in Salonem fluvium labens : Tarraco vero nobile est oppidum hodie *Tarragone*.

Lalctaniam.] Lalctani populi fuere Hispaniæ Tarrac. inter Indigetes ad ortum & Cosetanos ad occasum, ubi nunc magna pars Catalonia, inter Gerundam & Tarraconem, & versus oram maris Mediterranei.

Apros vernas.] hoc est illic natos : legunt alii *vernos* : male meo iudicio, cum de hyeme loquatur poeta.

Nusquam lunata pellis.] id est non ade-runt nobiles Romani, quibus moris erat Luna formam in calceis gestare, ut significarent se ab Evandro genus suum repetere, qui ipse a Luna ortum se diceret.

Non toga.] Nec anteambulones toga induti, nec clientes.

Olidaeque.] hoc est viri purpura indu-ti : reter quippe odor proveniebat ex lotio quo temperabatur purpura.

Liburnus.] Præco nempe publicus ex Liburnia hodie Croatia, Horridus dicitur quod horrorem incuteret iis quos ci-tabat, Juv. sat. 4. versu 75.

Primus clamante Liburno, &c.

Imperia viduatum.] Quæ mortuis maritis familiam administrant & quidem arroganter ; patronorumque opera sapius utuntur.

Grande sophos.] *sophos* sapienter: frequentissima erat acclamatio eorum qui recitantis scripta laudabant: *insanum sophos* vocat quod insanus poeta ab infana plebe expectabat.

Miserere tu feliciū.] Id est divitum qui licet negotiis sint impliciti, se tamen felices prædicant.

Veroque fruerē.] Verum gaudium appellat Martialis vitam genialem a labore, atque ab omni cura immunem.

Non instudenter.] Jure merito otium partes sibi vindicat, cum fama suas implevit, atque ita laudat Licianum, qui famam adeptus sibi jam vacare debebat.

Jocus ex Homero in cocum. LI.

SI tibi Misyllus cocus, Æmiliane, vocatur;
Dicitur quare non Taratalla mihi?

INTERPRETATIO.

Æ Miliane si appellas cocum Misyllum, cur ego non vocabo illum Taratalla.

N O T A.

Sisibi Misyllus.] Jocus est in Æmilianum qui Misyllum vocaverat cocum, non alia forte de causa quam quod apud Homerum legerat *μίσυλλος τῆς ἀπὸ τῆς ἀλλῆς*. id est secabant sane & alia: nec erat potior ratio cur primum carminis verbum usurpasset, quam sequentia quæ sunt *τῆς ἀπὸ τῆς ἀλλῆς*. Attamen Æmilianus videtur fuisse argutus homo, qui quoties

vocabat cocum suum, *Misyllē*, utebatur voce imperante verbi *μίσυλλῳ*, hoc est, seco quo factus esset jocus, ut quoties vocaret cocum, imperaret etiam ut scinderet opsonia; similis est jocus apud Petronium. *Vides, inquit, illum qui opsinium carpit? carpus vocatur, itaque quotiescumque Trimalcio dicit carpe, eodem verbo & vocat & imperat.*

Ad Leporem

nimis ambitiosum. LI.

NON facit ad sævos cervix, nisi prima, leones.
Quid fugis hos dentes ambitiose lepus?

Scilicet a magnis ad te descendere tauris,

Et, quæ non cernunt, frangere colla velint.

Desperanda tibi est ingentis gloria sati:

Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

INTERPRETATIO.

Eris leonibus non convenit nisi maximum caput. O lepus superbe quid visas hos dentes? quasi vero dignetur te invadere relictis tauris proceris, & rum-

pere cervicem quam nequidem vident. Tibi ponenda est spes gloriosa mortis: tu præda exigua nequis intorere sub hoc adversario.

N O T A.

Non facit.] Non convenit leoni nisi caput taurorum, apriorum, &c. Vide epig. 23. supra.

Ambitiose.] Qui nempe mortem nimis gloriosam vereris.

Ingentis sati.] Hoc est mortis: vin-

ci quippe a fortibus nonnulla laus est, Virg. 10. Æneid.

Hoc tamen infelix miseram solabere mentem,

Æneæ magni dextra cadis, &c.

Quin

Quintianum facit assertorem: LIII.

COMMENDO tibi, Quintiane, nostros,
Nostros dicere si tamen libellos
Possim, quos recitat tuus poeta.
Si de servitio gravi queruntur,
Assertor venias, satisque præstes,
Et, cum se dominum vocabit ille,
Dica esse meos, manuque missos.
Hoc si terque, quaterque clamitaris,
Impones plagiaro pudorem.

INTERPRETATIO:

Quintiane, fidei tue commisso nostros, si tamen licet appellare nostros libellos, quos recitat tuus poeta; si dolent servitutem molestam vindicem accedas, & fide-
jubeas, & asseveres meos esse, & donatos libertate; cum ille se nuncupabit dominum, si ter aut quater hoc exclamaveris, pudore afficies plagiarium.

NOTÆ:

Quos recitat.] Plagiarius poeta Fidentinus sane, de quo epig. sequenti & 39. supra.

Assertor venias.] hoc est afferre eos in libertatem: metaphora ducta ab iis qui in servitute injusta detinebantur, & a quocumque in libertatem vindicari poterant.

Nam ego illam liberali affero causssa manu.

Terent. Adelph. act. 2. sc. 1.

Satisque præstes.] Hoc est, defendas, & tuearis verbum Juris est gallice, *soyez ma caution.*

Et cum se dominum.] Hoc est auctorem: at vero juris formulam usurpat poeta: possessores enim se dominos vocabant.

Manuque missos.] Eandem allegoriam hominis liberi, qui injuste detinetur in servitute, persequitur hoc sensu, versus meos manumili, id est, edidi in lucem, nec plagiarius debet eos detinere tamquam suos.

Impones.] Acclamatione tua plagiarius poeta pudore victus cedit. Vide tit. D. *ad legem Flavianam de plagiaris.*

Ad Fidentinum

poetam plagiarium. LIV.

UNA est in nostris tua, Fidentine, libellis
Pagina, sed certa domini signata figura,
Quæ tua traducit manifesto carmina furto:
Sic interpositus vitio contaminat uncto
Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus:
Sic Aretinæ violant crystallina testæ:
Sic niger, in ripis errat cum forte Caystri,
Inter Ledæos ridetur corvus olores:
Sic ubi multifona fervet sacer Atthide lucus,
Improba Cecropias offendit pica querelas.
Indice non opus est nostris, nec vindice libris.
Stat contra, dicitque tibi tua pagina, fur es.

D.

INTER-

INTERPRETATIO.

F Identine, una est tua pagina in libris nostris, sed notata signo sui domini, quæ arguit tuos versus aperte compilationis: sic bardocucullus Lingonicus interjectus fœdat vitio unctio urbana Tyrianthina: sic teste Aretina polluitur crystallina: sic corvus ater ludibrio habetur inter cygnos. Ladaos, cum forte vagatur in ripis Caystri: sic improba pica offendit querimonias Cecropias, ubi sacrum nomus resonat cantibus Philomelæ modestæ. Libelli nostri noniagena delatore, nec assertore: tua pagina stat contra, & tibi dicit, Fur es.

NOTÆ.

Sed certa.] Nam inepta illa pagina declarat quis ejus dominus & auctor sit.

Vitio contaminat unctio.] id est, oleum olente. Raderus legit filo crasso, nempe aut villo. Sensus est, ut bardocucullus inter Tyrianthina sordet, ita tuum carmen in meo libello. *Bardocucullus* vero vestis erat Gallica crassioris filii, qua plebei & viliores homines induebantur.

Lingonicus.] hoc est Gallicus; nam Lingones sunt Galliarum populi. Vide epig. 128. lib. 14.

Urbica. Tyrianthina.] vestes erant violaceæ, quarum color e. purpurea & viola factus.

Sic Aretina.] Aretium urbs Hæturiarum, nunc Arezo, ubi fictilia vasa fiebant.

Caystri.] Cayster fluvius. Ioniarum ex Phrygia magna oriens, ac inter Ephesum & Colophonem in mare decurrens; illic magna olorum copia.

Ladaos oleres.] Quoniam Jupiter sub forma cygni Ledam compressit.

Fervet Attide.] quæ fuit filia Pandionis regis Atheniensium, in avem Philomelam commutata. Ovidius lib. 6. Metamorph.

Offendit.] suavissimos Philomelæ Atheniensis cantus. Alii *effundit*, alii *offundit*.

Indice.] hoc est accusatore: tui enim versus meis conjuncti indicant te furem. *Index* dicitur qui crimen aliquod indicat.

Stat contra.] Metaphora desumpta a subfelliis judiciorum, ubi patrōni adversi sedebant, accusator contra defensores; & quando dicebat accusator, stabat: stare igitur contra est surrexisse accusatorem vel defensorem ad dicendum. Sic Ramiresius ex Ciceronis oratione pro Sexto Roscio Amer.

De Amicorum judicio. L. V.

S I quid Fusce vacas adhuc amari:
Nam sunt hinc tibi, sunt & hinc amici,
Unum, si superest, locum rogamus.
Nec me, quod tibi sum novus, recuses.
Omnes hoc veteres tui fuerunt.
Tu tantum inspicere, qui novus paratur,
An possit fieri vetus sodalis.

INTERPRETATIO.

Fusce, si quis adhuc apud te locus superest amicitie: nam hinc & inde habes amicos, petimus unum locum si velis, quous est. Nec me rejicias quod sum recens.

apud te; omnes antiqui tui amici extiterunt hinc idem. Tu solummodo considera, an socius qui recens comparatur, possit antiquus evadere.

NOTÆ.

Si quid Fusce.] hoc est, si novo amico locus sit apud te: de Fusco. vide epig. 76. lib. 6.

Omnes hoc.] quia scilicet novi fuerunt, Ad

Ad Frontonem de voto vite sue. LVI.

VOTA tui breviter si vis cognoscere Marci,
Clarum militiae Fronto, togæque decus:
Hoc petit, esse sui, nec magni, ruris arator,
Sordidaque in parvis otia rebus amar.
Quisquam picta colit Spartani frigora saxi,
Et matutinum portat ineptus ave:
Cui licet exigui nemoris, rurisque beati
Ante focum plenas explicuisse plagas?
Et piscem tremula salientem ducere seta,
Flavaque de rubro promere mella cado?
Pinguis inæquales onerat cui villica mensas,
Et sua non emtus præparat ova cinis?
Non amet hanc vitam, quisquis me non amat, opto:
Vivat & urbanis albus in officiis:

INTERPRETATIO.

O Fronto insigne ornamentum belli & pacis, si cupis summam discere vota tui Marci; hoc postulat, arare agrum suum nec amplum, & diligis quietem squalentem in rebus tenuibus. An quisquam venerat frigidum marmor Laconicum pictum, & ineptus fert salutationem matutinam: cui fas est expedire ante focum resia plena feris syl-

va parva, atque agri felicitas? & pilo tremente trahere piscem exiliantem, & mella flavia extrahere ex amphora rubenti? cui villica obseministrat ad mensam imparem, & cinis non emtus apparat sua ova? Cupio ut hanc vitam non diligat, quisquis non diligit me: albus vitam agat in obsequiis urbis.

N O T A.

Fronto.] Fuit hic Fronto, juxta Raderi conjecturam, cum Trajano postea Imperatore Consul, in cujus Consulari perijt Domitianus.

Quisquam picta.] Picta frigora per metalepsin pro frigora saxi picti: ironizans dictum de adulatoribus, & matutinis saluatoribus, qui in atris Laconico marmore ornatis mane ambulant, expectantes iatromitti salutatum, & deducere amicum magnam antambulones. Sic Ramiretus.

Explicuisse.] Alii exposuisse.

Et piscem tremula.] & cum piscari li-

cet virga ex qua tremente pender seta. Vide epig. 30. lib. 10.

Inæquales.] Tenuioris fortunæ homines mentes inæqualibus quandoque pedibus festas habebant. Ovidius lib. 6. *Metamorph.*

mensis sed erat potius impati-
Testa parum sedit.

Non emtus.] id est ignis non emtus; nam ligna caro pretio tangebantur Romæ.

Albus.] id est toga alba indutus inter antambulorum & iatromum Quietum officia, aut cretatus, & candidatus in comitiis. Sic Lipsius 1. Elect. cap. 13.

Ad Cauponem
perfidum. LVII.

CONTINUUS vexata madet vindemia nimbis:
Non potes, ut cupias, vendere caupo merum.

INTERPRETATIO.

Vindemia agitata perpetuis imbribus perfunditur: o caupo, nequis penundare vinum putum, etiamsi velli.

Ut cupias.] Sensus est: etiam si cupias, bone & fidus esse, tamen nequis: sic ar-
gute cauponum perfidiam notat poeta, qui etiam volentes probi esse non possint.

Ad Flaccum

qualem velit puellam. LVIII.

QUALEM Flacce velim, quæris nolimve puellam?
Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.
Illud quod medium est, atque inter utrumque probamus,
Nec volo, quod cruciat, nec volo, quod fatiat.

I N T E R P R E T A T I O.

Flacce rogas-ne, qualis puella mihi placeat, aut displiceat? nimium indulgens, & nimium fastidiosa mihi non aridet. Placet quod est medium, atque inter utrumque: nec amo quod torques, nec amo quod saturat.

LIX.

Ad Flaccum de sportula. LX.

DAT Bajana mihi quadrantes sportula centum.
Inter delicias quid facit ista fames?
Redde Lupi nobis, tenebrosæque balnea Grylli:
Tam male cum cœnem, cur bene Flacce labor?

I N T E R P R E T A T I O.

Accipio centum quadrantes ex Bajana sportula: quid efficit ista esurientia inter voluptates balnei? restitue nobis obscuras thermas Lupi & Grylli: Placce, cum tam male epuletur, cur labor bene?

N O T A E.

Dat Bajana.] Potentiores suis clientibus dabant sportulam, quæ erat calathus, quo primum opsonia, postea vero pecunia data est; unde sportula frequenter pro cibo, vel pecunia usurpatur. Noster autem poeta forte Bajæ comitatus erat Flaccum, a quo cum perexiguam sportulam accepisset, conqueritur. *Bajæ.* Vulgo *Bajæ* oppidum Campaniæ ad si-

num Bajanum inter Puteolos & Cumas.

Quid facit.] Exiguam sportulam centum quadrantum famem appellat, quia non satiabat esurientem. Epig. 7. lib. 3.

Redde Lupi.] Cum male cœnet, male quoque lavari optat in balneis obscuris, qualia erant Lupi, & Grylli.

Tam male.] Nam male comato thermæ vel suavissimæ non placent.

De Lepore & Leone
ludentibus. EXI.

INTERES ampla licet torvi lepus ora leonis,
Esse tamen vacuo se leo dente putat.
Quod ruet in tergum, vel quos procumbet in armos,
Alta juveneorum vulnera figet ubi?
Quid frustra nemorum dominum, regemque fatigas?
Nonnisi delecta pascitur ille fera.

INTER-

INTERPRETATIO.

O Lepus quamvis ingrediaris ora vasta leonis horribilis: nihilominus leo credis habere os vacuum. In quod cer- gum prorumpet, vel quos invades hume- ros, ubi infligit plagas profundas san- rerum? quid defasigas inustulias domi- num, & regem sylvatum? ille non au- rietur nisi bellua selecta.

N O T A.

Alta juvenearum.] Qui nempe cum bus locum præbent, secus vero leporæ. Vide supra epig. 23, & 49.

Ad Licianum, scriptores unde. LXII.

VERONA docti syllabas amat vatis
Marone felix Maritua est.
Censetur Apona Livio suo tellus:
Stellaque, nec Flacco miuus.
Apollodoro plaudit imbrifer Nilus,
Nasone Peligni sonant,
Duosque Senecas, unicumque Lucanum
Facunda loquitur Corduba.
Gaudent jocosæ Canio suo Gades,
Emerita Deciano meo.
Te Liciane gloriabitur nostra,
Nec me tacebit Bilbilis.

INTERPRETATIO.

Verona diligit syllabas periti poete: Mantua beata est Virgilio. Apona terra æstimatur Livii sui, Stella, nec minus Flacci gratia. Nilus imbrifer fa- vet Apollodoro, Peligni resonant Naso- ne, Corduba eloquens prædicat duos Se- necas, & unum Lucanum. Festiva Ga- des letantur Canio suo, Emerita Decia- no meo. Liciane, nostra Bilbilis se ja- ctabit propter te, nec flebit me.

N O T A.

Docti vatis.] Catulli nempe Vero- nensis: quos hic enumerat auctores fa- tis per se noti sunt. De Stella dictum epig. 8. supra.

Syllabas.] hoc est numeros & versus.
Apona.] Aponus *Abano* vicus cum fonte & balneis in agro Patavino, ubi T. Livius ortus dicitur a Patavio 5. mill. pass.

Imbrifer Nilus.] Qui inundatione sua, vice imbrium (qui in Ægypto rari) fun- gitur in terra irriganda.

Peligni.] Populi Italiz ubi erat Sul- mo patria Ovidii a quo commendatur,

regio nunc *Valva*. Ovid. lib. 4. de Pon- to elegia 14.

Gens mea Peligni, regioque dome- stica Sulmo.

Jocosæ Gades.] Hispaniæ populi ad frerum Gaditanum choreis & saltatio- nibus mire dediti. Vide epig. 42. su- pra. Vulgo *Cadix*.

Emerita.] Urbs Lusitaniz hodie *Merida*: Corduba nunc *Cordova* urbs Hi- spaniæ Boetio.

Bilbilis.] Urbs in Celtiberia, Mar- tialis patria de qua epig. 50. supra ad Licianum.

De Lavina casta, & ad Bajas adultera. LXIII.

CASTA, nec antiquis cedens Lavina Sabinis,
Et quamvis tetrico tristior ipsa viro.

Dum modo Lucrino, modo se permittit Averno,
 Et dum Bajanis saepe fovetur aquis:
 Incidis in flammam, juvenemque secuta, relicto
 Coniuge, Penelope venit, abit Helene.

INTERPRETATIO.

Lucrino pudica, nec primas dans
 praeceptis Sabinis, & ipsa multior
 marito licet fovere, dum se credit nunc
 Lucrino, nunc Averno: & dum sapius
 calefcit aquis Bajanis: correpta est amo-
 re, & commixta est adolescentum deser-
 to marito, accessit Penelope, recessit He-
 lene.

N O T A.

Sabinis.] Quorum mores sancti & in-
 corrupti erant. Juv. sat. 6. vers. 163.

Intracior omni

*Crinibus effusis bellum dirimente Sa-
 bina.*

Lucrinus.] Lacus est ad Bajas ho-
 die Lago Licola. Alii melius interpre-

tantur. *Mar morto.*

Penelope venit.] id est casta: abit He-
 lene, hoc est adultera: harum historia
 satis nota est. *Abit* ultima syllaba pro-
 ducitur propter contractionem pra *abii*.
Helene, alii *Thymele*. Bajas perro mul-
 ta luxuriae exempla.

Ad Celerem
 recitatorem importunum. LXIV.

UT recitem tibi nostra rogas epigrammata, nolo.
 Non audire, Celer, sed recitare cupis.

INTERPRETATIO.

ORas ut tibi legam nostra epigrammata, non placet. O Celer, non vis esse
 auditor, sed recitator.

N O T A.

Non audire.] Mea scilicet carmina: sed recitare tua nempe. Vide epig. 74. lib.
 5. & epig. 2. lib. 7.

Ad Fabullam ambitiosam. LXV.

BELLA es, novimus: & puella, verum est:
 Et dives, quis enim potest negare?
 Sed dum te nimium, Fabulla, laudas,
 Nec dives, neque bella, nec puella es.

INTERPRETATIO.

Pulchra es, scimus: & puella, cer-
 tatis est: & opulenta: nam quis pos-
 est infatuari? sed, o Fabulla, cum, te
 effers nimis laudibus, nos opulenta,
 nec pulchra, nec juvenis es.

N O T A.

Sed dum te.] Modestia enim & ve-
 recundia commendantur puellae. Plinius
 Junior lib. 1. epist. 8. *Erenius* si aliene
 quoque laudes parum aequis antibus reci-

pi solent, quam difficile est obtinere,
 ne molesta videatur oratio de se, aut de
 suis differens.

Ad

Ad Cecilianum de genere & declinatione. ficus : LXVI.

CUM dixi, ficus, rides quasi barbara verba,

Et dici ficos, Ceciliane, jubes.

Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci:

Dicemus ficos, Ceciliane, tuos.

INTERPRETATIO.

Um protuli, ficus, visisti perinde ac novimus produci in arbore : at vero, barbaram vocem, & vis, Ceciliane, dicemus ficos tuos. m, dici ficos. Proferemus ficos, quas

N. O. T. E.

Cum dixi ficos.] Ramiresius & Farnabius lemma esse emendandum contendunt, nec generis, sed tantum declinationis mentionem fieri hoc loco: ita ut ficus feminini generis secunda & quarta declinationis significet arborem & fructum ejusdem arboris. Sed ficos secundae declinationis, inquit Ramiresius, significans morbum ignoratur cujus sit generis; Tuos enim non refert ad ficos ut legit, vel ficos ut legunt alii, sed intelligit familiam in qua omnes ficosi essent. Eadem circumspectio notavit aliam familiam lib. 7. epig. 70. & ficum appellari ficosam hominem probat epig. 52. lib. 4. Alii ficos tuos explicant morbum sic dictum a similitudine ficos, & ficos in illa significatione esse tantum secundae declinationis, & masculini generis. Videat lector. Vide & epig. 33. lib. 4.

Ad furem de libro suo. LXVII.

ERRAS, meorum fur avare librorum,

Fieri poetam posse qui putas tanti.

Scriptura quanti constat, & romus vilis.

Non sex paratur, aut decem sophas nummis.

Secreta quare carmina, & rudēs curas.

Quas novit unus, scrinioque signatas.

Custodit ipse virginis pater chartæ,

Quæ trita duro non inhorruit mento.

Mutare dominum non potest liber nomen.

Sed purgata fronte; si quis est nondum,

Nec umbilicis cultus, atque membrana:

Mercare tales ab eo, nec sciet quisquam.

Aliena quisquis recitat, & quare famam;

Non emergere librum, sed silentium debet.

INTERPRETATIO.

*A*llucinatis fur avare meorum libellorum, qui credis vatem evadere posse eo pretio quo comparatur scriptura. & romus vilis. Sophas non acquiritur sex aut decem nummis. Require versus haerentes, & studia non edita, quæ novit; & sigillata in area servat solus pateris virginis chartæ, quæ attrita non exhorruit mento aspero. Libellus cognitus nequis commutare verum: Sed si quis est nondum fronte purgatus, & membrana, nec ab ipso ejusmodi librum, nec ullus recitat. Quisquis pronuntiat aliena, & occupatur existantiam, non debet amercari libellum, sed reticentiam auctoris.

D. 4.

N. O.

Fur avarus.] Non vacat avarum ob furtum librorum, sed ideo avarum vocat quia poeta haberi volebat vilissimo pretio.

Tonus.] a verbo *tonare* sciendo : id est pars, vel frustum, quæ quidem pars si involveretur in spiram, volumen vocari poterat.

Sophos.] Acclamatio erat eorum qui recitantibus applaudent. Vide epig. 4. supra.

Es rudes curas.] hoc est carmina quæ nondum in lucem edita sunt.

Virginis pater obarra.] virginem chartam vocat, quæ nondum viri, alicujus manu attrita fuerat. *Pater*, id est carminum auctor. Vel virginem chartam intellige, ex qua nullum exempla transcriptum sit.

Mento duro.] Dicit poeta chartam multorum lectorum manibus attritam horridam fieri mento, hoc est fie-

ri pilosam, & barbatam dum usu attritur, & basia capiat epig. 4. supra, & epig. 93. lib. 10.

Fronte pumicata.] Frontes libri eæ sunt extremitates membranz in spiram complicatz, quæ pumice poliebantur, cum in lucem libri ederentur.

Nec umbilicis cultus.] id est bacillis cedriis vel buxeis super quos membranz involverentur : quibus in volumen complicatis, in medio utrinque apparebat lignum, & ideo dicebatur similitudine quadam umbilicis : & cum is non assueretur membranis, nisi opere jam absoluto, hinc natum proverbium ad umbilicum perducere, id est absolvere librum. Umbilicis autem affigi solebant capitula cornea, ossea, vel eburnea, ornatus causa, quæ plerumque coloribus pingebantur, & vocabantur cornua. Ita Ramiresius.

Ad Chæritum

nullius pretii homine. L. XVIII.

LIBER. homo es nimium dicis mihi, Chærite, semper.
In te qui dicis, Chærite, liber homo est.

INTERPRETATIO.

O Chærite, mihi dicis assidue, Nimis es dicax. **O** Chærite, qui verba facis in te, homo est otiosus.

N O T E.

Liber homo es nimium. Id est nimium liberi animi qui nemini parcis.

Liber homo est.] hoc est sine negotiis, quia indignus es reprehensione, & om-

nino contemnendis. Vel sic intellige, Qui in te dicis, homo est liber, id est ingenuus cujus est libere dicere quæ sentiat. Jocus est in verbo *liber*.

De Rufo & Navia,
quam misere amabat Rufus. L. XIX.

QUIDQUID agit Rufus, nihil est, nisi Navia Rufo,
Si gaudet, si flet, si tacet, hæc loquitur.

Cenat, propinat, poscit, negat, innuit, una est.

Navia. si non sit Navia, mutus erit.

Scriberet hesternæ patri cum luce salutem,

Navia lux, inquit, Navia numen, ave.

Hæc legit, & ridet demisso Navia vultu.

Navia non una est, quid vir inepte furis?

INTER-

INTERPRETATIO.

QUicquid facit Rufus, cogitat solam
Neviam, si letatur, si lacrymatur
si flet, commemorat illam. Epulatur,
propinas, perit, recusat, assentitur, præ-
dicat unam Neviam: si Neviam absit,
elinguis erit. Cum die besterno nunciat
salutem genitori, Salve, Neviam, ait, lux
mea, Neviam numen meum. Neviam legit
hec, Et risum edit depressis oculis. Neviam
non una est; quid insanis, marite ridicule?

N O T A.

Si tacet. Infansum quippe suum erga
Neviam amorem gestu significabat.
Neviam non una est. Ludit in ambi-
guitate verbi una: supra enim dixerat
una est Neviam, id est de Neviam sola
loquitur Rufus: deinde ait, non una
est, quia duplex est, id est uxor duo-
rum; habebat enim adulterum, cuius &
uxor dicebatur: nam adulterium unius
matrimonium vocabatur, ut ait Sene-
ca 3. de Beneficiis cap. 16. *Infrumita*
Et antiquata est quæ, nesciat matrimo-
nium vocari unius adulterium. Vide
epig. 9. lib. 6.

Ad Maximum

de Canio poeta ridiculo. LXX.

COEPIST, Maxime, Pana, quæ solebar,
Nunc ostendere Canium, Terentios.

INTERPRETATIO.

O Maxime, Terentios capis nunc monstrare Canium, quæ consueveras monstrare
Pana.

N O T A.

Nunc ostendere Caniam. Pan & Sa-
syri risu perpetuo lasciviant: cum ergo
videntem Canium poetam deridere ve-
lit, ait, non ostendi amplius statuam
Panos in Terentio (locus scilicet erat
in Campo Martio) ridentis habitu illic
formatam; sed Canium qui æque ride-
ret ac Pan. Lib. 3. epig. 20.

Ad Librum,

quem Proculo viro humanissimo mittit. LXXI.

VADE salutatum; pro me liber ire iuberis

Ad Proculi nitidos officiose Lares.

Quæris iter? dicam: vicinum Castoræ cætas

Transibis Vestæ, virgineamque domum.

Inde sacro veneranda petes palatia clivo,

Plurimæ quæ summi fulget imago ducis.

Nec te detineat miri radiata Golossi;

Quæ Rhodium moles vincere gaudet opus.

Flede vias hæc, quæ madidi sunt recta Lyæ;

Et Cybeles pido stat Corybante tholus;

Protinus a læva clavis sub fronte Penates,

Atrique excelsæ sunt adeunda domus.

Hanc pæce, ne metuas fastus, limenque superbum;

Nulla magis vobis janua posse patet.

Nec propior quam Phœbus amat, doctæque sorores;

Si dicet, quare non tamen ipse venit?

Sic

Sic licet excuses; quia quatuorcumque leguntur
Ista, salutarer scribere non potuit.

INTERPRETATIO.

In To salutatum; & libello obsequioso.
E mandatis adire mbo loca splendidam
domum Proculi. Rogas-ne viam? trans-
gredieris templum Castoris propinquum
antiqua Vestis; adque ades Virgineum
Vestaliū. Illuc adibis regiam venera-
bilem in colle sacra, ubi multe effigies
supremi Imperatoris resplendent. Nec te
moretur sidera motes admirandi cotossi,
quæ latatur superire opus Rhodium. Fle-
ste iter qua sunt ades vridi Baschi;

Qua eribus est abolas Cybeles depi-
cto Dorybante. Subito ades splendide
sunt adeunda ad frontem sinistram, at-
que aula domicilii alti. Hoc adi, ne
luctuat superbiam atque necessariū diffi-
lem, nulla iamua magis panditur, nec
ulla quam delagas Phobus propior,
perita foveres. Si dicat, cur tamen ipse
non veniat sic potes me excusare, quo-
ntiam salutarer nequius componere ista
quatuorcumque evoluiusur.

N. O. T. A.

Lares.] Dii sunt domestici qui in aedi-
bus privatim colebantur, sumpti pro do-
mo ipsa.

Cane Vestis.] Vesta Saturni filia ex
Ope, quæ castitatis Dea habita Vestali-
bus nomen dedit.

Summi Ducis.] Domitiani.

Nec te detineat.] Vide epig. 2. lib. Spect.

Opus Rhodium.] Colossium intellige
inter septem orbis miracula recensitum.
Epig. 2. lib. Spect.)

Totus.] Totus Tempus ubi est qua-
to tempore brevis in medio Templi tecto
quo trabes conneduntur, & domus spen-
duntur, supra quem Corybas vestibus pi-
ctis ornatus stabat, Raderus. Coryban-

tes vero ministri Cybeles in Ida monte
Phrygiæ saltando & cantando illius Deæ
sacra faciebant: sedem feruntur fuisse
custodes Iovis adhuc infantis.

Pepures.] Dii domestici sumpti pro
domo ipsa.

Hanc.] Adhuc.

Nec propior.] hoc est nulla domus no-
stræ vicinior est quæ ametur ab Apolli-
ne & Musis. Vel, ut interpretatus sum,
nulla aditus propior est Apollo.

Quia quatuorcumque.] quia non fuit
set illi oriam scribendi hæc quatuorcum-
que sunt epigrammata, si salutandi af-
ficiis vacasset.

Ad somnum

nulla veniente amica. LXXII.

Nævia sex cyathis, septem Justina bibatur,
Quinque Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica Falerno;
Et quia nulla venit, tu mihi somne veni.

INTERPRETATIO.

Nævia bibatur sex cyathis, Justina
septem, Lycas quinque, Lyde qua-
tuor, Ida tribus. Omnis amica reco-

sentur a vino infuso. & quoniam nul-
la accedit, tu, somne, accede ad me.

N. O. T. A.

Nævia sex.] Veteres solebant tot hauri-
rire cyathos, quot litteras includebant
amicarum nomina: Nævia sex habebat
litteras propter diphthongum & quæ dua-
bus æquivalet: sex ergo cyathos haurien-
dos esse dicit Poeta in honorem Næviæ.

Vide epig. 51. lib. 8. 95. lib. 9. 27. lib. 11.
Omnis.] Sic enim amica nomen
consecrandum relinquebant, ubi hauri-
rent tot cyathos, quot essent litteræ in
illius nomine.

Tu mihi somne.] Alludit ad veterem
morem

EPIGRAMMATUM LIBER I. 39

morem quo ad somnum conciliandum poscebat ultimum poculum, Mercurio tantquam somni præsidi consecratum: pocula autem apud Græcos sacra erant tria: primum dicitur Castus, Jovis Servatoris: secundum dicitur Salutaris, boni demonis: tertium ipse Mercurii, quod ultimum hauriebatur in ejus honorem.

Ad Fidentinam

poetam plagiarium. LXXIII.

Nostris versibus esse te poetam,
Fidentine putas, cupisque credi?
Sic dentata sibi videtur Ægle,
Emitis ossibus, Indicoque cornu:
Sic, quæ nigrior est cadente moro,
Ceruleata sibi placet Lycoris.
Hac & tu ratione, qua poeta es,
Calvus cum fueris, eris comatus.

INTERPRETATIO.

O Fidentine, an credis, & via haberi poeta nostris carminibus? Sic Ægle. putas se esse dentatum, ossibus tuis, eris trinitus hoc carmine, quantum comparatus, & cornu Indico: sic Lycoris es poeta.

N O T A.

[Indicæ cornu.] hoc est ebore, quo significat dentes eboreos.

[Sibi placet.] Sibi candida videtur: morum vero maturum & cadens maxime nigrum.

[Ceruleata.] Ceruleus est pigmentum

quo illinitur vultus ad candorem conciliandum. Phil. lib. 35. cap. 6.

[Eris comatus.] Eris, namque aut surreptis capillis. Vide epig. 54. supra de Fidentino.

Ad Cæcilianum

maritum ingeniosum. LXXIV.

NULLUS in urbe fuit tota, qui tangere vellet,
Uxorem gratis, Cæciliane, tuam,
Dum licuit: sed nunc positis custodibus, ingens
Turba futurorum est, ingeniosus homo es.

INTERPRETATIO.

O Cæciliane, nullus rure in ista urbe nunc custodibus datus: magna turba civitate, qui vellet tangere, copiam est machorum, homo es solers.

gem tuam gratis, dum permissum fuit:

N O T A.

[Qui tangere.] Vult poeta Cæcilianum morem doctorem a nemine sagiam esse gratis, hoc est sine pretio licet, sive erit utroque dabo, vel nisi ipse pecunia

suppeditabat: poeta vero custodiæ uxorem venisse pretium afferentes: itaque sagacem & solertem esse Cæcilianum dicit: Jocus sane liquidus.

Ad Paulam

adulteram. LXXV.

MOECHUS erat: poterastamen hoc tu, Paula, negare:
Ecce vir est, numquid, Paula, negare potes?

INTER-

INTERPRETATIO.

A *Dulter erat: nihilominus, o Paula, poterat id inficiari; ecce maritus est: num id inficiari vales, o Paula?*

N O T E.

Mœchus erat.] is tui nupsisti. marito mœchus tuus credebatur. Vide
Numquid potes.] Falsa nempe fuisti. epig. 22. lib. 6.
adulterium cum nupsisti illi, qui vivo

De Lino

non solvente debita. LXXVI.

DIMIDIUM donare Lino, quam credere totum,
 Qui mavult: mavult perdere dimidium.

INTERPRETATIO.

Qui mavult Lino donare dimidium, quam mutuo dare totum, mavult amittere dimidium.

N O T E.

Mavult perdere dimidium.] cum fer: at vero qui dimidium donat, per-
 enim mutuum non redderet. Linus, didit tantum alterum dimidium quod
 qui totum credidisset, totum perdidit. credidit.

Ad Flaccum,

ut versus facere desineat, forum vero adcat. LXXVII.

O MIHI curarum pretium non vife mearum,
 Flacce Antenorei spes, & alumne Laris.
 Pierios differ cantusque chorosque sororum:

Æs dabit ex istis nulla puella tibi:

Quid petis a Phœbo? nummos habet arca Minervæ:

Hæc sapit, hæc omnes fenerat una deos.

Quid possent ederæ Batchi dare? Palladis arbor

Inclinat. varias pondere nigra comas.

Præter aquas Helicon, & ferta, lyrasque deorum

Nil habet, & magnum semper luane sophos.

Quid tibi cum Cirrhâ? quid cum Permessidos unda?

Romanum propius, divitiisque forum est.

Illic æra sonant: at circum pulpita nostra,

Et steriles cathedras, basia sola crepant.

INTERPRETATIO.

O Flacce digna merces mea solisitu-
 dinis, spes, atque alumne Anto-
 norei Laris. Proterga concentus Pierios,
 & choros Musarum; nulla puella ex
 istis tibi donabit pecuniam. Quid po-
 stulas ab Apolline? nummi sunt in ca-
 pta Minervæ; hæc sapit, hæc sola mu-
 tuium dat omnibus diis. Quid donare
 valeret ederæ Batchi? arca arbor Pal-

ladis gravitate intumescit ramos varios.
 Nihil est in Helicone, nisi aquæ, & co-
 rone, & cythara decursum; & magnos
 sophos semper instructusum. Quid tibi
 negotii cum Cirrhâ? quid cum aqua
 Permessidos? forum Romanum vicinius
 est, & opulentius. Illic pecunia sonat:
 sed oscula sola strepunt circa pulpita no-
 stra, & steriles, cathedras.

N O

N O T A E.

Precium non vile.] Hoc est, o Flacce tu dignus es qui me interponam in tuam rem, hancque curam conferam ad tuam utilitatem, ut te moneam Musas esse relinquendas, forum verò adendum: hic est Flaccus qui scripsit Argonautica.

Laris Antenor.] Id est, Patavii quod condidit Antenor. Lares sunt dii domestici qui sæpius pro ædibus sumuntur, hic vero pro urbe.

Nulla puella.] Nulla Musa.

Quid peris a Phæbo.] Paupere nempe.

Arca Minervæ.] Hoc est, Minerva dives est, & habet opes quas largiatur caussidicis suis cultoribus. Ab ea autem pendent ceteri dii,

ἀρχὴν τῶν πλουτῶν γὰρ ἱεὺς ὀφείλει
Pecuniaz obediunt omnia, Aristoph. in Plut. Act. 1. Sc. 2.

Palladis arbor.] Oliva cujus rami fructuum pondere incurvantur.

Varias comas.] Frondes varii coloris, baccis graves, hoc est Minerva locupletat caussidicos.

Helicon.] Bzotiz mons Phocidi vicinus non procul a Parnasso, qui & ipse Apollini sacer est & Musis.

Sophos.] Acclamatio erat qua recitantes poetæ excipiebantur, sed nihil emolumenti accipiebant. Vide Epig. 4. supra.

Permessidas unda.] Permessis fluvius ex Helicone dilabitur.

Illic ara sonant.] In foro nempe ubi pecuniam accipiunt caussidici.

Basia.] Quos enim recitantes probaverant, osculabantur antiqui. Vide Epig. 4. supra, dum basia capras, &c. *Steriles capbedras.*] Nullum emolumentum afferentes. Juv. Sat. 7.

Panituit multos vana steriliſque capbedra.

De Charino

homine molli. LXXVIII.

PULCHRE valet Charinus, & tamen paller.

Parce bibit Charinus, & tamen paller.

Bene concoquit Charinus, & tamen paller.

Sole utitur Charinus, & tamen paller.

Tingit cutem Charinus, & tamen paller.

Cunnum Charinus lingit, & tamen paller.

INTERPRETATIO.

BEne se habet Charinus, & nihilominus paller, Charinus potat temperate, & nihilominus paller, Charinus dig-
gerit velle, & nihilominus paller. Charinus apricatur, & tamen paller. Charinus colorat cutem, & tamen paller....

N O T A E.

Sole utitur.] Ut cutem coferet. Omnibus his adhibitis semper pallebat Charinus; sic illi turpi vitio laborare notat poeta.

De Falso.

moribundo. LXXIX.

INDIGNAS premetet pestis cum tabida fauces,

Inque ipsos vultus serpetet atra hies;

Siccis ipse genis flentes hortatus amicos,

Decrevit Stygios Pectus adire lacus.

Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno,

Aut toruit lenta tristia fata fame.

Sapientiam

Sanctam Romana vitam sed morte peregit,
 Dimisitque animam nobiliore rogo.
 Hanc mortem fatis magni præferre Catonis
 Fama potest: hujus Cæsar amicus erat.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum pestilantia contagiosa ugeret, quæ-
 tur immetitum, & nigra contagio ir-
 reperet in faciem ipsam: ipse Festus, fœcis
 genis excitans, amicos lacrymantes statuit
 petere paludem Stygiam. Nihilominus
 non contempsit, ac sanctam turpi toxico,

aut excrucians mortem dixit, esse leni-
 tiam. Sed morte Romana finivit vitam in-
 violatam, atque egit spiritum busto illu-
 striore. Fama potest antepone hanc in-
 teritum morti magni Catonis; hic carus
 erat Cæsari.

N O T E.

Sicis ipse.] Id est, Non flets.
Sed morte Romana.] Nempe pectus
 transfodit exemplo Lucretiæ, Catonis
 & multorum aliorum Romanorum.
Nobiliore rogo.] Rogum sumit pro

morte ipsa. Legunt alii *mobiliore via*.
Hujus Cæsar.] Scienim interemit Ca-
 to metu aut odio Cæsaris, at vero De-
 mitianus hujus Festi amicus fuit.

Ad Attalum
 ardelionem. LXXX.

SEMPER agis causas, res agis Attale semper.
 Est, non est, quod agas, Attale, semper agis.
 Si res, & causæ defunt, agis Attale mulas.
 Attale, ne quod agas, defuit, agas animam.

I N T E R P R E T A T I O.

Attale dicis causas, æquæ affiduo tra-
 ctas negotia. Attale continuo agis,
 siue sis, aut non sis quod agas. Si neg-

otia, & res deficiunt, Attale, ducis
 mulas; Attale ne deficiat, quod geras,
 emittas spiritum.

N O T E.

Agas animam.] Id est, pereas. Lusus epigrammatis est in varia significatio-
 ne verbi ago.

Ad Canum
 helluonem. LXXXI.

SPORTULA, Cane, tibi suprema nocte petita est.
 Occidit, puto, te Cane, quod una fuit.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cane, poposcisti sportulam ultima nocte. O Cane, interfecit te, ut arbitror,
 quod unica extitit.

N O T E.

Quod una fuit.] Quæ nempe huius helluoni non sufficeret, unde contracto
 dolore periit.

Ad Sosibianum
 vilem hominem. LXXXII.

EServo scis te genitum, blandeque fateris,
 Cum dicis dominum, Sosibiane, patrem.

INTER

INTERPRETATIO.

O Sofibiane, non ignoras te natum ex mancipio, & comiter confiteris, cum parentem suum appellas dominum.

N O T A.

E servo.] Quod nempe mater adultera ex servo suscepisset Sofibianum: vel forte melius legendum *e servo*: cum enim patrisfamilias natus Sofibianus servus est, & patrem habet eundem & dominum. Vide Epig. 87: infra.

De Regulo

fere obruta ruina veteris porticus. LXXXIII.

HÆC quæ pulvere dissipata multo
Longas porticus explicat ruinas,
En, quanto jacet absoluta casu.
Tectis nam modo Regulus sub illis
Gestatus fuerat, recesseratque:
Visa est pondere cum suo repente,
Et postquam domino nihil timebat,
Securo ruit incruenta damno.
Tantæ, Regule, post metum querelæ,
Quis curam neget esse te deorum,
Propter quem fuit innocens ruina?

INTERPRETATIO.

HÆC porticus quæ dissoluta exponit sua mole, & postquam nihil metuebat bello, longa excidia in multo pulvere, in ro, incruenta concidit ruina tuta. **O** quanto casu liberata precumbit: paulo Regulo, post timorem tanta querimonia, enim ante Regulus vinctus fuerat sub illis, quas inficietur deos habere curam tui, & discesserat: cum subito defecit, cujus gratia ruina fuit innoxia?

N O T A.

En quanto.] Vide epig. 13. supra. *Nimium tenuit nostras ferreamque rotas.*
Post metum.] Epig. citato.

De Manneja
fœtida. LXXXIV.

OS, & labra tibi lingit Manneja catellus:
Non miror, merdas si libet esse cani.

INTERPRETATIO.

Catellus tibi lambit os & labra, non mirum est, si canis amat comedere sterces.

N O T A.

Os & labra.] Ora, & labia Manneiz fœtida fuisse notat, canes quippe lambendis immundiciis delectantur: quæ tæteo odore non superant fœditatem tui oris. Juven. sat. 10.
Eius vocem feruntur
Ad Phiatem, tantum artificis valet
halitus oris.

De Quirinali
cælibe. LXXXV.

UXOREM habendam non putat Quirinalis:
Cum vult habere filios, & invenit.
Quo possit istud more? fuit ancillas,
Dominumque, & agros implet equitibus vernis:
Pater familiæ verus est Quirinalis.

I N T E R P R E T A T I O.

Quirinalis non existimat conjugem esse ducendum, cum cupit suscipere natos, & reperit. Quia ratione id queat? *nam habet cum ancillis, implet agros & domicilium equitibus vernis: Quirinalis verus est paterfamilias.*

N O T E.

More? Legunt alii sine interrogatio-
ne, unde alius sensus efficitur.
Implet vernis. Verna servus est do-
mi natus, equitibus autem dixit, quia
Quirinalis eques erat.

Pater. Sic enim blando nomine do-
minum servi appellabant patremfami-
lias, sed hic verum dicit poeta patrem
familiæ Quirinalem, quod ejus familia
ab ipso esset genita.

De Mario

& faceto præcone. LXXXVI.

VENDERET excultos colles cum præco facetus,
Atque suburbanæ jugera pulchra soli:
Errat, ait, si quis Mario putat, esse necesse
Vendere: nil debet, senerat imo magis.
Quæ ratio est igitur? servos ubi perdidit omnes,
Et pecus, & fructus, non amat inde locum.
Quis faceret pretium, nisi qui sua perdere vellet
Omnia? sic Mario noxius hæret ager.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum præco argutus vellent vendere colles excultos, & pulchra jugera fundi suburbanæ: si quis, inquit, arbitraturs opus esse Mario alienare, allucinatur: nihil debet, imo magis dat mutuum. *Quæ causa est ergo? ubi amisit omnia mancipia, & armenta, & fructus, exinde non delectatur eo loco. Quis liceret, nisi qui vellet amittere omnia sua? sic campus pestilens remansit penes Marium.*

N O T E.

Servos ubi perdidit. Hanc scilicet subjecit causam malitiosus præco, quæ emptores omnes ab emendo deterruit.

De Novio micropsycho

& fordide parco. LXXXVII.

VICINUS meus est, manuque tangi
De nostris Novius potest fenestris,
Quis non invidet mihi, putetque
Horis omnibus esse me beatum,
Juncto cui liceat frui sodale?

Tam longe est mihi, quam Terentianus,
 Qui nunc Niliacam regit Syenen.
 Non convivere licet, nec urbe tota
 Quisquam est tam prope, tam proculque nobis.
 Migrandum est mihi longius, vel illi.
 Vicinus Novio, vel inquilinus
 Sit, si quis Novium videre non vult:

INTERPRETATIO.

Novius habitat in mea vicina, & potest manu attingi de nostris fenestris. Quis non inuideat mihi, & credat me esse felicem omnibus horis, cui fas sit uti socio vicino? tam procul a me distat quam Terentianus, qui nunc gubernat Syenen Niliacam. Non datur potestas simul vi-

vendi, nec saltem aspiciendi, non auscultandi, nec in omni civitate ullus est tam prope, & tam longe a nobis. Oporteret me vel illum longius abire. Si quis non vult aspicere Novium, fiat vicinus Novio, vel inquilinus.

N O T E.

De Novio.] *pupillus*, pusillanimis, illiberalis. Sic Novium avaritiz accusat poeta. Alii delendam hanc vocem *microscopio* arbitrantur, & nonnullos exagitari a poeta qui quæ ad manum habent, contemnunt; at vero quæ remotiora sunt & paratu difficiliora, sectantur. Judicet lector.

Quam Terentianus.] Qui tunc erat præfectus Ægypto, cujus Syene urbs ad Nilum sita, quæ hodie ab aliis appellatur *Guegere*, ab aliis *China*, ab aliis vero *Asna*.

Inquilinus.] Qui nempe in Novii ædibus conductis habitet.

Migrandum est.] Hoc facete dicit poeta:

Ad Fesceniam

vinolentam. LXXXVIII.

NE gravis hesterno fragres, Fescenia, vino,
 Pastillos Cosmi luxuriosa voras.
 Ista linunt dentes jentacula: sed nihil obstat,
 Extremo rictus cum venit a barathro.
 Quid quod olet gravius mistum diaspasmate virus?
 Atque duplex animæ longius exit odor?
 Notas ergo nimis fraudes, deprensæque furta.
 Jam tollas, & sis ebria simpliciter.

INTERPRETATIO.

O Fescenia intemperans, deglutis pastillos Cosmi, ne male oleas gravis hesternæ potatione. Ista jentacula ungunt dentes, sed nihil impedit, cum rictus venit ab imo stomacho; quid quod

venenum diaspasmate commixtum sætet pejus, & geminus anima odor procedit longius? igitur jam removeas fallacias nimium cognitas, & sis temulenta simpliciter.

N O T E.

Pastillos Cosmi.] Cosmus myropela erat, qui conficiebat ejusmodi pastillos ex aromatibus, & pulveribus odoratis.

Ista linunt.] hoc est, cum jejunis illos pastillos; possunt illi quidem opprimere fetorem in dentibus hæren-

tem, nequeunt vero illum coercere, qui venit ex stomacho.

Cum rictus.] cruditatis exhalatio est.

Diaspasma.] unguenti genus quod fit ex rosis aridis, de quo Plinius lib. 21. cap. 19.

E

Virus

Virus.] ponitur pro halitu gravi. *ra legitur, furtum appellatur a poeta.*
Duplex odor.] hesterni vini, & dia- *Sis ebria simpliciter.*] Ne simul vi-
 palmatis. *num & ejusmodi medicamenta oleas.*
Deprensaque.] vitium quod cum cu- *Vide epig. 42. lib. 3. & epig. 7. lib. 6.*

Ad Alcimam,

cujus mortem deflet. LXXXIX.

ALCIME, quem raptum domino crescentibus annis
 Labicana levi cespite velat humus:
 Accipe non Phario nutantia pondera saxo,
 Quæ cineri vanus dat ruitura labor:
 Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,
 Quæque virent lacrymis humida prata meis.
 Accipe, chare puer, nostri monumenta doloris,
 Hic tibi perpetuo tempore vivit honor.
 Cum mihi supremos Lachesis perneverit annos:
 Non aliter cineres mando jacere meos.

INTERPRETATIO.

Alcime, quem regit Labicana terra
 levi gramine, abreptum hero annis
 juvenilibus; accipe non molem vacillantem
 ex filice Ægyptia, quam lapsuram ex-
 eruit cineri labor inanis; sed buxos ca-
 ducas, atque umbras obscuras palmitis,

N O

Labicana humus.] via Labicana du-
 cebat ad Labicum mediterraneum, La-
 tii pagum, hodie *Valmontone*.

Levi cespite.] hoc est non superbo tu-
 mulo, vel potius alludit ad formulam
 antiquam S. T. T. L. hoc est *sis tibi ter-
 ra levis*. Vide epig. 35. lib. 5.

Non Phario.] non pyramides, obe-
 liscos, & statuas quibus tumulos orna-
 bant Ægyptii. Vide epig. 1. lib. Spect.

— *pendentia Mausolea.*

Pharos colonia, & oppidum Ægypti
 apud Alexandriam. Alii *Pario*: marmor
 Parium notum est.

Sed fragiles buxos.] spatium quod-
 dam sepulcro destinatum in agris re-
 ligiosum erat, quod variis arborum ge-
 neribus decorabant antiqui: Martialis

*& prata quæ virent rigata meis fleti-
 bus.* O dilecte puer, recipe pignora nostri
 mæroris: hoc decus tibi daret omni tem-
 pore. Cum Lachesis mihi perneverit ulti-
 mos annos, non alio modo jubeo jacere
 meos cineres.

x m.

vero in honorem Alcimi pueri buxos
 iniecit quibusdam in pratis, quæ per
 hyperbolen suis lacrymis irrigari di-
 cit.

Monumenta doloris.] hæc carmina,
 sc. buxos & prata.

Hic tibi perpetuo.] Id de perpetuita-
 te suorum carminum auguratur poeta
 ut lib. 10. epig. 2.

*Est charis, nec furta nocent, nec
 secula, præsent,
 Solaque non noceant hæc monumen-
 ta mori.*

Lectes.] Una e Parcis quæ huma-
 næ vitæ flamen nec.

Non aliter tumulum.] hoc est tu-
 mulum meum versibus egregii poetæ or-
 nari tantum cupio.

Ad Cinnam

semper demisse loquentem. XC.

GARRIS in aurem semper omnibus, Cinna.
 Garris & illud, teste quod licet turba.
 Rides in aurem, quereris, arguis, ploras.
 Cantas in aurem, judicas, taces, clamas.

Adone

Adeone penitus sedit hic tibi morbus;
Ut saepe in aurem, Cinna, Caesarem laudes?

INTERPRETATIO.

O Cinna, perpetuo susurras cunctis. Canis aurem, decernis, files, vociferaris.
in aurem, susurras. Et illud, quod Adeone penitus hoc vitium tibi inva-
sas est multitudine praesente: rides in ratum, ut saepe, o Cinna, Caesarem ce-
aurem, expostulas, reprehendis, fles. lebras in aurem.

N O T A.

Hic morbus.] Garriendi in aurem vi- poeta innuens laudes ejus palam esse
tium. proferendas.

Ut saepe. Sic Caesarem acute laudat.

XCI.

Ad Lelium

poetam vilem & mordacem. XCII.

CUM tua non edas, carpis mea carmina, Leli.
Carpere vel noli nostra, vel ede tua.

INTERPRETATIO.

O Leli, cum non publicos tuos versus, reprehendis meos: noli reprehendere meos,
vel publica tuos.

N O T A.

Vel ede tua.] Quae vicissim capere possim.

XCIII.

De Aquino,

& Fabricio eodem in tumulo jacentibus. XCIV.

FABRICIO junctus fido requiescit Aquinus,
Qui prior Elysius gaudet adire domos.

Ara duplex primi testatur munera pili:

Plus tamen est, titulo quod brevioris legis.

Eunetus uterque sacro laudatæ fœdere vitæ,

Eamque quod raro novit, amicus erat.

INTERPRETATIO.

A Quinus fidei Fabricio conjunctus re- est, quod evolvis inscriptione brevioris.
quiescit, qui letatur primis petiis. Uterque adimplevit sacrum fœdus vitæ
se ades Elysius, duo altaria testificantur commendatæ, Et benevolus erat, quam
officia primipili: Nihilominus amplius tam raro cognovit famam.

N O T A.

Qui prior.] Vide epig. 37. supra:

Quod pro fratre mori velles uterque prior.

Ara duplex.] Cui inscriptum erat
utramque primipilum, hoc est centurio-
nem primæ cohortis fuisse.

Plus tamen est.] Rara quippe est se complectebantur.

XC V.

Ad Helium

causidicum rustice clamantem. XCVI.

QUOD clamas semper, quod agentibus obstrepis Heli,
Non facis hoc gratis: accipis, ut taceas.

E. 2.

IN.

O Heli, quod perpetua vociferaris, quid obtundis agentes, hoc non agis gratis; recipis ut sileas.

N O T A.

Quod agentibus.] Qui nempe rusticis Helii clamoribus obtusi, pecunia data, ejus silentium emebant.

*Ad Scaxontem,
de fellatore quodam. XCVII.*

SI non molestum est, neque non piget, Scaxon:
Nostro, rogamus, pauca verba Materno.
Dicas in aurem, sic ut audiat solus.
Amator ille tristium lacernarum.
Et Baticatus, atque leucophæatus,
Qui coccinatos non putat viros esse,
Amethystinæque mulierum vocat vestes:
Nativa laudat; habeat & licet semper
Fuscos colores; Galbanos habet mores.
Rogabit, unde suspicer virum mollem.
Una lavamur: adspicit nihil sursura:
Sed spectat oculis devorantibus draucos:
Nec otiosis mentulas videt labris.
Quæris quis hic sit; excidit mihi nomen.

INTERPRETATIO.

O Scaxon, si non grave est, nec te tædè-
oramus, ut facias Materno nostro sen-
mones paucos in aurem, ita, ut solus
audiat. Ille qui amat lacernas mœ-
ras, & Baticatus, atque leucophæatus
est, qui non credit coccinatos esse viros,
& Amethystinæ appellat vestes sequi-

natum; commendat nativæ, quamvis
perpetuo habeat colores. subnigros,
habet mores. Galbanos: quærit unde re-
putem hominem effeminatum, balneum
nobis idem est: nihil aspiçat de super: ...
rogas quis hic sit? oblitus sum nominis.

N O T A.

Scaxon.] versus Iambosimilis, excepto
ultimo pede in quo est spondæus; unde
claudicare dicitur à verbo *Causa*: idcirco
Poeta dicit, si non molestum est. De Ma-
terno dicemus lib. 10. epig. 37. Alloqui-
tur versum suum.

Amator ille.] nempe cui placent vestes
pullæ.

Et Baticatus.] Batis fluvius est His-
paniæ, hodie *Guadalquivir*, ad quem
sunt oves quarum lana subrutili est co-
loris nativi: hoc est qui habet vestes non
tinctas. Vide epig. 143. lib. 14.

Leucophæatus.] Nomen compositum
à verbo græco λευκοφαι ex albo & fusco
mixtus.

Coccinatos.] id est existimat eos esse
effeminatos, qui vestibus utuntur tinctis
cocco.

Amethystinæ.] vestes amethystini co-
loris à lapide Amethysto, cujus color
purpureus est.

Nativæ.] quæ non sunt artificio tin-
ctæ; quales sunt vestes Boetice, de qui-
bus epig. 123. lib. 14.

*Non est lana mihi mendax, nec mu-
tor abeno,*

*Sic placeant Tyria, me mea tin-
xat ovæ.*

Galbanus.] Alii *Galbanus*. Galbanus
vero color pallidus, flavus dicitur, se-
cundum quosdam cæruleus, & viros de-
decat.

EPIGRAMMATUM LIBER I. 69

decet, ut mollior & effeminatior; hoc
 est mores effeminatos. Juven. sat. 2.

*Carulea indutus scutulata, aut Gal-
 bana rasa.*

*Ad Nevolum caussidicum
 ignarum. XCVIII.*

**CUM clamant omnes, loqueris tu, Nevole, semper,
 Et te patronum, caussidicumque putas.
 Hac ratione potest nemo non esse disertus.
 Ecce tacent omnes: Nevole, dic aliquid.**

I N T E R P R E T A T I O.

**CUM cuncti vociferantur, tu, Nevole, libet potest videri facundus. Ecce cuncti
 semper facis verba, & te existimas filent, Nevole, profer aliquid.
 patronum & caussidicum. Hoc modo qui-**

N O T E.

Cum clamant.] Aliis strepentibus & pter imperitiam tacebat. Alii,
 clamantibus ignarus hic rabula verba Dum clamant omnes, loqueris tunc,
 faciebat; tacetibus vero, & ipse pro Nevole, tantum.

Ad Flaccum

de Diodoro litigatore avaro. XCIX.

**LITIGAT, & podagra Diodorus, Flacce, laborat,
 Sed nil patrono porrigit: hæc chiragra est.**

I N T E R P R E T A T I O.

**O Flacce, Diodorus litigat, & vexatur podagra; at nihil offert caussidico, chi-
 ragra est.**

N O T E.

Chiragra est.] Podagra morbus est dagra illum, sed chiragra laborare fa-
 pedum, chiragra vero manuum: cum cetero dicit poeta.
 patrono nihil daret Diodorus, non po-

*Ad Calenum avarum
 re facta. C.*

**NON plenum modo vices habebas:
 Sed tam prodigus, atque liberalis,
 Et tam lautus eras, Calene, ut omnes
 Optarent tibi centies amici.
 Audit vota deus, precesque nostras,
 Atque intra, puto, septimas Calendas
 Mortes hoc tibi quatuor dederunt.
 At tu sic quasi non foret relictum,
 Sed raptum tibi centies, abisti
 In tantam miser esuritionem,
 Ut convivia sumptuosiora,
 Toto quæ semel apparas in anno,
 Nigræ sordibus explices monetæ;**

F 3

Et

Et septem veteres tui sodales
 Constemus tibi plumbea selibra.
 Quid dignum meritis precemur istis?
 Optamus tibi millies, Calene.
 Hoc si contigerit, fame peribis.

I N T E R P R E T A T I O .

Paulo ante non possidebas completum vicies; sed, o Calene, eras adeo profusus & beneficus, atque adeo splendidus, ut cuncti amici tibi precarentur centies. Deus excepit vota & obsecrationes nostras; & quatuor funera donarunt hoc tibi, opinor, intra septem menses. Sed tu, infelix, tamquam non foret tibi reliquum centies, sed ablatum, lapsus es in tantam famem, ut sordibus moneta nigra instruas epulas lautiores, quas semel celebras toto in anno; & impendas selibram plumbeam pro septem veteribus tuis amicis. Quid optamus dignum meritis istis? O Calene, precamur tibi millies, si advenit hoc, morieris fame.

N O T A E .

Plenum vicies.] id est non omnino vicies centena millia sestertium: post adverbium decies, vicies, & cetera ejusmodi, subintellige centena millia.

Intra septimas.] septem menses: Calenæ enim significant primum mensis diem.

Mortis.] mortuorum hereditates.

Tantum.] Tam avarus, tam sordidus & famelicus esse cœpisti.

Nigræ moneta.] ærea nempe, quod Calenus iste aurum aut argentum in conviviiis impendere nollit: porro ærea moneta videtur pretium vilissimorum cibo-

rum, quos apponeret suis amicis.

Plumbea selibra.] monetam plumbeam in usu fuisse apud Romanos negant Interpretes: sed hanc pro vilissima usurpat poeta epig. 74. lib. 10. Quoties plumbeam monetam vocat Martialis, vilia, instar plumbi, ærea numismata intelligit. Gronovius.

Hoc si contigerit.] Ex eo quod Calenus centies adeptus, in summam esuritionem abierit: Lepide collegit poera fame illum periturum si millies consequatur. Sic acute Ovidius:

Quo plus sunt pota, plus sitiuntur aqua.

De Afra vetula. CI.

MAMMAS atque tatas habet Afra: sed ipsa tatarum Dicit, & mammarum maxima mamma potest.

I N T E R P R E T A T I O .

Afra habet mammas atque tatas: sed ipsa potest dici mamma vetustissima tatarum & mammarum.

N O T A E .

Afra.] Ut puella videretur, more pillas grandiores habebat, quæ & infantium patrem tatham appellabat, matrem vero mammam: forte & pal-

lib. 14.

De Afro Demetrio

Librario, cujus acerbam mortem deflet. CII.

ILLA manus quondam studiorum fida meorum,
 Et felix domino, notaque Cæsaribus,
 Destituit primos virides Demetrius annos:
 Quarta tribus lustris addita messis erat.

Ne tamen ad Strygias famulus descenderet umbras,
 Uterer implicitum cum scelerata lues,
 Cavimus; & domini jus omne remisimus ægro:
 Munere dignus erat convaluisse meo.
 Sensit deficiens sua præmia, meque patronum
 Dixit, ad infernas liber iturus aquas.

INTERPRETATIO.

Olim fidelis illa manus meorum studiorum, & utilis hero, & cognita Caesaribus, Demetrius deseruit primos annos florentes; quatuor anni adfuncti erant tibus lustris. Attamen providimus ne servus delaberetur ad umbras Strygias, cum pestis improba combureret irritum, atque ægroto condonarimus omne jus heri: morebatur sanari meo dono. Moriens agnovit suam mercedem, & liber profecturus ad undas infernas me appellavit patroneum.

N. O. T. E.

Illam manus.] per metonymiam manum sumpsit pro servo amanuensi, qui poetæ epigrammata scribebat mittenda Tito & Domitiano Caesaribus. *Scelerata lues.*] pestem interpretor: alii vero febrem. Vide epig. 79. supra. *Quarta messis.*] Annus quartus additus tribus lustris, id est quindecim annis: sic novemdecim annos natus erat Demetrius. *Jus domini.*] id est illum manumissimus. *Sua præmia.*] libertatem nempe.

Ad Lycorim
 deformem. CIII.

QUÆ pinxit Venerem tuam Lycori,
 Blanditus, puto, pictor est Minervæ.

INTERPRETATIO.

OLycori pictor qui expressit tuam Venerem, meo quidem judicio adulatus est Minervæ.

N. O. T. E.

Blanditus est Minervæ.] Venere scilicet deformiter picta, cum qua olim de forma contendit Minerva. Vide epig. 42. lib. 5. Lycorim sane deformem carpit poeta quam male picta Venus ejus jussu Veneribus suis non ornabat.

Ad Scævolam
 avarum re facta. CIV.

SI dederint superi decies mihi millia centum,
 Dicebas nondum, Scævola, factus eques:
 Qualiter o. vivam, quam large, quamque beate!
 Riserunt faciles, & tribuere dei.
 Sordidior multo post hoc toga; penula pejor:
 Calceus est supra terque, quaterque cute:
 Deque decem plures semper servantur olive,
 Explicat & cœnas tunica mensa duas;
 Et Vejentani bibitur sax crassa rubelli;
 Assæ cicer tepidum constat, & assæ Venus:

E. 4.

Id.

In jus o fallax, atque inficiator, eamus:
Aut vive, aut decies, Scævola, redde deis.

INTERPRETATIO.

SI dii mihi conceperint decies centena millia, ajebeo Scævola, nondum eques factus: qualem ducam vitam, quam profusam, & quam felicem! Superi faciles riserunt & conceperunt. Postea roga multo ruspior, penula deterior est: habet calceum ex pelle sarta ter. & quater. Ex

decem olivis semper plures reservantur, atque unum ferculum instruit duas cœnas, & sex domus Vejentani rubelli poratur, cicer tepens, & Venus emitur asse. & fraudulente & inficiator, eamus in jus, aut vive genialiter, o Scævola, aut Superis restituere decies.

NOTÆ.

Nondum factus eques.] Cum nondum legitimum censum equestrem, id est quadringenta sestertia. Alii legunt *justus eques*: illud enim *justus* dicitur proprie de equite qui justam habet quadringentorum sestertiorum summam ad censum equestrem. Epig. 67. lib. 4.

Ut posset domino plaudere justus eques. Videat lector. Ejusdem argumenti est hoc epigramma, cum centesimo supra.

Riserunt.] Dii vota Scævola irriserunt, sed exceperunt.

Deque decem.] id est, major pars ex decem reservatur in proximam cœnam, epig. 48. lib. 10.

cœnisque tribus jam perna superstes.

Unica mensa.] est unicum ferculum: nam epulæ ipsæ appellantur mensæ. Ovidius de nuce:

Poma cadunt mensis non interdicta secundis.

Et Vejentani.] Vinum Vejentanum pessimum erat: rubellum dicitur ab uvis rubentibus. *Veji* usque est: Veientes gens, hodie *Martianiana*: est aliis Civitas Castellana.

Asse Venus.] Lib. 2. epig. 53.

Si glebeja Venus gemino tibi vincitur asse.

Inficiator.] fordidam enim vitam, ducens a diis decies se accepisse inficiabatur.

De spectaculo.

leonum & leporum aliis omnibus anteponendò. CV.

PICTO quod juga delicata collo.
Pardus sustinet, improbaque tigres.
Indulgent patientiam flagello:
Mordens aurea quod lupata cervi,
Quod frænis Libyci domantur urfi,
Et quantum Calydon tulisse ferrur,
Paret purpureis aper capistris:
Turpes effeda quod trahunt bisontes,
Et molles dare iussa quod choreas
Nigro bellua nil negat magistro:
Quis spectacula non putet deorum?
Hæc transit tamen, ut minora, quisquis
Venatus, humiles videt leonum,
Quos velox leporum timor fatigat.
Dimittunt, repetunt, amantque captos,
Et securior est in ore prada,

Laxos cui dare, perviosque rictus
Gaudent, & timidos tenere dentes:
Mollem frangere dum pudet rapinam,
Stratis cum modo venerint juvencis..
Hæc clementia non paratur arte,
Sed norunt cui serviant leones.

INTERPRETATIO.

Quod pardus vario collo subit iuga
mollia, & tigres feroces ferunt pasien-
ter virgas: quod cerut mordent aurea fien-
na, quod urfi Libyci subiguntur lupatis, &
tantus aper, quantus fuisse Calydonius
dicitur, obtemperat purpureis capistris;
quod bisontes deformes ducunt currus,
& quod bellua imperata agere saltatio-
nes molles nihil recusat nigro rectori:
quis non credat spectacula numinum
assamem hæc præteritis ut inferiora, quis-

quis aspicit humiles venationes leonum,
qui defatigantur celeri metu leporum.
Dimittunt, repetunt, & diligunt ca-
ptos, atque in ore tutior est præda, cui
lesantur præbere ora aperta & pervia,
& cohibere dentes timidos: dum pudet
comminuere prædam delicatam, cum
paulo ante tauris interfectis accedant.
Hæc clementia non comparatur artificio,
sed leones sciunt cuius servitutem patian-
tur.

N O T A.

Piſſo collo.] Variis enim maculis dis-
tincti sunt pardi.

Improbe tigres.] Quod ferocissimum sit
illud animal, difficillimeque mansueſcit.

Indulgent patientiam.] hoc est, luben-
ter patiuntur flagellum, nec resistunt,
licet possint.

Calydon.] Oppidum Æoliz hodie
Ayton, ubi Meleager interemit aprum
ingentis magnitudinis. Epig. 15. lib.
Spect. De bisontibus dictum epig. 23.
lib. Spect.

Nigro bellua.] Elephantum intellige
quem nigri Æthiopes regunt, de ejus
autem ingenio mira referuntur. Vide

Ælianum lib. 2. cap. 11. de natura ani-
malium: & Plinium lib. 8. cap. 2. Ger-
manici Caesaris munere gladiatorio quos-
dam inconditos morus edidit saltantium
modo. Elephantos intellige.

Venatus humiles.] De leonum & lepo-
rum spectaculo egimus supra epig. 7. 15.
23:

Stratis cum.] hoc est, cum hos ludos
edant, & tam benigne lepores tractent,
occisi tamen paulo ante tauris.

Cui serviant.] Casari scil. Domitiano;
cujus clementiam numine ejus afflati re-
fuerunt epig. 17. lib. Spect.

Credo mihi, numen sentis & ille tuum.

Ad Ovidium.

de vereri vino Nomentano. CVI.

IN Nomentanis, Ovidi, quod nascitur agris,
Accepit quoties tempora longa merum,
Exiit annosa mores, nomenque senecta,
Et quidquid voluit, testa vocatur anus.

INTERPRETATIO.

Ovidi, vinum quod gignitur in No-
mentanis agris, quoties verustum
factum est, agnoscit naturam & nomen.

senectute longeva, atque amphora ve-
ustum potest appellari quovis nomine.

In Nomentanis.] In Nomentano agro *Agri.*] Alii *arvis.*
non procul ab urbe vineam habebat *Exiit mores.*] Asperitatem interpre-
poeta, cuius vinum recens quidem in-
suave, at vetus contendebat cum vino ge-
nerosissimo. Vide epig. 119. lib. 13. De
Ovidio epig. 43. & 44. lib. 7. & alibi. *tare & ingratum saporem: at vero*
vetus factum dici poterat vel Faler-
num, vel aliud præstantissimum vi-
num.

Ad Rufum,
ut curas solvat vino. CVII.

INTERPONIS aquam subinde, Rufe,
Et si cogeris a sodale, raram.
Diluti bibis unciam Falerni.
Numquid pollicita est tibi beatam
Noctem Nævia, sobriasque mavis.
Certæ nequitias fututionis?
Suspiras, retices, gemis: negabit.
Crebros ergo bibas licet trientes,
Et durum jugules mero pudorem.
Quid parcis tibi, Rufe? dormiendum est.

I N T E R P R E T A T I O .

O Rufe, frequenter infundis aquam, *taces, gemitus facis: recusabit.* Igitur
& si impelleris a socio, potas raram *fas est ut haurias trientes frequentes, &*
unciam mixti Falerni. An Nævia tibi *vino neque asperum pudorem.* O Rufe,
promisit noctem felicem, & iucundiores *cur non indulges genio? Dormiendum*
tibi sunt lascivie sicca. ? Suspiras, ta- *est.*

N. O. T. E..

Interponis aquam.] vinum enim pu-
rum vires Veneris enervare, dilutum
vero accendere dicitur.

Negabit.] Quod auguratur poeta ex
Rufi suspiriis: hoc est, non stabit pro-
missis, licet pollicita sit: quam lectio-
nem antiquam retineo. Enim vero si ne-
gavisset, ut legunt alii *negavit*, ab ini-
tio cœnæ non subinde aquam interpo-
suisset Rufus, cum nihil spei ipsi super-
fuisset. Ergo bene *negabis*, id est, non
dabit.

Trientes.] Triens est tertia pars assis,

& mensuræ genus quatuor cyathos con-
tinens.

Et jugules.] Scyphique nati sunt
in usum lætitiæ.

Pudorem.] quæ lectio est in antiquis
codicibus: pudor enim dicitur ob ali-
quam rem sordidam timor, ut ait Si-
pontinus apud Robertum Stephanum in
Thesouro Linguz Latinæ, ubi addu-
cuntur exempla ex Cicerone. Hoc sen-
su patet sententia hujus versus; quippe
Rufus timebat, ne puella Nævia esset
cariturus, Alii *dolorem.*

Ad Lucium Julium,
se facturum versus viaturos si merces esset speranda. CVIII.

SÆPE mihi dicis, Luci, clarissime Juli,
Scribe aliquid magnum: desidiosus homo es....
Otia da nobis: sed qualia fecerat olim.
Mœcenas Flacco, Virgilioque suo.

Condere victuras tentem per sæcula curas,
Et nomen flammis eripuisse meum.
In steriles campos nolunt juga ferre juvenci;
Pingue solum lassat, sed juvat ipse labor.

INTERPRETATIO.

O Clarissime Luci Juli, frequenter mihi dicis, Compose aliquid magnum, homo es inertis. Nobis fac tranquillitatem vite; sed qualem Mæcenas dederat olim Horatio & suo Virgilio. Coner componere versus victuros per sæcula, & vindicare nomen meum ab igne. Tauri nolunt ferre juga in agros infecundos, ager optimus defatigat quidem, sed labor ipse placet.

N O T E.

Qualia fecerat.] Mæcenas locupletavit Horatium & Virgilium. Vide epig. 56. lib. 8.

Sint Mæcenates, non deerunt, Flacce, Martes.

Curas.] sic lib. 3. epig. 20.

*Utramine chartis tradis ille victuris
Legenda temporum æta Claudiano-
rum?*

unde legunt alii *chartas*.

Et nomen flammis.] rogi sc. & fune-
ris, id est superstes ero meæ morti, seu,
versus mei non peribunt.

Pingue solum.] Operosum sane est arare, maxime vero solum pingue; at fructuosus ille labor placet agricolæ: ita difficile quidem est versus non perituros scribere; sed si merces inde speraretur, arduus ille labor poetæ esset gratissimus.

Ad Gallum,

cui se excusat quod mane ad eum salutandum non
iret. C I X.

EST tibi, sitque precor, multos crescatque per annos,
Pulchra quidem, verum Transyberina domus.
At mea Vipsanas spectant cœnacula laurus:
Factus in hac ego sum jam regione senex.
Migrandum est, ut mane domi te, Galle, salutem:
Es tanti vel si longius illa foret.
Sed tibi non multum est, unum si præsto rogatum:
Multum est, hunc unum si mihi, Galle, nego.
Ipse salutabo decima, vel serius hora:
Mane tibi pro me dicat avere liber.

INTERPRETATIO.

H Abes, & habeas, cupio, ades exor-
natus, sed trans Tyberim, atque
augeantur per multos annos. Sed mea cœ-
nacula respiciunt Vipsanas lauros: ego
senex in hac regione: procul eundum est,
o Galle, ut mane dicam tibi salutem do-
mi: tam carus es vel si illa distaret lon-
gius. At tibi non est magni momenti, si
exhibeo tibi unum rogatum; mihi vero
magni est, o Galle, si non exhibeo hunc
unum. Ipse salutem nuntiabo, bosa deci-
ma vel tardius; mane autem libellus
dicat tibi salutem pro me.

N O T E.

At mea.] Laurus Vipsanas intellige
ornatam lauris porticum Vipsanii Agrip-
pæ, quem ad summos honores evexit

Augustus. Laurus autem secundæ &
quartæ declinationis est.

Cœnacula.] superiores sunt domus
partes

partes in quibus pauperes habitabant.
Juvenalis sat. 10.

—*rarus venit in conaculum miles:*
Infra epig. 118.

Et scalis habito tribus, sed altis.

Migrandum est.] Migrare proprie est
alio ad habitandum ire, sed hic signifi-
cat longe ire: cum addat poeta,

—*vel si longius illa fores,*
tua domus nempe, attamen etiam la-
bens te adirem.

Si preſto rogatum.] hoc est clientem
toga indutum. Sensus est, parvi tibi
est momenti ut te summo mane salu-
tem, mea vero maxime interest ut do-
mi maneam.

Sic licet excuſes: quia qualiacumque
leguntur

iſta, ſalutator ſcribere non potuit.

Epig. 71 *ſupra.*

Hora decima.] ſcilicet ab ortu ſo-
lis. De horis dicemus epig. 8. lib. 4.

De Catella Publii. CX.

ISSA est passere nequior Catulli.

Iſſa eſt purior oſculo columbæ.

Iſſa eſt blandior omnibus puellis.

Iſſa eſt carior Indicis lapillis.

Iſſa eſt deliciæ catella Publii.

Hanc tu, ſi queritur, loqui putabis.

Sentit triſtitiamque gaudiumque.

Collo nixa cubat, capitque ſomnos,

Ut ſuſpiria nulla ſentiantur.

Et deſiderio coacta ventris,

Gutta pallia non ſeſellit ulla:

Sed blando pede ſuſcitatur, toroque

Deponi rogatur, & monet levare.

Caſtæ tantus ineſt pudor catellæ.

Ignorat Venerem: nec invenimus

Dignum tam tenera virum puella.

Hanc ne lux rapiat ſuprema totam,

Picta Publius exprimit tabella,

In qua tam ſimilem videbis Iſſam,

Ut ſit tam ſimilis ſibi nec ipſa.

Iſſam denique pone cum tabella:

Aut utramque putabis eſſe veram,

Aut utramque putabis eſſe pictam.

INTERPRETATIO:

Iſſa eſt laſcivior paſſere Catulli. Iſſa eſt
purior ſuavio columbæ. Iſſa eſt ſuavior
omnibus puellis, Iſſa pretioſior eſt gemmis
Indiæ. Catella Iſſa eſt voluptas Publii.
Credes hanc loqui: ſi queritur, habet ſen-
ſum doloris & triſtitia, collo domini in-
nixa recumbit & dormit, ſic, ut nulla
ſuſpiria audiantur. Et impulſa deſide-
rio alvi, non ſædavis pallia ulla gutta:
ſed excitat dominum tenero pede atque

orat deponi & leſto, & monet exonerari.
Pudica catella tantam habet verecundiam.
Non novit Venerem, nec reperimus mari-
tum dignum puella tam delicata. Ne ſu-
premus dies auferat totam, Publius hanc
effingit picta tabella, in qua ſpectabis
Iſſam tam ſimilem ut nec ipſa melius ex-
primat ſe. Tandem confer Iſſam cum ta-
bella, vel credes utramque eſſe veram,
vel credes utramque eſſe effictam.

N O T A.

Iffa.] Est nomen satellæ Publii.
Passere Catulli.] Tacite præfert Mar-
 tialis hoc epigramma poematio Catulli,
 de passere Lesbæ, & poematio Stellæ
 de columba amicæ ejus. Vide epig. 8:
 supra.

Sentit tristitiam.] Sentit tristitiam nem-
 pe, & gaudium quibus afficitur Publius.

Pallia.] Propria erant Græcorum,
 quibus etiam Romani usi sunt in cœna,
 epig. 24. lib. II.

*Ad canam venies: sed sic divisa re-
 cumbes,*

Ut non tangantur pallia nostra tuis.
 Et in lecto etiam palliis utebantur. Ovi-
 dius 1. amorum Eleg. 2.

*Esse quid hoc dicam, quod tam mihi
 dura videntur*

*Strata? nec in lecto pallia nostra sê-
 dens?*

Lavari.] Onere scilicet ventris. Alii
lavari.

Ad Velocem

postulantem breviam epigrammata. CXI.

SCRIBERE me quereris, Velox epigrammata longa.
 Ipse nihil scribis: tu breviora facis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Velox, exoptulas a me componi epigrammata longa. Ipse nihil componis: tu
 scribis magis concisa.

N O T A.

Scribere me quereris.] Præcedenti ele-
 gantissimo epigrammati, quod longius
 videbatur, recte subjicit hoc distichum,

quo irridet Velocem quemdam, qui ni-
 hil prorsus scriberet. Vide epig. 77.
 lib. 2.

Ad Regulum

doctum & pium. CXII.

CUM tibi sit sophiæ par fama, & cura deorum,
 Ingenio pietas nec minor ipsa tuo.
 Ignoras meritis dare munera qui tibi librum,
 Et qui miratur, Regule, thura dari.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum æstimeris æquo sapiens ac cultor
 deorum, nec habeas pietatem infe-
 riorem tua ingenio: qui miratur donari

tibi librum, & thura, nescis afficere me-
 rita donis.

N O T A.

Cum tibi sit.] Liber virum doctum,
 religiosum vero decet thus, quo dii
 coluntur, unde stolidus erat qui mira-

retur hujusmodi munera a Martiale
 mitti ad Regulum doctum juxta ac
 pium.

In Priscum

avarum. CXIII.

CUM te non nossem, dominum regemque vocabam:
 Cum bene te novi, mihi Priscus eris.

II N.

INTERPRETATIO.

Cum te non haberem cognitum, appellabam herum. & regem: cum bene te cognovi, jam appellabo te Priscum.

N O T E.

Jam mihi.] Cum noverim te hominem sordidum atque avarum, jam honoris causa non dominum & regem, sed proprio nomine Priscum appella-

bo. Lib. 2. epig. 68.

Quod te nomine jam tuo saluto, Quem regem & dominum prius vocabam, &c.

Ad lectorem,
ubi libri venales. CXIV.

QUÆCUMQUE lusi juvenis & puer quondam,
Apinasque nostras, quas nec ipse jam novi,
Male collocare si bonas voles horas,
Et invidetis otio tuo, lector:
A. Valeriano Pollio petes Quinto,
Per quem perire non licet meis nugis.

INTERPRETATIO.

Quæcumque olim puer & adolescens jocosus sum, & apinas nostras, o lector, quas nec ipse jam notas habeo, posses a Quinto Pollio Valeriano, cui

ius opera meæ ineptiæ vindicantur ab interitu, si cupies male insumere bonas horas, & te capiet invidia otii tui.

N O T E.

Apinas.] id est, nugas meas. Plinius lib. 3. cap. 11. *Diomedes delevis urbes duas, quæ in proverbii ludicrum*

vertere, *Apinam & Tricam.* Epig. 1. lib. 14. *Sunt apine triceque, & si quid vilis istis.*

Ad Faustinum
de acerba morte Antullæ. CXV.

HOS tibi vicinos, Faustine, Telesphorus hortos
Fænius, & breve rus, udaeque prata tenet.
Condidit hic natæ cineres, nomenque sacrauit,
Quod legis Antullæ, dignior ipse legi:
Et Stygias æquum fuerat patrem isse sub umbras:
Sed quia non licuit, vivit, ut ossa colat.

INTERPRETATIO.

O Faustine, Telesphorus Fænius possides hos hortos tibi propinquos, & vilisam exiguum & prata humida. Hic reposuit filie cineres, & ipse dignior qui le-

geretur, consecravit nomen Antullæ quod legis. Par fuerat patrem petere umbras infernas, sed quoniam fas non fuit, vivit, ut veneretur ossa.

N O T E.

Nomenque sacrauit.] Sepulcro nempe inscribebant D. M. S. *Dis Manibus*

Sacrum, addito mortui nomine. Vide epig. 89. supra.

Dignior.

Dignior ipse legi.] Ante filios mori detullæ filiæ sepulcro fuerat inferri bendum; bet pater, cuius nomen, non vero An- nempe non turbato ordine mortalitatis.

In Procillum
invidum. CXVI.

QUÆDAM me cupit, invidet Procille,
Toto candidior puella cycno,
Argento, nive, lilio, ligustro:
Sed quamdam volo nocte nigriorem
Formica, pice, graculo, cicada.
Jam supendia sæva cogitabas:
Si novi bene te, Procille, vivis.

INTERPRETATIO.

O Procille invidet, me amat quedam puella candidior toto cycno, argento, nive, lilio, ligustro: sed quamdam amo nigriorem nocte, formica, pice, graculo, cicada. Jam meditaberis supendia fœra: si intus te cognovi, o Procille, respicias.

N O T E.

Ligustrum.] Gallice fleur de troëscne. Virgilius ecloga 2.

Alba ligustra cadunt.

Vivis.] Alii legunt *vives*, id est non suspendes te, cum me nigræ puellæ amoris perditum videas: etenim præ invi-

dia moriturus erat ille Procillus, si didicisset Martialem amari a formosissima puella quam vicissim odamasset: hæc quippe est natura invidorum ut alterius felicitatem dolcant, malo autem latentur.

De Antulla

rapta morte immatura. CXVII.

HOC nemus æterno cinerum sacravit honore,
Fœnius, & culti jugera pauca soli.
Hoc tegitur citò rapta suis Antulla sepulcro:
Hoc erit Antullæ mistus uterque parens.
Si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellum:
Perpetuo dominis serviet iste suis.

INTERPRETATIO.

Fœnius perpetuo decore cinerum dedicavit hunc lucum, & pauca jugera agri exculsi. Antulla suis velociter ablata conditur hoc tumulo, eodem uterque parens conjunctus erit Antulla. Si aliquis exoptat hunc agellum, suadeo ne speret illum; iste serviet suis dominis æternum.

N O T E.

Æterno honore.] quod sepulcra in æternum sacra essent.

Hoc erit.] pro more veterum qui solebant eodem tumulo eos condere quos mutuus amor viventes conjunxisset. Vi- de epig. 71. lib. 10.

Perpetuo dominis.] Ager enim sepulcro destinatus sacer erat, nec alienari poterat, imo nec aliquando sequebatur heredes. H. EXT. N. S. heredes externos ne sequatur, Horatius sat. 8. lib. 1.

Hoc

*Hoc misera plebi stabat commune
sepulcrum
Pantolabo scutro, Nomentanoque
nepoti,*

*Mille pedes in fronte, trecentos cip-
pus in agum
Hic dabat; heredes monumentum ne
sequeretur.*

In Luperium

avarum, ubi libri venales. CXVIII.

OCCURRIS quoties, Luperce, nobis:
Vis mittam puerum subinde dicis,
Cui tradas epigrammaton libellum,
Lectum quem tibi protinus remittam.
Non est, quod puerum, Luperce, vexes.
Longum est, si velit ad Pyrum venire,
Et scalis habito tribus, sed altis.
Quod quæris, propius petas licebit:
Argi nempe soles subire letum.
Contra Cæsaris est forum taberna,
Scriptis postibus hinc & inde totis,
Omnes ut cito perlegas poetas.
Illinc me pete; ne roges Atreclum,
Hoc nomen dominus gerit tabernæ.
De primo dabit, alterove nido
Rasum pumice, purpuraque cultum
Denariis tibi quinque Martialem.
Tanti non es, sapiens, Luperce.

INTERPRETATIO.

O Luperce, quoties nobis venis obviam,
statim interpellas, placet mittam
servum tibi, cui des librum epigramma-
tum, quem cum legero statim remittam?
O Luperce, non est quod defatiges ser-
vum. Longinquum est, si cogitet venire
ad Pyrum, domicilium habeo tribus sca-
lis, sed excelsis. Poteris pascere propius
quod rogas: nimirum consuevisti adire

Argiletum. Est officina & regione fori Cæ-
saris, hinc & inde januis totis inscriptis,
ut celeriter perlegas omnes poetas. Illinc
posce me, ne quæras Atreclum: sic vocatur
dominus tabernæ: denariis quinque de
primo aut secundo nido tradet tibi Mar-
tialem abrasum pumice, & purpura or-
natum. Non tanti vales, inquis: O Lu-
perce, sapiens es.

NOTÆ.

Ad Pyrum.] nomen regionis in qua
habitabat Martialis, alii insigne esse
ædium putant: alii legunt *ad pilam*,
ut epig. 22. lib. 5.

*Sed Tiburtine sum proximus accola
pile.*

Et scalis habito.] hoc est in cœna-
culo alto, de quo epig. 19. supra.

Argi lusem.] Tælis est seu divisio.

Argiletum est regio quædam urbis ubi
habitabat bibliopola Atreclus epig. 4.
supra,

*Argiletanas mavis habitare tabernas.
Scriptis postibus.*] in quibus nempe
inscripta erant librorum venalium no-
mina, ut hodie apud nos.

Ne roges Atreclum.] Ne sit opus ro-
gare alios nomen bibliopolæ, Atreclus
voca-

EPIGRAMMATUM LIBER I. 81

vocatur. Alii legunt *me roges Arceum*, *Tanti non es.*] hoc est, tui libri non
hoc est me petas a bibliopelâ Atreſte. valent quinque denariis.
Alii *nee roges Arceum*. *Sapis.*] Non tam laudat Lupercum,
De primo dabit.] hoc est de primo quam ſordes ejus, & avaritiam irridet.
vel ſecundo armario.

Ad Cæcilianum,
apud quem extenuat ſua epigrammata. CXIX.

Cui legiſſe ſatis non eſt epigrammata centum,
Nil illi ſatis eſt, Cæciliane, mali.

INTERPRETATIO.

O Cæciliane, cui non ſufficit evoluiſſe centum epigrammata, nullum illi malum
ſufficit.

NOTÆ.

Cui legiſſe.] Longiorem hunc librum Callimachi apud Athenzum lib. 3. cap.
modeste excuſat, & Cæciliano petenti 1. *Magnum librum magno malo parens*
plura epigrammata reſpondet ex mente eſſe.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER II.

Ad Decianum, quo reprehendi se fingit,
quod utatur hac epistola.

QUID nobis, inquis, cum epistola? parum ne tibi præstamus, si legimus epigrammata? quid hic porro dicturus es, quod non possis versibus dicere? Video quare tragædi epistolam accipiant, quibus pro se loqui non licet; epigrammata Curione non egent, & contenta sunt sua, id est, mala lingua. In quacumque pagina visum est, epistolam faciunt. Noli ergo, si tibi videtur, rem facere ridiculam, & togam saltanti inducere personæ. Denique videas, an te deleat contra retiarium ferula. Ego inter illos sedeo qui protinus reclamant. Puto mehercule, Deciane, verum dicis. Quid, si scias, cum qua, & quam longa epistola negotium fueris habiturus? Iraque quod exiges, fiat. Debebunt tibi, si qui in hunc librum inciderint, quod ad primam paginam non lassè pervenient.

INTERPRETATIO.

Quid nobis rei est, ais, cum epistola? an parum meremur de se, si evolvimus epigrammata? sed. quid. hic dicturus es, quod nequeas exponere carminibus? scio cur tragædi utantur epistola, quibus non est permixtum explicare suas cogitationes: curione non est opus epigrammatibus, & sufficit ipsis sua, hoc est, improba lingua. In quacumque pagina lubet, scribunt epistolam. Ne igitur, si ita censes, facias rem absurdam, nec accom-

modas togam persone saltanti. Tandem animadvertas, an ferula tibi placeat contra retiarium. Ego sedeo inter illos, qui statim contradicunt. O Deciane, mehercule, opinor, loqueris verum, quid, si teneas, cum qua & quam longa epistola ratio tibi intercessura fuerit? quam-mobrem fiat, quod postulas. Si qui incurrerint in hunc librum, de te promerebuntur, quod non defatigati accedent ad primam paginam.

N O T A.

Quid nobis.] Fingit poeta Dacianum de quo epig. 40. lib. I. mirari, quod utatur epistola in principio huius libri, cum mentem suam versibus explicare possit.

Quibus pro se loqui.] Ideo nempe epistola utuntur tragædi, ut aliqua de re auditores, vel lectores moneant, quod in tragædia præter argumentum fabulæ, nihil ipsis proloqui liceat.

Curione.

Curione non egent.] hoc est, præcone qui palam legeret epistolam, qua se vel populo, vel principi commendarent tragædi. De curione Plinius secundus epist. 7. lib. 4. *Scriptis publice ut e curionibus eligeretur vocalissimus aliquis ex ipsis qui legeret eum populo*, librum intellige, quem scripserat Regulus de vita filii sui mortui.

Mala lingua.] hoc est, mordaci & libera, qua mentem suam ubique aperire potest epigrammatum scriptor.

Et togam saltanti.] Gravitatis & dignitatis causa cives Romani utebantur toga, qua ridiculum pantomimum indui non convenisset. Idcirco poeta epig. 24. lib. 6. irridet quemdam Carisianum, qui Saturnalium tempore togatus ambulabat, dum alii positis togis syntheses induerent. Sensus est, noli versibus tuis orationem solutam accommodare, hoc enim indecorum videtur.

Contra retiatium ferula.] id est, inquit Lipsius Saturnalium sermonum lib. 1. cap. 15. *rudis contra tridentem*: rudis autem gladius erat e ligno, retiatius vero tridente ferreo utebatur. Juv. sat. 8. *Moves ecce tridentem*. Idem Lipsius Saturnalium sermonum lib. 2. cap. 8. tridens enim sive fuscina illi, pro gladio. Domitius existimat proverbium hoc dici in eos qui infirmo præsidio contra maxime instructum pugnabant: sic contra obtrectatores epistola defendere se non debuit Martialis, sed epigrammate, quo vehementior erat. Sensus est, inquit Raderus: operam ludes, poeta, si te epistola contra Zonilos defendes, ego primus reclama, & dissuadeo.

Puto mbercule.] Deciano respondet Martialis, & assentitur atque ita epistolam, quam longam erat facturus, breviter concludit.

*Ad Librum suum,
de commodis libri brevis. I.*

TERCENTENA quidem poteras epigrammata ferre:
Sed quis te ferret, perlegeretque liber?
At nunc succincti quæ sunt bona disco libelli.
Hoc primum est, brevior quod mihi charta perit
Deinde quod hæc una peragit librarius hora,
Nec tantum nugis serviet iste meis.
Tertia res hæc est, quod si cui forte legeris,
Sis licet usque malus, non odiosus eris.
Te conviva leget misto quincunce: sed ante
Incipiat positus quam tepuisse calix.
Esse tibi tanta cautus brevitate videris.
Hei mihi, quam multis sic quoque longus eris:

INTERPRETATIO.

O Libelle, valebas quidem capere trecenta epigrammata; at quis te toleraret, & evolveret totum? sed nunc accipe quæ sunt commoda brevis libri. Hoc primum est, quod minor est jactura mee chartæ; præterea quod scriba transcribit hæc una hora, nec tandiu iste occupabit me meis inepitiis. Tertium commodum hoc

est, quod si quis forsan te evolveret, quamvis semper sis furilis, non eris molestus. Conviva te evolveret misto quincunce; sed priusquam tepescat positum poculum. Tanta brevitate existimas te tutum, hei mihi, hoc etiam modo quam multis videberis prolixum.

N O T E.

Ferre.] Priori versu continere, posteriori pari & tolerare significat.

Si cui.] Si ab aliquo legeris.

Misso.] Etenim aqua calida vinum

diluebant antiqui: quincunx autem quinque cyathos continet, liber itaque meus legetur antequam vinum aqua calida fervens reducat ad teporem.

Ad Casarem Domitianum,
cujus triumphum de Dacis celebrat. II.

CRETA dedit magnum, majus dedit Africa nomen,
Scipio quod victor, quodque Metellus habet.
Nobilis domito tribuit Germania Rheno,
Et puer hoc dignus nomine Cæsar eras.
Frater Idumæos meruit cum patre triumphos:
Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est.

I N T E R P R E T A T I O.

Creta imposuit magnum nomen, Africa majus, quo appellatus est Metellus & quo appellatus est victor. Scipio. Devicta Rheno Germania dedit clarius

nomen, & hoc merebaris puer, o Cæsar. Frater meritis est triumphos Idumæos cum patre, tibi soli debetur laurea, quæ conceditur ex Dacis.

N O T E.

Creta.] Nomen Cretensis a devicta. Creta traxit Lucius Metellus: ab Africa vero domita Africanus dictus est Scipio.

Nobilis.] Domitianus admodum juvenis devictus Germanis: qui Rhenum accolunt, nobilior Germanici cognomen assecutus est: Germani quippe Afris & Cretensibus bellicosiores sunt: Vide Suetonium in Domitiano cap. 2. & Tacitum lib. 4. historiarum.

Frater.] Titus scilicet qui cum patre Vespasiano Judæos domuit. Suetonius in Tito cap. 6. Solus vero Domitianus Dacos subegit. Dacia hodie complectitur Transylvaniam, Walachiam, & Moldaviam.

Idumæos.] Idumæa regio Palæstinæ inter Arabiam Petream & Ægyptum, a qua Judæi dicti sunt. Idumæi.

Ad Sextum
debitorem pauperem. III.

SEXTE, nihil debes; nil debes, Sexte, fātemur.
Debet enim, si quis solvere, Sexte, potest.

I N T E R P R E T A T I O.

O Sexte, non es in aere alieno; non es, concedimur; nam, Sexte, si quis solvens, do est, in aere alieno est.

N O T E.

Debet enim.] Qui solvendo non est, nihil debet, quod scilicet nihil auferri possit ab eo qui nihil habeat. Lib. 9.

epig. 105.

Quod tibi non possum solvere, Rhæba, mecum est.

In Amianum
quem incesti accusat. IV.

O Quam blandus es, Amiane, matri!
Quam blanda est tibi mater, Amiane!
Fratrem te vocat, & soror vocatur.
Cur vos nomina nequiora tangunt?
Quare non juvat hoc, quod estis, esse?
Lusum creditis hoc, jocumque: non est
Mater, quæ cupit esse sororem;
Nec matrem juvat esse, nec sororem.

I N T E R P R E T A T I O.

O Amiane, quam suavis es matri! *O* Amiane, quam suavis est tibi genitrix! te appellat fratrem, & soror appellatur. Quare nomina lasciviora vos movens? Cur non placet esse quod estis? Quod putatis esse festivitatem & facietiam: non est genitrix quæ expectat se esse sororem, nec placet ut sis mater nec soror.

N O T A.

Fratrem te vocat.] Fratris & sororis nomine turpitudinem tegebatur. Vide epig. 20. lib. 12. & epig. 65. lib. 10.
Sororem.] In penultimo versu amicam interpretare: in ultimo intellige proprie hoc sensu, nollet esse mater nec soror, sed uxor.

Ad Decianum,
cujus videndi desiderio teneri se dicit. V.

NE valeam, si non totis, Deciane, diebus,
Et tecum totis noctibus esse velim.
Sed duo sunt, quæ nos distinguunt millia passum.
Quatuor hæc fiunt, cum rediturus eam.
Sæpe domi non es: cum sis quoque, sæpe negaris:
Vel tantum caussis, vel tibi sæpe vacas.
Te tamen ut videam duo millia non piget ire.
Ut te non videam, quatuor ire piget.

I N T E R P R E T A T I O.

Dispeream, o Deciane, ni cupiam tecum conversari totis diebus & totis noctibus. Sed sunt duo mille passus qui nos distinguunt. Hi quatuor fiunt, cum reversurus iter faciam. Crebro non es domi, etiam cum sis, crebro diceris abesse: aut das operam caussis dumtaxat, aut frequenter tibi. Nilominus non tædet emetiri duo millia, ut fruor tuo conspectu; sed tædet emetiri quatuor, ut non fruor.

N O T A.

Cum sis quoque.] Sic acute carpit Decianum, qui dum sibi vel forensibus orationibus vacaret, salutantes excludebat.

Ad Severum
lectorem oscitantem. VI.

I Nunc, edero me jube libellos,
 Lectis vix tibi paginis duabus,
 Spectas ἐσχατοκολικὴν Severe,
 Et longas trahis oscitationes.
 Hæc sunt, quæ relegente me solebas
 Rapta scribere, sed Vitellianis.
 Hæc sunt singula, quæ sinu ferebas
 Per convivia cuncta, per theatra.
 Hæc sunt, aut meliora, si qua nescis.
 Quid prodest mihi tam macer libellus,
 Nullo crassior ut sit umbilico
 Si totus tibi triquo legatur?
 Numquam delicatior supiniore.
 Lassus tam cito deficiis viator,
 Et cum currere debeas Bovillas,
 Interjungere quæris ad Camænas.
 I nunc, edere me jube libellos.

I N T E R P R E T A T I O .

I Nunc, roga me publicem libros, duabus paginis vix a te lectis, o Severe, inspicis finem libri, & ducis oscitationes longas. Hæc sunt quæ, relegente me, consueveras trepta describere, sed Vitellianis, Hæc sunt singula quæ sinu gestabas per omnia convivia, per theatra. Hæc sunt aut elegantiora, si tamen quedam

ignoras. Quid me juvat liber adeo tenuis, ut nullo umbilico densior sit, si triduum insumas ad illum legendum, totum? Numquam voluptas ignavior. Tam celeriter defatigatus viator langues, & cum tibi currendum sit Bovillas, vis immigrari ad Camænas. Inunc, roga me ut publicem libros.

N O T A E .

I nunc.] Formula indignantis & insultantis, epig. 43. lib. 1.

ἐσχατοκολικήν] τὸ ἐν ἐσχάτῃ καὶ ἡγεῖται μέρει; id est, quod in ultima parte scriptum est: hoc est vix una aut altera pagina lecta, fastidii signa jam ostendis: Correxerit Scaliger ἐσχατολόγη, & interpretatur partem postremam adglutinatam: sed hæc ipsa interpretatio ostendit verius esse Salmastii ἐσχατολόγη; nam καλλὰ gluten, non καλλὰ. Sic alii.

Sed Vitellianis.] Vitelliani erant pugillares, quibus res amatoriarum & lascivæ scribebantur. Vide epig. 8. lib. 14.

Rapta.] Alii raptim metri causa, ut ajunt, sed vocalis brevis ante duas consonantes potest produci. Sic miratur Poeta, quod tam cito Severus defatigatus

tur lectione epigrammatum, quæ alias recitata tanta festinatione scribebat in suis pugillaribus. Alii rapta exscribere.

Hæc sunt.] Singula epigrammata magnificiebat Severus: in unum vero librum redacta fastidiebat: quod absurdum videtur.

Per convivia.] ubi nempe recitabantur: sinu ferre significat carum habere, epig. 5. lib. 2.

Si qua nescis.] tamen quædam sunt epigrammata, quæ nondum legeris.

Nullo umbilico.] de quo dictum supra epig. 67. lib. 1. hoc est, frustra curavi ut liber umbilici crassitudinem non excederet, si tamen tu delicatus & supinus lector triduum illi legendo insumas. Farnabius.

EPIGRAMMATUM LIBER II. 87

Sic totus.] Videtur legendum *oro*. *interjunxerunt*, & in pomeridianas opo-
Supiniores.] hoc est, segnes, & osci-
anter perceptæ. *ras aliquid levioris opera distulerunt.*
Bovillas.] urbs est in Latio. Plinius. *Alii minus bene interungere.* Sensus est,
 li 3. cap. 5. hodie *Babucæ*. non uno decursu perlegis tenuem li-
Interungere.] Significat jumenta soli-
 brum, sed oscitanter hæres, & differs
 vere a iugo. Lib. 3. epig. 67. in triduum.
Exarsitque dies, & hora lassos *Camænas.*] Templum *Camænarum*
Interjungis equos meridiana. erat Bovillas inter & Urbem: Sensus
 Seneca de tranquillitate vitæ: *Quidam* jam defatigatus es.

In Attalium,
 cujus jactationem irridet. VII.

DECLAMAS belle: causas agis, Attale, belle:
 Historias bellas, carmina bella facis.
 Componis belle mimos, epigrammata belle,
 Bellus grammaticus, bellus es astrologus.
 Et belle cantas, & saltas, Attale belle,
 Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
 Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.
 Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

INTERPRETATIO.

O Attale, bene recitas: bene dicis causas. *bene, o Attale, agis choreas. Peritus es*
fas. Componis historias egregias, *arte lyra, & arte pila. Cum nihil agas*
& versus elegantes. Bene facis mimos, *bene, nihilominus belle agis cuncta. Pla-*
bene epigrammata, bonus es Grammati- *cet, proferam, quid sis? Magnus es ar-*
cus, bonus Astrologus. Bene cantas, & *delio,*

N O T A.

Declamas:] Declamatio est domesti-
 ca exercitatio, & umbratilis, quo in ge-
 nere pueri apud magistros exercentur.
 De Attalo jam dictum lib. 1. epig. 80.
Mimos.] Poemata ridicula in quibus
 solus risus quærebatur.
Magnus es ardelio.] Proverbialiter
 ardeliones vocantur illi qui in nihil agen-
 do toti occupati sunt: hoc nomen alii
 deducunt ab ardore & impetu tentantis
 multa, nihil vero perficientis: alii ab
 ardeola ave, quæ sæpissime diu alas qua-
 tiens, in aere veluti pendet, nec loco
 movetur.

Ad Lectorem,
 quem accusat, se vero excusat. VIII.

SI qua videbuntur chartis tibi, lector, in istis,
 Sive obscura nimis, sive Latina parum:
 Non meus est error: nocuit librarius illis,
 Dum properat versus annumerare tibi.
 Quod si non illum, sed me peccasse putabis:
 Tunc ego te credam cordis habere nihil.
 Ista tamen mala sunt: quasi nos manifesta negemus:
 Hæc mala sunt: sed tu non meliora facis.

INTERPRETATIO.

O Lector, si judicaveris quadam in istis chartis aut nimium obscura, aut parum Latina: mea non sunt menda: scriba obsuit carminibus, dum festinat representare illa tibi. Quod si credis illum

non errasse, sed me; tunc ego existimabo te hebetem ingenio. Nihilominus ista mala sunt; quasi non fateamur rem evidentem? hec quidem mala sunt, sed tu non componis elegantiora.

N O T A.

Librarius.] Poetæ versus, quos in taberna venderet bibliopola, transcribebant librarii, & præ nimia festinatione menda plura faciebant; versus, quippe aliquando integros præteribant; aut loco mutabant.

Tunc ego te.] Ramireus legit forte minus bene numme ego te credam cordis habere nihil? id est, inquit, si dixeris me peccasse, te cordatum, & sapientem judicabo. Ex conclusione autem evidenter colligitur, quod poeta non se hic

pro more solito vituperet, sed facere irideat hebetem lectorem;

Ista tamen.] Instat lector, sed tui versus mali sunt, nec librarii vitio, sed tuo.

Quasi nos manifesta.] Respondet Poeta malos quidem esse suos versus, sed ab ipsis censoribus elegantiores non componi. Legunt alii, *Quæ si manifesta negamus.* Quam lectionem non intelligo. Alii, *quid sic manifesta negemus?* Videtur bona hæc lectio.

De Nævia

amita. IX.

SCRIPSI, rescripsit nil Nævia. non dabit ergo?
Sed puto, quod scripsi, legerat. Ergo dabit.

INTERPRETATIO.

Scripsi, Nævia nihil rescripsit. Ergo non concedet? Sed, opinor, legerat quod scripsi, ergo concedet.

N O T A.

Legerat.] Epistolas enim ab amatore missas cum legit puella, se non inexorabilem fore indicat. Ovidius lib. I. de arte amandi:

Legerit, & nolit rescribere: cogere noli.

Tu modo blanditias fac legas ipsa tuas.

Quæ voluit legisse, volet rescribere distis.

Per numeros veniunt ista, gradusque suos.

In Postumum
male olentem. X.

BASIA dimidio, quæ das mihi Postume labro.,
Laudo: licet demas hinc quoque dimidium;
Vis dare majus adhuc, & inenarrabile munus?
Hoc tibi habe totum, Postume, dimidium.

INTERPRETATIO.

O Postume, placent oscula quæ mihi libas dimidio labro: permitto hinc etiam tollas dimidium, placene largiri

majus donum, atque inexplicabile.
O Postume, serva mihi totum hoc dimidium.

Quæ

N O T E.

Que das.] Alii *quod das*. Videat lector. iste Postumus, de quo iterum epig. 12. *Hoc tibi habe.*] Male quippe olebat & 21. infra.

In Selium

mæstum quod domi esset cœnaturus. XI.

QUOD fronte Selium nubila vides, Ruse,
Quod ambulator porticum terit serus,
Lugubre quidam quod tacet piger vultus,
Quod pene terram tangit indecens nasus,
Quod dextra pectus pulsat, & comam vellit.
Non ille amici fata lugeat, aut fratris.
Uterque natus vivit & percor vivat.
Salva est & uxor, sarcinæque, servique;
Nil colonus, villicusque decoxit.
Mœroris igitur causa, quod domi cœnat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Ruse, quod spectas Selium vultu ob-
scuro, quod tardus ambulator eme-
nitur porticum, quod frons iners filet quid-
dam funestum, quod nasus turpis fere
demissus est ad terram usque, quod manus
percutit pectus, atque evellit capillos; il-

le non desset mortem amici, aut fratris
Uterque filius fruitur vita, & opo ut
fruitur. Incolumis est uxor, & supellex,
& principia salva sunt: colonus, & cu-
stas villæ nihil dilapidavit, ergo dolo-
ris ratio est, quod cœnas domi.

N O T E.

In Selium.] Alii, *ad Rufum de Selio*
canipeta.

Porticum.] Europes sane, ubi ple-
rique divites ambulabant, a quibus ad-
cœnam invitari se sperabat Selius. Vi-
de epig. 14. infra.

Lugubre quiddam.] Vultus nempe

præ se fert signa tristitiæ.

Quod pene.] Per hyperbolen osten-
dit poeta, quam demitteret caput. Selius
præ pudore, & mœstitia, quod a nemi-
ne invitaretur ad cœnam.

Quod domi cœnat.] Alii, *Mœroris igitur*
causa quæ domi cœnat. Judicet lector.

In Postumum.
foetidum. XII.

ESSE quid hoc dicam, quod olent tua basia myrrham,
Quodque tibi est numquam non alienus odor?
Hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Postume, semper:
Postume non bene olet, qui bene semper olet.

I N T E R P R E T A T I O.

Quid colligam ex eo, quod odor myr-
rhe inest tuis osculis, & ex eo quod
semper habes odorem externum? in eo mi-

hi subest suspicio, o Postume, quod benè
oles semper: o Postume, qui semper benè
olet, non bene olet.

N O T E.

Non bene olet.] Sic carpit Postumum,
qui animæ suæ foetorem, atque oris spur-

citiem unguentorum accito odore diffi-
mulare conabatur. Vide epig. 55. lib. 6.
Ad

Ad Sextum

debitorem litigiosum. VIII.

ET iudex petit, & petit patronus.
Solvās cenſeo, Sexte, creditorī.

INTERPRETATIO.

ET iudex exigit, & patronus exigit. O Sexte, ſolve ut ſatisfacias creditori.

N O T A.

Et iudex petit, J. Nolentem ſolvere debita Sextum carpit, ſimul & Romanos Iudices, qui pecuniam a litigantibus extorquerent. Præſtat ergo, inquit

Poeta, abſque hac lite uni creditori ſatisfacere, quam tribus, iudici, patrono, & creditori, ſi litigaveris.

*Ad Paulinum de Seliō
paraſito. XIV.*

NIL intentatum Seliuſ, nil linquit inauſum,
Cœnandum quoties jam videt eſſe domi.
Currit ad Europen, & te, Pauline, tuosque
Laudat Achilleos, ſed ſine fine, pedes.
Si nihil Europe fecit, tum Septa petuntur,
Si quid Phyllirides præſtet, & Æſonides.
Hinc quoque deceptus Memphitica templa frequentat,
Affidet & cathedris mœſta juvenca tuiſ.
Inde petit centum pendentia teſta columnis,
Illinc Pompeji dona, nemuſque duplex.
Nec Fortunati ſpernit, nec balnea Fauſti,
Nec Grylli tenebras, Æoliamque Lupi:
Nam thermis iterum cunctis, iterumque lavatur;
Omnia cum fecit, ſed renuente deo.
Lotus ad Europes tepidæ buxeta recurrit,
Si quis ibi ferum carpat amicus iter.
Per te, perque tuam, veſtor laſcive, puellam,
Ad cœnam Seliuſ tu, rogo, Taure, voca.

INTERPRETATIO.

Seliuſ nihil non molitur, nihil non audeſ,
quoties ſentit jam ſumendam eſſe cœnam domi. Proſtrat ad Europen, & te, o Pauline, laudibus aſſidue extollit, & tuos pedes Achilleos. Si nihil proſuit Europe, tum transfert ſe ad Septa, ſi quid proficiat Phyllirides & Æſonides. Hinc etiam fruſtratus adit ad Memphiticæ, & ſedet prope tuas cathedras, o juvenca triſtiſ. Inde adit porticum innixam cen-

ſum columnis, illinc munera Pompeji, & lucum duplicem. Nec contemnit balnea Fortunati, nec Fauſti, nec tenebras Grylli, & Æoliam Lupi. Rurſum enim & rurſum abluitur in balneis omnibuſ; cum peregit omnia, ſed adverſante numine. Abluſus redit ad buxeta Europes tepentis, ſi quis amicus ſero ambulet illic. O Taure veſtor libidinoſe, oro per te & per tuam puellam, tu invita Seliuſ ad cœnam.

Campus ad Europam.] prope campum Martium porticus fuit, in qua picta erat Europæ a Jove in taurum converso rapta fabula. Strabo lib. 5. *πλευρῇ δ' ἐστὶ τῷ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄλλοι πύλαι, καὶ τοὺς πύλαι περιπαλῶνς, καὶ ἄλυσιν, καὶ δίκτυα πρὸς, &c.* Prope hunc campum, Martium nempe, alius est campus, porticusque circumcirca permultæ, tum luci, theatra tria, &c. De hoc Sello vide epig. 11. supra. Sensus est, Quocumque ibat Seliut ut inveniret aliquem, a quo ad cenam invitaretur.

Achilleus pedes.] h. e. celeritatem tuorum pedum, quam passim Achilli tribuit Homerus: ὁ δὲ ἄριστος ἈΧΑΪΗΣ, velox pedibus Achilles. In campo Martio cursu se exercebant Romani. Lege Strabonem loco citato.

Si nihil Europe. Si nullum illic repetiat a quo invitetur, se confert ad Septem, quæ & ovilia dicta, loca nimirum tabulis vallata, in quibus populus Romanus suffragia laturus claudabatur.

Si quid Phyllirides.] In Septis sane fuit porticus in qua Argonautarum fabula miro artificio erat depicta: inter Argonautas vero fuit Chiron Neptuni & Phylliræ filius, & Jason ab Æsone præcreatus, unde Æsonides dicitur. De his picturis fufc agit Plinius lib. 25. cap. 10.

Memphitica.] hoc est Ægyptia: Memphis urbs Ægypti clarissima, de qua epig.
 a. lib. Spect. Juvon. fat. 6. v. 539.

is present in all

Isidis, antiquae quae proxima surgit
ovili.

hoc est, prope Septa in campo Martio
erat templum Iſidis.

Mustela juvencus. J fo, ut legitur apud Ovidium lib. 1. Metam. Inachi fluvii filia, a Jove fuit compressa, & in vac-
cam deinde mutata transit in Egyptum,
ubi regi Osiridi nupsit, cujus mortem ita

deflevit, ut suis lacrimis Nilum auxerit, teste Pansania in Phocicis. Vide Strabonem lib. 17. Reineccius de Argivorum origine & nomine sic ait: Ex Jaso rege nascitur Io, quæ destingta Junonis sacerdotio, seu Phenicum raptu, seu spontanea migratione ad Egyptum appellit, ubi Telegano matrimonio juncta Epaphum parit, & novo Isidis nomine honoratur. Cognomentum *Isis* in Io reperitur propter ejus merita & virtutem: nam quæ primâ id habuit, cum Osiride, quod nomen aliqui a Mizraim gentis conditore, propagant, fuisse scribitur. Unde postea Antonius cum se Osiridem nominaret, Cleopatram Isidem dixit.

Centum columnis.] Alii porticum Vipsanum, de qua epig. 109. lib. 1. & epig. 20. lib. 3. Alii Corinthiam Cn. Octavii fuisse existimant.

Illinc Pompeji.] Porticum Pompejanum
intellige Vide Plinium lib. 35. cap. 10.
Qvidium lib. 1. de arte amandi:

*Tu modo Pompeja lentus spaciare sub
umbra.*

Nemusque duplex.] Vide locum Strabonis supra citatum, ubi agit de lucis. Alii intelligunt duos Pompeii hostes de quibus Cicero pro Milone.

Fortunati.] qui fuit balneator quidam
ignobilis, sicut Faustus.

Nor Grylli. } Cujus tenebrosa erant
balnea. Vide epig. 60. lib. 1.

Aeolaeus. } Balnea sane habuit Lu-
pus eo in loco ubi ventus flaret vehementi-
ssimus, unde vocat *Aeoliam* a regia
Aeoli regis ventorum.

Europæ tepide.] quia post meridiem
illic plerique apricabantur. Vide epig.
20. lib. 2.

Voca ad cenam. } Adime vitam Seli:
nam si cenabit cum Jove, e vita disce-
det: quod urbane dixit, cum aliud sen-
tiro videretur.

In Hermann

hominem spurcum. XV.

QUOD nulli calicem tuum propinas,
Humane fecis, Herme, non superbe.

O Herme, benigne agis. non arroganter, quod nemini propinas suum poculum.

N O T E.

Quod nulli.] Potes intelligere Hermi pipare, est proprie prægustato leviter calicem fuisse venenatum; vel quod magis placet os illius foetidum fuisse. Pro vino poculum alteri offerre.

In Zoilum

ægrotum ut stragula ostentaret. XVI.

ZOILUS ægrotat; faciunt hanc stragula febrem.

Si fuerit sanus, coccina quid facient?

Quid torus a Nilo, quid sindone tinctus olenti?

Ostendit stultas quid nisi morbus opes?

Quid tibi cum medicis? dimitte Machaonas omneis.

Vis fieri sanus? stragula sume mea.

INTERPRETATIO.

Zoilus morbo laborat; peristomata pariunt febrem. Si salvus fueris, quid facient coccina? quid thalamus a Nilo, quid sindon olenti tinctus? quid invale- rudo demonstrat præter divitias insanas? quid rei est tibi cum medicis; remove omnes Machaonas. Cupis-ne bene vale- re? accipe mea peristomata.

N O T E.

Zoilus.] Ut opes lecti ostentaret, ægrotum se simulabat. Invidi, oblectatores, ostentatores Zoili dicti sunt a Zoilo quodam, qui injuriosos in Homerum commentarios scripsit Ælianus lib. 11. cap. 10. variar. histor.

Coccina.] Stragula nimirum cocco tincta.

Si fueris sanus.] Si valeret, stragula cocco tincta ostendere non posset.

Quid torus.] Lecti scilicet ornamentum maximi pretii habebatur, si ex lino Ægyptio; unde dicitur torus a Nilo, id est ab Ægypto.

Quid sindone tinctus.] hoc est, quid

sindon olenti tinctura? alii legunt *cinctus*, id est, torus cinctus sindone tincta murica olenti. Baysius de re vestiaria. *Sindon*, inquit est amictus ex lino Ægyptiaco, sic dicta, ut opinor, quia primum in Sidone urbe hujusmodi amictus fieri cœpit. Ob id Tyria dicta epig. 19. lib. 4. *Machaonas.*] Medici sic dicti sunt a Machaone filio Æsculapii.

Vis fieri sanus.] Ad mentem, & ad corpus refer. Vide epig. 84. lib. 6.

Sume mea.] Quoniam ea ostentare non cupies; sunt enim vilissima, atque ita fies sanus: hoc est, non simulabis te ægrotum.

Ad Amianum

de tonstrice saccularia. XVII.

TONSTRIX Suburæ faucibus sedet primis,

Cruenta pendent qua flagella tortorum,

Argique lotum multus obsidet sutor.

Sed ista tonstrix, Amiane non tondet.

Non tondet, inquis? ergo quid facit? radit.

INTERPRETATIO.

T Onstrix habitat in aditu Suburae, cupant Argiletum. Sed ista onstrix, A-
ubi sanguinolenta carnificum virga miane, non tondet. Non tondet, air?
sunt suspensa, & ubi plures susores oc- Quid igitur agit? radit.

N O T E.

Subura] quædam urbis regio erat Subura.
Cruenta.] hoc est locus ubi rei pu-
niebantur.

Argique letum.] Divisio est epig. 118.
lib. 1. pro Argiletum, ubi multæ erant
lutrinæ.

Non tondet.] Mœcha nempe quæ nec
capillos, nec barbam, sed adolescentum
pecunias radebat, id est eorum marsu-
pium emungebat.

Inquis.) Amiani responsio. Alii, Non
tondet, inquam: quid ergo facit? Radit.

In Maximum

captatorem servilem. XVIII.

CAPTO tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cœnam:
Tu captas aliam. jam sumus ergo pares,
Mane salutatam venio: tu diceris ille
Ante salutatam. jam sumus ergo pares.
Sum comes ipse tuus, tumidique antecambulo regis,
Tu comes alteris. jam sumus ergo pares.
Esse sat est servum: jam nolo vicarius esse.
Qui rex est, regem, Maxime non habeat.

INTERPRETATIO.

O Maxime, aucupor tuam cœnam, heu
erubescō, sed aucupor: tu aucuparis
aliam. Igitur jam æquales sumus. Ma-
ne accedo salutem dicturus: comperio te
jam iussisse salutatam. Igitur jam sumus

æquales. Ipse sum tuus affecla, atque ante-
ambulo regis superbi: tu affecla alterius.
Igitur jam sumus æquales. Sufficit esse
mancipium: jam nolo esse vicarius. Qui
rex est, o Maxime, non habeat regem.

N O T E.

Sum comes.] Clientes enim regem
suum seu patronum honoris gratia co-
mitabantur.

Vicarius.] Alii erant servi ordinarii,
qui conservos in suo peculio habebant,
quos vicarios vocabant.

Qui rex est.] hoc est, qui dominus

est, non serviat alteri domino, seu re-
gem non habeat, epig. 32. infra.

Non bene, crede mihi, servo servi-
tur amico,
Sis liber, dominus qui volet esse
meus.

Ad Zoilum,

cujus cœna beari solos mendicos dicit. XIX.

FELICEM fieri credis me, Zoile, cœna:
Felicem cœna, Zoile, deinde tua;
Debet Aricino conviva recumbere clivo,
Quem tua felicem, Zoile, cœna facit.

INTERPRETATIO.

O *Zoile, putas me beatum fieri cœna: tua? O Zoile, oportet eum conuiuium re-*
an beatum cœna, o Zoile, & quidem cumbere colli Aricino, quem beat tua cœna.

NOTÆ.

Debet Aricino.] Aricia in via erat Ap-
 pia 160. stadiis ab urbe Roma in clivo
 sita. Strabo lib. 5. ubi erant multi men-
 dici. Juv. sat. 4.

satelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad
axes.

Cæcus, adulator, dirusque a ponte Ludit in verbo recumbere, quod humi
 jacere, & mensæ accumbere significat.

De Paullo

plagiario. XX.

C ARMINA Paullus emit, recitat sua carmina Paullus.
 Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

INTERPRETATIO.

P *Paullus mercatus est versus; Paullus recitat suos versus. Jure enim possis appel-*
lare tuum, quod emas.

NOTÆ.

Nam quod emas.] Vide epig. 30. lib. 1. & epig. 12. lib. 6. Nam qui emit, rei
 emtæ acquirit dominium. Festive pla-
 giarium carpit.

In Postumum

male olentem XXI.

B ASIA das aliis, aliis das, Postume, dextram.
 Dicis, utrum mavis, elige; malo manum.

INTERPRETATIO.

O *Postume, libas oscula aliis, porrigis manum aliis: opta, inquis, utrum pla-*
ceret? placet dextera,

NOTÆ.

Das dextram.] Quam turgent alii, solebant. Suetonius in Domitiano cap.
 nempe velut fidei, & amicitie pignus, 12.
 vel quam osculentur; quod tamen soli *Malo manum*] Quam basia tua male
 imperatores & quidem superbi facere olentia. Epig. 10. & 12. supra.

De eodem,

Musas sibi nocere ait. XXII.

Q UID mihi vobiscum est, o Phœbe, novemque sorores?
 Ecce nocet vati Musa jocosa suo.
 Dimidio nobis dare Postumus ante solebat
 Basia, nunc labro cœpit utroque dare.

INTERPRETATIO.

O *Apollo, & novem Musæ, quid mi-* *consueverat præbere oscula dimidio labro;*
bi rei est vobiscum? ecce Musa fe- *cœpit nunc præbere utroque.*
stiva officit suo poetæ. Postumus prius

NO.

N O T A.

Ecce nocet.] Antea enim dimidio tantum labro me osculabatur Postumus, totum mihi admovet.
epig. 10. supra, nunc vero propter ver-

De eodem,
 cuius basia horret. XXIII.

NON dicam, licet usque me rogeris,
 Quis sit Postumus in meo libello.
 Non dicam. quid enim mihi necesse est
 Has offendere basiationes,
 Quæ se tam bene vindicare possunt?

I N T E R P R E T A T I O.

Non proferam in meo libro, quis sit Postumus; quamvis me assidue obsecres non proferam. Quid enim mihi opus est injuriam facere illis osculis quæ possunt sumere tantam vindictam?

N O T A.

Non dicam.] Causam reddit cur verum nomen ficti hujus Postumi non proferat; quod nempe, inquit, sub amici specie libans mihi oscula male olentia de me pœnas & quidem acerbissimas sumeret.

In Candidum
 ingratum. XXIV.

SI det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
 Squallidus hærebo, pallidiorque reo.
 Si jubeat patria damnatum excedere terra,
 Per freta, per scopulos exsulis ibo comes.
 Dat tibi divitias. ecquid sunt ista duorum?
 Das partem. multum est. Candide, das aliquid?
 Mecum ergo miser es. quod si Deus ore sereno
 Annuerit: felix, Candide, solus eris.

I N T E R P R E T A T I O.

Si fors injusta tibi imponat criminatio- nem meam, horridus atque accusatus pallidior adsibo. Si imperes condemnatum te discedere a terra patria, profugi socius sequar per maria, & scopulos. Tibi largitur opes. Num communicas ista mecum? largisne partem? Nimum est. O Candide, donasne aliquid? Igitur minus est inter nos calamitas. Quod si numen vultu placido assenserit: O Candide, solus eris beatus.

N O T A.

Squalidus hærebo.] hoc est, si reus factus fueris, ego mutata veste sordidatus quocumque te comitabor: rei autem sordidam vestem induebant, ut iudices suos ad misericordiam commoverent.
Das partem.] Dimidiam subintelli-

gere mihi videtur.

Das aliquid?] imo nihil das omnino.

Mecum ergo.] Alii *mecum eris*, ergo *miser*: at vero, inquit poeta, ergo tecum non sum felix, sed prospera fortuna solus fruoris.

Adi

Ad Gallam

non stantem promissis: XXV.

DAS numquam, semper promittis, Galla, roganti;
Si Semper fallis, jam rogo, Galla, nega.

INTERPRETATIO.

O *Galla, semper polliceris petenti, numquam concedis. O Galla, si semper decipis, nunc uro, recusa.*

NOTÆ.

Si semper fallis.] Facete jocatur poeta, & Gallam irridet, quæ si pollicita semper decipiat, cum negaverit, dabit.

Ad Bithynicum

inhiantem hereditati Nævæ tussientis. XXVI.

QUOD querulum spirat, quod acerbum Nævæ tussit;
Inque suos mittit sputa subinde sinus,
Jam te rem factam, Bithynice, credis habere?
Erras; blanditur Nævæ, non moritur.

INTERPRETATIO.

Quod acerbum.] Tussis enim signum erat vicinæ mortis. Vide epig. 11. lib. 1. *Blanditur Nævæ.*] Te vana spe la-
Inque suos.] Nam præ imbecillitate stat nec moritura, imo diutius victura
longius spucare nequibat. te heredem appellat.

De Selio

adulatore. XXVII.

LAUDANTEM Selium cænæ cum retia tendit;
Accipe sive legas, sive patronus agas.
Effete, graviter, cito, nequiter, euge, beate!
Hoc volui. facta est jam tibi cœna tace.

INTERPRETATIO.

A *Udi Selium laudantem, sive recites, malitiose, præclare, beate! hoc places,*
sive dicas causas, cum ille parat jam obtinuisti cœnam, sile.
retia cœna. Effete, graviter, expedite,

NOTÆ.

Effete.] Effœta dicuntur, quæ omnino factum emiserunt: per metaphoram Effœte dicitur in laudem illius quid nihil amplius dicendum reliquerit in ea re quam agit. Sic Ramirelius. Mature & sapienter interpretatur Raderus. Alii legunt *effete*, hoc est, plene, ut nihil supra.

Nequiter versute. Alii *naviter.*

Hoc volui.] Verba sunt recitatoris, vel patroni respondentis acclamationibus Selii.

Tace.] Satis enim adulatus es, hodie cœnabis mecum.

XXVIII.

Ad Rufum

de quodam servo literato ad equestrem
dignitatem evecto. XXIX.

RUFE, vides illum subsellia prima terentem,
Cujus & hinc lucet sardonichata manus:
Quæque Tyron toties epotavere lacernæ,
Et toga non taedas vincere iussa nives:
Cujus olet toto pinguis coma Marceliano,
Et splendent vulto brachia trita pilo.
Non extrema sedet lunata lingula planta,
Coccinea non læsum cingit aluta pedem,
Et numerosa linunt stellantem splenia frontem.
Ignoras quis sit? splenia tolle, leges.

INTERPRETATIO.

O Rufe, cernis illum occupantem primas sedes cujus dextera ornata sardoniche splendet etiam abhinc: & lacerna que toties hauserunt Tyron, & toga imperata superare nives puras: cujus un-
di crines redolent torum Marcelianum,

& brachia levia fulgent evulso pilo. Lingula non vulgaris apposta est calceis lunatis, pellis coccinea circumdat pedem inoffensum; & frequentia emplastra ungunt frontem stellantem, nescis quis sit? amove emplastra, leges.

NOTÆ.

Illum terentem.] Alii tenentem, hoc est, in amphitheatro inter primos equites sedentem in quatuordecim subselliis. Vide epig. 27. lib. 1. & epig. 8. lib. 5. Domitius subsellia judicum intelligit, in quibus sedebant equites. Superbum hunc servum, aut forte alterum ad equestrem dignitatem evectum insectatur poeta, epig. 14. lib. 5.

Sedere primo solitus in gradu semper.

Sardonichata.] Habebat quippe anulum Sardoniche ornatum quem gestabant equites Romani.

Quæque Tyron.] Cujus lacernæ toties epotaverunt purpuram, id est toties Tyrio murice tinctæ sunt. Lacernæ vero togæ superinduebantur. epig. 137. lib. 14.

Cum tegat algentes nostra lacerna togas.

Marceliano.] unguento delibutus Marcelii unguentarii cujus myropolium exhauserat novus iste eques.

Et splendens.] pumice lævigata.

Non extrema.] hoc est testibus Ramiresio & Farnabio, non vulgaris, sed pretiosa. Legunt alii, & forte melius,

Cuique besterna sedet.

id est nova, ut notet hunc servum hominem novum, & hodie primum nobilitatum. Hoc sensu Persius sat. 3. dixit *lesternos Quirites* pro novis civibus. Ju-

dicet lector.

Lingula. Auream vel argenteam fibulam ad formam lingulæ intellige: lunatos autem calceos gestabant nobiles Romani, epig. 50. lib. 1.

Lunata nusquam pellis.

Non læsum.] Nam si læsum fascia coccinea, calceoque molliore fovisset, reprehensione caruisset. Raderus.

Splenia.] Emplastra quædam ex unguentis, vel medicamine aliquo ad capitis dolorem, vel oculorum morbum adhibita: ut autem frontis honor & elegantia constaret, fascia candida adhibebatur, inquit Raderus. Porro quidam frontem linebant unguento, vel cerusa: deinde panniculum, sive fasciam ponebant, quod splenium dicebatur: a quibusdam existimatum oculorum operimentum ad arcendam nimiam lucem. Lib. 10. epig. 22.

Stellantem.] hoc est nitentem, splendentem propter candorem fasciæ: vel a stellis fasciæ seu splenio ornatus caussa attestis. Hæc Raderus. Legunt alii *stillantem*, hoc est frontem madidam fluentibus stillis unguenti Marceliani.

Leges.] Ex litteris fronti ejus inustis cognosces eum fuisse servum stigmatatum.

G

In

*In Cajum
avarum. XXX.*

MUTUA viginti f sestertia forte rogabam,
Quæ vel donanti non grave munus erat.
Quippe rogabatur felixque, vetusque sodalis,
Et cujus laxas arca flagellat opes.
Is mihi, dives eris, si caussas egeris, inquit.
Quod peto da, Cai non peto consilium.

INTERPRETATIO.

FOrto petebam mutuo viginti f sestertia,
que vel danti non erat molestum do-
num. Etenim petebam a divite, atque ab
antiquo socio, & cujus arca premit divi-

tias amplas. Ille mihi respondet, opulen-
tus fies, si dixeris caussas. O Cai, dona
quod rogo, non rogo consilium.

N O T E.

Arca flagellat.] Turnebus lib. 21. cap.
4. Flagellare divitias, & flagellare an-
nonam dicuntur, qui magnas arcis clau-
sas opes tenent, & horreis fruges: quod
invitas velut verberibus, & carceribus
coercitas erumpere foras non sinant.

Vide epig. 13. lib. 5. epig. 18. lib. 1. &
epig. 40. lib. 3. Papinius lib. 2. Sylvar.
*Non tibi sepositas infelix strangulas
arca
Divitias.*

XXXI.

In Ponticum,

cujus servilem & timidum animum arguit. XXXII.

LIS mihi cum Balbo est, tu Balbum offendere non vis,
Pontice: cum Licino est, hic quoque magnus homo est.
Vexat sæpe meum Patrobas confinis agellum:
Contra libertum Cæsaris ire times.
Abnegat & retinet nostrum Laronia servum:
Respondes, orba est, dives, anus, vidua.
Non bene, crede mihi, servo servitur amico.
Sit liber, dominus qui volet esse meus.

INTERPRETATIO.

Lisigo cum Balbo, o Pontice, tu non vis
in offensa esse apud Balbum: cum Li-
cino, hic etiam est vir magnus. Patrobas
vicinus crebro populatur meum agellum:
metuis aggredi libertum Cæsaris. Laronia

denegat & servat mancipium nostrum:
respondes, est sine liberis, opulenta, vetu-
la, vidua. Mihi fidem adhibe, inhonestum
est pati servitutem amici mancipii, qui
cupiet esse horus meus, sit liber.

N O T E.

Lis mihi.] Acute carpit caussidicum
hunc Ponticum, qui divitum gratia du-

ctus opem suam negabat ipsi. Usus est
poeta nominibus fictis, ut professus est
epistola

epistola primi libri. De Licino. Persius: sat. 2. Patrobii cujusdam liberti. Neronis mentionem facit Suetonius in Galba cap. 20. Laroniz vero meminit Juvenalis sat. 2. (cujus orbæ hereditatem cum caperet Ponticus, in eam dicere: nolebat.

Non bene.] epig. 18. supra.
Esse sat est servum: jam nolo vicarius esse..
Ergo deinceps Ponticum colere non vult poeta..

In Phylænim
deformem. XXXIII.

CUR non basio te, Philæni? calva es..
Cur non basio te, Philæni? rufa es..
Cur non basio te, Philæni? lusca es..
Te qui basiat, hic, Philæni; fellat..

INTERPRETATIO.

Quare non osculor te, o Philæni? calva es.. Quare non do tibi suavius, o Philæni? rufa es. Quare non libo tibi oscula, o Philæni? lusca es.. O Philæni, qui te osculatur... .

N. O. T. A.

Cur non basio te.] Deformem hanc basiat, quod ejus caput Priapi speciem mulierem. irridet poeta, quam ideo non præ se fert..

In Gallam.
anum: libidinofam. XXXIV.

CUM placeat, Phileros, tota tibi dote redemptus,
Tres pateris natos, Galla, perire fame..
Præstatur cano tanta indulgentia cunno,
Quem nec casta potest jam decuisse Venus..
Perpetuam di te faciant Philerotis amicam,
O mater, qua nec Pontia deterior.

INTERPRETATIO.

OGalla, cum ardeas Philerotem a te per ames Philerotem, o genitrix, qua nec: conductum omni dote, sustines fame interire tres filios.... faxunt dii semper Pontia..

N. O. T. A.

Redemptus.] Forte illum ex servitute redemerat, vel conduxerat ejus operas, ut interpretatus sum..

Galla.] Tam vetula erat, ut nec jam de nuptiis legitimis cogitare debuerit: attamen tanta libidine ardebat, ut in suam moechum omne patrimonium effunderet: sic ergo sibi decrepita: nimium indulgebat..

Di te faciant.] Phileros: veneficus uxores suas veneno necabat: Martialis igitur quasi prædicens futurum Gallæ interitum optat ex commiseratione, ut:

perpetua sit Phileroti amica, id est: uxor. Lib. 10. epig. 43.

Septima. jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro:

Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

Pontia deterior.] Juven sat. 6. v. 637.

— sed clamat: Pontia, feci,
Confiteor, puerisque meis aconita paravi.

Legunt: alli Pontica, & Medeam interpretantur quæ suos liberos crudeliter necavit..

G. 2.

Ad

Ad Phæbum
varum XXXV.

CUM sint crura tibi simulent quæ cornua Lunæ,
In rhytio poteras, Phæbe, lavare pedes.

INTERPRETATIO.

O Phæbe, cum habeas crura quæ representent cornua Lunæ, poteras abluere pedes in rhytio.

N O T A.

O Phæbe.] Cornibus Lunæ similia crura habebat Phæbus, seu varus erat diductis nempe poplitibus, plantis vero coeuntibus: itaque dicit poeta posse Phæbum in rhytio lavari: *poter* rhytum po-

culi genus est cornibus simile, sed perforatum, ex quo tenuissime profluente vino inferne bibitur. Rhytium vero est diminutivum. De Rhyto agit Athenæus. lib. 10. & lib. 11.

In Pannicum
effeminatum . XXXVI.

PECTERE te nolim, sed nec turbare capillos.
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.
Nec tibi mitrarum, nec fit tibi barba reorum.
Nolo virum nimium, Pannice, nolo parum.
Nunc tibi crura pilis, & sunt tibi pectora setis.
Horrida: sed mens est, Pannice, vulsa tibi.

INTERPRETATIO.

N Olim a te componi crines, sed nec confundi. Non libet ut cutis niscat, nec libet squalere. Nec habeas barbam mitrarum nec fontium. O Pannice, non

mibi placet vir nimium, aut parum. Nunc crura barrescunt pilis, & stomachus pilis; sed, o Pannice, habes animum depilatum.

N O T A.

Nec tibi mitrarum.] Mitræ sunt ornamenta mulierum. Sensus est: Ne barbam omnino refeces feminarum more: vel ne elegantius barbam componas, ut solent homines effeminati. *Pectere*: alii *flectere*.

Barba reorum.] qui barbam promissam & squalidam alebant, ut commiserationem excitarent.

Nimium virum.] horridum & pilosum, sed volo teneas medium. Ovidius lib. 1. de arte amandi.

Forma viros neglecta decet.

Mens vulsa.] Alii *vulsa*. Metaphora est: mens enim neque hirsuta, neque vulsa est: at menti tribuit quod effeminato corpori convenit.

In Cæcilianum
belluonem. XXXVII.

QUIDQUID ponitur hinc & inde verris:
Mammas suminis, imbricemque porci,
Communemque duobus attagenam,
Mullum dimidium, lupumque totum,
Murenæque latus, femurque pulli,
Stillantemque alica sua palumbum.
Hæc cum condita sunt madente mappa
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus otiosa turba.
Ullus si pudor est, repone cœnam.
Cras te, Cæciliane, non vocavi.

I N T E R P R E T A T I O.

QUICQUID apponitur hinc & inde, rapis; papillas suminis, & imbricem porci, atque attagenam communem duobus, dimidium mullum, atque integrum lupum, & latus murenæ, & femur pulli, & palumbum stillantem sua alica.

Cum hæc involuta sunt mappa madida, servo dantur portanda domum. Nasotiosa turba accumbimus. Si quæ verecundia est, restitue cœnam: O Cæciliane, non te invitavi cras.

N O T E.

Suminis.] Quod farcimen erat e papillis porcæ statim ab edito fœtu interfectæ, epig. 44. lib. 13.

Imbricemque porci.] Alii interpretantur vertebrum demptis costis, alii vero auriculam.

Attagenam communem.] Duobus convivis appositam: avis est saporis exquisiti epig. 61. lib. 13.

Mullum & lupum.] Pisces delicatos.

Alica.] Genus præstantissimi tritici, quo saginatus erat palumbus: hic sumitur alica pro pinguedine ipsa, vel pro condimento ex alica confecto quo perfusus

erat palumbus.

Hæc cum.] Solebant Romani ad convivium mappas ferre, & præcipue ii qui rogato convivii rege quosdam cibos ferre domum volebant, epig. 29. lib. 12.

Otiosa turba.] Collectivum nomen jungitur numero plurali: hoc est accumbimus otiosi, nihil habentes in quo dentes exerceamus.

Non vocavi.] Solœcismus est, sed argutissimus, *cras non vocavi.*] nimirum non in crastinum, sed hodiernum diem te invitavi, ergo repone cœnam. Domitius reposuit *vocavi* cum legeretur *vocabo*.

In Linum
quem oderat. XXXVIII.

QUID mihi reddatager, quæris, Line, Nomentanus?
Hoc mihi reddit ager, te Line, non video.

I N T E R P R E T A T I O.

O Line, rogas quid percipiam ex Nomentani fundo? id percipio ex fundo, o Line, non te aspicio.

N O T A.

Non video,] Ut fugeret Linum sibi modum præstabat, quod ipsi Lini conspexum auferret.
 invisum, secedebat poeta in agrum, quum auferret.
 qui alioquin sterilis, satis tamen com-

De muneribus mæchæ. XXXIX.

C OCCINA famosæ donas, & janthina mæchæ.
 Vis dare, quæ meruit munera? mitte togam.

I N T E R P R E T A T I O.

D *As coccina, & janthina infami adulteræ. Placet largiri dona, quibus digna est? mitte togam.*

N O T A.

Mitte togam.] Matronarum stola, metreticum vero & adulterarum deprehensarum toga erat propria. Epig. 52. lib. 10.
Tbelin viderat in toga spadonem,
Damnata Numæ dixit esse mæcham.
 Juvenalis sat. 2.

— est mæcha Labulla
 Damnetur, si vis, etiam Carphiniatalem

Non sumet damnata togam.
 Coccina & janthina vestes. intellige purpureas & violaceas.

In Tongilium.

ingentem se ægrotare ut cibos delicatiores ederet. XL.

U RI Tongilius male dicitur hemitritæo.
 Novi hominis mores: esurit, atque sitit.
 Subdola tenduntur crassis modo retia turdis,
 Hamus & in mullum mittitur, atque lupum.
 Cæcuba saccentur, quæque annus coxit Opimi:
 Condantur pareo fusca Falerna vitro.
 Omnes Tongilium medici jussere lavari.
 O stulti, febrem creditis esse? gula est.

I N T E R P R E T A T I O.

I Mmerito dicitur Tongilius ardere hemitritæo. Mibi compertum est hominis ingenium: premitur fame & siti. Fallaces plage tantummodo tenduntur pinguibus turdis, & hamus dirigitur in mullum,

& lupum. Cæcuba liquentur, & quæ maturavit annus Opimii: subnigra Falerna apponantur vitro modico. Omnes medici præceperunt ablui Tongilium. O dementes, an putatis esse febrem? belluatio est.

N O T A.

Tongilius.] Gulosus, qui ut bene cœnaret, febri laborare se simulabat: Hemitritæus est semitertiana febris.

Modo.] Alii nunc, hoc est, morbum simulat ut ab amicis turdos & pisces delicatos statim accipiat. Tongilii cuiusdam meminit Juvenalis sat. 7.

Cæcuba saccentur.] id est, colo transmittantur, de vino cæcubo dicemus epig. 115. lib. 13. Alii *siccentur* quæ lectio vi-

ris doctis non probatur.

Annus Opimi.] id est vinum Opimianum; eo enim anno quo L. Opimius consulatum gessit fuit temperies cœli ad vini maturitatem aptissima. Epig. 27. lib. 1. & epig. 113. lib. 13. de Falerno epig. 111. lib. 13.

Pareo vitro.] Exiguo calice propinetur illi, quod cum esset generosissimum, modice sumptum, vel bibaci sufficebat.

In

In Maximiam
edentulam. XLI.

RIDE, si sapis, o puella, ride,
Pelignus, puto, dixerat poeta:
Sed non dixerat omnibus puellis.
Quamvis dixerit omnibus puellis,
Non dixit tibi, Tu puella non es.
Et tres sunt tibi, Maximina, dentes,
Sed plane piceique, buxeique.
Quare si speculo, mihi que credis,
Debes non aliter timere risum,
Quam ventum Spanius, manumque Priscus:
Quam cretata timet Fabulla nimbum.
Cerussata timet Sabella Solem:
Vultus indue tu magis severos,
Quam conjux Priami, nurusque major.
Mimos ridiculi Philistionis,
Et convivia nequiora vita,
Et quidquid lepida procacitate
Laxat perspicuo labella risu.
Te mœstæ decet assidere matri,
Lugentique virum, piumque fratrem,
Et tantum tragicis vacare Musis.
At tu, judicium secuta nostrum,
Plora, si sapis, o puella, plora.

INTERPRETATIO.

Pelignus vates, opinor, dixerat, Ride, o puella, si sapis: sed non dixerat omnibus puellis. Licet dixerit omnibus puellis, non dixit tibi, Tu non es puella. Et habes tres dentes, o Maximina, sed prorsus piceos & buxeos. Quapropter si adhibes fidem speculo & mihi, non debes metuere risum minus, quam Spanius ventum, & Priscus manum; quam Fabulla cretata metuit pluviam, & Sabella cerussata metuit Solem; tu compone vultum

ad severitatem magis quam uxor Priami, & nurus major. Fuge mimos ridiculi Philistionis, & epulas lasciviores, & quidquid secularibus dictis pandit labra risu aperto. Tibi convenit assidere genitrici dolenti & mœrenti maritum, & pium fratrem, & solummodo operam dare Musis tragicis. Sed tu obsecuta monitis nostris, o puella, lacrymare, si sapis, lacrymare.

N O T A.

Pelignus poeta.] Ovidius. Peligni populi Italiæ; hodie *Valva*. Ovidii patria. Domitius putat Martialem alludere ad quosdam versus de Arte amandi, qualis est iste lib. 3.

Spectantem specta: videnti mollia ride. Alii putant Ovidii versum esse integrum petiitum ex Medæa. Angelus vero Poli-

tianus esse ex epigrammatis Ovidii, non ex Medæa. Nam quorsum Phaleucium in tragœdia aut Medæa? Ab Angelo Politiano stare placet. Hæc ex Radero. *Sed nondixerat,*] Quæ enim nigros dentes habent, aut edentulæ sunt, ridere non debent.

Spanius, & Priscus.] Hos obiter per-

stringit, quorum alter studiosius capillos componebat; alter vero cum elegantiores haberet vestes manu nolebat tangi, epig. 63. lib. 3.

Pallia vicini qui refugit cubiti,
& epig. 82. lib. 10.

Cretata Fabulla.] Plinius lib. 35. cap. 17 cretæ plura genera enumerat. Alia, inquit, creta argentaria appellatur, nitorem argenti reddens; qua sane utebatur Fabulla, quæ timebat pulviam, ne fucus ille madidus diffunderet.

Cerussa.] Genus est pigmenti quo illinitur vultus ad candorem conciliandum, & calore Solis liquefit. De hoc pigmento lib. citato.

Conjux Priami.] Quam mœsto & se- vero vultu introducunt poetæ.

Nurus major.] Andromache Hectoris uxor quæ major nurus erat, cum nupsisset Hectori primogenito Priami ex Hecuba, minor vero nurus Helena Paridis

adulteras.

Mimos.] Poemata sunt ad excitandum risum. Philistio comicus Sardianus mortuus est Socratis tempore, & quidem risu immoderato, teste Suida.

Mœste matri.] Sensus est, assidere debet Hecubæ mœstæ, Andromache Hectoris maritum lugenti, & Electræ Orestem fratrem desolanti, cum de illis fabula agitur. Assidere autem dixit, quod sederent antiqui dum mortuos lugerent. Tibullus lib. 2. elegia 7.

*Illius ad tumulum fugiam, supplex-
que sededo,*

*Et mea cum muto fata querar ci-
nere.*

Piumque fratrem.] In patrem nempe Agamemnonem cuius mortem ultus est occisa sua matre Clytemnestra; vel in Pyladem pro quo mori cupiebat.

Tragicis vacare Musis.] Quæ luctuosa tantum & tristitia exhibent spectacula.

In Zoilum

hominem impurum. XLII.

Z OILE, quid solium subluto podice perdis?
Spurcius ut fiat, Zoile, merge caput.

I N T E R P R E T A T I O.

O Zoile, quid contaminas solium abluto podice? ut impurius fiat, immerge caput.

N O T E.

Solium.] vas quo in balneis mulieres utebantur, & in quo sedentes lavabantur. Suetonius in Augusto cap. 82. *Contentus hocerat, ut insidens ligneo solio, quod ipse Hispanico verbo duretam vo-*

cabat, manus ad pedes alternis iactaret.
Epig. 81. lib. 6. & 96. lib. 11.

Merge caput.] Quod cum obscenum sit, magis foedabit solium,

In Candidum

verbis liberalem, reapse avarum. XLIII.

C ANDIDE κοινὰ φίλων, hæc sunt tua, Candide, πάνται,
Quæ tu magniloquus nocte dieque sonas.

Te Lacedæmonio velat toga lora Galeo,

Vel quam seposito de grege Parma dedit.

At me quæ passa est Furias & cornua tauri,

Noluerit dici quam pila prima suam.

Misit Agenoridæ Cadmi tibi terra Jacernas:

Non vendes nummis coccina nostra tribus.

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes:

Fulcitur testa fagina mensa mihi:

Immodici tibi flava tegunt chrysendeta nulli:
 Concolor in nostra commare lance rubes.
 Grex tuus Iliaco poterat certare cinædo.
 At mihi succurrit pro Ganymede manus:
 Ex opibus tantis veteri fidoque sodali
 Das nihil, & dicis, Candide, κοινὰ φίλων?

INTERPRETATIO.

O Candide hæc sunt tua verba, Omnia amicorum communia, quæ tu ostentator jactas die & nocte. Tu togam induis locam Galeſo Lacedæmonio, vel quam donavit Parma de grege electo. Verum illam induo, quæ sustinuit furores & cornua tauri, quam suam predicari recusaverit pila prima. Tellus Cadmi ex Agenore nati misit ad te lacernas: tibus vero nummis non vendes coccina

nostra. Tu pedibus eburneis fulcis mensas Libycas: ego testa fulcio mensam saginam. Ingentes nullis implent flava tua chrysendeta; O cammare, rubes eodem colore quo lanx mea. Grex tuus poterat contendere Trojano cinædo. Sed ego pro Ganymede utor manu mea. Ex tantis divitiis nihil largiris antiquo & fideli amico, & prædicas, o Candide, communia amicorum.

NOTÆ.

Toga lora Galeſo.] Oves in Galeſo fluviio Tarentino lavabantur, ex quarum nobili vellere togæ conficerentur. Lacedæmonium dixit, quia Tarentum condiderunt Lacedæmones.

Parma.] Italiz urbs nota. Lib. 14. epig. 155.

Velleribus primis Apulia, Parma secundis.

Pila prima.] De pilis quæ trita & lætera veste inducebantur, ut tauris obijcerentur, dictum est lib. Spect. epig. 19. & 22. Dicitur prima, quia ordine disponebantur illæ pilæ, humanæ scilicet effigies vilissimis pannis indutæ: prima autem erat, quæ primum tauro- rum impetum patiebatur.

Terra Cadmi.] Tyrus nempe tibi mittit vestes purpureas.

Nostra coccina.] Ironizæ pannos suos vocat coccineas lacernas, quas negat valere tribus sestertiis nummis.

Libycas orbes.] Periphrasis mensarum, quæ fiebant e citro quo abundat Atlas mons Libyz. Epig. 89. lib. 14. Juvenalis sat. 11. vers. 121.

Indis dentibus.] hoc est pedibus eburneis,

——latos nisi sustinet orbes
 Grande ebur.

Nempe ex dentibus elephantorum, quibus abundat India. Virgilius Georgicorum lib. 1.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.

Chrysendeta.] Turnebus lib. 14. cap. 3. Chrysendeta vasa doctissimi viri explicant crustis aureis illigata & exornata: ut in Martiale lib. 2. epig. 43. ego vasa gemmata esse puto, quorum gemmæ confertæ & contextæ tenerentur.

Cammare.] Vilissimus ex cancrorum specie piscis cammarus fistilis suæ lancis rubrum colorem referebat.

Grex tuus.] Pueri tui de elegantia & venustate cum Ganymede disputare possunt. In Ida monte fuit Ganymedes ad cælum raptus ab aquila Jovis, cui servus a mensa dictus est.

At mihi.] Ego vero mihi ipsi servio: alii aliter explicant ex epig. 42. lib. 9. & epig. 74. lib. 11.

In Sextum

cujus avaritiam lepide depingit. XLIV.

EM seu puerum, togamve pexam,
 Seu tres, ut puto, quatuorve libras:
 Sextus protinus ille fœnerator,
 Quem nostis veterem meum sodalem,

Ne quid forte petam, timet cavetque,
 Et secum, sed ut audiam, susurrat,
 Septem millia debeo Secundo,
 Phæbo quatuor, undecim Phileto,
 Et quadrans mihi nullus est in arca.
 O grande ingenium mei sodalis!
 Durum est, Sexte, negare cum rogaris:
 Quanto durius, antequam rogeris!

I N T E R P R E T A T I O .

Sive mercatus sum servum, aut togam
 politam, siue tres, ut opinor, aut
 quatuor libras. Subito sextus ille fene-
 rator, quem scitis antiquum meum esse
 amicum, metuit ne quid forte rogem &
 cavet, & secum matris, sed ut auscultem,

debeo Secundo septem millia, Phæbo qua-
 tur, Phileto undecim, & nullum habeo
 quadrantem in arca. O mentem sublimem
 mei amici! O Sexte, grave est, recusare,
 cum a te petitur, quanto gravius prius-
 quam petatur.

N O T A .

Togamve.] Pexa toga est nova &
 polita epig. 58. infra.

Pexatus pulchre rides mea Zoile trita.

Ut puto.] Heraldus legit *supputo*, exi-
 stimatque summam esse aliquam pecu-
 niæ, quam Martialis secum audiente Sex-
 to forte computabat: attamen cum loqua-
 tur poeta de emptionibus suis, alii me-
 lius meo iudicio retinent, ut puto, quod
 interponitur dubitationis causa, defi-
 ciente scilicet memoria, atque argenti

facti libras intelligit poeta: forte legen-
 dum *libras* non *libras*. Statim vero, in-
 quit poeta, rationes suas secum tacite
 computat Sextus, ita tamen ut audiam,
 ne forte ab ipso pecuniam mutuer. Vide
 epig. 85. lib. 7. ubi de libra argenti.

O grande] Per ironiam *ingenium* di-
 xit pro sordibus & avaritia.

Durum est.] Acute Sextum avarum
 reprehendit, quod preces, atque ejus pe-
 titionem occupasset.

Ad Glyptum

eviratum. XLV:

QUÆ tibi non stabat, præcisa est mentula, Glypte.
 Demens cum ferro quid tibi? Gallus eras.

I N T E R P R E T A T I O .

O Glypte, rescuisti penem, qui non arrigebat. O stulte, quid tibi opus ferro?
 Gallus eras,

N O T A .

Gallus.] Galli sacerdotes Cybeles Sa-
 mia testa sibi rescabant genitalia: at
 non debuit Glyptus sibi præcidere men-

tulam, cum esset eviratus: qua pro-
 pter jam Gallus erat antea.

In Nævolum

amicum avarum XLVI.

FLORIDA per varios ut pingitur Hyblacolors,
 Cum breve Sicania ver populantur apes:
 Sic tua suppositis perlucet præla lacernis:
 Sic micat innumeris arcula synthesisibus:

Atque

Atque unam vestire tribum tua vellera possunt,
 Appula non uno quæ grege terra tulit.
 Tu spectas hyemem succincti lentus amici,
 (Prohi scelus!) & lateris frigora trita times.
 Quantum erat infelix pannis fraudare duobus?
 Ne metuas, non te, Nævole, sed tineas.

INTERPRETATIO.

Quemadmodum florea hybla depingitur diversis coloribus, cum apes vere depascuntur caducos Sicilia flores: ita tua prela nivescunt subiectis lacernis: ita arca collucet innumeris synthefibus. Atque tue lanae possunt vestire unam trivium, quas de multis gregibus produxit

Apulia. Tu immisericors aspicias frigus sodalis succincti (o nefas!) & mortis frigus, cui subijciunt latus meum vestes tuæ. Quasi erat momenti privare duobus pannis! Ne timeas, non te, a Nævole, sed tineas.

N O T E.

Hybla.] Mons Siciliae floribus omnis generis abundans, quos breves seu caducos veris tempore depascuntur apes.

Sic tua.] Nam vestes quo nitidiores essent, prælis premi solebant. Vulgata lectio habet.

Sic tua appositis persucent prela lucernis. Seneca lib. i. de tranquillitate vitæ cap. r.

Synthefibus.] Hoc loco accipitur synthefis pro quavis veste, ut plurimum vero significat vestem cœnatoriam. De illius usu varia est mens interpretum. Vide epig. i. lib. 14.

Lentus.] Id est, sine misericordia. Lentum enim spectare dicuntur, qui nec ad commiserationem, nec ad iracundiam commoventur. *Succincti* vero, hoc est bene nudi, & quasi ad iter capefcentium accincti.

Et lateris.] hoc est sodalis; latus enim, ut ajunt interpretes, sumit poeta pro laterone qui latus cingit, *Frigora trita*, id est frigora, quæ admittunt trita lacernæ. Lipsius legit *tute frigora*, hoc est,

ego, o Nævole, adeo frigeo, ut tu ipse quantum vis vestibus tuis securus veta-
 ris, ne meum frigus ad te perveniat. Forte melius legeretur *frigora tanta mei*. hic locus perobscurus est. Vulgata lectio habet *frigora tua*, id est, Ego tantopere algeo, ut tu licet tutus & munitus multis vestibus nihilominus timeas frigus, quo corripior.

Ne metuas.] hoc est, quanti erat momenti, o miser, privare duobus pannis: *ne metuas*, non dico te privare, o Nævole, sed duobus pannis defraudare tineas, a quibus vestes tuæ in arca inclusæ corrodunt. Legit Heraldus:

Quid renuis? non te, Nævole, sed tineas.

Vulgata lectio habet,

Non metuas mortem, Nævole, sed tineas.

Qua ultima lectione recepta subaudiendum esset, *non te*, post hemistichion *non metuas mortem*. Hoc sensu, ne timeas mortem; non te fraudare, quæro, sed tineas.

XLVII.

Ad Rufum

de vita quieta & frugali. XLVIII

CAUPONEM laniumque, balneumque,
 Tonsores, tabulamque, calculosque,
 Et paucos, sed ut eligam, libellos:
 Unum non nimium rudem sodalem,
 Et caram puero meo puellam,
 Et grandem puerum, diuque lævem;

Hæc

Hæc præsta mihi Rufe, vel Bitonti,
Et thermas tibi habe Neronianas.

INTERPRETATIO.

O Rufe, suppedita mihi vel Bitonti cauponem, & lanium, & balneum, sonforem, tabulamque lusoriam, & calculos & paucos libros, sed a me electos, unum. *amicum mediocriter eruditum, & puellam gratam meo seruo, & grandem puerum diu imberbem: & tu fructe thermis Neronis.*

NOTÆ.

Et caram puero.] Qui amore irretitus domi assiduus esset.

Vel Bitonti,] Legunt alii *Bitontis*, obsecrum erat Appuliæ oppidum.

Et thermas.] Ceteris nempe amoeniores: ego autem vel in obscurissimo oppido rebus supra enumeratis contentus ero.

XLIX.

L.

LI.

De Dasio

balneatore. LII.

NOVIT loturas Dasius numerare: poposcit
Mammosam Spatalen, pro tribus illa dedit.

INTERPRETATIO.

DAsius cognovit loturas: petiit a mammosa Spatale, illa dedit pro tribus.

NOTÆ.

Novit loturas.] hoc est eas quæ lavare cupiunt. Alii *lustras*, minus bene.

Mammosam.] Spatales. mammæ tantæ erant magnitudinis, ut trium mulierum locum occuparet, atque ita tri-

plicem mercedem ab ipsa exegit balneator. Hic sensus præ alia obsœna explanatione quidem placet: nempe Spatale & duæ illius mammæ trium locum occupabant.

In Maximum.

qua ratione veram libertatem consequi possit. LIII.

VIS fieri liber? mentiris, Maxime, non vis:
Sed fieri si vis, hac ratione potes.

Liber eris, cœnare foris si, Maxime, nolis:

Vejentana tuam si domat uva sitim:

Si ridere potes miseri chrysendeta Cinnæ:

Contentus nostra si potes esse toga.

Si plebeja Venus gemino tibi vicitur asse:

Si tua non rectus recta subire potes:

Hæc tibi si vis est, si mentis tanta potestas:

Liberior Partho vivere rege potes.

INTERPRETATIO.

CUpis-ne consequi libertatem? mentiris,
o Maxime, non cupis: sed si cupis,
licet hoc modo. O Maxima, liber fies, si
recuses captare alienam cenam: si vi-
num Veientanum restringis sitim. si potes
contemnere chrysendeta infelicitis Cinna:

si potes contentus esse nostra toga: si do-
mas venerem plebejam duobus assibus: si
potes incurvus ingredi tuam domum. Si
habes hanc vim, & tantum imperium
in te, potes ducere vitam liberiolem rege-
Parthorum.

N O T A.

Cenare foris.] Durum enim est alic-
na vivere quadra, ut docet Juvenalis
sat. 5. epig. 11. lib. 9.

Liber non potes, & gulosus esse.

Veientana.] Vinum ex agro Veien-
tano vilissimum.

Chrysendeta.] Vasa gemmis ornata
de quibus epig. 43. supra.

Miseri Cinna.] Præ nimia talium
vasorum cupiditate.

Si plebeja.] Si meretricibus conten-

tus non sectaris matronas.

Si tua non rectus.] Vel casam humi-
lem intellige, vel quod magis placet,
superiores domus contignationes, quæ
cœnacula vocabantur, ubi habitabant
pauperes, in quæ nisi incurvi ascendere
nequibant.

Liberior.] Parthorum reges libertatem
acerime semper propugnaverunt, & re-
gum reges vocabantur, ut docet Suetro-
nius in Caligula cap. 5.

LIV.

Ad Sextum

superbum. LV.

VIS te, Sexte, coli: volebam amare.
Parendum est tibi quod jubes, coleris.
Sed si te colo, Sexte, non amabo.

INTERPRETATIO.

OSexte, cupis observari: volebam te
diligere. Obsempendum est tibi: quod imperas, observaberis. Sed si te ob-
servo, o Sexte, non diligam.

N O T A.

Vis coli.] Observantiam a me exigis.
Volebam amare.] Te familiariter uti
cupiebam.

Non amabo.] id est, te odio habebor:
amor enim, & ea quam exigebat Sex-
tus observantia, non conveniunt.

De uxore Galli,
quam adulterii accusat. LVI.

GENTIBUS in Libycis uxor tua, Galle, notatur
Immodicæ sædo crimine avaritiæ.
Sed mera narrantur mendacia: non solet illa
Accipere omnino. quid solet ergo? dare.

INTERPRETATIO.

OGalle, apud Libys populos conjux
tua notatur turpi crimine avaritiæ
immoderate. Sed mendacia pura dicuntur.
prorsus illa non consuevit accipere. Quid
igitur consuevit? dare.

N O T E.

Gentibus in Libycis.] Hinc colligere. ra accipere dicebatur, at illius avaritiam: est hunc Gallum in Libya, magistratum false excusat poeta: dare quippe ver-
gessisse, cujus uxor a provincialibus mune- bum est obsecrum hoc loco.

In fictum divitem. LVII.

HIC, quem videtis gressibus vagis lentum,
Amethystinatus media qui secat septa;
Quem non lacernis Publius meus vincit,
Non ipse Codrus alpha penulatorum:
Quem grex togatus sequitur, & capillatus,
Recensque sella, linteisque, lorisque:
Oppigneravit ad modo Claudii mensam
Vix octo, nummis, annulum, unde cœnaret.

I N T E R P R E T A T I O.

HIC, quem cernitis tardum passibus incertis, qui amethystinatus dividit media septa; quem lacernis non superat meos Publius, non Codrus ipso primus penulatorum: quem comitatur grex toga-
tus, & comatus, & sella nova velis & corrigiis; paulo ante ad Claudii mensam dedit pignori annulum vix octo nummis, quibus emeret cœnam.

N O T E.

Gressibus vagis lentum. Tardus incessus gravitatis & dignitatis signum.

Amethystinatus.] hoc est, vestibus conductis ornatus amethysti colorem violaceum referentibus, epig. 97. lib. 1. De septis dictum epig. 14. supra.

Media secat.] hoc est, viam sibi aperit per mediam turbam. Ut factum ficti hujus divitis graphice depingat poeta, hæc subiungit.

Publius.] Qui tamen pretiosis lacernis erat indutus, sicut Codrus.

Non ipse Codrus,] Cujus & vestes erant elegantissimæ. Raderus explicat hunc Codrum a Martiale intelligi principem pauperum, de quo epig. 27. lib. 5. & Juv. sat. 3. hoc est, qui habet æque

tritas vestes ac Codrus. Prior interpretatio mihi videtur melior; judicet lector.

Togatus grex.] Anteambulorum scilicet, quorum indumentum erat toga, epig. 109. lib. 1.

Capillatus.] Grex puerorum, qui longas comas alebant, epig. 62. lib. 10.

Recensque sella.] De sella, & linteis quibus velabatur. fuse agit Lipsius Elect. lib. 1. cap. 19. Juvenalis sat. 1.

Nova cum veniat lectica Marthonis.

Claudii.] Mensarum nempe. Indicium vero erat extremæ egestatis, annuli vel venditio vel oppignatio. Juv. sat. 11.

Talibus a dominis post cuncta novissimus exit.

Annulus.

In Zoilam.

vestibus alienis. ornatum. LVIII.

PEXATUS pulchre rides mea, Zoile, trita.
Sunt hæc trita quidem, Zoile: sed mea sunt.

I N T E R P R E T A T I O.

O Zoile, tu ornate pexatus derides mea vestimenta vilia. O Zoile, hæc sane vilia sunt; sed pertinent ad me.

N O T A.

Pexatus.] Turnebus lib. 5. cap. 14. Vestes illæ pexæ sunt, in quibus nec stamen, nec subtegmen apparet, eminen-

te & operiente villo. Epig. 44. supra. *Mea sunt.*] Quas vero tu habes vestes, conduxisti.

De cœnatione mica. LIX.

MICA vocor. quid sim cernis? cœnatio parva.
Ex me Cæsareum prospicis ecce tholum.

Frangere toros: pete vina; rosas cape; tingere nardo:
Ipse jubet mortis te meminisse Deus.

I N T E R P R E T A T I O.

Mica appellor, videsne quid sim? diætæ exigua. Ex me prospicias tholum Cæsaris. Rumpere lectos: posce vina:

accipe rosas: ungere nardo: Deus ipse imperat: te recordari mortis.

N O T A.

Mica vocor.] Loquitur cœnatio quam Domitianus extruxerat, & micam vocaverat propter exiguitatem: cœnatio vero est locus ad cœnandum. Juvenalis sat. 7. versu 81.

Surgat, & argentem rapiat cœnatio solem.

Illud addam auctarii loco, antiquorum luxuriam versatilia cœnationum laquearia fecisse, & ita coagmentasse, ut subinde alia facies atque alia succederet, & toties testæ, quoties fercula mutarentur. Sic Philander in cap. 3. lib. 4. Vitruvii.

Prospicis ecce tholum.] Tholus, teste Philandro ad lib. 4. Vitruvii cap. 7. est ædificii camera, quæ altius crescens rotunda forma in fastigiatum cacumen definit, &c. Si conjecturæ locus est, inquit Ramiresius, existimaverim micam hanc ita esse exædificatam, ut ex ipso triclinio prospiceretur aliquis tholus ædificii, quod sepulchrum alicujus Imperatoris contineret; & ausim affirmare esse Mausoleum D. Augusti. Quo viso, de sua forte admoneretur convivæ: mortis vero memoria ad vitæ lautitias illo excitabat. Martialis se ipsum explicuisse videtur epig. 65. lib. 5.

Jan vicina jubens nos vivere Mausolea,

Cum doceant, ipsos posse perire deos. Raderus Scaligerum secutus Ausonianarum lectionum lib. 2. cap. 26. intelligit tholum interiorum ipsius micæ, a quo pendebat cranium, quod convivas de morte admonerat, ut eo largius vive-

rent, & potationibus vacarent. Vide epig. 71. lib. 1. ubi de tholo jam facta mentio.

Frangere toros.] Assiduus accumbe, ut usu diurno nocturnoque frangatur torus seu lectus cui accumbebat conviva. Epig. 8. lib. 4.

Rosas cape.] Coronati floribus bibere solebant veteres, epig. 51. lib. 13. Plinius lib. 21. cap. 19. *Crapulum & gravedines capitis impositis coronis, olfactuve discutiunt.* Heraldus hoc loco fuisse agit de more illo antiquorum.

Tingere nardo.] Ungaris nardino unguento. Nardinum sive foliatum constat omphacio, balanino, junco, cestro, nardo, amomo, myrrha, balsamo. Plinius lib. 13. cap. 1.

Te meminisse Deus.] Domitianus ipse Deus extructa aurea diætæ, ex qua prospicitur Mausoleum Augusti, velex cuius tholo suspensum est cranium, monet ut genio hilariter indulgeas. Idem fere leges apud Petronium in Trimalcionis convivio: *Lavam, inquit, argenteam attulit servus, hanc cum super mensam semel iterumque abjecisset, Trimalcio adjecit:*

Hæu nos miseros, quam totus homuncio nil est!

Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus.

Ergo vivamus, dum licet esse, bene.

Te meminisse.) Alii dememinisse, hoc est oblivisci mortis.

LX.

LXI.

LXII.

In Milicium

luxuriosum. LXIII.

SOLA tibi fuerant sestertia, Miliche, centum,
 Quæ tulit e sacra Leda redempta via.
 Miliche, luxuria est, si tanti dives amares.
 Non amo, jam dices: hæc mage luxuria est.

I N T E R P R E T A T I O.

O Miliche, tantum habebas centum est, etiamsi locuples amares tanto pretio. sestertia, quæ abstulit Leda emptæ Jam respondebis, Non amo; hæc intemperantia major est.

N O T E.

Leda.] Alii putant Ledam hanc meretricem fuisse, & centum sestertia a Milicho amatore ei data fuisse: alii vero melius intelligunt servam formæ, vel ministerii causa emptam, cum subiiciat Milichus se non esse captum amore Le-

dæ; unde concludit poeta, minus illum esse excusandum, qui nulla motus voluptate tantam pecuniæ summam profuderit: in sacra via servi & res aliæ vendebantur.

In Taurum

cunctatorem. LXIV.

DUM modo caussidicum, dum te modo rhetora fugis,
 Et non decernis, Taure, quid esse velis:
 Peleos, & Priami transit, vel Nestoris ætas,
 Et fuerat serum jam tibi, desinere.
 Incipe, tres uno perierunt rhetores anno,
 Si quid habes animi, si quid in arte vales.
 Si schola damnatur, fora litibus omnia fervent:
 Ipse potest fieri Marsya caussidicus.
 Eja age, rumpe moras. quo te spectabimus usque?
 Deum, quid sis, dubitas jam potes esse nihil.

I N T E R P R E T A T I O.

Dum te simulas nunc caussidicum, nunc rhetorem, nec statuis, o Taure, quid cupias amplecti; ætas Peleos, & Priami, vel Nestoris præterit, & jam tardiores ad desistendum. Incipe, tres rhetores uno anno mortui sunt, si quid ingenii

habes, si quid polles in arte. Si non placeat schola, omnia fora plena sunt controversiarum: Marsya ipse potest evadere caussidicus. Macte animo, discute cunctationes. Quandiu te expectabimus? Cum ambigis quid sis, jam potes esse nihil.

N O T E.

Dum modo.] Causas dicere in foro, vel in schola docere cogitas.
Peleos.] Græcus genitivus. Peleus

pater Achillis longævus fuit, Priamus quoque, & Nestor, de quibus alias.
Et fuerat serum.] Si artem aliquam deli-

professus fuisses, jam serum esset ab ea desistere, atque ita tardissimum est incipere.

Tres perierunt.] quorum nomina ignorantur.

Ipse potest.] Tam facile est causas dicere, ut vel statua Marfyæ saxeæ in foro posita dicendi artem addiscere possit. Liplius lib. 3. antiquarum lectionum Ad Marfyæ statuam Romani vadimonii obibant. Legunt alii,

Ipse potes fieri Marfya caussidicus. hoc est, tu ipse stupidus ut Marfya potes causas dicere. De Marfya epig. 62. lib. 10.

Spectabimus.] Alii *sperabimus*, quod expectare significat nam qui sperat, expectat. Forte legendum *expectabimus*: *spectare* enim vix significet *expectare*, epig. 4. lib. Spect.

Esse nihil] Vita te deficiet, priusquam vitæ genus amplexus tueris.

In Saletanum,

cujus casum non tam deflet, quam doti ejus uxoris invidet. LXV.

CUR tristiores cernimus Saletanum?

An causa levis est; Sextuli, inquis, uxorem.

O grande fari crimen! gravem casum!

Ille, illa dives mortua est, Secundilla,

Centena decies quæ tibi dedit dotis?

Nollem accidisset hoc tibi, Saletane.

INTERPRETATIO.

Q Uare videmus Saletanum maestiores? An levis ratio est? Extuli uxorem, at. O ingens scelus fari! O acerbum infortunium! An illa, illa locuples Secun-

dilla perit, quæ tibi attulit decies centena millia in dorem? O Saletane, nollem hoc tibi evenisset.

N O T A.

Extuli.] verbum est funeris proprium. *Grande crimen.*] fictum Saletani dolo-rem irridens fatum accusat poeta.

Centena decies.] millia sc. tertium. Juvenalis sat. 10. vers. 334.

— *Et ritu decies centena dubuntur Antiquo.*

Vide epig. 38. lib. 5. epig. 24. lib. 11.

Nollem accidisset.] hæc nempe uxoris hereditas, cum videatur dicere: Nollem

amissis tuam uxorem. *Mortua in matrimonio muliere, dos a patre profecta ad patrem revertitur*, quibus in lingu-los liberos in infinitum relictis penes virum. Quod si pater non sit, apud maritum remanet. Advenitia autem dos penes maritum remanet, præterquam si is qui dedit, ut sibi redderetur, stipula-tus sit, &c. Ulpianus m. luis Fragmentis tit. 6. de dotibus.

In Lalagen,

cui ob insolentiam imprecatur calvitiam. LXVI.

UNUS de toto peccaverat orbe comarum

Annulus, incerta non bene fixus acu.

Hoc facinus, Lalage, speculo, quo viderat, ulta est;

Et cecidit sectis ista Plecusa comis.

Desine jam Lalage tristeis ornare capillos,

Tangat & insanum nulla puella caput.

Hoc Salamandra noter, vel sæva novacula nudet.

Ut digna speculo fiat imago tuo.

A

INTER.

INTERPRETATIO.

UNus cincinnus non satte fixus acu incerta erraverat ex toto orbe criminum. Lalage repertiis penas hujus criminis eo specula quo aspexerat. O Plecusa percrepita concides capillis laceratis.

O Lalage, jam cessa componere comas mæstas, nec ulla puella tangat caput surens. Salamandra inficitur illud, aut se-ua novacula depilet, ut offigies fiat digna speculo tuo.

NOTÆ.

Incerta acu.] quæ crines fideliter non contrinxerat. Alii *inserta*.

Hoc facinus.] Errorem nimirum Plecuse ornatrix in componendis capillis perinde ac delictum punit furens Lalage. Juvenalis sat. 6. versu 49r.

Componit crinem laceratis ipsa capillis,

Nuda humeros Pefcas infelix, nudisque mamillis.

Altior hic quare cincinnus? tauræ punit

Continuo flexi crimen, facinusque capilli.

Et cecidit.] Non quidem interfecta est, sed humi procubuit graviter læsa

istru speculi.

Desine jam.] Alii *sam*, hoc à tanta cura. Tristes vero dixit quod ancillæ ornatrix tristitiam parerent.

Hoc Salamandra notet.] id est, inquit Raderus, caput dignum sanie Salamandra, qua imbutum totum depiletur, aut certe ferro ad cutem radatur, ut caput sit tam nudum ac ipsum speculum est: nihil autem turpius est calva muliere.

Ut digna.] vel intellige ut caput calvitie deformatum merito percutiatur eo speculo quo immerito percussa est infelix Plecusa. In hac voce *digna* ultimam producit propter sequentes duas consonantes.

In Postumum
otiosum. LXVII.

OCCURRIS quocumque loco mihi, Postume, clamas
Procinus, & prima est hæc tua vox, quid agis?
Hoc, si me decies una conveneris hora,
Dicis. habes puto tu, Postume, nil quod agas.

INTERPRETATIO.

O Postume, ubicumque mihi obviis es, statim vociferaris, & primum verbum tuum hoc est, Quid facis? Una hora

si me adiveris decies, hoc dicis. O Postume, ut opinor, tu nihil habes agendum.

NOTÆ.

Quid agis.] hac scilicet formula obvios salutabant antiqui. Plinius secundus epist. 20. lib. 3. *Et bercule, quæ-*

que illa vulgaris? Etsi quid agis? Etsi quid commode vales?

Ad Olum,
se tandem esse liberum. LXVIII.

QUOD te nomine jam tuo saluto,
Quem regem & dominum prius vocabam,
Ne me dixeris esse contumacem.
Totis pilea sarcinis redemi.

Reges

Reges & dominos habere debet,
Qui se non habet, atque concupiscit
Quod reges dominique concupiscunt.
Servum si potes, Ole, non habere;
Et regem potes, Ole, non habere.

INTERPRETATIO.

NE existimaveris me superbum, quod
jam nomine tuote saluto, quem an-
tea appellabam regem, & dominum.
Redemi pilea omnibus sarcinis. Is debet

habere reges & dominos, qui sibi non im-
penat, & appetit quod appetunt reges &
domini. Ole, si potes cavere servo; potes,
Ole, etiam cavere domino.

N O T A.

Quem regem.] Vide epig. 113. lib. 1.
Toris pilea.] hoc est, omni mea su-
pellestili vendita collegi pecuniam, un-
de sine tua sportula vivere potero. Anti-
quitus vero servi statum mutantes, ac ma-
numissi capite raso pileum accipiebant.
Plautus in Amphitryone:

Quod ille facias Iupiter

*Ut ego hodie raso capite talus ca-
piam pileum.*

Hæc sunt servi Sotie verba qui optat
manumitti. Nostri poetæ Sensus est,
Non indigeo domino, sed tenui mea

re contentus vivo liber.

Qui se.] Is dicitur se habere, qui suas
cupiditates coercet.

Quod reges concupiscunt.] Divitias,
servos, clientes. Hæc vero ut acquirant
domini, majoribus serviunt dominis,
ut hodie nobiliores aulici. Ego vero,
inquit poeta, me habeo, nihil quæro
aliud.

Servum si.] Qui parce vivit, nec ser-
vos nec divitias appetit; cavere potest
domino, a quo hæc consecutum se
speret.

In Classicum
parasitum. LXIX.

INVITUM cænare foris te, Classicæ, dicis:
Si non mentiris, Classicæ, dispeream.
Ipse quoque ad cœnam gaudebat Apicius ire;
Cum cœnaret, erat tristior ille, domi.
Si tamen invitus vadis, cur, Classicæ, vadis?
Cogor, ais: verum est, cogitur & Selius.
En rogat ad cœnam, Melior, te, Classicæ, rectam.
Grandia verba ubi sunt? si vir es, ecce nega.

INTERPRETATIO.

O Classicæ, dicis te non lubenter cænare
foris: O Classicæ, ne vivam, nisi di-
cis mendacium. Ipse etiam Apicius leta-
batur ire ad cœnam. Ille erat tristior,
cum cœnaret domi. Nihilominus si non is

libenter, quare is, o Classicæ? Cogor, in-
quis; verum est, cogitur & Selius. O Clas-
sicæ, en Melior te invitat ad cœnam re-
ctam. Ubi sunt voces magnificæ; Si vir
es, ecce recusa.

N O T A.

Apicius.] Sensus est, Si ditissimus
& luxuriosissimus Apicius, de quo epig.

22. lib. 3. libenter cœnavit foris, cur tu
pauper invitus cœnabis?

Coger.] Ab amicis, inquit Classicus.
Cogitur &.] Gula nempe cogit vos.
 De Seliio dictum epig. 11. & 14. supra.

Melior.] Cujus tanta fuit mensæ elegantia, ut nitidus fuerit appellatus. Statius lib. 2. Sylvarum de arbore Atedii.

Stat. quæ perspicuas nitidi Melioris opac

Arbor aquas.

Suetonius in Domitiano cap. 7. *Sportulas publicas sustulit, revocata cœnarum rectarum consuetudine.* Fuit vero cœna recta ea qua simul cum patrono excipiebantur clientes, epig. 50. lib. 8.

Grandia.] Te scilicet invitum cœnare foris.

Si vir es.] Si gulam cohibere potes, dic te nolle ad cœnam Melioris ire.

LXX.

Ad Cæcilianum
invidum. LXXI.

CANDIDIUS nihil est te, Cæciliane? notavi
 Si quando ex nostris disticha pauca legis,
 Protinus aut Marfi recitas, aut scripta Catulli,
 Hæc mihi das, tamquam deteriora legas,
 Ut collata magis placeant mea? credimus illud.
 Malo tamen recites, Cæciliane, tua.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cæciliane, nihil est simplicius te, animadverti, si quando legis pauca disticha ex nostris, statim recitas carmina Marfi aut Catulli, Hæc mihi tradis,

tamquam legas pejora. an ut mea comparata magis placeant? opinamur illud. Attamen, o Cæciliane, malo recites tua.

N O T A.

Candidus. Candidus ille dicitur, qui ingenue, & absque invidia judicat,

Marfi. Qui epigrammatum scriptor fuit non ignobilis. Vide epistolam lib. 1. & epig. 5. lib. 5.

Hæc mihi das.] Carmina Catulli, aut Marfi a te recitata, ut ipse judicem meis versibus esse deteriora.

Credimus. Per ironiam subjeit poeta? credo te eo fine & animo veterum poemata recitare, ut meis collata, deteriora videantur.

Malo. Tuis enim scriptis collati mei versus facile meliores judicabuntur. Vel, malo ut tua recites, eaque cum egregiis Catulli & Marfi versibus conferas.

LXXII.

LXXIII.

In Saufellum

hæc divitem. LXXIV.

CINCTUM togatis post & ante Saufellum,
 Quanta reduci Regulus solet turba,
 Ad alta consuevit templa cum reum misit,
 Materne cernis? invidere nolito.

Comi-

EPIGRAMMATUM LIBER II. 117

Comitatus iste sit precor tuus numquam.
Hos illi amicos, & greges togatorum,
Fusciculus præstat, & Faventinus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Materne, an vides Saufellum stipatum anteaambulenibus a fronte atque a tergo, quanta multitudine solet Regulus reduci domum, cum misit reum ton-

sum ad templa excelsa? ne invideas. Opro numquam habeas talem comitatum. Fusciculus & Faventinus comparant illi hos amicos, & greges clientum.

N O T E.

Quanta reduci.] Insignis fuit caussarum patronus hic regulus, de quo epig. 13. lib. 1. domum vero patroni, cum caussas obtinuerant, ab amicis reorum absolutorum deducebantur.

Ad alia tonsum.] Rei nec barbam nec capillos resecabant, epig. 24. supra: absoluti vero tondebantur, & Jovi Capitolino gratias acturi ascendeabant Capitolium, idcirco tonsum reum dixit pro absoluto.

Fusciculus & Faventinus.] Duo foeneratores, a quibus mutuam pecuniam acceperat Saufellus, qua hunc togatorum comitatum conducere, epig. 57. supra. Fusciculus & Faventinus prædia vel vendita vel pignori data, ut esset unde adulatoribus his satisfaceret: nam prædiorum potius quam foenerariorum nomina sunt. Heraldus.

De leone

mansueto, sed ad feritatem reverso. LXXV.

VERBERA securi solitus leo ferre magistri,
Insertamque pati blandus in ora manum:
Dedidit pacem, subito feritate reversa,
Quanta nec in Libycis debuit esse jugis.
Nam duo de tenera puerilia corpora turba,
Sanguineam rastris quæ renovabat humum,
Sævus & infelix furiali dente peremit.
Martia non vidit majus arena nefas.
Exclamare libet, crudelis, perfide prædo,
A nostra pueris parcere disce lupa.

I N T E R P R E T A T I O.

Leo assuetus pati flagella rectoris sui, & benignus ferre manum immissam in ora; oblitus est patientie immanitate protinus reversa, quanta nec esse debuit in montibus Africæ: Nam ferus & miser dente furioso interfecit duos pueros ex

turba tenera quæ rastris versabat terram cruentam. Majus scelus non visum est in arena Romana. Placet exclamare, O sæve, o perfide prædo a nostra lupa disce ignoscere pueris.

N O T E.

Securi magistri.] nihil metuentis. Vide epig. 10. lib. Speët.

In Libycis.] Libya abundat leonibus.

Sanguineam.] Arenam scilicet sanguine & humano & ferino cruentam, quam theatrales ministri solebant cum rastris versare, ut lubrica multo san-

guine terra stabilis fieret & firma ad standum & pugnandum. Hoc munus implebant simul cum aliis hi duo pueri a furioso leone dilaniati.

Sævus.] præter morem suum; & infelix, quia ipse postea intersectus est.

Martia arena.] in qua tamen cædes

des quamplurimæ perpetrabantur. ipsos uberibus admotis nutrit. Hæc
Nostra lupa.] quæ non modo Romulo & Remo infantibus pepercit, sed historia fati nota est ex Plutarcho in
 Romulo & Remo

De Mario,
 cujus hereditatem irredet. LXXVI.

ARGENTI libras Marius tibi quinque reliquit.
 Cui nihil ipse debas, is tibi verba dedit.

I N T E R P R E T A T I O.

Marius tibi reliquit quinque libras argenti. Is tibi dedit verba, cui ipse nihil donabas.

N O T E.

Argenti libras.] Ab instituto herede Marius hereditatæ, cujus nomen ignoratur, reliquit tantum quinque libras argenti, unde deceptus est, relicto nempe exiguo quinque librarum argenti legato, cum totam hereditatem expectaret captator ille. In eo locus est quod cum verba tantum, non munera, Mario dedisset captator, vicissim Marius verba dedit, seu illum spe sua frustravit.

In Cosconium,
 quænam sint brevia epigrammata. LXXVII.

COSCONI, qui longa putas epigrammata nostra,
 Utilis ungendis axibus esse potes.

Hac tu credideris longum ratione colossum,

Et puerum Bruti dixeris esse brevem.

Disce, quod ignoras: Marfi, doctique Pedonis,

Sæpe duplex unum pagina tractat opus.

Non sunt longa, quibus nihil est, quod demere possis:

Sed tu, Cosconi, disticha longa facis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cosconi, qui existimas epigrammata nostra longa, potes esse aptus ungendis axibus. Hoc modo tu existimaveris colossum esse longum, & dixeris puerum Bruti esse brevem. Accipe, quod nescis: sæpe unum opus Marfi, atque eruditi Pedonis occupat duas paginas. Non sunt longa, quæ nihil habent quod possis tollere: verum tu o Cosconi, componis disticha longa.

N O T E.

Utilis ungendis.] hoc est, esses aptior aurigæ servus, qui in circo axes ad celeritatem ungere, cum sis celeritatis seu brevitatis studiosus, quam lector epigrammatum Ramiresius Cosconium habetem & stolidum per circumlocutionem a poeta dici putat: axes enim unguine unguntur: unguem autem extrahitur ab animalibus obelitis: obeli vero homines dicuntur ut plurimum stolidi. Si ergo ungendis axibus utilis est Cosconius, pinguis, obesus, atque ita stolidus est.

Hac ratione.] Qua tu censeres longa esse

mea epigrammata, ita dices longum esse colossum, qui longus esse nequit, cum habeat suam proportionem.

Et puerum Bruti.] statuat pueri a Bruto amati, qui formosissimus fuit, sed exiguae stature, nec tamen parvus dici debet, utpote qui membra habeat proportionata, Lib. 9. epig. 51. lib. 14. epig. 171.

Marfi & Pedonis.] poetæ nempe egregii fuerunt, qui vel unum epigramma duabus paginis absoluebant. De Marfo supra dictum epig. 71. Pedonis vero

Albi-

EPIGRAMMATUM LIBER II. 119

Albinovani restat consolatio ad Liviam.

Sed tu.] qui nec venuste quicquam, nec argute dicere potes. Brevis vero est ille poeta, qui facit quod instituit, cum nempe dicit apte pro subiecta ma-

teria: longum vero vel unum distichum videri potest, in quo aliquid superfluum est. Cosconii disticha mala nempe hoc sensu longissima esse intelligit.

Ad Cæcilianum,

cujus frigidas thermas irridet. LXXVIII.

ÆSTIVO serves ubi piscem tempore, quæris?
In thermis serva, Cæciliane, tuis.

I N T E R P R E T A T I O.

Rogasne ubi serves piscem æstatis tempore? O Cæciliane, serva in tuis thermis.

N O T A.

In thermis.] quæ tamen a calore, qui sunt frigida, ut vel æstate pisces a corruptione vindicare possint.

In Nasicam,

cujus fallacias carpit. LXXIX.

INVITAS tunc me, cum scis, Nastica, vocatum.
Ecusatum habebas me, rogo: cæno domi.

I N T E R P R E T A T I O.

ONastica, tunc me vocas ad cœnam, cum scis me invitatum. Oro, me excusatum cæno domi.

N O T A.

Vocatum.] Alii vocasse: hoc est, Cum scis, o Nastica, domi me amicis instruxisse cœnam, tunc me invitas utru inviteris. Sed poeta, quasi non intellecta mente Nasticæ, se excusat.

Cæno domi.] Cum domi cœnaturus esset poeta, facere excusat se, quasi fuisset a Nastica invitatus, cujus cœnæ parvi faceret, aut potius tunc invitati se debere ostendit.

De Fannio,

cujus spontaneam mortem arguit. LXXX.

HOSTEM cum fugeret, se Fannius ipse peremit.
Hic rogo, non furor est, ne moriari, mori?

I N T E R P R E T A T I O.

Fannius ipse se interfecit, cum vitaret inimicum. Quæso, nonne hic furor est, interire, ne intereas?

N O T A.

Fannius.] Quem irridet, quod metu mortis ipse sibi mortem consciverit. De hac voluntaria morte, aut potius

de hoc furore diximus lib. I. epig. 9.

Hic rogo.] Alii hoc rogo.

In Zoilum,
cui mortem imprecatur. LXXXI.

LAXIOR hexaphoris tua sit lectica licebit;
Cum tamen hæc tua sit, Zoile, sandapila.

I N T E R P R E T A T I O.

FAs eris ut tua lectica sit amplior hexaphoris; cum tamen, o Zoile, sit tuum feretrum.

N O T E.

Laxior.] Divites, & nobiles Romani circumferebantur vivi, mortui vero efferebantur in lecticis: pauperes & plebei in sandapilis. Suetonius in Domitiano cap. 17. *Cadaver ejus populari sandapila per vespillones exportatum.* Precatur autem poeta ut superbi Zoili lectica fiat sandapila, qua dignum illum

existimabat: hexaphorum dicitur lectica quæ a sex servis portatur. In vetusto codice sic legitur ultimus versus:

Cum tamen hæc tua sit, Zoile, sandapila est.

Argute quidem, cum vivum cadaver videretur Zoilus.

Ad Ponticum
hominem facinorosum. LXXXII.

ABSCISSA servum quid fingis, Pontice, lingua?
Nescis tu populum, quod tacet ille, loqui?

I N T E R P R E T A T I O.

O Pontice, quid simulas linguam fuisse abscissam servo? an tu ignoras populum dicere, quod ille silet?

N O T E.

Quid fingis.] Cum ipse Ponticus elinguem reddidisset servum, ne turpitudinem ejus declararet; fingeat ab alio linguam fuisse servo abscissam; sed frustra, teste etiam Juvenale sat. 9.

— *secretum divitis ullum*

Esse putas? servi ut taceant, jumenta loquuntur,

Et canis, & postes, & marmora, &c.

Alii *fadas*. Sensus manifestus est.

In servum maritum. LXXXIII.

FOEDASTI miserum, marite, mœchum.
Et se qui fuerant prius, requirunt
Trunci naribus, auribusque vultus.
Credis te satis esse vindicatum?
Erras. iste potest & irrumare.

I N T E R P R E T A T I O.

O Marite, deformasti infelicem adulterum. Et truncata naribus atque auribus forma, qua fueras antea.

An existimas te satis vindictæ sumpsisse?
Falleris

N O T E.

Et se requirunt. Sensus est, ab uxore tua requiritur prior mœchi forma, cum

sana illi supersit pars qua peccare possit, & forte foedius quam antea.

LXXXIV.

Ad amicum,

a quo lepide petit togam. LXXXV:

VIMINE clausa levi niveæ custodia coctæ,
 Hoc tibi Saturni tempore munus erit.
 Dona quod æstatis mihi tibi mense Decembri,
 Si quæreris, rasam tu mihi mitte togam

I N T E R P R E T A T I O .

Custodia nivea coctæ septa tenui vimine, tibi donabitur his Saturnalibus. *mihi munus æstatis, tu mitte ad me togam rasam.*
 Si expostulas quod mense Decembri tibi

N O T E .

Custodia coctæ.] hoc est ampulla vitrea vimine supertexta qua conservetur aqua decocta, & saccata, & nivibus refrigerata, de qua Juven. sat. 5.

Si stomachus domini fervet vinoque, ciboque,

Frigidior Geticis petitur decocta pruinis.

Alii legunt copte minus bene: est genus placentæ de qua epig. 68. lib. 14.

Dona quod æstatis.] cum aquam frigidam conservet hæc ampulla.

Si quæreris.] Si ægre fers hyeme tibi mitti munera æstiva, tu ad me remitte togam æstiva. De Saturnalibus dicemus epig. 85. lib. 5.

Ad Classicum,

se non gloriari novo versuum genere. LXXXVI.

QUOD nec carmine gloriior supino,
 Nec retro lego, Sotaden cinædum,
 Nūquam Græcula quod recantat Echo,
 Nec dicat mihi luculentus Atys
 Mollem debilitate Galliambon,
 Non sum, Classice tam malus poeta.
 Quid si per glaciæ vias Petauri
 Invitum jubeas subire Ladam?
 Turpe est difficiles habere nugas,
 Et stultus labor est ineptiarum.
 Scribat carmina circulis Palæmon;
 Me raris juvat auribus placere.

I N T E R P R E T A T I O .

O Classice, non sum tam malus poeta, quod nec me prædico versu retrogrado, nec lego carmina recurrentia Sotada cinædi, quod Græcula Echo nullo in loco reddis vocem, nec elegans Atys mihi dicat Galliambon mollior effeminatum.

Quid si jubeas volentem Ladam incedere per iter tenuis Petauri? Indecorum est habere ineptias difficiles & labor nugarum insanus est. Palæmon plebi componat versus: gaudeo gratus esse auribus raris.

N O T E.

Glorior Supino.] Supinus cursus est ille qui retro fit. Ovidius de Ponto eleg. 5.

*Fluminaque in fontes cursu radi-
tura supino.*

Itaque carmen supinum intellige illud quod metro stante sic recurrit, ut neque litteris motis, neque transpositis, ut ab initio ad finem, sic a fine relegitur ad initium: quale est istud,

Roma tibi subito moribus ibit amor.

Sotadem cinadum.] Dixit metonymice pro eo carmine cujus Sotades Cretensis inventor fuit: scripsit enim obsecræna carmina reciproca seu recurrentia. Sotadem meminit Strabo lib. 14. Lege Scaligerum lib. 2. Poet. cap. 30.

Gracula Echo.] Echiaca carmina interpretare maxime in usu apud Græcos, teste Scaligero lib. 2. Poet. cap. 29. Sunt in quibus arte id elaboratum est, ut esset extremæ vocis responsio ac repetitio, Exempli gratia,

Femina dira viri nex est, & terribilis lis.

Lege cap. 10. lib. 4. Anthologiæ.

Galliambon.] Scaliger Poetices lib. 2. cap. 21. Galliambicum, inquit, appellarunt: propterea quod Gallis Cybeles Sacerdotibus multa scripserint eo versu posteri: inter quos Catullus pulcherrimum edidit, ita ut & castigandi, & imitandi fustulerit occasionem, cujus initium est,

*Super alta vectus Atys celeri rate
maria.*

Fuit autem Atys Phrygius elegans forma, quem arsit Cybele: hoc est, Non scribo, inquit Martialis, carminis ge-

nus molle & elumbe. Vide Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 21.

Per graciles.] Scaliger ad hunc versum Manilii lib. 5.

*Corpora que valido salium excusse
Petauro.*

Sic de Petauro differit. Rota in sublimi posita a duobus versabatur. Alter superne, alter inferne nitebatur. Ita fiebat ut alternis dejecti nunc penderent, nunc erecti federent. Per eandem rotam etiam corpora contento saltu subiecta trajiciebant. Lib. 11. epig. 22.

*Quam rota transmissa toties intacta
Petauro.*

Ladas cursor erat velocissimus, de quo epig. 100. lib. 10. qui tamen velocitate sua uti nequiret ad subeundam Petauri machinam, quod scilicet hos ludos exercere more funambulorum non sit solitus: ita non debent nobiles poetæ minutiis illis & subtilibus ineptiis operam dare.

Circulis.] hoc est, plebejorum hominum otiosæ coronæ, ut dixit epig. 42. lib. 1.

Palæmon.] Grammaticorum superbissimus, cujus arrogantia fuit tanta, ut Marcum Varonem porcum appellaret, secum & natus & moriturus litteras jactaret, Suetonius de illustribus Grammaticis cap. 23. vel forte alius fuit hic Palæmon.

Raris.] hoc est, paucis sed doctis Horatius sat. ultima 1. ferm.

Neque, te ut miretur turba, labores

Contentus paucis lectoribus,

In Phæbum

deformem. LXXXVII.

DICIS, amore tui bellas ardere puellas,
Qui faciem sub aqua, Phœbe, natantis habes:

I N T E R P R E T A T I O.

O Phæbe, dicis formosas puellas deperire amore tui, qui habes vultum natantis sub aqua.

N O T E.

Qui faciem.] Pallidam nempe, & turgidam, ex eo quod, ut ajunt, sub aqua augetur omnia. Ludit poeta, inquit

Ramiresius in illa antithesi, ardere puellas, & faciem natantis habere; vix enim ejusmodi vultus flammæ accendat.

In

In Mamercum
malum poetam. LXXXVIII.

NIL recitas, & vis, Mamerce, poeta videri.
Quidquid vis esto, dummodo nil recites.

INTERPRETATIO.

O Mamerce, nihil recitas, & cupis poeta existimari. Esto quidquid places, dummodo nihil recites.

N O T A.

Nil recitas.] Olim poetæ recens elucubrata poemata publice recitabant. Juvenalis sat. 7. versu 39.

—As si dulcedine fama
Succensus recites, Maculonus com-
modas ades,
As longe ferrata domus servire jubetur.

Dummodo.] Nos enim importunitas recitationibus enecares. Horatius in fine artis poeticæ.

Indoctum doctumque fugat recitator
acerbus:

Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo.

In Gaurum
ebriosum, & impurum. LXXXIX.

QUOD nimio gaudes noctem producere vino,
Ignosco: vitium, Gaure, Catonis habes.
Carmina quod scribis Musis & Apolline nullo
Laudari debes: hoc Ciceronis habes.
Quod vomis, Antoni: quod luxuriaris, Apici:
Quod fellas, vitium dic mihi cujus habes?

INTERPRETATIO.

O Gaure, parco quod delectaris protrahere noctem nimio mero: laboras vitio Catonis. Celebrandus es, quod condis ver-

sus, invitis Musis, & Apolline invito: id accipis a Cicerone. Quod vomis, ab Antonio; quod luxuriaris, ab Apicio...

N O T A.

Catonis habes.] Horatius lib. 3. ode 21.
Narratur & prisce Catonis
Sepe mero caluisse virtus.

Hoc Ciceronis.] Qui male scribebat carmina. Juvenalis sat. 10.

O fortunatam natam me consule Romanam!

Antoni gladios potius contemnere, si sic

Omnia dixisset.

Quod vomis.] Antonii vomitus describit Cicero in 2. Philippica.

Apici.] Qui suum patrimonium luxu consumplit, de quo agemus epig. 22. lib. 3.

Ad Quintilianum,
de voto suæ vitæ. XC.

QUINTILIANE, vagæ moderator summe juventæ,
Gloria Romanæ, Quintiliane, togæ,
Vivere quod propero pauper, nec inutilis annis,
Da veniam; properat vivere nemo satis.
Differat hoc, patrios optat qui vincere census,

Atria-

Atrique immodicis arctat imaginibus.
 Me focus, & nigros non indignantia fumos
 Testa juvant, & fons vivus, & herba rudis.
 Sit mihi verna satur: sit non doctissima conjux:
 Sit nox cum somno: sit sine lite dies.

I N T E R P R E T A T I O .

O *Quintiliane, summe rector juventutis errantis, o Quintiliane decus togæ Romanæ, ignosce quod inops, necdum senex festino vivere: nullus festinat satis vivere. Prorex hoc, qui cupit superare bona paterna, & qui implet atria multis*

imaginibus. Focus, & domus non aspernans fumos nigros, fons vivus, & gramen naturale me delectant. Habeam servum saturatum: habeam uxorem non doctissimam: dormiam per noctem; & dies praterent sine lite.

N O T E .

Quintiliane.] Calaguritanus fuit; Calaguris vero urbs est Hispaniæ ad rîspas Iberis, hodie *Calaborra* in Castilia veteri. Summo cum splendore rhetoricam docuit Romæ, atque ad senatoriam dignitatem est evectus, ut colligere est ex Juvenalis verbis sat. 7. sic enim de Quintiliano loquitur,

Apositam nigre lunam subtexis aluta.
 Aluta autem senatorum & nobilium Romanorum erat ornamentum, epig. 29. supra.

Quod propero.] Properat ille vivere, qui sine ulla mora genio indulget.

Differat hoc.] Non indulgeat genio suo is, quis suo patre ditior vult evadere.
Imaginibus.] Majorum imagines, qui præclari aliquid gesserant, collocabantur in atriis, seu in primo intra ædes aditu. Juvenalis sat. 8.

Quis fructus generis sabula jactare capaci,

Corvinum, & posthac multa deducere virga

Fumosos equitum cum ditatore magistras.

Et nigros non.] hoc est, ædes auro nitidas non ambio, sed vel fuliginosæ non displicerent.

Fons vivus.] Aqua naturalis, non factus liquor.

Herba rudis.] Gramina sua sponte nascentia, nec otiosis ordinata, myrtetis ut dixit lib. 3. epig. 58.

Verna satur.] Servi saturi alacriter serviunt, nec conqueruntur, nec convivis invident, epig. 58. lib. 3.

Vescuntur omnes, ebriorque non novit satur minister invidere convivæ.

Conjux non doctissima.] Quæ enim docta, plerumque molesta est. Juvenalis sat. 6.

Non habeat matrona tibi quæ junctæ recubis,

Dicendi genus, aut cursum, sermone rotato

Torqueat entymema, nec historicos sciat omnes.

Sine lite dies.] Epig. 15. lib. 5.

Nec lites tetricas, forumque triste Nossemus.

Ad Cæsarem Domitianum,
 a quo petit jus trium liberorum. XCI.

RERUM certa salus, terrarum gloria, Cæsar,
 Sospite quo magno credimus esse deos:

Si festinatis totis toties tibi læta libellis

Detinuere oculos carmina nostra tuo:

Quod fortuna vetat fieri, permitte videri,

Natorum genitor credar ut esse trium.

Hæc, si displicui, fuerint solatia nobis:

Hæc fuerint nobis præmia, si placui.

INTERPRETATIO.

O Caesar, certa salus rerum, decus, orbis,
quo salvo putamus existere magnos
deos: si libris properatis versus nostri so-
zies a te lecti demorati sunt tuos oculos:

concede comparere, quod fieri prohibet
fortuna, ut existimer pater trium libero-
rum. Hæc fueris nobis consolatio, si displi-
cui; hæc vero nobis fueris merces, si placui.

NOTÆ.

Sospite quo] Ex tua incolumitate
credimus & deos esse, & rerum humanarum
curam suscipere, lib. 7. epig. 59.
lib. 5. epig. 1.

Sospite quo gratum credimus esse Jovem.

Si festinatis.] Si carmina mea festina-
ta, ac prope ex tempore condita legisti.

Quod fortuna.] Hæc erat formula
petendi jus trium liberorum.

Natorum genitor.] Qui tres habebant
liberos, multis privilegiis gaudebant.
In spectaculis honestior illis locus assi-
gnabatur: in honoribus petendis gratia

hiebat annorum propter liberos. Codice
de decurionibus lege 9. In albo decurio-
num præscriptis, patrem non habenti filios
anteferrî constat, Juven. sat. 9.

*Jura parentis habes, propter me scri-
beris heres,*

Legatum omnes capis, &c.

Gellius lib. 2. cap. 15. Sicuti capite se-
prio legis Julia, priori ex Consulibus
fasces sumendi potestas fit, non qui plu-
res annos natus est, sed qui plures libe-
ros quam collega, aut in sua potestate
habet, aut bello amisit.

Ad uxorem,

ut sibi habeat res suas. XCII.

NATORUM mihi jus trium roganti
Musarum pretium dedit mearum,
Solut qui poterat. valebis uxor.
Non debet domini perire munus.

INTERPRETATIO.

Ille unicus qui poterat, mihi potenti
concessit jus trium liberorum, mercedem

mearum Musarum. O conjux, valebis.
Donum domini non debet esse inutile.

NOTÆ.

Solut qui.] Nam solus Cæsar con-
cedebat hoc jus de quo precedenti epig.
& epig. 95. lib. 3.

Valebis uxor.] A me disces. Verba
divortii hæc sunt, *Tuas res tibi habero.*
Item hæc, *Tuas res tibi agito.* Leg. 2.
D. de divortii. Alii aliter explicant *va-
lebis*, nimirum moriaris oportet.

Non debet.] Jam enim ex matrimo-

nio liberos suscipere nolo, ne quod mi-
hi beneficium a Domitiano concessum
est, paterna lege consequar. Aut in-
tellige *et valebis* pro, morere ut tibi
succedam: nam pro numero liberorum
sibi invicem succedebant vir & uxor.
Vide Ulpianum lib. regularum tit. 15.
Judicet lector.

Ad Regulam

requirentem primum librum. XCIII.

PRIMUS ubi est, inquis, cum sit liber iste secundus?
Quid faciam, si plus ille pudoris habet?
Tu tamen hunc fieri si mavis, Regule, primum:
Unum de titulo tollere jora potes:

I N T E R P R E T A T I O .

U *Bi est primus liber, ais, cum iste sis secundus? Quid agam, si illi plus verecundia est? Attamen, o Regule, maus hunc fieri primum, licet demere unum josa ex titulo.*

N O T A .

Primus ubi.] In lucem prodiit secundus hic liber, primo non edito, forte quia cautior fuit poeta, donec legentium judicia audiret; vel forte quia in primo libro multa scripserat ad laudem Titi, cujus tamen non addiderat, sed

Cæsarem tantum dixerat, quæ libenter laturus non erat Domitianus, qui Titi fratris, & patris Vespasiani laudes arrogabat sibi.

Unum de titulo. [Duo *xx.* secundum librum denotant, unum vero *i.* primum.]

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER III.

Ad lectorem de libro Gallicano. I.

HOC tibi, quidquid id est, longinquis mittit ab oris
Gallia Romanæ nomine dicta togæ.
Hunc legis, & laudas librum fortasse priorem.
Illa, vel hæc mea sunt, quæ meliora putas.
Plus sane placeat, domina qui natus in urbe est.
Debet enim Gallum vincere verna liber.

INTERPRETATIO.

Gallia fortita nomen a toga Romano-
rum ad te mittit hoc quaecumque est
ex remotis regionibus. Evolvit hunc, &
forte commendat priorem libellum. Illa
qua magis probas, vel etiam hæc mea
sunt. Magis certe probetur, qui editus
est in urbe a domino. Nam verna liber,
Gallico potior esse debet.

N O T E.

Longinquis.] e foro Cornelii (librum enim illinc fuisse missum docet epig. 4. infra) hodie *Imola*, quæ urbs est Galliarum cisalpinæ, dictæ togatæ, quia velintum Romanorum assumpserat.

Illæ.] epigrammata scilicet primi vel secundi libri, quæ tibi sunt gratiora, mea sunt, imo & hæc libri tertii mea sunt.

Legunt alii per interrogationem, *Quæ meliora putas?* An illa primi, aut secundi, vel hæc tertii libri epigrammata, quæ omnia mea sunt.

Debet enim.] Vernæ servi sunt domini sui domini nati; vernam vero priorem librum Romæ scriptum appellat, ut opponatur huic tertio in Gallia composito.

*Ad librum suum,
ut sibi quærat patronum.*

CUJUS vis fieri, libelle, munus?
Festina tibi vindicem parare,
Ne nigram ciso raptus in culinam
Cordyllas madida regas papyro,
Vel thuris piperisque sis cucullus.
Faustini fugis in sinum? sapisti.
Cedro nunc licet ambules perunctus,
Et frontis gemino decens honore
Piæis luxurieris umbilicis;
Et te purpura delicata velet,

Et

Et cocco rubea superbus index,
Illo vindice nec Probum timeto.

I N T E R P R E T A T I O.

O Liber, cui cupis donari Propera tibi
querere patronum, ne subito raptus
in fuliginosam culinam operias cordyllas
uvula cbarsa, aut fias cucullus thuris
& piperis. Confugisne in gremium Fau-
stini? Reffe facis. Nunc fas est incedas

perfusus oleo cedvino, & decorus dupli-
ci frontis ornamento luxuriose orneris de-
pictis umbilicis; & mollis purpura tegat
te, & titulus superbus cocco fulgeat,
illo assertore, nec ipsum Probum metue.

N O T E.

Tegas cordyllas.] pisciculi sunt partus
scilicet thynnorum, qui post elapsum
primum annum thynni nuncupantur.
Perlius sat 2.

nec scombro metuentia carmina,
nec thurs.

Faustini.] de quo epig. 26. lib. 1.
Cedro nunc.] synecdochi Xos ponitur,

pro oleo expresso ex cedro, quo libri un-
gebantur contra tineas & cariem.

Et frontis gemino.] de librorum orna-
mentis diximus epig. 67. lib. 1.

Nec Probum.] Grammaticus fuit cri-
ticus, cujus meminit Suetonius de Gram-
maticis.

In mulierem d. formem

corpore, vultu vero formosam. III.

FORMOSAM faciem nigro velamine celas;
Sed non formoso corpore lædis aquas.

Ipsam crede deam verbis tibi dicere nostris,
Aut aperi faciem, vel tunicata lava.

I N T E R P R E T A T I O.

A Tro velo obtegis vultum pulcrum; *Puta ipsam deam tibi dicere nostris verbis,*
sed deformi corpore corrumpis undas. Vel detege vultum, vel tunicata ablue te.

N O T E.

Velamine celas.] Alii medicamine ve-
las. Eligat lector. Prior lectio mihi vi-
detur melior.

Ipsam crede.] aquæ Nympham intel-
lige; fontibus autem numen inesse col-

ligebant veteres ex pereannitate. scaturi-
ginis.

Aperi.] aut ex deformi tuo corpore
colligemus faciem quoque esse defor-
mem.

Ad librum suum,

cur abierit Roma, & quando rediturus sit. IV.

ROMAM vade, liber, si veneris unde, requirer;
Æmiliz dices de regione viæ.

Si quibus in terris, qua sumus in urbe rogabit:

Corneli referas me licet esse foro.

Cur absum, quæret: breviter, tu multa fatere,

Non poterat vanæ tædia ferre togæ.

Si, quando veniet? dicet: responde, poeta

Exierat: veniet cum citharædus erit.

INTER-

INTERPRETATIO.

O Libelle, proficiscere Romam. Si rogabit Fauſtinus, unde veneris; respondebis de regione via Emiliae. Si percontabitur, quibus in terris ſimus, qua in civitate; ſas eſt respondeas me eſſe in foro

Cornelii. Rogabit cur abſim: tu breviter ſaſtere multa. Nequibat pari ſuſſidia vana roge. Si diceret, Quando redibis? Reſponde, Poeta diſceſſerat, revertetur cum citharædus evaſerit.

NOTA.

Emilia dices.] Illam intellige quam ſtravit Emilius Lepidus, qua ſcilicet iter erat ad forum Cornelii, hodie Imola.

Breviter tu multa.] Paucis verbis complectere cauſas abſentiae meae, ſcilicet me non poſſe in urbe tot ſubire vana togatorum officia.

Reſponde.] Ultima videtur longa; ſed priſcorum more hoc verbum eſt

tertiæ conjugationis. Legunt alii,

Quando venis? dicit: tu reſpondere;
Poeta

Cum citharædus.] Tunc enim temporis Romæ pluris ſiebat citharædi, quam poetæ: ita Romanorum mores carpit, epig. 56. lib. 5.

Artes diſcere vult pecunioſas?

Fac diſcat citharædus aut ebrotantes.

Ad eundem,

ſoli Julio eſſe commendandum. V.

VIS commendari, ſine me curſurus in urbem,
Parve liber, multis? an ſatis unus erit?

Unus erit, mihi crede, ſatis, cui non eris hoſpes,

Julius, aſſiduum nomen in ore meo.

Protinus hunc adeas, primique in limine teſti,

Quos tenuit, Daphniſ, nunc tenet ille Lares.

Eſt illi conjux, quæ te manibuſque ſuaque

Excipiet, vel ſi pulverulentus eaſ.

Hos tu ſeu pariter, ſive hanc, illumve priorem

Videris, hoc dices, Marcus avere jubet.

Hoc ſatis eſt. alios comendat epiſtola; peccat

Qui commendandum ſe putat eſſe ſuis.

INTERPRETATIO.

O Exigue libelle, ſine me properaturus Romam, cupiſne commendari multis? An unus ſufficit? Mihi fidem adhibe, unus cui non eris extraneus, ſufficit Julius, cujus nomen prædico aſſidue. Statim hunc convenias. Nunc vero in introitu primæ domus ille habet domicilium, quod occupavit Daphniſ. Habet uxorem qua

manibus. & gremio te accipiet, etiamſi advenias pulverulentus. Sive tu conſpexeris hos ſimul, ſive hanc prius, aut illum, hoc dices, Marcus nunciat ſalutem. Hoc ſufficit. Alii commendantur literis. Fallitur qui credit ſe eſſe commendandum ſuis amicis.

NOTA.

Primique.] Julius habitat in prima ſtatim domo ingredientibus Romam via Emilia, hanc appellat limen primi teſti: Julii vero ædes prior poſſederat Daphniſ. Legunt alii,

Protinus hunc primæ quæres in limine Teſtæ.

Teſta vero erat quædam urbis via, in cujus ingreſſu erant ædes iſtius Julii, de quo lib. 1. epig. 16.

Manibusque sinuque.] His verbis gratissimum fore Julio atque ejus uxori hunc librum auguratur.

Marcus.] Martialis. Ut advenientes

ave, seu *salve*, sic abeuntes & recedentes *vale* dicebant. Suetonius in Augusto cap. 53. Brissonius de formulis lib. 8.

Ad Marcellinum,
cui assentatur ob natales patris, & resectam
primam barbam. VI.

LUX tibi post Idus numeratur tertia Majas,
Marcelline, tuis bis celebranda sacris.
Imputat ætherios ortum hæc prima parenti:
Libat florentes hæc tibi prima genas.
Magna licet dederit jucundæ munera vitæ,
Plus numquam patri præstitit illa dies.

I N T E R P R E T A T I O.

O Marcelline, tu computas diem decimum octavum Maji bis colendum tuis sacrificiis. Hæc prima edidit genis in lucem ætheriam: hæc prima tibi

decerpit barbam ex genis florentibus. Quamvis illa lux concesserit ingens donum vitæ grata, numquam plus largita est patri.

N O T A.

Idus.] Martius, Majus, Julius; October, Nonas septimo, Idus decimo quinto die habent. Menses ceteri quinto Nonas, & Idus decimo tertio.

Bis celebranda.] quod ea die pater natus sit, & ipse Marcellinus deposuerit primam barbæ lanuginem: hæc enim la-

nugo deponebatur magna conviviorum & ludorum celebritate.

Magna licet.] Quod dies natalis vitam patri dederit, munus est ingens; sed majus est, quod eadem illa die filius vir evaserit: nam viri appellabantur a barba resecta.

De sportula
sublata, & cœna recta revocata. VII.

CENTUM miselli jam valete quadrantes,
Anteambulonis congiarium lassî,
Quos dividebat balneator elixus,
Quid cogitatis, o fames amicorum?
Regis superbi sportulæ recesserunt.
Nihil stropharum est: jam salarium dandum est.

I N T E R P R E T A T I O.

J Am valete, o miseri, centum quadrantes merces clientis defatigati, quos distribuere balneator elixus. O fames

amicorum, quid confetis; Sportulae regis superbi sublata sunt. Nihil fallaciarum est: salarium nunc donandum est.

N O T A.

Valete.] Quia salarium, id est cœna recta datur. Suetonius in Nerone cap. 16. *Publica cœna ad sportulas redacta.*

Nero cœnam rectam clientibus exhibitam a potentioribus redegerat ad sportulam; quæ calathus fuit, quo primum opo-

opsonia, postea centum quadrantes dabantur. Domitianus vero abrogato illo Neronis edicto revocavit cœnas rectas. Suetonius in Domitiano cap. 7. *Sportulas publicas sustulis, revocata cœnarum restarum consuetudine.*

Congiarium.] dicitur donum a congio mensura liquidorum.

Balneator elixus.] aquarum & vaporum calore prope coctus. Balneator hic fumitur pro eo qui sportulam distribuebat clientibus simul cum domino lavantibus.

O famas.] Exiguam quippe sportulam largientes patroni fame necabant suos clientes.

Regis superbi.] hoc est patroni, quem

dominum & regem appellabant clientes: vel Neronis superbi, qui cœnas rectas sustulerat: posterior hic sensus magis mihi placet. Epig. 2. lib. Spect.

Abstulerat miseris restia superbus ager. Neronis nempe.

Nihil stropharum.] Sportulas quandoque imminuebant avari, nec opsonia data æquabant centum quadrantes, & hæ erant strophæ quibus clientes circumveniebantur, & fame peribant: strophæ fallacia est *ἀνὰ τὴν στροφήν*vertere.

Salarium.] Annuas mercedes, & stipendia significat, hic vero victum unius diei, & videtur accipiendum pro cœna recta.

In Quintum
amatorem. VIII.

THAIDA Quintus amat. quam Thaida? Thaida luscam.
Unum oculum Thais non habet, ille duos,

INTERPRETATIO.

Quintus ardet Thaida. Quam Thaida? Thaida luscam. Thais caret uno oculo, ille duobus.

N O T A.

Unum oculum.] Jocus est a veritate ad metaphoram: Thais enim vere carebat uno oculo: Quintus vero metaphori

duobus carere dicitur, quod amore ita obcæcatur, ut vitia illius non deprehenderet.

In Cinna
obtrepatorem. IX.

VERSICULOS in me narratur scribere Cinna,
Non scribit, cujus carmina nemo legit.

INTERPRETATIO.

Cinna dicitur scribere carmina adversus me: ille non scribit cujus versus a nemine leguntur.

N O T A.

Nemo legis.] Ineptum poetam irridet, cujus versus perinde a nemine legeban-

tur, ac si numquam in lucem prodissent. Epig. 64. lib. 6.

In Philomusum
afotum. X.

CONSTITUIT, Philomuse, pater tibi millia bina
Menstrua, perque omnes præstitit illa dies,
Luxuriam premeret cum crastina semper egestas,
Et vitiis esset danda diurna tuis.
Idem te moriens hæredem ex asse reliquit:
Exheredavit te, Philomuse, pater.

I N T E R P R E T A T I O.

O Philomuse, pater tibi assignavit duo millia in mensem, & præbuit illa per omnes dies, cum crastina inopia semper urgeret luxum, & tribuendum esset diarium tuis vitiis. Idem moriens instituit te heredem ex asse: O Philomuse, genitor exheredavit te.

N O T A E.

Perque omnes.] Duo millia sesterium distribuit pater in triginta partes, & singulas singulis diebus dedit Philomuso, qui adeo prodigus erat, ut omnia esunderet: Alii intelligunt duobus quidem millia in unum mensem assignata fuisse Philomuso, sed tamen propter immodicas impensas singulis diebus duo millia Philomuso data, atque ab illo fuisse consumpta, ita ut in crastinum nihil ipsi prorsus superesset. Videat lector. Horatius sat. 3. lib. 1. sermonum.

Decies centena dedisset
Huic parco, paucis contento, quin-

que diebus

Nil erat in oculis.

Ex asse.] Ex tota hereditate in duodecim uncias ut plurimum divisa, quæ assem efficiunt.

Exheredavit te.] Cum enim factus sui juris Philomusus patrimonium brevi dilapidaturus esset, pater illum heredem instituens perinde fecerat, ac si exheredasset. Vel exheredavit, quod vivens pater tot & tantas impensas suppeditavit Philomuso, ut hereditatem vel nullam, vel ære alieno obrutam reliquerit.

Ad Quintum

amatorem Martiali iratum. XI.

SI tua nec Thais, nec lusca est, Quinte, puella,
Cur in te factum distichon esse putas?
Sed simile est aliquid: pro Laide, Thaida dixi.
Dic mihi, quid simile est, Thais, & Hermione?
Tu tamen es Quintus: mutemus nomen amantis,
Si non vult Quintus, Thaida Sextus amet.

I N T E R P R E T A T I O.

O Quinte, si tua puella nec est Thais, nec lusca; quare credis distichum esse compositum in te? Sed est aliqua similitudo: pro Laide, nominavi Thaida. Dic

mibi quam similitudinem habent Thais & Hermione? Nihilominus tu es Quintus: mutamus nomen amantis: si Quintus non vult, Sextus ardeat Thaida.

N O T A.

Si tua.] Hermionen amabat Quintus, non Thaida, ut dictum est epig. 8. supra.

Pro Laide.] Si puella tua Laïs vocaretur, haberet aliquam nominis similitudinem cum Thaidē.

Tu tamen es Quintus.] Etego Quin-

tus nominavi; unde Quintus videtur notatus.

Museus.] Cum enim meis in jocis semper utar nominibus fictis, nihil refert utrum Quintum, aut Sextum Thaidis amatorem nominem.

In Fabullum,

a cujus cœna unctos quidem, sed incœnatos convivas redire dicit. XII.

UNGUENTUM fateor bonum dedisti
Convivis here: sed nihil scidisti.
Res falsa est bene olere, & esurire.
Qui non cœnat, & ungitur, Fabulle,
Hic vere mihi mortuus videtur.

I N T E R P R E T A T I O.

*F*ateor, veri largitus es convivis bonum unguentum sed nihil scidisti. Res est falsa bene olere, & esurire. O Fabulle,

hunc existimo vere mortuum, qui non cœnat, & ungitur.

N O T A.

Unguentum.] Ante cœnam corpus unctum solebant veteres.

Scidisti.] Verbum est conviviorum proprium: qui vero nihil sciadebat, nihil convivis comedendum distribuebat.

Res falsa.] ironizans, id est ridicula & inepta.

Mortuus.] Mortui quippe unguntur, nec comedunt.

In Næviam,

quæ appositos cibos dixerat esse crudos, ne comederentur. XIII.

DUM non vis leporem, dum non vis carpere mullum,
Et plus quam patri, Næviam, parcis apro:
Accusas, rumpisque coquum, tamquam omnia cruda
Attulerit, numquam sic ego crudus ero.

I N T E R P R E T A T I O.

*O*Næviam, dum recusas scindere leporem & mullum, atque ab apro te abstines, plusquam a genitore, criminaris, & lace-

ras coquum veluti apposuit omnia cruda, hoc modo numquam ego vexabor cruditate.

N O T A.

Numquam sic ego.] Ex nimia saturitate oritur cruditas stomachi, qua non erat laboraturus Martialis, cum cibos

crudos prætexeret Næviam, atque a mensa integros auferri juberet.

De Ticio
famelico. XIV.

ROMAM petebat esuritor Ticius,
Profectus ex Hispania.
Occurrit illi sportularum fabula:
A ponte rediit Mulvio.

INTERPRETATIO.

Ticius famelicus profectus ex Hispania ibat Romam. Fabula sportularum occurrit illi: reversus est a ponte Mulvio.

N O T E.

Occurrit.] In ponte Mulvio distante atque illinc ac periret fame, in Hispania mille passibus ab urbe accepit Ticius, niam rediit.
quam tenuis sportula daretur Romæ,

De Codro
amatore cæco, XV.

PLUS credit nemo, quam tota, Codrus in urbe.
Cum sit tam pauper, quomodo? cæcus amat.

INTERPRETATIO.

In tota civitate nullus magis credit, quam Codrus. Qua ratione, cum adeo egenus sit? Cæcus amat.

N O T E.

Credit.] Ludit in ambiguitate verbi, quæ tamen deformis est: vix enim credere, quod significat fidem adhibere, dâm vere fuisse cæcum hunc Codrum, & dare pecunias mutuo. qui amaret puellam, quam audierat esse formosam. Epig. 49. lib. 8.
Cæcus amat.] hoc est, amore obcæcatus existimat puellam esse formosam,

In Cerdonem
munerarium. XVI.

DAS gladiatores, sutorum regule Cerdo,
Quodque tibi tribuit subula, sica rapit.
Ebrius es: nec enim faceres id sobrius unquam,
Ut velles corio ludere, cerdo, tuæ.
Lusisti, satis est: sed te, mihi crede, memento
Nunc in pellicula, cerdo, tenere tua.

INTERPRETATIO.

OCerdo regule sutorum, exhibes gladiatores, & quod tibi acquirit subula, illud auferre gladius. Temulentus es: numquam enim id ageres fectus; ut cuperes, o cerdo, ludere tuo corio. Lusisti; sufficit: ut, mihi crede, recordare nunc te continere in tua pellicula.

N O T E.

Das gladiatores. Hunc cerdonem iterum irridet epig. 9. infra, qui Bononiz munus gladiatorium exhibuerat, quod olim principes tantum civitatis, & ma-

EPIGRAMMATUM LIBER III. 135

& magister edidit: ut patet ex Suetonio cap. 28. in Claudio. Credo vero, & tutor in eo differunt, quod tutor calceos faciat, credo refarciat.

Subula.] Quæstum facis, quem sica gladiatorum nempe, tibi eripit e manibus. *Ut velles corio.*] id est, impensis tuis

ludos exhibere.

Nunc in pellicula.] Infra artificii, & conditionis tuæ terminos contine te: huic proverbio locum dedit Agnus Cumanus, qui leonis pellem sibi adaptaverat, qua exutus, & agnitus ad necem usque verberatus est.

In Sabidum
male olentem. XVII.

CIRCUMLATA diu mensis scriblita secundis
Urebat nimio sæva calore manus:
Sed magis ardebat Sabidi gula: protinus ergo
Sufflavit buccis terque, quaterque suis.
Illa quidem tepuit, digitosque admittere visa est.
Sed nemo potuit tangere: merda fuit.

INTERPRETATIO.

Scriblita diu circumgestata secundis mensis nimio calore sæva adurebat manus: sed sabidi gula ardentior erat; statim igitur suis buccis sufflavit ter & quater. Illa quidem tepesacta est, & visa est posse tangi digitis: sed nullus potuit tangere, merda fuit.

NOTÆ.

Scriblita.] Placentæ species.
Sed nemo.] Quia impuro Sabidi ha-

litu fuerat corrupta. Epig. 93. lib. 7.

In Maximum
recitatore importunum. XVIII.

PERFRIXISSE tuas quæstæ est præfatio fauces.
Cum te excusaris, Maxime, quid recitas?

INTERPRETATIO.

In exordio conquestus es rancus esse tuas fauces. O Maxime, cum te excusaris, cur recitas?

NOTÆ.

Perfrixisse.] Nimio frigore te factum esse rancum.

Cum te excusaris.] Recitare non debuisse, sed tibi & nobis parcere.

De Vipera in ore ursæ. XIX.

PROXIMA centenis ostenditur ursæ columnis,
Exornant fistæ qua Platanona feræ.
Hujus dum patulos alludens tentat hiatus
Pulcher Hylas: teneram meruit in ora manum.
Vipera, sed cæco scelerata latebat in ore,
Vivebatque anima deteriore fera.
Non sensit puer esse dolo, nisi denta recepto,
Dum petit, o facinus facta quod ursæ fuit!

I 4

IN.

INTERPRETATIO.

Ursa videtur vicina centenis colum-
nis, ubi bellua adumbrata decorant
Platanona. Dum fomosus Hylas ludens
circum explorat apertas illius fauces; in-
seruit manum teneram in ora. At vipera

improba delitescbat in faucibus tenebro-
sis, & bellua vivebat spirata nequiore.
Puer non advertit inesse fraudes, nisi dum
meritur lesus dente, o scelus quod fuit
ursa ficta.

NOTE.

Proxima.] Platanon locus scilicet pla-
tanis confusus erat juxta porticum forte
Vipshanam, de qua epig. 14. lib. 2. ubi
ferz erant marmorez, vel zneaz.

Hylas.] Ejusdem nominis puer ab Her-
cule adamatus fuit; ab hoc Hyla pueri
formosi Hylz dicti sunt.

Caco in ore,) Intus enim videre non
poterat: legunt alii *in ore*, & ursam

zncam, fuisse intelligunt.

Vivebatque anima.] Pestifera nempe
& exitiali, vipera quippe latebat in
ejus faucibus.

Falsa quod.] Vera enim ura puero
tam formoso pepercisset: vel ab ea ab-
stinuisset puer. Alii o facinus cusa quod
ursa fuit. Alii, o facinus falsa quod ur-
sa facit.

De Canio

ridiculo XX.

DIC Musa, quid agat Canius meus Rufus?

Utrum ne chartis tradit ille visuris

Legenda temporum acta Claudianorum?

An quæ Neroni falsus adstruit scriptor?

An æmulatur improbi jocos Phædri?

Lascivus elegis, an severus herois?

An in cothurnis horridus Sophocleis?

An otiosus in schola poetarum

Lepore tinctos Attico sales narrat?

Hinc si recessit, porticum terit templi.

An spatia carpit lentus Argonautarum?

An delicatæ Sole rursus Europæ

Inter tepentes post meridiem buxos

Sedet, ambulatve liber acribus curis?

Titine thermis, an lavatur Agrippæ,

An impudici balneo Tigillini?

An rure Tulli fruitur, atque Lucani?

An Pollionis dulce currit ad Quartum?

An æstuentes jam profectus ad Bajas

Piger Lucrino navicatur in stagno?

Vis scire, quid agat Canius tuus? ridet.

INTERPRETATIO.

O Musa refer quid faciat Canius Ru-
fus meus? Anne committit scriptis
non perituris evolvendam historiam tempo-
rum Claudianorum? an quæ Neroni tribuit

falsus scriptor? an imitatur facetias Phæ-
dri malitiosi? an lascivus elegis, an gra-
vis heroicus? an tristis in cothurnis So-
phocleis? an feriatu regitat in schola poe-
tarum

tarum jocos respersos Astica venustate? hinc si abiit, deambulat in porticu templi. An otiosus emetitur spatia Argonautarum? an post meridiem iterum ad solem sedes inter tepidas buxos delicata Europæ? aut ambulat solutus anxietatibus molestis? an Titi, an Agrippæ thermis

abluitur? an balneo impuri Tigillini? an positur villa Tulli, & Lucani? an properat ad Quartum amanum Pollionis? an jam profectus ad Bajas ferventes iners navigat in stagno Lucrino? placet discere quid facias tuus Canius? ridet.

N O T A.

Canius.] De quo epig. 70. lib. 1.
Acta Claudianorum.] Claudii Imperatoris & ejus familiarum historia nota est ex Suetonio, & aliis.

An quæ Neroni.] An emendat historiam Neronis quam adulantes ipsi auctores falso scripserant. Tacitus in proœmio Annalium. Tiberii, Cæsaris, & Claudii, ac Neronis res, florentibus ipsis obmetum falsa; postquam occiderunt recensibus odiis compositæ sunt.

Phœdri.] Qui fuit Augusti libertus; fabulas Æsopi ex græco latinas fecit: improbum vero dixit, quia fictis animalium colloquiis sui temporis mores acriter carpit.

Elegis.] Elegiarum materiam sic definit Horatius in Arte poetica,

Versibus impariter junctis querimonia primum,

Post etiam inclusa est voti sententia compos.

Severus herois.] Grave est enim heroici carminis argumentum.

Sophocleis cothurnis.] hoc est, an componit tragœdias? in quibus inducti heroes altis nitebantur calceamentis, quæ dicta sunt cothurni. Sophocles car-

minis gravitate cæteros tragicos longe superavit.

Porticum teris templi.] Ambulat in porticu templi Iſidis, epig. 14. lib. 2. ubi etiam agimus de porticu Argonautarum & Europæ porticu, in qua post meridiem apricabatur Canius.

Titi-ne thermis.] Titi Imperatoris thermas interpretare. Legunt alii *Sertis thermis*, minus bene meo judicio, sed forte bene legeretur,

Sertis thermis an lavatur Agrippa: Agrippa quoque thermas construxerat, quibus nomen suum imposuerat.

Tigillini.] Alii legunt *Tigellini*: foedissimus fuit ille temporibus Neronis, de quo Tacitus lib. 14. Annalium. Juvenalis sat. 1.

Pone Tigellinum, &c.

Tulli & Lucani.] De his duobus fratribus dictum lib. 1. epig. 37. hoc est, an rusticatur.

Ad Quartum.] Prædium nempe ad quartum ab urbe lapidem.

An æstuant.] Aquas calidas Bajarum intellige in Campania, ubi & stagnum Lucrinum. Lib. 1. epig. 63.

In crudelem dominum. XXI.

PROSCRIPTUM famulus servavit fronte notatus.
Non fuit hæc domini vita, sed invidia :

I N T E R P R E T A T I O.

Servus fronte signatus tuitus est proscriptum. Non fuit hæc salus veri, sed vituperium.

N O T A.

Proscriptum. Antium Restionem hunc fuisse putant Interpretes, de quo Macrobius lib. 1. Saturn. cap. 11.

Fronte notatus.] De notis quæ ser-

rum frontibus inurebantur, Epig. 29. lib. 2.

Sed invidia.] Summa enim humanitate usus erga dominum, crudelem servus omnibus eum fecit odiosum.

De Apicio
helluone. XXII.

DEDERAS, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu gravatus, ne famem & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est, Apici, tibi gulosius factum.

I N T E R P R E T A T I O .

O *Apici, donaveras sexcenties abdomini, sed tibi restabat adhuc centies largum. Hoc tu dolens extremo hau-* *stu bibisti venenum, ne patereris famem & sitim. O Apici, nihil egisti gulosius.*

N O T A .

Bis tricenties.] Apicius, de quo Seneca ad Helviam, septingenta millia sestertium habebat in bonis; sexcenta millia luxu consumpserat, centum vero millia supererant, at veritus ille ne hac summa explere gulam non posset, venenum bibit.

Centies laxum.] hoc est, non minus centies, imo vero amplius. Alii legunt

luxu pro luxui.

Tibi,] Alii *te.*

Gulosus.] Is enim omnium gulosissimus videtur, qui centum sestertium millibus dives famem & sitim timeat: vel poeta irridet Apicium, quasi centies emisset summam portionem qua periit, unde cariore pretio numquam biberat.

In invitatore

apponentem cibos servis non convivis. XXIII.

OMNIA cum retro pueris opsonia tradas:
Cur non mensa tibi ponitur a pedibus?

I N T E R P R E T A T I O .

C *Um. a sergo porrigas servis omnes cibos, quare non sternis mensam ad pedes?*

N O T A .

Omnia cum retro.] Discumbentibus dominis ministrantes servi ad pedes stabant. Seneca lib. 3. de beneficiis cap. 27. *Us primum diluxis, servus qui cœnanti ad pedes steterat, narrat quæ inter cœnam ebrius dixisset.* Avarus vero ille

invitator cibos omnes pueris tradebat auferendos, ut crastinam in cœnam servarentur: vel forte pueris quos amabat, comedenda opsonia tradebat: ergo debuit mensam ponere a pedibus.

De bernioso haruspice. XXIV.

VITE nocens rosa stabat moriturus ad aras
Hircus, Bacche, tui victima grata sacris;
Quem Tuscus mactare Deo cum vellet haruspex,
Dixerat agresti forte, rudique viro;
Ut cito testiculos peracuta falce secaret,
Teter ut immundæ carnis abiret odor.
Ipse super virides aras luctantia pronus
Dum refecat cultro colla, premitque manu:

Ingens

Ingens iratis apparuit hernia sacris.

Occupat hanc ferro rusticus, atque secat;

Hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus,

Talibus & fibris numina prisca coli.

Sic modo qui Tuscus fueras, nunc Gallus haruspex,

Dum jugulas hircum, factus es ipse caper.

INTERPRETATIO.

Hircus reus palmis corrossi interiturus
habat ad altaria, victima grata
eius sacrificiis, o Bacche; quem Deo im-
molare volens haruspex Tuscus forte di-
xerat homini agresti atque imperito, ut
quam primum exsecraret testiculos falce por-
tacuta, ut putidus odor fœdæ carnis eva-
nesceret. Dum ipse haruspex pronus super
altaria viridantia cultro refecat cervicem

resistentem, & stringit manu. Grande
scroto visum est sacrificiis insensis: ru-
sticus ferro invadit illud, atque secat:
existmans hoc requiri ex prisca consue-
tutine sacrorum, & numina antiqua co-
li ejusmodi fibris. Sic qui paulo ante
fueras Tuscus haruspex, nunc Gallus,
dum maculas hircum, ipse evasisti ca-
per.

N O T A.

Vite nocens rosa.] Epig. 39. lib. 13.

*Lascivum pecus, & viridi non uti-
le Baccho*

Dat penas. nocuit jam tener ille deo.

Alii legunt *vite rosea*. Judicet lector.

Quem Tuscus.] Ex Tuscia, sive Hettru-
ria, hodie *la Toscana*, Romam allata est
haruspicina. Haruspex autem, teste Do-
nato ad Phormionem Terentii actu 4.
scen. 4. ab haruga nominatur. Nam ha-
ruga dicitur hostia ab hara, in qua con-
cluditur & servatur. Alii qui sine aspi-
ratione scribunt, dici putant quia *in ara
inspicit exta*.

Virides.] hoc est stratas herba viridi.

Iratis.] Forte propter irreverentiam
haruspiciis, cuius hernia apparebat, quam
extecuit rusticus, cum hirci testiculos
abscindere debuisset.

Qui Tuscus.] Ludit poeta in voce
Gallus, quasi ille haruspex patriam com-
mutasset; sed intelligit *Gallum* fuisse
factum, hoc est, castratum: Sacerdotes
enim Cybeles castrati dicebantur Galli.

Ipse caper.] Hircus & caper in eo dif-
ferunt, quod hic castratus sit, ille vero
minime: aliquando tamen confundun-
tur. Virgilius ecloga 7.

Vix gregis ipse caper.

Ad Faustinum

de inepto rhetore XXV.

SI temperari balneum cupis fervens

Faustine, quod vix Julianus intraret:

Roga, lavetur, rhetorem Sabineum.

Neronianas is refrigerat thermas.

INTERPRETATIO.

O Faustine, si vis refrigerari balneum
astuans, quod vix intraderetur Julia-

nus: ora rhetorem Sabineum, in eo lave-
tur. Ille temperat thermas Neronianas.

N O T A.

Julianus.] qui aquis nonnisi ferven-
tibus lavabat.

Roga.] Secutus sum Aldinam lectio-
nem. Alii,

Roga, lavetur hic rhetor Sabineus.
Alii,

Rogo laves uti rhetorem Sabineum.
Ineptum nempe, qui orationis trigore
aquam

aquani etiam ferventem refrigeraverit. aquam calidissimam refrigerare possit:
Neronianas.] Ceteris calidiores: re- Jocus est a frigore aeris ad orationis fri-
 frigerat, alii *refrigeret*.: hoc est qui vel gus seu potius ineptias. Videat lector.

In Candidum

avarum, qui excepta uxore, nihil commune
 habebat cum amicis. XXVI.

PRÆDIA solus habes, & solus Candide, nummos:
 Aurea solus habes, myrrhina solus habes:
 Massica solus habes, & Opimi Cæcuba solus:
 Et cor solus habes, solus & ingenium.
 Omnia solus habes: hoc me puto velle negare:
 Uxorem sed habes, Candide, cum populo.

INTERPRETATIO.

O Candide, solus possides prædia, & so- cordatus es, & solus ingeniosus. Solus pos-
 lus nummos: solus possides pocula au- sides cuncta: hoc, opinor, negaturus sum;
 rea, solus possides myrrhina: solus possides at tibi, o Candide, uxor est communis.
 Massica, & solus Cæcuba Opimii: tu solus cum populo.

NOTÆ.

O Candide,] de quo jam supra lib. 2. epig. 111. lib. 13.
Solus habes.] Et tuis bonis nihil com- *Et cor*.] Solus sapere tibi videris.
 municas cum amicis. *Hoc me puto*.] Negaturus sum, in-
Myrrhina.] de quibus lib. 14. epig. 113. quit poeta, te unum frui omnibus tuis
Opimi Cæcuba.] de vino Opimiano bonis: alii enim simul cum eo domi-
 dictum epig. 27. lib. 1. De vino Massico nantem ejus fundum arabant. Legunt alii,
Hoc nec puto posse negari.

In Gallum,

a quo ad cœnam non revocabatur. XXVII.

Numquam me revocas, venias cum sæpe vocatus:
 Ignosco, nullum si modo, Galle, vocas.
 Invitas alios: vitium est utriusque. quod? inquis:
 Et mihi cor non est, nec tibi, Galle, pudor.

INTERPRETATIO.

Numquam me revocas, cum invitatus decus est utriusque. Quod? ais. O Galle,
 crebro accedas: O Galle, pareo, si nec ego habeo prudentiam, nec tu vere-
 modo neminem invitas: vocas alios: de- cundiam.

NOTÆ.

Et mihi cor non est] nec enim te in- *Nec tibi, Galle*.] Cum me de te bene
 vitare deberem. meritum ad cœnam non revoces.

In Nestorem

male olentem. XXVIII.

AURICULAM Mario graviter miraris olere:
 Tu facis hoc: garris, Nestor, in auriculam.

INTERPRETATIO.

Tibi mirum est, fateri autem Mario. Tu efficis hoc, o Nestor, garris in autem.

N O T A.

Tu facis hoc.] Tu in causa es cur illi male oleat auricula, cui graveolentiam affers impuro tuo halitu.

In Zoilum

quondam servum. XXIX.

HAS cum gemina compede dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, annulos priores.

INTERPRETATIO.

O Saturne, cum duplici compede Zoilus tibi consecrat has catenas, annulos priores.

N O T A.

Gemina compede.] Servi improbi compedibus victi opus in ergastulo faciebant.

Dedicat.] Servi libertate donati compedes & catenas consecrabant Saturno, qui per annum lanceo vinculo alligatus Saturnalibus, mense sc. Decembri solvebatur: Saturnus ergo victorum deus: his verbis significat poeta Zoilum fuisse servum.

Annulos.] Cum appellat annulos priores, notat Zoilum ex servo factum esse

equitem: si enim ferrei fuerint annuli priores, indicat alios deinde gestavisse Zoilum, & quidem dignitatis equestris insigne. Epig. 38. lib. 11.

Zoile, quid tota gemmam praeingere libra

Te juvat, & miserum perdere saxodonycha?

Annulus iste tuis fueras modo cruribus aptus,

Non eadem digitis pondera conveniunt.

Ad Gargilianum
pauperem. XXX.

SPORTULA nulla datur: gratis conviva recumbis.

Dic mihi, quid Romæ Gargiliane, facis?

Unde tibi togula est, & fuscæ pensio cellæ?

Unde datur quadrans? unde vir es Chiones?

Cum ratione licet dicas te vivere summa:

Quod vivis, nulla cum ratione facis.

INTERPRETATIO.

Nulla donatur sportula; conviva recumbis gratuito. Rogo, o Gargiliane, quid agis Romæ? Unde habes togulam & mercedem gurgustii obtinui? Unde ac-

cipis quadrantem? Unde es viri Chiones? Licet dicas te vivere cum summa frugalitate: sine ulla judicii agis, quod vivis.

N O T A.

Gratis.] Nulla enim mercede accepta, clientes tunc una cum patrono cenabant.

Quadrans.] Quo pretio lavabant pauperes. Horatius sat. 3. lib. 1.

— dum te quadrante lavatum

Rex ibis.

Chione vero scortum sui corporis copiam egenis faciebat.

Cum ratione licet.] Jocus est in ambiguo, in priori versu moderationem, in posteriori vero judicium significat: enim vero mori præstaret, quam vitam tam miseram ducere.

Ad

Ad Rufinum

divitem, quem hortatur ad modestiam. XXXI.

SUNT tibi, confiteor, diffusi jugera campi,
 Urbanique tenent prædia multa Lares:
 Et servit dominæ numerosus debitor arcæ,
 Sustentatque tuas aurea mensa dapes.
 Fastidire tamen noli, Rufine, minores.
 Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

INTERPRETATIO.

Habes agros valde amplios, fateor, ædes tua urbana occupant multa prædia: & multi debitores serviunt arcæ herili, & tua epula nituntur aurea mensa.

Attamen, o Rufine, noli respondere inferioris. Didymus fuit locupletior; Philomelus ditior est.

NOTÆ.

Urbani Lares.] Dii tui domestici occupant multa ædificia: *Ædificia omnia urbana prædia appellamus*, Justinianus Instit. lib. 2. tit. 3.

Arcæ domina.] hoc est, multi sunt in ære tuo. Merito arcam dominam appellat; nam pecuniæ omnia obediunt. Epig. 77. lib. 1.

Aurea mensa.] Coronas tantum mensarum, non totas mensas aureas fuisse

interpretatur Raderus: vel forte mensam auream dixit, quæ nempe ornata esset multis vasis aureis. Vel simpliciter intellige auream fuisse, aut inauratam.

Didymus.] Malis artibus multa consecutus erat infamis hic Didymus, de quo epig. 43. lib. 12. Philomelus vero citharæus forte fuit tempore Martialis locupletissimus, qui ambo utpote ditiores Rufinum fastidire possint.

In Matriniam
 decrepitam. XXXII.

NON possum vetulam, quereris Matrinia? possum
 Et vetulam: sed tu mortua, non vetula es.
 Possum Hecubam, possum Nioben, Matrinia; sed si
 Nondum erit illa canis, nondum erit illa lapis.

INTERPRETATIO.

Non possum subagitare vetulam, an expostulas, o Matrinia? possum & anum: at tu mortua es, non anus. O Ma-

trinia, possum Hecubam & Nioben; at si illa nondum erit conversa in canem, nec hac in lapidem.

NOTÆ.

Non possum.] Iegunt alii, *An possum vetulam, queris Matrinia?* Hæc vetula accusabat Martialem, quod parum vir esset.

Possum Hecubam.] Cujus & Niobes

notissima est fabula: his verbis significat se posse quidem vetulas, sed si nondum formam mulierum nimia senectute exuerint.

Qualem puellam velis. XXXIII.

INGENUAM malo: sed si tamen illa negetur,
 Libertina mihi proxima conditio est:

Ex-

PIGRAMMATUM LIBER III. 143

Extremo est ancilla loco: sed vincet utramque,
Si facie nobis hæc erit ingenua.

INTERPRETATIO.

Ingenua magis placet. at nihilominus *As si hanc habuerit liberali forma, superabit utramque.*
si non sit copia illius, libertina mihi est secundo loco: serva ultimo loco est.

NOTÆ.

Ingenuam malo.] Ingenui dicuntur *Sed vincet.*] Ancilla vincet ingenuam
qui statim ut nati sunt liberi, sunt: li- & libertinam, si formosa fuerit, atque
bertini vero qui ex iusta servitute manumissi sunt. ita solius formæ, non conditionis rationem habet poeta.

Ad Chionem
nigram. XXXIV.

DIGNA tuo cur sis, indignaque nomine, dicam.
Frigida es, & nigra es: non es, & es Chione.

INTERPRETATIO.

Proferam cur merearis tuum nomen, & non merearis. *Gelida es, & atra es. non es, & es Chione.*

NOTÆ.

Chione.] *Χιον* nix est: hæc mulier ut nix: at cum non esset candida ut nix, erat quidem Chione, quia frigida erat sed nigra, non erat Chione.

De piscibus sculptis. XXXV.

ARTIS Phidiacæ toreuma clarum,
Pisces adspicis: adde aquam, natabunt.

INTERPRETATIO.

Vides pisces opus egregium artis Phidiacæ: adjuuge aquam, natabunt.

NOTÆ.

Artis Phidiacæ.] Phidias sculptor factum, & cælatum.
Atheniensis clarissimus toreuticen invenit, id est artem conficiendorum toreu- *Adde aquam.*] Adeo naturam æmulantur, ut a veris vix secerni possiat.
matum: est autem toreuma opus torno

In Fabianum

avarum & arrogantem amicum. XXXVI.

QUOD novus, & nuper factus tibi præstat amicus;
Hoc præstare jubes me, Fabiane, tibi.
Horridus ut primo semper te mane salutem,
Per mediumque trahat me tua sella lutum:
Lassus ut in therma decima, vel serius hora
Te sequar, Agrippæ, cum laver ipse Titi.

Hoc

Hoc per triginta merui, Fabiane, Decembres,
Ut sim tiro tuæ semper amicitiae?
Hoc merui, Fabiane, toga tritaque, meaque,
Ut nondum credas me meruisse rudem.

INTERPRETATIO.

O Fabiane, eadem officia a me exis-
que a novo & paucis ante diebus fa-
cto amico. Ut primo diluculo tibi incultus
nuntium salutem; & tua sella me agat
per medium cœnium: ut decima hora vel
tardius, defatigatus comiter te in thermas

Agrippæ, cum ipse laver in thermis Titi. **O**
Fabiane, hocne meritus sum per triginta
annos, ut semper sim novus in tua amici-
tia? **O** Fabiane, hoc meritis sum toga
lactea, & mea, ut nondum existimes me
dignum rude.

NOTÆ.

O Fabiane.] De illo conqueritur,
quod cum vetus esset ejus amicus, nihi-
lominus easdem semper anteambulonis
operas, quas a novis amicis exigebat.

Decima hora.] hoc est, duabus horis
tardius solito: ætate enim octava hora
lavabant, nona vero cœnabant. De ho-
ris fusc diximus epig. 8. lib. 4.

Cum laver ipse Titi.] Lavante enim
in thermis Agrippæ Fabiano, cœgeba-
tur Martialis currere ad Titi thermas
longe distitas. Notat arrogantiam Fa-
biani, qui in iisdem thermis lavare se-
cum clientes non pateretur.

Meaque.] Cum clientes suos vesti-

bus donare soleant alii patroni.

Meruisse rudem.] hoc est, liberatio-
nem officiorum: tractum est a gladiato-
ribus; nam gladiatores ingravescente
ætate rude donabantur, ut apud Horat.
in epistolis; & Juven. Qua rude accepta
non cœgebantur amplius pugnare: sed
publica alebantur pecunia. Sensus est;
Putas me non demeruisse rudem, ut me
alas sine officio. Domitius. Ramiresius
putat poetam ambigue alluisse ad to-
gam rudem; trita scilicet oppositam,
& villosam, quam pexam dixit epig.
44. lib. 2.

In irascentes amicos. XXXVII.

IRASCI tantum felices nostis amici.
Non belle facitis, sed juvat hoc facere.

INTERPRETATIO.

O Divites amici, scitis tantum succenseto. Non decenter agitis, sed prodest hoc
agere.

NOTÆ.

Non bene.] Irasci enim amico, ami-
citiae leges violare est.

Sed juvat.] Quia nihil datis postea ami-
cis, quibus succensetis. Epig. 13. lib. 12.

Ad Sextum,

Romæ non esse locum artibus honestis. XXXVIII.

QUÆ te causa trahit, vel quæ fiducia Romam,
Sexte? quid aut speras, aut petis inde? refer.

Causas, inquis, agam Cicerone disertius ipso,

Atque erit in triplici par mihi nemo foro.

Egit Atestinus causas, & Civis: utrumque

Noras; sed neutri pensio tota fuit.

Si nihil hinc veniet, pangentur carmina nobis:
 Audieris, dices esse Maronis opus.
 Insanis; omnes gelidis quicumque lacernis
 Sunt tibi, Nasones Virgiliosque vides.
 Atria magna colam. vix treis, aut quatuor ista
 Res aluit; pallet cetera turba fame.
 Quid faciam? suade. nam certum est vivere Romæ.
 Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

I N T E R P R E T A T I O.

O Sexte, que ratio, aut qua spes certa
 te accersit Romam? dic quid inde aut
 speras, aut poscis? dicam, ais, causas elo-
 quentius ipso Cicerone, nec ullum habeo
 equalem in triplici foro. Aestinus dixit
 causas, & Crui: cognoveras utrumque:
 at neuter habuit integram pensionem do-
 mus. Si nihil hinc assequar, componam

versus: audieris, affirmabis esse opus Vir-
 gili. Despis: omnes quicumque tibi oc-
 currunt frigidis lacernis, cernis Nasones
 & Virgilios. Colam magna atria. Vix
 tribus aut quatuor ista res suppeditavit ci-
 bos: reliqua multitudo pallet fame. Quid
 agam? mone. Nam statui vivere Romæ.
 Si probus es, o Sexte, potes vivere forense.

N O T E.

Que re.] Corruptos Romanorum mo-
 res arguit poeta, fingendo Sextum quem-
 dam decrevisse vivere Romæ.

Disertius.] Alii disertior.

In triplici foro.] Vetus seu Romanum
 unum, alterum Julii Cæsaris, tertium
 Augusti intellige.

Egit Aestinus & Crui.] Alii *Cajus*.
 Nomina forte ficta aut pauperum caussif-
 dicorum, qui ex caussis non erant con-
 secuti, unde totam solverent annuam
 conductæ domus pensionem.

Gelidis.] hoc est tritis lacernis, quæ
 frigus undique admitterent.

Sunt tibi. Alii *sunt ibi*, Romæ scilicet.

Atria magna.] hoc est potentiores co-
 lam, in atris quippe magnum amicum
 expectabant clientes.

Si bonus.] Solis enim malis certa est
 vivendi ratio, hominis vero probi vita
 ex casu pendet. Juvenalis sat. 3.

Quid Romæ faciam? mentiri nescio
 &c.

De Lycori,
 quæ licet lusca bene de forma judicabat. XXXIX.

I LIACO similem puerum, Faustine, magistro
 Lusca Lycoris amat: quam bene lusca videt?

I N T E R P R E T A T I O.

L Lycoris lusca ardet puerum parem magistro Trojano. Quam perspicax est lusca!

N O T E.

Iliaco magistro.] Pecoris scilicet ma-
 gistro: Paridem forte intelligit. Legunt

alii *ministre*, id est Ganymedi Jovis po-
 cillatori.

In Thelesinum
avarum. XL.

MUTUA quod nobis ter quinquaginta dedisti
Ex opibus tantis, quas gravis arca premit:
Esse tibi magnus, Thelesine, videris amicus,
Tun' magnus, quod das: immo ego, quod recipis.

I N T E R P R E T A T I O.

OThelesine, te existimas magnum amicum, quod nobis credidisti centum & quinquaginta ex tantis divitiis, quas coerces arca ponderosa: O Thelesine, te existi-

mas magnum amicum, tu ne magnus es quod credis? Immo ego sum magnus quod restituo.

N O T A.

Ter quinquaginta.] millia scilicet sestertium. Legunt alii *ter quinquagena*, ne finalis in *ginta* corripiatur, verum est anceps, reperitur longa lib. 7. epig. 8. & brevis lib. 12. epig. 26.

Tun' magnus.] Legunt alii *tu magnus*. Immo ego.] quia ego pauper restituo diviti. Significat poeta plus esse ter quinquaginta a paupere restitui, quam mutuo dari a divite.

De lacerta celata. XLI.

INSERTA phialæ Mentoris manu ducta
Lacerta vivit, & timetur argentum.

I N T E R P R E T A T I O.

Lacerta ducta manu Mentoris insculpta phiala spirat, & metuitur argentum.

N O T A.

Mentoris.] qui celator fuit clarissimus. Lib. 9. epig. 60.

— & si qua fuerunt

Pocula Mentorea nobilitata manu. Plinius lib. 33. cap. 11. Lucius vero Crassus forator duos scyphos Mentoris artificis manu celatos habuit centum sestertiis.

Ducta.] Proprium est celatorum &

sculptorum verbum. Virgilius lib. 6. Æneid. v. 42.

Excudent alii spirantia mollius æra.

Credo equidem vivos ducent de marmore vultus.

Et timetur.] Cum lacerta vivere videatur.

In Pollam

tegentem rugas ventris. XLII.

LOMENTO rugas uteri quod condere tentas,
Polla: tibi ventrem, non mihi labra linis.
Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum.
Quod tegitur, majus creditur esse malum.

I N T E R P R E T A T I O.

OPolla, quod conaris lomento tegere rugas uteri, tibi linis uterum, non mihi labra. Sincere detegatur vitium for-

te parvum. Majus esse malum existimatur quod occultatur.

N O.

N O T A.

Lomento.] Lomentum, teste Roberto Stephano, farina fabacea qua ad eruganda corpora *usa* est antiquitas. Ureum vero *linebat* Pella, ut sulcis absconditis puella videretur.

Non mihi labra linis.] id est, non me decipis hoc fucō, quo sensu Plautus dicit, *os sublinere*. Hæc dicendi formula originem traxit a genere ludi quo dor-

mientibus ora pinguntur, quos cum aliis ludibrio esse vellent antiqui, eos dormientes per jocum liniebant colore aliquo, vel fuligine. Hæc formula potest etiam desumi ab iis qui amaras potiones ægrotis vel pueris exhibentes, labra poculorum melle illinunt, ut hac dulcedine primum decepti potionem hauriant.

Malum.] Alii *nefas*.

In Lentinum
tingentem capillos. XLIII.

MENTIRIS juvenem tinctis, Lentine, capillis:
Tam subito corvus, qui modo cyncus eras.
Non omneis fallis. scit te Proserpina canum:
Personam capiti detrahet illa tuo.

I N T E R P R E T A T I O.

O Lentine, fingis te juvenem comis coloratis: tam repente corvus factus, qui paulo ante cyncus eras. Non im-

nis omnibus. Proserpina novit te canum: illa auferet larvam a tuo capite.

N O T A.

Mentiris juvenem.] Lentinus canos capillos tingeat, ut juvenis videretur. *Scit te Proserpina.*] Jovis & Cereris filia, quæ a Plutone rapta est in conjugem, unde inferorum regina dicitur. Qui autem morituri sunt, priusquam a Proserpina tondeantur, animam efflare nequeunt, ut canunt poetæ. Hanc causam affert Virgilius cur Dido difficulter animam emitteret, lib. 4. *Æneid.*

Nondum illi flavum Proserpina vertice crinem
Abstulerat, Stygioque caput damnaverat orco.

Personam.] Persona dicitur ficta imago vultus seu larva: illa vero capillorum tinctura eleganter capitis persona dicitur, qua ablata Lentinus canus videbitur, atque orco damnandus.

In Ligurinum
nimis poetam. XLIV.

OCCURRIT tibi nemo quod libenter,
Quod quacumque venis, fuga est, & ingens
Circa te, Ligurine, solitudo:
Quid sit scire cupis? nimis poeta es.
Hoc valde vitium periculosum est.
Non tigris catulis citata raptis,
Non dispas medio perusta Sole,
Nec sic scorpius improbus timetur.
Nam tantos, rogo, quis ferat labores?
Et stanti legis, & legis sedenti,
Currenti legis, & legis cacanti.
In thermas fugio: sonas ad aurem.

Piscinam peto: non licet natare,
 Ad cœnam propero: tenes euntem.
 Ad cœnam venio: fugas sedentem.
 Lassus dormio: suscitās iacentem:
 Vis, quantum facias mali, videre?
 Vir iustus, probus, innocens timeris.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Ligurine, visne scire quid sis, quod nullus tibi obviam sit aequo animo, quod omnes fugiunt, & vasta est solitudo circum te, in quemcumque locum venis? Nimium poeta es. Hoc vitium periculosissimum est. Ablatis catulis tigris festina non incutit tantum metum, nec dipsas adusta medio sole, nec scorpius venenosus. Quæso enim, quis patiatur tan-*

tas molestias? Legis stanti, & legis sedenti: legis properanti, & legis exoneranti ventrem. Fugio in thermas: clamas ad aures. Eo in piscinam: non fas est natare. Festino ad cœnam; moraris euntem. Venio ad cœnam: fugas sedentem. Desatigatus dormio: excitās cubantem. Cupisne scire quantum mali facias? Metueris licet vir iustus, probus, innocens.

N O T E.

Nimis poeta es.] Lepide Horatius in fine Artis poeticæ:

Vesanum tetigisse siment, fugiuntque poetam

Qui sapiunt.

Non tigris.] quæ tamen periculosissima est dum equitem suorum catulorum raptorem insequitur.

Dipsas.] Serpens a quo iæti vexantur siti & æstu: δῖψα, sitis unde nomen deducit, *perusta Sole* dicitur, vel quod apricetur ad Solem meridianum, vel quod plaga meridiana vivat.

Piscinam peto.] Locus erat domi ubi aqua frigida lavabant: fuisse etiam piscinas tepidas constat ex Plinio juniore lib. 5. epist. 3. Fuit etiam piscina publica.

Non licet.] Alii non finis.

Fugas sedentem.] Nempe qui ad cœnam maturius veniebant, dum sternerentur lecti sedebant. Epig. 67. lib. 7.

Sternantur lecti, Cæciliane sede.

Vir iustus.] Importuna tua recitatio ne adeo intolerabilis es, ut te patienter ferre quamvis probum nemo possit.

De eodem. XLV.

FUGERIT an menses Phœbus cœnamque Thyestæ,
 Ignoro; fugimus nos, Ligurine, tuam.
 Illa quidem lauta est, dapibusque instructa superbis:
 Sed nihil omnino te recitante, placet.
 Nolo mihi ponas rhombum, mullumve bilibrem;
 Nec volo boletos, ostrea nolo: face.

I N T E R P R E T A T I O.

Nescio utrum Sol fugerit menses & cœnam Thyestæ: O Ligurine, nos fugimus tuam. Illa quidem splendida est, & ornata epulis lautis: at nihil pror-

sus gratum est te recitante. Non places mihi apponas rhombum, aut mullum bilibrem: nec placent boleti, nec ostrea: file.

N O T A.

Fugeris an mensas.] Thyestes filius fuit Pelopis ex Hippodamia, & nepos Tantalus, qui uxorem fratris sui Atrei in adulterium pellexit, atque ex ea suscepit filios, quos Atreus in vindictam tanti scelus eidem Thyestæ comedendos apposuit. Propterea poetæ fingunt Solem

horrore tantæ immanitatis expalluisse, mutatoque solito cursu rediisse ad auroram. Vide Senecam in Thyest.

Fugimus nos.] Ne cogamur audire te recitantem, epig. 50. infra.

Tace.] nos enim importuna recitatione enneas.

Ad Candidum,

cui excusar officia anteambulonis, non a se quidem, sed a liberto præstata, XLVI.

EXIGIS a nobis operam sine fine rogatam:

Non eo, libertum sed tibi mitto meum.

Non est, inquis, idem. multo plus esse probabo.

Vix ego læticam subsequor: ille feret.

In turbam incideris, cunctos umbone repellat:

Invalidum est nobis, ingenuumque latus.

Quidlibet in causis narraveris, ipse racebo;

At tibi tergeminum mugiet ille sophos.

Lis erit, ingenti faciet convicia voce;

Esse pudor vetuit fortia verba mihi.

Ergo nihil nobis, inquis, præstabis amicus?

Quidquid libertus, Candide, non poterit.

I N T E R P R E T A T I O.

A Nobis continuo postulas officia anteambulonis: non vado, sed mitto libertum meum. Non idem est, ais: decebo multo plus esse. Agre ego subsequor læticam: ille gestabit. Si incurreris in turbam, umbone propulsabit omnes: ego habeo latus debile, & ingenuum. Quidlibet

narraveris in causis, ipse filebo: sed ille tibi vociferabitur tergeminum sophos. Controversia erit, summa voce ingeres consumelias: verecundia prohibuit me habere vocem altam. Nihilne igitur, inquis, tu amicus præstabis nobis? Præstabo, o Candide, quidquid non poteris libertus.

N O T A.

Operam rogatam.] id est officium anteambulonis: patronos enim comitabantur clientes toga induti, quam alii cives raro sumebant. Juvenalis sat. 3.

Pars magna Italia est, si verum admittimus in qua

Nemo togam sumit, nisi mortuus.

Non est idem. Maiori, inquis, mihi honori esset tuus quam liberti comitatus.

Plus esse probabo.] quæ enim officia præstare ego nequeo, ea præstabit tibi meus libertus.

In turbam incideris.] Ille in turbam tibi expediet, & velut umbone

clypei obstantes rejiciet nisu corporis, aut laterum firmitate. Turnebus lib. 13. cap. 15. & 19.

Ingenuumque latus.] Debile interpretare, quod ingenui hominis vires oneri ferendo non sint.

At tibi tergeminum.] Meus libertus ad cælum usque laudibus te esseret. Vide epig. 4. lib. 1.

Lis erit.] Si litigaveris cum aliquo, tuo nomine lacerabit adversarium conviciis.

Esse pudor.] Nam rusticorum est voce alta clamare:

Quicquid. Officia liberalia præstabo.

bo, quæ nec servus nec libertus præminis æternitatem meis versibus tibi constare possunt: famam scilicet, & non ciliabo.

De Basso,

cujus rus sterile irridet. XLVII.

CAPENA grandi porta qua pluit gutta,
Phrygiæque matris Almo qua lavat ferrum,
Horatiorum qua viret sacer campus,
Et qua pusilli fervet Herculis sanum,
Faustine, plena Bassus ibat in rheda,
Omneis beati copias trahens ruris.
Illic videres frutice nobili caules,
Et utrumque porrum, sessilesque lactucas,
Pigroque ventri non inutiles betas.
Illic coronam pinguibus gravem turdis,
Leporemque læsum Gallici canis dente,
Nondumque victa lacteum faba porcum.
Nec feriatus ibat ante carrucam,
Sed tuta sæno cursor ova portabat.
Romam petebat Bassus; immo rus ibat.

INTERPRETATIO.

O Faustine, Bassus ibat vehens in rheda plena omnes fructus fertilis ville, quæ porta Capena pluit grandi gutta, & quæ Almo abluit ferrum matris Phrygiæ, quæ religiosus ager Horatiorum viret, & quæ fervet ædes Herculis minoris. In rheda cerneret brassicas stirpe nobili, atque utrumque porrum, & lactucas sessiles,

& betas utiles alvo frigide. Illic videres coronam ponderosam pinguibus turdis, & leporem vulneratum dente canis Gallici, & lacteum porcellum nondum fracta faba. Nec otiosus cursor incedebat ante rhedam, sed ferebat pro sacra sæno. Bassus ibatne Romam? immo petebat villam.

N O T A.

Pluit.] propter aquæductum quo super eam portam aqua in urbem fluebat. Juvenalis sat. 3.

Substitit ad veteres arcus, madidamque Capenam.

Phrygiæque.] Cybele deorum mater ex Phrygia Romam fuerat advecta, unde Phrygia mater dicitur. Almo fluvijs territorij Romani in Tyberim defluit, hodie *Duchia*. In eò Cybeles Sacerdotes lavabant cultros quibus hostias martabant, ipsum quoque Cybeles simulacrum. Ovidius 4. Fastorum.

Illic purpurea canus cum vestes Sacerdos Almonis dominam, Jucraque lavis aquis.

Horatiorum.] nempe extra portam Capenam erat sepulchrum Horatiorum, & campus uni cum Curiatjis pugnave-

rant, quorum satis nota est historia ex Livio,

Et qua pusilli.] Pusillum appellat Herculem ad assertionem Domitiani, qui se majorem Herculem prædicabat, ut patet ex epig. 65. lib. 9. epig. 16. lib. Spect.

Fervet sanum.] hoc est, a multis frequentatur.

Utrumque porrum.] festivum intellige & capitatum.

Sessilesque lactucas.] Lactucarum genus quoddam sessile dicitur seu laconi-cum. Vide Plinium lib. 19. cap. 8.

Pigroque ventri.] quem solvunt betæ.

Illic coronam.] factam forte e vimine ex qua suspensi erant turdi.

Gallici canis dente.] velocissimi nimirum utpote lupino latu editi. Vi-

de

EPIGRAMMATUM LIBER III. 151

de Plinium lib. 8. cap. 11.

Nondumque vitta.] hoc est porcellum lacteum, qui fabas frangere nondum posset.

Sed iuta fano.] hoc est, munira fano ne collisa contererentur.

Romam petebas.] cum tot fructus rure nascentes veheret.

Inmo rus.] Amœna quidem erat illa Bassi villa, sed sterilis, in quam tot edulia deportare cogebatur.

De Ollis

redacto ad paupertatem ædificando. XLVIII.

PAUPERIS extruxit cellam, sed vendidit Ollus
Prædia; nunc cellam pauperis Ollus habet.

INTERPRETATIO.

Ollus ædificavit cellam inopis, et vendidit fundos: Ollus nunc est cella pauperis.

N O T A.

Extruxit cellam.] Lipsio teste in 18. epist. Senecæ, divites extruebant pauperis cellam contiguam, aut in vicinia sacrum ædium, in quam fœdissimi, miseros, tribules, & advenas pauperes, amicosque minorum gentium recipiebant, ne intra ædes admitterent. Cum vero Ollus esset dives, ex more reliquorum divitum construxerat cellam pauperis: sed bonis obliquis, & prædio divendito, unam sibi cellam reliquam fecit, quæ tunc pauperis cella verius quam olim dici posset. Seneca epistola 100. *Desit sane varietas marmorum, & concisura. æqueum cubiculis intersuentionem, & pauperis cella, & quidquid aliud luxuria, non contenta decore simplici, miscet.* Epig. 14. lib. 8.

ris: sed bonis obliquis, & prædio divendito, unam sibi cellam reliquam fecit, quæ tunc pauperis cella verius quam olim dici posset. Seneca epistola 100. Desit sane varietas marmorum, & concisura. æqueum cubiculis intersuentionem, & pauperis cella, & quidquid aliud luxuria, non contenta decore simplici, miscet. Epig. 14. lib. 8.

In Invitatore,

diversa vina convivis apponentem. XLIX.

VEIENTANA mihi mîscet, tu Massica potas;
Olfacere hæc malo pocula, quam bibere.

INTERPRETATIO.

Mibi porrigit vina Veientana, tu bibis Massica: magis placet adorari hæc pocula, quam haurire.

N O T A.

Tu Massica potas.] Vetus codex, Tibi Massica potas. Ramirelius vero legit Tibi Massica panis. Judicet Lector. Vianum Veientanum vilissimum, lib. 2. epig. 53.

Massicum vero optimum, epig. 111. lib. 13. Olfacere.] Anerant pocula myrrhina, inquit Raderus? Vinum myrrha amariorius, cujus gratus odor, ingratus gustus.

In Ligurinum

recitatorem importunum. L.

HÆc tibi non alia est ad cœnam causa vocandi,
Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.

Deposui soleas, affertur protinus, ingens

Inter lactucas, oxygarumque liber.

Alter perlegitur, dum fercula prima morantur.

Tortius est, nec adhuc mensa secunda venit.

Et quantum recitas, & quantum denique librum:

Putidus est toties, si mihi ponis aptum.

Quod si non scōmbriis scelerata poemata dones;
Cœnabis solus jam, Ligurine, domi.

I N T E R P R E T A T I O .

O Ligurine, invitas ad cœnam non alia de causa quam ut legas tua carmina. Abjici crepidas; statim apperatur immensus libellus inter lactucas & oxypetrum. Alter totus legitur, dum prime dapēs cunctantur. Tertius adest,

necdum secunda fercula afferuntur. Et recitas quartum libellum, & tandem quintum. Si mihi vel aprum apponis rosier, male olet. Quod si non tradas, scōmbriis scelerata poemata, o Ligurine, solus jam cœnabis domi.

N O T E .

Deposui soleas.] Cum cœnaturi essent veterēs, deponebant soleas, ne stragula lecti, in quo recumbabant, luto scedarentur. Gellius lib. 13. cap. 20. Omnia quibus plantarum calces tantum infuso reguntur, cetera prope nuda, & teretibus habenis juncta sunt, soleas dixerunt. Vide epig. 44. & 45. supra.

Oxypetrumque.] Garum intellige, siue liquamen ex aceto & intestinis pi-

scium, epig. 102. lib. 13.

Alter perlegitur.] Legunt alii porrigitur.

Quod si non scōmbriis.] Versus mali, scōmbriis & aliis piscibus involvendis inferviebant. Alii damnas.

Scelerata.] Importuna enim carminum recitatione convivæ enecabat Ligurinus.

Ad Gallam

vanam mulierem. LI.

CUM faciem laudo, cum miror crura manusque,
Dicere, Galla, soles, Nuda placebo magis:
Et semper vitas communia balnea nobis.
Numquid, Galla, times ne tibi non placeam?

I N T E R P R E T A T I O .

Cum commendo tuum vultum, cum manus & crura mihi admiranda videntur, o Galla, consuevisti dicere, Ero

gratior nuda: & semper fugis ebrietas nobis communes. O Galla, an metas ne tibi injucundus sim?

N O T E .

Et semper vitas.] Ironixios carpit Gallam, quæ formosa videri volebat, nec tamen unquam cum poeta lavabat,

ne corporis deformitas pateret. Ne tibi non placeam.] Ne tibi videar parum vir.

Ad Tongilianum,

cujus domus incendio perierat. LIJ.

EMPTA domus fuerat tibi, Tongiliane, ducentis:
Abstulit hanc nimium casus in urbe frequens.
Collatum est decies; rogo non potes videri
Incendisse tuam, Tongiliane, domum?

I N T E R P R E T A T I O .

O Tongiliane, emerat ades ducentis: infortunium creberrimum in urbe cecidit illas. Donatum est decies: O

Tongiliane, queso, nonne potes videri ipse combussisse tuas ades.

EPIGRAMMATUM LIBER III. 153

N O T A.

Ducens.] Sestertius, vel ducentis sestertium faceret eodem sensu Juvenalis sat. 3.

Collatum est decies.] hoc est, tui clientes tibi donarunt decies centena millia sestertium. *Et merito jam Suspectus tanquam ipse suas incendio ades.*

Non poses.] Nempe ut ex incendio

Ad Chloen,

a qua abstinere se potuisse dicere. LIII.

ET vultum poteram tuo catere;
Et collo, manibusque eruribusque,
Et mammis, natibusque clunibusque;
Et, ne singula persequi laborem,
Tota te poteram, Chloe, carere.

INTERPRETATIO.

*V*alebam me abstinere & a tua facie, & ne defatiger referre singula membra :
& collo, & manibus, & eruribus, valebam, & Chloe, me abstinere a tota
& mammis, & natibus, & clunibus ; integra.

N O T A.

Et vultu poteram.] Singula sua membra laudabat Chloe, ut amore Martia- lem accenderet, at vero illam spernit poeta, affirmans illa tota carere se posse.

Ad Gallam

astute negantem. LIV.

CUM dare non possim, quod poscis, Galla, rogantem;
Multo simplicius, Galla, negare potes.

INTERPRETATIO.

O Galla, cum nequeam donare quod petis a me poscens noctem, O Galla, potes recusare multo apertius.

N O T A.

Quod poscis Galla.] Poeta arguit astutiam Gallæ, quam cum ille noctem rogaret, poscebat illa multo plus quam præstare posset, sic ergo non simpliciter quidem, sed artificioso recusabat Galla.

In Gelliam

unguentis delibutam. LV.

QUOD quacumque venis Cosmum migrare putamus,
Et fluere excusse cinnama fusa vitro;
Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.
Sic, puto posse meum, sic bene olere canem,

INTERPRETATIO.

*Q*uod credimus Cosmum venire quacumque vadis, & vitro agitato labi cinnama dispersa? O Gellia, nolo tibi ju- cunda sis exornis ineptiis. Credo meum canem posse bene olere hoc modo.

NO.

N O T E.

Cosmum. Unguentarium. cuius mentionem sæpe facit poeta. Tot veromagentis delibura erat Gellia, & tantus odor spargebatur, quacumque iter, ut Cosmus cum pharmatopolo illam sequi videretur. Epig. 88. lib. 1. *Nolo peregrinus.*] Unguentis externis, sed naturali oris venustate bene oleas. *Sic. puro.*] Alii *stis. puro.*

De cisterna Ravennate. LVI.

SIT cisterna mihi, quem vines, malo Ravennæ:
Cum possim multo vendere pluris aquam.

I N T E R P R E T A T I O.

M Agis mihi placet habere cisternam Ravennæ, quam vitem super possim vendere aquam multo pluris.

N O T E.

Sit cisterna.] Ravenna urbs in Italia ad mare Adriaticum, ubi erat penuria aquarum potabilium, magna vero vini copia, atque adeo illic pluris aqua, quam vinum vendebatur.

De Caupo
Ravennate. LVII.

CALLIDUS imposuit nuper mihi caupo Ravennæ:
Cum peterem mistum, vendidit ille merum.

I N T E R P R E T A T I O.

P Hucusque tunc diebus versutus caupo me decepit Ravennæ: cum peterem mixtum ille vendidit merum.

N O T E.

Callidus imposuit.] Paret hoc epigramma ex precedente: cum enim aqua Ravennæ carior esset vino, dilutum aqua vinum carius erat mero.

De villa Faustini ad Bassum. LVIII.

BAJANA nostri villa, Basse, Faustini.
Non otiosis ordinata myrtetis,
Viduaque platano, consiliq; buxeto
Ingrata lati spatia detinet campi:
Sed rure vero, barbaroque latatur.
Hic facta premitur angulo Ceres omni,
Et multa fragrat testa senibus autumnis.
Hic post Novembres, imminuisse jam bruma,
Seras putator horridus refert uvas;
Truces in alta valle mugiunt tauri,
Vidulusque inermi fronte prurit in pugnam.
Vagatur omnis turba foetida cortis,

Argutus

Argus infer, gemmeique pavones,
 Nomenque debet quæ rubentibus penia
 Et pista perdis, Numidicæque gustata,
 Et impiorum phasiana Colchorum.
 Rhodias superbi feminas premunt Galli,
 Sonantque turtres plausibus columbarum.
 Gemit hinc palumbus, inde ceras curtur,
 Avidi sequuntur villicæ sinum porci,
 Matremque plenam mollis agnus expectat.
 Cingunt serenum lactei locum vernæ,
 Et larga factos laces ad Lares sylvæ.
 Non segnis albos patiet orio caupo:
 Nec perdit oleum lubricus palæstrita:
 Sed tendit avidis rete subdolum turdis,
 Tremulare captum linea trahit piscem,
 Aut impediram castris refect damam,
 Exercet hilares facilis hortus umbellæ,
 Et prædago non jubente lascivi
 Parere gaudet villico capillati,
 Et delicatus opere fruitur eunuchus:
 Nec venit inanis rusticus saluator.
 Fert ille ceris cana cum suis metis,
 Metamque lactis Saffinate de sylva,
 Somniculosos ille porrigit glires,
 Hic vagientem matris hispidaæ fœtum,
 Alius coctos non amat capones.
 Et domus matrum vimineo ferunt texto
 Grandes proborum virgines colonorum.
 Facto vocatur latus opere vicinus,
 Nec avara servat crathinas dapes mensa,
 Vescuntur omnes, ebrioque non novit
 Sætur minister invidere convivæ.
 At tu sub urbe possides fœmen mundam,
 Et turre ab ætra prospicias meras laurus,
 Fœremque Priapæ non timente securus,
 Et venitorem farre pascis urbano,
 Pictamque portas otiosus ad villam
 Olus, ova, pullos, poma, caseum, mustum.
 Rus hoc vocari debet, an domus longe;

INTERPRETATIO.

O Basse villa Baiana nostri Faustini platano castro, & luxuriosis accipiet
 non composita sterilibus myrtis, & steriliæ patia ægra campis sed gaudet rure
 ubi

vero, & ineleganti. Hic congestum frumentum coarctatur omni angulo, & plures amphorae bene olent vino vetusto. Hic post Novembres, iam instans hiemps, nectus vinitor reportat uvae tardas; aut vi strucenti mugit in profunda valle, & vitulus inermi fronte appetit praelium. Omnis turba cortis rustica errat, anser argutus, & pavones gemmei, & quae habet nomen ab alis rubris, & perdix colorata, & Numidica guttata, & Phasiana impiorum Coleborum. Gallus superbi comprimunt semina Rhodias, & guttes resonant plausibus columbarum. Palumbus ingemiscit ex hac parte, ex illa turitur cereus. Porci cupidi sectantur gremium villicae, atque agnus tener praestatur matris abundantiae lacte. Servet candida circumdant caminum lucidum, & ligna copiosa splendent ad Lares solennes. Non utrosus caupo exalbescit pallida inertia: nec lubricus palestrita amittit bloum; at tendit plagas fallaces cupidis turdis, vel filo sremente trahit piscem captum, aut re-

portat damnam impudicam plagis. Hortus facilis praebet umbras amanas, nec imperante praepatore, lascivi capillati latant obsequi vilitio, & molles eunuchus vacet labori: nec accedis agrestis solutator vacuus manibus. Ille portat, conat mella cum suis ceris, & metam lactis de sylva sassinat. Ille offert semmiculosos glires, hic, vagientem parvum matris villosae, alius capones coactas nonnumare. Atque adultae puella, honorumque colorum, banistro portant munera marum. Peractio labore blavio vitibus intrinatur, nec avaya mensa servat dabis in laetitia convivium, cupit epularum a & fortunatum servus nescit invidere remulento convivio. At tu sub urbe possides famem elegantem, atque ab alta turris spectas tantum lauros. Et mares es Princeps non metuente furem, utque alas vituperis frumento allato ex urbe, atque ad villam piscem feriatas fers blus, ova, pullos, poma, casem, & mustum. Hoc ne rur dehet appellari, an domus proci?

ARGUTUS ANSER.

Bajana villa.] Bais prope Neapolim erat villa Fauttini, quam a fructuum abundantia commendat Martialis, rus vero Bassi vituperat a sterilitate, epig. 47. supra.

Platano vidua.] id est sterili, metaphora ducta a viduis feminis quae liberos non pariunt.

Tonsili buxeto.] Myrtum & buxum sunt loca myrtis & buxis sterilibus frequentia: buxus vero in varias, ut nunc, animalium & aliarum rerum figuras tondebatur.

Sed rure vero barbaroque.] hoc est fertili, nec arboribus sibi invicem respondentibus ornato.

Ceres.] Cererem frumenti deam pro frumento ipso posuit.

Senibus autumnis.] Vinum intellige a multis annis reconditum; autumnum, usurpat pro fructibus autumnii, & quidem praecipuis, vino nimis.

Seras putator.] Uvae duracinas tarde maturefcentes intellige, de quibus epig. 44. lib. 1. & epig. 22. lib. 13.

Inermi fronte:] sine cornibus. Idem de hædo dicit Horatius ode 13. lib. 3. carm.

Pygmis, & Venerem & preliu destinat Frustra,

Argutus anser.] hoc est strepens: Virgilius, ecloga 9.

— sed agratas inter strepere anser flores.

Gemmaeque pavones.] Pavonum cauda gemmis variis coloris ornata videtur.

Nomenque debet.] Rhinocopteram intellige sic dictum ab alis rubris, epig. 71. lib. 13.

Dat mihi penna rubens nomen.

Numidicaque guttata.] hoc est gallinae Africanae, quarum plumae maculis veluti guttis distinctae, epig. 73. lib. 13.

Phasiana:] avis nota sic dicta a Phasice Colchidis fluvio. Coleborem autem impiorum dixit propter scelus Medae.

Rhodias.] Gallinas intellige albis pretiosiores.

Cereus turritus.] a pinguedine quae pallidum colorem cereae similem efficit. Alii colorem illum cereum ad plumas referunt.

Villice stium.] in quo villica fert pastum. Legunt alii sonum: Suci enim villicae vocem eos ad pastum vocantis agnoscunt, & sequuntur.

Ad Lares.] deos domesticos quos ad focum colebantur. Epig. 50. lib. 1.

Non segnis albo.] Caupo exercebatur aucu-

aucupio & piscatu : in villa viatorum gratia constituebatur caupona.

Nec perdis oleum.] Ungebantur oleo, qui in palæstra erant luctaturi : hic palæstrita cum rure non luctaretur, oleo non utebatur, sed venatione & aucupio se exercebat ut caupo. Oleum vero & operam perdere dicitur, qui male tempus infumit ; hoc loco significat poeta, nec palæstritam nec cauponem fuisse otiosos.

Facilis hortus.] qui facile, & nullo fere labore colitur, rure enim vero & barbaro lætabatur illa villa,

Exercet umbellæ.] hoc est præbet umbras. Alii legunt *exercet urbanos*, hoc est, occupat eos qui ex urbe in Villam venerunt. Alii legunt *exercet ancillæ*, ut ostendat poeta totam Faustini familiam vacare alicui operi. Judicet lector.

Capillati.] Pueri scilicet comam alentes, qui domino in deliciis erant, uni pædagogo parebant, alios servos dictis laceſcebant. Laudat poeta hanc villam ubi lascivi illi pueri, non cogente pædagogo, ultro obtemperabant villico: vel intellige filios ipsius vilici, cui sua sponte obtemperabant.

Nec venit inanis.] sed aſſert muneræ, quæ ſequuntur.

Metamque lactis.] caſeum intellige,

De Sutore, & Fullone
munerariis. LIX.

SUTOR cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus.
Fullo dedit Mutinæ : nunc ubi, caupo, dabis?

I N T E R P R E T A T I O.

O Polita Bononia, sutor cerdo tibi exhibuit ſpectaculum : fallo exhibuit Mutina :
O caupo, ubi nunc exhibebis ;

N O T A.

Sutor cerdo.] Indignatur poeta, quod viliffimi etiam homines edant munera gladiatoria, cum id olim nonniſi clarioribus viris liceret. Eſt autem *cerdo* is qui ex quacumque arte lucrum facit, un-

ut epig. 44. lib. I.

Saffinate de ſylva.] Bajis vicina, ut videtur. Legunt alii *Sarſinate*. Sarſina vero Umbriæ urbs, Plauti patria : ſed longe diſtat a Bajis. Videat lector.

Matris biſpyde factum.] hoc eſt hædillum, qui vagitu ſuo matrem abeſſe queritur.

Coactos non amare.] quia ſunt caſtrati.

Et donam matrum.] Agricolarum filii a matribus ſuis aſſerunt munera. Legunt alii *O ova matrum*, hoc eſt galinarum. Epig. 30. lib. 7.

Rauce corvis aves, O ova matrum.

Satur miniſter.] Cum enim in craſtinum convivium non ſerventur cibi, ſaturantur ſervi, nec invident convivis, quod ſecus fit in urbe.

Poffides famem mundam.] Jam alloquitur Baſſum, cujus amœna quidem erat villa, ſed ſterilis.

Meras laurus.] ex quibus nullus fructus percipitur.

Priapo non timente.] hortorum cuſtode, qui fures quidem non metuebat, cum illic nulli eſſent fructus.

Piſſiamque.] ſterilem, ſed viſu amœnam, qualis in tabella exprimi ſolet, epig. 47. ſupra.

de ſutor cerdo qui ex ſutrina, cerdo tonſor ex tonſtrina, &c. Bononia vero & Mutina, hodie *Bologna & Modena*, epig. 16. ſupra.

In Ponticum,

non eoſdem ſibi & convivis cibos apponentem. LX.

CUM vocor ad cœnam, non jam venalis, ut ante :

Cur mihi non eadem, quæ tibi, cœna datur?

Oſtreæ tu ſumis ſtagno ſaturata Lucrino :

Sugirur incifo mytilus ore mihi.

Sunt ,

Sunt tibi boleti: fungos ego fumo suillos.

Res tibi cum rhombo est: at mihi cum sparulo.

Aureus immodicis turtur te clunibus implet:

Ponitur in cavea mortua pica mihi.

Cur sine te cæno, cum tecum, Pontice, cænem?

Sportula quod non est, profit: edamus idem.

INTERPRETATIO.

Cum invitator ad cænam, non jam venalis ut prius; quare non iidem cibi mihi apponuntur qui tibi? Tu accipis ostrea nutrita in lacu Lucrino: ego sugo mytilum ore scisso. Tu habes boletos; ego accipio fungos porcinos. Tu sumis rhom-

bum, ego vero sparulum. Aureus turtur te saturat clunibus latis: pica mortua in cavea apponitur mihi. O Pontice, cum tecum cænem, quare cæno sine te? Proficiat mihi, sublata esse sportulam: comedamus idem.

NOTÆ.

Non jam venalis. Alii non tam. De sportulis sublatis, & cæna recta a Domitiano revocata vide epig. 7. supra, edicto Domitiani fraudem fieri conqueritur Martialis, cum Ponticus rectam quidem cænam daret, sed non meliorem sportula.

Stagno saturata. Ostreis optimi saporis abundabat lacus Lucrinus in Campania hodie Lago Licola vel mare morto.

Sugitur inciso.] Ego vero, inquit poeta, mytilum sugo, sed illius testa tam dura est, ut mihi fugenti labra scindat. Legunt alii sumitur.

Sumo suillos.] Boleti optimi sunt

saporis, fungos vero per contemptum suillos vocat.

Cum rhombo.] Qui piscis est exquisitus, sparulus autem vilissimus.

Aureus.] Alii cereus ut epig. 58. supra, aureum vocat a colore pinguedinis.

In cavea mortua pica.] Cavea hic significat septum in quo aves & bestiae includuntur: alias locus est ubi populus sedens ludos spectabat.

Cum sine te.] Tecum, sine te, cæno, quia non eosdem cibos comedimus.

Sportula quod non est,] Sublata a Domitiano,

In Cinna

extenuantem suas postulationes. LXI.

ESSSE nihil dicis, quidquid petis improbe Cinna,
Si nil Cinna petis, nil tibi Cinna nego.

INTERPRETATIO.

O Cinna nequam, ais nihil esse quicquid postulas: o Cinna, si nihil postulas, nihil recuso tibi, o Cinna.

NOTÆ.

Esse nihil.] Sic lepide omnia importuno Cinnae negat poeta.

In Quintum,

non ex impensis sed ex liberalitate magnum
animum existimari docet. LXII.

CENTENIS quod emis pueros, & sæpe ducentis:
Quod sub rege Numa condita vina bibis:
Quod constat decies tibi non speciosa supellex:
Libra quod argenti millia quinque rapit:

Aurea

EPIGRAMMATUM LIBER III. 159

Aurea quod fundi pretio carruca paratur:

Quod pluris nulli est, quam domus emta tibi;

Hæc animo magno credis te, Quinte, parare?

Falleris. hæc animus, Quinte, pusillus emit.

INTERPRETATIO.

Quod mercaris servos centenis, & sæpe ducentis: quod potas vina recordata sub rege Numa: quod emis decies superlectilem non pulchram: quod libra argenti constat quinque millibus: quod aureus

currus emitur pretio fundi: quod nemo pluris mercatus est ades quam tu: O Quinte, putasne te hac emere animo magni? Allucinavis, o Quinte, abjectus animus hæc mercatur.

N O T A.

Centenis.] Millibus sextertium.

Sub rege Numa.] Hyperbolixis significat vinum vetustissimum.

Non speciosa. Alii non spatiosa, id est, quæ non occuparet multum spatii: sed pretiosa esset, ita ut una argenti libra affabre cælata quinque millibus constaret.

Aurea carruca.] Currum inauratum intellige, qui tanti constaret quanti fun-

cus.

Quod pluris nulli est.] Alii quod pluris mula est. Videtur hæc lectio melior: quæ enim pretio carrucæ, eadem pretio mulæ accommodatur hyperbole.

Hæc animus.] Qui tantas impensas facit in rebus tam pusillis, non magno sed pusillo est animo: habendus autem magnanimus ille, qui pecuniam pauperibus amicis largitur.

In Cotilum effeminatum. LXIII.

COTILE, bellus homo es, dicunt hoc, Cotile, multi, Audio: sed quid sit, dic mihi, bellus homo?

Bellus homo est flexo qui digerit ordine crines:

Balsama qui semper, cinnama semper olet:

Canrica qui Nili, qui Gaditana susurrat:

Qui movet in varios brachia volsa modos:

Inter femineas tota qui luce cathedras

Desidet, atque aliqua semper in aure sonat:

Qui legit hinc, illinc missas, scribitque tabellas:

Pallia vicini qui refugit cubiti:

Qui scit, quam quis amet, qui per convivia currit:

Hirpini veteres qui bene novit avos.

Quid narras? hoc est, hoc est homo, Cotile, bellus?

Res petricosa est, Cotile, bellus homo.

INTERPRETATIO.

O Cotile, homo es bellus: o Cotile, multi id loquuntur, audio: at doce me, quid sit homo bellus? bellus homo est, qui ordine distinguit capillos flexos: qui perpetuo fragrat balsamis, perpetuo cinnamisi: qui susurrat canaliculas Aegyptias & Gaditanas: qui versat depilata

brachia in diversos modos: qui die integro torpet inter sellas mulierum, & perpetuo susurrat in aure alicujus: qui legit tabellas missas hinc & illinc, & scribit: qui vitat patris propinqui cubiti: qui movet, quam quis deperat, qui currit per convivia: qui recte tenet avos anti-

antiquos Hirpini. Quid ais? hoc est, o Corile, bellus res est perricosa. sile, hoc est homo bellus? O Corile, homo

N O T E.

Corile, bellus homo.] Docet poeta bellum hominem mollem & effeminatum esse. Corilus vero se bellum prædicabat, ratus *res bellum* referri tantum ad corporis formam, non ad mores.

Flexo qui.] Alii *flexos*. Ex persona Corili hominem bellum definit poeta.

Balsama qui.] Effeminatorum est semper unguentis alienis bene olere.

Cantica qui Nili.] Nilus fluvius Ægypti, quem usurpat pro Ægypto: Canitenæ vero Ægyptiæ, & Gaditanæ choreis atque impudicis motibus accommodatæ: Gaditani populi Hispaniæ hodie *Cadiz*, epig. 42. versu 12. & epig. 63. lib. 1.

Brachia vulsa.] Alii *vulsa*. Vide epig. 29. lib. 2.

Scribitque tabellas.] amatorias nempe.

Pallia vicini.] Ne proxime sedens, aut in convivio accumbens, inquinet vestes ejus elegantiores. Vide epig. 41. lib. 2. versu 10.

Hirpini veteres.] Hirpinus equus nobilis multas in circo palmas retulerat, cujus meminit Juvenalis sat. 8. versu 61. Bellus itaque homo amat circum, & equos victores, quorum stemma studiose recenseret.

Quid narras.] Belli hominis definitionem miratur poeta.

Res perricosa.] id est salebris & petris impedita: metaphorice loquitur. Legunt ali *perricosa est*. Trica est impedimentum tenue quidem, sed molestum: hoc est, bellus homo levioribus in rebus totus est occupatus.

Ad Cassianum,
de Canio poeta. LXIV.

SIRENAS hilarem navigantium pœnam,
S Blandasque mortes, gaudiumque crudele
Quas nemo quondam deserebat auditas,
Fallax Ulysses dicitur reliquisse.
Non miror; illud, Cassiane, mirarer,
Si fabulantem Canium reliquisset.

I N T E R P R E T A T I O.

Fraudulentus Ulysses fertur deseruisse
Sirenas, suave exitium navigantium,
& jucundum interitum, & sevam lati-

tiam, quas auditas olim nullus relinquebat. Non miror, Cassiane: id mirarer, si deseruisses Canium fabulantem.

N O T E.

Sirenas hilarem.] Nota Sirenium fabula, quæ litus Siculum incolentes suavitæ cantus nautas præternavigantes in naufragium pellicere solebant: unde poeta illas vocat

hilarem navigantium pœnam.
Legunt alii, *hilares navigantium moras.*

Fallax Ulysses.] Ut Sirenas fugeret, navis malo alligari se jussit. Homerus Odyss. u.

Si fabulantem Canium.] Fuit ille poeta Gaditanus, de quo epig. 62. & 70. lib. 1. qui lascivis suis & ridiculis versibus vel ipsum Ulysses morari potuisset.

Ad Diadumenum,
cujus oscula suaviter olere dicit. LXV.

QUOD spirat tenera malum mordente puella:
Quod de Corycio quæ venit aura croco:

Vinea

Vinea quod primis floret cum cana racemis:
Gramina quod redolent, quæ modo carpsit ovis:
Quod myrtus, quod messor Arabs, quod succina trita,
Pallidus Eoo thure quod ignis olet:
Gleba quod æstivo leviter cum spargitur imbre:
Quod madidas nardo sparsa corona comas:
Hoc tua, sæve puer Diadumene, basia fragrant.
Quid, si tota dares illa sine invidia?

INTERPRETATIO.

Quod redolet pomum mordente tenera
virgine: quod aura, quam exhalat
Corycius crocus: quod vitis cum floret al-
ba primis uvis: quod spirant gramina,
quæ paulo ante delibavit ovis: quod fra-
grat myrtus, quod messor Arabs, quod
electra æstivata, quod spirat pallida

flamma ab Orientis thure: quod cespes
cum tenuiter perfunditur æstiva pluvia:
quod corona cujus comæ sunt perfusa nar-
do; o Diadumene puer acerbe, id spirant
tua oscula. Quid si libares illa integra
sine malevolentia?

N O T A.

Quod de Corycio.] Corycus mons Cili-
ciz, qui bene olenti croco abundabat,
epig. 3. lib. Spect. epig. 39. lib. 9. epig. 9.
lib. 11.

Ovis.] Alii *apis*, quæ suavissimi odoris
herbas fugit, quibus odorem mellis in-
spirat, & brevi contactu vim sui relin-
quit, teste Quintiliano declam. 13.

Quod messor Arabs.] In Arabia felici
fiebat messis herbarum bene olentium,
unde mellores gratissimum spirabant
odorem.

Quod succina.] Tritum manibus ele-

ctrum bene olet. Lib. 5. epig. 38.

Pallidus Eoo.] Igneus color immisso
thure fit pallidus.

Sparsa corona.] Hellenismus est pro
sparsis comis: comæ vero hic sumuntur
pro ramusculis florum ex quibus com-
ponitur corona.

Diadumene.] Juvenem quemdam egre-
giæ formæ intellige: hæc de puella con-
venientius dixisset poeta

Sine invidia.] id est sine repugnan-
tia, sed libenti animo.

In Marcum Antonium,
de Ciceronis homicidio. LXVI

PAR scelus admisit Phariis Antonius armis:
Abscidit vultus ensis uterque sacros.
Illud, laurigeros ageres cum læta triumphos:
Hoc tibi Roma caput, cum loquereris, erat:
Antoni tamen est pejor, quam caussa Photini:
Hic facinus domino præstitit, ille sibi.

INTERPRETATIO.

Antonius fecit flagitium simile armis
Ægyptiis: uterque gladius amputavit
sacra capita. O Roma, tu habebas illud
caput cum hilaris reportares triumphos

laureatos; hoc autem cum verba faceres.
Nihilominus Antonii ratio deterior est
quam Photini: hic admisit scelus domino,
ille sibi.

N O T E.

Par scelus.] Antonius triumvir Ciceronem interfici iussit, cujus facinus confert poeta cum scelere Photini Ægyptii, qui Pompejum magnum interficiendum Ptolemæo suasisit. Vide epig. 70. lib. 6.

Abscidit vultus.] Alii *abscidit bene vultus.*

Illud laurigeros.] Pompejo duce triumphavit Roma, & Cicerone Oratore di-

serta habita est.

Hic facinus domino.] Photinus in gratiam Cæsaris regi Ptolemæo suasisit ut Pompejum interfici juberet, Ciceronem vero occidi iussit Antonius, ut animi sui crudelitatem expleret: ergo gravius est Antonii scelus, quam Photini, Pompeji & Ciceronis historia passim obvia est.

De pigris nautis. LXVII.

CESSATIS pueri, nihilque molis
Vatreno, Eridanoque pigriores.
Quorum per vada tarda navigantes,
Lentos figitis ad Celeuma remos.
Jam prono Phaeronte sudat Æthon,
Exarsitque dies, & hora lassos
Interjungit equos meridiana.
At vos tam placidas vagi per undas
Tuta luditis otium carina.
Non nautas puto vos, sed Argonautas.

I N T E R P R E T A T I O.

O Pueri, conquiescitis, nihilque progressi estis: segniores Vatreno, atque Eridano per vada quorum tarda navigantes figitis remos lentos ad Celeuma. Æthon sudat inclinato jam Phaeronte,

& dies inflammatus est, & merides solvit equos defatigatos. Sed vos incerti per aquas adeo tranquillas abutimini otio in nave securo. Ego non existimo vos nautas, at Argonautas.

N O T E.

Nihilque molis.] Legunt alii *nostis*, alii *possis*.

Vatreno.] Vatrenus amnis apud Plinium, qui forum Cornelii, hodie Imola, alluit. Leander cum *Santerno* hodie vocat: *Veternus* est apud Martialem, inquit Ortelius citans hoc epigramma: *Vatrenus*, & *Vaternus* promiscue dicit Ferrarius. Poeta ait hos nautas tardius navigare, quam laberentur isti amnes, quorum cursus erat lentissimus. Illuc vero secesserat Martialis, ut ipse testatur epig. 1. & 4. supra. Legunt alii *Veserno* *resinaque*. Alii *Veserno*, *remoraque*. Per hos amnes forte navigabat poeta. Cluverius in Italia antiqua lib. 1. cap. 35. restituit hunc versum, cujus lectionem secuti sumus: *Vatrenum* enim lentissi-

me fluere affirmat, ut & Padum quem *Vatreno* auctum proprie *Eridanum* vocari existimat. Alii legunt *Veserno*, *Sapique pigriores*. *Sapis* autem fluvius est Æmilie ex monte Apennino supra Sarsinam oriens, &c. Ferrarius.

Lentos figitis.] Alii *tingitis*. *Celeuma* fit a *καλὸν* jubeo: est autem hortamentum quo remiges ad Navigandum incitantur.

Æthon.] Equus solis defatigatus sole jam vergente ad occasum.

Interjungit equos.] hoc est, soluit a jugo quietis causa. De hoc verbo dictum epig. 9. lib. 2.

Tuta luditis.] hoc est abutimini otio, velut portum jam ingressa navi & securo
Sed

EPIGRAMMATUM LIBER III. 163

Sed Argonautas.] Ludit in hoc verbo: ro pueri erant Argonautæ, hoc est, Argonautæ fuerunt heroes fortissimi Jason, Theseus, Hercules, & alii; hi venæ inertes & desidiosi, composito nomine ab *argos* piger, & nauta.

Ad Matronam pudicam,
ne sequentia epigrammata legat. LXVIII.

HUc est usque tibi scriptus matrona libellus.
Cui sint scripta rogas interiora? mihi.
Gymnasium, thermæ, stadium est hac parte; recede.
Exuimur; nudos parce videre viros.
Hinc jam deposito post vina, rosasque pudore,
Quid dicat nescit saucia Terpsichore.
Schemate non dubio, sed aperte nominat illam,
Quam recipit sexto mense superba Venus:
Custodem medio statuit quam villicus horto;
Opposita spectat quam proba virgo manu.
Si bene te novi, longum jam lassâ libellum
Ponebas: totum nunc studiosa leges.

INTERPRETATIO.

O Matrona, hæc genus compositus est liber pro te. Quæris ne pro quo composita sint subsequencia? pro me. Hac parte gymnasium est, thermæ, stadium; abi. Denudamur: fuge conspectum nudorum virorum. Inde abiecta jam veretundia, post merum & rosas ebria Terpsichore ignotas quid preferat. Figura non am-

bigua, sed plane tuncupat illam, quam sexto mense excipis Venus arrogans: quam custodem ponit villicus in medio horto; quam obiecta manu aspicit casta puella. Si bene te novi, jam defatigata abjicebas longum librum: nunc cupida evolvis integrum.

N O T A.

Interiora.] id est subsequencia; ducta metaphora a domo cujus interiores partes dicuntur, quæ a primo limine sunt remotiores: dicit autem poeta hujus libri epigrammata hucusque scripta esse matronis pudicis: quæ vero subsequuntur lasciva prorsus, & castis auribus aliena.

Gymnasium, thermæ.] In iis locis viri denudabantur.

Hac parte.] Alii ex parte.

Videre viros.] Aliis mares.

Saucia Terpsichore.] Musam hanc nominavit, quia præest choreis & vo-

luptatibus, quibus deinceps indulgebit poeta.

Quam recipis sexto.] Intelligit Priapum, quem mense sextili, hoc est Augusto, qui sextus est a mense Martio, a quo annus incipiebant veteres, matronæ ferebant ad Veneris templum, atque illum in illius sinu depo- nebant.

Custodem medio.] Notum est Priapum custodire hortos.

Studiosa leges.] Res enim obscenæ plerumque magis placent, quam honestæ. Legunt alii legis.

Ad Cosconium
poetam infulsum. LXIX.

OMNIA quod scribis castis epigrammata verbis,
Inque tuis nulla est mentula carminibus;
Admiror: laudo. nihil est te sanctius uno:
At mea luxuria pagina nulla vacat.
Hæc igitur juvenes nequam, facilesque puellæ
Hæc senior, sed quem torquet amica, legat:
At tua, Cosconi, venerandaque, sanctaque verba
A pueris debent, virginibusque legi:

I N T E R P R E T A T I O.

Admiror, probo, quod componis cuncta epigrammata pudicis vocibus. . . . Nihil castius est te uno: sed nulla mea pagina expers est libidinis. Hæc ergo legant lascivi adolescentes, & faci-

les virgines, hæc evoluat senior, at ille qui cruciatur ab amica: sed, o Cosconi, vocabula tua colenda, & casta evolvenda sunt a pueris & puellis.

N O T E.

At tua Cosconi.] De quo jam dictum epig. 77. lib. 2. quem laudat Martialis ironizans, cum dicat epigrammata ejus

tamquam infulsa, & sine acumine legenda a simplicibus, atque ab indoctis quales sunt virgines & pueri.

Ad Cervinum
adulterum repudiatae suæ uxoris. LXX.

MOECHUS es Aufidiæ, qui vir, Cervine, fuisti.
Rivalis fuerat qui tuus, ille vir est.
Cur aliena placet tibi, quæ tua non placet uxor?
Numquid securus non potes arrigere?

I N T E R P R E T A T I O.

OCervine, qui fuisti maritus Aufidiæ, adulter es illius. Ille vero est maritus,

qui fuerat tuus rivalis. Cur amas alienam conjugem, quam non amas tuam?...

N O T E.

Mæchus es Aufidiæ.] A Cervino per fastidium repudiata Aufidia, nupsit suo mæcho, illam vero postea deperibat Cer-

vinus: vetita enim improbis magis placet, quam licita. Legunt alii ad *Sævinum*.

LXXI.

LXXII.

LXXIII.

In Gargilianum
hominem impurum. LXXIV.

PSILOTHRO faciem lævas, & dropace calvā.
Numquid tonsorem, Gargiliane, times?
Quid facient ungues? nam certe non potes illos
Refina, Veneto nec refecare luto.
Desine, si pudor est, miseram traducere calvā.
Hoc fieri cunno, Gargiliane, solet.

INTERPRETATIO.

P Silothro depilas vultum, & calvā dropace. O Gargiliane, metuisne tonsorem? quid fiet de unguibus? Nequis enim refecare illos refina, nec luto Veneto. Si verecundia est, omittit infelix notare infamia calvā.....

N O T E.

Faciem lævas.] Faciem depilas Psilothro, quod erat unguentum evellendis pilis aptum, de quo Plinius lib. 24. cap. 9. *Amerina nigra semen cum spuma argenti pari pondere a balneo illitum, psilothrum est.* Vide etiam cap. 1. lib. 22.

Et dropace.] Est etiam unguentum, quod pilis evellendis inservit, de quo epig. 65. lib. 10. Legunt alii *psilothro faciemque lavas.*

Numquid tonsorem.] Poeta irridet Gargilianum, qui pauper tonsorem timere non debuit ad exemplum Dionysii tyranni. Vel sic intellige: An adeo molis es, & timidus, ut novaculam experiri nequeas.

Quid facient ungues.] Veteres solebant non solum barbā, sed & refecandos ungues tonsoribus præbere: hoc est, saltem ad refecandos ungues ferro uti debes. Alii *quid faciem singis?* minus bene.

Veneto nec.] Mixta aceto terra ex Cypro advehebatur, quam vocabant lutum Venetum, ex quo unguentum fiebat ad evellendos crines. Hæc ex interpretationibus.

Traducere.] De hoc verbo dictum lib. Specul. epig. 4.

Solet.] In ultimo versu. Alii *soles.* Sensus est: O Gargiliane, videris te componere ad fellandum, &c.

LXXV.

LXXVI.

In Baticum
fastidiosum. LXXVII.

NEC nullus, nec te delectat, Bætice, turdus:
Nec lepus est unquam, nec tibi gratus aper;
Nec te liba juvant, nec sectæ quadra placentæ.
Nec Libye mittit, nec tibi Phæcis aves.
Capparin, & putri cepas alece natantes,
Et pulpam dubio de petasone voras.
Teque juvant gerres & pelle melandrya cana.
Refinata bibis vina, Falerna fugis.
Nescio quod stomachi vitium secretius esse
Suspicio; ut quid enim, Bætice, saprofagis?

INTERPRETATIO.

O Batice, nec nullus, nec tardus tibi placet: nec lepus unquam, nec aper tibi iucundus est: nec liba tibi grata sunt, nec quadra placenta divisa: nec Africa, nec Phasis tibi mittit volucres. Liguris capparin, & cepas nascentes putrida alece, & pulpam ancipitis perasone. Est te delectant getras, & melandrya pelle alba; potas vina olentia refinam, respuis Falerna, Suspicor nescio quem oscultiorum esse morbum stomachi: nam, o Batice, quorsum comedis res putridas?

NOTAE.

Nec te nullus.] Irridet Baticum, quod fastidiat bonos cibos, appetat purridos, atque ex hoc conjicit poeta, illum esse rebus turpibus addictum, epig. 81. infra.

Nec scilicet quadra] Dividebantur placenta in partes quadratas, lib. 6. epig. 75. lib. 9. epig. 92.

Phasis.] Colchidos fluvius unde phasiani mittebantur, ex Africa quoque gallinae Numidicae dictae mittebantur. Epig. 58. supra.

Alece] Alex vel halec, liquamen ex intestinis piscium; capparivero galli ce capreo.

Incerto de perasone.] hoc est cujus media pars jam foetida est.

Gerres.] vilissimi pisces & odoris foetidi.

Melandrya.] pars thynni vilissima. Plinius lib. 9. cap. 15.

Saprosagis.] Ahi graece scribunt *καρδαμύνη*; hoc est, putrida edis.

Ad Paullinum meientem. LXXVII.

MINXISTI currente, semel, Paulline, carina. Mehere vis iterum? jam Palinurus eris.

INTERPRETATIO.

O Paulline, adue currente minxisti: placeo rursus mingere? Jam fies Palinurus.

NOTAE.

Jam Palinurus.] Gubernator navis Aeneas notus ex Virgilio, qui somno oppressus, in mare lapsus periit. Poeta ludit in voce Paullini & Palinuri, talis significat rursus, uti vero mehere; ita

ut Paullinus rursus meiens evasurus sit Palinurus: sed simul alludit ad Palinuri casum, cui similem Paullino imminere conjicit, si dum magno impetu fertur navis, in aquam exoneraverit vesicam.

LXXIX.

LXXX.

LXXXI.

In Zoilum,
cujus mores in conviviis describit. LXXXII.

CONVIVA quisquis Zoili potest esse,
Summœnianas conet inter uxores,
Curtaque Ledæ sobrius bibat testa.
Hoc esse levius, puriusque contendo.
Jacet occupato galbanatus in lecto;
Cubitis trudit hinc & inde cotivivas.
Effultus ostro, sericisque pulvinis.
Stat exoletus, suggeritque ructanti

Pinnas rubentes, cuspidesque lentisci,
Et æstuantem tenuerunt ventilat frigus
Supina prasino concubina flabello,
Fugaturque muscas myrtea puer virga,
Percurrit agili corpus arte tractatrim,
Manumque doctam spargit omnibus membris.
Digiti crepantis signa novit eunuchus,
Et delicatæ sciscitator urinæ
Domini bibentis ebrium regit penem:
At ille retro flexus ad pedum turbam,
Inter catellas anserum exta lambentes
Partitur apri glandulas palæstritis,
Et concubino currentem nates donat.
Ligurumque nobis saxa cum ministrantur
Vel cocta fumis musta Massilianis,
Opimianum morionibus nectar
Crystallinisque myrrhinisque propinat.
Et Cosmianis ipse fusus ampullis,
Non erubescit murice aureo nobis
Dividere mœchæ pauperis capillare.
Septunce multo deinde perditus sterit:
Nos accubamus, & silentium rhonchis
Præstare iussi, nutibus propinquamus;
Hos Malchionis patimur improbi fastus,
Nec vindicare, Rufe, possumus; fellat.

INTERPRETATIO.

QUicumque potest convivari cum Zoilo, cænet inter uxores Summænianas, & siccus potet mutilata lagena Leda. Affirmo hoc esse larvino & castius. Galbanatus recumbit in lecto occupato: innixus ostro, & pulvinis sericis ex hac & illa parte cubitis propellis concurans. Exolesus stat, & ructanti suppediteus pinnas rubras, & cuspides lentisci; & supina concubina viridi flabello excitat sudantem auram tenuum, & servus repellit muscas myrtea virga. Tractatrim habili arte perficit corpus, & palpat omnia membra manu perita. Eunuchus nosa sunt indicia digiti strepentis. . . . Sed ille Zoilus a

tergo conversus ad pueros stantes ad pedes, inter canes lingentes præcordia anserum distribuit palæstritis glandulas apri, & cum vina ex saxis Ligurum porrigitur nobis, aut musta cocta fumis Massilianis, propinat scutris nectar Opimianum poculis & crystallinis, & myrrhinis. Nec pudet ipsum delibutum ampullis Cosmi unguentarii nobis partiri ex murice aureo capillare adultera gena. Postea steris sepultus multo sepsunce: nos accubimus atque imperati facere silentium rhonchis, nutibus propinquamus. Hanc ferimus superbiam impuri Malchionis, nec possumus ulcisci, o Rufe....

N O T A E.

Summænianas uxores.] hoc est meretrices quæ eo in loco prostabant, qui Summænium appellabatur: Epig. 35. lib. 1. & epig. 32. lib. 12.

Curtaque Leda.] Meretricis obscenæ

cujus calices mutilati: addidit fabius ut turpitudinem augeret, quæ in ebrio minor esset.

Galbanatus.] Galbanum genus est vestimenti delicatioris, albi & subluccidi, quod

quod nullos habet pilos. Joven. sat. 2. versu 9.

Cerulea indutus scutulata, aut galbana rasa.

Vide epig. 97. lib. 1.

Occupato lecto.] hoc est jacet in lecto quem totum occupabat solus.

Cubisis stundis.] Alii *stundis*, vel ut commodius recumberet, vel ne pretiosæ illius vestes inquinarentur.

Exoletus.] puerum intellige a deliciis sui domini.

Suggestisque.] Pinna in os immissa stomachum exonerare solebant helluones, ut constat ex Suetonio in Claudio cap. 3.

Rubentes.] Pennas Phœnicopteri forte intelligit, epig. 71. lib. 13.

Cuspidesque lentis.] Dentiscalpia, epig. 22. lib. 14.

Tractatrix] In conviviis delectationis causa antiqui adhibebant feminas vel mares, qui membra eorum perfrirent. Tractatoris meminit Seneca epist. 66. sub finem: *An potius optem, ut malacissandos articulos exoletis meis porrigam?*

Digitis crepantis.] Digitorum crepitu matella poscebatur, ut etiam constat ex epig. 89. lib. 6. lib. 14. epig. 119.

Apri glandulas.] pars est apri juxta cervicem delicata.

Palæstris.] Intellige servos palæstritas, ut supra epig. 57. Quid si intelligas cum Farnabio *depsilatores*? sic enim eos Perſius appellat sat. 4. versu 38.

Quinque palæstris licet hac plantaria vellant.

Ligurumque nobis saxa.] Dixit *saxa* pro vino tenui in saxosa Liguria nato.

Vel cocta fumis.] Vina Massiliæ asperima adulterabantur fumo, ut saporem mutarent, epig. 36. lib. 10.

Opimianum nectar.] de quo lib. 2. epig. 40.

Murice aureo.] Concha erat aurei coloris, vel inaurata, in qua unguentum servabatur. Horatius lib. 2. ode 7.

— funde capacibus

Unguenta de conchis.

Capillare vero est unguentum ad ungendos capillos. Sensus est, Nobis parce dividit unguenta Zoilus, quibus utuntur mœchæ vilissimæ.

Septunx multo.] hoc est multis cyathis, septunx capit septem uncias.

Malchionis.] hoc est effeminati, nomen fictum a *malakos* mollis.

Nec vindicare.] Etenim impuri hominis os valde timendum, epig. 13. l. 2.

LXXXIII.

LXXXIV.

Ad maritum

quem stultitiæ accusat. LXXXV.

QUIS tibi persuasit nares abscindere mœcho?
Non hac peccatum est parte, marite, tibi:
Stulte, quid egisti? nihil hic tua perdidit uxor,
Cum sit salva sui mentula Deiphobi.

INTERPRETATIO.

Quis tibi auctor fuit, ut amputares nares adultero? O marite, hæc pars non te offendit. O demens, quid fecisti?

Hoc in loco conjux tua nihil amisit, cum sit incolumis . . . sui Deiphobi.

NOTÆ.

Abscindere mœcho.] quem castrare debuerat. Vide epig. lib. 2.

Sui Deiphobi.] Alludit poeta, ut ajunt interpretes, ad illum Virgilii locum 6. *Æneid.* quo Deiphobus naribus

obtruncis describitur:

Ora, manusque ambas, populataque tempora raptis

Auribus, & trunco inhoneſto vulnere nares.

Ad castam matronam,
non esse suos versus mimis improbiores. LXXXVI.

NE legeres partem lascivi, casta, libelli,
Prædixi, & monui; tu tamen ecce legis:
Sed si Panniculum, si spectas, casta, Latinum,
Non sunt hæc mimis improbiora: lege.

INTERPRETATIO.

Pradixi, & præcepi, ne tu, pudica, *picis Panniculum & Latinum, hoc non*
evolueres partem libri impari: nibi- sunt nequiora mimis. *Evalve.*
lominus ecce evolvis. At si, pudica, af-

N O T E.

Prædixi.] supra epig. 68. sciviebant. De his epig. 5. lib. 1. &
Sed si Panniculum.] Latinus & Pan- epig. 72. lib. 2.
niculus mimi in comædiis petulanter la-

LXXXVII.

LXXXIII.

Ad Phæbum
vultu veluti nitentis. LXXXIX.

UTERE lactucis, & mollibus utere malvis;
Nam faciem, durum, Phæbe, cacantis habes.

INTERPRETATIO.

Sume lactucas & malvas molles; etenim, Phæbe, tibi vultus est hominis exo-
nentis ventrem difficulter.

N O T E.

Utere lactucis.] Lactucz & malvæ Suetonium in Vespasiano cap. 20. *Sta-*
uiles sunt ad solvendum ventrem. *tura fuit quadrata, compactis firmisque*
Nam faciem.] Phæbi jam meminit *membris, vultu veluti nitentis, &c.*
epig. 87. lib. 1. Similis jocus est apud

De Galla
libidinosa, sed avara. XC.

VULT, non vult dare, Galla, mihi; nec dicere possum,
Quod vult, & non vult, quid sibi Galla velit.

INTERPRETATIO.

Galla places mihi concedere, & non places: nec possum dicere qua sis mens Gal-
la, cum ipsi placeat, & non placeat.

N O T E.

Non vult dare.] Lusus est in verbo *dare*, quod pecuniam donare, & sui co-
piam facere significat.] Epig. 74. lib. 17.

De Mifitio

senem, qui loco pueri Achillæ castratus est a
sacerdotibus Cybeles. XCI.

CUM peteret patriæ Mifitius arva Ravennæ,
Sēmiviro Cybeles cum grege junxit iter.
Huic comes hærebat domini fugitivus Achilles,
Insigni forma nequitiaque puer.
Hoc steriles sensere viri: qua parte cubaret,
Querunt: sed tacitos senserit & ille dolos.
Mentitur, credunt: somni post vina petuntur;
Continuo ferrum noxia turba rapit;
Exciduntque senem, spondæ qui parte jacebat,
Namque puer pluteo vindice tutus erat.
Suppositam, famæ est, quodam pro virgine cervam,
At nunc pro cervo mentula supposita est.

I N T E R P R E T A T I O .

Cum Mifitius iret in agros Ravennæ
sua patriæ, se comitem dedit castrato
gregi Cybeles. Achilles fugitivus huius puer
& pulchritudine & lascivia clarus comi-
tabatur hunc. Homines castrati id intel-
lexerunt; rogant qua parte cubitis de-
cumberet: at ille quoque intellexit frau-

des latentes. Mentitur, adhibent fidem, &
cena eunt cubitum: multisudo improba
statim arripit ferrum, & exsecant senem,
qui decumbebat ex parte spondæ: etenim
puer erat securus pluteo vindice. Cervæ
fertur fuisse olim subjecta pro puella, sed
nunc subjecta est . . . pro cervo.

N O T E .

Arva Ravennæ.] Ravenna urbs Italiæ,
de qua supra epig. 56.

Fugitivus Achilles.] qui a suo domino
fugerat, & Mifitium senem sequebatur,
Achilla iterum mentionem fecit, epig.
56. lib. 7.

Continuo ferrum.] Posuit ferrum pro
Samia testa, seu cultro ex terra Samia
quo Sacerdotes illi exsecabant mares,
epig. 81. supra, epig. 45. lib. 2.

Namque puer pluteo.] Lecti duo erant
latera, exterius spondæ vocabatur, inter-
ius vero versus parietem pluteus dice-
batur. Achilles vero Gallis dixerat parte
spondæ cubitum se, cum in pluteo
esset dormiturus tutus ab illorum injuria.

Sēmiviro Cybeles.] castratos. Cybeles
Sacerdotes intellige.

Pro virgine cervæ.] Nota est histo-
ria Iphigeniæ, quam in Aulide immolare
parat Agamemnon: parabat, cum a Diana
fuit rapta, & ejus loco cervæ suppo-
sita, quam Græci duces pro Iphigenia
immolant. Ovid. lib. 12. Metam.

*Supposita fertur mutasse Mycenidæ
cervæ.*

Pro cervo.] Servos antiqui appellarunt
cervos. Festus in voce *servorum dies*. Alii
legunt *pro puero*. Sed prior lectio videtur
melior, propter similitudinem cum præ-
cedenti versu.

X C I I .

In Vetusstinam

decrepitam, adhuc libidinofam. XCII.

CUM tibi trecenti consulēs Vetusstina,
Et tres capilli, quatuorque sint dentes,

Pectus

Pectus cicadæ, crusculumque formicæ;
 Rugosiores cum geras stola frontem,
 Et araneorum calibus pares mammas;
 Cum comparata risibus tuis ora
 Nilivæ habeat crocodilus angusta,
 Meliusque ranae garriant Ravennatæ,
 Et Adriaticus dulcius culex cantet,
 Videasque quantum nocturnæ vident mane,
 Et illud oleas, quod viri capellarum.
 Et anatis habeas uropygium macræ,
 Senemque Cynicum vincat osseus cunthus;
 Cum te lucerna balneator extincta
 Admittat inter bustuarias mœchas:
 Cum bruma mensem sit tibi per Augustum,
 Regolare nec te pestilentia possit;
 Gaudes ducentas nupturie post mortes,
 Virumque demens cineribus tuis quæris
 Prurire. quid sarrire si velit saxum?
 Quis conjugem, quis te vocabit uxorem,
 Philomelus aviam, quam vocaverat nuper?
 Quod si cadaver exigis tuum scalpi;
 Sternatur a Coricle clinico lectus,
 Thalassionem qui tuum dicet solus,
 Ustorque tædas præferat novæ nuptæ:
 Intrare in istum sola fax potest cunnum.

INTERPRETATIO.

O *Verustina*, cum nata sis trecentos annos, & habeas tres crines, & quatuor dentes, pectus cicadæ, & crusculum formicæ: cum tibi sit vultus rugosior stola, & mammae similes rostribus aranearum: cum ora crocodilo Nilivæ æqua sint collata tuis risibus, & ranae Ravennatæ dulcius cantent; atque Adriaticus culex edat cantus suaviore, & videas quantum nocturnæ vident mane, atque illud oleas quod viri capellarum; & tibi sit uropygium macilentæ anatis . . . cum balneator extinctis luminibus te iteromis-

sat inter scorta bustuaria: cum frigeas mense Augusto, nec passis valeas solvere tuam glaciem: delectaris appetere nuptias post interitum ducentorum maritorum, atque infima quaris maritum prurientem tuis cineribus. Quid si cupias sarrire saxum? Quis te appellabis conjugem, quis uxorem, quam nuper aviam appellaveras Philomelus? Quid si optas mortuum tuum corpus scalpi, lectus sternatur a Coricle clinico, qui solus canos tuum Thalassionem, atque ustor præferat tædas tibi novæ nuptæ: sola fax potest ingredi . .

N O T E.

Cum tibi.] Hyperbolix, & significat poeta Verustinam esse decrepitam, & habere trecentos annos, aut saltem centum quinquaginta, cum singulis annis duo consules crearentur. Alii *Verustilla*.

Crusculumque.] Alii *crus colorque*.
Ranae Ravennatæ. De Ravenna supra

epig. 56.

Culex Adriaticus.] hoc est, culex ad litora maris Adriatici. Alii *Adrianus*, in Adria scilicet, quæ Romanorum colonia in Piceno. Phinias lib. 3. cap. 13.

Vir capellarum.] Periphrasis hircorum, quæ grave olent.

Uro-

Uropygium.] Alii *orropygium* : est extremitas illa vertebræ podici proxima, gallice *le croupion*.

Extincta lucerna.] ne scilicet illa vetula dignosci posset.

Inter bustuarias.] Extra urbem ad monumenta prostrabant scorta vilissima, de quibus supra lib. 1. epig. 35.

Gaudes ducentos.] Alii *audes*, & pro nupturi legunt *nuptum ire*. *Ducentas post mortes* est hyperbole.

Quid sarrire.] hoc est, te sa xeam exercere. Sarrire proprie est sarculis fodere, cum nempe a noxiis herbis leviter scalpendo purgantur segetes.

Sternatur.] Vulgata lectio,

Sternatur Aceride triclinio lectus. Hic versus emendatus est a Scaligero Ausoniarum lectionum lib. 2. cap. 4. Quid sit *clanicus* supra dictum est epig. 31. lib. 1. Est medicus & vespillo.

Tbalassionem.] carmen nuptiale, de quo supra lib. 1. epig. 36.

Ustorque.] Ustores sunt ii qui rogam extruunt, quo mortui cremantur.

Tadas præferas.] Solebant veteres tædas præferre novis nuptis: dicit poeta tædas Vetustinæ esse præferendas ab ustore, aut potius faces quibus rogas incenduntur.

In Rufum avarum. XCIV.

ESSE negas coctum leporem, poscisque flagella:
Mavis, Rufe, coquum scindere, quam leporem.

INTERPRETATIO.

O Rufe, dicis non esse coctum leporem, & peti virgas: mavis scindere coquum, quam leporem.

N O T A.

Esse negas.] Rufum quemdam avarum leporem, ne illum scinderet. Similis jocularis est in Næviam supra epig. 13.

In Nævolum inurbanum. XCV.

NUMQUAM dicis ave, sed reddis, Nævole, semper.
Quod prior & Curius dicere sæpe solet.
Cur hoc expectas a me? rogo, Nævole, dicas:
Nam puto nec melior, Nævole, nec prior es.
Præmia laudato tribuit mihi Cæsar uterque.
Natorumque dedit jura paterna trium.
Ore legor multo, notumque per oppida nomen
Non expectato dat mihi fama rogo.
Est & in hoc aliquid, vidit me Roma tribunum,
Et sedeo qua te suscitavit Oceanus.
Quot mihi Cæsareo facti sunt munere cives,
Nec famulos totidem suspicor esse tibi.
Sed prædicaris: sed pulchre, Nævole, ceves.
Jam jam sic prior es, Nævole. vincis. ave.

INTERPRETATIO.

O Nævole, numquam dicis ave, at semper reddis quod Curius & quidem prior sæpe solet dicere. Quare expectas hoc a me? Quæso, o Nævole, dicas: etenim, o Nævole, nec melior nec prior es. Ego probatus ab utroque Cæsare accepi mercedem,

*dem, & mihi concessum est jus paternum
trium librorum. Libri mei leguntur a
multis, ante obitum fama mihi tribuit
nomen celebratum per urbes. Est & ali-
quis honos in hoc; Roma me spectavit*

*tribunum, atque in eo loco sedeo unde te
amovet Oceanus. Opinor te non habere
tot servos, quot civitate donavit Caesar in
meam gratiam. . . . Jam vero isa
antecellis, o Nauele, superas. Ave.*

N O T A.

Sed reddis.] Superbum quemdam Næ-
volum increpat, qui illum numquam prior
salutabat; inferioris erat salutem dicere,
reddere vero superioris.

Quod prior & Curius.] Quem virum
gravissimum ponit poeta pro quovis no-
bili viro. Legunt alii. *Quod prior & cor-
vus*, Macrobius lib. 2. Saturn. cap. 4.
Corvi salutatoris meminit.

Cesar uterque.] Titum & Domitia-
num intellige.

Natrumque dedit.] De illo trium li-
berorum jure dictum epig. 91. lib. 2.

Tribunum.] Honorarium nempe, ex
beneficio Cæsaris.

Et sedeo.] Inter equites sedeo ex mu-
nere Imperatoris, non ex censu equestri.

Suscitat.] Verbum est theatrale, hoc est
loco amovere. Oceanus autem designa-
tor disponendis ordinibus præerat, atque
unumquemque in theatro pro sua di-
gnitate sedere jubebat. Epig. 9. lib. 6.

XCVI.

XCVII.

XCVIII.

Ad Cerdonem,

cui excusat suos jocos. XCIX.

IRASCI nostro non debes credo libello.

Ars tua, non vita est carmine læsa meo.

Innocuos permittite sales. cur ludere nobis

Non liceat, licuit si jugulare tibi?

I N T E R P R E T A T I O.

O Cerdo, non debes succensere nostro li-
bro: artem suam, non mores carpunt
versus mei; patere jocos innoxios. Cur

*mibi non permittatur jocari, si tibi per-
missum est necare?*

N O T A.

Non debes cerdo.] De quo supra epig.
16. & 58.

Cur ludere nobis.] Si enim tibi licuit
homines jugulare, cum gladiatorium
munus exhibuisti, cur mihi non liceat
jocari? Juvenalis sat. 3. versu 34.

*Quondam hi cornicines, & munici-
palis arena*

*Perpetui comises, notaque per oppi-
da bucca*

Quemlibet occidunt populariter.

Ad Rufum,

versus suos dignos esse litura. C.

CURSOREM sexta tibi, Rufe, remisimus hora,

Carmina quem madidum nostra tulisse reor.

Imbribus immodicis cælum nam forte ruebat.

Non aliter mitti debuit iste liber.

I N.

I N T E R P R E T A T I O .

O Ruse, hora sexta ad te remisimus rubeat pluvia ingenti: Hic libellus alio cursorem, a quo madido latus fuisse modo non fuit mittendus. versus meos arbitror. Casu enim calum

N O T E .

Hora sexta.] hoc est meridiæ. De quæ aqua deleantur, epig. 10. lib. 4. horis supra epig. 36. sed epig. 8. lib. 4. fusius dicemus. *Curre: sed instructum comitetur pumice librum*

Nen aliter mitti.] Modeste significat poeta mala esse sua carmina, & digna *Spongia: muneribus convenis illa meis.*

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER IV.

De natali Domitiani. I.

CÆSARIS alma dies, & luce sacratio illa,
Conscia Dictæm qua tulit Ida Jovem,
Longa precor, Pylioque veni numerosior ævo,
Semper & hoc vultu, vel meliore nite.
Hic colat Albano Tritonida multus in auro,
Perque manus tantas plurima quercus eat.
Hic colat ingenti redeuntia sæcula lustro,
Et quæ Romuleus sacra Terentus habet.
Magnâ quidem superi petimus, sed debita terris.
Pro tanto quæ sunt improba vota Deo?

INTERPRETATIO.

O Lux alma, & sacratio illo die quo Jovem Cresensem tulit Ida particeps, accede longa, quæse, & diuturnior ætate Nestoris, & semper splende hoc vultu, vel puriore. Hic Domitianus assiduus in auro Albano veneretur Minervam, & manus

illius tam magnæ donent multas coronas quernas. Hic celebres ludos sæculares ingenti lustro recurrentes, & sacrificia quæ sunt in Terento Romuleo. O dii, magna sane poscimus, at debita terris. Quenam postulata sunt injusta pro tanto numine?

N O T A.

Cæsaris alma] hoc est dies natalis: natus autem est Domitianus 9. Kal. Novembris. Suetonius in ejus vita cap. 1.

Luce sacratio. Natalem Domitiani diem assentatorie præfert natali Jovis, qui natus vel certe educatus fuit in Ida monte Cretæ, ubi illum Curetibus alendum, ne a Saturno patre devoraretur, clam commisit Rheæ mater, unde Ida conscia dicitur illius nempe arcani.

Pylio ævo.] Nestor a Pylo urbe Arcadiæ, teste Strabone, Pylius dictus nonaginta annos vixit secundum poetas Græcos: at vero secundum Ovidium, atque alios Latinos poetas, vixit trecentos annos: nam sumplerunt *years*, hoc est generationem vel ætatem, pro sæculo leucentum annis, cum triginta tantum annos significet.

Semper & hoc vultu:] Millies redi, & semper æque felix, aut felicior præsentem.

Multus in auro.] celebrabas & in Albano quotannis *Quinquatria Minervæ*, cui collegium instituerat. Suetonius in Domitiano cap. 4. Aurum Albanum appellat, coronam auream, qua coronatus in Albano monte prope urbem Quinquatria celebrabat. *Multus in auro*, id est torus colendæ Minervæ additus. Lippius legit, *Albano in arve*, omnium optime meo judicio, antiquorum tamen codicum lectionem secutus sum. Alii sic explicant: Sæpe honorem habet Palladi distributis aureis coronis in victores agonis Albani. Vulgata lectio *culens*, hoc est redimitus auro, &c.

Perque manus tantas.] quas infra epig. 8. ingentes vocat, hoc est divinas. In Albano

Albano, ut patet ex eodem Suetonii capite, ludos scenicos, atque oratorum & poetarum certamina exhibebat Domitianus, quos pro meritis donabat quæraa corona,

Hic colat ingenti.] Suetonius eodem cap. 4. *Fecit & ludos sæculares, computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proxime, sed olim Augustus ediderat.* *Ingenti lustrum* dixit poeta, quia ab eo tempore quo sæculares ludos celebraverat Augustus, usque ad hos Domitiani ludos, centum anni, legitimum nempe sæcularium ludorum tempus, fuerant elapsi, alias lustrum simpliciter quinque

annorum spatium continet; sæculum vero ingens lustrum forte appellaverit, quod quinquies videnos annos complecteretur.

Sacra Terentus habet.] De Terentio lib. 1. epig. 78. Locus erat ubi Qiti sacra fiebant in campo Martio. Valerius Maximus lib. 2. cap. 1. describit causam propter quam instituti sunt ludi sæculares.

Sed debita terris.] Vota enim nostra a diis exaudiri debent & probari, cum pro tanto Deo Domitiano nempe suscipiantur.

Improba.] hoc est nimia, injusta.

De Horatio,

spectaculorum die indecenter vestito. II.

SPECTABAT modo solus inter omneis
Nigris munus Horatius lacernis,
Cum plebs, & minor ordo, maximusque
Sancto cum duce candidus federet;
Toto nix cecidit repente cælo:
Albis spectat Horatius lacernis:

INTERPRETATIO.

UNus Horatius inter omnes pullis lacernis modo aderat spectaculo, cum plebs, & ordo minor, & maximus alba-

sus federet cum divo Imperatore. Subitò nix delapsa est ex omni parte cæli. Horatius spectat candidis lacernis.

N O T E.

Nigris munus.] Adesse spectaculis non licebat nisi iis qui veste alba induti essent; sed Domitiani tempore usus invaluerat, ut indecenter quidem, sed tamen ludos impune spectarent atrati. Vide epig. 137. lib. 14.

Minor ordo.] Equestribus nempe, ma-

ximus vero senatorius.

Sancto cum duce.] Domitiano quem sanctum vocat, vel quod summum Magistratum gereret, qui sanctus erat, vel quia Deum se prædicabat.

Albis spectat.] Horatium irridet, quem & nix decedens dealbavit.

De nivibus

decidentibus in Domitianum spectantem ludos. III.

ADSPICE quam densum tacitarum vellus aquarum
Defluat in vultus Cæsaris, inque sinus;
Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto
Concretas pigro frigore ridet aquas,
Sidus Hyperborei solitus lassare Bootæ,
Et madidis Helicen dissimulare comis.
Quis siccis lascivit aquis, & ab æthere ludit;
Suspicio has pueri Cæsaris esse nives.

IN-

A Spice quam spissum aquarum vellus
sine strepitu decidat in faciem & gre-
mium Caesaris. Nihilominus ille fert Jo-
vem ningentem, & capite immoto deridet
aquis conflatas segni frigore, assuetus de-

fatigare sidus Bootæ septemtrionalis, &
capillis humidis spernere Helicem. Opinor
has esse nives filii Caesaris, qui lascivus
siccis aquis, & jocatnr e celo.

N O T E .

Tacitarum vellus.] Periphrasis ni-
vium, quæ veluti lanarum vellera cad-
dunt sine ullo strepitu, unde nives vo-
cat aquas tacitas.

Indulget samen.] Non recessit Domi-
tianus, sed sub Jove, id est ære, per-
mansit.

Concretas pigro.] hoc est nivem con-
temnit, quam affirmat Plinius lib. 2.
cap. 60. *Grandinem congelatio imbre
gigni, & nivem eodem humore mollius
coacta, &c.*

Sidus Hyperborei.] Domitianus enim
adhuc juvenis in Germanos bellum sus-
cepit, atque illic frigus Bootæ, seu Ar-
ctophylacis patienter tulit. Suetonius in
Domitiano cap. 2.

Et madidis Helicem.] Id est toleravit
imbres Septemtrionis: Helice vero est
Urta major.

Siccis aquis.] Nivem lepide appellat
aquam siccam, id est ex aquis concre-
tam.

Pueri Caesaris.] Ne Jove irato deci-
disse nix videretur, assentatorie innuit
poeta filium Domitiani, quem ex Do-
mitia uxore susceptum adhuc infantem
amisit, esse in deorum numero, & cum
Domitiano patre, velut cum deo, jocari.
Heraldus versum penultimum sic legit
per interrogationem,

*Quis siccis lascivus aquis, & ab æthe-
re ludis?*

In Bassam
male olentem. IV.

QUOD siccæ redolet palus lacunæ,
Crudarum nebulæ quod Albularum,
Piscinæ vetus aura quod marinæ,
Quod pressa piger hircus in capella,
Lassi bardiacus quod evocati,
Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod jejunia sabbatariorum,
Mæstorum quod anhelitus reorum,
Quod spurcæ moriens lucerna Ledæ,
Quod ceromata fæce de Sabina,
Quod vulpis fuga, viperæ cubile,
Malles, quam quod oles. olere Bassa.

I N T E R P R E T A T I O .

Quod spiras palus lacuna exhausta,
quod nebulæ crudarum Albularum,
quæ vetus status piscine maritimæ, quod
hircus lente comprimens capellam, quod
bardiacus evocati defatigati, quod lana
bis tineta murice, quod jejunia Judæorum,

quod respiratio tristium fontium, quod
moriens lucerna sordida Ledæ, quod cero-
mata ex fæce Sabina, quod fuga, vulpis,
latibulum vipera, hoc ipsum, o Bassa,
malles spirare, quam quod spiras.

N O T E .

Quod sicca .] Siccata lacuna gravem emittit fœtorem .

Crudarum nebulae .] De albula jam dicta epig. 13 lib. 1. ubi nebulae ob sulphur male olent. *Crudarum* dixit, quod solis radiis non bene concocti essent illi vapores .

Piscina vetus antea .] id est, quod vetus piscina redolet in qua sunt aquae marinae .

Bardiacus .] Genus est vestis sordidae, qua induebantur milites ; illa autem male olebat propter sudorem & squalorem illorum : evocati autem milites erant ii, qui expletis stipendiis, ducis vel mercedis gratia iterum stipendia merebant : *lassi* vero dixit ob longam militiam, & profectam ætatem ; unde fœtor bardiaci major erat . Georgius legit, *Lassi bardiaci os quod advocati* . Bardiacus autem, inquit, erat advocatus qui post peroratas diutius causas gravem emittebat halitum . Illius meminit Juvenalis sat. 16. versu 13.

Bardiacus iudex datur hec punire vo-

lenti .

Alii Bardiacus .

Bis murice .] Epig. 50. lib. 1.

Olidaeque vestes murice .

Jejunia sabbatariorum .] Diem sabbati religiose colunt Judæi ; ob jejunium vero halitus graviter olet .

Maestrum quod .] Curis enim & anxietatibus stomachi calor dissipatur, unde ex mala concoctione male olent rei .

Lucerna Leda .] Quam posuit pro quavis meretrice prostante ad lucernas . Juvenalis sat. 6. versu 132. de Messalina :

Obscurisque genis turpis, fumoque lucerne

Fœda lupanaris tulit ad pulvinar odorem .

Quod ceromata .] Unguenta nempe ex luto & oleo, oleum porro Sabinum male olebat .

Quod vulpis fuga .] Vulpes canes fugiens fœtidum affundit lotium .

Malles .] Alii *mallem* . Bassa quippe ab oris impuritate teterrimam spirabat animam .

Ad Fabianum

virum probum, cui locum esse Romæ negat . V.

VIR bonus & pauper, linguaque & pectore verus,
Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis?

Qui nec leno potes, nec comessator haberi,

Nec pavidos tristi voce citare reos:

Nec potes uxorem cari corrumpere amici:

Nec potes argentes arrigere ad vetulas.

Vendere nec vanos circa palatia fumos:

Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.

Unde miser vives, homo fidus, certus amicus?

Hoc nihil est, numquam sic Philomelus eris.

I N T E R P R E T A T I O .

O Fabiane, quæ tua est mens, qui vir probus, & egenus, lingua & corde verus, proficisceris Romam? qui nequis esse leno, nec comessator, nec mæsta voce vocare in jus fontes timidos: nec vales corrumpere conjugem dilecti amici: nec vales . . . ad frigidas anus: nec vendere inanes fumos circa palatia: nec plaudere Cano, nec Glaphyro. O infelix, quæ ratione vivet tu, homo fidelis, amicus certus? Id nihil prædest, hoc modo numquam fies Philomelus.

N O T A.

Linguae.] Verba enim cum mente boni viri consentiunt: hic Romanorum mores eo modo Martialis carpit, quo Juvenalis sat. 3.

Quid Romae faciam? Mentiri nescio. & sile Petronius Romam sub nomine Crotonæ describit: *Sed quoscumque homines in hac urbe videritis, scitote in duas partes esse divisos: nam aut captant, aut capiuntur.*

Nec comessator.] Alii comissator: is nempe est qui esui & potui præter statuta tempora indulget.

Nec pavidus.] quod præconis erat officium, & quidem quætuosum, ut patet ex epig. 8. lib. 6.

Vendere nec vavos.] ut solent Aulici, qui commendationis officia mentiti,

Principis gratiam accepto pretio vendunt.

Plaudere nec Cano.] qui celebris fuit choraules tempore Galbæ, ut patet ex Suetonio in Galba: Glaphyrus verb citharædus. Juvenalis sat. 6.

Accipis uxorem, de qua citharædus Echian,

Aus Glaphyrus fiat pater, Ambrosius quo choraules.

Citharædi & tibicines Martialis tempore summo erant in pretio, epig. 4. lib. 3.

Hoc nihil est.] Honeitis enim artibus locus non erat Romæ.

Philomelus.] hoc est, numquam fies dives; Philomelus quippe cithara dives factus erat, epig. 31. lib. 3.

In Massilianum,

qui pudicitiam simulabat. VI.

CREDI virgine castior pudica,
Et frontis veneræ cupis videri;
Cum sis improbior, Massiliane,
Quam qui compositos metro Tibulli,
In Stellæ recitat domo libellos.

INTERPRETATIO.

O Massiliane, vis purior haberi puella casta, & præferre speciem vultus modesti; cum nequior sis, quam qui in ædibus Stellæ recitat libros scriptos metro Tibulli.

N O T A.

Tenera frontis.] hoc est modestæ, elegiarum recitatorem intelligit. qualem habent infantes.

Quam qui.] effeminatum quemdam Metro Tibulli.] Lascivas quippe elegias scripsit Tibullus.

V I I

Ad Euphemam,

de hora versibus suis Domitiano legendis apta. VIII.

PRIMA salutantes, atque altera continet hora;
Exercet raucos tertia caussidicos.
In quintam varios extendit Roma labores,
Sexta quies lassus, septima finis erit,
Sufficit in nonam nitidis octava palæstris,
Imperat extructos frangere nona toros:
Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum,
Temperat ambrosias cum tua cura dapes.
Et bonus ætherio laxatur nequare Cæsar,
Ingentique tenet pocula parca manu:
Tunc admitte jocos: gressu timet ire licenti
Ad matutinum nostra Thalia Jovem.

I N T E R P R E T A T I O .

Prima & secunda hora exerces salutantes, tertia occupat rancos caussidicos. Roma vacat diversis operibus in quintam usque, sexta quiescunt defatigati, septima cessant ab opere, nitidi palaestra exercentur ab octava ad nonam, nona jubet frangere lectos paratos. O Empeme,

hora decima apta est meis libris, cum tua cura moderatur divinas opulas, & bonus Caesar ex hilaratur celesti nocte, & magna manu tenet pocula modica. Tunc intramitte ludos: nostra Thalia metuit jocosu incesu convenite matutinum Jovem.

N O T A E .

Prima salutantes.] Describit poeta quid singulis diei horis Romæ fieret; de quibus jam dictum est epig. 36. lib. 3.

Consinet.] Alii *conserit*. Alii melius *distinet*.

Sexta quies lassis.] Circa sextam paululum quiescebant Romani: hora vero septima omnino ab opere desistebant.

Imperat extractos.] id est menæ accumbere

Frangere foras.] hoc est lectos disturbare, quibus cœnando accumberent veteres.

Hora libellorum.] Inter pocula verius legere moris erat: Euphemus vero

structor mensarius Imperatoris fuisse videtur

Temperat ambrosias.] hoc est divinas. Domitianus enim Deum se appellari jubebat, atque ita ambrosiæ decorum dapēs ipsi conveniebant,

Pocula parca.] Domitiano assentatur, quem parce bibere innuit.

Tunc admitte.] hoc est, libros meos Domitiano offer.

Gressu times.] Festiva mea Musa matutino tempore coram Domitiano joculari non audet, quippe qui tunc rebus seriis occupetur. Vide epig. 19. lib. 10.

In Fabullam,

quæ maritum dereliquerat. IX.

SOTÆ filia Clinici Fabulla,
Deserto sequeris Clytum marito,
Et donas, & amas, ἔχεις ἀσάτος.

I N T E R P R E T A T I O .

OFabulla filia Sotæ clinici. viro derelicto sequeris Clytum, & das, & amas perdis te geris.

N O T A E .

ἔχεις ἀσάτος.] In hac voce ludit poeta, cum dicit Fabullam esse filiam clinici Sotæ, id est medici qui aliis salutem restitueret: *εὐχρη* enim servo: illam tamen perdis te habere, cum bona omnia effunderet, & luxuriose viveret.

Sotæ es filia, inquit, & asota es, hoc est prodiga & luxuriosa. De medico clinico dictum epig. 31. lib. 1. Aristoteles lib. 4. ad Nicomachium cap. 1. *ἀσώτης γὰρ ὁ δὲ ἀσῶτι, περιλλυμένος*: asotus enim est qui se ipsum perdit.

Ad Faustinum,

cui recens compositum opus mittit. X.

DUM novus est, neque adhuc rafa mihi fronte libellus,
Pagina dum tangi non bene sicca timet;
I puer, & caro perfer leve munus amico,
Qui meruit nugas primus habere meas.

Curte

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 181

Curre, sed instructus; comitetur punica librum
Spongia; muneribus convenit illa meis.
Non possunt nostro multæ, Faustine, lituræ
Emendare jocos; una litura potest.

INTERPRETATIO.

Dum meus liber recens est, necdum fronte rarsa, dum pagina non benefica metuit attrahi: o serve, proficiscere, & deponea tenue donum ad dilectum amicum, qui dignus est ut ipsi primo offeratur mea ineptia. Propere, at munitus.

Punica spongia comitetur libellum; illa apta est meis donis. O Faustine, plures litura nequaquam corrigere nostros libros: una litura potest.

NOTÆ.

Nec adhuc rarsa.] De iis quæ ad librorum ornamenta pertinerent, dictum est lib. i. epig. 67.

Comitetur Punica.] Spongia optimi generis, cujusmodi sunt spongiæ Africanæ, de quibus Plinius lib. 9. cap. 45. ut delectantur mea carmina. Alii legunt,

Curre, sed instructum comitetur pumice librum.

Spongia.

quæ lectio minus probatur: etenim si li-

ber nondum erat pumice æquatus, ut ait primo versu, pumice instructus non erat. Epig. 72. lib. 8. epig. 66. lib. i.

Sed pumicata fronte si quis est nondum

Alii sic hanc lectionem interpretantur, ut vel probatus pumice potitur, vel damnatus spongia deleatur.

Una litura potest.] quæ scilicet omnia mea carmina, ut pote prorsus mala delect. Sic modestè deprimit se poeta.

In Antonium Saturninum,

qui bellum civile moverat in Germania superiore. XI.

DUM nimium vano tumefactus nomine gaudes,
Et Saturninum te pudet esse miser;
Impia Parrhasia movisti bella sub urſa,
Qualia qui Phariæ conjugis arma tulit.
Excideratne adeo fatum tibi nominis hujus,
Obruit Aſiæ quod gravis ira freti?
An tibi promisit Rhenus, quod non dedit illi
Nilus, & Arctois plus licuisset aquis;
Ille etiam nostris Antonius occidit armis;
Qui tibi collatus, perfide, Cæsar, erat.

INTERPRETATIO.

Dum, o infelix, nimis inflatus vano nomine lacaris, & erubescis esse Saturninus: sub urſa Parrhasia suscepisti bella impia; qualia movit qui meruit sub uxore Ægyptia. Itane eras oblitus fatum illius nominis, quod oppressum est acerba

ira freti Aſiæ? Rhenusne tibi pollicitus est, quod illi non concessit Nilus, majorque potestas data esset fluminibus Septentrionis? Ille quoque Antonius cecidit nostris armis: qui tecum comparatus, o perfidiose, erat Cæsar.

NOTÆ.

Et Saturninum.] Hic vocabatur Lucius Antonius, cognomento Saturninus, Germaniæ superioris Præses: nolebat autem Saturninus appellari sed Antonius: nam pudebat eum esse tantum Germa-

niæ Præsidem, sed exemplo Antonii imperium orbis affectabat. De illo agit Suetonius in Domitiano cap. 6.

Parrhasia sub urſa.] hoc est in Septentrione: urſa Parrhasia dicitur à Parrha

Arcadiæ urbe, ex qua nata erat Callisto a Jove amata, & in urfam commutata, *Pbaria conjugis*] Cleopatraz cujus & Antonii mariti nota est historia.

Obruis Asiatici.] Ad Actium Epiri promontorium ab Augusto victus est Antonius.

Ira fressi.] per metonymiam posuit pro ira Cæsaris Augusti.

An tibi.] Sensus est, Si Egyptus provincia ditissima Antonio vires sup-
peditare nequivit, quas tibi copias sub-
ministrabit superior Germania;

In Tbaidem

scortum publicum. XII.

NULLI, Thai, negas, sed si re non pudet istud,
Hoc saltem pudeat, Thai, negare nihil.

INTERPRETATIO.

O Thai, nemini recusas: sed si in ea re non erubescis, in hac saltem erubescas,
o Tai, recusare nihil.

N O T A.

Negare nihil.] Epig. 72. & 81. lib. 12. & in fine epig. 5a. lib. 11.

De Nuptiis Pudentis & Claudie. XIII.

CLAUDIA, Rufe, meo nubit Peregrina Pudenti:
Maeste esto tædis, o Hymenæe, tuis.

Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo,

Massica Theseis: tam bene vina favis.

Nec melius teneris junguntur vitibus ulmi,

Nec plus lotos aquas litora myrtus amat.

Candida perpetuo reside, Concordia, lecto,

Tamque pari semper sit Venus æqua jugo.

Diligat ipsa senem quondam: sed & illa marito,

Tunc quoque: cum fuerit, non videatur anus.

INTERPRETATIO.

O Rufe, Pudens meus uxorem duxit
Claudiam Peregrinam: O Hymenæe,
maeste esto tuis tædis. Tam bene infie-
quentia cinnama confunduntur suo nardo,
tam bene vina Massica favis Atticis.
Nec ulmi aptius copulantur teneris viti-
bus, nec rivuli loto, nec litara gratiora

sunt myrtho. O concordia, remane beni-
gna æterni thalamo, & Venus faveat
semper copulationi tam æquali. Ita quon-
dam amet senem: at illa quoque senium
adepta tunc vetula non compareat ma-
rita.

N O T A.

Pudenti.] De quo jam lib. 1. epig.
32. de Claudia nihil reperi.

Maeste esto.] *Massius* idem est ac au-
stus, & in vocativo ut plurimum ponit-
tur, ut maeste virtute.

Massica Theseis.] Ex melle & vino
mulsum conficiebatur potio videlicet an-
tiquis gratissima: favos Theseos dicit
pro Atticis, quia Theseus regnavit in
Attica, significat poeta tam dulces fore

nuptias Claudie & Pudentis, quam
mulsum.

Nec plus lotos.] Arbor notissima ex
Homero lib. 9. Odys. & Plinius descri-
bit Loton lib. 13. cap. 17. est etiam lo-
tos herba in palustrium genere ibidem.

Concordia.] Deam intellige Concor-
diam, cui templum erexit Vespasia-
nus.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 183

Ad Siliam.

poetam ut legat hæc epigrammata. XIV.

SILI, Castalidum decus sororum,
 Qui perjura barbari furoris
 Ingenti premis, ore, perfidosque
 Fastus Hannibalis, leveſque Pœnos
 Magnis cedere cogis Africanis:
 Paullum ſepoſita ſeveritate,
 Dum blanda vagus alea December
 Incertis ſonat hinc & hinc fritillis,
 Et ludit rota nequiore talo,
 Noſtris otia commoda Camenis.
 Nec torva lege fronte, ſed remiſſa
 Laſcivis madidos jocis libellos.
 Sic forſan tener auſus eſt Catullus
 Magno mittere paſſerem Maroni.

INTERPRETATIO.

O Sili, ornamentum ſororum Caſtali-
 dum, qui verbis magnificis urges
 perjuria furoris barbari, atque adigis per-
 juram ſuperbiam Hannibalis, atque in-
 conſtantes Pœnos cedere ſe magnis Afri-
 canis: remota pauliſper ſeveritate, ſac-
 audientiam noſtris datus, dum levi alea

December ſolatus hinc & inde ſtripis du-
 biis fritillis, & rota ludis nequiore ta-
 lo. Nec ſevero, ſed leni vultu evolue li-
 bros perſuſos laſcivis ſalibus. Hoc forſas-
 ſe modo tener Catullus auſus eſt mittere
 paſſerem magno Virgilio.

N O T E.

Sili Caſtaliidum.] Silium Italicum
 intellige poetam ſatis notum. Muſæ di-
 cuntur Caſtalides a virgine Caſtalia,
 quæ Apollinem fugiens ad radices Par-
 naſſi in fontem a ſe Caſtaliū dictum,
 & Muſis ſacrum verſa eſt.

Qui perjuria.] De bello Punico ſe-
 cundo poema ſcripſit Silius; initio pri-
 mi libri ſic habet:

—ter Monte ſiniſtro

Juratumque Jovis ſœdus, conventa-
 que patrum

Sidonis frigere ducet.

Magnis cedere.] Scipio enim major
 Africanus cognominatus vicit ſuperbum
 Hannibalem, & Carthagiæſes cogit
 pacem a Romanis petere; fuit & aliter
 Scipio ob everſam Numantiam dictus
 Numantinus, qui Carthagine funditus
 deleta, Africanus minor dictus eſt:
 quas res geſtas cum caneret Silius poe-
 tica metonymia dicit Martialis ſeri a
 Silio id quod canit factum. Sic. Horat.
 lib. 1. ſat. ultima. Turgidus *ſilpinus ju-*

gulus dum Numantia.

December.] Quo menſe talis potiſſi-
 mum ludebant Romani.

Incertis ſonat.] De fritillis, turricu-
 lis, talis, & teſſeris copioſe dicemus
 lib. 14. tamen per tranſcurſum notandum
 talum eum eſſe apud Latinos, quem
 Græci vocant Aſtragalum. Plinius lib.
 34. ubi Polycleſi meminit, *Fecit*, in-
 quit, & *diſtringentem ſe*, & *undam ſeſe*
inceſſentem, duosque pueros item nudos
velis ludentes: qui vocantur Aſtragali-
zonæ. Alia pleraque, ut hoc probet,
 teſtimonia adducit Calcagninus de talo-
 rum ludo. Ad ſamponendas vero alea-
 torum fraudes, qui ſubdola manu uti
 callent, in pygæ, ſeu turricula, ſive
 pyxidem major appellare, reſpoſiti tali
 ſicut & teſſetæ promebantur in abacum.
 Horatius lib. 2. ſermonum ſat. 7.

—qui pro ſe roſerent atque

Mitteret in pygum talos.

Teſſeris quoque ludentes turricula ure-
 bantur. Turnebus lib. 27. cap. 3. Turri-
 culam

culam & fritillum distinxit Suidas: idem tamen videtur, cum scribit Martialis de turricula lib. 14. epig. 16. Seneca de lud. Claudii:

*Nam quoties missurus erat resonante
fritillo*

*Utraque subducto fugiebat tessera
fundo.*

Es ludis rota.] Locus hic perobscurus mihi videtur; Raderus intelligit ipsum fritillum dici rotam, quia rotundus fritillus velut turricula, ex qua intrus gradatim aspera tali excutiebantur: quare autem dicat, *nequiore salo*, non mihi compertum est, nisi forte, quod tali pruriginem libidinis excitent, ut docet Junius lib. 4. animadversionum cap. 13. & lib. 2. cap. 4. quod talis lusus est pro feminis. Ramiresius hunc versum

a nemine intellectum, ut ait, intelligere se putat hoc sensu. Rotam accipit pro corona aleatorum, quam sic vocat Martialis a similitudine rotarum: sedebant enim aleatores in orbibus quos cingebant omnes circum: *Nequiore salo*, hoc est, talis manu iactus sine fritillo, in quo iactu manus improba compositiones & nequitias patrare potest; ita ut aleatores alii, ut in versu precedenti, fritillis uterentur, alii manu luderent, epig. 16. lib. 14. Judicet lector.

Ausus est Catullus.] Etate Virgilium præcessit Catullus, cujus 3. epig. est *de passere mortuo Lesbie*, sed hoc fingit poeta, ut se cum Catullo æquiparet, Silium autem cum Virgilio, quem diligenter imitatus est, conferat epig. 51. lib. 11.

Ad Cæcilianum

stolide petentem mutuum. XV.

MILLE tibi nummos hesternæ nocte roganti,
In sex aut septem, Cæciliæ, dies,
Non habeo dixi. sed tu caussatus amici

Adventum, lancem, paucaque vasa rogas.

Stultus es? an stultum me credis, amice? negavi

Mille tibi nummos: millia quinque dabo?

INTERPRETATIO.

O Cæciliæ, hesternæ nocte respondi tibi petenti mille nummos in sex aut septem dies, non habeo: at tu prætexens adventum amici petis lancem, & pauca

vasa; Demens ne es, o amice? an existimas me dementem? tibi recusavi mille nummos. an donabo quinque millia?

N O T E.

Millia quinque dabo.] Cæcilianum quemdam irridet poeta argumento a minori ad majus: si tibi, inquit, negavi mille nummos, non sum tibi com-

modaturus vasa emta quinque nummorum millibus quæ numquam mihi redderes.

In Gallum,

quem turpis in novercam amoris arguit. XVI.

PRIVIGNUM non esse tuæ te, Galle, novercæ
Rumor erat, conjux dum fuit illa patris.

Non tamen hoc poterat vivo genitore probari.

Jam nusquam pater est, Galle: noverca domi est.

Magnus ab infernis revocetur Tullius umbris,

Et te defendet Regulus ipse licet:

Non potes absolvi: nam quæ non desinit esse,

Post patrem, numquam, Galle, noverca fuit.

IN

INTERPRETATIO.

O Galle, sermo increbuerat te non esse privignum tue novercae, dum illa fuit uxor genitoris. Nihilominus vivente patre id probari nequibus. O Galle, nunc pater discessit o vita; noverca moratur in edibus tuis. Quamvis magnus Tullius reducatur ab umbris tartareis, & Regulus ipse te tueatur, liberari nequis: etenim, o Galle, quæ post patrem mortuum, non, cassas esse pueritiam, nunquam fuis.

N O T A.

Privignum non esse.] Vivo patre Galus quidam se cum noverca minus honeste gerebat, quam privignum deceret.

Noverca domi est.] Ex eo quod præter privignorum morem, mortuo patre domi novercam retineat Gallus, illi jam-

pridem turpe cum ea fuisse commercium colligit poeta.

Reuocetur.] Regulum de qua lib. 1. epig. 13. in causis dicendis Ciceroni assentatorie æquiparare videtur.

Ad Paullum de meretrice Lycisca. XVII.

FACERE in Lyciscam, Paulle, me iubes versus;
Quibus illa lectis rubeat, & sit irata.
O Paulle, malus es: irrumare vis solus,

INTERPRETATIO.

O Paulle, vis me scribere carmina in Lyciscam, quibus lectis illa erube-

seat, & succenseat. O Paulle, nequam es vis solus

N O T A.

In Lyciscam.] Meretricem quam, urbane carpit poeta, cum de Paulo con- queri videatur. Lyciscæ meminit Juve-

nalis sat. 6.

Prostitit auratis simulâ mantia Ly- cisca.

De puero fillicidio jugulato. XVIII.

QUA vicina pluit Vipsanis porta columnis,
Et madet assidue lubricus imbre lapis,
In jugulum pueri, qui roscida templa subibat,
Decidit hiberno prægravis unda gelu.
Cumque peregisset miseri crudelia fata,
Tabuit in calido vulnere mucro tener.
Quid non sæva sibi voluit fortuna licere?
Aut ubi mors non est? si jugulatis aquæ?

INTERPRETATIO.

Qua pluit porta finissima columnis Vipsanis, & lapis lubricus perfunditur pluvia continua, aqua prægravis hiemati glacie cecidit in guttur pueri, qui ingrediebatur templa madida. Et cum gla-

dus infelici attulisset, acerbam mortem, mollis liquefactus est in plaga calida. Quid nam sibi permissum esse voluit crudelis fortuna? aut ubi letum non est, si jugulatis, o aqua?

N O T A.

Qua vicina pluit.] Capenam portam intellige, de qua jam sic locutus est epig. 47. lib. 3. De porticu Vipsana dictum

epig. 109. lib. 1.

Lubricus lapis.] Aream lapidibus stradam, seu pavementum intellige; in quod aqua

aqua quam imbrem dicit, ex aquæductu ris periphraſis.
portæ Capenæ affidue deſluebat.

Progravis unda gelu.] Elegans Sti- *Mucro tener.]* Stiria enim non ſecus
ac mucro puerum jugulavit.

De endromide

veſte, cujus varios uſus deſcribit. XIX.

HANC tibi Sequanicæ pinguem texttricis alumnæ,
Quæ Lacedæmonium barbara nomen habet,
Sordida ſed gelido non aſpernanda Decembri,
Dona peregrinam mittimus endromida.
Seu lentum ceroma teris, tepidumve trigona,
Sive harpaſta manu pulverulenta rapis:
Plumea ſeu laxi partiris pondera folliſ:
Sive levem curſu vincere quæris Atham.
Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,
Neve graviſ ſubita te premat Iris aqua.
Ridebis ventos hoc munere teſus & imbres:
Non ſic in Tyria ſindone tutus eris.

INTERPRETATIO.

C Raſſam hanc alumnæ texttricis Se-
quanicæ munus ad te mittimus ex-
ternam endromida, cui barbara nomen
eſt Lacedæmonium; ſqualida eſt, ac non
contemnenda frigido Decembri. Sive te-
ris molle ceroma, aut trigona tepidum,
ſeu manu attriſtis pulverulenta harpaſta:

ſeu partiris plumea pondera magni folliſ:
ſeu capis ſuperare Atham curſu velocem.
Ne frigus penetrabile ſubeat membra tu-
mida, uerue Iris ſata repentina pluvia
te opprimat. Hoc dono munus illud
venit, & pluvia. Non ita eris ſecurus
in Tyria ſindone.

N O T E.

Hanc tibi. Endromis veſtis erat hiſ-
ſuta, quam vocat poeta *alumnæ texttri-
cis Sequanicæ*, quia fuerat conſecta a
muliere in provincia Galliz quam vocant
hodie *Franch-Comté*; licet autem bar-
bara, id eſt Sequanica eſſet, tamen græ-
cum nomen retinebat: eam enim inve-
nerunt Lacedæmones, atque ea uſi ſunt
ἐν τῇ δριμύτι, id eſt in curſu, unde dicta
endromis, ne ſudantes poſt curſum re-
pentino frigore corripereſcentur.

Seu lentum ceroma.] Ceromate, id eſt
unguento ex oleo & pulvere uncti pa-
laſtriciſ certabant, quod corpori attri-
tum variis motibus terebatur.

Tepidumve trigona.] Ut hic locus in-
telligatur, breviter aliquid dicendum
de pilarum genere, & ludo: quatuor
ergo fuerunt pilarum genera, quibus lu-
debant antiqui, folliſ ſcilicet, trigona-
lis, paganica, & harpaſtum.

Folliſ erat pila magna ex aluta con-
ſecta, ſoloque vento repleta, quæ ſi ma-

jor erat, brachiis impellebatur. Propertius lib. 3.

*Cum pila velocis ſaltis per brachia
jaſtus.*

Si minor, pugnis eiciebatur, atque pu-
gillaris folliſ vocabatur, ut apud Plau-
tum in Rudente:

— *follem pugillatorium faciam*

Exemplo berele ego te.

Trigonalis pila, quæ parva erat, non
triquetra figura, ſed a loco trigono,
vel a numero, figura aut ſitu ludentium.
Stabant enim tres eo ordine, ut trigo-
num ſeu triangulum efficerent. Vide
epig. 84. lib. 12. *Tepidum* vero dixit, vel
quod ludentes caleſcaceret, vel potius
quod attrita pila ludentium & ludan-
tium manu tepereſceret.

Paganica, qua in pagis & gymnafiis
quoque ludebatur, major trigone, folle
vero minor, ſciebatur pluma, epig. 72.
lib. 7. & epig. 45. lib. 14.

*Hæc quæ difficilis erget paganica
pluma*

*Folle minus laxa est, & minus ar-
cta pila.*

Postremum est harpastum a græco verbo *απὸ τοῦ ῥαπίο* : pila erat omnium minima ex corio, quam alter ludens alteri rapiebat: in solo pulverulento antiqui ludebant harpato, ut hic docet poeta, & lib. 7. epig. 32. Hæc ex Mercuriali lib. 2. cap. 5. de Arte gymnastica.

Plumæ seu laxi.] hoc est, inquit Mercurialis, levis; foliis enim vespæ indatus levis est: paganica enim faciebatur plumæ, ut diximus supra, quod de folle non constat: *laxi* autem, hoc est, teste Radero, magni, lati, vel minime duri.

Partiris.] est metiris, & advertis motum folliis plumæ seu levis. Videre lector.

Atham.] puerum cursu velocem. Plinius lib. 7. cap. 20.

Ne madidos.] Endromis enim defendit corpus a pluvia & frigore.

Iris.] Nuntia est pluviz pro qua sumitur.

In Tyria sudans.] quam Julius Polux lib. 7. cap. 16. sic explicat: *Ἰνδοῦ ἑστῶτος Ἀγύου ἀμύμονος ἡ δὲ αἰὶς αὐτοῦ δινυμμένη ἀνδρῶν ἐστίν.* Sindon quidem est Egyptiaca; amiculum vero est, quod nunc utriusque sinituratum vocatur. Dicta autem est, ut opinatur Baysius, quia primum in urbe Sidone huiusmodi amictus fieri cepit. Ob id Tyria a Martiali dicta: erant enim vicinæ urbes Tyrus & Sidon.

De Cærelia & Gellia ridiculis mulieribus. XX.

DICIT se verulam, cum sit Cærelia puppa.

Puppam se dicit Gellia, cum sit anus.

Ferre nec hanc possis; possis, Coline, nec illam.

Altera ridicula est, altera pusidula.

INTERPRETATIO.

Cum Cærelia sit puella, pradiat se anam; Gellia se pradiat puellam, cum sit verula. Nequeas, Coline, hanc tolerare, nec illam. Altera inepta est, altera putidula.

N O T A.

Altera ridicula.] Gellia nempe, cum lem gravitatem imitata omnibus erat famodos omnes & puellæ gestus affectaret.

Altera pusidula.] Cærelia nempe anti-

da vultum quilibet avertibat.

De Seliio atheo. XXI.

NULLOS esse deos, inane cælum

Affirmat Selius, probatque; quod se

Factum, dum negat hæc, videt beatum.

INTERPRETATIO.

Selius assererat nulla esse numina, cælum commentitium, & probat; quod dum inficiatur hæc, cernit se evasisse divitem.

N O T A.

Inane cælum.] hoc est diis vacuum, vel rem commentitiam, ut interpretatus sum.

Videt beatum.] Multa in hanc sen-

tentiam vide apud Senecam libro, *Quare bonis viris mala accidant, cum sit providentia.*

De Cleopatra

sua uxore fugiente suos amplexus.. XXII.

PRIMOS passa toros, & adhuc placanda marito
 Merferat in nitidos se Cleopatra lacus;
 Dum fugit amplexus, sed prodidit unda latentem,
 Lucebat totis cum tegetetur aquis.
 Condita sic puro numerantur lilia vitro:
 Sic prohibet teneras gemma latere rosas.
 Infilui, mersusque vadis luctantia carpsi
 Basia. perspicuæ plus vetuistis aquæ.

INTERPRETATIO.

Post primos congressus Cleopatra adhuc lenienda a viro se immerferat in lacus perlucidos; dum vitat amplexus; sed aqua patefecit delitescentem: splendebat enim, cum occultaretur totis undis. Lilia reposita in nitido vitro ita parantur; hoc modo gemma vetat delitescere teneras rosas. Irrui, atque undis immersus libavi oscula resistentia. O unda nitide im-
 pedistis cetera.

N O T E.

Primos passa.] Cleopatra Martialis uxor amissa virginitate, subirata marito in aquas se immerfit, quam tamen secutus ille invitam deosculatus est.
Gemma.] Lapidem pellucidum intel-

lige vitri instar, quo rosæ in hortis tegebantur. Lib. 8. epig. 68.

Condita perspicua vivit vindemia gemma.

Ad Thaliā,

de Brutiano poeta quem Callimacho anteponit. XXIII.

DUM tu lenta nimis, diuque quæris
 Qui primus tibi, quisve sit secundus;
 Gratum quisve epigramma comparabis;
 Palmam Callimachus, Thalia, de se
 Facundo dedit ipse Brutiano;
 Qui si Cecropio satur lepore,
 Romanæ sale luserit Minervæ;
 Illi me facias, precor, secundum.

INTERPRETATIO.

Dum tu, o Thalia, nimis cunctaris, & diu dubitas cui des primas, aut secundas: aut quis componet elegans epigramma; ipse Callimachus detulit vitio-

tiam de se eloquenti Brutiano. Qui si fastidians Asiaticam venustatem, jocatus fueris urbanitate Romana Minervæ; rogo, mibi des secundas ab illo.

N O T E.

Thalia.] una ex novem Musis, quæ jocis præest.

Gratum.] Alii *Gratum*.

Callimachus.] poeta Cyrenæus præstantissimus, quem in antiquam dignitatem restitutum nuper in lucem edidit

erudita Tanaquilli Fabri filia; vixit temporibus Ptolemæi Philadelphæ, quo familiariter usus est. Epigrammata, hymnos, & elegias græce scripsit elegantissimas; a Brutiano tamen illum superari dicit Martialis. Brutiani vero meminit

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 189

Plinius junior lib. 6. epist. 22. pro- tem secundus esse optat noster poeta ,
bitate & rerum gestarum gloria nobilis si a Græcis versibus ad Latinos se con-
imperante Trajano floruit: ab illo au- tulerit.

Ad Fabianum

de Lycori venefica. XXIV.

OMNEIS, quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas,
Extulit, uxori fiat amica meæ.

INTERPRETATIO.

O Fabiane, Lycoris extulit omnes amicas quas habuit, inest amicitiam cum mea
conjugæ.

N O T A.

Lycoris.] quædam fuit meretrix vene-
fica, quæ æmulas omnes veneno interfici-
bat.

Extulit.] Verbum funeris proprium.
Uxori.] ut ab ea quoque essetur
uxor mea.

De litoribus Altini,
& de Aquileja. XXV.

ÆMULA Bajanis Altini litora villis,
Et Phaetontei conscia sylva rogi:
Quæque Antenoreo Dryadum pulcherrima Fauno
Nupsit, ad Euganeos sola puella lacus.
Et tu, Ledæo felix Aquileja Timavo,
Hic ubi septenas Cyllarus haurit aquas;
Vos eritis nostræ portus, requiesque senectæ,
Si juris fuerint otia nostra sui.

INTERPRETATIO.

O Litora Altini æmula Bajanis villis,
& nemus conscium mortis Phaetontis:
& tu, o virgo formosissima Dryadum,
quam unicam ad Venetas palades Patav-
inus Faunus duxit uxorem. Et tu, o

Aquileja, beata Timavo Ledæo, hic ubi
Cyllarus bibit septenas undas: vos fietis
perfugium & requies meæ senectutis, si
otia nostra se asseruerint in libertatem.

N O T A.

Altini litora.] Altinum oppidum fuit
amœnissimum ad mare Adriaticum: ἐν
δὲ τοῖς Ἀλτινοῖς ὁ ἕως, ἡμετέραν ἐχούσιν
παύσιν τὰ θεία: Est & Altinum in pa-
lude, eodem quo Ravenna situ. Strabo
lib. 5. Plinius lib. 3. cap. 18.

Et Phaetontei conscia sylva.] Popu-
los intelligit iuxta quos Phaetontis sorores
miserum ejus casum descentes ad Padi
ripas fuerunt commutatæ Ovidius lib.
2. Met. Plinius lib. 3. cap. 16.

Quæque Antenoreo.] Antenor capta
Troja fugit, atque ad Venetorum litus
appulit, ubi Patavium condidit, hodie

Padova. Euganeî, qui & Heneti, & post
ea Veneti Italiæ populi ad mare Adria-
ticum, quorum regio hodie *Marca Tre-
visana* vocatur. Poeta autem fingit
Dryadem, id est æmoris Nympham,
nupsisse Fauno qui præest agro Paravino.
Ledæo Timavo.] Timavus, hodie *Ti-
mavo*, fons est in Foro Julii, hodie *le
Frioul*, ex quo tanta scaturit aquarum
copia, ut septem ostiis influat in mare.
Virgilius 1. Æneid. novem ostia refert,

— fontem superare Timavi

Unde per ora novem, &c.

Ledæum dixit, quia Caster Ledæ filius
una

una cum Argonautis ad Timavum venit, *gia* urbs Patriarch. Carnorum metro-
in cuius septem ostiis Cyllarus ejus equus polis, &c.
bibisse fingitur. Aquileja autem *Aquile-*

Ad Postumum

Amicum avarum. XXVI.

QUOD te mane domi toto non vidimus anno,
Vis dicam, quantum, Postume, perdiderim?
Tricenos, puto, bis; videnos ter, puto, nummos.
Ignosces, togulam, Postume, pluris emo.

INTERPRETATIO.

O Postume, placet proferam quantum
amiserim, quod per annum integrum
te mane non salutaverim in edibus tuis?

Opinor centum viginti nummos me per-
didisse. Veniam dabis, o Postume, pluris
mibi constat togula.

N O T A.

Vis dicam quantum.] Poeta avarum
quemdam Postumum irridet, qui tenuis-
sima clientibus mercede data coli vole-
bat. Martialis ergo dicit, quod Postu-
mum non salutaverit, parvam fecisse se

jaeturam centum nempe & viginti num-
morum, cum togam pluris emeret. Le-
gunt alii,

*Tricenos puto bis de nostris compuso
nummis.*

Ad Augustum

Domitianum, cujus liberalitatem & benevolentiam
erga se laudat. XXVII.

SÆPE meos laudare soles, Auguste, libellos,
Invidus ecce negat: non minus ergo soles.
Quid quod honorato non sola voce dedisti,
Non alius poterat quæ dare dona mihi?
Ecce iterum nigros corrodit lividus unguis:
Da, Cæsar, tanto tu magis, ut doleat.

INTERPRETATIO.

O Auguste, consuevisti frequenter com-
men dare meos libros, en lividus in-
ficiatur: propterea non minus consuevisti.
Quid vero, quod non verbis solis mihi

laudato largitus es munera, quæ mihi lar-
giri nequibat alius: en rursus malevolus
corrodit nigros unguis. Tu, Cæsar, lar-
gire tanto magis ut mereat.

N O T A.

Non minus ergo.] Hoc loco ergo si-
gnificat propter hanc causam, idcirco.
Sensus est: Licet invidus neget, non
idcirco libros nostri poetæ minus lege-
bat Domitianus. Legunt alii per inter-
rogationem, & forte melius,
— num minus ergo soles?

Quid.] hoc est, quid vero faciet in-
vidus, &c.

Non alius poterat.] De his muneri-
bus dictum epig. 91. & 92. lib. 2.

Da Cæsar.] Urbane aliquid sibi mem-
dicat ab Imperatore.

Ad Chloen,
quæ omnia sua bona effundebat in adolescentem
Lupercum. XXVIII.

DONASTI tenero, Chloe, Luperco
Hispanas, Tyriasque, coccinasque,
Et lotam tepido togam Galeso,
Indos sardonychas, Scythas smaragdos,
Et centum dominos novæ monetæ,
Et quidquid petit, usque & usque donas.
Væ glabraria, væ tibi misella,
Nudam te statuet tuus Lupercus.

INTERPRETATIO.

O Chloes. molli Luperco dedisti Hispanas vestes, & Tyrias & coccinas, & togam ablutam tepido Galeso, Indos sardonychas, Indos smaragdos ex Scythia, & centum dominos novæ monetæ, & semper & semper largiris quicquid postulas. Væ glabraria, væ tibi misella, tuus, Lupercus denudabit te.

N O T A.

Chloe.] mulier libidinosa.
Togam Galeso.] De hoc fluvio diximus epig. 43. lib. 2.

Te Lacedæmonia velas toga lota Galeso.
Vestes quoque & lana Bœtica summo erant in pretio.

Et centum dominos.] Aureos nummos intelligo Domitiani effigie notatos. Alii legunt *numeros*.

Glabraria.] proprie dicitur ovis tonsa.

Nudam te.] In Luperci nomine ludit poeta: Luperci enim erant Sacerdotes ab Evandro instituti in honorem Pa-

nos; vel ut alii volunt, a Romulo; qui Lupercales ludos celebrantes nudi per urbem discurrebant, feminasque sibi obvias percutiebant: quo istu fecundæ fieri credebantur. Juvenalis sat. 2.

Neo prodest agili palmas præbere Luperco.

Ovidius 2. Fastorum:

Tertia post Idus nudos aurota Luper-
cos

Aspicit, & Fauni sacra bicornis
ovans.

Ad Pudentem,
cui excusat multitudinem epigrammatum. XXIX

OBSTAT, care Pudens, nostris sua turba libellis,
Lectoremque frequens lassat, & implet opus:
Rara juvant, primis sic major gratia pomis:
Hybernæ pretium sic meruere rosæ.
Sic spoliatricem commendat fastus amicam
Janua nec juvenem semper aperta tenet,
Sæpius in libro memoratur Persius uno,
Quam levis in tota Marsus Amazonide:
Tu quoque de nostris releges quemcumque libellis,
Esse puta solum, sic tibi pluris erit.

O Dil ecte Pudens, sua multitudo officit nostris libris, atque opus ingens defatigat, & saturat lectorem. Rara placent, hoc modo prima poma gratiora sunt: hoc modo hyemales rose fuerunt aestimata: hoc modo superbia commendat spoliatricem meretricem, nec perpetuo patens janua retinet adolescentem. Uno in libro frequentior fit mentio Persii, quam vani Marfi in tota Amazonide. Tu etiam quemcumque evolues ex nostris libris, crede esse solum, sic plaris facies.

N O T A E.

Care Pudens.] de quo epig. 32. lib. 1. *Hyberna pretium,*] De rolis hybernis epig. 80. 6.

Commendat fastus.] Superbo enim meretricis fastidio alliciuntur iuvenes. Alii legunt *Faustus*, ut sit nomen proprium. Quam lectionem minus probo.

Persius.] Poeta satis notus: hoc est,

magis placet brevis Persii liber, quam ingens Marfi poema de Amazonibus. Hic autem Marfus, quicumque ille fuerit, aliud esse videtur ab eo cujus mentio facta est epistola libri primi.

Quemcumque.] Alii *quocumque*, minus bene.

Ad Piscatorem,
ut fugiat sacros pisces Bajanos. XXX.

BAJANO procul a lacu monemus,
Piscator, fuge, ne nocens recedas.
Sacris piscibus hæ natantur undæ,
Qui norunt ominum, manumque lambunt
Illam, qua nihil est in orbe majus:
Quid quod nomen habent, & ad magistri
Vocem quisque sui venit citatus?
Hoc quondam Libys impius profundo,
Dum prædam calamo tremente ducit,
Raptis luminibus repente cæcus
Captum non potuit videre piscem:
Et nunc sacrilegos perosus hamos,
Bajanos sedet ad lacus rogator:
At tu, dum potes, innocens recede
Iactis simplicibus cibis in undas,
Et pisces venerare dedicatos.

I N T E R P R E T A T I O.

O Piscator, monemus, longe declina a lacu Bajano, ne reus abeas, Pisces sacri natant bis in undis, qui agnoscunt dominum, & lambunt manum illam, qua nihil majus est in mundo. Quid quod nomen est ipsi, & singuli vocati accedunt ad votum sui magistri? hoc olim

lacu Afer impius, dum calamo tremente trahit prædam, ereptis oculis subito excatus nequivit aspicere piscem: & nunc odio habens sacrilegos hamos mendicus sedet ad lacus Bajanos. Sed tu dum lice, innexius abi cibis non dolosis immixtis in aquas, & sole pisces consecratos.

N O T A.

Sacris piscibus.] Deo nempe Domitiano consecrati.

Qui narrant.] Domitianum: pisces vero mansuetos fieri docet Elianus lib. 8. de animalibus cap. 4. Hoc idem repetit Martialis lib. 10. epig. 30.

Quid quod.] Vehementius instandi

gratia quid quod in oratione ponitur. Cicero pro lege Manilia: *Quid quod salus sociorum summum in periculum ac discrimen adducitur?*

Libys impius.] Miraculum hoc mihi poeticum videtur.

Dedicatos.] Alii *delicatos.*

Ad Hippodamum,

cujus nomen versibus suis inferi non posse dicit. XXXI.

QUOD cupis in nostris, dicique, legique libellis,
Et nonnullus honos creditur esse tibi:
Ne valeam, si non res est gratissima nobis,
Et volo te chartis inseruisse meis.
Sed tu nomen habes averso fonte sororum
Impositum, mater quod tibi dura dedit:
Quod nec Melpomene, nec Polyhymnia possit,
Nec pia cum Phæbo dicere Calliope:
Ergo aliquod gratum Musis tibi nomen adoptes:
Non semper belle dicitur Hippodamus.

I N T E R P R E T A T I O.

Quod optas predicari & legi in chartis nostris, atque inde putas consequi aliquod decus: dispeream, nisi hoc mihi jucundissimum sit, & cupio te inferere meis libris. At tibi contrario fonte Musarum datum est nomen quod tibi imposuit

agrestis genitrix: quod celebrare nequeat Melpomene, nec Polyhymnia, nec pia Calliope cum Apolline. Igitur facias tibi aliquod nomen jucundum Musis: non semper venuste dicitur Hippodamus.

N O T A.

Averso fonte.] id est, Tuum nomen propter syllabarum contumaciam non convenit carminibus.

Quod nec Melpomene.] Tres Musæ pro triplici carminum genere posuit. Melpomene præest tragædiis & elegiis: unde Horatius ode 24. lib. 1.

— præcipe lugubres

Cantus Melpomene, &c.

Nec Polyhymnia.] cui curæ sunt versus lyrici. Horatius ode 1 lib. 1.

— nec Polyhymnia

Lesboum refugit tendere barbiton.

Calliope.] versibus heroicis præsidet. Virgilius lib. Æneid. 9. versu 525.

Vos, o Calliope, precor aspirare canenti.

Piam dixit vel quia filii sui Orphei mortem desievit, vel quia heroum, & maxime deorum laudes canit.

Non semper belle.] Nomen Hippodami poetæ quidem non repugnat omnino, sed minus eleganter carmini sæpius accommodaretur.

De Ape electro inclusa. XXXII.

ET latet, & lucet Phaetontide condita gutta,
 Ut videatur apes nectare clausa suo.
 Dignum tantorum pretium tulit illa laborum.
 Credibile est ipsam sic voluisse mori.

I N T E R P R E T A T I O.

Inclusa succino delitescit, & splendet
 apes, ut videatur condita suo nectare:
 Illa consecuta est mercedem convenientem
 tantis laboribus: verisimile est ipsam o-
 pravisse huiusmodi inseritum.

N O T A.

Et lucet Phaetontide.] Sorores Phaetontis in populos fuerunt transmutatae, ex quibus defluit succinum, quod idcirco vocat Phaetontidem guttam Ovidius 2. Met. Forte succini guttae in apem deciderant, quibus condensatis tamquam turgulo claudebatur. Idem dicit de vi-
 pera infra epig. 59. & de formica epig. 15. lib. 6
Tantorum laborum.) De quibus fuse Virgilius lib. 4. Georgicorum.
Nectare clausa. id est suo melle, electrum quippe mellis colorem refert.

Ad Sossibianum

cui mortem imprecatur. XXXIII.

PLENA laboratis habeas cum scrinia libris,
 Emittis quare, Sossibiane, nihil?
 Edent heredes, inquis, mea carmina: quando?
 Tempus erat jam te, Sossibiane, legi.

I N T E R P R E T A T I O.

Sossibiane, cum tibi sint foruli referti li-
 bris elaboratis, cui nihil edis in lucem.
 heredes, ais, publicabunt meos versus:
 quando? O Sossibiane, jam tempus erat
 se evolvi.

N O T A.

Tempus erat.) Sossibianum quemdam irridet poeta: videtur enim ipsum hortari ut edat suos libros, sed cum nolit Sossibianus legi nisi post suam mortem, intelligit poeta jam mori illum debuisse, quo legi possent ejus libri. Heraldus sic explicat, Tempus erat decessisse te, & ossa tua esse lecta. Nam ossilegium profecto videtur alludere.

Ad Attalum

sordida veste indutum. XXXIV.

SORDIDA cum tibi sit, verum tamen, Attale, dicit
 Quisquis te niveam dicit habere togam.

I N T E R P R E T A T I O.

O Attale, cum habeas vestem spurcam, nihilominus profert veritatem, quisquis
 profert tibi niveam esse togam.

N O T A.

Sordida cum sibi fit.] Attali cujusdam vel nivea dicitur, quia frigida. Vide toga tam attrita erat, ut fila nuda al- epig. 50. lib. 9. in eo vero jocus est, beſcerent, unde nivea dici poterat; quod toga nivea opponatur ſordidz.

De pugna damarum. XXXV.

F RONTIBUS adverſis molles concurrere damas
Vidimus, & ſati ſorte jacere pari.

Speſſavere canes prædam: ſtupuitque ſuperbus

Venator, cultro nil ſuperſeſſe ſuo.

Unde leves animi tanto caluere furore?

Sic pugnant tauri, ſic cecidere viri.

I N T E R P R E T A T I O.

S Peſſavimus imbelles damas congregi *hil reſtare ſuo cultro.* Unde molles animi
adverſis frontibus, & procumbere *accenſi ſunt tanta rabie?* hoc modo tauri
æquali caſu ſati. Canes viderunt prædam: *dimicant, hoc modo viri proſtrati ſunt.*
mirumque feroci venatori viſum eſt, ni-

N O T A.

Speſſavere canes.] Nempe ſe a præda venatores in amphitheatro venationi-
abſtinuerunt, cum viderent damas il- bus.
las mutuam in necem adverſa fronte *Unde leves animi.*] Domitiano adu-
ruere. latur, cujus numine damas fuiſſe con-
Cultro nil.] Cultrum venatorium in- citatas intelligit poeta.

tellige, quo ſeras interficere ſolebant *Sic cecidere.*] gladiatores ſcilicet,

Ad Olum

tingentem ſuos capillos. XXXVI.

C ANA eſt barba tibi: nigra eſt coma: tingere barbam
Non potes, hæc cauſa eſt: ſed potes, Ole, comam.

I N T E R P R E T A T I O.

O Le, habes barbam canam: habes nigros capillos: nequis colorare barbam, hæc ra-
tio eſt: at potes capillos.

N O T A.

Tingere barbam.] Forte quia fucus in morbo laborabat, quo Charinus, de quo
barba minus commode quam in capillis epig. 78. lib. 1. unde facile dilueretur
tegebatur; vel fortes quod Olus eodem fucus,

Ad Afrum

ſuarum divitiarum oſtentatorem. XXXVII.

C ENTUM Coracinus, & ducenta Mancinus,
Trecenta debet Titius, hoc bis Albinus,

Decies Sabinus, alterumque Serranus:
 Ex insulis, fundisque tricies soldum,
 Ex pecore redeunt ter ducena Parmensi,
 Totis diebus, Afer, hoc mihi narras:
 Et teneo melius ista, quam meum nomen.
 Numeres oportet aliquid, ut pari possim:
 Quotidianam refice nauseam nummis.
 Audire gratis, Afer, ista non possum.

I N T E R P R E T A T I O .

Coracinus debet centum, & Mancinus
 ducenta, Tisius trecenta, Albinus
 sexcenta, Sabinus decies, & Serranus
 alterum decies. Ex insulis & fundis tri-
 cies plene percipio, ex pecore Parmensi
 sexcenta. O Afer id mihi recenses per
 diem solidum; atque ista mihi notiora
 sunt meo nomine. Pare est des aliquid, ut
 ferre valeam, nummis compensa radium
 quotidianum. O Afer, nequeo auscultare
 ista gratuito.

N O T E .

Centum, ducenta, trecenta.] Adjunge
 millia sestertium: adverbis vero bis, de-
 cis, tricies, ter adde centena millia se-
 stertium.

Ex insulis 1 Ædificia in urbe quæ sola
 stant ab aliis separata, dicuntur insulæ,
 ex quarum locatione magnam pensionem

percipiebat Afer.

Tricies soldum.] Sic epig. 100. lib. 1.
 dixit vicies plenum.

Ex pecore Parmensi.] Oves Parmenses
 interpretare, quarum lana passim lauda-
 tur a nostro poeta.

Ad Gallam,

ut interdum neget. XXXVIII.

GALLA, nega: satiatur amor, nisi gaudia torquent;
 Sed noli nimium, Galla, negare diu.

I N T E R P R E T A T I O .

OGalla, recusa; amor expletur, nisi lætitia cruciat: at, o Galla, ne recuses
 diutius.

N O T E .

Galla nega.] Ejusdem argumenti est epig. 82. infra, & epig. 58. lib. 1.

Ad Cbarinum

divitem, atque impurum. XXXIX.

ARGENTI genus omne comparasti,
 Et solus veteres Myronis artes,
 Solus Praxitelis manus, Scopæque,
 Solus Phidiaci toreuma cœli,
 Solus Mentoreos habes labores.
 Nec desunt tibi vera Glaniana,
 Nec quæ Callaico linuntur auro,
 Nec mensis anaglypta de paternis.
 Argentum tamen inter omne miror,
 Quare non habeas, Charine, purum.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 17

INTERPRETATIO.

E Mihi enim argenti speciem, & solus possides antiquas artes Myronis, solus opera Praxitelis, & Scopæ, solus toreuma Phidiaci calti; solus opera Mentoris. Nec vera Glaniana te deficiunt,

nec quæ oblinuntur auro Callaico, nec anaglypta de mensis paternis. Nihilominus inter omne argentum, miror, o Charine, cur tibi non sit purum.

N O T A.

Argenti genus omne.) id est, vasa argentea omnis generis.

Myronis artes.) Vasa nempe cœlata ab egregiis his artificibus, Myrone, Praxitele, Scopæ, & Phidia; de quibus vide Plinium lib. 34. cap. 8.

Phidiaci toreuma.) De quo lib. 3. epig. 35.

Solus Mentoreos.) De Mentore dictum quoque epig. 41. lib. 3.

Glaniana.) Ex officina Glanii. Vel forte legendum, *Gratianna*, ut legitur apud Plinium lib. 33. cap. 11. *Vasa ex argento mira inconstantia humani ingenii varias, nullum genus officina diu probando, nunc Furniana, nunc Clodiana, nunc Gratianna.* Legunt alii *Gentiana*,

pocula scilicet, quæ fiebant in castris Gentianis, in septima urbis regione.

Nec quæ Callaico.) Vasa auro Callaico inaurata summo in pretio fuerunt epig. 95. lib. 14. Callaici autem populi Hispaniæ, hodie regnum Gallæciæ.

Anaglypta.) hoc est, vasa in asperitatem excisa, ut scribit Plinius lib. 33. cap. 11. ab *ἀν* sursum, & *γλῶσ* scalpo.

De mensis paternis.) Hoc addit ut ostendas illorum poculorum antiquitatem.

Quare non habeas.) De Charino dictum epig. 78. lib. 1. cum impurus esset, quicquid tangeret, contaminabatur, & spurcum fiebat: alias argentum *purum* significat non cœlaturum, atque ita in ambiguo ludit poeta.

Ad Postumum ingratum. XL.

ATRIA Pisonum stabat cum stemmate toto,
Et docti Senecæ ter numeranda domus.
Prætulimus tantis solum te, Postume, regnis:
Pauper eras, & eques, sed mihi consul eras.
Tecum ter denas numeravi, Postume, brumas:
Communis nobis lectus & unus erat.
Jam donare potes, jam perdere, plenus honorum,
Largus opum: expecto, Postume, quid facias.
Nil facis: & serum est alium mihi querere regem.
Hoc, fortuna, placet? Postumus imposuit.

INTERPRETATIO.

Atria Pisonum florebat cum toto stemmate, & ter numeranda ades periti Senecæ. O Postume, te unum autopsuimus tantis patrociniiis: egenus eras, & eques, ac te colebam ut consulem. O Postume, tecum consumpsi triginta annos: unum & commune habebamus cubile.

Nunc potes largiri, nunc perdere, divitiis abundans, cumulus honoribus: præstolor, o Postume, quid agas. Nihil agis: & tardum est mihi comparare alium patronum. O fortuna, hocne tibi arridet? Postumus decepit.

Atria Pisonum.] Clarissima fuit Roma Pisonum familia, in primo auctem domus aditu nobilitatis insignia collocabant antiqui, unde Seneca lib. 3. de beneficiis cap. 28. *Qui imagines in atrio exponunt, & nomina familiae sua longo ordine, ac multis stemmatum diligata flexis, in parte prima adiuvum collocant, nos magis quam nobiles sumus*, Juvenalis sat. 8. *Stemmate quid faciunt*. Sensus est portæ; Poteram colere Pisones, a quibus multa beneficia acceperissem.

Et docti Seneca ser numeranda.] Vel propter Senecam rhetorem, & filium ejus philosophum, & Lucanum nepotem. Vel propter tres filios rhetoris, Annaeum, Novatum, & Melam, de quibus plura apud Lipsium Elect. 1. cap. 1. Hanc opinionem refutat Ramirelius; cum enim extincta esset Senecarum familia, existimat hanc Senecæ domum nobilem dici.

propter Pollam Lucani uxorem, quam vidua Martialis tempore mortuum maritum summo studio colebat, ejusque diem natalem celebrabat, ut constat ex epig. 20. 21. 22. lib. 7. hanc ergo Pollam colere potuisset poeta. Ter numeranda domus dicitur more graeco domus valde memoranda & celebranda.

Nil facis.] hoc est, nihil donas.

Postumus imposuit.] Me, & fortunam decepit Postumus, quia illi eo consilio divitias dederat, ut in amicos esset liberalis. Ejusmodi avaros fallaces vocat poeta epig. 104. lib. 1.

In jus, o fallax, atque inficiator, eamus.

Vide epig. 43. lib. 2. *hoc, fortuna, placet?* Vel sic intellige. O fortuna, an locupletasti Postumum, ut erga me ingratus foret?

In male recitantem. XLII.

QUID recitaturus circumdas vellera colla?
Conveniunt nostris auribus ista magis.

INTERPRETATIO.

Quid recitaturus cingis collum lanis? illa auribus nostris appropius sunt.

N O T A E.

Circumdas vellera.] Intellige focalia, quae erant fasciae, seu vellera, quibus aures, fauces, & colla muniebant recitaturi, ne frigore corriperebantur, nec

obstreptentium clamore terrerentur.

Conveniunt nostris.] Ne te ineptu recitatore audiamus.

XL II.

XL III.

De Vtsuvio monte,
cujus incendium dolet. XLIV.

Hic est pampineis viridis modo Vesuvius umbris:
presserat hic madidos nobili uva lacus.
Hoc juga, quam Nilae colles, plus Bacchus amant.
Hoc nuper, Satyri monte dedere choros.
Hoc Veneris sedes, Lacedaemone gravior illi;
Hic locus Herculeo nomine clarus erat.
Cuncta jacent flammis, & tristi morsa favilla:
Nec superi vellent hoc licuisse sibi.

INTERPRETATIO.

Ecce Vesuvius paulo ante virens umbris
pampineis: hoc in loco pressantes va-
cui impleverant humiditas cupas. Hi
vertices Baccho cariores fuerunt collibus
Nysae: nuper Satyri hoc in monte agerunt

choreas. Haec Veneris habitatio iucundior
illi Lacedaemone: hic locus erat celebris
neminis Herculis. Omnia sunt profligata
flammis, & sepulta vastis ciberibus:
nec dii vellent habuisse hanc potestatem.

N O T A.

Vesuvius.] vel Vesuvius mons prope
Neapolim vitibus fertilis, qui flammam
interdum evomit. Suetonius in Tito c. 8.

Presserat hic.] hoc est, vinum expres-
sum ex uva nobili impleverat lacus: est
autem lacus vas quod excipit vinum pre-
lo expressum, epig. 27. lib. 7.

Quam Nysa.] Nysam urbem plerique
India ascribunt, montemque Metum Li-

bero sacrum; Plinius lib. 6. cap. 21.

Satyri.] comites Bacchi.

Haec Veneris sedes.] Veneri & Her-
culi templum in Vesuvio dicatum fuit:
Lacedaemone autem colebatur Venus.
Pausanias in Laconicis.

Nec superi vellent.] Hyperbolix is
innuit poeta deos ipsos huius incendii
poenituisse.

Ad Phobum,

ut Parthenii filium quinquennem servet
incolumem. XLV.

Hæc tibi pro nato plena dat lætus acerra,
Phœbe, palatinus munda Parthenius.
Ut qui prima novo signat quinquennia lustro,
Impleat innumeras Burrus Olympiadas
Fac rata vota patris; sic de tua diligit uxor,
Gaudeat & certa virginitate soror.
Perpetuo sic flore amices: sic denique non sint
Tam longe Bromio, quam tibi Phœbe, comas.

INTERPRETATIO.

O Apollo, Parthenius Palatinus pro filio
tibi offert hæc dona pleno stercubulo.
Ut Burrus, qui nunc lustro stercubulo pri-
mum quinquennium, perficias plures O-
lympiadas. Approba vota patris: sic

de deorum tuo coniunx, & soror lætetur
virginitate non dubia: sic nitidas porpe-
tuo juventutis flore: sic eandem, o Apo-
lo, Bacchus habeat capillos tuis brevior-
res.

N O T A.

Parthenius.] Burrhi sui filii quinquen-
nis natalem diem celebrans Phœbe thus
adolebat, cui utpote semper juveni com-
mendatur juvenus. Parthenius autem in
Palatio Imperatori serviebat a cubiculo,
de quo Suetonius in Domitiano cap. 16.
& epig. 6. lib. 5.

Lustro.] Lustum est spatium quin-
que annorum, Olympias vero quatuor;
quarto enim anno expleto, quinto inc-
unte Olympici ludii celebrabantur. Vide
epig. 40. lib. 7.

Diligas uxorem.] Daphne nempe, quam
uxorem ducere cupiebat Apollo, Ovidius
lib. 1. Metam.

Soror.] Diana scilicet, cuius podici-
am teneverat Orion. Horatius lib. 3.
carm. ode 4.

— & integre

Tentator Orion Diana

Virginea demissus sagitta.

& Callimachus in hymnis,

Δὲς οὐκ ἐπὶ τῷ καίῳ, ἀλλὰ
ἐν τῷ αἵματι

Da mihi, tata, virginitatem in æternum
conservare.

Non sint tam longe.] Bacchus enim
ut Apollo gloriatur æterno juventutis
flore, Ovidius lib. 4. Met.

N 4

De

De Sabello

ostentatore tenuissimorum munerum
saturnalium. XLVI.

SATURNALIA divitem Sabellum
Fecerunt: merito tumet Sabellus:
Nec quemquam putat esse, prædicatque
Inter caussidicos beatiorē:
Hos fastus animosque dat Sabello,
Parris semodius, fabæque fressæ,
Et thuris, piperisque tres selibræ,
Et Lucanica ventre cum Falisco,
Et nigri Syra defruti lagena,
Et ficus Libyca gelata testa,
Cum bulbis, cochleisque, caseoque,
Piceno quoque venit a cliente
Parcæ cistula non capax olivæ:
Et crasso figuli polita cælo
Septenaria synthesis Sagunti,
Hispanæ luteum rotæ toreuma,
Et lato variata mappa clavo,
Saturnalia fructuosiora
Annis non habuit decem Sabellus.

INTERPRETATIO.

Saturnalia locupletarunt Sabellum: ju-
re inflatur Sabellus: & credit, & com-
memoras nullum esse locupletiorē inter
caussidicos. Hanc arrogantiam, & hoc
spiritus Sabello concilias semodius fru-
menti, & fabæ fractæ, & tres semilibra
thuris & piperis, & Lucanica cum ventre
Falisco, & Syra lagena nigri defruti,

atque ficus Africana testa gelata, cum
bulbis, & cochleis, & caseo. Accipit
etiam cistulam non amplam paucarum oli-
varum a cliente Piceno, & data est
septenaria synthesis Saguntis elaborata crasso
calo figuli, luteum toreuma rota Hispana,
& mappa variata lato clavo. Decem annis
Sabellus non habuit Saturnalia meliora.

NOTÆ.

Saturnalia.) quorum tempore patro-
nis suis munera mittebant clientes, lib. 13.
Sabellum, atque alios caussidicos irridet,
quorum merces Romæ erat perexigua,
nisi locupletes essent. Juvenalis sat. 7.

*Quod vocis pretium? Siccus petasun-
culus, & vas*

Pelamidum, &c.

Semodius.) Mensura aridorum dimi-
diam modii partem continebat: modius
vero, inquit Raderus, capiebat viginti
sex libras, & octo uncias.

Fabæque fressæ.) Frondere idem est
ac frangere: fabæ frangebantur ut ex iis
puls fieret.

Et Lucanica.) Farciminis genus quod
milites a Lucanis, quorum regio hodie
Basilicata, atque a Faliscis Tusciz po-
pulis ventrem porcinum condire didice-
rant, lib. 13. epig. 35.

Et nigri Syra.) Syra lagena, hoc est
vitrea, quia vitrum in Syria inventum,
teste Plinio lib. 31. cap. 26. Defrutum
vero Columella lib. 12. cap. 21. sic expli-
cat, *Mustum quam dulcissimum decoqui-
tur ad tertias, & decoctum sicut supra
dixi, defrutum vocatur.* Idem dicit Pli-
nius lib. 14. cap. 9.

Et ficus Lybica.) Aliæ sunt ficus hy-
bernæ, aliæ æstivæ. Plinius lib. 15. cap. 18.
testa

testa autem condebantur, epig. 52. lib. 7.

Es Libyca fici pondere testa gravis.

Gelatam testam dixit, quod brumali tempore missa esset; vel quod sicum cortex esset tactu frigidus, vel quod re vera ficus gelata & condensata essent in testa. Judicet lector.

Piceno quoque.] hodie *Marebe d' Ancone*, ubi sunt olivæ optimi saporis.

Es crasso figuli.] *Synthesis* pro veste sumitur epig. 46. lib. 2. hic autem *synthesis* septenaria significat vas capax septembris: septuaginta autem septem cyathos continet: nisi malis cum Turnebo lib. 27. cap. 19. *synthesis* sumere pro septem poculis Saguntinis.

Torcuma luteum.] dicitur, quia *syn-*

thesis illa figuli Saguntini toro facta fuit. *Synthesis* ex Budæo, teste Roberto Stephano in suo Thesaurio Linguae Latinae, est vasorum compositio qua multa ejusdem generis vasa in se invicem includuntur. Statius lib. 4. *Sylvarum*:

Aut unam dare synthesis, quid heres?

Alborum calicem, atque cacaborum.

Es lato variata.] Mantilia purpureis clavis distingui solebant: latus autem clavus Senatorum erat insigne, angustus vero equitum. Petronius mappam ejusmodi laticlaviam appellat.

Frustruofura.] vilissima tamen munera acceperat Sabelus, quem hoc scommate carpit poeta.

De Phaetonte
encausto; XLVII.

E NCAUSTUS Phaeton tabula depictus in hac est.
Quid tibi vis, dipylon qui Phaetonta facis? •

I N T E R P R E T A T I O.

E Ncaustus Phaeton depictus est in hac tabula. Qua tua mens est, o Pictor, qui facis Phaetonta dipylon?

N O T A.

Encaustus Phaeton.] Encaustice genus est picturae, quæ in cera vel ebore ignitis instrumentis fiebat, ab *ἐνκαυστος* inustus. Vide Plinium lib. 35. cap. 11.

Dipylon.] Alludit ad casum Phaeton-

tis, qui fulmine ictus in Padum præceps actus est: nunc vero ignitis instrumentis depictus eundem rursus casum subire videtur. *Dipylon* ergo, hoc est bis ultus, merito dici potest.

XLVIII.

Ad Flaccum,

res veras non nugatorias tractari epigrammatibus. XLIX.

N ESCIS, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce,
Qui tantum lusus illa, jocosque putas.
Ille magis ludit, qui scribit prandia sævi
Tereos, aut cœnam, crude Thyesta, tuam,
Aut puero liquidas aptantem Dædalon alas,
Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.
A nostris procul est omnis vesica libellis;
Musa nec infano syrmate nostra tumet.
Illa tamen laudant omnes, mirantur, adorant.
Confiteor, laudant illa, sed ista legunt.

INTERPRETATIO.

O Flacce, mihi sedem adhibe, ignores quid sint epigrammata: qui credis illa esse dumtaxat ludos, atque argutias. Ille magis jocosus, qui memores prandia crudelis Tereos, aut canam tuam, o seve Thyesta; vel Dædalum accommodantem puero pennas, liquidas, aut Polypho-

num pascentem aues in Sicilia. Quamvis rumor longe remaneat a nostris libris: nec Musa nostra surgescit vesano hymene. Nihilominus illa omnibus sunt admirationi, celebrantur, calantur. Ecce, idola commendantur, ac hoc evolvuntur.

N O T A.

Prandia savi.] Terei & Thyesta liberos comedentium historia satis nota est ex Seneca in Thyesta, & Ovidio lib. 6. Met.

Aus puero liquidas.] Aptanti pennas Icaro Dædali fabula consistat ex lib. 8. Met. Ovidii.

Liquidas alas.] Ex cera nempe, quæ solis ardore liquefacta est.

Polyphemus.] Cyclopei fati notum maxime ex Idyllio 11. Theocriti.

Omnis vesica.] hoc est, meum scri-

bendi genus non est tumidum.

Nec infano hymene.] Syrena vestis est tragica a *nymphe trago*, oblonga nempe & solum verrit, quam in tragediis trahant heroes. Mataphorice intelligit poeta stylium suum non esse tragicum.

Illa sament.) Flaccus objicit, tamen laudantur poemata tragica & epica.

Sed ista legunt.) Respondet Martialis tumida illa & longa poemata laudari, sed sua epigrammata brevi, & venusto argumento scripta ab omnibus legi.

L.

Ad Cæcilianum,
avarum comparatis divitiis. LI,

Cum tibi non essent sex millia, Cæciliane, Ingenti late vedus es hexaphoro.

Postquam bis decies tribuit dea cæca, sinumque

Ruperunt nummi, factus es, ecce pedes:

Quid tibi pro meritis, & tantis laudibus optem?

Di reddant sellam, Cæciliane, tibi.

INTERPRETATIO.

O Cæciliane, cum non haberes sex millia, gestatus es hexaphoro valde amplo. Postquam dea cæca concessit vicis, & nummi fregerunt sinum; ecce pedes

factus es. Quid tibi precor promeritis, & tantis preconis? O Cæciliane, numina tibi reddant sellam.

N O T A.

Sex millia.) Sestertium. Carpit Cæcilianum quemdam, qui pauper sella yehabatur, factus vero dives pedes incedebat: hexaphorum lectica erat, quæ a sex servis gestabatur.

Postquam bis decies.) Centenā sestertium millia.

Sinumque.) Solebant veteres, ea in sinu reponere, quæ secum ferre necesse erat: his verbis pecunia abundasse Cæ-

cilianum significat.

Et tantis laudibus.) Frugalitatis nempe, per ironiam.

Di reddant.) hoc est, hexaphorum, seu pristinam conditionem reddant, cum fortunæ muneribus abutaris: vel morbos illi precatur poeta: morboſi enim gestabantur, cum videtur opes illi optare.

In *Ædylum*,
fico laborantem. LII.

GESTARI junctis nisi desinis, *Ædyle*, capris,
Qui modo ficus eras, jam caprificus eris.

INTERPRETATIO.

O *Ædyle*, nisi cessas vebī capris junctis, qui paulo ante ficus erās, mōx capri-
ficus fies.

N O T A.

Gestari junctis.] Fico laborans *Ædy-* fore caprificum, habita ratione vocum,
lus, seu *Hedylus*, ut scribunt alii, de
quo morbo dictum epig. 66. lib. 1. Ca- non verè significationis; ex capra enim
pris simul junctis vebatur, ut epig. & sic fit caprificus. Similis jocus est in
105. lib. 1. de pardis, cervis, &c. di- voce *Argemontas* epig. 67. lib. 3. Alii has
ximus. Illinc colligit poeta flum mōx capras meretrices fuisse putant. Hic lo-
cus mihi videtur perobscurus.

Ad Cosmum
de falso Cynico. LIII.

HUNC, quem sæpe vides inter penetralia nostræ
Pallados, & templi limina, *Cosme*, novi,
Cum baculo, peraque senem; cui cana, putrisque,
Stat coma, & in pectus sordida barba cadit:
Cerea quem nudi tegit uxor abolla grabatū,
Cui dat latratos obvia turba cibos.
Esse putas Cynicum, deceptus insagine falsa.
Non est hic Cynicus; *Cosme*: quid ergo? canis.

INTERPRETATIO.

O *Cosmo*, delosus vana sperni cradis Cy- *los*, & cui squalida barba labitur in pe-
nicum esse hunc senem, quem cum ba- ctas: qui obvertitur abolla uxore cerea nu-
culo, & peracrobis spectat inat penetralia di grabatū, cui multitudo occurrentis porri-
nostræ Palladis, & introitum novi tem- gis cibos extortos latratu. Hic non est
pli; qui habet canes, & parvulus capib- Cynitus, o *Cosmo*: Quid ergo? canis.

N O T A.

Latus penetralis.] Templum intelli- Uxor autem, quod cum ea cubaret Cy-
git erectum a Domitiano in honorem nicus sola abolla rectus pro lodice. Vide
Minervæ, quam summo studio colebar. epig. 119. lib. 14.

Lib. 9. epig. 4.

Cum baculo.] Hæc est descriptio cul- Nudi grabatū.) hoc est sine indolē &
tus Cynici. Ausonius epig. 52. lodice.

Pera, *potenta*, *tribon*, *baculus*,
scyphus, *arctia supellex*

Ista fuit Cynici

Cerea quem.] Abolla vestis erat du- Cui dat latratos.) Suis enim latrati-
plicitis generis, altera militum, altera vero bus stipem a prætereuntibus extorque-
philosophorum propria. Cerea dicitur, bant Cynici. Legunt alii:
nempe quod attrita flavesceret, vel quod Cuique datis latratos obvia turba cibis.
sebo & sudore quasi incerata videretur. Non est hic.) Sensus est: Iste habitum
quidem Cynici præ se fert, doctrinam
autem non proficitur, sed inere in ca-
nem degeneravit.

Ad Colinum,
de vita hilariter agenda. LIV.

O Cui Tarpejas licuit contingere quercus,
Et meritas prima cingere fronde comas,
Si sapias, utaris totis, Coline, diebus,
Extremumque tibi semper adesse putes.
Lanificas nulli tres exorare puellas,
Contigit, observant, quem statuere diem;
Divitior Crispo, Thrasea constantior ipso,
Lautior & nitido sis Meliore licet,
Nil adicit penso Lachesis, fusosque sororum
Explicat, & semper de tribus una necat.

INTERPRETATIO.

O Colino cui fas fuit tangere quercus Capitolinas, & prima fronde circumdare dignos capillos; si sapiens es, fructu diebus integris, & credo semper tibi imminere ultimum. Nemo potuit flectere puellas nentes lanam, custodiunt

diem quem decreverunt. Quamvis sis locupletior Crispo, firmior ipso Thrasea, & splendidior nitido Meliore; Lachesis nihil addit penso, atque evolvit fusos sororum, atque una ex tribus semper interficit.

N O T E.

O cui Tarpejas.) Colinus adeptus erat coronam e quercu qua donabantur victores in ludis, quos in honorem Jovis Capitolini instituerat Domitianus. Suetonius in Domitiano cap. 4. & epig. 1. supra, & lib. 8. epig. 82. Juvenalis sat. 6. versu 387.

Cum sarre, & vino sanum, Vestamque rogabat

An Capitolinam deberes Pollio quercum

Sperare, & fidibus promittere.

Prima fronde.) vel quod Jovi sacra, vel quod ab Imperatore prima data fuerat omnium victori Colino.

Lanificas.] hoc est tres Parcas, Cloton, Lachesis, & Atropon; quæ dicuntur metiri vitam hominum ex fuis & staminibus quæ ex sua colunt, & deducunt. Earum vero officia sic distin-

guuntur a poetis, ut velint unam esse quæ vitam hominis ordiatur, alteram, quæ contexit; tertiam demum, quæ filum rescindat. Seneca in Hercule furente choro primo:

Dura peragunt pensa sorores,

Nec sua retro fila revolvunt.

Divitior Crispo.) Fuit is vitricus Neronis. Suetonius in Nerone cap. 6. Sed & Crispi Passioni vitrici sui hereditate ditatus est. De Thrasea actum epig. 9. lib. 1.

Lautior & nitido.] Huic Meliori librum secundum Sylvarum dedicavit Statius. Nitidus dicitur, quod laute convaretur, epig. 69. lib. 2.

Una necat.] Alii una secat. Sensus est: Etiam si duæ exorari possint, tertia tamen inexorabilis permaneret. Vide epig. 89. lib. 1. lib. 9. epig. 88.

Ad Lucium,

quem hortatur ad celebranda Celtiberiæ loca. LV.

LUCI, gloria temporum tuorum,
Qui Grajum veterem, Tagumque nostrum
Arpis cedere non finis disertis;
Argivas generatus inter urbes
Thebas carmine cantet, aut Mycenas,
Aut claram Rhodon, aut libidinosa

Ledæas Lacedæmonis palæstras :
 Nos Celtis genito , & ex Iberis ,
 Nostræ nomina duriora terræ
 Grato non pudeat referre versu ,
 Sævo Bilbilin optimam metallo ,
 Quæ vincit Chalybasque , Noricosque ,
 Et ferro Plateam suo sonantem ,
 Quam fluctu tenui , sed inquieto
 Armorum Salo temperator ambit ,
 Tutelamque chorosque Rixamarum ,
 Et convivia festa Carduarum ,
 Et textis Peteron rosis rubentem ,
 Atque antiqua patrum theatra Rigas ,
 Et certos jaculo levi Silaos ,
 Turgentisque lacus , Petusiæque ,
 Et parvæ vada pura Vetoniæ ,
 Et sanctum Baradonis ilicetum ,
 Per quod vel piger ambulat viator ,
 Et quæ fortibus excolit juvencis
 Curvæ Manlius arva Matinæ .
 Hæc tam rustica , delicate lector ,
 Rides nomina ? rideas licebit .
 Hæc tam rustica malo , quam Britannos .

INTERPRETATIO.

O Luci, decus tui avi, qui non permis-
 sis ut Grajus antiquus, & Tagus
 noster primas deo sacundis Arpis; natus
 in urbibus Græciæ versibus celebres Tho-
 bas, aut Mycenæ, aut nobilem Rhodon,
 aut Ledæas palæstras libidinosæ Lacedæ-
 monis: nos vero geniti a Celtis atque ab
 Iberis, non erubescamus carmine memori
 dicere asperiora nomina nostræ patriæ:
 Bilbilim nobilissimam crudeli metallo, qua
 superat & Chalybas, & Noricos, & Pla-
 team strepentem suo ferro, quam circumit
 Salo temperator armorum fluctu exili,

sed turbulento, Tutelamque, & choros Ri-
 xamarum, & lætas epulas Carduarum,
 & Peteron rubrum rosis textis, & Rigas
 vetera theatra majorum, & Silaos peri-
 ros levis jaculi, & lacus Turgentis, &
 Petusiæ, atque aquas limpidas parvæ Ve-
 toniæ, & sanctum ilicetum Baradonis per
 quod viator etiam iners ambulat, &
 agros curvæ Matinæ, quos Manlius ex-
 colit validis iuvencis. O delicate lector,
 deridesne nomina tam agrestia? Fas erit
 derideas. Hæc tam agrestia magis mihi
 placent, quam Britannii.

N O T A.

Luci.] Is fuit poeta Hispanus egre-
 gius, qui floruit tempore Domitiani.

Qui Grajum.] Veterem dixit, quia
 veteribus Grajus, posteris vero Gravius
 fluvius scilicet dictus est, ut affirmant
 interpretes, de quo nihil reperi. **Gravii**
 populi sunt citerioris Hispaniæ, teste

Plinio lib. 4. cap. 20. Legunt alii **Gau-
 rum**, sed Gaurus mons est Campaniæ in
 Italia: poeta vero de locis Hispaniæ lo-
 quitur. Forte ejusdem nominis mons
 fuit in Hispania.

Arpis cedere.] **Arpi** urbs Apuliæ, in
 finibus cujus natus est Horatius, Sensus
 est:

est. Tu, o Luci, gloria Hispaniz, qui contendis laude carminis cum Horatio.

Argivas generatus.] hoc est: Poetæ græci celebrent suas urbes, nos Hispani nostras commendemus. Idem Horatius lib. 1. ode 7.

Laudabunt alii claram Rhodon, &c.

Aut libidinose.] Lædas palæstras dixit puellarum luctas, quæ nudæ simul cum viris ludos Lacedæmone exercebant in honorem Lædæ, quæ cum Jovi placuit, nuda erat in balneo. De his ludis agit Propertius lib. 3. eleg. 12. *Libidinose*, vel quod ejusmodi luctæ parum honestæ essent, vel quod Venus præcipue illic coleretur, epig. 44. supra: vel propter Helenam.

Nos Celtis.] Hispaniz populis ad Iberum, de quibus jam lib. 1. epig. 50.

Grato versu.] erga patriam.

Savo Bilbilin.] de qua lib. 1. epig. 50. & lib. 12. epig. 18. Fuit patria Martialis.

Quæ vincit Chalybas.] populi sunt Asiæ minoris ad Pontum Euxinum circa Bithyniam, ubi etiam ferrum optimum.

Norisque.] Germaniæ populos, hodie *Bavarios*, ubi etiam ferrum præstans.

Placem.] Hispaniz oppidum ferrariis officinis nobile. Vide epig. 18. lib. 12.

Salò.] fluvius Celtiberiz, epig. 50. lib. 1.

Tusclamque.] Forte hodie est *Tudela* ad Iberum. De aliis urbibus quæ subsequuntur nihil reperio.

Choræque Rixamarum.] Rixamaræ sane choreis gaudebant. Legunt alii *Rixamarum*.

Rigas.] Raderus legit *ripas* fluminum nempe, juxta quas spectacula edebant antiqui. Sed prior lectio videtur retinenda, nempe juxta urbem *Rigas*, erat forse convallis quæ theatrum naturale efficiebat.

Ilicerum.] Locus est in quo consistunt multæ ilices.

Vel piger.] Ea quippe loca tam amœna sunt, ut vel iners viator in iis libenter ambulet.

Quam Britannos.] hoc est: Licet hæc Hispaniz loca aspera sint, minus tamen horrida videntur quam Britannica: quasi esset contentio inter Britanniam & Hispaniam. Hoc vix capio. Alii itaque malius meo judicio legunt *Bituntos*, villissimum Apuliz oppidum, quod nominis rusticitate superat barbara Hispaniz oppida quæ hic enumerantur: quasi diceret poeta, O delicate lector Itale, magis irridere debes tuos Bituntos, de quibus epig. 48. lib. 2. quam nostra hæc oppida.

In Gargilianum.

captatorem. LVI.

MUNERA quod senibus, viduisque ingentia mittis,

Vis te munificum, Gargiliane, vocem?

Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,

Qui potes insidias dona vocare tuas.

Sic avidis fallax indulget piscibus hamus:

Callida sic stultas decipit esca feras.

Quid sit largiri, quid sit donare, docebo.

Si nescis: dona, Gargiliane, mihi.

INTERPRETATIO.

O Gargiliane, cupisne te appellem liberalem, quod mittis senibus & viduis dona maxima? Nihil fudius est, nec turpius te uno, qui potes munera appellare tuas insidias. Hoc modo dolosus

hamus obsequitur famelicis piscibus: hoc modo esca versuta fallit feras fatuas. Explicabo quid sit largiri, & donare. Si ignoras, O Gargiliane, esto munificus in me.

N O T A.

Vis te munificum.] Viduarum & senum hereditates suis donis captabat, atque ita liberalis haberi non debebat;

sed ejus dona erant insidiæ, quibus senum hereditates, tamquam pisces esca caperet. Lib. 5. epig. 18. & epig. 60.

Dona.]

Donn.] Tunc enim sine controversia ces tibi sit expectanda.
liberalis videberis, cum nulla a me mer-

Ad Faustinum,
hyeme Bajis, æstate Tibure manendum. LVII.

DUM non blanda tenent lascivi stagna Lucrini,
Et quæ pumiceis fontibus antra calent:
Tu colis Argivi regnum, Faustine, coloni,
Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.
Horridas sed fervent Nemeæi pectora monstri:
Nec satis est, Bajas igne calere suo.
Ergo sacri fontes, & litora sacra valete,
Nympharum pariter, Nereidumque domus.
Herculeos colles gelida vos vincite bruma,
Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

INTERPRETATIO.

DUm finimur mollibus stagnis lascivi
Lucrini, & speluncis quæ fervent
pumicis fontibus: O Faustine tu habitas
regnum Argivi Coloni, quo pervenisse men-
sus duo millia passuum ab urbe. At ter-
ribile pectus monstri Nemeæi ardet: nec suf-

ficis Bajas fervore suo æstu. Itaque va-
lete, o sacri fontes, & sacra litora, do-
micilium Nympharum simul, & Nerei-
dum. Vos quidem hyeme frigida supera-
te Herculeos colles, nunc primas dato
frigoribus Tiburis.

N O T A.

Lascivi stagna.] Lucrinus lacus est
in Campania de quo jam epig. 63. lib.
1. lascivum dixit ob delicias, & loci
amœnitatem, & hominum illic lascivien-
tium frequentiam.

Et quæ pumicis.] hoc est, fontibus
e pumice vel topho icaturientibus, quo-
rum aquæ sunt calidæ.

Tu colis.] hoc est, tu manes Tibu-
re, quod condidit Catillus quidam Argi-
vus qui & Tiburnus dictus est. Vide
Statium lib. 1. Sylvarum in *Tiburtino*
Mantii. Horatius lib. 2. ode 6.

Tibur Argeo positum colono.

Nemeæi pectora.] hoc est, leonis in
sylva Nemeæa ab Hercule interfecti, &

relati inter astra: Sol autem mense Au-
gusto ingressus Leonem ardores auget.
Pectora dixit, quod in Leonis pectore,
inquit Ramiresius, astrum est fulgen-
tissimum ab Astrologis dictum cor Leo-
nis.

Nec satis est.] Aquis enim ferventibus
Solis calor additur.

Nympharum.] Fontes illi Nymphis
sacri, mare vero Nereidibus sacrum.

Litora sacra.] Legunt alii *litora gra-
sa* aliis scilicet anni tempestatibus.

Herculeos colles.] Tibure enim Hercu-
les colebatur lib. 1. epig. 13.

*Itur ad Herculei gelidas quæ Tiburis
arcos.*

In Gallam
mariti mortem clam desinentem. LVIII.

IN tenebri lugens amissum, Galla, maritum.
Num plorare pudet te, puto, Galla, virum?

I N T E R P R E T A T I O .

O *Galla, secreto defles virum mortuum. O Galla, numquid, opinor, erubescis deflore maritum?*

N O T E .

Num plorare.] Galla vivente viro tam impudica fuerat, ut eum mortuum palam deflere, merito illam puderet: vel flebat, quod illam utpote infamem mortuo marito uxorem nullus esset ducturus, lib. 9. epig. 6. Epig. vero 34. lib. 1. se-

cretas lacrymas laudat noster poeta. *Ille dolet vero, qui sine teste dolet.* Legunt alii, *Nam plorato pudet te, puto, Galla, virum,*

De vipera electro inclusa. LIX.

FLENTIBUS Heliadum ramis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas, Cleopatra, sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore jacet.

I N T E R P R E T A T I O .

Dum vipera serpit per flentes ramos Heliadum, succina gemma lapsa est in feram obstantem: quæ dum miratur se adstringi humore denso, subito indu-

ruit implicita concreto gelu. *O Cleopatra, ne te jactes de tumulo regio, si vipera conditur splendidiore monumento.*

N O T E .

Flenibus Heliadum.] Heliades dictæ sunt Phaetontis sorores, cujus casum deflentes ad Padi ripas in populos fuerunt conversæ, ex quarum ramis fuit electrum. Vide epig. 25. & 32. supra.

Succina gemma.] Legunt alii *suocina gutta*, ut epig. 15. lib. 6.

Implicitis tenuem succina gemma feram.

Fluxit in obstantem.] Poeticè laudat hujus operis artificium: nam adeo affa-

bre electro inclusa fuerat vipera, ut casu succinæ visco implicita videretur.

Ne tibi.] De morte Cleopatæ vide Suetonium cap. 17. in Augusto: *Qui ambobus, Cleopatæ scilicet & Antonio, communem sepulture honorem tribuit, ac tumulum ab ipsis inchoatum prefici iussit.* Nobilius erat hoc viperae mausoleum, quippe quod totum electro esset ædificatum.

De Curiatio

extincto inter salubres Tiburis aquas. LX.

ARDEA solstitio, Pæstanaque rura petantur,
Quique Cleonæo sidere fervet ager;
Cum Tiburtinas damnet Curiatius auras,
Inter laudatas ad Stryga missus aquas.
Nullo fata loco possis excludere: cum mors
Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

I N T E R P R E T A T I O

Solstitio adeamus Ardeam, & rura Pæstana, & agrum qui calet sidere Leonis: cum Curiatius damnet calum Tiburis

missus ad inferos inter celebratas aquas illius. Nullo loco possis arcere fata: cum mors accesserit, Sardinia est in medio Tibure.

NO-

N O T A.

Ardea solitaria.] *Esivo* scilicet, quo calor est vehementissimus. *Ardea* vero urbs, erat Latii sub caelo calidissimo posita, de qua Livius lib. 1. *Dum Tarquinius obsidet Ardeam, exactus est regno. Latium hodie Campagna di Roma.*

Pæstanaque rura.] *Pæstanus* finis in Lucania, a *Pæsto* urbe nomen sortitus, hodie *Golfo di Salerno*.

Quique Cleonæ.] Intellige Leonem, in cælum relatum, quem Hercules interfecit in Nemeæ Peloponnesi sylva, juxta Cleonam urbem. Augusto mense vehementissimis caloribus terram accendit Leo: ager hic *Bajanus* intelligitur:

Bajas enim aquis & *Pæstore* leonis fervere dixit supra epig. 57.

Cum Tiburtinas.] hoc est, cum *Curiatius* perierit Tibure loco saluberrimo, hodie *Tivoli*.

Ad Styga.] Fons est *Arcadiæ*, cujus aqua est frigidissima, omnibus animalibus est exitiosa. Poetæ fabulantur paludem esse apud inferos.

Sardinia est.] Insula nota: hoc est, Cum fati necessitas advenerit, perinde morieris Tibure, ac in *Sardinia*, etli *Tiburis* cælum salubre, *Sardinia* vero pestilens est.

In Mancinum

vanum suarum divitiarum narratorem. LXI.

DONASSE amicum tibi ducenta, Mancine,
Nuper superbo lætus ore jactasti.
Quartus dies est, in schola poetarum
Dum fabulamur, millibus decem dixti
Empras lacernas munus esse *Pompillæ*;
Sardonycha verum, lineisque ter cinctum,
Duasque similes fluctibus maris gemmas
Dedisse *Bassam*, *Cæliam*que jurasti.
Here, de theatro, *Pollione* cantante,
Cum subito abires, dum fugis, loquebaris,
Hereditatis tibi trecenta venisse:
Et mane centum, & post meridiem centum.
Quid tibi sodales fecimus mali tantum?
Miserere jam crudelis, & sile tandem.
Aut, si tacere lingua non potest ista,
Aliquando narra, quod, Mancine, velimus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Mancine, hilari nuper gloriosus ore superbo, te dono accepisse ducenta ab amico. Quarta lux est, dum fabulamur in schola poetarum, dixisti lacernas empras decem millibus esse donum *Pompillæ*. Jurasti *Bassam* & *Cæliam* tibi donasse *Sardonycha* verum, & circumdatum tribus lineis, & duas gemmas concolores fluctibus maris. Cum tibi repente discer-

des ex theatro, *Pollione* cantante, dum fugis, dicebas, tibi obvenisse hereditatem trecentorum: & mane centum, & post meridiem centum. Quo tanto malo te affecimus nos socii? O inhumane, jam miserere, & tandem sace. Aut si ista lingua filere nequit, o Mancine, aliquando narra quod cupiamus.

N O T E.

Ducenta.] Milia festerium.
In schola postarum.] In quam ad recitandum conveniebant postæ. Ille autem locus confabulationibus erat aptissimis.
Emptas lacernas.] Lacerna toge superinduebatur ad arcendam frigus, inquit Baynus.

Sardonychæ verum.] sic epig. 60. lib. 9.
Sardonychas veros mensa quasivit in omni.

id est non adulterinos.

Lineisque ter cinctum.] Sardonyx enim tribus lineis, nigra scilicet, candida, & miniata cingitur, Plinius lib. 37. cap. 12. *Sardonyches e Cetrantiis glutinantur gemmis, ita ut ars deprehendi non possit, aliunde nigro, aliunde candido, aliunde*

minio sumptis. Legunt alii,
Sardonychas auro, lineisque ter cinctum.

Duasque similes.] forte cyanos, Gallice *surquoises*.

Basam Caliamque.] Nomina mulierum ficta.

Pollione cantante.] citharedo nobili de quo Juvenalis Sat. 6. versu 388.

Quid tibi fecimus.] Ut nos vanissimis felicitatum tuarum narrationibus quotidie cruciares.

Aliquando narra.] Te nempe aliquam fecisse jacturam, atque hoc nobis erit auditu jucundissimum; vel narra aliud quidpiam, unde nobis lucrum obvenire possit.

De Lycori
 muliere deformi. LXII.

TIBUR in Herculeum migravit nigra Lycoris,
 Omnia dum fieri candida credit ibi.

I N T E R P R E T A T I O

Nigra Lycoris petiit Tibur dicatum Herculi, dum putat illic albescere omnia.

N O T E.

Tibur.] Cujus cælum erat frigidum, eoque candidior illic mulierum forma. Vide epig. 12. lib. 7.

Dum Tibursinis albescere collibus audit
Antiqui dentis fusca Lycotis ebur

De Cærelia
 aquis extincta. LXIII.

DUM petit a Baulis mater Cærelia Bajas,
 Occidit infanti crimine merfa freti.
 Gloria quanta perit vobis! hæc monstra Neroni,
 Nec quondam jussæ præstiteratis aquæ.

I N T E R P R E T A T I O.

Dum mater Cærelia it Bajas a Baulis, demersa perlit crimine maris furens. O unde, quantum decus amittitis!

olim nec imperata exhibueratis hæc monstra Neroni.

N O T E.

Dum petit a Baulis.] Villa in litore Campaniæ non procul a Bajis.

Gloria.] Hæc aquarum gloria prove-
 niebat ex eo, quod undæ illæ nequidem
 jussæ,

jussu, ut fingit poeta, fuerant obsecutæ cum sponte, & ultro Cæreliam hau-
 Neroni, qui matrem suam Agrippinam fissent.
 his in aquis perire cupierat. Suetonius in *Hæc monstra,*] Naufragium nempe,
 Nerone cap. 34. & Tacitus lib. 14. Anna- & mortem.
 lium hanc gloriam amiserant illæque,

De hortis Martialis. LXIV.

JULI jugera pauca Martialis
 Hortis Hesperidum beatiora
 Longo Janiculi jugo recumbunt:
 Lati collibus imminet recessus:
 Et planus modico tumore vertex
 Cælo perfruitur serenior:
 Et curvas nebula tegente valles
 Solus luce nitet peculiari:
 Puris leniter admoventur astris
 Celsæ culmina delicata villæ.
 Hinc septem dominos videre montes,
 Et totam licet æstimare Romam,
 Albanos quoque, Tusculosque colles,
 Et quodcumque jacet sub urbe frigus,
 Fidenas veteres, brevesque Rubras,
 Et quod virgineo cruore gaudet,
 Annæ pomiferum nemus Perannæ.
 Illic Flaminiz, Salarizque
 Gestator patet, effedo tacente,
 Ne blando rota sit molesta somno,
 Quem nec rumpere nauticum Celeuma,
 Nec clamor valet helciariorum.
 Cum sit tam prope Mulvius, sacrumque
 Lapsæ per Tyberim volent carinæ,
 Hoc rus, seu potius domus vocanda est,
 Commendat dominus, tuam putabis:
 Tam non invida, tamque liberalis
 Tam comi patet hospitalitate.
 Credas Alcinoi pios Penates,
 Aut facti modo divitis Molochi.
 Vos nunc omnia parva, qui putatis,
 Centeno gelidum ligone Tibur,
 Vel Præneste domate, pendulamque
 Uni dedite Sætiæ colonos:
 Dum me judice, præferantur istis
 Juli jugera pauca Martialis.

P *Auca jugera Julii Martialis fertilitate hortis Hesperidum recubant in longo vertice janiculi: ampla solitudines impendent collibus: atque exiguo tumulo cacumen equum positur aere puriore: & solum nivescit proprio lumine, caligine occultante curvas valles: delicata fastigia villa alta placide accedunt ad sidera serena. Hinc fas est spectare septem montes dominos, & circumspicere totam Romam & Albana juga, & Tuscula, atque omnia loca frigida suburbana, Fidenas antiquas, & parvas Rubras, & sylvam pomiferam Anna Peranna, qualatur virgineo sanguine. Illic prospicitur gestator currus in via Flaminia, & Salaria cur-*

ru non strepente, ne voca sit intumescens molli somno, quem nec surbare potest cohortatio nautarum, nec clamor helciariorum. Licet Mulvius sit tam vicinus, & naves volens dilapsae per sacrum Tiberim, Hac villa, seu potius domus est appellanda, commendatur ab hero, existimabis tuam: tam amica, tam benigna, tam liberali hospitales aperta est. Putes piam domum Alcinoi, aut Molorchus paulo antea locupletati. Vos nunc, qui creditis omnia exigua, colite frigidum Tibur censum lignibus, aut Praeneste, & tradite uni agricultori acclivem Saeiam: dum me arbitro, pauca jugera Julii Martialis anteponanur istis,

N O T A E.

Julii.] Ut epig. 16. lib. 7.

Julii bibliotheca Martialis.

cujus commendat hortum. Huic Martialis mittit sextum librum, ut patet ex primo epigrammate. Male ergo alii scribunt *Tullii Martialis*.

Hesperides.] Atlantis filiae, quibus hortos tribuunt poetae aureis pomis pretiosos. Vide epig. 21. lib. Spect.

Longo Janiculi.] Ab Aventino & Vaticanum ad pontem Mulvium, vel Milvium, usque porrigebatur Janiculum.

Hinc septem.] Palatinus, Capitolinus, Quirinalis, Caelius, Esquilinus, Viminalis, Aventinus vocantur; quibus imposita Roma orbis domina.

Astimare Romam.] hoc est prospicere & considerare. Epig. 16. lib. 7.

Ruris bibliotheca delicati

Vicinam videt unde lector urbem.

Albanos.] colles Latii intellige.

Fidenas veteres] quia Roma antiquiores. Rubras vero parvum oppidum circa Tibur fuisse existimat Ortellius.

Et quod virgineo.] Anna Peranna, vel Perenna Didonis foror in Italia apud Aeneam exulavit, atque in amnem Numicum, ut Laviniae insidias declinaret, se precipitem dedit, & tandem pro dea culta est. Ovidius 3. Fastorum:

Ipsa loqui visa est: placidissimum Nympha Numici,

Anne perenne latens, Anna Perenna vocor.

Macrobius lib. 1. cap. 12. Eodem quoque mense, Martio nempe, & publico & privatis ad Annam Perennam sacrificatum

itur; ut annare, perennareque commode liceat: hoc est per annos durare. *Virgineum cruorem* dixit propter victimarum sanguinem, quae Dianae virginis in nemore Aricino immolarentur, teste Strabone lib. 5. Vel quod illic, ut ait Domitius, flagellis caderentur pueri, ut Lacedaemone ex ritu Thoantio. Alii *Annam Perennam* affirmant animum fuisse ortam Bovillis prope Romam, quae populo in montem per seditionem digressio victum tulerit; in cuius memoriam haec celebritas tandem instituta est. Haec est Raderi sententia, quae mihi verisimilior videtur.

Flaminia.] Via sic dicta a Flaminio consule, qui ad lacum Trasimenum ab Annibale interfecit. *Salaria* dicebat in Sabinos, atque a sale nomen sortita est, quia per eam Sabini sala mari Romam deferabant.

Gestator.] Currus nempe in quo ambulantes per urbem gestabantur: etenim pro lecticario sumi non mihi videtur, propter sequentia verba *essedo tacente*.

Nauticum celeuma.] Est verbum graecum nautarum proprium, latine cohortatio.

Helciariorum.] Helciarum sunt ii qui onera moluntur funibus, vel qui naves deducunt, aut remulco trahunt.

Mulvius.] Alii Milvius, pons hodie *Ponte Molo*, ultra primum ab urbe lapidatus.

Credas Alcinoi.] Alcinoi regnavit in Corcyra insula, & benigno hospitio Ulysses naufragum excepit. Homerus Odyss. lib. 6.

Divitis Molorchus.] Molorchus pastor venien-

venientem ad leonem Nemezum opprimendum humanissime excepit Herculem : factus vero dives dicitur, quia Domitianus sanum Herculi extruxerat, epig. 65. lib. 3. juxta quod Molochus facellum ædificavit multis donis locupletatum, de quo Statius lib. 3. Sylvarum. *Censeno ligone.*] hoc est, centum servis colite fundos amplissimos. Tibur & Præneste Latii urbes, hodie *Tivoli*, & *Pala-*

strina Setia, alii Setia, Latinorum urbs mediterranea, hodie *Sezza*, epig. 112. lib. 13.

Pendula Pentinos quæ spectat Setia campos.

Dum me iudice.] Sensus est: Fundi Tiburtini, Prænestini, & Setini sunt optimi: attamen Julii Martialis horti omnibus illis sunt anteponendi.

De Philæni
lusca. LXV.

O CULO, Philænis, semper altero plorat,
Quo fiat istud quæritis modo? lusca est.

I N T E R P R E T A T I O.

Philænis perpetuo flet altero oculo. Rogatis qua ratione id fiat? Lusca est.

N O T A.

Lusca est.] Obiter naturæ vitium in illa muliere irridet poeta, quæ utroque oculo plorasset, nisi altero caruisset.

Ad Linum
sui patrimonii decoctorem. LXVI.

E GISTI vitam semper, Line, municipalem:
Qua nihil omnino dulcius esse potest.
Idibus, & raris togula est excussa Kalendis:
Duxit & æstates synthesis una decem.
Saltus aprum, campus leporem tibi misit inemtum:
Sylvæ graves turdos exagitata dedit.
Raptus flumineo venit de gurgite piscis:
Vina rubens fudit non peregrina cadus.
Nec tener Argolica missus de gente minister,
Sed stetit inculti rustica turba foci.
Villica vel duri compressa est nupta coloni:
Incaluit quoties saucia vena mero.
Nec nocuit rectis ignis, nec Sirius agris:
Nec merfa est pelago, nec fuit ulla ratis.
Supposita est blando numquam tibi tessera talo:
Alea sed parvæ sola fuere nuces.
Dic ubi sit decies, mater quod avara reliquit?
Nusquam est: fecisti rem, Line, difficilem.

I N T E R P R E T A T I O.

O Line, semper duxisti vitam municipalem, qua nihil prorsus suavius potest esse. Togula est excussa Idibus, & raris Kalendis: atque una synthesis egit decem annos. Saltus tibi suppeditavit aprum, campus leporem non emptum; syl-

*va vexata praebeuit turdos pingues. Piscis
allatus est tractus ex voragine fluviali:
cadus ruber fudit vina non externa. Nec
servus mollis missus ex natione Graeca, sed
agrestis multitudo foci inculsi sunt.
Nec flamma obscuris adibus, nec Canicula
campis: nec ulla navis tua demersa est*

*maris, nec fluit. Tu numquam substitui-
sti tesseram tale jucundo: sed subijisti so-
lam aleam parcatum nucium. Profer,
ubi sit decies, quod reliquit avara ge-
natrix? nullibi est: O Lene, fecisti rem
difficilem.*

N O T A.

Egisti vitam.] Linum quemdam ad
inopiam redactum irridet poeta. Municipi-
alem vitam dixit pro agresti; in Municipiis enim, quae erant oppida, civitate
donata certa lege, vita ducebatur sobria
& frugalis, at vero in urbe lauta & de-
licata.

Dulcius esse.] Legunt alii *vilius*, alii
durius.

Togula est excussa.] alii *est tibi sum-
pta*. Calendis & Idibus sacrificia publica
fiebant, populiue togatus conveniebat.
Calendae autem Junoni, Idus vero sa-
cræ erant Jovi. Ovidius 1. Fastorum.

*Vendicat Ausonias Junonis cura Ca-
lendas;*

*Idibus alba Jovi grandior agna ca-
dit.*

Excussa, hoc est, explicata est togula,
dum enim ex arca depromuntur colle-
ctæ velles, ut plurimum excutuntur.

Syntbesis.] Vestis nempe cœnatoria,
de qua lib. 2. epig. 46.

Saltus aprum.] hoc est, venaris, pi-
Icaris, & vindemias colligis in tuis præ-
diis.

Nec tener Argolica.] hoc est, nec Græ-
cus puer ingenti pretio comparatus, sed
rustica proles a pedibus stetit.

Supposita est blando.] hoc est, non
decoxisti patrimonium tesseris; lusores
autem solebant a minori ludo, a talis
nempe incipere, mox animis inca le-
scentibus, depositis talis supponebantur
tesseræ, in quibus major erat alea, epig.
15. lib. 14.

*Non sim salorum numero par tessera,
dum sit*

Major, quam talis, alea sepe mihi.

Alea sed parca.] hoc est, sed victoriæ
præmium erant nuces.

Ubi sit decies.] Post adverbium *de* *cies*,
tricies, &c. intellige semper centena mil-
lia sesterrium.

Fecisti rem.] hoc est, rem familiarem
dissipans: fecisti rem difficilem sane, &
cujus ratio non apparet. Hic est sensus
istius loci, licet referendus videatur ad
vitam municipalem gravem & laborio-
sam: vel forte intelligit secretum Lini
flagitium, quod totum ejus patrimo-
nium exhaulerat.

In Prætorem

amicum ingratum. LXVII.

PRÆTOREM pauper centum sesterteria Gaurus
Orabat cara notus amicitia.

Dicebatque suis hæc tantum deesse trecentis,

Ut posset domino plaudere justus eques.

Prætor ait: Scis me Scorpo, Thallogue daturum:

Atque utinam centum millia sola darem.

Ah pudet ingratorum, pudet ah male divitis arcum.

Quod non das equiti, vis dare, Prætor, equo?

I N T E R P R E T A T I O.

GAURUS egenus cognitus cara amicitia
rogabat Prætorem centum sesterteria.
Atque aiebat hæc tantum deesse suis tre-

centis, ut justus eques posset plaudere do-
mino. Prætor respondet: Tenes me dona-
turum Scorpo, & Thallo: atque utinam
dona-

*donarem tantum centum millia. Ab equo- tam. O Prætor, placetne donare equo quod
b-sco arcam ingratam, & male locuple-* non donas equiti?

N O T E.

Deesse trecentis.] Quadringenta fester-
tia in censu habere debebant equites.
Vide epig. 26. lib. 5.

Posses domino] hoc est, ut posset in-
tra equites sedere, & advenienti in am-
phitheatrum domino Domitiano plau-
sum dare, epig. 34. lib. 6.

Scis me Scorpo.] Thallus & Scorpus
nobilissimi erant agitantes: mortem
Scorpi desier poeta, epig. 50. 53. 74. lib.
10. Alii Legunt *Thalioque*. Sed legen-

dum *Thallo*, inquit Raderus, adducta
veteri inscriptione ubi fit mentio *Thalli*.

Male drivitis arce.] Quia Prætor abu-
rebatur suis opibus, nec illa cum amicis
communicabat.

Equo.] Statuæ equestres inter alia vi-
ctoriæ præmia agiatoribus excitabantur
ab iis qui fautores illorum se proficieban-
tur. *Dare equo*, hoc est statuæ equestri
erigendæ, vel homini qui nihil aliud no-
vit quam equos agitare?

Ad Sextum

invitatorem sordidum. LXVIII.

INVITAS centum quadrantibus, & bene cœnas.
Uc cœnem invitor, Sexte, an ut invidcam?

I N T E R P R E T A T I O.

Vocas ad cœnam centum quadrantibus, tu laute epularis. O Sexte, an vocor
ut epuler, an ut invidcam?

N O T E.

Invitas.] Sexti cujusdam impuden-
tiam carpit, a quo tenui sportulæ pretio
ue rat invitatus, hoc est cibos vilis pretii

poetæ, sibi autem lautissimos apponi jus-
serat Sextus. Vide epig. 7. lib. 3.

Ad Pamphilum

veneficum. LXIX.

TU Setina quidem semper, vel Massica ponis,
Pamphile; sed rumor tam bona vina negat.
Diceris hac factus cælebs quater esse lagena.
Nec puto, nec credo, Pamphile, nec siso.

I N T E R P R E T A T I O.

O Pamphile, tu quidem semper apponis
Serina aut Massica; sed fama infi-
ciatur esse vina tam bona. Diceris quater

evasisse viduus hac lagena. Nec opinor,
nec fidem adhibeo, o Pamphile, nec siso.

N O T E.

Tu Setina.] De Setia Latii urbe, unde
vinum Setinum dictum epig. 51. supra.
De vino Massico egimus epig. 26. lib. 3.

Sed rumor.] Serpebat quippe rumor
vina a Pamphilo apponi infecta veneno.

Diceris hac factus.] hoc est, qua-
tuor uxores veneno necasse.

Nec puto.] Sensus est: Non credo qui-
dem verum esse illum rumorem: attamen
experimento discere nolo.

De Ammiano

herede relicto a patre. LXX.

NIHIL Ammiano præter aridam vestem
 Moriens reliquit ultimis pater ceris.
 Fieri putet potuisse quis, Maronille,
 Ut Ammianus mortuum patrem nollet?

I N T E R P R E T A T I O.

Genitor occumbens ultimis tabulis nihil reliquit Ammiano præter aridam vestem. O Maronille, quis credas potuisse fieri ut Ammianus cuperet genitorem non esse defunctum?

N O T E.

Ultimis pater ceris.] hoc est in suo testamento, vel ultima testamenti parte: in prioribus vero ceris alios sane heredes scripserat: in tabulis autem inceratis scribere solebant veteres, unde quævis scripturæ, vel etiam tabulæ dicerentur ceræ.

Præter aridam vestem.] hoc est tritam, inquit Domitius: at Liplius 1. elect. cap. 18. legit *restem*. Sensus est: Pater perditio filio Ammiano restem seu laqueum,

quo se suspenderet, testamento reliquit, *Mortuum nollet.*] Vivum Patrem prodigus Ammianus optabat mortuum, quia sperabat copiosam adepturum se hereditatem: mortuum optabat vivum, quia moriens nihil ipsi reliquerat præter restem: ab eo autem dum viveret, semper aliquid accipiebat, quo vitam hilarem duceret. Turpior sensus posset colligi ex epig. 4. lib. 2.

Ad Sophronium,

de moribus puellarum Romanarum. LXXI.

QUÆRO diu totam, Sophroni Rufe, per urbem,
 Si qua puella neget: nulla puella negat.
 Tamquam fas non sit, tamquam sit turpe negare;
 Tamquam non liceat, nulla puella negat.
 Casta igitur nulla est. castæ sunt mille. quid ergo
 Casta facit? non dat. non tamen illa negat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Sophroni Rufe, diu investigo per totam civitatem, si qua puella recuset: nulla puella recusat. Quasi non æquum sit quasi inhonestum sit recusare. Quasi

non liceat, nulla puella recusat. Ergo nulla est pudica. Mille sunt pudicæ. Quid igitur agit pudica? Non dat ultro: nihilominus illa rogata non recusat.

N O T E.

Si qua puella.] Forte negantem puellam quærebat, ne satiaretur ejus amor. Sed lepide carpit libidinem puellarum,

in quam tanta propensione feruntur, ut roganti negare nequeant.

Ad Quintum

exigentem epigrammata gratis. LXXII.

EXIGIS, ut donem nostros tibi, Quinte, libellos.
 Non habeo, sed habet bibliopola Tryphon.

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 117

Æs dabo pro nugis, & emam tua carmina sanus?
Non, inquis, faciam tam fatue: nec ego.

INTERPRETATIO.

Quinctus, postula ut tibi dem nostras libras. Illi non sunt penes me, at sunt penes bibliopola Tryphonem. An dabo pecuniam pro ineptiis, & sanus emam tuos versus? Non tam stulte agam, ais: nec ego,

N O T A.

Bibliopola Tryphon.) De quo iterum epig. 3. lib. 13.

Nec ego.) hoc est, nec ego tam fatuus ero, qui tibi gratis donem meos libros. Iustus Quintus avaritiam argute carpit, qui paucos impendere nummos recusabat, ut sibi hos libros compararet, quos tamen legere summo studio expetebat. Epig. 118. lib. 1.

De Vestino,

cujus morituri liberalitatem in amicos laudat. LXXIII.

CUM gravis extremas Vestinus duceret horas,
Et jam per Stygias esset iturus aquas,
Ultima volventes orabat pensa sorores,
Ut traherent parva flamina pulla mora.
Jam sibi defunctus, caris dum vivit amicis,
Moverunt retricas tam pia vota deas.
Tum largas parvitius opes, a luce recessit:
Seque mori posthac credidit ille senem.

INTERPRETATIO.

Cum Vestinus agrotus ageret ultimas horas, & jam esset periturus undas Stygias, rogavit sorores versantes pensa extrema, ut afferrent brevem dilationem nigris flaminibus. Iam sibi mortuus dum spiritum ducit pro dilectis amicis, vota tam pia flexerunt deas truces. Distributis tam copiosis divitiis exiit e vita: & deinde existimavit se interire senem.

N O T A.

Vestinus.) filius fuit illius Vestini, teste Lipsio in librum 15. Annalium Taciti, qui damnatus a Nerone præter omnem culpam est interfectus.

Ultima volventes.) Parcas intellige, quæ hominum vitam pære dicuntur: pulla vero earum flamina mortem cito minantur, epig. 58. lib. 6. candida autem protrahunt. Juvenalis sat. 12. versus 65.

Iam sibi defunctus.) Non vitæ desiderio tenebatur Vestinus: sed hanc moram orabat, ut bona sua amicis partiretur.

Senem.) Idem ingeniose dixit epig. 53. lib. 10. de Scorpio:

Dum numerat palmas credidit esse Senem.

a virtute enim & præclare factis annos numerare debent mortales:

De Damis

fortiter invicem pugnantibus. LXXIV.

A DSPICIS imbelles tentent quam fortia damæ
Prælia? tam timidis quanta sit ira feris?
In mortem pravis concurrere frontibus audent.
Vis, Cæsar, damis parcere? mitte canes.

IN-

INTERPRETATIO.

V Idesne quam strenua cersamina expetantur damæ imbecilles? Quantam iracundiam habeant fere tam ignava?

Non dubitant exiguis frontibus oppetere mortem. O Casar, placetne ignoscere damis? Immitte canes.

N O T A.

Adspicis imbelles.] Nota hoc distichum elegantibus antithetis ornari, & vide epig. 35. supra, ubi pugnam huic similem describit poeta.

Mitte canes.] Argute epigramma concludit: quid enim magis abhorrent damæ, quam canes; Tam ferociter tamen inter se decertabant damæ ut essent ca-

suræ, nisi canum latratu a se invicem diremptæ fuissent. Similis est jocus epig. 49. lib. 1.

Si vitare canum morsus, lepus improbe, quæris.

Ad quæ confugias, ora leonis habes. Sic intelligo: Minus damis timendum est a canibus, quam a semetipsis

De Nigrina,

quæ cum marito omnes suas opes communicaverat. LXXV.

O Felix animo, felix Nigrina, marito,
Atque inter Latias gloria prima nurus.
Te patrios miscere juvat cum conjuge census,
Gaudentem socio, participique viro.
Arserit Evadne flammis injecta mariti,
Nec minor Alcestin fama sub astra ferat.
Tu melius carte meruisti pignore vitæ,
Ut tibi non esset morte probandus amor.

INTERPRETATIO.

O Nigrina beata animo, beata viro, & primum decus inter nurus Latias. Placet communicare libenter cum marito divitias paternas, gaudens conjuge socio, & consorte. Evadne combusta fuerit immis-

sa in rogam conjugis, nec minas decus extollat Alcestin ad cælum. Tu melius sane merita es pignore vitæ, ut amor non esset tibi probandus interitum,

N O T A.

Te patrios.] Nigrinæ liberalitatem commendat, quæ hereditatem paternam adepta communicavit cum marito.

Arserit Evadne.] Iphix filia & uxor Capanei, quem tanto amore prosequabatur, ut cum, mortuum illum cremari videret, in eundem se rogam immiserit. Virg. lib. 6. Æneid. Ovidius Tristium lib. 4. elegia 3.

Cum cecidit Capaneus subito temerarius tectum,

Non legis Evadnen erubuisse viro, &c.

Et 3. de arte amandi:

Accipe me, Capaneu: cineres miscebi-
mus, inquit,

Iphias, in medios desiluitque rogos:

Alcestin.] Alii Alcestem: Pelix fuit filia, & uxor Admeti regis Thessaliæ, pro quo lubens se morti obiecit, cum Oraculum respondisset, brevi Admetum moriturum, nisi aliquis ex propinquis pro eo mortem sponte oppeteret. Ovid. lib. 3. de arte amandi:

Si mea mors redimenda tua, quod abominor, esset

Admeti conjux, quam sequeris, erat.

Tu melius certe. Vivens nempe pignore vitæ, seu opibus paternis cum viro communicatis, quibus sustentatur vita, melius tuum erga illum amorem probasti, quam morte. lib. 1. epig. 9.

Nolo virum facili redimit qui sanguine

guine vitam: Lezunt alii, Tu melius certo meruisti
Hunc volo laudari qui sine morte pignore vitæ.
potest.

In avarum amicum. LXXVI.

MILLIA misisti mihi sex, bis sena petenti:
 Ut bis sena feram, bis duodena petam.

INTERPRETATIO.

Misisti ad me sex millia rogantem duodecim: ut duodecim impetrem, rogabo viginti quatuor.

NOTE.

Ut bis sena feram.] Avarum quemdam rit, cum ille postulati dimidium conce-
 amicum carpit, a quo se petiturum dicit dere solitus sit.
 duplum summæ illius, qua sibi opus fue-

In Zoilum invidum. LXXVII.

NUMQUAM divitias deos rogavi,
 Contentus modicis meoque lætus.
 Paupertas, veniam dabis, recede.
 Causa est tam subiti, novique voti?
 Pendentem volo Zoilum vide re.

INTERPRETATIO.

Numquam petii opes a diis, contentus adeo repensini, & novi? cupio aspicere
 mediocribus, & gaudens meo. Pau- Zoilum suspensum.
 pertas, ignosces, abi. An ratio est voti

NOTE.

Causa est.] Unde fit, ut ego divitias & præ livore se suspendet, cujus rei de-
 nunc optem, cum semper paupertatem siderio teneor. Alii, *Causa est que su-*
 amaverim? quia, inquit, cum Zoilus bisi, &c.
 dutescere me viderit, rumpetur invidia,

In Varum

invitatorem vanum. LXXVIII.

AD cœnam nuper Varus me forte vocavit,
 Ornatus dives, parvula cœna fuit,
 Auro, non dapibus oneratur mensa, ministri
 Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
 Tunc ego, Non oculos, sed ventrem pascere veni;
 Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

INTERPRETATIO.

Cum Varus forte me invitavit ad cœ- oculis. pauca gula. Tunc ego dixi, Non
 nam nuper, opulentus apparatus fuit, accessi, ut explerem oculos, sed ventrem:
 parvula vero cœna. Mensa instruitur Vare, aut appone cilas, aut tolle divi-
 auro, non cibis, servi objiciunt multa tias.

Ornatus dives.] Poeta irridet Varum se patet hoc epigramma, quod aliqui quemdam, qui ornatum quidem divitem, Martialis esse negant. Vide epig. 44. parvulam vero cœnam apponebat: per lib. 1. epig. 59. lib. 3. & epig. 68. supra.

In Afrum

ambitiose & importune officiosum. LXXIX.

CONDITA cum tibi sit jam sexagesima messis,
Et facies multo splendeat alba pilo;
Discurre tota vagus urbe, nec ulla cathedra est,
Cui non mane feras irrequietus ave.
Et sine te nulli fas est prodire tribuno,
Nec caret officio consul uterque tuo,
Et sacro decies repetis pallatia clivo,
Sigeriosque meros, Partheniosque sonas.
Hæc faciant sane juvenes: deformius, Afer,
Omnino nihil est ardelione sene,

I N T E R P R E T A T I O.

CUm jam natus sis sexaginta annos,
& vultus fulgeat canus multo pilo;
incertus vagaris per totam civitatem, nec
ulla est cathedra, cui sollicitus non portes
matutinum ave. Nec licet ulli tribuno
exire sine te, & præstas officia tua utri.

que consuli, & decies vedis in palatia
sacro clivo, & prædicas solos Sigerios,
& Parthenios. Juvenes agant quidem
ista, o Afer, nihil prorsus est turpius se-
ne ardelione.

N O T A.

Nec ulla.] Cathedra significat sellam
muliebrem, lib. 3. epig. 63. & lib. 12.
epig. 38. Horatius lib. 1. ser. sat. 10.

*Discipularum inter jubeo plorare ca-
thedras.*

Afer iste domo egredientes, vel admissus
intro sedentes in cathedris salutabat. De
modo salutandi vide epig. 56. lib. 1.

Et sine te.] hoc est tribunos, & con-
sules domo exeuntes comitaris. Vide
epig. 99. lib. 11.

Sigeriosque.] Sigerius & Parthenius
duo erant cubicularii Domitiani, quos
Afer semper habebat in ore, ut aulicis
familiariter uti videretur. Sic Horatius
epist. lib. 1. epig. 7.

— ex nitido sit rusticus, atque
sulcos, & vinea crepasmata.

Sic & Martialis epig. 53. lib. 7.

Semper mane mihi de me mera som-
nia narras.

Legunt alii *Sigeriosque modo*, &c. &
Raderus interpretatur orationem ad Si-
gerii & Parthenii aures accommodatam,
qua illorum amicitiam sibi conciliare
conaretur Afer. Musambertius legit *Si-
geriosque modo*, hoc est, tantum Sige-
rios loquitur Afer. Hic sensus in pri-
mum recidit.

Ardelione.] Is nempe est, qui totus
occupatur in nihil agendo, qui ubique
& nusquam est. Vide epig. 7. lib. 2.

Ad Mathonem
emptorem. LXXX.

HOSPES eras nostri semper, Matho, Tiburtini.
Hoc emis: imposui. rus tibi vendo tuum.

INTERPRATIO.

M *Asbo, semper eras hospes nostri Tiburtini. Hoc mereris: decepi: tibi vendo tuam villam.*

N O T A.

Matbo.] de quo epig. sequenti, quem suo fruebatur. Tibur hodie *Tivoli*, Tiburtina vero villa, teste Ortelio, dicitur hodie *Villa Hadriani*.

In Matbonem

declamantem in febre. LXXXI.

DDECLAMAS in febre, Mathon, hanc esse phrenesim,
Si nescis, non es sanus, amice Mathon:
Declamas æger, declamas hemitritæus.
Si sudare aliter non potes, est ratio:
Magna tamen res est, errans cum viscera febris
Exurit, res est magna tacere, Mathon.

INTERPRATIO.

O *Matbon, declamas in febre: si ignoras hanc esse insaniam, o amice Matbon, insanis. Ægrotus declamas, semitertiana laborans declamas: si nequis aliter sudare, est ratio. Nihilominus est quid arduum. Cum intestina ardent febris discurrente; o Matbon, est quid arduum flere.*

N O T A.

Matbon.] Insaniz arguit Mathonem, qui tacere nequirer. De quodam Mathone caussidico loquitur Juven. sat. 1. Nescio an hic idem sit.

Caussidici nova cum veniat lætica Mathonis

Plena ipso.

Hemitritæus] *semptertius* semitertianus: hoc est semitertiana febre laborans, epig. 92. lib. 12.

Cui gravis, & ferveus hemitritæus erat.

subauditur *vapores*: febris vero semiter-

tiana est tertiana imperfecta, & accedens ad quotidianam: quod citius recurat, quam vera tertiana.

Magna tamen.] Respondet Matho, Magna tamen res est in febre declamare.

Errans cum viscera.] Subjicit poeta: Cum vehementi febre laboras, summis in doloribus nec clamare, nec ingemiscere, difficile est. Vel sic intellige: Res magna non est in febre declamare; hoc enim phrenesim, seu insaniam notat. At vero tacere, quod est argumentum sanæ mentis, res est sane ardua.

De Fabulla

negante diutius. LXXXII.

EPIGRAMMA nostrum cum Fabulla legisset,
Negare nullam quo queror puellarum,
Semel rogata bis terque neglexit
Preces amantis. jam Fabulla promitte,
Negare jussi, pernegare non jussi.

INTERPRATIO.

Cum Fabulla evolvisset nostrum epigramma, quo conqueror nullam puellam negare, semel rogata bis & ter con-

tempis vota amantis. O Fabulla, jam promitte: volui quidem negare, non jussi prius negare.

NO-

N O T E.

Epigramma.] supra epig. 71.
Pernegare.] Epig. 58. lib. 1.

*Nolo nimis facilem, difficilemque nē-
 mis*.

Ad Rufum,

ut Venulejo commendet ejus libros. LXXXIII.

HOs quoque commenda Venulejo, Rufe, libellos:
 Imputet & nobis otia parva, roga.
 Immemor & paullum curarum, operumque suorum
 Non tetrica nugas exigit aure meas,
 Sed nec post primum legat hæc, summumve trientem,
 Sed sua cum medius prælia Bacchus amat:
 Si nimis est legisse duos, tibi charta plicetur
 Altera: divisum sic breve fiet opus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Rufe, commenda etiam hos libros
 Venulejo, atque ora ut nobis facias
 brevem audientiam. Et parum oblitus
 sollicitudinum, & operum suorum exami-
 net meas ineptias aure non severa. At nec

evolvas hæc post primum aut ultimum
 trientem, sed cum sue pugne sunt grata
 medio Baccho. Si nimium est evolvere duos
 libros, complica alteram chartam: opus
 divisum hoc modo contrahetur.

N O T E.

Imputet.] hoc est concedat.

Sed nec post primum.] Triens quatuor
 cyathorum poculum est: hoc est, nuga-
 toria mea carmina nec legat Venulejus
 initio mensæ, nec in fine, sed in media
 cœna cum fervet convivii alacritas.

Si nimis est.] hoc est ne nimium de-
 fatigeris legens duos libros, divide opus,
 brevius fiet. Idem dixit lib. 10. epig. 1.

*Si nimium videor, etæque coramde
 longus*

Esse liber: legito pauca, libellus ero.

In Navolum

arrogantem in prospera fortuna. LXXXIV.

SECURO nihil est te, Navole, pejus, eodem
 Solicito nihil est, Navole, te melius.
 Securus nullos refalutas, despicias omnes.
 Nec quisquam liber, nec tibi gratus homo est:
 Solicitus donas, dominum regemque salutas,
 Invitas. esto, Navole, sollicitus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Navole, nihil est desertius quam tu
 tranquillius O Navole, nihil est mo-
 lius quam tu idem anxius. Tranquillus
 nemini reddis salutem, contemnis cunctos.

*Nec quisquam liber tibi placet, nec ullus
 servus. Anxius largiris, nuncias salutem
 domino & regi, vocas ad cœnam. O Ne-
 vole, esto anxius.*

N O T E.

Securo nihil est.] Securus, hoc est sine
 cura. Nempè cum nihil timeret Navo-

lus, omnes despiciebat; at vero curis
 & infortunius pressus omnes colebat.

Gratus

EPIGRAMMATUM LIBER IV. 223

Gratus homo est.] *Vox homo significat servum. Lege. 2. ff. de usu, & usufructu, & reditu, &c. Legunt alii, Nec quisquam visus, nec sibi notus homo est.*

Alii, Nec liber quisquam, nec tibi notus homo est, Dominum, regemque.] De hac salutatione vide epig. 113. lib. 1.

LXXXV.

In Ponticum,

qui convivis vilia, sibi generosa vina
apponebat. LXXXVI.

NOS bibimus vitro, tu myrrha, Pontice, quare?
Prodat perspicuus ne duo vina calix.

INTERPRETATIO.

NOS: potamus vitro, tu myrrha, o Pontice: cur? Ne crater perlucidus patefaciat
duo vina.

N O T A.

Tu myrrha.] Propter ejus opacitatem vinum perspicui nequibat: epig. 113.
lib. 14.

Ad librum suum,

quem mittit. erudito Apollinari. LXXXVII.

SI vis auribus Atticis probari,
Exhortor, mantoque te, libelle,
Ut docto placeas Apollinari,
Nil exactius, eruditiusque est,
Sed nec candidius, benigniusque.
Si te pectore, si tenebit ore,
Nec rhonchos merues malignorum,
Nec scombris tunicas dabis molestas;
Si damnaverit, ad salariorum
Curras scrinia protinus licebit,
Inversa pueris arande charta.

INTERPRETATIO.

O Liber, si cupis placere auribus Atticis, tibi suadeo & auctor sum, ut arideas erudito Apollinari; nemo est politior & doctior, ac nec humanior & candidior. Si te excipiet amplexu & basio, nec timebis irrisiones invidiorum, nec praebis scombris jucunda regmina. Si improbaveris, o libelle in tergo scribenda a pueris, poteris subito properare ad arcem salariorum.

N O T A.

Auribus Atticis.] hoc est politis: Attici enim ceteris politiores habiti sunt. *Apollinari.*] de quo etiam epig. 25. lib. 7. *Si tenebit ore.*] Vide epig. 4. lib. 1. *Nec scombris.*] Carmina quippe inornata, & alia opera minus elegantia scombris involvendis inserviebant, epig. 2. lib. 3.] unica molesta dicitur, ut conjicit Farnabius, qua non tam involuti, quam fixi fuerint illi pisciculi: metaphora.

phora ducta a tunica illa molesta, pice & bitumine illita, qua induti ardebant damnati, epig. 25. lib. 10.

Nam cum dicatur tunica presente molesta

Ure manuum

Inversa pueris.] In una tantum chartæ facie scribi solebant poemata: unde Juvenalis sat. 1. arguens longam cujusdam

poetæ fabulam ait:

Scripsit & in tergo necdum finitus Orfles.

Salariorum ergo pueri nacti hanc chartam per ludibrium a tergo scribent: *Arare* per metaphoram significat scribere, quod in chartis inceratis stylo literas, veluti sulcos designabant antiqui.

De Bassa,

quæ sæpius pedere solebat. LXXXVIII.

INFANTEM secum semper tua Bassa, Fabulle,
Collocat, & lusus, deliciasque vocat:
Et quod mireris magis, infantaria non est,
Ergo quid in causa est? pedere Bassa solet:

INTERPRETATIO.

O Fabulle, tua Bassa secum semper constituit infan-
tem, atque appel-
lat jocos, & voluptates, & quod ma-

gis mireris, non amat infantes. Quid igitur in causa est? Bassa consuevis pe-
dere.

N O T A.

Infantaria non est.] Verbum a poeta si-
cut, hoc est, non est amatrix infantium,

sed cum crebro flatum ventris emitteret Bassa, in infan-
tem rejiciebat culpam.

In dissimulatorem. LXXXIX.

NULLA remisisti parvo pro munere dona,
Et jam Saturni quinque fuere dies:
Ergo nec argenti sex scrupula Septitiani,
Missa, nec a querulo mappa cliente fuit.
Antipolitani nec quæ de sanguine thynni
Testa rubet, nec quæ coctana parva gerit;
Nec rugosarum vimen breve Picenarum:
Dicere te posses ut meminisse mei.
Decipies alios verbis vultuque benigno:
Nam mihi jam notus dissimulator eris:

INTERPRETATIO.

Pro exiguo munere nulla remisisti dona, & jam quinque dies Saturni præterierunt. Itaque nec missa sunt sex scrupula argenti septitiani, nec mappa suis missa a querulo cliente. Nec testa qua rubra est a sanguine thynni Antipo-

litani, nec qua fert exigua coctana; nec parvum canistrum olivarum rugosarum ex Piceno: ut posses dicere, te mei memorem fuisse. Disce, & Vultu blando circumvenies alios: jam enim te existima-
bo dissimulatorem.

N O T A.

Quinque fuere.] Saturnalium tempore dona sibi invicem mittere solebant Romani. Quinque vero diebus dura-

bant Saturnalia, de quibus agit Lipsius lib. 1. Saturn. cap. 3. & 4.

Sex scrupula.] hoc est, exiguum mu-

munus. Scrupulum, teste Roberto Stephano in suo Thesauro Linguz Latinæ, est nomen ponderis: Latine obolus dicitur, & sex sicilicis conficiebatur, & ex tribus scrupulis drachma. Denarium nostrum valet. Alii *scriptula*.

Septimiani.) Epig. 71. lib. 8. meminit libræ septicianæ. Legunt alii *Septisiano*, ad quem scribit, epig. 108. lib. 11.

A querulo.) De mappis quæ mense Decembri mitterentur, supra epig. 46. Querulum clientem vocat, quia apud patronum de egestate semper queritur, atque auxilium rogat.

Antipolitanis.) Nec missa est muria, quæ ex sanguine thynni optima conficiebatur Antipoli in urbe Asiæ, ut ajunt interpretes. Vide epig. 103. lib. 13. An-

tipolis urbs etiam fuit in Gallia Narbonensi, hodie *Antibe* vel *Ragni*, ut refert Ortelius.

Nec qua cœliana.) Parvæ sunt ficus ex Syria, de quibus epig. 28. lib. 13. Olivæ vero optimæ mittebantur ex Piceno, hodie *la Marche d'Ancone*.

Dicere se.) Mittendis in muneribus hæc usitata fuisse videtur formula, ut amicus amici memorem se diceret.

Dissimulator.) Quidam interpretantur ingratum; est enim ingratus qui beneficium accepisse se dissimulat. Alii sic explicant, *dissimulator oris*, quia simulat te non intelligere quid velim; munus enim ad te misi, ut vicissim munus ad me remitteres. Ergo non mittam ad te deinceps vel levis momenti donum.

De Rusticatione. XC.

RURE morans quid agam, respondeo pauca, rogatus.
Luce deos oro, famulos post arva reviso,
Partibus atque meis justos indico labores.
Inde lego, Phœbumque cio, Musamque laceſso.
Hinc oleo corpusque frico, mollique palæstra,
Stringo libens, animo gaudens, ac fœnore liber.
Pondero, poto, cano, ludo, lavo, cœno, quiesco,
Dum parvus lychnus modicum consumat olivi:
Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camenis.

INTERPRETATIO.

Inrogatus quid faciam manens rure, respondeo pauca. Diluculo precor Numina, reviso servos, deinde agros, & meis famulis distribuo opus per partes aquas. Hinc lego, atque invoco Apollinem, & provoco Musam. Inde ungo corpus oleo,

& lubens comprimo illud molli palæstra, manse hilari, & solutus fœnore. Pondero, bibo, canto, ludo, lavo, cæno, quiesco, dum exigua lucerna absumat parum olei. Nox concedis nocturnis Musis elaborata hæc carmina.

N O T A.

Famulos post arva.) hoc est famulos, deinde arva; vel arva reviso, & deinde famulos, si præpositio fuerit.

Justos indico.) Transpositio est, hoc est indico labores justis partibus. Sic Virgilius lib. 1.

Jura dabat, legesque viris, operumque laborem

Partibus æquabat justis, &c.

Phœbumque cio.) compono carmina.

Stringo.) Unctione laxatur cutis, lustrata vero astringitur, vel forte palæstræ pulvere.

Pondero.] Vetus codex sic habet. Alii emendant *prandio*. Non sæpe quidem, attamen aliquando senes & pueri, imo & sani prandebant. Videat lector.

Lucubrata.) Intellige carmina ad lucernam elaborata. Hoc epigramma a quibusdam rejicitur.

Ad librum,
ut modum teneat. XCI.

OHE jam satis est, ohe libelle,
Jam pervenimus usque ad umbilicos.
Tu procedere adhuc, & ire quæris,
Nec summa potes in scheda teneri:
Sic tamquam tibi res peracta non sit,
Quæ prima quoque pagina peracta est,
Jam lector queriturque, deficitque,
Jam librarius hoc & ipse dicit,
Ohe jam satis est, ohe libelle.

I N T E R P R E T A T I O :

O He jam sufficit, ohe libelle, jam pervenimus usque ad umbilicos. Tu vis pergere adhuc, & progredi, nec potes consistere in extrema pagina. Sic tamquam

non perfeceris rem, quam perfecisti etiam prima pagina, jam lector exposulat, & defessus est: jam & ipse librarius loquitur idem: Ohe jam sufficit: Ohe libelle.

N O T A.

Che.] Satietaſem & fastidium ſignificat.

Uſque ad umbilicos.] Opus abſolutum eſt. De hoc loquendi modo dictum epig. 67. lib. 1.

In ſcheda.] hoc eſt: O libelle, tu nec contentus eſ paginæ extremam etiam partem implere. *Xxi* tabella, vel papy-

rus, aut phylira, aliudve in quo ſcribebant antiqui.

Quæ prima quoque.] Nam, o libelle, vel prima pagina lectorem tædio exploraviſti, & tamen modum tenere non viſi-

Librarius.] Ille eſt qui libros tranſcribit.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER V.

Ad Cæsarem
Domitianum cui librum mittit. I.

HOc tibi Palladiæ seu collibus uteris Albæ,
Cæsar, & hinc Triviam prospicis, inde Thetin:
Seu tua veridicæ discunt responsa sorores,
Plana suburbani qua cubat unda freti:
Seu placet Æneæ nutrix, seu filia Solis,
Sive salutiferis candidus Anxur aquis;
Mittimus, o rerum felix tutela, salusque,
Sospite quo gratum credimus esse Jovem.
Tu tantum accipias: ego te legisse putabo,
Et tumidus Galla credulitate fruor.

INTERPRETATIO:

O Cæsar felix præsidium rerum, & salus, quo incolumi putamus Jovem esse memorem; mittimus ad te hunc librum, seu es in montibus Alba Palladia, atque ex hac parte spectas templum Diana, ex illa mare; seu veraces sorores accipiunt tua responsa, qua jaces aqua maris suburbani: sive placet nutrix Æneæ, sive filia Solis, sive albus Anxur undis salubribus. Tu solummodo accipias, ego credam a te lectum esse, & superbus potiar Galla credulitate.

NOTÆ.

Palladiæ seu collibus.] In honorem Minervæ Quinquatria quotannis celebrabat Domitianus in monte Albano prope Romanam, epig. 1. lib. 4.

Et hinc Triviam:] A monte Albano prospiciebatur hinc Dianæ templum ad Ariciam, hodie Rizza, illinc vero Thetis, quam sumit pro mari. Vide epig. 13. lib. 10. & epig. 3. lib. Spect. Dianam jam vocavit Triviam epig. 1. lib. Spect. Eodem lib. irrepfit mendum in epig. 26.

ubi lege *Thetis*.

Seu tua veridicæ.] hoc est, sive & Antii ubi sub imagine duarum sororum fortuna colebantur. Suetonius in Caligula cap. 57. monuerunt & sortes Antiana. Horatius lib. 1. carm. ode 35.

O diva gratum quæ regis Antium. Germanas vero sorores dixisse videtur, quod una prospera, altera adversa sit. De fortunæ templis fuse agit Alexander ab Alexandro cap. 13. lib. 1. Genialium die-

dierum: Antium hodie *Antio*. *Tua responsa*. His verbis Domitiano adulator poeta; nam ostendit fortunam a Domitiano velut a majore deo discere responsa, ut inferiores dii a superioribus affligi solent.

Plana suburbani.] Mare enim alluit urbem Antium, atque ita illius suburbium esse videtur.

Æneæ nutrix.] hoc est, Cajeta urbs maritima in finibus Latii versus Campaniam, hodie *Cajeta*. Virgil. 7. *Æneid*.

Tu quoque litoribus nostris Æneia nutrix.

Æternam moriens famam Cajeta dedisti.

Strabo lib. 5. τὰ γὰρ ποῖα πάντα Καίεται οἱ Λακωνεῖς προσκαρτερῶσι. Omnes enim cavitates Cajattas appellaverunt Lacones: non tamen negat ab Æneæ nutrice etiam dictam Cajetam.

Seu filia Solis.] Sive es Circeis, hodie *Circelli*, oppidum est Latii maritimum a Circe filia Solis denominatum.

Candidus Anxur.] Latii oppidum hodie *Terracina*, cuius aquæ sunt valde salutares: dicitur candidus vel a candore saxorum, vel a calce quæ conficitur ex lapidibus inde petitis. Nautius generis reperitur apud Horatium (sat. 5. lib. 1.).

Impositum lato faxis candentibus Anxur.

Gratum credimus.] hoc est, memorem beneficii a te accepti: nam bello Vitelliano Domitianus adhuc puer una cum patruo Sabino Capitolium pro viribus suis defenderat, incensum tamen postea restituit Suetonius in Domitiano cap. 5. Vide etiam epig. 104. lib. 9.

Accipias.] Alii accipies; alii vero aspicias.

Galla credulitate.] Galli enim vera simplicitate boni sunt, atque hinc creduli. Strabo lib. 4. Ἄλλος ἢ ἀπλοῦς καὶ καίσιμος, supple εὐλὸς γαλλῶν. Ceterum Gallica gens ingenio simplici, ac nulla malignitate devincto.

Ad Lectores,

castum esse hunc librum. II.

MATRONÆ, puerique, virginesque, Vobis pagina nostra dedicatur.

Tu, quem nequitiæ procaciores

Delectant nimium, fœlesque nudi,

Lascivos lege quatuor libellos.

Quindus cum domino liber jocetur,

Quem Germanicus ore non rubenti

Coram Cecropia legat puella.

INTERPRETATIO.

O Matrone, juvenes, & puella, nostri libellus vobis dedicatur. Tu, cui nimis placent lascivia petulantiores, & nudi joci, evolve quatuor præcedentes li-

bros petulantes. Quintus libellus ludat cum domino, quem Germanicus sine rubore evolvas, præsentem virginem Asbenensi.

N O T A.

Ad Lectores.] Alii de eodem.

Quem Germanicus.] Domitianus a devictis Germanis Germanici nomen assumpsit. Hunc vero librum tam verecundum & castum esse dicit poeta, ut ab Imperatore legi possit coram puella Cecropia,

hoc est, coram Minerva, quæ Athenis colebatur, quam & summo studio colebat Domitianus. Suetonius in Domitiano cap. 4. Alii interpretantur virginem Palladi sacram, quæ ritu Vestalium viveret.

Ad Domitianum,

cui blanditur ob Germanorum legationem. III.

ACCOLA jam nostræ Dagis, Germanice, ripæ, A famulis Istri qui tibi venit aquis,

Latus

Lætus & attonitus, viso modo præside mundi,
Affatus comites dicitur esse suos:
Sors mea quam fratris melior: cui tam prope fas est
Cernere, tam longe quem colit ille Deum.

INTERPRETATIO.

O Germanice, Degis jam accola nostra
ripe, qui te adruit ab undis Danubii
subditis, bilavis & stupens, paulo ante
conspetto moderatore orbis, fertur allocu-
sus suos, socios: quanto sum felicius fratre
meo: cum possim tam prope intueri Deum,
quam ille veneratur tam præ se.

N O T A.

Accolla jam nostra,] hoc est, jam Ti-
beris accola; Romam enim venerat De-
gis accola sc. Danubii, qui nobis nunc
subditus est. Ad Domitianum & Germa-
nia devicta dictum Germanicum, pacis
fanciendæ gratia legatum misit Deceba-
lus Dacorum rex. Hæc refert Raderus
ex fragmento Theodosii, unde tamen non
constat quis Degis ille, vel Diegis fuerit.
Quem colit ille Deum.] Domitianum
nempe: eodem sensu Ovidius 2. de
Ponto.
*Felices illi, qui non simulacra, sed
ipsos
Quique deum coram corpora vera
vident.*

In Myrtalen
vinosam mulierem. IV.

FOETERE multo Myrtale solet vino.
Sed fallat ut nos folia devorat lauri,
Merumque cauta fronde non aqua miscet.
Hanc tu rubentem prominentibus venis
Quoties venire, Paulle, videris contra:
Dicas licebit, Myrtale bibit laurum.

INTERPRETATIO.

MYrtale consuevit male alere multo
mero: at comedit frondes lauri ut
decipiat nos, & callida semperat vinum
fronde non aqua. O Paulle, quoties conspe-
xeris hunc tibi occurrere rubicundam ve-
nis, inflatis: poteris dicere, Myrtale po-
tavit Laurum.

N O T A.

Merumque cauta.] Lauri folia ebrie-
tatem arcet: laurum ergo comedebat
Myrtale, ut ebrietatem, simul & vini
graveolentiam vitaret, lauri quippe vis
potentior vini odorem obruit. Alii cau-
sa jungunt cum fronde. Ju dicit lector
Bibis laurum.] Non Baccho, sed A
polline inflata est, cum lauro Phæbo
sacra ebrietatem dissimularet Myrtale.

Ad Sextum,
quem rogat, ut hos libros colloset inter alios
epigrammatum scriptores. V.

SEXTE, Palatinæ cultor facunde Minervæ;
Ingenio frueris qui propiore Dei.

Nam tibi nascentes domini cognoscere curas,
 Et secreta ducis pectora nosse licet.
 Sit locus & nostris aliqua tibi parte libellis,
 Qua Pedit, qua Marfus, quaque Catullus erit.
 Et Capitolini caelestia carmina belli,
 Grande cothurnati pone Maronis opus.

INTERPRETATIO.

O *Diserta Saxe, cultas Minerva Palatina, qui penitus pervadis mentem Dei: nam tibi fas est nosas habere primas cogitationes domini, & discere intimos sensus Imperatoris. Des etiam locum no-*

stris libris aliqua parte qua collocabitur Pedit, qua Marfus, & qua Catullus. Et colloca divinos versus belli Capitolini juxta opus sublime cothurnati Virgilii.

NOTA.

Cultus Palatina. 1 Hic Sextus erat Domitiano a sacrae religionis cultu, & a studiis ingenii, atque a consiliis secretioribus, epig. 3. supra jam Domitianum Deum vocavit.

Qua Pedit. 1 De quo jam dictum epig. 77. lib. 2. Restat adhuc ex eo elegia ad Liviam de morte Drusi Neronis. De Marfo etiam dictum epig. 71. & 77. lib. 2. cujus epigrammata apud antiquos summis laudibus fuerunt celebrata, teste Gyraldo dialogo 10. de historia poetica: Catullus vero satis est notus.

Et Capitolini. 1 Puer adhuc Domitianus Capitolium cum patruo Sabino a

Vitallianis defendit. Suetonius 2. cap. in Domitiano. Illa propugnatio dicta est bellum Capitolinum postea descriptum ab ipso forte Domitiano, vel ab ipso Sexto, vel ab alijs, quorum carmina comparat cum *Aeneide* Virgilii, atque eodem in loco reponenda esse dicit. Legunt alii *Ad Capitolini caelestia carmina belli.* pone, hoc est reponere, & colloca.

Cothurnati Maronis. Cothurnus genus fuit calceamenti tragicorum proprium, de quo epig. 20. lib. 3. Itaque cothurnatum Maronem dicit, propter gravitatem heroici ejus poematis.

Ad Musas,

ut hunc librum commendent Parthenio. VI.

SI non est grave, nec nimis molestum,
 Musae, Parthenium rogate vestrum.

Sic te ferior & beata quondam

Salvo Caesare finiat senectus:

Et sis, invidia favente, felix.

Sic Burrus cito sentiat parentem,

Admixtas, timidam, brevemque charam

Intra limina sanctioris aulae.

Nosti tempora tu Jovis fereni,

Cum fulget placidus suoque vultu,

Quo nil supplicibus solet negare.

Non est, quod metuas preces iniquas.

Numquam grandis, nec molesta poscit,

Quae cedro decorata, purpureaque

Nigris pagina crevit umbilicis.

Nec porrexeris ista: sed teneto,

Sic tamquam nihil offeras, agasque.
Si novi dominum novem sororum,
Ultero purpureum petet libellum.

INTERPRETATIO.

O Musa, si non displicet, nec nimis grave est, orate Parthenium vestrum his verbis. Sic tardior senectus, & felix quondam absolvat suam vitam sospite Imperatore: & sis beatus suffragante invidia. Sic Burrus max sapias genitorem, excipias libellum pavidum, & exiguum intra limina aule sanctioris. Tibi innorescunt tempora Jovis placidi, cum tranquillius micat & sua fronte, qua com-

paruit nihil venefare vagantibus. Non est, quod timeas observationes injustas. Libellus, qui ornatus cedro & purpura adauratus est nigris umbilicis, nunquam poteris res immodicas, nec importunas. Nec obulatoris ista: ac habeto pro munibus, sic velut nihil porrigas, & facias. Si novi dominum novem Musarum, sponte petet librum ornatum purpura.

N O T E.

Parthenium. Cultorem vestrum: Parthenius vero Domitiani cubiculo erat prepositus. Suetonius cap. 16. in Domit. de quo lib. 4. epig. 45. lib. 8. epig. 28. lib. 11. epig. 1.

Sic te senior.] Oratio Musarum ad Parthenium.

Sic Burrus.] Parthenii filius indolis paternæ det specimen. Vide epig 45. lib. 4.

Sanctioris aule.] hoc est, intromitte in conclave Caesaris, seu in intimam aulam, quam sanctam dicit, vel quod illic coleretur Minerva, vel quod Domitianus ipse vellet haberi Deus.

Jovis sereni.] Caesaris Domitiani.

Suoque vultu.] Vultus quidem Do-

mitiani venustus erat, teste Suetonio in Domit. cap. 18.

Nil supplicibus.] Initio enim omnes circa se largissime profecutus est. Sueton. cap. 9.

Crevit umbilicis.] De quibus dictum epig. 2. lib. 3. umbilici autem erant ornamenta vel ex osse, vel ex ebore, quæ extremis librorum partibus addebantur: significat poeta magna se non petere, sed contentum fore iis, quæ ultro donabit Imperator.

Dominum novem sororum.] Domitianum intellige, qui, teste Suetonio cap. 2. in Domit. in primis poeticæ studium simulavit; Musas ergo colebat, imo ipse imperabat, inquit poeta adulator.

Ad Vulcanum

de urbe instaurata. VII.

QUALITER Assyrios renovant incendia nidos,
Una decem quoties sæcula vixit avis;
Taliter exuta est veterem nova Roma senectam,
Et summis vultus præsidis ipsa sui.
Jam precor oblitus nostræ, Volcane, querelæ
Parce, sumus Martis iustitia, sed & Veneris.
Parce pater: sic Lemniacis lasciva catenis
Ignoscat conjux, & patienter amet.

INTERPRETATIO.

Quemadmodum flamma instaurat nidos Assyrios, quoties unica ales vixit mille annos: sic nova Roma deposuit ausi-

quam senectutem, atque ipsa induit frontem juvenilem sui Imperatoris. O Volcane, jam rogo oblitus nostræ querimonie ignosce;

ignosce; ducimus quidem genus a Mar- sic petulans uxor parcat Lemniatis care-
te, sed a Venere quoque. Ignosce, o Parens, nis, & placide diligat te.

N O T A E.

Qualiter Assyrios.] Urbem incendiis
& ruinis vastatam, a Domitiano vero
instructam, confert poeta cum Phœni-
ce, qui constructo in Assyria rogo, cre-
mendo se renovatur. Ovid. 15. Metam.

*Una est, quæ reparat, seque ipsa re-
seminat ales.*

*Assyrii Phœnicæ vocant. Nec fruge;
nec herbis;*

*Sed charis lacrymis, & succo vivit
amomi.*

*Hic ubi quinque sua complevit secula
vita,*

*Illic in ramis, tremulaque catumine
palme,*

*Unguibus, & duro nidum sibi con-
struit ore,*

*Quo simul ac castas, & nardi lenis
aristas,*

*Quassaque cum fulva substravit cin-
nami myrrha,*

*Se superimponit, fuitque in odoribus
ævom.*

De Phœnice fuscæ agit Tacitus lib. 6, An-
nalia. *Sacrum solis id animal, & ore,
ac distinctu pinnarum a ceteris avibus
diversum, consentiunt qui formam ejus
definire. De numero annorum varia*

*traduntur, maxime vulgatum, quingen-
torum spatium. Sunt qui adseverent, mille
quadringentos sexaginta annis Phœnicem
vivere. Lege etiam Plinium lib. 10.
cap. 2.*

Et sumpsit ultus.] hoc est, Roma sa-
cta est venusta: vultus enim Domitiani
venustus erat, ut diximus præcedenti
epigrammate.

Oblitus nostre.] Quæ inter te & nos
Martis posteros intercessit. Alii legunt
nota melius meo iudicio: hoc est, obli-
viscere querelam omnibus notam, quod
scilicet Venerem tuam uxorem compresse-
rit Mars, a quo genus suum repetunt
Romani. Vulcanus est deus ignis.

Parce pater.] Vulcanum patrem ap-
pellat eo sensu, quo deos omnes patres
hominum vocantur; etenim Vulcanus
non est Romanorum pater, sed Mars.

Sic Lemniatis.] In Lemno insula E-
gei maris, hodie dicta *Ssalimene*, catenas
fabricavit Vulcanus, quibus Martem cum
Venere in adulterio deprehensum illiga-
vit. Hæc fabula satis nota. Sensus est:
Venus injuriæ a te acceptæ obliviscatur,
teque quamvis claudum & deformem
patienter amet.

De Phaside,

qui se pro equite gerebat in theatro. V. I.

E DICTUM domini, Deique nostri,
Quo subsellia certiora fiunt,
Et pueros eques ordines recepit,
Dum laudat modo Phasis in theatro,
Phasis purpureis ruber lacernis:
Et jactat tumido superbus ore;
Tandem commodius licet sedere,
Nunc est reddita dignitas equestris,
Turbas non premimur, nec inquinamur:
Hæc, & talia dum refert supinus,
Illas purpureas & arrogantes
Iussit surgere Lætiæ lacernas.

INTERPRETATIO.

Dum Phasis in theatro, phasis inter
purpureis lacernis modo commendat
edictum Domini, & Numinis nostri, quo
sedes certius distinguuntur, atque ordines
non permixti cum plebe assignati sunt
equiti: atque, arrogans gloriatur ore su-
perbo; tandem fas est federe commodius,
nunc dignitas equestris restituta, non
urgemur multitudine, nec fadamur. Dum
supinus proferit hæc & similia, Lectius im-
peravit surgere lacernas illas purpureas
& superbas.

NOTÆ.

Edictum domini.] Domitiani. Sueto-
nius in Domitiano cap. 13. Dominus &
Deus noster sic fieri jubet. Domitianus
ergo renovavit legem Rosciam, qua nulli
in quatuordecim equitum subsellis se-
dere liceret, nisi illi qui haberet censum
equestrem, quadraginta nempe sester-
tium millia.

Subsellia,] quæ triplicis fuere generis,
in primis sedebant Senatores, in secundis
Equites, plebs vero occupabat tertia.

Et puros eques.] Scorsim a plebe ludos
spectabant equites.

Phasis.] Libertus qui veste purpurea
indutus erat, ut videretur eques. Lib. 4.
epig. 2. Legimus Romanos, cum spe-
ctaculis adessent, vestibus candidis, imo

& nigris, hoc autem loco etiam rubris
usos fuisse, unde colligere licet, nullam
legem jussisse ut candida veste, quamvis
solerent, uterentur. Augustus, teste Sue-
tonio in Augusto cap. 40. prohibuerat
ne quis in foro circove, nisi positus lacer-
nis togatus consisteret: attamen diu non
obtinuit.

Nunc est reddita.] hoc est equites
amissum bellis civilibus equestrem hono-
rem tandem recuperarunt.

Nec inquinamur.] sordibus plebis.

Illas purpureas.] Metonymia est, id
est designator Lectius; qui bene noverat
Phasidem, jussit illum lacernis purpureis
indutum loco cedere, atque ad plebem
transire.

In Symmachum medicum. IX.

LANGUEBAM: sed tu comitatus protinus ad me
Venisti centum, Symmache, discipulis.
Centum me tetigere manus, Aquilone gelatæ.
Non habui febrem, Symmache: nunc habeo.

INTERPRETATIO.

Flacebham: at subito, o Symmache, astrofluere: non laboravi febre, o Sym-
me convalescisti comitatus centum disci-
pulis. Centum manus gelatæ Aquilone me.

NOTÆ.

Languebam.] Nondum plane æger
eram, sed me tantum deficiebant vires.

Venisti centum.] Poeta irridet Sym-
machum quemdam medicum, qui cum

suis auditoribus illum invisit: cum vero
omnes illius arteriam manu gelatæ ex-
ploravissent, frigidissimo illo attractu fe-
brem contraxisse se dicit.

*Ad Regulum de fama poetarum
posthuma. X.*

E S S E quid hoc dicam, vivis quod fama negatur,
Et sua quod rarus tempora lector amat?
Hi sunt invidiæ nimirum, Regule, mores,
Præferat antiquos semper ut illa novis:
Sic veterem ingrati Pompeji quærimus umbram,
Et laudant Catuli Julia templa senes.
Ennius est lectus salvo tibi, Roma, Marone:
Et sua riserunt sæcula Mæonidem.
Rara coronato plausere theatra Menandro:
Norat Nasonem sola Corinna suum.
Vos tamen o nostri ne festinate libelli,
Si post fata venit gloria, non propero.

I N T E R P R E T A T I O .

Quid *causæ dicam*, cur *aspiratio de-*
negatur vivensibus, & cur *pauca le-*
ctores amantes sunt sui sæculi? O *Regule*,
hec scilicet natura est livoris, ut *semper*
anteponas veteres novis. Sic *immemores*
cupimus umbram veteris porticus Pom-
pejana, & *senes commendans adem Ju-*

liam Catuli. O *Roma*, *legisti Ennium*
vivo Virgilio: atque *Homerus irrisus est*
suo ævo. *Infrequentia theatra plausere*
Menandro victori: una *Corinna novorat*
suum Ovidium. Vos itaque, o nostri li-
bri, ne *properate*: si *dæcus pendet a mor-*
te, non *festino*.

N O T E .

Regule.] De quo lib. 1. epig. 112. sem-
per fastidio esse nova, antiqua vero plu-
ris æstimari, demonstrat poeta.

Pompeji quærimus.] De porticu Pompeji
dictum epig. 14. lib. 2. Sensus est: Por-
ticus, atque ambulacra Domitiani licet
pulcherrima, nos ingrati spernimus, an-
tiquam vero Pompeji porticum præferi-
mus, epig. 48. lib. 11.

Et laudant Catuli.] Lutatius Catulus
Syllæ temporibus inensum Capitolium,
& a Sylla restauratum dedicavit: cujus
Lutatii Catuli nomen inter tanta Cæsa-
rum opera usque ad Vitellium mansit,
Tacitus lib. 3. Hist. Julia templa dixit,
quia teste Dione lib. 43. *decretum ut ora-*
jo Catuli nomine substitueretur Cæsaris.
Quod decretum executioni mandatum
negat Tacitus, cum Lutatii Catuli no-
men ad Vitellium usque permanferit.
Lipsius existimat inscriptum quidem Ca-
pitolio Julii Cæsaris nomen, & Catuli no-
men e rasum quidem, sed in hominum
memoria hæsisse. Alii *Julia templa* in-
terpretantur basilicam Cæsaris in foro
Romano, a senibus laudari præ templis

novis a Domitiano extractis. Alii vero
Julia templa intelligunt ædem Veneris a
Julio Cæsare ædificatam. Tandem legunt
alii *vilia templa* nimirum præ Capitolio
a Domitiano instaurato. Vide Suetoni-
um in Julio cap. 15. Valerium Maxi-
mum lib. 6. cap. 9.

Ennius.] Latinus poeta antiquus, cu-
jus restant adhuc fragmenta.

Mæonides] dicitur Homerus, quod se-
cundum aliquos in Mæonia regione Asiæ
patriam habuerit. Verum Plutarchus in
Homeri vitæ dicit Mæonem Lyderum
regem loco filii educavisse Homerum,
atque inde Mæonidem fuisse dictum.

Menander.] qui græce scripsit plures
comœdias, de quo Gyrardus de historia
poetica dialogo 7.

Corinna.] Nomen fictum puellæ ab
Ovidio adamatæ. Ipse Ovidius de se lib.
4. Tristium:

*Noverat ingenium suam cantata per
urbem
Nomine non vero dicta Corinna
mihi.*

De Stella

poeta, cujus carmina laudat. XI.

SARDONYCHAS, smaragdos, adamantas, jaspidas uno
 Portat in articulo Stella, Severe, meus.
 Multas in digitis, plures in carmine gemmas
 Invenies: inde est hæc, puto, culta manus.

INTERPRETATIO.

O Severe, meus Stella gestas uno digito
sardonychbas, smaragdos, adamantas, jaspidas. Reperies multas gemmas in digi-
sis, plures in versibus; illinc, opinor, hac manus ornata est.

N O T E.

Smaragdos.] Hujus vocis mediam syllabam, quæ longa videtur, corripuit Græcorum exemplo, qui geminas mutas breves faciunt. Sic Theocritus Idyl. 17. brevem facit secundam syllabam ultimæ vocis in hoc versu:

Ἐκπύροισι τὸν Πύριον ἄνθρωπος Ἀγυρίων
 Thorace munitus invadens injuste boves Ægyptias.

Varias gemmarum species enim erat poeta, de quibus Plinius libro ultimo. De Stella dictum epig. 8. lib. 1.

In carmine gemmas.] Elegantiam atque ornamenta versuum appellat gemmas.

Inde est.] hoc est, Manus Stella non tam dicitur culta a gemmis, quam a versuum venustate & elegantia. Farnabius vero sic explicat; Gemmis annulis ornatur, quod elegantias & jamina in carmine ponere sciat: & gemmas forte consequabatur ab iis, quorum laudes celebrabat.

De eodem. XII.

QUOD nutantia fronte pertinaci
 Gestat pondera Mascilion superbus,
 Aut grandis Linus omnibus lacertis,
 Septem quod pueros levat, vel octo:
 Res non difficilis mihi videtur:
 Uno cum digito, vel hoc, vel illo
 Portet Stella meus decem puellas.

INTERPRETATIO.

QUOD arrogans Mascilion obfirmato capite portat vacillantia pondera, vel quod ingens Linus ambobus brachiis at-
tolles septem pueros, vel octo; non existimo rem arduam, cum Stella meus hoc vel digito gesser decem puellas.

N O T E.

Fronte pertinaci.] Scribrius legit *fronte porticata*, & interpretatur *contumax*, seu partem stupendæ molis erectam in area frontis gestatam a Mascilione.

Mascilion, Linus.] viri duo maximis viribus præditi. Alii *Masclion*.

Decem puellas.] Lepide jocatur poeta in gemmis quas digito gestabat Stella. Varia est hujus loci interpretatio, hoc est, Cum Stella uno digito gesser decem

annulos a puellis donatos, totidem nempe puellarum pignora. vel pretium decem puellarum, ut intelligit Domitius. Sed meo judicio omnium optime Radersius intelligit decem annulos, in quorum singulis unus puellæ effigies esset insculpta; vel unum tantum annulum gemma ornatum, in qua expressæ viderentur decem puellarum imagines.

In Callistratum,

cui licet ditissimo præferri se debere probat. XII I.

SUM, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper
Sed non obscurus, nec male notus eques;
Sed toto legor orbe frequens, & dicitur, Hic est;
Quodque cinis paucis, hoc mihi vix dedit:
At tua centenis incumbunt testa columnis,
Et libertinas arca flagellat opes:
Magnaue Niliacæ servit tibi gleba Syenes,
Tondet & innumeros Gallica Parma greges,
Hoc ego, tuque sumus: sed quod sum, non potes esse,
Tu quod es, e populo quilibet esse potest.

INTERPRETATIO.

O Callistrate, confiteor, sum inops & semper fui; at equos non ignobilis, nec ignotus: at multi legunt meos libros toto orbe, & ajunt, Hic est, & vivus assequor quod pauci post mortem: sed ades tua succumbunt centum columnis, atque arca

coarctat libertinas divitias: atque amplius fundi Syenes Ægyptiæ sunt in tuo dominio, & Gallica Parma tibi tondet innumerabiles greges. Ego & tu sumus hoc; sed nequis esse quod sum: quilibet autem e populo potest esse quod tu es.

NOTÆ.

Callistrate.] Fuit is divitiarum amantissimus, quem irridet poeta.

Nec male notus.] Ingenio nempe fuit clarus: atramentum equestrem censum quadringenta scilicet sestertium millia non possidebat, at jus sedendi inter equites tuerat illi concessum ex munere Cæsaris Domitiani, epig. 94. lib. 3.

— vidit me Roma tribunum,

Et sedeo qua te suscitavit Oceanus,
De censu equestri clare Juvenalis sat. 14. v. su 324.

Quodque cinis.] Sic eodem epig. lib. 3.

Ore legor multo, notumque per oppida nomen

Non expectato dat mihi fama rogo:
& Ovidius lib. 4. Tristium eleg. 10.

Tu mihi, quod rarum est, vivo sublimem dedisti

Nomen, ab exequiis quod dare fama solet,

Libertinas.] Prope immensas interpre-

tare, quales possederunt liberti locupletissimi Narissus & Pallas, Clandio regnante, & Crispinus etiam quem exagitat Juvenalis sat. 1.

Arca flagellat.] opes quæ vix contineri possunt in arca. Hoc verbo jam usus est lib. 2. epig. 30.

Magnaue Niliacæ.] Syene urbs Ægypti quondam nobilissima, epig. 87. lib. 1. glebam dixit pro fundo.

Gallica Parma.] urbs Gallia cisalpinæ ad Padum, ubi lana optima, epig. 43. lib. 2.

Vel quam seposito de grege Parma dedit.

Hoc ego.] Ego quidem sum inops, tu vero dives.

Non potes esse.] Non intelligit Martialis Callistratum a paupertate posse esse semper immunem, sed nobilem poetam illum evadere posse negat.

Quilibet e populo.] Ignarus enim, & quilibet ex plebe rem facere potest.

De Mannejo

ejecto ex quatuordecim equitum subselliis. XIV.

SEDERE primo solitus in gradu semper,
Tunc cum liceret occupare Mannejus,
Bis excitatus, terque transtulit castra,

Et

Et inter ipsas pene tertius sellas
Post Cajumque Luciumque confedit:
Illinc cucullo prospicit caput rectus,
Oculoque ludos spectat indecens uno,
Et hinc miser dejectus in viam transit,
Subsellioque semifultus extremo,
Et male receptus altero genu, jactat
Equiri sedere: Lectioque se stare.

INTERPRETATIO.

Mannejus consuetus semper sedere in primo gradu, tunc cum fas esset precipere locum, bis & ter suscitatus migravit loco, & tertius confedit fore inter ipsas sellas post Cajum & Lucium: inde spectat capite aperto cucullo, atque

inducere prospicit spectacula uno oculo. & hinc infelix expulsus migravit in viam & semifultus ultimo subsellio, & male receptus altero genu, gloriatur sedere equiri: & se stare Lectio.

N O T A E.

Cum liceret.) Ante legem theatralem a Domitiano revocatam, qua plebs ab Equite, Eques a Senatore fecerneretur in theatro, primi advenientes subsellia prima occupabant.

Transiit in castra.] A designatore coactus est sellam suam in locum remotiorem transferre: & hoc facere dicit transferre castra: sellas vero in theatrum inferre solebant Romani.

Post Cajum, Luciumque.] Equites scilicet posuerat sellam suam Mannejus in ipsis forte gradibus, ex quo loco licet rectus cucullo, & vix uno oculo ludos spectans, nihilominus agnitus a designatore fuit expulsus. De sellis in theatrum allatis, Suetonius in Nerone cap. 26. Lipsius cap.

13. de amphitheatro dubitat an sic intelligendus sit hic versus, an sellarum sumentium pro subselliis graduum ipsorum.

In viam transit.] ad plebem. Via autem erat interstitium quoddam inter ordines & cuneos. Vide Lipsium de amphitheatro capite citato.

Jactat equiri.] Dimidia corporis parte sedebat Mannejus velut eques, altera vero stabat, ut designatori Lectio obtemperaret, metuens ne & illinc expelleretur, ex quo Mannei situ risum caprat Martialis.

Equiri sedere.] Alii addunt *se*, sed contra legem carminis. Equisti sedet, hoc est velut eques: interpretes omnes sic explicant.

Ad Casarem Domitianum,
a se neminem offensum fuisse dicit. XV.

QUINCTUS nostrorum liber est; Auguste, jocorum:
Et queritur læsus carmine nemo meo.
Gaudet honorato, sed multus nomine lector,
Cui victura meo munere fama datur.
Quid tamen hæc profunt quamvis venerantia multos?
Non profunt sane, me tamen ista juvant.

I N T E R P R E T A T I O .

O *Auguste, quintus libellus continet nostros ludos, & nullus queritur offensus meis versibus. At multi lectore latantur nomine cobonestato, quibus fama non*

peritura donatur meo beneficio. Nihilominus quid hæc proficiunt licet colentia multos? Non proficiunt quidem, assamen iis delector.

N O T A .

Et queritur lasus.] Ubi enim laudat aliquem, verum illius nomen ponit: at vero si improbos carpat, fictis nominibus utitur.

Gaudet honorato.] hoc est meis carminibus sempiternam nominis memoriam

multis conciliavi.

Quid tamen hæc.] Versus mei nullum quidem mihi fructum afferunt, sed tamen me delectant: Hoc idem repetit epigrammate sequenti.

Ad Lectorem,

cum quo conqueritur poeta laudari se tantum,
nullo autem munere donari. XVI.

SERIA cum possim, quod delectantia malim,

Scribere, tu causa es, lector amice, mihi,
Qui legis, & tota cantas mea carmina Roma:

Sed nescis, quanti stet mihi talis amor;

Nam si falciferi defendere templa Tonantis,

Solicitisque velim vendere verba reis:

Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas,

Et fiet vario sordidus ære sinus.

At nunc conviva est, commessatorque libellus,

Et tantum gratis pigna nostra placet:

Sed non hac veteres contenti laude fuerunt,

Cum minimum vati manus Alexis erat:

Belle, inquis, dixti: satis est: laudabimus usque,

Diffimulas? facies me, puto, caussidicum.

I N T E R P R E T A T I O .

O *Amice lector, tu mihi causa es, cur malim componere res jucundas, cum possim graves, qui tu volvis, & canis meos versus tota Roma: at ignoras quanti mihi constet hæc benevolentia. Nam si placeat sveri ædes Tonantis falciferi, & vendere verba reis anxii: multi nauta ad me mittent metretas ex Hispania, & sinus sordescet pecunia variis generis. At meus*

liber nunc vacat conviviis & comessationibus, & nostra carmina jucunda sume tantum gratuito: at antiqui non satis habuerunt hanc laudem, cum Alexis erat poeta minimum donum. Recte dixisti, ais: satis est. Laudibus perpetuis effertur, diffimulas? opinor, me efficitis caussidicum:

N O T A .

Sed nescis.] O lector, ut meis versibus captem tuam benevolentiam, ad inopiam redigor, sed aliis ex studiis quæ omitto, mercedem consequeretur amplissimam.

Nam si falciferi.] hoc est, si velim causas perorare in foro, juxta quod Saturno falcem gerenti dicatum erat templum, teste Macrobio lib. 1. Saturn. cap. 8.

Vendere verba.] Causas agere.

Metretas.] Metretam, amphoram, & cadum pro eodem genere mensuræ a Romanis usurpari Raderus contendit, & capere 48 sextarios existimat. Alii aliter.

Comessator.] Libri mei apti sunt tantum conviviis, & comessionibus. Est autem comessatio, vel comissatio intempestivum convivium, præsertim nocturnum & quidem post cœnam, cum non cibis tantum, sed & lasciviæ indulgerent veteres.

Est tantum gratis.] Juvenalis sat. 7.

versu 81.

Gloria qua utalibet quid erit, si gloria tantum est?

epig. 4. lib. 11.

— nescit sacculus ista meus.

Munus Alexis.] Puer eleganti fœmina Virgilio donatus a Mœcenate, vel Polione, de quo ecloga 2. Virgilii.

Disimulas.] Surdus es, nec vis intelligere me aliud poscere præter laudem. Vide epig. 26. infra.

Facies me.] Cum nihil dones, coges me mutare studia, & causas agere.

In Gelliam

respuentem ordinis equestris maritum. XVII.

DUM proavos, atavosque refers, & nomina magna:
Dum tibi noster eques sordida condito est;
Dum te posse negas nisi lato, Gellia, clavo
Nubere: nupsisti, Gellia, cistifero.

INTERPRETATIO.

Dum recensens proavos atque atavos, non posse nubere nisi lato clavo: O Gellia, nupsisti cistifero.
& nomina magna, dum fastidis
equestrum nostrum ordinem: dum dicis te

N O T A.

Lato Gellia clavo.] hoc est, viro Senatorii ordinis, cujus insigne erat latus clavus, quem sic describit Budæus in Pandectas lib. 1. Ex dictis apparet, inquit, latus clavum tunicam tussie purpura prætextam, latiore tunica vulgari, longioreque, ac discinctam, cui toga superinduebatur ut tunicæ. Tranquillus in Augusto 94 Sementi virilem togam tunica lati clavi ex utraque parte resuta

ad pedes decidit.

Cistifero.] Turnebus lib. 3. cap. 21. legit cistigero, quem pro contemptissimo & vilissimo homine poni existimat: erat autem cistifer Cybeles sacrificulus qui ferebat cistulam, in qua erant quedam Cybeles arcana. Alii Judæum intelligunt, cujus, ut ait Juvenalis sat. 3.

Cophinus, fannumque supellex.

Ad Quintianum,

cui se excusat quod libros tantum miserit. XVII.

QUOD tibi Decembri mense, quo volant mappæ,
Gracilesque ligulæ, cereique, chartæque,
Et acuta senibus testa cum Damascenis,
Præter libellos vernulas nihil nisi:
Fortasse avarus videar, aut inhumanius;
Odi dolosas munerum & malas artes.
Imitantur hamos dona: namque quis nescit,
Avidum vorata decipi scarum musca?

Quo

Quoties amico diviti nihil donat,
O Quintiane, liberalis est pauper.

INTERPRETATIO.

Forte existimat pareus, aut inurbanus; quod exceptis libris vernulis ad se nihil nisi mense Decembri, quo mappa circumferuntur, & ligule senues, & cerei, & charta, & acuta testa cum prunis Damascenis vetusis. Fraudulenta &

improba artes donorum mihi odiosae sunt. Munera imitantur hamos: etenim quis ignorat, avidum statum circumveniti hausta musca? O Quintiane, quoties inops nihil dat amico locupletis, munificus est.

N O T A E.

Volant mappa.) Quas patronis mittebant clientes, lib. 4. epig. 89.

Ligula.) Lingulam grammatici dicunt epig. 120. lib. 14. quam Gellius sic definit lib. 10. cap. 25. Existimo lingulam veteres dixisse gladiolum oblongum in speciem linguae factum. *Ligula* vero in calceis a ligando deducitur. *Ligula* est etiam apud Plinium lib. 20. cap. 5. genus mensurae; hic autem puto sumendam esse pro gladiolo argenteo:

Cerei, chartaque.) Dona nimirum quae mitti solebant epig. 10. & 11. lib. 14. *Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus; quia candelis pauperes, locupletes cereis utebantur.* Festus.

Et acuta.) Vas testaceum intellige plenam prunis Damascenis, quorum mentionem facit Plinius lib. 13. cap. 5. Damascus, vel Damascum, nobilis Syriæ civitas, alii *Scham*, alii *Siam* a Turcis vocari affirmant. Vide epig. 2. lib. 13.

Libellos vernulas.) hoc est, domi scriptos.

Scarum.) Piseem. Vide epig. 56. lib. 4. huic simile.

Liberalis est pauper.) Donando enim plus petere videtur, quam donum valeat, unde avaritia est, nedum liberalitas. Vide Iococratis orationem ad Nicoclem.

Ad Cæsarem Domitianum;
quem laudibus adulatoriis extollit. XIX.

SI qua fides veri, præferri maxime, Cæsar,

Temporibus possunt sæcula nulla tuis.

Quando magis dignos licuit spectare triumphos?

Quando Palatini plus meruere del?

Pulchrior & major quo sub duce Martia Roma?

Sub quo libertas principe tanta fuit?

Est tamen hoc vitium, sed non leve, sit licet unum:

Quod colit ingratus pauper amicitias.

Quis largitur opes veteri, fidoque sodali,

Aut quem prosequitur non alienus eques?

INTERPRETATIO.

SI credendum veritati, o maxime Cæsar, nulla sæcula possunt anteponi tuo ævo. Quando fas fuit videre triumphos nobiliores? quando Numina Palatii plus merita sunt de nobis? quo sub Imperatore Martia Roma fuit major, atque ar-

natio? sub quo principe fuit tanta libertas? nihilominus reperitur hoc vitium, at non parvi momenti, quamvis sit unum, quod inops observat ingratos amicos. Quis donis divitiis veteri & fideli sodali, vel quis dona accipit a vero equite?

N O T A.

Si qua fides veri.] Imo si qua fides adulationis.

Dignos triumphos.] In spectaculis nempe; nam de hostibus non resultat triumphos nisi indignos, ut colligere est ex Suetonio cap. 6. in Domitiano.

Quando Patavini] hoc est quando Juno, Minerva, & Jupiter qui colebantur in Palatio, plus de nobis meriti sunt, quam tu, o Cæsar? Alii aliter explicant: Quando majoribus culti fuerunt honoribus, quam nostro ævo? Summo quippe studio Minervam in Palatio colebat Domitianus. Eligat lector.

Sub quo.] Hic verbis Domitiano blanditur poeta; numquam enim minor fuerat libertas, cum nemini de Republica sermones habere liceret.

Non alienus eques,] Triplex Romæ

fuit equitum ordo: Alii enim stirpe sua & censu erant equites, & quidem veri equites: Alii qui equo stipendia mererent, atque opponerentur peditibus. Tertius denique equitum ordo sub Cæsaribus primum natus, quibus honoris causa in quatuordecim gradibus sedere licebat, in quo numero fuit noster poeta: Lipsius in amphitheatro cap. 14. Hoc vero loco non alienus eques stirpe & censu eques. Sensus est: Veri equites neminem prosequuntur donis. Alii aliter. Eques non alienus secundum Turnebum lib. 9. cap. 24. est ille quem dives aliquis censu equestri donatum equitem tegerit: hoc est quem patronum deducit, quem regem comitatur eques factus liberalitate ipsius regis seu patroni. Vide epig. 122. lib. 14.

Ad eundem,

ut cum alii non dent, det ipse. XX.

SATURNALITIÆ ligulam misisse selibræ,
Flammatave togæ scrupula tora decem,
Luxuria est, tumidique vocant hæc munera reges;
Qui crepet aureolos, forsitan unus erit.
Quatenus hi non sunt, esto tu, Cæsar, amicus.
Nulla ducis virtus dulcior esse potest.
Jam dudum tacito rides, Germanice, naso;
Utile quod non vis, do tibi consilium.

I N T E R P R E T A T I O.

Profuso est, misisse ligulam selibræ Saturnaliæ, aut togam purpuream valentem decem scrupulis integris, & hæc appellatur dona a superbis dominis. Forse unus eris qui numeros aureolos. Tu, o

Cæsar, esto amicus, quandoquidem hi non sunt amici. Nulla virtus Imperatoris potest esse gratior largitate. O Germanice, jampridem rides tacito naso: offero tibi consilium fructuosum, quod respis.

N O T E.

Saturnalia.] Ligula mensuræ genus est: hic videtur sumi ut supra epig. 18. pro gladiolo argenteo, qui constaret sex libra argentea sane, ut in versu sequenti loquitur de toga, quæ constaret decem scrupulis: interpretes tamen sumunt pro mensura.

Flammæ.] Togam purpuream intelligit, a flammæ ardentis similitudine, qua micat purpura.

Decem scrupula.] Auri nempe; nam decem argenti scrupulis non emeret togam purpuream. Est autem scrupulum vicesima quarta pars uncie; in libra autem 12. erant uncie: De scrupulis jam dictum epig. 89. lib. 4.

Qui crepes aureos.] Nummos aureos clientibus numerat; nam dum numerantur crepitum edunt. Alii hoc epigramma superiori adiungunt.

Ad Martialem,
de agenda vita beata. XXI.

SI tecum mihi, care Martialis,
Securis liceat frui diebus,
Si disponere tempus otiosum,
Et veræ pariter vacare vitæ
Nec nos atria, nec domos potentum,
Nec lites tetricas, forumque triste
Nossemus, nec imagines superbas.
Sed gestatio, fabulæ, libelli,
Campus, porticus, umbra, virgo, thermæ,
Hæc essent loca semper, hi labores.
Nunc vivit sibi neuter heu, bonosque
Soles effugere, atque abire sentit,
Qui nobis pereunt, & imputantur.
Quisquam vivere cum sciat, moratur?

I N T E R P R E T A T I O

O Dilecte Martialis, si mihi fas sit tecum consumere dies tuos, si frui tempore vacuo, & simul indulgere verae vitæ: nec cognovissimus aulam, nec ades divitum, nec causas molestas, & forum mæstum, nec fastosa, imagines. At gestatio fabulæ, libri, campus, porticus, umbra,

virgo, thermæ, hæc perpetuo essent loca, hæc occupationes. Nunc tibi mihi sibi vivit, atque intelligit etiam, atque effluere dies felices, qui occidunt nobis, & nobis numerantur. An quisquam curat vivere, cum noris quid sit vita beata?

N O T E.

Si tecum.] Vide epig. 64. lib. 4. de eodem Julio Martiali.

Et veræ.] Lege epig. 16. lib. 1. & epig. 90. lib. 2. vera vita apud nostrum poetam accipitur, pro eo tempore quo indulgemus voluptatibus honestis, ut jam dictum est supra.

Imagines superbas.] hoc est, non coleremus nobiles superbos, qui de longa stemmatum, atque imaginum serie gloriantur, epig. 90. lib. 2.

Atriaque immensis vellet imaginibus.

Gestatio.] Significat unctionem, quæ vel lectica, vel vehiculo fieret; significat quoque deambulationem arboribus opacam, atque amœnam. Plinius jun. lib. 2. epist. 17. Gestatio buxo, aut rose marino, ubi deficit buxus, ambitur.

Virgo.] Aquam virginem intellige, de qua lib. 6. epig. 42. & Marlianus lib. 6. cap. 15. & Plinius lib. 31. cap. 3.

Bonosque.] Nempe ad vivendum hilariter.

Et impudentur.] hoc est, alius dies non redditis, pro eo quem inutiliter absumpsisti, epig. 44. lib. 10.

Gaudia tu differs, at non & flamina differs

Arripas, atque omnis scribitur bona tibi.

De Apollonio obtivioso. XXII.

QUINCTUM pro Decimo, pro Crasso, Regule, Macrum
Ante salutabat rhetor Apollonius.
Nunc utrumque suo resalutat nomine; quantum
Cura, laborque potest! scripsit & edidit.

I N T E R P R E T A T I O.

O Regule, Apollonius rhetor antea salutabat Quintum pro Decimo, & Crasso pro Crasso. Nunc salutabat utrumque que sua nomina, quantum cura, & labor potest! scripsit & edidit.

N O T A.

Quintum.] Apollonium rhetorem facete irridet, qui vel duo amicorum nomina tenere memoria nequiret.

Macrum.] Alii *Marcum* minus bene meo iudicio: jocus est in nominibus ut ostendat ineptiam Apollonii, qui contra illud Virgilii,

In Paulum,

quem domi mane non repererat. XXII.

MANE domi si te merui, voluique videre.
Sint mihi, Paulle, tuæ longius Exquilie.
Sed Tiburtinæ sum proximus accola pæle;

Qua videt antiquum rustica Flora Jovem.

Alta suburrani vincenda est semita clivi,

Et numquam sicco sordida saxa gradu.

Vixque datur longas mulorum vincere mandras,

Quæque trahit multo marmora fune vides.

Illud adhuc gravius, quod te post mille labores,

Paulle, negat lassio janitor esse domi.

Exitus hic operis vani, togulæque madentis,

Vix tanti Paullum mane videre fuit.

Semper inhumanos habet officiosus amicos:

Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Paulle, si meritis sum, atque optavi mane videre te domi, tua Exquilie a me distans longius. Sed habita propinquam Tiburtinam, qua agrastis Flora spectat Jovem veterem. Vincenda est alta semita clivi suburrani, & saxa cænosanumquam gradu sicco. Et vix licet superare longas mandras mulorum, & marmora qua cervas trahi multis sumibus. Illud adhuc molestius, o Paulle, quod post mille labores mihi defatigato janitor respondet te non esse domi. Hic est eventus laboris inanis, & togula madentis, vix tanti fuit mane cernere Paullum. Officioso semper sunt amici inofficiosi; nequis esse meus dominus, nisi dormieris.

Q 2

N O.

Si te merni.] hoc est; tua domus a mea longius distet, non tecto tamen te adire, si merear te domi reperire, & tibi salutem dicere: *si se legunt alii,* nisi te, id est, mihi etiam longius iter sit suscipiendum, nisi merear, & cupiam te videre. Eligat lector. Exquiliz vero locus erat urbis valde distans a pila Tiburtina, ubi erat templum Floræ, unde Capitolium vetus prospiciebatur, Mar-
 lianus lib. 5. cap. 9. & 26.

Alta suburrani.] Ad montem Exquilinum per suburrum ascende-batur.

Vintere mandras.] Ovium, boum; mulorum septa, & claustra mandra proprie appellantur, hic vero mandra significat longam mulorum seriem & multi-

tudinem. Juvenalis sat. 3.

stantis conuicta mandra.
Quæque trahi.] Vtrum impedi-men-
 ta eleganter describit Juvenalis sat. 3.

Negat lasso.] Idem dixit epig. 5. lib. 2.
Togulaque madennis.] Vel pluvia,
 vel sudore propter longitudinem itineris.

Vix tanti.] Vix suscipiendus esset tan-
 tus labor, etiamsi certus essem te domi
 futurum, quam ergo moleste feram,
 post tot labores domi non reperire te,
 iudices velim.

Rex nisi.] Si cupis esse meus patro-
 nus seu dominus, dormi tantisper, donec
 salutatum te adveniam. His verbis in-
 nuit poeta Paullum summo mane exire,
 ut & ipse alios salutaret, epig. 18. lib. 2.

Ad Bassum

fiat equitem. XXIV.

HERBARUM fueras indutus, Basse, colores,
 Jura theatralis dum saluere loci,
 Quæ postquam placidi censoris cura renasci
 Jussit, & Oceanum cæstior audit eques;
 Non nisi vel coeco madida, vel munice rimæ
 Vestes nises, & te sic dare verba puras.
 Quadringentorum nullæ sunt, Basse, lacernæ.
 Aut meus ante omnes Codrus haberet equum.

INTERPRETATIO.

O Basse, indutus vestes herbaricoloris,
 dum abrogata fuerunt leges loci thea-
 tralis: quas renovari postquam imperavit
 cura benigni censoris, & eques distinctus
 audit Oceanum: Non splendens nisi vesti-

mentis persuso tecto: equus, imbutus purpureo,
 & sic credis impingere delighatori. O
 Basse, nulla lacernæ valent quadringen-
 tis: aut meus Codrus esset eques præ om-
 nibus

N O

T A.

Herbarum fueras.] Vestes virides in-
 telligit poeta, legem vero theatralem,
 qua equites a plebe in amphitheatro di-
 stincti sunt, revocavit Domitianus, quem
 benignum censorem vocat. Epig. 8. &
 14. supra.

Veste nises.] ut videaris verus eques.
Quadringentorum.] Quamvis vestibus

purpureis sis indutus, illæ tamen non æsti-
 mantur quadringentis millibus fester-
 tium, quæ censum equestrem constitue-
 bant.

Aut meus.] Licet enim paupertius,
 ut vidimus lib. 2. epig. 57. lacernam ta-
 men coccineam posset sibi comparare.
 Legunt alii *Codrus*.

De Hermete
præstantissimo gladiatore. XXV.

HERMES Martia sæculi voluptas;
Hermes omnibus eruditus armis,
Hermes & gladiator, & magister.
Hermes turba sui tremorque ludi;
Hermes, quem timet Ælius, sed unum.
Hermes, cui cadit Advolans, sed uni,
Hermes vincere nec ferire doctus,
Hermes supposititius sibi ipsi,
Hermes divitiæ locariorum,
Hermes cura, laborque ludiarum,
Hermes belligera superbus hasta,
Hermes æquoreo minax tridente,
Hermes casside languida timendus,
Hermes gloria Martis universi,
Hermes omnia solus, & ter unus.

I N T E R P R E T A T I O.

Hermes delitiæ Martiæ hujus temporis;
Hermes doctus omni genere armorum;
Hermes & gladiator & magister;
Hermes perturbatio & terror sui ludi;
Hermes, quem veretur Ælius, at solum;
Hermes, a quo sternitur Advolans, at
solum; Hermes sciens superare, nec percun-

tiendo; Hermes qui sibi ipsi sufficitur;
Hermes divitiæ locariorum; Hermes amor
& sollicitudo ludiarum; Hermes superbus
hasta bellica; Hermes horrificus tridente
marino; Hermes metuendus voto languen-
ti; Hermes deus universi Martis; Her-
mes solus omnia, & ter unus.

N O T A.

Et gladiator.] Is nempe est qui in arena spectante populo pugnat. Magister vero gladiatorum Lanista dicitur, qui toti familiæ præstet, illamque docet artem gladiatoriam.

Tremorque ludi.] quem arma gerentem reformidat omnis gladiatorum familia.

Quem timet Ælius.] Gladiator proximus ab Hermete.

Advolans.] alter gladiator nobilis.

Nec ferire.] Sic enim adversarium implicabat, ut sine ictu illum vinceret, vel qui victo adversario parcebat. Vulgata lectio *sed ferire*.

Supposititius.] Gladiatores supposititii erant ii qui defatigatis & victis aliis sufficerentur: Hermes vero pugnando nunquam defatigabatur, atque ita non indigebat supposititio.

Divitiæ locariorum.] Pauperes qui loca commoda in spectaculis a se occupata divitibus tarde venientibus loca-

rent, locarii dicebantur.

Laborque ludiarum.] Uxores vel amicæ gladiatorum ludiæ dicebantur, quæ omnes Hermetem amabant, eumque saluum anxie cupiebant.

Superbus hasta.] Samnites ante pugnam vibrabant hastas, quos æmulabatur Hermes, atque ut plausum populi capraret, in prælusione hastam mirifice vibrabat.

Æquoreo minax.] Retiarius nimirum, qui adversus Myrmillonem reti & tridente utebatur. Juvenalis sat. 8.

— *movet ecce tridentem*

Postquam vibrata pendens res in dextra

Nec quicquam effudit.

Armaturam retiarii expressam vide apud Lipsium lib. 2. Sat. cap. 8.

Hermes casside.] Hunc versum explicat Lipsius lib. 2. Sat. cap. 12. Martialem,

inquit, de Andabata interpreter; ubi Hermetem gladiatorem attollit, & variis armis pugnacem facit: quid enim aliud sit languida illa cassis, quam hæc quæ tenebras & languidam caliginem inducit, qua nempe tegebantur Andabata, qui cæcorum more pugnabant. Sic Lepsius. Sed forte intelligit poeta Hermetem fuisse etiam egregium Myrmillonem. In Myrmillonis galea pictus erat piscis, unde cum retiarius esset vibraturus retia;

habebat, Non te peto, piscem peto. Hunc autem versum ita explico, nempe Hermetem fuisse tremendum, licet galea ejus esset remissa & veluti neglecta, id est languida, cum ageret partes Myrmillonis. Ergo erat minax cum haberet hastam, cum esset retiarius, & aliquando Myrmillo. Itaque solus obibat officia trium gladiatorum. Hinc liquet sensus ultimi versus.

De Chærestrato

expulso ex 14. subselliis propter paupertatem. XXVI.

QUADRINGENTA tibi non sunt, Chærestrate, surge.

Leſtius ecce venit; sta, fuge, curre, late.

Ecquis, io, revocat? discedentemque reducit?

Ecquis, io, largas pandit amicus opes?

Quem chartis famæque damus, populisque loquendum,

Qui Stygios non vult totus adire lacus?

Hoc, rogo, non melius, quam rubro pulpita nimbo

Spargere, & effuso permaduisse croco?

Quam non sensuro dare quadringenta caballo,

Aureus ut Scorpi nasus ubique micet?

O frustra locuples, o dissimulator amice:

Ilæc legis & laudas: quæ tibi fama perit?

INTERPRETATIO.

O Chærestrate, non habes quadringenta, surge, en Leſtius advenit: sta, fuge, prope, deliteſce. Ecquis, io, revocat, & reducit abhærentem? Ecquis, io, amicus offert amplius divitias? Quem pradicandum tradimus chartis, & fama, & populis? Quis cupit non omnis mori? Hoc,

quaſo, nonne melius est quam irrigare pulpita pluvia rubra, & perfundi croco diſperſo? Quam donare quadringenta equo non ſensuro, ut aureus naſus Scorpi ſplendeat ubique? O nequicquam dives, o amice diſſimulator: evaluiſti hæc, & probaſti: quantum nomen perdiſti?

N O

Quadringenta.] Censui nempe equeſtris, de quo 67. lib. 14. & epig. 8. ſupra. *Leſtius.*] Designator, qui ex quatuordecim gradibus expellebat equites cenſu requiſito carentes.

Ecquis io.] Conqueritur Martialis Chæreſtratũ abeuntem a nemine revocari, hoc eſt a nullo divite cenſum equeſtrem illi ſuppeditari.

Quis Stygios.] Quis omni ex parte perire non vult, ſed liberalitate nomen ſuum immortalitati mandari cupit?

Hoc, rogo.] Senuſ eſt: Nonne præſtaret pecunia famam emere, quam ma-

ximas impenſas facere in reſ inaneſ?

Quam rubro.] Croco ſcilicet amphitheatrum ſpargere. Vide epig. 3. lib. Speſt.

Quam non ſensuro.] hoc eſt, quam ponere ſtatuas equo non ſensuro.

Aureus.] Lib. 10 epig. 74.

Cum Scopus una quindecim graves hora

Veruſcuſ auri victor aſſerat ſaccos. Unde mirum videri non debet auream illi ſtatuum poſitam fuiſſe: naſu per ſynecdochẽ ſumitur pro tota ſtatua. Legunt alii *Aureus ut Scorpi*, de quo dictum epig. 67. lib. 4. & epig. 50. 53. lib. 3.

O fru-

O frustra locuples.] Qui divitiis uti nescis, meæque paupertatis notitiam diffimulas. Legunt alii. O dissimulatur amici.

Quæ tibi,) Quantam famam tibi comparares, mihi divitias largitus, ut meis carminibus nomen tuum posteritati commendarem.

Ad Codrum,
quem mendicum vocaverat. XXVII.

QUOD alpha dixi, Codre, penulatorum,
Te nuper, aliqua cum jocarer in charta:
Si forte bilem movit hic sibi versus,
Dicas licebit me togatorum.

INTERPRETATIO.

O Codre, quod paucis ante diebus te vocavi alpha penulatorum, cum inderem in aliqua charta: si forte hoc car-

men tibi concitavit iracundiam, poteris me appellare beta togatorum.

N O T E.

Quod alpha.] Irridet Codrum, quem lib. 2. epig. 57. dixerat alpha penulatorum, hoc est mendicorum primum.

Dicas licebit.] Ut pares simus jam me voca beta togatorum, hoc est secundum inter egenos, qui togam ferebant.

In silem equitem. XXVIII.

INGENIUM, studiumque, tibi moresque, genusque
Sunt equitis, fateor, cetera plebis habes.
Bis septena tibi non sunt subfella tanti,
Ut sedeas viso pallidus Oceano.

INTERPRETATIO.

Habes ingenium, & studium, & mores, & stirpem equitis, confiteor; in reliquis vero plebejus es. Non satis

tanti quatuordecim subfella, ut pallidus sedem in spolio Oceano.

N O T E.

Sunt equitis, fateor.] Hoc per ironiam concedit Martialis. Aliter inscribit hoc epigramma Gronovius, De non respondenti natalibus suis, & explicat sic: Ille quicumque est non inferebat se equestri ordini; sed cum equestri loco natus esset, vitabat tamen quatuordecim ordines, propter deficientem censum.

Cetera plebis habes.] hoc, est, non habes censum equestrem.

Bis septena.] Non æstimas tanti quatuordecim subfella, ut paupertatis concilius in iis sedere audeas viso Oceano designatore, de quo epig. 95. lib. 3. & quatuordecim gradibus fusc dictum epig. 8. & 14. supra.

In Mamercum
obtrepatorem. XXIX.

UT bene loquatur, sentiatque Mamercus,
Efficere nullis, Aule, moribus possis.
Pietate fratres Curtios licet vincas,
Quiete Nervas, comitate Rufones,
Probitate Marcos, æquitate Mauricos,

Oratione Regulos, jocis Paullos
 Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
 Hominem malignum forsitan esse tu credas;
 Ego esse miserum credo, cui placet nemo.

I N T E R P R E T A T I O.

O Aule, nullis moribus valeas consequi, ut Mamercus recte loquatur & cogitet. Quamvis pietate superes Currios fratres, tranquillitate Nervas, affabilitate Rufones, integritate Marcas, equi-

tate Mauricos, eloquentia Regulos, salibus Paullos. Exedis omnia rubiginosis dentibus. Tu forte putes hominem malignosum, ego puto esse infelicem, cui nullus arridet.

N O T A.

Sensiatque.] A persona Mamerci cuiusdam maledici occasionem captat laudandi nobiles Romanorum familias, quarum cuique propriam quamdam virtutem tribuit poeta. Alii lemma scribunt *ad Aulum*.

Fratres Currios.] Alii *Curios*, sed repugnat legi hujus carminis; nam syllaba prima est brevis. Juvenalis sat. 2.

Qui Currios simulans, &c.

Attamen perfectum posset produci. Itaque judicet lector.

Quieto Nervas.] Nervam, qui Do-

mitiano successit, intelligunt interpretes cujus mite ingenium fuisse testatur Xiphilinus.

Comitate Rufones.] Alii *Drufores*, de quibus nihil reperi.

Mauricos.] Junii Maurici mentionem facit Plinius junior lib. 4. epig. 22.

Oratione Regulos.] Vide epig. 112. lib. 1. & epig. 16. lib. 4.

Ego esse miserum.] Vere quidem miser est, cui nihil placet, qui nullum amat, nec a quoquam amatur. Epig. 61. infra.

Ad Gelliam
 mulierem deformem. XXX.

Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis,
 Formosus septem, Marce, diebus eris.
 Si non derides, si verum, lux mea, narras:
 Edisti numquam, Gellia, tu leporem.

I N T E R P R E T A T I O.

O Gellia, si quando ad me mittis leporem: O Marce, inquis, eris pulcher per septem dies. Si non ludis, o lux mea,

si profers veritatem: O Gellia, tu numquam comedisti leporem.

N O T A.

Formosus.] Vulgi erat opinio, eum nempe per septem dies pulchrum fore, qui comedisset leporem. Plinius lib. 28.

cap. 19. explicat, quis usus sit leporis mulieribus.

Edisti.] quia deformis es.

Ad Varronem

egregium poetam, ut legat ejus libros. XXXI.

VARRO Sophocleo non inficiande cothurno,
 Nec minus in Calabria suspiciende lyra,
 Differ opus; nec te facundi scena Catulli
 Detineat, cultis aut elegia comis.
 Sed lege fumoso non aspernanda Decembri
 Carmina, mittuntur quæ tibi mense suo.
 Commodius nisi forte tibi, potiusque videtur,
 Saturnalicias perdere, Varro, nuces.

I N T E R P R E T A T I O.

O Varro non amovende a cothurno Sophocleo, nec minus admirande in lyra Calabria, intermitte laborem: nec scena eloquentis Catulli te occupet, aut elegia capillis exornatis. At evolve versus

non contemnendos fumoso Decembri, qui ad te mittuntur mense suo. Nisi, o Varro, forte opportunius & gratius tibi videtur amittere nuges Saturnalicias.

N O T A.

Varro Sophocleo.] Tragicum poetam fuisse Varronem conitat ex hoc epigrammate: dixit enim cothurnum Sophocleum, pro stilo tragico quo claruit Sophocles, de quo dictum est epig. 20. lib. 3.

In Calabria.] Per Calabram lyram alii intelligunt versus lyricos, quorum princeps Horatius Venuſinus Calabriz vicinus, ut ipse testatur sat. 1. lib. 2.

— *Lucanus, an Appulus anceps.*

Alii vero intelligunt versus heroicos, quibus floruit Ennius Calaber, natus quippe Aletii, hodie Locci. Judicet lector.

Scena Catulli.] Mimos forte intelligit a Catullo scriptos. Juvenalis sat. 8.

— *clamosum ageres ut phasma Catulli.*

hoc est fabulam dictam phasma, id est

ſpectrum, a Catullo mimographo scriptam. Raderus interpretatur levitatem verſuum Catulli, & amœnitatem, quæ omnes etiam Scenarum voluptates ſuperet.

Cultis aut elegia.] Stilum cultum requirit elegia. Hinc cultus Tibullus dicitur.

Sed lege fumoso.] Hoc enim mense calet focus, & fumum mittit.

Quæ tibi mense suo. Hæc nempe epigrammata læto Decembri conveniunt, quæ aguntur Saturnalia.

Saturnalicias.] Nisi mavis ludere talis & perdere nuges. Sic maxime deprimit ſe Martialis, qui ſuorum verſuum lectioni etiam præferendas nugas cenſere videtur; aut potius ipſos nugatores carpit.

De Ludo puerorum cum juvencis XXXII.

ADSPICE, quam placidis insultet turba juvencis,
 Et sua quam facilis pondera taurus amet.
 Cornibus hic pender summis; vagus ille per arces
 Currit, & in toto ventilat arma bove.
 At feritas immota riger, non esset arena
 Tutior, & possent fallere plana magis.
 Nec trepidant gressus, sed de discrimine palmæ
 Securus puer est, sollicitumque pecus.

I N T E R P R E T A T I O .

V Ide quam mansuetos in tauros infiliat
agmen puerorum, & quam leni ju-
uenco placeant sua pondera? Nec suspens-
sus est summis cornibus: ille errans cur-
rit per humeros, & vibrat arma per totum

taurum. Sed immanitas immobilis torpet,
arena non esset securior, & plana possent
magis decipere. Nec incessus titubat, ac
puer est tutus de periculo victoriae, pecus
vero anxium.

N O T A .

Insulset turba.] puerorum nempe tau-
ris insidentium.

Et in toto.] hoc est vibrat tela ex
omnibus taurorum partibus.

At feritas.] Illi quippe tauri vel cer-
te defatigati, vel potius erant cicures.

Es possent. Alii & poterant.

Nec trepidant gressus.] hoc est, Tau-
rus incedens figit pedem sine ulla trepi-
datione. Alii legunt *gestus*.

Solisitumque pecus.] hoc est, Pueri
certi sunt de victoria; tauri vero timent
ne victoriae impedimentum afferant.

*Ad Faustinum de Crispo
helluone. XXXIII.*

QUADRANTEM Crispus tabulis, Faustine, supremis
Non dedit uxori: cui dedit ergo? sibi.

I N T E R P R E T A T I O .

Q Faustine, Crispus suo testamento non donauit quadrantem coniugi. Cui ergo
donauit? Sibi.

N O T A .

Quadrantem Crispus.] Nihil uxori
merens reliquerat; nam omnia vivus

decoxerat
Sibi.] hoc est ventri suo.

*In Caussidicum
maledicum. XXXIV.*

CARPERE caussidicus fertur mea carmina, qui sit,
Nescio: si sciero, vix tibi, caussidice.

I N T E R P R E T A T I O .

C Caussidicus dicitur reprehendere meos versus; ignore qui sit. Si sciero, vix tibi,
caussidice.

De Eroto

defuncta. XXXV.

HANC tibi Fronto pater, genitrix Flaccilla puellam,
Oscula commendo, deliciasque meas.

Pallida nec nigras horrescat Erotion umbras,

Oraque Tartarei prodigiosa canis.

Impletura fuit sextae modo frigora brumae,

Vixisset totidem ni minus illa dies;

Inter tam veteres ludat lasciva patronos,

Et nomen blasq; garrulae ore meum.

Mollia nec rigidus cespes tegat ossa, nec illi

Terra gravis fueris, non fuit illa tibi.

INTERPRETATIO.

O Fronte genitor tibi, & Flaccilla mater commendo hanc puellam basia, atque amores meos. Ne Erotium pallida formidet umbras nigras, atque ora portentosa canis inferni. Jamjamque completura fuit sextum annum, nisi illa vi-

xisset sex dies minus. Lasciva ludat inter tam veteres pastores, & garrat nomen meum ore balbutiente. Nec gleba dura segat tenera ossa, nec illi ponderosa fueris, o tellus, non suis illa tibi ponderosa.

NOTA.

Epitaphium.] Inscribunt alii de Erotio, alii addunt puella. Gronovius contendit corruptum esse hoc lemma, & scribendum, *Epitaphium Erotii ad Frontonem patrem*. Et primum versum sic explicat: Ego Flaccilla genitrix tibi, o Fronte pater, commendo nostrum Erotion, ita ut mater adhuc superstes defuncto marito commendet filiam. Sed hic sensus vix congruat cum sequente versu:

Inter tam veteres, &c.

Erotium & Erotion dicitur, ut apud Terentium Glycerion, & Glycerium. Alii primum distichon dividunt a sequenti, sed male meo judicio; quod ipse cohaerens verborum sensus demonstrat. Defunctis ergo parentibus puellam vernu-

lam suam commendat poemā, ut scilicet animam ejus benigne excipiant, illamque a larvis & monstris inferis tueantur.

Lasciva pastores.] hoc est, inter patrem & matrem antiquos defensores ludat in campis Elysiis.

Baleo ore.] Balbutiunt enim infantes.

Mollia nec rigidus.] Solennis fuit hæc bene precandi mortuis formula, *sic tibi terra levis*, tam a Græcis quam Latinis usurpata. Inde vero originem sumplit, quod sepultos incantationibus esse obnoxios, quas hac pia precatione amoveri, crederent veteres; terram autem incantatis gravem esse, nec facile animæ patere iter ad sepulcrum in parentalibus existimabant. Brissonijs lib. 1. de Formulis agit de his precationibus.

De Euclide

fido equite. XXXVI.

CUM sibi redire de patruelibus fundis
Ducenta clamat coccinatus Euclides,
Corinthioque plura de suburbano:
Longumque pulchra stemma repetit a Leda,
Et suscitanti Lætio reluctatur;
Equiti superbo, nobili, locupleti,
Cecidit repente magna de sinu clavis:
Numquam, Fabulle, nequior fuit clavis.

INTERPRETATIO.

CUM Euclides coccinatus vociferatur se percipere ducenta ex fundis patruelibus, & plura ex suburbano Corinthio: & ducit longum genus a fornosa Leda,

& resistit Lætio expellenti illum; subito magna clavis e sinu lapsa est equiti arroganti, illustri, diviti. O Fabulle, numquam clavis fuit improbius.

NOTA.

De patruelibus.] hoc est, ex fundis relictis sibi a fratribus patruelibus ducenta sestertia percipere se dicebat Euclides. Legunt alii & fortè melius *Patrensisibus*. Patræ autem urbs erat ad sinum Corinthiacum.

Coccinatus.] Veste coccinea indutus epig. 24. supra.

Corinthioque.] Atque ex agro qui erat in suburbio Corinthi, quia Euclides Corinthius fingitur.

A Leda.] Matre Castoris & Pollucis,

Pollueis, cujus satis nota historia.

Leslio.] Designatori, cujus munus erat unicuique in theatro locum assignare.

De sinu clavis.] Quæ prodidit Euclidem, ostenditque vel esse servum, qui

gestabat claves ædium, vel saltem egenum, qui famulum non haberet, sed suæ domus clavem ipse gestare cogeretur.

Ad Faustinum,

de quodam dissimulatore, XXXVII.

LAUDATUS nostro quidam, Faustine, libello
Dissimulat, quasi nil debeat; imposuit.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Faustine, quidam celebratus nostro libro dissimulat, quasi nihil debeat; me decepit.*

N O T E.

Laudatus.] Suis verbis Romanos celebrabat Martialis, ut ab illis munus aliquod acciperet; hic vero, de quo lo-

quitur, finxit se nescire dandum esse poetæ præmium, atque ita spem ejus defraudavit.

De Erotio puella,

cujus mortem deflet, & ridet Pætum. XXXVIII.

PUELLA senibus dulcior mihi cyncis,
Aгна Galeſi mollior Phalantini,
Concha Lucrini delicatior ſtagni:
Cui nec lapillos præferas Erythræos,
Nec modo politum pecudis Indicæ dentem,
Niveſque primas, liliūque non tactum:
Quæ crine vincit Bæſtici gregis vellus,
Rhenique nodos, aureamque nitellam:
Fragravit, ore quod roſarium Pæſti;
Quod Atticarum prima mella cerarum,
Quod ſuccinorum rapta de manu gleba,
Cui comparatus indecens erat pavō,
Inamabilis ſciurus, & frequens phoenix:
Adhuc recenti repet Erotion buſſo.
Quam peſſimorum lex avara fatorum,
Sexta peregit hieme, nec tamen tota,
Noſtros amores, gaudiumque, luſusque,
Et eſſe tristem me meus vetat Pætus;
Peſcuſque pulſans, pariter & comam vellens,
Deſlere non te vernulæ pudet mortem?
Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo,
Notam, ſuperbam, nobilem, locupletem.
Quid eſſe noſtro fortius poteſt Pæto?
Ducenties accepit, & tamen vivit.

INTERPRETATIO.

PUella mihi suavior senibus cyncis, tenerior agnâ Galefi Phalantini, delicatior concha lacus Lucrini: cui nec anseponas gemmas Erythraas, nec dentem elephantis modo politum, & primas nives, & lilium illibatum; quæ cum superat vellus gregis Batici, & nodos Rheni, atque auream nitellam; ore spiravit idem quod rosæ Pestane, quod prima mellâ cerarum Atticatum, quod gleba electri exorta ex manu; cui collatus pavo erat deformis, insuavis scilicet, & phœnix creber: Erotium adhuc inopposita busto recenti; quam confecit lex ævum factorum improbiſſimorum sexto anno, nec tamen absolutio, nostras delicias, & letitium, & ludos. Ex meus Petrus prohibet me lugere: & pectus iundens, simul & evellens capillos, non erubescis lugere interitum vernula? Ego, inquit, extuli uxorem cognitam, arrogantem, illustrem, divitem, & nihilominus, respuo: quid constantius esse potest nostro Petro? accepit ducentes, & tamen respirat.

NOTÆ.

Puella.] De qua jam dictum epig. 35. supra: senes cynci eximio pollent candore, & suavissime, ut multis placet, ante mortem cantant.

Agnâ Galefi,] Galeſus est agri Tarentini fluvius, ubi multæ oves, quarum lana est nobilissima, epig. 43. lib. 2. Duce Phalanto restauratum & habitatum Tarentum. Ergo bene legitur *Phalantini*, non *Phalanini*.

Lucrini stagni.] Lacus ille est in Campania prope Bajæ.

Lapillos præferas.] Pretiosos nempe, hoc est, gemmas natas in mari rubro.

Batici gregis.] Oves Batice nativo colore rutilabant. Vide epig. 133. lib. 14. Batis fluvius in Hispania hodie Guadalquivir.

Rhenique nodos.] Germani enim Rhe-

ni accolæ crines in nodum colligebant, epig. 3. lib. Spect.

Nitellam.] Nitellæ sunt micæ pulveris aurei inter atenas resperse.

Rosarium Pestæ,] Rosæ Pestæ, oppidi in Lucania hodie *Pestæ*, suavissimum emittebant odorem. Lucania vero hodie dicitur principaute Citerieure in regno Neapolitano. Attica regio abundat melle optimo.

Quod succinorum.] Electrum manu xrinæ hæret, epig. 64. lib. 3.

Frequens phœnix.] Erotium tam pulchra fuit, ut phœnice rarior videretur, de quo diximus, epig. 7. supra.

Ducentes.] Centena millia argute irridet Petum, qui tam ampla hereditate accepta læto animo uxoris mortem ferebat.

In Calliodorum,

quem negat esse equitem divitis bonis
cum fratre. XXXIX.

CALLIODORUS habet censum. quis nescit? equeſtrem, Sexte: sed & fratrem Calliodorus habet.

Quadringenta secas, qui dicit cūa mīe,

Uno credis equo posse sedere duos?

Quid cum fratre tibi, quid cum Polluce molesto?

Non esset Pollux si tibi, Castor eras.

Unus, cum sis duo, Calliodore, federis.

Surge: solœcismum, Calliodore, facis.

Aut imitare genus Ledæ, aut cum fratre sedere

Non potes: alternis, Calliodore, sede.

I N T E R P R E T A T I O .

O Sexte, est confus equestris Calliodoro (quis ignorat?) sed & frater est Calliodoro: sperat quadringenta, qui dicit, divide fucus, an putas duos posse sedere uno equos? quid tibi negotii cum fratre, quod cum importuno Polluce? si

non haberes Pollucem, erat Castor. O Calliodore, unus sedetis, tum sis duo. O Calliodore, surge: facis solacium. Aut imitare filios Lede; aut nequis sedere cum fratre. O Calliodore, sed alter natum.

N O T A .

Quadringenta.] Scertitia nempe, quæ censum equestrum efficiebant. Calliodorus autem fratrem habebat cum quo dividenda erant illi quadringenta.

Una pinguis.] hoc est, divide fucus. Proverbium hoc dicitur de iis qui cum parvum adiciunt hereditatem, eam tamen inter plures coheredes dividere coguntur.

Uno credis.] Calliodorus una cum fratre censum equestrum habebat: Ergo, inquit poeta, si ex censu communis equites, equo pariter communi sedere debetis, & communis subsellio, quod ridiculum est.

Non esset Pollux.] Pollux & Castor

filii Lede ex Jove, quorum ille pugil, hic vero eques, unde in nominibus factus est poetæ lusus.

Unus cum.] Neque enim licet dicere, Unus sedetis; & tamen deberet dici: hoc est, Unum tantum deberetis occupare subsellium, cum unum habeatis censum equestrum. Apagæ ergo, o Calliodore, facis solacium. Posset aliter interpungi, unus cum sis: hoc est eques.

Aut imitate.] Pollux enim & Castor alternis diebus moriuntur & reviviscunt, nec unquam simul esse illis concessum est: Calliodorus pariter cum fratre simul eques esse nequibat.

In Charinum

sepius mutantem testamentum. XL.

SUPREMAS tibi tricies in anno
Signanti tabulas, Charine, misi
Hyblæis madidas thymis placentas.
Defeci: miserere jam, Charine.
Signa rarius, aut semel fac illud,
Mentitur tua quod subinde tussis.
Excussi loculosque, sacculumque;
Cræso divitior licet fuisset,
Iro pauperior forem, Charine,
Si conchem toties meam comesses.

I N T E R P R E T A T I O .

O Charine, sibi tricies in anno signanti testamentum misi liba uncta Hyblæis thymis. Exhaustus sum: O Charine, jam miserere. Signa rarius, aut semel fac id quod tua tussis mensitur identidem. Ex-

cussi crumenam & sacculum. Quamvis fuisset locupletior Cræso, o Charine, essem pauperior Iro, si toties commisisses meam conchem.

N O T A .

Hyblæis madidas.] Melle Sicula uti butas: Hybla mons Siciliæ, ubi thymus

vel thymum frutex nobilis, unde flores mellis conficiendo aptissimos decerpunt apes.

apes. Videtur poeta captatorem se fingere, quo argutius captatorum artes patefaciat.

Miserere.] id est morere, aut rarius scribe testamentum.

Mentitur tua.] Sapius enim interitum tuum pollicita spem nostram defraudavit.

Crafo.] Lydia rex fuit ditissimus, cuius nota est historia ex Herodoto.

Iro pauperior.] Fuit Iros homo pau-

perrimus, de qua Homenus Odyss. c.

Si concubem.] Conchis fabz genus, sive edulium ex faba. Juvenalis sat. 3.

Cajus canabz summx

Sensus est; Si quoties signas testamentum, toties concubem tantum, non vero mellitas placentas misissim, ad extremam tamen paupertatem essem redactus.

*Ad Artemidorum
rudem pictorem. XLI.*

PINXISTI Venerem: colis Artemidore, Minervam,
Et miraris, opus displicuisse tuum?

INTERPRETATIO.

Pinxisti Venerem: O Artemidore, veneraris Minervam; & obstupescis opus tuum injucundum fuisse.

N O T A.

Pinxisti Venerem.] Cui anteponebat unde mirum videri non debet, Veneri Minervam, quam coleret Artemidorus; deesse Veneres. Vide epig. 107. li. 6a

*In Didymum
effeminatum. XLII.*

SPADONE cum sis eviratio, fluxo,
Et concubino mollior Celenæo,
Quem sectus utulat matris Enthææ Gallus,
Theatra loqueris, & gradus, & edita,
Trabeasque, & Idus, fibulasque, censusque:
Et pumicata pauperes manu monstres.
Sedere in equitum liceat an tibi scamnis,
Videbo, Didyme: non licet, matriborum.

INTERPRETATIO.

Cum sis effeminatior molli spadone, & delicatior Celenæo concubino, quem vociferatur castratus Gallus sacerdos matris Cybeles, prædicās theatra, & gradus, & edita, & trabeas, & Idus, &

fibulas, & census; atque ostendis egenos manu lavi. Considerabo, an tibi fas sit sedere in subselliis equitum: non fas est matritum,

N O T A.

Et concubino.] Atyn intellige puerum a Cybele amatum. *Celena.*] urbs Phrygiæ, in qua natus est Atys.

Matris Enthææ.] hoc est Cybeles sacerdos nempse suos in furorem vertentis.

Theatra loqueris.] hoc est, ore superbo sermonem facis de editis Domitiani in theatro servandis, epig. 8. supra.

Trabeas.] De quibus Bayhus de re

vestiaria cap. 10. Vestes interpretare purpureas quas gestabant equites, cum Idibus Juliis, quo die victoriam olim reportaverant, coronati frondibus oleæ transvenerentur initio pompæ factæ ab æde Martis. De hac pompa egit Dionysius Halic. lib. 6. Antiquitatum Rom. & Valerius Maximus lib. 11. cap. 11.

Fibulasque.] Quas in trabea vel chlamyde

myde gestabant equites ut nobilitatis insignia.

Es pumicata.] hoc est pumice polita manu per contemptum monstras pauperes.

Videbo.] Ausus verus eques, si nempe designatores permiserint sedere te in qua-

ruordetum subsellis.

Non licet.] sedere in scamnis maritorum, quia spado es, vel effeminatus ut spado. Ordinem vero maritorum olim in theatro constituerat Augustus, Suetonius in Augusto cap. 44.

Amicis esse donandum. XLIII.

CALLIDUS effracta nummos fur auferet arca:

Prosternet patrios impia flamma Lares.

Debitor usuram pariter, sortemque negabit.

Non reddet sterilis semina jacta seges.

Dispensatorem fallax spoliabit amica:

Mercibus extructas obruet unda rates.

Extra fortunam est quidquid donatur amicis.

Quas dederis, solas semper habebis opes.

INTERPRETATIO.

Fur versutus abripit nummos effracta arca: ignis impius profligabit ades paternas. Debitor negabit fœnus simul, & sortem. Ager sterilis non restituet semina commissa. Amica fraudulenta de-

nudabit dispensatorem: aqua opprimet naves oneratas mercibus. Non est obnoxium fortuna, quidquid datur amicis. Perpetuo possidebis solas divitias, quas donaveris.

N O T E.

Amicis esse.] Inscribunt alii *Amicis* quod datur, non perire.

Callidus effracta.] Partium enumeratione probat poeta divitias omnis generis casu perire posse, præter eas quæ donantur amicis.

Dispensatorem.] Servus nempe qui familiarum rationes administrat, domini pecuniam amicæ donare potest.

Quas dederis.] Memores amici accepta beneficia reponunt.

De Thaide & Lecania, quarum dentes irridet. XLIV.

THAIS habet nigros, niveos Lecania, dentes.

Quæ ratio est? emtos hæc habet, illa suos.

INTERPRETATIO.

Thaide nigri sunt dentes, candidi Lecania. Quæ de causa? Hæc habet emptos, illa vero suos.

N O T E.

Thais habet.) De emtis dentibus lib. 1. epig. 73. & epig. 23. lib. 12. *Emptos hæc habet*, nimirum Lecania.

In Dentonem helluonem. XLV.

QUID factum est, rogo, quid repente factum?

Ad cœnam mihi, Dento, quod vocanti,

Quis credat, quater ausus es negare.

Sed nec respicis, & fugis sequentem:
 Quem thermis modo quærere, & theatris,
 Et conclavibus omnibus solebas.
 Sic est: captus es unctiore cœna,
 Et major rapuit canem culina
 Jam te: sed cito cognitum, & relictum,
 Cum fastidierit popina dives,
 Antiquæ venies ad ossa cœnæ.

INTERPRETATIO.

Quid contigit, queso, quid subito contigit? O Dento, quis putes quod non dnoitasti quater recusare mihi inuisanti te ad cœnam? Sed nec respicis, & visas sequentem: quem consueveras paulo ante requirere thermis & theatris, atque omnibus conclavibus. Ita se res habet: allectus es cœna pinguiore, & culina amplius jam attraxit te canem: at cum popina locuples fastidio te habueris brevis cognitum & derelictum, redibis ad ossa veteris cœnæ.

NOTÆ.

Quid factum.] Facite irridet istum Dentonem, quater ad cœnam vocatus recusaverat, qui alias per totam urbem sequi poetam solet. Jocum etiam quærit Martialis a nomine Dentonis, quod videtur ex dentibus deduci. Vide epig. 14. lib. 2. Canem porro illum vocat, quod culinam unctiorem odoratus alliceretur. *Unctiore cœna.*] Alii *unctiore mensa.*

In Bassam
 mulierem deformem. XLVI.

DICIS formosam, dicis te, Bassa, puellam.
 Istud quod non est, dicere Bassa solet.

INTERPRETATIO.

O Bassa, te prædicas pulchram & puellam. Bassa solet prædicare hoc quod non est.

NOTÆ.

Bassa.] De qua jam dictum epig. 91. lib. 7. *Istud quod non est.*] Alii *istud quæ non est.*

Ad Diadumenum
 formosum. XLVII.

BASIA dum nolo, nisi quæ iustantia carpsi:
 Et placet ira mihi plus tua, quam facies:
 Ut te sæpe rogem, cedo, Diadumene, sæpe.
 Consequor hoc, ut me nec timeas, nec ames.

I N T E R P R E T A T I O .

DUm recuso oscula, nisi quæ libavi te sepe exorem, Sic hoc nanciscor, ut me coacta; & gratior est irascua, quam nec metuas, nec diligas. unctus: O Diadumene, sepe tibi cedo, ut

N O T A .

Cedo.] Alii *Cædo*. Epig. 65. lib. 3. de Diadumene diximus.

De Philone
inope. XLVIII.

NUMQAM se cœnasse domi Philo jurat, & hoc est, Non cœnat, quoties nemo vocavit eum.

I N T E R P R E T A T I O .

Philo jurat se numquam cœnasse domi, & hoc est verum, nam non cœnat, quoties a nemine invitatus est.

N O T A .

Numquam se.] Alii. *numquam*. Philo, inquit poeta, non cœnat quidem domi, cum non habeat unde cœnat.

De Encolpo

Pudentis puero qui ex voto capillos secuit. XLIX

QUID non cogit amor? secuit nolente capillos
Encolpus domino, nec prohibente ramen.
Permisiit, flevitque Pudens. sic cessit habenis
Audaci questus de Phaetonte pater.
Talis raptus Hylas, talis deprensus Achilles
Deposuit gaudens, matre dolente, comas.
Sed tu nec propera, brevibus nec crede capillis,
Tarda que pro tanto munere, barba veni.

I N T E R P R E T A T I O .

Ad quid non impellit amor? Encolpus rosandis crines invito vero, nec veritate ramen. Pudens concessit, & lacrymatus est. Sic genitor tradidit habenas conquestus de temerario Phaetonte. Talis

Hylas raptus, talis agnitus Achilles latus abiecit capillos moerente genitrice. At tu, o barba, nec festina, nec crede crinibus brevibus, & sera cresce tanti domi gratia.

N O T A .

Encolpus domino.] Vide epig. 32. lib. 1. Phœbo capillos suos voverat ille puer, si quando Pudens suus dominus primipilus fieret, nunc exolvit votum domino primipilarem dignitatem adeptus.

Sic cessit.] Sic invito animo Phœbus permisiit Phaetonti suum currum mode-

rari: nota hæc fabula ex Ovidio.

Talis raptus.] Hercules monuerat Hylam ne iret aequatum, atramen petenti puero recusare nequivit, unde raptus est a Nymphis, epig. 19. lib. 3. Alii aliter explicant.

Talis deprensus.] Nota Achillis historia,

storia, qui ab Ulyssæ apud Lycomedem deprehenus Trojam profectus est lugente Thetide, ut pote sciente quod fatum maneret Achillem.

Leuibus nec crede.] Ex eo quod breves capillos habeat Encolpus, ne credas, o barba, illum jam virum evasisse: delicati pueri comas tondebant anno 17.

Ad Labicnum
calvum. L.

V IDISSEM modo forte cum sedentem
Solum te, Labiene: tres putavi,
Calvæ me numerus tuæ fefellit,
Sunt illinc tibi, sunt & hinc capilli,
Quales nec puerum decere possint.
Nudum est in medio caput, nec ullus
In longa pilus area notatur.
Hic error tibi profuit Decembri,
Tunc cum prandia misit Imperator
Cum panariolis tribus redisti.
Talem Geryonem fuisse credo.
Vites censeo porticum Philippi,
Si te viderit Hercules, peristi.

I N T E R P R E T A T I O.

O Labiene, cum forte paulo ante te spectassent solum sedentem: existimavi tres, numerus tuæ calvæ me decepit, habes ex hac & illa parva crines, quales nec possint ornare puerum. Caput nudum est in medio, nec ullus pilus spectatur in

longa area. Hic error te juvit mense Decembri; tunc cum Imperator misit prandia: reversus es cum tribus panariolis. Existimo Geryonem fuisse tibi similem. Moneo ut fugias porticum Philippi. si Hercules te aspexerit, occidisti.

N O T E.

Tres putavi.] Tempora Labieni erant capillata, medium vero caput erat glabrum; atque ita tria fuisse capita facite dicit, epig. 83. lib. 10.

Quales nec.] Etiam si ad ornandum pueri caput paucissimi requirantur.

In longa area.] hoc est, in summa calva.

Decembri.] hoc est, saturnalibus, quibus ultro citroque dona mittebantur.

Cum prandia.] Tunc enim Domitianus opsonia plebi distribuebat, unus au-

tem Labienus cum trium hominum speciem referret, tres quoque sportulas referre debuit.

Talem Geryonem.] Qui triceps victus est ab Hercule. Hæc nota historia, de qua iterum infra epig. 66.

Porticum.] Ubi erat Herculis statua. Jocus elegans quaesitus a calva Labieni; ut enim Domitianus erravit in sportulis distribuendis, uni tibi tres largitus, ita errans Hercules te pro Geryone invadet.

In Charopinum

cœnæ captatorem importunum. LI.

C OENO domi quoties, nisi te, Charopine, vocavi,
Protinus ingentes sunt inimicitiae;
Meque petis stricto medium transfigere ferro,
Si nostrum sine te scis caluisse focum.

Nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit?

Improbius nihil est hac, Charopine, gula:

Define jam nostram, precor, observare culinam,

Atque aliquando meus det tibi verba coquus.

INTERPRETATIO.

O Charopine, quoties ceno domi, nisi te invitavi, statim graves inimicitiae intercedunt; & queris me transadigere educito gladio, si novisti caluisse nostrum focum sine te. Nec igitur mihi permitte-

tur semel fecisse furtum? O Charopine, nihil peius est hac belluaticque: jam cessa speculari nostram culinam, & meus coquus aliquando te circumveniat.

NOTÆ.

Si nostrum.] hoc est, si scis me domi cœnasse, te non vocato.

Nec semel.] id est, non licebit mihi vel semel domi cœnare te incito?

Ad Rufum de caussidico inurbano. LII.

HIC qui libellis prægravem gerit lævam,
Notariorum quem premit chorus lævis,
Qui codicillis hinc & inde prolatis,
Epistolisque commodat gravem vultum
Similis Catoni, Tullioque, Brutoque;
Exprimere, Rufe, fidiculæ licet cogant,
Ave Latinum, χαῖπε non potest Græcum.
Si fingere me istud putas, salutemus.

INTERPRETATIO.

Hic qui gestat sinistram onustam libellis, quem circumdat mollis corona notariorum, qui accomodat grave supercilium epistolis, & codicillis hinc & hinc oblati, par Catoni, & Ciceroni,

& Bruto; O Rufe, quamvis fidiculæ cogant, nequit proferre ave latinum, nec χαῖπε græcum. Si credis a me excogitari istud, salutemus illum.

NOTÆ.

Prægravem gerit.] Libellos vel supplices, vel accusatorios palam ferebat in via hic caussidicus, ut negotiorum suorum multitudinem populo ostentaret, De notario vide lib. 14. epig. 208. *Lævis male levis* propter legem carminis. *Qui codicillis.* hoc est, qui attente, & sublato supercilio aures præbet codicillis. Sunt autem codicilli, parvi quidam & breves codices, in quibus veteres

supremas suas voluntates scribebant, non adhibitis iis soleanitatibus, quæ in testamentis requirebantur. Porro codices erant tabulæ ligneæ unde codicilli dicti, in quibus scribebant veteres.

Similis Catoni.] Non humanitate quidem, aut moribus, sed negotiorum multitudine & gravitate. Cato, Tullius, & Brutus percussor Cæsaris, viri sunt notissimi.

Fidi-

Fidicula,] Adeo inurbanus est, ut nec tormentis cruciatus possit adduci ad reddendam salutem vel Græce, vel Latine. Raderus aliter: hoc est, inquit, adeo imperitus est hic caussidicus, ut ave Latinum quidem proferre possit, græcum vero nequeat *χῶπε*, id est, ave. Eligat lector. Fidiculæ quæ in tormentis nume-

rantur, inquit Turnebus lib. 4. cap. 3. mihi videntur lascivia quadam joci nomen invenisse, quod ut in fidibus nervi, item quoque ut nervi hinc & inde multis funibus homines distendebantur, sed & illa machina funes multos ut nervos habebat.

In Postumum,

passim commemorantem sua beneficia. LIII.

QUÆ mihi præstiteris memini, semperque tenebo:
Cur igitur taceo, Postume? tu loqueris,
Incipio quoties alicui tua dona referre,
Protinus exclamat, Dixerat ipse mihi.
Non belle quædam faciunt duo, sufficit unus
Huic operi. si vis, ut loquar, ipse tace.
Crede mihi, quamvis ingentia, Postume, dones,
Auctoris pereunt garrulitate sui.

INTERPRETATIO.

Recorde corum qua in me contuleris,
& recordabor in æternum; cur ergo
sileo, o Postume (quia tu loqueris. Quo-
ties exordior narrare alicui tua munera,
statim exclamat, Ipse mihi narraverat.

Quodam non sunt convenienter a duo-
bus, unus par est huic operi; si placet,
ut loquar, ipse tace. O Postume, crede
mihi, licet des ingentia, intereunt loqua-
citate sui auctoris.

N O T A.

Tu loqueris,] Lege Senecam lib. 2.
de beneficiis cap. 10. & 11. dantem oportet
oblivisci, inquit poeta, meminisse
vero solum accipientem.

Quamvis ingentia, Postume, dones.
Pereunt.] Beneficia enim a se collata
commemoranti nulla amplius gratia
debetur.

Quamvis ingentia dones.] Alii;

Ad Bassum

vilem poetam. LIX.

COLCHIDA quid scribis, quid scribis, amice, Thyesten?
Quid tibi vel Niobe, Basse, vel Andromache?
Materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis
Deucalion, vel, si non placet hic, Phaeton.

INTERPRETATIO.

O Amice, quid componis fabulam Me-
dææ & Thyestæ? O Basse, quid Niobe
aut Andromachæ sibi materia est? Mihi

crede. Deucalion est argumentum conve-
nientissimum tuis scriptis; aut, si hic non
arridet, Phaeton.

N O T A.

Colchida.] Colchis, hodie *Mengrellia*,
patria Medææ pro qua sumitur: ejus vero
hystoria sicut & Thyestæ satis nota.
Epig. 45. lib. 3. & Andromachæ uxoris

Hæstoris ex Seneca & Euripide: Niobes
in saxum conversæ ex Ovidio lib. 6. Me-
tam. Poeta carpit hunc Bassum, qui
argumentum suis verbis conveniens

non fumeret: argutissime autem dicit Deucalionem, & Phaetontem materiam esse idoneam malo poetæ; atque ita indicat carmina Bassi vel aquis vel flammis esse digna. Deucalion fuit tempore diluvii, & illum ponit pro diluvio: Phaeton flammis perit, pro quibus hoc loco usurpatur. Simile est epigramma in Anthologia lib. 2. *us Ζωγανος*.

Quid tibi vel Niobe.] Legunt alii, *Quid tibi vel Nioben, Basse, vel Andromachen?*

& subintelligendum, *scriptio est*: hoc est, quid scribis Nioben, &c. Sic apud Plautum in Aulularia,

Quid tibi meam satio est?
hoc est, Quid meam tangis? Judicet lector.

De Rhetore
oblivioso LV.

EXTEMPORALIS factus est meus rhetor:
Calpurnium non scripsit, & salutavit.

INTERPRETATIO.

Extemporalis evasit meus rhetor, non scripsit Calpurnium, & salutavit.

N O T A.

Extemporalis.] Poeta irridet Apollonium rhetorem, de quo supra epig. 22. qui adeo infelicitis erat memoriæ, ut nomina eorum, quos erat salutaturus, scriberet, ut ea memoriter edisceret: jam

vero tantum exercitatione profectum fecerat, ut ex tempore aliquem nominare posset, etsi nomen ejus antea non scripserat.

De Aquila
portante Jovem. LVI.

Dic mihi quem portes, volucrum regina? Tonantem:
Nulla manu quare fulmina gestat? amat:
Quo calet igne deus? pueri. cur mitis aperto
Respicis ore Jovem? de Ganymede loquor.

INTERPRETATIO.

O Avium regina, dic mihi quem feras Jovem: cur nulla fulmina gerit manu? Amore captus est: qua flamma uri-

tur Deus? Pueri. Cur lenis respicis Jovem ore patenti? Loquor de Ganymede.

N O T A.

De aquila.] Inscribunt alii, *Cum aquila portante Jovem dialogismus, Dic mihi.*] Per se patet hoc epigram-

ma: aquila enim Jovem portans a poeta interrogata respondet.

Ad Lupum
solicitem de filio erudiendo. LVII.

QUI tradas, Lupe, filium magistro
Quæris sollicitus, diuque tentas:
Omnes grammaticosque rhetorasque,

Devites,

Devites, moneo: nihil sit illi
Cum libris Ciceronis, aut Maronis,
Famæ Rutilium suæ relinquat:
Si versus facit, abdicet poetam.
Artes discere vult pecuniosas?
Fac, discat citharædus, aut choraulæ.
Si duri puer ingeni videtur,
Præconem facias, vel architectum.

INTERPRETATIO.

O Lupo, anxius perquisis cui præceptori
committas filium, & disce periculum
facis. Suadeo ut fugias omnes gramma-
ticos & rhetoras: non legat libros Cicero-
nis aut Virgilii, non curet existimationem

Rutilii: si componis carmina, averte
illum a poetis: An cupit discere artes quæ
suas? Da operam evadas citharædus aut
choraulæ. Si puer videtur mentis stupida,
efficias illum præconem aut architectum.

NOTÆ.

Diuque tentas.] Alii,
Quævis felicitas diu, rogæque.
Scribitur felicitus atque felicitus.
Omnes grammaticos.] Hoc Lupo con-
siliū affert per ironiam, quod tunc
Romæ non esset locus honestis artibus.
Famæ Rutilium.] Videtur is esse quem
commendat Cicero 1. de Oratore, &
Suetonius in Augusto cap. 89.
Fac discat citharædus.] Græcus di-
cendi modus: hoc est, discat fieri ci-

tharædus. Choraulæ is est qui tibiæ in
choro inflat: citharædi vero & choraulæ
ars tunc summo fuit in pretio. Sic poe-
ta acute carpit mores sui temporis.

Si duri puer.] Architectus sane inge-
nio valere debet, & multis semper lau-
dibus fuit celebrata architectura, Sed
hoc invidiose dicit Martialis, quod plus
architectis & præconibus, quàm viris
doctis & poetis faverent Romani.

Ad Cinnam,
quem dominum vocabat. LVIII.

CUM voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere
Sæpe etiam servum sic resaluto meum.

INTERPRETATIO.

O Cinna, cum te appello dominum, noli te efferre: sic quoque crebro saluto meum
servum.

NOTÆ.

Noli tibi.] Alii *nolo*, minus bene. *let*: sic & servum appellabat, vel cum
Cinnam dominum assentatorie vocabat ipsi blandiretur, vel cum illum irride-
poeta, cum aliquid ab eo impetrare vel-
ret.

Ad Postumum,
de percipendis voluptatibus sine mora. LIX.

CRAS te vidurum, cras dicis, Postume, semper:
Dic mihi cras istud, Postume, quando venit?
Quam longe cras istud, ubi est, aut unde petendum?
Numquid apud Parthos, Armeniosque later?

Jam cras istud habet Priami vel Nestoris annos,
 Cras istud quanti dic mihi possit emi ?
 Cras vives: hodie jam vivere, Postume, serum est;
 Ille sapit, quisquis, Postume, vixit heri.

I N T E R P R E T A T I O.

O Postume, perpetuo praeclamas cras te
 frui surum vita: O Postume, dic mihi
 quando illucescis istud cras? quam procul
 est cras istud, ubi est, aut unde accersen-
 dum? Num delirascis apud Parthos &
 Armenios? Jam cras istud habet annos

Priami vel Nestoris. Dic mihi quo pretio
 istud cras comparari possit? Cras vives:
 tardum est, o Postume, jam vivere hodie.
 O Postume, ille sapiens est quisquis vixit
 heri.

N O T A.

Cras te.] Idem est argumentum epig.
 16. lib. 1. Voluptates nempe sine mora
 esse percipiendas. Ludit poeta in fre-
 quenti repetitione istius *cras*.

Apud Parthos.] Parthia Asia regio,
 quam hodie vocant alii *Arach*, alii *Che-
 rasan*. Armenia duplex: major hodie
Turcomania; minor hodie, secundum

aliquos, *Anaduale*; secundum alios,
Persian.

Jam cras istud.] Moram vitæ hilari
 interponens annos Nestoris vel Priami
 assecutus es, quorum ætas & historia
 omnibus nota est.

Ille sapit.] Idem dixit epig. 16.
 lib. 1.

Ad Stellam,
 cui parva munera miserat. LX.

QUOD non argentum, quod non tibi misimus aurum,
 Hoc facimus causa, Stella diserte, tua:
 Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti;
 Fictilibus nostris exoneratus eris.

I N T E R P R E T A T I O.

O Stella facunde, quod ad te non mis-
 mus argentum nec aurum, hoc faci-
 mus in tuam gratiam. Quisquis donavit

ingentia, cupiit ad se remitti ingentia:
 fictilia nostra te levabunt onere.

N O T A.

Quod non.] hoc est, Ad te mitto
 parva munera, ut facile, si volueris,
 par pari reteras: odit enim poeta, ut
 ipse dicit epig. 18. hoc libro,

Dolosas munerum & malas artes.

Vide epig. 56. lib. 4.

Exoneratus.] Liberatus eris onere ad
 me munera remittendi, cum nostra vasa
 fictilia parvi sint momenti.

Ad detractorem,
 cui famam denegat. LXI.

ALLATRES licet usque nos, & usque,
 Et gannitibus improbis lacerassas:
 Certum est hanc tibi pernegare famam,
 Olim quam petis in meis libellis,
 Qualiscumque legaris ut per orbem:
 Nam te cur aliquis sciat fuisse?
 Ignotus pereas, miser necesse est;

Non

Non deerunt tamen hac in urbe forsan
Unus, vel duo, tresve, quatuorve,
Pellem rodere qui velint caninam,
Nos hac a scabie tenemus unguēs.

INTERPRETATIO.

Quamvis allatres nos semper, & semper provocos perfidiosis gannitibus. ratum est tibi recusare hanc existimationem, quam jamdiu quæres in meis libris, ut qualiscumque sis notus per orbem. Cur enim aliquis noverit te vixisse? O

arumnose, oportet te nunci incognitum, Nihilominus hæc in urbe forte reperientur unus, vel duo aut tres, aut quatuor, quibus placeat rodere pellem caninam. Nos cohibemus unguēs ab hac scabie.

N O T A.

Gannitibus.] hoc est, maledictis & convitiis.

Pellem rodere.] hoc est, qui velint te canem insectari maledictis; invidi quippe & maledici canibus comparantur. Horatius epodon 6.

Quid immerentes hospites vexas, canis Ignarus adversum lupos?

Nos hac a scabie.] A libidine maledicendi me cohibebo, nec umquam meis in versibus legetur nomen tuum, unde famam qualemcumque colligeres.

In Marianum,
quem imprudentiæ accusat. LXII.

CRISPULUS iste quis est, uxori semper adhæret
Qui, Mariane, tuæ; Crispulus iste quis est
Nescio quid dominæ teneram qui garrit in aurem;
Et sellam cubito dexteriore premittit:
Per cujus digitos currit levis annulus omnes;
Crura gerit nullo qui violata pilo?
Nil mihi respondes? uxoris res agit, inquis,
Iste meæ; fane certus, & asper homo est,
Procuratore vultu qui præferat ipso;
Acrior hoc Chius non erit Aufidius.
O quam dignus eras alapis. Mariane, Latini,
Te successurum, credo ego, Panniculo.
Res uxoris agit? res nullas Crispulus iste:
Res non uxoris, res agit iste tuas.

INTERPRETATIO.

OMariane, quis est iste Crispulus qui semper adhærescit tuae conjugis? quis est iste Crispulus qui insurret in teneram aurem dominæ nescio quid, & incumbit casbedra cubito dexteriore, per cujus omnes digitos fluit levis annulus, cujus crura non sunt polluta nullo pilo? Nihilne mihi respondes? Iste, ais, administrat negotia mea conjugis: espectus quidem &

gravis est homo; qui fronte ipsa exprimat procuratorem. Chius Aufidius non erit asperior hoc Crispulo. O Mariane, quam mereris colaphos Latini, ego puto te occupaturum locum Panniculi. Procuratne negotia uxoris? Iste Crispulus nulla procurat negotia; iste non curat res uxoris, sed tuas.

Crispulus.] Poeta irridet Marianum, qui inepte crederet, quemdam crispulum, hoc est mollem, & capillis crispis juvenem uxoris suæ esse procuratorem. *Qui violata pilo.*] Cujus crura lævia sunt, & depilata.

Sane certus.] hoc est eruditus, quem nulla ratio rei gerendæ fallit.

Non erat Aufidius.] Mæchus notissimus ex Juvenalis satyra 9. versu 25. Sensus est: Aufidius Chius non esset procurator gravior, nec certior hoc Crispulo.

Alapis latini.] Odigne, inquit Farnabius, qui in spectaculis theatralibus risum moveas alaparum contumeliis exceptus, non secus ac Panniculus mimus, a Latino mæchi partes agente cæsus, epig. 72. lib. 2.

Os tibi præcisum, quanto non ipse Latinus

Viliæ Panniculi percussit ora sono.

Res agis, iste mas.] Mæchus quippe mariti partes sustinet.

Ad Hospites,

quibus hortos offert sine supellectili. LXIII.

JURE tuo nostris maneat licet hospes in hortis:
Si potes in nudo ponere membra solo;

Aut si portatur tecum tibi magna supellex:

Nam mea jam digitorum sustulit hospitibus.

Nulla tegit fractos, nec inania culcitra lectos,

Putris & abrupta fascia recte jacet.

Sit tamen hospitium nobis commune duobus;

Emi hortos, plu est; instrue tu, minus est.

INTERPRETATIO.

O Hospes, potes pro jure tuo commorari in nostris hortis, si potes recumbere in terra nuda: vel si tecum fersis magna supellex: mea enim jam sustulit digitorum hospitibus. Nulla culcitra nec detrita

operit cubilia fracta: & infecta putrida jacet sine disrupto. Nihilominus diversarum commune sit nobis ambobus; mercedus sum hortos, plus est: tu adorna, minus est.

N O T E.

Nam mea.] hoc est, mea supellex consumpta est frequenti hospitio. Metaphora est petita a gladiatoribus, qui cum essent victi digitorum tollebant in signum victoriæ adversario concessæ. *Mea supellex sustulit digitorum hospitibus,* hoc est victa est, atque attrita ab hospitibus. Vel forte hæc metaphora petitur a licitationibus in quibus, teste Festo, in ver-

bo *maneps* digito sublato emptorem se aliquis profitebatur. Et sensus erit: Mea supellex emta est ab aliis hospitibus, id est, alii hospites supellectilem meam tamquam a se curam consumpserunt. Eligat lector.

Putris & abrupta.] Fasciæ lecti seu infectæ humi demissæ sunt, ruptis nempe funibus quibus sustentantur.

Ad Ponticum

scriptorem ineptum. LXIV.

QUID sentis, inquis, de nostris, Marce, libellis?

Sic me sollicitus, Pontice, sæpe rogas.

Admiror, stupeo; nihil est perfectius illis;

Ipse tuo cedit Regulus ingenio.

Hoc sentis? inquis, faciat tibi sic bene Cæsar.
Sic Capitolinus Jupiter, immo tibi.

INTERPRETATIO.

O Marce, quid censes, ais, de nostris *sua solarsia. Hocne censes? ais, sic nostris propitio Cæsare, sic Jove Capitolino, imo tu.*
scriptis? O Pontico, crebro anxius sic me interrogas. Admiror, stupeo; nihil est elegantius illis. Regulus ipse primas dat

N. O. T. A.

Quid sentis.] Ponticum deridet, cuius *usurpatur in precationibus. Ponticus precatur ut sic Jupiter bene faciat Martiali, ut de ejus scriptis bene senserat.*
Regulus.] Caussidicus celebris de quo *Imo tibi.*] Precationem Pontico regerit poeta: mala enim erat, cum male sensisset de Pontici verbis.

epig. 13. lib. 1.

Facias tibi sic.] Sic particula sæpe

Ad suos ministros,

genialiter esse vivendum, cum moriendum sit. LXV.

SEXTANTES, Calliste, duos infunde Falerni:

Tu super æstivas, Alcine, funde nives.

Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo,

Lassenturque rosis tempora sutilibus.

Jam vicina jubent nos vivere Mausolea:

Cum doceant, ipsos posse perire deos.

INTERPRETATIO.

O Calliste, infundes duos sextantes Falerni: tu Alcine super Falernum *gentur rosis consutis. Jam propinqua monumenta hortantur nos indulgere genio: cum argumento sint, posse mori ipsos deos.*
funde nives æstivas. Capillus madens amomo pinguescat mihi, & tempora defatigantur.

N. O. T. A.

Sextantes,] Sextans est sexta pars assis, atque ita duabus unciiis constat; cum de mensuris agitur, duos continet cyathos.

Tu super.] hoc est, aquam gelidam e nivibus expressam funde. Alii legunt *solus.*

Pinguescat.] Unguentis madidis, & floribus coronati convivabantur veteres. *Amomo,* hoc est unguenta ex amomo arbore odorifera expresso: rosas vero *sutiles* dixit pro corona ex rosis facta, & consuta.

Jam vicina.] hoc est, sepulcrum Augusti ad similitudinem Mausolei ab Artemilia extracti; de quo epig. 1. lib. Spect. nos invitatur ad voluptates alacriter percipiendas. Legunt alii *Tam vicina*, quod sepulcrum Augusti proximum esset ei loco, in quo potabat Martialis. *Vivere*] hoc est voluptatibus indulgere, & epig. 16. lib. 1. epig. 59. lib. 2.

Ipsos deos.] Cætares intellige, quos tamquam deos colebat populus.

Ad Cæsarem

Domitianum, cuius spectacula commendat. LXVI.

ASTRA, polumque dedit, quamvis obstante noverca,

Alcidæ, Nemeæ terror, & arcas Aper:

Et castigatum Libycæ ceroma palæstræ:

Et gravis in Siculo pulvere fusus Eryx:

Sylvarumque tremor, tacita qui fraude solebat
 Ducere nec rectas Cacus in antra boves.
 Ista tuæ, Cæsar, quota pars spectatur arenæ?
 Dat majora novus prælia mane dies.
 Quot graviora cadunt Nemeæo pondera monstro?
 Quot tua Mænalios collocat hasta sues?
 Reddatur si pugna triplex pastoris Iberi,
 Est tibi, qui possit vincere Geryonem.
 Sæpe licet Grajæ numeretur bellua Lernæ,
 Improba Niliacis quid facit Hydra feris?
 Pro meritis cælum tantis, Auguste, dederunt
 Alcidiæ cito dii, sed tibi sero dabunt.

I N T E R P R E T A T I O .

Hercules licet noverca impediēte affec-
 tusus est sidera & cælum propter
 victum leonem terrorem Nemeæ, atque
 aprum Arcadiæ: & punitum ceroma pa-
 læstre Africæ; atque Erycem gravem pro-
 stratum in pulvere Siculæ: & Cacus tre-
 morem sylvarum, qui latentibus dolis so-
 lebat ducere boves aversas in speluncas.
 Ista, o Cæsar, quota portio est tuæ arenæ,
 lux nova mane exhibet majora certami-

na. Quot pondera procumbunt graviora
 monstro Nemeæo? quot sues Mænalios ster-
 nit tua hasta? si triplex certamen pastoris
 Iberi venovetur, habes cum qui valeat
 superare Geryonem. Quamvis crebro præ-
 dicetur bellua Lernæ Arcadiæ, quomodo
 Hydra pestifera potest comparari feris Ni-
 li? O Auguste, dii pro tantis meritis ce-
 leriter donaverunt Herculem cælo, at te
 donabunt tarde.

N O TÆ.

Obstante noverca.] Junone quæ ode-
 rat Alcmenam Amphitryonis uxorem,
 Jovis pellicem, & Herculis matrem.

Nemeæ terror.] In Nemeæa sylva Ar-
 golidis leo, in Arcadiæ vero aper Mæ-
 nalius interfectus est ab Hercule. Vide
 epig. 27. lib. Spect.

Libycæ ceroma.] Antæum intellige,
 pro quo per metonymiam dixit ceroma,
 id est unguentum ex oleo, pulvere, &
 cera mixtum, quo ungebantur athlete.
 Libycæ palæstræ: in Lybia enim cum
 Antæo pugnavit Hercules, cujus certa-
 men fule describit Lucanus lib. 4.

Fusus Eryx.] Veneris filius cæstum
 certamine in Sicilia victus est ab Her-
 cule.

Cacus.] Vulcani filius, latro insignis
 qui boves in antrum suum cauda retro
 traxerat, ne earum vestigia deprehen-
 derentur. Hoc modo bovem Herculi ra-
 puerat, a quo deprehensus in Albano
 monte interfectus est. Virg. 8. Æneid.

Ista.] Omnia nempe Herculis facta,
 o Cæsar, cum tuis spectaculis collata
 quotam partem efficient?

Mane dies.] Mane cum bestiis pugna-
 bant gladiatores, post meridiem vero
 inter se. Seneca epist. 7. Mane leoni-
 bus & ursis homines, meridie spectatori-
 bus suis obijciuntur. Interfectores inter-
 fecturis jubentur obijci, & victorem in
 aliam detinent eadem, &c.

Collocata hasta.] Epig. 15. lib. Spect.
 dixit poeta,

— longo porrexisti vulnere pardum,
 Ex hoc versu, & duobus sequentibus
 colligunt interpretes hoc epigramma re-
 ferri ad Carpophorum, de quo lib. Spect.
 epig. 27. & Domitiano tribuit quicquid
 venator ejus Carpophorus facit.

Pastoris Iberi.] Geryoni nempe trici-
 pitis victi ab Hercule in Hispania.

Est tibi.] Carpophorus nimirum.

Bellua Lernæ.] Lernæ est Achaiz lo-
 cus, & palus in qua erat hydra novis
 capitibus in locum abscissorum renascen-
 tibus perniciofa, quam tamen domuit
 Hercules.

Niliacis feris.] Crocodilos intellige,
 qui in spectaculis exhibiti interficieban-
 tur, cum quibus ipsam hydram confe-
 rendam

rendam esse negat poeta . quo tamen tarde donaberis, ut diu rem-
Sed tibi sero.] Majora sunt tua gesta pumpublicam administres.
 Herculis factis, atque dignior es cælo,

In Pontiliannum
 inurbanum . LXVII.

SÆPE salutatus, numquam prior ipse salutas:
 Sic erit æternum, Pontiliane, vale.

INTERPRETATIO.

CRebro salutatus, numquam ipse salutas prior : O Pontiliane, sic eris æter-
 num vale.

NOTÆ.

O Pontiliane.] quem poeta ut inurbanum & agrettem hominem carpit, qui neminem unquam ipse prior salutarer.

Sic erit.] Sic solebant antiqui salutare mortuos. Virgilius:

—salve mi maxime Palla,
 Æternumque vale.

Sensus est : Te in posterum mortuum existimabo, cum omnis in te mortua sit humanitas.

De Hirundine,
 quæ hyeme in Africam non avolarat. LXVIII.

HIBERNOS peterent solito cum more recessus
 Atthides, in nidis una remansit avis.
 Deprendere nefas ad tempora verna reversæ,
 Et profugam volucres diripueræ suæ.
 Sero dedit pœnas, discerpi noxia mater
 Debuerat : sed tunc, cum laceravit Itym.

INTERPRETATIO.

CUm hirundines more solito peterent discerpserunt fugitivam. Tardè punita est,
 hyemalia receptacula, una volucris nefanda mater dilanianda erat : at tunc,
 remansit in nidis. Primo vere reversæ agno- cum dilaniavit Itym,
 verunt scelus, atque aves suæ speciei

NOTÆ.

Atthides.] Sic hirundines dictæ sunt a Progne Pandionis regis Atticæ filia, quæ in hirundinem fuit conversa. Ovidius 6. Metam.

Deprendere nefas.] Nefas vocat, quod ista hirundo ab aliarum more desciverit, nec cum reliquis avolarit.

Noxia mater.] Progne in hirundinem conversa tunc, inquit, fuit discerpenda, cum Itym suum filium dilanatum Tereo marito apposuit comedendum, ob stupratam ab illo Philomelam suam sororem.

Ad Lesbiam,
 cujus flavam comam vituperat : LXIX.

ARCTOA de gente comam tibi, Lesbia, misi:
 Ut scires quanto sit tua flava magis.

INTERPRETATIO.

○ *Lesbia, ad te misi casariam ex septemtrionali natione, ut cognosceres quanto tua sit magis flava.*

N O T A.

Arctoa de gente.] Ex Germania, quæ est sub Arcto ad Septemtrionem: Germani vero flavam comam alunt, at Romæ nigram alebant matronæ, flavam meretrices. Sic Poeta Lesbiz impudicitiam ostendit, quæ flavos crines affectaret.

Juvenalis de Messalina sat. 6. versu 121.
Et nigrum flavo crinem abscondente galeto
Intrauit calidum veteri centone lupanar.

In Marcum Antonium,
Ciceronis interfectorem. LXX.

ANTONI Phario nil obicere Photino,
Et levius tabula quam Cicerone nocens:
Quid gladium, demens, Romana stringis in ora?
Hoc admisisset nec Catilina nefas.
Impius infando miles corrumpitur auro:
Et tantis opibus vox tacet una tibi.
Quid profunt sacræ pretiosa silentia linguæ?
Incipient omnes pro Cicerone loqui.

INTERPRETATIO.

○ *Antoni nihil opposuisse Photino Aegyptio, & minus nocens tota proscriptionum tabula quam uno Cicerone: O insane, quid educis enses in ora Romanorum? Nec ipse Catilina fecisset hoc sce-*

las. Impius miles corrumpitur improbo auro: & tanta pecunia vox una silet tibi. Quid juvant cava silentia sacræ linguæ, Omnes incipiens loqui pro Cicerone.

N O T A.

Antoni.] Nota est Antonii triumviri historia, qui multos cives Romanos proscriptione durante interfici iussit, scelus tamen minus alios omnes interficiens, quam unum Ciceronem opprimens admisit: Photinus Aegyptius Pompejum magnum iussu Ptolemæi occidit.

Romana stringis.] Ultimam vocalem vocis præcedentis brevem produxit propter duas consonantes sequentis dictionis. Sic Virgilius:

— date tela, scandite muros.
Romana in ora.] hoc est in Cicerone.

nem. Unde epig. 65. lib. 3. de eodem Cicerone:

Hoc tibi, Roma, caput, cum loqueris, erat.

Nec Catilina.] Notus ex Sallustii historia.

Miles corrumpitur.] percussor Ciceronis.

Pretiosa.] hoc est, Magno pretio silentium frustra emisti, o Antoni, cum totus populus dicat, quod jam tacet Cicero, epig. 82. lib. 2.

De Syrisco
decoctore. LXXI.

INFUSUM tibi nuper a patrono
Plenum maxime centies Syriscus

In sellariolis vagus popinis
Circa balnea quatuor peregit.
O quanta est gula, centies comesse!
Quanto major adhuc, nec accubare!

I N T E R P R E T A T I O.

Syriscus errans in sellariolis popinis circum quatuor balnea consumpsit centies laxum nuper sibi donatum a patrone. O quanta est belluatio decoxisse centies! quanto major adhuc non accumbere!

N O T A E.

Plenum centies.] Centena scilicet festerium millia integra. Syrisus itaque manuissus dictam summam a patrone acceperat, quam breviter consumpsit in popinis sellariolis, quæ tabernæ erant in quibus ganeones non accubendo,

ut mos erat honestorum virorum, sed sedendo ventri indulgebant.

Circa balnea quatuor.] Thermas Neronianas, Grylli, Titi, & Agrippæ, ut putant interpretes.

Ad Faustum,

quem vocat in agrum Trebulanum. LXXII.

HUMIDA qua gelidas summittit Trebula valles,
Et viridis Cancri mensibus alget ager;
Rura Cleonæo numquam temerata leone,
Et domus Æoliæ semper amica Noto,
Te, Faustine, vocant, longas hic exige messes
Collibus, hibernum jam tibi Tibur erit.

I N T E R P R E T A T I O.

*U*Biuda Trebula deprimis frigidæ valles, atque ager virens, friget mensibus Cancri; rura numquam violata Cleonæo leone, & villa semper oblecta Austro

Æoliote invitat, o Faustine: his collibus age longas dies astivos, jam frueris Tibure hyemis tempore.

N O T A E.

Trebula.] vicus aut oppidum in Sabinis ætate frigidissimum.

Cancris mensibus.] Mense scilicet Julio, quo Cancer signum cœleste fervet; & mense Augusto, quo Leo ardet; Cleonæus dictus, quia prope Cleonæ oppidum Peloponnesi leonem inter astra deinde relatum interfecit Hercules.

Noto.] ventus meridianus pluviosus, Æolius autem dicitur, quod in ditione Æoli sint venti.

Hibernum.] hoc est, Trebulanus ager adeo frigidus est, ut ætate non jam trigido Tibure, sed Trebulæ mansurus sis, Vide epig. 57. 60. & 62. lib. 4.

De origine Bacchi. LXXIII.

QUI potuit Bacchi matrem dixisse tonantem,
Ille potest Semelen dicere, Ruse, patrem.

I N T E R P R E T A T I O.

*C*ui licet vocare Jovem matrem Bacchi, illi licet, o Ruse, vocare Semelen patrem.

N O T A.

Qui posuit.] διμῆμος a Græcis dictus
est Bacchus, hoc est habens duas matres,
Semelen nempe Cadmi filiam, & Jovem
ex cujus femore natus esse dicitur. Hæc
nota est fabula.

Posest Semelen.] Nam ut Jupiter vir
& tamen mater, ita Semele licet femi-
na potest dici pater; aut si hoc absur-
dum, erit & illud.

Ad Theodorum
ineptum scriptorem. LXXIV.

NON donem tibi cur meos libellos
Oranti toties, & exigenti,
Miraris, Theodore? magna causa est,
Dones tu mihi ne tuos libellos.

I N T E R P R E T A T I O.

O Theodore, mirarisne cur non dem tibi *stulanti? Magna Causa est, ne tu mihi*
meos libros toties roganti atque expo- *des tuos libellos.*

N O T A.

Non donem.] Per se patet hoc epigramma, cui simile plane est epigramma
2. lib. 7.

De Pompejo & filiis. LXXV.

POMPEJOS juvenes Asia, atque Europa, sed ipsum
Terra tegit Libyes, si tamen ulla regit.
Quid mirum toto si spargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco.

I N T E R P R E T A T I O.

A *Sia atque Europa* condunt Pompejos *mirum si diffunditur per universum man-*
juvenes, at terra Libye condit ipsum dum? Tanta ruina nequibus jacere uno
Pompejum, si tamen illa condit. *Quid loco.*

N O T A.

Asia atque Europa.] Nobile elogium
Pompeji & filiorum. Cneius Pompeji
magni filius periit in Hispania a Cæsare
victus ad urbem *Mundam*. Sextus vero
a militibus Antonii *Milesi* interceptus
in Asia interiit: Pompejus pater in Afri-
ca ad Pelusium occisus est, de cujus
morte jam dictum epig. 65. lib. 3.

Si tamen ulla regit.] Non constat

enim sepultum fuisse Pompejum, ut pa-
tet ex hoc disticho:

Marmoreo in tumulo Litinus jacet, at

Cato parvo,

Pompejus nullo, quis putat esse deos?

Toto orbe.] hoc est in tribus orbis par-
tibus tunc cognitis, de quibus Pompejus
magnus triumpharat, teste Cicerone pro
lege Manilia.

Ad Quintum
mæchum. LXXVI.

QUÆ legis causa nupsit tibi Lælia, Quinte,
Uxore potes hanc dicere legitimam?

I N T E R P R E T A T I O.

O Quinte, potesne vocare legitimam uxorem Læliam, quæ tibi nupsit propter
legem?

NO-

N O T E.

Que legis causa.] Legem Juliam in adulteros revocavit Domitianus, de qua Juvenalis sat. 2.

qui tunc leges revocabat amatas.

Lælia ergo adultera Quinto mæcho

nupsit, ne puniretur. Legitima uxor dicitur quæ secundum leges nubit: in quo verbo ludit poeta, cum metu legis Juliæ nupsisset adultera hæc Lælia, quæ legi obsecuta aliquo modo uxor legitima videri poterat; lege epig. 7. lib. 6.

Ad Cinnam
pauperem. LXXVII.

PROFECIT poto Mithridates sæpe veneno,
Toxica ne possent sæva nocere sibi.
Tu quoque cavisti cœnando tam male semper,
Ne posses unquam, Cinna, perire fame.

I N T E R P R E T A T I O.

Sæpe hausto veneno confectus est Mithridates, ne virum crudele posses obesse sibi. Tu etiam, o Cinna, cœnando semper tam male, providisti ne posses unquam necari fame.

N O T E.

Profecit poto.] Plinius lib. 29. cap. 2. *Unui* (Mithridati) excogitatum quotidie venenum bibere, præsumptis remediis, ut consuetudine ipsa innoxium fieret. Primo inuenta genera antidoti, ex quibus

unum etiam nomen ejus retinet. Illius inventum autem sanguinem anatum Ponticatum miscere antidotis, quoniam veneno vivens. De eo agit etiam Gellius lib. 17. cap. 16.

Ad Marullum
assentatorem. LXXVIII.

NARRATUR belle quidam dixisse, Marulle,
Qui te ferre oleum dixit in auriculam.

I N T E R P R E T A T I O.

O Marulle, quidam refertur lepide dixisse, qui dixit se instillare oleum in auriculam.

N O T E.

Qui te ferre.] Assentatores enim dum potentioribus blandiuntur, in eorum aures oleum infundere videntur. Alii aliter explicant hoc adagium, & legunt *in auriculæ*, ut sit sensus: Marullum rigida & supina aure fuisse, id est omnia averfantem & fastidientem aliorum dicta. Sic epig. 42. lib. 6.

Non attendis, & aure me supina

Jamdudum quasi negligentes audis. Metaphora ducta a gestu eorum, quibus aliquid in aurem infusum est; &, ne effluat, aurem supinant. Qui loqui non posset, apud antiquos dicebatur oleum ore gestare: ita qui nihil audit, videtur oleum ferre in auriculam. Vel poeta irridet Marullum ita caput incurvantem, ac si in ea oleum tulisset. Eligat lector.

Ad Turanium,
quem invitat ad tenuem cœnam. LXXIX.

Speristi domicœnio laboras,
Turani, potes esurire mecum.
Non deerunt tibi, si soles ~~apponantur~~,
Viles Cappadocæ, gravesque porri.
Divisis cybium latebit ovis,
Ponetur digitis tenendus unctis
Nigra cauliculus virens patella,
Argentem modo qui reliquit hortum,
Et pulsem niveam premens botellus,
Et pallens faba cum rubente lardo.
Mensæ munera si voles secundæ,
Marcentes tibi porrigentur uvæ,
Et nomen pyra quæ ferunt Syrorum.
Et quas docta Neapolis creavit,
Lento castaneæ vapore tostæ;
Vinum tu facies bonum bibendo,
Post hæc omnia forte si movebit
Bacchus, quam solet, esuritionem.
Succurrent tibi mobiles olivæ,
Piceni modo quas tulere rami,
Et fervens cicer, & repens lupinus.
Parva est cœnula, quis potest negare?
Sed fugnes, nihil, audiesve factum,
Et vultu placidus tuo recumbes,
Nec crassum dominus leget volumem,
Nec de Gadibus improbis puellæ
Vibrabunt sine fine prurientes
Lascivos docili tremore lumbos;
Sed, quod non grave sit, nec infacetum,
Parvi tibia condyli sonabit.
Hæc est cœnula, Claudiam sequeris,
Quam nobis cupis esse tu priorem.

INTERPRETATIO.

O Turani, si habes domi cœnavi tri-
stem, licet tibi esurire mecum. Si
soles propinare, viles Cappadocæ, & porri
succo gravi non tibi deerunt. Cybium
dehinc ovis fectis, cauliculus viridis
qui modo allatus est ex horto frigido
tractandus digitis unctis apponetur in ni-
gra patella, & botellus impositus candida
pulsis, & pallida faba cum rubente lardo.
Si dona mensæ secundæ tibi placebunt,

marcentes uvæ tibi apponentur, & pyra
quæ denominantur a Syris, & castanea tostæ
calore moderato, quas produxit erudita
Neapolis: potando probabis vixam esse bo-
num: post hæc omnia, si vipera excitabit
salutam famem, præstantes olivæ tibi
præsto erunt, quas modo produxerunt oleæ
Picenæ, & fervens cicer apponetur, &
repens lupinus. Exigua est cœnula, (quis
potest inficiari?) At nihil dissimulabis,
nec

nec audies quicquam excogitatum, & accubabis fronte tua serena, nec verus leget densum volumen, nec prurientes sine fine puella ex lascivis Gadibus agitabunt petulantes lumbos docili tremore: at tibia

parvi condyli sonabit, quod nec molestum sit, nec illepidum. Hac est cænula: sequeris Claudiam, quam tu optas adesse prius quam nos.

N O

Domicenio.] Nova vox lepide ficta a omo & cæno. Turanius singularis fuit nostris poetæ amicus, de quo iterum epistola lib. 9.

Esuris mecum.] hoc est contentus esse frugali mensa.

Si soles imponitur.] Nimirum tibi non deerunt quæ bibendi desiderium excitent. Merula legit,

Non deerunt tibi sessiles propinque. hoc est sessiles lactucæ ex vicinis hortis, de quibus lib. 3. epig. 47. Plinius lib. 19. cap. 7. facit mentionem Cappadocarum. *Diligentius*, inquit, *plura genera* (lactucarum) *faciunt, purpureas, crispas, Cappadacas, Græcas.*

Cybinus.] Est piscis genus, ex quo cibus conficiebatur simul cum ovis modice scellis.

Uctilis.] Teste Lipsio propter insulum caulibus oleum. Alii legunt *ustis*, propter antithesim alegendis horti.

Et pulvis.] De pulvis scribit Apicius lib. 5. cap. 1. Nivea dicitur, hoc est ex farina tritici candida. Lib. 2. cap. 5. Sic botellum describit Apicius: *Botellum sic facies ex ovi vitellis coctis, nucleis pinis concisis, quibus cepam & porrum confisum, & huiusque crudum admiscebis, cum pipere modico, atque ita intestinum farcies, adjectoque liquamine, & vino decoquant.*

Rubens lardo.] Rubens dicitur lardum vetus & fumosum.

Mæcentes uva.] Alii intelligunt maturas: alii, liquore perfusas.

Vinum tu.] hoc est, si hilariter vinum meum biberis, qualecumque sit, ostendes

r s.

tibi sapere.

Si movebis.] Prava vina bibebant antiqui, ut vomitu purgarent stomachum, quo major deinde foret edendi & bibendi appetentia.

Piceni modo.] De olivis Picenis dictum lib. 4. epig. 44.

Et fervens cicer.] Genus est pisi vel ab igne cocti, vel natura fervidi. *Lupinus repens* dicitur, qui aqua repenti macerabatur: est vero genus leguminis.

Parva est cænula.] sed jucunda, qualis esse solet inter amicos, in qua, quidquid in buccam venerit, quisque garriet sine ullo delatorum timore.

Vultu tuo.] hoc est non composito in alterius gratiam, nec tibi, inquit, ero molestus longi voluminis lectione.

De Gadibus.] De quibus epig. 42. lib. 1. unde puellæ saltatriculæ levitate & lascivia famosæ Romam ducebantur, epig. 42. lib. 2.

Tibia condyli.] Condylus tabicon fuisse videtur. Alii putant loqui poetam de tibia quæ parvum haberet foramen instar condyli, qui proprie nodus est in digitis incurvis extans. Prior sensus mihi videtur melior.

Claudiam] hoc est, aderit & Claudia a te amata, quam libenter sequeris, & omnium primam adesse cupis. Legunt alii,

Quæ nobis cupis esse æ priorum.

Vulgata lectio,

Quam nobis cupis esse æ priorum.

Ne illius amore capiamur, ut nempe scias ea potiaris.

In Zoilum,

suarum vestium ostentatorem. LXXX.

UNDECIES una surrexti, Zoile, cœna,
Et mutata tibi est synthesis undecies,
Sudor inhæreret madida ne veste retentus,
Et laxam tenuis læderet astra cutem.

Quare ego non fudo, qui tecum, Zoile, cœno?

Frigus enim magnum synthesis una facit.

INTERPRETATIO.

O Zoile, surrexisti undecies una cæna, atque undecies mutavisti synthefim, ne sudor retentus remaneret in veste perfusa, & tenuis aura noceret requiffa cusi.

Cur, Zoile, ego non sudo, qui cæno tecum, Una enim synthefis caussa est magni frigoris.

N O TÆ.

Undecies.] Zoilum hunc de quo jam ib. 2. epig. 16. carpit, qui alia decaussa synthefim non mutabat, nisi ut suarum vestium copiam ostentaret. Synthefis vestis est qua domi utebantur Romani in cæna, & foris Saturnalium tempore,

epig. 46. lib. 2.

Laxam cutem] propter sudorem.

Frigus enim.] Solus ludas, alii frigent, quippe unus multas habes synthefes, quas ostentare cupis. Epig. 16. lib. 2.

Ad Severum,

cui librum suum emendandum mittit. LXXXI.

NON totam mihi, si vacabis, horam,
Dones, & licet imputes, Severe,
Dum nostras legis, exigisque nugas,
Durum est perdere ferias, rogamus,
Jacturam patiaris hanc, ferasque.
Quod si legeris ipsa cum diserto,
(Sed numquid sumus improbi) Secundo,
Plus multo tibi debiturus hic est,
Quam debet domino suo libellus.
Nam securus erit, nec inquieta
Lassi marmora Sisyphi videbit,
Quem censoria cum meo Severo
Docti lima momorderit Secundi.

INTERPRETATIO.

O Severe, si otium erit, concedas mihi horam non totam; & licet adscribas muneri, grave est amittere otia dum evolvis atque examinas nostras ineptias; oramus patiaris & feras hoc damnum. Quod si evolueris ista cum eloquenti Secundo (as

numquid sumus impudentes) hic libellus tibi debiturus est multo plus quam suo auctori. Nam tutus erit, nec spectabit inquieta saxa defatigari Sisyphi, quem momorderit censoria lima eruditi Secundi simul cum meo Severo.

N O TÆ.

Et licet imputes.] hoc est, per me licet ut me semihoræ mihi concessæ debitorum facias.

Sumus improbi.] hoc est, Numquid sum impudens, qui te rogem ut meos libros legas, cum tu gravioribus negotiis operam des. Secundi jam meminit lib. 1. epig. 2.

Nec inquieta.] Nota Sisyphi fabula, qui in inferis ingens saxum sine ulla quie-

te movet. Sensus est: Meus libellus non adibit inferos. Dicebant veteres poemata adire inferos, & interire, cum non legerentur.

Lima.] Egregia metaphora. Lima habet suos dentes, unde dicitur mordere ferrum, cum illud polit. Sic eruditi viri emendando versus impolitos mordent seu poliunt.

Ad

Ad Æmilianum,
 solos divites facere rem. LXXXII.

SEMPER eris pauper, si pauper es Æmiliane:
 Dantur opes nulli nunc, nisi divitibus.

I N T E R P R E T A T I O

O Æmiliane, semper eris egenus, si egenus es: nunc nulli donantur divitiæ nisi locupletibus.

N O T A.

Semper eris.] Mores sui temporis carpit poeta, quo soli divites rem faciebant. Idem queritur Juvenalis sat. 3. cpm de Codro paupere, & Arturo divite agit.

In Gaurum
 avarum. LXXXIII.

QUID promittebas mihi millia, Gaure, ducenta:
 Si dare non poteras millia, Gaure, decem?
 An potes, & non vis? rogo non est turpius istud?
 I, tibi dispereas, Gaure: pusillus homo es.

I N T E R P R E T A T I O.

O Gaure, cur mihi pollicebaris ducenta millia; si nequibam, Gaure, largiri decem millia? An potes, & non places? Nonne istud, quæso, inonestius est? I, tibi dispereas, es homo sordidus.

N O T A.

Si dare non poteras.] vel fœnori, vel gratis. detur perobscura: omnium optime meo iudicio legit Heraldus:

Rogo, non est.] hoc est: Si potes dare, & non vis, cur mihi promittebas? Numquid hoc turpius est quam si mihi ab initio petenti denegasses.

An potes, & non vis? rogo non est turpius istud
Sic tibi? Dispeream, Gaure, pusillus homo es.

I, tibi dispereas.] Hæc lectio mihi vi-

Ad Dindymum,
 cujus diversa erant a suis studia. LXXXIV.

INSEQUERIS, fugio; fugis, insequor: hæc mihi mens est:
 Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

I N T E R P R E T A T I O.

Insequeris, fugio; fugis, insequor: hæc est mea sententia: quod vis, mihi non placet: quod non vis, gratum est.

N O T A.

Insequeris, fugio.] Per se patet hoc epigramma, quo lepide docet poeta, Dindymi voluntatem a sua esse diversam.

Ad Gallam,
quæ Saturnalibus donum nullum poetæ
miserat. LXXXV.

JAM tristis nucibus puer relictis
Clamose revocatur a magistro:
Et blando male proditus fritillo
Arcana modo raptus e popina,
Ædilem rogat udus aleator.
Saturnalia transiere tota,
Nec munuscula parva, nec minora
Misiſti mihi, Galla, quæ solebas.
Sane sic abeat meus December.
Scis certe, puto, vestra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

I N T E R P R E T A T I O .

J Am puer maſtus objectis nucibus re-
vocatur a clamose præceptore: & ma-
didus aleator incommode proditus sono
blandi fritilli modo abreptus ex secreta
popina obſtaſatur Ædilem. Saturnalia om-
nina effluxerunt; nec miſiſti ad me, o

Galla, munuscula exigua, nec minora,
quæ conſueveras. Sic berce effluat meus
December. Tenes, opinor, Martias Kala-
das veſtra Saturnalia jam appropinquare.
Tunc, o Galla, tibi reſtituam quod do-
naſti

N O T E .

Nucibus relictis.] Nucibus ludere ſole-
bant pueri Romani Saturnalium tempo-
re, menſe ſcilicet Decembri, quò vaca-
bant a ſtudio. Quinque vero erant legiti-
mi Saturnalium dies, epig. 53, lib. 7.
& 84. lib. 4. quibus finitis ad ſtudium
revocabantur.

Et blando.] Saturnalium tempore con-
ceſſum erat juvenibus virisque alea lu-
dere; at præteritis Saturnalibus ſi luden-
tes deprehenderentur ab Ædili, magi-
ſtratu nempe cui id curæ erat, punie-
bantur. Fritillus, pyrgus, ſeu turricula
eſt, ex qua mittebantur teſſeræ in tabulam
luſoriam.

Saturnalia transiere.] Quibus nempe
ſolebant amici ad ſeſe invicem munera
mittere.

Meus December.] Quo menſe Satur-
nalia vitorum celebrabantur, Kalendis
vero Martiis. Saturnalia ſeminarem.
Suet. in Veſpaſiano. Sicut Saturnalibus
dabat viris apophoreta, ita & Kalendis
Martiis feminis. Macrobius lib. 1. cap.
12. Et ſervis (menſe Martio) canes
apponebant matrona: ut domini Saturna-
libus. Juvenalis ſat. 9. verſus 53.

*Munera femineis traſſes ſecreta Ka-
lendis.*

279

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATUM

LIBER VI.

Ad Julium Martialem ut emendet suum librum. I.

SEXTUS mittitur hic tibi libellus,
In primis mihi care Martialis:
Quem si terferis aure diligenti,
Audebit minus anxius, tremensque
Magnas Cæsaris in manus venire.

I N T E R P R E T A T I O.

Omibi dilectissime Martialis mitto tibi
hunc sextum librum: quem si emen-
daveris sedula censura, minus sollicitus

& pavidus audebit venire in manus in-
gentes Cæsaris.

N O T E.

Sextus mittitur.] Huic epigrammati
deest titulus in antiquis codicibus, in
novis vero reperitur *ad Julium Martia-*
lem, de quo jam epig. 21. lib. 5. & lib.
10. epig. 47. & lib. 4. epig. 64.

Si terferis.] Alludit ad spongiam de
qua lib. 4. epig. 10. hoc est, si acri ju-
dicio, quæ sunt delenda, accurate dele-

veris, & emendaveris. *Aure diligenti* di-
xit, quod superbissimum sit aurium ju-
diciū.

Magna.] epig. 8. lib. 4. sic jam de
Domitiano locutus est.

Ingentique tenet pecula parca manu.
Legunt alii *magni*.

Adulatorium
ad Domitianum. II.

LUSUS erat sacræ connubia fallere tædæ:
Lusus & immeritos executisse mares.
Utraque tu prohibes, Cæsar, populisque futuris
Succurris, nasci quos sine fraude jubes.
Nec spado jam, nec mæchus erit, te præside, quisquam,
At prius, o mores, & spado mæchus erat.

I N T E R P R E T A T I O.

Jocus erat decipere conjugia sacri ma-
trimonii, & focus erat castrare mares
sine causa. O Cæsar, tu veras utraque,
& subvenis populis venturis, quos impe-

tas gigni sine dolo. Nec jam nullus spado
erit, nec adulter, te Imperatore, sed prius,
o mores, etiam spado erat adulter.

N O T E.

Lusus erat.] hoc est, antea lusus erat
ulteria committere, & mares castrare,

quod utrumque fieri prohibuit Domitianus
teste etiam Suetonio in Domitiano cap. 7.

Sine fraude.] id est legitime, non ex adulterio.

Et spado.] Qui ducebat uxorem non sibi, sed aliis, unde ipse erat adulter suæ uxoris. Juvenalis sat. 1.

Cum tener uxorem ducat spado, &c.

vel potius intellige etiam spadones mulieribus, quæ parere nollent, gratos fuisse, infra epig. 67. Juven. sat. 6. versu 367.

Sunt, quas tunicæ umbellæ, & mol-

lia semper

Oscula delectent.

De filio Domitiani. III.

NASCERE Dardanio promissum nomen Iulo,

Vera deum soboles: nascere magne puer.

Cui pater æternas post sæcula tradat habenas:

Quique regas orbem cum seniore senex.

Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,

Et totam Phryxi Julia nebit ovem.

INTERPRETATIO.

O Nomen promissum Dardanio Iulo orire, o vera progenies Numinum; o magne puer orire. Cui immortales habenas committat genitor post sæcula: & qui senex

gubernet mundum cum seniore patre. Julia ipsa candido pollice ducet pro te aurea fila, & nebit totam ovem Phryxi.

N O T A.

Magne puer.] Ex Domitia uxore, cuius mentionem facit Suetonius in Domit. cap. 3. non ex Julia Titi ejus fratris filia, cujus amore misere peribat Domitianus, quam conceptum abigere coegit, teste eodem Suetonio cap. 22. in Domit. ut etiam causa mortis illius existerit.

Nascere Dardanio.] Iulo nempe filio Enæ promiserant fata aliquando nasciturum hunc puerum.

Vera deum.] Domitianus enim ejus pater dominus & deus appellabatur, epig. 8. lib. 5.

Habenas.] hoc est imperium administrandum, postquam Domitianus diu illud rexerit.

Ipsa tibi.] Julia a Domitiano patruo

adamata, te filium ejus amabit, & Parcarum partibus fungetur, tibi que ducet fila aurea, quæ summam felicitatem portendunt.

Et totam ovem.] hoc est, tibi nebit totum vellus aureum, quale erat arietis illius, quo vestus mare trajecerat Phryxus. Ex Hetruscorum autem doctrina aries aureo vellere ornatus Imperatori omnium rerum copiam portendebat. Sic Virgilius, Augustum felicem fore conjiciens ait Eclog. 4.

Ipsa sed in pratis aries jam suaverubenti

Murice, jam croceo mutabit vellera luto.

Adulatorium ad Domitianum IV.

CENSOR maxime, principumque princeps,

Cum tot jam tibi debeat triumphos,

Tot nascentia templa, tot renata,

Tot spectacula, tot deos, tot urbes:

Plus debet tibi Roma, quod pudica est.

INTERPRETATIO.

O Censor maxime, & princeps principum, cum Roma jam tibi debeat tot triumphos, tot templa nova, tot restituta,

tot spectacula, tot Numina, tot civitates: tibi debet plus quod casta est.

N O T A.

Censor maximo.] Vide Suetonium in Domitiano cap. 8. Domitianus revocavit legem Juliam de adulteriis puniendis, mares castrari vetuit, Vescalium impudicitiam severe coercuit; Corneliam enim virginem maximam obsoletam olim, dehinc convictam defodi imperavit; unde merito maximus censor dicitur.

Principumque princeps.] Romanorum enim Imperatori exterarum gentium reges tributa solvebant.

Tot triumphos.] De Dacis, Cactis, & Sarmatis, de quibus supra.

Nascentia templa.] Lege Suetonium in Domit. cap. 5.

Tot spectacula.] Suetonius cap. 4. epig. 19. lib. 5.

Tot deos.] Ipsum Domitianum intellige, patrem ejus, & fratrem Titum, quos in deorum numerum referri voluit.

Tot urbes.] Populorum quos visit.

Plus debet.] Revocatis legibus quæ impudicitiam coercerent, plus meritis es de urbe Roma. Suet. in Domit. cap. 7. & 8. illas leges recenset. Vide epig. 2. supra.

Ad Cecilianum
sœneratorem. V.

RUSTICA mercatus nummis sum prædia multis.

Mutua des centum, Cæciliane, rogo.

Nil mihi respondes, tacitum te dicere credo:

Non reddes: ideo, Cæciliane, rogo.

I N T E R P R E T A T I O.

MUltis nummis emi possessiones rusticas, o Cæciliane, omni d. es centum mutuo. Nullum mihi das responsum, puto te tacitum dicere: non reddes: idcirco, o Cæciliane, oro.

N O T A.

Des centum.] Millia scil. sestertium. non rogarem, quia non gratis dares
Ideo rogo.] Si enim essem redditurus, sed poscerem nec precibus uterem.

Ad Luperum
Paullæ amatorem. VI.

COMOEDI tres sunt: sed amat tua Paulla, Luperce,

Quatuor: & ἑσπέρων Paulla ὀπίσσω amat.

I N T E R P R E T A T I O.

TRes sunt comædi; at tua Paulla, o Luperce, amat quatuor; & Paulla ardet personam mutam.

N O T A.

Sed amat tua.] Paullam irridens, eam excusat quod amaret quatuor comædos, nec eam facere præter legem dramatis ostendit: licet enim in Scena tres tantum colloqui inter se conveniat, Horat.

Nec quarta loqui persona labores;
tamen quarta persona potest induci, quæ vel muta sit, vel parce loquatur. Tacite intelligit poeta, omnes comædos quot sunt a Paulla amari.

De Thelesina
adultera. VII.

JULIA lex populis ex quo, Faustine, renata est

Atque intrare domos iussa pudicitia est,

Aut

Aut minus, aut certe non plus tricesima lux est,
 Et nubit decimo jam Thelesina viro.
 Quæ nubit toties, non nubit; adultera lege est.
 Offendor mæcha simpliciore minus.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Fausine, ex quo lex Julia revocata est in gratiam populorum, & castitas iussa est ingredi domos, sunt triginta dies aut minus, aut sane non plus, & Thelesina jam nubit decimo viro. Quæ nubit toties, non nubit: mæcha est lege. Adultera publica minus mihi displicet.*

N O T E.

Julia lex.] De qua epig. 2. & 4. supra. *adultera legitima, ut dixit epig. 76. lib. 5. & epig. 22. infra.*
Adultera lege est.] Thelesina enim, ne adulterii accusaretur, a marito repudiata nubebat mæcho, atque conjugii nomine prætexebat adulterium. Sic erat *Mæcha simpliciore.*] Illa quippe nullam fraudem facit legi, nec adulterat nuptias quas non contrahit.

Ad Severum,
 in mores sui temporis. VIII.

P RÆTORES duo, quatuor tribuni,
 Septem caussidici, decem poetæ,
 Cujusdam modo nuptias petebant
 A quodam sene: non moratus ille
 Præconi dedit Eulogo puellam.
 Dignum quid fatuo, Severe, fecit?

I N T E R P R E T A T I O.

D *Uo prætores, quatuor tribuni, septem caussidici, decem poetæ, paulo ante rogabant quemdam senem conjugium cum jusdam puellæ: ille sine mora tradidit virginem præconi Eulogo. O Severe, quid egit dignum fatuo?*

N O T E.

Prætores duo.] Per se patet hoc epigramma, bonas nempe artes contemni, præcones vero & citharædos pluris fieri: quod jam dixit epig. 57. lib. 5. *fecit; nam tunc præconis ars erat pecuniosa, aliz autem honestiores artes spernebantur. Legunt alii.*
Dignum quid fatuo.] Imo sapienter *Dic numquid fatuo, Severe, fecit?*

Ad Levinum
 fidum equitem. IX.

I N Pompejano dormis, Lavine, theatro,
 Et quereris, si te suscitât Oceanus?

I N T E R P R E T A T I O.

O *Lavine, dormis in theatro Pompeji: attamen quereris, si Oceanus te suscitât.*

N O T A.

Si te suscitās.] Dormire se simulabat Lævinus, ne ex quatuordecim tubelliis ejiceretur, cum consui equestrem non haberet. Illum irridet poeta, & hūdit in ambiguitate hujus verbi *suscitās*, id est remouet: alias potest significare, a somno excitat. Oceanus vero erat de signator, cui curæ erat unicuique locum suum assignare, de quo diximus epig. 94. lib. 2.

Petit latenter a Domitiano pecuniam. X.

PAUCA Jovem nuper cum millia forte rogarem,
Ille dabit, dixit, qui mihi templa dedit.
Templa quidem dedit ille, Jovi, sed millia nobis
Nulla dedit: pudeat puca rogasse Jovem.
At quam non tetricus, quam nulla nubilus ira,
Quam placido nostras legerat ore preces:
Talis supplicibus tribuit diademata Dacis,
Et Capitolas itque reditque vias:
Dic precor, o nostri, dic conscia virgo Tonantis,
Si negat hoc vultu, quo solet ergo dare?
Sic ego; sic breuiter, posita mihi Gorgone Pallas,
Quæ nondum data sunt, stulte, negata putas?

I N T E R P R E T A T I O.

CUm nuper forte peterem a Jove pauca millia, Ille donabit, inquit, qui mihi donauit adem. Ille quidem donauit adem Jovi, sed nulla millia largitus est nobis: pudeat petisse a Jove pauca. Sed quam non acerbis, quam nulla iracundia nubilus legerat nostras rogationes! Tali fronte concedit Dacis abjectis coronam, & petit Capitolium, & redit. Dic rogo, o virgo conscia nostri Tonantis, si recusat hac fronte, qua igitur solet donare? Sic ego quærebam: sic pueris Pallas respondit deposita Gorgone: qua nondum donata sunt, o fatue, credisne recusata?

N O T A.

Pauca millia.] Sestertium nempe; non latenter imo aperte a Domitiano pecuniam petit poeta.

Qui mihi.] Respondet Jupiter, in cuius honorem Capitolium incendio absumptum restituit Domitianus. Suetonius in Domitiano cap. 5.

Pudeat.] Alii *pudet* *ben.* A magnis viris magna petere decet, & forte, ut intelligere videtur, Nihil dedit Jupiter, seu potius Cæsar, quod nihil dignum ipso petierat Martialis.

Diademata.] hoc est, Dacis victis concessit uti suis legibus, epig. 3. lib. 5.

Et Capitolas.] Et talis triumphans in Capitolium ascendit.

Conscia virgo.] Minerva familiare erat

numen Domitiani. Vide. epig. 1. lib. 4. Palladem astute interrogat poeta, quod ipsum Domitianum indecenter interrogaret.

Nostri Tonantis.] Domitiani.

Posita Gorgone.] hoc est posito clypeo, in cuius medio depictum erat caput Medusæ dirum ac terribile, quod qui intuerentur, statim in lapides commutabantur. Forte alludit poeta ad simulacrum Palladis in Capitolio positum sine Ægide: quod factum erat in gratiam Domitiani, cuius statua Ægidem gellabat, epig. 179. lib. 14.

Negata putas.] Quasi dicat, Jamjam dabit.

In Marcum,

qui mirabatur nullam esse tunc veram amicitiam. XI.

QUOD non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes,
Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.
Nec melior panis, turdusve dabatur Oresti:
Sed par, atque eadem cœna duobus erat.
Tu Lucrina voras: me pascit aquosa Peloris,
Non minus ingenua est & mihi, Marce, gula.
Te Cadmæa Tyros, me pinguis Gallia vestit:
Vis te purpureum, Marce, sagatus amem?
Ut præstem Pyladem, aliquis mihi præstet Orestem:
Hoc non fit verbis: Marce, ut ameris, ama.

INTERPRETATIO.

AN mirum tibi videtur quod hoc ævo non existat Pylades, nec Orestes? O Marce, Pylades potabat idem. Nec melior panis, aut turdus apponebantur Oresti: at ambo habebant æqualem cœnam, atque eandem. Tu voras ostrea Lucrina: me vero alit aquosa Peloris, o Marce, non

habeo gulam minus delicatam. Cadmea Tyros te vestit, me Gallia pinguis: O Marce, placetne ut ego sagatus diligam te purpureum? Aliquis mihi præbeat Orestem, ut præbeam Pyladem: hoc non fit verbis. O Marce, dilige ut diligaris.

NOTÆ.

Quod non sit.] Causam affert poeta, cur nulla esset vera amicitia; quod nempe inter eos qui amici esse cuperent, nulla esset rerum communio. Vide epig. 43. lib. 2. & epig. 59. lib. 3. Pylades vero & Orestes inter se fuerunt conjunctissimi, quorum satis nota est historia. Vide etiam epig. 11.

Tu Lucrina.] Lacus Lucrini ostrea optimi sunt saporis, epig. 59. lib. 3.

Aquosa Peloris.] Ostrei genus est Pe-

loris, quam aquosam dicit, hoc est flacidam; nempe sine callo, ut ait Raderus, quo multum commendantur ostrea.

Cadmæa Tyros.] hoc est, te vestit purpurea ex Tyro, me vero tegit sagum Gallicum rude & crassi filii, epig. 19. lib. 4.

Non fit verbis.] sed re. Seneca epist. 9. Ego tibi monstrabo amatorium sine medicamento, sine verba, sine ullius venefici carmine. Si vis amari, ama.

De Fabulla

ornata comis emptitiis. XII.

JURAT capillos esse, quos emit, suos
Fabulla: numquid illa, Paulle, pejerat?

INTERPRETATIO.

Fabulla jurat suos esse crines, quos mercata est. O Paulle, numquid illa pejerat?

NOTÆ.

Jurat.] Ludit in hac voce suos. Meum enim est quod mihi natura tribuit, vel quod ab alio emi. Epig. 20. lib. 2.

Nam quod emas, possis dicere juratum.

Unde Fabulla nec jusjurandum, nec fidem negligebat, licet crines non nativos suos esse diceret.

De statua Juliae. XIII.

QUIS te Phidiaco formatam, Julia, cœlo,
 Vel quis Palladiæ non putet artis opus?
 Candida non tacita respondet imagine Lygdos,
 Et placido fulget vivus in ore decor.
 Ludit Acidalio, sed non manus aspera, nodo,
 Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo.
 Ut Martis revocetur amor summique Tonantis,
 A te Juno petat ceston, & ipsa Venus.

INTERPRETATIO.

O Julia, quis non credat te effictam
 cœlo Phidiae, aut opus artis Palladiæ?
 Candida Lygdos simulacro non silente
 respondet, & naturalis pulchritudo mi-
 rat in ore sereno. Manus at tenera ludis

balthæo Veneris, quem eripuit ex tuo col-
 le, o parve Cupido. Juno & ipsa Venus
 a te petat balisbeum, ut revocetur amor
 Martis & supremi Jovis.

NOTÆ.

Quis te Phidiaco.] Amore Juliae, ut
 vidimus jam epig. 3. supra, ardebat Do-
 mitianus, cui statuam miro artificio ela-
 boratam erigi curavit. De Phidia scul-
 ptore nobilissimo dictum epig. 35. lib. 3.

Palladiæ artis.] Præstantiora opera
 Palladi, ut artium inventrici, tribuun-
 tur.

Candida Lygdos.] hoc est marmor
 candidissimum Lygdiuum dictum, in
 monte Tauro repertum, epig. 42. infra,
 quod formam Juliae sic representabat,
 ut loqui videretur.

In ore decor.] Turnebus lib. 2. cap. 28.
 legit in ore liquor pro mollitudine qua-
 dam & teneritate. Gronovius vero sic
 explicat: *Liquor vivus* est succus ille &

sanguis faciei, qui splendet e viventi,
 viva, veraque facie: ille fulget in hac
 statua, loqui pures, & vivo succo os ac-
 cendi.

Ludit Acidalio nodo.] hoc est, blanda
 manu Julia gerit ceston Veneris, quæ
 dicta est Acidalia ab Acidalio fonte in
 Bœotia, in quo lavare Gratiae diceban-
 tur: in eo autem cingulo omnes Gratiae
 & Veneres inerant, quo qui percutiun-
 tur, percutientis amore accenduntur.

Juno petat.] hoc est, Si Juno Jovem
 sibi conciliare velit, & Venus Martem,
 utantur balthæo quo Domitianum per-
 cussit Julia. His verbis indicat poeta Ju-
 liam esse pulchriorem Junone, & ipsa
 Venere.

In Laberium

poetam ostentatorem. XIV.

VERSUS scribere posse te disertos
 Affirmas, Laberi; quid ergo non vis
 Versus scribere qui potest disertos,
 Non scribat, Laberi, virum putabo.

INTERPRETATIO.

O Laberi, asseveras te posse componere
 docta carmina: cur igitur non places

qui potest condere docta carmina, o La-
 beri, non condas, existimabo eum virum,

NOTÆ.

Versus scribere,] fictum est nomen hu-
 jus Laberii: alterius vero mimorum scri-

ptoris meminit Macrobius lib. 2. Saturn.
 cap. 7. Suetonius in Julio cap. 39.

Vivum

Virum putabo.] hoc est, fortissimi esse animi eum putabo, qui famam nominis sui contemnat, & qui versus disertos cum possit scribere, se tamen a scriben-

do cohibeat. Sic Laberium carpit, qui sane a scribendo non se abstinuisset, si versus facere disertos valuisset, ut ipse iactabat.

De formica succino inclusa. XV.

DUM Phaetontea formica vagatur in umbra,
Implicuit tenuem succina gutta feram:
Sic modo quæ fuerat vita contenta manente,
Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

INTERPRETATIO.

Dum formica errat in umbra populeæ,
gutta electri intricavit exilem feram;

sic quæ paulo ante nullius erat pretii dum viveret, nunc evasit pretiosa sua morte.

N O T A.

Dum Phaetontea.] Dum formica re- peret sub frondibus populorum, in quas conversæ fuerunt sorores Phaetontis, in liquorem succini e populo fluentis lapsa

est, quo implicita lucebat nobilem for- tita tumulum. Idem argumentum est de ape epig. 32. & de vipera epig. 59. lib. 4.

XVI.

In Cinnamum,

qui syllabam detraxerat ex suo nomine. XVII.

CINNAM, Cinname, te jubes vocari;
Non est hic, rogo, Cinna, barbarismus:
Tu si Furius ante dictus esses,
Fur ista ratione dicereris.

INTERPRETATIO.

O Cinname, vis appellari Cinna. Quo- so, o Cinna, nonne est hic barbari-

smus? Si prius tu vocatus fuisses Furius, hac ratione vocaveris Fur.

N O T A.

Cinname.] Exemplo Furi & Furis allato poeta irridet hunc Cinnamum, qui detracta ultima sui nominis syllaba Cinnam vocari se jubebat, ut nempe ab antiqua Cinnarum stirpe genus suum

repeteret.

Barbarismus.] Est cum verbum aliquod vitiose profertur. Cinnamus tonfor fuit, de quo epig. 63. lib. 7.

Ad Priscum,

de Salonino mortuo. XVIII.

SANCTA Salonini terris requiescit Iberis,
Qua melior Stygias non videt umbra domos.
Sed lugere nefas; nam, qui te, Prisce, reliquit,
Vivit, qua voluit vivere parte magis.

INTERPRETATIO.

Sancta umbra Salonini requiescit in terris Iberis, qua probior non spectat sedes tartareas. An, non licet morari?

nam, o Prisce, qui te reliquit, vivit ea parte qua magis cupit vivere.

N O T A.

Sancti Salomini.] Manes a veteribus sancti proprie dicti sunt. Vide Macro- bium lib. 3. Saturn. cap. 3. Ibero Ebri- fluvius Hispaniæ Tarracon.

Sed lugere nefas.] Nam Saloninus mor- tuus in te, o Prisce, qui alter es Saloni-

nus, vivit, & præterea vivit fama & glo- ria recte factorum. Sic Horatius lib. 3. ode 20.

Non omnis moriar: multa pars mei Visabit Libitinam.

*In Postumum
ineptum caustidicum. XIX.*

NON de vi, neque cæde, nec veneno,
Sed lis est mihi de tribus capellis:
Vicini queror has abesse furto:
Hoc iudex sibi postulat probari.
Tu Cannas, Mithridaticumque bellum,
Et perjuria Puniei furoris,
Et Sullas, Mariosque, Muciosque
Magna voce sonas, manuque tota.
Jam dic, Postume, de tribus capellis.

I N T E R P R E T A T I O.

Habeo controversiam non de vi, nec occasione, nec veneno, at de tribus capellis. Expostulo has deesse furto propin- qui: iudex petis probationem huius furti. Tu Magna voce, & tota manu clamas

Cannas, bellum Mithridaticum, & per- juria furoris Punici, & Sullas, & Ma- rios, & Mucios. Jam, o Postume, fac verba de tribus capellis.

N O T A.

De tribus capellis.] Fac verba de re- cusis controversia movetur, nec figura- rum tumore & vana rerum alienarum a nostra causa commemoratione iudices obundas.

Cannas.] Ignobilis est Apuliz vicus, ad quem funditus ab Hannibale cæsi sunt Romani: quam cladem fusc describit Livius.

Mithridaticum.] gestum a Lucullo, Sulla, alii Sylla, & Pompejo contra Mi- thridatem.

Et perjuria.] Silius Italicus lib. 1. de bello Punico sic canit:

—— ter Marte finistro

Juratumque Jovi fœdus conventaque patrum

Sidonii frangere duces, &c.

Omnibus verò notum civile bellum in- ter Sullam & Marium.

Mucios.] Porcennæ bellum intelligit, in quo Mucius Scævola manu in ignem immissa immortalē gloriā consecutus est, epig. 22. libi. 1.

Manuque tota.] hoc est omni cona- tu, totis viribus gestum agens.

Jam dic.] Invehitur in caustidicos, qui otiosorum controversias rhetorum a foro alienas proponebant, nec ad rem quicquam dicebant.

*In Phœbum
sæneratorem. XX.*

MUTUA te centum sestertia, Phœbe, rogavi,
Cum mihi dixisses, exigis ergo nihil?

In-

Inquiris, dubitas, cunctaris, meque diebus,
Teque decem crucias: jam rogo, Phœbe, nega.

INTERPRETATIO.

O Phœbe, a te petii centum sestertia *differs, & decem diebus affligas te & me: mutuo, posteaquam mihi dixerat: o Phœbe, jam oro, recusa. igitur nihil postulas? inquiris, habes,*

N O T A.

Exigis ergo nihil.] His verbis sæpius Martialem hortatus fuerat Phœbus, ut ab eo aliquid peteret: jam vero cum ille petiisset centum sestertia, & quidem mutuo, Phœbus non ausus aperte negare

longa mora se & poetam cruciabat: itaque illum rogat Martialis, ut tandem neget, cum nihil gravius sit quam diu pendere, epig. 42. infra.

De Janthide & Stella
conjugibus. XXI.

PERPETUAM Stellæ dum jungit Janthidavati
Læta Venus, dixit: Plus dare non potui.
Hæc coram domina; sed nequius illud in aurem,
Tu ne quid pecces exitiose vide.
Sæpe ego lascivum Martem furibunda cecidi,
Legitimos esset cum vagus ante toros.
Sed postquam meus est, nulla me pellice læst:
Tam frugi Juno vellet habere Jovem.
Dixit, & arcano percussit pectora loro.
Plaga juvat: sed tu jam dea cæde duos.

INTERPRETATIO.

Dum Venus hilaris copulat Janthida in
perpetuum cum poeta Stella: dixit:
Nequivi plus donare. Hæc præsentem domi-
na: at garrit in aurem illud improbius,
Tu cave, o improbe, ne quid pecces. Ego
furens crebro percussi lascivum Martem,

cum vagaretur ante legitimum connu-
bium. At ex quo meus est, non me offen-
dit ulla concubina; Juno optaret habere
Jovem ita temperantem. Locuta est, &
secreto baltheo læsit cor. Vulnus placet:
at tu, o diva, jam percute duos.

N O T A.

Perpetuam Stellæ.] De Stella lib. 1. epig. 8. qui Violantillam, cujus amore jam diu deperibat, duxit uxorem. Violantilla autem græce dicitur Janthis ab *ἴανθι* viola, & *ἄνθος* flos.

Coram domina.] Violantilla.

Ne quid pecces.] Amori Stellæ insultat Venus illum monens, ne Violantillæ anteponat aliam puellam.

Cecidi.] Cestus de quo supra epig. 13. ut scilicet mihi Martem conciliarem.

Esset vagus.] Alii *lisset vagas*, hoc est, cum antequam ipsi nubere, mœcha-

retur. Legitimum Venetis maritum fuisset Martem vix reperias; sed idem hic de Venere dici posse existimo, quod de Didone Virgil. lib. 4. Æneid. versu 171.

Nec jam furtivum Dido meditatur amorem,

Conjugium vocat, hoc prætexit nomine culpam.

Arcano loro,] hoc est, cestis cujus erat arcana virtus, epig. 13. supra.

Plaga juvat.] Placet Stellæ.

Cæde duos.] Ut mutuo amore ardeat Violantilla.

In Proculinam
adulteram. XXII.

QUOD nubis Proculina, concubino,
Et mœchum modo, nunc facis maritum,
Ne lex Julia te notare possit:
Non nubis, Proculina, sed fateris.

INTERPRETATIO.

O *Proculina, quod nubis mœcho, & serum; ne lex Julia queat te punire: O nunc facis maritum paulo ante adul-* *Proculina, non nubis, at confiteris.*

NOTÆ.

Ne lex Julia.] Quæ vetabat adulteria, epig. 7. supra, & 75. lib. 1. *Sed fateris.*] Te cum illo mœcham fuisse.

XXIII.

De Carisiano
paupere. XXIV.

NIL lascivius est Carisiano:
Saturnalibus ambulat togatus.

INTERPRETATIO.

N *ihil petulantius est Carisiano: togatus incedit Saturnalibus.*

NOTÆ.

Saturnalibus.] Quo tempore equites & senatores togam deponebant, & synthesium, id est vestem cœnatoriam assumebant, epig. 1. lib. 14. Cum vero Carisianus pauper non haberet synthesium, sed tantum togam, ambulabat togatus. Ludens autem poeta paupertatis causam adscribit lasciviam, quasi lasciviens contra morem incederet Carisianus.

Ad Marcellinum
militantem in Dacia. XXV.

MARCELLINE boni soboles sincera parentis,
Horrida Parrhasio quem tegit ursa iugo:
Ille verus pro te, patriusque quid optet amicus,
Accipe, & hæc memori pectore vota tene:
Cauta si ut virtus: ne te temerarius ardor
In medios enses, sævæque tela ferat.
Bella velint, Martemque ferum rationis egentes:
Tu potes & patriæ miles, & esse decus.

I N T E R P R E T A T I O .

O Marcelline, vera progenies patris pro-
bi, quem regit urſa horrida cælo Se-
ptemtrionis: audi quid exſpetat pro te ille
antiquus, & patrius amicus, & ſerva hæc
vota corde memori: ut virtus tua ſit

provida, ne ardor temerarius te rapiat
in medios gladios, & fera tela Carentes
varione exſpetant belia & ſervum Martem:
tu potes eſſe miles, & ornamentum pa-
triae.

N O T E .

Horrida.] Marcellinus iſte militabat
in Dacia, hodie *Moldavia*; &c. epig.
79. lib. 7. & epig. 46. lib. 9. ad eum
dem Marcellinum.

Et Getici ſulcis ſidera pigra poli.

Strabo lib. 7. γίγας μεθύς, τῆς πύξης τῶν
Πόντου καὶ μεθύς πρὸς τὸν βορρῆα.
Δακτύλιος δὲ τῆς οὐρῆς ἀνατολῆς πρὸς τὴν
Γερμανίαν, καὶ τὸν Ἰσθμὸν περὶ τοὺς οὐρανὸν Δα-
κτύλιος καὶ τοῦ βορρῆος. Getæ qui ver-
ſus Pontum & Orientem inclinant: Da-
ci qui in diverſum ad Germaniam; &
Iſtri fontes vergunt, quos puto anti-
quitus eſſe Davos appellatos.

Jago Parrhaſio.] hoc eſt, Septem-
trione, nempe ſub urſa quæ dicta eſt

Parrhaſia, ab Arcadiæ urbe unde erat
Caliſto in urſam a Jove commutata.
Vide epig. 11. lib. 4.

Patriusque.] Ex his verbis colligit
Domitius Marcellinum fuiſſe Hiſpanum
Martialis popularem, ſed potius a patre
Marcellini patrius amicus fuiſſe mihi
viderur.

Bella velint.] hoc eſt, temere pu-
gnent furioſi; nec enim vetat Marcel-
linum pugnare, ſed tantum monet, ne
in hoſtes temere irruat.

Tu potes.] Potes patriæ eſſe orna-
mento tempore belli, & pacis. Legunt alii,

Tu potes & patris miles, & eſſe duci,
quæ lectio non placet.

XXVI.

Ad Nepotem,

quem hortatur ad gentilem vitam. XXVII.

BIS vicine Nepos (nam tu quoque proxima Floræ
Incolis, & veteres tu quoque Ficelias)

Eſt tibi, quæ patrii ſignatur imagine vultus,

Teſtis maternæ nata pudicitiae.

Tu tamen annuoſo nimium ne parco Falerno:

Et potius plenos are relinque cados.

Sit pia, ſit locuples ſed poter filia muſtum.

Amphora cum domina nunc nova fiat anus.

Cacuba non ſolos vindemia nutriet orbos:

Poſſunt & patres vivere, crede mihi.

I N T E R P R E T A T I O .

O Nepos bis vicine (nam tu etiam ha-
bitas in locis propinquis Floræ, atque
etiam in antiquis Ficeliis) habes filiam
reſtem maternæ caſtimonie, quæ reſert
imaginem paterni vultus. Nihilominus
ne nimis te abſtineas a veteri Falerno;

& potius relinque cados plenos pecunia.
Filia ſit pia, ſit dives, ſed bibat muſtum.
Amphora nunc recens ſeneſcat cum domi-
na. Cacuba vindemia non alas ſotas orbos:
licet & patribus vivere; mihi adhibe fi-
dem.

N O T E .

Bis vicine.] Duplici modo Nepotem
ſibi eſſe vicinum dicit poeta: primo
quidem Romæ, circa templum Floræ,

de qua epig. 23. lib. 5. tum in Sabinis
in Ficeliarum oppido, inter quod &
Nomentum Martialis prædium habuit.

Sic

Sic Cluverius Ital. lib. 2. cap. 9.

Tu tamen.] Licet habeas filiam, noli tamen nimium defraudare genium: sufficere enim si illi cados pecunia ple- nos reliqueris; ipse porro bibe Falernum a multis annis reconditum.

Mussum.] hoc est, vinum annosum ne relinquo filiae; sed multum, seu vi-

num recens, quod ipsa leverit, & quod cum ipsa simul consenuerit.

Cacuba.] Non solum iis qui libe- ris carent, bibere vinum cacubum, sed & iis qui liberos habent, liceat hilari- ter vivere. De vino cacubo vide epig. 115. lib. 13.

Epitaphium Glauciae ad viatorem. XXVIII:

LIBERTUS Melioris ille notus,
Tota qui cecidit dolente Roma,
Cari deliciae breves patroni,
Hoc sub marmore Glaucias humatus,
Juncto Flaminiae jacet sepulcro:
Castus moribus, integer pudore,
Velox ingenio, decore felix.
Bis senis modo messibus peractis
Vix unum puer applicabat annum.
Qui fles talia, nil fleas viator.

INTERPRETATIO.

Glaucias ille cognitus libertus Melio- ris, qui interit tota Roma marente, deliciae breves patroni dilecti, hoc sub marmore sepultus jacet tumulo juncto viae Flaminiae: purus moribus, integer pudore,

promptus ingenio, florens pulchritudine: Puer adjuugebat vix unum annum duo- decim messibus paulo ante absolutis. O viator qui luges casum ejusmodi, nihil lugeas deinceps.

NOTAE.

Libertus Melioris.] Vide apud Sta- tium lib. 2. Sylvarum, *Epicedion in Glau- ciam Melioris*. Melior Ateidius vir sane clarissimus fuit, ad quem sunt Statii arbor & psittacus.

Flaminia.] via nempe extraurbem, ad quam frequentes erant tumuli.

Velox ingenio.] Homerum enim re- citabat, stupentibus omnibus. Vide Sta-

tium loco citato.

Messibus.] Hoc est annis. Quidam male legunt *mensibus*; nam quod in- genium bimulo?

Nil fleas.] hoc est, o viator qui mortem hujus pueri despes, opto nihil habeas unquam deffendum: id est, fe- lix esto.

De eodem. XXIX.

NON de plebe domus, nec avarae verna catasae,
Sed domini Sancto dignus amore puer:
Munera cum posset nondum sentire patroni,
Glaucia libertus jam Melioris erat.
Moribus hoc formaeque datum, quis blandior illo?
Aut quis Apollineo pulchrior ore fuit?
Immodicis brevis est aetas, & rara fructuosa
Quidquid amas, cupias non placuisse nimio.

I N T E R P R E T A T I O .

Puer fuit non verna plebeja domus,
nec avara catasta, at dignus sancto
amore veri sui: Glaucia jam erat liber-
tus Melieris, cum nondum posset intelli-
gere dona patrum. Hoc concessum moribus

& pulchritudini, quis suavior illo; aut
quis Apollineo ore formosior fuit? Eximia
fortiuntur brevem aetatem, & raram se-
nectam: Optes non aridare nimis quic-
quid diligit.

N O T A .

Non de plebe domus.] Lege epigram-
ma praecedens. Glaucia, inquit, non
erat de plebe servili, nec verna venali-
tius, qui cum reliquis servis in catasta
exponeretur. Erat autem catasta locus,
vel potius machina lignea longa compe-
dis instar, ubi venales servi exponeren-
tur. Avaram dixit, quia avari, erant
mangones, qui ex venditione servorum
quæritum faciebant.

Aut quis.] hoc est, quis vel etiam
formosus ut Apollo fuit pulchrior Glau-
cia?

Immodicis.] Quibus est præcox in-
genium, & gratissima infantia, ii cito
moriuntur. Hoc dicere videtur poeta
secundum impiam opinionem, qua cre-
debant antiqui nimis hominem gloriæ
deos invidere.

Cupias non placuisse.] ne cito pereat.

In Pætum,

qui tarde dederat quod promiserat. XXX.

Sex sestertia si statim dedisses,
Cum dixisti mihi, Sume, tolle, dono;
Deberem tibi, Pæte, pro ducentis.
At nunc cum dederis diu moratus,
Post septem, puto, vel novem Kalendas;
Vis dicam tibi veriora veris?
Sex sestertia, Pæte, perdidisti.

I N T E R P R E T A T I O .

Si subito donasses sex sestertia, cum mi-
hi dixisti; Accipe, aufer, largior; o
Pæte, essem debitor ducentorum. Sed
cum diu cunctatus modo donaveris, post

septem, opinor, vel novem menses; place-
ne tibi dicam aliquando verius veritate? O
Pæte, amisisti sex sestertia.

N O T A .

Sex sestertia.] Poetæ daturum se pro-
miserat Pætus, quæ si donasset sine mo-
ra, tantum illi debuisset Martialis,

quantum pro ducentis.

Perdidisti.] fere enim nulla est gratia
tarde concessa: at vero bis dat qui cito dat.

XXXI.

De morte Orthonis. XXXII.

CUM dubitaret adhuc belli civilis Enyo
Forſitan & posset vincere mollis Orho,
Damnavit multo statum sanguine Martem,
Et fœdit certa pectora nuda manu.
Sit Cato dum vivit, sane vel Cæsare major;
Dum moritur, numquid major Orhone fuit?

INTERPRETATIO.

CUm Enyo belli civilis esset adhuc in fodiis nudum pectus manu non dubia. *Cato, dum vivit, sit hercle major vel ipso Casare; dum interit, an fuit major Othone?*

N O T A.

Cum dubitares. 1 Enyo, id est Bellona Martis soror, cum adhuc dubitaret cui victoriam concederet, an Vitellio, an Othoni. Vide Suetonium in Othone.

Damnauit Marsem.] hoc est bellum, quod stare seu cessare nequibat sine multo sanguine, nisi tunc fumus: stare pro contumacia. *Statutum.*] Legunt alii *saturum*, vel *saturum jam*. Prior lectio magis placet.

Numquid major.] Desperatis enim rebus, metu hostium se interfecit Cato: Otho vero prope integris pectus transfodit, unde moriendo plus gloriæ quam Cato adeptus videtur.

XXXIII.

Ad Diadumenum

puerum formosum. XXXIV.

BASIA da nobis, Diadumene, pressa; quot inquis?

Oceani fluctus me numerare iubes;

Et maris Ægæi sparsas per litora conchas,

Et quæ Cecropio monte vagantur apes;

Quæque sonant pleno vocesque, manusque theatro,

Cum populus subiti Cæsaris ora videt.

Nolo quot arguto dedit exorata Catullo

Lesbia: pauca cupit, qui numerare potest.

INTERPRETATIO.

O Diadumene, liba nobis oscula pressa; quot ais? Imperas a me recenseri fluctus Oceani, & conchas sparsas per litora maris Ægæi, atque apes quæ errant in monte Cecropio, & voces & manus quæ

applaudunt pleno theatro, cum populus intuetur vultum repentini Cæsaris. Nolo quot exorata Lesbia libauit concinno Catullo: pauca optat, qui potest recensere.

N O T A.

Basia da nobis.] De Diadumeno jam actum epig. 64. lib. 3. & epig. 47. lib. 5.

Et quæ Cecropio.] Hymettum intellige, de quo Pausanias in Atticis: *Ἰν τῷ ὄρει τῷ ἑκκερόπιον*: Hymettus passionem habet apibus aptissimas. Cecropius vero dicitur, id est Atticus.

Nolo quot.] Lege Catulli epigr. 5. ad Lesbiam:

Da mihi basia mille, deinde centum, Dein mille altera, dein secunda centum, &c.

Hæc vero basia utpote numerabilia pauca esse existimat noster Poeta.

Ad Cæcilianum

molestum caussidicum. XXXV.

SEPTEM clepsydrias magna tibi voce petenti,

Arbiter invitus, Cæciliane, dedit.

At tu multa diu dicis: vitreisque tepentem

Ampullis potas semisupinus aquam.

T 3

Uf

Ut tandem saties vocemque, sitimque, rogamus,
Jam de clepsydra, Cæciliane, bibas.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cæciliane, iudex non libenter tibi postulanti magna voce concessis septem clepsydras. Sed tu profers multa diu: & semisupinus bibis vitreis phialis separatim.

aquam. Ut tandem expleas vocem, & sitim, oramus, o Cæciliane, jam potes de clepsydra.

N O T E.

Septem clepsydras.] Clepsydra seu hydrologium, aquarium est horologium. Vasculus quippe erat aut ex vitro, aut ex alia materia, per quod aqua inclusa guttatim defluens dimetiebatur tempus. Nam orantibus in foro ex more Atheniensium præscriptum: erat tempus: at tamen sæpe liberæ erant actiones, nec ad certum tempus dicere jubebantur patroni. Quantum vero temporis dimensa fuerit una clepsydra, mihi compertum non est. Sunt qui singulas horas singulis clepsydris definiant, in qua sententia est Domitius: alii clepsydræ mediam horam, alii tribus clepsydris horam tribuunt. Plinius junior lib. 2. epist. 11. sic de clepsydra: Dixi, inquit, horis pe-

ne quinque: nam decem clepsydris quas spaciosissimas acceperam, sunt undecim quatuor. Nisi hic locus varie legeretur, rem definiret; etenim alii legunt pro decem clepsydris, viginti, alii duodecim, alii tribus; tandem pro longo temporis spatio septem clepsydras hic posuit poeta.

Vitreisque.] Nonnumquam autem comedisse, & bibisse oratores in ipsa actione discit a Quintiliano lib. 11. cap. ultimo. Bibere, inquit, aut etiam esse interagendum, quod multis moris fuit, & est quibusdam ab oratore meo procul abis, &c.

Jam de clepsydra.] Aquam bibe, ut ineptæ tuæ orationi finem breviter imponas.

XXXVI.

XXXVII.

De filio Reguli;

cujus infantis adhuc indolem laudat. XXXVIII.

A DSPICIS ut parvus, nec adhuc triacoxide plena,
Regulus auditum laudet & ipse patrem;
Maternosque sinus viso genitore relinquat,
Et patrias laudes sentiat esse suas?
Jam clamor centumque viri, densumque coram
Vulgus, & infans Julia recta placent.
Acri equi soboles magno sic pulvere gaudet,
Sic vitulus molli prælia fronte cupit.
Di, servare, precor, matri sua vota, patrique,
Audiat ut natum Regulus, illa duos.

I N T E R P R E T A T I O.

V Idemne ut parvus Regulus, nec adhuc tribus annis peractis, celebret & ipse auditum genitorem; & deserat gremium genitricis conspecto patre, atque intelligat decus patræum esse suum? jam clamor, & centum viri, & plebs frequens castru,

& Julia templa sunt jucunda infanti. Sic progenies fortis equi latatur magno pulvere; sic vitulus tenera fronte appetit pugnam. O dii, servate, oro, sua vota genitrici, & genitori, ut Regulus audiat filium, illa vero ambos.

NO.

N O T A E.

Nec adhuc trieteride.] Quæ est spatium trium annorum.

Regulus.] Filius scilicet infans iam lætatur cum orantem in foro patrem audiret. Vide Plinium juniorem epist. 2. lib. 4. ubi describit mortem hujus pueri.

Centumque viri.] Erant iudices quorum munus describit Cicero lib. 1. de Oratore.

Julia templa.] Alii Julia recta. Juliam basilicam intellige, in qua scilicet ius red-

debant centum viri, quos ingens populi multitudo circumstabat. *Leges Plinij jun. epist. 21. lib. 5.*

Acri equi.] Videtur respicere illud Horatii,

Fortes erantur fortibus.

Di servare.] Solemnis antiquorum bene precandi formula.

Audiat ut natum.] Orantem scilicet, *Haec duo:* mater nempe audiat maritum, & aliquando filium agentem causas.

In Cinna,

de adulteriis uxoris. XXXIX.

PATER ex Marulla, Cinna, factus es septem
Non liberorum, namque nec tuus quisquam,
Nec est amici, filiusve vicini;
Sed in grabatis, tegetibusque concepti
Materna produnt capitibus suis furta.
Hic qui retorto crine Maurus incedit,
Sobolem fatetur esse se Cogisauræ:
At ille summa nare, turgidis labris,
Ipsa est imago Pandici palæstritæ:
Pistoris esse tertium quis ignorat,
Quicumque lippum novit, & videt Damam?
Quartus cinzda fronte, candido vultu,
Ex concubino natus est tibi Lygdo:
Præcide si vis filium, nefas non est.
Hunc vero acuto capite, & auribus longis,
Quæ sic moventur, ut solent asellorum,
Quis morionis filium neget Gyrthæ?
Dux sorores, illa nigra, & hæc rufa,
Croci choraulæ, villicique sunt Carpi.
Jamque hybridarum grex tibi foret plenus,
Si spado Corculus, Dindymusque non esset?

INTERPRETATIO.

O Cinna ex Marulla uxore suscepisti septem non liberos, namque nec quisquam est tuus, nec filius amici, aut vicini; at concepti in grabatis, & tegetibus indicant suis capitibus adulteria matris. Hic Maurus, qui ambulas retorta coma, fatetur se esse progeniem Cogisauræ: sed ille depressa nare; tumidis labris, simillimus est Pandico palæstritæ: quis nescit tertium esse Pistoris, quicum-

que cognovis & spectas lippum Damam. ... Quis vero inficietur filium esse Gyrthæ? morionis Gyrthæ hunc acuto capite, atque auribus longis, quæ sic moventur, ut solent asellorum? dux sorores, illa nigra, & hæc rufa genitæ sunt a Croci choraula, atque a Carpo villico. Jamque haberes gregem plenum hybridarum, si Corculus & Dindymus non essent spadones?

T 4.

N O-

N O T A.

Patre ex Marulla.] Adulteria Marullæ facete narrat, quæ servorum amore debaccharetur.

Sed in grabatis.] hoc est lectis servorum propriis, & tegetibus, hoc est mattis, quibus utebantur meretrices pro lectis. Juven. sat. 6. de Messalina Claudii uxore loquens sic ait.

Ausa Palatino rogerem præferre cubili.
Cogis antra.] Servi Mauri. Legunt alii *coci santra.*

Palæstrite.] Pannici dantis operam palæstræ, epig. 57. lib. 3.

Es videt Damam.] Tertius vero filius lippus genitus erat a pistore Dama, qui & ipse lippus erat.

Gyrthe.] Alii *Gyrthe.*

Jamque hybridarum.] Hybrida est fœtus ex imparibus parentibus, ut ex apro, & sue; sic filios ex matre ingenua & patre servo hybridæ vocat poeta.

Si spado Corenlus.] Alii *Corelus.*

Ad Lycorim,
quam amaverat olim. XL.

FEMINA præferri potuit tibi nulla, Lycori,
Præferri Glyceræ femina nulla potest.

Hæc erit hoc, quod tu: tu non potes esse, quod hæc est.
Tempora quid faciunt! hanc volo, te volui.

I N T E R P R E T A T I O

O *Lycori, nulla olim mulier potuit tibi anteponi, nulla nunc mulier potest anteponi Glyceræ. Hæc fiet hoc quod*

tu es: tu nequis esse quod hæc est: Quid efficiunt tempora! Hæc placet mihi, tu placuisti,

N O T A.

Hæc erit hoc.] Fiet anus.

Tu non potes.] Fieri juvenis.

In raucum poetam colla læna regentem. XLI.

QUI recitat lana fauces, & colla revinctus,
Hic se posse loqui, posse tacere negat.

I N T E R P R E T A T I O.

Q *Ui recitat gutture & collo circumdato lana, hic affirmat se nec posse loqui, nec posse silere.*

N O T A.

Qui recitat.] Raucum hunc poetam carpit Martialis: etenim cum ille faucibus focale adhiberet, ne frigore corripere-
retur, ostendebat se non posse nisi ægre loqui: ostendebat pariter se tacere non posse, cum licet raucus vellet recitare. Vide epig. 45. lib. 4. & Gellium lib. 1.

cap. 15. de inani loquacitate. *Epicurum quoque, inquit, illud non inscite se habet.*

Οὐ λέγει δαὲς, ἀλλὰ στυγὲν ἀδύνατος
Ex quo profectio sumptum est: qui cum loqui non posset, tacere non poterat.

De Etrusci thermis. XLII.

ETRUSCI nisi thermulis laveris,
Illotus morieris, Opiane.

Nullæ sic tibi blandientur undæ,
Nec fontes Apœni rudes puellis,

Non

Non mollis Sinuessæ, fervidique
 Fluctus Passeris, ut superbus Anxur,
 Non Phœbi vada, princepsque Baiæ.
 Nusquam tam nitidum micat serenum;
 Lux ipsa est ibi longior, diesque,
 Nullo tardius a loco recedit.
 Siccos pinguis onyx anhelat æstus.
 Illic Taygeti virent metalla,
 Et certant vario decore saxa,
 Quæ Phryx, & Libys altius cecidit,
 Et flamma tenui calent Ophitæ.
 Ritus si placeant tibi Laconum,
 Contentus potes arido vapore,
 Cruda virgine, Martiaque mergi:
 Quæ tam candida, tam serena lucet,
 Ut nullas ibi suspiceris undas,
 Et credas vacuam nitere Lygdon.
 Non attendis, & aure me supina,
 Iamdudum quasi negligenter audis:
 illotus morieris, Oppiane.

INTERPRETATIO.

Oppiane, interibis illotus, nisi leveris
 thermulis Etrusci. Nulla aqua sic tibi
 palpabuntur, nec fontes Aponi intacti
 puellis, non mollis Sinuessæ, & calidi flu-
 ctus Passeris, aut altus Anxur, nec vada
 Phœbi, & Baiæ nobilissima. Nullibi se-
 renitas tam nitida splendet: lux ipsa est
 longior illic, nec serius dies abit ab ullo
 loco. Onyx pinguis emittit siccos serenos.
 Illic metalla Taygeti virent, & varia
 pulchritudine contendunt lapides, quos al-

lius excidit Phrygius & Afer, atque Ophi-
 ta fervent lento igne. Si meres Lacedæmo-
 niorum tibi arrideant, contentus arido
 vapore potes immergi in frigidam aquam
 virginem atque Martiam: quæ tam pura
 & tam nitida micat, ut suspiceris nullas
 esse aquas illic, & putos splendere Lygdi-
 num marmor vacuum. Non auscultas, &
 jam diu quasi oscitanter me audis aure
 negligente. Oppiane, interibis illotus.

NOTÆ.

Etrusci nisi.] Papinius lib. 1. Sylvarum
 balneum Etrusci fuisse describit.

Illotus.] Aliæ enim aquæ sordes tuas,
 & malum colorem, de quo epig. 3. lib.
 7. eluere non poterunt.

Nec fontes Aponi:] Juxta Patavium.
 Suetonius cap. 14. in Tiberio, rudes
 puellis. Cassiodorus epig. 39. lib. 2. ait
 lavacrum illud singulari pudicitiz disci-
 plina sanctum esse; in eam enim aquam
 in qua viri recreantur, si mulier descen-
 dat, calore exurit. Vel forte poeta re-
 spicit ad Patavinarum pudicitiam, quam
 commendat Plinius junior epist. 14. lib.

1. & poeta noster epig. 17. lib. 11.

Mollis Sinuessæ.] Urbs Campaniæ
 maritima, hodie, ut ajunt, *Rocca di*
Mondragone. Tacitus lib. 12. Annalium
 de Claudio: *Refovendis viribus mollitio*
cali, & salubritate aquarum Sinuessæ
sam perrexit.

Fluctus Passeris.] Aquæ blandissimæ
 in Campania ad mare inferum, ut pu-
 tant interpretes. De his nihil repertum.

Anxur.] hodie *Terracina*, epig. 1. lib. 5.

Phœbi vada.] Cumanum litus intel-
 ligunt interpretes, ubi nempe celebre fuit
 Apollinis templum, Virgilius 6. *Æneid.*
 Clu-

Cluverius Italiae lib. 2. cap. 2. intelligit aquas Apollinares calidas, & nobiles olim *Caetanæ* dictas, juxta Cære Etruriae oppidum.

Pinguis onyx.] Genus quoddam marmoris de quo Plinius lib. 36. cap. 7. alias gemma, & vas etiam unguentarium dicitur. Onychem tamen in his thermis fuisse negat Papinius loco supra citato:

Maret onyx longo, queriturque exclusus ophites.

Pinguis dicitur, hoc est *sudans*, inquit Raderus. *Astus siccos*, nempe similes radiis solis.

Taygeti.] montis in Laconia, in quo marmor, quod metallum vocat, cum tamen proprie non dicatur nisi de ferro, auro, &c.

Qua Phryx.] hoc est ex Phrygia

atque ex Libya.

Ophite.] marmor nempe maculis distinctum inlucit serpentis.

Ritus si placet.] quos explicat ipse poeta verbis sequentibus: hoc est, Si placet sudare sicca colla, frigida vero lavare. De aqua virgine, sic dicta quod fluens in urbem declinaret a rivo Herculis jam dictum epig. 21. lib. 5. de qua Plinius lib. 31. cap. 3. & ibidem de aqua Martia, ab Anco Martio rege, deinde a Q. Martio pretore in urbem inducta, ut ajunt interpretes.

Lygdon.] Locus nempe erat in Tauro monte, ubi marmor candidissimum.

Aure me supina.] Vide epig. 78. lib. Auris supina significat habitum prope dormientis, qui caput in humeros inclinat, & negligenter auscultat.

Ad Castricum rusticantem Bajis. XLIII.

DUM tibi falices indulgent, Castrice, Bajæ:
Canaque sulphureis nympha natatur aquis:
Me Nomentani confirmant otia ruris,
Et cala jugeribus non onerosa suis.
Hic mihi Bajani soles, mollisque Luerinus:
Hic vestrae mihi sunt, Castrice, divitiae.
Quondam laudatas quocumque libebat ad undas
Currere, nec longa pertinuisse vias.
Nunc urbi vicina juvant, facilesque recessus,
Et satis est, pigro si licet esse mihi.

INTERPRETATIO.

O Castrice, dum fruiis amantis Bajis;
& natatur Nympha cana undis sulphureis:
quies villa Nomentana me corroborat,
& domus non gravis suo fundo.
Hic fruor Bajanis salibus, & molli Luerino:
hic, o Castrice, fruor vestris opi-

bis. Olim placeat currere quocumque ad aquas commendatas, nec reformidare longum iter. Nunc secessus faciles, & loca juxta urbem placent, & sufficit, si fas est mihi segni esse.

N O T A E.

Canaque.] Sensus est, natas in aqua cana, quia sulphurea, & Nympham posuit pro lympha, seu aqua.

Confirmant.] Ex hoc verbo licet colligere Martialem fuisse ægrotum, atque tunc incepisse convalescere in agro suo. Nomentano non procul ab urbe, de quo epig. 38. lib. 2.

Non onerosa.] hoc est, pro modo, & ratione fundi edificata, nec nimis magna nec parva nimis.

Et satis est.] Olim currebam ad aquas amoenas etiam remotissimas, nunc vero me ætate provecum, & pigrum, juvant loca urbi vicina, & sufficit, si mihi liceat otiosam vitam agere.

Ad Callioderum.

impurum scurram. XLIV.

FESTIVE credis te, Calliodore, joculari,
 Et solum multo permaduisse sale.
 Omnibus arrides, disteria dicis in omnes,
 Sic te convivam posse placere putas.
 At si ego non belle; sed vere dixero quiddam:
 Nemo propinabit, Calliodore, tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

O Calliodore, putas te cavillari lepide,
 & te nemo percussum esse multis sa-
 cetis. Subrides cunctis, cavillationibus
 lacessis cunctis, hoc modo credis esse con-

viva jucundus. At si ego non facere, sed
 vere protulera quiddam, o Calliodore,
 nemo propinabit tibi.

N O T E.

Permadvisse.] Putas te solum esse sa-
 cetum & jucundum divitibus, quorum
 coenam captas.

Nemo propinabit.] Propter oris tui

impuritatem nemo tibi suum poculum
 tradet in quo bibas, id est nemo te in-
 vitabit ad coenam. Vide epi g. 15. lib.

XLV.

Ad Catianum,

de Veneto auriga. XLVI.

VAPULAT affiduo Veneti quadriga flagello,
 Nec currit: magnam rem, Catiane, facit.

I N T E R P R E T A T I O.

Quadriga Veneti perpetuo caditur virgis, nec properat: O Catiane, agit magnam
 rem.

N O T E.

Vapulat.] Quidam auriga ex Veneto-
 rum factione equos quadrijugos affidue
 verberabat, nec tamen illi properabant;
 illum irridet poeta, quasi magnam rem
 faciat, qui cum equos verberibus dis-
 rumpat, non currant tamen; vel qui
 cum tali quadriga audeat venire in cer-
 tamen. Erant autem quatuor factiones.

Venetorum nempe, qui cœruleum fere-
 bant, cœlo & mari sacri: Prasino-
 rum, qui viridem terræ seu veri, & floribus
 dicati; Russatorum, qui igni, & Marti,
 Alborum, qui albos viridi mixtos gere-
 bant pannos. Sic Raderus. Plura vide
 apud Bulengerum.

Ad Janibida nympham Stellæ. XLVII.

NYMPHA mei Stellæ, quæ fonte domestica puro
 Laberis, & domini gemmea testâ subis:
 Sive Numæ conjux Trivia te misit ab antro:
 Sive Camœnarum de grege nona venis:
 Exsolvit votis hac se tibi virgine porca
 Marcus, furtivam quod bibit æger aquam.
 Tu contenta meo jam crimine, gaudia fontis
 Da secunda tui: sit mihi sana sitis.

IN-

INTERPRETATIO.

O *Nympha mei Stella, qua domestica fluis fonte puro, atque ingrederis ades gemmeas: sive uxor Numa te misit a specu Diane, seu venis noma de grege Musarum: hac virgine porca Martialis*

se liberat votis tibi factis, qui egrotus furtim hausit aquam tuam. Tu jam placata meo scelere expiato tuza prebe gaudia fontis tui: sis mihi sana sis.

N O
Nympha mei Stella.] Alii udo. Laudat Stellæ fontem, cuius Numen seu Nympham Janthidem appellata nomine Janthidis uxoris Stellæ, de qua epig. 21. supra.

Sive Numa conjux.] Egeria nempe de qua Florus in Numa. Ovidius 3. Fa-

storum agit de fonte Egeriæ:

Egeria est, qua prebet aquas, dea grata Camanix,

Illa Numa conjux, consiliumque fuit.

Trivie.] hoc est Dianæ, epig. 1. lib. Spect. quæ in valle Aricina colebatur.

Sive Camanarum.] hoc est, seu laberis ex fonte Musarum, vel seu venis

T E.
una ex novem Musis.

Exsolvis.] Huic Nymphæ, seu huic fonti vota nuncupaverat Martialis, se nempe porcam intactam immolaturum, quod egrotus furtim bibisset aquam ex illo fonte. Horatius ode 13. lib. 3. hæc immolat fonti Blandusæ.

Gaudia fontis.] hoc est: Tu, o Nympha jam secuta meo scilicet scelere expiato, fac mihi copiam salubrium tuarum aquarum. Vel setura refer ad gaudia.

Sit mihi sana sis.] Jam a morbo recreatus nunc ita sitiam, ut olim æger sitiebam.

*In Pomponium
poetam ineptum. XLVIII.*

QUOD tam grande sophos clamat tibi turba togata:
Non tu, Pomponi, cœna diserta tua est.

INTERPRETATIO.

QUOD turba togatorum exclamat tibi tam grande sophos, non tu, o Pomponi, sed convivium tuum facundum est.

N O T A.

Grande sophos.] De hac exclamatio- ne egimus lib. 1. epig. 4. Versus suos coram amicis ad cœnam vocatis recitare solebant veteres. Poeta hunc Pomponium irridet, qui non laudaretur pro-

pter versus, sed propter cœnam lautam. Sic Persius sat. 1.

*— calidum scis ponere fumen,
Scis comitem horridulum trita donare
lacerna.*

XLIX.

De Thelestino,

*qui familiariter usus impuris hominibus
dives evasit. L.*

CUM coleret puros pauper Thelesinus amicos,
Errabat gelida sordidus in togula
Obscœnos postquam cœpit curare cinædos,
Argentum, mensas, prædia, solus emit.
Vis fieri dives, Bithynice? conscius esto.
Nil tibi, vel minimum, basia pura dabunt.

I N-

INTERPRETATIO.

Cum Thelesinus inops observaret amicos pudicos, sordidus vagabatur in frigida segula. Ex quo capis colere turpes cinctos, ille annus meretur argentum, mensas, fundos, O Bisbrynice, cupis locupletari? conscius esto. Oscula pudica conferent sibi nihil, vel minimum.

N O T E.

Cum coleret puros.] Sensus est: Nihil consecutus est Thelesinus, dum coluit amicos castos; at vero dives factus est, statim ac coluit homines turpes, quorum libidinis conscius fuit. Juvenalis sat. 3. *Quis nunc diligitur nisi conscius, &c. Argentum.*] vel celatum, vel purum.

Ad Luperum
avarum. LI.

QUOD convivaris sine me tam sæpe, Luperce:
Inveni, noceam qua ratione tibi.
Irascar, licet usque voces, mittasque rogesque.
Quid facies? inquis. quid faciam? veniam.

INTERPRETATIO.

OLuperce, excogitavi quo modo te laudam quod epularis sine me tam crebro. Succensebo, quamvis semper invites & mittas, atque ores. Quid ages? ais. quid agam? ibo.

N O T E.

Quod convivaris.] Carpit Luperum, qui raro eum ad cœnam invitaret. *Veniam.*] Cœnabo apud te, atque avaritiæ tuæ pœnas dabis.

Epitaphium Pantagathi
tonforis. LII.

Hoc jacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus, domini cura, dolorque sui,
Vix tangente vagos ferro refecare capillos
Doctus, & hirsutas excoluisse genas.
Sis licet inde sibi tellus placata, levisque,
Artificis levior non potes esse manu.

INTERPRETATIO.

Pantagathus mortuus annis puerilibus amor, & maior sui veri, jacet in hoc sepulchro, sciens refecare errantes crines ferro vix tangente, atque expolire ma- las pilos. O terra, quantumvis deinde sis illi placata & levis, nequis esse levior manû artificis.

N O T E.

Pantagathus.] Raptus fato immaturus, amor nempe domini dum viveret, dolor vero ex quo mortuus. Ipsius forte poetæ fuit servus. *Sis licet inde sibi.*] De hac bene precandi formula vide epig. 35. lib. 5. *seilus sis sibi*, hoc est ei, qui modus est loquendi Græcus, quem & Latini usurpant.

pant. Alii legunt, *sis licet ut debes*. levior manu Pantagathi, dum tonderet: Videat lector. Sensus est: O terra, quæ propria tonsoris laus est. quantumvis sis levis, nequis tamen esse

De Andragora,

cujus repentinae mortis causam rejicit in medicum Hermocratem. LIII.

LOTUS nobiscum est hilaris, cœnavit & idem. Inventus mane est mortuus Andragoras. Tam subitæ mortis causam, Faustine, requiris? In somnis medicum viderat Hermocratem.

INTERPRETATIO.

Andragoras letus lavit nobiscum, & repentinus interitus? Medicus Hermocrates appa-
rebat illi in somnis. idem cœnavit, mane repertus est defunctus. O Faustine, rogas causam tam-

N O T A.

Lotus nobiscum.] Huic simile est epigramma Græcum lib. 2. Anthologiz, ut peritiam necaret. *carpit*. Poeta carpit Hermocratem,

LIV.

In Coracinum

variis unguentis opprimentem foetidum halitum. LV.

QUOD semper casiaque, cinnamoque,
Et nido niger alitis superba
Fragras plumbea Nicerotiana,
Rides nos, Coracine, nil olentes:
Malo, quam bene olere, nil olere.

INTERPRETATIO.

O Coracine, irrides nos. nihil fragran-
tes, quod tu semper, unctus casia &
cinnamomo, & nido avis superba oles Ni-
cerotiana plumbea: magis placeat nihil
olere, quam bene olere.

N O T A.

Quod semper.] Iste Coracinus variis odoribus animæ foetorem compescebat, quibus non opus est nihil olenti.

Casia cinnamoque.] frutices sunt odoris suavissimi.

Et nido niger.] hoc est unctus iis herbis odoriferis, quibus nidum conficit phoenix, ut ajunt poetæ, quæ vera esse negat Plinius lib. 12. cap. 19. Vide epig. 7. lib. 5.

Plumbea.] Redoles unguenta, quæ

vasis plumbeis in umbra, teste Plinio lib. 13. cap. 2. concoquebantur. *Nicerotiana* dicuntur a Nicerote unguentario, de quo lib. 10. epig. 38. & lib. 12. epig. 66. Alii *Nicerotiana*.

Nil olere.] Cur malit nihil olere, explicuit poeta lib. 2. epig. 12.

Hec mihi suspectum est, quod olet bene, Postume, semper; Postume, non bene olet qui bene semper olet.

LVI.

LVI.

In Phœbum
calvum. LVII.

MENTIRIS fidos unguento, Phœbe, Capillos,
Et regitur pictis fordida calva comis.
Tonsores capiti non est adhibere necessum;
Radere te melius spongia, Phœbe, potest.

I N T E R P R E T A T I O.

O Phœbe, unguento diffundas falsas capiti. *O Phœbe, spongia potest radere te melius.*
comas, & turpis calva operitur picta
cespex. Non est opus admoveere tonsores

N O T E.

Mentiris fidas.] Turnebus lib. 25. cap. 27. Olim qui erant toto capite calvi, crines, & delere potest spongia. Radere non dicitur proprie nisi de novacula.

Ad Aulum Pudentem,

de morbo, quo pene interit. LVIII.

CERNERE Parrhasios dum te juvat, Aule, Triones,
Cominus & Scythici, sidera ferre poli;
O quam pene tibi Srygias ego raptus ad undas
Elysiæ vidi nubila fusca plagæ!
Quamvis læta tuos quærebant lumina vultus,
Atque erat in gelido plurimus ore Pudens.
Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores
Stamina, nec surdos vox habet ista deos,
Sospite me sospes Latias reveheris ad urbes,
Et referes pili præmia clarus eques.

I N T E R P R E T A T I O.

O Aule, dum tibi placet cominus spectare Triones Parrhasios, & tolerare astra Poli Scythici: O quam fere ego tibi raptus ad undas Srygias spectavi quæta nubila regionis Elysiæ! Oculi licet graves quærebant tuos vultus, & gelido ore famulissime loquebar de meo Pudente. Si lanificæ sorores trahunt mihi stamina non nigra, nec ista vox pervenit ad surda Numina: me salvo salvus remibabis ad urbes Latias, atque eheu illæstis reportabis præmia præcipiti.

N O T E.

Cernere Parrhasios.] Gellius lib. 2. cap. 21. Sed ego quidem, inquit, cum Lelio, & Varrone sentio: qui Triones rustico vocabulo appellatos scilicet, quasi quosdam servientes. hoc est, arando ceteraque terra idoneos. Itaque hoc sidus, quod a figura pestis utraque ipsa quia simi-
le phœstri videtur, antiqui Græcorum æneides dixerant: nostri quoque veteres a butus junctis. Septemtriones appellaverunt. ad est in septem stellis, ex quibus quasi juncti, triones figurantur. Vide epig. 11. lib. 4. & epig. 25. supra. De Aulo Pudente jam dictum lib. 1. epig.

epig. 32. & lib. 5. epig. 49.

Sidera ferre.] Alii *fidera pigra.*

O quam.] hoc est, quam pene mortuus sum.

Non pulla.] Quæ mortem minantur, epig. 73. lib. 4.

Et referes.] hoc est, primipili, seu primi centurionis legionis honore, & equestribus ornamentis decoratus redibis: qui enim primipilus siebat, statim in ordinem equestrem adscribebatur, teste Lipsio lib. 2. de militia Romana.

In Baccaram,
vestium ostentatorem. LIX.

ET dolet; & queritur, sibi non contingere frigus,
Propter sexcentas Baccara gaufapinas;
Optat & obscuras lucas, ventosque, niveque,
Odit & hibernos, si repuere, dies;
Quid fecere mali nostræ tibi, sæve, lacernæ,
Tollere de scapulis quas levis aura potest?
Quanto simplicius, quanto est humanius illud,
Mense vel Augusto sumere gaufapinas.

INTERPRETATIO.

Baccara mæret atque expostulat, se non corripere frigore, propter sexcentas gaufapinas: expetis dies nivosos, & ventos, & nives; odit & dies hibernos, si repuere. O acerbe, quid in te peccatunt.

nostræ lacernæ, quas levis aura potest auferre ex humeris? quanto simplicius, & quanto humanius illud est, uti gaufapinis vel mense Augusto.

N O T E.

Et dolet, & queritur.] Iste Baccara dolebat hyemem non sævire, ut posset ostentare gaufapinas, penulas nempe villosas, quibus uterentur Romani hiberno tempore frigido; Simili morbo laborabat Zoilus, de quo epig. 16. lib. 2.

Obscuras lucas,] hoc est, cælum nubilum.

Sæve.] Alii legunt *Sæva*: nomen est fictum, inquit Raderus, seu feminæ, seu viri, placet accipere pro virili, nescio an feminis gestatæ gaufapinæ.

Quanto simplicius.] hoc est, humanius faceres, si aperte fatereris tuum morbum, gaufapinas gestando vel media ætate.

De Pompillo,
qui libros componebat invita Minerva. LX.

REM factam Pompillus habet, Faustine; legetur,
Et nomen toto sparget in orbe suum:
Sic leve flavorum valeat genus Ulpiorum,
Quisquis & Aufonium non amat imperium.
Ingeniosa tamen Pompilli scripta feruntur:
Sed famæ non est hoc, mihi crede, satis.
Quam multi tineas pascunt, blattasque disertæ!
Et redimunt soli carmina docta coci!
Nescio quid plus est, quod donat sæcula chartis,
Videtur Genium debet habere liber.

IN-

INTERPRETATIO.

O Faustine, Pompillus gessus rem felicititer; evolvetur, & diffundet nomen suum per totum mundum: sic valeat gens mobilis flavorum Uspiorum, & quisquis non faveat Imperio Romano. Nihilominus scripta Pompilli dicuntur ingeniosa.

At mihi fidem adhibe, hoc non sufficit fama. Quam multi eloquentes alunt cinneas, & blattas! Et soli coci emunt verus eruditor! Nescio quid plus est, quod conciliat immortalitatem scriptis, liber vixit debet habere genium.

NOTA.

Rem factam.] De hoc loquendi modo dictum epig. 28. lib. 1. & epig. 26. lib. 2. dicitur de eo qui putat sine dubio consecutum se quod optat.

Sic leve.] Sic valeant hostes populi Romani, ut libri Pompilli; hoc est, utinam sic pereant, ut libri Pompilli perituri sunt. Uspii vero populi sunt Germaniz Rheni accolæ ex Tacito lib. 4. historiarum, qui eos conjungit cum Chattis, & Mattiacis; Ptolemæus tamen Uspios ad litrum ponit. Ita Raderus. Leves dicuntur, quod a Romanis dese-

cissent.

Ingeniosa samen.] Imperiti nempe censent ingeniosa esse scripta Pompilli: poeta respondet hoc non sufficere ad consequendam famam.

Blattas.] vermes qui rodunt libros.

Carmina.] quibus scilicet piper, pisces, & cetera ejusmodi involvantur.

Genium.] hoc est leporem, & gratiam nativam: unde Horatius:

Tu nihil invita dices, faciesve Minerva.

In invidum. LXI.

LAUDAT, amat, cantat nostros mea Roma libellos:
Meque sinus omnis, me manus omnis habet.
Ecce rubet quidam, pallet, stupet, oscitat, odit.
Hoc volo; nunc nobis carmina nostra placent.

INTERPRETATIO.

Mea Roma celebrat, diligit, & canit nostros libros, & versor in gremio & manu omnium. Ecce quidam rubet, pal-

let, obstupefcit, oscitatur, odit. Hoc volo: nunc versus nostri sunt nobis jucundi.

NOTA.

Mea Roma.] hoc est, mihi amica & benevola.

Ecce rubet.] Describit poeta animi motus quibus cruciantur invidi.

Oscitan.] ore hifcit, quod signum est

fastidii.

Nunc nobis.] Nunt, inquit, mea mihi placent carmina, cum displiceant invidis.

Ad Apianum

captatorem hereditatis. LXII.

AMISIT pater unicum Silanus;
Cessas mittere munera, Apiane?
Heu crudele nefas, malæque Parcæ!
Cujus vulturis hoc erit cadaver?

INTERPRETATIO.

Silatus genitor perdidit unigenum: o scelus inhumanum, neque improbus Parca! Apiane, an moraris mittere donat tui cui vulturi vultures hoc videret?

N O T E.

Cessas mittere.] Iste Apianus, alii Opianus, quidam fuit hereditatum captator, quem carpit poeta.
Cupis vulturi.] Seneca epist. 95. *Avi-*

co agro aliquis affider, probantur: ut hoc si hereditatis causa fecit, vultur est, cadaver expellat.

Ad Marianum,
 qui captatorem scripserat heredem. LXIII.

SCIS te captari: scis hunc, qui captat, avarum:
 Et scis qui captat, quid, Mariane, velis?
 Tu tamen hunc tabulis heredem, stulte, supremis
 Scribis, & esse tuo vis, furiose, loco.
 Munera magna quidem misit, sed misit in hamo;
 Et piscatorem piscis amare potest?
 Hiccin delebit vero tua fata dolore?
 Si cupis, ut plorat, des, Mariane, nihil.

INTERPRETATIO.

O Mariane, scis te allici, nosti avarum esse hunc qui allicit: & nosti qua sit mens illius qui allicit: nihilominus tu, o demens, instituisti hunc heredem ultimo testamento, & vis, o desane, illum tibi

succedere: Misit quidem magna dona, ut misit in hamo: & piscis potestne diligere piscatorem? An hic lugubrit tuam mortem vero morari? O Mariane, si plorat ut fleat, nihil daret.

N O T E.

Scis de captari.] Marianum hunc irridet poeta, qui blanditiis & muneribus allici se patiebatur.

Quid velis.] nempe tuam mortem, ut possideat tua bona.

Sed misit in hamo.] Vide epig. 18 lib. 5.

Vero tua fata.] Fata erant ejus lacrymæ; heredis enim fletus supissime risus est. Alii dicunt.

Des nihil.] Vanis expectatione delusus tu ne vere flebit.

In detractorem. LXIV.

CUM sis nec rigida Fabiorum gente creatus,
 Nec qualem Curio, dum prandia portat aranti,
 Hirsuta peperit rubicunda sub ilice conjux:
 Sed patris ad speculum tonsi, matrisque rogatae,
 Filius, & sponsam possit te sponsa vocare;

Emen-

Emendare meos, quos novit fama, libellos,
 Et tibi permittis felices carpere nugæ:
 Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere totam,
 Non aspernantur procures urbisque, forique,
 Quas & perpetui dignantur scrinia Sili,
 Et repetis toties facundo Regulus ore;
 Quique videt propius magni certamina Circei
 Laudat Aventinæ vicinus Sura Dianæ:
 Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum,
 Non dedignatur bis torque revolvere Cæsar.
 Sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerva
 Acutus, & tenues finxerunt pectus Athenæ,
 Ne valeam, si non multo sapit altius istud
 Quod cum panticibus laxis, & cum pede grandi,
 Et rubro pulmone vetus nasisque timendum,
 Omnia crudelis Lanus per compita portat.
 Audes præterea, quos nullus noverit, in me
 Scribere versiculos, miseras & perdere chartas.
 At si quid nostræ tibi bilis iusserit ardor,
 Vivet, & hærebit, totoque legetur in orbe.
 Stigmata nec vasa delebit Cinnamus arte;
 Sed miserere tui, rabido nec perditus ore
 Fumantem nasum vivi tentaveris urfi.
 Sit placidus licet, & lambat digitosque manusque,
 Si dolor, & bilis, si iusta coegerit ira,
 Ursus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
 Et tacitus quæras, quam possis rodere carnem.

I N T E R P R E T A T I O.

CUm nos sis emendans ex severa fami-
 lia Fabiorum, nectalis, qualem Curio
 gemis tabicunda uxor sub siccæ frondosa:
 dum fert prandia ipsi aranei: sed filius
 patris tonsi ad speculum, & matris tege-
 te, & cum possis sponsa te appellare spon-
 sem: tibi facis potestatem corrigendi meos
 libros quos celebrat fama, & sugillandi
 felices nugas: has, inquam, ineptias qui-
 bus præbere aurem non dedignantur prin-
 cipes urbis & fori, & quæ includuntur in
 armariis immortalis Silij, & toties ore
 diserto repetuntur à Regulo, & commen-
 dantur à Sura propinquo Diana Aventi-
 næ, qui spectat propius pugnas magni
 circei: ipse etiam dominus Cæsar sub tan-
 to pondere rerum non aspernatur, bis &

ter relegere. At tu habes plus ingenii,
 Minerva poliente tibi iudicium acutus,
 & subtiles Athenæ informant pectus
 tuum. Dispergam, si non multo altius
 sapit illud cor, quod cum intestinis laxis
 & cum pede grandi, & vetus pulmone
 corrupto, & metuendum nasus circumferit
 servus lanus per omnia compita. Insuper
 audes componere in me carmina quæ ne-
 mo legens, & perdere chartas infelices,
 At si ætus nostræ ira tibi quid iusserit,
 durabis, & hærebis, & tegetur in toto
 orbe. Nec Cinnamus arte callida tollit
 stigmata: at miserere tui, nec miser ore
 furanti experiaris fumantem nasum vivi
 urfi. Quamvis sis tranquillius, & lam-
 bat digitos & manus, si impelleretur dolo-

re, & bili, & iusta ira, urfus fiet: defa- quas carnem quam possis rodere.
tiges dentes in pelle mortua, & latens

N O T A E.

Fabiorum gente.) studiis belli asper-
rima & nobilissima.

Curio.) M. Curium Dentatum intel-
lige, de quo Cicero de Senectute: *In hac*
vita (rusticana) M. Curius cum de Sa-
mnitibus, de Sabinis, de Pyrrho triumphas-
set, consumpsit extremum ætatis.

Ad speculum rousi.) id est filius effe-
minati patris, qui pilos vellebat ad spe-
culum mollis Othonis instar, de quo
Juvenalis sat. 1.

Ille tenet speculum patibici gestamen
Othonis.

Matrisque togata.) hoc est adulteræ:
femina enim adulterii convictæ togam
ferre cogebantur: epig. 39. lib. 2.

Et sponsam.) quia effeminatus es.

Sili.) De Silio Italico poeta vide epig.
14. lib. 4. de Regulo dictum epig. 13.
lib. 1.

Quique videt.) Sura orator clarissimus
habitabat in monte Aventino, ubi Dia-
na colebatur, unde poterat despiciere in
circum maximum vicinum, Suræ memi-
nit Suetonius in Domitiano cap. 13.

Cesar.) Domitianus.

Sed tibi.) Tu nempe unus omnium
Romanorum sapientissimus.

Finxerunt.) Alii minus bene *fixerunt.*

Ne valeam.) hoc est, dispeream si non
plus sapit cor pecudis quod venale cir-
cumfert lanus per totam urbem. Legunt
alii *Quidem* minus bene.

Nisi qua timendum.) quia putridum.

At si quid.) hoc est, At si ego iratus
versus in te scripsero, non peribunt, ti-
bique sempiternam infamiae notam inu-
rent.

Cinnamus.) Tonser de quo lib. 7.

epig. 63. *Stigmata.*) notas infamiae in-
tellige, quas fugitivorum servorum fronti
imprimere solebant Romani.

Fumantem.) Sensus est: Noli me ad-
versus te incitare, aliter iracundum me
ursum senties. *Nasum* dixit, quia in
naso ira sedes est. *Λαλὰ πόνι πρὶ νάσου,*
bilis in naso sedes. Theocritus Idyll. 1.

Vacua dente.) Canes imitare, pellem
mortuam rode, me vero vivum de tan-
gas.

Ad Tuccam

epigrammatum cenforem. LXV.

HEXAMETRIS epigramma facis, scio dicere Tuccam,
Tucca solet fieri: denique Tucca licet.

Sed tamen hoc longum est, solet hoc quoque Tucca licere,

Si breviora probas, disticha sola legas.

Conveniat nobis, ut fas, epigrammata longa

St transire tibi: scribere Tucca mihi.

I N T E R P R E T A T I O.

Non ignoro Tuccam dicere, scribis epigrammata hexametris: O Tucca, hoc solet fieri: denique, o Tucca, fas est. At nihilominus hoc longum est, o Tucca, hoc etiam solet permitti: si breviora pla-
cent, evolvas sola disticha. Paciscamur
inter nos ut liceat tibi præterire longa epi-
grammata: mihi facere, o Tucca.

Hexametris.] Superius epigramma ut ne redarguerat Tucca: quod utrumque longum, atque hexametris scriptum, fieri posse docet poeta.

De præcone puellam vendente. LXVI.

FAMÆ non nimium bonæ puellam,
Quales in media sedent Subura,
Vendebat modo præco Gellianus.
Parvo cum pretio diu liceret,
Dum puram cupit approbare cundis:
Attraxit prope se manu negantem:
Et bis, terque, quaterque basiauit.
Quid profecerit osculo, requiris?
Sexcentos modo qui dabat, negavit.

I N T E R P R E T A T I O.

*P*aulo ante præco Gellianus vendebat puellam existimationis non nimis integre, quales versantur in media Subura. Cum diu æstimaretur parvo pretio, dum vult ostendere omnibus illam esse pu-

dicam, prope se attraxit manu recusantem, atque osculatus est bis & ter, & quater. Rogas, quid sit affectus basio? Qui paulo ante deserebat sexcentos recusat.

N O T E.

Quales in.] Subura urbis erat regio in qua habitabant meretrices.
Manu negantem.] Puella illa erat quidem facilis, ac instructa arte meretricia negabat, quo magis placeret.

Basiauit.] atque impuro suo ore tam impuram reddidit puellam, ut qui modo sexcentos sestertios nummos offerret, jam neget.

Ad Pannicum,

de Gellia amante Solos Eunuchos. LXVII.

CUR tantum eunuchos habeat tua Gellia, quæris
Pannice? vult futui Gellia, non parere.

I N T E R P R E T A T I O.

O Pannico, sciscitavis cur Gellia habeat tantum eunuchos? Gellia placet subagitari, non autem parere.

N O T E.

Non parere.] Juvenalis sat. 6.

Sunt quas eunuchi imbelles, ac mol-

lia semper

Oscula desolant, &c.

De morte Eutychi pueri,
aquis extincti. LXVIII.

FLETE nefas vestrum, sed toto flete Lucrino,
Najades, & Iudus sentiat ipsa Thetis.
Inter Bajanas raptus puer occidit undas
Eutyclus: ille tuum, Castrice, dulce latus.
Hic tibi curarum socius, blandumque levamen;
Hic amor, hic nostri vatis Alexis erat.

Numquid te vitreis nudum lasciva sub undis
 Vidit, & Alcide nympha remisit Hylam?
 An dea femineum jam negligit Hermaphroditum,
 Amplexu teneri sollicitata viri?
 Quidquid id est, fabrix quaecumque est causa rapinae,
 Sit, precor, & tollis miosis, & unda tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Najades, deplorate vestrum scelus, ac deplorate toto Lucrino, atque ipsa Thetis audiat vestram maestitiam. Puer Eutyclus petiit raptus inter undas Bajanis: Ille o Castrice, qui blandus adhaerebat tuo lateri. Hic erat parvaceps tuarum sollicitudinum, & dulce levamentum: hic amor, hic Alexis nostri poe-*

ta. Numquid Nympha petulans te aspexit nudum sub aquis vitreis, & remisit Hylam Herculi? An dea atlecta amplexu viri teneri jam aspernatur femineum Hermaphroditum? Ut est, quaecumque est causa repentinis raptus; precor ut terra sit tibi lenis & aqua.

N O T A.

Flere nefas.] Eutyclus puer Castrici aquis Bajanis extinctus est, cujus mortem deflet poeta.

Ipsa Thetis.] Thetis Nerei filia, & uxor Pelei, pro ipso mari positum. Sensus est: Thetis audiat, vel forte ipsa experiatur vestrum dolorem. Lucrinus vero in Campania, hodie *Mar morto*, vel *Lago di Licola*.

Alexis.] Eutyclus tibi erat in defi-

clis, ut Virgilio Alexis. Virg. Eclog. 8. Nympha remisit.] Te raptum Hyla pulcherrimum, quem remisit Herculi. Epig. 49. lib. 5.

An dea.] Salmacis Hermaphroditum Veneris, & Mercurii filium amavit.

Ovidius 4. Metamorph.

Sollicitata.] Eutyclus amplexu.

Sit precor.] Mortui bene precandi

formula. Epig. 34. lib. 4.

De Bassa

aquam bibente. LXIX.

NON miror, quod potat aquam tua Bassa, Catulle:
 Miror, quod Bassi filia potat aquam.

I N T E R P R E T A T I O.

NON miror, quod tua Bassa bibit aquam, o Catulle: miror, quod filia Bassi bibit aquam.

N O T A.

Non miror.] Otis forte erat impuri hanc Bassa, ut Lesbia de qua epig. 50. lib. 2. unde merito aquam potabat, quia os impurum purgaret: at cum esset to-

mulenti Bassi filia, miratur poeta illam a patre ebrio sic degenerasse, ut aquam biberet.

Ad Martianum,

vivere nihil aliud esse quam bene valere. LXX.

SEXAGESIMA, Martiane, messis
 Aetna est, & puto jam secunda Cortz.
 Nec se tedia seculi calentis
 Expertum meminit die vel uno.

Ostendit

Ostendis digitum, sed impudicum,
Alconii, Dasioque, Symmachoque.
At nostri bene computentur anni,
Et quantum tetricæ tulere febres,
Aut languor gravis, aut mali dolores,
A vita meliore separentur:
Infantes sumus, & senes videmur,
Ætatem Priamique, Nestorilque
Longam qui putat esse, Mariane,
Multum decipiturque, saliturque.
Non est vivere, sed valere, vita.

INTERPRETATIO.

O Martiane, Costa explevit annum
sexagesimum, atque opinor, jam se-
cundum. Nec meministi se vel anno die sen-
sisse molestias lætuli calentis. Porrexisti di-
gitum at impurum Alconti, & Dasio, &
Symmacho medicis. Sed nostri anni di-
ligenter computentur ad calculas, & remo-
veantur a vita meliore, quicquid abstule-
runt seva febres, aut languor gravis, vel
improbi mœnentes, infantes sumus, & se-
nes apparentes. O Martiane, qui credis
longam esse ætatem Priami & Nestoris,
multum erras, & decipitur. Vita non est
vivere, sed bene valere.

N O T E.

Tædia lætuli calentis.] hoc est, non
meminit se unquam ardenti febre labo-
rasse, propter quam incaluit lætus.
Ostendis digitum.] Medium nempe
per contemptum, epig. 28. lib. 4. Juve-
nalis sat. 10.
— mediumque ostendit unguem.]
Et quantum.] Quot annos abstule-
runt febres, &c.
Decipitur.] Nam qui diu vivunt,
ut Priamus & Nestor, qui gravi animi
& corporis dolore cruciati sunt, non
fruantur vita longa, sed qui semper sa-
ni sunt, & vitam hilarem agunt.

De Thelesina
lasciva puella. LXXI.

EDERE lascivos ad Bætica crustata gestus,
Et Gaditanis ludere docta modis.
Tendere quæ tremulum Pelian, Hecubæque maritum
Posset ab Hæctoreos sollicitare rogos.
Urit, & excruciat dominum Thelesina priorem;
Vendidit ancillam, nunc redimit dominam.

INTERPRETATIO.

Thelesina sciens agere gestus lascivos
ad sonitus Bæticos, & ludere modu-
lationibus Gaditanis. Quæ posset ad libi-
dinem incendere tremulum Pelian, & a-
grotantem Hecubam prope rogam
Hæctoris. Thelesina adurit & torquet prio-
rem herum: venundavit servam, nunc
redimit dominam.

N O T E.

Ederet lascivos.] Eum derider poeta,
qui vendiderat Thelesinam, vel Tele-
thum servam, quam postea ejus amo-
re captus redemit.

Cusmata.] hoc est, sonitus a verbo pulso. Bætica, hoc est Hispania; Bætis enim Hispaniæ fluvius hodie *Gualquivir*. Puellæ autem Hispaniæ maxime Gaditanæ choreas agebant valde la-

scivas; epig. 42. lib. 1. & epig. 79. lib. 5. *Pellum.*] Senex longævus fuit Thessaliæ rex, de quo Ovid. 7. *Metam.* Priamus vero maritus Hecubæ fuit, cujus senectus & historia satis nota.

De Cilice furo. LXXII.

FUR notæ nimium rapacitatis
 Compilare Cilix volebat hortum;
 Ingenti sed erat, Fabulle, in horto
 Præter marmoreum nihil Priapum;
 Dum non vult vacua manu redire,
 Ipsum surripuit Cilix Priapum,

INTERPRETATIO.

Cilix fur rapacitatis nimium compersa, præter Priapum marmoreum: dum Cilix cupiebat furtiva facere in horto: at, non vult reverti manu vacua, furatus Fabulle, nihil erat in horto immenso est ipsum Priapum.

N O T E.

Fur notæ.] Simile est epig. Græcum in horto surripiendum inveniret fur, lib. 2. Anthologiæ cap. 35. cum nihil ipsum horti custodem surripuit.

De Priapo
Hilari. LXXIII.

NON rudis indocta fecit me falce colonus.
 Dispensatoris nobile cernis opus.
 Nam Ceretani cultor notissimus agri
 Hos Hilarius colles, & juga læta tener.
 Adspice, quam certo videar non ligneus ore,
 Nec devota foetis inguinis arma geram:
 Sed mihi perpetua numquam moritura cupressu
 Phidiaca rigeat mentula digna manu.
 Vicini, monco, sanctum celebrate Priapum;
 Et bis septenis parcite jugeribus.

INTERPRETATIO.

Non imperitus colonos formavi non falce rudi: vides egregium opus dispensatoris. Nam Hilarius notissimus cultor agri Ceretani possidet hos colles, & juga læta. Vide quam bene effuso vultu comparem non ligneus, nec gesserim arma... comburenda... O Vicini, monco colite sanctum Priapum, atque abstineo a quatuordecim jugeribus.

N O T E.

Non rudis.] De Priapo hortorum custode sæpius dictum.

Dispensatoris.] Videtur esse nomen peritissimi cujusdam artificis. Alias dispensator servus appellatur, qui familiæ

rationes dispensat, peculiique administrationem habet. L. 51. & L. 62. ff. de solutionibus.

Phidiaca.] Epig. 35. lib. 3. de Phidia dictum.

Ad Esculanum,
de calvo & edentulo. LXXIV.

MEDIO recumbit imus ille qui lecto
Calvam trifilem segmentatus unguento,
Foditque tonsis ora laxa lentiscis:
Mentitur, Esculane, non habet dentes.

I N T E R P R E T A T I O.

Ille qui imus accubans in medio lecto
calva trifili sulcata unguento, & scal-
pit ora ampla politis lentiscis, mentitur,
Esculane, illi non sunt dentes.

N O T E.

Medio recumbit.] In Romanorum cœnaculis tres erant lecti, quorum singuli ut plurimum tres convivas accumbentes capiebant: medius vero lectus aliis erat honoratior, & medius locus in medio lecto omnium honoratissimus; tribus ergo uno in lecto recumbentibus summus dicebatur, qui ad caput lecti recumbebat, imus vero qui ad pedes recumbentis in medio accubabat. De his fufe Lipsius lib. 3. antiquarum lectionum.

Calvam trifilem.] Hunc locum explicat Turnebus lib. 25. cap. 27. Ille enim, inquit, etiam unguento comam sibi in capite calvo pinxerat, & effinxerat: sed quæ trium filorum esset, & capillorum:

vel calvam haberet, cui reliqui essent tres capilli. Et cum in capite sulcos duxisset unguenti lituris, & veluti vias secuisset, *femistatus* dixit. Quæ est antiquorum librorum scriptura: ut mirer quid sit quod & contra sententiam, & versus rationem multi *segmentatus* & defendant, & declarent. Judicet lector. Legunt alii *femistatus*: tangere quippe est oleo ungere ut ajunt. Porro segmentatum illud dicitur quicquid ex tenuissimis segmentis vermiculatim compositum est.

Lentiscis.) Lentiscus arbor est cujus frondea cuspide dentium sordes purgabant.

In Pontiam
veneficam. LXXV.

CUM mittis turdumque mihi, quadramve placentæ,
Sive femur leporis, sive quid his simile?
Buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis.
Has ego nec mittam, Pontia, sed nec edam.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum ad me mittis turdum, aut frustum
placente, aut femur leporis, aut ali-
quid hujusmodi, o Pontia? dicis te mi-
sisse tuas buccellas. O Pontia, nec mittam
has ad alios, at nec manducabo.

N O T E.

Quadramve.] Aliquando quadra significat mensam. Juvenalis sat. 5.

— *aliena vivere quadra.*

Hic sumitur pro frusto, nam in quadra frusta secabantur placentæ. Sic lib. 3. epig. 76.

Nec te liba juvant, nec secta quadra placenta.

Buccellas.] hoc est, frustra optimorum ciborum tibi appositorum, quanta nempe bucca capere potest. Alii aliter.

Pontia.] Forte enim veneno imbutæ sunt illæ buccellæ. Pontia quippe venefica erat improbissima, de qua lib. 2. epig. 34.

Epitaphium Fusci,
qui in Dacia pugnans interfecus est. LXXVI.

ILLE sacri lateris custos, Martisque togati,
Credita cui summi castra fuere ducis;
Hic situs est Fuscus. licet hoc fortuna lateri.
Non timet hostiles jam lapis iste minas.
Grande jugum domita Dacus cervice recepit,
Et famulum victrix possidet umbra nemus.

I N T E R P R E T A T I O.

Ille custos sacri lateris, & Martis togati, cui fuit commissus exercitus summi Imperatoris: hic jacet Fuscus: Enegeti, & Fortune, hoc confecti. Jam iste lapis non

metuit minas hostium. Grande jugum impositum est subactae cervici Daci, & ambula-
torem senat. servum subditam.

N O T A E.

Ille sacri.] Domitiani Praefectus Praetorii.

Martis togati.] Domitiani ianuae residentis, & per duces bellum gerentis, qui idcirco togatus dicitur. Vel Martis togati custos dicitur, quod Praetorianae cohortis esset Praefectus, quae nempe urbis muros custodiret.

Hic situs est.] Fusci meminit Sue-

tonius in Domitiano cap. 6. Ad Fuscum est epigramma 27. lib. 7. cuius cineres hanc Romam allati fuerant.

Lapis hoc.] O fortuna quae Fusco invidisti, invita tamen lateri debes. Fuscum licet mortuum, cui hanc in Dacia tumulus fuerat erectus, iam non timere hostes videt, unde umbra victrix dicitur. De Dacia saepius dictum.

In Afram
mendicum. LXXVII.

CUM sis tam pauper, quam nec miserabilis Irus;
Tam juvenis, quam nec Parthenopæus erat;
Tam fortis, quam nec, cum vinceret, Artemidorus;
Quid te Cappadocum sex opus esse juvat?
Rideris, multoque magis traduceris, Afer,
Quam nudus mediæ spatiere foræ.
Non aliter monstratur Atlas cum compare mulo,
Quæque vehit similem bellua nigra Libyn.
Invidiosa tibi quam sit læstiga, requiris?
Non debes ferri mortuus iherapharo.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum sis tam inops, quam nec erat infelix Irus; tam juvenis, quam nec Parthenopæus; tam robustus, quam nec Artemidorus, cum vinceret: Cur placet gestari a sex Cappadocibus? Irideris, & afer, & multis majores ludibrio, quam

si nudus ambulares mediæ foræ. Non aliter ostenditur Atlas mulo compare, & nigra bellua quæ portat Libyn. Rogas, quantum æstim tibi constiterit læstiga? Ne mortuus quidem debes gestari iherapharo.

N O T A.

Irus.] de quo epig. 40. lib. 5. arrogantem & mendicam Afrum carpit, qui leſtica perinde ac ſi ditiffimus videretur.

Parthenopæus.] Juvenis pulcherrimus ſimul & fortiſſimus, quem celebrat Papi-
ninus 4. Thebaidos.

Artemidorus.] pugil forte vel gladi-
tor.

Cappadocum ſex.] hoc eſt, quid ge-
ſaris a ſex ſervis e Cappadocia?

Traducis.] De hoc verbo vide quæ
diximus epig. 4. lib. Spæt.

Monſtratur Atlas.] hoc eſt, ſi Atlas
nanus mulum pumilionem conſcendat,

ludibrio erit. Sic Angelus Pulirinus
hunc locum explicat Miſcelh cap. 23. *cum
compare mulo.* Legit Scriverius *cum com-
pare githo*, hoc eſt parvulo mulo. Ve-
tus codex habet *cum compare githo*. Cu-
juſdam nani, qui Aulas vocaretur, me-
minit Juvenalis ſat. 8. Sic & Libys ſeu
Aſer vulgo ridetur ubi concolorem ſibi
elephantem conſcendit.

Non debet.] Quid ſit hexaphorum di-
ctum epig. 81. lib. 2. Divites mortui
efferebantur hexaphoro, pauperes vero
ſandapila, qua mortuus hic Aſer eſſe-
rendus erat, uſpote pauper.

*Ad Antonum; de luſco
potatore.* LXXVIII.

POTOR nobilis, Aule, lumine uno
Luſcus Phryx erat, alteroque lippus.
Huic dicit medicus, Bibas caveto
Vinum: ſi biberis, nihil videbis.
Ridens Phryx oculo, Valebis, inquit.
Miſceri ſibi præſentem deunces,
Sed crebros jubet: exitum requiris?
Vinum Phryx, oculus bibit venenum.

I N T E R P R E T A T I O.

O Aule, Phryx egregius potator erat ca-
pens uno oculo, & lippus altero:
Medicus huic dicit, Vide ne potes vinum:
ſi potaveris, nihil videbis. Phryx ridens
dicit oculo ſuo, Valebis. Scitſim imperas
ſibi porrigi deunces, ſed frequentis. Ro-
gas eventum? Phryx hauſit merum, ocu-
lus virus.

N O T A.

Valebis.] Ludit in hoc verbo, quaſi
dicat ſanaberis: ſed intellige eo ſenſu,
quo epig. 67. lib. 5. hoc eſt peribis.
Oculus bibi venenum.] Nam vino ex-
tinctus eſt oculus. Cetera per ſe pa-
tent.

Ad Lupum intempeſtively tristem. LXXIX.

TRISTIS es, & felix: ſciat hoc fortuna, caveo:
Ingratum dicit te, Lupe, ſi ſcieris.

I N T E R P R E T A T I O.

MOEſtus es, & beatus; vide ne fortuna hoc diſcat: ſi didicerit, o Lupe, te
vocabis immemorem.

N O T A.

Ingratum.] Cum grato & lato animo beneficia, quæ in te contuſit plurima,
non accipias.

UT nova dona tibi, Cæsar, Nilotica tellus
 Miserat hibernas ambitiosa rosas:
 Navita derisit Pharios Memphiticus hortos,
 Urbis ut intravit limina prima tuæ.
 Tantis veris honos, & odoræ gratia Floræ,
 Tantaque Pæstani gloria ruris erat.
 Sic quacumque vagus, gressumque oculosque ferebat,
 Textilibus fertis omne rubebat iter.
 At tu Romanæ jussus jam cedere brumæ,
 Mitte tuas messes; accipe, Nile, rosas.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, terra Ægyptia fastosa ad te miserat hyemales rosas ut nova munera: nauta Memphiticus contempsit hortos Ægyptios, ubi ingressus est primum aditum tuæ urbis. Tantum erat decus veris, & honor Floræ odorifera, & tanta pulchritudo Pæstani agri. Sic quacumque errans irret aut aspiceret, omnis via rubebat fertis textilibus. At tu, o Nile, coactus dare primas hyemi Romanæ, mitte tua frumenta, atque accipe nostras rosas.

N O T E.

Ambitiosa.] Propter flores quos hyeme nasci alibi non credebant Ægyptii.

Navita Memphiticus.] hoc est ex urbe Memphi, de qua epig. l. lib. Spect. Ille scilicet Ægyptius hortos patriæ suæ contempsit, statim atque vidit rosea Romanorum.

Tantis veris honos.] id est, tanta erat rosarum copia, quibus abundat Pæstanus ager, de quo epig. 38. lib. 5.

Textilibus fertis.] hoc est coronis tex-

tis ex rosis. Alii legunt *futilibus*: coronas nempe ex rosarum foliis confuere solebant veteres. Vide epig. 65. lib. 5. & epig. 95. lib. 9. de qua lectione judicet lector.

Cedere brumæ.] hoc est, cedere rosas quæ hyemis tempore Romæ nascuntur.

Tuas messes.] Frumentis abundat Ægyptus, unde dicta est Reipublicæ Romanæ horreum.

LXXXI.

Ad Rufum,

a quo lepide petit lacernas. LXXXII.

QUIDAM me modo, Rufe, diligenter
 Inspectum, velut emptor, aut lanista
 Cum vultu digiroque subnotasset,
 Tunc es, tunc, ait, ille Martialis,
 Cujus nequitias jocosque novit
 Aurem qui modo non habet Batavam?
 Subrissi modice: levique nutu
 Me, quem dixerat esse, non negavi.
 Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?
 Respondi: quia sum malus poeta.
 Hoc ne sapius accidat poetæ,
 Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.

INTERPRETATIO.

Cum paulo ante quidam velut emptor aut lanista me acudate consideratam subnotasset oculis & manibus. Tunc es, tunc, inquit, ille Martialis, cujus lascivias & sales tenet qui modo non habet autem Batavam? Subrissi parum: & levi-

nutu fassus sum me esse quem dixerat. Quare igitur, inquit, sunt tibi lacernae viles? Quia sum vilis poeta. O Ruse, mitte mihi elegantes lacernas, ne hoc frequentius contingat vati.

N O T A.

Velut emptor.] Cum mangones servos empturi essent, eos diligenter inspiciebant, & manibus atroxabant. *Lanista.* magister fuit gladiatorum quos domi habebat, atque instituebat ut illos deinde locaret & venderet.

Non habet Batavam.] hoc est rusticam & barbaram, duri quippe & barbari habebantur Batavi, hodie Hollandi. Alii legunt *severam*: sed placet prior lectio; nec enim ullam nationem antiquis suis dotibus spoliare decet, at reddendum unicuique quod suum est. *Scrivenerius* legit quidem *Batavam*, sed aliter explicat;

exponit nempe sibi gratulari poetam, quod legatur ab omnibus Romæ, præterquam a Batavis, qui armis & duriori vitæ assueti, corporis Augusti custodes, non ita curabant jocos istos. Hæc sunt *Scrivenerii* verba, de quibus judicet lector.

Lacernas.] vestes quæ togis superinduebantur.

Quia sum vilis.] Hoc urbane respondet Martialis; nec enim ideo tritis lacernis erat indutus, quia vilis poeta, sed propter hoc ipsum, quod amor ingenti nomen quæquam divitem fecerit, ut ait Petronius.

Ad Cæsarem Domitianum,
cujus clementiam laudat. LXXXIII.

QUANTUM sollicito, fortuna parentis Etrusco,
Tantum, summe ducum, debet uterque tibi:
Nam tu missa tua revocasti fulmina dextra;
Hos cuperem mores ignibus esse Jovis.
Si tua sit summo, Cæsar, natura tonanti,
Uretur toto fulmine rara manus,
Muneris hoc utrumque tui testatur Etruscus,
Esse, quod & comiti contigit, & reduci.

INTERPRETATIO.

Quamvis fors patris debet filio Etrusco inquit, tantum tibi debet uterque, o summe ducum. Tu enim retraxisti fulmina jacta tua dextera: Optarem ut talis esset natura fulminum. Jovis

O Cæsar, si summus Jupiter habeat tuam indolem, manus ejus raro emitter totum fulmen. Etruscus filius testatur se consecutum hoc utrumque tuo dono, quod & licuit illi esse comiti, & reduci.

N O T A.

Quantum.] Duo fuere Etrusci pater, & filius, ille a Domitiano missus est in exilium, hic patrem sponte comitatus est, cujus reditum tandem impetravit. Vide Papinii Sylvam 3. & epig. 391 lib. 7.

Hos cuperem.] hoc est, optarem ut

tantam clementiam haberet Jupiter; raro enim fulmen vibraret totum.

Hoc utrumque.] Nempe ipsi fuisse permissum & comitari patrem, & simul cum eo redire ab exilio. Sic poeta laudat clementiam Domitiani.

De Philippo

Lectica vecto, LXXXIV.

OCTAPHORO sanus portatur, Avite, Philippus.
Hunc tu si sanum credis, Avite, farris.

INTERPRETATIO.

O Avite, Philippus sanus vehitur Octaphoro: • Avite, si tu hunc existimas sanum, infans.

NOTÆ.

Octaphoro.] Lectica scilicet ab octo
servis gestata, epig. 81. lib. 2.
Sanus.] Corpore.

Nunc tu si sanum.] Animo nempe;
etiam nimis erat arrogantis ab octo
servis gestari.

Flet mortem Rufi. LXXXV.

EDITUS est Sextus sine te, mi Rufe, Camenis;
Nec te lectorem sperat, amice, liber,
Impia Cappadocum tellus, & numine lævo
Visa tibi, cineres reddit, & ossa patri,
Funde tuo lacrymas, orbata Bononia, Rufe,
Et resonet tota planctus in Æmilia.
Heu qualis pietas, heu quam brevis occidit ætas!
Viderat Alphei præmia quinque modo.
Pectore tu memori nostros evolvere lusus,
Tu solitus nostros, Rufe, tenere jocos.
Accipe cum fletu mœsti breve carnem amici,
Atque hæc absentis thura fuisse puta.

INTERPRETATIO.

O Mi Rufe, te absente edidi sextum li-
brum Musis: nec confidit, o amice,
te habere lectorem. A te conspecta impia
terra Cappadocum, & deo aversante res-
tituit cinerem tuo cineres, atque ossa
tua. O Bononia, privata tuo Rufe effun-
de lacrymas, & lamentationes perfonas
in tota Æmilia. Fleu qualis pietas, deus

quam brevis ætas petiit! Paulo ante spe-
ravas quinque præmia Alphei. O Ru-
fe, tui maris erat legere nostros ludos, &
memoriter scire nostras facietas. Accipe
cum lacrymis brevem versum amici tri-
stis, atque exstima hæc fuisse thura ab-
sentis.

NOTÆ.

Editus est.] Est editus a me sextus li-
ber Camenis, Musis, id est tibore carmi-
num. Quæ enim carmine scribuntur,
Musis carminum prædicatione eduntur.
Sic hunc versum explicat Raderus. Alii
legunt *Rufe Cameni*, ejus familiaris mo-
nuit lib. 9. epig. 76. & 78.

Nec te.] Quia interiisti.

Impia.] Cappadoces impii dicuntur
a poeta vel propter pravam indolem,

vel propter mortem Rufi pestilenti Cap-
padocis aere interfecti.

Bononia. Italiz urbs nota, patria
Rufi.

Æmilia.] De via Æmilia, quæ Bono-
niam ducit, dictum lib. 3. epig. 4.

Viderat Alphei.] Poeta intelligit Olym-
pica certamina, quæ ad Alpheum am-
nem, cujus fons in Arcadia, quarto
quoque anno celebrabantur teste Suida;
atque

EPIGRAMMATUM LIBER VI. 319

atque ita sensus est, Rufum interitum quinque, si Olympiadem pro lustro in-
viginti annos matum, vel forte viginti tollat postea, ut epig. 29. lib. 7.

In bibentes aquam. LXXXVI.

SETINUM, dominæque nives, densique orientes,
Quando ego vos, medico non prohibente, bibam?
Stultus, & ingratus, nec tanto munere dignus,
Qui mavult heres divitis esse Midæ.
Possideat Libycas messes, Hermumque, Tagumque,
Et poter calidam qui mihi laudat aquam.

INTERPRETATIO.

O Setinum, & nives jucunde, & den-
si orientes, quando ego vos potabo,
medico non vocante? Qui mavult succe-
dere locupletis Midæ, demens est, atque
immemor, nec dignus tanto dono. Qui
mihi commendat aquam calidam, bi-
bat illam. & fruatur messibus Africa,
& Hermio, & Pago.

N O T A.

Setinum.] Vinum nobile e Setis Cam-
paniz oppido.

Dominæ nives.] Optate, quibus sci-
licet vinum refrigeratur: vocat autem
nives dominas, quod illum alticerent,
traherentque, epig. 65. lib. 5.

Densique orientes.] hoc est frequen-
tes, triens vero quatuor cyathos con-
tinet.

Qui mavult.] Possidere divitias Mi-
dæ regis Phrygiæ ditissimi, Ovid. Me-
tam. lib. 11. quam bibere Setinum nivi-
bus refrigeratum, illa stultus est, atque
in deos ingratus.

Libycas messes.] hoc est, Africanos

agros frumentis abundantes, & Hermum
Agæ, & Tagum Hispaniæ amnes auri-
feros habent Medicus, vel quilibet alius,
dummodo aquam calidam poter; mihi
verò pauperi vinum bibendam relin-
quat.

Qui mihi laudat.] Turpilius lib. 25.
cap. 27. Repetio, inquit, in veteribus,
qui mihi libat, ut sit pe liberaliter qui-
dem præbet, sed ministrat parce, &
maligne, ut si libaret, & tamen laudat,
nos quoque laudamus. Alii sive, hoc
est invidet:

Et poter calidam, qui mihi libet,
aquam.

Ad Cæsarem,

a quo aliquid petit. LXXXVII.

DI tibi dent, & tu, Cæsar, quæcumque mereris:
Di mihi dent, & tu, quæ volo, si merui.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, a te, atque a diis consequar
tis quæcumque mereris: consequar
a te atque a diis, quæ cupio si dignus
sum.

N O T A.

Di tibi.] O Domitiane, non indiges
ab aliis quam a te ipso atque a diis
quicquam expectare, cum omnium mor-

taliū ditissimus, & ipse deus sis. Ego
vero a diis atque a te consequar, quæ
meritis sum.

Ad Cecilianum.
quem non appellaverat suum dominum. LXXXVIII.

MANE salutavi te nomine casus.
Nec dixi dominum, Ceciliano, meum.
Quanti libertas constet abstulit illa, requiris?
Centum quadrantes mihi tanta, mihi.

INTERPRETATIO.

FOrse mane salutavi te vero nomine? *licentia? illa me privavit centum quadrantibus.*
Nec appellavi meum dominum. O Ceciliano, rogas quanti constet mihi, tantum?

NOTA.

Centum quadrantes.] Clientes vocabant patronos, quos colebant, dominos, a quibus solebant consequi centum quadrantium sportulam, quam amisit Martialis, cum forte salutasset Cecilianum, nec dominum appellasset.

De Panaretæ potore. LXXXIX.

CUM peteret seram media jam nocte matellam
Arguto madidus pollice Panaretus:
Spoletina data est, sed quam siccaverat ipse:
Nec fuerat soli tanta lagena satis.
Ille fide summa testæ suæ vina remensus,
Reddidit œnophori pondera plena sui.
Miraris, quantum biberat, cepisse lagenam?
Desine mirari, Rufe: merum biberat.

INTERPRETATIO.

CUM Panaretus ebrius digito crepante *testæ suæ vina remensus pondera completa sui œnophori.* postceret seram matellam media jam nocte: *Spoletina porrecta est, at quam exhauserat ipse: nec tanta lagena suffecerat illi soli. Ille summa fide remensus* sui œnophori. An miraris lagenam continuisse quod potaverat? O Rufe, cessa mirari: potaverat merum.

NOTA.

Matellam:] vas ad effundendum lotium.

Arguto pollice.] crepitu nempe digitorum poscebatur metalla, epig. 80. lib. 3.

Spoletina.] Lagenæ quæ Spoleti in urbe Umbriz ficta erat, vel quæ plena esset vino Spoletino.

Remensus.] hoc est, tantum lotii effudit, quantum vini biberat, atque œnophorum seu vas vinarium omnino implevit.

Merum biberat.] Si vinum aqua dilutum bibisset Panaretus ille, plus lotii, pro ratione aquæ infusæ, effudisset, quam lagena capere potuisset: at summa fide remensus est quod exhauserat.

De Gellia

mœcha. XC.

MOECHUM Gellia non habet, nisi unum.
Turpe est hoc magis, uxor est duorum.

IN-

INTERPRETATIO.

Gellia non habet nisi unum mæchum. Hoc scdus est, conjux est duorum.

N O T A.

Uxor est duorum.] Mariti scilicet & adulteri. Seneca 3. de beneficiis cap. 16. *Infrunsa*, hoc est insulsa, & antiqua est, quæ nesciat matrimonium vocari unius adulterium. Hæc ergo Gellia excusabat se, quod unicum haberet mæchum :

poeta vero probat hoc illi turpius esse, quam innuptæ plures habere mæchos. Etenim repugnat unam feminam duorum esse conjugem, quod tamen contingit, cum unum habeat mæchum.

XCI.

In Amianum

bibentem vinum pessimum. XCII.

CELATUS tibi cum sit, Amiane,
Serpens in patera Myronis arte,
Vaticana bibis, bibis venenum.

INTERPRETATIO.

O Amiane, cum habeas in patera insculptum serpentem arte Myronis, potas vina Vaticana, potas toxicum.

N O T A.

Myronis arte.] Sculptoris nobilis, de quo epig. 39. lib. 4.
Vaticana bibis:] quæ erant pessima. Vide Epig. 19. lib. 1. Vinum vero Vati-

canum, seu toxicum, ut dixit citato epigrammate, mire convenit cum serpente expresso in patera, quæ est poculi genus latum ac patens.

De Thaide

male olente. XCIII.

TAM male Thais olet, quam non fullonis avari,
Testa verus, media, sed modo fracta via.

Non ab amore recens hircus, non ora leonis,

Non detracta cani Transiberina cutis.

Pullus abortivo nec cum putrescit in ovo,

Amphora corrupto nec vitata garo.

Virus ut hoc alio fallax permutet odore,

Deposita quoties balnea veste petit:

Pilastro niret, aut acida latet oblita creta:

Aut regitur pingui terque quaterque faba.

Cum bene se tutam per fraudes mille putavit:

Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

INTERPRETATIO.

Thais olet pusidius quam vetus amphora fullonis avari, at paulo ante rupta media via. Hircus a coitu recenti, ora leonis, pellis Transiberina ablata a cane. Pullus cum corrumpitur in ovo abortivo, amphora rupta putrido garo. Quo-

sies veste abjecta adit balnea, ut fraudulenta commoret hanc graveolentiam alio odore; nitefcit pfilore, aut delitescit delibuta creta acida, aut ter & quater ope-

ritur falsa opima. Cum credidit se benemunitam per mille dotos: cum molit esset omnia. Thais olet Teida.

N O T A.

Quam non falloris.] In trivis amphoras collocabant fullones ad excipiendum totium, magnum vero pretium pro vestibus purgandis exigebant: quam ob causam, ut putat Raderus, avari dicuntur Camclorum *urinam fullonibus utilis- simam esse tradunt*, inquit Plinius lib. 28. cap. 8.

Non ab amore.] Vide epig. 4. lib. 4. Plinius lib. 11. cap. 53. *Animæ leonis virus grave.*

Transiberina.] Vide epig. 42. lib. 1. in regione urbis trans Tibertiam sordida exercebantur opera.

Nec pullus.] Nec pejus olet pūllus

abortivus in ovo putrido.

Garo.] quod ex intestinis & sanguine stombrotur conficiebatur, lib. 13. epig. 102.

Pfilorio.] Unguentum de quo epig. 74. lib. 3.

Aut acida.] id est creta aceto macerata, qua faciem oblinebat Thais.

Faba.] Unguento facto ex farina fabarum, quod lomentum vocari putat Domitius epig. 42. lib. 3.

Cum bona se suam.] A graveolentia scilicet, semper novum odorem omnium pessimum olet Thais.

De Calpetiano
paupere. XCIV.

PONUNTUR semper chrysendeta Calpetiano,
Suo foris, seu cum cœnat in urbe domi.
Sic etiam in stabulo semper, sic cœnat in agro:
Non habet ergo aliud? non habet immo suum.

I N T E R P R E T A T I O.

Semper apponuntur chrysendeta Calpetiano, seu cum cœnat foris, seu domi in urbe. Sic quoque semper cœnat in di-

versaria, sic in villa: an igitur non habet aliud? Imo non habet suum.

N O T A.

Chrysendeta.] Quæ sic explicat Turnebus lib. 14. cap. 3. Vasa doctissimi viri explicant crustis aureis illigata, & exornata, ut in Martiale lib. 2. epig. 43. Ego vasa gemmata esse puto, quorum gemmarum confectæ & contextæ teneantur.

Non habet.] Interrogat lector. Calpetianus ergo non habet alia vasa præter chrysendeta?

Imo.] Respondet poeta, imo ea vasa quibus utitur, non sunt sua, sed multa sumpta.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATUM

LIBER VII.

Ad Domitianum de lorica.

ACCIPE belligerum crudum thoraca Minervæ,
Ipsa Medusæ quem timeet ira deæ.
Dum vacat hæc, Cæsar, poterit lorica vocari,
Pectore cum sacro sederit, Ægis erit.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, indue sacrum thoraca bellicosa Minervæ, quem ipsa dea Medusæ facrum pectus, vocabitur Ægis. cum munitionis etiam irata metueret. Pteris hoc lorica.

N O T A.

Accipe.] Hoc epigramma ad Sarmaticam expeditionem referri videtur, de qua Suet. in Domit. cap. 6.

Ipsa Medusæ.] Alii,

Ipsa Medusæ quo timeet ira dea. hoc est, quo irata Pallas utitur, & quo induta ferocior evadit, quæ Medusæ dicitur, quod illius ope Medusam intertulerit Perseus. Legunt alii,

Ipsa Medusæ quem timeet ira dea. hoc est quem thoraca vel ipsa Medusæ serpentibus, quos pro capillis gerebat, munita timeret. Eligat lector.

Ægis erit.] Lorica qua dii munitur, Ægis dicitur, quæ est clypeus Palladis

factus ex Amalthææ capræ corio, in cuius medio erat Gorgonis caput: quo clypeo si Numen aliquod munierit pectus, Ægis dicitur, lorica autem, cum illo alius fuerit mortalis. Cæsar Domitianus deus haberi volebat. Sequens epigramma cum hoc primo conjunxit Domitius, & inscripsit ad loricam Domitiani: at esse distinguendum contendit Raderus: hic enim, inquit, Cæsarem ipsum alloquitur, lorica vero sequentibus distichis. Ego cum Raderis existimo esse novum epigramma, sed illud non notabo ut legendum, ne indicis ordo perturbetur.

Ad lorica Domitiani.

IN VIA Sarmaticis domini Lorica sagittis,
Et Martis Getico sergore fida magis;
Quam vel ad Ætolæ securam cuspidis istius,
Texuit innumeri lubricus unguis aprî;
Felix sorte tua es, sacrum cui tangere pectus
Pax erit, & nostri mentis salere dei.
I comes, & magnos illæsa merere triumphos,
Palmasque ducem, sed cito, redde togæ.

INTERPRETATIO.

O Lorica domini impenetrabilis jaculis
Sarmatarum. Et superior Getico cono-
ret Martis: quam sustinet vel ad Etoliam
lib. 2. Pol. totumque solitumque nullorum
aprorum: Nacta es felicem sortem, cui
licebit tangere Iacrum pectus, & calefie-
re mente Numinis nostri. Ita socia, neque
illam meritis magnos riuibus, & quam-
primam rebus imperatorem exone, pal-

NOTAE.

Invia Sarmatibus.] Vide epig. Ape-
 rius. Sarmatia duplex est, inquit Orte-
 lius, Europæa, & Asiatica; Eutopiam
Russiam hodie vocat, Asiaticam vero,
Tartariam.

Et Martis Getico.] Mars deus belli
 apud Getas colebatur indutus lorica fa-
 cta ex pellibus animalium.

Quam vel ad.] Etolam cupidem in-
 tellige telum Meleagri in Etoliâ nati;
 vel Etolam cupidem interpretare lan-
 ceam, & quidem acutissimam, Etoli

entem, inquit Rademus, Plinio teste, lan-
 ceas invenerunt.

Lubricus unguis.] Hæc Domitiani lo-
 rica erat contexta vel ex laminis æreis
 aprorum ungues referentibus, vel forte
 ex veris aprorum unguibus.

Dei.] Domitiani.

Palmateque.] hoc est, urbi restitue
 Imperatorem triumphantem: nam pal-
 mata vestis, in qua nempe depictæ erant
 palmæ, triumphantium erat propria.

Ad Pontilianum

poetam ineptum. II.

CUR non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
 Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

INTERPRETATIO.

O Pontiliane, quare non mitto ad te meos libros? ne tu, o Pontiliane, mittas ad
 me tuos.

NOTAE.

Cur non.] Per se patet hoc epig. ejusdem argumenti est epig. 74. lib. 5.

De Oppiano

pallido. III.

ESSET, Castrice, cum mali coloris,
 Versus scribere cœpit Oppianus.

INTERPRETATIO.

O Castrice, cum Oppianus haberet malum colorem, incepit componere sat-
 iram.

NOTAE.

Effet.] Oppianus iste, de quo jam
 epig. 42. lib. 6. poesi animum applicuit
 ratus propter pallorem ex morbo contra-
 ctum, se habitum iri nobilem poetam,
 quales erant ii qui chartis impallece-

rent. Persius sat. 5. Horat. epist. 19. lib. 1.
Decipit exemplar vitis imitabile, quod

si
Pallorem casti, bibens ex angue ca-
minum.

*Ad Cæsarem Domitianum,
ut redeat in urbem. IV.*

SI desiderium, Cæsar, populique, patrumque,
Respicis, & Latiae gaudia vera togæ,
Redde deum votis poscentibus: invidet hosti
Roma suo, veniat laurea multa licet.
Terrarum dominum propius videt ille; tuoque
Terretur vultu barbarus & fruitur.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, si moveris amore populi, & vis frequens laurea afferatur. Ille propius, patrum, & vera latitia toga Latiae, spectat dominum orbis; & barbarus terretur tuo vultu, sed fruitur.

N O T A.

Latiae gaudia.] hoc est, Romanorum togatorum.

Redde deum.] hoc est, redi in urbem.

Invidet hosti.] Quod nempe fruitur tua praesentia.

Veniat laurea.] hoc est, licet ad nos literæ laureatæ sæpe afferantur, victoriarum, quas ex Sarmatis reportas, nuncia, Vide epig. sequens.

De fama reditus Domitiani. V.

ECQUID hyperboreis ad nos conversus ab oris
Ausonias Cæsar jam parat ire vias?
Certus abest auctor, sed vox hoc nunciat omnis.
Credo tibi, verum dicere, Fama, soles.
Publica victrices testantur gaudia chartæ:
Martia laurigera cuspide pila virent.
Rursus io magnos clamat tibi Roma triumphos,
Invisusque tua, Cæsar, in urbe sonas.
Sed jam lætitiæ quo sit fiducia major,
Sarmaticæ laurus nuntius ipse veni.

INTERPRETATIO.

Ecquid Cæsar ad nos conversus a regionibus Septentrionis meditatur suscipere iter Italia? auctor manifestus non apparet, at vox omnis nunciat hunc reditum. O Fama, sibi adhibeo fidem, cui moris est dicere verum. Laureata litera confirmans publicam latitiam: pila Mar-

tia virens cuspide laureata. Roma iterum clamat io tibi magnos triumphos, atque tua in urbe, o Cæsar, invisus proclamaris. At jam ipse redi renunciaturus victoriam Sarmaticam, ut sit major securitas nostri gaudii.

N O T A.

Ecquid hyperboreis.] De Sarmatia regione ad Septentrionem, vide epig. I. supra.

Ausonias.] Italas: Italia enim Auso-

nia dicta est ab Ausone Ulyssis & Calypsus filio.

Verum dicere.] Imo falsum dicere solet fama. Virg. 4. Æneid.

Facta atque infecta canit.

Tamen videtur poeta intelligere tunc famam solere dicere verum, cum constanti omnium sermone aliquid celebratur; Domitiani vero reditum omnes renuntiabant. Vel quod facile credimus, quod cupimus.

Vitricis chara.] Repertata victoria solebant duces Romani vel ad Senatum, vel ad principem mittere laureas lites

ras indices victoriae, cuius insigne est laurus. Livius Decad. 1. lib. 5. *Litere*, inquit, a *Postumio laureata sequuntur victoriam populi Romanum.*

Mantia laurigeræ.] Milites hastarum, & priorum cuspidem lauro circumdabant in signum latitiae ex reportata victoria.

Rursum 10.] Vox triumphi solemnis. Vide Horat. ode p. lib. Epod.

Ad Caesarem Domitianum;

de amore & desiderio populi Romani erga ipsum absentem VI.

HIBERNA quamvis Arctos, & rudis Peuce,
Et ungularum pulibus calens Ister,
Fractusque cornu jam ter improbo Rhenus,
Teneat domantem regna perfidae gentis,
Te summe mundi rector, te parens orbis,
Abesse nostris non tamen potes, votis.
Illic & oculis & animis sumus, Caesar,
Adeoque mentes omnium tenes unus,
Ut ipsa magni turba nesciat Circi
Utrumne currat Passerinus, an Tigris.

INTERPRETATIO.

O Summe moderator mundi, & pater orbis, licet hyemalis Arctos, & barbata Peuce, & Danubius calescentis agitationibus ungularum, & jam ter cornu fracto Rhenus rebellis retineat te vincens regna nationis perfidiosa: Nihilomi-

nus nequis revocatus esse a nostris votis. Tibi, o Caesar, adsumus & oculis, & mentibus, atque ira, tu unus occupas cogitationes omnium, ut ipsa multando circi magni ignores, utrumne Passerinus currat, an Tigris.

N O T A.

Hiberna.] Vide superiora epigrammata: hoc est, quamvis te longe a nobis bella detineant in regionibus Septemtrionis, nostris tamen mentibus praesens es. *Rudis Peuce.*] Insula magna ad ostia Isteri, teste Strabone lib. 7.

Et ungularum.] Vide Ovidium Tristium lib. 3. eleg. 10.

Ceru eos ventis latites durantibus Ister congelat, & totis in mare seipit aquis.

Quaque rarus lictans, pulibus mancitur: & undas

Frigora concretas ungula pulsat equi, &c.

Fractusque cornu.] Metonymia est: fractum Rhenum dicit pro victis Batavis

& Germanis: alludit autem noster poeta ad fluviorum cornua. Virgilius 8. Aeneid.

Corniger Ister patitur fluvius regnator equorum.

& vide etiam epig. 104. lib. 9.

Cornu Germanici ter perfida concludit Ister.

Atque.] Omnes enim a spectaculis avertuntur cum aliquid narratur aut de tuo reditu, aut de tuis victoriis.

Passerinus an Tigris.] Ambo cursu certabant, reliquaque longatissime perant, lib. 12. epig. 36.

Vis cuius, pulchraeque gloriæ?

Tigrim vince, levemque Passerinum.

De

NUNC hilares, si quando mihi, nunc ludite Musæ:
 Victor ab Othrysiō redditur orbe Deus.
 Certa facis populi tu primas vota; December;
 Jam licet ingenti dicere voce; Venit.
 Felix sorte tua, poteras non cedere Jano,
 Gaudia si nobis, quæ dabit ille, dares;
 Festa coronatus ludet convicia miles,
 Inter laurigeros cum comes ibit equos.
 Fas audire jocos, levioraque carmina, Cæsar,
 Sic tibi: si lusus ipse triumphus amat.

INTERPRETATIO.

O Musa nunc late nunc canite, si unquam mihi cecinistis: Deus restituitur victor ab urbe Othrysiō. O December, tu primus reddis certa vota populi: jam fas est clamare summa voce; Venit. Beatus sorte tua poteras non dare primas Ja-

no, si nobis parvas latissimæ quam peries ille. Miles coronatus jocabatur contumelias festivas, cum socius sequeretur inser equos laureatos. O Cæsar, liceat tibi audire ludos, & versus leviores, si triumphus ipse admittit jocos.

N O T A.

Ab Othrysiō.] Othrys mons Thraciæ: melius forte legunt alii *Odrysiō*. *Odrysiæ* enim populi sunt Thraciæ, quos aliqui hodie vocant *Moldaveses*. *Claudius* tamen de 3. Conf. Honor.

Othrysiū pariter Genio fudimus Eborum

Sanguine. ———

Certa facis,] Mense enim Decembri literæ Romam sunt affatæ de reditu Domitiani.

Poteras non.] Sensus est: Si mense Decembri urbem ingressurus esset Cæsar, poterat ille non cedere Januario, a Jano deo, in cujus honorem multa sacri-

ficia fiebant, sic dicto, *Ovidius* 1. Fastorum, quo nempe mense Romam erat rediturus Cæsar.

Festa coronatus.] Triumphum comitari milites lauro coronati, & in ipsum Imperatorem jocosa convicia jacere solebant.

Inter laurigeros.] *Ovidius* lib. 4. Tristium eleg. 2.

Vinculaque captiva reges caruice gentes

Ante coronatos ire videbis equos.

Levioraque.] hoc est audire mea epigrammata.

De Casselio
tarde ingenioso. VIII.

CUM sexaginta numeret Casselius annos,
 Ingeniosus homo est. quando disertus erit?

INTERPRETATIO.

Cum Casselius natus sit sexaginta annos, solus est: quando erit eloquens?

N O T A.

Cum sexaginta.] Jam senex iste Casselius ingeniosus videri volebat, quem

poeta irridet, quod nempe tardius ad discendum eluxisset ejus ingenium.

In Olum

oblectatorem. IX.

PÆDICATUR Oros, fellat Linus, Ole, quid ad te?
 De cure quid faciat ille, vel illa sua?
 Centenis fuit Matho millibus, Ole, quid ad te?
 Non tu propterea, sed Matho pauper erit.
 In lucem cœnat Sertorius, Ole, quid ad te,
 Cum liceat tota stertere nocte tibi?
 Septingenta Tito debet Lupus, Ole, quid ad te?
 Assen ne dederis, crediderisve Lupo.
 Illud dissimulas, ad te quod pertinet, Ole:
 Quodque magis curæ convenit esse tuæ.
 Pro togula debes, hoc ad te pertinet, Ole:
 Quadrantem nemo jam tibi credit: & hoc:
 Uxor mœcha tibi est: hoc ad te pertinet, Ole.
 Poscit jam dotem filia grandis: & hoc:
 Dicere quindecies poteram, Quid pertinet ad te?
 Sed quid agas, ad me pertinet, Ole, nihil.

I N T E R P R E T A T I O.

Ole, Sertorius cœnat ad diem usque: quid spectat ad te, cum tibi fas sit arte & graviter dormire tota nocte? Lupus debet septingenta Tito, Ole, quid ad te? Ne assen quidem donaveris aut credideris Lupo. Ole, taces id, quod spectas ad te, & quod congruit magis

tua sollicitudini: debes pro togula, Ole, hoc pertinet ad te. Nullus jam tibi mutuo dabis quadrantem: & hoc pertinet ad te. Habes conjugem adulteram: hoc ad te attinet, Ole. Filia jam grandis petit dotem: & hoc. Poteram quindecies repetere, Quid pertinet ad te? At, Ole, nihil attinet ad me quid facias.

N O T A.

In lucem.] Suas computationes protrahit Sertorius.

Septingenta.] sestertia nempe.

Crediderisve.] Nam si nihil Lupo credideris, tunc cura vacabis.

Pro togula.] Quam nondum solvisti, & tamen aliorum debita recenses.

Quadrantem.] hoc est quartam assis partem.

Poscit jam dotem.] Filiae debitor est

pater, cum illam dotare teneatur, Leg. 19. ff. de ritu nuptiarum.

Dicere quindecies.] Sentus est: Ole, tam curiosus es in alienis negotiis, ut pluries repetere potuerim, Quid ad te?

Sed quid agas.] Poetæ obijcere poterat Olus; Quid tu, o Martialis, satagis rerum mearum; Quapropter illum occupat Poeta.

Ad Pudentem,

qui petierat epigrammata manu poetæ scripta. X.

COGIS me calamo, manumque nostra
 Emendare meos; Pudens, libellos.
 O quam me nimium probas, amasque,
 Qui vis archetypas habere nugas!

IN-

INTERPRETATIO.

O *Pudens, me cogis corrigere meas libros nimium probas me, & diligis, qui vis habere inopsias antegraphas.*

N O T A.

Cogis me.] De Pudente jam dictum epig. 32. lib. 1. Nescio an hic idem sit: utut est, Poetae erat amicissimus, qui in memoriae simul & amicitiae argumentum ab illo peteret versus propriae ejus

manu scriptos, & emendatos, quos Martialis vocat *nugas archetypas*.

Nimium probas.] Nam si in meis versibus aliqua fuerint menda, in librum culpam rejicere non potero.

Ad Faustinum,
de suis libellis innocuis. XI.

SIC me fronte legat dominus, Faustine, serena,
Excipiatque meos qua solet aure jocos;
Ut mea nec juste quos odit, pagina laedit,
Et mihi de nullo fama rubore placet.
Quid prodest, cupiant cum quidam nostra videri,
Si qua Lycambeo sanguine tela madent?
Vipereumque vomant nostro sub nomine virus,
Qui Phœbi radios ferre, diemque negant?
Ludimus innocuis verbis, hoc juro potentis
Per genium famæ, Castalidumque gregem:
Pœne tuas aures magni mihi numinis instat,
Lector, inhumana liber ab invidia.

INTERPRETATIO.

O *Faustine, dominus ita legat me vul- tu benigno, & excipias meos ludos aure qua consuevit: ut mei libri nec offendunt quos jure oderunt, & fama non est grata mihi de rubore cujusquam. Quid juvat, cum quidam velint existimari nostra, si quedam tela perfunduntur sanguine Ly-*

cambeo, atque effundant venenum vipereum sub nostro nomine, qui fasantur se non posse pati radios solis & lucem? Joca- mur vocibus innocuis; hoc juro per genium Famæ potentis, & chorum Musarum; & per aures tuas mihi instat Numinis, o lector aliene a crudeli invidia.

N O T A.

Sic me fronte.] hoc est, Sic me legat & amet Domitianus, ut ego nec laedo quos jure odi.

Si qua Lycambeo.] Archilocus poeta Lacedæmonius versus iambicos tam acerbos scripsit in Lycamben, quod desponsam ipsi suam filiam negavisset, ut laqueo suspendere se simul cum filia illius coegerit. Sensus est: Quid prodest occulto poetæ versus mordaces & contu-

meliosos edere, cum omnes noverint candidum meum ingenium; Vide epist. lib. 1.

Qui Phœbi radios.] qui non audent versus suo nomine edere in lucem.

Innocuis verbis.] Alii legunt,

Ludimus innocui: scis hoc bene.

Castalidumque gregem] hoc est chorum Musarum, quæ a fonte Castalio sibi atque Apollini sacro Castalides dicuntur.

De Lycoride
fusca. XII.

DUM Tiburtinis albesco collibus audie
Antiqui dentis fusca Lycoris ebur
Venit in Herculeos colles: quid Tiburis aeti
Aura valet? parvo tempore nigra redit.

I N T E R P R E T A T I O.

Dum fusca Lycoris audit ebur antiqui dentis albam fieri collibus Tiburis, excelsi Tiburis? brevi tempore nigra re-
pessit Herculeos colles: quid potest aura
venerit.

N O T A.

Dum Tiburtinis.] De Lycoride idem mus de caelo Tiburtino.
est argumentum lib. 4. epig. 62. ubi legi. *Antiqui dentis.*] id est vetusti eboris.

De sua puella,

lugente mortem cujusdam adolescentis. XIII.

ACCIDIT infandum nostrae scelus, Aule, puellae:
Amisit lusus, deliciasque suas:
Non quales teneri ploravit amica Catulli
Lesbia, nequitiis passeris orba sui;
Vel Stellae cantata meo, quam flevit Ianthis,
Cujus in Elysio nigra columba volat.
Lux mea non capitur nugis, nec amoribus istis,
Nec dominae pectus talia damna movent.
Bis denos puerum numerantem perdidit annos,
Mentula cui nondum sesquipedalis erat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Aule, ingens flagitium contigit nostrae
puellae: perdidit ludos atque amores
suos: non quales deflevit Lesbia amica
blandi Catulli privata lascivitis sui pas-
seris; vel celebrata a meo Stella, quam
ploravit Ianthis, cujus nigra columba
volat in campis Elysiis. Lux mea non capi-
tur ineptiis, nec istis deliciis, nec earum
dominae moventur talibus jacturis. Amisit
puerum natum viginti annos.

N O T A.

Infandum scelus.] Parearum nempe:
ad finem usque epigrammatis mentem
lectoris lepide suspendit poeta.

Lesbia.] Vide Catullum epig. 2. de pas-
sere mortuo Lesbiz.

Vel Stella cantata.] id est columba, de

qua epig. 8. lib. 1. De Ianthide uxore
Stellae vide epig. 21. lib. 6.

In Elysio.] hoc est, cujus columba umbra
est apud inferos secundum antiquorum opi-
nionem, qui existimabant mortuorum om-
nium animalium umbas esse in inferis.

*Ad Arginam puerum
Ianthidos. XIV.*

QUIS puer hic nitidis abstulit Ianthidos undis,
Et fugit ad dominam Najada? numquid Hylas?
O bene, quod Sylva colitur Tirynthius ista,
Et quod amatrices tam prope servat aquas!
Securus licet hos fontes, Argine, ministras;
Nil faciunt nymphæ: ne velit ipse, cave.

INTERPRETATIO.

Quis puer hic refugit aquas patris Ianthidos, & fugit ad dominam Najadæ? Numquid est Hylas? O factum bene quod Hercules colitur in isto nemore, & quod tam prope custodit amatrices undas! O Argine, fas est tunc ministras haurire: Nympha nihil faciunt: adverte ne ipse cupias te rapere,

N O T A.

Ianthidos undis.] De hoc fonte vide epig. 47. lib. 6. In quibus Stella erat fons, cujus Nympham a Violantilla seu Ianthide Stellæ uxore Ianthidem denominat, ad quam Violantillam confugibat hic servus, ne a Nymphis raperetur. Vide epig. 21. lib. 6.
Numquid Hylas?] De quo epig. 49. lib. 5.
O bene.] In viâlo scilicet nemore colitur Hercules, qui te tuebatur a Nymphis.
Nil faciunt.] Tute potes haurire aquam ex hoc fonte, & ministrare: nec enim hujus fontis Nymphæ te rapiunt; sed cave ab ipso Hercule.

*Ad Regulam,
a quo lepide petit pecuniam. XV.*

ÆRA domi non sunt. superest hoc, Regule, cansum,
Ut tua vendamus munerat numquid emis?

INTERPRETATIO.

Non habeo pecuniam domi, o Regule: hoc unum restat ut vendamus tua dona: numquid emis?

N O T A.

Superest hoc.] Nihil quicquam habeo: ea non redempturum, sed liberaliter subpretextum munerat que a te acceper: hoc autem facere dicis: pota sperans Regulam. epig. 13. lib. 1.

Ad Sabinam suam Julii Marcialis. XVI.

RURIS Bibliotheca delicati,
Vicini vides unde deor urbem,
Inter carmina sanctiora si quis
Lascivæ fuerit locus Thaliæ,
Hos nido licet inferas vel imo,
Septem quos tibi misimus libellos
Auctoris calamo sui notatos:
Hæc illis pretium facit litura.

Et

At tu munere dedicata parvo,
Quæ cantaberis orbe nota toto;
Pignus pectoris hoc mei tuere,
Julii Bibliotheca Martialis.

INTERPRETATIO.

O Bibliotheca amanavilla, ex qua la-
etor aspicias propinquam urbem, si quis
fuerit locus jocosæ Thaliæ inseri versus
sanctiores, colloces licet vel infimis forulis
bos septem libras, quas ad te misimus: ferua hoc pignus mei amoris.

NOTÆ.

Ruris bibliotheca.] Hoc rus longo
Juniuli collo recumbebat, ut dictum
est epig. 64. lib. 4.
Lasiva Thalia.] hoc est, jocosæ
meis carminibus. Vide epig. 8. lib. 4.
Nido vel imo.] hoc est vel in ulti-
mo ordine colloces vellim.

XVII.

De fragmento navis Argus. XVIII.

FRAGMENTUM, quod vile putas, & inutile ligauim,
Hæc fuit ignoti prima carina maris;
Quam nec Cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere, nec Scythici tristior ira freti.
Sæcula vicerunt; sed quamvis cesserit annis,
Sanctior est salva parva tabella rate.

INTERPRETATIO.

Fragmentum quod credis contemptum,
atque inutile lignum, hæc fuit prima
carina maris incogniti; qua olim ne po-
tuit frangi ruinis Cyaneis, nec sevidere ira
Scythici freti visæ est saculis; at licet ces-
seris annis, exigua tabella angustior est
navæ integra.

NOTÆ.

Fragmentum.] Navis scilicet Argus,
quod Romæ tunc extabat. De illa nave
& Argonautis vide Valerium Flaccum.

Hæc fuit.] Ante Argonautas mare na-
vibus tentatum non fuit, ut canunt poetæ.

Cyaneæ ruine.] Cyaneæ seu Symple-
gades secundum Ptolemæum duæ sunt
insulæ, vel faxa adjacentia Bosphoro

Tracio, hodie Canal de Constantinople,
quæ non sine magno periculo transmi-
serunt Argonautæ.

Ira freti.] hoc est tempestas Ponti
Euxini. Alii legunt unda freti.

Sanctior.] propter venerationem quæ
debetur antiquitati.

In Sanctam

helluonem & avarum. XIX.

NIHIL est miserius nec gulosius Sancta,
Rectam vocatus cum recurrit ad cœnam,
Quam tot diebus noctibusque captavit;
Ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
Et utramque coxam leporis, & duos armos,

Nec

Nec etubescit pejerare de turdo,
 Et ostreorum rapere lividos cirros.
 Dulci placenta fordidam linit mappam.
 Illic & uvæ collocantur ollares,
 Et Punicorum pauca grana malorum,
 Et excavatæ pellis indecens vulva,
 Et lippa, ficus, debilisque boletus.
 Sed mappa cum jam mille rumpitur furtis,
 Rosos repenti spondylos sinu condit,
 Inde vorato capite turturem truncum.
 Colligere longa turpe nec pudet dextra
 Analesta, quidquid & canes reliquerunt.
 Nec esculenta sufficit gulæ præda,
 Misto lagenam replet ad pedes vino.
 Hæc per ducentas cum domum tulit scalas,
 Sequæ obserata clausi anxius, cella,
 Gulosus ille postero die vendit.

INTERPRETATIO

Nihil est infelicius & gulosius Sanna, cum inuitatus properat ad cenam rectam, quam aucupatus est tot diebus & noctibus; ter petit glandulas apri, quater lumbum, atque utramque coxam leporis, & duos arnos; nec pudet illum pejerare de turdo, & subducere lividos cirros ostreorum. Dulci placenta inficit fordidam mappam. Illic & uvæ ollares, & pauca grana maiorum Punicorum apponuntur, & pellis indecora vulvæ exesæ, & ficus lippa, & debilis boletus. At cum

jam mappa frangitur mille furtis, calido sinu occultat spondylos exesos, nec deinde existimat intonsellum porrecta manu colligere turturem mutilum devorato capite, & frustra, & quicquid reliquerunt canes. Nec præda escaria sufficit belluatoni, vino misto replet amphoram jacentem ad pedes. Cum hæc omnia portavit domum per ducentos gradus, & sollicitus se abscondit cella clausa, Postridie ille belluo vendit hæc frustra.

NOTÆ.

Rectam vocatus.] Quam revocaverat Domitianus sublatis sportulis. Vide epig. 69. lib. 2.

Glandulas.] Vide epig. 81. lib. 3. lumbus vero est media pars apri in tres partes divisi.

Utramque coxam.] Coxa posteriorum pedum pars est superior, armus anteriorum.

Pejerare.] hoc est, cum subduxit turdos, non pudet, ipsum jurare sibi non fuisse appolitos.

Ostreorum lividos cirros.] Cirri proprie crines sunt, sed hic sumuntur pro fibris ostreorum carnis colorem referentibus, unde *lividos* vocat. Sensus est, ab illo belluone rapi etiam ostrea.

Dulci placenta.] Quam & clam sub-

ductam mappa involvebat. Legunt alii *buccis placenta*, hoc est frustis: alii *dulcis placenta*. Videat lector.

Uvæ ollares.] Quæ nempe in ollis servabantur.

Et excavata.] Exesa enim carne sola pellis supererat.

Et lippa ficus.] Equa lacteus humor lippitudinis instar fuit.

Debilisque boletus.] Quia parum durat, non optimus, inquit Farnabius: immo recisus vel nullo aut debili caule. Gronovius.

Mille furtis.] hoc est, esculentis in mappa involutis.

Spondylos.] Quos puto hic sumi pro quodam piscium genere, alias spondylus est vertebra dorsæ, Plin. lib. 32. cap. 11.

Inde

Inde verato.] Alii *Ex devorato. Anq. lella.*] reliquias & frustra intellige, quæ servi colligerent, epig. 80. lib. 14.

Misto lagenam.] Subducit etiam vinum aqua temperatum, quod servi ad pedes bibebant.

Per ducentas scalas.] His verbis indicat Sanctam istum sub tegulis pauperum more habitasse, epig. 118. lib. 1. *Vandis.*] Non holocaustum tantum, sed & sanctæ gratiam carpit.

De natali Lucani. XX.

HÆc est illa dies quæ magni conscia partus,
Lucanum populis, & tibi, Polla, dedit.
Heu Nero crudelis, nullaue invisior umbra:
Debuit hoc saltem non licuisse tibi.

INTERPRETATIO.

O Polla, hæc est illa lux, quæ vestis magni partus edidis Lucanum populis & tibi. Heu, fæce Nero, nec odiosior

propter ullam aliam umbram: saltem hoc non dabuis tibi permissum fuisse.

N O T A.

Hæc est illa dies.] Quarta scilicet ant tertia Nonas Novembris. Lucani opera commentariis illustravit Lambertus Horrensius, & vitam illius poetæ copiose describit.

Polla.] Lucani uxor, quem interfici iussit Nero, quod conjuraverat contra eam Lucanus, cum ab ipso prohiberetur sua carmina in lucem edere.

Nulla invisior.] hoc est, O Nero, nullius cædes majus tibi odium conciliavit.

Non licuisse.] Interficere tam egregium poetam. Viderur ad Neronis dictum respicere, qui multis occisis, necesse habens Cæsarem, quantum Imperatori liceret, dicebat. Rad.

De eadem. XXI.

VATIS Apollinei magno memorabilis ortu
Lux: redit Aoniidum turba, favete sacris.
Hæc meruit, cum te terris, Lucane, dedisset,
Mixtus Castaliæ Bætis ut esset aquæ.

INTERPRETATIO.

Dles revertitur celebrandus magno ortu poeta Apollinei: O Muses, astote propitia sacrificiis. O Lucane, cum Bætis

se donasset orbi, hoc affectus est ut misceretur unda Castalia,

N O T A.

Turba fœvere.] Turba est nomen collectivum, qua propter verbum ponitur in plurali.

Bætis.] Cordubæ natus est Lucanus, quæ est ad Bætim Hispaniæ Bæticæ fluvium hodie *Guadalquivir*, qui fluvius inter fontes Musarum numeratur, quo-

nam fuit poetam Lucanum; de fonte autem Castalio jam saepius dictum.

Hæc meruit.] Alii sic explieant: Hæc dies vel propter te, o Lucane, editum meruit, ut Bætis patrius Lucani fluvius numeretur inter fontes Musarum. Judicet lector.

De codco ad Phœbum. XXII.

PHOEBE veni, sed quantus eras, cum bella canenti,
Ipse dares Latine plectra secunda Lyrae,
Quid tanta pro luce precer? tu, Polla, maritum,
Sæpe colas, & se sentiat ipse coli.

INTERPRETATIO.

O Apollo veni, at quantus eras, cum ipse bella canenti concedere plectra secunda lyra Latina. Quid optabo pro die tam memoranda? tu, o Polla, crebro colas conjugem, atque ille intelligat se coli.

NOTÆ.

Veni.] Nempe ad hæc sacra, quæ facimus natalem Lucani diem celebrantes.

Bella canenti.] Alii sonanti.
plectra secunda.] hoc est, cui Luca-

no tu ipse, o Phœbe, secundam a Virgilio carminis epici gloriam concessisti.

Tu o Polla.] Diu vivas, ut maritum sæpius colere possis.

In Maledictum.

qui Juvenalem cum Martialis committere tentaret. XXIII.

CUM Juvenale meo quæ me committere tentas,
Quid non audebis, perfida lingua, loqui?
Te fingente nefas, Pyladen odisset Orestes:
Thesæa Pirithoi destruxisset amor.
Tu Sículos fratres, & majus nomen Asidas,
Et Leda poteras dissociare genus.
Hoc tibi pro meritis, & talibus imprecor ausis,
Ut facias illud quod, putor, lingua facit.

INTERPRETATIO.

O Lingua improba, quæ expetitis committere me cum meo Juvenale, quid non audebis dicere? Orestes odisset Pyladen te excogitante scelus, atque amor Pirithoi destruxisset Thesæa. Tu valebas dis-

jungere Sículos fratres, atque Asidas fortitior majorem suam, & stirpem Leda. Idcirco tibi exopto pro meritis, & talibus ausis, ut facias illud quod, opinor, lingua facit.

NOTÆ.

Cum Juvenale.] hoc est: O lingua, quæ tentas contentionis & dissidis semina jacere inter me & Juvenalem poetam satis notum.

Pyladen.] horum heroum historia omnibus nota est,

Sículos fratres.] Intellige Amphinomum & Anapiam natos Catanz, hodie Catania in urbe Siciliæ, non longe a

monte Etna, quorum primum in patentes amorem refert Strabo lib. 6.

Asidas.] Agamemnonem & Menelaum celebriores Siculis istis fratribus.

Leda genus.] Castorem & Pollucem.

Facis.] Alii facis. Videtur enim aliorum qui linguam, cui procuratur, ut adhæreret rebus turpibus, epig. 61. lib. 2.

In malum poetam. XXIV.

DULCIA cum tantum scribas epigrammata semper,
 Et cerussata candidiora cute:
 Nullaque mica salis, nec amari fellis in illis
 Gutta sit: o' demens, vis tamen illa legi!
 Nec cibus ipse juvat morfu fraudatus aceti:
 Nec grata est facies, cui gelasinus abest.
 Infanti melimela dato, fatuasque mariscas:
 Nam mihi, quæ novit pun gere, Chia sapit.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum perpetuo componas epigrammata solum dulcias, & candidiora pelle cerussata: nec aspergantur ulla mica salis, nec gutta fellis amari: o Fatue, nihilominus vis illa evolvi! Nec ipse cibus

placet destitutus acerbitate aceti: nec vultus aridet, cui deest gelasinus. Tra. de pueto poma mellita, & mariscas insulas: ego enim amo Chiam, quæ scis pun gere.

N O T E.

Dulcia cum] insulsa, nec imbuta illa mordacitate quæ his versibus convenit.

Candidiora.] hoc est, in quibus inest sensus candidior cerussa, quæ erat eximii candoris. Vide epig. 73. lib. 1. Candidus vero album quidem significat, sed & simplex etiam ut sumitur hic.

Nulla mica salis.] hoc est, nulla aurbanitas, nec accerbitas.

Nec cibus ipse.] Acerba enim irritant stomachum, lectorem quoque allicium sales.

Gelasinus.] Gelasini sunt fulculi qui

aridentibus in ore fiunt, inquit Raderus: Robertus Stephanus in suo Thesouro ait: Gelasini sunt lineæ quæ ridendo efficiuntur, & summam gratiam ori conciliant. Gelasini sunt etiam dentes anteriores, qui ridendo nudantur: Gelasinus scurræ quoque significat.

Mariscas.] Genus quoddam ficus insulsæ; infantibus enim placent dulcia.

Chia.] Ficus nempe acerbi saporis: hoc est, mihi placet epigramma mordax. De Chia sic epig. 23. lib. 13.

Scazona mittit ad Apollinarem. XXV.

APOLLINAREM conveni meum, Scazon,
 Etsi vacabit, ne molestus accedas,
 Hoc qualecumque, cujus aliqua pars ipse est,
 Dabis; hoc facetum carmen imbuant aures;
 Si te receptum fronte videris tota,
 Noto rogabis ut favore sustentet.
 Quanto mearum scis amore nugarum
 Flagret: nec ipse plus amare te possum.
 Contra malignos esse si cupis tutus,
 Apollinarem conveni meum, Scazon.

I N T E R P R E T A T I O.

O Scazon, adi meum Apollinarem: licet otiosus sit, ne inopportunus accedas, trades hoc qualecumque, cujus aliquam partem efficit ipse: aures illius emendens festivum hunc versum. Si videris te exceptum toto vultu, rogabis ut te ferat

gratia solita. Tenes quanto ardeat studio mearum ineptiarum: nec ipse possum te diligere magis. Si vis esse securus adversus improbos, o Scazon, adimeum Apollinarem.

Apollinarem.] doctissimum sane virum, de quo epig. 87. lib. 4. Scazon Jambus, est claudicans; in sexto enim pede ponitur spondæus.

Es si vacabis.] Tamen tempus maxime opportunum captabis. *Vacare* impersonale est hic. Virgilius lib. 2. *Æneid.*

Sed si tantus amor casus cognoscere nostros,

Es vacet annales nostrorum audire laborum.

Cujus aliqua pars.] Nam nostri poetæ versus emendabat Apollinaris.

Hoc facerem.] Quomodo facerem, quod molo vocabat quaecumque? Cui modestiæ istud haudquaquam convenit scribe, *faceta*: aures *facetas* vocat ejus qui scit eleganter audire. Hæc Gronovius.

De apro sibi a Dextro misso. XXVI.

TUSCÆ glandis aper populator, & ilice multa
Jam piger Ætolæ fama secunda feræ,
Quem meus intravit splendenti cuspide Dexter,
Præda jaces nostris invidiosa focis.
Pinguescant madidi læto nidore Penates,
Flagret & exciso festa culina iugo.
Sed coquus ingentem piperis consumet acervum,
Addet & arcano mista Falerna garo.
Ad dominum redeas: noster te non capit ignis
Conturbator aper. vilius esurio.

INTERPRETATIO.

O Aper vastator Tuscæ glandis, & jam piger multa ilice, fama proxima ab Ætola fera, quem interfecit Dexter fulgenti venabulo, procumbis præda odiosa nostris focis. Penates madidis pinguescant bilari nidore, & culina læta ardeat casis

lignis. At coquus impendet ingentem cumulum piperis, atque adjunget Falerna mixta interiori garo. Revertaris ad dominum: O aper decoctor, non te capiunt nostri Lares. Fames mea constat vilioris.

N O T A E.

De apro.] Legunt alii, *de apro a se exciso*, & in tertio versu *culter* pro *Dexter*: sed huic lectioni repugnat ultimum distichum: ad Dextrum enim suum amicum videtur remittere aprum, cui condiendo non sufficerent suæ opes. Alii, *ad aprum missum*.

Tuscæ glandis.] In agro nempe Tusco aper glandibus saginatus lente incedebat.

Ætola fama.] Hic scilicet aper proximus erat ab ingenti apro Calydonio, quem in Ætolorum agros immiserat irata Diana. Vide epig. 15. lib. Spect.

Præda jaces.] Alii *jacer* invidiosa, hoc est major quam ferat mea conditio.

Madido læto.] Legunt alii *madido læsi*. Alii *madido ferri*. Eligat lector. Penates vero dii sunt domestici sumpti pro

ipsa domo. Sensus est, Lautæ cœna instruat.

Exciso iugo.] Montis nimirum, id est cæsa ligna largius reponantur super focum.

Addet & arcano.] hoc est meliori & interiori: De garo dictum epig. 93. lib. 6. Genus erat liquaminis, de quo iterum lib. 12. epig. 102.

Exspirantis adhuc scombri de sanguine primo

Accipe facorum munera cara garum.

Ad dominum.] Dextrum scilicet.

Noster te.] Nostra culina non habet unde te condiat; seu in quo apro condiendo conturbarentur & decoquerentur opes meæ.

Ad Fuscum,

cui librum emendandum mittens omnia fausta
precatur. XXVII.

SIC Tiburtinæ crescat tibi silva Dianæ,
Et properet cæsum sæpe redire nemus.
Nec Tartessiacis Pallas tua, Fusca, trapedis
Cedat, & immodici dent bona multa lacus.
Sic fora mirentur, sic te pallatia laudent,
Excolat & geminas plurima palma fores:
Otia dum mediis præstat tibi parva December,
Exige, sed certa quos legis aure jocos.
Scire libet verum, res est hæc ardua, sed tu
Quod tibi vis dici, dicere, Fusce, potes.

INTERPRETATIO.

Sic nemus Diana Tiburtina tibi aug-
scaat, & Sylva excisa festinet crescere.
Nec oleæ tuæ, o Fusce, cedant prelis Bæti-
cis, atque ingentes cupæ præbeant bonæ
multa. Sic fora mirentur, sic palatia
commendent te, & multa palmæ exornent

geminas fores: dum mediis December con-
cedit tibi brevem quietem, otantina, sed
aure mæstica, ludos quos exultis. Placet
scire veritatem, hæc est res difficilis: at
tu, o Fusce, potes dicere quod cupis dici
tibi.

N O T E.

Sic Tiburtina.] Tibure sylvam habebat iste Fuscus doctus sane caussidicus, quæ Dianæ utpote nemorum præsidis esse dicitur.

Nec Tartessiacis. Pallas seu Minerva inventrix fuit olivæ, pro qua & ipsa sumitur. Sensus est: nec tua oliveta cedant olivetis Bæticis: Bætis vero fluvijs est Hispaniæ, hodie Guadalquivir, qui olim dictus est Tartessus, ad quem multæ sunt oleæ, & quidem optimæ: trapedes autem, seu trapetum, est mola olearia, & sumitur pro ipso prælo.

Lacus: Cupæ sunt in quas vinum prælis expressum habetur.

Sic fora mirentur.] Te agentem caussas.

Pallatia laudent.] hæc est, Imperator

ipse te laudet.

Excolat & geminas.] Solebant veteres palmis exornare fores caussidicorum, qui in caussis agendis vicissent. Juvenalis sat. 7.

ut sibi iussu
Pogantur virides foetarum gloria pal-
ma.

Otia dum.] Saturnalium tempore a foro vacabant caussidici.

Exige.] hoc est diligenter examina, Alii excipe.

Scire libet.] Alii scire licet. Fusci oratio esse videtur metuensis veritatem proferre, quæ sæpius odium parit.

Quod tibi vis.] Subjungit poeta: Dic, o Fusce, quod tibi in simili occasione dici velis.

Ad Testilum puerum. XXVIII.

TESTILE, Victoris tormentum dulces Voconi,
Quo nemo est toto notior orbe puer:
Sic etiam positis formosus amere capillis,
Et placeat vari nulla puella tuo:
Paulisper domini doctos seponere libellos,
Carmina Victori dum lego pauca tuo:
Et Mæcenati Maro cum cantaret Alexim,
Nota tamen Marci fusca Melænis erat.

INTERPRETATIO.

O Testis, suavis cura Veconii Victoris,
quo nullus notior est toto orbe; sic quo-
que pulcher diligaris consis criminibus, &
nulla puella grata sis tuo passa: aliquan-
tum remove eruditos libros veri, dum lego

paucos versus tuo Victori; cum Virgilius
caneret Alexim ipsi Mecenati, nihilomi-
nus fuses Melanis Marci erat quoque
nota.

N O T E.

Victoris.] Poetæ qui Testitum suum
puerum amabat.

Et Mecenati.) De formoso Alexi, quem
ardebant Virgilius, elegantissimam eclo-
gam scripsit ad Mecenatem, qui tamen
non desinebat legere carmina Marci poe-

ta Virgilio minus politici, quibus ille
Marci puellam suam & quidem fuscam
celebrabat: ita, inquit Martialis, Vo-
conius mea epigrammata suis versibus
longe inferiora non aspernabitur..

XXIX.

Ad Regulum,

cui empta in foro munera mittere se ait. XXX.

RAUCÆ cortis aves, & ova matrum,
Et flavas medio vapore Chias,
Et fœtum quernæ rudem capellæ,
Nec jam frigorebus pares olivas,
De nostro tibi rure missa credis.
O quam, Regule, diligenter erras.
Nil nostri misi me, ferunt agelli.
Quidquid villicus Umber, aut colonus,
Aut Tusci tibi, Tusculive mittunt
Aut rus marmore tertio notatum;
Id tota mihi nascitur Subura.

INTERPRETATIO.

PUtas me tibi misisse de mea villa aves
rancia consis, atque ova gallinarum,
& ficas Chias flavas temperato calore, &
rudem fœtum gementis capellæ, & olivas
jam cedentes frigori, & brassicam canam
pauis frigidis. O Regule, quam date

opera falleris. Agelli nostri nihil sunt,
nisi me. Quicquid villicus Umber, aut
colonus, aut Tusci, aut Tusculi mittunt
ad te, aut villa ad tertium lapidem; id
mihi gignitur tota Subura.

N O T E.

Raucæ cortis.) propter rancum strepi-
tum avium domesticarum, quas describit
noster poeta epig. 57. lib. 3.

Vagator omnis turba sordida cortis
Argutus anser, gommeique pavones.
&c.

Et flavas medio.) hoc est ficas Chias
moderato calore exsiccatas, de quibus su-
pra epig. 24. & epig. 23. lib. 13.

Et fœtum.] hoc est hœdillum de quo
solicita est capella.

Nec jam.) nec olivas frigore constri-
ctas.

Et canum gelidis.) hoc est, modo ex
horto lectum, atque adhuc gelu constri-
ctum.

O quam.) Dedita nempe opera erras
sicens te nescire sterilitatem esse meum
agellum. De Regulo dictum epig. 83.
lib. 1.

Marmore tertio.) hoc est rus ad ter-
tium ab urbe milliare; singula enim
milliaria lapidibus notabantur.

Nascitur Subura.) Regio urbis erat Su-
bura, in qua omnia vendebantur.

Ad Atticum,

cujus exercitationem currendi laudat. XXXI.

ATTICE, facundæ renovas qui nomina gentis,
Nec finis ingentem conticuisse domum:

Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ,

Te secreta quies, te sophos omnis amat.

At juvenes alios fracta colit aure magister,

Et rapit immeritas sordidus unctor opes.

Non pila, non follis, non te paganica thermis

Præparat aut nudi stipitis ictus hebes:

Vara, nec injecto ceromate brachia tendis:

Non harpasta vagus pulverulenta rapis:

Sed curris niveas tantum prope virginis undas,

Aut ubi Sidonio taurus amore calet.

Per varias arteis, omnis quibus area servit,

Ludere cum liceat currere, pigritia est.

INTERPRETATIO.

O Attice, qui revocas nomina familie diserte, nec pateris illustrem domum esse in oblivione; pia turba Minervæ Atheniensis tibi adheret, quies seclusa te, omnis sapiens diligit te. At magister instituit alios juvenes aure fracta, atque avarus aliptes rapit immeritum pecuniam. Non pila, non follis, nec paganica præparat te

ad balnea, vel reclusus ictus nudi stipitis: nec tendis brachia vara injecto ceromate: nec incertus subripis harpasta pulverulenta: at solum curris juxta aquas niveas virginis, vel ubi taurus ardet amore Sidonio. Inertia est ludere variis artibus quibus inferuit area, cum fas sit currere.

NOTÆ.

Facundæ renovas.] Memoriam nempe Pomponii Attici, cujus vitam scripsit Cornelius Nepos, ad quem epistolas scripsit Cicero, quæ inscribuntur ad Atticum, quem moribus & doctrina imitabatur hic Atticus.

Te pia.] hoc est, Græci philosophi tibi semper adherent. Cur Minerva Cecropia dicatur, vide epig. 40. lib. 1.

Te secreta quies.] hoc est, non agis causas, nec ambis magistratus, sed remotus a turba operam das philosophiæ.

Fracta colit aure.] hoc est, Gymnasiorum exercitor alios juvenes magnis clamoribus instituit: vel *fracta aure* dixit, quod cum exercitor pugilatum doceret juvenes, eorum aures verberibus contundebar. Virgilius lib. 5.

erratque aures, & tempora circum
Crebra manus, duro crepitant sub-
vulnere mala.

Vide Turnebum lib. 24. cap. 28.

Rapit immeritas.] hoc est, juvenes spoliatur pecunia immerita quidem, quia operam illis non utilem impendit. Legit Turnebus lib. 24. cap. 28.

Et rapit innumestas sordidus unctor opes.

Judicet lector.

Non pila.] nempe trigonalis. De quatuor pilarum generibus, scilicet de trigonali, folli, paganica, & harpasta fute diximus epig. 19. lib. 4.

Aut nudi stipitis.] In terram figebatur palus, contra quem tamquam adversarium se exercebant tyrones. Juvenalis sat. 6. vers. 247.

— aut quis non vidit vulnera pali
Quæ cavat assiduis sudibus sutoque laceffit.

Vara nec.] hoc est, nec luctaris: ita vero in lucta athletæ implicabant brachia, ut vara viderentur. Legunt alii *vara*, minus bene. *Ceroma* autem erat unguentum ex oleo & luto confectum, quo ungebantur athletæ. Vide epig. 57. lib. 3.

Prope virginis undas.] Sensus est: Sed exerce te cursu ad aquam virginem, de qua epig. 21. lib. 5. Vel ad porticum Europes, ubi depictus erat Jupiter in taurum conversus, qualis per mare in Cretam vexit Europen filiam Agenoris, qui Sidonem considerat.

Ludere, cum liceat.] His verbis omnibus aliis exercitationibus cursum antepont.

EPIGRAMMATUM LIBER VII 341

In Cinnam,
cujus sordida toga sordabat calceos albos. XXXII.

SORDIDIOR cœno cum sit toga, calceus autem
Candidior prima sit tibi, Cinna, nive:
Dejecto quid, inepte, pedes perfundis amictu?
Collige, Cinna, togam, calceus ecce perit.

I N T E R P R E T A T I O .

O Cinna, cum habeas togam sordidior- *pedes veste demissa? O Cinna, assolle re-*
rem luto, calceum vero candidiorem gam, en calceus inquinatur.
prima nive; o demens, quid madefacis

N O T A .

Candidior.] Hic colligere est, Ro- tem Cinnam toga sordida indutum, &
manos calceis albis usos fuisse: hunc au- calceis albis utentem lepide irridet poeta.

Ad Severum,
de balneis Charini. XXXIII.

QUO possit fieri modo, Severe,
Ut vir pessimus omnium Charinus
Unam rem bene fecerit, requiris?
Dicam sed cito, quid Nerone pejus?
Quid thermis melius Neronianis?
Non deest protinus ecce de malignis,
Qui sic rancidulo loquatur ore,
Ut quid tu domini, deque nostri
Præfers muneribus Neronianas?
Thermas præfero balneis cinædi.

I N T E R P R E T A T I O .

O Severe, rogas qua ratione fieri possit *sim adest aliquis ex malisiosis, qui sic*
ut Charinus homo omnium improbi- loquatur ore fetido, *Ut quid anteponis*
simus recte egerit unam rem? Dicam, at thermas Neronianas edificiis Domini
breuiter, quid improbius Nerone? Quid Dei nostri? Ego antepono illas balneis ci-
tamen melius thermis Neronianis? En sta- nedi.

N O T A .

Ut vir pessimus.] Deo quo homine im-
purissimo dictum epig. 39. lib. 4. licet
improbissimus in gratiam populi, ut Ne-
ro thermas, sic ille balnea extruxit nobi-
lissima.

Rancidulo.] Metaphora ducta a cibo
vitiato jam, & prope corrupto. *Ranci-*
dulum dixit, hoc est os putidum & cor-

ruptum calumniis atque adulationibus.
Muneribus,] hoc est ædificiis quibus
urbem decoravit Domitianus.

Thermas præfero.] Aliorum ædificia
non antepono ædificiis Domitiani; sed
Neronis thermas balneis Charini præ-
fero.

XXXIV.

Ad Stellam,

a quo vestem petis. XXXV.

CUM pluvias, madidumque Jovem perferre negaret,
 Et rudis hibernis villa nataret aquis,
 Plurima quæ posset subitos affundere nimbos,
 Muneribus venit tegula missa tuis.
 Horridus ecce sonat Boreæ stridore December:
 Stella regis villam, non regis agricolam.

INTERPRETATIO.

CUM rudis villa nequirit tolerare imbres & calum pluvium, atque inundaretur aquis hyemalibus, tuo dono multæ tegulae ad me allatae sunt, quæ possent

emittere pluvias: en December horrens fremit strepitu Aquilonis: O Stella, regis villam, non regis agricolam.

NOTA.

Cum pluvias.] Scelus epigrammatis est: O Stella, ut tuum munus omni ex parte absolutum sit, mitte togam qua te-

gar, quemadmodum tegulas misisti, quibus tegeretur mea villa.

Ad Castricum de theta,
 quod signum est mortis. XXXVI.

NOSTI mortiferum quæstoris, Castrice, signum?
 Est operæ Pretium discere theta novum.
 Exprimeret quoties rorantem frigore nasum,
 Lethalem juguli jusserrat esse notam:
 Turpis ab invisio pendeat stiria naso,
 Cum flaret madida fauce December atrox.
 Colligæ tenere manus, quid plura requiris?
 Emungi misero, Castrice, non licuit.

INTERPRETATIO.

O Castrice, an tibi comperta est lethalis nota quæstoris? expedit discere theta inusitatum. Quoties emungeres nasum stillantem frigore, imperaveras esse mortiferum iudicium juguli: turpis stiria pen-

debat ab odioso naso, cum serenus December flaret humida fauce. Collegæ cobibuerunt manus, quia rogas plura? O Castrice, infelix non potuit emungere se.

NOTA.

Mortiferum quæstoris.] Lege 2. ff. de origine juris officium quæstoris sic definitur. Constituti sunt quæstores, qui pecunie præessent, & dicti sunt ab eo, quod inquirenda & conservanda pecunie causa creari erant: & quia de capite civis Romani injussu populi non erat lege permissum Consulibus jus dicere, propterea quæstores constituiebantur a populo, qui capitalibus rebus præessent. Hi appella-

bantur quæstores parricidii; de quibus agit poeta. Theta vero signum erat mortis, quæ græce θάνατος dicitur.

Stiria.] Stilla est congelata; hic significat gallice roupie.

Cum flaret.] Alii fleret, alii flaret, prior lectio magis placet.

Collegæ tenere.] Atque ita nasum emungere nequivit, quod signum esset hominis interficiendi.

De Polyphemo

servo, & Scylla serva miræ magnitudinis. XXXVII.

TANTUS es, & talis nostri, Polypheme, Severi,
Ut te mirari possit & ipse Cyclops;
Sed nec Scylla minor; quod si fera monstra duorum
Junxeris alterius fiet uterque timor.

INTERPRETATIO.

O Polypheme, nostri Severi tam magnus, & talis es, ut possis movere admirationem & ipsi Cyclopi: at nec Scylla mi-
nor: quod si junxeris serva portenta ambo-
rum, sibi invicem incutient terrorem.

N O T A.

Nec Scylla minor.) Nimirum ipse Polyphemo confervo: tantæ ergo magnitudinis erant servus iste Polyphemus, & Scylla serva, ut & ipsi Cyclopi noto ex Theocrito, & Virgilio, admirationem movere possent; imo & alter alteri terrorem esse posset. Legunt alii,

Sed nec Scylla minor.

Prior lectio placet Turnebo lib. 24. cap.

28. hoc est, nec Scylla servus, aut serva, ut sentiunt interpretes, minor est Polyphemo confervo. Quidam intelligunt duas fuisse statuas ingentis magnitudinis, sed intelligendum potius de duobus servis, ut opinor, tam deformibus & tam magnis, ut sibi invicem terrorem esse potuerint.

De Cælio

podagram fingente ne mane cogeretur salutem
potentioribus nunciare. XXXVIII.

DISCURSUS varios, vagumque mane,
Et fastus, & ave potentiorum,
Cum perferre, parique jam negaret,
Cœpit fingere Cælius podagram.
Quam dum vult nimis approbare veram,
Et sanas linit, obligatque plantas,
Inceditque gradu laborioso,
Quantum cura potest, & ars doloris!
Desit fingere Cælius podagram.

INTERPRETATIO.

Cum Cælius jam nolle pati & tolerare varios discursus, atque errores matutinos, & superbiam, & salutationes potentiorum; incepit simulare podagram, quam dum nimis cupit demonstrare ve-
ram, atque oblitus, & illigat plantas sanas, atque ambulat incessu molesto, (o quantum valet cura & ars doloris!) Cælius cessavit simulare podagram.

N O T A.

Vagumque mane.) De matutinis salutationibus dictum epig. 56. lib. 1.

Quantum cura.) Eadem usus est iro-

nia epig. 22. lib. 5.

Desit.) Per contractionem pro desit, nam re ipsa correptus est podagra.

Epitaphium patris Etrusci. XXXIX

HIC jacet ille senex Augusta notus in aula,
 Pectore non humili passus utrumque Deum:
 Natorum pietas sanctis quem conjugis umbris
 Miscuit: Elysium possidet umbra nemus.
 Occidit illa prior viridi fraudata juvenia;
 Hic prope ter senas vidit Olympiadas.
 Sed festinatis raptum tibi credidit annis,
 Adspexit lacrymas quisquis, Etrusce, tuas.

INTERPRETATIO.

Hic jacet ille senex cognitus in aula
 Augusta passus utrumque Deum cor-
 de non abjecto; quem pietas liberorum
 conjunxit sanctis manibus uxoris: um-
 bra habitat in Elysio nemore. Illa prior in-

teritis privata viridi juventute; hic fere
 vidit octadecim Olympiadas. At quisquis
 spectavit tuos fletus, o Etrusce, putavit
 illum tibi ablatum fuisse morte imma-
 tura.

NOTA.

Hic jacet.] De Etrusco patre, &
 Etrusco filio dictum epig. 83. lib. 6.

Passus utrumque Deum.) Domitianum
 nempe propitium, atque adversum, qui
 iratus in exilium miserat Etruscum, pla-
 catus vero eundem revocaverat. Lib. 6.
 epig. 83.

Natorum pietas.] hoc est, eodem se-
 pulchro conditus est cum uxore sua.

Possidet umbra.] Alii forte melius le-
 gunt *ambo* pro ambo, Etruscum scili-
 cet, atque uxorem. Sic Virgil. lib. 11.

*Si duo praeerea tales Idæa tulisset
 Terra viros, &c.*

Hic prope ter senas.] Poeta videtur
 sumpsisse Olympiadem pro lustro, seu
 quinquennio: Papinius enim lib. 3. in
 Sylva, quæ inscribitur, *Lacryma Etrusci*,
 sic de Etrusco canit:

*Dextra his octonis fluxerunt secula
 lustris.*

Atque ævi sine nube tenor, &c.

Ex his versibus constat Etruscum felici-
 ter egisse octoginta annos, antequam

mitteretur in exilium. Ovidius etiam
 de Ponto lib. 4. Eleg. 6. Olympiadem
 sumpsit pro lustro:

*In Scythia nobis quinquennis Olym-
 pias acta est.*

*Iam tempus lustris transit in al-
 terius.*

Apud historicos vero Olympias accipi-
 tur pro quatuor annis integris, de qui-
 bus jam dictum supra. Si ergo Olym-
 piadem pro quatuor annis acciperet,
 septuaginta annos circumcirca vixisset
 Etruscus, atque ita contra Papinium
 diceret Martialis.

Sed festinatis.] hoc est, o Etrusce
 fili, licet Etruscus pater tuus senior in-
 terierit, fato tamen immaturo abreptum
 tibi illum credidit, quisquis vidit tuos
 planctus. Legunt alii,

Raptum te credidit annis.

In hoc versu, Etruscum patrem, in ul-
 timo Etruscum filium alloqueretur poe-
 ta, ut ajunt. Melior longe mihi vide-
 tur prior lectio.

Ad Sempronium Tuccam,
 qui se cosmici nomine jactaret. XL.

COSMICOS esse tibi, Semproni Tucca videris:
 Cosmica Semproni tam mala, quam bona sunt.

INTERPRETATIO.

O Semproni Tucca, credis te esse cosmicum: o Semproni, cosmica æque bona ac
 mala sunt.

N O T A.

Cosmicos.) *κοσμικός*, hoc est, mundanus. Hec epigramma sic explicat Turnebus lib. 25. cap. 24. Credo, inquit, Sempronium voluisse videri Socratis, & philosophorum imitorem, qui se mundanos dicebant, non alicujus certi definitique loci municipales: ac se mundanum esse respondit interroganti, cujas

esset Socrates: Martialis autem qui mundum tantundem boni, quantum mali habere sciret, & multos intelligeret ambizioso philosophi nomine magna vitia occultare, cosmica & bona & mala esse dicit, ne eo nomine se Sempronius circumspiceret.

Ad Castricum,
cui se inferiorem fatetur & muneribus
& carminibus. XLI.

MUNERIBUS cupiat si quis contendere tecum,
Audeat hic etiam, Castice, carminibus.
Nos tenues in utroque sumus, vincique parati,
Inde sopor nobis, & placet alta quies.
Tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quæris?
Alcinoos nullum poma dedisse putas?

I N T E R P R E T A T I O.

O *Castice, si quis velis certare tecum donis, hic quoque audeat versibus. Nos sumus mediocres in utroque, & prompti ad cedendum, hinc amo soporem atque*

otium nimium. Rogas, cur ergo dederim tibi tam malos versus? An credis Alcinoos a nemine accepisse poma.

N O T A.

Muneribus.) Hic Castricus & divitiis & doctrina abundavit, cui primas dat poeta.

Tam mala.) Rationem reddit, cur ad Castricum versus miserit, quia, nempe, inquit, & Alcinoos Phæacum

regi in insula Corcyra hodie *Corfue*, cujus horti pomis nobilissimis abundarunt, aliquis forsan obtulit poma, & quidem suis longe inferiora. Hujus Alcinoi hortos describit Homerus 6. Odyssei.

In Cinna,
vel cito dandum, vel cito esse negandum. XLII.

PPRIMUM est, ut præstes, si quid te, Cinna, rogabo:
Illud deinde sequens, ut cito, Cinna, neges.
Diligo præstantem: non odi, Cinna, negantem.
Sed tu nec præstas, nec cito, Cinna, negas.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Cinna, primum est ut des, si quid petam a te, deinde illud sequens, ut recuses sine mora. O Cinna, amo dan-*

tem, non odi recusantem. At tu, o Cinna, nec das, nec recusas celeriter.

N O T A.

Primum est.) Vide epig. 20. & 30. lib. 6.

Ad

Ad Ovidium,
de imagine Maximi Cæsonii. XLIII.

MAXIMUS ille tuus, Ovidi, Cæsonius hic est,
Cujus adhuc vultum vivida cera tenet.
Huc Nero damnavit: sed tu damnare Neronem,
Ausus es, & profugi, non tua fata sequi.
Æquora per Scyllæ magnus comes exulis isti:
Qui modo nolueras consulis ire comes.
Si vidura meis mandantur nomina chartis,
Et fas est cineri me superesse meo:
Audiet hæc præsens, veturaque turba, fuisse
Illi te, Senecæ quod fuit ille suo.

I N T E R P R E T A T I O.

O Vidi, hic est ille tuus Maximus Cæsonius, ejus faciem adhuc exprimit cera vivida. Damnavit a Nerone, at tu ausus es condemnare Neronem, & sequi sortem exulis, non tuam. Tu potens comitatus es profugum per mare Siculum, qui

paulo ante recusatas comitari illum Consulem. Si nomina non peritura traduntur meis chartis, & licet movere superstitem meo cineri, præsentem & posteri scient hæc, te illi fuisse, quod ille fuit suo Senecæ.

N O T A.

Maximus ille.] In cera nempe ad vivum expressus Cæsonius, qui damnatus a Nerone in conjuratione Pisoniana, in exilium aut in Siciliam aut in Africam fuit missus. De eo Tacitus lib. 15. Annal. *Sed tu damnare.*] Cum sponte tua Cæsonium ut innocentem secutus es.

Æquora per Scyllæ.] Scylla scopulus est in mari Siculo.

Consulis ire comes.] In Africam, quam paulo ante administraverat Cæsonius.

Senecæ quod fuit.] Hinc colligere est Cæsonium in Corsicam comitatum fuisse Senecam exulem,

Ad eundem,
de eadem imagine. XLIV.

FACUNDI Senecæ potens amicus,
Caro proximus, aut prior Sereno,
Hic est Maximus ille quem frequenti
Felix litera pagina salutat:
Hunc tu per Siculas secutus undas,
O nullis, Ovidi tacende, linguis,
Sprevisti domini furentis iras.
Miretur Pyladem suum vetustas,
Hæsit qui comes exuli parentis.
Quis discrimina comparet duorum?
Hæcisti comes exuli Neronis.

INTERPRETATIO.

Poens amicus diserti Senecæ proximus
Caro, aut prior Sereno, hic est ille Ma-
ximus, quem salutat felix epistola fre-
quenti pagina: hunc tu comitatus per
mare Siculum, Ovidi celebrando omnibus

linguis, contempsisti furores domini irati.
Antiquitas prædicet suum Pyladem, qui
comitatus est exulem matris: quis conse-
rat pericula amborum? Secutus ex exulem
Neronis.

NOTÆ.

Caro proximus.) In amore nempe erga
Senecam. Carus autem & Serenus, & hic
Maximus Cæsonius, Senecæ amicissimi
fuerunt. Vide Senecæ epistolam 87.

Quem frequenti.) Ad quem Cæsonium
toties scripsit Seneca. Felix litera dicitur,
ut opinor, quod bearet ipsum Cæsonium.

Hunc tu.) Vide epigramma præcedens.
Domini.) Neronis.

Miretur Pyladem.) Qui se comitem

adjunxit Orestis exulanti, ne a matre sua
Clytemnestra, ut Agamemnon pater, in-
terficeretur. Euripides in Oreste, & So-
phocles in Electra. Deinde reversus ma-
trem occidit, & rursus exulavit.

Duorum.) Pyladis nempe & Ovidii.
ille enim Orestem secutus non tantum
periculum expertus est quantum adiit
Ovidius damnatum a Nerone sævissimo
tyranno Cæsonium comitatus.

Ad Priscum,
ne munus sibi egeni promissum carminibus
exoriet. XLV.

COMMENDARE tuum dum vis mihi carmine munus,
Mæonioque cupis doctius ore loqui:
Excrucias multis pariter, me, teque diebus:
Et tua de nostro, Prisce, Thalia placet.
Divitibus poteris Musas, elegosque sonantes
Mittere, pauperibus munera pexa dato.

INTERPRETATIO.

Dum vis versibus commendare mihi
tuum donum, & cupis canere elo-
quentius Homero, & te & me similiter
exanimas multis diebus: & tua Thalia,

& Prisco, tibi grata est cum nostro dispen-
dio. Licebit mittere locupletibus Musas,
atque elegos sonantes: largire egenis mu-
nera pexa.

NOTÆ.

Commendare tuum.) Dum enim car-
mina meditaretur Priscus, interim noster
poeta egebat.

Mæonio.) Cui Homerus vocaretur
Mæonius dictum lib. 5. epig. 10.

Et tua de nostro.) Et tibi jucundum est
meditari carmina cum meo damno: mu-
nus enim promissum non mittis. Turne-
bus lib. 24. cap. 28. legit, *Thalia tacet*.
Quod enim, inquit, versus se scribere

accuratos simularet Priscus, vel etiam
meditaretur, nec interea dona remitteret:
silentium ejus merito sibi conqueritur
damnosum Martialis. Judicet lector.

Munera pexa.) Raderus vellem pexam
intelligit. Vide epig. 58. lib. 2. Legunt
alii *plana*, id est sine carminibus. Alii
plena, hoc est, inquit Farnabius, quorum
gratia non diminuitur mora.

Ad Licinium,

Siram, quem ex gravi morbo convaluisse
lætatur. XLVI.

DOCTORUM Licini celeberrime Sura, virorum,
Cujus prisca graves lingua reduxit avos;
Redderis heu quanto fatorum munere nobis,
Gustata Lethes pene remissus aqua!
Perdiderant jam vota metum securaque flebat
Tristitia; & lacrymis jamque peractus eras.
Non tulit invidiam taciti regnator Averni,
Et raptas fatis reddidit ipse colos.
Scis igitur, quantas hominum mors falsa querelas
Moverit, & frueris posteritate tua.
Vive velut rapto, fugitivaque gaudia carpe:
Perdiderit nullum vita reversa diem.

INTERPRETATIO.

O Licini Sura celeberrime hominum eru-
ditorum, cujus antiqua lingua revo-
cavit severos avos: heu quanto dono fa-
torum restitueris nobis fere remissus libata
unda Lethes! Jam vota amiserant timo-
rem, & major tutus lacrymabatur, &
jam deploraveramus te. Rex silentis Orci

non fuit par odio nostro, atque ipse resti-
tuit pensa erepta a fatis. Ergo novisti
quantas querimonias hominum excitatis
tuis interitus falsus, & frueris tua po-
steritate. Vive velut rapto, & percipe
lætissimam fugacem: vita reddita nullum
amiserit diem.

N O T Æ.

Licini.) Cujus mentionem facit Pli-
nius junior epist. 30. lib. 4. Astuli tibi,
inquit, nempe Licinio Suræ, ex patria
mea pro munusculo questionem altissima
ista eruditione tua dignissimam. Legunt
alii,

— celeberrime, summe,
quæ lectio non videtur bona.

Cujus prisca.) Cujus oratio gravita-
tem & mores antiquorum sapit.

Gustata Lethes.) Lethe inferorum flu-
vius, hoc est, fere mortuus vitæ resti-
tueris.

Vota metum.) Spe enim tuæ vitæ de-
posita jam delieramus timere, & cer-
tam tuam mortem lugebamus. Legunt
alii,

— securaque flebant

Tristitia cum lacrymis, &c.
prior lectio mihi videtur melior, nisi
forte melius legas,

— securaque flebant:

nempe vota,

*Tristitia, & lacrymis jamque peractus
eras.*

Regnator Averni.) Pluto.

Reddidit.) Pareis pensa restituit, quæ
a fatis ablata fuerant,

Frueris posteritate tua.) Ipse velut re-
divivus scis quam fueris carus nobis, tuis
nimirum posteris, cum mortuum te cre-
diderimus,

Vive velut rapto.) hoc est, percipe
voluptates perinde ac si ex rapto viveres.
Vide epig. 16. lib. 1.

De Anno,

cujus cœnam ambulatoriam damnat. XLVII.

CUM mensas habeat fere ducentas,
Pro mensis habet Annii ministros;

Tarus-

Transcurrent gabatæ, volantque lances.
 Has vobis epulas habete lauti.
 Nos offendimur ambulante cœna.

I N T E R P R E T A T I O.

CUm mensa prope ducenta sint Annie, divites, servate vobis has dapes. Gana
 sunt famuli loco mensarum; paropsi- ambulans latis nos.
 des transcurrent, & lances volant. O-

N O T A.

Fere ducentas.] Numerus est certus pro incerto.

Pro mensis.] hoc est, mensarum vicibus funguntur ipsi ministri cibos & opsonia in gabatis seu paropsidibus circumferentes, nec quicquam apponunt convivis. Turnebus lib. 25. cap. 24. sic explicat hos versus. Puto, inquit, ita intelligendum: suppetunt illi plurimæ mensæ ad ducentas, non tamen in eis

opsonia reponit: sed eas semper servi gerunt, nec epulis frui possunt convivæ, ita ambulatoriam cœnam porius spectant, quam comedunt: cum ministri celeriter paropsides, & gabatas ante convivas præferant, &c. Mensas accipere videtur Turnebus pro gabatis ipsis, & lancibus.

Nos offendimur.] Quia ambulatoriis his epulis frui non possumus.

Ad Severum;
 cui munus mittit ex villa sua. XLVIII.

PARVA suburbani munuscula mittimus horti;
 Faucibus ova tuis; pomâ, Severe, gulæ.

I N T E R P R E T A T I O.

OSevere, mittimus exigua munuscula suburbani horti; ova tuis faucibus; pomâ gula.

N O T A.

Faucibus ova.] hoc est, quæ tuæ raucitati medeantur; pomâ autem, quæ palato grata sint, famemque stimulent.

Ad fontem Ianthides. XLIX.

FONS dominæ, reginæ loci, quo gaudet Ianthis
 Gloria conspicuæ, delictumque domus:
 Cum tua tot niveis ornetur ripa ministris,
 Et Ganymedeo luceat unda choro:
 Quid facit Alcides sylva sacratus in ista?
 Tam vicina tibi cur tenet antra Deus?
 Numquid nympharum notos observat amores?
 Tam multi pariter ne rapiantur Hylæ?

I N T E R P R E T A T I O.

OFons dominæ, reginæ loci, quo delectatur tot candidis famulis, atque aqua
 flatur Ianthis, decus, & voluptas splendat choro Ganymedeo; quid agit
 splendida domus: cum tua ripa decore. Hercules sacratus in ista sylva? quare
 Deus

Deus occupat tam propinquas sibi spaliu- pharum, ut tam multi Hyle funeraliter ra-
cas? num custodis cognitos amores Nym- piantur?

N O T A.

Ianthis.] Vide epig. 47. lib. 6. epig. 14. supra.

Ad Urbicum,

ut adeat Pompejam Auctum, si velit scire
 epigrammata, nec emere. L.

MERCARI nostras si te piget, Urbice, nugas:
 Et lasciva tamen carmina nosse libet:
 Pompejam quæras, & nosse forisram, Auctum,
 Ultoris prima Martis in æde sedet.
 Jure madens, varioque togæ limatus in usu,
 Non lector meus hic, Urbice, sed liber est.
 Sic tenet absentis nostros, cantatque libellos:
 Ut pereat chartis licera nulla meis.
 Denique, si vellet, poterat scripsisse videri,
 Sed sane mavult ille favere meæ.
 Hunc licet a decima (nec enim satis ante vacabit)
 Solicites: capiet cœnula parva duos.
 Ille leget, bibe tu: nolis licet, ille sonabit:
 Et cum jam, satis est, dixeris, ille leget.

INTERPRETATIO.

OUrbice, si tædet te emere nostras im-
 proprias, & nihilominus placet tenere
 versus lascivos: quæras Pompejum Au-
 ctum, & forse novisti, habitat in æde pri-
 ma Martis ultoris. Imbutus jurispruden-
 tia, atque exercitatus in vario usu toga,
 o Urbice, hic non est meus lector, sed li-
 ber. Ita scit & canit nostros libros non
 presentes, ut nulla syllaba desit meis scri-

ptis. Tandem si daberet, potius ridenti
 composuisse: at ille mavult standi non
 existimationi. Potes hunc provocare a de-
 cima: (nec enim prius eris ipsi satis otii)
 exigua cœnula apponetur amobus. Ille
 teget, tu pota: quamvis nolis ille recita-
 bit: & cum jam dixeris, sufficit: ille
 legit adhuc.

N O T A.

Ultoris prima.] Quam Marti bello
 Philippenſi pro ulione paterna suscepto
 voverat Augustus. Suet. in Augusto cap.
 29.

Jure madens.] Alii intelligunt, oo-
 qui instar juscule unctum fuisse hunc
 Auctum, cujus etiam toga, qua ad va-
 rios usus uteretur, attrita esset; ego ve-
 ro & jurisperitum fuisse, & studii pa-
 cis, & vario caussarum genere exercita-
 tum libenter dixerim. Vide epig. 68. in-
 fra, & epig. 40. lib. 1.

Sic tenet absentis.] Pro absentes, ita

& alii auctores locuti sunt. Sensus est.
 ita ad unguem Pompejus Auctus tenet
 mea carmina, ut ea memoriter sine ullo
 errore recitare possit. Heraldus mavult
absentis esse in genitivo, Martialis sci-
 liet.

Licet a decima.] Prius enim propter
 sua negotia non vacabat Auctus. Hora
 vero nona comare incipiebant antiqui.
 De horis dictum epig. 8. lib. 4 Sensus
 est: Si Auctum rogaveris ut mea car-
 mina legat, te ad cœnam invitabit, &
 leget ad nauseam usque.

Ad Auctum,

quod legeret Celeri ejus epigrammata. LI.

GRATUM est, quod Celeri nostros legis, Aucte, libellos,
Si tamen & Celerem quod legis, Aucte, juvat.
Ille meas gentes, & Celtas rexit Iberos,
Nec fuit in nostro certior orbe fides.
Major me tanti reverentia turbat: & aures.
Non auditoris judicis esse puto.

INTERPRETATIO.

O Aucte, jucundum est quod recitas Celeri nostros libros, si tamen & placet Celeri, quod recitas. Ille administravit meam nationem, & Celtas Iberos, nec fides sanctior fuit in nostro orbe. Major observantia in tantum virum terret me; atque existimo aures esse judicis, non auditoris.

NOTÆ.

Quod celeri.] De Aucto vide epigramma præcedens. Celeris vero mentionem facit Plinius junior lib. 4: epist. 11. qui ob Corneliam Vestalem incestu accusatam in comitio virgis cæsus est: de quo sane hic non loquitur poeta, sed de altero, qui præfectus fuit Hispaniæ patriæ Martialis. Celtæ autem Ibe-

ri sipas incolentes, dicti sunt Celtiberi. *In nostro orbe.*] In Hispania patria mea, quæ mari & Pyrenæis montibus clausa, quasi orbis alter est. *Non auditoris.*] Nac enim auditorem tantum, sed ut Celtiberorum, sic & Musarum judicem vereor Celerem. In superiori versu alii legunt *tanto pro tanti.*

In Umbrum,

cujus munera Saturnalibus sibi missa irridet. LII.

OMNIA misisti mihi Saturnalibus, Umber,
Munera, contulerant quæ tibi quinque dies:
Bis fenos triplices, & dentiscalpia septem;
His comes accessit spongia, mappa, calix,
Semodiusque fabæ cum vimine Picenarum,
Et Laletanæ nigra lagena sapæ.
Parvaque cum canis venerunt cotæana prunis,
Et Libycæ fici pendere testa gravis.
Vix puto triginta nummorum tota fuisse
Munera, quæ grandes octo tulere Syri.
Quanto commodius nullo mihi ferre labore
Argenti potuit pondera quinque, puer?

INTERPRETATIO.

O Umber, Saturnalibus misisti ad me omnia dona, quæ tu acceperas quinque diebus: misisti duodecim triplices, & septem dentiscalpia: his adjuncta est spongia, mappa, calix, & semodius fabæ, cum cistella Picenarum olivarum, & nigra amphora sapæ Laletanæ: atque exigua co-

otæana accesserunt cum prunis canis, & testa gravis pendere fici Libycæ. Credo omnia dona, quæ portarunt octo grandes Syri, vix valuisse triginta nummis. Quanto facilius servus potuit nullo labore ferre quinque libras argenti?

N O T A E.

Misisti.] De Saturnalibus dictum epig. 85. lib. 5.

Bis senos triplices.] hoc est, duodecim pugillares: dicuntur autem triplices a tribus foliis: fiebant ex citro, ebore, &c.

Dentiscalpia.] quibus dentes purgantur. Vide epig. 74. lib. 6. & epig. 22. lib. 14.

Spongia.] ad tergendas mensas, epig. 144. lib. 14.

Semodiusque.] epig. 46. lib. 4.

Et Laletana.] hoc est, vinum facis plenum ex Laletania in Hispania Tarraconensi. *Sapa* proprie vinum est decoctum.

Cossana.] de quibus epig. 28. lib. 13. & lib. 4. epig. 89.

Et Libyca fici.] Vide epig. 46. lib. 4.

Syri.] hoc est servi ex Syria.

Argenti pondera.] hoc est, quinque libras argenti.

In Nasidianum,

cujus somniis quotidie turbabatur. LIV.

SEMPER mane mihi de me mera somnia narras,
Quæ moveant animum, sollicitentque meum.
Jam prior ad facem, sed & hæc vindemia venit,
Exorat noctes dum mihi saga tuas.
Consumpsi falsasque molas, & thuris acervos:
Decrevere greges, dum cadit agna frequens.
Non porcus, non cortis aves, non ova supersunt.
Aut vigila, aut dormi, Nasidiane, tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

Semper mane exponis mihi mera somnia de me, quæ agitant atque angustant mentem meam. Jam prior vindemia, sed & hæc redacta est ad facem, dum saga placat mihi tuas noctes. Exhausi & falsas

molas, atque acervos thuris: greges dimissi sunt, dum crebra agna immolatur. Non porcus, non aves cortis, non ova restant. O Nasidiane, aut vigila, aut dormi tibi.

N O T A E.

Semper mane mihi.] Ut munera capteret a poeta, Nasidianus fingebat plena terroris somnia quæ aliquid mali portenderent Martiali: atque ab illo modo thus, modo vinum petebat ad ea placanda. Quid autem de somniis crediderint antiqui, vide Macrobius in Somnio Scipionis.

Jam prior.] Vinum superioris vindemiz & hornotinz jam consumptum est.

Exorat noctes.] id est, dum saga expiat infaulta tua somnia.

Consumpsi falsasque.] In sacrificiis quæ fiebant ad omen aliquod avertendum, antiqui adhibebant vinum, hostiam, thus, & falsas molas, id est farro tostum & sale mixtum.

Aut dormi tibi.] hoc est, aut de te somnia tuo damno.

LIV.

Ad Rabirium

architectum egregium. LV.

ASTRA polumque tua cepisti mente, Rabiri:
Parrhasiam mira qui struis arte domum.
Phidiaco si digna Jovi dare templa paravit,
Has petat a nostro Pisa tonante manus.

INTERPRETATIO.

O *Rabiri, mente tua complexus es cælum & sidera; qui adificas domum Palatinam mirabili artificio. Si Pisa co-* *gitavit extruere templa convenientia Jovi Phidiaco, postules a nostro Tenante has manus Rabirii.*

NOTÆ.

Astra polumque.] Sensus est: Palatium tam superbum Domitiano extruxerat Rabirius, ut cælum ipsum mente concepisce videretur, ad cujus imaginem palatium illud ædificaverat. Rabirii rursus meminit lib. 10. epig. 71.

Parrhasiam.] id est Palatinam, in monte nempe Palatino, ubi Evander Arcas ex urbe Parrhasia primus domum extruxit. Sic interpretes hunc locum explicant Virg. lib. 11. Æneid.

—— *Parrhasio Evandro*
Armiger ante fuit.

Phidiaco si digna.] hoc est, Si Pisa urbs Peloponnesi ad fluvium Alpheum voluerit Jovi extruere templum dignum illo simulacro, quod ex ebore Phidias statuaris nobilissimus formavit, a Domitiano nostro Jove petat Rabirium.

Paravis.] Turnebus lib. 24. cap. 28. legit *parabit.*

De Achilla

censum equestrem adepto LVI.

CASTORA de Polluce Gabinia fecit Achillam:
Pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.

INTERPRETATIO.

G *Abinia ex Polluce fecit Achillam Castora, pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.*

NOTÆ.

Gabinia.] Dives femina equestri censu donavit Achillam ut eques fieret. Alludit autem ad illum verbum Homeri:

Κέτορα δ' ἐπιδόμαρον, καὶ πῶς ἀγαθὸν
Πολυεύκων:

hoc est, Castora equorum domitorem,

& Pollucem pugnis fortem. Achilles ergo antea quidem pugil erat strenuus: jam vero est equorum domitor: id est, eques factus est, & Gabiniam inibit. Lib. 3. epig. 90.

LVII.

De Cæciliano

helluone. LVIII.

NON cœnat sine apro noster, Tite, Cæcilianus,
Bellum convivam Cæcilianus habet.

INTERPRETATIO.

O *Tite, Cæcilianus noster non cœnat sine apro: Cæcilianus habet egregium convivam.*

NOTÆ.

Sine apro.] Unde Juvenalis satyra 1. vers. 141.

—— *quanta est gula qua sibi*
cotat
Z
Ponis

*Ponit apros, animal propter convivium
natum, &c.*
Aprum ergo sibi soli apponebat Cecili-
nus, quem facete ejus convivam appel-

lat. Domitius tamen mavult de apro
homine intelligere, cujus meminit poeta
lib. 10. epig. 15. Eligat lector.

Ad Jovem,

cujus ope indigere se negat, modo salvus
fit Domitianus. LIX.

TARPELÆ venerande rector aula,
Quem salvo duce credimus Tonantem,
Cum vocis sibi quisque te fatiget,
Et poscat dare, quæ dei potestis;
Nil pro me mihi Jupiter petenti,
Ne succensueris, velut superbo.
Te pro Cæsare debeo rogare:
Pro me debeo Cæsarem rogare.

INTERPRETATIO.

O Colende gubernator aula Tarpeja,
quem Tonantem putamus sospite Im-
peratore, cum quilibet pro se se oneret
votis, & petas ut concedas, quæ dii pote-

stis: O Jupiter, ne irascaris mihi nihil
poscenti pro me, velut arroganti. Debeo
orare te pro Cæsare: ac debeo orare Cæsa-
rem pro me.

N O T A.

Tarpeja.] hoc est Capitolii, in quo
colebatur Jupiter.

Quem salvo] quem Jovem deum
credimus, salvo Domitiano. Sic epig.
1. lib. 5.

Quæ dei potestis.] Alii, *quæ dei po-
testas.* Idem est sensus.

Pro me debeo.] Potest enim Domi-
tianus mihi suppeditare quæ sunt ne-
cessaria. Turpis hæc est erga Domitia-
num adlatio; quasi vero ille velut
Deus potuisset Martialem tueri ab om-
nibus casibus quibus obnoxia est huma-
na vita.

Ad Cæsarem Domitianum
de urbe laxata. LX.

ABSTULERAT totam temerarius institor urbem,
Inque suo nullum limine limen erat.
Jussisti tenues, Germanice, crescere vicos:
Et modo quæ fuerat semita, facta via est.
Nulla catenatis pista est præcincta lagenis:
Nec prætor medio cogitur ire iuro.
Stringitur in densa nec cæca novacula turba,
Occupat aut rotas nigra popina vias.
Tonfor, caupo, coquus, lanius sua limina servant:
Nunc Roma est, nuper magna taberna fuit.

INTERPRETATIO.

Inconsideratus mercator occuparet totam urbem, & nullum limen erat in suo limine. O Germanice, imperasti laxari vicos angustos: & qui paulo antea strages fuerat, factus est via. Nulla pila est reposita catenatis lagenis: nec prator cogitur

ambulare medio curru. Nec cetera novacula nudatur in frequentis turba, aut summa papina tenet totos vias. Tonfor, campo, equus, lanus movent domi sue: nunc Roma est, nuper suis magna officina.

N O T E.

Absulerat totam.] Passim mercatores erant media via, ut vix locus esset ambulanti per urbem; Domitianus vero, quem Germanicum ob devictos Germanos vocat, vicos laxari iussit. Institor is est qui in taberna mercibus vendendis prepositus est.

Inque suo.] hoc est, nullum ante aedes suas liberum euntibus per urbem transitum relinquebant mercatores.

Nulla catenatis.] Pilæ erant columnæ ad quas libri vendebantur. Horatius sat. 4. lib. 1.

Nulla taberna meos habeat, neque pila libellis.

Quibus etiam affixæ erant connexæ inter se lagenæ, signum nempe vini venalitii.

Nec prator.] Vicis enim laxatis jam

transitus liber est juxta tabernas.

Stringitur in densa.] hoc est, inquit Domitius, novacula non nudatur amplius media via; cellæ enim tonsoriæ media via collocatæ, uti & cauponum tabernæ dejectæ sunt, & jam tonsores domi tondere coguntur. Raderus conjicit hoc referri posse ad sacculares, qui media in turba marsupia exsecarent. *Cetera novacula* dicitur vel quod sit recondita theca sua, vel quod non videatur in turba, cum res brevis sit & exigua. Hic locus obcurus mihi videtur. Judicet lector.

Limina servant.] hoc est, hi omnes non extruunt amplius tabernas media via, sed domi suæ exercent suas artes.

Roma est.] Idem fere dixit epig. 2. lib. Spect. *reddita Roma sibi est*, quæ antea magna videbatur officina.

LXI.

De Silio

primum caussidico, deinde poeta. LXII.

PERPETUI numquam moritura volumina Sili,
Qui legis, & Latia carmina digna toga;
Pierios tantum vati placuisse recessus
Credis, & Aoniæ Bacchica fersa comæ?
Sacra cothurnati non attingit ante Maronis,
Implevit magni quam Ciceronis opus.
Hunc miratur adhuc centum gravis hasta virorum;
Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.
Postquam bis tenis ingentem falcibus annum
Rexerat, asserto qui sacer orbe fuit:
Emeritus Musis, & Phœbo tradidit annos:
Proque suo celebrai nunc Heliconæ foro.

INTERPRETATIO.

O Lector, qui evolvis libros non periturus tibi non morisuri, & versas dignos toga Latia; an putas potam amavisse tantum recessus Musarum, & conas Bacchicas coma Aonia? non prius se tradidit sacris cothurnati Maonis, quam absolvit opus magni Ciceronis. Gravis basta census virorum hunc mi-

ratur adhuc; multi clientes hunc pradicant ore memori. Postquam duodecim fascibus administraverat ingentem annum, qui fuit sacer mundo vindictae in libertatem: dedit emeritos annos Musis, & Phabo, & nunc commendas Heliconae pro suo foro.

NOTAE.

Perpetui.] De Silio Italico poeta vide epig. 14. lib. 4. & epistolam 7. Plinii lib. 3.

Et Latia.] hoc est, inquit Domitius, digna rebus gestis Romanorum: Silius enim scripsit secundum bellum Punicum: Farnabius interpretatur carmina digna maiestate Oratoris Romani, & Consul: Raderus vero intelligit carmina tam egregia, quam natus in urbe poeta scribere poterat: Silius enim natus in urbe Italica metropoli Pelignorum, ex qua dictum est *Italicus* affirmat. Secundum alios *Italica*, hodie *Sevilla la veja*, urbs fuit Hispaniae Beticæ, patria Silii poetæ. Legunt alii,

Latia carmina digna lyra.

Pierius.] Vide epig. 77. lib. 1. Sensus est: Credidne Silius poetæ tantum vacavisse?

Serta.] quibus more Bacchico caput coronant Musæ Aoniæ.

Cothurnati.] Propter carminum gravitatem. De cothurno lib. 5. epig. 31.

Implevit magni.] hoc est, non prius se Musis tradidit, quam Ciceronis opera implevisset legendo, & imitando.

Census gravis basta.] De centum virorum iudicio vide epig. 38. lib. 6.

Hunc loquitur.) quos defendit clientes, illum prædicant.

Postquam.) Fuit consul eo anno, quo interfecto Nerone imperium assertum fuit in libertatem: idcirco annum illum vocat ingentem.

Emeritos.) id est accepta rude ex causis forensibus, inquit Domitius.

Proque.) pro causis agendis, jam Musis vacat.

In Cinnamum

exulem, & olim tonsorem. LXIII.

QUI tonsor fueras tota notissimus urbe,
Et posthæc dominæ munere factus eques:

Sicanias urbes, Æonæque regna petisti,

Cinnamæ, cum fugeres tristia jura fori.

Qua nunc arte graves tolerabis inutilis annos?

Quid facit infelix, & fugitiva quies?

Non rhetor, non grammaticus, ludive magister,

Non Cynicus, non tu Stoicus esse potes,

Vendere nec vocem Siculis, plausumque theatris,

Quod superest, iterum, Cinnamæ, tonsor eris.

I N T E R P R E T A T I O .

O Cinnamo, qui steras tensor celeberrimus tota urbe, & deinde factus eques dono domine; profectus es in urbes Siculas, & regna Aetnae, cum vitares grave iudicium fori. Qua arte nunc inutilis sustentabis graves annos? Quid agis otium

miserum, & fugitivum? Tu non potes esse rhetor, nec grammaticus, aut ludi magister, nec cymicus, nec stoicus, nec vendere vocem Siculis, & plausum scaenae: quod reliquum, est, o Cinnamo, iustus eris tensor.

N O T A .

Domina.] Amicæ nempe, quæ censu equestri Cinnamum donaverat.

Aetnaeque.] Aetna mons est Siciliæ.

Cum fugeres.] In jus enim vocatus Cinnamus Siciliam petiit, ut grave iudicium fugeret.

Graves annos.] hoc est senectutem.

Fugitiva quies.] Qua frueris in tuo exilio.

Ludique Magister.] Literatorem intelligit Raderus: nam ut a rhetore, in-

quit, ad grammaticum, ita a grammatico ad literatorem descendit poeta: hoc sensu ludimagister sumitur epig. 62. lib. 10. Lanistam interpretatur Domitius. Raderi explicatio mihi videtur melior.

Vendere nec. Nec potes sollicitis reis verba vendere; hoc est, nequis esse causidicus, epig. 16. ab. 5. Intelligunt alii de præcone: quod minus placet.

Plausumque.] hoc est nec histrio, nec citharædus esse potes.

In Gargilianum,
a viginti annis litigantem. LXIV.

L IS te bis decimæ numerantem frigora brumæ,
Conterit una tribus, Gargiliane, foris.
Ah miser, & demens, viginti litigat annis,
Quisquam? cui vinci, Gargiliane, licet?

I N T E R P R E T A T I O .

O Gargiliane, tribus foris una lis consumis te a viginti annis. Ah infelix

& fatue, an quisquam litigat viginti annis? o Gargiliane, cui fas est cedere?

N O T A .

Conteris una tribus.] De triplici foro egimus lib. 5. epig. 38.

Cui vinci.] Qui enim semel vincitur,

plus lucri facit, quam si lite ad tot annos prorogata, tandem vincat adversarium.

De Labieno
herede instituto. LXV.

H EREDEM Fabius Labienum ex asse reliquit:
Plus meruisse tamen se Labienus ait.

I N T E R P R E T A T I O .

F abius instituit heredem Labienum ex asse: nihilominus Labienus dicit plus se meruisse.

N O T A .

Ex asse;] id est, heredem omnium bonorum: hereditas enim vulgo dividitur in 12. uncias quibus constat as.

Plus meruisse,] Labienus enim multis donis captaverat hereditatem Fabii decoctoris, atque ita heres institutus ex

asse minus acceperat, quam donaverat. Sensus est: Labienus dicit se plus meruisse, hoc est, dignum esse majori pre-

mio, cum intelligat poeta, illum majori poena esse dignum, qui malis artibus hereditatem Fabii captavisset.

LXVI.

Ad Rufum,

Instantium ne ejus epigrammata commendet
sotero suo. LXVII.

COMMENDARE meas, Instanti Rufe, Camenas
Parce precor socero, seria forsitan amat.
Quod si lascivos admittit & ille libellos,
Hæc ego vel Curio, Fabricioque legam.

INTERPRETATIO.

O Rufe Instanti, queso ne commendes
socero meas Musas, forte diligit gra-
ves verius. Quod si tibi socii pla-

cent ipsi, ego legam hæc vel Curio, vel
Fabricio.

NOTÆ.

Instanti.] Socero, inquit Raderus:
ego vero puto esse in vocativo & refer-
ri ad Rutum, cujus meminit poeta lib.
8. epig. 51. *Instanti littera Rufe.* & lib.
12. epig. 92.

Hæc ego.] Carmina legam viris vel
gravissimis. Curio & Fabricius noti
ex Livio & alijs, sumuntur pro viris
gravissimis. Juv. sat. 2.

Qui Curios simulant.

De Theophila ad Canium
poetam. LXVIII.

HÆC est illa tibi promissa Theophila, Cani,
Cujus Cecropia pectora voce madent.
Hanc sibi jure petat magni senis Atticus hortus:
Nec minus esse suam Stoica turba velit.
Vivet opus quodcumque per istas miseris aures:
Tam nec semineum, nec populare sapit.
Non tua Parthenis nimium se præferat illi,
Quamvis Pierio sit bene nota choro.
Carmina fingentem Sappho laudavit amatrix:
Caltior hæc, & non doctior illa fuit.

INTERPRETATIO.

O Cani, hæc est illa Theophila desponsa
tibi, cujus mens imbuta est literis Grae-
cis. Hortus Atticus magni senis jure ven-
dices hanc sibi: nec turba Stoica minus cu-
piat habere illam discipulam. Quodcum-
que opus subjeceris tuis auribus, non po-
tius: tam valet illa iudicio nec mulie-

bri, nec vulgari: Tua Parthenis ne ni-
mis se anteponat, illi licet chorus Musarum
bene noverit illam. Sappho amatrix
commendaverit Theophilam condentem
versus: hæc fuit purior, nec illa fuit eru-
ditior.

N O T E.

Promissa Theophila.] Puella erudita: sponsa Canii, de quo epig. 206 lib. 3.

Cujus Cecropia.] hoc est, erudita literis græcis: hunc loquendi modum explicuimus lib. 1. epig. 48. Alii *deceunt*, *decedunt*.

Atticus hortus.] Sensus est: hanc sibi discipulam jure vendicet Plato, vel quilibet alius magister, qui philosophiam doceat in horto ab heroe Academio Athenis in usum scholæ consecratæ. Sunt qui referant hunc hortum ad Epicurum, qui ut ait Raderus, hortum 80. minis emerat, & vixit nonaginta circiter annos, unde magnus senex dicitur. Judicet lector. Alii, *altus in hortis*.

Stoiciæ turba.] Theophilant expetant quoque Stoici.

Non tua Parrhenis.] Eruditam nescio quam poetriam intelligere videtur.

Laudatur.] Vel *laudaret*: alii vero *laudavit*, hoc est, ipsa Sappho poetria nobilis, cujus historia satis nota est, & cum restant adhuc carmina aliis poetis lyricis junctæ, laudaret Theophilam. Americem vocat Phæonis scil. Lesbii juvenis formæ egregiæ, a quo cum repulsam pareretur, se in matrem præcipitem dedit.

Cassius hæc.] Theophila nimirum: *Non solior illa*, Sappho scilicet.

LXIX.

De familia ficosâ. LXX.

FICOSA est uxor, ficosus & ipse maritus:

Filia ficosâ est, & gener acque socer:

Nec dispensator, nec villicus ulcere turpi,

Nec rigidus fossor, sed nec arator eget.

Cum sint ficosi pariter juvenesque senesque:

Res mira est, ficos non habet unus agor.

I N T E R P R E T A T I O.

Cosjux est ficosâ, & ipse vir ficosus, filia est ficosâ, & gener & socer, nec dispensator caret fido ulcere, nec durax fossor, ac nec arator: Cum juvenes & senes sine equaliter ficosi: miram videntur, solus ager non habet ficos.

N O T E.

Ficosâ est uxor.] Totâ hæc familia turpi ulcere laborabat, quod ficosum vocant medici. Vide epig. 66 lib. 1. & epig. 52. lib. 4.

Ficos non habet.] Ludit in ambigua significatione *fici*: hoc est, solus ager non habet ficos, vel ficus, poma nempe, epig. 66. lib. 1.

Ad Paulum

assertorem suorum epigrammatum. LXXI.

GRATUS sic tibi, Paulle, sit December:

Nec vani triplices, brevesque mappæ,

Nec thuris veniant leves selibræ;

Sed lances ferat, aut scyphos avorum,

Aut grandis reus, aut potens amicus:

Seu quod te potius juvat, capitque:

Sic vincas Noviumque, Publiumque

Mandris, & vitreo latrone clausos;

Sic palmam tibi de trigone nudo

Undæ det favor arbiter, coronæ,

Z. 4

Nec

Nec laudet Polybi magis sinistra :
 Si quisquam mea dixerit malignus
 Atro carmina quæ madent veneno,
 Ut vocem mihi commodos patronam,
 Et, quantum poteris, sed usque, clames,
 Non scripsit meus ista Martialis.

INTERPRETATIO.

O Pausa, sic December sis jucundus tibi: nec futilis triplices tibi donentur, & breves mappa, nec leves selibra sibus; at vel reus dives, vel potens amicus mittat lances aut pocula avorum: sive quod te delebas & tener. Sic superes Novium & Publium clausos mandris & vitreo latrone: sic favor turba unctæ iudex tibi

addicat primum de trigono nudo, nec magis commendet sinistras Polybi. Si quisquam malevolus dixerit esse mea carmina quæ perfunduntur atro veneno, ut concedas mihi vocem patronam, & clames, at semper, & quantum valedis: Meus Martialis non composuit ista.

NOTÆ.

Sis December.) Saturnalia tibi sint fructuosa. Vide epig. 46. lib. 4. Sic bene vel male precandi formula.

Vani triplices.) pugillares nullius pretii, epig. 52, supra.

Sed lances.) epig. 47. supra.

Scyphos avorum.) hoc est pocula antiqua, & magni pretii.

Grandis reus.) cliens dives quem defendisti.

Noviumque Publiumque.) peritissimos nempe calculorum lutores. Calcagninus de calculorum ludo, sic calculos explicat: Quin & latronum, & canum nomine celebratos calculos agnosco: erant scilicet in abaco, quem & *πλίσθη* vocaverunt, seu tu laterculum dixeris, regiones lineis distinctæ, has urbes nuncupabant. Erant hæ regiones plerumque quinque lineolis, transversariisque & decussationibus alternatim dimensæ, quinque & viginti numero: singulis latrones quinque infidebant, præter mediam, cui tantum quatuor tribuebantur: excubabant itaque utrinque latrones, seu canes mavis dicere coloribus distincti, hostili animo insidiantes. Ea fuit ludi ratio; ut si unus ex hostili agmine incommittatus prehenderetur, ita ut circumveniri posset, captivus ex acie traheretur. Et paulo infra: De calculis, inquit, meminimus Martialis, lib. 14. epig. 20.

Insidiosorum si ludis bella latronum
 Gemmeus iste tibi miles, & hostis erit.

& Ovidius de arte amandi:

Sive latrocinii sub imagine calculus ibit,

Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus.

Nec tamen me præterit, sic pergit Calcagninus, gemmeos quia & vitreos a Martiale calculos appellari:

Sic vincas Novium, Publiumque

Mandris, & vitreo latrone clausos.

Mandras enim dictas puto, quas regiones Pollux vocat, & Eustathius: cum vero distincti forent suis coloribus calculi, & ex iis ille deperiret qui inter duos deprehensus facile circumveniri posset, hinc ab eodem Martiale dictum putamus:

Discolor hic gemino victus ab hoste perit.

Idem Calcagninus putat hunc calculorum ludum diversum esse a scapis, Gallice *Eschers*, quos alii latrunculos vocant.

De trigone nudo.) De hoc pilæ genere lib. 4. epig. 19. quem ludum nudi & uncti exercebant.

Polybi;) Lutoris sane periti sinistra non magis laudetur quam tua: Observa sinistram maximo usui fuisse in hoc ludo: vide epig. 46. lib. 14.

Si quisquam,) Meo nomine famosa carmina ediderit, me ab hac calumnia defendas rogo.

Ad Maximum,
plures domos habentem. LXXII.

ESQLILIIS domus est, domus est tibi colle Dianæ,
Et tua patricius culmina vicus habet:
Hinc viduæ Cybeles, illinc sacraria Vestæ,
Inde novum, veterem prospicis inde Jovem.
Dic, ubi conveniam: dic, qua te parte requiram.
Quisquis ubique habitat, Maxime, nusquam habitat.

I N T E R P R E T A T I O.

H Abes ades Esquiliis, habes ades in colle Dianæ, & domicilium tibi in vico Patricio: ex hac parte vides sacraria viduæ Cybeles, ex illa Vestæ, inde novum

Jovem, inde veterem. Dic ubi conveniam, dic qua parte queram te? Quisquis ubique habitat, nullo in loco habet.

N O T A.

Esquiliis.] Vide epig. 23. una nempe erat urbis regio.

Colle Dianæ.] hoc est monte Aventino ubi templum Dianæ, epig. 64. lib. 6.

Landas Aventina vicinus Sura Dianæ.

Et tua patricius.] Patricius vicus Romæ dictus, eo quod ibi patricii habitaverunt, jubente Servio Tullio. Festus.

Hinc viduæ Cybeles.] hoc est, matris deum templum hinc vides. Viduam

vocat propter Atym puerum mortuum, quem illa deperibat. Lippius legit *hinc vivere*, propter Saturnum & Atym. Videat lector. De templo Cybeles & Vestæ dictum jam epig. 71. lib. 1.

Inde novum.] hoc est Capitolium novum & vetus.

Quisquis ubique.] Nusquam est qui ubique est. Senec. epist. 2.

Ad Mercurium,
pro Caro & Norbana votum. LXXIII.

CYLLENES, cœlique decus, facunde minister,
Aurea cui torto virga dracone viret:
Sic tibi lascivi non desit copia furti,
Sive cupis Paphien, seu Ganymede cales:
Maternæque sacris ornentur frontibus Idus,
Et senior parca mole prematur avus:
Hunc semper Norbana diem cum conjuge Caro
Læta colat, primis quo coiere toris.
Hic pius antistes sophiæ sua dona ministrat:
Hic te thure vocat fidus & ipse Jovi.

I N T E R P R E T A T I O.

O Diserte minister, gloria Cyllenes, & cœli, cui vivescis virga aurea torto dracone:
Idus maternæ decorantur frondibus sacris atque avus senior prematur parvo ponde-

re: Norbana cum Caro marito perpetuo celebret hunc diem, quo conjuncti sunt matrimonio. Hic pius sacerdos colis sapiensiam, hic & ipse fidelis Jovis invocat thure.

No.

Cyllenes. ? montis in Arcadia, ubi Maja
a Jove compressa peperit Mercurium.

Aurum cuius color. ? Caduceum intelliges
draconibus maculo & femina involu-
tum. Hæc ad generationem spectare pu-
tabant Egyptii; qua de causa Mercu-
rium invocant poëta, ut Norbanus & Ga-
ri nuptiis propinquus sit.

Maternaque. ? Turnebus lib. 25, cap.
24. ait: De Mercurii natali & feriis in-
telligendum est, ut ostendit. versiculus

ille lib. 12. epig. 68.

Maja Mercurium creavit Idus.

Et senior parca. ? Atlas scilicet Maje
pater, qui cælum humeris sustinere di-
citur.

Hic pius. ? Carus nempe colit sapien-
tiam & eloquentiam, cuius tu deus es.

Fidus & ipse Jovi. ? Domitiano no-
stre Jovi, quemadmodum & tu fidus es
Jovi cælesti.

LXXIV.

Ad Philomusum.

Scurræ. LXXV.

QUOD te diripiunt potentiores
Per convivia, porticus, theatra,
Et tecum, quoties ita incidisti,
Gestari juvas, & juvas lavari:
Nolito nimen tibi placere.
Delectas, Philomuse: non amaris.

I N T E R P R E T A T I O.

Quod disiores te rapiunt in conviviis,
deambulationibus, theatris, & gra-
tum est, quoties sic occurristi, tecum ge-

stari, & gratum est lavari: ne nimis ti-
bi tribuas. O Philomuse, delectas, non
diligis.

N O T A.

Diripiunt. ? hoc est, certatim invi-
tant, ut alius huc, alius illuc te trahat.

Delectas. ? Ridiculis tuis dictis mo-
ves illis risum.

In Tuccam

sordidum & avarum, LXXVI.

EXIGIS ut nostros donem tibi, Tucca, libelloꝝ.
Non faciam; nam vis vendere, non legere.

I N T E R P R E T A T I O.

O Tucca, postulas ut donem tibi nostros libros. Non dabo; nam vis vendere,
non legere.

In Papilum

sibi parcum, sed erga alios magnificum. LXXVII.

CUM saxetani ponatur cauda lacerti,
Et bene si cœnas, conchis inuncta tibi est:
Sumen, aprum, leporem, boletos, ostrea, mullos,
Mittis. habes nec cor, Papilè, nec genium.

INTERPRETATIO.

CUm cauda laeerti foveani apponatur tibi, si vero canas lauto, conchis sine oleo: missis fumen, aprum, leporum, boletos, affrea, matlos. O Papile, nec vis est cor, nec genium.

NOTA.

Cum saxetani.] Piscis nempe vilissimi: saxetani a putria Batia meminit Plinius lib. 3. cap. 11. & forte sic legendum.

Conchis inuncta.] Faba valde insulsa, nisi multo oleo perfundatur: inunctus tamen sumitur etiam pro uncto. Horatius:

Cum tua provideas oculis male lep-

pus inunctis.

Habes nec cor.] hoc est, stultus est: homo enim prudens cordatus dicitur.

Nec genium.] Cui non indulges: optimus enim cibus alius mittis, tu vilissimos comedis, & cum foris laurus videri velis, domi laboras inopia.

Ad Severum,

de vino consulari quod biberat. LXXVIII.

POTAVI modo consulare vinum.

Quæris quam vetus atque liberale?

Ipso consule conditum, sed ipse

Qui ponebat, erat, Severe, consul.

INTERPRETATIO.

Paulo ante bibi vinum consulare, rogas ne quam antiquum, & nobile? Ipso consule conditum, at ipse, qui apponebat, o Severe, erat consul.

NOTA.

Consulare vinum.] In hoc verbo ludit poeta: nam consulare vinum, ut vulgo sumitur, vetus est vinum & quidem sæpe

Opimianum, de quo epig. 27. lib. 1.

Ipso consule conditum.] Proindeque novum.

Ad Faustinum,

ut libellos suos Marcellino mittat. LXXIX.

QUATENUS Odrysios jam pax Romana Triones

Temperat, & tetricæ contiguere tubæ,

Hunc Marcellino pateris, Faustine, libellum

Mittere. jam chartis, jam vacat ille jocis.

Sed si parva tui munuscula quæris amici

Commendare, ferat carmina nostra puer:

Non qualis Geticæ sapiens lacte juvenæ

Sarmatica gelido ludit in amne rota:

Sed Mitylenæi rosens mangonis ephebus,

Vel non cæsus adhuc matre jubente Lacon:

At tibi captivo famulus mittetur ab Istro,

Qui Tiburtinas pascere possit oves.

INTERPRETATIO.

Quandoquidem pax Romana moderatur Odrysios Triones, & tristes tubæ siluere, o Faustine, poteris mittere Marcellino hunc librum. Jam dat operam scriptis, & lu-

Q ludis. At si liber commendare exigua
manuscula tui amici, puer ferat noster
versus: non qualis satius lacte iuventa
Getica ludis ðbroco Sarmatico in fluvio
gelato: at roseus adolescens mangonis Mi-

tylenet, aut Lacedæmonius nondum ver-
beratus, matre imperante. At remittet
sibi servum a Danubio victo, qui possit
pascere oves Tiburtinas.

N O T A.

Odryfios.) Vel *Osbryfios*, ut scribunt
alii: hoc est hyperboreos, Geticos, vi-
de epig. 7. supra. *Triones*, id est ursam,
epig. 58. lib. 6.

Hunc Marcellino.) Ad quem est epig.
25. lib. 6. victis autem Dacis, & Getis
pax concessa fuerat.

Satiatus lacte.) Getarum enim & Sar-
matarum pueri lacte vescabantur.

Sarmatica gelido.) Inculti quippe erant
illi pueri, qui trocho luderent super gla-
ciem fluminis frigore concreti. De tro-

cho epig. 168. lib. 14.

Sed Mitylenai.) Mitylene urbs est
Lesbi insulæ, unde formosi pueri accer-
sebantur.

Vel non casus.) Ad aram Dianæ pue-
ros verberibus cedere solebant Lacedæ-
monii, ut ferendis laboribus illos assue-
facerent. Plutarchus in Lycurgo.

Captivo Istro.) hoc est a Dacia devicta.

Qui Tiburtinas.) Tibure villam ha-
bebat Faustinus, lib. 4. epig. 57.

Ad Lausum,
de bono libro. LXXX.

TRIGINTA toto mala sunt Epigrammata libro:
Si totidem bona sunt, Lause, liber bonus est.

I N T E R P R E T A T I O.

Triginta sunt epigrammata mala toto libro: O Lause, si totidem sunt bona, li-
bellus est bonus.

N O T A.

Triginta.) Carpit Lausum, qui forte
in uno libro triginta epigrammata mala
esse judicaret, & illum docet bonum ni-
hilominus judicandum esse librum, modo
totidem bona reperiantur, epig. 17. lib. 1.

Sunt bona, sunt quadam mediocritas,
sunt mala plura
Qua legis, hic aliter non fit, Avite,
liber.

LXXXI.

De Eutrapelo
tonfore lento. LXXXII.

EUTRAPELUS tonfor dum circuit ora Luperci
Expingitque genas: altera barba subit.

I N T E R P R E T A T I O.

Dum Eutrapelus tonfor circumit ora Luperci, atque expingit genas, altera bar-
ba succrescit.

N O T A.

Expingitque.) Scite radit, & pingit. sed male, inquit Gruterus. Vide epig.
Alii *expungit*, hoc est, pilos evellit: 52. lib. 8.

Ad librum

quem mittit Cæcilio secundo.. LXXXIII.

DUM mea Cæcilio formatur imago Secundo;
 Spirat & arguta picta tabella manu;
 I liber ad Geticam Peucen, Istrumque tacentem:
 Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.
 Parva dabis caro, sed dulcia dona sodali,
 Certior in nostro carmine vultus erit.
 Casibus hic nullis, nullis delebilis annis,
 Vivet, Apelleum cum morietur opus.

INTERPRETATIO.

DUM mea imago effingitur Cæcilio secundo, & tabella spirat expressa manu perita: O liber, pete Geticam Peucen, & silentem Danubium: ille Cæcilius regis hæc loca devictis populis. Donabis dilecto

socio exigua munera, at grata: vultus erit certior in nostro versu. Hic vivet nullis casibus, nec ullis annis delebilis, cum peribit opus Apellis.

NOTÆ.

Dum mea.] Raderus & Farnabius putant hunc Cæcilium esse Plinium secundum qui Pontum & Bithyniam provincias obtinuit, ut patet ex ejus vita: quisquis tandem ille fuerit, imaginem nostri poetæ ad se mitri optaverat.

Ad Geticam Peucen.] Insulam nempe ad Danubii ostia, de qua epig. 6. supra. Getz autem Danubii ostia incolebant.

Istrumque tacentem.] Vel quod undas placide volvat, vel quod frigore con-

crescat. Vide epig. 7. supra. Legunt alii *Istrumque jacentem.*

Certior in nostro.] hoc est, versibus meis melius quam ullo penicillo exprimeretur mea imago.

Hic.] in meis carminibus nullis casibus obnoxia erit imago.

Apelleum.] Vident mei versus, cum opera Apellis pictoris nobilissimi peribunt. De quo Plinius lib. 35: cap. 10.

Ad Sabellam

vanum poetam. LXXXIV.

QUOD non insulse scribis tetrasticha quædam,
 Disticha quod belle pauca, Sabelle, facis,
 Laudo, nec admiror. facile est epigrammata belle
 Scribere: sed librum scribere, difficile est.

INTERPRETATIO.

O Sabelle, laudo, nec admiror, quod non inepte componis quædam tetrasticha, quod bene condis pauca disticha.

Nihil negotii est bene componere epigrammata; at operosum est componere librum.

NOTÆ.

Sed librum,] In quo nempe conficiendo magna rerum varietate, & largo ingenii fonte opus est.

In Sextum
avarum. LXXXV.

AD natalicias dapes vocabar,
Essem cum tibi, Sexte, non amicus.
Quid factum est, rogo, quid repente factum
Post tot pignora nostra, post tot annos,
Quod sum præteritus vetus sodalis?
Sed causam scio, nulla venit a me
Argenti tibi libra postulati,
Nec levis toga, nec rudes lacernæ;
Non est sportula, quæ negotiatur;
Poscis munera, Sexte, non amicos;
Jam dices, mihi, Vapulet vocator.

I N T E R P R E T A T I O.

O Sexte, cum non uterer te familiari-
ter, invitabas ad convivium natali-
cium. Post tot pignora amicitia, post tot
annos, quid accidit, quæstio, quid subito
occidit, quod vetus sodalis sum præteri-
tus? at teneo causam, nullam mihi ad te

libram argenti postulati, nec tennem to-
gam, nec rudes lacernas. Non est sportu-
la, quæ facit mercaturam: O Sexte,
quæris dona, non amicos. Jam dices mi-
hi, Vocator des pœnas,

N O T A E.

Ad natalicias.] Natalem diem solenni
convivio celebrabant antiqui, ad quod
ille Sextus invitabat ignotos, a quibus
scilicet munera acciperet.

Libra postulati.] Postulatum, vel pu-
sulum interpretatur Turnebus lib. 24.
cap. 2. argentum purum, quodque pus-
lus & tumores habet. Argenti pusulati
mentionem facit Suetonius in Nerone
cap. 44. Legunt alii,

Argenti tibi libra postulanti.
Argenti pusulati fit mentio in lege 1. ff.
Locati, ad quam vide notas Gothofredi
in verbo *pusulatum*. Cujacius lib. 7. ob-

serv. cap. 39. existimat, postulatum vel
pusulum, idem valere quod pusula-
tum, Gallice *argent de compelle*.

Rudes lacernæ.] Novæ, inquit Rade-
rus, quæ regis insinchantur.

Non est sportula.] Sed potius merca-
tura, cum sportulam gratis non des, sed
ex ea majora te accipiunt munera spe-
res.

Vapulet vocatur.] hoc est, Jam te mi-
hi excusabis culpam rejiciens in eum ser-
vum, qui curam habet invitandi tuos
amicos, quasi me oblivione præterierit.
Legunt alii *Vap pudet, vocatur*.

De se,
& aliorum deliciis. LXXXVI.

SI meus aurica gaudet lagopode Flaccus;
Si fruitur tristi Canius Æthiope;
Publius exiguae si flagrat amore catellæ,
Si Cronus similem cercopithecon amat:
Detestat Marium si perniciosus ichneumon:
Pica saluatrix si tibi, Lause, placet:
Si gelidum collo nectit Glacilla draconem:
Lusciniaë tumultum si Thelesina dedit;

Blanda]

Blanda cupidinei cur non amet ora Labycæ,
Qui videt hæc dominis monstra placere suis?

INTERPRETATIO.

Si Flaccus deleatur aurica lagopoda,
si Canius positur Æthiopa deformi, si
Publius ardet amore parvæ catellæ, si Cro-
mus amat similem cercopithecon: si exilio-
sus ichneumon placet Mario: si tu, o Lause,

amas pioam salustianicam: si Glacilla in-
volvis collum frigida draconem: si Thele-
sina exas summis phidantibus: qui cer-
nit hæc monstra grata esse suis dominis,
cur non amet os tenerum formosi Labycæ?

N O T A.

Gaudes Lagopoda.) Senlus. rectius epi-
grammatis est, si aut aves aut alia ani-
malia amant, cur ego, inquit poeta,
non amabo formosum puerum. Lago-
podem vero avem esse docet Plinius lib.
10. cap. 48. sic dictam a pedibus lepori-
nis. Horatius sat. 2. lib. 2. primam hic
productam corripuit:

*Nec scatus, aut poteris peregrina juva-
re lagopis.*

Itaque Raderi & Farnabii iudicio melius
legit Scaliger *Glaucope*, & interpretan-
tur ululam, seu bubonem. Sic vero lo-
quitur Scaliger lib. 4. Elegia 3. Propo-
nunt. Primum lagopodem non esse auritam.
Est lagopus quam perdicem albam Inal-
pini vocant: deinde prima syllaba corri-
pitur. Postremo avis illa est pulcherri-
ma, ideoque non videtur inter monstra
& portentia numeranda: cum tamen hoc
agat Martialis, ut ostendat monstra pla-
cuisse illis viris, quos ordine recentè,
at contra Glaucopis, seu bubo, & auri-
ta est, & sane non inter venusta anima-
lia enumeranda.

Tristi Canius.) De Canio poeta Gadi-

tano lib. 3. epig. 20. *tristi*, hoc est, atro,
vel quæ insauis ominis erat, si nunc quis
occurrisset Æthiopi. Juv. sat. 6. vers. 1003.

Publius.) De Catella Publii, Vide
epig. 110. lib. 1.

Cercopithecon.) Cercopithetus est cau-
datus, cetera simio similis, epig. 202.
lib. 14.

Callidus emissas eludens simius hastas
Si mihi canda foret, cercopithecon
eram.

Similem dixit an Æthiopi, an catellæ,
an ipsi Cromo similem dicat? Judicet le-
ctor.

Ichneumon.) Quem describit Plinius
lib. 8. cap. 24. perniciosum dicit aspidi
præsertim, & ctocodilo, quibus est ho-
iis intensissimus.

Pica salustiarix.) Epig. 76. lib. 14.

Golidam.) Astivis etiam mentibus tru-
cones suu gerebant, quibus & collum in-
volvebant mulieres Romanæ, ut se re-
fugerent.

Blanda cupidini.) Cur mihi non li-
ceat amare Labycam fortis parem Gu-
pidini.

De suis libris

qui Viennæ legérentur. LXXXVII.

FERTUR habere meos, si verà est fama, libellos,
Inter delicias pulchra Vienna suas.

Me legit omnis ibi senior, juvenisque, puerque,

Et coram tetrico casta puella virò.

Hoc ego maluerim, quam si mea carmina cantent,

Qui Nilum ex ipso protinus ore bibunt.

Quam meus Hispano si me Tagus impleat atro,

Pascat & Hybla meas, pascat Hymettos apes;

Non nihil ergo sumus, nec blandæ murmure linguz

Decipimur; credam jam puto, Lause, tibi.

IN.

INTERPRETATIO.

Si fama est vera, pulchra Vienna dicitur habere meos libellos inter volutatos suas. Illic omnis senior, & juvenis, & puer, & puella pudica legis me coram marito moroso. Hoc mihi gratius est, quam si canant meos versus, qui possunt

aquas Nili primo deprensæ: quam si mens Tagus impleat me auro Hispano, & Hybla, & Hymettos pascant meas oves: Ergo junctis aliquid, nec fallimur sermone lingue adulatoria: o Lause, opinor, jansibi adhibebo fidem.

NOTÆ.

Pulchra Vienna.) Urbs est Galliz ad Rhodanum, hodie *Vienne*.

Qui Nilum.) hoc est, remotissimi Æthiopes. De fontibus Nili dictum epig. 3. lib. Spect.

Et qui prima bibis deprensæ flumina Nili.

Hybla.) Mons est Siciliz apibus &

melle abundans, & Hymettos mons Atticz.

Blanda murmure.) Alii *blanda mure*. Sensus est: Cum Viennæ legantur mei libri, credam tot in illis bona esse epigrammata, quot mala, atque adeo bonos esse, licet, o Lause, aliter sentias. Vide epig. 80. supra.

Ad Rosam
quam mittit Apollinari. LXXXVIII.

I Felix rosa, mollibusque sertis
Nostri cinge comas Apollinaris:
Quas tu nectere candidas sed olim,
Sic te semper amet Venus, memento.

INTERPRETATIO.

ITe, o Rosa fortunata, & delicatis sertis circumda capillos nostri Apollina-

ris: quos tu memento nectere canas at olim, sic semper placeas Veneri.

NOTÆ.

Apollinaris.) De quo epig. 87. lib. 4. Felicem rosam dixit, quod Apollinaris comas circumdatura esset.

Candidas sed olim,) hoc est, canas

sed multis ab hinc annis, Sic optat poeta diu vivere Apollinarem.

amet Venus.) Cui dedicata es.

Ad Criticum,
librum inæqualem bonum esse. LXXXIX.

JACTAT inæqualem, Matho, me fecisse libellum;
Si verum est, laudat carmina nostra Matho.
Æquales scribit libros Calvinus, & Umber.
Æqualis liber est, Critice, qui malus est.

INTERPRETATIO.

Mattho prædicat me scripsisse librum inæqualem: si verum est, Matho commendat meos versus. Calvinus & Um-

ber componunt libellos æquales, O Critice, æqualis est liber qui malus est.

N O T A.

Matro.] De quo jam dictum epig. 80. lib. 4.

Æqualis liber.] Malus est, quia, ut dixit poeta epig. 17. lib. 1. in uno libro quædam sunt bona, & quædam medio-

cria, plura vero mala: liber ergo æqualis malus est, quia Martialis iudicio numquam liber totus bonus est.

Crisice.] Leguat alii *Crisice*, ut sit nomen proprium.

X C.

In Baccharam

non stantem suis promissis. XCI.

SI quid opus fuerit, scis me non esse rogandum, Bis nobis dicis, Bacchara, terque die.

Appellat rigida tristis me voce Secundus:

Audis, sed nescis, Bacchara, quid sit opus.

Pensio te coram petitur clareque, palamque,

Audis, sed nescis, Bacchara, quid sit opus.

Esse queror gelidasque mihi, tritasque lacernas,

Audis, sed nescis, Bacchara, quid sit opus.

Hoc opus est, subito fias ut fidere mutus,

Dicere ne possis, Bacchara, quid sit opus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Bacchara, bis & ter die dicis nobis, Scis me non esse rogandum, si quid opus fuerit. Secundus creditor morosus me vocat aspera voce: Audis, sed ignoras, o Bacchara, quid sit opus. Te presente pensio petitur aperte & manifeste. Auscul-

tas, at ignoras, o Bacchara, quid sit opus. Expostulo me habere lacernas leves, & lacernas: auscultas, at ignoras, o Bacchara, quid sit opus. Hoc opus est, o Bacchara, repente elinguis evadas percussus fidere, ne proferre queas quid sit opus.

N O T A.

Appellat.] Creditor scilicet a me exigit scenus.

Pensio.] Edium nempe conductarum.

Fias ut fidere.] Sideratio morbus est, quo læsæ arbores arescunt: hinc siderationis nomen translatum est ad hominem cuius corpus arescit. Sensus est: Sidere

percutsa tua lingua arescat. Idem dixit epig. 86. lib. 11.

Sidere percutsa est subito tibi, Zoile, lingua.

Quid sit opus.] Ne proferas hæc verba quibus circumvenis amicos, qui credunt te tuis promissis staturum.

Ad Narniam

urbem ne diutius detineat Quintum. XCII.

NARNIA sulphureo quam gurgite candidus amnis

Circuit, ancipiti vix adeunda iugo.

Quid tam sæpe meum nobis abducere Quintum

Te juvat, & lenta detinuisse mora?

Quid Nomentani causam mihi perdis agelli,

Propter vicinum qui pretiosus erat?

Sed jam parce mihi, nec abutere Narnia Quinto,

Perpetuo liceat sic tibi ponte frui.

I N T E R P R E T A T I O.

O Narnia vix adeunda iugo ancipiti, quam cingit amnis albus sulphureo gurgite: cur places tam frequenter aufer-

re nobis meum Quintum, & detinere mora lenta? Cur facis damnum Nomentano meo agello, qui carus erat propter vic-

vicinum Quintum? As jam ignosce mihi, O Narnia, nec abutere Quinto. Sio fas sit tibi habere pontem perpetuum.

N O T A.

Narnia.] Umbriz urbs, hodie *Narni* quam cingit amnis *Nar* hodie *Negra*.

Ancipiti jugo.] hoc est gemino nempe jugo montis Apennini.

Abducere Quintum.] Ovidium scilicet de quo epig. 44. lib. 10.

Causam.] Hoc loco causa fumitur, ut opinor, pro emolumento. E sensus est: O Narnia, cur me privas emolumento agri mei Nomentani, in quo scilicet jam

habitare nequeo propter absentiam Quia. Et. Domitius sic interpretatur: O Narnia, cur auferis causam amandi illum recessum, & voluptatem quam ego percipiebam propter Quintum vicinum. Judicet lector.

Perpetuo liceas.] O Narnia, sic incolumis sis cum eximio tuo ponte, qui duos abruptos montes (quos anceps jugum vocat) subterlabente flumine jangebatur.

De Papilo
male olente. XCIII.

UNGUENTUM fuerat, quod onyx modo parva gerebat
Olfecit postquam Papilus, ecce garum est.

I N T E R P R E T A T I O.

Unguementum fuerat, quod paulo ante continebat exigua onyx: postquam Papilus odoratus est, ecce garum est.

N O T A.

Onyx.] hoc est vas unguentarium ex onyxe factum.

Olfecit.] Papilus adeo male olebat, ut afflatu suo unguenta etiam nobilissima corrumpere.

Garum est.] Liquamen nempe piscium, de quo dictum epig. 93. lib. 6.

In Linum
importunum basiatorem. XCIV.

BRUMA est, & riget horridus December,
Audas tu tamen osculo nivalli
Omnes obvios hinc & hinc tenere,
Et totam, Line, basiare Romam.
Quid possis graviusque saeviusque
Percussus facere atque verberatus?
Hoc me frigore basiae nec uxor,
Blandis filia nec rudis labellis,
Sed tu dulcior, elegantiorque,
Cujus livida naribus caninia
Dependet glacies, rigetque barba,
Qualem forcipibus metit supinis,
Tonfor Cinyphio Cilix marito.
Centum occurrere malo cunnilingis:
Et Gallum timeo minus recentem.
Quare si tibi sensus est, pudorque:
Hibernas, Line, basiationes,
In mensem rogo differas Aprilem.

I N-

I N T E R P R E T A T I O.

O *Lime, hyems est, & horridus Decem-
ber riges: nihilominus tu audes fri-
gido basio hinc & hinc morari omnes oc-
currentes, atque osculari totam Romam.
Quid lasus aut verberatus possis facere
gravius aut acerbius? Hoc frigore nec
conjugis me osculetur, nec rudis filia tene-
ris labris. At tu suavior atque ornati-
or tibi videris, ex cujus caninis navibus*

*suspensa est glacies livida, & barbariger,
qualem secas tonsor Cilix supinis forcipi-
bus Cinyphio navito.*

*& minus motuo gallum recentem. Qua-
propter si habes mensem & varietatem;
o Lime, me exijitias estula hyemalis in
mensem Aprilem.*

N O T A.

Dependet glacies.] hoc est stiria, galli-
ce rousie.

Qualem forcipibus.] hoc est, qualem
barbam habent hirci Cinyphii a Cilice
caprario tonsi. *Forcipibus supinis.*] hoc
est acies erecta, & manubrio deorsum
tendente. Cinyphs, inquit Ortelius, flu-
vius est Africæ. Strabo lib. 17. scribit
Ciniphus, ad quem magna est hircorum
copia. Tamen videtur esse Ciliciæ flu-
vius, cum dicat Cinyphium maritum
seu hircum a Cilice tonderi.

Gallum sinæ.] Turnebus lib. 25. cap.
24. sic explicat hunc versum: Puro, in-
quit, significari malum odorem, quem
corpore suo emittebant Galli Romam
venientes, recentesque, cum intempe-
rantius viverent, & labore itineris vi-
rus intemperantiæ auferent. An forte
gallum sacerdotem Cybeles intelligit, cui
recens castrato gravissima erat anima?
An intelligit gallum Bæticum, de quo
vid. epig. 80. lib. 3.

Epitaphium
Urbici pueri. XCV.

CONDITUS hic ego sum, Bassi dolor, Urbicus infans:
Cui genus, & nomen maxima Roma dedit.
Sex mihi de prima decrant trieteride menses,
Ruperunt tetricæ cum mala pensa decæ.
Quid species, quid lingua mihi, quid profuit ætas?
Da lacrymas tumulo, qui legis ista, meo.
Sic ad Lethæas, nisi Nestore senior, undas
Non erat, optabis quem superesse tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

E Go Urbicus infans, moror Bassi, sepul-
tus sum hic, qui accipi ortum & no-
men a maxima Roma. Sex menses mihi
decrant de primo triennio, cum decæ seve-
ra fregerunt mala pensa. Quid lingua,

*quid ætas profecit mihi? Tu qui legis ista,
spargo lacrymas meo sepulcro. Sic quem
cupies superesse tibi, non potas undas Le-
thæas nisi senior Nestore.*

N O T A.

Cui genus.] hoc est, qui natus sum in
urbe, atque ab ea nomen sumpsit: Urbi-
cus enim dictus est hic puer.

Cum mala.] cum vitæ filum abscede-
rent Parcæ.

Quid lingua.] balbutiens adhuc.

Quid profuit ætas.] Tam tenera:
etenim duos tantum annos & sex menses
natus erat Urbicus cum mortuus est.

Non æas.] Non moriatur. Lethe in-
ferorum fluvius est saxis notus. Nestor vero
diu vixit, de quo epig. 64. lib. 2.

Ad librum suum,
quem mittit Cæſio Sabino. XCVI.

NOSTI ſi bene Cæſium libelle;
Montanæ decus Umbriz Sabinum,
Auli municipem mei Pudentiſ:
Illi tu dabis hæc vel occupato.
Inſtent mille licet, premantque curæ,
Noſtris carminibus tamen vacabit.
Nam me diligit ille, proximumque
Turni nobilibus leget libellis.
O quantum mihi nominis paratur!
O quæ gloria, quam frequens amator!
Te convivia, te forum ſonabit,
Ædes, compita, porticus, tabernæ.
Uni mitteris, omnibus legeris.

I N T E R P R E T A T I O.

O Liber, ſi bene compertus eſt tibi Cæſius Sabinus, gloria montana Umbria, maniceps mei Auli Pudentiſ: tu donabis hæc illi vel impediſo. Quamvis urgeatur & prematur mille curis, nihilominus incumbet ad meos verſus. Ille enim amat

me, & leges ſecundum ab egregiis libellis Turni. O quanta fama manet me! quod decus! quam frequens amator! celebraberis in conviviis, in foro, in adibus, in compitis, in porticibus, in tabernis. Mitteris uni, legeris ab omnibus.

N O T E.

Sabinum.) De quo Plinius junior lib. 4. epist. 10. & Martialis iterum epig. 59. lib. 9. De Aulo Pudente dictum epig. 32. lib. 1.

Turni.) Poetæ cujuſdam de quo lib. 11. epig. 11.

O quantum mihi.) Alii tibi.

Quam frequens.) hoc eſt, quam multi me amabunt.

Omnibus legeris.) Sabinus enim te omnibus commendabit, & legendum dabit.

Ad Caſtorem
ementem quidlibet. XCVII.

OMNIA, Caſtor, emis; ſic fiet ut omnia vendas.

I N T E R P R E T A T I O.

O Caſtor, mercaris cuncta: ſic continget ut vendas cuncta.

N O T E.

Ut omnia.) hoc eſt, cum præter facultates multa emas lauta & nitida, tandem urgente inopia cogeris omnia vendere. Turnebus lib. 25. cap. 24. ait ſe huic car-

mini appenſum reperiſſe pentametrum in quodam codice:

Nil uxore tamen nudius eſſe poteſt.

Ad Crispinum,
quem rogat ut suum librum commendet
Domitiano: XCVIII.

SIC placidum videas semper, Crispine, tonantem:
Nec te Roma minus, quam tua Memphis amet;
Carmina Parrhasia si nostra legentur in aula:
Namque solent sacra Cæsaris aure frui:
Dicere de nobis, ut lector candidus, aude,
Temporibus præstat non nihil iste tuis.
Nec Marso nimium minor est, doctoque Catullo.
Hoc satis est; ipsi cetera mando Deo.

INTERPRETATIO.

O Crispine, sic semper spectes Jovem
serenum: nec Roma diligat te minus
quam tua Memphis; si versus nostri le-
gentur in aula Palatina: namque solent
pervenire ad sacras aures Cæsaris: aude,

ut lector sincerus, affirmare de nobis, isto
affert aliquid ornatum tuo auro. Nec
nimis inferior est Marso, atque erudito
Catullo. Hoc sufficit: commendo reliqua
ipsi Deo.

N O T E.

Crispine.] De quo Juvenalis sat. 1. Is
autem Egyptius fuit, & multum gratia
valuit apud Domitianum.

Tua Memphis.] Urbs Egypti nobi-
lissima, de qua epig. 1. lib. Spec.
Parrhasia.] In Palatio Domitiani.
Vide epig. 55. supra.

Aude.] hoc scilicet elogium mihi im-
pertire. Legunt alii *audet*.

Nec Marso.] De his duobus poetis,
qui epigrammata scripserunt, vide epig.
71. & 72. lib. 2.

Mando Deo.] Domitiano, cui curæ
erit, laboris præmium mihi persolvere.

Ad Ponticum
scurram. XCIX.

PONTICE, per régés discurras, & omnia lustras:
Magna quidem sequeris, Pontice, magnus homo es.
Pontice, si qua facis, sine teste facis, sine turba:
Non adhibes multos, Pontice, cautus homo es.
Pontice, te celebrem forma natura creavit;
Dignus eras Helena, Pontice, pulcher homo es.
Pontice, voce tua posses adamanta movere:
Vox tua dulce sonat, Pontice, dulcis homo es.
Pontice, sic alios, sic te quoque decipit error:
Vis dicam verum, Pontice, nullus homo es.

INTERPRETATIO.

O Pontice, discurras per ades patrono-
rum, & peragras cuncta: sane seque-
ris magna, o Pontice, magnus homo es.
Pontice, si agis aliquid, agis sine teste,
sine multisitudine: non adhibes multos,
Pontice, homo es callidus. Pontice, na-
mque produxisti te spectabilem pulchritudine:

dignus eras Helena, Pontice, formosus es
homo. Pontice, tua voce posses movere
adamanta: vox tua suave sonat, Ponti-
ce, homo es suavis. Pontice, sic error sul-
lis alios, sic te etiam: placet proferam
veritatem? Pontice, nullus homo es.

N O T A.

Pontico.] Hoc epigramma pro legitimo non agnoscit Raderus, nec Farnabius, ut & duo sequentia. E veteri exemplari Anglicano transcripta sunt, quæ Martialis acumen parum sapiunt, ut ait idem Farnabius. Judicet lector.

Per reges.] per domos patronorum, quos salutes.

Sine teste facis.] Infandi sceleris Ponticum accusare videtur.

Nullus homo es.] hoc est nullius omnino pretii.

Ibidem de vetula

deformi. C.

TACTA places, audita places. si non videre,
Tota places: neutro, si videre, places.

I N T E R P R E T A T I O.

GRATA es tactui & auditui: si non videaris, tota grata es: si videaris, neutro grata es.

N O T A.

Neutro.] hoc est, neque ex hac parte, auditum delectas. Forte melius legeretur neque ex illa: hoc est, nec tactum nec nulli.

Ibidem de Milone,

quo absente uxor morchabatur. CI.

MILO domi non est; peregre Milone profecto
Arva vacant: uxor non minus inde parit.
Cur sit ager sterilis, cur uxor lactitet, edam:
Quo fodiat ager non habet, uxor habet.

I N T E R P R E T A T I O.

MILO non est domi: agri otiosi sunt arva sint sterilia, qua vero de causa Milone longe profecto: idcirco non uxor lactitet: ager non habet quo fodiat, uxor habet.

N O T A.

Uxor lactitet.] hoc est, cur habeat ubera plena lactis, quo lactet infantem.

Quo fodiat.] hoc est, ager non habet colonum, morchum habet uxor.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER VIII.

*Imperatori Domitiano Cesari Augusto, Germanico,
Dacio, Valerius Marialis salutem
dicio.*

OMNES quidem libelli mei, Domine, quibus tu famam, id est, vitam dedisti, tibi supplicant; & puto propter hoc leguntur. Hic tamen, qui operis nostri octavus inscribitur, occasione pietatis frequentius ruitur. Minus itaque ingenio laborandum fuit, in cuius locum materia successerat, quam quidem subinde aliqua jecorum mixtura variare tentavimus, ne cœlesti verecundiæ tuæ laudes suas, quæ facilius te fatigare possunt, quam nos satiare, omnis versus ingereret. Quamvis autem epigrammata severissimis quoque, & supremæ fortunæ viris ita scripta fiat, ut nimiam verborum licentiam effectasse videantur; ego tamen illis non permisi tam lascive loqui, quam solent, cum pars libri & major & melior ad majestatem sacri nominis tui allegata sit. Meminerit non nisi religionis purificatione lustratus accedere ad templa debere. Quod ut custoditurum me lecturi sciant, in ipso libelli hujus limine profiteri brevissimo placuit epigrammate.

I N T E R P R E T A T I O.

OMnes quidem libelli mei, Domine, quibus tu parasti nomen, hoc est vitam, prosternunt se tibi: & credo evoluntur propter hanc causam. Nihilominus hic qui inscribitur octavus nostri operis, sæpius celebrat tuam pietatem. Quapropter minus laborandum fuit ingenio, in cuius locum suffecta erat materia. Quam quidem identidem distinguere aliquibus admixtis salibus comati sumus, ne omnia carmina renovarent divino tuo pædori memoriam suorum præconiorum, quæ possunt facilius afferre tibi radium,

quam nobis satietatem. Licet autem viri etiam gravissimi, & supremæ fortunæ ita fecerint epigrammata, ut videantur effectasse nimiam licentiam verborum: nihilominus ego non concessi illis loqui tam libere, quam solent, cum pars libri & major & melior dirigatur ad majestatem sacri tui nominis. Recordetur non debere adire templa nisi purgatus lustratione religionis. Quod me observaturum ut teneant lectores, placuit id polliceri brevissimo epigrammate in ipso principio hujus libri.

N O T A.

Dacio.] Alii *Dacico*:] sæpius supra de his nominibus actum. Hunc vero librum

in quo nullam fore verborum licentiam profiteretur, Domitiano dedicat: omnes

autem libros suos victores sperat, quod illius nomen celebrent.

Occasione pietatis.] Argumentum hic liber petit a tua pietate, atque a tuis victoriis &c.

In cuius locum.] Amplæ quippe materię verba non desunt.

Et suprema fortuna.] Alii *summa*: Quos viros enumerat Plinius junior lib. 5. epist. 3. dum ostendit epigrammata

quidem lasciva, sed gravissimorum virorum exemplo scripsisse se.

Nimiam verborum.] Alii legunt *minimam*, alii *minimam*.

Tamen illis.] Epigrammatibus nempe, quibus conveniunt lascivię.

Non nisi.] Deus enim est Domitianus, epig. 8. lib. 5. Deos vero adire non licet nisi purgato. Legunt alii, *Non nisi religiosa purificatione*.

Ad librum suum,

ut verborum simul & rerum verecundiam discat. I.

LAURIGEROS domini liber intrature Penates,

Disce verecundo sanctius ore loqui.

Nuda recede Venus; non est tuus iste libellus;

Tu mihi, tu Pallas Cæsariana veni.

INTERPRETATIO.

O Liber ingressure laureatam domum domini, disce loqui castius ore pudico. Nuda Venus remove te, iste liber non

sibi dicatur. Tu, o Pallas Cæsariana, tu accede ad me.

N O T A.

Laurigeros.] hoc est, victorieem Domitiani domum; ille enim lauream Jovi Capitolino de Sarmatis retulit. Suetonius in Domit.

Nuda recede Venus.] hoc est, nimia verborum licentia & lascivia.

Tu Pallas.] Quam scilicet mira superstitione coluit Domitianus. Suetonius in ejus vita cap. 15. Ab hoc autem libro removet Venerem lasciviz deam, Minervam pudicitiz patronam invocatur, quod Domitiano dicatur sit hic liber.

Ad Janum

obstupefcentem viso Domitiano Sarmatarum victore. II.

FASTORUM genitor, parensque Janus,

Victorem modo cum videret Istri,

Tot vultus sibi non satis putavit,

Optavitque oculos habere plures,

Et lingua pariter locutus omni,

Terrarum domino deoque rerum,

Promisit Pyliam quater senectam;

Addas Jane tuam pater rogamus.

INTERPRETATIO.

Cum paulo ante Janus fastorum parens & pater spectaret victorem Dardanubii, non credidit sufficere sibi tot vultus, atque expetiit habere plures oculos,

& simul omni lingua locutus; pollicens est domino orbis, & deo rerum quater senectutem Nestoris; O Jane pater, rogamus adjungas tuam.

N O T A.

Fastorum genitor.] Fasti sunt libri qui singulorum annorum gesta continent, quorum patrem Janum dicit, quia ille, ut dicit infra epig. 8. principium dat vellocibus annis. Fuit autem Janus rex Italiz antiquissimus, cui mortuo atque inter deos relato primus anni mensis dictus est.

Victorem Istri.] id est, Sarmatarum incolentium ripas Danubii seu Istri.

Tos vultus.] Janum biformem, alii quod annum elapsam respiciat, incipientem vero prospiciat; alii quadrifron-

tem dixere, propter quatuor anni tempestates, aut quatuor elementa. Lege Ovidium primo fastorum.

Optavitque oculos.] His verbis vehemens videndi Cæsaris desiderium exprimit poeta.

Pyliam senectam.] De ætate Nestoris egimus supra. Ovidius in epistola 1.

Nos Pylon, antiqui Neleja Nestoris arva

Misimus. — —

Addas tuam.] immortalem nempe; Janus enim utpote Deus immortalis est.

Ad Musam,

a qua incitatum se fingit ad scribenda adhuc epigrammata. III.

QUINQUE satis fuerant, vel sex, septemque libelli,
Et nimium: quid adhuc ludere Musa juvat?
Sit pudor, & finis, jam plus nihil addere nobis
Fama potest, teritur noster ubique liber.
Et cum rupta situ Messallæ saxa jacebunt,
Altaque cum Licini marmora pulvis erunt:
Me tamen ora legent, & secum plurimus hospes
Ad patrias sedes carmina nostra feret.
Finieram, cum sic respondit nona sororum,
Cui coma, & unguento sordida vestis erat.
Tune potes dulces, ingratis, relinquere nugas?
Dic mihi, quid melius desidiosus ages?
An juvat ad tragicos soccum transferre cothurnos,
Aspera vel paribus bella tonare modis,
Prælegat ut tumidus rauca te voce magister,
Oderit & grandis virgo bonusque puer?
Scribant ista graves nimium, nimiumque severi,
Quos media miseros nocte lucerna videt.
At tu Romano lepidos sale ringe libellos:
Agnoscat mores vita, legatque suos.
Angusta cantare licet videaris avena,
Dum tua multorum vincat avena tubas.

I N T E R P R E T A T I O.

Quinque libri, vel sex, & septem satis superque erant, & quidem nimis: O Musa, quid placet joculari adhuc? Sit verecunda & terminus: fama jam nihil amplius potest adjungere nobis: noster li-

ber attrahatur ubique. Et cum saxa Messallæ fracta situ aversa erunt, & marmora excelsa Licini redigentur in pulverem: nihilominus legat ab hominibus, & multi peregrini secum portabunt nostros versos in

autem libros suos victuros sperat, quod illius nomen celebrent.

Occasione pietatis.] Argumentum hic liber petit a tua pietate, atque a tuis vicis &c.

In cuius locum.] Ample quippe materiz verba non desunt.

Et suprema fortuna.] Alii *summa*: Quos viros enumerat Plinius junior lib. 5. epist. 3. dum ostendit epigramma

quidem lasciva, & adultera puella
rorum exemplo
Nimiam ver-
micam, alii
Tamen
pe, qu-
N
petes tubas multorum.

■.

ut verborum simul

LAURIGER

Disce ver-

Nuda reced-

Tu mi

O Li-
co

Ad
ut verborum simul
Lauriger
Disce ver-
Nuda reced-
Tu mi
caprificus.
nitidus, &
pre se ferens
quam suam, quem &
Horatius de Arte poe-
hoc est, cum iacebunt
aut potius marmorea
de quo lib. 2. epig. 32.
epist. 120. Fuit autem Licinus
libertus Augusti ditissimus, de quo illud
distichum:
Marmoreo Licinus tumulo iacet, ac
Cuto parvo,

Pompejus nullo: quis putet esse deos?

Non a forerum.] Thalam intelligunt interpretes, cum illam unguento sordidam dicat poeta: etenim ante conam ungebantur antiqui; Thalia vero, inquit Raderus & Farnabius, apta erat conviviis.

Ad tragicos.] Succus comedorum erat

proprius, cothurnus tragicorum, epig. 20. lib. 3. Hoc est, An placet missos facere versus leviores, graves scribere.

Tonate modis.] heroicis versibus arma canere.

Prælegat.] ut hodie in scholis Virgilius, Homerus, & alii præleguntur. Alii perlegat.

Oderis & grandis.] Hinc liquet & ipsas puellas olim legendis, & memoriter discendis auctoribus operam dedisse, quæ cum aliquando vapularent, quod versus memoriter nontenerent, ipsi libris irascébantur, quos etiam lacerabant.

Lucerna videt.] Noctu ad lucernam opera sua componebant graves auctores. Juvenalis sat. 1.

Hæc ego non credam Venuſina digna lucerna?

Notum est hoc verbum, &c. Notum est. Latine, lucernam olet de sermone multo studio elucubrato.

Agnoscat.] hoc est, homines meis in libris agnoscant sua vitia & suas virtutes.

Angusta arena.] Licet tenues & leviores videantur tui versus.

Dum tua.] hoc est, modo plus laudis consequaris quam poetæ heroici, epig. 49. lib. 4.

Ad Cæsarem

Domitianum, cui deos & homines gratulari de reditu dicit. IV.

QUANTUS io Latias mundi conventus ad aræ
Suscipit, & solvit pro duce vota suo!

Nam non hæc hominum, Germanice, gaudia tantum,
Sed faciunt ipsi nunc puto sacra dei.

INTERPRETATIO.

Quantus io concursus ex orbe toto nuncupat, & solvit vota ad altaria Romana pro suo Imperatore! Soli enim

homines, o Germanice, non lætantur; ac, opinor, ipsa & Numina dant operam rebus divinis.

N. o.

N O T A.

ut.] In venturum annum, & sol- *Nam non .] Alii non sunt .*
 va anno elapso pro incolumi- *Sede faciunt ipsi.]* hoc est, ipsi dii qui-
 ani reversi ex Sarmatia. Idem bus tot templa crexisti, & quos tam
 est lib. 10. epistolæ 44. assidue colis, instantur de tuo adventu.
 ad Trajanum. Vide Sue- Vide epig. 4 lib. 9.
 la cap. 14.

Ad Macrum

luxuriosum. V.

Macer, annulos puellis,
 Macer, annulos habere.

I N T E R P R E T A T I O.

O Macer, dum das annulos puellis: o Macer, desisti habere annulos.

N O T A.

Puellis .) Alii amicis, hoc est meretri- equites vero qui patrimonium dilapida-
 cibus. *verant, annulos equestres deponere co-*
Desisti .) hoc est, desisti esse eques. *gebantur.*
 Annulus enim equitum erat insignis;

In Eucium

poculorum suorum ostentatorem. VI.

ARCHETYPIS vetuli nihil est odiosius Eucii.

Ficta Saguntino cymbia malo luto.
 Argenti fumosa sui cum stemmata narrat
 Garrulus, & verbis mucida vina facit.
 Laomedontæ fuerant hæc pocula mensæ,
 Ferret ut hæc, muros struxit Apollo Iyra.
 Hoc cratere ferox commisit prælia Rhætus
 Cum Lapithis: pugna debile cernis opus.
 Hi duo longævo censentur Nestore fundi:
 Pollice de Pyllo trita columba nitet.
 Hic scyphus est, in quo misceri iussit amicis
 Largius Æacides, & bibit ipse merum.
 Hac propinavit Bytiæ pulcherrima Dido,
 In patera Phrygiæ cum data cœna viro est.
 Miratus fueris cum prisca coreumata multum,
 In Priami cyathis Astyanax bibes.

I N T E R P R E T A T I O.

Nihil est molestius archetypis senioris refert fumosa stemmata sui argenti, &
 Eucii. Cymbia plus mihi placens for- vina contrahunt mucorem ex verbis ejus.
 mata ex luto Saguntino. Cum loquax Hæc pocula, inquit, apposita fuerant
 mensa

in patriam, Dixeram, cum sic repesuit
nona sororum, quæ habebat cesariem &
vestem sordidatam unguento: & immo-
mor, potesne tu missas facere sinu-
prias? Dic mihi quid in omnes facies mo-
lius? An plures transferre socum ad co-
thurnos tragicos, aut paribus moris so-
nare acerba bella, ut turgidus magister

prælegas te rauca voce, & adulesa puella
oderis, & bonus puer? Nimis graves, &
nimis austeri componant istæ, quos mediæ
noctis infelices spectat lucerna. Sed tu im-
bus festivas hirsus sale Romano: visa in-
tellegas & legas suos mores. Quamvis vi-
dearis canere tenui avena, modo tua
avena superet tubus multorum.

N O T E.

Ad Musam.] Inscrībunt alii, *De suo
epigrammatum scribendorum studio.*

Vel sex.] Alii,

— nati fex, septemque libelli

Est nuntium. —

Messala saxa.] hoc est, tumuli lapidei
& marmorei citius peribunt quam mei
versus, epig. 2. lib. 10.

Marmora Messala fudit caprificus.
Quintilianus lib. 10. *Messala nitidus, &
candidus, & quodammodo præ se ferens
in dicendo nobilitatem suam,* quem &
disertum vocat Horatius de Arte poe-
tica.

Cum Licini.] hoc est, cum jacebunt
marmoreæ ædes, aut potius marmorea
sepulcra Licini, de quo lib. 2. epig. 32.
& Senec. epist. 120. Fuit autem Licinus
libertus Augusti ditissimus, de quo illud
distichum:

*Marmoreo Licinus tumulo jacet, at
Cuso parvo.*

Pompejus nullo: quis putet esse deos?

Non a sororum.] Thaliæ intelligunt
interpretes, cum illam unguento sordi-
dam dicat poeta: etenim ante conam
ungebantur antiqui; Thalia vero, in-
quunt Raderus & Farnabius, apta erat
conviviis.

Ad tragicos.] Soccus comædorum erat

proprius, cothurnus tragicorum, epig.
20. lib. 3. Hoc est, An placet mistos
facere versus leviores, graves scribere.

Tonate modis.] heroicis versibus arma
canere.

Prælegat.] ut hodie in scholis Virgi-
lius, Homerus, & alii præleguntur. Alii
perlegat.

Oderis & grandis.] Hinc liquet & ip-
sas puellas olim legendis, & memoriter
discendis auctoribus operam dedisse, quæ
cum aliquando vapularent, quod versus
memoriter non tenerent, ipsis libris ira-
scebantur, quos etiam lacerabant.

Lucerna videt.] Nocturno ad lucernam
opera sua componebant graves auctores.
Juvenalis sat. 1.

*Hæc ego non credam Venusina digna
lucerna?*

Notum est hoc verbum, ὀδὲ, ὀδῶν ὀδῶν.
Latine, lucernam olet de sermone multo
studio elucubrato.

Agnoscat.] hoc est, homines meis in
libris agnoscant sua vitia & suas virtutes.

Angusta avena.] Licet tenues & levio-
res videantur sui versus.

Dum tua.] hoc est, modo plus laudis
consequaris quam poetæ heroici, epig.
49. lib. 4.

Ad Cæsarem

Domitianum, cui deos & homines gratulari
de reditu dicit. IV.

QUANTUS io Latias mundi conventus ad aræ
Suscipis, & solvit pro duce vota suo!

Nam non hæc hominum, Germanice, gaudia tantum,
Sed faciunt ipsi nunc puto sacra dei.

I N T E R P R E T A T I O.

Quantus io concursus ex orbe toto
nuncupat, & solvit vota ad altaria
Romana pro suo Imperatore! Soli enim

homines, o Germanice, non lætatur, ac
opinet, ipsa & Numina dant operam re-
bus divinis.

N O T A.

Suscipit.] In venturum annum, & sol-
vit suscepta anno elapso pro incolumi-
tate Domitiani reversi ex Sarmatia. Idem
argumentum est lib. 10. epistolæ 44.
Plinii junioris ad Trajanum. Vide Suc-
conium in Caligula cap. 14.

Nam non.] Alii non sunt.
Sede faciunt ipsi.] hoc est, ipsi dii qui-
bus tot templa crexisti, & quos tam
assidue colis, lætantur de tuo adventu.
Vide epig. 4 lib. 9.

Ad Macrum
luxuriosum. V.

DUM donas, Macer, annulos puellis,
Desisti, Macer, annulos habere.

I N T E R P R E T A T I O.

O Macer, dum das annulos puellis: o Macer, desisti habere annulos.

N O T A.

Puellis.) Alii amicis, hoc est meretri-
cibus.

Desisti.) hoc est, desisti esse eques.
Annulus enim equitum erat insigne;

equites vero qui patrimonium dilapida-
verant, annulos equestres deponere co-
gebantur.

In Euclum
poculorum suorum ostentatorem. VI.

ARCHETYPIS veruli nihil est odiosius Eucli.
Ficta Saguntino cymbia malo luto.
Argenti fumosa sui cum stemmata narrat
Garrulus, & verbis mucida vina facit.
Laomedontæ fuerant hæc pocula mensæ,
Ferret ut hæc, muros struxit Apollo lyra.
Hoc cratere ferox commisit prælia Rhætus
Cum Lapithis: pugna debile cernis opus.
Hi duo longævo censentur Nestore fundi:
Pollice de Pylio trita columba nitet.
Hic scyphus est, in quo misceri iussit amicis
Largius Æacides, & bibit ipse merum.
Hac propinavit Bytiæ pulcherrima Dido,
In patera Phrygio cum data cœna viro est.
Miratus fueris cum prisca toreumata multum,
In Priami cyathis Astyanacta bibes.

I N T E R P R E T A T I O.

Nihil est molestius archetypis senioris
Eucli. Cymbia plus mihi placet for-
mata ex luto Saguntino. Cum loquax
refert fumosa stemmata sui argenti, &
vina contrahunt mucorem ex verbis ejus.
Hæc pocula, inquit, apposita fuerant
mensæ

mensa Laomedontis, ut hæc consequeretur, Apollo lyra edificavit mania: vehemens Rhetus hoc cratere pugnavit cum Lapithis: vides opus comminutum illo certamine. Hi duo fundi æstimantur senis Nestoris causa: columba fulget attrita manu Pyliæ. Hic est scyphus, in quo

Achilles imperavit plenius infundi amicis, & ipse potavit merum. Formosissima Dido in hac patera propinavit Bytiæ, cum cæna data est Phrygio marito. Cum multum miratus fueris antiqua torumata, potabis Aſtynactia in cyathis Priami.

N O T A.

Archetypis.) Archetypa pocula intellege vetustissima & primi exemplaris.

Saguntino.) Fictiles cyathos interpretare ex argilla Saguntina, vide epig. 46. lib. 4. *Cymbia* vero, inquit Macrobius Saturn. lib. 5. cap. 21. sunt *pocula a cymba dicta: quod & apud Græcos, & apud nos ab illis trabentes, navigii genus est, &c.*

Fumosa sui.) Alii legunt *furiosa*. Sed placet prior lectio: sic enim Cicero & Seneca *fumosas imagines* dixere, obductas nempe caligine, & Juvenalis sat. 8.

Fumosos equitum cum distatore magistror.

Sensus est ergo: Dum nobilitatem & antiquitatem suorum poculorum verbolius narrat Euctus, vinum interim effusum mucescit, & vappa fit. Poeta ostendit nimia loquacitate corrupti cibos etiam optimos, hoc est convivis ingratos fieri.

Laomedontæ.) Laomedon fuit rex Troiæ, qui Neptuno & Apollini certum auri pretium promiserat, ut Troiam muris cingerent. Poeta posuit pocula aurea pro auro. Ovidius 11. Metam.

— *Phrygiæque tyranno*

Edificant muros pacto pro mœnibus auro.

Prelia Rhetus.) Lapitharum & Centaurorum pugnam lege apud Ovidium lib. 12. Metam. Sed Rhetus, inquit Ovidius, torre pugnavit, Theseus vero cratere.

Pugna debile.) hoc est, craterem illa pugna imminutum.

Hic duo.) Sensus est: Hoc poculum

quod habet duos fundos pluris æstimatur, propter senem Nestorem ad quem pertinuit. Ab Homero Iliad. 2. describitur, atque ab Eustathio fuse explicatur. Varie sunt Grammaticorum opiniones, opusne fuerit unum, an gemini crateres, alterque alteri impositus. *ἀμφοτέρω* vocant Græci. Turnebus lib. 23. cap. 23. Hesychius *ἀμφοτέρω* dicit *ποτήριον*, hoc est rotundum poculum. Athenæus lib. 11. ait, poculum illud habuisse duos fundos. Vide animadversiones Casauboni cap. 12. lib. citato.

Trita columba.) hoc est sapius attrita columba, quæ prominebat insculpta in illo poculo: quo enim magis aurum teritur, tanto magis nitescit. De Pylio Nestore sapius dictum.

Iussit amicis.) Ulyssi, Ajaci, Phœnici, qui ab Agamemnone ad placandum ipsum Achillem missi fuerant.

Et bibit ipse merum.) Alii usque merum: Alii viridiusque merum.

Bytiæ.) Virgilius 1. Æneid. convivium describit, quo Æneam Phrygium exceperit Dido:

Tum Bytiæ dedis increpisans, &c.

Prisca torumata.) quæ sunt opera toro facta. Epig. 39. lib. 4.

Bibes Aſtynactia.) id est, ut aiunt interpretes: Novum vinum bibendum porriget Euctus in poculis vetustissimis. Notus est senex Priamus, cuius nepos fuit Aſtynax Hectoris filius. Hunc versum non intelligo. Aſtynactia enim pro vino novo sumi, mente assequi nequeo. Videat lector.

In Cinnam

caustidicum lingua hæsitantem. VII.

HOC agere est caustas, hoc dicere; Cinna, diserte, Horis, Cinna, decem, dicere verba novem?

Sed modo clepsydras ingenti voce petisti!

Quatuor, o quantum, Cinna, tacere potes!

INTERPRETATIO.

O *Cinna, proferre novem verba decem horis, an hoc est orare caussas, & ornate dicere? at paulo ante summa voce postulasti quasnor clepsydras, o Cinna, quantum poteris filere!*

N O T E.

Sed modo clepsydras.) Quæ erant horologia aquaria, de quibus, & de temporis spatio, quod metirentur singulæ clepsydræ, diximus lib. 6. ep. 35. Sensus est: O Cinna, cum nondum orationem absolvisset decem horis, quatuor adhuc clepsydras a iudicibus petisti ad dicendum.

Quantum Cinna tacere potes.] hoc est, adeo lente verba profers, ut potius filere quam loqui videaris.

Ad Janum,
de reditu Cæsaris. VIII.

PINCIPIUM des, Jane, licet velocibus annis,
Et revoces vultu sæcula longa tuo;
Te primum pia thura rogent, te vota salutent:
Purpura te felix, te colat omnis honos:
Tu tamen hoc mavis, Latiae quod contigit urbi,
Mense tuo reducem, Jane, videre deum.

INTERPRETATIO.

O *Jane, quamvis des initium annis fugacibus, & tuo vultu reducas longa sæcula: pia thura primum supplicent tibi, & vota fiant tibi: & beata purpura, & omnis dignitas veneretur te: nihilominus magis hoc tibi placet, quod accidit urbi Latiae, spectare deum reversum mense suo.*

N O T E.

Principium des.) Vide epig. 2. supra.
Et revoces.) Alii *renoves vultu tuo*, hoc est, tuis calendis, a quibus annus ducit initium.

Te primum.) Ut Janus qui limina servat, ad alios deos supplicibus aditum patefaciat, hac de causa, inquit Ovidius 1. Fastorum primum Jano supplicabant antiqui.

Purpura.) hoc est, purpurati confu-

les, qui mense Januario fasces sumebant. Ovid. 1. Fast.

Jamque novi præeunt fasces; nova purpura fulget, &c.

Omnis honos.) hoc est, quilibet magistratus.

Hoc mavis.] Domitianum nempe reducem videre, quam colit ab omnibus magistratibus mense Januario tibi dedicato.

Ad Quintum,
ut mediam creditæ pecuniæ partem accipiat,
ne totam summam perdat. IX.

SOLVERE dodrantem nuper tibi, Quinte, volébat]
Lippus Hylas: luscus vult dare dimidium.
Accipe quamprimum: brevis est occasio lucri.
Si fuerit cæcus, nil tibi solvet Hylas.

I N T E R P R E T A T I O .

Quinto, nuper Hyllas dippicus volebat sibi solvere novem uncias: caprus uno oculo vult dare sex; accipe sta-

tim: occusso questus faciendi brevis est. Si Hyllas ementatus fueris, nihil tibi solvet.

N O T A .

Solvere dodrantem.] hoc est, novem uncias: plerumque summa credita, sicut hereditas dividitur in duodecim uncias, quæ æstem efficiunt: hic vero Hyllas debitor cum dippicet, novem tantum uncias propter hunc morbum Quinto

suo creditori solvere volebat, mox amisso uno oculo, sex tantum reddere voluit, quas breviter accipiendas festive monet poeta, ne Hylla cæco facto solidum alitem perderet Quintus.

De Basso,

qui vestes emerat, nec solverat. X.

EMIT lacernas millibus decem Bassus,
Tyrias coloris optimi; lucrificir.
Adeo bene emit? inquis. immo non solvit.

I N T E R P R E T A T I O .

Bassus mercatus est decem millibus lacernas Tyrias optimi coloris; lucratus

est. Adeo uti pretio merentis est? imo non solvit.

N O T A .

Decem millibus.] Sestertium scilicet; de lacernis quæ togis superinduerentur ad ærenda frigora, sæpius dictum supra.

Imo non solvit.] Vel quod solvendo non esset, vel quod illas lacernas forte suffuratus esset Bassus.

Ad Cæsarem Domitianum

ex Septemtrione Romam reversum. XI.

PERVENISSE tuam jam te scit Rhenus in urbem:
Nam populi voces audit, & ille tui.
Sarmaticas etiam gentes, Istrumque, Getasque,
Lætiæ clamor terruit ipse novæ.
Dum te longa sacro venerantur gaudia circo,
Nemo quater missos currere sensit equos.
Nullum Roma ducem, nec te sic, Cæsar, amavit,
Te quoque jam non plus, ut velit ipsa, potest.

I N T E R P R E T A T I O .

Rhenus jam novit te rediisse in tuam urbem: nam & ille audis acclamationes tui populi. Clamor ipse novi gaudii terrefecit gentes Sarmaticas, & Danubium, & Getas. Dum applausus di-

turni colunt te sacro clivo, nullus sensit currere equos quater emissos. O Cæsar, Roma nullum Imperatorem sic dilexit, nec te ipsum antea. Jam etiam nequit amare te magis, licet ipsa cupiat.

N O T A .

Rhenus.] hoc est, Rheni accolæ.
Tuam urbem.] Quia magnificis ope-

ribus fuerat a Domitiano exornata, & quasi denuo extructa Roma.

Sarma.

Sarmaticas.] De quibus supra.

Longa gaudia.] Interpretor applausus diuturnos, qui nempe, inquit Raderus, ad duas aliquando horas durarent.

Nempe quare.] Adeo omnes ad te unum intenti sunt, ut e carceribus emitti curtus non animadvertant.

Nec te sis.] hoc est, nec te ipsum

tantum olim, quantum nunc amavit; nec plus amare potest. Argute quidem concludit, sed parum vera. Occisum enim Domitianum populus indifferenter tulit, Senatus vero valde lætatus est. Suetonius in Domit. cap. 23. Legunt alii,

Nullum Roma ducem nisi te, sic, Caesar, amavit.

Ad Priscum,

de uxore locuplete. XII.

UXOREM quare locupletem ducere nolim
Quæritis? uxori nubere nolo meæ.
Inferior matrona suo fit, Prisce, marito,
Non aliter fuerint femina virque pares.

INTERPRETATIO.

Rogatis cur nolim ducere uxorem locupletem? nolo nubere uxori meæ, o

Prisco, matrona sis inferior suo viro, vir & uxor aliter non fuerint aequales.

N O T A.

Nubere.] Quod proprium est feminarum, hoc est, nolo servire meæ uxori. Juvenalis sat. 6.

Intolerabilius nihil est quam femina dives &c.

Non fuerint.] Alii non sunt, concordet nempe, ubi enim uxor par est marito, jam impar est conjugium, uxoris quippe est parere, mariti vero imperare.

Ad Gargilianum,

falsum venditorem. XIII.

MORIO dictus erat, viginti millibus emi.
Redde mihi nummos, Gargiliane: sapit.

INTERPRETATIO.

Solidus habitus erat: mercatus sum illum viginti millibus. O Gargiliane, restitue mihi nummos; sapiens est.

N O T A.

Morio.) Illi dicebantur mortones, qui naturali stoliditate risum excitabant. Vide epig. 210. lib. 14.

In crudelem amicum. XIV.

PALLIDA ne Cilicum timeant pomaria brumam,
Mordeat & tenerum fortior aura nemus:
Hibernis obiecta notis specularia pueros
Admittunt soles, & sine sæpe diem.
At mihi cella datur, non tota clausa fenestra,
In qua nec Boreas ipse manere velit,
Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?
Arboris ergo tuæ tutior hospes ero.

IN-

INTERPRETATIO.

NE pallida pomaria Cilicium motuant hyemem, & ventus vehemensior uras nemus tenerum. Specularia opposita notis hyemalibus excipiunt soles nitidos, & lucem serenam. Sed cella mihi conceditur

fenestra non clausa ex omni parte, in qua nec Aquilo velit habitare. O inhumane, an imperas sic habitare antiquum amicum? igitur securus diversabor apud tuam arborem.

NOTAE.

Pallida.] Ob hyemem qua pallefcunt folia, imo & decidunt. *Pomaria Cilicium* intellige arbores e Cilicia translata, quas summa cura colebat ille amicus.

Tenerum nemus.] Succrescentes furculos interpretare.

Specularia.] Quibus tegebantur arbores adversus ventos: specularia autem intellige lapides pellucidos; quibus ut hodie nos vitro, sic vitri instar urebantur

Romani.

Et sine face.] hoc est, sine nive, pluvia, & pulvere.

In qua nec Boreas.] Tam frigidum, inquit, mihi cubiculum dedisti, ut nec Boreas ventorum frigidissimus in cohabitare sustineat.

Arboris ergo.] Undequaque enim te & munitæ erant arbores adversus frigus.

Ad Domitianum,

de laurea quam Jovi Capitolino ex bello Sarmatico retulit. XV.

DUM nova Pannonici narratur gloria belli,
Omnis & ad reducem dum litat ara Jovem;
Dat populus, dat gratus eques, dat thura senatus,
Et ditant Latias tertia dona tribus;
Hos quoque secretos memorabit Roma triumphos,
Nec minor ista tux laurea pacis erit.
Quid tibi de sancta credis pietate tuorum?
Principis est virtus maxima, nosse suos.

INTERPRETATIO.

DUM novum decus belli Pannonici celebratur, & dum fiunt sacrificia in omnibus templis pro Jove reverso; Populus, eques memor, & senatus incendunt thura, & munera tertia locuplesant tribus Latias; Roma celebrabit etiam hos

secretos triumphos, nec ista laurea pacis a te concessa minor eris. Quid tu censes de sancta pietate tuorum civium? maxima est virtus Imperatoris cognoscere suos.

NOTAE.

Pannonici.] hoc est, Sarmatici, licet Pannonia sit regio alia a Sarmatia, de quibus vide Cluverium: tamen, ut arbitror, Pannoniam sumit poeta pro Sarmatia. Suet. in Domit. cap. 6. *De Cattis, Dacisque post varia praelia duplicem triumphum egit: de Sarmatis lauream modo Capitolino Jovi retulit.* De qua laurea hic loquitur poeta.

Narratur.] Alii, *numeratur.*

Et ditant Latias.) Bis jam de Cattis & Dacis triumphaverat Domitianus, atque ita jam bis populo dona distribuerat; jam vero victoria de Sarmatis reportata, tertio munere populum donavit, illum quippe convivio excepit. Vide epig. 50. infra. Georgius Merula legit:

Et

Et libant Latia tertia dona sribus.
hoc est, inquit, urbes, & oppida quæ
habent jus Latii jam tertio sacrificant
pro tertia victoria de Sarmatis relata.
Videat lector.

Hos quoque.] Justum de Sarmatis
triumphum agere noluit Domitianus,
sed lauream tantum retulit, quam vo-
cat poeta triumphum secretum; porro

celebrem fore dicit concessa, nempe per-
domitis gentibus pace.

Pietate suorum.] hoc est, quid sen-
tis de populi pietate erga te?

Nosse suos.] hoc est, suorum civium
animos perspectos habere: etenim odio-
so principi intimos animi sensus nemo
aperit.

In Ciperum,

qui ex pistore factus erat caussidicus. XVI.

PISTOR qui fueras diu, Cipere,
Nunc caussas agis, & ducenta quæris:
Sed consumis, & usque mutuaris.
A pistore, Cipere, non recedis,
Et panem facis, & facis farinam.

INTERPRETATIO.

O Cipere, qui fueras pistor diu, nunc
dicis caussas, & quæris ducenta: at
dissipas, & semper accipis mutuo. O Ci-

pere, non mutas mores pistoris, & facis
panem, & facis farinam.

N O T A.

Es ducenta.] Alii *ducenta* sestertia
scilicet, seu ducenta millia sestertium,
hoc est, vis locupletari in caussis agen-
dis.

Et panem facis.] Sic hunc locum ex-
plicat Domitius. Facere panem, inquit,
& facere farinam dicitur pistor, qui pin-
sit far, & coquit panem & farinam.
Facere item panem & farinam dicitur,
qui liberalitate, aut prodigalitate sua
aliis panem & farinam subministrat:

cum igitur Ciperus nunc multos pascit
prodigalitate sua, æque pistor videtur,
ac olim erat, cum panem & farinam
faceret. Farnabius vero sic explicat: In
pistrino, farinam pinsebas, deinde pa-
nem conficiebas, e cujus pretio rursus
farinam comparasti, atque adeo in cir-
culum laborans, vivebas in diem: ita
hic quæris, deinde consumis, rursus mu-
tuaris, &c. *Et panem facis*, id est,
decoquis, inquit Heraldu.

Ad Sextum,

quod tibi plus debeat ex causa amissa,
quàm si vicisset. XVII.

EGI, Sexte, tuam pactus duo millia caussam.
Misti nummos quot mihi? mille, quid est?
Narrasti nihil, inquis, & a te prodita causa est:
Tanto plus debes, Sexte, quod erubui.

INTERPRETATIO.

O Sexte, constituta mercede duorum
millium dixi tuam caussam; quot
nummos misisti mihi? mille, quid est?

nihil dixisti, ais, & prodidisti caussam:
O Sexte, tanto plus debes, quod puduit
me.

N O T E.

Natrafti nihil.] hoc est, male causam egisti.

A se prodita.] Alii *perdita* : placet prior lectio, nec enim prævaricatores tantum causam perdunt, sed & ii qui causam agendam suscipiunt, quam non

intelligunt.

Tanto plus.] Nam si vicissim, laus mihi præmii loco fuisset, at in solatium famæ amissæ majorem mercedem præstare debes; faceta procius est hæc ratio.

Ad Cirinium,

rarum esse amicum qui ingenio cedere velit. XVIII.

SIC tua, Cirini, promas epigrammata vulgo,

Ut mecum possis vel prior ipse legi:

Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,

Carior ut mea sit, quam tua fama tibi.

Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,

Pindaricos posset cum superare modos;

Et Vario cessit Romani laude cōthurni,

Cum posset tragico fortius ore loqui.

Aurum, & opes, & rura frequens donabit amicus:

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

I N T E R P R E T A T I O.

Cirini, sic eduxit lucum tuum epigrammata, ut possis legimuram, aut prior: ut habes tantum rationem antiqui amici, ut plus amas meam existimationem quam tuam. Sic nec Virgilius ingressus est versus Horatii Calabri, cum posset vincere

modos Pindaricos: & cessit Vario laudem cōthurni Romani, cum posset ore tragico loqui volentius. Multi amici dubitant aurum, & divitias, & agros: pauci erant qui velint inferiores esse ingenio.

N O T E.

Ut mecum.] hoc est, ut mea epigrammata aut cum meis legantur, aut illis anteponantur.

Sed tibi carius.] Sincere loqui videtur poeta, cum Cirinium Virgilio compareret, qui volens quidem potuisset versus lyricos scribere: Attamen Raderus & Domitius censent per ironiam illum loqui, cum concludat vix inveniri posse eum qui ingenio cedat.

Calabri Flacci.] Venusia enim Horatii patria urbs est in finibus Calabriz.

Pindaricos.] Pindarus poeta Græcus lyricorum princeps satis notus. Posset, alii nosset.

Et Vario.] quem epicum fuisse colligere est ex Horatio ode 6. lib. 1. cum tamen in tragœdia excelluisse illum intelligat Martialis.

De Cinna

vere paupere. XIX.

PAUPER videri Cinna vult, & est pauper.

I N T E R P R E T A T I O.

Cinna cupit videri egenus, & est egenus.

N O T E.

Pauper.] Hic Cinna suam inopiam ostentans volebat videri divitiis dissimu-

lare: at vero ostendit poeta nihil opus esse simulatione, cum re vera pauper sit.

Ad

Ad Varum,
de verbis extemporalibus. XX.

CUM facias versus nulla non luce ducentos,
Vare, nihil recitas: non sapis, atque sapis.

INTERPRETATIO.

O Vare, cum quotidie cordes ducenta carmina, nihil recitas; inops es, & sapiens.

N O T A.

Non sapis.] Inepti enim est tot versus ter factos non recitaret. Vide Horatium de Arte poetica.
estundere, & frustra laborare: attamen sapiebat Varus, qui versus tam celeri-

Ad Luciferum,
de adventu Cæsaris. XXI.

PHOSPHORE redde diem: quid gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem.
Roma rogat: placidi numquid te pigra Bootæ
Plaustra vehunt, lento quod nimis igne venis?
Ledæo poterat abducere Cyllaron astro:
Ipse suo cedit nunc tibi Castor equo.
Quid cupidum Titæna tenes? jam Xanthus, & Æthon
Fræna volunt: vigilat Memnonis alma parens.
Tarda tamen nitidæ non cedunt sidera luci,
Et cupit Ausonium Luna videre ducem
Jam, Cæsar, vel nocte veni: sint astra licebit,
Non deerit populo te veniente dies.

INTERPRETATIO.

O Lucifer, restitue lucem: quid offers moram nostra lætitia? Cæsare venturo, o Lucifer, restitue lucem. Roma obsecrat, An tardi curtus seguis Bootæ vehunt, quod aecedis flamma nimis lenta? Poterat abripere Cyllaron astro Ledæo: ipse Castor nunc commodabit tibi suum equum. Quid retardas properantem solem? Jam Xanthus & Æthon apperunt habenas: alma mater Memnonis excubat. Nihilominus lenta sidera non dant locum luci splendide, & Luna vult spectare Imperatorem Romanum. O Cæsar, jam veni vel media nocte: astæ astra remanent, lux non deerit populo te accedente.

N O T A.

Phosphore,] Prædie quam in urbem ex Septemtrione rediret Cæsar, ad sidera orationem convestit poeta, ut noctem præcipient: tantum enim esse videndi Domitiani desiderium, ut nox longissima videatur. *Phosphorus* est Veneris

stella, quæ ante solis ortum lucifer, post solis vero occasum vespèr dicitur.
Gaudia nostra.] Cæsarem Domitiani.

Roma rogat.] ut diem subito reducas.
Pigra Bootæ.] Bootes Latine bubulcus
B b 2

cus tarde movetur, quia Polo vicinus,
de quo epig. 3. lib. 4.

Abducere Cyllarum.] In cœlum trans-
latus est Cyllarus equus Castoris: Le-
dzum astrum intellige Castorem & Pol-
lucem.

Xanthus & Esben.) scilicet equi solis,
Ovidius 2. Metam. quatuor solis equos
numerat, nec Xanthum nominat, quem
forte sic Martialis vocat, quod sol fla-
vus sit.

Memnonis alma parens.) Aurora cu-
jus historia nota.

Sint astra.) Alii stent, quæ nolunt diei
locum cedere, ut & ipsa ingredientem
in urbem Domitianum videant.

Non deerit.) Ubicunque enim es, o
Dimitriane, dies est; tu enim soles Ro-
manorum: licet astra stent adhuc, me-
dia tamen nocte perinde ac die videbe-
ris.

In Gallicum,

a quo circumveniri se negat. XXII.

INVITAS ad aprum, ponis mihi, Gallice, porcum.
Hybrida sum, si das, Gallice, verba mihi.

INTERPRETATIO.

VOcas ad aprum, o Gallice, apponis mihi porcum. O Gallice, sum hybrida, si
circumvenis me.

N O T A.

Hybrida.) Quodcumque animal est ex
fero & mansueto natum: transfertur etiam
ad eos homines qui ex diversa conditio-
ne procreati sunt, ut si quis ex matre
libera & patre servo, vel ex patre Ro-
mano & matre peregrina natus sit, Vide

epig. 39. lib. 6 Sensus est: Re vera ego
essem hybrida, nisi intelligerem loco apri
mihi appositum fuisse porcum: etenim
hybrida participans naturam utriusque
animalis diversi vix unum ab altero di-
stingat.

Ad Rusticum,

artificem quemque esse castigandum, cum peccat
in suam artem. XXIII.

ESSE tibi videor sævus, nimiumque gulosus,
Qui propter cœnam, Rustice, cædo cocum?
Si levis ista tibi flagrorum causa videtur,
Ex qua vis causa vapulet ergo cocus?

INTERPRETATIO.

ORustice, an nimium crudelis atque flagrorum esse levem; qua igitur de causa
belluo videor tibi, qui verbero cocum places ut cocus verberetur?
propter cœnam? si censes istam causam

N O T A.

Ex qua vis.] Nisi det penas illius, quod deliquit in sua arte.

Ad Casarem Domitianum,

a quo blandissime petit pecuniam. XXIV.

SI quid forte petam timido gracilique libello,
Improba non fuerit si mea charta, dato,

Et

Et si non dederis, Cæsar, permittre rogari:
Offendunt numquam thura, precesque Jovem.
Qui fingit sacros auro vel marmore vultus,
Non facit ille deos: qui rogat, ille facit.

INTERPRETATIO.

SI forte rogem aliquid pavidæ & tenui numquam injuriam faciunt Jovi. Qui
libro, concede illud, si nimia non fue- format sacros vultus auro vel marmore,
rit mea petitio. Si vero non concesseris, o ille non constituit numina: ille autem
Cæsar, sine rogari te: sacrificia & vota constituit, qui rogat.

N O T E.

Improba charta.] qua scilicet a te pe- tuas format, ille non facit deos, sed
to aliquid: improba autem hoc loco est qui istos adorat. Sicer o, inquit poe-
insaturabilis, inquit Domitius. ta, dum te rogo, o Domitiane, te
Qui rogat.] Qui aures deorum sta- Deum esse demonstro.

In Oppianum
semper ægrotum. XXV.

VIDISTI semel, Oppiane, tantum
Ægrum me male: sæpe te videbo.

INTERPRETATIO.

Oppiane, semel tantum spectasti me valde ægrotum; crebro videbo te ægrum,

N O T E.

Oppiane.] cuius meminit epig. 3. lib. me semel gravi morbo laborantem vide-
7. & epig. 42. lib. 6. qui semper mali ris; quanto magis ego læzabor, qui te
erat coloris. Sensus est: Si læzaris quod semper ægrum videbo.

Ad Cæsarem Domitianum,
de tigribus quas in arena exhibuerat. XXVI.

NON tot in Eois timuit Gangeticus arvis
Raptor, in Hyrcano qui fugit albus equo:
Quot tua Roma novas vidit, Germanice, tigres;
Delicias potuit nec numerare suas.
Vicit Erythræos tua, Cæsar, arena triumphos,
Et victoris opes, divitiæque Dei:
Nam cum captivos ageret sub curribus Indos,
Contentus gemina tigride Bacchus erat.

INTERPRETATIO.

Indus raptor, qui pallidus fuit in equo tibreos triumphos, atque opes & divitias
Hyrcano, non metuit tot tigres in agris Dei victoris. Bacchus enim consentus erat
orientis, quot insolitas spectavit tua Ro- geminis tigride, cum subcurribus duceret
ma: nec potuit numerare sua delectamen- Indos devictos,

N O T E.

Gangeticus raptor.] Venator nempe in pallidus raptis tigridis catulis sagit. Vide
India ubi fluvius Ganges, præ timore Plinium lib. 8. cap. 18. & Valerium Flac-
cum

cum lib. 1. *In Hyrcano equo.*] hoc est, celeri: sic enim Hyrcanum equum intelligere videtur poeta: Hyrcania vero Asia regio, ubi etiam tigres ferocissimæ.

Nec numerare.] His verbis significat multas in arena tigres fuisse exhibitas.

Vicis Erythraos.] Quos egit Bacchus de litoribus rubri seu Erythraei maris, at-

que ex Indis subactis: ille enim gemina tantum tigride invecsus triumphavit: tu vero, o Domitiane, plures populo spectandas exhibuisti.

Agere sub curribus.] captivi nobiles curribus vehantur, ceteri catenis vincitur catervatim præbent.

Ad Gaurem,

de muneribus captatoris. XXVII.

MUNERA qui tibi dat locupletari, Gaure, senique,
Si sapias, & sentis, hic tibi ait, morere.

INTERPRETATIO.

O Gaure, qui largitur dona tibi diviti, & seni: si sapias & sagax es, hic dicit tibi, morere.

NOTE.

Morere.] Hi enim testamentorum captatores cum munera divitis senibus & orbis mitterent, significabant nihil

aliud cupere quam ut senes illi morerentur, ut in eorum bona succederent. Vide epig. 63. lib. 6.

De Partheniana toga,

qua donatus a Parthenio petit adhuc lacernam. XXVIII.

DIC toga facundi gratum mihi munus amici,
Esse velis, cujus fama, decusque gregis?
Apula Ledæi tibi floruit herba Phalanti,
Qua saturat Calabris culta Galeus aquis?
An Tartessus stabuli nutritor Iberi
Bætis in Hesperia te quoque lavit aqua?
An tua multifidum numeravit lana Timavum,
Quem prius astrifero Cyllarus ore bibit?
Te nec Amyclæo decuit vivere veneno:
Nec Miletus erat vellere digna tuo.
Lilia tu vincis, nec adhuc delapsa ligustra,
Et Tiburtino monte quod albet ebur.
Spartanus tibi cedit odor, Paphiæque columbæ:
Cedit Erythræis eruta gemma vadis.
Sed licet hæc primis nivibus sint æmula dona,
Non sunt Parthenio candidiora suo.
Non ego prætulerim Babylonica pæda superbe
Texta, Semiramia quæ variantur acu.
Non Athamanteo potius me mirer in auro,
Æolium dones si mihi, Phryxe, pecus.
O quantos risus pariter spectata movebit,
Trita palatina nostra lacerna toga.

IN.

INTERPRETATIO.

O *Toga*, jurejurandi dōmāi amici dīfer-
ti, loquere, cujus gregis fama & glo-
ria esse velis? An herba *Apula* *Phalanti*
Lacedæmonii floruit tibi, quæ *Gælus* ir-
rigat cultos agros undis *Casabyis*? An
Tartessus *Bætis* nutritur quævis *Hispa-*
niæ lavit se etiam in unda *Hispaniæ*? An
sua lana numeravit multa ostia *Timavus*,
in quo prius bibis *Cyllarus* tre astrifero?
Nec convenis inficere te veneno *Amycleo*;
nec *Miletus* digna traxit tuo vellere. Tu
candore superas lilia, & *ligustra* hōm-
dum jacencia, & quæ quæcūq; candet, mox

Tiburino. *Oler* *Spartanus*, & *Paphia* cy-
lumba dabunt tibi primas: gemma ex-
tracta rubro mari dabit tibi primas. At
quævis hæc mūnera amulentur intactas
nives, non sunt candidiora suo *Parthenio*.
Ego non *anteposuerim* texta *Babylonica*
magnifico picta, quæ distinguuntur acu
Semitamæ. Non mihi plus placeam ex
aureo *Athamanteo*; si mihi dēs, & *Phryx-*
vellus *Æolium*. Quæpostitus excubabis
nostra lacerna simul visa trita *toga Pa-*
latina.

N O T E.

Dic toga.] Togam interrogat, quo
nempe lenarum genere sit contexta.

Apula Lædei.] Enumerat varias lana-
rum genera: in *Apulia* est *Tarentum*
conditum a *Phalanto* *Ledzo* sen *Lace-*
dæmonio, sic dicto a *Leda* *Lacedæmo-*
nia: lana vero *Tarentina* summo fuit in
pretio. Vide epig. 38. lib. 5. *Gælus* flu-
vius *Tarentum* irrigat.

An Tartessus.] *Bætis* *Hispaniæ* flu-
vius, hodie *Guadaluquiro*, qui & *Tar-*
tessus a *Strabone* appellatur.

Stabuli liberi.] hoc est ovium *Hispa-*
narum, quæ nempe pascuntur ad *liberum*.

Multifidum.] *Timavus* fons multis
ostiis illabitur in mare. Vide epig. 25.
lib. 4. ubi & de *Cyllaro* *Castoris* equo
diximus, & epig. 21. supra.

Amycleo veneno.] *Amycleum* vene-
num alii existimant esse colorem viri-
dem, alii vero purpureum. *Amycle* ci-
vitas est *Laconiæ*, *Miletus* autem *Ioniæ*
in *Asia* minore, ubi lana summo fuit
in pretio.

Legustra.] Flores eximii candoris.
Virgilius eclog. 2.

Alba ligustra cadunt.

Et Tiburtino.] Vide epig. 62. lib. 4.
Cælum enim *Tiburinum* utpote frigi-
dum ebori candefaciendo inserviebat.

Spartanus oler.] *Cynum* intellige can-
didissimum, cujus formam induit *Jupiter*

cum *Ledæ* *Spartanam* compressit.

Paphiaque.] *Veneri* scilicet dicatæ,
sic dictæ ab insula *Papho*, ubi colebatur.

Erythra.] Vide *Plinium* juniorem
lib. 9. epist. 33. in mari rubro nobilissimæ
nascuntur margaritæ, epig. 38. lib. 5.

Parthenio.] De quo lib. 4. epig. 45.
Candidiora refert ad animum *Parthenii*
sincerum.

Babylonica.] Alii *Babylonis*. *Plinius*
refert lib. 8. cap. 48. varios picturæ colo-
res quos vestibus intexebant *Babylonii*.

Aut Semiramia.] hoc est *Babylonica*,
Semiramis enim *Babylone* regnavit.

Non Athamanteo.] Vestis *Phryxi* ex
aureo vellere confecta non mihi gratior
foret: *Athamas* autem *Phryxi* pater fuit,
Ovidius lib. 4. *Met.*

Æolium.] *Æolus* *Thebarum* rex pater
fuit *Athamantis*, & avus *Phryxi*. *Æolium*
pecus interpretare arietem, quo velus
Phryxus *Æoli* nepos trajecit mare: De
his legendæ historiæ. Alii *Æolium* decus.

Trita.] Quamto ludibrio ero omnibus,
qui me toga nobili ornatum, & trita
lacerna superinjecta indutum viderint. His
verbas lacernam quoque petit a *Parthe-*
nio, ut munus sit perfectum. Legunt alii,

Trita Palatina vestra lacerna toga.
Alii,

Cum pallatina nostra lacerna toga.

De Difficilis. XXIX.

DISTICHA qui scribit, puto, vult brevitate placere.
Quid prodest brevitās, dic mihi, si liber est?

INTERPRETATIO.

Qui compos disticha, opinor, cupit placere brevitate: quid proficit brevitas, ago, si liber componitur?

NOTÆ.

Disticha qui.] Superius epigramma perinde esse ait, si illud aut duorum aut paulo longius excusare videtur, cum plurium versuum epigrammatibus conficiam justum volumen scribere velit, ciat. Epig. 65. lib. 6.

De spectaculo Scævola,

qui dextram accenso ad sacrificium igne combussit. XXX.

Qui nunc Cæsarex lusus spectantur arenæ;
Temporibus Bruti gloria summa fuit.

Adspicis, ut teneat flammæ, pœnaque fruatur.

Fortis, & attonito regnet in igne manus!

Ipse sul spectator adest, & nobile dextræ

Funus amat: totis pascitur illa sacris.

Quod nisi rapta foret nolenti pœna, parabat

Sævior in laxos ire sinistra focos.

Scire piget post tale decus quid fecerit ante:

Quam vidi, satis est hanc mihi nosse manum.

INTERPRETATIO.

Ludi Amphitheatrici Cæsareis qui nunc videntur, fuere summum decus ævo Bruti. Vides ut manus strenua cohibeat flammæ, & triumphet de supplicio, & dominetur in igne supente? Ipse adest spectator sui, & diligit illustre funus dextræ: illa pascitur toto igne. Quod nisi supplicium ereptum fuisset invito, sinistra ferocior prompta erat immittere se in flammæ ingentes. Post tale decus nolim inquirere, quid feceris antea: mihi sufficit cognoscere hanc manum quam spectavi.

NOTÆ.

Qui nunc.] Temporibus Domitiani fortiores viros existere, quam Bruti seculo docet poeta: nam quod olim ferocissimus Scævola in re seria, id ipsum nunc per jocum fit: epig. 7. lib. Spect. Rei quippe damnati personas agebant Dædali, Orphei & Laureoli; ita hic fictus Scævola ad exemplum Mutii Scævole manum in flammæ immixtam combussit. Epig. 22. lib. 1.

Dum peteres regem decepta satellite dextra

Injecit sacris se peritura focis.

Temporibus Bruti.] Quibus vixit Scævola. Vide Livium 1. Decad. lib. 2.

Summa fuit.] Id fuit tunc summa gloria, quod nunc lusus est.

Pœnaque fruatur.] Hoc est, pœnam in suam laudem verrat: sic loquitur Juno apud Senecam in Hercule furente:

— superas & crescit malis,
Iraque nostra fruatur, &c.

Ipse sui.] Ipse fictus Scævola ad exemplum veri Scævole manum igne comburi spectavit, & delectatus est illo spectaculo.

Totis pascitur.] Hoc est, comburitur toto igne ad sacra faciendâ accenso. Forte melius explices, delectatur toto igne. Quo sensu, si fallor, verbum palci usurpatur a Cicerone lib. 4. epistolarum ad Atticum epistola 9. Ego, inquit, hic pascor bibliotheca Faustæ.

Quod nisi.] Fictum hunc Scævolum flammis eripi jussisset Domitianus, ut olim verum Scævolum ab igne amoveri imperavit Porfena, epig. 22. lib. 1.

Et raptum flammis jussit abire virum.

Sinistram sane pariter combussisset.

In laxos fagos.] Alii *lassos*, hoc est, manum combusserit, sustinendam laudem in flammis victas, & cedentes tantæ consecutus est: at vero si libens ejusmodi virtutis suæ specimen spectante Domitiano ediderit, licet colligere, illum antea egregia quoque præstuisse facinora.

Post tale decus.] Post tam egregium virtutis suæ specimen spectante Domitiano ediderit, licet colligere, illum antea egregia quoque præstuisse facinora.

In Dentonem,
jus trium liberorum petentem a Domitiano XXXI.

NESCIO quid de te non belle, Dento, fateris,
Conjuge qui ducta jura paterna petis.
Sed jam supplicibus dominum lassare libellis
Desine, & in patriam ferus ab urbe redi.
Nam dum tu longe deserta uxore, diuque,
Tres quæris natos, quattuor invenies.

INTERPRETATIO.

O Dento, non decore fateris de te nostro ab urbe in patriam. Dum enim tu quæris quid, qui ducta uxore, petis jura tres liberorum longe. & diu conjugo derelicta, paterna. At jam cessa desatigæ impetratæ reperiga quattuor.
ram supplicibus libellis, & seque revertere.

N O T A.

Nescio quid de te.] Te utique pariter quem monet poeta, ut in patriam redire virum, vel delectari te, turpi libidinis genere. De jure trium liberorum egimus epig. 92. lib. 2.

Serus.] Externus nempè erat Dento, *Diuque.*] Alii *domoque.*

De columba Arctulle. XXXII.

AERA per tacitum delapsa sedentis in ipsos,
Fluxit. Arctullæ blanda columba sinus.
Luserat hoc casus, nisi inobservata maneret,
Permissaque sibi nollit abire fuga.
Si meliora piæ fas est sperare sorori,
Et dominum mundi flectere vota valent:
Hæc a Sardois tibi forsitan exulis otis,
Fratre reversuro, nuntia venit avis.

INTERPRETATIO.

SUavis columba delapsa per aërem placidum decidit in ipsum gremium sedentis, Arctulle. Id factum erat casu, nisi remaneret incustodita, & nollit evolare fuga sibi concessa. Si licet piæ sorori expectare meliora, & preces possunt exorare dominum orbis: fratre redituro, hac avis nuntia forte accedit ad te ex Sardinia ubi exulat.

N O T A.

Luserat.] Id casu factum videbatur, nisi ultro mansisset in gremio Arctullæ.

Si meliora.] Hujus Arctullæ frater in Sardinia exulabat, cujus reditum a Domitiano impetraturam se sperabat Arctulla: poeta autem dicit hanc columbam omnen esse fratris ab exilio revocandi: sæpius enim aves omnis causæ ultro ad homi-

homines adrebat. Scribit Valerius Maximus: cui exultat, hoc est ex regionibus
 ximocibit. cap. 4. exultat frater tuis.
 Exultat etiam. Ex regionibus frater.

Ad Paulum de phiala

tenuissimis, & rebust tenuissimis comparata. XXXIII.

DE pratoricia folium mihi, Paille, corona
 Mittis, & hoc phialæ nomen habere jubes.
 Hac fuerat nuper nebula tibi pegma perunctum,
 Pallida quam rubri diluit unda croci.
 An magis astuti derafa est ungue ministri
 Bractea, de fulcro quod rebr. effo tuo?
 Illa potest culicem longe sentire volantem,
 Et minimi penna papilionis agi.
 Exiguæ volitat suspensa vapore lucernæ,
 Et leviter fuso rumpitur ista meto.
 Hoc linitur sputo Jani caryota Kalendis,
 Quam fert cum parvo sordidus affe elione.
 Lenta minus graviti crescunt colocalia filo:
 Plena magis nimio lilia Sole cadunt:
 Nec vaga tam tenui discursat aranea tela:
 Tam leve nec bombyx pendulus argestopus.
 Crassior in facile verule stat creta Fabulle:
 Crassior offensæ bulla tumescit aquæ:
 Fortior intortos servat vesica capillos:
 Et mutat Latias spuma Batava comas.
 Hac cute Ledæo vestitur pullus in ovo;
 Talia lunata splenia fronte sedent:
 Quid tibi cum phiala, ligulam cum mittere possis?
 Mittere cum possis vel cochleare mihi?
 Magna nimis loquimur, cochleam cum mittere possis.
 Denique cum possis mittere, Paille, nihil.

INTERPRETATIO.

O Paille, mittis ad me folium ex corona pratoris, & vis illud vocari phialam. Nuper pegma fuerat a te perfunctum. hac nebula, que dissoluta est aqua pallida croci rubri; An potius ungue vasifumantibus lambina derafa est de tuo fulcro, quod potest sentire volantem rem culicem procul, & moveri penna minimi papilionis: Suspensa agitur vapore parve lucernæ, & tacta leviter vino infuso frangitur. Caryota Kalendis Jani involuitur hoc sputo, que portatur a sordido elione cum virgno usse. Colocalia flexibilia distenduntur filo minus tenui: lilia magis spissa decidunt nimio sale: et rans aranea non vagatur telâ tam subtili: nec pendulus bombyx incumbit in opus tam tenue. Creta densior heret vul-tui vetula Fabulle: bulla aque percussa turgescit crassior. Fasta fortius retinet intortos crines; & spuma Batava mutat casariam Romanam. Pullus in ovo Ledæo induitur hac pelle: splenia hujusmodi habent lunata fronte. Quid tibi cum phiala, cum possis mittere ligulam, aut cum possis mittere ad me cochleare? Pradicamus nimis grandis, cum possis mittere cochleam; tandem, o Paille, cum hanc mittere nihil.

NOTAE.

De pratoricia.] Poeta avaritiam Pauli deridet, a quo phialam dono acceperat tam tenuem, ut nullius vel parvi esset pretii. In ludis pratores solebant victoribus dare coronas aureis vel argenteis bracteis insignes, quae flores & folia exprimerent. Sensus est: Solim. seu laminam tenuissimam potius quam phialam misisti mihi.

Hac fueras.] Sic intelligunt interpretes. Pegma de quo lib. Spect. epig. 2. nuper fuerat hac lamina inauratum, quam nebulam vocat, hoc est tenuem instar nebulae, & quae diluta seu ablata est croci aspersione, de qua epig. 3. lib. Spect. *Pallida unda* dicitur hic, quod crocus vino dulci mixtus flavum colorem refferet.

De fulero.] Lecti, & eorum fulcrabra stercis argenteis erant ornata. Suetonius in Caligula cap. 22. *Roma publico epulo servum, ob detractam lectis argenteam laminam carnifici confectum tradidit.*

Hoc linitur sputo.] Tenui corio, crusta, vel testorio exponit Scaliger ad librum 1. Tibulli, an forte in deaurando, sputo utebatur vice gummi? inquit Farnabius. *Caryota* vero palmarum fructus

est, quae ad patronos Calendis Januariis munebatur a clientibus, epig. 27. lib. 12.

Colocasia.] Faba sunt Egyptiae, quae coctae instar filorum tenduntur, epig. 57. lib. 13. & Plinius lib. 21. cap. 15.

Sas creta.] qua ad poliendam cutem utebatur Fabulla.

Servus vesica.] Reticulum tenue instar vesicae, quo retinebantur capilli.

Et pugnas Latias,] hoc est, nec phiala crassior est tixivio, quod Romani ad emplanum Davavarum capillos illinebant, ut haberent.

Hoc cute.] hoc est, ova cycni habent cutem eoque crassam.

Splenis.] Fasciae sunt, epig. 89. lib. 2. quae ita in fronte componebantur, ut Lunae cornua exprimerent.

Legulam.] De qua epig. 10. lib. 5. & epig. 200. lib. 13. una gladiolus, vel spatula, vel mensura.

Cochleare.] Erat quoque liquidorum mensura, sed minor figura, epig. 121. lib. 34. *Cochlea* limacis testa est sane minoris etiam pretii, quam cochlear, Melius vero cum poeta egisses Paulus nihil mittendo, quam phialam tam tenuem.

In Jactatorem. XXXIV.

A RCHETYPUM Myos argentum te dicis habere.
Quod sine te factum est, hoc magis archetypum est.

INTERPRETATIO.

P Radix te habere argentum archetypum Myos: quod factum est sine te, hoc magis archetypum est.

NOTAE.

Archetypum.] Hoc distichum sic explicat Turnebus lib. 21. cap. 24. Ego, inquit, argutiam jecumque epigrammatis latere puto in vocabulo. *Factum est*, hoc sensu. *Dicis te habere* toreumata argentea operis antiqui, quae quidem magni ab omnibus olim aestimabantur. Jocosus Martialis ait: Tu ista verbosa ostentatione argenti tui, & jactatione ventosa multum detrahis pretio, & efficis ut vasa tua convivis molestiae & ratio sint, adeo

ut argentum factum, id est vasa, argenti enim facti nomine vasa censentur argentea, si sine te sit, & si nobis magis sit archetypum: id est pluris censatur, antiquiusque videatur. Vide epig. 6. supra.

Myos.] calatoris egregii.

Quod sine te.] hoc est, inquit, Radix, vasa quae tu non attrigisti nec adulterasti, magis archetypa sunt. Eligat lector.

In pessimorum conjuges. XXXV.

CUM sitis similes, paresque vita,
Uxor pessima, pessimus maritus,
Miror, non bene convenire vobis.

INTERPRETATIO.

CUM sitis similes & paræ vita, uxor improbißima. vir improbißimus, mirum mihi videtur, vos non concordare.

NOTÆ.

Miror non.] Similes enim similibus gaudent.

Ad Cæsarem Domitianum,
cujus superbum palatium laudat. XXXVI.

REGIA pyramidum, Cæsar, miracula ride:
Jam tacet Eoum barbaram Memphis opus.
Pars quæ Parrhasiæ labor est Mareoticus aula?
Glarius in toto nil videt orbe dies:
Septenos pariter credas assurgere montes,
Thessalicum brevior Pelion Ossa tulit.
Æthera sic intrat, nitidis ut conditus astris
Inferiore tonet nube serenus apex.
Et prius arcano satietur lumine Phœbi,
Nascentis Circe quam videt ora patris.
Hæc, Auguste, tamen, quæ vertice sidera pulsat,
Par domus est cælo: sed minor est domino.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, deride regie miracula pyramidum: Memphis barbaram jam silet ædificia extructa ad Orientem. Opus Egyptium quæta est pars aula Palatina? Sed nihil spectat splendidius in toto mundo. Putes similiter attolli septem montes. Thessalicus Pelios impositus est Ossæ mine

ri. Fastigium conditum splendidis astris sic subit æthera, ut serenum tonet nube subjecta: Et prius satietur arcano lumine Phœbi, quam Circe intueatur ora genitoris orientis. Nihilominus, o Auguste, hæc ædes quæ culmine tangunt astra, pares sunt cælo; sed sunt angustiores domino.

NOTÆ.

Regia pyramidum.] De quibus diximus epig. 1. lib. Spect.

Jam tacet.] Tuum enim palatium longe superat has pyramides.

Parrhasiæ aula.] hoc est, aula Palatinæ seu Palatii, epig. 55. lib. 7. Labor Mareoticus, hoc est Egyptius, à Mareotide celeberrima Egypti palude.

Septenos.] Septem palatii turres tam miræ molis & altitudinis affirmat, ut superent Ossam & Pelion Thessaliæ montes, quos congestos in cælum struxisse

feruntur gigantes, Ovidius 1. Met.

Æthera sic intrat.] id est, tam altum est hoc palatium, ut nubes altitudine superet, atque ita infra tonet Jupiter.

Et prius arcano.] hoc est palatii apex prius offunditur lumine solis, quam cacumen montis Circes, quæ solis filia dicta est; Ovidius Metam. 14. Arcano, quia scilicet prius quam alibi appareat lumen, jam sol illustravit tuum palatium.

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 397

Par domus.] Licet tua domus, o Domitiane, altitudine atque amplitudine cælum æquet; tamen non est satis ampla, quæ te Deum capere possit.

Ad Polycarum,
qui liberalis haberi volebat. XXXVII.

QUOD Cajetano reddis, Polycarme, tabellas,
Millia te centum num tribuisse putas?
Debuit hæc, inquis. tibi habere, Polycarme, tabellas,
Et Cajetano millia crede tuo.

INTERPRETATIO.

O Polycarme, an credis se dedisse centum millia Cajetano, quod reddis tabulas? Debuit hæc, ais: O Polycarme, serva

sibi tabulas, & mutuo da millia tuo Cajetano.

N O T A.

Te centum.] Alii trecentum millia, nempe sestertium.

Num tribuisse. Alii non, minus bene. Sensus est: O Polycarme, creditor liberalis haberi nequis, quod nomen, creditæ pecuniæ argumentum, reddideris

Cajetano, qui nempe solvendo non est, atque ita licet non reddidisses, pecuniam tamen mutuo datam numquam recuperasses.

Millia crede.] Rursus pecuniam da mutuo, sic vere munificus videberis.

Ad Meliorem,
cum vere esse liberalem qui mortuis aliquid dat. XXXVIII.

QUI præstat pietate pertinaci
Sensuro bona liberalitatis
Captet forsitan, aut vicem reposcat.
At si quis dare nomini relicto
Post manes, tumulumque perseveret,
Quærit quid nisi parcius dolere?
Refert sis bonus, an velis videri.
Præstas hoc, Melior, sciente fama;
Qui solemnibus anxius sepulti
Nomen non sinis intèrre Blæsi,
Et de munifica profusus arca
Ad natalicium diem colendum.
Scribarum memori, piæque turbae
Quod donas, facis ipse Blæsiænum.
Hoc longum tibi vita dum manebit,
Hoc & post cineres eris tributum.

INTERPRETATIO.

Qui constanti pietate donas alicui ex-
pectura bona munificencia, forte au-
cupetur, aut repetat parvo gratiam. Sed
si quis post manes & sepulcrum persistas
donare nomini superstiti, quid sperat nisi

lenire marerem? Intereß an sis probus,
an cupias videri. O Melior, hoc facis,
fama renuncians: qui sollicitus non per-
missis us diebus solemnibus perens memo-
ria Blæsi sepulsi, & quod ex arca liberali
muni-

*munitione largitis gratia & pio turba
scribarum ad celebrandum diem natali-
cium, ipse tribuis hoc Blaso: Hoc dicitur-*

*nunc reponetur tibi, quando visus, hoc &
reponetur post mortem.*

N O T A.

Caperet forsan.] Messor duos pueros habuit, Glauciani & Blasum, & utrumque mortuum luxit, epig. 28. & 29. lib. 6. At vero, inquit poeta, qui munera confert ita vivos, aut ab his iustora sperat, aut eorum hereditatem captat.

Namini relicto.] hoc est, mortuo amico si quis officia pietatis præstat, nihil aliud nisi suo dolori levamen querit. Vide epistolam 17. Plinii junioris lib. 2. De his qui defunctorum amicorum memoriam cohunt.

Præstas hoc.] id est, te probe geris,

non ut probus videaris, sed quia sic faciendum existimas.

Qui solemnibus.] hoc est qui natalicium diem Blasii celebras.

Scribarum memori.] quia & Blasus fuerat scriba.

Facis ipse Blasianum.] hoc est, nullam gratiam expectas; sed quod donas, id omne Blasio tribuis.

Hoc longum.] Quamdiu visus, imo & mortuus es tanta pietate gloriam & famam consequeris.

*Ad Domitianum,
in laudem sui palatii. XXXIX.*

QUI Pallatinæ caperet convivia mensæ,
Ambrosiasque dapes, non erat ante locus.
Hic haurire decet sacrum, Germanice, nectar,
Et Ganymedea pocula mixta manu.
Esse velis, oro, serus conviva tonantis.
Et tu si properas, Juppiter, ipse veni.

I N T E R P R E T A T I O.

Antea non erat locus qui contineret convivia, atque ambrosias epulas mensa Palatina. O Germanice, fas est hic bibere sacrum nectar, & pocula portio

manu Ganymedea. Lubeat, queso, tarde convivari cum Tonante: sed si tu festinas, o Jupiter, ipse veni.

N O T A.

Hic haurire licet.] nempe in hoc palatio: epig. 36. supra.

Ex Ganymedea.] hoc est haurire pocula quæ a tuis pueris formosæ Ganymedæ familibus porriguntur.

Esse velis.] Tarde adeas cœlum, seu diu vivas.

Et tu si.] O Jupiter, si tanto Domitiani desiderio tenearis, descende in terras, ut cum illo conviveris.

*Ad Priapum,
cui minatur flammam nisi custodiat sylvam. XL.*

NON horti, neque palmitis beatæ,
Sed rari nemoris, Priape, cultos,
Ex quo natus es, & potes renasci,
Furaces moneo manus repellas,
Et sylvam domini focis reserves.
Si defuerit hoc, & ipse lignum er.

INTERPRETATIO.

O Priape, qui custodis nec hortum nec denno; moneo removeas manus furum, & vineam fertilem, sed nemus non denno; conserues sylvam camino heri. Si hoc desum, ex quo somnatus es & potes formari fueris, & ipse es lignum.

NOTA.

Ex quo notus es.] Vide sat. 8. Horatii lib. 1. Si defeceris.] Lignum nemoris, cum & ipse lignum sis te comburam. Alii, Olim truncus eram ficulnus inutile si defeceris hac, nempe sylvam. lignum, &c.

Ad Faustinum,
de Athenagora qui Saturnalibus nihil ad
poetam miserat. XLI.

TRISTIS Athenagoras non misit munera nobis,
Quæ medio brumæ mittere mensis solet.
An sit Athenagoras tristis, Faustine, videbo:
Me certe tristem fecit Athenagoras.

INTERPRETATIO.

Mœstus Athenagoras non misit dona
ad me, quæ consuevit mittere medio
mensis brumæ. O Faustine, examinabo an
Athenagoras doleat: Athenagoras me sane
afficit mœstitia.

NOTA.

Tristis Athenagoras.] De quo epig. 97. lib. 9. Sensus est: Mœstus mihi videtur Athenagoras, quod nihil ad me miserit Saturnalium tempore: Ego, inquit, peccata, nescio an vere doleat, at ego vere doleo quod nihil acceperim, epig. 46. lib. 4. Medio brumæ.] hoc est mense Decembris: brumæ vero significat dies hyemis brevissimos. Cicero 1. de natura deorum: Solis accessum discessumque brumæ solstitiisque fieri.

Ad Marbonem
festantem divitum mentas. XLII.

SI te sportula major ad beatos
Non corruerit, ut solet: licebit
De nostro, Marbo, centies lavaris.

INTERPRETATIO.

SI sportula major non te transtulerit ad divites, ut sis; o Marbo, poteris lavare centies de nostro.

NOTA.

Sportula.] De Mathone egimus epig. 80. lib. 4. De sportula diximus epig. 7. lib. 3. De nostro.] hoc est, de nostra sportula centum quadrantum poteris & lavare, atque a balneis cenare, nisi nidore majoris culinæ illectus & corruptus divites adieris.

In Fabium, & Christillam,
 quorum ille multas uxores, hæc multos
 maritos extulerat. XLIII.

EFFERT uxores, Fabius, Christilla maritos,
 Funereamque toris quassat uterque facem.
 Victores committe Venus, quos iste manebit
 Exitus, una duos ut Libitina ferat.

I N T E R P R E T A T I O.

Fabius offert uxores, Christilla maritos, atque uterque concussit funeream facem thalamis. O Venus, committe victores quibus continget iste eventus, ut Libitina simul rapias utrumque:

N O T E.

Effert:] Verbum est funeris proprium: simul congregiantur, Fabius quidem conjugum veneno forte necabant Fabius & uxorum victor, Christilla vero victrix maritorum.

Funereamque.] Cum deberent adhibere tædas nuptiales.

Victores.] Fac ut matrimonio juncti utrumque mutuis artificiis occisum simul rapiat.

Ad Titulum,
 ut genio indulgeat, nec ampla bona ingratum
 heredibus relinquat. XLIV.

TITULLE, moneo, vive semper: hoc serum est:
 Sub pædagogo cæperis licet, serum est.
 At tu miser, Titulle, nec senex vivis:
 Sed omne limen conteris salutator,
 Et mane sudas urbis osculis udus,
 Foroque triplici sparsus ante equos omneis,
 Ædemque Martis, & colosson Augusti
 Curris per omnes tertiasque, quintasque.
 Rape, congere, aufer, posside: relinquendum est.
 Superba densis arca palleat nummis,
 Centum explicentur paginæ Kalendarum:
 Jurabit heres, te nihil reliquisse,
 Supraque pluteum te jacente, vel saxum,
 Fartus papyro dum tibi torus crescit,
 Plentes superbus basiabit eunuchos,
 Tuoque tristis filius, velis nolis,
 Cum concubino nocte dormiet prima.

I N T E R P R E T A T I O.

O Titulle, moneo, semper vivis genialiter: hoc sardum est, quamvis cæperis sub præceptore, sardum est. Sed tu, o infelix Titulle, nec vivis vetulus: sed salusator adis omnia limina, & mane sudas madidus basis cruentatis, & foro stipici

*triplici vagus ante omnes equos, & spin-
plum Martis, & colossus Augusti, aux-
ris per omnes terras, & quintas. Rape,
accumula, aufer, posside, relinquendum
est. Superba arca paleat spissus nummis,
aperiantur centum pagina Calendarum:*

N O T A.

Sub pedagogo.) hoc est, quamvis a
prima juventute genialiter vivere cœpe-
ris, tamen tardius est: epig. 16. lib. 1.

Sed omne limen.) De maturinis his sa-
lutationibus diximus epig. 79. lib. 4.

Urbis osculis.) Quos enim salubant,
eos osculabantur veteres.

Foroque triplici.) Lege epig. 38. lib. 3.

Ante equos omnes.) hoc est, inquit
Domitius & Raderus, ante equites: ju-
dices enim erant equestris ordinis. Forte
intelligit statuas equestres in foro positas.

Colossus Augusti.) Quem describit
Marianus lib. 3. cap. 6.

Per omnes terras.) Decurias judicium

intelligunt alii, quæ primo tres, quibus
Augustus quartam, Caligula quintam
addidit: Alii vero horas interpretantur,
epig. 67. infra.

Palleat.) Argento nempe, cujus color
pallidus est. Alii legunt *pallules*. Videat
lector.

Centum explicentur.) Centum credi-
torum tabulæ aperiantur, negabit heres
quicquam a defuncto relictum, quo ipsis
debita pecunia solvatur: singulis vero
Calendaris usuræ a debitoribus exigeban-
tur.

Fastus papyro.) Quæ utebantur ad ro-
gum struendum: epig. 97. lib. 16.

Ad Flaccum

de reditu Prisci Terentii. XLV.

PRISCUS ab Ætnæis mihi, Flacce, Terentius oris

Redditur: hanc lucem lactea gemma notet.

Defluat, & lento splendescat turbida limo,

Amphora centeno consule facta minor.

Continget nox quando meis tam candida mensis?

Tam iusto dabitur quando calere mero?

Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros,

Luxuriæ fiet tam bona causa mee.

INTERPRETATIO.

O Flacce, Priscus Terentius redit ad nos
a regionibus Sicilia: calculus albus
signet hunc diem. Et lagena immixta
centum annis defluat, & turbida splen-
descat lento limo. Quando mea mensa

nuncientur noctem tam felicem? Quan-
do licabit calefieri vino tam iusta? Cum
tu, o Flacce, redibis ad me ex Cypro Cy-
thereia, habeo tam bonam causam meam
intemperantia.

N O T A.

Priscum.] ad quem poeta mittit librum
duodecimum. Hujus Prisci Terentii re-
ditum ex Sicilia, ubi est mons Ætna,
celebrat Martialis.

Lactem gemma.] Albo calculo prospe-
ros, nigro dies infaustos notabant anti-
quitatem quem morem alia Scythia, a Thra-
cibus alii ortum putant: epig. 53. lib. 9.
lib. 11. epig. 37.

Et lento splendescat.] Vinum enim

centum annorum ex amphora effusum, si
commoveretur, turbidum fiebat. De am-
phora annosa vide epig. 106. lib. 7.

Facta minor.] quia subinde longo se-
nio aliquid deperit.

Continget.] hoc est, quando erit causa
tam iusta laute cenandi?

Cythereia.] Cyprus quippe insula Ve-
neri sacra est.

Ce

XLVI.

XLVI.

In varis se tondentem. XLVII.

PARS maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rafa est,
Pars vulsa est: unum quis putet esse caput.

I N T E R P R E T A T I O.

Pars genarum tonsa est tibi, pars rafa est tibi, pars vulsa est: quis credat esse unum caput?

N O T A.

Pars maxillarum.) Forcipibus nimirum, quibus utebantur iuvenes jam adulti: rafa novacula scilicet, quam adhibebant viri: vulsa, vossellis nempe, quibus feminae & iuniores utebantur.

Gutta ergo triplicata istam aetatem capite suo refecerit hic quicquid fuerit, non unum imo triplex caput habere videbatur.

De abolla Crispini

subducta ab aliquo ture. XLVIII.

NESCIT cui dederit Tyriam Crispinus abollam,
Dum mutat cultus, induiturque togam.
Quisquis habes, humeris sua munera redde precamur,
Non hoc Crispinus te, sed abolla rogat:
Non quicumque caput saturatas murice vestes,
Nec nisi deliciis convenit iste color.
Si te praeda juvat foedique insania lucri,
Quo possis melius fallere, fume togam.

I N T E R P R E T A T I O.

Crispinus ignorat, cui dederit purpuream abollam custodiendam, dum mutat suos ornatus, atque induit togam. Quisquis habes, ornatus, restitue humeris sua ornamenta: Crispinus non petit hoc

a te, sed abolla ipsa: vestes imbuta murice non conveniunt quicumque, nec iste color aptus est nisi lautioribus. Si praeda placet tibi, & favor turpis lucri, furare togam, ut possis melius latere.

N O T A.

Crispinus.) De quo egimus epig. 98. lib. 7. cui ut ablatam abollam restituat, furem hortatur poeta, & Crispinum ipsum deridet; qui nesciret cui dedisset fervendam abollam, de qua epig. 53. lib. 4.

Non quicumque.) hoc est, non cui utilis est gestare purpuream.

Furti lucro.) furti.

Sume togam.) magno enim in togatorum numero tu togatus desisteres.

De Aspre

amatore puellae numquam visae. XLIX.

FORMOSAM plane, sed caecus diligit Asper.
Plus ergo, ut res est, quam videt Asper, amat.

I N T E R P R E T A T I O.

Asper, sed caecus amat pulchram sane puellam. Igitur, ut res est, Asper amat plus quam videt.

N O T A.

Formosam.) Poeta deridet istum caecum, qui puellae numquam visae amore ageret. Juvenalis sat. 4. v. 119.

Qui numquam visae. Ingratius amore puella.

Ad

*Ad Caesarem Domitianum,
de ejus convivio. L.*

QUANTA gigantei memoratur mensa triumphi,
Quantaque nox superis omnibus illa fuit,
Qua bonus accubuit genitor cum plebe deorum,
Et licuit Faunis pascere vina Jovem,
Tanta tuas celebrant, Caesar, convivia laurus,
Exhilarant ipsos gaudia nostra deos.
Vescitur omnis eques tecum, populusque patresque,
Et capit ambrosias cum duce Roma dapes.
Grandia pollicitus quanto majora dedisti!
Promissa est nobis sportula, recta data est.

INTERPRETATIO.

*Quantum convivium celebratur post
victoriam de gigantibus relatam, &
quanta illa nox fuit omnibus diis, qua
bonus pater accubuit cum plebe deorum.
& fas fuit Faunis petere merum a Jove:
tanto epulo, o Caesar, celebratur tua victo-*

*ria: dii ipsi afficiuntur nostra laetitia.
Omnes equites, populus, & patres epu-
lantur tecum, & Roma accipit ambro-
sias opulas cum Imperatore. Pollicitus
grandia, quanto majora praestitisti! Spor-
tula nobis promissa est, recta data est.*

N O T A.

Accubuit genitor.] Jupiter nempe cum
diis minoribus.

Plebe.) vetus codex habet *Phæbe*.

Exhilarant ipsos.) Tanta est nostra
laetitia, ut deos ipsos afficiat, qui nobis
cum accumbere vellent.

Ambrosias.) hoc est divinas. Deus

enim haberi volebat Domitianus.

Grandia pollicitus.) Epiphonema est,
quo Domitiani liberalitatem extollit
poeta. Alii *pollicitis*.

Sportula.) quam sustulit Domitianus,
revocata cena recta. Suetonius in Do-
mitiano cap. 7. Vide etiam epig. 7. lib. 3.

De phiala Rasi,

qua miro artificio elaborata donatus fuerat. LI.

QUIS labor in phiala? docti Myos, anne Myronis?

Mentoris hæc manus est, an Polyclete tua?

Livescit nulla caligine fusca, nec odit,

Exploratores nubila massa focos.

Vera minus flavo radiant electra metallo,

Et niveum felix pustula vincit ebur.

Materiæ non cedit opus: sic alligat orbem,

Plurima cum tota lampade Luna nitet.

Stat caper Æolio Thebani vellere Phryxi

Cultus, ab hoc mallet vesta fuisse soror.

Hunc nec Cinyphius tonsor violaverit, & tu

Ipse tua pasci vix Lyze velis.

Terga premit pecoris geminis Amor aureus anis,

Palladius tenerolotos ab ore sonat.

Sic Methymneo gavisus Ariōne delphin
 Languida non tacitum per freta vexit onus.
 Imbuat egregium digno mihi necesse munus,
 Non grege de domini, sed tua, Ceste, manus.
 Ceste decus mensæ, misce Setina: videtur
 Ipse puer nobis, ipse sitire caper.
 Det numerum cyathis Instantis litera Rufi:
 Auditor enim tanti muneris ille mihi.
 Si Telethusa venit, promissaque gaudia portat;
 Servabor dominæ, Rufe, triente tuo.
 Si dubia est, septunce trahar: si fallit amantem,
 Ut jugulem curas, nomen utrumque bibam.

INTERPRETATIO.

Quis labor in phiala? An perisi Myos, an vero Myronis? An hoc manus est Mentoris, an tua, o Polyclete? Nulla caligine fusca massa livescit, nec obscura odis ignem exploratorem: vera electra splendent metallo minus flavo, atque elaborata pustula superat candidum ebur. Opus non superatur a materia: sic Luna claudis orbem, cum plena splendet tota lampade. Caper prominet ornatus Æolio vellere Phryxi Thebani, cujus soror mallet vestra fuisse ab hoc. Nec sonser Cinyphius violaverit hunc, & tu, o Bacche, ipse sinas illum vestri tua vite. Amor aureus geminis alis urget dorsum pecoris, letos Falla-

dus sanat ab ore delicato. Sic delphin latatus Ariōne Methymneo portavit onus sonorum per placida maria. Non servus ex grege domini, sed tua manus, o Ceste, ringas mihi præstans donum pretioso melle. O Ceste, ornamentum mensæ, ministra Setina: ipse puer videtur nobis sitire, & ipse caper. Litera Instantis Rufi assignat numerum cyathis; nam ille me affecit tanto dono. Si Telethusa accedit, atque affert promissam lætitiā; servabor dominæ, hausto tuo triente, o Rufe. Si incerta est, hauriam septuncem: si decipit amantem, potabo utrumque nomen, ut cūsciam solitudines.

NOTÆ.

Dedit Myos.] An opus est Myos colatoris egregii, epig. 24. supra. Myronis, Mentoris, & Polycleti mentionem facit Plinius lib. 33. cap. 12.

Livescit nulla caligine.] hoc est, phiala sincera est, & pura ab omni macula.

Nec edis.] Sicum aurum adulterium quod igne exploratum evanescit.

Vera minus.] Sensus est, inquit Raderus. Vera electra, seu succinum, minus radiant quam huius phialæ flavum metallum, id est aurum. **Vera electra** dixit ad differentiam electri factitiū, quod fiebat ex quinta argenti portione auro admixta. Vel sic intellige hunc versum: Hæc phiala ex electro factitia composita magis fulget quam verum electrum. Eligat lector.

Et niverum.] Alii & nimium: minus bene. De argento pustulato diximus epig. 85. lib. 7. *felix pustula* dicitur,

vel quod feliciter & ingeniose esset elaborata, vel quod nostrum poetam hearet.

Sic alligat orbem.] hoc est phiala splendete & figura similis est Lunæ plenæ.

Stat caper.] Sic Juvenalis sat. 1. v. 76.

Argentum vetus, & stantem extra pocula caprum.

Æolio.] Nempe iste caper ornatus erat aureo vellere, quale habebat aries, quo vestus cum sorore Helle trajecit mare Phryxus filius Athamantis regis Thebanorum, cujus Æolus pater fuit, epig. 28. supra.

Nec Cinyphius.] Epig. 94. lib. 7.

Ipse tua.] Grata est Baccho víctima hircus, epig. 24. lib. 3. Attamen iste tam affabre erat formatus, ut sua vite libens illum pasceret Bacchus.

Terga promiss.] Capro infidebat Cupido.

Palladius lotos.] hoc est tibia, *Lotos* ad sibi arum cantus expetit, inquit Plinius lib. 13. cap. 17. *Palladius* dici videtur, quod frequens in Africa nascatur non procul a Tritone lacu sacro Minervæ.

Sic Methymnao.] Methymna Lesbii insulæ urbs fuit patria nempe Arionis, cuius historiam lege apud Herodotum lib. 1.

Non tacitum onus.] hoc est, ipsum Ariona lyra canentem.

Imbuas egregium.] In phialam viaum primo infundat non quivis ex servis, sed Cestus puer formosissimus.

Misce Setina.] Vina nata Setiz in urbe Campaniz.

Ipse puer] Cupido cœlatus in phiala, *Des numerum.*] De more bibendi pro numero literarum nominis vide epig. 72. lib. 1.

Instantis litera Rufi.] Legunt alii In-

stanti pro *Instantii*, de quo epig. 67. lib. 7. & 97. lib. 12. Attamen prior lectio placet Radero propter sequentem versum:

Si dubia est, septunee trahar.

Cum enim dominæ essent venturæ parcius bibebant antiqui, epig. 107. lib. 1. Idcirco dicit poeta: Si venit Telethusa, trientem tantum hauriam pro numero quatuor literarum, quas habet *Rufi* nomen in vocativo; at verosi incertum sit, num ad me ventura sit, hauriam septuncem pro numero septem literarum quas habet nomen *Instantis* in recto. Si legeretur *Instanti*, in recto esset *Instantius*; dextantem ergo haurire deberet. Videat lector. Difficilis mihi videtur iste locus. Forte *Instans*, aut *Instantius* Rufus promiscue dicebatur: vel alter erat.

Namen utrumque.] hoc est undecim cyathos, seu deuncem.

Ad Ceditianum

de puero tonsore. LII.

TONSOREM puerum, sed arte talem,
Qualis nec Thalamus fuit Neronis,
Druforum cui contingere barbæ,
Æquandas semel in genas rogatus
Ruso, Ceditiane, commodavi.
Dum iussus repetit pilos eosdem,
Censura speculi manum regente,
Expingitque cutem, facitque longam
Detonsis epaphræsim capillis:
Barbatus mihi tonsor est reversus.

INTERPRATATIO:

O Ceditiane, ego rogatus commodavi Ruso ad radendas semel genas puerum tonsorem, sed talem arte, qualis nec fuit Thalamus tonsor Neronis, cui contingere barbæ Druforum radendæ. Dum im-

peratus reperit pilos eosdem Rufi censura speculi regente manum, atque expingit cutem, & facit diuturnam detractionem detonsis capillis: tonsor barbatus rediit ad me.

N O T A.

Nec Thalamus.] nomen tonsoris Neronis. Lippius lib. 1. epist. quæst. 5.

Druforum.] hoc est Neronum.

Pilos eosdem.] hoc est, dum iterum atque iterum radit barbam Rufi. Legit Earnabius, *Dum iustus reperit.* hoc est,

dum nimio studio ad speculi censuram pilos iterum atque iterum castigat.

Expingit.] Alii *expungit*: epig. 82. lib. 7.

Barbatus.] hoc verbo diutius a Ruso detentum fuisse Rufum significat poeta.

In Catullam,

raram esse concordiam formæ atque pudicitiz. LIII.

FORMOSISSIMA quæ fuere, vel sunt,
Sed vilissima quæ fuere, vel sunt.

O quàm te fieri, Catulla, vellem,
Formosam minus, aut magis pudicam!

I N T E R P R E T A T I O.

Qua pulcherrima fuere vel sunt, sed la, quam optarem te fieri minus pulchram
vilissimam quae fuere vel sunt: o Catullus aut magis castam.

N O T A.

Formosissima.] hoc est, Feminae quae fuerunt formosissimae, fuerunt quoque
vilissimae, quia omnibus prostitutae.

Ad Caesarem Domitianum:

non illum propter munera, sed munera propter ipsum
amati, LIV.

MAGNA licet toties tribuas, majora daturus
Dona, ducum victor, victor & ipse tui;
Diligeris populo non propter praemia, Caesar;
Propter te populus praemia, Caesar, amat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Ducum victor, atque ipse victor tui, amavis a populo non propter munera; o
quamvis toties largiatis magna mu- Caesar, populus diligit munera propter te.
nera, largiturus adhuc majora; o Caesar,

N O T A.

Magna licet.] Congiarium enim po-
pulo ter dederat Domitianus. Suetonius
in Domitiano.

Victor &c.] hoc est, qui nihil agis præ-
ter rationem, quæ victoria omnium dif-

ficillima videtur.

Propter te.] Domitiano blanditur
poeta, quem populo esse cariorem,
quam munera, affirmat.

*Ad eundem de leone
exhibito in arena.* LV.

AUDITUR quantum Massyla per avia murmur,
Innumero quoties sylva leone furit,
Pallidus attonitos ad plena mapalia pastor
Cum revocat tauros, & sine mente pecus:
Tantus in Ausonia fremuit modo terror arena.
Quis non esse gregem crederet? unus erat.
Sed cujus tremere ipsi quoque iura leones,
Cui diadema daret marmore picta Notas.
O quantum per colla detus, quem spargit honorem,
Aurea lunata cum stetit umbra jubæ!
Grandia quam decuit datum venabula pectus,
Quantaque de magna gaudia morte tulit!
Unde tuis, Libye, tam felix gloria sylvis?
A Cybeles numquid venerat ille iugis?

An magis Herculeo, Germanice, misit ab astro
Hanc tibi vel frater, vel pater ipse feram?

INTERPRETATIO.

Quamvis in solitudi-
nibus avitis Massylia, quoties sylva
frenis innumeris leonibus, cum pastor
pallidus reducte tauros suspensitos, neque
assonitum armenum ad coeas planas:
paulo ante tantus terrar fiximus in arena
Romana. Quis non putaret adesse gregem?
Unus erat. As cuius leges reformidarent
ipsi etiam leones, quem regem constitueret
Numidia picta marmore. O quantum os

mementum per colla, quod daus explicuit,
cum uida aurea juba lunata arrecta est:
quam par suis amplum pectus magnis ve-
nabulis, & quancum laetitiam percepit
leo ex praestata morte? O Africa, unde
decus tam felix tuis sylvis? Nunquid il-
le venerat ex montibus Cybeles? An po-
tius, o Germanice, frater aut genitor mi-
sit tibi hanc feram ab astro Hercules.

NOTAE.

Massyla.) Libyæ pars est Massylia, in
qua sunt multi leones.

Pallidus.) Leonum rugitu exanimatus.

Ad plena mapalia.) Alii ad *Pana*
mapalia, hoc est Punica.

Ipsi quoque.) hoc est, Tantus erat
leo ille exhibitus in arena, ut inter alios
leones rex videri posset.

Picta Nomus.) Variato enim ma-
more abundat Numidia.

O quantum.) hoc est, quam præstans
erat juba arrecta instar mediz Lunæ.

Grandis quam decuit.) Ingenti Do-
mitiani venabulo convenit tam amplum

leonis pectus.

Gaudia morte tulit.) Quod nempe
Domitiani manu ceciderit.

A Cybeles.) hoc est ab Ida monte
Phrygiæ, cui præest Cybele, quam a
quatuor leonibus vehi fabulantur poetæ.

An magis Herculeo.) Astrum Hercu-
leum intellige leonem ab Hercule inter-
fectum, atque inter Zodiaci signa rela-
tum: epig. 57. lib. 4. Germanicum vo-
cat Domitianum a devictis Germanis.

Hanc tibi.) Vespasianus pater, vel
Titus frater inter deos relatus.

Ad Flaccum,

nullas esse suis temporibus egregios poetas, quod a nemine
vigiliarum suarum mercedem accipiant. LVI.

TEMPORIBUS nostris ætas cum cedat avorum,

Creverit & major cum duce Roma suo;

Ingenuum sacri miraris abesse Maronis,

Nec quemquam tanta bella sonare tuba.

Sint Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones,

Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.

Jugera perdidit miseræ vicina Cremonæ,

Plebat & abductas Tityrus æger oves.

Risit Tuscus eques, pauperratemque malignam

Reppulit, & celeri iussit abire fuga.

Accipe divitias, & vatum maximus esto:

Tu licet & nostrum, dixit, Alexin ames.

Adlabat domini mensis pulcherrimus ille,

Marmorea fundens nigra Falerna manu,

Et libata dabat roseis carchesia labris,
 Quæ poterant ipsum sollicitare Jovem.
 Excidit attonito pinguis Galatea poetæ,
 Thestylis, & rubras messibus usta genas.
 Protinus Italiam concepit, & arma, virumque,
 Qui modo vix culicem fleverat ore rudi.
 Quid Varos, Marsofque loquar, ditataque vaturn
 Nomina, magnus erit quos numerare labor?
 Ergo ero Virgilius, si munera Mæcenatis
 Des mihi? Virgilius non ero, Marfus ero.

I N T E R P R E T A T I O .

Cum ætas ævorum des primas nostro seculo, & Roma magis aucta fueris cum suo Imperatore; tibi mirum videtur desiderari ingenium sacri Maronis, nec quemquam canere bella tam magna buccina. O Flacce, adsint Mæcenates, non desiderabuntur Marones, & vel tua villa suppedisabit tibi Virgilium. Tityrus amiserat jugera finissima infelici Cremonæ, atque agrosus lamentabatur oves abductas. Tuscus eques visit, & propulsavit malignam inopiam, & cogit discedere celeris fuga. Accipe divitias, inquit, atque esto maximus poetarum: & licet, tu ardeas nostrum Alexin. Ille formosissimus

astabat mensis heri fundens fusca Falerina manu marmorea, & porrigebat carchesia degustata labris roseis, quæ poterant commovere ipsum Jovem. Poeta attonitus oblitus est rudem Galateam, & Thestylen ustam rubras genas messibus. Repente concepit Italiam, & arma virumque, qui paulo ante ore rudi vix fleverat culicem. Quid commemorabo Varos, & Marfos, & locupletata nomina poetarum, quos enumerare magnus erit labor? An ergo fiam Virgilius, si largiaris mihi dona Mæcenatis? Non fiam Virgilius, Marfus fiam.

N O T E .

Cum duce.] Domitiano scilicet, epig. 19. lib. 5.

Pulchrior & major quo sub duce Martia Roma.

Tanta tuba.) stylo tam heroico & sublimi.

Sint Mæcenates.] qui muneribus poetas afficiant.

Jugera.) Vide Virgilii eclogam 1. & 9. Cremona Bruti & Cassii partes secuta veteranis Augusti militibus præmii loco attributa fuerat, quibus cum non sufficeret, vicinum agrum Mantuanum Virgilii patriam assignari iussit Augustus. Itaque suo fundo spoliatus Virgilius Romam petiit, ubi propter ingenium carus Mæcenati, non tantum possessionem suam impetravit, sed & munera amplissima consecutus est.

Tuscus eques.) Mæcenas nempe ordinis equestris a regibus Etruscis ortus, Horatius lib. 1. od. 1. & epig. 4. lib. 12.

Et nostrum Alexin.) Quem tamen non Mæcenatis, sed Pollionis puerum fuisse affirmant quidam. Vide Turnebum lib. 29. cap. 14.

Domini mensis.) Mæcenatis.

Marmorea.) hoc est candidissima & politissima.

Carchesia.) pocula certi generis, de quibus Athenæus lib. 11. cap. 13.

Pinguis Galatea.) Sensus est: Non amplius humilia scripti carmina de agresti Galatea, & Thestyli, cujus genæ æstivo calore adustæ erant.

Usta genas.) hoc est secundum genas: hellenismus est: sed Æneidem aggressus est cujus initium, *Arma virumque cano*, &c.

Vix culicem.) breve poema de culice.

Quid Varos.) Vari mentionem facit Virgilius ecloga 6.

Marfus ero.) Epicus quidem non ero poeta, sed scribam epigrammata, qualia Mar-

EPIGRAMMATUM LIBER VIII. 409

Marsus de quo epig. 71. lib. 2. Heraldus scribit *Marens* ero, hoc est, inquit, Marcus ero Martialis, & huic nomini non

minus celebritatis conciliabo, quam Virgilius olim conciliavit suo.

De Picente edentulo. LVII.

TREIS habuit dentes, pariter quos expuit omnes,
Ad tumulum Picens dum sedet ipse suum.
Collegitque sinu fragmenta novissima fracti
Oris, & aggesta contumulavit humo.
Ossa licet quondam defuncti non legat heres;
Hoc sibi jam Picens præstitit officium.

INTERPRETATIO.

Tres fuerunt dentes Picenti, quos omnes simul expuit, dum ipse sedet ad suum sepulcrum, & sinu collegit ultima frustra oris rapti, & sepelivit terra aggesta. *Quamvis heres aliquando non legat ossa mortui; Picens jam sibi præstitit hoc officium.*

NOTÆ.

Collegitque.] Defunctorum ossa & cineres colligere atque inhumare solent veteres: Picens vero iste, ut iocatur poeta, non erit inhumatus; jam enim sui partem, dentes scilicet, terræ mandavit.

In Artemidorum indutum crassis lacernis. LVIII.

CUM tibi tam crassæ sint, Artemidore, lacernæ,
Possim te Sagarum jure vocare meo.

INTERPRETATIO.

O Artemidore, cum habens lacernas tam crassas, liceat jure meo appellare te Sagarum.

NOTÆ.

Artemidore.] Artemidorus tam crassam gestabat lacernam, ut sagum videri posset. Vocat ergo illum Sagarum, quasi sagatum. Hæc Raderus, qui plura alia subjungit, ut explicet hoc epigramma. *Meo.*] Alii *meum*. Porro Lipsius lib. 1. epist. 5. ait: Sagari dicti qui munus sagatum.

In luscum furem. LIX.

ADSPICIS hunc uno contentum lumine, ejus
Lippa sub attrita fronte lacuna patet:
Ne contemne caput, nihil est furacius illo.
Non fuit Autolyçi tam piccata manus.
Hunc tu convivam cautus vitare memento:
Tunc furit, atque oculo luscus utroque vider.
Pocula solliciti perdunt, ligulasque ministri,
Et latet in tepido plurima mappa sinu.

Lappa

Lappa nec a cubito subducere passia nefcit,
Et redus tenis saepe duabus ablit.
Nec dormitantem vernam fraudare lucerna
Erubuit fallax, ardeat illa licet.
Si nihil invasit, puerum tunc abbe dolosa
Circuit, & soleas surripit ipse suas.

INTERPRETATIO.

Vides hunc contentum uno oculo, sub
cujus atrata fronte conspicitur stil-
lans lacuna: Ne sitius cupit, hibi est
furacius illo. Autolyci remans non sibi
tam piccata. Tu cautus recordare curare
hunc convivam: tunc infans, & lusus
aspicit utroque oculo. Fanuli anxii am-
icuas parat, & ligulas, & misticmappe

delitescunt in tepido. Huius fiam, & novis
subtrahere passia lassa a cubito, & cre-
bro defecit cooperis duabus tenis: nec
frustrationem puduit eripere vernae dor-
mitanti lucernam, quamvis illa ardeat.
Si nihil occupavit, abbe fallaci circuit
servum suum, atque ipse furatur suas
soleas.

N O

Uno contentum. I quod unus illi oculo
sufficiat ad furandum.

Lippa lacuna. I oculi scilicet amissi.
Ne contentus appat. I hoc est hominum,
pays pro toto sumitur. Senus est: Ne
definas observare hunc hominem, licet
luscum.

Autolyci. I Cujus meminit Homerus
Iliad. x. Fuit ille Mercurii filius, fur-
is simillimus patri. Tam piccata ma-
nus. I uti scilicet adherent omnia quae
tangit. Legunt alii tam piperata manus,
hoc est calida, quod piccare Latine non
dicatur, sed picare.

Convivam. I illi servum.

Ligulasque. I epig. 33. supra. Ligu-
la cochlear est, & spathula, &c.

Et latus. I hoc sumitur mappa, quas
in sinu committit. Larm vero, ut ait Bay-
fines de re vestitaria, genus est vestis mi-
litaris, qua etiam in conauebantur an-
tiqui, ut constet ex hoc loco.

Verna. I est servus domi natus.

Et soleas. I Pueri ad pedes conviva-
rum soleas custodiebant: convivia enim
sine caleois mentis accumbant: ille
vero luscus suas ipse soleas surripiebat,
ut firandi artem dedisceret.

Id Claudiam,

cujus proceram staturam ridet. LX.

SUMMA palatini poterat aequare Colossi,
Si facies brevior, Claudia, solquippelle.

INTERPRETATIO.

O Claudiam, si facies brevior, aequare Colossi
palatini.

N O

Colossi. I De quo diximus epig. 2. lib. Spect.

In Carinum

invidum. LXL.

LIVET Carinus, rumpitur, furit, plorat.
Et quærit altos, unde pendeat, ramos:
Non jam quod orbe cautor, & legor toto:

Nec

Nec umbilicis quod decorus, & cedro
Spargor per omnes Roma quas tenet gentes:
Sed quod sub urbe rus habemus æstivum,
Vehimurque mulis non ut ante conduceis.
Quid imprecabor, o Severe, Iuventi?
Hoc opto, mulas habeat, & suburbanum.

INTERPRETATIO.

Pallet Carinus, rumpitur, insanit, flet, & querit altos ramos ex quibus suspendatur: Non jam quod totus orbis celebrat atque evolvit meos versus, nec quod ornatus umbilicis, & cedro spargor per omnes nationes quibus imperat Ro-
ma: at quod mihi est rus æstivum sub urbe, & vehor mulis non conduceis ut ante. O Severe, quid imprecabor Iuventi? Hoc opto, ut habeat mulas, & rus suburbanum.

N O T E.

Umbilicis decorus.] Epig. 87. lib. 1. & epig. 2. lib. 3. librorum ornamenta explecimur.

Rus æstivum.] hoc est rus æstivandum.

Mulas habeat.] quas pleribus ex horro suburbano decerpitis ovestas agat per

urbem, & vendat illa plera, unde richum sibi quaeritet. Domitius vero sic intelligit: Habeat mulas meas similes, & suburbanum meum simile: hoc est, quas amplas divitias amittat, atque ad meam conditionem redigatur, sed pauper fiat.

De Picente
inepto poeta. LXI.

SCRIBIT in aversa Picens epigrammata charta,
Et dolet averso quod facit illa deo.

INTERPRETATIO.

Picens scribit epigrammata in tergo chartæ, & morer quod componit ista iuxta Apollinem.

N O T E.

Scribit in aversa.] In una tantum parte chartæ solebant scribere veteres, qui vero ad nauseam usque, in tergo etiam scribebant. Juvenalis sat. 1.

Scriptus & in tergo necdum factus Orestes.

Et dolet averso.] Epig. 89. lib. 2.

Carminis quod scribis Musis, & Apolline ambo, &c.

Horatius:

Tu nihil iuxta facies, dicis, Minerva.

LXII.

In Clytæ,

qui sæpius in anno natalicium diem celebrabat, ut ab amicis acciperet munera. LXIV.

UT poscas, Glyce, munus, emigra quoque,

Uno pascere cætes in anno,

Et solas puto, tresque, quatuorve

Non natalicias habes Kalendas.

Sit vultus tibi levior, licet hic

Tritis litoris aridi lapillis,
 Sit moro coma nigrior caduco,
 Vincas mollitie tremente plumas,
 Aut massam modo lactis alligati,
 Et talis tumor exaltet papillas,
 Quales cruda viro puella servat:
 Tu nobis, Clyte, jam senex videris.
 Tam multos quis enim fuisse credat
 Natales Priamive, Nestorisve?
 Sit tandem pudor, & modus rapinis.
 Quod si ludis adhuc, semelque nasci,
 Uno jam tibi non sat est in anno,
 Natum te, Clyte, nec semel putabo.

I N T E R P R E T A T I O .

O Clyte, ut petas donum, atque extor-
 queas, oſtias naſceris in uno anno, &
 celebras omnes calendæ natalicias, exco-
 ptis, opinor, ſolis tribus aut quatuor.
 Quamvis habeas vultum poliſtorem tritis
 lapillis litoris ſiccis, capilli nigredine ſu-
 perent cadentia mora, mollitie tremente
 ſuperet plumas, vel metam lactis recens
 coagulati, & tali tumore turgescant pa-

pilla tua, quales marita ſervat virgo in-
 tacta. O Clyte, jam vetulus videris nobis.
 Quis enim puer tam multos fuiſſe dies
 natalicios Priami, aut Neſtoris? Tandem
 ſis verecundia, & finis rapinis. Quod ſi
 ludificas iterum, & jam tibi non ſufficiat
 ſemel naſci in uno anno, o Clyte, nec er-
 dam te ſemel natum.

N O T A E .

Naſceris oſtias.] hoc eſt natalicium diem oſtias celebras, ut toties munera acci-
 pias.

Nigrior caduco.] hoc eſt maturo, epig.
 73. lib. 1.

Sit vultus.] Toties natalem diem ce-
 lebraſti, ut licet juvenis, tamen ſenior
 Priamo & Neſtore videaris, de quibus
 jam dictum.

Sit pudor.] Pudeat te, & finis impona-
 tur tuis rapinis.

Nec ſemel putabo.] hoc eſt, te negli-
 gam perinde ac ſic numquam natus eſſe,
 nec unquam munera ad te mittam.

Ad Domitianum,

de templo Fortunæ, atque arcu triumphali,
 quem ſibi erigi juſſit. LXV.

HIC ubi fortunæ reducis fulgentia late
 Templa nitent, felix area nuper erat:

Hic ſtetit Arctoi formoſus pulvere belli

Purpureum fundens Cæſar ab ore jubar.

Hic lauro redimita comas, & candida cultu

Roma ſalutavit voce, manuque ducem.

Grande loci meritum teſtantur & altera dona:

Stat ſacer, edomitis gentibus arcus evans.

Hic gemini currus numerant elephanta frequenter.

Sufficit immenſis aureus ipſe jugis.

Hæc eſt digna tuis, Germanice, porta triumphis:

Hos aditus urbem Martiſ habere decet.

INTERPRETATIO.

Nuper felix arca erat hic, ubi splendide ades fortuna reducis lato fulgent. Hoc loco Cæsar emittens ab ore purpureum splendorem stetit decorus pulvere belli Sarmatici. His Romani capillis ornatis lauro, atque albis vestibus induti saluaverunt Imperatorem voce & manu. Atque altera domus demonstrant ingens mo-

ritum illius loci: arcus triumphalis erectus est de nationibus subactis. Hic duæ quadrigæ numerant multos elephantos. Aureus ipso par est ingentibus jugis. O Germanice, hæc porta convenit tuis triumphis: par est urbem Martis habere has introitus.

N O T E.

Fortuna reducis.] cui propter Domitiani reditum ædificatum est templum.
Felix arca.] vel quod in ea templum fortunæ destinatum sit, vel potius quod illic reversum Imperatorem primo salutaverit populus.

Arctos.] Sarmatici, epig. 5. lib. 7.
Purpureum jubar.] hoc est ruborem. Suetonius cap. 18. in Domitiano, *Statu- ra fuit procera, vultu modesto, ruberisque pleno.*

Et candida cultu.] Albis vestibus induti triumpham comitabantur Romani. Juvenalis sat. 10.

— & viros ad fræna Quirites.

Antiquus eddex habet candida vultu. Manuque.] Refer ad plausum quo exceptus est Imperator.

Et altera domus.] Arcum triumphalem, & templum Fortunæ intellige, præterquam quod ibi populus benigne a Domitiano exceptus fuit.

Hic gemini currus.] Supra arcum collocatæ erant duæ quadrigæ, propter duplicem ex Dacis victoriam, quibus elephanti juncti erant, quos aurea Domitiani statua regebat.

Elephanta frequenter.] Quid si legas *frequentem*?

De consulatu Silii. LXVI.

AUGUSTO pia thura, victimasque,
Pro nostro date Silio Camenæ,
Bis senos jubet en redire fasces
Nato consule, nobilique virga,
Vatis Castaliam donum sonare.
Rerum prima salus, & una, Cæsar,
Gaudenti superest adhuc quod optet
Felix purpura, tertiusque consul,
Pompejo dederit licet senatus,
Et Cæsar genero sacros honores,
Quorum pacificus ter ampliavit,
Janus nomina, Silius frequentes
Mavult sic numerare consulatus.

INTERPRETATIO.

O Musa, offerte Domitiano pia thura, & victimas pro nostro Silio: ecce imperat rediit duodecim fasces filio sacra consule, & nobili virga pulsari Castaliam donum poeta. O Domitiane, primum & unicum præsidium rerum, superest adhuc exultanti aliquid quod cupias,

nempe felix purpura, & tertius Consulatus. Quamvis Sempronius Pompejo sacros honores, atque Augustus genero Agrippæ, quorum nomina ter illustravit Janus pacificus, magis places Silio sic numerare crebros Consulatus.

N O T A E

Dare Sili.] cuius filius a Domitiano factus est Consul: Silius enim pater semel tantum Consul fuit eo anno quo periit Nero, ut constet ex epistola 7. Plinii junioris lib. 3. qui vitam simul & mortem Silii Italici breviter narrat. Vide etiam epig. 62. lib. 7.

Redire.] nempe in familiam Silii Italici, quam Castaliam dicit, hoc est Musis deditam: nam egregium poema de secundo bello Punica scripsit Silius.

Nato consule.] Filio Silii consularum adeptus.

Castaliam.] Alii *Castalii*.

Domum suam.] quoties domum suam aut alienam adibat Consul, ad signifi-

candum eius adventum listor præcedens virga sua fotes pullabat.

Quod optet.] ut nempe minor ejus filius Consul quoque fiat, cuius mortem refert Plinius junior epistola 7. lib. 3.

Et Caesar genero.] Agrippæ Juliam filiam in matrimonium collocavit Augustus, eumque ter Consulem evexit.

Quorum pacificus.] hoc est, quorum nomina relata sunt in fastos, qui erant in tutela Jani pacifici quidem sub Augusto, quo regnante clausum est templum Jani tertio.

Mavult sic.] duos filios gerere Consulatum, quam ipse ter esse Consul, ut Pompejus & Agrippa.

In Cæcilianum,

qui præmature ad cœnam venerat. LXVII.

HORAS quinque puer nondum tibi nunciat, & tu jam conviva mihi, Cæciliane, venis.

Cum modo distulerint raucæ vadimonia chartæ,

Et Flôralicias læset arena feras;

Curre, age, & illos revoca, Calliste, ministros:

Sternantur læti, Cæciliane, sede.

Caldam poscis aquam, sed nondum frigida venit:

Alget adhuc nudo clausa culina foco.

Mane veni potius, nam cur te quinta moretur?

Aut cur non sero, Cæciliane, venis?

I N T E R P R E T A T I O.

O Cæciliane, nondum servus tibi nunciat horam quintam, & tu conviva jam venis ad me. Cum modo raucæ chartæ prorogavint vadimonia, atque arena defatiget feras Flôralicias; o Calliste, propera, age, & revoca illos servos: læti

adornentur, Cæciliane, sede. Potis aquam calidam, at nondum frigida allata est: culina clausa friget adhuc nudo foco. Veni potius mane; cur enim quinta retardet te? aut cur non venis sero, o Cæciliane?

N O T A E.

Horas quinque.] Cœnare vero hora tantum nona solebant Romani, epig. 8. lib. 4.

Imperat extructos frangere nona totos.

Cum modo.] Cum modo in alterum diem dimissa sint vadimonia, & causæ forenses quæ hora tertia agebantur, epig. 8. lib. 4.

Exerceat raucos tertio causidicos. Vadimonium vero sponsio est sistendi in

judicio. Legunt alii,

— raucæ vadimonia cœre.

id est libelli forenses, inquit Domitius. Raucæ chartæ dicuntur, meo judicio, pro ipsius raucis causidicis. Alii legunt,

vadimonia quæcæ.

Hora enim quarta discebantur lites, ut ajunt.

Et Flôralicias.] De ludis in honorem Flôræ celebratis dictum epig. 3. lib. 1. In his leporcs, capræ, atque alia animalia

malia exhibebantur ab Edilibus.

Illatos.] hora octava lavabant veteres.
Sternantur lecti.] In triclinio nempe.
Caldam possis.] qua vinum temperabatur, epig. 12. lib. 1.

Nudo clausa.] hoc est nondum adsumunt ligna quibus excitetur ignis.

Aut cur non sero.] Post cenam nimis

rum. Alii,

Us jentas, sero, Catiliane, venis.
Et sic explicat Salmasius: Hora jentaculi tertia aut quarta erat: unde Martialis cum, qui ad quintam venerat pransurus, sero venire dixit, ut jentaret: nimis tempori ut pranderet.

Ad Entellum,

cujus rus amenissimis Alcinoi hortis praefert. LXVIII.

QUI Corcyraei vidit pomaria regis,
Rus, Entelle, tuæ præferat ille domus.
Invida purpureos urat ne bruma recemos,
Et gelidum Bacchi mœnura frigus edat;
Condita perspicua vivit vindemia gemma,
Et tegitur felix, nec tamen uva later:
Femineum lucet sic per bombycina corpus:
Calculus in nitida sic numeratur aqua.
Quid non ingenio voluit natura licere?
Autumnum sterilis ferre jubetur hyems.

INTERPRETATIO.

QUI spectavit pomaria regis Corcyraei,
o Entelle, ille ansepenatus in tua domus.
Ne hyems invida urat purpureos recemos,
& ne frigus gelidum noceat mœnibus Bacchi,
racemi conditi gemma pellucida augeant, atque uva felix con-

gitur, nec tamen delitescit. Sic muliebre corpus splendet per bombycina: sic calculus numeratur in pura unda. Quid non voluit natura licere ingenio? Hyems sterilis cogitur producere fructus autumnales.

N O T A.

Qui Corcyraei.] Alcinoi, de cujus hortis in insula Corcyra, hodie Corfue, epig. 64. lib. 4. & epig. 41. lib. 7.

Urat ne bruma.] Inter alias arbores vitis praesertim uritur frigore, cum ab eo circumobessus calor naturalis interior contrahitur.

Bacchi mœnura.] Vites quibus valde

inimicum est frigus.

Perspicua gemma.] Lapidibus specularibus epig. 14. supra.

Per bombycina.] hoc est per vestes sericas, quas recte vitreas dixeris, & Juvenalis sat. 2. vocat multitia.

Quid non.] Sensus est: Quid non efficere potest solertia ingenii?

In Vacerram,

qui solos poetas mortuos laudabat. LXIX.

MIRARIS veteres Vacerra solos,
Nec laudas nisi mortuos poetas.
Ignoscas petimus, Vacerra, tanti
Non est, ut placeam tibi, perire,

INTERPRETATIO.

O Vacerra, soli antiqui morantur sibi partes: non tam factis mœnibus, ut tibi admirationem, nec commendas nisi gratias sim.
defunctos poetas. O Vacerra, rogamus,

N O

N O T A.

Nec laudas.] Lib. 5. epig. 10.

Hi sunt invidia nimirum, Regule, mores

Præferas antiquos semper ut illa novis.

Tanti non est.] Sensus est: Non tanti facio tuas laudes, ut mori velim, quo a te laudari possim. Forte non male legeris,

tanti

Non est, ut peream, tibi placere.

De Nerva,

poeta quidem nobili, sede qui talem profiteri se præ pudore nollet. LXX.

QUANTA quies placidi, tanta est facundia Nervæ:
Sed cohibet vires, ingeniumque pudor.
Cum siccare sacrum largo Parmessida posset
Ore, verecundam maluit esse sitim:
Pieriam tenui frontem redimire corona
Contentus, famæ nec dare vela suæ.
Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.

I N T E R P R E T A T O.

Quanta quies, tanta est eloquentia mistic Nervæ: at vires & ingenium coarscitur modestia. Cum largo ore posset exhauiere sacrum Parmessida, maluit sitire modeste: contentus adornare frontem po-

sicam exigua corona, nec obscurare sue glorie. At nihilominus qui vult versus periti Neronis, novit hunc esse Tibullum nostri ævi.

N O T A.

Quanta quies.] Nervam Imperatorem fuisse poetam testatur Plinius junior epist. 3. Vide epig. 27. lib. 9. Animo præterea placidissimo fuit Nerva.

Cum siccare sacrum.] Parmessis fons labitur ex Parnasso: hoc est, modice bibit ex fonte Musarum, seu pauca scribit carmina, cum alioqui plura, & quidem egregia scribere posset. Scribunt alii, *sacram Parmessida.*

Tenui corona.] Ex hedera nempe qua

leviores poetæ, epici vero quæna corona cingebantur. epig. 54. lib. 4. Juvenalis sat. 6. vers. 386. De corona quæna fusc Scaliger Aufonian. lect. lib. 1. cap. 19. Carminibus heroicis quænam coronam consequi poterat Nerva, sed elegiis & epigrammatibus hederaceam mereri contentus fuit.

Carmina qui docti.] A dulcedine carminis Nervam suum Tibullum dixerat Nero in suis versibus.

In Postumianum,

priora beneficia posterioribus esse cumulanda. LXXI.

QUATUOR argenti libras mihi tempore brumæ,
Misi ante annos, Postumiane, decem.
Speranti plures (nam stare, aut crescere debent
Munera) venerunt plusve, minusve duæ.
Tertius, & quartus multo inferiora tulerunt.
Libra fuit quinto Septicianæ quidem.
Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno,
Post hunc in cotula rasa selibra data est.

Octavus ligulam misit sextante minorem,
Nonus acu levius vix cochleare tulit.
Quod mittat nobis, decimus jam non habet annus:
Quatuor ad libras, Postumiane, redi.

INTERPRETATIO.

O Postumiane, ante decem annos misisti ad me tempore brumae quatuor libras argenti. Duæ plusve minusve allatae sunt exposita: plures: nam dona debent stare, vel auferre. Tertius & quartus tulerunt longe inferiora. Quintæ libra quidem Septicianæ missa est: sexto anno redacti

sumus ad scutulam bessalem, post hæc vasa selibra donata est in cotula. Octavus misit ligulam minorem sextante: nonus vix tulit cochleare levius acu. Jam decimus annus non habet quod mittat nobis: O Postumiane, revertere ad quatuor li-

N O T A.

Tempore brumæ.] Mense Decembri, quo celebrabantur Saturnalia, & munera amicis mittere solebant Romani.

Nam stare aus.] Plinius junior epist. 3. lib. 4. Est enim ita natura comparatum, ut antiquiora beneficia subvertas, nisi illa posterioribus cumules, &c.

Septicianæ quidem.] Duodecim uncias constabat libra Romana, quæ tamen secundo bello Punico urgente ad novem uncias cum semuncia redacta est, & libra Septicianæ, ut existimant Raderæ, a Septis ubi Romani negotiabantur atque ad pondus vendebant, sic dicta, ut conjicit Farnabius.

Bessalem ad scutulam.] Bes significat octo uncias; scutula vero vas capit octo uncias.

In cotula.] vel cotyla, mensuræ est genus, quod sex uncias capiebat. *Rasa selibra.*] Forte intelligit simul cum cotyla datam fuisse selibram argenti. Alii *rasa* referunt ad cotylam, sed quantitas repugnat.

Octavus ligulam.] Genus mensuræ. Plures alias significationes habet ligula, epig. 33. supra. Sextans duæ sunt unciae.

Nonus acu levius.] Legunt alii,

Nonus aculeolas in cochleare tulit.

Sensus prioris lectionis patet. De cochleari dictum epig. 33. supra. Alii,

Nonus permodicum vix cochleare tulit.

Quatuor ad.] Sic lepide mendicat poeta.

Ad librum suum,

quem dono dat Artano amico redeunti Narbonem
in Galliam. LXXII.

NONDUM murice cultus, asperoque,
Morsu pumicis aridi politus,
Artanum properas sequi, libelle:
Quem pulcherrima jam redire Narbo,
Docti patria Narbo Votieni
Ad leges jubet annuosque fascēs,
Votis quod paribus tibi petendum est,
Continget locus ille, & hic amicus.
Quam vellem fieri meus libellus!

INTERPRETATIO.

O Liber, tu nondum ornatus purpura, nec politus aspero morsu fieri pumicis, festinas comitari Artanum; quem amantissima Narbo patria eruditi Votieni

cogit reverti ad leges, atque annuos fascēs: quod tibi optandum est pari desiderio, frueris illo loco, & hoc amico. Quam cuperem fieri meus liber.

D d

NO.

N O T E .

Murice cultus.] De ornamentis librorum vide epig. 67. lib. 1. & epig. 2. lib. 3.

Narbo.] Galliæ civitas, hodie *Narbonne*; quæ erat colonia Romana ad Reipublicæ Romanæ imaginem administrata. Romæ erat Senatus, sic in coloniis erant decuriones. Ex decurionibus iuridicundo duumviri creabantur singulis annis. qui Romanos Consules repræsen-

tabant. Hinc poeta Artanum revocari dicit ad leges, hoc est ad jus dicendum, & ad falces, id est ad Magistratum gerendum.

Votis quod.] Nempe frui illo loco, atque Artano amico,

Quam vellem.] hoc est, quam optarem ipse vice libelli comitari Artanum.

Ad Infantiam,
amore incitari ingenium. LXXIII.

I N S T A N T I, quo nec sincerior alter habetur
Pectore, nec nivea simplicitate prior:
Si dare vis nostræ vires, animosque *Thalia*,
Et victura petis carmina; da, quod amem.
Cynthia te vatem fecit, lascive *Properti*:
Ingenium Galli pulchra *Lycoris* erat.
Fama est arguti *Nemesis* formosa *Tibulli*:
Lesbia didavit, docte *Catulle*, tibi.
Non me *Pelignus*, nec spernet *Mantua* vatem,
Si qua *Corinna* mihi, si quis *Alexis* eris.

I N T E R P R E T A T I O .

O *Instanti*, quo nec alter æstimatur sincerior corde, nec prior candida simplicitate: si cupis corroborare atque excitare nostram *Thalia*, & postis versus non perituros; da, quod amem. O lascivæ *Properti*, *Cynthia* fecit te poetam: formosa

Lycoris erat ingenium Galli. *Venusta Nemesis* parvis existimationem acuta *Tibulle*: O erudite *Catulle*, *Lesbia* didavit tibi. Nec *Pelignus*, nec *Mantua* contemnet me poetam, si quamdam *Corinnam*, si quemdam *Alexim* habuero

N O T E .

Animosque Thalia.] Amor quippe felicem ingenio materiam suppeditat: noti sunt poetæ, atque eorum amicæ, quos recenset noster poeta.

Pelignus.] Alii *Peligni* populi Italiæ *Marsii* finitimi, quorum caput *Corfinium*: in *Pelignis* autem natus *Ovidius*

Corinnam amicam versibus celebravit: *Mantua* autem patria *Virgilii*, qui ardebat *Alexim*. Sensus est: Mea etiam carmina legentur a *Pelignis* & *Mantuanis*, licet *Ovidio* illi, hi *Virgilio* multum faveant.

In malum Medicum. LXXIV.

H O P L O M A C H U S nunc es, fueras ophthalmicus ante:
Fecisti medicus, quod facis hoplomachus.

I N T E R P R E T A T I O .

N U N C es hoplomachus, prius fueras ophthalmicus: medicus egisti, quod agis hoplomachus.

N O T E .

Hoplomachus.] Is est qui armis pugnat, hoc est gladiator: ophthalmicus

vera medicus est qui curat oculos, sic dictus ab ophthalmia, quæ mala est oculi

oculi affectio.

Fecisti medicus.] Imperitia homines

versasti, cum esses medicus, quos & nunc occidis gladiator.

De Gallo Lingono,

qui percusso ad lapidem pede jacens in sandapila a vespillonibus domum reportatus est. LXXV.

DUM repetit sera conductos nocte Penates
Lingonus a recta Flaminiaque recens:
Expulit offenso vitiarum pollice talum,
Et jacuit toto corpore fusus humi.
Quid faceret Gallus, qua se ratione moveret?
Ingenti domino servulus unus erat,
Tam macer, ut minimam posset vix ferre lacernam:
Succurrit misero casus, opemque tulit.
Quatuor inscripti portabant vile cadaver,
Accipit infelix qualia mille rogos.
Hos comes invalidus submissa voce precatur,
Ut quocumque velint, corpus inane ferant.
Permutatur onus, stipataque tollitur alte
Grandis in angusta sarcina sandapila.
Hic mihi de multis unus, Lucane, videtur,
Cui merito dici, mortue Galle, potest.

INTERPRETATIO.

DUM Lingonus a recta via & Flaminia novus rediit domum conductam nocte sera, eliso corruptum salum pollice laeso, & stratus humi prostratus toto corpore. Quid ageret Gallus, quomodo moveret se? Ingens dominus habebat unum servulum tam tenuem, ut vix posset portare minimam lacernam: fortuna subvenit infelici, & suis subsidio. Quatuor

stigmati ferabant vile cadaver, qualia mille capis miser rogos. Infirmus comes rogat hos voce submissa, ut portent corpus inane, quocumque libeat. Onus permutatur, ingens sarcina alte tollitur intrusa in arctam sandapilam. O Lucane, ex pluribus hunc existimo unum, cui jure dici potest, O Galle mortue.

N O T A E.

Lingonus.] sic dictus, ut ajunt interpretes, a civitate Lingonum in Gallia, hodie Langres.

A recta.] via recta Flaminiae erat proxima, Marlianus lib. 6. cap. ult.

Ingenti Domino.] hoc est corpore valde obeso.

Quatuor inscripti.] sic dicti a notis & literis, quae improborum frontibus inurebantur.

Infelix rogos.] hoc est pauperum rogos, in quem scilicet multi simul conjicerentur.

Precatur.] hos nempe vespillones.

Corpus inane.] hoc est mortuum deponant, quocumque in loco voluerint: ja-

centem vero suum dominum tollant. Alii putant poetam alludere ad Gallos Cybeles sacerdotes, qui castrati inanes seu impotentes erant ad generandum. Videat lector.

Stipata.] hoc est, Gallus obesus valde coarctatus ponitur in sandapila, quae erat pauperum feretrum. Vel *stipata* dicitur a quatuor nempe inscriptis servis libitinariis, qui mortuos efferrent.

Mortue Galle.] Dicterium est in Gallos Cybeles sacerdotes, qui impotentes ad generandum, & effeminati, merito mortui nuncupabantur. Hic autem Lingonus a vespillonibus elatus poterat jure mortuus vocari.

In Gallicum;

quem male agere causas festive ostendit poeta. LXXVI.

DIC verum mihi, Marce: dic amabo:
 Nil est, quod magis audiam libenter:
 Sic & cum recitas tuos libellos,
 Et causam quoties agis clientis,
 Oras, Gallice, me rogasque semper.
 Durum est me tibi, quod petis, negare.
 Vero verius ergo quid sit audi.
 Verum, Gallice, non libenter audis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Marce, dic mihi veritatem, dic quaeso: nihil est quod libentius audiam: sic, o Gallice, me oras semper & rogas, cum recitas tuos libros, & quoties dicis causam clientis, Difficile est me recusare tibi quod postulas. Igitur audi verius vero quid sit: O Gallice, non libenter audis veritatem.

N O T A.

Dic verum.] Idem est argumentum epig. 64. lib. 5. & epig. 27. lib. 7.
Non libenter.] Etenim si verum dixerem, non te laudabo, imo dicam te male agere causas.

Ad Liberum amicum,
 ut genio indulgeat. LXXVII.

LIBER amicorum dulcissima cura tuorum,
 Liber in æterna vivere digne rosa;
 Si sapis, Assyrio semper tibi erinis amomo
 Splendeat, & cingant florea ferra caput.
 Candida nigrescant vetulo crystalla Falerno,
 Et caleat blando mollis amore torus.
 Qui sic vel medio finitus vixit in ævo,
 Longior huic facta est, quam date vita fuit.

I N T E R P R E T A T I O.

O Liber suavissimum studium tuorum amicorum, Liber digne vivere in æternis rosis: si sapis, capilli semper tibi niteant Assyrio amomo, & coronæ florea circumdant caput: Crystalla alba nigrescant vetula Falerno, & blandus lectus caleat tenero amore. Qui sic vixit mortuus vel media ætate, hic habuit longiorem vitam, quam concessa fuit.

N O T A.

In æterna rosa.] hoc est in perpetuis voluptatibus.

Assyrio.] hoc est unguento ex Assyrio amomo.

Candida nigrescens. Poculum enim ex crytallo vini infusi colorem trahit: Falernum vero nigrum est.

Vel medio.] Qui voluptatibus sic se immiscuit, etiam si vel media ætate occidat, diutius tamen vixit, quam dii concesserint: poeta enim non numero dierum, sed voluptatibus vitam longiorem æstimat. Epig. 16. lib. 1.

De ludis Stella,
quibus Domitiani triumphum celebravit. LXXVIII.

QUOS cuperet Phlegraa suos victoria ludos,
Indica quos cuperet pompa Lyæ tuos,
Fecit Hyperborei celebrator Stella triumphi:
O pudor! o pietas! & putat esse parum.
Non illi satis est turbato sordidus auro
Hermus, & Hesperio qui sonat orbe Tagus.
Omnis habet sua dona dies, nec linea dives
Cessat, & in populum multa rapina cadit.
Nunc veniunt subitis lasciva numismata nimbis:
Nunc dat spectatas tessera larga feras.
Nunc implere sinus securos gaudet, & absens
Sortitur dominos, ne laceretur avis.
Quid numerem currus, terdenaque præmia palmæ,
Quæ dare non semper Consul uterque solet?
Omnia sed Cæsar tanto superantur honore,
Quod spectatorem te tua laurus habet.

INTERPRETATIO.

Stella celebrator triumphi Hyperborei
exhibuit ludos, quos suos operaret victo-
ria Phlegraa, quos tuos operaret pompa. In-
dica, o Bacche: O pudor! O pietas! & credis esse parum. Illi non sufficit Hermus
turbidus auro mixto, nec Tagus, qui stre-
pis orbe Hesperio. Omnis dies habet sua
munera, nec dives linea cessat, & multa
deripienda mittuntur in populum. Nunc

lascivi nummi sparguntur repentinis nim-
bis; nunc munifica tessera donat spectatas
feras. Volucres non exhibitæ latantur tute
foveri sinu, & sortito capiunt beros, ne
discerpantur. Quid numerem currus, &
triginta præmia victoria, quæ largiri non
semper solent ambo Consules? At, o Cæsar,
omnia inferiora sunt tanto bonore, quod
tu spectas tuam lauream Sarmaticam.

N O TÆ.

Phlegraa suos.] Victoriam Phlegraam
intellige, quam de gigantibus retulit
Hercules in planitie Cumea, quæ olim
Phlegra dicebatur propter flammam il-
lic erumpentes. Natalis Comes lib. 7.
cap. 2. videndus & Strabo lib. 5.

Indica pompa.] Quos etiam ludos cu-
peret Bacchus editos in triumpho quem
de India egit, hoc Stella exhibuit, ut
Domitiani victoriam de Sarmatis cele-
braret. Triumphum Bacchi cum illa
Herculis victoria conjunxit etiam Silius
lib. 1.

*Qualis odoratis descendens Liber ab
Indis*

*Egit pampineos frenata tigris currus;
Aut cum Phlegraos confecta mole gi-
gantes*

*Incessis campis tangens Tyrius ibius
astra.*

Non illi.] Tagus fluvius Hispaniæ,
Hermus vero Lydiæ arenas aureas ve-
hunt, quæ Stellæ liberalitati non suffi-
cerent.

Omnis habet.] Ludæ celebrabantur per
plures dies, quibus singulis in populum
munera spargebantur Suetonius cap. 11.
in Nerone: *Sparsa & populo missilia om-
nium rerum per omnes dies singula quo-
tidie millia avium, cujusque generis mul-
tiplex genus: tessera frumentaria, vestis,
aurum, argentum, gemma, margarita,
tabula picta, mancipia, jumenta, atque
etiam mansueta fera, novissima: naves,
insula, agri.* Hoc loco utitur Turnebus
lib.

lib. 29. cap. 9. ut sequentes versas explicet, *Nec limba dives*. Ego, inquit, interpretor gemmas & margaritas, resque pretiosas in linea, quod ego gallice explico *files de perles*. Sic etiam explicat Salmasius. Alii lineam divitem sumunt pro ordine subseniorum, & pro orchestra in qua spectabat Senatus. Lipsius in notis ad Raderum missis sic explicat, ut refert ipse Raderus: *Mibi*, inquit, *videbatur linea pro ordine subselliorum capienda, & interpretabar non solum populum habere quod caperet in missilibus, sed & Senatum. Dives igitur linea orchestra*. Hæc sententia placet Raderi; poetæ enim, inquit, videtur consilio distinguere popularia ab orchestra, cum subiecit: — *& in populum multa rapina cadit*.

Sic Ovidius in *Amoribus* lineam accipit pro ordine sedentium:

Quid frustra refugis? egit non linea jungi.

Lineam divitem libenter explicarem schedulam, in qua scriptum esset quid pretiosum, quod referenti schedulam donaretur: in tessera vero seu globulis li-

gneis scripta erant serarum nomina, quæ distribuebantur rapientibus tesseras. De linea margaritarum agitur lege 26. ff. *ad legem Falcidiam*, & lege ultima ff. *de auro, argento, mundo, &c.*

Nunc venturus.] E loco nempe superiore sparguntur nummi sestertii, quos lascivos vocat, quod forte populum ad se alliciant vel recreent.

Nunc dat.] Turnebus loco citato sic explicat hunc versum: tesserae globuli erant certæ speciei notis inscripti, quæ ei qui jactam tesseram rapuerat, dabatur. Vide Xiphilinum in Nerone.

Nunc implere.] hoc est, ut mihi videtur: Aves absentes, seu in arena non exhibitæ tessera inscriptæ dantur iis, quibus forte contigit tessera: at vero si aves emissæ fuissent, a diripientibus laceratæ fuissent.

Ne laceretur.] Alii *nec laceratur*.

Quæ datur.] Sensus est: Plura victoribus præmia dedit Stella, quam ambo Consules, cum simul edunt ludos.

Tanto superantur.] Stella ludi per se quidem celebres, tua præsentia, o Domitiane, celeberrimi facti sunt.

In Fabullam,
affectantem pulchritudinem. LXXIX.

OMNES aut vetulas habes amicas,
Aut turpes, vetulisque sædiores:
Has ducis comites, trahisque tecum
Per convivia, porticus, theatra.
Sic formosa, Fabulla, sic puella es.

INTERPRETATIO.

OMnes tuæ amicae aut sunt vetulae, cum per convivia, porticus, theatra. **O** aut turpes, & deformiores vetulis: Fabulla, sic pulchra, sic puella es. tibi adjungis has comites, & trahis se-

N O T A.

Sic formosa.] hoc est collata cum illis vetulis tibi videris formosa.

In Domitianum,
qui pugilatione revocata antiquorum simplicitatem
repræsentaveret. LXXX.

SANCTORUM nobis miracula reddis avorum,
Nec pateris, Cæsar, sæcula cana mori:
Cum veteres Latiae ritus renoventur arenæ,
Et pugnet virtus simpliciore manu.
Sic prisca servatur honos te præside templis,
Et casa tam culto sub Jove numen habet.

Sic

Sic nova dum condis, revocas Auguste, priora:
Debentur quæ sunt, quæque fuere tibi.

INTERPRETATIO.

O Domitiane, resistis nobis miracula
sanctorum avotum, nec finis prisca
secula perire: Cum antiquæ consuetudines
Romana arena revocantur, & virtus cer-
tes manu simpliciore. Sic, se, Imperatore,

decus servatur antiquis templis, & casa
est in veneratione sub Jove sam culto. Sic,
Auguste, dum construis nova, renovas
antiqua: quæ sunt & quæ fuerunt, de-
bentur tibi.

Sanctorum nobis.] hoc est, pignus in
arena exhibuisti, quos mirabatur anti-
quitas.

Nec pateris.] prisca secula excidere
ex nostra memoria.

Simpliciore manu.] pugnis tantum, &
caelibus, non ferro, tridentis, &c. Ra-
derus.

Sic prisca servatur.] Quomodo
ludos veteres renovas, sic & templa an-
tiqua veneraris.

Et casa.] hoc est, antiquum Jovis
templum humile quidem & vile a te re-
stauratum in veneratione est. *Sub Jove
sam culto.*] quem nimirum tam assidue
colis, & cui tot & tantam donaria offers.

Sic nova dum.] Domitianum plura
templa condidit, atque antiqua plura re-
stauravit. Suetonius in Domitiano. At-
que ita, ait poeta, omnia Republicæ
tempora sub illo recurrere.

In Gelliam,

cui gemmæ viri cariores erant. LXXXI.

NON per mystica sacra Dindymenes,

Nec per Niliacæ bovem juvenca:

Nullos denique per deos, deasque,

Jurat Gellia: sed per uniones.

Hos amplectitur, hos deosculatur:

Hos fratres vocat, & vocat sorores;

Hos natis amat acrius duobus.

His si quo careat misella casu,

Victuram negat esse se nec horam.

Eheu quam bene nunc, Papiriane,

Annæi faceret manus Sereni.

INTERPRETATIO.

Gellia non jurat per sacra mystica Din-
dymenes, nec per bovem juvenca Ni-
liacæ, tandem per nullos deos, nec deas:
at per uniones. Fovet hos sinu, hos sua-
viatur. Hos appellat fratres, atque appel-

lat sorores; hos diligit vehementius du-
bus liberis. Si quo casu infelicitata prive-
tur his, affirmat se non esse victuram, nec
horam. Eheu, o Papiriane, quam bene
nunc faceret manus Annæi Sereni.

NOTÆ.

Sacra Dindymenes.] id est Cybeles sic
dictæ a Dindymo Phrygiæ monte ubi co-
lebatur. Dicitur etiam Berecynthia ma-
ter, per cujus sacra jurare solebant an-
tiqui, epig. 43. lib. 4.

Juro per Berecynthios favores.

Niliacæ bovem.] hoc est, nec per Apim
bovem, sub cujus specie Egyptii cole-

bant Osirim, cui nupsit Isis Egyptiorum
dea ex Io vacca. Sic Farnabius.

Annæi.] Annæum furem fuisse conji-
ciunt interpretes, qui utinam, inquit
poeta, Gelliæ uniones subduxisset, illa
præ dolore moreretur digna quidem mor-
te, quippe quæ uniones vehementius li-
beris, imo & diis ipsis amet. Ad

Ad Domitianum,
quem laudat, quod levioribus etiam poetis faveat.
LXXXII.

DANTE tibi turba querulos, Auguste, libellos,
Nos quoque qui domino carmina parva damus:
Posse deum rebus pariter, Musisque vacare,
Scimus, & hæc etiam sarta placere tibi.
Fer vates, Auguste, tuos: nos gloria dulcis,
Nos tua cura prior, deliciæque sumus.
Non quercus te sola decet, nec laurea Phœbi:
Fiat & ex edera civica nostra tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

O Auguste, turba tibi offerunt supplices libellos, nos etiam qui pervigimus domino leves versus, novimus Deum posse simul dare operam negotiis & Musis, atque has quoque coronas tibi gratas esse. O

Auguste, fave tuis poetis: nos suæ decus, nos tua prior cura, & delicia sumus. Non quercus sola tibi convenit, nec laurea Apollinis: & nostra civica corona fiat tibi ex edere.

N O T E.

Dante tibi.] Per libellos supplices principem adibat populus: queruli vero dicuntur libelli, per quos nempe conquerimur de infortunio vel injuria, atque auxilium petimus.

Posse deum.] Domitianum scil. posse & Musis vacare, & terrarum orbem administrare.

Nos gloria dulcis.] hoc est, poetimus.

Non quercus.] hoc est, non solæ coronæ ex quercu vel ex lauro te decent, ob servatos cives, & devictos hostes, sed & coronæ ex edera quæ nobis poetis & civibus tuis conveniunt. Virgilius Augustum alloquens eclog. 8. sic canit:

— — — atque hanc sine temporaciv-
cum
Inter vitricos ederaui tibi serpere
lauros.

M. VALERII
MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
TOMUS SECUNDUS.

1871

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER IX.

Martialis Torannio suo salutem.

AVE, mi Toranni, frater carissime. Epigramma quod extra ordinem paginarum est, ad Stertinum clarissimum virum scripsimus, qui imaginem meam ponere in bibliotheca sua voluit. De quo scribendum tibi putavi, ne ignorares, Avitus iste quis vocaretur. Vale, & para hospitium.

INTERPRETATIO.

AVe, mi Toranni, frater dilectissime. Scripsimus ad Stertinum virum clarissimum epigramma quod est extra ordinem paginarum, qui voluit collocare imaginem meam in sua bibliotheca. De quo scribendum ad te existimaui: ne ignores, quis iste Avitus nominaretur. Vale, atque adorna hospitium.

N O T E.

Epigramma.] sequens nempe separatim a reliquis, ita ut primum hujus libri sit de templo Flaviae gentis: Stertinum vero Avitum etiam nominat.

Imaginem meam.] Moris erat antiqui, doctorum virorum imagines in bibliothecis ponere. Cicero lib. 4. epist. ad Atticum epist. 9. Juvenalis sat. 7.

Qui facis in parva sublimia carmina cella

Ut dignus venias habere, & imagine macra.

Alii hanc epistolam scribunt post sequens epigramma, quod in MS. exemplari abest, quo usus est Junius.

Ad Avitum,
cujus ingenium laudat, suum vero deprimit. I.

NON te celabis sublimi pectore vates,
Cui referet serus præmia digna cinis.
Hoc tibi sub nostra breve carmen imagine vivat,
Quam non obscuris jungis, Avite, viris.
Ille ego sum nulli nugarum laude secundus:
Quem non miraris, sed puto lector amas.
Majores majora sonent: mihi parva locuto
Sufficit in vestras sæpe redire manus.

INTERPRETATIO.

NON te occultabis postea sublimi pectore, mors tarda. O Avite, breve hoc carmen tibi vivat sub nostra imagine, quam jungis

*jungis prestantibus viris. Ille ego sum
nulli secundus laude nugarum, quem non
miraris, at, opinor, diligis, o lector. Ma-*

*jores canant majora, satis est mihi canen-
si parva, astruere manibus vestris.*

N O T A.

Non te celabit.) Jam de Avito dixi-
mus lib. 1. epig. 17. Nescio an hic idem
fuerit. Utut est, Martialis imaginem in
sua bibliotheca collocaverat. Legunt
alii,

Nose, licet nolis sublimi pectore vates.
Alii late lucebis, &c.

Cui referes.) Horatius lib. 2. epig. 1.

*Urit enim fulgore suo qui praeagitat
artes*

*Infra se positas: extinctus amabitur
idem.*

Ille ego.) Avitum rogat ut hæc qua-
tuor carmina subscribat imagini ejus,
quam inter viros præclaros posuerat in
sua bibliotheca.

De templo Flavie gentis. II.

DUM Janus hyemes, Domitianus autumnos,
Augustus annis commodabit æstates:
Dum grande famuli nomen asseret Rheni,
Germanicarum magna lux Kalendarum;
Tarpeja summi saxa dum patris stabunt:
Dum voce supplex, dumque thure placabit
Matrona divæ dulce Juliae numen:
Manebit altum Flavie decus gentis,
Cum Sole, & astris, cumque luce Romana.
Invieta quidquid condidit manus, cælum est.

INTERPRETATIO.

DUM Janus commodabit hyemes, Do-
mitianus autumnos, Augustus æsta-
tes; dum magnus dies Kalendarum Ger-
manicarum tibi vendicabit ingens nomen
Rheni subacti: dum saxa Tarpeja summi
Jovis manebunt: dum matrona voce sup-

plex, & dum thure placabit suave No-
men divæ Juliae: summus bonus Flavie
familia durabit cum sole & sideribus, &
cum gloria Romana. Quicquid edificavit
manus invicta, cælum est.

N O T A.

Dum Janus hyemes.) Janus nomen
imposuit mensi Januario, qui pro hye-
me; Domitianus Octobri, qui pro au-
tumno; Augustus Augusto, antea Sextili,
qui pro æstate sumitur: hoc est, quamdiu
erunt illæ anni tempestates, tandiu gen-
tis Flavie templum durabit. De quo
Suetonius in Domitiano cap. 17.

Germanicarum.) hoc est primus dies
Septembris, quem, & Octobrem ex ap-
pellationibus suis Germanicum, Domi-
tianumque transnominavit Domitianus.
Suetonius cap. 13. in Domitiano.

Tarpeja.) hoc est, dum durabit Capi-

tolium.

Matrona diva.) Juliam Titi nempe
filiam perditæ amavit Domitianus, teste
Suetonio in Domitiano cap. 22. quam
mortuam ut deam coli jussit.

Dulce numen.) id est carum Domi-
tiano, aut Romanis ipsis gratum atque
optabile. Legunt alii,

Matrona dives dulce Julium Numen.
Prior lectio anteposenda videtur.

Altum decus.) hoc est, superbam il-
lud templum.

Cælum est.) hoc est immortale,
atque æternum ut cælum.

Ad Domitianum,

de ejus ædificiis in honorem deorum. IV.

QUANTUM jam superis, Cæsar, cæloque dedisti,
 Si reperas, & si creditor esse velis;
 Grandis in ætherio licet auctio fiat Olympo,
 Coganturque dei vendere quidquid habent;
 Conturbabit Atlas, & non erit uncia tota,
 Decidat tecum qua pater ipse deum.
 Pro Capitolinis, quid enim tibi solvere templis,
 Quid pro Tarpejæ frondis honore potest?
 Quid pro culminibus geminis matrona Tonantis?
 Pallada prætereo: res agit illa tuas.
 Quid loquar Alciden, Phœbumque, piosque Laconas:
 Addita quid Latio Flavia templa polo?
 Expectes, & sustineas, Auguste, necesse est:
 Nam tibi quod solvat, non habet arca Jovis,

INTERPRETATIO.

O Cæsar, si reposes quantam jam donasti diis & cælo, & velis esse creditor: quamvis magna auctio fiat in Olympo ætherio, & superi cogantur vendere omnia sua bona: Atlas conturbabit, nec eris integra uncia, qua genitor deorum transigat tecum. Quid enim potest tibi reddere pro templis Capitolinis, quid pro

gloria Tarpejæ frondis? Quid uxpr Jovis pro geminis delubris? Omisso Minervam: illa procurat tua negotia. Quid commisitata Hercules atque Apollinem, & pios Laconas: quid templa Flavia addita Latii polo? O Auguste, oportet te expectare & supersedere: nam arca Jovis non habet unde solvat tibi.

NOTÆ.

Auctio.] Quæ publica est venditio, in qua pretium ab emptoribus certatim augetur: hoc est, licet hæstæ subsiciantur bona deorum & deorum, & sic publice vendantur, pecunia tamen inde collecta non sufficit ut te creditorem dimittant.

Conturbabit Atlas.] Atlas, qui cælum humeris gestat, proscrit cælum, nec unciam seu duodecimam debitorum partem colligit: uncia pars est duodecima assis, qui pro integro debito accipitur. Conturbare significat dissipare. Farnabius interpretatur se conturbabit, cedit foro. Bud. cælum totum tibi decequet.

Pro Capitolinis.] Capitolium incensum restituit Domitianus.

Quid pro Tarpejæ.] Vide epig. 54. lib. 4. in honorem Jovis Capitolini ludos instituit Domitianus, in quibus lau-

rea & coronæ quernæ dabantur. Suetonius in Domitiano cap. 5.

Quid pro culminibus.] Ex his verbis colligere est Junoni duo templa consecrasse Domitianum.

Pallada prætereo.] quam superstitione coluit, in ejus honorem quinquatria instituit. Suetonius in Domitiano.

Res agit:] hoc est, Numen est tibi familiare: cum tibi serviat Minerva, ab ea debitum exigere non oportet.

Quid loquar Alciden.] Herculi templum erexit: & Phœbi forte, sic Castoris & Pollucis templum incendio absumptum restituit. Suetonius in Domitiano cap. 5. *Plurima & amplissima incendio absumpta restituit:* templa nempe. Laconas pios dixit, quod Castor & Pollux Lacœnæ Ledaæ filii alternatim

vivant . De his supra.

Templa polo.] Quæ culmine cælum tangere viderentur, epig. 23. infra, & epig. 51. lib. 10. Alii loquunt *Latia fora*

quod juxta forum, ut ajunt, extructum esset Flavix gentis templum, de quo epig. 2. supra.

V.

In Paullam

infamem. VI.

NUBERE vis Prisco, non miror, Paulla: sapiſſi.
Ducere te non vult Priscus: & ille sapit.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Paulla, cupis nubere Prisco; sapiſſi. Priscus non vult ducere te: & ille sapit.*

N O T A.

Paulla.] De qua epig. 75. lib. 1. nubere volebat Prisco nobili sane & diviti.

Ad Domitianum,

quod mares castrari edicto prohibuisset, atque adulteria sustulisset. VII.

TIBI summe Rheni domitor, & parens orbis,
Pudice princeps, gratias agunt urbes:
Populos habebunt: parere jam scelus non est.
Non puer avari sectus arte mangonis
Virilitatis damna moeret ereptæ:
Nec quam superbus computet stipem leno,
Dat prostituto misera mater infanti,
Qui nec cubili fuerat ante te quondam
Pudor, esse per te cæpit & lupanari.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Summo victor Rheni, & pater orbis, caste princeps, urbes tibi agunt gratias: frequentabuntur: jam non est crimen gignere. Puer castratus arte mangonis avari non lugeat amplius jacturam*

ereptæ virilitatis: nec infornata genitrix dat infanti prostituto stipem, quam numeret leno arrogans. Tua opera cæpit esse verecundia in lupanari, quæ olim ante te nec fuerat in tore nuptiali.

N O T A.

Pudice.] Quod adulteria prohibuisset.
Populos habebunt.] Infanda enim libido tuo edicto sublata est.

Parere jam.] Quia non sunt amplius adulteria. Vide epig. 67. lib. 6.

Non puer.] Vide epig. 2. & 4. lib. 6.

Lenæ prostituto.] Prostitutos quip-

pe infantes a matribus conducebant lenones.

Qui nec cubili.] hoc est, sublatis adulteriis non solum pudica sunt matrimonia, sed & pudor est in lupanari, ubi jam non licet prostituere pueros.

In Afrum
superbum. VIII.

DICERE de Libycis reduci tibi gentibus Afer
Continuis volui quinque diebus ave.
Non vacat, aut dormit, dictum bis, terque reverso.
Jam satis est: non vis, Afer, avere, vale.

I N T E R P R E T A T I O.

O Afer quinque diebus consecutis volui dicere salutem tibi reverso ex Africa. Responsum est mihi reverso bis. *O ter: non vacat, vel dormis. Jam sufficit: O Afer, non vis avere: vale.*

N O T A E.

Non vis avere.] hoc est, si non vis ut tibi salutem dicam, vale, hoc est, morere, epig. 67. lib. 5.

Ad Domitianum,
quod infantes prostitui vetuerit. IX.

TAMQUAM parva foret sexus injuria nostri,
Fœdandos populo prostituisse mares;
Jam cunæ lenonis erant, ut ab ubere raptus;
Sordida vagitu posceret æta puer:
Immatura dabant infandas corpora pœnas.
Non tulit Ausonius talia monstra pater,
Idem qui teneris nuper succurrit ephebis,
Ne faceret steriles fræva libido viros.
Dilexere prius pueri, juvenesque senesque:
At nunc infantes te quoque, Cæsar, amant.

I N T E R P R E T A T I O.

Quasi esset parva injuria sexus nostri, prostituere populo mares contaminandos: jam cunabula pertinebant ad lenonem, ut puer ereptus ab ubere peteret turpem pecuniam suæ vagitu. Corpora immatura luebant pœnas infandas. *Pater Italia non passus est talia portenta: idem qui nuper subornat delicatis pueris, ne crudelis libido faceret steriles viros. Pueri, juvenes, amantem se quosque; sed nunc, o Cæsar, infantes etiam diligunt te.*

N O T A E.

Tamquam parva.] hujus epigrammatis idem est argumentum ac epig. 6. supra.

Jam cuna.] Alii cura.

Ausonius pater.] Domitianus.
Succurrit ephebis.] Ne castrarentur: supra epig. 6. & epig. 2. lib. 6.

Ad Bithynicum
captatorem. X.

NIL tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
Annua, si memini, millia sena dabas.
Plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli:
Annua legavit millia sena tibi.

INTERPRETATIO.

O Bithynice, Fabius nihil tibi legavit, Bithynice, noli conqueri: tibi legavit sex
cur tu donabas sex millia annua, & millia annua.
memini. Ille nulli donavit plus: **O** Bi-

NOTÆ.

Annua legavit.] Quæ tu quotannis solebas illi donare, ut tibi eum concilia-
res: nam deinceps nihil donabis.

In Cantbarum
parasitum. XI.

COENES, Cantbare, cum foris libenter;
Clamas, & maledicis, & minaris.
Deponas animos truces, monemus:
Liber non potes, & gulosus esse.

INTERPRETATIO.

O Cantbare, cum libenter canes foris: Suademus exuas mentem ferocem: nequis
vociferaris, & obreectas, & minaris. esse libet, neque bellus.

NOTÆ.

Liber non potes.] Etenim parasitus. *Liber eris, canare foris, si Maxime,*
debet iis, a quibus invitatur, blandiri. *molis,*
Lib. 2. epig. 53.

De Eario Domitiani

puero, cujus nomen delicatum molliori versu celebraret,
nisi contumaces syllabæ repugnarent. XII.

NOMEN cum violis, rosisque natum,
Quo pars optima nuncupatur anni,
Hyblam quod sapit, Atticosque flores,
Quod nidos olet alitis superbæ:
Nomen nestare dulcius beato,
Quo mallet Cybeles puer vocari,
Et qui pocula temperat tonanti:
Quod si Parrhasia sonas in aula,
Respondent Veneres, Cupidinesque.
Nomen nobile, molle, delicatum

Versu

Versu dicere non rudi volebam :
Sed tu Syllaba contumax repugnas .
Dicunt Earinon tamen poetæ ,
Sed Græci , quibus est nihil negatum ,
Et quos ἀπὲς ἀπὲς decet sonare :
Nobis non licet esse tam disertis ,
Qui Musas colimus severiores .

I N T E R P R E T A T I O .

O Nomen natum cum violis & rosis ,
quo denominatur optima pars anni ,
quod redolet Hyblam & flores Asticos ,
quod olet nidos avis superba : O nomen
suavius felici noctare , quo appellari mal-
les puer Cybeles , & qui miscet pocula
Jovis : quod si loquaris in aula Palatina ,
Gratia , & Cupidinos respondent : vole-

bam celebrare tenero carmine nomen gla-
rum , tenerum , delicatum : at tu , o syl-
laba contumax , adversaris . Nihilami-
nus poeta dicunt Earinon , at Græci , qui-
bus concessum est quidlibet : & quibus
convenit dicere ἀπὲς ἀπὲς : non est con-
cessum nobis esse tam eloquentibus , qui
venerant Musas severiores .

N O T E .

De Earino .] ἔαρ Latine ver ; Eari-
nus ergo vernus est , cuius tres primæ
syllabæ breves non possunt ingredi te-
nerum versum .

Pars optima .] Ver enim pulcherrima
est anni tempestas , quæ nempe violæ &
rosæ , atque omne florum genus nascitur .

Hyblam .] Montem Siciliæ , ubi mul-
ti flores , unde melle abundat .

Asticosque flores .] Quos delibant apes
in Hymeto Atticæ monte .

Alitis superba .] hoc est , phœnicis ,
Vide epig. 55. lib. 6. & epig. 86.

Cybeles puer .] Atyis nempe , de quo
lib. 2. epig. 86.

Et qui pocula .] Ganymedes scilicet .
Respondent .] hoc est , cum tu loque-
ris , omnis suavitas atque elegantia fluit
ab ore tuo .

Earinon tamen .] Cuius primam bre-
vem producant Græci poetæ .

ἀπὲς ἀπὲς .] hoc est , o Mars , o Mars ,
Homer. Iliad. s. in primo pede produ-
cit primam , in secundo corripit .

Nobis non licet .] Eadem licentia uti
nobis poetis Latinis non licet .

De eodem . XIII.

Si daret autumnus mihi nomen , ἀπὲς πύρος essem :
Horrida si brumæ sidera , χερσέπυρος .
Dictus ab æstivo Δέπυρος tibi mense vocarer .
Tempora cui nomen verna dedere , quis est ?

I N T E R P R E T A T I O .

Si ducetem nomen ab autumnno , autu-
mnalis essem ; si ab horridis astris hye-
mis , hybernus . Denominatus ab æstivo

mense appellarer a te æstivus . Quis
qui nomen duxit a verno tempore ?

N O T E .

Tibi mense .] Alii legunt mihi , minus
bene : idem est argumentum ac præce-
dentis epigrammatis .

Quis est .] indignus nimirum , hoc est
vernus .

De eodem. XIV.

NOMEN habes, teneri quod tempora nuncupat anni,
 Cum breve Cecropiæ ver populantur apes.
 Nomen, Acidalia meruit quod arundine pingi,
 Quod Cytherea sua scribere gaudet acu.
 Nomen, Erythræis quod litera facta lapillis,
 Gemma quod Heliadum pollice trita notet.
 Quod penna scribente grues ad sidera tollat
 Quod decet in sola Cæsaris esse domo.

INTERPRETATIO.

Tibi nomen est, quod denominas tempora anni teneri, cum apes *Assica* depascunt caducos flores veris. Nomen quod meruit pingi calama *Veneris*, quod scribere sua acu latatur *Venus*. Nomen

quod signet litera composita gemmis, & succinum attritatum manibus *Heliadum*. Quod penna scribente attollant grues ad astra, quod dignum est existere in solis adibus *Cæsaris*.

NOTÆ.

Nomen habes.] Vide duo præcedentia epigrammata: Earini nomen a vere deductum est.

Cum breue.] hoc est, flores veris, qui breviter marcescunt, epig. 46. lib. 2. idem dixit.

Acidalia meruit.] *Venus Acidalia* dicta est epig. 13. lib. 6. quæ cum veri prædeat flores variis coloribus pingere fertur.

Nomen Erythræis.] *Uniones*, & margaritas intellige, quæ in *Erythrizo* seu rubro mari reperiuntur, epig. 38. lib. 5.

Gemma quod Heliadum.] *Succinum* intellige, quod tritum manibus suaviter olet, epig. 59. lib. 4. egimus de fo-

roribus *Phaetontis*, seu *Heliadibus*.

Flentibus Heliadum ramis dum vitæ per serpente,

Fluxit in obstantem succina gemma feram.

Quod penna scribente.] Grues, inquit interpretes, gregatim volando literam *Y* efficiunt, quæ affinitatem habet cum latina litera *V* veris scilicet prima litera. Vide epig. 75. lib. 13. Alii forte melius legunt, penna stridente, suo enim adventu veris quoque adventum hunciant, & celebrant grues, atque ita Earini nomen, a vere deductum videntur pariter celebrare. Iudicet lector.

In fideles amicos. XV.

HUNC, quem cœna tibi, quem mensa paravit amicum,
 Esse putas fidæ pædus amicitiae?
 Aprum amat, & mulos, & fumen, & ostrea; non te.
 Tam bene si cœnem, noster amicus erit.

INTERPRETATIO.

AU credis esse posses fidæ amicitia mulos, & fumen, atque ostrea; non te. hunc, quem amicum cœna, quem si tam laute cœnem, noster erit amicus. tibi conciliavit mensa? diligis aprum, &

NOTÆ.

Hunc quem.] Imo gulosus non amicus est. Eris, alii eris.

De Chloë,

quæ septem maritos extulerat. XVI.

INSCRIPSIT tumulo septem celebrata virorum,
 Se fecisse Chloë: quid pote simplicius?

IN-

INTERPRETATIO.

Famosa Chloë inscripsit sepulcro septem maritorum, se fecisse: quid potest operius?

NOTA.

Celebrata.] Solemnia busta intelligit Domitius, sed sane epithetum est quod refertur ad Chloë: hoc est famosa Chloë, unde alii legunt *foeterata*: hæc nempe erat inscriptio tumuli. *Chloë fecit.*] epitaphium nempe, vel tumulum septem maritis; quos ab ea sublatos veneno intelligit poeta.

De coma Earini

oblata Æsculapio. XVII.

CONSILIUM formæ speculans, dulcesque capillos
Pergameo posuit dona sacrata Deo,
Ille puer tanto domino gratissimus aula,
Nomine qui signat tempora verna suo.
Felix, quæ tali censetur munere tellus,
Nec Ganymedes mallet habere comas.

INTERPRETATIO.

Ille puer in palatio jucundissimus tanto domino, qui notat verna tempora suo nomine, obtulit Deo Pergameo munera sacra, speculum consilium pulchritudinis, & suæven cesariæ. O beatum solum quod decoratur tali dono, nec mallet habere capillos Ganymedis.

NOTA.

Consilium formæ.] Earinus Domitiani puer, de quo supra, detonsam suam comam pro antiquorum more misit Æsculapio Deo patriæ; nam Pergamens erat Earinus. Legit Papinium lib. 3. Sylvarum in Sylva quæ inferibitur *Coma Earini*: Pergamus vero urbs fuit Phrygiæ, ubi colebatur Æsculapius. Speculum autem consilium formæ dicitur, quod consulatur ad ornandam formam.

Domino gratissimus.] hoc est, quem Domitianus amabat præ ceteris omnibus pueris sui palatii. Legunt alii *ille puer tota.* Alii, *iste puer tanto domino gratissimus aula.* quæ lectio non contemnenda videtur. *Nomine qui.*] Earinus enim a vese nomen deduxit.

Ad Æsculapium,

de eadem Earini coma. XVIII.

LATONÆ venerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras pensa, brevesque colos:
Hos tibi laudatos dominorum voce capillos
Ille tuus Latia misit ab urbe puer.
Addidit & nitidum sacratis crinibus orbem,
Quo felix facies iudice tota fuit:
Tu juvenile decus ferva, ne pulchrior ille
In longa fuerit, quam brevior coma.

INTERPRETATIO.

O Colende nepos Latonæ, qui lenibus & breves colos: tuus ille puer ab urbe herbis morayis flamina Parcarum, Romana misit ad te curam potestatis & auge voce.

voce dominorum. Adjunctis quoque sacris capillis splendendum orbem, qua arbitratoris vultus fuit venustus. Tu conserva

ipsi venustatem juvenentis, ne ille formosior fuerit in longae casar, quam in breviori.

N O T A.

Latona venerande.] Latona peperit Apollinem, ex quo & Coronide Nympha natus est Æsculapius medicinz inventor.

Parcarum exoras.] Ab Æsculapio enim Hippolytum vitæ restitutum fabulantur poetæ: de Parcis quæ hominum fata moderantur jam sæpius dictum.

Ille tuus.] Earinus quippe Perga-

meus erat, epig. præcedenti.

Addidis Crinidum.] Speculum, quod consilium formæ vocavit superiori epig. judicem appellat & quidem incorruptum, nam acceptam formæ speciem sincere reddit.

Tu juvenila.] hoc est, o Æsculapi fac ut Earinus tam formosus sit tonsus, quam fuerit antea intonsus.

Ad Casarcum Domitianum.

a quo aquæ Martiæ venam petit ad irrigandam domum. XIX.

EST mihi, sitque precor longum te, præside, Caesar, Rus minimum: parvi sunt & in urbe Lares.

Sed de valle brevi, quas det sitientibus hortis

Curva laboratas antlia tollit aquas.

Sicca domus queritur nullo se rore foveri,

Cum mihi vicino Martia fonte sonet.

Quam dederis nostris, Auguste, Penatibus undam,

Castalis hæc nobis, aut Jovis imber erit.

I N T E R P R E T A T I O.

O Caesar, est mihi villa minima, & opto ut sit, te diu imperante; sunt etiam in urbe exigue ades. At curva antlia offert ex valle brevi aquas, magno labore, quibus irriget hortos aridos. Ades

arida exoptulant nullo se rore irrigari, cum aqua Martia mihi obstrepat vicino fonte. O Auguste, quam aquam concesseris nostris adibus, existimabo hanc Castaliam, aut pluviam Jovis.

N O T A.

Est mihi.] De suburbano Martialis prædio jam dictum est, epig. 61. lib. 8.

Curva laboratas.] Antlia erat machina, qua magno labore aquæ hauriebantur a verbo *antlia* haurio, alii *cara*.

Martia.] De qua egimus lib. 6. epig. 41.

Castalis hæc nobis.] hoc est, illa aqua æque mihi grata erit, ac si e fonte Musarum aut ab ipso Jove daretur; imbrem aureum, in quem conversus fuit Jupiter cum adiit Danaen, forte intelligit. De aqua Castalia epig. 21. lib. 7.

In Sabellum
parasitum. XX.

LAUDAS balnea versibus trecentis
Cœnantis bene Pontici, Sabelle.
Vis cœnare Sabelle, non lavari.

I N T E R P R E T A T I O.

O Sabelle, trecentis carminibus celebras balneum Pontici cœnantis laute. O Sabelle cupis cœnare, non lavari.

N O T E.

Laudat balnea.) Non quod illa probabat, sed quod cœnam captabat, epig. 14. lib. 2.

Ad Domitianum,
de templo Flaviz gentis condito eo in loco
ubi natus est. XXI.

HÆc quæ tota patet, tegiturque & marmore, & auro,
Infantis domini conscia terra fuit.
Felix quæ tantis sonuit vagitibus, & quæ
Vidit reptantes, sustinuitque manus.
Hic steterat veneranda domus, quæ præstitit orbi,
Quod Rhodos, astrifero quod pia Creta polo.
Cretenses texere Jovem crepitantibus armis,
Semiviri poterant qualia ferre Phryges.
At te protexit superum pater, & tibi Cæsar
Pro jaculo & parma, fulmen & Ægis erat.

I N T E R P R E T A T I O.

HÆc tellus quæ facilis aditu tota te-
gitur & marmore, & auro fuit conscia
domini infantis. Beata quæ sonuis tantis
vagitibus, & quæ spectavit & fulsisit ma-
nus reptantes. Hic venerabiles ades stete-
runt, quæ dederunt mundo, quod Rhodos,

& quod pia Creta celo stellifero. Creten-
ses tuisi sunt Jovem armis crepitantibus,
qualia portare volebant semiviri Phryges.
Sed, o Cæsar, genitor deorum defendis te,
atque habebas fulmen, & Ægida pro
relo & scuto.

N O T E.

Hæc quæ tota patet.) Illic enim con-
ditum est templum Flaviz gentis mar-
moreum atque inauratum, quod possunt
omnes adire.

Infantis domini.) hic locus nascentem
Domitianum excepit.

Quæ præstitit.) Domitianum Deum, ut
Rhodus Neptunum, & Creta Jovem
quem aluit, quamobrem pia dicitur
epig. 1. lib. 4.

Cretense.) Alii *Curetes*. Jovem clam
subductum Saturno aluerunt in Creta in-
sula. Hanc fabulam lege apud Natalem
Comitem lib. 9. cap. 7. & Lucretium
lib. 2. ubi de Curetibus sic loquitur:

— — — qui Jovis illum
Vagitem in Creta quondam occultas-
se feruntur,
Cum pueri circum puerum pernice
chorea
Armati in numerum pulsant ari-
bus æra.

Semiviri.) Corybantes seu Curetes Cy-
beles comites castrati ex Phrygia orti,
epig. 71. lib. 1. & epig. 90. lib. 3.

At te protexit.) Vitelliano bello deli-
tescentem in Capitolio. Suetonius in
Domitiano. De Ægide dictum epig. 1.
lib. 7.

Ad Aufum,
de puero quem dato agro emerat Artemidorus. XXII.

ARTEMIDORUS habet puerum. sed vendidit agrum:
Agrum pro puero Calliodorus habet.
Dic, uter ex istis melius rem gesserit, Aufe?
Artemidorus amat, Calliodorus arat.

I N T E R P R E T A T I O .

Artemidoro puer est: at vendidis fulueris suis rebus? Artemidorus amat, agnum: Calliodoro ager est pro puer. Calliodorus amat.
10. Dic, Aucte, uter ex istis melius con-

Ad Pastorem,

se divitias expetere ut donare, atque ædificare possit. XXIII.

CREDIS ob hoc me, Pastor, opes fortasse rogare,
Propter quod vulgus, crassaque turba rogat:
Ut Setina meos consumat gleba ligones,
Et sonet innumera compede Tusculus ager:
Ut Mauri Libycis centum stent dentibus orbes,
Et crepet in nostris aurea lamina toris:
Nec labris nisi magna meis crystallæ terantur,
Et faciant nigras nostra Falerna nives:
Ut canusinatus nostro Syrus assere fudet,
Et mea sit culto sella cliente frequens:
Æstuet ut nostro madidus conviva ministro,
Quem permutatum nec Ganymede velim:
Ut lutescentia linat Tyrias mihi mula lacernas,
Est Massyleum virga gubernet equum.
Est nihil ex istis: superos, ac sidera testor.
Ergo quid? ut donem, Pastor, & ædificem.

I N T E R P R E T A T I O .

O Pastor, putas forte me petere divitias ea de causa propter quam vulgus & crassa turba petit: ut vites Setina consumant ligones meos, & Tusculi agri strepant multis compedibus: ut mensæ ex Mauritania fulsiantur centum dentibus eburneis, & aurea lamina sonet in nostris lectis: nec terantur meis labris nisi ingentia crystallæ, & nostra Falerna infuscent nives: ut Syrus canusinatus su-

des sub nostra lectica, & mea sella stipesur multis clientibus ornatis: ut ebrivus conviva urdeat nostrum famulum, quem nec permutatum velim Ganymede: ut mula luto aspersa mihi inquinet purpureas lacernas, & virga regat equum Massyleum. Nihil opto ex his: testes adhibeo deos & astra, quid igitur? O Pastor, ut donem & ædificem.

N O T A .

Pastor.) Forte is est cuius mentionem facit Plinius junior epist. 18. lib. 1.

Propter quod.) Ad luxum nempe & voluptates, plerique optant divitias.

Ut Setina.) Setia civitas Latii, ubi optimum vinum, epig. 64. lib. 4.

Innumera compede.) hoc est ut innumeri servi compedibus vincti opus faciant in meis Etruriæ agris.

Ut Mauri Libycis.) hoc est mensæ allatæ ex Mauritania impositæ dentibus Libycis, id est dentibus eburneis elephantorum, quibus abundat Libya, epig. 43. lib. 2.

Tu Libycos ludis suspendis dentibus orbes.

70. centum. Forte refertur ad orbes.

Et crepet in.) Aurea nempe bractea lecti quibus accumbebant, ornabantur, epig. 33. lib. 8.

Crystallæ. Quæ apud Romanos summo erant in pretio.

Et faciant nigras.) Quia Falernum est nigrum, epig. 65. lib. 5.

Ut canusinatus.) hoc est, ut servi ex Syria missi vestibus induti ex lana canulina confectis, de qua epig. 127. & 129. lib. 14. Su-

Sudent sub aspero.) id est, subleſiciz ligno prominenti, cui ſervi humeros ſubjiciunt: Canuſium vero Apulorum Dauniorum oppidum.

Tyrias mihi.) Ut mihi mula veſto veſtes purpureæ inquinentur.

Et Maſſyleum.) Maſſyli ſeu Numidæ

virga non frænīs regunt equos. Virgilius lib. 4. *Æneid.* Lucanus lib. 4.

Et gens qua nudo reſidens Maſſylia

Orā levi ſceſſit ſranorum neſcia virga, &c.

Ad Carum

viſtorem in ludis celebratis in honorem Minervæ. XXIV.

O Cui virgineo flavescere contigit auro,
Dic ubi Palladium ſit tibi, Care, decus?
Adſpicias en domini fulgentes marmore vultus,
Venit ad has ultro noſtra corona comas.
Albanæ livere poteſt pia quercus olivæ,
Cinxerit inviſtum quod prior illa caput.

INTERPRETATIO.

O Care, cui contigit flavescere auro virgineo, dic ubi poſueris ornamentum Palladis? Vides en faciem Domini ſplendentem marmore, noſtra corona ſponte ac-

ceſſit ad hos capillos. Pia quercus poteſt invidere Albanæ olive, quod illa prior circumdederit inviſtum caput.

N O T A.

O cui.) Querit a Caro ſuo amico, ubinam poſuerit auream coronam, qua donatus fuerat in ludis celebratis in honorem Minervæ, epig. 54. lib. 4. unde aurum virgineum dicitur, quaſi ab ipſa virgine Minerva donatum.

Adſpicias en.) Reſpondet Carus marmoreæ Domitiani ſtatue ſe impoſuiſſe ſuam coronam.

Albanæ livere.) Subjungit Martialis:

querna corona quam ſolet ferre Imperator, epig. 82. lib. 8. poterit invidere huic olive Albanæ, hoc eſt coronæ aureæ factæ in ſimilitudinem foliorum olive, quam tu, o Care, in Albano monte, ubi celebrabantur Quinquatria, reportavi, & qua coronavi ſtatuem Cæſaris: pia autem quercus dicitur, quod Jovi dicata ſit.

Ad eundem,

de ſtatuſ marmorea Domitiani. XXV.

QUIS Pallatinos imitatus imaginē vultus
Phidiacum Latio marmore viciſt ebur?
Hæc mundi facies, hæc ſunt Jovis ora ſereni:
Sic tonat ille Deus, cum ſine nube tonat.
Non ſolam tribuit Pallas tibi, Care, coronam,
Effigiem domini, quam colis, illa dedit.

INTERPRETATIO.

Quis Romano marmore ſuperavit ebur Phidiacum imitatus ſimulacro vultus Palatinos: hæc eſt facies mundi, hæc ſunt ora Jovis placidi: ſic ille De-

us tonat, cum tonat ſerenus. O Care, non tantum Minerva tibi conceſſit coronam; illa donaviſt quoque imaginem domini, quam venerariſ.

N O T A E.

Pallatinos vultus.) hoc est, quis statuarius Domitiani formam tam bene expressit, ut ipsum Phidiam colando ebore præstantem, de quo epig. 13. lib. 6. superaverit.

Hæc mundi.) hoc est illa imago marmore expressa nitet ut facies mun-

di, seu Sol meo iudicio.

Cum sine nube sonat.) hoc est, sine ira, quæ frontis serenitatem turbet.

Non solum.) Minerva dedit coronam de qua epig. præced. sed & hanc Domitiani statuum, cuius mirum artificium nulli potest nisi ipsi tribui.

In Afrum,

qui puerum suum a convivis adspici ægre ferebat. XXVI.

D ANTEM vina tuum quoties adspeximus Hylum,
Lumine nos, Afer, turbidiore notas.
Quid rogo? quod scelus est mollem spectare ministrum?
Adspicimus Solem, sidera, templa, deos:
Avertam vultus, tamquam mihi pocula Gorgon
Porrigat, atque oculos, oraue nostra tegam?
Trux erat Alcides: sed Hylam spectare licebat.
Ludere Mercurio cum Ganymede licet.
Si non vis teneros spectet conviva ministros:
Phineas invites, Afer, & Oedipodas.

I N T E R P R E T A T I O.

O Afer, quoties intui sumus Hylum tuum ministrantem vina, conjicis in nos torvos oculos. Quid quæso? Quod crimen est intueri tenerum famulum? insuemur Solem, astra, templa, numina: an avertam faciem, quasi Medusa mihi

ministret pocula, & velabo oculos, atque os? Hercules erat atrox: at fas erat aspicere Hylam. Concessum est Mercurio jocari cum Ganymede. Si non vis, ut conviva intueatur molles famulos, o Afer, invites Phineas, atque Oedipodas.

N O T A E.

Avertam vultus) hoc per ironiam dicit poeta. Vide epig. 98. lib. 10.

Gorgon.) hoc est Medusa, quæ aspectu suo homines in lapides convertibat, cujus historia satis nota

Sed Hylam.) Herculis puerum, de quo egimus epig. 49. lib. 5.

Cum Ganymede.) Jovis puero.

Phineas.) Accusativus est Græcus: Phineus duas uxores duxit, secundæ suasu susceptos ex priore liberos excæcavit, quam ob causam & ipse a diis excæcatus est. Oedipi vero historia nota est ex Euripide in Phœnissis, qui cognitis suis sceleribus sibi ipse oculos effodit. Sensus est: O Afer, invites cæcos.

De Nerva

egregio poeta. XXVII.

A UDET facundo qui carmina mittere Nervæ,
Pallia donavit Glaucina, Cosme, tibi.
Pæstano violas, & cana ligustra colono,
Hyblæis apibus Corsica mella dabit.
Sed tamen & parvæ nonnulla est gratia Musæ:
Appetitur posito vilis oliva lupo.
Nec tibi sit mirum, modici quod conscia vatis
Judicium metuat nostra Thalia tuum.

Ipse

Ipsæ tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Lascivum juvenis cum tibi lussit opus.

INTERPRETATIO.

Qui audez mittere versus diserto Ner-
væ, o Cosme, tibi dedit pallia Glau-
cina. Donabit violas, atque alba ligu-
stra colono Pæstano, & mella Corsica Hy-
blais apibus. Sed nihilominus tennes ver-
sus placent aliquo modo: vilis oliva ap-

pesitur lupo apposito. Nec mireris quod
nostra Thalia conscia poetæ mediocris si-
meat iudicium tuum. Ipse quoque Nero
fertur veritus tuas aures, cum juvenissi-
bi recitavit opus lascivum.

N O T E.

Nervæ.) Cuius versus jam laudavit
epig. 70. lib. 8. & Plinius junior epist.
3. lib. 5.

Pallia Glaucina.) Glauci coloris ves-
tes, quæ viles habebantur, mittit Co-
smo purpureas habenti. Nescio an hic sit
Cosmus de quo lib. 1. epig. 88. & lib.
4. epig. 53.

Pæstano.) Ager Pæstanus omni flo-

rum genere abundavit, epig. 38. lib. 5.
Corsica mella.) Amari nempe sapo-
ris, de Hybla. Epig. 87. lib. 7.

Pesito lupo.) Pilce delicato. *Villis*,
alii *jugis*.

Nec tibi.) Nervam alloquitur, cujus
aurem censoriam timebat ipse Nero,
epig. 70. lib. 8.

XXVIII.

Epitaphium Latini
excellētis mimi. XXIX.

DULCE decus scenæ, ludorum fama, Latinus
Ille ego sum, plausus, deliciæque tuæ;
Qui spectatorem potui fecisse Catonem,
Solvere qui Curios, Fabriciosque graves.
Sed nihil a nostro sumsit mea vita theatro;
Et sola tantum scenicus arte feror;
Nec poteram gratus domino sine moribus esse;
Interius mentes suspicit ille deus.
Vos me laurigeri parasitum dicite Phœbi,
Roma sui famulum dum sciat esse Jovis.

INTERPRETATIO.

Ille ego sum Latinus, suave ornamen-
tum scenæ, fama ludorum, plausus,
& tua voluptas: qui potuissim allicere
Catonem ad spectacula, & recreare Cu-
rios atque austeros Fabricios. At mores
mei nihil acceperunt a theatro, & mimus

dicor sola tantum arte: nec poteram pla-
cere domino sine moribus castis: ille deus
penitus insuetur mentes. Vos vocate me
parasitum laurigeri Phœbi, dum Roma
teneat me esse servum sui Jovis.

N O T E.

Latinus.) Temporibus Domitiani mi-
mus celebris, epig. 5. lib. 1.

Fecisse Catonem.) Virum nempe om-

nium gravissimum lib. 1. epig. 3.

Solvere qui.) hoc est, risum excita-
re Curiis & Fabriciis viris gravissimis;

Ff de

de quibus Livius, & passim alij.

Sed nihil.) hoc est, gestu quidem lascivus fui, at moribus probus, sic Martialis de se ipso, epig. 5. lib. 1.

Lasciva est nobis pagina, vita proba est.

Et sola arte.) Moribus enim probus sum.

Ille deus.) Domitianus.

Parasitum dicite Phæbi.] Turnebus lib.

21. cap. 24. mimi & histriones dicti sunt parasiti Apollinis: aliquando parasitos Apollinis interpretatur Verrius. mimos secundarum partium, quod ludis Apollinaribus in mimis fere essent parasiti illarum partium actores, &c.

Roma sui.) hoc est, dum sciat Roma me exercuisse artem scenicam propter Domitianum deum, non autem propter alios.

Epitaphium Philænis

vetulæ. XXX.

SÆCULA Nestoræ permensa, Philæni, senectæ,
 Rapta es ad infernas tam cito Divis aquas?
 Euboicæ nondum numerabas longa Sibyllæ
 Tempora; major erat mensibus illa tribus.
 Heu quæ lingua silet! non illam mille catasta
 Vincebant, nec quæ turba Serapin amat:
 Nec matutini cirrasta caterna magistri,
 Nec quæ Strymonio de grege ripa sonat.
 Quæ nunc Thessalico Lunam deducere rhombo,
 Quæ sciet hos illos vendere lena toros?
 Sit tibi terre levis, mollique tegeris arena,
 Ne tua non possint cruere ossa canes.

INTERPRETATIO.

O Philæni, permensa sæcula senectutis Nestoræ tam velociter rapta es ad undas Stygias Plutonis! Nondum numerabas longos annos Sibyllæ Euboicæ: illa major erat tribus mensibus. Heu quæ lingua tacet! mille catasta non superabant illam, nec turba quæ diligit Serapin: nec

caterva crispæ matutini magistri, nec ripa quæ reboat clangoribus gregis Strymonii. Quæ lago nunc sciet. rhombo, Thessalico accipere Lunam, quæ lena vendens hos & illos toros? Experiaris terram levem, & tegeris molli arena, ut canes valeant ef- fodere tua ossa.

NOTÆ.

Nestoræ permensa.) hoc est, quæ attigisti annos Nestoris, qui nonaginta annos vixit, ut diximus alibi: de Philæni vero epig. 66. lib. 7.

Tam cito.) hoc est, tam mature; per ironiam, hoc dicit poeta.

Euboicæ Sibyllæ.) hoc est, Cumana, de qua Virgilius ecloga 4. quæ a Phœbo impetraverat, ut tot annos viveret, quot arenarum corpuscula manu capere posset. Ovidius 14. Met.

Major erat.) Fingit poeta tribus tantum mensibus minus Sibyllæ vixisse hanc vetulam.

Lingua silet.) loquacissima fuisse plaudat. Alii silet.

Mille catasta.) De catasta lignea machina, epig. 29. lib. 6. ubi servi natura sua loquacissimi venales exponebantur.

Turba Serapin.) Deum Egyptiorum, cujus solemnia festa celebrabant Egyptii magnis clamoribus. Strabo lib. 17.

Nec matutini.) hoc est nec pueri, qui summo mane magistrum adibant. Juvénalis sat. 7. alloquens magistrum:

Dummodo non pereat mediâ quod noctis ab hora

Sediti, quæ nemo faber, quæ nemo sedebat,

Qui, doctus, obliquo lanam deducere ferro: &c.

Strymonio de grege.) Strymon fluvius est

est Thraciæ; ad quem multe sunt grues.
Virgilius 1. Georg.

Strymonique grues:
quæ gregatim vivere solent.
Theſſalico.) Theſſalia olim beneficiis
atque incantationibus fuit famoſa. *Rhom-*
bis turbo erat, quæ in orbem ægebant
veneficæ. Theocritus in Pharmaceutria,

Horatius epod. ode 17.

Canidæ pæce vocibus tandem ſactis,
Cisumque vtro ſolve, ſolve turbinem.
& noſter poeta lib. 12. epig. 57.
Lenæ.) A morum eſt conciliatrix.
Sit tibi.) De hac bene precandi mor-
tuis formula dictum epig. 89. lib. 1. quam
in diram imprecationem vertit.

De Antiſtio Ruſtico,
cujus mortem & lacrymas uxoris ejus deſcribit. XXXI.

CAPPADOCUM ſævis Antiſtius occidit oris
Ruſticus: o triſti crimine terra nocens!
Rettulit oſſa ſinu cari Nigrina mariti,
Et queſta eſt longas non ſatis eſſe vias:
Cumque daret ſanctam tumulis, quibus invidet, urnam,
Viſa ſibi eſt rapto bis viduata viro.

INTERPRETATIO.

Antiſtius Ruſticus interitæ crudelibus
regionibus Cappadocum: O tellus rea
diri ſceleris! Nigrina ſinu reportavit oſſa
dilecti conjugis, & doluit iter non eſſe

ſatis longum: & cum conſideres ſanctam
urnam ſepulcris, quibus invidet, ſibi
viſa eſt bis orbata rapto conjuge.

N O T A.

Cappadocum.) Impiæ Cappadocum
terram dixit, epig. 85. lib. 6.
Et queſta eſt.) Quamvis ex Cappa-
docia longum eſſet iter Romam, tamen
quia illic mariti reliquias tumulo con-
dere debebat Nigrina, cupiebat etiam
longius eſſe, ne tam cito reliquias,

quas ſinu fovebat, deponeret.
Quibus invidet.) Utpote qui con-
dunt ſuos amores.
Bis viduata.) Primo cum occidit ma-
ritum, & rursus cum ejus oſſa condere
coacta eſt.

De Vibii voto. XXXII.

CUM comes Arctoïs hæteret Cæſaris armis
Vibius, hanc Marti pro duce vovit avem.
Luna quater binos non tota peregerat orbes,
Debita poſcebat jam ſibi vota deus.
Ipſe ſuas anſer lætus properavit ad aras,
Et cecidit ſanctis hoſtia parva focis.
Oſto vides patulo pendere numismata roſtro
Alitis? hæc extis condita nuper erant.
Quæ litat argento pro te, non ſanguine, cæſa
Viſtima, jam ferro non opus eſſe docet.

INTERPRETATIO.

Um Vibius comitaretur arma Sar-
matia Cæſaris, pro Imperatore vo-
vit Marti hanc avem. Luna nondum ab-

ſolverat oſto orbes, jam deus Mars pote-
bat vota ſibi debita. Ipſe anſer bilavis
feſtinavit ad ſua alatria, atque exigua
victima

victima cecidit sanctis focis. An cernis octo nummos pendere ex patenti vostro altari? hi nuper erant conditi praeordiis. Im-

molata victima, qua pro te litat argento, non sanguine, demonstrat jam non esse opus ferro.

N O T A.

Dum comes Arctis.) De expeditione Sarmatiae, quae est ad Septemtrionem, jam saepius dictum. Vide epig. 5. lib. 7. Vibii mentionem facit Suetonius in Domitiano cap. 3. Alii *Vebius*.

Vovis avem.) Anferem nempe Romani Imperii custodem, epig. 47. lib. 13.

Luna quater.) hoc est, nondum elapsi erant octo menses, quibus Sarmaticum bellum est confectum.

Ipsa suas anser.) Cum autem renitens ibat ad aras, quibus immolanda erat victima, omen infaustum erat.

Octo vides.) Ad Martis sane statuam posita fuit argentea anseris effigies, ex cuius rostro pendebant octo nummi, qui

octo menses in peragendo bello Sarmatico insumpti significarent.

Hec exsis.) Nempe anseris praeordiis condita erant numismata, dum bellum fieret.

Qua litat argenteo.) Intelligere videtur poeta, temporibus Domitiani argenteam aetatem rediisse, cum dicat, jam non opus esse ferro. Forte intelligit, non sanguine, nec pugna, sed argenteo a barbaris redemptam fuisse pacem, ut patet ex Dionis fragmento, inquit Raderus, quod significare videbatur victima: at hic sensus carminis intellectus Vibio sane & Martiali gravissimum damnum attulisset. Judicet lector.

XXXIII:

XXXIV.

*In laudem Domitiani,
de templo Flaviae gentis. XXXV.*

JUPPITER Idæi risit mendacia busti,
Dum videt Augusti Flavia templa poli.
Atque inter mensas largo jam nectare fusus,
Pocula cum Marti traderet ipse suo:
Respiciens Phœbum pariter, Phœbique sororem,
Cum quibus Alcides, & pius Arcas erat,
Cnossia vos, inquit, nobis monumenta dedistis:
Cernite quam plus sit Cæsaris esse patrem.

I N T E R P R E T A T I O.

Jupiter irrigit mendacia monumenti Cretensis, dum aspicit Flavia templa poli Augusti: atque inter mensas multo jam hausto nectare dum ipse porrigeret pocula suo Marti: intuitus Apollinem, simul

& sororem Apollinis, cum quibus erat Hercules, & pius Mercurius: Vos, ait, mihi extruxistis tumulum Cnossium, aspice, quam plus sit genuisse Domitianum.

N O T A.

Idæi busti.) Mendaces enim Cretes finxerunt Jovem interiisse, cui condiderunt tumulum, quem vocat poeta bustum Idæum, quod sane esset prope Idam Cretæ montem. Vide Callimachum in hymno Jovis. Illum vero tu-

mulum irridet Jupiter superbam intuitus templum, quod Domitianus in honorem suæ gentis extruxerat, epig. 2. supra.

Templa poli.) hoc est, templa altissima, epig. 4. supra. Legunt alii *eboli*. *Nectia*.

Nocturne fufus.) hoc est, madidus.
Es pius Arcas.) hoc est, Mercurius
 in urbe Cylleno vel Cyllene Arcadiæ
 monte natus, qui pius dicitur, quod deo-
 rum sacra instituit. Horat. ode 10. lib. 1.

Cernite quam plus.) Mihi nempe a
 vobis conditum monumentum Vespasia-
 ni tumulo multo inferius est, atque ita
 videtur optare Jupiter potius esse Domi-
 tiani, quam ceterorum deorum pater.

In Philomusum

narrantem semper aliquid novi, ut cœnam
 aucuparetur. XXXVI.

ARTIBUS his semper cœnam, Philomuse, mereris,
 Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.
 Scis quid in Arfacia Pacorus deliberet aula,
 Rhenanam numeras, Sarmaticamque manum.
 Verba ducis Daci Cattis mandata resignas:
 Victtricem laurum, quam venit, ante vides.
 Scis quoties Phario madeat Jove fusca Syene:
 Scis quora de Libyco litore puppis eat.
 Cujus Iuleæ capiti nascantur olivæ,
 Destinet ætherius cui sua sarta pater.
 Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me,
 Hac lege, ut narres nil, Philomuse, novi.

INTERPRETATIO.

O Philomuse, semper mereris cœnam his
 artibus, dum excogitas multa, & var-
 ias tamquam vera. Tenes quid consultet
 Pacorus in aula Arfacia, recensens copias
 Germanicas & Sarmaticas. Aperis verba
 ducis Daci commissa Cattis: vides victri-
 cem laurum priusquam veniat. Novisti

quoties nigra Syene perfundatur Ægyptia
 pluvia: novisti quot naves solvant ex li-
 tore Libyco. Cujus capiti nascantur olive
 Iuleæ, cui pater ætherius destinet suas co-
 ronas. Omite tua artificia, hodie cœnabis
 apud me, ea condicione, o Philomuse, ut
 nihil novi referas.

N O T E.

Pacorus.) Parthorum rex: *Aula* vero
Arfacia sic dicta est ab Arface Partho-
 rum rege.

Verba ducis Daci.) Cujus arcana per-
 inde tibi comperta esse garris, ac si il-
 lius literas Cattis scriptas resignavisses:
 Catti autem populi Germaniæ Visurgim,
 Daci vero Danubium incolebant. De
 his epig. 2. lib. 2.

Victtricem laurum.) hoc est victoriam
 futuram.

Phario Jove.) Jupiter sumitur pro me-
 dia aeris regione, ex qua imbres emit-
 tuntur. *Fusca Syene*, a colore incola-

rum: De hac urbe epig. 87. lib. 1. Illic
 perraro pluit.

Iuleæ olive.) hoc est, Scis nomina
 eorum qui in Quinquatribus victores co-
 ronandi sunt a Domitiano. *Iuleæ coro-
 na*, hoc est Cæsareæ, ab Ascanio co-
 gnomine Iulo Æneæ filio, a quo ortum
 se prædicabat Julius Cæsar.

Ætherius pater.) Jupiter Capitolinus,
 cui & ludos instituit Domitianus. Sue-
 tonius in Domitiano cap. 4.

Tolle tuas artes.) Nam hodie te in-
 vito ea lege, ut files.

De Ganymede & Jove
colloquentibus de Earino & aliis Domitiani
pueris. XXXVII.

VIDERAT Aufonium posito modo crine ministrum
Phryx puer, alterius gaudia nota Jovis.
Quod tuus ecce suo Cæsar permisit Ephebo,
Tu permitte tuo, maxime rector, ait.
Jam mihi prima latet longis lanugo capillis:
Jam tua me rider Juno, vocatque virum.
Cui pater ætherius, puer o dulcissime, dixit,
Non ego quod poscis, res negat ipsa tibi.
Cæsar habet noster similes tibi mille ministros,
Tantaque sidereos vix capit aula mares.
At tibi si dederit vultus coma tonsa viriles,
Quis mihi, qui nectar misceat, alter erit?

I N T E R P R E T A T I O .

Phryx puer aspexerat famulum Aufonium modo deposita coma, delicias notas alterius Jovis. O supreme moderator, inquit, tu permitte tuo ephebo, quod ecce permisit tuus Cæsar suo. Jam prima mea lanugo tegitur longis comis: famulidibrio sum tuæ Junonis, et appellas me aurum. Cui reposuit pater æthereus: o

suavissima minister, res ipsa recusat tibi quod petis, non ego recuso. Cæsari nostro sunt in ille famuli similes tibi, et tam ample ejus aula vix capit formosos mares. Sed si tonsis capillis indueris faciem virilem, quem habebō alterum qui ministrer nectari?

N O TÆ.

Aufonium puerum.) Intellige Earinum de quo epig. 17. & 18. supra. Aufonius dicitur, quod dati Aufonio seu Domitiano epig. 21. lib. 8. serviret.

Phryx puer.) Ganymedes vidit Earinum tonsum, & petiit a Jove ut sibi pariter liceret deponere capillos.

Alterius gaudia.) Per appositionem vocat Earinum delicias Domitiani, quem jam appellavit Jovem, epig. 29. supra. Vel refert ad ipsum Ganymedem deli-

cias alterius Jovis, cui Domitianum præferre videretur.

Suo ephebo.) hoc est puberi Earino.

Res negat.) hoc est ipsa necessitas: Domitiano enim non defunt alii pueri, & quidem siderei seu formosissimi, & digni qui in cælum evehantur: At vero ego, inquit Jupiter, alterum pinoetnam non inveniam, si tonsis capillis vir factus fueris.

XXXVIII.

Ad Agathinum,

quem laudat ab agilitate. XXXIX.

SUMMA licet velox, Agathine, pericula ludas,
Non tamen efficies ut tibi parma cadat.
Nolentem sequitur, tenuesque reversa per apras
Vel pede vel tergo, clune vel ungue sedet.
Lubrica Corycio quamvis sint pulpita nimbo,
Et rapiant celeres vela negata Noti:

Securos pueri neglecta perambulat artus,
Et nocet artifici ventus, & unda nihil.
Ut peccare velis, cum feceris omnia, falli
Non potes: arte opus est ut tibi parma cadat.

INTERPRETATIO.

O Agathine, quamvis agilis consernas summa periculâ, nihilominus non efficies ut tuus clypeus decidat. Sequitur te invictum, & rediens per tenuis armas, heres vel pedi vel tergo, clavi vel ungui. Lices theatra sine lubrica aspersioibus croceis, & vehementer venti auferans vela inconcessa; neglectus clypeus pervadit membra tuta pueri Agathini, & ventus, & aqua nihil obscurat artificis. Lices cupias errare, cum absolveris omnia, nequis falli: opus est arte ut tibi clypeus decidat.

N O T A.

Summa licet.) De pilariis & ventilatoribus Quinctilianus lib. 10. cap. 7. quo constant miraculo illa in scenis pilatorum ac ventilatorum, ut ea quæ miserrime ultro venire in manus credat, & quæ jubent decurrere. Ex eorum numero erat Agathinus, qui parmam, seu parvum clypeum in altum jaciebat, recipiebatque sic, ut numquam caderet. *Clave*, alii *crine*.

Lubrica.) Pulpita hic significant theatra in quibus ludebant pilarii: lubrica autem fiebant aspersioibus e croco, & vino dulci, epig. 3. lib. Spec.

Et rapiant celeres.) Velis tegebatur

theatrum, quæ ventis negari dicebantur, cum summa cura ligata tamen vehementioribus ventis abripiiebantur: data vero ventis, quando negligenter illis permittiebantur, epig. 22. lib. 11. Sensus est: Ventus vehemens, nec aqua in theatro sparsa impediunt Agathinum, quominus missam in altum parmam excipiat. *Celeres.*) alii *madidi*.
Neglecta.) Parma scilicet, quam nec cogitans excipit.

Arte opus est.) hoc est: Alii ne errent, artem adhibent; Agathini autem tanta est industria ut arte indigeat, si errare velit.

De natali Cæsonia. XL.

PRIMA Palatinodux est hæc orsa tonanti,
Oprasset Cybele qua peperisse Jovem.
Hac & sancta mei genita est Cæsonia Rufi:
Plus debet matri nulla puella suæ.
Lætatur gemina votorum sorte maritus:
Contigit huic illi quod bis amare diem.

INTERPRETATIO.

Hic dies primus illuxit Palatino tonanti, quo Cybele cupisset genuisse Jovem. Hoc & cæsa Cæsonia mei Rufi nata est: nulla genitrix plus merita est de

sua puella. Maritus gaudet duplici sorte votorum: quod contigit illi bis amare hanc lucem.

N O T A.

Prima palatino.) Nono Kalendas Novembris natus est Domitianus, teste Suetonio in Domitiano, quem noster poeta Palatinum tonantem dicit, & Jovem appellavit supra.

Cybele.) Deorum mater.

Hac & sancta mei.) Alii *sancta meo*.

Alii *hac & Sanctonici*: Sanctones vero populi sunt Galliarum, hodie *Saintonge*.

Plus debet matri.) quod nata sit hoc die.

Bis amare diem.) quod eo die uxor Cæsonia & Domitianus natus sit, quorum communem natalem celebrat.

XLI.

XLII.

Ad Apollinem;

ut Stellæ impetret consulum a Domitiano. XLIII.

CAMPIS dives Apollo sic Myrinis;
 Sic semper senibus fruare cynis,
 Doctæ sic tibi serviant sorores.
 Nec Delphis tua mentiatur ulli,
 Sic Pallatia te colant, amentque:
 Bis senos cito me rogante fasces
 Det Stellæ bonus annuatque Cæsar.
 Felix tunc ego, debitorque voti
 Casurum tibi rusticas ad aras
 Ducam cornibus aureis juvenum.
 Nata est hostia, Phœbe, quid moraris?

I N T E R P R E T A T I O.

O Apollo, sic locuples possideas campos
 Myrinos, sic semper cynos senes, sic
 eruditæ sorores tibi famulentur, nec tua
 Delphis ulli dicat mendacia, sic palatia
 venerentur te & diligant: te orante bonus

Cæsar deferat, atque annuat Stella con-
 sulum. Tunc ego beatus & debitor voti
 ducam juvenum cornibus aureis immo-
 landum tibi ad aras rusticas. O Phœbe
 victima nata est, quid cunctaris?

N O T E

Campis dives.) hoc est, sic semper
 colaris in campis Myrinis, & semper
 tibi canant cyni. Strabo lib. 13. *ἐν τῷ
 περὶ Χίου Μυρίνοι, Γρυνίον, καὶ ἄρον Ἀπολ-
 λῶνος, καὶ μαρτυροῦν ἀρχαῖον, καὶ ἰσθμὸν πολυτε-
 λῆς λίθου λαοῦ.* Oppidulum deinde
 Myrinorum, Grynium, & fanum Apol-
 linis, vetusque oraculum, & templum
 sumptuosum ex albo lapide. Hæ nempe
 urbes sunt in Æolide Asiæ minoris regio-
 ne: hoc Strabonis loco frusus hanc le-
 ctionem aliis pluribus anteposui. Turne-
 bus vero lib. 21. cap. 24. aliter legit.

Senibus fruare cynis.) Qui non sine
 causa Apollini dicati sunt, quod ab eo
 divinationem habere videantur: provi-
 dentes enim quid in morte boni sit,
 cum cantu, & voluptate moriuntur.
 Lib. 13. epig. 77.

*Dulciter defuncta modulantur carmina
 lingua*

Cantator cynus funeris ipse sui.

Sorores.) Novem Musas intellige.
Nec Delphis tua.) Pythia sacerdos
 Apollinis.

Sic palatia.) hoc est, Cæsares te ve-
 nerentur.

Me rogante.) Alii te rogante.

Det Stella.) De quo dictum lib. 1.
 epig. 8. duodecim fasces erant consula-
 tus insignia, & sumuntur a poeta pro
 ipso consulatu.

Rusticas ad aras.) hoc est, in meo
 prædio suburbano.

Cornibus aureis.) Ad majorem pom-
 pam victimarum cornua inaurabantur.
 Juvenalis sat. 6.

Aurasam Junoni cede juvenem.
 Et Virgilius lib. 9.

*Et statuas ante aras aurata fion-
 te juvenum.*

Quid moraris.) A Domitiano impe-
 trare consulum meo Stellæ.

De statua Herculis,
cujus varios dominos recenset. XLIV.

HIC, qui dura sedens porrecto saxa leone
Mitigat exiguo magnus in ære deus,
Quæque tulit, spectat resupino sidera vultu,
Cujus læva calet robore, dextra mero:
Non est fama recens, nec nostri gloria cæli:
Nobile Lysippi munus, opusque vides.
Hoc habuit numen Pellæi mensa tyranni,
Qui cito perdomito victor in orbe jacet.
Hunc puer ad Libycas juraverat Hannibal aras:
Jusserat hic Syllam ponere regna truce:
Offensus variæ tumidis terroribus aulæ,
Privatos gaudet nunc habitare Lares.
Utque fuit quondam placidi conviva Molorchi,
Si voluit docti Vindicis esse deus.

INTERPRETATIO.

Hic magnus deus in ære parvus, qui
sedens mitigat duritiem saxorum
substrata pelle leonis, & resupino vultu
aspicit æstra quæ portavit, cujus sinistra
gestat clavum, dextra poculum; non est
fama recens, nec decus nostri cæli: cer-
nis eximiam donum, atque opus Lysippi.
Pellæus tyrannus adhibuit hunc deum
sux mensæ, qui victor jacet in orbe cele-

stet subactio. Puer Hannibal juravit
per hunc ad altaria Africæ: ab hoc ius-
sus est atrox Sylla deponere dictaturam:
offensus fastidii timoribus multorum prin-
cipum nunc latatur coli in privatis adi-
bus. Asque ut olim deus convivatus est
apud mitem Molorchum, sic optavit con-
vivari apud eruditum Vindicem.

N O T E.

De statua Herculis.) Inscrubunt alii
de Herculis sigillo apud Vindicem.

Hic qui dura.) Solebant antiqui deo-
rum simulacra mensæ adhibere. Papi-
nius lib. 4. Sylvarum in Sylva, quæ in-
scribitur VINDICIS HERCULES EPI-
TRAPEZIOS.

Exiguo magnus.) Ærea quidem illa
statua erat pedalis. Papinius loco ci-
tato.

— parvusque videri

Sentivique ingens, & cum mirabilis
infra,

Stet mensura pedem.

Quæque tulit.) hoc est, cælum su-
spicit, quod olim cum Atlante humeris
sustinuit.

Calet robore.) hoc est, clava facta ex
robore, quod est quercus species duris-
sima.

Non est fama.) Jam diu celebris est
hæc statua. Legunt alii, *Non est forma*

recens, hoc est, opus est antiquum.

Nec nostri gloria.) Cælum cœlato-
rum & statuatiarum instrumentum est.
Sensus est, nostris temporibus non fuit
formata illa statua.

Nobile Lysippi.) Alexandri magni
temporibus vixit Lysippus statuarius no-
bilissimus, qui hanc Herculis statuam
effinxit, quæ donavit Alexandrum.

Pellæi mensa.) hoc est, Alexandri re-
gis qui natus erat Pellæ in urbe Mace-
doniæ. Vox tyrannus olim sumebatur
in bonam partem.

Qui cito perdomito.) Nempe intra
duodecim annos Asiam ferè totam sube-
git, & Babylone juvenis adhuc veneno
sublatus est. Vide Q. Curtium.

Hunc puer.) Aliter sentit Silius lib. 1.

— iuro nostri per Numina Martis,
Per manes, regina, suos, &c.

Sed noster poeta, ut opinor, vult tan-
tum significare hanc Herculis statuam
fuisse

XLI.

XLII.

Ad Apollinem;

ut Stellæ impetret consulatum a Doro.

CAMPIS dives Apollo sic
 Sic semper senibus fr
 Doctæ sic tibi serviant fr
 Nec Delphis tua ment
 Sic Palladia te colant
 Bis senos cito me r
 Det Stellæ bonu
 Felix tunc ego
 Casurum tibi
 Ducam cor
 Nata est

METATITOL.

O Apollo, sic
 Myrinos
 erudita foro
 Delphis
 veneren

tercule Vir
 us, & feliciter for
 tus: nam soles hoc: &
 Ritus: o poeta, an ignoras

N O T E.

(Jovem modo Vindicis.) Alii,
 Vindicis modo Vindicem rogabam.
 Vindicem enim rogare videtur poeta,
 cuius sit opus Hercules, quem domi
 colebat. Sed priorem lectionem probat
 Raderus his verbis: interrogabam ego
 Alciden, a quo esset artifices factus?
 Ritus, inquit, deus, & ut id de deo
 credibile videretur, ait Herculem hoc
 solere, nam facies statuz non erat tor
 va, sed hilaris, & epulis apta. Papi
 nius lib. 4. Sylvarum.

linguam Græcam? basis inscripta est,
 atque ostendit nomen. Lysippi lego, cra
 didi opus Phidie.

Non torva effigies, epulisque aliena
 remissis.

Et paulo infra.
 Sic miris vultu, velut de pectore
 gaudens

Horsetur mentes.
 (Lysippi egregii statuarii
 opus intellige.

Phidie.) Qui statuaris ipso Lysip
 po nobilior fuit, & Jovem effinxit in
 ter orbis miracula numeratum.

Ad Marcellinum

euntem in Sarmatiam & Scythiam. XLVI.

MILES Hyperboreos modo, Marcelline, Triones,
 Et Getici tuleris sidera pigra poli.
 Ecce Prometheus rupes, & fabula montis
 Quam prope sunt oculis nunc adeunda tuis.
 Videris immensis cum conclamata querelis,
 Saxa fenis, dices, durior ille fuit.
 Et licet hoc addas, potuit qui talia ferre,
 Humanum merito fixerat ille genus.

I N-

cellino, brevis tolerabit Trionem
verboreas, atque astra lenta cæli
fabulosus moris, & saxa Pro-
prepe fuit inflexa nunc
num. effaxeris saxa conque-

meta immensis laminationibus senis,
inquit, Ille fuit durior. Es poteris ad-
jungere illud, Qui fuit par tolerandis
his malis, Ille jure fecundioris genus
humanum.

N O T E.

res.) Describit Septem-
lilus multa tolera-
De Trionibus
epig. 58. lib. 6.
cellino epig. 6.

fuisse Prometheus fabulantur Ovidius,
Hesiodus, Æschylus.

Conclamata.) hoc est conculsa clamo-
ribus Promethei, inquit Domitius. Ma-
lim interpretari saxa quæ summis clamo-
ribus vocabat Prometheus, & quæ testa-
batur se nempe indigna pati a Jove.

Gas & Booren
38. lib. 6.

Durior ille fuit.) qui tot & tantos cru-
ciatus ferre potuerit.

in moh-
fici affixum

Humanum.) nempe ab ardore tam
duro, hominum genus durum est.

In Gellium

ingentem se semper aliquid ædificare ut nihil
amicis donaret. XLVII.

GELLIUS ædificat semper, modo limina ponit,
Nunc foribus claves aptat, emitque seras:
Nunc has, nunc illas mutat, reficitque fenestras.
Dum tamen ædificet, quidlibet ille facit:
Oranui nummos ut dicere possit amico
Unum illud verbum Gellius, Ædifico.

I N T E R P R E T A T I O.

Gellius semper ædificat, nunc ponit li-
mina, nunc accommodat claves foribus,
& mercatur seras: nunc mutat has fe-
nestras, nunc illas, & refarcit. Dum-

modo ædificet, facit ille quidlibet: ut Gel-
lius possit reponere amico roganti nummos
unicum illud verbum, Ædifico.

N O T E.

Dum tamen.) Alii dum tantum.
Quidlibet.) Sibi quidlibet facere vi-
detur.

Ædifico.) Atque hoc pretextu nihil
amicis donat, quippe qui sua pecunia
egeat ad ædificandum.

In Pannicum

mollissimum hominem sed gravia loquentem. XLVIII.

DEMOCRITOS, Zenonas, inexplicitosque Platonas,
Quidquid & hirsutis squalor imaginibus,
Sic quasi Pythagoræ loqueris successor, & heres:
Præpendet mento nec tibi barba minor.
Sed quid & hircosis serum est, & turpe pilosis,
In molli rigidum clune libenter habes?

Tu

fuisse in potestate, Hannibalis, ut canit. & tyrannidem averfari, atque in pri-
 Papinius loco citato. vara Vindiciis mensa coli maluit. Sic
Jusserat hic Syllam. Quem truce[m] & Papinius loco citato.
 vocat ob crudelitatem, quam in viros. *Hic legimus, ubi lata quædam fuisse*
 cives exercuit. Vide Salustium, Appia- *divum*
 num, & Vellejum. Silla ergo hunc *Alcides nec bella vides pugnâsque*
 etiam Hercule[m] possedit, a quo, ut in- *sebetur*
 git poeta, dictaturæ imperium deponere *Comitia Martialis: Passis, de quo*
 jussus est. lib. 4. epig. 64.

Offensus varie.) Cœpit nempe fastum,

De eadem statua. XLV.

ALCIDEN modo Vindiciis rogabam,
 Effet cujus opus, laborque felix;
 Risit: nam solet hoc: levique nutu,
 Græce numquid ait, poeta, nescis?
 Inscripta est basis, indicatque nomen.
Ausim lego, Phidiam putavi.

INTERPRETATIO.

Paulo ante querebam ab Hercule Vin-
 diciis, a quo efficitur, & feliciter for-
 matus fuisset. Risit: nam solet hoc: &
 levi nutu respondit, o poeta, an ignoras

linguam Græcam? basis inscripta est,
 atque ostendit nomen. Lysippi lego, cre-
 didi opus Phidiæ.

N O T E.

Alciden modo Vindiciis.) Alii,
Alcides modo Vindicem rogabam.
 Vindicem enim rogare videtur poeta,
 cujus sit opus Hercules, quem domi
 colebat. Sed priorem lectionem probat
 Raderus his verbis: interrogabam ego
 Alciden, a quo esset artifice factus?
 Risit, inquit, deus, & ut id de deo
 credibile videretur, ait Hercule[m] hoc
 solere, nam facies statuarum non erat tor-
 va, sed hilaris, & epulis apta. Papi-
 nius lib. 4. Sylvarum.

Non torva effigies, epulisque allena
remissis.
Et paulo infra.
Sic misis vultu, veluti de pectore
gaudens
Horsetur mentes.
Ausim.) Lysippi egregii statuarii
 opus intellige.
Phidiæ.) Qui statuarius ipso Lysip-
 po nobilior fuit, & Jovem effinxit in-
 ter orbis miracula numeratum.

Ad Marcellinum

euntem in Sarmatiam & Scythiam. XLVI.

MILES Hyperboreos modo, Marcelline, Triones,
 Et Getici tuleris sidera pigra poli.
 Ecce Prometheæ rupes, & fabula montis.
 Quam prope sunt oculis nunc adeunda tuis.
 Videris immensis cum conclamata querelis,
 Saxa senis, dices, durior ille fuit.
 Et licet hoc addas, potuit qui talia ferre,
 Humanum merito finxerat, ille genus.

O Marcelline, brevis tolerabis Triones Hyperboreos, atque astra lensa cæli Gesici. En fabulosus moris, & saxa Prometheus quom prope sunt inflexenda nunc tuis oculis. Cum aspexeris saxa conata

N O

Hyperboreos Triones.) Describit Septemtrionem, ubi Marcellinus multa toleraturus erat incommoda. De Trionibus Stellis nempe dictum, epig. 58. lib. 6. & 79. lib. 7. De Marcellino epig. 6. lib. 3. & epig. 25. lib. 6.

Sidera pigra.) hoc est Uras & Bootes lente se moventes. Vide epig. 58. lib. 6. De Getis egimus lib. 7. epig. 1.

Ecce Prometheus raper.) Caucasum montem interpretare, cujus vertici affixum

fuisse Prometheus fabulantur Ovidius, Hesiodus, Æschylus.

Conclamata.) hoc est conculsa clamoribus Promethei, inquit Domitius. Maxim interpretari saxa quæ summis clamoribus vocabat Prometheus, & quæ testabatur se nempe indigna pati a Jove.

Durior ille fuit.) qui tot & tantos cruciatus ferre potuerit.

Humanum.) nempe ab æquore tam duro, hominum genus durum est.

In Gellium

figentem se semper aliquid ædificare ut nihil amicis donaret. XLVII.

GELLIUS ædificat semper, modo limina ponit,
Nunc foribus claves aptat, emitque seras:
Nunc has, nunc illas mutat, reficitque fenestras.
Dum tamen ædificet, quidlibet ille facit:
Oranti nummos ut dicere possit amico
Unum illud verbum Gellius, Ædifico.

INTERPRETATIO.

Gellius semper ædificat, nunc ponit limina, nunc accommodat claves foribus, & mercatur seras: nunc mutat has fenestras, nunc illas, & refarcit. Dum

modo ædificet, facit ille quidlibet: ut Gellius possit reponere amico roganti nummos unicum illud verbum, Ædifico.

N O

Dum tamen.) Alii dum sanctorum.
Quidlibet.) Sibi quidlibet facere videtur.

Ædifico.) Atque hoc prætextu nihil amicis donat, quippe qui sua pecunia egeat ad ædificandum.

In Pannicum

mollissimum hominem sed gravia loquentem. XLVIII.

DEMOCRITOS, Zenonas, inexplicitosque Platonas,
Quidquid & hirsutis squaler imaginibus,
Sic quasi Pythagoræ loqueris successor, & heres:
Præpendet mento nec tibi barba minor.
Sed quid & hircosis serum est, & turpe pilosis,
In molli rigidum clune libenter habes?

Tu

Tu qui sectarum causas, & pondera nosti,
Dic mihi, præcidi Pannice, dogma quod est.

INTERPRETATIO.

*Sic quasi successer, & heres Pythagora bispidis imaginibus: nec barba minus promissa pondas ex tuo meo-
prædicas Democritos, Zenonas, atque intricator Platonas, & quicquid squalis*

N O T E.

Democritos.) Sensus est: O Pannice, missa est, at molliter, vivis epig. 25.
semper prædicas graviores philosophos, lib. 1. & Juvenalis sat. 2.
atque ut illorum barba, sic & tua pro-

In Gallicum,

a quo in spem hereditatis vocatus circumventus
fuerat. XLIX.

HEREDEM cum me patris tibi, Gallice, quartæ
Per tua jurares sacra, caputque tuum,
Credidimus, (quis enim damnet sua vota libenter?)
Et spem muneribus fovimus usque datis:
Inter quæ rari Laurentem ponderis aprum,
Misiimus, Ætola de Calydone putes.
At tu continuo populumque, patresque vocasti,
Rustat adhuc aprum callida Roma meum.
Ipse ego (quis credat?) conviva nec ultimus hæsi:
Sed nec costa data est, caudave missa mihi.
De quadrante tuo quid sperem, Gallice? nulla
De nostro nobis uncia venit apro.

INTERPRETATIO.

O Gallice, cum per tua sacra & caput tuum jurares me tibi fore heredem ex quadrante, adhibuimus fidem: (quis enim libenti animo improbet sua vota?) & hætenus aluimus spem donis collatis: inter quæ misiimus Laurentem aprum ponderis ingentis, credas de Calydone Ætola.

At tu subito invitasti populum & patres, versuta Roma exhalat adhuc meum aprum. Ego ipse (quis credat) nec infimus conviva accubui: sed nec costa mihi data est, aut cauda missa. O Gallice, quid expectem ex tuo quadrante? Nulla uncia nobis allata est de nostro apro.

N O T E.

Partis quartæ.) hoc est quadrantis: tota vero hereditas in duodecim uncias ut plurimum dividitur.

Per tua sacra.) hoc est per deos Penates quos domi colis.

Damnet sua vota.) libenti quippe animo credimus quod optamus.

Laurentem aprum.) captum in Laurentem saltu.

Ætola de Calydone.) Calydon urbs Ætoliz, ubi erat ingens aper quem in-

terfecit Meleager epig. 26. lib. 7. & epig. 27. lib. Spect.

Callida Roma.) hoc est callidi Romani, qui lautiores cœnas sectabantur.

Nec ultimus hæsi.) hoc est nec fui vocatus, ut saltem sederem ultimo loco.

Quid sperem.) Legunt alii qui sperem? hoc est, quomodo.

De nostro.) Sensus est: Si mihi nihil dedisti de meo, nihil daturus es de tuo.

De

De toga a Parthenio sibi data. L.

HÆC est illa meis multum cantata libellis,
 Quam meus edidicit lector, amatque togam.
 Partheniana fuit, quondam memorabile vatis
 Munus: in hac ibam conspicendus eques:
 Dum nova, dum nitida fulgebat splendida lana,
 Dumque erat auctoris nomine digna sui:
 Nunc anus, & tremulo vix accipienda tribuli,
 Quam possis niveam dicere jure tuo.
 Quid non longa dies, quid non consumitis anni?
 Hæc toga jam non est Partheniana: mea est.

INTERPRETATIO.

HÆc est illa toga multum celebrata meis scriptis, quam novis meus lector & diligit. Partheniana fuit, olim nobile donum poeta Parthenii: hac indutus ambulabam eques spectabilis: dum recens, dum micans splendebat lana fulgens, & dum erat digna nomine sui auctoris: nunc vetus, & vix accipienda trementi tribuli, quam possis meritis appellare niveam. O longa dies, o anni, quid non conteritis? Hæc toga jam non est Partheniana: mea est.

N O T E.

Multum cantata.) Vide epig. 28. lib. 8.
Vatis.) Parthenii de quo epig. 6. lib. 5.
Muse Parthenium rogare vestrum, &c.
 & lib. 12. epig. 11.
Parthenio dic Musa tuo salutem;
Nam quis ab Æonio largius ammo
bibit?
Conspiciendus eques.) Non quidem
 censu, sed munere principis. Lib. 5.
 epig. 13. lib. 12. epig. 26.
Auctoris.) Parthenii.

Tribuli.) Ex tribu civem Romanum
 significat tribulis, qui sumitur. hic pro
 paupere plebejo, qui totus frigore hor-
 reat.

Niveam.) Adeo triam, ut fila alba
 appareant.

Non Partheniana.) hoc est, non am-
 plius Parthenio auctore, sed me paupe-
 re digna est. Tacite novam togam a
 Parthenio petere videtur.

In Ganrum
 poetam ineptum. LI.

INGENIUM mihi, Gaure, probas sic esse pusillum,
 Carmina quod faciam, quæ brevitatem placent.
 Confiteor: sed tu bis denis grandia libris
 Qui scribis Priami prælia, magnus homo es.
 Nos facimus Bruti puerum, nos Lagona vivum:
 Tu magnus luteum, Gaure, Giganta facis.

INTERPRETATIO.

O Gaure, hoc modo probas me habere
 parum ingenii, quod condam versus,
 qui placent brevitatem: fateor: at tu qui
 viginti libris narras magna certamina
 Priami, magnus es homo. Nos exprimi-
 mus vivum puerum Bruti, & Lagona:
 tu, o Gaure, magnus exprimis luteum
 giganta.

N O T A.

Magnus homo.) Nempe tibi videris: epig. 32. lib. 2. & epig. 99. lib. 7.

Brutus puerum.) &c quo lib. 14. epig.

171. *Gloria tam parvi non est obscura sigilli:*

Istius pueri Brutus amator erat.

Nos Lagona.) Puerum formosum, de quo sic Plinius lib. 24. *Lyciscus Lagonem puerum subdole ac fucata vernitatis fecit.* Sensus est: Ego facio carmina bre-

via quidem, at similia formosis his pueris: tu vero, o Gaure, magnos libros componis similes gigantibus iureis, qui cito pereunt: magnus enim liber magnum malum. Vide epigramma ultimum lib. 1. Horatius sat. 10. lib. 4.

———— *distique*

Diffingis Rheni. luvum, caput, &c. Ex quo loco epigramma hoc desumptum existimat Heinlius in Horatium.

De Lucano & Tullo

fratribus sibi invicem carissimis. LII.

QUOD semper superos, invito fratre, rogasti,
Hoc, Lucane, tibi contigit, ante mortem.
Invidet ille tibi; Stygias nam Tullus ad undas
Optabat, quamvis sit minor, ire prior.
Tu colis Elysios, nemorisque habitator amoeni
Esse tuo primum nunc sine fratre cupis.
Et si jam nitidis alternus venit ab astris,
Pro Polluce mones Castora ne redeat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Lucane, quod semper a diis petisti, nolente fratre, hoc impetrasti, invenire prius. Ille invidet tibi; Tullus enim, licet sis junior, capiebat prior petere undas Stygias. Tu habetas Elysios, & nunc

primum gaudes esse, incola voluptuosi nemoris sine tuo fratre. Et si jam vice sua venit ab astris splendidis, mones Castora ne revertatur pro Polluce.

N O T A.

Lucano.) De his duobus fratribus dictum est epig. 37. lib. 1. ubi poeta jam illos Castori & Polluci alternatim viventibus comparavit.

Mones Castora.) Ut scilicet inter vi-

vos maneat: jam enim Pollux exemplo tuo motus ad superos reverti non vult, sicut & tu optas, ut Tullus perpetua luce fruatur.

Ad Quintum

Ovidium, cujus diem natalicium celebrat, suoque anteponit. LIII:

SI credis mihi, Quinte, quod mereris,
Natales, Ovidi, tuos Apriles,
Ut nostras amo Martias Kalendas.
Felix utraque tux, diesque nobis
Signandi melioribus lapillis:
Hic vitam tribuit, sed hic amicum;
Plus dant, Quinte, mihi tuæ Kalendæ.

I N T E R P R E T A T I O.

O Quincte Ovidi, si mihi adhibes fidem, diligo natalicias tuas Calendas Apriles (quod meritis) tamquam meas Martias. Utraque lux beata, & dies nobis notandi melioribus lapillis. Hic impetrix vitæ, sed hic amicum: O Quincte, tua Calenda plus largiuntur mihi.

N O T E.

Tuas Apriles.) De Quincto actum, lib. 8. epig. 45.
epig. 92. lib. 7. Plus dans.) Enim amicitia vitæ am-
Signandæ.) De hac formula diximus, reponenda est.

Ad Ruridem,

a quo petit natalicia munera. LIV.

NATALI tibi, Quincte, tuo dare parva volebam
Munera. tu prohibes: imperiosus homo es.
Parendum est moritis, fiat quod uterque jubemus;
Et quod utrumque juvat, tu mihi, Quincte, dato.

I N T E R P R E T A T I O.

O Quincte, tua natali volebam tibi donare exigua dona. Tu veritas es homo imperiosus. Obtemperandum est iustis tuis, sive quod jubemus uterque & tu, o Quincte, dona mihi quod placeat utrique.

N O T E.

Natali.) Quo nempe moris erat munera mittere. Vide epig. 64. lib. 8.
Uterque jubemus.) Alii volumus.
Et quod utrumque.) Nimirum in am-

cos libenter confers munera, quæ & ego libenter accipio. Sic festive mendicat poeta.

Ad Cognatum,

cui excusat munera agrestia. LV.

SI mihi Picena turdus palleret oliva,
Tenderet aut nostra Sylva Sabina plagas,
Aut crescente vadis traheretur arundine præda,
Pinguis & implicitas virga teneret aves;
Cara daret solenne tibi cognatio munus,
Nec frater nobis, nec prior esset avus.
Nunc sturnos inopes, fringuillarumque querelas
Audit, & arguto passere vernat ager.
Inde salutaris picæ respondit arator;
Hinc propè summa rapax milvus in æstra volat.
Mittimus ergo tibi parvæ munuscula cortis,
Qualia si recipis, sæpe propinquas eris.

I N T E R P R E T A T I O.

SI haberem turdum saginatum oliva virga teneret volucres irrisitas; cara cognatio daret tibi celebre donum, nec frater, nec avus mihi posior esset. Nunc arundine crescente in aquis, & viscata querimonia inopum sturnorum, & fringuil-

guillarum audiuntur in agro, & canorus passer renovat ver. Inde agricola salutatus respondit pica: hinc milvus rapax volat fere ad summa usque fidera,

Igitur mittimus ad te munuscula parva cortis, qualia si recipis, sape eris propinquus.

N O T A.

Picena oliva.) Vide epig. 44. lib. 1. *Tenderas.*) hoc est, aut si liceret vernari in sylvis Sabinorum.

Aut crescente.) Alii interpretantur virgam recens abscissam & flexibilem, qualia sunt arbuscula, at vero mihi videtur intelligenda esse virga, quæ creseat in locis palustribus. Legunt alii *aut crescente levis.*

Cara daret.) Convivium etiam solenne majores instituerunt, idque charistia appellatur, cui præter cognatos, & affines nemo interponitur: ut si qua inter necessarios querela esset orta, apud sacra mensa, & inter hilaritatem animorum faustioribus concordia adhibitis tolleretur. Valerius Maximus. De ejusmodi convivio loquitur poeta. Alii le-

gunt *clara*: sed melior prior lectio, illa enim festa dicebantur *cara cognatorum.*

Sturnos inopes.) Gallice *croûmeaux*: inopes vocat, quod pauperibus conveniant. *Fringillarum*, avium scilicet. Legunt alii *fringillarum*, & *frigillarum*, quæ sic appellantur quod frigore content, ut ait Festus.

Vernas ager.) Poeta notat tempus quo celebrabantur hæc charistia, vere nempe.

Pica respondit.) Picam salutatricem dixit, epig. 86. lib. 7.

Munuscula cortis.) hoc est, aves domesticas, epig. 30. lib. 7.

— *rauca cortis aves.*

Sape propinquus eris.) hoc est, tibi tamquam propinquo ejusmodi munera mittam.

Ad Flacum,

cui se excusat, quod in charistiis nec ipsi nec Stellæ munera mittat. LVI.

LUCE propinquorum, quæ plurima mittitur ales,
Dum Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro:
Succurrit nobis ingens, onerosaque turba,
In qua se primum quisque meumque putat.
Demeruisse duos, votum est; offendere plures,
Vix tutum; multis mittere dona, grave est.
Qua possum sola veniam ratione merebor:
Nec Stellæ turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

I N T E R P R E T A T I O.

O Flacce, dum tibi, dum Stelle præparo turdos die propinquorum, quo misentur multe aves: turba ingens, & molesta se offert nobis, in qua quisque existimat se primum, & meum cognatum.

Opto bene mereri de duobus, vix tutum est ledere multos: molestum vero misere munera pluribus. Merebor veniam sola ratione, qua possum: O Flacce, nec tibi, nec Stella donabo turdos.

N O T A.

Luce propinquorum.) Vide præcedens epigramma. De charistiis Ovidius lib. 1. Fastorum.

Proxima cognati dixerunt charistia cari,
Et venit ad socios turba propinqua decus.

Dum Stella.) Poeta de quo epig. 8. lib. 1. Flaccus vero poeta scripsit Argonautica, epig. 77. lib. 1.

Nec Stella.) Ut nullus conqueratur. Sic festive se excusat poeta.

De Splendophoro

formoso Domitiani armigero eunte in Africam. LVII.

SPLENDOPHORUS Libycas domini petit armiger urbes:

Quæ puero dones, tela Cupido para:

Illa quibus juvenes figis melleſque puellas.

Sit tamen in tenera levis & haſta manu.

Loricam, clypeumque tibi, galeamque remitto:

Tutus ut invadat prælia, nudus eat.

Non jaculo, non enſe fuit, læſuſve ſagitta,

Caſſide dum liber Parthenopæus erat.

Quisquis ab hoc fuerit fixus, morietur amore.

O felix, ſi quem tam bona fata manent!

Dum puer es, redeas, dum vultus lubricus, & te

Non Libye faciat, ſed tua Roma virum.

I N T E R P R E T A T I O .

Splendophorus armiger domini proſci- ſcitur in urbes Africa: O Cupido, ad-
na tela quæ des puero: illa quibus lædis
juvenes, & virgines teneras. Nihilomi-
nus habeat etiam teneram haſtam in
blanda manu. Ad te remitto ſtoraca
ſcutum, & caſſidem: nudus eat, ut ſe-
cutus irruat in certamina. Parthenopæus

non fuit vulneratus jaculo, nec gladio,
aut ſagitta, dum non erat munitus ga-
lea. Quisquis fuerit fixus ab hoc, peri-
bit amore. O Felix, ſi cui deſtinatur
fors tam bona! revertaris, dum puer es,
dum facies lubrica, nec Africa faciat te
virum, ſed tua Roma.

N O T A .

Splendophorus.) Alii *Sphendophorus*.
Domini.) Domitiani, ut interpretan-
tur omnes interpretes.

Nudus eat.) Forma eximia a vulne-
ribus illum tuebitur.

Parthenopæus.) Formoſiſſimus Melea-
gri, atque Atalantæ filius fuit, quem
ad bellum Thebanum proſectum a vul-
nere defendit pulchritudo. Vide epig.
77. lib. 6. Papinium lib. 4. Sylvarum.

Euripides ſic ait in Phœniſſis;

Ὁς ἐστὶ Γυφώριον & Αταλάντης γένος.

Vultus lubricus.) Horat. ode 19. lib. 1.

Et vultus nimium lubricus aſpici.

Lubricus vero dicitur metaphora ducta
a via lubrica, in qua difficile eſt ſine
prolapſione inſiſtere. Sic difficile eſt for-
moſum vultum aſpicere, quin amore
labefactetur animus.

In Hedyllum

hominem impurum. LVIII

NIL eſt tritius Hedyli lacernis,

Non anſæ veterum Corinthiorum,

Nec crus compede lubricum decenni,

Non ruptæ recutita colla mulæ,

Nec quæ Flaminiam ſecant ſalebræ,

Nec qui lixoris nitent lapilli,

Nec Tuſca ligo vinea politus,

Nec pallens toga mortui tribulis,

Nec pigri rota quaſſa mulionis,

G g

Nec

Nec rasum cavea latus bisontis,
Nec dens jam senior ferocis apri.
Res una est tamen, ipse non negabit,
Culus tritior Hedyli lacernis.

I N T E R P R E T A T I O.

Nihil est tritius lacernis Hedyli, non
anse antiquorum Corinthiorum, nec
erus attritum vinculis decens annorum,
Et recutita colla rupta mula, nec sale-
brae quae secant Flaminiam, nec lapilli
qui splendent in litoribus, nec ligo nitens

vite Tusta, nec pallida toga tribulis
defuncti, nec fracta toga inertis mulionis,
nec latus bisontis rasum cavea, nec dens
jam senior feroci apri. Nihilominus una
res est, ipse non inficiabitur.

N O T A E.

Nihil est tritius.) Comedi nempe quem
acute carpit.

Veterum Corinthiorum.) Vasa intelli-
ge facta ex veteri aere Corinthio.

Nec erus.) servorum nempe, epig. 23.
supra.

Recutita colla.) cute nempe, quae la-
bore & verberibus detracta fuerat, re-
novata.

Salebrae.) Sunt loca inaequalia & aspe-
ra, saxis tritis & levigatis, quae quasi
sine saltu praeteriri non possunt. De via
Flaminia epig. 64. lib. 4.

Nec Tusta.) Ligonem interpretare
levigatum in fodiendis Hetruriae vineis,
epig. 23. supra.

Nec pallens toga.) qua amici effe-
rebantur mortui. Juvenalis sat. 3.

Pars magna Italiae est (si verum ad-
mittimus) in qua

Nemo vagari fas est nisi mortuus.

De tribuli dictum epig. 50. supra.

Nec rasum.) Nec latus bovis sylve-
stris attritum cavea ubi includitur, epig.
105. lib. 1.

Ad Nympham

Sabini cui libros mittit. LIX.

NYMPHA sacri regina lacus, cui grata Sabinus,
Et mansura pio munere templa dedit:
Sic montana tuos semper colat Umbria fontes,
Nec tua Bajanæ Sarsina malis aquas:
Excipe sollicitos placide, mea dona, libellos:
Tu fueris Musis Pegasis unda meis.
Nympharum templis quisquis sua carmina donat,
Quid fieri libris debeat, ipse monet.

I N T E R P R E T A T I O.

ONympha regina sacri lacus, cui Sa-
binus pio dono exstruxit ades acceptas
& duraturas: sic montana Umbria sem-
per veneretur tuos fontes, nec tua Sarsina
magis optet aquas Bajanæ: leniter

accipe anxios libros mea munera: tu fue-
ris unda Pegasis meis Musis. Quisquis
dat suos versus templis Nympharum, ipse
monet quid sit agendum de libris.

N O T A E.

Nympha sacri) Vide epig. 96. lib. 7.
Librum autem ad Nympham fontis Sa-
bini idcirco mittit, ut si displiceat ipsi
Sabino, in aquas immergatur.

Templa dedit.) Numina quippe fon-
tibus inesse credebant Veteres, atque il-
la colebant. De his jam dictum.

Sic montana.) epig. 96. lib. 7.

Nec

Nec tua.) hoc est, nec Baianas aquas
tuis antepontant Sardinates. *Sarfina* Um-
briz urbs.

Solicitor.) de iudicio Sabini.

Pegafis unda,) hoc est, te existimabo
Hippocrenei fontem Musis sacrum, quem
Pegafus ungula sua aperuit: unde & Musæ

dictæ sunt Pegafides. Ovidius 4. Met.

Fama novi fontis nostra pervenit ad

Auræ,

Dura Medusæi quem præpotis ungula
rupit.

Quid fieri.) nimirum in undas meigen-
dos esse, si displicuerint.

In Mamurram

paupertatis dissimulatorem: LX.

IN septis Mamurra diu, multumque vagatus,
Hic ubi Roma suas aurea vexat opes,
Inspevit molles pueros, oculisque comedit:
Non hos, quos primæ prostituere casæ,
Sed quos arcanæ servant tabulata catastæ,
Et quos non populus, nec mea turba videt.
Inde satur mensas, & opertos exiit orbes,
Expositumque alte pingue poposcit ebur,
Et testudineum mensus quater hexaclinon,
Ingenuit citro non satis esse suo.
Consuluit nates, an olerent ara Corinthon:
Culpavit statuas & Polyclete tuas.
Et turbara brevi questus crystallina vitro,
Myrrhina signavit, seposuitque decem.
Expendit veteres calathos, & si qua fuerunt
Pocula Mentorea nobilitata manu.
Et virides picto gemmas numeravit in auro,
Quidquid & in nivea grandius aure sonat.
Sardonychas veros mensa quaesivit in omni,
Et pretium magnis fecit iaspidibus.
Undecima lassus cum jam discederet hora,
Asse duos calices emit, & ipse tulit.

INTERPRETATIO.

Mamurra diu & multum vagatus in
septis, hic ubi Roma aurea vexat
suas opes, intuitus est teneros pueros, &
pavit oculos: non ex his quos exposuere pri-
me tabernæ, sed quos custodiunt tabulata
secreta catastæ, & quos non spectat popu-
lus, nec mea turba. Deinde satius vete-
xit mensas, atque orbes opertos, & pavit
densum ebur sublime expositum, & qua-
ter emensus testudineum hexaclinon, in-
gemuit non sufficere mentæ suæ citro.
Consuluit nates, an ara olerent Corin-

thum: atque improbavit tuas statuas, &
Polyclete, conquestus crystallina visitata
medico vitro, signavit decem myrrhina,
& semovit. Examinauit antiquos calices,
& si qua pocula fuerunt ornata manu
Mentoris. Et numeravit virides gemmas
in picto auro, & quicquid sonat in aure
candida, Quæsit in auri mensa veros
sardonychas, & detulit pretium magnis
iaspidibus. Cum defatigatus abiret hora
undecima, asse mercatus est duos calices,
atque ipse portavit.

N O T E .

In septis.) In campo nempe Martio erant septa, de quibus epig. 14. lib. 2.

Vexat opes.) dum nempe manibus atrectantur, ostentantur, atque illis pretium defertur. Vide epig. 80. lib. 10.

Inspexit molles.) quali empturus. Juvenalis sat. 7. v. 132.

Perque forum juvenes longo premit assere Medos,

Empturus pueros, argentum, Myrrhina, villas.

Sed quos.) Catasta machina erat lignea, in qua servi exponebantur venales. Supra epig. 30. & epig. 29. lib. 6.

Nec mea turba.) hoc est, nec turba pauperum mihi similitum.

Poposcis.) Dentes nempe eburneos quibus mensæ fulcirentur, epig. 43. lib. 2.

Et testudineum hexactinon.) hoc est lectum discubitorium sex hominibus capiendis aptum, & testudinibus putaminibus ornatum. Juvenalis sat. 11. v. 95.

Nemo inter curas & seria duxit habendum,

Qualis in Oceani fluctu testudo na-

taret,

Clavum Trojugenis facturis, ac nobile fulcrum.

Non satis esse.) hoc est, non satis amplum esse, ut par esset citreæ suæ mensæ.

An olerent.) An statuz essent ex ære Corinthio: Polyceleti meminit epig. 51. lib. 8.

Myrrhina.) Vasa scilicet, epig. 26. lib. 3.

Calathos.) Vasa vinaria hoc loco intelligere videtur poeta, epig. 107. lib. 14. Virgilius eclog. 5.

Vina novum fundam calathis Arvisis nectar.

Et virides gemmas.) smaragdos interpretare, epig. 109. lib. 14.

In aure sonat.) Margaritæ nempe atque uniones pendebant ex auribus mulierum.

Sardonycas veros.) Sunt enim & adulterini, epig. 61. lib. 4.

Undesima.) hoc est, una hora ante noctem. epig. 8. lib. 4.

Et ipse sulis.) quia tam pauper erat, ut nec servum haberet.

De corona rosea. LXI.

Seu tu Pæstanis genita es, seu Tiburis arvis,
Seu rubuit tellus Tuscula flore tuo:
Seu Prænestino te villica legit in horto,
Seu modo Campagni gloria ruris eras:
Pulchrior ut nostro videre corona Sabino,
De Nomentano te putet esse meo.

I N T E R P R E T A T I O .

Seu tu nata es in agris Pæstanis, seu Tiburis, seu terra Tuscula rubuit tuo flore; seu villica te carpsit in horto Prænestino, seu paulo antea eras decus ruris

Campani; ut formosior corona compareas nostro Sabino, existimet te natam esse in meo Nomentano.

N O T E .

Seu tu.) Recenset varia loca quærosis abundarent, de quibus sæpius dictum. Sabino autem gratiorem fore missam co-

ronam sperat, si crediderit factam fuisse ex rosis natis in agro suo Nomentano, de quo epig. 38. lib. 2.

De platano Cordubensi
sata a Julio Cæsare. LXII.

IN Tarteßiacis domus est novissima terris,
Qua dives placidum Corduba Bætin amat:

Vellera

Vellera nativo pallent ubi flava metallo,
 Er linet Hesperium bractea viva pecus:
 Ædibus in mediis totos amplexa Penates
 Stat platanus densis Cæsariana comis:
 Hospitis invidi posuit quam dextera felix,
 Cœpit & ex illa crescere virga manu.
 Auctorem, dominumque nemus sentire videtur:
 Sic viret, & ramis sidera celsa petit.
 Sæpe sub hac madidi luserunt arbore Fauni:
 Terruit & tacitam fistula sera domum:
 Dumque fugit solus nocturnum Pana per agros,
 Sæpe sub hac latuit rustica fronde Dryas.
 Atque oluere lares comissatore Lyæo,
 Crevit & effuso lætior umbra mero:
 Hesternisque rubens delecta est herba coronis,
 Atque suas potuit dicere nemo rosas.
 O dilecta deis, o magni Cæsaris arbor,
 Ne metuas ferrum, sacrilegosque focos.
 Perpetuos sperare licet tibi frondis honores:
 Non Pompejanæ te posuere manus,

I N T E R P R E T A T I O.

D Omus est in terra Batica, ubi locuplex Corduba amat tranquillam Bætin: ubi flava vellera pallent naturali metallo, & viva lamina inaurat Hispanas oves: in mediis ædibus stat platanus Cæsariana densis ramis complexa totam domum: quam sevit victrix dextra invidi hospitis, & virga capis crescere ex illa manu. Nemus videtur sentire auctorem, & dominum: sic viret, & ramis fertur in alta astra. Sæpe Fauni ebrii luserunt sub hac arbore, & fistula sera in-

cussit terrorem quietis ædibus; & dum agrestis Dryas fugit nocturnum Pana per arva deserta, sæpe delituit sub hac fronde. Atque ædes oluerunt comissatore Baccho, atque amantior umbra crevit vino effuso: & herba rubra decerpta est ad hesternas coronas, nec ullus potius appellare suas rosas. O chæra Numinibus, o arbor magni Cæsaris, ne timeas ferrum, & sacrilegos focos: fas est tibi sperare perpetuum decus ramorum: manus Pompeji non severunt te.

N O T A.

In Tartessiacis.) Idem est Tartessus ac Bætis Hispaniæ fluvius, epig. 28. lib. 8.
 Corduba.) Urbs Hispaniæ nota ad Bætin.

Vellera.) Ubi nempe aureum vellus habent oves: epig. 100. lib. 12.

Bætis olivifera crinem redimit coronam

Aurea quæ nitidis vellera tingit aquis.

& Juvenali sat. 12. v. 42.

Atque alias, quarum generosi graminis ipsum

Insecit natura pecus, sed & egregius fons

Vivibus occultis, & Baticus adjuvat aer.

Dominumque nemus.) Alii dominumque suum. Placet prior lectio; nam platanum nemus appellat propter ejus magnitudinem.

Fauni.) numina agrestia.

Fistula sera.) Syrinx Pana fugiens in arundinem conversa fuit, ex qua facta est fistula qua utebatur Pan.

Terruit & .) hoc pentameton mutatum & sequentis pentametri loco positum invenitur: sed minus bene, ut Gruterus videtur.

N O T A E.

In septis.) In campo nempe Martio erant septa, de quibus epig. 14. lib. 2.
Vexat opes.) dum nempe manibus at-
 trestantur, ostentantur, atque illis pre-
 tium deferuntur. Vide epig. 80. lib. 10.
Inspevit molles.) quali empturus. Ju-
 venalis sat. 7. v. 132.

*Perque forum juvenes longo premit
 affere Medos,
 Empturus pueros, argentum, Mo-
 rhina, villas.*

Sed quos.) Catasta machina
 gnea, in qua servi exponebantur.
 Supra epig. 30. & epig. 29

Nec mea turba.) hoc
 pauperum mihi similium
Poposcit.) Dentes
 bus mensæ fulcire

*Et restudineu-
 lectum discub-
 piendis apr-
 bus orna-*

*ac nocte uti-
 murice, non est:*
*De Philenide, de
 lib. 7. Hac mulier purpu-
 vestibus, ut vehementi*

N O T A E.

*De statua Domitiani
 reseruentis Herculem. LXV.*

HERCULIS in magni vultus descendere Caesar
 Dignatus Latia dat nova templa via:
 Qua Triviz nemorosa petis dum regna viator,
 Octavum domina marmor ab arbe legit.

I N T E R P R E T A T I O.

Cæsar dignatus reserere imaginem ma-
 gni Herculis extruere nova templa in
 via Latia, qua viator legit octavum

lapidem ab urbe dominæ, dum adit ne-
 morosa regna Dianæ.

N O T A E.

Dignatus.) Quasi Hercules Domitia-
 no interior esset.

Latia via.) Viderur poeta intelligere
 viam Appiam, quam templo decoravit
 Domitianus, in quo sub Hercules imagi-
 ne coli volebat. Vide epig. 104. infra.

Qua Trivia.) hoc est Dianæ, epig.
 1. lib. Spect,

Nemorosa regna.) Templum intellige,
 cui lucus Dianæ, Aricinæ sacer adiace-

bat. Ovidius 3. Fastorum describit lo-
 cum & ineam.

Viator.) Pedes scil. equiti enim ne-
 mus illud adire non licebat. Ovidius
 loco citato:

Unde nemus nullis illud aditur equis.

Octavum marmor.) hoc est, octavum
 ab urbe miliarium. Sic dominam Ro-
 mam dixit, epig. 4. lib. 1.

De eadem statua: LXVI.

NTE colebatis votis, & sanguine largo
 Majorem Alciden, nunc minor iste colit.
 magnas rogat alter opes, rogat alter honores;
 securus vota minora facit.

INTERPRETATIO.

ego sanguine antea ve-
 vem Herculem De-
 um ipse veneratur

illum. Alter petit ab hoc majori divi-
 tias, alter petit dignitates; tuum nuncupat
 vota minora illi minori.

N O T A E.

illi hoc quatuor
 cum superiori epi-
 domitianum intellige, quem
 & iustis colebant Romani:
 cum rursus anteponeit Herculi, epig.

ita infra.
 Hunc.) Domitianum nempe.
 Illi securus.) Quia Hercules non egre
 feret a se minori deo peti minora, quam
 a Domitiano deo majori.

Ad Herculem,
 de eadem statua. LXVII.

ALCIDE Latio nunc agnoscende tonanti,
 Postquam pulcra dei Caesaris ora geris,
 Si tibi tunc isti cultus habitusque fuissent,
 Cesserunt manibus cum fera monstra tuis,
 Argolico famulum non te servire tyranno
 Vidissent gentes, savaque regna pati.
 Sed tu iussisses Eurysthea, nec tibi fallax
 Portasset Nessi perfida dona Lichas.
 Oetæi sine lege rogi securus adisses
 Astra patris summi, quæ tibi poena dedit.
 Lydia nec dominæ traxisses pensa superbæ:
 Nec Styga vidisses, Tartaroumque canem.
 Nunc tibi Juno favet, nunc te tua diligit Hebe:
 Nunc te, si videat nympha, remitteret Hylen.

INTERPRETATIO.

O Hercules nunc agnoscende a Jove Ca-
 pitolino, postquam induisti formosum
 vultum Domitiani dei, si tunc habuisses
 hoc ornamentum, & hanc speciem, cum
 fera monstra domita sunt tuis manibus;
 nationes non spectassent te servum obtem-
 perare tyranno Argolico, & ferre acerbum
 imperium. At tu imperasses Eurystheo, nec
 fraudulentus Lichas duxisset ad te perfidio-

sa munera Nessi. Immanis lege Oetæi
 rogi tutus petisses sidera summi genitoris,
 qua consecutus es supplicio. Nec dedu-
 xisses Lydia pensa domina arrogantis,
 nec spectasses Styga, nec canem inferorum.
 Nunc Juno tibi propitiæ est, nunc amatis
 a sua Hebe: si Nympha nunc aspiciat
 te, remitteret Hylen.

Dryas.) sylvarum nympha.
Comissator.) Is est qui intempestivis
 conviviis indulget. Vide epig. 5. lib. 4.
Crevit & effuso.) Platanos vino irri-
 gare solebant veteres, ut melius cresce-
 rent. Macrobius Saturni lib. 3. cap. 13.
 Vide & lib. 1. Anthol. c. 117.

Asque flant.) quia sponse natæ erant.
Ne metuas.) Cum sis dictatori Cæsari
 sacra.
Perpetuus stans.) hoc est, perpe-
 tuam viriditatem.
Non Prosopjeus.) Videtur scilicet,
 atque infausi ominis manus.

De Phileni:

male olens. LXIII.

TINCTIS murice vestibibus quod omni
 Et nocte utitur, & die Philenis,
 Non est ambitiosa, nec superba:
 Delectatur odore, non colore.

INTERPRETATIO.

Quod Philenis omni die ac nocte uti- *ambitiosa, nec arrogantem existens odore,*
 tur vestibibus tinctis murice, non est: *non colore.*

N O T A.

De Phileni.) Alii *De Philenis*, de odore impuri sui omni saporem obrue-
 qua epig. 66. lib. 7. Hæc mulier purpu-
 reis utebatur vestibibus, ut vehementi-
 rer.

De statua Domitiani

resensens Herculem. LXV.

HERCULIS in magni vultus descendere Cæsar
 Dignatus Latia dat nova templa viæ:
 Qua Trivia memorosa petis dum regna viator,
 Octavum domina marmor ab urbe legit.

INTERPRETATIO.

Cæsar dignatus referre imaginem ma- *lapidem ab urbe dominæ, dum adit ve-*
 gni Herculis extruit nova templa in *memorosa regna Dianæ.*
 via Latia, qua viator legit Octavum

N O T A.

Dignatus.) Quasi Hercules Domitia-
 no interior esset.

Latia viæ.) Videretur poeta intelligere
 viam Appiam, quam templo decoravit
 Domitianus, in quo sub Herculis imagi-
 ne coli volebat. Vide epig. 104. infra.

Qua Trivia.) hoc est Dianæ, epig.
 1. lib. Spect,

Nemorosa regna.) Templum intellige,
 cui lucus Dianæ, Aricinæ sacer adiace-

bat. Ovidius 3. Fastorum describit lo-
 cum & lucum.

Viator.) Pedes scilicet equiti enim ne-
 mus illud adire non licebat. Ovidius
 loco citato:

Unde nemus nullis illud aditur equis.

Octavum marmor.) hoc est, octavum
 ab urbe miliarium. Sic dominam Ro-
 mam dixit, epig. 4. lib. 1.

De eadem statua: LXVI.

ANTE colebatis votis, & sanguine largo
 Majorem Alciden, nunc minor iste colit.
 Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter honores;
 Illi securus vota minora facit.

INTERPRETATIO.

Precibus, & largo sanguine antea venerabimini majorem Herculem Domitianum, nunc minor ipse veneratur

illum. Alter petit ab hoc majorem divitias, alter petit dignitates; tuque nunc precibus vota minora illi minori.

N O T A E.

Majorem Alciden. 1) Alii hoc quatuor versus conjungunt cum superiori epigrammate. Domitianum intellige, quem precibus & victimis colebant Romani: cum rursus anteponebat Herculi, epig.

104. infra.

Hunc. 2) Domitianum nempe.

Illi securus. 3) Quia Hercules non egre seret a se minori deo peti minora, quam a Domitiano deo majori.

Ad Herculem,
de eadem statua. LXVII.

ALCEIDE Latio nunc agnoscende tonanti,
 Postquam pulchra dei Cæsaris ora geris,
 Si tibi tunc isti cultus habitusque fuissent,
 Cesserunt manibus cum fera monstra tuis,
 Argolico famulum non te servire tyranno
 Vidissent gentes, sævæque regna pati.
 Sed tu jussisses Eurysthea, nec tibi fallax
 Portasset Nesti perfida dona Lichas.
 Oetæi sine lege rogi securus adisses
 Astra patris summi, quæ tibi pœna dedit.
 Lydia nec dominæ traxisses pensa superba:
 Nec Styga vidisses, Tartareumque canem.
 Nunc tibi Juno favet, nunc te tua diligit Hebe:
 Nunc te, si videat nympha, remitteret Hylan.

INTERPRETATIO.

O Hercules nunc agnoscende a Jove Capitolino, postquam induisti formosum vultum Domitiani dei, si tunc habuisses hoc ornamentum, & hanc speciem, cum sæva monstra domita sunt tuis manibus; nationes non spectassent te servum obtemperare tyranno Argolico, & ferre acerbum imperium. At tu jussisses Eurystheæ, nec fraudulentus Lichas tulisset ad te perfidio-

sa munera Nesti. Immanis lege Oetæi rogi tutus petisses sidera summi genitoris, qua consecutus es supplicio. Nec deduxisses Lydia pensa domina arrogantis, nec spectasses Styga, nec canem inferorum. Nunc Juno tibi propitiata est, nunc amata a qua Hebe: si Nympha nunc aspiciat te, remitteret Hylan.

N O T E .

Agnoscente.) hoc est, digne qui agnoscaris a Jove tuo patre.

Argolico tyranno.) Eurystheo regi Argolico qui ope Junonis prior Hercule natus erat : quamobrem jus habuit in Herculem, ipsique imperavit, ut atrocissima subiret pericula. Hæc historia satis nota.

Fallax Lychas.) Servus nempe Dejaniræ nomine vestem Nessi centauri Herculi portavit, quam vocat perisidum munus, quia veneno imbutam muneris loco illam Dejaniræ reliquerat Centaurus, qua indutus Hercules furore correptus in flammam se immisit. Vide Ovidium in Dejanira, & Senecam in Hercule furente.

Oetai sine lege.) hoc est, non com-

bustus in rogo extructo in Oeta monte cælum adiisses, sed a morte immunis inter deos relatus fuisses.

Lydia nec domina.) Omphale reginam Lydiæ intellige, quæ Herculem amore perditum ad fila deducenda compulit.

Nec Styga vidisses.) hoc est, nec ab Omphale iussus, ut videtur Martialis intelligere, aut potius ab Eurystheo, ut aliis placet, descendisses ad inferos.

Hebe.) Junonis filia sine patre dea juventutis, quæ uxor data est Herculi in cælum relato.

Nunc te.) Referentem Domitiani effigiem videat Nympha, quæ tibi Hylan rapuit, illum reddet, epig. 49. lib. 5.

Ad Fabullam

debilem. LXVIII.

UXOR cum tibi sit formosa, pudica, puella,
Quid tibi natorum jura, Fabulle, trium?
Quod petis a nostro supplex dominoque, deoque,
Tu dabis ipse tibi, si potes arrigere.

I N T E R P R E T A T I O .

O Fabulle, cum habeas pulchram conjugem, castam, juvenem, quid tibi proderunt jura trium liberorum? quod

supplex rogas nostrum dominum, & deum, tu ipse a te ipso impetrabis.

N O T E .

Quid tibi.) Alii *Quo*, hoc est, quorsum tibi opus est jure trium liberorum, de quo epig. 91. libi 2. & epig. 31. lib.

3. cujus argumentum fere idem est.

A nostro.) Sic Domitianum appellavit dominum, epig. 8. lib. 5.

LXIX.

In magistrum ludi,

cui irascitur ob matutinas vociferationes. LXX.

QUID tibi nobiscum est ludi scelerate magister,
Invisum pueris, virginibusque caput?
Nondum cristati rupere silentia galli:
Murmure jam sævo verberibusque tonas.
Tam grave percussis incendibus æra resultant,
Causidicum medio cum faber aprat equo.
Mitior in magno clamor furit amphitheatro,
Vincenti palmæ cum sua turba favet.

Vicini

Vicini somnum non tota nocte rogamus :
Nam vigilare leve est, pervigilare grave.
Discipulos dimitte tuos, vis garrule quantum
Accipis, ut clames, accipere ut taceas?

INTERPRETATIO.

O Ludimagister improbe, caput odium sum pueris & virginibus, quid tibi rei est nobiscum? nondum galli cristati rupere silentia: jam tonas acerbo clamore & verberibus. Tam graviter perverpant aera percussis incudibus, cum faber collocau caussidicum in medio equo. Clamor lenior saevit in magno amphibeatro,

cum sua turba applaudit parma superantem. Nos vicini non petimus somnum integra nocte: nam facile est vigilare, molestum vero pervigilare. Dimitte tuos discipulos, o loquax, placetne accipere tantum ut sileas, quantum accipis ut vocifereris.

N O T E.

Virginibusque.) Verbera timentibus. Vide epig. 62. lib. 10.

Nondum cristati.) hoc est, nondum galli cecinere.

Caussidicum medio.) hoc est, cum caussidico statua equestris fabricatur. Juvenalis sat. 7.

Emilio dabitur quantum petis, &c. Quod nempe suis in vestibulis statuam

equestrem haberet, quæ tunc temporis multos clientes conciliabat caussidico.

Vincens parma.) Nomen proprium putat Domitius; alii sic interpretantur, cum nempe turba gladiatorum parma pugnanti, & victori ex sua factione gladiatori applaudit. Videat lector.

Pervigilare.) hoc est, tota nocte vigilare gravissimum est.

LXXI.

In Cæcilianum
improbum. LXXII.

DIXERAT, o mores! o tempora! Tullius olim,
Sacrilégum strueret cum Catilina nefas:
Cum gener atque socer diris concurreret armis,
Mœstaque civili cæde maderet humus.
Cur nunc o mores! cur nunc o tempora! dicis?
Quod tibi non placeat, Cæciliane, quid est?
Nulla ducum feritas, nulla est insania ferri;
Pace frui certa, lætitiæque licet.
Non nostri faciunt, tua quod tibi tempora sordent,
Sed faciunt mores, Cæciliæne, tui.

INTERPRETATIO.

O Lim Cicero dixerat, O mores, o tempora! cum Catilina moliretur scelus sacrilegum, cum gener & socer confugerent armis infestis, & sordidata terra maderet sanguine civium. O Cæciliæne, quare dicis nunc, O mores! O tempora!

Quid est quod non ardeat tibi? Nulla scævitia est ducum, nullus furor armorum: fas est frui pace certa, & lætitiâ. O Cæciliæne, non mores nostri, sed tui sunt in causa, cur fastidias tua tempora.

Dixerat, O morge.) Cum in passiam arma civilia moverentur. Nota est Catilinæ conjuratio ex Sallustio, & aliis.

Cum gener atque socer.) Cæsar nempe, & Pompejus qui Juliam Cæsaris

filiam uxorem duxerat: quorum història passim obvia.

Thi mores.) Perditi scilicet. Sic astutus blanditur Domitiano, cujus tempora laudat vituperata ab improbo Cæciliiano.

De Leone & ariete,

quorum concordiam miratur. LXXIII.

MASSYLI leo fama jugi, pecorisque maritus
Lanigeri, mirum, qua posuere fide.
Ipse licet videas, cavea stabulantur in una,
Et pariter socias carpit uterque dapes.
Nec fœtu nemorum gaudent, nec mitibus herbis:
Concordem satiat sed rudis agna feram.
Quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles,
Ut niteant celsi lucida signa poli?
Sidera si possent, pecudesque, feræque mereri,
Hic aries astris, hic leo dignus erat.

INTERPRETATIO.

L *Es decus montium Massylia, & vis pecoris lanigeri, mirum, qua fide consenserunt. Ipse potes spectare, stabulantur in una cavea, & simul uterque vescitur communi cibo. Nec latantur fœtu sylvarum, nec mitibus herbis; at rudis agna*

saturat feram concordem. Quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles, ut lucida signa alticuli splendeant? Si pecudes & feræ possent mereri astra, hic aries atque hic leo digni erant sideribus.

N O T A.

Massyli.) Libyz pars est Massylia, in qua sunt leones ingentis magnitudinis: epig. 55. lib. 8.

Pecorisque maritus.) Arietis nempe. Sic Virgilius ecloga 7.

Vir gregis ipse capor, &c.

Posuere.) Sine addito significat *sedati* sunt, hoc est consenserunt. Virgilius 7. *Æneid.* Cum venti posuere, &c. nempe iram. Alii legunt *cojere*.

Nec fœtu.) hoc est, nec leo desiderat feras, nec aries herbas quibus vesci solet.

Sed rudis agna.) Quod mirum videtur, arietem scilicet agna vesci. *Feram,* alii *famem.*

Terror Nemees.) Leo ab Hercule interfectus, de quo epig. 66. lib. 5.

Quid portitor.) Phryxianus, de quo epig. 52. lib. 8.

Ad Liberum amicum,

a quo cibos sine vino acceperat. LXXIV.

LIBER Amyclæa frontem redimite corona,
Qui quatis Ausonia verbera Graja manu:
Clausa mihi texto cupa prandia vimine mittas,
Cur comitata dapes nulla lagena venit?
Atqui digna tuo si nomine munera ferres,
Scis puto debuerint quæ mihi dona dari.

INTERPRETATIO.

O Liber, redimite caput corona Amy-
clea, qui manu Ite inflexis ver-
bera instar Græcorum. Cum ad me mittas
prandia clausa canistro vinnico, quare
nulla amphora comitata est cibos? Asqui
si mitteres dona digna tua nomine, novi-
ssi, opinor, quæ munera mihi demanda
saprina.

NOTÆ.

Liber.) Ad quem scripsit, epig. 77.
lib. 8. Amycle civitas est Laconiz, in
qua maxime exercebatur pugilatus, unde
de corona Amyclea dicitur ea qua do-
nantur pugiles vestros. *Frangere vinnico*
se, hellenismus est, de quo sæpius dictum.
Qui quas.) hoc est, qui Italus exer-

tes Græcorum certamen, scilicet pugi-
latum.

Clauſa.) hoc est, cur simul cum
sportula non misisti lagenam?

Digna tuo.) Liber enim Bacchus di-
citur, atque ita Bacchi munera mittere
debit.

In fauorem

factum divitem. LXXV.

DENTIBUS antiquas solitus producere pelles,
Et mordere luto putre vetusque solum:
Prænestina tenes defuncti rura patroni,
In quibus indignor si tibi cella fuit.
Rumpis & ordaci madidus crysalla Falerno,
Et pruris domini cum Ganymede tui.
At me literulas stulti docuere parentes:
Quid cum grammaticis, rhetoribusque mihi?
Frangere leves calamos, & scinde Thalia libellos,
Si dare iuxta calceus ista potest.

INTERPRETATIO.

Solitus dentibus excerpere antiquas pel-
les, & mordere soleam veterem & pu-
tridam luto: possides rura Prænestina pa-
troni mortui, in quibus egre fero si ha-
buisse cellam. Atque aliquis audeat Fa-
lerno frangis crysalla.

Sed parentes demones me docuerunt lite-
rulas; quid mihi rei est cum grammi-
cis & rhetoribus? O Thalia, frange leves
calamos, & scinde libros, si calceus potest
demare ista iuxta.

NOTÆ.

Antiquas pelles.) hoc est vetera oris.
Solum.) sumitur hic pro solea calcei
rupti, quem reficit tutor.

Prænestina.) Legata tibi a patrono,
quem sane malis artibus captaverat tu-
tor. De Prænestino rure epig. 64. lib. 4.

Si sibi cella fuit.) hoc est, necesse est,
nec minima domus parte dignus eras.

At me literulas.) Per contemptum
utitur hoc verbo, atque insanos vocat

parentes, quod illarum artes molliiores
neglectis pecuniis docuerant; quæ nul-
lum ipsi fructum afferrent.

Frango leves.) Sic etiam Juvenalis
lat. 7. versu 28.

*Frangere miser calamos, vigilatque
palia dolo.*

hoc est, O Musa, abijce studia, liqui-
dem plus prodedit ars fatuena.

*De effigie Camoni
infantis. LXXVI.*

EFFIGIEM tantum pueri pictura Camoni
Servat, & infanti prima figura manet.
Florentes nulla signavit imagine vultus,
Dum timet ora pius muta videre pater.

INTERPRETATIO.

Pictura servat tantum effigiem pueri Camoni, & manet forma prima ætatis. Pater genitor nulla tabella expressit florentem faciem, dum metuit spectare muta ora.

N O T A.

Pueri Camoni.) Qui natus viginti annos epig. 78. infra mortuus erat, cujus effigiem more veterum, non quidem adulti, sed infantis exprimi curavit pater;

ne si adultus pingeretur, majore dolore conficeretur, dum illum videret mutum.

Florentes.) ætate scilicet.

De balneo Tuccæ. LXXVII.

NON filice duro, stru&ilive cæmento,
Nec latere cõcto, quo Semiramis longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit;
Sed strage nemorum, pineaque compage,
Ut navigare Tucca balneo possit.
Idem beatas laurus extruit thermas
De marmore omni, quod Carystos invenit;
Quod Phrygia Synnas, Afra quod Nomas mittit,
Et quod virenti fonte lavit Eurotas:
Sed ligna defunt: subijce balneum thermis.

INTERPRETATIO.

Tucca non extruxit balneum filice duro, aut stru&ili cæmento, non latere cõcto, quo Semiramis cinxit longam Babylona; sed magna strue lignorum, & pineis subulis conjunctis, ut Tucca queat navigare balneo. Idem splendidus ædifi-

cat thermas sumptuosas ex omni marmore, quod reperit Carystos, quod Phrygia Synnas, quod Afra Nomas fert, & quod lavit Eurotas fonte virenti: sed ligna defunt, admove balneum thermis.

N O T A.

Babylona.) epig. 1. lib. Spec.

Tucca:) de quo sæpius supra, quem irridet poeta, quod balneum ex ligno, thermas vero ex marmore extruxisset. Balneum autem sumitur hic pro cella frigidaria, quæ potius ex marmore extruenda erat, utpote quod aquæ frigidæ melius conveniat; thermæ autem in

quibus aqua calida lavabantur, ex ligno erant ædificandæ, quod aquæ calefaciendæ non nihil contulisset.

De marmore omni.) Varia quippe præstantissimi marmoris genera enumerat. Vide epig. 42. lib. 6.

Carystos.) Oppidum Eubææ insulæ, hodie *Negropontæ*, Strabo lib. 10. K'α'π'ο-

εἰς δ' ἴστω αὖτὸ τὸ ὄρεϊ τῇ Οἶχῃ περικύβηται καὶ
τῇ Στύρῃ. καὶ τὸ Μαρμαρίον, ἐν ᾧ τὸ
κατοικῶν τῶν Καρυστίων γένος, ἰσὺς ἔχει
Ἀπέλλωνος Μαρμαρίον, &c. Carystus sub
monte Ocha sita est, in propinquo Sty-
ra, & Marmarium, ubi Carystiae ex-
scinduntur columnae, & templum ibi mar-
morei Apollinis.

Quod Phrygia Synnas.) Hæc ultima
vox deest in multis codicibus, in quibus
claudicat versus. Strabo lib. 12. *Συννάδα*
δ' ἴστω ἡ μεγάλη πόλις, Synnada urbs est
non magna. Deinde addit *ἐνέκωρε δ' ἴστω*

*Δοκίμια πᾶσι, καὶ τὸ λατομεῖον τῆς Συννά-
δα* ἴστω: Ab alretra patte est Docimia
pagus, & lapidicina Synnadicis lapidis. Hoc
loco Phrygiam describit Strabo. Alii,
*Quod Phrygia, seu Asra quod No-
mas mittit.*

Asra Nomas.) Numidia Africae pro-
vincia, epig. 55. lib. 8.

Eurotas.) fluvius Laconiae ad quem est
marmor viride, quod Lacedæmonium &
Laconicum dicitur.

Subjice balneum.) ut nempe calefiant
thermæ.

De effigie Camoni. LXXVIII.

HÆC sunt illa mei, quæ cernitis, ora Camo
Hæc pueri facies, primaque forma fuit.
Creverat hic vultus bis denis fortior annis,
Gaudebatque suas pingere barba genas,
Et libata semel summos modo purpura cultus
Sparserat: invidit de tribus una soror.
Et festinatis incidit flamina pensis,
Absentemque patri rettulit urna rogam.
Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,
Hæc erit in chartis major imago meis.

INTERPRETATIO.

HÆC sunt illa ora mei Camoni, quæ
videtis: hic vultus infantis, &
prima species fuit. Hæc facies fortior cre-
verat viginti annis, & barba gaudebat
pingere suas genas, & modo lanugo se-
mel resecta sparserat summum decus: una

trium sororum invidit, & resecuit flami-
na festinatis pensis, atque urna reportavit
genitori absentem rogam. Sed nihilominus
ne sola pictura celebret puerum, hæc erit
major imago in meis libris.

N O T A.

Hæc sunt.) Vide epig. 76. supra.
Bis denis annis.) hoc est, viginti
annos natus interiit.

Et libata.) Sensus est, inquit Rade-
rus, & semel illi barba resecta erat.
Purpura barba forte subrufa, aut prima
lanugo, quæ flavescit potius. Videtur
tamen rusam insinuare.

Summos cultus.) Alii *cultros*, hoc est

novaculas.

De tribus una.) Sic epig. 54. lib. 4.

— & semper de tribus una necat.

Absentemque.) Longe enim a patre
mortuus & crematus fuerat Camonus.

Hæc erit in chartis.) Non perituris
scilicet. Sic epig. 83. lib. 7.

Certior in nostro carmine vultus erit.

De convivio Prisci. LXXIX.

QUOD optimum sit disputat convivium,
Facunda, Prisci, pagina:
Et multa dulci, multa sublimi refert,
Sed cuncta docto pectore.

Qued

*De effigie Camoni
infantis. LXXVI.*

EFFIGIEM tantum pueri pictur
Servat, & infanti prima fig
Florentes nulla signavit ima
Dum timet ora pius m

*se. An rogatis quod convivium
um? Cui non adest cborales.*

I N T E R P R E T A T I O.

Pictura servat tantum
Camoni, & manes for

quid
scilicet
aempe
quo abest musi-

corum strepitus, & in quo quæta est
mensa.

Cborales.) is est qui tibia canit,
epig. 57. lib. 6.

*Pueri Camoni
nos epig. 7^a
effigiem
adulti*

*Ad Picentinum
veneficum. LXXX.*

FUNERA post septem nupsit tibi Galla virorum,
Picatine: sequi vult puto Galla viros.

I N T E R P R E T A T I O.

*O Picatine, Galla tibi nupsit post morsem septem maritorum: Galla, opinor,
placet sequi maritos.*

N O T E.

Funera post septem.) Maritos forte
septem veneno sustulerat ista Galla, ut
Chloe, de qua epig. 16. supra. Vide
epig. 43. lib. 8.
Sequi vult.) hoc est, a te venefico
necari.

Ad Domitianum.

cujus & familia ejus benignitatem laudat. LXXXI.

ODERAT ante durum famulos, turbamque minorem,
Et Pallatinum Roma supercilium:
At nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum,
Ut sit cuique suæ cura secunda domus.
Tam placidæ mentes, tanta est reverentia nostri,
Tam pacata quies, tantus in ore pudor.
Nemo suos (hæc est aulæ natura potentis).
Sed domini mores Cæsarianus habet.

I N T E R P R E T A T I O.

Antea Roma adorat servos Imperato-
rum, & minorem turbam, atque
arrogantiam Palatii: sed, o Auguste,
nunc omnes adeo anant tuam familiam,
ut quilibet minus amos suam danum.

*Tam benigne, tam reverenter, tam quie-
te, tam verecunde se gerunt erga nos.
Nullus Cæsarianus (hæc est natura aulæ
potentis, habet suos mores, sed domini.*

N O T A.

urbamque minorem.) Legunt alii, *inque priorem*, recte, inquit Gbute-
am *urbam* prior sunt liberti, qui
is odiosissimi, tamquam qui
res provinciarum, exactores
vestigalium, &c. Legunt
que priorum, Imperatorum
Aulicorum qui comitarentur

Imperatorem. Videat lector.

Pallatinum supercilium.) Vel ipso-
rum Imperatorum, vel Aulicorum fa-
stum intellige.

Tanta est reverentia nostri.) Alii *vestri*.
Cæsaribus.) hoc est Aulici, & servi
Cæsaribus constituti sunt juxta mores illius.

LXXXII.

Ad Aulum,

de judicio inepti poetæ. LXXXIII.

LECTOR & auditor nostros probat, Aule, libellos:
Sed quidam exactos esse poeta negat.
Non nimium curo: nam cœnæ fercula nostræ
Malim convivis, quam placuisse cotis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Aule, nostri libri placent lectori at-
que auditori: sed quidam poeta ne-
gat esse limatos. Hoc parum mover me;

nam malim tibis nostræ cœnæ gratos esse
convivis, quam cocis.

N O T A.

Exactos.) Alii *excoctos*. Videat lector,
quasi perita esset metaphorâ ab arte coci.

Fercula.) hoc est *cibos*. Alias sunt
vasa, & deorum simulacra, atque id
genus alia quæ in pompa vel triumpho

feriebant Romani.

Malim convivis.) Sensus est: Malim
mea carmina placere lectoribus atque
auditoribus, quam poetis æmulis. Sic
tibi non cocis, sed convivis parantur.

In Cinna

decoctorem. LXXXIV.

DIXERAT astrologus peritarrum te citò, Cinna:
Nec putò mentitus dixerat ille tibi:
Nam tu dum metuis, ne quid post fata relinquant,
Hauisti patrias luxuriosus opes.
Bisque tuum dicies, non toto tabuit anno:
Dic mihi, non hoc est, Cinna, perire cito?

I N T E R P R E T A T I O.

O Cinna, Astrologus dixerat te peritu-
rum brevi, nec, opinor, mentisus
ille dixerat tibi; tu enim dum times,
ne quid relinquant post mortem, aforus de-

coxisti paternas divitias. Et tuum vigies
consumptum est anno non integro: dic
mihi, o Cinna, numquid hoc est perire
brevi?

Quod optimum sit quæritis convivium?

In quod choraules non venit.

INTERPRETATIO.

Diserte libro Prisci disputat, quod omnia perire. An rogatis quod convivium
convivium optimum sit: & narrat sit optimum? Cui non adest choraules.
multa suavitat, multa excellenter, sed

N O T A.

Quod optimum sit.) Sensus est, Quid corum strepitus, & in quo quæta est
opus est multa sermone? Uno scilicet mensa.
verbo definiti potest optimam nempe Choraules.) is est qui tibia canit,
convivium illud esse a quo abest musi- epig. 57. lib. 6.

Ad Picentinum
veneficum. LXXX.

FUNERA post septem nupsit tibi Galla virorum,
Picentine: sequi vult puto Galla viros.

INTERPRETATIO.

OPicentine, Galla tibi nupsit post mortem septem maritorum: Galle, opinor,
placet sequi maritos.

N O T A.

Funera post septem.) Maritos forte epig. 43. lib. 8.
septem veneno sustulerat ista Galla, ut Sequi vult.) hoc est, a te venefico
Chloe, de qua epig. 16. supra. Vide necari.

Ad Domitianum,
cujus & familiæ ejus benignitatem laudat. LXXXI.

ODERAT ante ductum famulos, turbamque minorem,
Et Pallatinum Roma supercilium:

At nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum,

Ut sit cuique suæ cura secunda domus.

Tam placidæ mentes, tanta est reverentia nostri,

Tam pacatæ quies, tantus in ore pudor.

Nemo suos (hæc est aulæ natura potentis).

Sed domini mores Casarianus habet.

INTERPRETATIO.

Antea Roma videtur servas Imperato- Tam benigne, tam reverenter, tam quæ-
rum, & minorem turbam, atque te, tam reverentia se gerunt erga nos.
arrogantiam Palatii: sed, o Augusto, Nullus Casarianus (hæc est natura aulæ
nunc omnes adeo anant tuam familiam, potentis, habet suos mores, sed domini.
ut quilibet minus ante suam domum.

N O T A.

Turbamque minorem.) Legunt alii, *turbamque priorem*, recte, inquit Gruterus: nam *turba* prior sunt liberti, qui pro servis odiosissimi, tamquam qui procuratores provinciarum, exactores tributorum, vectigalium, &c. Legunt alii *turbamque priorum*, Imperatorum nempe, aut Aulicorum qui comitarentur

Imperatorem. Videat lector.

Pallatinum supercilium.) Vel ipsorum Imperatorum, vel Aulicorum factum intellige.

Tanta est reverentia nostri.) Alii *vestri*. *Caesarianus.*) hoc est Aulici, & servi Caesaris constituti sunt juxta mores illius.

LXXXII.

Ad Aulum,

de judicio inepti poetæ. LXXXIII.

LECTOR & auditor nostros probat, Aule, libellos:
Sed quidam exactos esse poeta negat.
Non nimium curo: nam cœnæ fercula nostræ
Malim convivis, quam placuisse cotis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Aule, nostri libri placens lectori atque auditori: sed quidam poeta negat esse limatos. Hoc parum movet me;

nam malim tibis nostræ cœnæ gratos esse convivis, quam cocis.

N O T A.

Exactos.) Alii *excoctos*. Videat lector, quasi perita esset metaphora ab arte coci. *Fercula.*) hoc est *cœna*. Alias sunt vasa, & deorum simulacra, atque id genus alia quæ in pompa vel triumpho

ferebant Romani.

Malim convivis.) Sensus est: Malim mea carmina placere lectoribus atque auditoribus, quam poetis æmulis. Sic tibi non cocis, sed convivis præantur.

In Cinna

decoctorem. LXXXIV.

DIXERAT astrologus periturum te cito, Cinna:
Nec putò mentitus dixerat ille tibi:
Nam tu dum metuis, ne quid post fata relinquas,
Hauisti patrias luxuriosus opes.
Bisque tuum dicies, non toto tabuit anno:
Dic mihi, non hoc est, Cinna, perire cito?

I N T E R P R E T A T I O.

O Cinna, Astrologus dixerat te periturum brevi, nec opinor, mentisus ille dixerat tibi; tu enim dum times, ne quid relinquas post mortem, aforus de-

coxisti paternas divitias. Et tuum visus consumptum est anno non integro: dic mihi, o Cinna, numquid hoc est perire brevi?

N O T E.

In Cinnam.) Alii in *Munnam*, lib.
10. epig. 36.

Dixerat astrologus.) Ludit in ambi-
gua voce *perire*, quam astrologus ad vi-
tam referebat, poeta vero ad opes.

Luxuriosus.) hoc est intemperans,
& luxui deditus.

Bisque tuum decies.) scil. patrimonium
constans vices centenis millibus fester-
tium. Alii legunt, *bis quattuordecies*.

Ad Cæsarem Domitianum,
quod interdixisset histrionibus scenam. LXXXV.

I NTER tanta tuæ miracula, Cæsar, arenæ;
Quæ vincit veterum munera clara ducum,
Multum oculi, sed plus aures debere fatentur
Se tibi, quod spectant, qui recitare solent.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cæsar, inter tanta miracula tuæ are-
næ, quæ superavit magnifica spe-
ctacula antiquorum Imperatorum, mul-

tum quidem oculi, sed aures fatentur
plus se debere tibi, quod spectant, qui
solent recitare.

N O T E.

Sed plus aures.) Propter edictum quo
histrionibus interdixerat scenam, intra
domum quidem exercendi artem jure
concesso. Suet. in Domit. cap. 7. Nec

enim jam spectatorum aures obscænis
carminibus obtundent histriones.

Quod spectant.) Histriones nimirum.

Ad Norbanum,
cui libros collectos mittit. LXXXVI.

C UM tua sacrilegos contra, Norbane, furores
Staret pro domino Cæsare sancta fides:
Hæc ego Pieria ludebam tutus in umbra,
Ille tuæ cultor notus amicitiae.
Me tibi Vindelicis raptum narrabat in oris,
Nescia nec nostri nominis Aræos erat.
O quoties veterem non inficiatus amicum
Dixisti, Meus est iste poeta, meus!
Omne tibi nostrum, quod bis trieteride juncta
Ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Norbane, cum sancta tua fides esset
a partibus domini Cæsaris adversus
impios furores: ego notus ille cultor tua
amicitiae securus ludebam hæc in umbra
Pieria. Fama in regionibus Vindelicis
narrabat me tibi abreptum, nec nostrum

nomen ignotum erat in Septemtrione. O
quoties dixisti fassus me veterem amicum,
Meus est iste poeta, meus! Nunc auctor
donabis tibi omne nostrum opus, quod do-
nabat lector sexennio ante.

N O T A.

Sacrilegos.) hoc est, contra Antonium Saturninum Germaniæ superioris præsidem, qui bellum civile moverat, epig. 11. lib. 4.

Hæc ego Pieria.) Umbra enim, & quiete delectantur poetæ, epig. 77. lib. 1.

Me tibi Vindeliciis raptum.) hoc est, fama narrabat me fato functum: febris enim laboraverat Martialis epig. 47. lib. 6. Cluverius lib. 3. cap. 4. suæ introductionis, *Rhasi Alpes tantum incolere, & earum valles, a Septemtrione ad lacum usque*

Brigantium, sub Alpibus ad Danubium usque fuere inter dictum lacum & Anum flumen Vindelici. Legunt alii,

Me tibi Vindeliciis Rhetus narrabat in oris.

Addictum nempe: nam carminum suorum famam, non mortis eo pervenisse dicit poeta, ut ajunt. Judicet lector.

Arctos.) hoc est, populi Septemtrionis noverunt me.

Bis trieteride.) Trieteris triennium est.

De Paulo.

fingente morbum, ne invitaret convivas. LXXXVII.

LANGUIDIOR noster si quando est Paullus Atili
Non se, conviva abstinere ille suos.

Tu languore quidem subito, fiscoque laboras:

Sed mea porrexit sportula, Paulle, dedes.

INTERPRETATIO.

O Atili, si aliquando Paullus noster est infirmior, ille non se defraudat, sed rate repentina, & fisco: at, o Paulle, mea sportula extendit pedes, convivas suos. Tu sane laboras infirmi-

N O T A.

Non se.) Ipse non se abstinere a conviviis, sed convivas non vocat. Legunt alii,

Non se convivis abstinere ille suis. male: Paullum enim ipsum dissimulationis accusare videtur.

Sed mea porrexit.) hoc est, morbus tuus non tibi, sed mihi, seu sportulæ lethalis est. Metaphora ducta a modo

componendi mortuos, qui depositi ad januam versus viam extendebant pedes. Persius sat. 3.

Hinc tuba, candela, tandemque beatus alio

Compositus lecto, crassisque litatus amomis,

In portam rigidos calces extendit, &c.

De filio Silii

lugentis immaturam ejus mortem. LXXXVIII.

FESTINATA sui gemeret cum fata Severi

Silius, Ausonio non semel ore potens;

Cum grege Pierio mæstus, Phœboque querebar,

Ipse meum flevi, dixit Apollo, Linon.

Respexitque suam, quæ stabat proxima fratri:

Calliopen, & ait, Tu quoque vulnus habes.

Adspice Tarpejum, Pallatinumque Tonantem:

Ausa nefas Lachesis læsit utrumque Jovem.

Numina cum videas duris obnoxia fatis,

Invidia possis exonerare deos.

INTERPRETATIO.

Cum Silius non semel vehementer eloquentia Romana, lugeres immaturam mortem Severi sui filii: cum choro Musarum, & Phæbo marons conquebar, sed ipse, inquit Apollo, luxi meum Linum. Atque insuavis est suam Calliopem,

qua illi promissa fœderat, & dixis, tu etiam officeris matronæ. Vide Tomantum Tarpejum, & Palatinum, Læbesis anse nefas offends utrumque Jovem. Cum spectes deos subdolos fatis, passus liberare illos odio.

NOTÆ.

Silius.) Italicus, de quo epig. 62. lib. 7. & 66. lib. 8. quem solatur poeta exemplo deorum, quorum & filii acerbo facto rapti sunt.

Aufonio non semel.) hoc est, non eloquens uno tantum orationis genere; egregius quippe orator fuit, & poeta, epig. 62. lib. 7.

Cum grege.) Ego, inquit Martialis; querebar cum hæbo, & Musis quas Picrides dictæ sunt, epig. 77. lib. 1.

Linon.) Apollinis, & Terpsichores filium, quem ab Hercule occisum ferunt poetæ: Pausanias in Corinthiacis refert Linum Apollinis & Psamathe filium; in Bæoticis vero Linum alium Uranie & Amphimari filium poetam egregium

fuisse affirmas.

Tu quoque unius habas.) Occiso scilicet Orpheo ejus filio, cujus historia fatis nota.

Aspice Tarpejum.) Cujus filius Sarpedon ad Trojam periit. Virgil. lib. 10.

—Troja sub manibus altis,
Tos nati cecidere deum; quimoccidit una

Sarpedon mea progenies.

Palladinumque.) Domitianum, cujus filius infans adhuc mortuus est; de quo jam diximus lib. 6. epig. 3.

Læbesis.) Una Parcarum.

Invidia possis.) Sensus est, non debes diis irasci, qui & ipsi datorum acerbum fatum lugent.

*Ad Luperum
versipellem. LXXXIX.*

SEPTEM post calices Opimiani
Denso cum jaceam triente blæsus,
Affers nescio quas mihi tabellas,
Et dicis, Modo liberum esse jussi:
Zenæ servulus est mihi paternus:
Signa, cras melius, Luperce, fiet.
Nunc signat meus annulus lagenam.

INTERPRETATIO.

Post septem calices Opimiani cum jaceam balbutiens orebris trientibus, affers mihi nescio quas tabellas, & dicis, Modo dedi libertatem: habeo Zenam

paternum servulum; signa. O Luperce, cras fiet melius, nunc meus annulus signat lagenam.

NOTÆ.

Opimiani.) De hec vino dictum epig. 27. lib. 1.

Triente.) Qui capit quatuor cyathos.

Nescio quas.) Supposititias nempe, quas manumissionis esse dicebat Luperus: cum tamen essent testamentaria falsæ nempe, aut aliunde astringentes.

Zenæ servulus.) Legunt alii,

— modo Liberum esse jussi

Zenam: —

Signa.) Inquit Luperus, ut constet de manumissione.

Cras melius fiet.) Cum sobrii erimus, tunc enim distinguere poterimus, an revera de libertate tantum agatur.

Nunc signat.) Ne servi vinum hauriant.

EPIGRAMMATUM LIBER IX. 475

riant. Horat. epist. 2. lib. 2.

Et signo laeso non insaniro lagena.

— *posset qui ignoscere servis.*

Ad Rufum,

amicos donis conciliatos, donis quoque esse alendos. XC.

DUM me captares, mittebas munera nobis:
Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.
Ut caprum teneas, capto quoque munera mitte,
De cavea fugiat ne male passus aper.

INTERPRETATIO.

DUM me illiceres, ad me mittebas dona; postquam captasti, o Rufe, nihil donas mihi. Ut teneas illeclum, miser etiam dona illecllo, ne aper male passus fugiat ex cavea.

NOTE.

De cavea.) Hoc a simili dicit poeta; ut enim fera esuriens fugit, sic ego etiam locus ubi populus sedens ludos renuntiabo tuae amicitiae. Est autem cavea septum in quo feræ includuntur: est etiam locus ubi populus sedens ludos spectabat.

Ad Stellam,

versus extemporales esse malos. XCI.

LEGE nimis dura convivam scribere versus
Cogis, Stella: licet scribere nempe malos.

INTERPRETATIO.

O Stella, nimis dura conditione, imperas carmina condi a convivâ: licet condere nimirum mala.

NOTE.

Leges nimis.) Nempe ipse Martialis a Stella jussus ex tempore versus scribere, composuit hoc distichum.

Ad Flaccum,

quem in Cypro insula degentem monet, ut caveat
a nimio solis calore. XCII.

SIC in gramine floreo reclivis,
Quâ gemmantibus hinc, & inde rivis
Curva calculus excitatur unda,
Exclusis procul omnibus molestis,
Perfundas glaciem tridente nigro
Frontem sutilibus ruber coronis:
Sic uni tibi sit puer cinædus,
Et castissima pruriat puella.
Infamem nimio calore Cypron
Observes, moneo, precorque, Flacce,
Messis area cum teret crepantes,

Et fulvi juba sæviet leonis.
 At tu diva Paphi remitte nostris
 Illæsum juvenem, remitte votis.
 Sic Martis tibi serviant Kalendæ,
 Et cum thure, meroque, victimaque
 Libetur tibi candidas ad aras
 Secta plurima quadra de placenta,

I N T E R P R E T A T I O.

Sic recumbens in florida herba, quavis hinc & inde gemmeis lapilli commoventur curva aqua, longe remotis omnibus curis, temperes glacie nigrum trientem habens tempora rubra fusilibus coronis:

O Flacce, moneo & rogo, caveas Cyprum noxiam nimio calore, cum messes crepan-

tes terentur in area, & juba fulvi leonis sæviet. Sed tu, o regina Paphi, nostris votis remitte juvenem saluum. Sic kalendæ Martiæ celebrantur in tuum bonorem, atque ad altaria candida multæ quadra placenta divisa tibi consecrantur, cum thure, & mero, & victima,

N O T A.

Perfundas glaciem.) Vide epig. 65. lib. 5.

Tu super æstivas, Alcimo, funde nives.

Triente nigro.) continens poculum fumit pro vino contento.

Frontem ruber.) hellenismus est epig. citato,

Lassenturque rosis tempora fusilibus.

Cypron.) epig. 45. lib. 8.

Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros.

Messes crepantes.) quia aridæ & siccæ.

Es fulvi juba.) Mense scilicet Au-

gusto, quo Sol in Leone summos excitat calores, epig. 57. lib. 4.

Divæ Paphi.) Venus nempe: Paphus vero urbs est Cyprî, ubi colebatur Venus.

Sic Martis tibi.) Kalendæ Martiæ a feminis celebrabantur in honorem Veneris, epig. ultimo lib. 5.

Candidas ad aras.) Diis manibus migras, superis vero candidas aras erigebant antiqui.

Secta.) Vide epig. 76. lib. 3. & epig. 75. lib. 6.

Adulatur Domitiano,
 cujus cœnam Jovis epulis præfers. XCIII.

AD cœnam si me diversa vocaret in astra
 Hinc invitator Cæsaris, inde Jovis:
 Astra licet propius, Pallatia longius essent,
 Responsa ad superos hæc referenda darem:
 Quærite qui malit fieri conviva Tonantis:
 Me meus in terris Juppiter ecce tenet.

I N T E R P R E T A T I O .

SI hinc invitator *Casaris*, illinc *Jovis*, sponsa referenda ad *Superos*: *Quarite* alium
ad cenam me invitaret in diversum qui malis convivari cum *Tonante*, en
calum; quamvis sidera essent proprius, meus *Jupiter* in terris possidet me.
palatia vero longius, redderem hac ve-

N O T A .

Diversa in astra.) hoc est, Si me *Ju-* (cum enim *Deus* sit epig. 8. lib. 5. pa-
piter vocaret ad sua astra, & *Domitia-* latium ejus cœlum vocat;) tamen adi-
mus ad sua, seu ad suum palatium, rem *Domitianum*.

Ad Condylum,

servi conditionem meliorem esse quam domini. XCIV.

QUÆ mala sunt domini, quæ servi commoda nescis,
Condyle, qui servum te gemis esse diu.

Dat tibi securos vilis lecticula somnos;

Pervigil in pluma Caius ecce jacet.

Caius a prima tremebundus luce salutat

Tot dominos: at tu, Condyle, nec dominum.

Quod debes, Cai, redde, inquit Phœbus, & illinc

Cinnamus: hoc dicit, Condyle, nemo tibi.

Tortorem metuis? podagra, cheragraque secatur

Caius, & mallet verbera mille pati.

Quod nec mane vomis, nec connum, Condyle, lingis,

Non mavis, quam ter Caius esse tuus?

I N T E R P R E T A T I O .

O Condyle, ignoras quæ sunt mala heri, solve debitum, ais Phœbus, atque illinc
& quæ commoda servi, qui doles te Cinnamus: O Condyle, nullus tibi dicis
diu esse in servitute. Vilis lecticula com- hoc. An times tortorem? Caius videt po-
modat tibi tutos somnos: en Caius pervi- dagra & cheragra, & mallet pati mille
gil jacet in pluma. Summo mane Caius flagella
tremebundus salutat tot dominos: sed tu,
o Condyle, nec dominum salutas. O Cai,

N O T A .

Lecticula.) significat parvum lectum,
Legunt alii *segescula*.

Caius.) Dominus tuus.

Tot dominos.) quot nempe habet patronos.

Nec dominum.) Caium scilicet.

Phœbus & Cinnamus.) fœneratores.

Tortorem.) a quo aliquando vapulas.

Podagra cheragraque.) quæ sunt ve-
hementes in pedum & manuum articulis
dolores, Gallice *les goutes*.

Ad Calatissum,
pocillatorem. XCV.

ADDERE quid cessas puer immortale Falernum?
Quadrantem duplica de seniore cado.

H h 3

Nunc

Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calatisse, deorum

Sex jubeo cyathos fundere? Cæsar erit.

Suttilis aptetur decies rosa crinibus, ut sit,

Qui posuit sacra nobile gentis opus.

Nunc bis quina mihi da basia, fiat ut illud

Nomen, ab Othrysiæ quod Deus orbe tulit.

INTERPRETATIO.

O Puer, quid moraris fundere immortalale Falernum? Gemina quadrans de amphora seniore. Nunc dic mihi gratiam cujus deorum volo te potigere? Sex cyathos? Cæsar erit. Capillis decies rose-

nentur sutili vasa, ut efficiatur ejus nomen, qui condidit nobile templum gentis sacra. Nunc decies osculare me, ut fiat illud nomen quod Deus consecutus est ab Othrysiæ orbe.

N O T E.

Immortale Falernum.) vel quod difficile corrumpatur, vel quod dignum sit ut a diis ipsis bibatur.

Quadrans duplici.) hoc est, infunde sex cyathos vini vetusti.

Cæsar erit.) habet enim sex literas, soluta nimirum diphthongo: tot vero cyathos haurire solébant veteres quot essent literæ in nomine illius in cujus gratiam bibebant, epig. 72. lib. 1.

Suttilis aptetur.) epig. 65. lib. 5. Dicitur, quia in suo nomine decem literas habet *Domitianus*, qui Flaviæ genti templum dicavit, epig. 2. supra.

Fiat ut illud.) *Germanicus* vel *Sarmaticus*: quod nomen a Germania & Sarmatia subacta sumpt. *Domitianus*. De Othrysiæ vel Odrisiæ orbe, seu Sarmatiae ditione dictum, epig. 7. lib. 7.

De Hippocrate

petente mulsum pro absinthio. XCVI.

SANTONICA medicata dedit mihi pocula virga:

Os hominis mulsum me rogat Hippocrates.

Tam stupidus numquam nec tu puto, Glauce, fuisti,

Chalcea donanti Chrysea qui dederas.

Dulce aliquis munus pro munere poscit amaro?

Accipiat, sed si potat in elleboro.

INTERPRETATIO.

Hippocrates mihi donavit pocula imbuta virga Santonica. O Impudentiam hominis, a me petis mulsum. O Glauce, numquam tam haud nec tu,

opinor, fuisti, qui dederas aurea arma donanti aëre. An aliquis petis donum dulce pro amaro? accipiat, sed si haurit in elleboro.

N O T E.

Santonica.) hoc est, imbuta absinthio, de quo sic Plinius lib. 17. cap. 7. *Absinthii genera sunt plura. Santonica* cum appellatur a Gallia cruenta, Ponticum a ponto ubi pecora pinguescunt illo. Legunt alii *Sardos*: in Sardinia nempe multæ sunt herbe venenatæ.

Mulsum,) Potio est ex vino & melle.

confecta.

Glauce.) Qui aurea sua arma ferreis permutavit cum Diomede, Homer. Iliad. 5.

Sed si potat.) hoc est, ea lege mulsum dabo, ut illud poterit simul cum elleboro, quod insaniam purgat, hoc est, si fateatur se insanire.

XCVII.

De Herode
medico fure. XCVIII.

CLINICUS Herodes trullam subduxerat agro:
Deprensus dixit, stulte, quid ergo bibis?

INTERPRETATIO.

Herodes clinicus furtivum trullam agro: deprensus dixit, o domine, quid igitur potas?

NOTA.

Clinicus.) De medico clinico egimus, tum excusat Herodes, quasi trullam re-
lib. 1. epig. 21. movisset, ne ager biberet, quod illi le-
Trullam.) Vas nempe ad bibendum. thale esset.
Deprensus dixit.) Sic nimirum fur-

Ad Julium,
de quodam invido. XCIX.

RUMPITUR invidia quidam, carissime Juli,
Quod me Roma legit, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod turba semper in omni
Monstratur digito, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, tribuit quod Caesar uterque
Jus mihi natorum, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce sub urbe est,
Parvaeque in urbe domus, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod sum jucundus amicis,
Quod conviva frequens, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod amatur, quodque probatur.
Rumpatur, quisquis rumpitur invidia.

INTERPRETATIO.

Odiosissime Juli, quidam laceratur invidia, quod Roma legit meos li-
bros, laceratur invidia. Laceratur in-
vidia, quod in omni turba monstratur di-
gito, laceratur invidia. Laceratur in-
vidia, quod uterque Caesar mihi concessit
jus trium liberorum, laceratur invidia. Laceratur invidia, quod habeo amantem
villam suburbanam, & parvas aedes in
urbe, laceratur invidia. Laceratur in-
vidia, quod placeo amicis, quod saepe invi-
tor ad cenam, laceratur invidia. Lacer-
atur invidia, quod diliguntur, & lauda-
mur: laceratur, quisquis laceratur invidia.

NOTA.

Ad Julium.) Martialem, de quo epig. 16. lib. 1. & epig. 16. lib. 7.
Rumpitur invidia.) Vide epig. 61. lib. 6.
Caesar uterque.) Dicitur & Domitianus. Vide epig. 94. lib. 3.
Quod rus mihi.) De quodam epig. 61. lib. 8.
Rumpatur.) Sic Virgilius ecloga 7. invidia rumpantur in illa Codro.

Ad Ovidium,
de Corano perfido caupone. C.

VINDEMIARUM non ubique proventus
Cessavit, Ovidi: pluvia profuit grandis.
Centum Coranus amphoras aquæ fecit.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Ovidi, fructus vindemiarum non de-* fecit. *Coranus fecit centum amphoras*
fecerunt ubique. Ingens pluvia pro- *aqua.*

N O T E.

Pluvia profuit.) Alii *profuit*. Prior fidus caupo, qui in summa vini carita-
lectio mihi videtur melior. te, aquam multam infundebat vino,
Centum Coranus.) Quidam sane per- quod pro mero vendebat.

Ad Atticum,
de M. Antonio Gallo, cui placebant libri Martialis. CI.

MARCUS amat nostras Antonius, Attice, Musas,
Charta salutatrix si modo vera refert:
Marcus Palladiæ non inficianda Tolosæ
Gloria, quem genuit pacis amica quies.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Attice, Marcus Antonius probat no-* decus non denegandum Palladiæ Tolosæ
stris versus, si modo epistola saluta- *quem peperis quies amica pacis.*
rix renunciat mihi veritatem: Marcus

N O T E.

Marcus.) de quo lib. 10. epig. 23. & 32. satis nota, in qua nempe florebant literæ.
Suetonius in Vitellio cap. ultimo: *Siqui-* *Pacis amica quies.*) hoc forte subjicit
dem ab Antonio Primo adversariarum poeta, ut ostendat illum non esse ex fa-
partium duce oppressus est, cui Tolosæ nato milia Antonii triumviri, hominis scilicet
cognomen in pueritia Becco fuerat, id va- seditiosi. Leguntur allii, *pacis alumna quies,*
les gallinacei rostrum. nec hoc epigramma a sequente distin-
Palladiæ Tolosæ.) quæ urbs est Galliæ guunt.

Ad librum,
quem Antonio mittit in Galliam. CII.

TU qui longa potes dispendia ferre viarum,
I liber absentis pignus amicitiae.
Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor,
Grande tui pretium muneris auctor erit.
Multum, crede mihi, refert, a fonte bibatur
Qui fluit, an pigro quæ stupet unda lacu.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Libelle, vade pignus amicitiae absen-* *tinorum. Vilis esses, fateor, si emptor*
tis, tu qui potes pati longos labores nunc mitteres te, at auctor confisces ma-
gnum

*quam pretium tuo dono. Multum interest, te, an que desides in pigro lacu.
crede mihi, an aqua bibatur fluens a fon-*

N O T A.

Tu qui.) Vide epigramma præcedens. *sus. Legunt alii,*
Si te nunc.) Longe enim carior atque *si te nunc mittere tento.*
emendatior est liber ab ipso auctore mis- Quæ lectio vitiosa videtur.

In Bassum
avarum. CIII.

DENARIIS tribus invitas, & mane rogatum
Observare jubes atria, Basse, tua:
Deinde hære tuo lateri, præcedere sellam,
Ad vetulas tecum plus minus ire decem.
Trita quidem nobis togula est, vilisque, putrisque:
Denariis tamen hanc non emo, Basse, tribus.

I N T E R P R E T A T I O.

O Basse, me invitas tribus denariis, at- *cem. Habeo togulam laceram quidem, &*
que imperas tua atria mane coli a *vilem, & putridam: nihilominus, o Basse,*
me rogato: deinde astare tibi, antequam le- *hec non emitur tribus denariis.*
cliam, tecum adire annis plus minus de-

N O T A.

Denariis tribus.) de moneta dictum
sæpius.

Præcedere sellam.) Anteambulonis vice.

Ad vetulas.) Divites nimirum atque
orbas quas captare volebat Bassus.

Trita quidem.) Sensus est: Mihi forte
parvam, das sportulam, quod trita sit ve-
stis mea; at licet sit lacera & vilis, tua
tamen sportula trium denariorum non
sufficit ad emendam similem.

Adulatur Domitiano

culto in via Appia sub imagine Herculis. CIV.

APPIA, quam simili venerandus in Hercule Cæsar.
Consecrat, Ausoniæ maxima fama viæ,
Si cupis Alcidae cognoscere facta prioris,
Disce: Libyn domuit; aurea poma tulit:
Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo:
Addidit Arcadio terga leonis apro.
Æripedem sylvis cervum, Stympthalidas undis
Abstulit: a Stygia cum cane venit aqua.
Fecundam vetuit reparari mortibus Hydram:
Hesperias Tusco lavit in amne boves.
Hæc minor Alcides. major quæ gesserit, audi,
Sextus ab Albana quem colit arce lapis.
Afferuit possessa malis Pallatia regnis;
Prima suo gessit pro Jove bella puer.
Solutus Juleas cum jam retineret habenas,
Tradidit, inque suo tertius orbe fuit.

Cornua

Cornua Sarmatici ter perfida contrahit Icti:
 Sudantem Getica ter nive lavit equum.
 Sæpe recusato Parthos duxisse triumphos,
 Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit.
 Tempia deis, mores populis dedit, ora ferro,
 Astra suis, cælo sidera, ferta Jovi.
 Herculeum tantis numen non sufficit actis;
 Tarpejo Deus hic commodet ora patri.

I N T E R P R E T A T I O .

O Appia maximum decus viarum Italia, quam consecras Caesar colendas sub imagine Herculis, si vis cognoscere gesta prioris Alcida, accipe: subegit Libyn, abstulit poma aurea: dardaxit Amazoni pelata cingulum Scythicum: adjunxit terga leonis apro Arcadio. Abripuit cervum eripedem sylvis, & Stymphalidas aquis: ab inferis rediit cum cane Cerbero. Non passus est hydram renovari crescentem necibus: lavit boves Hispaniæ in amno Tusco. Minor Alcides fecit hac. Disce, quæ fecerit major. qui colitur ad sextum milliarium ab arce Albana. Liberavit pala-

tiā occupatā a malo principe puer gessit primū bellū pro suo Jove. Cum jam solus retineres, habuisti Imperatorias, tradidisti illas, & tertius administravisti suum imperium. Ter fregit perfida cornua Danubii Sarmatici: ter nive Getica lavit equum sudantem. Sæpe non concessa facultate agendi triumphos Parthicos, victor consecutus est nomen ab orbe Septentrionali. Donavit deos templis, populos moribus, arma quicquid, suos astra, cælum sideribus, Jovem coronis. Herculeum numen non sufficit tantis factis: hic deus Domitianus suo vultu referat Tarpejum patrem.

N O T A .

Appia.) In qua nempe Latinarum viarum celeberrima templum Herculi consecraverat Domitianus, in quo ipse sub illius imagine colebatur, epig. 65. supra.

Si cupis Alcida.) hoc est, veri Herculis labores discere.

Libyn domus.) hoc est, in Africa Anaxum vicit, cujus nota historia: atque aurea mala ex Hesperidum hortu decerpit, custode interfecto dracone.

Pelratam.) Pelta scutum est brevius quo utebantur Amazones, quarum regionem Hippolytam vicit Hercules:

Abstulit Hippolyta, sexto, sua cincta vitia.

Scythico nodo.) periphrasis est balthei: in Scythia vero ad Tanaim & Thermodontem fluvium habitant Amazones.

Addidit Arcadio.) De leone & apro ab Hercule interfectis sæpius dictum.

Eripedem cervum,)

Cornibus auratis cervum necat ordine quarto.

Legunt alii *cervam*. Aurea habebat cornua, Diana sacra erat, in monte Mœ-

nase vagabatur, quā Hercules cepit, & Dianæ Pygææ consecravit. Sic Raderus.

Stymphalidas undis.) Stymphalis lacus in Arcadia, ubi aves Stymphalides inusitate magnitudinis, quæ hominibus earibus vesciebantur, quas occidit Hercules. Vide Natalem Comitem lib. 7. Myth. cap. 1.

Fecundam perit.) Igne scilicet admo-
 to, impedit ne hydræ capita renascerentur.

Hesperias Tusco.) Geryonis scilicet boves. Vide epig. 50. & 66. lib. 5. Ex Hispaniā in Italiā, adduxit, & Tiberi eas lavit.

Major.) nempe Domitianus. Vide epig. 65. supra.

Sextus ab Albana.) hoc est ad sextum milliarium ab arce Albana, ad octavum vero ab urbe, epig. citato.

Asternis possessa.) hoc est, Vitellianis ejectis imperium sibi vendicavit, & Capitolium defendit. Suetonius in Domitiano.

Solus Juleus.) hoc est Imperatorias a Julio

Julio Cæsare primo Imperatore sic dictas: hoc est, occupatum imperium patri suo Vespasiano tradidit. Suetonius in Domitiano cap. 13.

In suo orbe.) hoc est in imperio, quod ipse adeptus erat: post Vespasianum eam & Titum regnavit.

Cornua Sarmatiae.) hoc est, perfidas gentes quæ Danubium incolunt, reri domuit. Vide epig. 15. lib. 8. Cornua fluvii tribuunt poetæ propter riparam curvitatē, aut potius propter geminos, pluresve alveos, in quos dividuntur. Sic Virgilius 9. *Æneid.* dixit Rhenum bicornem.

Sudantem Getica.) hoc est, ter vici quoque Getas de quibus supra.

Sape recusat.) Hic modus loquendi familiaris est Aurelio Victori, ablativus est absolutus neutrius generis, hoc ipse recusat, seu hæc recusat, nempe ut auxiliaretur Vologeso Parthorum regi. Suetonius cap. 2. in Domitiano: *Nectamen eo secius cum Vologeso Parthorum rex auxilia adversus alios, ducemque alterum ex hæcissimis libris de populo esse, omni ope contempsit, ut ipse potissimum miseretur, & quia discessurus esset, alios Orientis reges, ut alium postulatent, donis*

ac sollicitationibus sollicitare tentavit, Parthos.) hoc est Parthicos. Virgilius *ecloga 10.*

— *libet Parbo torquere cydonia cornu*

Spicula, &c.

Hyperbæro.) hoc est Septentrionali: nam a devictis Germanis Germanicus, atque a Lybæis, Sarmatis, Sarmaticus dictus est Domitianus. Scriverim legit: *Sape recufatos parcos duxisse triumphos.*

quod victa Sarmata triumphum recufavit.

Templa deis.) Vide epig. 4. supra.

Mares.) epig. 4. & 7. lib. 6.

Otia ferro.) hoc est, bello confecto pacem hostibus concessit, epig. 15. lib. 8.

Astra suis.) hoc est patrem, fratrem, uxorem in deorum numerum retulit, & Flavie genti templum crexit, de quo epig. 2. supra.

Senia Jovi.) quia lauream Jovi Capitolino intulit ex victoria Sarmatica: Suetonius in Domitiano.

Impero.) Senius est: Propter & tantis rebus gestis non sufficit, ut sub imagine Herculis colatur Domitianus, sed sub imagine ipsius Jovis, esset colendus.

Ad Phœbum

feceratore, CV.

QUADRINGENTORUM reddis mihi, Phœbe, tabellas;
Centum da potius mutua, Phœbe, mihi.

Quære alium, cui te tam vano munere jactes;

Quod tibi non possum solvere, Phœbe, meum est.

INTERPRETATIO.

O Phœbe, reddis mihi tabellas quadringentorum: O Phœbe, potius crede mihi centum. Quære alium, apud quem

te ostentes tam vano dono: O Phœbe, quod nequo solvere, pertinet ad me.

N O T E.

Quadringentorum.) Ejusdem argumenti est epig. 37. lib. 8.

Tabellas.) Sygrapham intellige, qua constabat, Martialem Phœbo debere quadringenta.

Da potius.) ut liberalis habearis.

Quod tibi non.) epig. 3. lib. 2.

Sexte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur:

Debet enim, si quis solvere, Sexte potest.

De geminis fratribus,
quos Pollux & Castori similes esse dicit, &
formosiores ipsa Helena. CVI.

QUAE nova tam similes genuit tibi Leda ministros?
Quæ capta est cyeno nupta Lacæna alio?
Dat faciem Pollux Hiero, dat Castor Afillo:
Atque in utroque nitet Tyndaris ore soror.
Ista Therapnæis si forma fuisset Amyclis,
Cum vicere duas dona minora deas:
Manisses Helene, Phrygiamque redisset in urbem
Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

INTERPRETATIO.

QUAE nova Leda peperit tibi servos tam
similes? Quæ Lacæna arsit alium cyc-
nuni? Pollux commodat vultum Hiero,
Castor commodat Afillo: & soror Tynda-
ris nitet in ore utriusque. Si talis pulchri-
tudo fuisset Therapnæis Amyclis, cum dona
inferiora superarent duas deas: O Neleni,
manisses, & Dardanius Paris reversus
esset in urbem Phrygiam cum gemino Ga-
nymede.

N O T E.

Genuit tibi.) Nescio quem alloquatur
poeta. Ledæ Lacedæmoniz historia satis
nota est, quæ nempe compressa a Jove
cycni forma induto peperit Pollucem &
Castorem.

Tyndaris soror.) hoc est Helena Casto-
ris & Pollucis soror, Jovis filia ex Leda
uxore Tyndari regis Laconiz.

Ista Therapnæis.) Castor & Pollux nati

sunt Amyclis, quæ urbs est Laconiz
prope Therapnas; ubi si adfuissent Hie-
rus & Afillus, (cum Juno ac Pallas con-
tendentes de pomo aureo a Venere victæ
sunt, promittente Paridi judici Helenam,
quæ nempe donum erat inferius quam
imperium promissum a Junone, & sa-
pientia promissa a Pallade,) contempta
Helena a Paride rapti fuissent.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER X.

Singulis paginis ter aut quater librum absolvi. I.

SI nimius videor, feraque coronide longus
Esse liber: legito pauca, libellus ero.
Terque, quaterque mihi finitur carmine parvo
Pagina facta tibi, quam cupis esse brevem.

INTERPRETATIO.

Si videor esse liber nimius, & longus *per* absolvo scriptam tibi paginam, quam tarde imposita coronide: evolve pauca, ero libellus, Brevis versu ter & quater

NOTA.

Si nimius.) Liber alloquitur lectores: alii putant hoc epigramma esse finem libri noni, alii vero initium decimi. Videat lector: lemma autem deest in antiquis codicibus. Scriberius inscribit, *Liber ad lectorem*.

Coronide.) Quam sic explicat Cælius Rhodiginus lib. 15. cap. 20. Coronis significat ultimam rei manum admotam, nec effectum opus, sed prorsus completum, finitumque: siquidem coronis est quandoque montis vertex, aut structuræ summum, quandoque vero quod in fine

libri ponitur. Coronis significat & navis puppim, quod sit in ejus apice curvatum: rostrum, unde deductum hunc loquendi modum putant nonnulli.

Terque quaterque.) Cum singulis in paginis tria aut quatuor epigrammata contineantur, quibus lectis, alia omittere potest lector. Legunt alii,

Pagina: fac tibi me quam cupis esse brevem.

hoc est, o lector, inquit liber, potes me contrahere quantum cupis.

Ad lectorem,

ut faveat huic libro, quem præpropere editum
revocavit, & emendavit. II.

FESTINATA prior decimi mihi cura libelli

Elapsum manibus nunc revocavit opus:

Nota leges quædam, sed lima rasa recenti;

Pars nova major erit, lector, utrique fave.

Lectoropes nostræ; quem cum mihi Roma dedisset,

Nil tibi quod demus majus habemus, ait.

Pigra per hunc fugies ingratae flumina Lethes,

Et meliore tu parte superstes eris.

Marmora Messalæ findit caprificus, & audax

Dimidios

Dimidios Crispi mulio ridet equos.
 At chartis nec furta notent, nec sæcula præfunt,
 Solaque non norunt hæc monumenta mori.

INDEX

Prior cura decimi libri a me prope-
 ta nunc revocavit opus elapsum ma-
 nibus. Evolves quædam tibi comperta,
 sed polita recenti lima. Major erit pars
 addita, o lector, fave utrique. O lector
 divitiæ nostræ, quem cum mihi donasset
 Roma, dixit, Nihil habemus majus, quod

tibi donemus. Hujus opera vitabis pigra
 flumina Letbes, & esis si perstes meliore
 parte tui. Caprificus aperit marmora
 Messala, & multo audax irridet equos
 dimidios Crispi. Sed nec furta efficiunt
 scriptis, nec sæcula præfident, & hæc so-
 la monumenta nesciunt perire.

NOTA.

Festinata prior.) Hunc nempe librum
 nimia festinatione editum revocavit,
 atque emendavit.

Nova.) Scilicet in priori editione.

Utrique fave.) hoc est, prioribus, &
 novis additis versibus fave.

Lector opes nostræ.) Per appositionem
 hoc addit, hoc est, quo benignos, at-
 que benevolo lectore nihil majus mihi
 dare Roma poterat.

Flumina Letbes.) hoc est, te ab ho-
 minum oblivione vindicabis. Lethe in-
 ferorum fluvius est, qui præteritarum
 omnium rerum memoriam delet: nescit
 enim Latine oblivio est.

Superstes eris.) Quia semper legeris,
 & celebraberis. *Meliore parte*, fama scilicet

cet ingenii.

Marmora Messalæ.) Edes marmo-
 reas, vel potius sepulcra marmorea in-
 tellige, quæ Corvinus Messala Augusti
 ævo orator clarissimus, & divissimus ex-
 truxit. Vide epig. 3. lib. 8.

Caprificus.) Ficus est sylvestris, quæ
 vel durissimos lapides findit.

Dimidios equos.) De Crispo dictum
 epig. 54. lib. 4. cujus statum equestres
 vetustate corruptæ, & fractæ irridentur
 a mulionibus, atque aurigis. Juven. sat. 8.

Es curios jam dimidiis, &c.

Nec furta.) Legunt alii, & forte me-
 lius fava: bona enim carmina non perant.
 Vide Horat. ode 8. lib. 4.

Ad Priscum,

in clancularium poetam qui famosa carmina nomine
 ejus spargebat. III.

VERNACULORUM dicta, sordidum dentem,

Et fœda linguæ probra circulatoricis,

Quæ sulphurato nolit emta ramento

Vatiniorum proxenata fractorum,

Poeta quidam clancularius spargit,

Et vult videri nostra: credis hoc Prisce,

Voce ut loquatur psittacus coturnicis?

Et concupiscat esse Canus ascaules?

Procul a libellis nigra sit, meis fama,

Quos rumor alba gemmeus vehit penna.

Cur ego laborem notus esse tam prave,

Cum stare gratis cum silentio possim?

INTERPRETATIO.

Quidam poeta occultus spargit dicta vernaculorum, fœdam mordacitatem, & turpia convitia lingue circulatoris, quæ proxima nolis emere sulphurato ramento vatiniurum fracturum, & cupia censeri vestra. O Priscæ, an putas

N O T A.

Vernaculorum dicta.) hoc est, vernaculorum, & scurrarum dicta, epig. 42, lib. 1.

Lingue circulatoris.) Circulator est circumforaneus homo, vulgaris, vagus, sordidus, quem citat epig. Transiborinum ambulatorem vocavit.

Quæ sulphurato.) Vide epig. citatam. Sensus est, illa dicta ramenti sulphuratis, Gallicæ allumantes, nolit emere negotiator vasorum vitreorum fracturum, quæ sic dicta sunt a Vatinio Benventano artifice, lib. 14. epig. 96.

Vitia sutoris calicem monumenta Vatini,

Accipe, &c.

Sunt autem proxenetae conciliatores, & interventores, quasque conglutinatores hominum inter se stipulantium, aut quemvis contractum inveniunt.

Phœacus.) Docilis nempe, atque humanæ vocis imitator, cui se Martialis, maledicum vero illum poetam cotuenci comparat, cujus vox injucundissima est.

Canus.) Nobilissimus tibicen, de quo lib. 4. epig. 5. Ascaules autem dicitur

hoc, ut phœacus loquatur voce cotuencis, & Canus peroptet esse ascaules? nigra fama longe removeatur a meis libris, quos vehit rumor felix candida penna. Cur ego studeam cognosci tam improbe, cum possim tacenda notus esse gratis?

utricularius, seu qui utrem inflat, quem imitari nolit Canus.

Nigra fama.) Comparata nempe ex aliorum infamia, epig. 11. lib. 7.

Es mihi de nulla fama rubore placeat.

Quos rumor gemmeus.) hoc est, candidus, & felix. *Alba penna,* his verbis bonam famam significat.

Tam prous.) hoc est, eum ex aliorum dedecore mihi nomen comparem, cum laudant alios, & ipse laudari possum.

Cum stare gratis.) Mea judicio sensus est, cum possim innotescere sine detrimento famæ alienæ, & cum mea fama sic stare possit. Legunt alii,

Constare gratis cum silentio possim. Constare significat patere, perspicuum esse, hoc est, cum possim notus esse gratis, seu sine alieno subore. Alii legunt,

Constare gratis cum silentio possim. hoc est, cum meum silentium possit innotescere hominibus gratis erga me, quod parcam eorum meritis, quos carere possem.

Ad lectorem,

epigrammata sua omnibus fabulis esse utiliora. IV.

QUI legis Oedipodem, caligantemque Thyesten, Colchidas, & Scyllas quid nisi monstrâ legis? Quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopæus, & Atys, Quid tibi dormitor proderit Endymion? Exutusve puer pennis labentibus? aut qui Odit amatrices Hermaphroditus aquas? Quid te vana juvant miseræ ludibria chartæ? Hoc lege, quod possis dicere jure, meum est. Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpyasque Invenies: hominem pagina nostra sapit. Sed non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores, Nec te scire: legas ætæ Callimachi.

Quod evolvis fabulas de OEdipode, de Thyeste caliginoso, de Medea, de Scylla. quid evolvis nisi portentat quid proficiet tibi raptus Hylas, quid Parthenopeus, & Atyr, quid dormitor Endymion? & puer spoliatus pennis labentibus, aut Hermaphroditus qui odit amatrices undas? quid tibi profunt vana ludibria in-

felicis chara? hoc evolue, quod possis iure dicere, meum est. Non hic reperies Centauros, nec Gorgonas, nec Harpyas: nostri libri agunt de homine. Sed non vis, o Mamurra, habere compertos tuos mores, nec te noscote: evolvas causas Callimachi.

N O T A.

Qui legis OEdipodem.) OEdipus, qui matrem Jocasten duxit uxorem, notus est ex Euripide in Phœnissis; & Thyestes, qui caligans dicitur, propter ea quod ne manducantem filium sibi ab Atreo fratre appositum videret Sol, refugit; & Medea noti sunt ex Euripide, & Seneca poeta, & multis aliis. De Scylla vide Ovidium lib. 4. Met.

Raptus Hylas.) epig. 49. lib. 5.

Parthenopeus.) epig. 77. lib. 6. & epig. 57. lib. 9.

Atyr.) epig. 86. lib. 2.

Dormitor Endymion.) qui primus Lunæ cursum observavit, undæ fabulantur poetæ illum a Luna fuisse adamatum, atque ab ea in Latmo Cariæ monte sopitum fuisse, ut eum posset commode osculari.

Exutusque puer.) Icarum intellige notum ex Ovidio lib. 8. Met. apud quem & Hermaphroditus fabulam leges; lib. 4. Metam.

Miseræ ludibria.) h.e. fabularum ludos.

Hoc lege.) quod spectat ad tuos mores. De Cantauris Ovid. lib. 12. Met. Gorgones vetol Phœgi filiz, Medusa, Sthe-

nyo, alii Sthino, & Euryale. Aliæ quoque Gorgones fuerunt quas recenset Natalis Comes lib. 7. Mythol. cap. 12.

Harpyasque.) Neptuni & terræ filiz a poetis finguntur rapaces, volatiles, virgineo vultu, & manibus unciis. Tres enumerantur a Virgilio, Helle, Ocypete, & Celæno. Vide Natalem Comitem lib. 7. cap. 6.

Hominem pagina.) Mores enim hominum corrigunt, atque instituunt libri mei.

Legas aliam.) Intellige causas, hoc est legas librum quem scripsit Callimachus de causis & originibus rerum. De Callimacho dictum lib. 4. epig. 23. Sensus est: Cum nolis cognoscere te ipsum, lege opus Callimachi de causis, quod somnia Callimachi vocat Propertius. Legunt alii,

Nec te scire iuvat etheæ Callimachi. hoc est, Nec iuvat te legete librum, quem de moribus scripsit Callimachus, vel poeta, vel alius grammaticus sic dictus. Quæ lectio non placet interpretibus. Vide Turnebum lib. 30. cap. 30.

In maledicum poetam,

cui multa mala imprecatur. V.

QUISQUIS stolæve purpuræve contemptor,
Quos colere debet, læsit impio versu;
Pontes per urbis erret exsul, & clivos,
Interque raucos ultimus rogatores
Oret caninas panis improbi buccas:
Illi decembris longus & madens bruma,
Claususque fornix triste frigus extendat:
Vocet beatos, clamitetque felices,
Orciniana qui feruntur in sponda.
Et, cum supremæ fila venerint horæ,
Diesque tardus, sentiat canum litem,

Abigatque

Abigatque moto noxias aves panno ;
 Nec finiantur morte supplicis pœnæ :
 Sed modo severi scdus Æaci loris,
 Nunc inquieti monte Sisyphi pressus,
 Nunc inter undas garruli senis succus,
 Delasser omnes fabulas poetarum,
 Et, cum fateri Furia jusserit verum
 Prodente clamet conscientia, Scripsi.

I N T E R P R E T A T I O.

Quisquis contemptor aut stola aut purpura offendit impio carmine quos observare debet ; profugus vagetur per pontes urbis, & clivos, atque intervaucos mendicos ultimus petat canina frustra panis improbi : December longus, atque hyems madida, & fornix clausus producat illi triste frigus, appelles felices, & clamises fortunatos, qui efferruntur in sandapila. Et cum sita ultima hora, & dies tardus

venerint, experiatur litem canum, & moto panno expellat malas volucres : nec mors afferat finem pœnis illius rogatoris. At modo casus loris acerbi Æaci, nunc obrutus saxo Sisyphi non quiescentis, nunc siccus inter aquas senis loquacis, defatiget omnes fabulas poetarum : & cum Furia jusserit confiteri veritatem, prodente conscientia vociferetur, Composui.

N O T A.

Quisquis stola.) Aspere invehitur in eundem sane poetam, de quo epig. 3. supra. *Stola* propria erat matronarum, epig. 36. lib. 1. Attamen Baysius de re vestiaria cap. 1. existimat stolam vocem esse communem ad omne genus vestimenti : purpura vero olim solius Magistratus erat insigne : at labente disciplina lacernis purpureis usi sunt fere omnes, lib. 5. epig. 8.

Pontes per urbis.) Ubi mendici rogant stipem. Suo inimico idem imprecatur Ovidius in Ibin. Juvenalis sat. 4.

divusque a ponte satelles
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.

Pontes per orbis : recte enim conjungitur cum sequente voce *exsul* : quomodo enim exsul, inquit Raderus, si in urbe ? At *exsul* sumitur hic meo judicio pro errore & vago homine. Alii,

Error per urbem pontis exsul, & clivi.
Claususque fornix.) in quo nempe sine igne mendici latebant hyeme.

Orciniana sponda.) Sandapila sic dicta

est ab orco, quod mortui ad orcum eant. *Diosque tardus.*) mortis nempe, quam jamdiu expetebat.

Sentiat canum litem.) hoc est, jam moriturus sentiat canes litigantes de cadavere ejus laniando.

Noxias aves.) corvos, vultures, &c.

Supplicis pœna.) id est mendici & rogatoris. Alii legunt *simplices pœne*, habitæ scilicet ratione aliorum suppliciorum quæ in inferis subiturus est.

Æaci.) quem tantopere justitiæ amantem fuisse ferunt, ut apud inferos a Plutone delectus fuerit animarum judex cum Minos & Rhadamantho.

Monte Sisyphi.) quem fabulantur poetæ eo supplicii genere plecti apud inferos, ut saxum ingens perpetuo volvat.

Garruli senis.) hoc est Tantalus, qui invitatus ad cœnam deorum secreta vulgaverat. Illius historia satis nota ; mediis in aquis perpetua siti laborat, ut canunt poetæ.

Scripsi.) hoc est, famosa carmina vulgavi nomine Martialis.

De adventu Caesaris
Trajani ex Germania. VI.

FELICES, quibus urna dedit spectare coruscum
Solibus Arctois, sideribusque ducem.
Quando erit ille dies, quo campus, & arbor, & omnis
Lucebit Latia culta fenestra nuru?
Quando moræ dulces, longusque a Cesare pulvis,
Totaque Flaminia Roma videnda via?
Quando eques, & picti tunica Nilotide Mauri
Ibitis, & populi vox erit una, Venit?

I N T E R P R E T A T I O.

Beati, quibus sorte contigit videre Imperatorem micantem solibus, atque astris Septemtrionis. Quando adveniet ille dies, quo campus & arbor, atque omnis fenestra fulgebis ornata mulieribus Latii? Quando grata impedimenta, & lau-

gae pulvis excitatus a Cesare, & via Roma conspicienda in via Flaminia: O eques & Mauri picti tunica Nilotide, quando praeibitis, atque una vox erit populi, Venit?

N O T A.

Quibus urna dedit.) in qua sunt omnium hominum nomina, qui moriuntur prout ferius, aut ocys fors exierit. Alii intelligunt urnam electionis, seu sortem qua lecti mittebantur ad Principem Legati. Alii, sortem simpliciter & quidem bonam; hoc sensu, felices quibus bona quadam sorte contigit ut Trajanum viderent. Eligat lector. De Arctois sideribus sæpius dictum. Germania autem est

ad Septemtrionem, ex qua reductus erat Trajanus. Vide epig. sequens.

Lucebit Latia.) hoc est, quod omnes Latii mulieres ex fenestris Trajanum redcurrentem spectabunt.

Flaminia.) qua iter est in Germaniam. *Quando eques, & picti.*) hoc est, equites Mauri sedati veste Egyptia variis coloribus picta. Vide epig. 13. infra.

Et Libya in longa pavore iude equis.

Ad Rhenum,
de eodem. VII.

NYMPHARUM pater, amniumque Rhene,
Quicumque Othryfias bibunt pruinæ,
Sic semper liquidis frueris undis,
Nec te barbara contumeliosi
Calcatum rota conterat bubulci.
Sic & cornibus aureis receptis,
Et Romanus eas utraque ripa:
Trajanum populis suis, & urbi,
Tibris te dominus rogat, remittas.

I N T E R P R E T A T I O.

ORheno, pater Nympharum atque fluviorum, quicumque excipiant pruinæ Othryfias, sic semper bateat aquas flumens; nec barbara vota injuriosi bubulci

conterat te calcatum: sic & cornibus receptis aureis & Romanus suas utraque ripa: dominus Tibris orat te, remittas Trajanum populis suis, & urbi.

No-

N O T E.

Quicumque Odyssias) De hac voce dictum epig. 7. lib. 7. Alii *Odryssias*, Odyse Thracia est: quæ vox latinis sumitur a poeta pro Septemtrione; Rhennus enim Thraciam non alluit. *Puinias*, glaciem, & nives liquefactas intellige.

Nec te barbara.) hoc est, nec te gelu constrictum premant planstra bubulcorum.

Sic & cornibus.) In duas præcipue partes, quæ cornua vocantur, dividitur Rhennus, quorum alterum cornu, inquit

Domitius, habebant transrhenani; alterum vero erat in imperio Romanorum. *Aureus* dicitur, ut opinatur Raderus, vel propter aurifodinas Germaniæ, vel propter auream & flavam Germanorum comam, vel quod in triumphis flumina auro depicta gestarentur.

Romanus eas.) hoc est, Germania cis transque Rhenum serviat Romanis.

Tibris dominus.) nempe quod Romam orbis dominam alluat.

De Paulla
vetula. VIII.

NUBERE Paulla cupit nobis: ego ducere Paullam
Nolo, anus est: vellem, si magis esset anus.

I N T E R P R E T A T I O.

Paulla optat nubere mihi, ego nolo ducere Paullam, vetula est: optarem si magis esset vetula.

N O T E.

Si magis esset anus,) Cito enim moreretur, & me heredem relinqueret,

De se. IX.

UNDENIS pedibusque, syllabisque,
Es muleo safe, nec tamen protervo,
Notus gentibus ille Martialis,
Et notus populis, quid invidetis?
Non sum Andremone notior caballo.

I N T E R P R E T A T I O.

Ego ille Martialis populis notus hendecasyllabis, & multis facetiis, nec sum notior Andremone caballo.

N O T E.

Undenis pedibus.) Versus intellige constantes undecim syllabis, ita ut finalis unum pedem efficiant: & dicitur etiam carmen Phaleucium.

Notus gentibus.) Vide epig. 1. lib. 1.

Andremone caballo.) Epig. 42. lib. 1. quemdam scurram vocavit Sextium caballum. Hic etiam forte intelligit scurram: Alii volunt esse nomen nobilis cuiusdam equi circensis.

In Paulum

consulem, & salutatorem. X.

CUM tu laurigeris annum qui fascibus intras,
 Mane saluator limina mille teras:
 Hic ego quid faciam? quid nobis, Paulle, relinquis,
 Qui de plebe Numæ, densaque turba sumus?
 Qui me respiciat, dominum, regemque vocabo?
 Hoc tu, sed quanto blandius, ipse facis.
 Leticam, sellamque sequar? nec ferre recuso
 Per medium pugnas sed prior ire lutum.
 Sæpius assurgam recitanti carmina? tu stas,
 Et pariter geminas tendis in ora manus.
 Quid faciet pauper, cui non licet esse clienti?
 Divisit nostras purpura vestra togas.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum tu, qui aperis annum fascibus laurigeris, mane saluator obeas milia limina; hic ego quid agam? O Paulle, quid nobis relinquis, qui sumus vilis turba, & de plebe Numæ? An vocabo dominum, & regem, qui me respiciat? Tu ipse (sed quanto suavius) agis hoc. An sequar leticam & sellam? Nec recuso portare: at tu, contendis, ut prior eas per medium lutum. An sæpius assurgam recitanti versus? Tu stas, & simul tendis ambas manus in faciem. Quid agor inops, qui nequis esse cliens? Vestra purpura removis nostras togas.

N O T E.

Cum tu laurigeris.) Anno ineunte fascis laureati gestabantur ante novos Consules. De saluatoribus dictum epig. 18. lib. 2.

De plebe Numæ.) qui nempe pauper fuit inter reges. Sensus est: Quid facient pauperes, cum viri clari & nobiles eorum officia obeant.

Qui me respiciat. Alii *respiciat*.
Sellamque.) Alii *sellamve*.

Nec ferre recuso.) Alii *recusas*.
Sed prior.) Alii & *prior*.

Assurgam recitanti.) Ut applaudam.
Et pariter geminas.) Signum est applaudentis & adulantis.

Divisit nostras.) hoc est, vos purpurati clientes removistis nos pauperes, & exclusistis ab officiis præstandis. Alii dimisit eodem sensu. Videat lector.

In Calliodorum,

muneribus nullum posse videri verum amicum. XI.

NIL aliud loqueris quam Thesea, Perithoumque,
 Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.
 Dispercam, si tu Pyladi præstare matellam
 Dignus es, aut porcos pascere Perithoi.
 Donavi tamen, inquis, amico millia quinque,
 Et lotam, ut multum terque quaterque togam.
 Quid quod nil unquam Pyladi donavit Orestes:
 Qui donat quamvis plurima, plura negat.

INTERPRETATIO.

O Calliodore, nihil aliud loqueris quam
Theſea, Perisboumque, & credis
te equalem Pyladi. Diſpeream, ſi me-
veris porrigere matellam Pyladi, aut pa-
ſcere porcos Perisboi. Nihilominus de-

di, ais, amico quinque millia, & to-
gam laſam ter & quater ad ſummum.
Quid quod Oreſtes nihilne umquam dedit
Pyladi? qui dat licet plurima, recuſas
plura.

N O T A.

Theſea, Perisboumque.) Alii ſcribunt
Perisboum. De his jam epig. 23. lib. 7.
 eorum hiſtoria omnibus obvia.

Dignus es.) hoc eſt, ſi dignum eſ
 vel liſſimum obire munus, ut matel-
 lam præſtare, vel porcos paſcere.

Millia quinque.) Sertiorum.

Et laſam, ut multum.) hoc eſt, fere

novam.

Quid quod.) Vehementius inſtandi
 gratia quid adſciſcit quod.

Plura negat.) Quia qui donat,
 omnia ſua bona cum amico non com-
 municat, alioquin nihil haberet, quo
 careret alter, atque ita nihil donare
 poſſet.

Ad Domitium,

cui ſeceſſionem felicem, & reditum precatur. XII.

Æ MILIÆ gentes, & Apollineas Vercellas,
 Et Phaetontei qui petis arva Padi;
 Ne vivam niſi te, Domiti, permitto libenter,
 Grata licet ſine te ſit mihi nulla dies
 Sed deſiderium tanti eſt, ut meſſe vel una
 Urbano releves colla peruſta iugo.
 I precor, & totos avida cute combibe ſoles,
 Quam formoſus eris, dum peregrinus eris!
 Et venies albis non cognoscendus amicis,
 Libabitque tuas pallida turba genas.
 Sed via quem dederit, rapiet cito Roma colorem,
 Niliaco redeas tu licet ore niger.

INTERPRETATIO.

O Domiti, qui adis gentes Æmilie,
 atque Apollineas Vercellas, atque
 agros Padi Phaetontei: Diſpeream, niſi
 libenter te incito licet, te abſente, nulla
 iux mihi ſit jucunda. Sed tanti ſacio de-
 ſiderium tuum, ut vel una æſtate reficias
 colla peruſta ſervituſe urbana. Proſciſce-

re, precor, & combibe totos ſoles avida
 cute, quam pulchereris, dum peregrinaberis,
 & redibis non agnoscendus albis amicis,
 & pallida turba oſculabitur tuas genas.
 At Roma celeriter auferet colorem, quem
 dederis iter, etiamſi reverſaris niger ore
 Ægyptio.

N O T A.

Æmilie gentes.) Æmilie hodie regio
 Italiz partem Longobardiz ciſpadanzæ
 & Romandiolam complectitur. *Vercellas*
 hodie *Vercelli*. *Apollineas* dicit, vel quod
 illic Apollo coleretur, vel a liberalibus
 diſciplinis, vel ab auro Apolliniſacro,
 quod ibi eſſoderetur ut conjiciunt inter-
 pretes.

Phaetontei.) Quia in Padum curru

Solis excuſſus Phaeton cecidit. *Qui pe-*
ris, alii que peris.

Permitte.) Alii præmiſſo, permuto, di-
 mitto: ſed retine præmiſſo hoc ſenſu quo
 Livius dixit,

Concitant equos, permittuntque in
hoſtem.

Sed deſiderium tanti.) Sed tanti ſa-
 cio deſiderium, quo flagras rus eundi,

ut libenter sinam te abire, ut nempe negotiis atque officiis urbanis defatigatum te recrees. *Colla perusta*, id est, attrita urbanis officiis.

Combibe Soles.) hoc est, apricationi vaca, quam cuti colorandæ optimam esse credebant veteres.

Albis amicis.) hoc est, Sole non coloratis, utpote qui in urbe manserint;

vel refer ad togas candidas. Vide epig. 56. lib. 1. vel potius, ut refert Heraldus *νατὰς Χρυσοποιίας*, hoc est, propter vitam quam in umbra ducebant veteres.

Pallida turba.) Ob vigilias & officia urbana, atque vitam umbratilem.

Niliaco redeas.) Ægyptii enim sunt fusci.

Ad Tuccam,

cujus miseriam ex bonorum suorum affluentia nasci dicit. XIII.

CUM cathedralicios portet tibi rheda ministros,
Et Libys in longo pulvere sudet eques,
Strataque non unas cingant triclinia Bajæ,
Et Thetis unguento palleat uncta tuo,
Candida Setini rumpant crystallæ trientes,
Dormiat in pluma nec meliore Venus:
Ad nocturna jaces fastosæ limina mœchæ,
Et madet heu lacrymis janua surda tuis:
Urere nec miserum cessant suspiria pectus.
Vis dicam, male sit cur tibi, Tucca? bene est.

INTERPRETATIO.

Cum rheda ferat tibi molles pueros, & Afri equites sudant in longo pulvere, & triclinia instructa cingant non unas Bajæ, & Thetis palleat uncta tuo unguento, & trientes Setini frangant crystallæ candida, nec Venus dormiat in plu-

ma meliore; noctu jaces ad limina adultera arrogantis, & janua surda eben perfunditur tuis lacrymis: nec suspiria desinunt incendere miserum pectus. O Tucca, vis dicam, cur male te habeas? Bene te habes.

NOTÆ.

Cathedralicios.) hoc est, pueros molles atque effeminatos, quasi feminas, non viros; cathedra enim seminarum erat propria, epig. 79. lib. 4. Juvenalis sat. 6. versu 92.

— *famam contempserat olim*
Cujus apud molles minima est jactura cathedras.

Et Libys in longo.) Epig. 6. supra. Turnebus lib. 3. cap. 3.

Strataque.) De Bajis dictum epig. 61. lib. 1. ubi erant nobilissimæ thermæ, unde & hic Bajæ sumuntur pro thermis, juxta quas extruebantur triclinia.

Non unas.) id est multas. Cingant, alii tangant.

Et Thetis.) Sumitur hic pro balneis

maris instar amplis, quæ redolebant unguentum undique sparsum. Vide lib. 3. epig. 12. *Θέτις* dea & nympha maris, filia Nerei, &c. *Τηθύς* Tethys uxor Oceani, & pro mari sæpius accipitur, epig. 3. lib. Spect.

Candida Setini.) hoc est cum trientes vini Setini, de quo sæpius dictum, calore suo rumpant pocula crystallina, vel splendore suo crystallum quodammodo findere videantur.

In pluma nec meliore.) In pluma autem olorina dormit Venus.

Ad nocturna. Perlius sat. 5. v. 164.

— *an rem patriam rumore sinistro*
Limen ad obscænum frangam, dum
Chrysidis i. das Ebrinus

*Ebrius ante fores exsincta cum face
cano.*

Bene est.) Atque ita cruciaris nimia
divitiarum abundantia.

Ad Crispum,
verbò non re amicum. XIV.

CEDERE de nostris nulli te dicis amicis.
Sed, sit ut hoc verum: quid rogo, Crispe, facis?
Mutua cum peterem festertia quinque, negasti:
Non caperet nummos cum gravis arca tuos.
Quando fabæ nobis modium farrisque dedisti,
Cum tua Niliacus rura colonus aret?
Quando brevis gelidæ missa est toga tempore brumæ?
Argenti quando missa selibra mihi est?
Nil aliud video, quo te credamus amicum,
Quam quod me coram pedere, Crispe, soles.

I N T E R P R E T A T I O.

Dicis te nulli cedere ex nostris amicis;
at, quaeso, Crispe, quid agis ut hoc
sit verum? Cum rogarem quinque festert-
ia mutua, recusasti; cum gravis arca
non posset continere tuos nummos. Quan-

do misisti togam brevem tempore frigidae
hyemis? Quando misisti mihi selibram
argenti? Nihil aliud superest, quo existi-
memus te amicum, o Crispe, quam quod
tui moris est pedere me praesense.

N O T A.

Niliacus.) hoc est, cum habeas multos
fundos in Ægypto.

Coram pedere.) hoc familiare quidem,

sed honeste parum. Sic Crispum avarum
acute carpit poeta.

De Apro
interfectore uxoris. XV.

DOTATÆ uxori cor arundine fixit acuta:
Sed dum ludit Aper, ludere novit Aper.

I N T E R P R E T A T I O.

Aper acuta arundine trajecit pectus uxoris locupletis: at dum aper ludit, aper
nobis ludere.

N O T A.

Cor arundine fixis.) fingens se ludere
sagittis.

Novit aper.) Hoc sensu, per errorem
uxorem interfecisse videtur aper, quod
forte nesciret ludere sagittis, imo novit

optime ludere; occisa enim uxore factus
est dives. Legunt alii, *ludere novit aper*.
Poeta ludit, ut ajunt, in his vocibus *lu-
dere* & *ludere*. Minus tamen arguta vi-
detur hæc lectio.

In Cajum
vana promittentem. XVI.

SI donare vocas promittere, nec dare, Cai:
Vincam te donis muneribusque meis,

Accipe Callaëcis quicquid fodit Astur in arvis,
 Aurea quicquid habet divitis unda Tagi;
 Quicquid Erythræa niger invenit Indus in alga,
 Quicquid & in nidis unica servat avis;
 Quicquid Agenoreo Tyros improba cogit aeno:
 Quicquid habent omnes, accipe quomodo das.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cai, si vocas donare, polliceri, nec dare; superabere donis, & muneribus meis; accipe quicquid fodis Astur in agris Callaëcis, & quicquid habet aurea unda divitis Tagi; quicquid reperit ni-

ger Indus in Erythræa alga, & quicquid unica avis servat in nidis: quicquid improba Tyros congregat aeno Agenoreo: accipe, quomodo donas, quicquid possident omnes.

N O T A.

Vincam te donis.) Nam ut canit Ovidius,

Pollicitis dives quilibet esse potest.

Callaëcis.) Asturia Hispaniæ provincia, in qua erant aurifodinz: Callaica vero arva dicuntur, a Gallæcia, qua regio est Asturiz proxima.

Divitis unda.) In Tago Hispaniæ fluvio aureæ sunt arenæ.

Quicquid Erythræa.) Lapillos Erythræos intellige, de quibus dictum epig.

38. lib. 5.

In nidis.) Phœnix avis omne aromatum genus servat in suo nido, epig. 7. lib. 5.

Quicquid Agenoreo.) Agenor condidit Tyrum, in qua inventus est modus conficiendæ purpuræ, quæ superbiæ & luxui inservit, unde Tyros illius inventrix improba dicitur. Aeno vase scilicet in quo tingitur purpura. Legunt alii *abeno*, quod idem est.

De Macro ad Musam. XVII.

SATURNALICIO Macrum fraudare tributo
 Frustra, Musa, cupis: non licet, ipse petit;
 Solenneisque jocos, nec tristia carmina poscit:
 Et queritur nugas obticuisse meas.
 Mensurum longis sed nunc vacat ipse libellis,
 Appia quid facies, si leget ista Macer?

I N T E R P R E T A T I O.

O Musa, inutiliter optas privare Macrum tributo Saturnalicio: non fas est, ipse poscit: & postulat solennes jocos, & versus festivos, & queritur siluisse

meas ineptias. At nunc ille dat operam longis libris geometrarum. O Appia, quid facies, si Macer evolvat ista?

N O T A.

Saturnalicio.) Saturnalium tempore epigrammata Macro scribere solebat poeta, quæ idcirco vocat tributum. Vide epig. 46. lib. 4.

Mensurum.) Qui de spatiis itinerum,

& ratione viarum scripserunt: libros vero geometricos legebat Macer, quia in sternenda via Appia occupatus erat.

Appia quid.) Quasi dicat, negligetis, o Appia.

De Mario
paupere patrono. XVIII.

NEC vocat ad cœnam Marius, nec munera mittit,
Nec spondet, nec vult credere, sed nec habet.
Turba tamen non deest, sterilem quæ curet amicum.
Heu quam perfaturæ sunt tibi, Roma, togæ!

INTERPRETATIO.

Marius inuitat ad cœnam, nec mittit dona, nec spondet, nec vult credere: at nec habet. Nihilominus non deest multitudo quæ colat sterilem amicum. O Roma, quam stolidos habes togatos!

N O T A.

Nec vult credere.) hoc est, dare munus tuam pecuniam. togati vero sunt clientes, quos stolidos vocat, quod gratis seruiant suis patronis.
Heu quam perfaturæ.) Alii eheu quam fatuæ, toga sumitur hic pro togato:

Mittit librum suum ad Plinium. XIX.

NEC doctum satis, & parum severum,
Sed non rusticulum nimis libellum,
Facundo mea Plinio Thalia,
I, perfer: brevis est labor peractæ
Altum vincere tramitem Suburæ.
Illic Orpheæ protinus videbis
Udi vertice lubricum theatri,
Mirantisque feras, avemque regis,
Raptum quæ Phryga pertulit Tonanti.
Illic parva tui domus Pedonis
Cælata est aquilæ minore penna.
Sed ne tempore non tuo disertam
Pulses ebria januam, videto.
Totos dat tetricæ dies Minervæ,
Dum centum studet auribus virorum.
Hoc, quod sæcula, posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis:
Seras tutior ibis ad lucernas.
Hæc hora est tua, dum furit Lyæus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli,
Tunc me vel rigidi legant Catones.

INTERPRETATIO.

O Mea Musa, vade, perfer eloquenti parum gravem, at non nimis rusticulum: Plinio librum nec satis eruditum, & non grave est pratergredi excelsam tramitem.

sem Subura superata. Statim illis spectab-
bis Orpheum madidum in vertice humidi
theatri, & mirantes frigas, atque avem
regis, quæ portavit Jovi raptum Phryga.
Illic exigua edes tui Pedonis signata sunt
minore penna aquila. At cave, ne temu-
lenta intempestive pulsas facundæ fores.
Conferi totos dies morosa Minervæ, dum

parat auribus centum virorum hoc, quod
secula, & posteri possint etiam conferre
scriptis Ciceronis; tuior ibis ad feras lu-
cernas. Hæc hora est tua, dum Bacchus
furit, cum rosa regnat, cum comæ mudent
unguentis, tunc me legans vel severi Ca-
ropas.

N O T A.

Plinio.) Cujus epistolam ultimam lib.
 3. lege, in qua facit mentionem hujus
 epigrammatis his verbis: *Alloquitur Mu-*
sam, Martialis nempe, mandat ut do-
mus meam in Esquilis quarat, adeat
reverenter, &c. de Thalia quæ præest
conviviis dictum epig. 8. lib. 4.

Brevis est labor.) Sensus est: Facile
 proclivem Suburam vinctes, quæ non lon-
 ge distat ab ædibus Plinii. *Peractæ*) hoc
 est superata Suburæ, epig. 23. lib. 5.

Alta Suburani vincenda est semita
clivi.

Raderus explicat: Labor hic ut adeas
 Plinium facilis est, posteaquam, o Tha-
 lia, es absoluta & perfecta, atque adeo
 parata ut exeas. Alii *parata.*

Illic Orpheus.) Statuam Orphei intel-
 lige collocatam in cacumine theatri, per-
 fusam nempe odoratis illis asperionibus,
 de quibus epig. 3. lib. Spekt.

Mirantes.) lyra canentem Orpheum.

Avenque.) aquilam quæ rapuit Ga-
 nymedem.

Pedonis.) poetæ, de quo epig. 5. lib.
 5. Alium tamen caussidicum fuisse con-
 stat ex Juvenalis sat. 7. quem forte in-
 telligit, ut ajunt interpretes. Malim
 tamen ad poetam referre, cum dicat
tui, hoc est domus Pedonis, qui te co-
 lit, in cujus scilicet domus fastigio ce-
 lata erat aquila minor quam illa quæ
 Ganymedem rapuit.

Tempore non tuo.) Tempus legendis
 suis versibus conveniens definit, epig.
 8. lib. 4.

Terrica Minervæ.) hoc est, vacat re-
 bus forensibus, a quibus joci absunt.

Centum auribus.) de centum virorum
 judiciis egimus epig. 62. lib. 7.

Arpinis.) Cicero enim fuit Arpinas.

Cum regnat rosa.) Rosæ coronati ge-
 nio indulgebant veteres.

Ad Manium,

cujus causa in patriam rediturum se dicit. XX.

DUCIT ad auríferas quod me Salo Celtiber oras,
 Pendula quod patriæ visere testâ liber,
 Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis,
 Et prætextata cultus amicitia,
 Tu facis, in terris, quo non est alter Iberis
 Dulcior, & vero dignus amore magis.
 Tecum ego vel sicci Gærula mapalia Pœni,
 Et poteram Scythicas hospes amare casas.
 Si tibi mens eadem, si nostri mœua cura est,
 In quocumque loco Roma duobus erit.

I N T E R P R E T A T I O.

O Mani, tu mihi carus a teneris annis,
 & cultus amicitia prætextata, quo non
 est gravior in terris Iberis, nec dignior
 vero amore, tu in causa es, cur Celtiber
 Salo ducat me ad regiones auríferas, &

cur placeat revivere domos pendentes meæ
 patriæ. Mapalia vel Gærula Pœni aridi,
 & case Scythicæ poterant placere mihi bo-
 vero amore. Si mecum consensis, & mecum
 diligis me, ubique Roma erit ambobus.

EPIGRAMMATUM LIBER X. 499

N O T A.

Ducit ad auriferas.) hoc est, Tu, o Mani in caussa es, cur redire velim in Hispaniam aurifodinis celebrem, epig. 16. supra; & revisere Salonem fluvium, & Bilbilim, cujus urbis domus erant pendulæ, quia sita erat in loco declivi, & præcipiti, epig. 50. lib. 1.

Prætextata.) Prætexta vestis erat, qua potissimum pueri ad annum usque septemdecim utebantur. Hoc est, O Ma-

ni, quem a teneris annis colui.

Terris Iberis.) Intellige eam regionem quæ est ad Iberum Hispaniæ fluvium satis notum.

Gatula mapalia.) Gatulia Africae provincia est. *Pani sicci.*) Pani dicti sunt etiam Carthaginenses: hic autem sumuntur pro ipsa Africa sicca & arida. Sensus est: Tecum, o Mani, vel in Africa, vel in Scythia inhospitali lubens habitarem.

Ad Sextum,

cujus scripta erant obscura. XXI.

SCRIBERE te, quæ vix intelligat ipse Modestus,
Et vix Claranus, quid rogo, Sexte, juvat?
Non lectore tuis opus est, sed Apolline libris:
Judice te, major Cinna Marone fuit.
Si tua laudentur: sane mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant, & sine grammaticis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Sexte, quid tibi placet componere, quæ vix interpretetur ipse Modestus, & vix Claranus? Tui libri non indigent lectore, sed Apolline: te arbitro, Cinna

superavit Virgilium. Sic tua laudentur: mea quidem carmina, o Sexte, grata sine grammaticis, & sine grammaticis.

N O T A.

Modestus.) Grammaticus nempe, cujus meminit Suetonius de illustribus Grammaticis cap. 20. Clarani vero mentionem facit Seneca epist. 66.

Apolline.) Cujus est explicare res obscuras. Unde Virgilius ecloga 3.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo:

Tres pateat tui spatium non amplius ulnas.

Cinna.) Poeta egregius quidem, sed

cujus obscura sane erant poemata. Virgilius ecloga 9.

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna

Digna. —————

Sic tua laudentur.) nimirum propter obscuritatem.

Et sine grammaticis.) hoc est, lector non indigeat interpretibus ad intelligenda mea epigrammata.

In Philanem

mulierem deformem. XXII.

CUR spleniato sæpe prodeam mento,
Albave pictus sana labra cerussa
Philæni quæris? basiare te nolo.

I N T E R P R E T A T I O.

O Philæni rogas, cur sæpe exeam spleniato mento, aut labris sanis pictis, tamen alba cerussa? Nole deosculari.

N O T A.

Spleniato.) Splenia erant emplastra, de quibus vide epig. 29. lib. 2. Unde dici-

dicitur *splenatus*. De Philæni dictum
epig. 33. lib. 2.

Pictus labra.) hellenismus est.
Cerussa.) epig. 73. lib. 1.

Cerussa sibi placet Lycoris.
Basiare te nolo.) Quia & calva, &
rufa, & lusca erat, epig. 33. lib. 2.

De M. Antonio,
cui gratulatur de vita feliciter acta. XXIII.

J Am numerat placido felix Antonius ævo
Quindecies acta Primus Olympiadas:
Præteritosque dies, & totos respicit annos:
Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
Nulla recordanti lux est ingrata, gravisque:
Nulla fuit cujus non meminisse velit:
Ampliat ætatis spatium sibi vir bonus: hoc est,
Vivere bis, vita posse priore frui.

INTERPRETATIO.

J Am Antonius Primus beatus numerat
quindecim Olympiadas actas tranquilla
vita; & respicit elapsos dies, & totos
annos, nec timet undas Lethes jam vicini-
oris. Nulla lux injucunda est, & mole-

sta recordanti; nulla præterit, cujus re-
cordatio non sit grata. Vir probus auge-
t sibi spatium ætatis: hoc est vivere bis,
posse frui priore vita.

N O T A.

Antonius Primus.) de quo epig. 101.
lib. 1.

Quindecies actas.) De Olympiadi-
bus dictum epig. 39. lib. 7. & epig. 45.
lib. 4. quas pro quinquennio aliquando
poetæ, historici vero pro quadriennio

semper sumunt.

Nec metuit Lethes.) hoc est, nec timet
mortem imminentem, epig. 2. supra.

Vita posse priore.) hoc est, volupta-
tem percipere ex vita probe acta.

Ad Calendas Martiæ,
quibus natus erat. XXIV.

NATALES mihi Martiæ Kalendæ,
Lux formosior omnibus Kalendis,
Qua mittunt mihi munus & puellæ:
Quinquagesima liba, septimamque
Vestris addimus hanc focis acerram.
His vos, si tamen expedit, roganti
Annos addite bis precor novenos:
Ut nondum nimia piger senecta,
Sed vitæ tribus aureis peractis
Lucos Elysæ petam puellæ.
Post hæc tempora, ne diem rogabo.

INTERPRETATIO.

O Calenda Martiæ mihi natales, dies
pulchrior omnibus calendis, quo vir-
gines etiam mittunt ad me domum: ad-

jungimus vestris focis quinquagesima liba
& hanc septimam acerram. Vos (si ta-
men juras rogantem) adjungite bis, quæ so-
annos

EPIGRAMMATUM LIBER X. 501

annos octodecim ; ut nondum piger mi-
mia senectute, sed peractis tribus aureis

vita adeam lucos puella Elysie. Post hæc
tempora, nec peram unum diem.

N O T A.

Qua mittunt.) Munera mittebantur
ad eum qui natalem diem celebraret.
Vide epig. 64. lib. 8.

Quinquagesima liba.) hoc est, Jam
quingages septies sacrificiis celebri na-
tales Calendas: quæ autem hujusmodi
sacrificiis adhiberentur explicuit, epig.
92. lib. 9. ubi de placentis seu libis, &
thure diximus. *Acerra.*) vas est, quo
thurs crematur.

Vestris focis.) Id est vestris aris.

Bis precor novenos.) Octodecim an-
nos addite quinquaginta septem, & erunt
75. Alii ter novenos, sed minus bene;

essent enim anni 84: & sic senectus de-
crepita contra votum poetæ.

Tribus aureis.) hoc est, septuaginta
quinque annis peractis: aureis enim Ro-
mæ æstimabatur viginti quinque dena-
riis; tres vero aurei efficiunt 75. dena-
rios, numerum scilicet annorum quos
operat poeta. Ita Raderus & Farnabius.
At vero Turnebus lib. 30. cap. 3. legit
tribus areis. Et tria vitæ spatia intelli-
git, pueritia nempe, Juventutem, & se-
nectam. Judicet lector.

Elysia puella.) Proserpinæ, id est
moriatur.

De Mucio

urente manum. XXV.

IN matutina nuper spectatus arena
Mucius, imposuit qui sua membra focis;
Si patiens, fortisque tibi, durusque videtur:
Abderitanæ pectora plebis habes.

Nam cum dicatur tunica præsentem molesta:
Ure manum: plus est dicere, non facio.

I N T E R P R E T A T I O.

Nuper in arena mane spectatus est
Mucius, qui admovent flammis suos
artus: si existimas illum patientem, &
ferrem, & durum: habes cor plebis Ab-

deritana. Nam cum dicatur præsentem tu-
nica molesta, ure manum: fortioris est
animi respondere, nolo.

N O T A.

De Mucio.) Scribentius legit de rei
supplicio sub persona Mucii Scevolæ, de
quo vide epig. 22. lib. 1. & epig. 30.
lib. 8.

In matutina.) Duplex uno die exhi-
bebatur spectaculum, mane cum bellis
pugnabant gladiatores, post meridiem
vero ii qui superfuissent inter se dimi-
cabant. Suetonius in Claudio cap. 34.
de his fusè Lipsius lib. 2. Saturn. cap.
15.

Abderitana.) hoc est, solidus es. Ab-
dera urbs Thraciæ, cujus in colæ cœli vi-

tio ad insaniam propensæ sunt, illic au-
tem natus Democritus, de quo Juven-
sat. 6.

—cujus prudentia monstrat,
Summos posse viros, & magnæ exem-
pla duros

Vervecum in patria, crassoque sub
aere nasci.

Tunica præsentem.) Pice, resina, cete-
risque flammæ alimentis imbuta tu-
nica; quam induere coactus fuisset, si
manum comburere jussus noluisse.

De Varo

mortuo in Ægypto. XXVI.

VARE, Parætonias Latia modo vite per urbes
Nobilis, & centum dux memorande viris:

At 3

At nunc Ausonio frustra promissa Quirino
 Hospita Lagzi litoris umbra jaces.
 Spargere non licuit frigentia fletibus ora,
 Pinguia nec mæstis addere thura regis:
 Sed datur æterno victurum carmine nomen.
 Numquid & hoc, fallax Nile, negare potes?

I N T E R P R E T A T I O.

QUare, paulo ante Romana visit insi-
 gnis per urbes Ægypti, & dux ce-
 lebrando centum viris: sed nunc umbra
 jaces hospita Lagzi litoris nequicquam
 promissa Ausonio Quirino. Non licuit per-

fundere lacrymis frigidum vultum, nec
 addere pinguia thura mæstis regis: sed
 nomen datur victurum æterno carmine. O
 Nile fallax, potesne etiam negare hoc?

N O T E.

Paratonias.) Paratonium & Pelusium
 duo cornua Ægypti vocat Florus, ut re-
 fert Ortelius. Paratonium dicitur hodie
 secundum aliquos *Porto Rassa*, secundum
 alios Berton. Ovidius lib. 9. Met.

*Isi, Paratonium, Mareoticaque arva,
 Pharusque.*

Latia vite.) quæ erat insigne Centu-
 rionis, qua nempe castigabantur milites,
 Tacitus lib. 1. Annal. & Lucanus lib. 6.

Escentum.) Ex Livio & Polybio con-
 stat sexaginta tantum militibus præfuisse
 centurionem; sed sane poeta rationem
 habet legionis a Romulo institutæ, quæ
 tribus hominum millibus constabat, &

distributa erat in triginta manipulos,
 quibus præerant triginta centuriones.

Ausonio frustra.) Romulus dictus est
 Quirinus: vide Livium lib. 1. & sumi-
 tur hic pro populo Romano, ad quem
 rediturum se promiserat Varus.

Lagzi.) hoc Ægyptii, à Lago patre
 Ptolemæi cognomento magni.

Sed datur æterno.) Vide epig. 84. lib. 6.
 hoc est: saltem licebit versibus non peri-
 turis Vari nomen celebrare, nec Ægyptus
 quæ Varo reditum negavit, poterit hoc
 mihi negare, Ægyptii vero fallaces ha-
 biri sunt, pro quibus sumitur Nilus.

Ad Diodorum

ignobilem, sed divitem. XXVII.

NATALI, Diodore, tuo conviva Senatus
 Accubat, & rarus non adhibetur eques:
 E tua tricenos largitur sportula nummos:
 Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Diodore, tuo natali Senatores conviva
 accumbunt, & frequentes equites
 adveniunt, & tua sportula distribuit

triginta nummos: O Diodore, nihilominus
 nemo putat te natum.

N O T E.

Natali.) quem convivii celebrabat.
Et tua tricenos.) Cum alias decem
 tantum nummi tertii darentur pro
 sportula: singuli valebant decem qua-
 drantes, unde sportula erat centum qua-
 drantum, epig. 70. infra. De sportula

jam dictum epig. 81. lib. 1.

Nemo tamen.) hoc est, omnes tamen
 te terræ filium, seu ignobilem, & obseu-
 rissimo genere ita natum sciunt, quasi
 natus non esses, & te nataliciis muneribus
 indignum existimant.

Ad Janum,
ut det pacem. XXVIII.

ANNORUM, nitidique sator pulcherrime mundi,
Publica quem primum vota precesque canunt,
Pervius exiguos habitabas ante Penates,
Plurima qua medium Roma terebat iter.
Nunc tua Cæsareis cinguntur limina donis,
Et fora tot numeras, Jane, quot ora geris.
At tu, sancte pater, tanto pro munere gratus,
Ferreæ perpetua claustra tuere sera.

I N T E R P R E T A T I O.

O Pulcherrime genitor annorum, atque orbis nitidi, qui primus celebratis publicis votis & precibus, antea pervius habebas domicilium in pervis adibus, qua frequentes Romani faciebant medium iter.

Nunc tua ostia ornantur muneribus Cæsareis, & numeras tot fora, o Jane, quot habes vultus. Sed tu, sancte pater, pro tanto dono memur custodi ferreæ claustra sera perpetua.

N O T A.

Annorum.) epig. 2. lib. 8.
Fastorum genitor, parensque Janus, &c.
Publica quem) epig. 8. lib. 8.
Te primum pia satura rogens, &c.
Lege Macrobium lib. 1. Saturni. cap. 9.
Pervius.) Quia ut collegit Raderus ex Servio, Jani templum quatuor portas habebat in foro transitorio, & Jani olim transitiones dictæ sunt, quod passim transeuntibus paterent. Vide Mar-
lianum lib. 4. cap. 8. Cicero lib. 2. de natura Deorum ait: *Cumque in omnibus rebus vim haberent maximam prima & extrema, principem in sacrificando Janum esse voluerunt, quod ab eundo nomen est*

ductum: ex quo transitiones pervius Jani, foresque in liminibus propædæarum adium Janus nominantur.

Nunc tua Cæsareis.) Nempe donis Domitiani & Nervæ: Templum enim inchoavit Domitianus, quod Nerva absolvit.

Et fora tot.) De frontibus Jani diximus epig. 2. lib. 8. De foris fusc agit Lipsius in Admirandis lib. 3. cap. 7.

Ferreæ perpetua.) hoc est, nobis concilia pacem æternam. Jani enim templum tempore belli apertum, pacis tempore clausum fuit.

Ad Sextilianum
amatorem. XXIX.

QUAM mihi mittebas Saturni tempore lancem,
Misti dominæ, Sextiliane, tuæ:
Et quam donabas dictis a Marte Kalendis,
De nostra prasina est synthesis empta toga.
Jam constare tibi gratis cœpere puellæ.
Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Sextiliane, misti tua domino lancem, quam mittebas mihi tempore Saturnaliæ; & de toga, quam mihi do-

nabas Martiis Kalendis, emisti viridem syntheseon. Jam inchoasti conciliare tibi puellas gratuito.

Saturni tempore.) Epig. 46. lib. 4. epig. 46. lib. 2.
 & 85. lib. 5. *Conflare tibi gratis.*) Quia muneribus
Disctis a Marte.) Quibus natus erat quæ ad me mittenda essent, illas tibi
 Martialis epig. 24. supra. concilias. Cicero 7. in Verrem, *Navis*
Synthesi empta.) Tuz puellæ emisti *sibi constat gratis*, hoc est, navem com-
 synthesim, vestem nempe cœnatoriam. parasti gratis.

De litore Formiano. XXX.

O Temperatæ dulce Formiæ litus,
 Vos, cum severi fugit oppidum Martis,
 Et inquietas fessus exiit curas,
 Apollinaris omnibus locis præfert.
 Non ille sanctæ dulce Tibur uxoris,
 Nec Tusculanos Algidosve secessus,
 Præneste nec sic Antiumve miratur.
 Non blanda Circe, Dardanive Cajeta
 Desiderantur, nec Marica, nec Liris,
 Nec in Lucrina lora Salmacis vena.
 Hic summa leni stringitur Theris vento:
 Nec languet æquor; viva sed quies ponti
 Picam Phaselon adjuvante fert aura.
 Sicut puellæ non amantis æstatem
 Multa salubre purpura venit frigus;
 Nec seta longo quærit in mari prædam,
 Sed a cubiculo, lectuloque jactatam
 Spectatus alte lineam trahit piscis.
 Si quando Nereus sentit Æoli regnum,
 Ridens procellas tuta de sua mensa,
 Piscina, rhombum pascit, & lupos vernas.
 Natat ad magistrum delicata muræna.
 Nomenclator mugilem citat notum,
 Et adesse jussi prodeunt senes nulli.
 Fæxi sed istis quando Roma permittis?
 Quot Formianos imputat dies annus
 Negotiosis rebus urbis hærenti?
 O vinitores, villicique felices,
 Dominis parantur ista, serviunt vobis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Temperata Formiæ litus amœnum; gidos secessus, nec sic Præneste aut Antium.
 Apollinaris vos anteponis omnibus lo- Nec grata Circe, aut Dardanis Cajeta
 cis, cum fugis urbem rigidi Martis, & experiantur, nec Marica, nec Liris, nec
 defatigatus recreat se a molestis anxietatibus. Ille non sic miratur suave Tibur conjugis pudicæ, nec Tusculanos aut Al- Salmacis lora in unda Lucrina. Hic sum-
 mum mare permulcetur aura suavi: nec
 æquor languet: at viva quies Ponti portat
 picam

piscem Phaselum aura adjuvante. Et salutare frigus venit sicut mota purpura puella non amantis calorem. Nec seta quarit pradam longe in mari, at piscis visus in profundo trahit lineam jactatam a cubiculo & lectulo. Si quando Nereus exuperitur potestatem Æoli, piscina secunda sua mensa irridens tempestates rhombos

pascis, & lupos vernas. Delicata murana natat ad magistrum. Nomenclator vocat mugilem cognatum, & senes nulli accedunt jussi adesse, Sed, o Roma, quando finis frui istis? Quot Formianos dies tribuit annus implicato operosis negotiis urbis? O vinitores, & villici beati, ista parantur dominis, serviunt vobis.

N O T E.

Formiæ.) hoc est, quæ estis litus amœnum: Formiæ vero oppidum erat maritimum in finibus Latii versus Campaniam, ubi amœna fuit villa Apollinaris, de quo epig. 87. lib. 4. & epig. 25. lib. 7.

Oppidum Martis.) Romam intellige conditam a Romulo Martis filio,

Non ille sanctæ.) Intellige villam Tiburtinam uxoris non æque gratam fuisse Apollinari.

Nec Tusculanos.) agros scilicet Latii amœnissimos recenseret, de quibus supra.

Non blanda Circe.) Promontorium amœnum, epig. 36. lib. 8.

Dardanisve Cæta.) quia a Trojanis qui Dardanidæ dicti sunt, condita: hodie Cæta. Virgilius 7. Æneid.

Nec Marica.) Quæ Lirim, alii Lyrin, amnem Campaniæ incolebat, & regi Fauno nuptæ, eique Latinum peperit. Virgilius 7. Æneid.

Hunc (Latinum) Fauno & Nympha genitum Laurente Marica accipimus.

Ad illius amnis ripas lucum Maricæ sacrum fuisse testatur, lib. 13. epig. 82.

Nec in Lucrina.) De lacu Lucrino sæpius actum, cujus aquas delicatissimas comparat Salmacis fonti, de quo Ovidius lib. 5. Met. Etenim in Lucrino non lavit Salmacis.

Mota.) hoc est, tam grata est Formiani litoris aura, ac illa quam puellæ excitant mota veste purpurea, vel flabello.

Nec seta.) lineam piscatoriam interpretare.

Spechtus atq.) hoc est in profundo, quia aqua maris illic pellucida.

Si quando Nereus.) Deus maris Nympharum pater, & pro ipso mari sumitur.

Æolus. (Rex ventorum: hoc est, si mare tempestatibus horrescit.

Ridens procellas.) quia in piscina servantur pisces.

Lupos vernas.) pisces illic natos.

Natat ad,) Vide epig. 30. lib. 4.

Nomenclator.) Is erat servus qui nomina accedentium ad dominum proferret.

Formianos.) Sereno intellige,

Vobis serviunt.) quia vos soli his deliciis frui mini.

In Calliodorum
helliunem. XXXI.

ADDIXTI servum nummis here mille ducentis.

Ut bene cœnares, Calliodore, semel:

Nec bene cœnasti nullus tibi quatuor emtus

Librarum cœnæ pompa, caputque fuit.

Exclamare libet, non est hoc, improbe, non est.

Piscis: homo est. hominem, Calliodore, voras.

I N T E R P R E T A T I O.

O Calliodore, veri vendidisti servum mille & ducentis nummis, ut laute cœnares semel: nec laute cœnasti, nullus quatuor librarum a te emptus, suis pompa cœ-

na & caput. Exclamare juvat, O improbe, non est hoc, non est piscis, homo est. O Calliodore, exorbes hominem.

N O T A.

Addixi.) Addicere verbum est solent in iudiciis, hoc est adjudicare pluris licitanti: significat etiam simpliciter vendere, ut hic.

Cena pompa.) Cena dividebatur in tres partes, in antecenam, et ajunt in-

terpretes, in cenae caput, & secundas mensas: pompa vero & caput cenae idem est.

Hominem veras.) hoc est servum quem vendidisti, ut emeris nullum.

De imagine M. Antonii Primi ad Cecilianum. XXXII.

HÆc mihi quæ colitur violis pictura, rosisque,
Quos referat vultus, Cæcillane, rogas?

Talis erat Marcus mediis Antonius annis

Primus: in hoc juvenem se videt ore senex.

Ars utinam mores, animumque effingere possit:

Pulchrior in terris nulla tabella foret.

I N T E R P R E T A T I O.

O Ceciliane, quævisne quam faciem exprimat ille pictura, quam veneror violis & rosis? Talis erat Marcus Antonius Primus florente ætate: senex se vi-

det juvenem in hoc vultu. Utinam ars valeat exprimere mores & mentem: nulla tabella in terris esset formosior.

N O T A.

Talis erat.) De qua diximus epig. 101. lib. 9. & epig. 23. supra, annos ejus computavit.

Ars animum.) Virtus enim, si pingi posset, vehementissimos sui amores excitaret.

Ad Numatium Gallum,
ut sit ejus carminum defensor. XXXIII.

SIMPLICIOR priscis, Numati Galle, Sabinis,
Cecropium superas quæ bonitate senem:

Sic tibi cum socii claros retinere Penates

Perpetua natæ det face casta Venus:

Ut tu, si viridi tinctos ærugine versus

Forte malus livor dixerit esse meos.

Ut facis, a nobis abigas: nec scribere quemquam

Talia contendas carmina, qui legitar.

Hunc servare modum nostri novere libelli,

Parcere personis, dicere de vitiis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Numati Galle, qui candidior antiquis Sabinis vincis probitate senem Atheniensem; sic pudica Venus tibi concedat remanere in edibus magnificæ tui sociæ cum perpetuo matrimonio ejus filia: Ut tu à me expellis pro tuo more, si forte in-

proba invidiosa predicante quod varmina imbuta viridi ærugine sunt ætate: & contendas ejusmodi versus non componi a quoquam qui legitur. Nostri libri sciunt servare hunc modum, ignoscere personis, compere vitiis.

N O T A.

Priscis Sabinis.) Qui morum simplicitate, & animi candore excelluerunt.
Cecropium senem.) Alii Socratem, alii Epicurum intelligunt.

Perpetua nata.) nempe tuæ uxoris, hoc est, tuum matrimonium non solvatur, at semper vivas cum tuâ uxore in ædibus tui socii.

Cum socii.) Legunt alii *consocii*. Ita explicat Raderus; Sic tibi det casta Venus perpetua face natæ consocii claros Penates retinere: hoc est, Venus tibi connubium natæ tuæ, cum consoci-

ri filio initum, in ædibus genosi & socii æternum fermet, uti concordæ gener & nurus, consociique simul vivatis! Consocii est quorum alter filium alterius filie in matrimonium dedit. Judicet lector.

Tinctas æruginæ.) quæ rubigo est: sed hic sumitur pro maledicentia, quam atrum venenum dixit epig. 71. lib. 7. Vide etiam epig. 11. lib. 7.

Parcere personis.) a veris scilicet personarum nominibus abstinere & non dixit epistola libri 1.

Ad Trajanum,
 de jure patronorum restituto. XXXIV.

DI tibi dent quicquid, princeps Trajane, mereris:
 Et rata perpetuo, quæ tribuere, velint.
 Qui sua restituis spoliato jura patrono:
 Libertis exul non erit ille suis.
 Dignus es, ut possis totum servare clientem:
 Ut liceat tantum vera probare, potes.

I N T E R P R E T A T I O.

O Princeps Trajane, ut tibi concedant quicquid mereris, & velint semper firma esse, quæ concessere: qui reddis spoliato patrono sua jura; illi non eripian-

tur sui liberti. Dignus es ut possis servare totum clientem: & potes, dummodo liceat probare veritatem.

N O T A.

Qui sua.) quæ præcipue consistunt in operis & successione libertorum: Domitianus vero patronos hoc jure spoliaverat.

Libertis exul.) Exul, ut ajunt interpretes, hic sumitur pro proscripto patrono nempe, cui cum jus succedendi in bona liberti esset ereptum, videbatur proscriptus.

Totum clientem.) hoc est, civem

Romanum integræ suæ dignitati restituere, quem vocat clientem ipsius Imperatoris.

Ut liceat.) hoc est, potes quidem servare, dummodo possit probare se esse patronum. Legunt alii,

Ut liceat tantum: non probare potes. hoc est: Mode datur occasio, potes probare rem esse quæ dicitur.

De Sulpicia,
 cujus versus de amore conjugum laudat. XXXV.

OMNES Sulpiciam legant puellæ,
 Uni quæ cupiunt viro placere.
 Omnes Sulpiciam legant mariti,

K k 2

Uni

Uni qui cupiunt placere nuptæ.
 Non hæc Colchidos asserit furorem.
 Diri prandia nec refert Thyestæ,
 Scyllam, Byblida nec fuisse credit:
 Sed castos docet & pios amores,
 Lusus, delicias, facietiaque.
 Cujus carmina qui bene æstimarit,
 Nullam dixerit esse sanctiorem.
 Tales Ægeriæ jocos fuisse
 Udo crediderim Numæ sub antro.
 Hac condiscipula vel hac magistra
 Esses doctior, & pudica Sappho.
 Sed tecum pariter, simulque visam
 Durus Sulpiciam Phaon amaret.
 Frustra; namque ea nec Tonantis uxor,
 Nec Bacchi, nec Apollinis puella
 Erepto sibi viveret Caleno.

I N T E R P R E T A T I O.

O Mnes virgines legant Sulpiciam, quæ volunt placere uni marito: omnes mariti legant Sulpiciam, qui volunt placere uni uxori. Hæc non agit de furore Medæ, nec narrat prandia crudelis Thyestæ, nec putat extitisse Scyllam, nec Byblida: at docet puros & pios amores, jocos, delicias, & festiuitates. De cujus versibus qui recte iudicauerit, nullam dixerit esse

castiorem. Existimaverim ejusmodi fuisse ludos Ægeriæ sub humida spelunca Numæ. Hæc condiscipula, aut hæc magistra, o Sappho, esses doctior & casta. Sed durus Phaon diligeres Sulpiciam tecum pariter & simul spectasam. Inutiliter: etenim illa nec uxor Jovis facta, nec Bacchi, nec puella Apollinis viveret privata Caleno suo marito.

N O T A.

Non hæc Colchidos.) Medæ amores & scelera intelligit, quæ vera esse sanè negabat Sulpicia. Vide epig. 54. lib. 5: ubi de prandio Thyestæ egimus: vide etiam epig. 4. supra, ubi & de Scylla dictum.

Byblida.) quæ fratris sui Cauni amore arsit, & tandem in fontem conversa fuit. Sulpicia vero non credit extitisse talia monstra, quia ipsa pudica est.

Cujus carmina.) Post hunc versum alii addunt istum,

Nullam dixerit esse nequiores.

Etenim lusus & delicias conjugum scriperat Sulpicia; ex quibus nequior haberi poterat; at consideratis ejus moribus, castissima judicari debuit.

Ægeriæ.) quæ fuit Numæ conjux, de qua epig. 47. lib. 6. a qua divinitus doceri se in antro Aricino fugebat Numæ. Ovidius 3. Fastorum:

Ægeriæ est quæ præter aquas, dea grata Camenis.

Illæ Numæ conjux consiliariusque fuit.
Sappho.) Poetria celebris de qua epig. 68. lib. 7. quæ Phaonem perditæ amavit, a quo fuit contempta; at, inquit poeta, Sulpiciam arduet, nec agere tulisset Sappho.

Nec Bacchi.) Ariadne nempe: Daphne vero ab Apolline adamata. Horum omnium nota historia.

Caleno.) de quo epig. 38. infra.

In Munnam,
de pessimo vino Massiliensi. XXXVI.

IMPROBA Massilia quicquid fumaria cogunt,
Accipit ætatem quisquis ab igne cadus,
A te, Munna, venit: miseris tu mittis amicis.
Per freta, per longas toxica sæva vias.
Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni
Testa sit, aut cellis Setia cara suis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Hæc puto causa tibi est, ne tua vina bibas.

INTERPRETATIO.

OMunna, a te mittitur quicquid co-
cervant improba fumaria Massilia,
& quisquis cadus maturescit impositus
igni: tu mittis infelicibus amicis sæva
venena per maria, & longa itinera. Nec parvo pretio, sed quo ematur seta
Falerni, aut Setia cara suis cellis. Hanc,
opinor, habes causam, cur tam longo
tempore non venias Romam, ne potes tua
vina.

N O T A.

Improba Massilia.) Fumaria loca epig. 19. lib. 1.
erant ubi fumo vina coquebantur. *Im-*
proba dixit, quia corrumpabant vinum. *Setia cara.*) hoc est vina Setina ge-
nerosa, de quibus sæpius dictum.
Vide epig. 81. lib. 3. *Ne tua vina.*) hoc est, Ne vina tam
Vel cocta fumis musta Massilianis. aspera ad nos missa nobiscum bibere tu
Toxica sæva.) hoc est vina pessima, quoque cogaris.

Ad Maternum

jureconsultum & municipem suum. XXXVII.

JURIS & æquarum cultor sanctissime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum,
Municipi, Materne, tuo veterique sodali
Callaicum mandas si quid ad Oceanum,
An Laurentino turpes in litore ranas,
Et satius tenues ducere credis acos?
Ad sua captivum quam saxa remittere mullum,
Visus erit libris qui minor esse tribus?
Et fatuam summa cœnare Pelorida mensa,
Quosque tegit levi cortice concha brevis?
Ostrea Bajanis quam non liventia testis,
Quæ domino pueri non prohibente vorent?
Hic olidam clamosus ages in retia vulpem,
Mordebitque tuos sordida præda canes.
Illic piscoso modo vix educta profundo
Impedient lepores humida liua meos.
Dum loquor, ecce redit sporta piscator inani,
Venator capta Marte superbus adest.

Omnia ab urbano vepia ad mare cœna macello,
Callaicum mandas si quid ad Oceanum.

INTERPRETATIO.

O Materno integerrime cultor juris, & legum iustarum, qui regio Latium forum ore veridico, si quid mandas tuo municipi, atque antiquo sodali ad Oceanum Callaicum; an putas præstare piscarii vanas turpes in litore Laurentino, & tenuis acos? quam remittere ad sua fuxa nullum capsum, qui visus fuerit minor tribus libris? & summa mensa comedere insulsam Pelorida, & quon regis concha brevis levi cortice? quam ostrea non in-

videntia Bajanis vestis, qua exorbeant servi hero non vacante? Hic clamor ager in retia vulpera male olentem, & fœtida præda mordetis tuos canes. Illic humida lina modo vix extracta ex profundo pistoso irrotians lepores meos. Dum loquor, an piscem revertitur vacua sporta: venator accedit superbus capsa marte. Omnis cœna affertur ab urbano macello ad mare: si quid mandas ad oceanum Callaicum, sum profecturus.

N O TÆ.

Materno.) Cuius meminit epig. 74. lib. 2. & epig. 97 lib. 1.

Latium.) hoc est, qui Romæ de iure respondes.

Callaicum.) hoc est Hispanicum. Vide epig. 16. supra. Hic oratio desinit, nec addit poeta quod reditus esset in Hispaniam, & Materni patriam.

An Laurentino.) quod distat ab urbe Roma decem & septem millibus passuum. Plinius junior epist. 17. lib. 2. *Acos.*) vilissimos pisces intellige.

Summa mensa.) hoc est lautissima, inquit Domitius, cui assentit Farnabius. An ultimam intelligit poeta, an locum forte excelsum in mensa, ubi ponerentur pisces?

Pelorida.) vilissimum quoque piscem, epig. 11. lib. 6.

Quosque regit.) Inclusos conchis mitulos pisciculos intelligunt inter-

pretes. Horatius sat. 4. lib. 2.

Miculus. & *viles pellent obstantia concha.*

Ostreæ Bajanis.) hoc est, quæ non cedunt ostreis maris in lacu Lucrino prope Bajas, quæ sunt optimi saporis.

Quæ domiva.) In Hispaniæ litoribus ostreorum optimorum magna est copia.

Hic olidum.) Dum enim a canibus urgetur vulpes, lotium emittit pessime olens, epig. 4. lib. 4.

Quod vulpis fuga. &c.

Lepores meos.) quia sunt in meis agris.

Sporta.) est canistrum vimineum.

Capsa marte.) Gallice *marte*, animal satis notum. Legunt alii *capsa mele*, Gallice *blaireau*, *chat sauvage*, *ferine*.

Superbus.) quasi præda optima onustus.

Omnis ab.) In Italia pisces ex urbe villas etiam maximas feruntur.

Ad Calenum,

de annis felicibus, quibus vixit cum Sulpicia sua uxore.

XXXVIII.

O Molles tibi quindecim, Calene,

Quos cum Sulpicia tua iugales

Indulxit Deus, & peregit annos!

O nox omnis, & hora, quæ notata est

Caris litoris Indici lapillis!

O quæ prælia, quas utrinque pugnas

Felix lecticulus, & lucerna vidit,

Nimbis ebria Nicerotianis!

Vixisti tribus, & Calene, iustis;

*Ætas hæc tibi tota computatur ,
Et solos numeras dies mariti .
Ex illis tibi si diu rogatam
Licem redderet Atropos , vel unam ,
Malles , quam Pyliam quater senectam .*

INTERPRETATIO.

Calene, adulter quindecim annos quas tibi senectus & perfecit Divum cum tua Sulpicia? o nox amaris, & bona qua signata est preziosis lapillis literi Indici!

O Calene, vivisti tribus lustis: tu computas totam hanc ætatem, & numeras solos dies mariti. Ex illis si Atropos tibi restitueret vel unam lucem diu petitam, malles quam Pyliam quater senectam.

N O T A.

Q malles.) Vide epig. 35. supra.
Cari literis.) hoc est gemmis in mari Indico natis. Vide epig. 45. lib. 8.
Nimbus ebrius.) hoc est, madens asper-
sionibus odoratis quas confecerat Nice-
tos unguentarius, epig. 55. lib. 6.
Tribus lustis.) hoc est quindecim

annis.
Ætas hac tota.) Traxistimas hoc
quindecim annos implevisse totam tuam
ætatem.
Malles.) Vel unum ex istis diebus tibi
restitutum præferres longævæ ætati Ne-
storis, de quo epig. 30. lib. 6.

In Lesbiam

vetulam. XXXIX.

CONSULE te Bruto quid iuras, Lesbia, natam?
Mentiris, nata es, Lesbia, rege Numa.
Sic quoque mentiris; namque ut tua sæcula narrant,
Ficta Prometheus diceris esse luto.

INTERPRETATIO.

O Lesbia, quid iuras te natam consule Bruto? Mentiris; o Lesbia; nata es rege Numa. Sic etiam mentiris; etenim

ut computantur tui anni, dixeris esse ficta ex luto Prometheus.

N O T A.

Numa.) qui fuit secundus Romano-
rum rex: hoc est, antiquior es omnibus
consulibus.
Ficta.) hoc est, tam annosa & turpis

es, ut videaris ficta fuisse ex luto Pro-
methei, de quo epig. 46. lib. 9. Huic
simile est epig. 67. infra, & epig. 104.
lib. 2.

XL.

In Proculejam,

quæ avaritiæ causa a marito discessit. XLI.

MENSE novo Jani veterem, Proculeja, maritum
Deseris, atque jubes res sibi habere suas.
Quid rogo, quid factum est? subiti quæ causa doloris?
Nil mihi respondes? dicam ego, Prætor erat.

K k 4

CONF

Constatura fuit Megalensis purpura centum
Millibus, ut nimium munera parca dares:
Et populare sacrum bis millia dena tulisset.
Diffidium non est hoc, Proculeja: lucrum est.

I N T E R P R E T A T I O.

O Proculeja, novo mense Januario discedis ab antiquo viro, & jubes habere sibi res suas. Quid, queso, quid contigit? Quae causa repentini doloris? Nullumne mihi das responsum? Ego dicam, Praetor

erat. Purpura Megalensis fuit constatura decem millibus, quantumvis parcos exhiberes ludos: & viginti millia insumpta fuissent in populari sacro. O. Proculeja, hoc non est divertitium; quaestus est.

N O T A E.

Res tibi) In repudiis comprobata sunt hæc verba, *Tuas res tibi habeto*: Item hæc, *Tuas res tibi agito*, Lege 2. ff. de divortiiis & repudiis.

Praetor erat.) Atque ita ornatus purpura ludos Megalenses in honorem Cybeles suis impensis exhibere debuit: cum autem pauper esset, pecuniam illi suppeditare coacta fuisset Proculeja: Megalenses vero ludi sic dicti sunt a templo Megalesio Pefinunte in urbe Phrygiæ, unde Romam advecta fuit dea: de quibus fuscus agit Ovidius lib. 4. Fastorum. Lege Rosinum lib. 5. Antiquitatum Romanarum cap. 12. Alexander ab Alexandro Genialium dierum lib. 6. cap. 19. ait: Praetores & Magistratus purpurati in toga & præ-

texta, atque in ornatu maximo celebrant, nempe ludos Megalenses: quare purpura Megalensis in vulgi proverbium venit.

Es populare sacrum.) Florales ludos intelligit Merula, in quibus missio fiebat in populum ab iis qui gratiam plebis quaererent. Persius sat. 5.

— *vigila & cicer inferre large.*

Rixanti populo, nostra ut Floralia possint

Aprici meminisse senes.

Subjungit Merula, Floralia edita fuisse Edilibus arbitris. *Popularia sacra*, ut ait Labeo, quæ omnes cives faciunt, nec certis familiis attributa sunt. Festus. Ergo, addit Raderus, populare sacrum est generatim dictum.

Ad Dindymum

puerum mollem. XLII.

TAM dubia est lanugo tibi, tam mollis, ut illam
Halitus, & soles, & levis aura terat.
Celantur simili ventura Cydonia lana,
Pollice virgineo quæ spoliata nitent.
Fortius impressi quoties tibi basia quinque,
Barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

I N T E R P R E T A T I O.

Habes lanuginem tam dubiam, tam tuncur simili lana, quæ resurgit nudata teneram, ut balitu, & solibus, & levi aura teratur. Ventura Cydonia to-

N O T A E.

Tam dubia.) De hoc Dindymo vide epig. 42. & 84. lib. 5.

Ad Phileroem,

de septem uxoribus ejus mortuis. XLIII.

SEPTIMA jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro.
Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

I. n.

INTERPRETATIO.

○ *Phileros, jam septem uxores a te hūmata sunt in agro. O Phileros, ager nemini reddit plus quam tibi.*

N O T E.

Septima.) At te nempe veneno sublata, ut intelligere videtur poeta. Vide epig. 16. lib. 9.

Reddit ager.) Dotes nempe mortuorum uxorū. De agris ad sepulcrorum usum consecratis dictum epig. 115. & 117. lib. 7.

Ad Q. Quidium

iturum in Britanniam. XLIV.

QUINTE Caledonios Ovidi visure Britannos;
Et viridem Tethyn, Oceanumque patrem;
Ergo Numæ colles, & Nomentana relinques
Oria? nec retinet rusque focusque senem?
Gaudia tu differs: at non & flumina differt
Atropos, atque omnis scribitur hora tibi:
Præstiteris caro (quis non hoc laudet?) amico,
Ut potior vita sit tibi sancta fides.
Sed reddare tuis tandem mansure Sabinis:
Teque tuas nūmeres inter amicitias.

INTERPRETATIO.

○ *Quinte Ovidi adisuræ Caledonios Britannos, & viridem Tethyn, atque Oceanum patrem: igitur deseras colles Numæ, & Nomentanæ quietem? Nec rus & focus retinent te senem? Interponis moram letitiæ; sed Atropos nullam inter-*

ponit fluminibus, atque omnis hora notatur tibi. Probaveris caro amico, (quis non commendat hoc?) ut vitā præferre sanctam fidem. At tandem mansuræ æstivæ tuis Sabinis: & te ipsum existimes inter tuos amicos.

N O T E.

Quinte.) Cujus mentio facta est epig. 43. lib. 7. qui Cælonium a Nerone damnatum in exilium comitatus vitæ anteposuit amicitiam.

Caledonios Britannos.) hodie Scotos. Vide epig. 7. lib. Spect.

Et viridem Tethyn.) quæ sumitur pro ipso mari; illius maritum Oceanum fluviorum fontiumque patrem fingunt poætæ.

Numæ colles.) Romam intelligunt alii: Sabinorum vero rationem montanā

alii, unde oriundus Numa. De Nomentano prædio dictum epig. 92. lib. 7. & 106. lib. 1.

Gaudia.) Sed, ut dixit poeta lib. 1. epig. 16.

Gaudia non remeant, sed fugitiva volant.

Vide epig. 54. lib. 4.

Nil adicit penso Lachesis, &c.

Teque tuas.) Te enim ipsum amare debes, ut virum probum decet: hoc est, tibi ipsa tandem sis amicus.

In delicatum lectorem. XLV.

SI quid lene mei dicunt & dulce libelli:
Si quid honorificum pagina blanda sonat:
Hoc tu pingue putas, & costam rodere mavis,
Ilia Laurentis cum tibi demus apræ.

Vaticana bibas, si delectaris scoto:

Non facit ad stomachum nostra lagena ruum.

INTERPRETATIO.

Si quid blandum & suave est in meis
Libris; si vetera pagina refert quid bo-
nificum; an hoc-existimas rude; & cum
tibi apponatur illa Laevencia apri, ma-

vis rodere costam. Potes Vaticana, sic ac-
tum placet tibi: nostra lagena non conve-
nit tuo stomacho.

NOTA.

Si quid lene.) amatorium puta, aut
nuptiale.

Si quid bonificum.) si quid ad laudes
spectat.

Costam rodere.) Metaphora est, cuius
est hic sensus: Carmen imaledicum tibi

potius placeret, quam tenerum & blan-
dum.

Vaticana.) vina scilicet acerbi faporis.
epig. 19. lib. 1.

Nostra lagena.) hoc est, nostri versus
tibi non conveniunt.

In Mathonem:

causidicum ineptum. XLVI.

OMNIA vis belle, Matho, dicere: dic aliquando
Et bene: dic neutrum: dic aliquando male.

INTERPRETATIO.

O Matho, vis dicere omnia belle: dic aliquando & apes: dic neutrum: dic ali-
quando male.

NOTA.

Matho.) De quo epig. 80. lib. 4. qui
omnia eleganter dicere volebat.

Es bene.) hoc est ad rem propositam.

Aliquando male.) hoc est, negligenti-
terdum rhetorice praecepta, & nudam

veritatem exponere vel, ut ait Parnabius,
interdum vel potentissimo vitia expro-
bra, nec semper dicas omnia ad assenta-
tionem divitum.

Ad Julium Martialem,

de iis quae necessaria sunt ad vitam beatam. XLVII

VITAM quae faciunt beatiorē,
Jucundissime Martialis, haec sunt:
Res non parva labore, sed relicta:
Non ingratus ager, focus perennis,
Lis numquam, toga rara, mens quieta,
Vires ingenuae, salubre corpus,
Prudens simplicitas, pares amici,
Convictus facilis, sine arte mensa:
Nox non ebria, sed soluta curis:
Non tristis torus, attamen pudicus:
Somnus, qui faciat breves tenebras:
Quod sis, esse velis, nihilque malis:
Summum nec metuas diem, nec optes.

INTERPRETATIO.

O Carissime Marcialis, hec sunt quae efficiunt vitam feliciter: res non acquisita labore, sed relicta: ager non stervilis, focus perpetuus, lis nunquam, rara toga, tranquillitas animus, viros mercede, corpus sanum, prudens simplicitas, paros amici, facilis convivia, mensa sine arte: nam non convulsa, sed libera anxietatibus: amor non maesta, ataman parva: formus qui faciat brevem noctem, quod sis, esse velis, Et nihil malis: vocatimque ultimum diem, nos optes.

N O T A.

Ad Julium Marcialem.) de quo egimus epig. 64. lib. 4. & epig. 1. lib. 6. In veteri codice inscribitur *ad seipsum.*

Sed relicta.) testamento nempe, aut alio modo.

Focus perennis.) Metonymia est, & focum pro victu posuit, inquit Raderus.

Toga rara.) hoc est, rara officia urbana: clientes enim togati comitaban-

tur suos patronos.

Vires ingenuae.) hoc est modici; nam qui viribus freti sunt, cum aliis superantur.

Paros amici.) Impares enim genere & fortuna raro mutua se complectuntur amicitia.

Quod sis esse velis.) contentus sis tua sorte.

Parat convivium. XLVIII.

N UNGIAT octavam Phariae sua turba juvenem,
Atque pilata rodit, jamque subitque cohors.

Temperat haec thermas, nimios prior hora vapores

Halat, & immodico sexta Nerone calet.

Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venitis.

Septem sigma capit, sex sumus, adde Lupum.

Exoneraturas ventrem mihi villica malvas

Attulit, & varias, quas habet hortus, opes:

In quibus est lactuca sedens, & sedile porrum:

Nec deest rudatrix mentha nec herba salax.

Seda coronabunt rutatos ova lacertos,

Et madidum thynni de sale fumen erit.

Parvus in his una ponetur cœnula mensa

Hædus, inhumani raptus ab ore lupi.

Et quæ non egeant ferro strudoris ofellæ,

Et faba fabrorum, protoromique rudes.

Pullus aut hæc, cœnisque tribus jam perna superstes

Addetur: saturis mitia poma dabo.

De Nomentana vinum sine face lagena,

Quæ bis Fronsino consule prima fuit.

Accedent sine felle joci, nec mane timenda

Libertas, & nil quod tacuisse velis.

De Prasino conviva meus, Venetoque loquatur,

Nec faciens quemquam pocula nostra reum.

Sua turba. nunciat Pharia juvenca oclavum, & cohors depilata revertitur, & jam adest. Hac temperas sbermas, hora procedens emittit nimios vapores, & sexta calos immodico Nerone. O Stella, Nepos, Cavi, Cerealis, Flacco, adestis. Sigma capis septem, sex sumus, adjuuge Lupum. Villica mihi attulit malvas soluturas ventrem, & varias opes quas habet hortus: inter quas est lactuca sedens, & se-Eolo porrum: nec rustatrix mentha drest, nec herba salax. Sæba ova coronabunt lacertos rutatos, atque sumen eris persusum sale thynni. Inter hac parvus hædus ræ-

pens ab ore crudelis lupi cænula apponetur pro una mensa. Atque ofella que non egeant cultro fructoris, & faba fabrorum, & rudes protosomi. Pullus adjugetur his, & petaso superstes tribus canis: apponam saturis mitia poma. Dabo vinum sine face de Nomentana lagena, qua prima fuis condita Frontino iterum consulo. Cavillationes permittentur sine felle, & libertas non metuenda mane, & nihil quod velis finisse. Conviva mens loquatur de Præsino, & Veneto: nec pocula nostra constituent quemquam reum.

N O T A.

Nunciat oclavam.) De horis dictum lib. 4. epig. 8.

Pharia juvenca.) Isidi, quæ Romæ colebatur sacris ex Ægypto petitis. De illa dictum epig. 14. lib. 2.

Affides & cathedris mæsta juvenca suis.

Mæsta nempe propter amissum Osirim maritum, quem diu quæsit: hanc vero indagationem quotidie representabant ejus sacerdotes, & absoluebant hora a meridie secunda.

Atque pilata redit.) Ab indagatione scilicet redeunt calvi & depilati, epig. 56. lib. 6. utitur hoc verbo:

Exsirpa mihi crede pilas de corpore toto,

Teque pilare suas testificare nates.

Calvos autem fuisse Isidis sacerdotes testatur poeta lib. 12. epig. 29.

Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba.

Legunt alii, & pilata redit, a pilo ferro nempe quo brachia atque humeros vulnerabant illi sacerdotes. Gronovius interpretatur cohortem prætorianorum militum pilis armatorum, quæ ad palatium illo die excubias egerat. Illa igitur pilata cohors jamque rediit, nempe in castra prætoriana, & subiit nempe altera illius vices excipiens.

Jamque, subisque.) hoc est, Jam ingreditur templum deæ Isidis in campo Martio. Videtur unum quo redundare: quare dubitat Raderus num scribendum sit, stasque subisque cohors. Nam rever-

si illi sacerdotes stantes deam adorabant, epig. 29. lib. 12.

Inter adorantes cum stes Hermogenes. Videat lector.

Temperat hæc.) scilicet hora oclava, qua lavabant antiqui.

Prior hora.) septima nimirum.

Et immodico.) hoc est, immodice æstuantibus thermis Neronianis.

Stella, Nepos.) amici & convivæ Martialis.

Sigma capis.) Lectus erat mensæ accommodatus instar sigma literæ Græcæ, epig. 87. lib. 14.

Malvas.) quas molles dixit epig. 88. lib. 3. De lactucis & porris dictum epig. 47. lib. 3.

Rustatrix mentha.) quia rustum movet.

Herba salax.) Erucam intelligunt interpretes, quæ libidinem excitat.

Rutatos.) hoc est ruta herba conditos lacertos, epig. 77. lib. 7.

Dum saxetani ponatur cauda lacerti.

Et madidum.) hoc est, ut ait Farnabius: Papillæ suis primiparæ sumen falso thynni liquore imbutum, epig. 56. lib. 13.

Vna cænula mensa.) hoc est, hædus apponetur, qui totus una mensa comedetur.

Parvus in his.) Alii parvus onyx. Male. Scriberius legit, Gustus in his. Et sic explicat: Priora illa in promulsæ & gustu: sequitur caput cænæ, hædus, ofella, &c.

Ofella.) Carnes sunt conditæ, concisæ, atque instar globi accumulatæ: si non opus

opus est ut illas scindat is qui ordinat
& componit fercula.

Et faba fabrorum.) quibusdam herbis
condita faba dicebatur fabrilis.

Protosani.) hoc est, primi caules qui
succiduntur. Vide epig. 191. lib. 14.

Perna superflua.) quæ nempe jam tri-
bus cœnis inservit.

Saturis.) hoc est, secundis mensis ap-
ponam poma.

De Nomentana.) Vini Nomentani

mentionem fecit epig. 106. lib. 1.

Prima fuit.) id est vinum reconditum
secundo consulatu Frontini. Legunt alii,
plena fuit.

Nec mane timenda.) Nullus nempe jo-
cos nostros deferet ad Cæsarem.

De Prasino.) De aurigarum factioni-
bus dictum epig. 46. lib. 6. periculosum
vero fuit iis non favere, quibus favebant
Cæsares.

In Cottam
convivatorem sordidum. XLIX.

CUM potes amethystinus trientes,
Et nigro madeas Optimiano,
Propinas modo conditum Sabinum:
Et dicis mihi, *Cotta*, vis in auro?
Quisquam plumbea vina vult in auro?

INTERPRETATIO.

*C*um bibas trientes amethystinus, atque
ebrius sis nigro Optimiano, propinas
Sabinum modo reconditum: & dicis mihi,

O *Cotta*, vis in auro? quisquam ne vult
vina plumbea in auro?

N O T A.

Amethystinus.) hoc est scyphos ame-
thystis ornatos; vel forte respicit ad co-
lorem vini. De vino Opiniano dictum

epig. 27. lib. 1. Sabinum vero vinum re-
cens pessimum erat.

Plumbea vina.) vilissima intellige.

De Scorpe

auriga nobilissimo, cujus mortem deflet. L.
FRANGAT Idumæas tristis victoria palmas:
Plange, favor, sæva pectora nuda manu.
Mutet honor cultus, & iniquis munera flammis
Mitte coronatas, gloria mœsta, comas.
Heu facinus, prima fraudatus, Scorpe, juvena
Occidis? & nigros tam cito jungis equos.
Curribus illa tuis semper properata, brevisque
Cur fuit, & vitæ tam prope meta tuæ?

INTERPRETATIO.

*V*ictoria mœsta frangat palmas Idu-
mæas: O favor, percute nuda pectora
manu sæva. Honor musei ornamenta, &
tu, a gloria mœsta, inice coronatas comas
donis iniquis flammis. Heu nefas, o Scor-

pe, peris privatus prima juventute, &
tam velociter jungis equos atros. Cur tam
prope fuit illa meta tuæ vitæ semper pro-
perata & brevis tuis curribus?

N O T A.

Frangis Idumæas.) Idumæa regio est

ab occidua parte Jordanis abundans
palmis, &

palmis, quæ sunt insignia victoriæ: quam poeta hortatur, simul & favorem, & honorem, & gloriam, numina semper Scorpo propitia, ut ejus mortem desicant. *Mater honor.*) in luctu enim, ut hodie, vestem mutare solebant veteres.

Mitto coronatus.) Suetonius cap. 84. in Julio reserent ea quæ in mortui ro-

gum inicerentur.

Es nigras.) hoc est Phtonis equos: veteres quippe existimabant eodem munere mortuos fungi apud manes, quod obissent viventes.

Es vitæ tam prope.) In citius curras ducens ut victoriæ læpissime, cur & vitæ meram attingere preparasti?

Ad Faustinum

verni temporis descriptio. LI.

SIDERA jam Tyrius Phryxæi respicit agni
Taurus, & alternum Castora fugit hiems.
Ridet ager, vestitur humus, vestitur & arbor;
Ismarium pellex Atrica plorat Iryn.
Quos, Faustine, dies, qualem tibi Roma Ravennam
Abstulit! o soles, o tunicata quies!
O nemus, o fontes, solidumquæ madentis arenæ
Litus, & æquoreis splendidus Anxur aquis,
Et non unius spectator testulus undæ,
Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris!
Sed nec Marcelli, Pompejanumque, nec illuc
Sunt triplices thermæ, nec fora juncta quater:
Nec capitolini summum penetrale Tonantis,
Quæque nitent cælo proxima templa suo.
Dicere te lassum quoties ego credo Quirino,
Quæ tua sunt tibi habere: quæ mea, reddere mihi.

INTERPRETATIO.

Jam Taurus Tyrius respicit sidera mihi
Phryxæi, & hiems fugit alternum Ca-
stora. Ridet ager, terra virefcit, & arbor
virefcit: pellex Atrica deffert Iryn Ifama-
rium: O Faustine, quibus diebus, quanti
Ravenna privat te Roma! O soles, o tu-
nicata quies! o nemus, o fontes, o solidum
litus madida arena, & splendidus Anxur
æquoreis undis, & testulus spectator non

indus aqua, quæ conspiciat hinc puppes flu-
vii, illinc maris! at nec theatrum Mar-
celli, nec Pompeji, nec illuc sunt triplices
thermæ, nec quatuor fora, nec excelsæ
vædes Jovis Capitolini, & templa quæ re-
fulgent vicina suo cælo, quoties, arbitror,
te defatigatum dicere Quirino, Tibi ser-
va quæ tuæ sunt; restitue mihi quæ mea
sunt.

N O T A.

Sidera jam Tyrius.) Taurus vector Eu-
ropæ Tyrex, epig. 14. lib. 2. præstet men-
ti Aprilis: respicit vero arietem mensi
Martio præfectum, qui vexit Hellen, &
Phryxum, epig. 73. lib. 9.

*Quid meruit terror Nemeas, quid por-
titor Helles*

Us vireant celsi lucida signa poliæ
Es alternum Castora.) Geminos in-
collige qui Majo tribuuntur. Vide epig.

39. lib. 5. ubi de Castore & Polluce al-
ternatim viventibus.

Ismarium pellex Atrica.) Hæc est, Phi-
læmela regis Arheniensium fida deffert
Iryn Ismarium, id est Thraciam, quem
interfecit Progne Tereti uxori, epig. 68.
lib. 5. Dicitur *pellex*, quod vitam De-
reus Thraciæ rex stuprasset. Ovidius
6. Met.

Qualem tibi.) Veris æmulatione Ra-
vennæ

venne frui posses, nisi Romæ esses im-
peditus.

O tunicata quies.) In villa quippe tu-
nica utebantur Romani, in urbe toga,
quod patronos colerent togati: epig. 47.
supra:

Lis nunquam, toga rara, meus quiescit.
Madentis arena.) maris nempe flux-
ibus.

Auxur.) Vide lib. 5. epig. 1.

Sive saluiferis candidus Auxur aquis.
Et non unus.) Sensus est: Ex ipso le-
stulo vel cubiculari, vel triclinari licet
prospicere hinc mare, illinc flumen.

Sed nec Marcellis.) Theatrum ab Au-
gusto excitatum Marcelli Octaviae sus-
sororis filii gratia. Lege Marrianum lib.

6. cap. 2. De theatro Pompeii jam di-
ctum epig. 9. lib. 6.

Sunt triplices thermæ.) hoc est thermæ
Agrippinae, Neronianæ, & Titianæ. Alii
intelligunt tres cellas in thermis, frigi-
dariam nempe, tepidariam, & calda-
riam, de quibus Plinius epist. 6. lib. 3.

Ubi fora iudicia.) De quatuor foris
fule agit Lipsius in Admirationibus lib. 3.
cap. 7.

Quaque nitent.) hoc est templi Fla-
viae gentis, epig. 2. & 4. lib. 9.

Quamvis.) Conditorum urbis pro ipsa
urbe ponit: hoc est, O Roma, serva
tibi aevi honores, & perinde ut fruar
aevi villis.

*De spadene
effeminato. LII.*

THELIN viderat in toga spadonem,
Damnatam Numa dixit esse mæcham.

INTERPRETATIO.

Numa spectaverat Thelin spadonem in toga, dixit esse adulteram damnatam,

N O T A.

Damnata.) Matronæ enim adulteriū togatæ, epig. 39. lib. 2. ut dignoscere
damnata non prædabant in publicum nisi tur a stolis.

*Epitaphium Scorpi
aurigæ nobilissimi. LIII.*

ILLE ego sum Scorpæ, clamorosi gloria cinci,
Plausus Roma tui, deliciæque breves,
Invida quem Lachesis raptum trieteride nona,
Dum numerat palmas, credidit esse senem.

INTERPRETATIO.

O Roma, ego sum ille Scorpæ, clamorosi gloria cinci, plausus tui, & deliciæ
breves, quem raptum una trieteride in-
vida Lachesis putavit esse senem, dum
numerat victorias.

N O T A.

Ille ego.) Vide epig. 50. supra.
Trieteride nona.) hoc est natum vi-
ginti & septem annis: mereris enim
triennum est, epig. 38. lib. 6.
Dum numerat palmas.) quas in cir-
co plurimas reportavit Scorpæ.

*In Olæ
convivatorem ineptum. LIV.*

MENSAS, Ole, bonas ponis: sed ponis opertas.
Ridiculum est; possum sic ego habere bonas.

INTERPRETATIO.

O *Lu, apponis bonos cibos; at apponis testos. Ineptum, est, hoc modo possum ego habere lautos.*

N O T A.

Mensas.) Olus laudabat cibos quos apponebat, sed ita testos ut a convivis sumi nequirent, unde festive illum irridet poeta: sic enim posse se lautum esse jocatur.

LV.

In Gallum,

de patronorum avaritia. LVI.

TOTIS, Galle, jubes tibi me servire diebus,
Et per Aventinum ter quater ire tuum.
Eximit, aut reficit dentem Cassellius ægrum,
Infestos oculis uris, Higinè, pilos.
Non secat, & tollit stillantem Fannius uvam:
Tristia servorum stigmata delet Heros.
Enterocelarum fertur Podalirius Hermes.
Qui sanet ruptos, dic mihi, Galle, quis est?

INTERPRETATIO.

O *Galle, imperas me tibi famulari totis diebus, atque ire ter & quater per tuum Aventinum. Cassellius evellit, aut curat dentem ægrum. O Higinè, uris pilos noxios oculis: Fannius non scindit,*

& tamen auferit uvam stillantem: Heros delet tristia stigmata servorum. Hermes dicitur Podalirius herniarum. O Galle, dic mihi, quis curet ruptos?

N O T A.

Et per Aventinum.) montem nempe in quo habitabat Gallus.

Cassellius.) Chirurgus.

Higinè.) qui oculorum morbo medebatur. Scribunt alii *Hygine*, alii *Hegine*.

Stillantem uvam.) Tuberculum nempe in faucibus a similitudine uvæ sic dictum Celsus lib. 5. cap. 14.

Stigmata servorum.) Vide epig. 64. lib. 6. Alii *saxorum*.

*Stigmata nec vasa delebit Cinna-
mus arte.*

Enterocelarum.) hoc est herniarum, cum intestina in scrotum delabuntur.

Podalirius.) frater Machaonis, & Æsculapii filius, hic sumitur pro medico: hoc est, Hermes curat hernias.

Qui sanet ruptos.) Non herniosos intelligit, sed officii patronorum defatigatos, & quorum vestes sunt attritæ & laceræ: quasi diceret, omni morborum generi remedium quidem invenitur; at clientibus defatigatis & laceris nullus patronus fert opem.

Ad Sextum,

conqueritur munera minui. LVII.

ARGENTI libram mittebas, facta selibra est,
Sed piperis. tanti non emo, Sexte, piper.

INTERPRETATIO.

Mittebas libram argenti; redacta est ad selibram, at piperis. O Sexte, non emo tanti piper.

N O.

Argenti.) O Sexte, cum antea mitteres libram argenti, jam mittis tantum dimidiam libram, & quidem piperis.

Ad Frontinum,

cui excusat neglectum salutandi officium. LVIII.

ANXURIS æquorei placidos, Frontine recessus,
Et propius Bajas, litoreamque domum,
Et quod inhumanæ Cancro fervente cicadæ
Non novere nemus, flumineosque lacus,
Dum colui: doctas tecum celebrare vacabat
Pieridas, nunc nos maxima Roma. rerit.
Hic mihi quando dies meus est? jactamur in alto
Urbis, & in sterili vita labore perit.
Dura suburbani dum jugera pascimus agri,
Vicinosque tibi, sanctæ Quirine, Lares.
Sed non solus amat, qui nocte dieque frequentat
Limina, nec vatem talia damna decent.
Per veneranda mihi Musarum sacra, per omnes
Juro deos, & non officiosus amo.

I N T E R P R E T A T I O.

DUm colui tranquillos recessus maritimi Anxuris, & propius Bajas, & domum litoream, & flumineos lacus & nemus, quod non novere inhumane cicadæ Cancro fervente. licebat tecum celebrare doctas Pieridas, nunc maxima Roma consumit nos. Hic quando fruor die? Jactamur in altis urbis fluctibus, & vita con-

sumitur in sterili labore. Dum colimus sicca jugera agri suburbani, atque ades vicinas tibi, o sanctæ Quirine. Sed non ille solus amat, qui rerit limina die & nocte: talia incommoda non conveniunt poeta. Juro per sacra Musarum mihi veneranda, & per deos omnes, amo licet non obsequiosus.

N O T A.

Anxuris æquorei.) Vide epig. 51. supra, & epig. 1. lib. 5.

Et propius Bajas.) Colui nempe recessus. *Litoream domum.*) palatia intellige Bajas ad mare posita.

Et quod.) Sylvam, & agrum Rheginum de quo Plinius lib. 11. cap. 2. *At in Rhegino silent omnes cicadæ, ultra flumen in Locrensi canunt. Cancro fervente.*) hoc est mense Julio.

Flumineosque lacus.) Alicem amnem intelligit Raderus ex Leandro, in magna Græcia, ubi Locri & Rhegium.

Dies meus est?) Legunt alii sine interrogatione, & hunc accommodant sensum: Quando liber sum ab officiis patronorum, habito in alta semita, nempe in monte Quirinali, &c. Videat lector.

Illa interpretatio minus bona mihi videtur. *Jactamur in alto.*) metaphora est. Sensus est: Officiis, curis & negotiis occupamur, & vita consumitur in officiis præstandis, ex quibus nullum fructum percipimus.

Dura suburbani.) Infra epig. 72.

Vicinosque tibi.) Nempe in monte Quirinali.

Nec vatem.) epig. 71. lib. 1.

Si dicet, Proculus nempe, quare non tamen ipse venit?

Sic licet excuset, quia quæ iacuumque leguntur

Ista saluator scribere non potuit.

Et non officiosus.) hoc est, licet quotidie domum tuam non adeam salutem tibi dicturus, tamen te amo.

In delicatum lectorem. LIX.

CONSUMPTA est uno si lemmate pagina, transis,
Et breviora tibi, non meliora placeant.
Dives, & ex omni posita est instructa macello
Cena tibi, sed te mattya sola juvat.
Non opus est nobis nimium lectore guloso:
Hunc volo, qui fiat non sine pane satius.

INTERPRETATIO.

Si unum lemma implevit paginam, tibi placeat. Non indigemus lectore nimium guloso: hunc volo, qui saturetur non sine pane.

NOTAE.

Uno si.) Lemma est breve orationis vel poematis argumentum, seu inscriptio & titulus, lib. 14. epig. 2. Sumitur hic pro ipso epigrammate, hoc est, si unum epigramma tam longum sit, ut impleat totam paginam.

Dives & ex omni.) Sua epigrammata comparat cenae lautae & instructae ex omni ciborum genere.

Sed te mattya.) Suetonius in Calig. cap. 38. Es multis melleas venenatas mifis. Sunt autem melleae, capodae, & mounia edulia, unde forte legendum

melleae, non mattya: Graece tamen melleae dicitur, & cibi gentis est delicatissimi, & omnia pretiosa edulia significari hoc nomine scribit Athenaeus lib. 14. Vetus codex habet mattya sola juvat.

Non opus est.) Eandem continuat metaphoram. Sentus est, Mihi placet lector ille, qui non solis jocis, & angis; sed delectatur etiam gravibus carminibus. Sic conviva placet, qui non solis cupidis expleri vult, sed pane etiam vescitur.

De Munna

Iudimagistro triviali. LX.

JURA trium petiit a Caesare discipulorum,
Assuetus semper Munna docere duos.

INTERPRETATIO.

Munna petiit a Caesare jus trium discipulorum, solitus docere duos.

NOTAE.

Jus trium.) Jocus petitur a jure trium liberorum, de quo epig. 91. & 92. lib. 2.

Epitaphium Erotii. LXI.

HIC festinata requiescit Erotion tumba,
Crimine quam sati sexta peremit hlems.
Quisquis eris nostri post me regnator agelli,
Manibus exiguis annua iusta dato.
Sic Lare perpetuo, sic turba fospite solus
Flebitis in terra sic lapis iste tua.

INTERPRETATIO.

Hic jacet Erotion morte immatura, quam interfecit sexta hiems crimine sati: O tu, quisquis possidebis nostrum agellum post me, fac anniversaria sabra

manibus exiguis. Sic Lare perpetuo sic vasa familia sabra habebis annua hunc lapidem stultum in terra tua.

N O T A.

Requiescit Erosion.) De qua puella dictum epig. 35. & 38. lib. 5. quæ nondum sex annos integros nata interitit.

Manibus exquis.) hoc est, umbræ Erotii puellæ, lib. 5. epig. 35.

Sic Lare perpetuo.) Sic agentis salva

tibi sit, atque incolumis familia. *Lare perpetuo*, hoc est, domo perpetua, in qua nimirum nullus moriatur. Sic epig. 28. lib. 6.

Qui flet talia, nil flet viator.

Ad magistrum ludi,

ut æstate desinat scire in discipulos. LXII.

LUDI magister parce simplici turbæ:
Sic te frequentes audiant capillati,
Et delicatæ diligat chorus mensæ:
Nec calculator, nec notarius velox
Majore quisquam circulo coronetur.
Albæ leone flammeo calent lucæ,
Tostamque fervens Julius coquit messem.
Scuticaque loris horridis Scythæ pellis,
Qua vapulavit Marfyas Celenæus,
Ferulaque tristes sæptæ pedagogorum,
Cessent, & Idus dormiant in Ocheis:
Æstate pueri si valent, satis discunt.

I N T E R P R E T A T I O.

O Magister ludi ignoste simplici turbæ: sic frequentes capillati audiant te, & chorus delicatæ mensæ amet te: nec quisquam calculator, nec notarius velox singatur majore corona. Dies nitidi calent leone igneo, & Julius fervens ma-

turæ fæstem vestiam. *Es festina Scythia* pellis loris horridis, quæ vulneratus est Marfyas Celenæus, & grævas ferula scæptæ pedagogorum cæssa, & dormiant in Idus Ocheis; si pueri valent æstate, satis discunt.

N O T A.

Capillati.) Romanienim pueri comas alebant, donec pubescerent genæ.

Chorus mensæ.) hoc est, amaris a delicatis tuis discipulis, qui circum mensam tibi affident. Legunt alii *chorus Musæ*: atque interpretantur pueros deditos Musis. Prior lectio mihi melior videtur, ut sequentes versus doceant.

Nec calculator.) Qui arithmeticam docet: notarius vero is est, qui notis quibusdam dicentis verba breviter excipere docet. Lib. 14. epig. 208. de Notario.

Curant verba licet, manus est velocior illis,

Nondum lingua suum, dextera peregit opus.

Scuticaque.) Flagellum ex loris corii. *Scythæ pellis*, hoc est, Scythicæ: Scythæ vero ex pellibus conficiebant scuticas, quibus servos delinquentes castigarent. Legunt alii,

Cirrata loris horridis Scythæ pellis, &c. Cirrata pellis, &c. ipsa est scutica multorum lororum, &c. *Marfyas* autem ad Celenas oppidum Phrygiæ canens tibia victus est ab Apolline, & castigatus. Ovidius lib. 6. *Marfya* de Marfya sic canis,

Ab piget, ab non est clamabat tibia tanti,

Clamanti autem est summas dædala per ausus.

Et Idus.) Quibus remissus erit calor. L. 1 2

Epita-

Epitaphium nobilis matronæ. LXIII.

MARMORA parva quidem, sed non cessura viator
 Mausoli saxis, Pyramidumque leges.
 Bis mea Romano spectata est vita Terento,
 Et nihil extremos perdidit ante rogos.
 Quinque dedit pueros, totidem mihi Juno puellas:
 Clauserunt omnes lumina nostra manus.
 Contigit & thalami mihi gloria rara, fuitque
 Una pudicitie mentula nota meæ.

INTERPRETATIO.

O Viator, marmora quidem parva sunt, sed leges non cessura saxis Mausoli, & Pyramidum. Mea visabis visa est Terento Romano, & nihil amisit ante extremos rogos. Juno mihi concessit quinque

pueros, & totidem puellas: Omnes illorum manus clauserunt nostros oculos. Et mihi contigit rarum decus thalami, & habui unicum maritum.

N O T A.

Marmora.) Sensus est: parvum quidem spectabis marmoreum tumulum, sed facta leges æternæ memoriæ consecrata. Alii legis, alii pyramidumque jugis.

Mausoli saxis.) Vide epig. 1. lib. Spect. *Bis mea Romano.*) hoc est, ut interpretatur Raderus ex Politiano, bis ludis sæcularibus interfui Claudii Imperatoris, qui sunt celebrati ab urbe condita 800. annis, & Domitiani, ab urbe condita 841. Suetonius in Claudio cap. 21. *Fecit & sæculares, quasi anticipatos ab Augusto, nec legitimo tempori reservatos, &c.* In Domitiano vero cap. 4. *Fecit & ludos sæculares, computata ratione tempo-*

rum, ab anno, non quo Claudius proxime, sed quo olim Augustus ediderat. Terentius autem de quo epig. 70. lib. 1. locus erat in campo Martio insignis templo Ditis, ad cuius aram ludis sæcularibus immolabantur victimæ. Lipsius legit, vitta Terento, & refert ad conjugium, hoc est, binos sæculares, inquit, vidi nupta. Videat lector. Perobscurus mihi videtur hic locus.

Et nihil extremos.) hoc est, ad mortem usque felix fui.

Juno.) Quæ præsidet puerperiis.

Clausurunt.) hoc est, omnes liberi superstites mihi clausurunt oculos, quod fuit propinquo officium.

Ad Pollam

uxorem Lucani, ut patienter ferat lasciva epigrammata.

LXIV.

CONTIGERIS regina meos si Polla libellos,
 Non terrena nostros excipe fronte jocos.
 Ille tuus vates Heliconis gloria nostri,
 Pieria caneret cum fera bella tuba,
 Non tamen erubuit lascivo dicere versu,
 Si nec pædisor, Cotta, quid hic facio?

INTERPRETATIO.

O Polla dives, si forte contigeris meos libros, ne excipias nostros ludos vul-
 tu severo. Ille tuus poeta deus nostri He-

liconis cum caneret fera bella tuba Pieria, nihilominus non erubuit dicere lascivo versu.

N O T A.

Polla.) De qua, & Lucano dictum
epig. 20. & 21. lib. 7. Reginam vocat
eo sensu, quo clientes suos patronos ap-
pellabant reges.

Heliconis nostri.) hoc est, Latinæ poe-
scos decus.

Fera bella.) Civilia scilicet inter Poma-
pejum & Julium Cæsarem.

In Carmenionem
effeminatum. LXV.

CUM te municipem Corinthiorum
Jactes, Carmenion, negante nullo,
Cur frater tibi dicor ex Iberis,
Et Celtis genitus, Tagique civis?
An vultu similes videmur esse?
Tu flexa nitidus coma vagaris:
Hispanis ego contumax capillis.
Levis dropace tu quotidiano:
Hirsutis ego cruribus, genisque.
Os blæsum tibi, debilisque lingua est:
Nobis filia fortius loquetur.
Tam dispar aquilæ columba non est,
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare desine me vocare fratrem,
Ne te, Carmenion, vocem sororem.

I N T E R P R E T A T I O.

O Carmenion, cum te prædices municipem Corinthiorum nemine quidem negante, cur appellas fratrem me genitum ex Celtiberis, & civem Tagi? an videmur esse similes vultu? tu cultus vagaris calamistratis capillis: ego horridus Hispanis capillis. Tu polius dropace quotidiano: ego sum bispidis cruribus,

& genis. Tu habes os blæsum, & linguam debilem; mea filia habet vocem magis virilem. Columba non est tam dissimilis aquila, nec dorcas fugax sevo leoni. Quamobrem cessa appellare me fratrem, ne te, o Carmenion, appellem sororem.

N O T A.

Municipem.) Gellius lib. 16. cap. 12. fufè explicat quid sit municipium, & quomodo differat a colonia: Corinthii vero molles, & voluptatibus dediti.

Negante nullo.) cum perditui tui mores te Corinthium probent.

Et Celtis genitus.) Vide epig. 6a. lib. 1.
Nec me tacebis Bilbilis.

Ego contumax.) Hic sumitur pro horrido & inculto, alias pro superbo: in bonam quoque partem sumitur pro constanti, & pro eo qui flecti nequit. Quo ultimo sensu capilli Martialis erant contumaces, seu inculti & horridi, quod flecti nequirent.

Levis dropace.) de quo epig. 73. lib. 3.

fuit unguenti genus quo utebantur effeminati ad evellendos pilos.

Os blæsum.) quo vitio ut plurimum laborant molliores, & pinguiore.

Nobis filia.) Hunc versum interpretatus sum ut alii. Judicet lector. Alii,

Non nobis lea fortius loquetur.
id est rugiet.

Dorcas.) quæ inter sylvestres capras numeratur.

Me vocare fratrem.) hoc est mollem & effeminatum: quo sensu sæpe reperitur apud Petronium.

Sororem.) Tu enim magis femina, quam vir videris.

De Theopompo.

puero formoso facto coto. LXVI.

QUIS rogo tam durus, quis tam fuit ille superbus,
 Qui iussit fieri te, Theopompe, cocom?
 Hanc aliquis faciem nigra violare culina
 Sustinet? has uncto polluit ungue comas?
 Quis potius cyathos, aut quis crystallas tenebit?
 Qua sapient melius mixta Falerna mand?
 Si tam fidereos manet exitus iste ministros,
 Juppiter utatur jam Ganymede coco.

INTERPRETATIO.

O Theopompe, quis, queso, tam inbu-
 manus, quis fuit ille tam arrogans
 qui imperavit te fieri cocom? Aliquisne
 potest fadare hunc vultum nigra culina?
 An inquinat hos capillos manu unctas?

Quis elegantius tenebis cyathos, aut quis
 crystallas? Qua manu melius sapient
 mixta Falerna? Si servi tam formosi
 nanciscuntur hunc eventum, Juppiter uta-
 tur jam Ganymede coco.

NOTÆ.

Polluit ungue.) Alii uncto igne, culinae
 scilicet.

Sidereos.) hoc est palchros. Vide epig.
 37. lib. 9.

Epitaphium vetulae
 libidinosæ. LXVII.

PYRRHÆ filia, Nestoris novercā,
 Quam vidit Niobe puella canam,
 Laertes aviam senex vocavit,
 Nutricem Priamus, socrum Thyestes,
 Jam cornicibus omnibus superstes,
 Non tandem sita prurit in sepulcro
 Calvo Plotia cum Melanthione.

INTERPRETATIO:

Filia Pyrrhæ, noverca Nestoris, quam
 canam vidit Niobe puella, Laertes
 senex appellavit aviam, Priamus nutri-
 cem, Thyestes socrum, jam superstes om-

nibus cornicibus, Plotia prurit tandem
 jacens in hoc sepulcro cum calvo Melan-
 thione.

NOTÆ.

Pyrrhæ filia.) Epig. 39. supra, quod
 est etiam in vetulam: Pyrrha vero Deuca-
 lionis uxor fuit, cujus historia satis nota,
 sicut & eorum omnium quorum hic men-
 tionem facit poeta.

Jam cornicibus.) hyperbolem continuat
 poeta, cornices diutissimo vivunt. Pli-
 nius lib. 7. cap. 48.

Prurit.) vetulam tam libidinosam fuisse
 se dicit, ut etiam mortua pruriat.

LXVIII.

De Polla

domina sui mariti. LXIX.

CUSTODES das Polla viro, nec accipis ipsa.
 Hoc est uxorem ducere, Polla, virum.

I N T E R P R E T A T I O .

○ *Polla, das custodes marito, ipsa vero non accipis: o Polla, hoc est virum nubere uxori.*

N O T A .

Das Polla.) Alia sane est a Polla Alii non.
 uxore Lucani, de qua epig. 64. supra. *Hoc est uxorem.*) Hoc non est nubere
Nec accipis ipsa.) Atque ita tu non viro, sed potius virum nubere uxori, seu
 observata promissam marito fidem violas. *servire, epig. 12. lib. 8.*

Ad Potitum,

de urbanis suis occupationibus. LXX.

Q UOD mihi vix unus toto liber exeat anno,
 Desidia tibi sum, docte Potite, reus.
 Iustius at quanto mirere, quod exeat unus,
 Labantur toti cum mihi saepe dies.
 Nunc resalutanteis, video nocturnus amicos,
 Gratulor & multis, nemo, Potite, mihi:
 Nunc ad luciferam signat mea gemma Dianam:
 Nunc me prima sibi, nunc sibi quinta rapit.
 Nunc consul, praetorve tenet, reducesque choreas,
 Auditur toto saepe poeta die.
 Sed nec caussidico possis impune negare,
 Nec si te rhetor, grammaticusve rogent:
 Balnea post decimam lasso, centumque petuntur
 Quadrantes. fiet quando, Potite, liber?

I N T E R P R E T A T I O .

○ *Erudite Potite, tu me accusas inertia, quod toto anno vix edam unum librum. Sed quanto aqius mirere, quod edam unum, cum saepe integri dies fluant mihi nihil scribenti. Nunc nocturnus spe-cto resalutanteis amicos, gratulor & multis, nullus vero mihi, o Potite. Nunc mea gemma signat ad luciferam Dia-*

nam, nunc prima hora me rapit, nunc quinta. Nunc Consul aut Praetor moratur, aut reduces choreae: saepe poeta auditur solido die. Sed nec tuto possis negare caussidico, nec si rhetor aut grammaticus te rogent: post decimam defatigatus peto balnea, & centum quadrantes. O Potite, quando componetur liber?

N O T A .

Nunc resalutanteis.) Quos mane salu-taverat poeta, & quibus dixerat ave, vesperi pro more Romanorum illum re-salutabant, ipsique vale dicebant.

Gratulor & multis.) aut adeptis hono-res, aut meliorem fortunam nactus; at nullus mihi gratulatur, utpote qui nihil gratulatione dignum adipiscar.

Nunc ad.) Ego rogatus annuli mei gemma signo testamenta, aut alias tabu-las, in monte Aventino, ubi Lucina seu

Diana colitur, quae Lucifera dicitur, quod nascentibus praesit, vel quod illic una cum Lucifero coleretur, ut ait Do-mitius.

Nunc me prima.) De horis dictum epig. 8. lib. 4.

Nunc Consul.) quem comitor, & do-mum deduco: Vel intellige causas foren-ses, & judicia, quibus aliquando forte occupabatur poeta.

Reducesque choreas.) An reducentium patro-

patronos? An sacerdotum Iſidis, ut ſupra epig. 48. ? An hiſtrionum vel ſalticulatorum? Sic Farnabius.

Auditur ſepe.) Juvenalis ſat. i.

Semper ego auditor tantum, &c.

Nec cauſidico.) Cauſidici, ut & rhetores & grammatici, recitabant. Plinius lib. 5. epitt. 3.

Balnea poſt.) Cum tamen hora octava aut nona lavare ſolerent Romani; ſed Martialis negotiis & officiis urbanis impeditus non lavabat niſi decima, qua & ſportulam petebat, epig. 60. lib. i.

Dat Bajana mihi quadrantes ſportula centum.

De Rabirio,

cujus pietatem erga parentes mortuos laudat. LXXI.

QUISQUIS læta tuis, & ſera parentibus optas
Fata, brevem titulum marmoris hujus ama.
Condidit hac caras tellure Rabirius umbras;

Nulli ſorte jacent candidiore ſenes.

Bis ſex luſtra tori, nox mitis & ultima cluſit.

Arſerunt uno funera bina rogo.

Hos tamen, ut primis raptos ſibi quærit in annis,
Improbius nihil his ſletibus eſſe poteſt.

INTERPRETATIO.

TU quisquis optas felicem & tandem mortem tuis parentibus, dilige brevem inſcriptionem hujus marmoris. Rabirius condidit hac tellure caras umbras, nulli ſenes requieſcunt ſorte ſelicior. Nox blan-

da & ultima terminavit duodecim luſtra tori nuptialis, & duo funera cremata ſunt uno rogo. Nihilominus Rabirius quærit hos ut raptos ſibi in primis annis: nihil poteſt eſſe improbius iſtis lacrymis.

N O T A.

Rabirius) Domitiani architectus, de quo epig. 55. lib. 7.

Bis ſex luſtra.) ſexaginta annos.

Funera bina.) Pater & mater eadem

noſte mortui, & ſimul cremati ſunt.

Improbius nihil.) dum deſſeat parentes longa ſelicique vita ſunctos.

Adulatorium

de Trajano apud quem nullum blanditiis locum eſſe dicit. LXXII.

FRUSTRA blanditiæ venitis ad me
Attritis miſerabiles labellis:
Dixurus dominum, deumque non ſum.
Jam non eſt locus hac in urbe vobis;
Ad Parthos procul ite pileatos,
Et turpes humileſque, ſupplicesque
Pictorum ſola baſſiate regum.
Non eſt hic dominus, ſed Imperator,
Sed juſtiſſimus omnium ſenator;
Per quem de Stygia domo reducta eſt
Siccis ruſtica veritas capillis.
Hoc ſub principe, ſi ſapis, caveto,
Verbis, Roma, prioribus loquaris.

INTERPRETATIO.

Quæ assentationes miserabiles, attritis labiis inutiliter acceditis ad me: non sum dicturus dominum, & deum; jam non est locus vobis hac in urbe: precor, ut ad Parthos pileatos, & fæda atque abjecta, & supplices osculamini soleas re-

gum pictorum. Hic non est dominus, sed Imperator, sed Senator. æquissimus omnium: qui ab inferis reduxit veritatem rusticam comis ficcis. O Roma, si sapiens es, cave ne sub hoc principe loquaris prioribus verbis.

N O T E.

Attritis miserabiles.) Loquitur poeta de suis, & Romanorum assentationibus, quæ in usu erant temporibus Domitiani, qui deum appellari se iussit, epig. 8. lib. 5. quasi homines attriverint labra, vel pedes ejus osculando, vel ipsi assidue blandiendo.

Ad Parthos.) Nempe natos ad servitutem, pileatos dicit, quod præter Romanorum morem pileati incederent, vel a similitudine servorum, qui libertatem adepti pileum sumebant, ut ostendat

poeta Parthos esse conditionis servilis.

Pictorum.) Ad vestes & purpuram refer; reges suos adorabant Parthi; quorum pedes osculabantur.

Non est hic.) Trajanus nimirum, de cujus modestia agit Plinius junior in suo panegyrico.

Siccis.) Incultis, veritas enim non est fucata.

Verbis prioribus.) hoc est, servilibus atque adulatoriis, quibus nempe Romani utebantur sub Domitiano.

Ad Marcum,

cujus epistolam & togam sibi missam laudat. LXXIII.

LITERA facundi gratum mihi pignus amici
Pertulit, Ausoniz dona severa togæ.

Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti,

Vellet Mæcenæ Cæsarianus eques.

Vilior hæc nobis alio mittente fuisset:

Non quacumque manu victima cæsa litat.

A te missa venit. possem nisi munus amare

Marce tuum; poteram nomen amare meum.

Munere sed plus est, & nomine gratius ipso,

Officium docti, judiciumque viri.

INTERPRETATIO

Epistola attulit gratum mihi pignus docti amici, dona severa toga Italica. Qua uti nollet Fabricius, sed Apicius vellet, & Mæcenæ eques Cæsarianus. Existimarem hanc viliorum alio mittente: victima non litat immolata

quacumque manu. O Marce, nisi possem amare tuum donum, poteram amare meum nomen. At officium, & judicium viri eruditi plus est dono, & jucundius ipse nomine.

N O T E.

Litera facundi.) Marci nempe Antonii Primi, de quo epig. 101. lib. 9. & 32. supra.

Pignus.) Scilicet togam, quæ per appositionem vocat. *Dona severa.*) quod

toga uterentur, cum reges suos colerent: synthesi autem, cum rebus latis operam darent, epig. 1. lib. 14.

Fabricius.) Ille nempe paupertatis cultor, cujus meminit epig. 67. lib. 7.

De luxurioso Apicio dictum epig. 69. lib. 2.

Macenas.) Satis notus ex Horatio. Juvenalis sat. 12.

vestem
Purpuream teneris quoque Macenas
sibus aptam.

Cæsarianus.) Nam a partibus Cæsaris Augusti stetit, cujus fuit familiarissimus.

Litas.) hoc est, non est grata diis.

Nomen amare.) Poeta enim Marcus quoque vocatur.

Ad Romam,

conqueritur aurigas consequi majora præmia, quam
clientes. LXXIV.

JAM parce lasso, Roma, gratulatori,
Lasso clienti: quamdiu saluator
Anteambulones, & togatulos inter
Centum merebor plumbeos die toto?
Cum Scorpis una quindecim graves hora
Ferventis auri victor afferat faggos:
Non ego meorum præmium libellorum,
(Quid enim merentur?) Apulos velim campos.
Non Hybla, non me spicifer capit Nilus,
Ex arce clivi spectat uva Setini.
Quid concupiscam quæris ergo? dormire.

INTERPRETATIO.

O Roma, jam dimitte defatigatum gratulatorem, defatigatum clientem: quamdiu saluator inter anteambulones, & togatulos toto die merebor centum plumbeos? cum victor Scorpis una hora consequatur quindecim graves faggos auri ferventis: ego non exoptem Apulos

campus mercedem meorum librorum, (quid enim merentur?) non Hybla, non ferax spicatum Nilus movet me, nec delicata uva, quæ ex arce Setini collis prospicit paludes Pontinas. Rogas, quid igitur expetam? dormire.

N O T A.

Anteambulones.) De quibus, & togatis sæpius dictum.

Centum merebor.) hoc est, sportulam centum quadrantum, quos per contemptum plumbeos vocat, cum tamen essent ex ære.

Cum Scorpis.) Auriga, de quo epig. 50. supra: aurigæ vero victores in certamine circi præmia summi pretii referebant.

Ferventis auri.) hoc est, radiantis

colore rutilo, inquit Farnab. *Afferat*, alii *auferat*.

Hybla.) Mons Siciliæ melle abundans.

Uva Setini.) Setia urbs Latii juxta Pontinas paludes, ubi vinum optimum, epig. 69. lib. 4.

Dormire.) Juvenalis sat. 3. versu 55.

tanti tibi non sit opaci,

Omnis arena Tagi, quodque in mare voluit aurum,

Ut somno carens.

LXXV.

De Mevio,

conqueritur miliones locupletari, poetas vero negligi.

LXXVI.

HOC fortuna tibi videtur æquum?
Civis non Syriæ, Parchiæ,

Nec

Nec de Cappadocis eques catastis,
Sed de plebe Remi, Numæque verna,
Jucundus, probus, innocens, amicus,
Lingua doctus utraque, cujus unum est,
Sed magnum vitium, quod est poeta,
Pullo Mævius alget in cocullo:
Cocco mulio fulget Incitatus.

INTERPRETATIO.

O Fortuna, an hoc censes justum? civis non aut Syria, aut Parthia, nec eques de catastis Cappadocis, sed verna de plebe Remi, & Numa, jucundus, probus, innocens, amicus, peritus

utriusque lingue, qui habet unicum vitium, sed magnum, quod est poeta, Mævius friget in atro cocullo, mulio Incitatus splendet cocco.

N O T E.

Civis non Syria.) hoc est, non ex Syro aut Partho factus civis Romanus, nec ex servo Cappadociæ factus eques: de catasta machina, nempe ubi exponerentur servi venales, dictum lib. 9. epig. 60. Sed de plebe.) Sed Mævius poetali-

ber & Romanus; verna enim non hic sumitur pro servo, sed pro eo qui Romæ natus est.

Lingua doctus.) Græca & Latina.

Cocco.) Purpura fulget mulio Incitatus, de quo epig. 1. lib. 11.

De Caro medico

repentina febris extincto. LXXVII.

N EQUUS a Caro nihil umquam, Maxime, factum est,
Quam quod febre perit: fecit & illa nefas.
Sæva nocens febris saltem quartana fuisset,
Servari medico debuit illa suo.

INTERPRETATIO.

O Maxime, Carus nihil umquam fecit improbius, quam quod extinguitur febre: & illa admisit stultus.

Utinam nocens febris saltem fuisset sæva quartana; illa debuit servari suo medico.

N O T E.

Quam quod.) Nam crucem illi, non tam lene fatum optat poeta.

Facit & illa.) Alii ille, male; hoc est, quæ tam cito sustulit Carum.

Quartana fuisset.) Alii legunt fu-

isses. Videat lector.

Servari medico.) Carus nempe, qui multos imperitia necaverat, quartanæ medicum se profitebatur, quia diu cruciandus erat, priusquam moreretur.

Ad Macrum,

de felicitate Dalmatiæ quam erat administraturus.
LXXVIII.

I BIS litoreas, Macer, Salonas.
Ibit rara fides, amorque recti,
Et secum comitem trahet pudorem.
Semper pauperior redit potestas.
Felix auriferæ colone terræ,

Restorem vacuo sinu remittes,
 Optabisque moras & exeuntem
 Udo Dalmata gaudio sequeris.
 Nos Celtas Macer, & truces Iberos
 Cum desiderio tui petemus.
 Sed quæcumque tamen feretur illic
 Piscoſi calamo Tagi notata,
 Macrum pagina nostra nominabit.
 Sic inter veteres legar poetas,
 Nec multos mihi præferas priores,
 Uno sed tibi ſim minor Catullo.

INTERPRETATIO.

O Macer, ibis Salonas litoreas, rara ſi-
 des, & amor juſtitie ibis, & ducet
 ſecum pudorem comitem. Semper paupe-
 rior revertitur poteſtas. O Dalmata bea-
 te colono terra aurifera, remittes reſtorem
 vacuo ſinu, atque cupies dilationes, &
 lætitia flebili ſequeris abeuntem; Nos, o

Macer, petemus truces Celtiberos, cum de-
 ſiderio tui. At nihilominus quæcumque
 noſtra pagina ſignata calamo Tagi pi-
 ſcoſi illic ſcribetur, nominabit Macrum.
 Sic legar inter antiquos poetas, nec mihi
 anteponas multos veteres, ſed me exiſti-
 mes inferiorem ſolo Catullo.

NOTÆ.

Litoreas Salonas.) Maritimum eſſe
 Dalmatiæ oppidum conſtat ex hoc, &
 ſequente verſu *udo Dalmata*, &c. atque
 ex Strabone lib. 7. Suidas in verbo
 Διευδαιμονίης Salonas eſſe Illirici ur-
 bem dicit, quod in idem recidit; Dal-
 matia enim eſt Illyrici pars.

Semper pauperior.) hoc eſt, magiſtra-
 tus integer ex provincia quam admi-
 niſtravit, ſemper pauperior redit.

Felix aurifera.) De Dalmatiæ aurifo-
 dinis, Plinius lib. 33. cap. 4.

Vacuo ſinu.) Senſus eſt, Macer Ro-
 mam redibit nihil in Dalmatia præda-
 tus.

Udo gaudio.) hoc eſt, Dalmata erit
 lætus, quod bonis ſpoliatus non fuerit;
 flebit autem quod te abeuntem viderit.

Nos Celtas.) Ego vero, inquit poeta,
 ſum rediturus in patriam cum ſummo
 tui deſiderio: æquis enim legibus Hi-
 ſpaniam adminiſtraverat Macer, lib.
 12. epig. 100.

Sed quæcumque.) hoc eſt, quæcumque
 ad ripas Tagi componam carmina, ſo-
 nabunt tuum nomen. *Illic*, alii *illinc*,
 nempe ex Hiſpania Romam feretur ſeu
 mittetur. Judicet lector.

Minor Catullo.) Vide epig. 5. lib. 5.
 & 71. lib. 2.

De Torquato, & Otacilio

paupere, qui Torquatum divitem æmulabatur. LXXIX.

AD lapidem Torquatus habet prætoria quartum:

Ad quartum breve rus emit Otacilius.

Torquatus nitidas vario de marmore thermas

Exſtruxit: cucumam fecit Otacilius.

Diſpoſuit Daphnona ſuo Torquatus in agro:

Caſtaneas centum ſevit Otacilius.

Conſul Torquatus: vici fuit ille magiſter,

Nec minor in tanto viſus honore ſibi.

Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim;

Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

I N T E R P R E T A T I O .

Torquatus habet prætoria ad quattuor miliarium: Otacilius emit breve rus ad quattuor quoque. Torquatus ædificavit thermas fulgentes vario matmore: Otacilius fecit cucumam. Torquatus disposuit lauretum in suo agro: Otacilius sevit centum castaneas. Consul Torquatus; ille fuit magister vici, nec se existimavit inferiorem in tanta dignitate. U ingens bos, quondam ruperat parvam ranam, sic, credo, Torquatus rumpet Otacilium.

N O T E .

Prætoria.) hoc est, villas magnificas. Suetonius in Augusto cap. 72. *Alias prætorium significat ducum & Imperatorum in castris tabernaculum.*

Thermas vario de.) epig. 42. lib. 6.

Cucumam.) hoc est, vas aquæ calefaciendæ aptum, gallicæ coquemat, & sumitur hic pro balneo.

Daphnœa.) Vox Græca, Latine lauretum.

Consul Torquatus.) Supple fuit: Alii Consule Torquato.

Vici fuit ille.) Vici Romæ erant 424. ut refert Casaubonus in Augusto, quibus præerant vicomagistri, qui etiam vicuri dicti sunt. Sueton. in Aug. c. 30. & Tib. c. 76.

Nec minor.) Per irrisum hoc dicit poeta.

Grandis ut exiguum.) Fabulam vide apud Horatium lib. 2. serm. sat. 3. Sensus est: prius Otacilius rumpetur, quam Torquatum æquare possit.

De Erote

cupiente ornatam supellestem. LXXX.

PLORAT Eros, quoties maculosæ pocula myrrhæ
Inspicit, aut pueros, nobiliusve citrum.
Et gemitus imo promit de pectore, quod non
Tota miser coemat septa, feratque domum.
Quam multi faciunt, quod Eros, sed lumine sicco!
Pars major lacrymas ridet, & intus habet.

I N T E R P R E T A T I O .

Eros flet, quoties spectat pocula myrrhæ maculosa, aut pueros, aut citrum nobilius, atque ex imo pectore edit singultus, quod infelix non mercatur tota septa, & portet domum. Quam multi faciunt, quod Eros facit, sed oculis siccis: major pars ridet fletus, & intus habet.

N O T E .

Maculosa.) hoc est, variis maculis distinctæ, epig. 60. lib. 9. In Mamurræ, qui omnia, quæ in septis venalia exponerentur, emere volebat. *Coemat*, alii *cænat*.

Pars major.) hoc est, multi quidem in speciem ridet, qui acerbo animi dolore cruciantur, quod ipsos pariter penuria deficiat.

LXXXI.

Ad Gallam,

a quo deprecatur officium anteambulonis. LXXXII.

SI quod nostra tuis adicit vexatio rebus,
Mane, vel a media nocte rogatus ero,

Stri-

Stridentemque feram flatus Aquilonis iniqui,
 Et patiar nimbos, excipiamque nives.
 Sed si non has quadrante beator uno,
 Per gemas nostros, ingenuasque cruces:
 Parce precor lasso, vaneque remitte labores,
 Qui tibi non profunt, & mihi, Galle, nocent.

INTERPRETATIO.

Si nostros labores addunt aliquid viri
 rebus, togatus admodum manu, vel a ma-
 dia nobis. Et talentem stridentem flatus
 iniqui Aquilonis. Et patiar nimbos, et
 que excipiam nives. At si suspitum non

fra, atque ingenua compta non au-
 geant tuam rem vel uno quadrante: par-
 ce, quæsa, defatigato, Et remitte vane
 labores, qui tibi non proficiunt, o Galle,
 Et mihi absunt.

NOTÆ.

Togatus.) De togatorum atque ante-
 ambulonum officio. Lapius dictum epig.
 46. lib. 3. & 74. lib. 2.
Ingenuasque cruces.) hoc est, per ser-

uilla officia quæ non decet hominem
 ingenuum. Crux erat supplicium seruo-
 rum, ita isti labores erant cruces inge-
 nuorum anteaambulonum.

Ad Marinum,
 cujus calvitium irridet. LXXXIII.

RAROS colligis hinc & hinc capillos,
 Et latum nitidæ, Marine, calvæ
 Campum temporibus regis comatis:
 Sed moti redeunt iubente vento,
 Reddunturque sibi, caputque nudum
 Cirris grandibus hinc & inde cingunt.
 Inter Splendophorum, Telephorumque,
 Cidæ stare putabis Halmyroten.
 Vis tu simplicius senem fateri?
 Ut tandem videaris unus esse,
 Tonfor jam reliquos mesat capillos.
 Calvo turpius est nihil comato.

INTERPRETATIO.

O Marine, hinc & hinc colligis raros
 crines, Et temporibus comatis regis
 latum campum nitidæ calvæ: sed moti
 imperante vento redeunt, Et reperiunt
 suum locum, atque hinc & inde grandi-
 bus cirris cingunt nudum caput. Credes

stare Halmyrotem eide. opus. Inter Splen-
 dophorum Et Telephorum. Placuit. mar-
 tis ingenu fateri te senem? Ut tandem
 videaris unus esse, jam tonfor radeat
 reliquos crines, nihil est deformius calvo
 comato.

NOTÆ.

Raros colligis) Vide epig. 50. lib. 5.
 de habieno calvo.

Caputque nudum.) epig. citato.
 Sunt illinc tibi, sunt & hinc capilli.
 Nudum

Nudum est in medio caput, &c.
Inter Splendorem.) Cuius mentio-
nem fecit epig. 57. lib. 9. Telephori
vero epig. 27. lib. 11. Senlus est : Cre-
des stare *Halmyroten*, Latine *Marinam*,
inter duos pueros comites : ita lib. 5.
epig. 50. Labientem *Genyom* tri-
cipiti comparavit.

Cide.) quem aut *Halmyrosa* pattem,

aut *Cominum*, aut pictorem, vel statua-
rium intellige. Flosculus Statii auctori-
tate *Metus* existimat *Cidam* artificem
fuisse, atque effinxisse *Halmyroten*. Le-
gitur alii *Halmyrosen*, nomen scilicet
compositum ex *Halmyros* & *Amore*.
Denique *Hesaldis* emendat hunc versum,
& legit :

Sic adflare putabis Halmyroten.

De Afro ad Cæcilianum
de uxore deformi. LXXXIV.

MIRARIS, quare dormicum non eat *Afer*?
Accumbat cum qua, *Cæciliane*, vides.

INTERPRETATIO.

O *Cæciliane*, mirarisne cur *Afer* non eat *indignus*? *Genis* enim qua *causa*.

N O T A.

Cum qua.) Nimirum uxore deformi, sine qua satius est vigilare, quam cum
illa dormire.

De Ladone nauis. LXXXV.

JAM senior *Ladon* *Tiberinae* nauta carinae
Proxima dilectis rura paravit aquis.
Quæ cum sæpe vagus premeret torrentibus undis
Tibris, & hiberno rumperet arva lacu:
Emeritam puppim, ripa quæ stabat in alta,
Implevit saxis, opposuitque vadis.
Si nimias avertit aquas, quis credere posset?
Auxilium domino merita carina tulit.

INTERPRETATIO.

J *Am senior Ladon nauta Tiberina na-* hiemali: lapidibus implevit navem quæ
vis emit fundum juxta aquas amatas : stabat in alta ripa, atque obiectis undis.
quem cum sæpe vastaret Tibris exundans Sic tempeste aquas exundantes, quis posset
aquis rapidis, & rumperet agros lacu credere? Demerita navis. faciem domino.

N O T A.

Tiberina.) *Ladon* nempe non erat
marinus, sed fluviatilis nauta.

Dilectis aquis.) *Tiberim* enim ama-
bat, in cuius undis pecuniam sibi para-
verat *Ladon*, unde emeret fundum.

Emeritam.) hoc est, quæ jaceret otio-
sa, cum a duro navis labore cessasset

Ladon: emeritus præpositus, qui le-
gitimum stipendiorum tempus confecit.

Merita carina.) In eo jocusest, quod
demerita hæc navis *Ladonem* servavit,
aut potius ejus fundum, cum alias de-
merita navis domino afficeret mortem.

De Lauro
optimo olim pilæ lufore. LXXXVI.

NEMO nova caluit sic inflammatus amica,
Flagravit quanto Laurus amore pilæ.
Sed qui primus erat lufor, dum floruit ætas;
Nunc postquam defuit ludere, prima pila est.

I N T E R P R E T A T I O.

Nemo sic arsit incensus nova amica, floruit; nunc postquam se abstinnit a ludo, est prima pila.
quante amore pila incensus est Laurus. Sed qui erat primus lufor, dum ætas

N O T A.

Prima pila.) hoc est, ad summam figies in compitis suspensa, vel tauris
paupertatem redactus pannis laceris indu- objecta. Vide epig. 43. lib. 2.
tus est instar primæ pilæ, quæ erat ef-

De natali Restituti
præclari caussidici. LXXXVII.

OCTOBRES ager sentiat Kalendas
Facundi pia Roma Restituti.
Linguis, omnibus & favete votis.
Natalem colimus, tacete lites.
Absit cereus aridi clientis.
Et vani triplices, brevesque mappæ
Exspectent gelidi jocos Decembris.
Certent muneribus beatiores.
Agrippæ tumidus negotiator
Cadmi municipes ferat lacernas.
Pugnorum reus, ebrizque noctis
Cœnatoria mittat advocato.
Infamata virum puella vicit;
Veros sardonychas sed ipsa tradat.
Mirator veterum senex avorum
Donet Phidiaci toreuma cœli.
Venator leporem, colonus hœdum,
Piscator ferat æquorum rapinas.
Si mittit sua quisque, quid poeram
Missurum tibi, Restitute, credis?

I N T E R P R E T A T I O.

Age pia Roma sentiat Kalendas Oc- clientis absit, & vani triplices, & bre-
tobres eloquentis Restituti. Cum silen- ves mappæ expectant ludos frigidi Decem-
tio adestote omnibus sacris. Celebramus bris. Distortes certent donis. Superbus
natallem: silete lites. Cereus pauperis mercator Agrippa ferat lacernas municipes
Cadmi,

*Cadmi, reus pugnorum, & ebria noctis
mittat cenatoria caussidico. Sed puella
dedecorata vicis maritum, ipsa donet veros
sardoniebas. Senex admirator veterum*

*avorum dextoreuina Phidiaci cæli: Vena-
tor ferat leporem, colonus hædun, piscator
rapinas maris: Si quisque mittat sua, o
Restituto, quid putas tibi missum iri a poetæ?*

N O T A.

Restituti.) Caussidici, de quo Plinius junior epist. 17. lib. 6. & epist. 1. lib. 7.

Linguis.) Favere linguis est tacere, votis vero favere est accedere ad vota sacerdotum. Ferias celebrantes a libus abstinebant se antiqui, & sacris publicis vacabant. Ovidius 1. Fastorum.

Absis cerens.) Munera mittere solebant ad eum, cujus natalem celebrabant antiqui, epig. 64. lib. 8. Sensus est: Ad Restitutum non mittantur vilia munere, cerei nempe, pugillares, & mappæ, quæ mittebantur Saturnaliorum tempore. Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 7. *Illud quoque, inquit, in literis invenio quod cum multi occasione Saturnaliorum per avaritiam a clientibus ambiciose munera exigere, idque onus tenuiores gravaret: Publicius tribunus plebis tulit, ut non nisi cerei ditioribus missarentur, &c.* Alias præterea causas affert: *ri-*

piques vero pugillares sunt trium paginarum.

Certent muneribus.) hoc est, ditiores clientes, & amici munera certatim mittant ad Restitutum.

Agrippe.) hoc est, inquit Farnabius, qui in Agrippæ porticu, & septis, de quibus epig. 60. lib. 9. superbas, & pretiosas merces vendebat.

Cadmi municipes.) Tyrias, seu purpureas, epig. 43. lib. 2.

Pugnorum reus.) hoc est, reus de vi, quam ebrius alicui insulit, cenatorias vestes mittat Restituto, a quo defendi possit.

Infamata.) Adulterii rea. *Sardoniebas veros.*) Vide epig. 60. lib. 9. *Avorum.*) alii laborum.

Equorum rapinas.) hoc est, pisces. *Quid poetam.*) Carmina nempe mittet poeta.

Ad Cottam
furem. LXXXVIII.

OMNES persequeris prætorum, Cotta, locellos,
Accipis & ceras: officiosus homo es.

I N T E R P R E T A T I O.

O Cotta, seclatis locellos prætorum, atque accipis ceras: homo es officiosus.

N O T A.

Omnes persequeris.) Sensus est: Velut officiosus comitatus prætores, & cupis gestare locellos, seu crumenam, aut marsupium, in quibus forte nomina litigantium erant, quæ subduceret, simul

& ceras seu tabulas corrumperet corruptus ipse pecunia. Videat lector.

Accipis & ceras.) Ut scilicet illas feras, & corrupas.

Officiosus. Ironia est.

De Ragna Junonis
miro artificio efficta. LXXXIX.

JUNO labor, Polycletæ, tuus, & gloria felix,
Phidiacæ cuperent quam meruisse manus,
Ore nitet tanto, quanto superasset in Ida
Judice convictas non dubitante deas.
Junonem, Polyclete, suam nisi frater amaret,
Junonem poterat frater amare tuam.

INTERPRETATIO.

O Polyclete, Juno tuum opus, & decus Ida deas conviciat arbitro non ambigens. *Ida deas conviciat arbitro non ambigens. O Polyclete, nisi frater diligeres suam Junonem, frater poterat diligere tuam.*

N O T E.

Polyclete.) Qui statuaris fuit celebris, de quo epig. 51. lib. 8. De Phidia dictum epig. 35. lib. 2.

In Ida.) Pnyrgiz monte, ubi Paris Junoni, Minervæ, & Veneri de pulchritudine contententibus iudex datus est. Hæc fabula satis nota.

Nisi frater.) Jupiter nempe Junonis frater. Virgilius lib. 1. *Æneid.* Junonem sic loquentem inducit:

Asi ego, qua divum incoda regina, Jovisque
Et soci, & conjux, &c.

XC.

XCI.

Ad Marium,

qui agrum suum commendat in Hispaniam rediturus.

XCII

MARI quietæ cultor, & comes vitæ,
Quo cive prisca gloriatur Arinx:
Has tibi gemellas barbari decus luci
Commendo pinus, ilicisque Faunorum,
Et semidocta villici manu fructus
Tonantis aras, horridique Silvani,
Quas tinxit agni sæpe sanguis, & hœdi,
Dominamque sancti virginem deam templi,
Et quem sororis hospitem vides castæ
Matrem mearum principem Kalendarum,
Et delicatæ laureum nemus Floræ,
In quod Priapo persequente confugit.
Hoc omne agelli mite parvuli numen,
Seu tu cruore, sive thure placabis:
Ubicumque noster Martialis est, dices,
Hæc ecce mecum dextera litat vobis
Absens sacerdos, vos putate presentem.
Et date duobus, quidquid alter operari

INTERPRETATIO.

O Mari cultor, & comes vitæ tranquille, quo cive gloriatur antiqua Arinx, commendo tibi has geminas pinus gloriam iusticiæ memoris, atque illic Faunorum, atque aras Jovis, vilesque semidocta manu villici, & Aras Silvani horridi, quas sæpe imbut sanguis agni, & hœdi, & virginem deam dominam sancti templi, & Matrem principem mearum

Kalendarum, quem spectas hospitem pudicæ sororis, & laureum nemus Floræ teneræ, in quod confugit Priapo persequente. Sed sanguine, sed thure placabis omnia hæc habenda munimur æque agere; ubicumque est noster Martialis, inquit, sacerdos absens ecce mecum vobis litat hæc mea mater, vos existimate presentem, & concedite ambobus quicquid expectatis alter.

N O T A E.

Quæta cultor.) His verbis ostendit privatum hunc Marium vitæ rusticæ fuisse deditum.

Atina.) De qua Virgilius 7. Æneid. *Tela novant Atina potens, Tiburque Superbum.*

In Sicilia fuit urbs hujus nominis, & in Italia plures. Videndus Ortelius.

Has tibi gemellas.) Pinus, atque ilicet Faunis sacre sunt, epig. 50. lib. 8.

Horridique Silvani.) qui nemorum deus est, & pingitur ut Faunus, cornuta fronte, &c. Natalis comes lib. 5. cap. 9.

Quas tinxit agni.) Horatius libro 1.

ode 4.

Nunc & in umbrosos Faunos decet immolare lucis

Sed poscat agnam, sive malis baddum.

Dominanturque.) hoc est Dianam sylvarum deam, cui dicatum erat eo in loco templum: Diana vero & Mars ex Jove nati sunt.

Principem meorum.) Calendis nempe Martiis actus est Martialis, epig. 24. supra.

Hæc ecce.) hoc est, Martialis licet absens manu mea vobis facit hæc sacra.

Ad Clemenem,

cujus uxori mittit carmina nondum vulgata. XCIII.

Si prior Euganeas Clemens Helicaonis oras,
Pistaque pampineis videris arva jugis,
Perfer Atestinae nondum vulgata Sabinæ
Carmina, purpurea sed modo sura toga.
Ut rosa delectat, metitur quæ pollice primo:
Sic nova, nec mento sordida charta juvat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Clemens, si prior advenis in regionem Euganeam Helicaonis, & in agros pictos pampineis collibus: perfer Atestinæ Sabine versus nondum editos, sed modo

vellos purpureæ togæ. Ut grata est rosa quæ carpitur prima manu, si libri novi nec sordidi barba placeant.

N O T A E.

Si prior Euganeas.) hoc est Patavinam regionem: Euganei qui & *Heneti*, & postea *Veneti* dicti, Italici sunt populi, Venetorum hodie imperii. Eorum regio *Mareæ Trevisana* vocatur. Sic Ortelius. Vide Lavium lib. 1. ubi describit quomodo Agenor fugavit populos qui illas terras tenebant. *Helicaonis.*) qui fuit filius Antenoris, a quo condita fuit Patavium. Legunt alii,

Helicaonis in oras,

mate. Vide epig. 151. lib. 14.

Hos Helicaonis de regione sumus.

Purpurea sed.) Vide epig. 2. lib. 3. ubi librum alloquitur poeta:

Es te purpurea delicata velas.

Metiturque.) Tunc enim pulcherrima, sed manibus atrectata marcescit.

Nec mento sordida.) hoc est, quæ nondum basiantium barba facta est sordida, epig. 67. lib. 1.

Quæ trita duro non induruit mento

Munusculum pomorum. LCIV.

NON mea Massylus servat pomaria serpens,
Regius Alcinoi nec mihi servit ager:
Sed Nomentana securus germinat hortus
Arboræ, nec furem plumbea mala timent.
Hæc igitur, media quæ sunt mihi nata Subura,
Mittimus Arcanæ cerea pomi mei.

I N T E R P R E T A T I O .

MAssylus serpens non custodit mea pomaria, nec regius ager Alcinoi pertinet ad me, sed hortus tuus germinat Nomentana arbore, nec plumbea poma me-

tuunt furem. *Mistimus ergo hoc flaventia poma mei Autumnus, quæ mihi creverunt media Sabura.*

N O T E .

Non mea Massylus.) De aureis Hesperidum hortis in Massylia custoditis a serpente egimus epig. 104. lib. 9. & epig. 64. lib. 4. ubi & de hortis Alcinoi; & epig. 41. lib. 7.

Sed Nomentana.) Jam de Nomentano suo prædio egit poeta epig. 43. lib. 6. in quo poma plumbea, hoc est vilia & im-

mitia, tuta erant a furibus.

Mibi nata Sabura.) hoc est emptæ Romæ: Sabura quippe vicus erat ubi poma & herbar vendebantur, epig. 61. lib. 9. *Autumni.*) id est horti, vel matura Autumni tempore. *Mibi nata.*) Alii modo nata.

XCV.

Ad Avitum,

Hispanos agros Romanis anteponendos esse. XCVI:

SÆPE loquar nimium gentes quod, Avite, remotas

Mararis, Latia factus in urbe senex;

Auriferumque Tagum sitiam, patriumque Salonem,

Et repetam saturæ sordida rura casæ.

Illa placet tellus, in qua res parva beatum

Me facit, & tenuis luxuriantur opes.

Pascitur hic, ibi pascit ager, repet igne maligno

Hic focus, ingenti lumine lucet ibi.

Hic pretiosa fames, conturbatorque macellus,

Mensa tibi divitiis ruris operata sui.

Quatuor hic æstate togæ, pluresve teruntur:

Autumnis ibi me quatuor una regit.

I, cole nunc reges, quidquid non præstat amicus,

Cum præstare tibi possit, Avite, locus.

I N T E R P R E T A T I O .

O Avite, miraris quod ego factus senex Roma in urbe sæpe nimis prædicem remotas nationes; & sitiam auriferum Tagum, & Salonem patrium, & redeam in sordidos agros casæ fertili. Amo illam terram, in qua res exigua beat me, in qua tenuis opes sufficiunt luxui. Hic pascitur ager, illic pascit, hic caminus calet

maligna flamma, illic splendet ingenti luce. Hic fames cara est, & macellus decoctior, illic mensa extruitur opibus suæ villæ. Hic æstate quatuor togæ aut plures teruntur: illic una regis me quatuor autumnis. Age nunc, cole patrones, & Avite, cum locus possit tibi præbere quicquid non præbet amicus.

N O T E .

Remotas.) Hispanas intellige.

Tagum sitiam.) Gratas Tagi undas, quas lutebat poeta, intellige: Domitius male videtur intelligere *Sitiam* Hispaniæ urbem.

Salonem.) de quo Flavio dictum epig. 50. lib. 1.

Pascitur hic.) Ita epig. 58. supra, cultura nimirum & stercoreatione pascuntur agri: hoc est, Romana rura sterilia sunt platani tantum & lauris coniti.

Ignem maligno.) quia Romæ emebantur ligna.

Conturbatorque macellus.) ubi venduntur omnia

omnia ciborum genera quæ ad victum necessaria sunt. *Conturbator* eo sensu dicitur, quo aper lib. 7. epig. 26. hoc est: tanto pretio res ad victum necessarias Romæ venduntur, ut facile decoquatur patrimonium. Legunt alii,

conturbaturque macelli Mensa. Alii, *conturbaturque macellus.* *Autumnis quatuor.* hoc est quatuor annis. *Locus.* id est patria.

De Numa,

qui scripto herede Martiali convaluit. XCVII.

DUM levis arsurâ struitur Libitina papyro,
Dum myrrham & cassiam stebilis uxor emit:
Jam scrobe, jam lecto, jam pollinctore parato
Heredem scripsit me Numa: convaluit.

INTERPRETATIO.

DUM levis Libitina struitur papyro lecto, jam pollinctore instructo, Numa in-
uenda, dum stebilis uxor mercatur, scripsit me heredem: evasit ex morbo.
myrrham & cassiam; jam tumulo, jam

N O T A.

Libitina.) Dea funerum præses, epig. 43. lib. 8. hic sumitur pro iis quæ ad curandum funus pertinent: hoc est, dum rogos paratur, in quo præter arida ligna papyrus quoque ponebatur, ut facilius cremaretur corpus, epig. 44. lib. 8.

Factus papyro dum tibi torus crescit. *Levis* dicitur: structus enim papyro ro-
gus videtur esse levis, vel forte melius
inconstantem Libitinam hic intelligas,

quæ pepercerit Numæ.

Dum myrrham.) Aromata quippe in rogos injiciebantur.

Pollinctore.) qui corpus mortui lavat atque ungit, pollinctor dicitur, quasi pellis unctor, Turnebus lib. 28. cap. 31.

Convaluit.) In hac voce jocus est, quasi dicat ideo convaluisse Numam, ut ipse infelix ejus hereditatem non con-
queretur.

In Publium

ægre ferentem a Martiali inspicere formosos ministros.

XCVIII.

ADDAT cum mihi Cæcubum minister
Idæo resolutior cinædo,
Quo nec filia-cultior, nec uxor,
Nec mater tua, nec soror recumbit:
Vis spectem potius tuas lacernas,
Et citrum verus, Indicosque dentes?
Suspectus tibi ne tamen recumbam,
Præsta de grege, sordidaque villa
Tonsos, horridulos, rudes, pusillos
Hircosi mihi filios subulci.
Perdet te pudor hic. habere, Publi,
Mores non potes hos, & hos ministros.

INTERPRETATIO.

CUM mihi fundat Cæcubum servus filia, nec uxor, nec genitrix tua, nec so-
mollior Idæo cinædo, quo nec ornatio-
tor recumbit. Visne ut aspiciam potius
tuas
Mm 3

quas lacernas, & citrum antiquum, & dentes Indicos? Nihilominus ne recumbam suspectus tibi, præbe mihi de grege, & sordida villa filios male olensia subulci

sanctos, horridulas, rudes, & pueriles, his pudor perdetur. O Publi, nequis habere has mores, & hos servos.

N O T A.

Ideo cinado.) hoc est Ganymede.
Es citrum vetus.) mentam citream operis antiqui, & dentes eburneos quibus fulcitur, epig. 43. lib. 2.
Suspectus tibi.) epig. 26. lib. 9.
Subulci.) Gallice porcher.

Render-te pudor.) quo afficeris dum spectantur tui ministri: hoc est, ille pudor nocet tui famæ pudor enim dicitur ob aliquam rem sordidam timor.

Mores.) Castos mores habere nequis, & tam formosos pueros.

De figura Socratis, X CLX.

SI Romana forent hæc Socratis ora, fuissent Julius in Satyris qualis Rufus habet.

I N T E R P R E T A T I O.

SI hic vultus Socratis Romanus foret, talis fuisset qualis est Julius Ruffo in suis Satyris.

N O T A.

Si Romana.) hoc est: Si hic Socratis vultus Romano more: efformatus, si talis foret severæ fronti Julii Ruffi, qui gravitate Socratica in suis Satyris vitia carpit. De Ruffo, Plinius lib. 5. epist. 21. & lib. 7. epist. 25. Scribentur aliter explicat: hoc est, inquit: Si hæc Socratis imago Romano cultu effingeretur, certe ad vivum exprimeret gravitatem Julii Ruffi, qualis deridetur a Satyricis, ut

qui refert Satyrum. Namque Socrates fuit natus liano, & oculis emittis, Solent haud abhorrere, uti describitur a Platone & Xenophonte. Hæc: Socratis imago oculis Romano expressa esset, posset quidem haberi præ effigie Julii Ruffi, quæ posita est in Satyris, ut quodam in officina regionis istius, uti spectantur quatuor Satyrorum imagines. Iudicet lector.

In commiscentem versus. operi suo. C.

QUID stulte nostris versibus tuos miscas?
Cum litigante quid tibi miser libro?
Quid congregare cum leonibus vulpes,
Aquilisque similes facere noctuas, quæris?
Habeas licebit alterum pedem. Ladæ,
Inepte frustra cruce ligneo curres.

I N T E R P R E T A T I O.

O Demens, quid confundis tua carmina cum nostris? O infelix, quid tibi rei est cum libro litigante? Quid queris congregare vulpes cum leonibus, & facere

habere similes æquitis? Quænam habueris alterum pedem Ladæ, o inepte frustra curres cruce ligneo.

N O T A.

Quid stulto.) Vide epig. 54. & 73. lib. 1.
Cum litigante.) qui tibi litem intendit & tibi dicit, Eur. es, epig. 54. lib. 1.
Sæpe contra, dicit quoque tibi non pagina, Eur. es.

Quid congregare.) Sensus est: Quid nobilitas atque egregiis versibus conjugis tuos ineptos & viles?

Habeas licebit.) hoc est, commiscens tua carmina cum meis, non magis eris bonus

EPIGRAMMATUM LIBER X. 343

bonus poeta, quam cursor egregius es veloxissimus, epig. 86. lib. 2. cum aliunde
 & haberes alterum pedem Ladæ cursoris alterum habebas ligneam.

De Capitalino.

quem laudat ab urbana dicacitate, & Galbæ antepone.

CI.

ELYSIO redeat si forte remissus ab agro
 Ille suo felix Cæsare Galba vetus,
 Qui Capitolinum pariter, Galbamque jocantes
 Audierit: dicet, rustice Galba vetus.

INTERPRETATIO.

Si forte antiquus ille Galba felix suo Cæsare revertatur remissus a campis Elysiis, qui audierit Capitolinum simul & Galbam convellentes: dicat, & inurbano Galbæ, si.

NOTA.

Galba vetus.) scurra Cæsaris Augusti, epig. 42. lib. 1.

Qui Galbam salibus suis, &c.

Se comparatur cum Capitolino, de quo nihil invenio, rusticus atque insulsus videbitur.

CII.

Ad municipales Bithilanos. CIII.

MUNICIPES augusta mihi quos Bithilis aeri
 Monte creat, rapidis quos Salo cingit aquis;
 Ecquid læta juvat vestris vos gloria variis?
 Nam decus & nomen, fama quoque vestra sumus.
 Nec sua plus debet tenui Verona Catullo,
 Meque velit dici non minus illa suum.
 Quatuor accessit trigesima messibus ætas,
 Ut sine me Cereri rustica liba datis.
 Mœnia dum colimus domine pulcherrima Romæ,
 Mutavera meas Itala regna comas,
 Excipietis reducem placida si mente, venimus:
 Aspera si geritis corda, redire licet.

INTERPRETATIO.

OMunicipes, quos mihi producit angustis Bithilis monte æpero, quos circumducit Salo velocibus undis: numquid vobis placuit læta gloria vestri potius? Nam ornamentum & nomen, & fama vestra sumus. Nec elegans Catullus plus meritis est de sua Verona, nec illa minus cupiat

me dici suum. Dum me absente offertis Cereri liba rustica, quatuor & triginta anni elapsi sunt. Dum colimus pulcherrimas muros Romæ domine. Itala regna mutaverunt meas capillos. Accedimus, sed lubens animo excipietis reducem: si geritis corda æpera, fas erit reverti.

NOTA.

Ad Bithilanas.) Alii addunt agros. *Municipes.*) hoc est, Civitates Bithilani mei populares.

Bithilis aeri.) Alii Bithilis agri, alii

Bithilis alto.) epig. 40. lib. 1.

Videbis altam, Liciane, Bithilim.

Ubi egimus etiam de Salone Burjo.

Ecquid læta.) Vide epig. 62. lib. 1. A.

lib. 4

claris

claris poetis multum illustrantur civitates. *Tenuem* Catullum vocat, hoc est elegantem, vel levem, quod versus leviores, teneros & delicatissimos scripserit, epig. 62. lib. 1.

Rustica liba.) quæ fiebant ex lacte, sesamo, & melle; Cererem vero ut frugum inventricem colebant rustici.

Mutare meas.) hoc est, canz factæ sunt meæ comæ.

Ad librum

Flacco, comitem iturum in Hispaniam. CIV.

I Nostro comes, i libelle Flacco,
Longum per mare sed faventis undæ,
Et cursu facili, tuisque ventis
Hispanæ pete Tarraconis arces.
Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem
Quinto forsitan essedo videbis.
Quid mandem tibi quæris? ut sodales
Paucos, & veteres, & ante brumas
Triginta mihi quatuorque visos
Ipsa protinus a via salutes,
Et nostrum admoneas subinde Flaccum,
Jucundos mihi nec laboriosos
Secessus spatium paret salubri,
Qui pigrum faciant tuum parentem.
Hæc sunt, jam tumidus vocat magister,
Castigatque moras, & aura portum
Laxavit melior: vale libelle.
Navem, scis puto, non moratur unus.

INTERPRETATIO.

O Liber, comitare nostrum Flaccum per longum mare, sed unda placida, & cursu facili, & secundis ventis ad arces Tarraconis Hispanæ. Illinc curru vehes te, & celer quinto forte vehiculo poteris altam Bilbilin; & tuum Salonem. Rogus quid commistam tibi? Ut statim ab ipsa via salutes paucos sodales, & antiquos, nec visos a triginta quatuor annis, asque

idemidem admoneas nostrum Flaccum, ut loco salubri instruat mihi secessus gratos nec molestos ipsi, qui afferant innotiam tuo patri. Hæc sunt mea mandata: Jam magister atque agens vocat atque increpat moras, & aura melior aperuit portum. Vale libelle, opior; non ignoras, unus non moratur navem.

N O.

Flacco.) Alii *Flavo*.

Tarraconis.) urbis celebris in Hispania, hodie *Tarragona*, a qua denominatur provincia Tarraconensis, in qua erat Bilbilis. Vide epigramma præcedens. Sensus est: Tarraconem usque navigabis, unde Bilbilin essedo veheris.

Quinto essedo.) Essedum genus vehiculi, quo vectus quinto itineris die pervenies Bilbilin.

Ipsa protinus a via.) hoc est, statim a tuo adventu,

Spatio salubri.) Legunt alii pretio sa-

T E.

lubri, hoc est modico pretio.

Qui pigrum.) Carmina sunt ingenii partus, quorum auctores parentes dicuntur: hoc est: Flaccus, sive Flavius, ut scribant alii, mihi paret hospitium, ubi in otio consenscam.

Tumidus.) hoc est imperiosus navarchus. Similis est locus apud Juvenalem sat. 3.

Nam mihi commota jam dudum virgilio virga.

Innuis. &c.

Laxavit.) Solventibus nempe e portu navibus.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER XI.

Ad librum quem exiturum, atque affectantem palatia
coercet. I.

QUO tu, quo liber otiose tendis,
Cultus sindone non quotidiana?
Numquid Parthenium videre tentas?
Vadas, & redeas inevolutus;
Libros non legit ille, sed libellos:
Nec Musis vacat, aut suis vacaret.
Ecquid te satis æstimas beatum,
Contingunt tibi si manus minores?
Vicini pete porticum Quirini:
Turbam non habet otiosiore
Pompejus, vel Agénoris puella,
Vel primæ dominus levis carinæ.
Sunt illic duo, tresve, qui revolvant
Nostrarum tineas ineptiarum:
Sed cum sponsio; fabulæque lassæ
De Scorpo fuerint, & Incitato.

INTERPRETATIO.

O Liber otiose, quæ tu vadis ornatus sindone non vulgari? Nonne conaris videre Parthenium? Eas, & revertaris non explicatus. Ille non evolvit libros, sed libellos supplices: nec dat operam Musis, aut daret suis, Numquid te putas satis felicem, si manus minores erunt te? Ad

porticum vicini Quirini: Pompeius, vel filia Agénoris, vel inconstans dominus primæ navis non habet turbam otiosorem. Ibi sunt duo, aut tres, qui exousiant tineas mearum ineptiarum: ac cum sponsio & fabula absoluta fuerint de Scorpe, vel Incitato.

N O T E.

Liber otiose.) quia absolutus erat, atque ita domi otiosus.

Cultus sindone.) hoc est purpura involutus. Vide epig. 42. lib. 2. & epig. 6. lib. 5. & epig. 45. lib. 4. ubi egimus de Parthenio qui Domitiano erat a cubiculo. Cum autem, teste Aurelio Victore, Parthenius interfectus fuerit initio imperii Nervæ, hic vero liber in lucem prodierit, imperante Trajano; dicendum

mihi videtur, hunc librum vivo Parthenio inchoatum, & mortuo absolutum atque editum; nisi dicas rationem temporum in epigrammatum libris a poeta fuisse neglectam.

Videre tentas.) Alii *videre?* certe.

Inevolutus.) hoc est, non lectus. Alii *irrevolutus* contra legem carminis.

Nec Musis vacat.) Poetam fuisse Parthenium jam dixit poeta.

Manus

Manus epigones.) gulam nimirum, non aulicorum.

Vicini pete.) De templo Quirini dictum epig. 58. lib. 10. ubi nampe erat porticus, ad quam multi conueniebant consulaturi.

Pompejus.) hoc est porticus Pompejana, de qua epig. 14. lib. 2. ubi & de porticu Europæ, quæ filia fuit Agnoris.

Vel prima dominus.) Jasonem intelligit, quem sumit pro porticu Argonautarum, epig. 14. lib. 2. & epig. 20. lib. 2. Jason vero omnium primus navigasse fertur a poetis.

Levis.) ad navem Argo referunt aliqui, quæ levis dicta est a celeritate: *epig.*

enim Latine velox dicitur: sed ad Jasonem melius referas, qui suis in amoribus inconstans fuit.

Tineas.) hoc est mea *carmina*, quæ facis et cæ reliqui de *carne*.

Sed cum (sponso).) Tuncbus lib. 8. 4. Sponsiones populi depositis pignoribus aut pecunia de alicujus agitatoris victoria facias intelligit.

De Iscopo.) nobili agitatore actum epig. 50. lib. 10. *Incitatus* fuit etiam auriga, epig. 76. lib. 10. *Innotatus* tamen apud Suetonium cap. 55. in Caligula, equus fuit, cui Consulatam destinasse traditur Caligula.

Ad lectores

graves ut recedant. II.

TRISTE supercilium, durique severa Catonis
Frons, & aratoris filia Fabricii,
Et personati fastus, & regula morum,
Quidquid & in tenebris non sumus, ite foras.
Clamant ecce mei, io Saturnalia, versus,
Et libet, & sub te præside Nerva licet.

INTERPRETATIO

O Grave supercilium, & frons ostensa tristis Catonis, & filia Fabricii aratoris, & personati fastus, & regula morum, & quicquid non sumus noctu; facessite

hinc, Ex *macramina* clamant, io Saturnalia; & placet, & licet, & Nerva sub te principe.

N O T A.

Aratoris filia.) Patris nempe gravissimi mores referens.

Et regula morum.) hoc est censura.

Quisquid.) hoc est, castitas & pudicitia, hinc etiam recedite; in tenebris enim nullus pudor.

Clamant ecce mei.) Saturnaliorum tempore magna erat licentia. Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 10.

Et libet.) Adhuc, minus bene.

Sub te præside.) Tunc enim magna libertate fruebantur Romani.

Ad lectores

terricos. III.

LECTORES terriçi salebrosum ediscite Sanctoram:
Nil mihi vobiscum est: iste liber meus est.

INTERPRETATIO.

O Lectores severi, mandate memoria durum Sanctoram: nihil habeo agendum vobiscum: hic liber meus est.

N O T A.

Sanctoram.) qui poetæ nec lepidus nec numerosus fuit, epig. 19. lib. 7. Sanctoram quendam gulosi meminit poeta.

Iste liber meus.) Nec vobis convenit propter jocos & facetias.

De suis libellis,

quos ubique legi, sed nullum inde fructum percipere
se dicit. IV.

NON urbana mea tantum Pimplyeide gaudere
Quis, nec vacuis auribus ista damus:
Sed meus in Geticis ad Martia signa pruinis
A rigido teritur centurione liber.
Dicitur & nostros cantare Britannia versus.
Quid prodest? nescis sacculus iste meus.
At quam victuras poteramus pangere charas,
Quantaque Pioria praelia flare tuba!
Cum pia reddiderint Augustum numina terris,
Et Mæcenatem si mihi Roma daret..

INTERPRETATIO.

NON sola quies urbis delectantur mea
Pimplyeide; nec damus ista otiosa
auribus: sed mens liber attrahatur a duro
centurione in pruinis Geticis prope signa
Martis. Britannia quoque ferunt cuncto
mea carmina, quid proficit Mæcenatum.

non igitur ista. At quam poteramus scri-
bere versus non potuimus, & quanta cer-
tamina conere tuba Pioria! cum dii pii
restituerint Augustum terris, si Mæcena-
tem quoque mihi daret Roma!

N. O. T. A.

Non urbana.) hoc est, Non solum cives
otiosi delectantur meis versibus. Mithra
dictæ sunt Pimplyeides a Pimplyæ Mæce-
doniæ fonte ipsi sacro.

In Geticis) De Getis dictum epig. tr.
lib. 8. & epig. 104. lib. 9. In Getas
vero expeditionem suscepit Trajanus, in
cujus castris lebantur versus Martialis

Nescis sacculus.) hoc est, inde non
colligo pecuniam.

Augustum.) Nervum alii. Melius in-
telligunt alii. Franguntur circum Augustum
Romæ restitutum a diis. At mihi,
inquit poeta, nullus Mæcenat daret, cu-
jus munificentiæ in Horatium nobis est.

Preceatur deos pro Nerva Trajano. V.

SACRA, Laresque Phrygum, quos Trojæ maluit heres,
Quam rapere arsuras Laomedonris opes.
Scriptus es æterno nunc primum Juppiter auro,
Et soror, & summi filia tota patris.
Et qui purpureis jam tertia nomina fastis
Jano, refert Nerva, vos precor ore pio.
Hunc omnes servate ducem, servate senatorem.
Moribus hic vivat principis, ille suis.

INTERPRETATIO.

Sacra, & Lares Phrygum, quos au-
ferre maluit heres. Trojæ, quam
urendas opes Laomedonris. O Jupiter, nunc
primum scriptus es ex auro æterno. O soror
& filia tota genitoris supremi. O tu, &

Jano, qui jam ter refert nomina fastis
purpureos, vos oro ore pio. O vos
omnes, servate hunc Imperatorem, servate
Senatorem, hic vivat moribus Principis,
ille vero suis.

Precatur.) Alii, *Votum pro Nerva Trajano, & Senatu.*

Troja heres.) hoc est *Æneas*. Virgilius 2. *Æneid.*

Tu genitor cape sacra manu, patriosque Penates, &c.

Legunt alii *Troja heres*, & forte melius: *Æneas* enim non fuit filius Priami, atque ita nec successsor, superstitionibus nempe aliis Priami filiis aut nepotibus.

Laomedontis opes.) *Laomedon* pater fuit Priami: a pietate poeta laudat *Æneam*,

qui neglectis opibus deos flammis eripuit.

Æterno auro.) hoc est, aurea imagine numquam peritura effictus es a Trajano.

Et soror.) *Juno*, & *Minerva* quæ tota est patris Jovis, e cujus cerebro producta sine matre.

Jam tertia.) De Jano epig. 2. lib. 8. cui sacer mensis Januarius, quo consulum nomina referebantur in Fastos.

Nerva.) Trajani scilicet adoptati a Nerva, cujus nomen retinuit.

Ille suis.) sanctissimis nempe.

In laudem Nerve Trajani. VI.

TANTA tibi est recti reverentia Cæsar, & æqui,
Quanta Numæ fuerat: sed Numa pauper erat.

Ardua res hæc est, opibus non tradere mores,

Et cum tot Cræsos viceris, esse Numam.

Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,

Elysium liceat si vacuare nemus.

Te volet invictus pro libertate Camillus,

Aurum Fabricius te tribuente volet.

Te duce gaudebit Brutus: tibi Sylla cruentus

Imperium tradet, cum positurus erit.

Et te privato cum Cæsare Magnus amabit:

Donabit totas & tibi Crassus opes.

Ipse quoque infernis revocatus Dis ab umbris.

Si Cato reddatur, Cæsarianus erit.

INTERPRETATIO.

O Cæsar, tam colis justitiam & equitatem, quam Numa coluerat: sed Numa egenus erat. Hæc est res difficilis, non corrumpi mores a divitiis, atque esse Numam, cum superaveris tot Cræsos. Si priusci patres, ingentia nomina, reverentur, & fas sit evacuare Elysium nemus: Camillus invictus pro libertate te expetere principem, Fabricius expetere au-

rum te donante: Brutus letabitur te Imperatore: Sylla cruentus tibi cedit imperium, cum erit depositurus, & Magnus Pompejus diligit te cum Cæsare privato, & Crassus dabit tibi omnes suas divitias. Si ipse etiam Cato restitutus revocatus ab umbris infernis Plutonis. Cæsarianus erit.

N O T A E.

Tot Cræsos.) hoc est tot divites, Cræsus quippe rex fuit ditissimus, cujus historia nota ex Herodoto.

Ingentia nomina.) per appositionem, hoc est, quorum veterum nomina summa in admiratione sunt.

Elysium. Vide epig. 58. lib. 6.

Pro libertate.) Alii *pro libertate*. Videat lector. Camillus exul Dictator creatus ab obfidio Galorum ingratam patriam liberavit. Livius lib. 5. Decadis 1.

Fabri-

Fabricius.) de cuius abstinentia *Gellius* lib. 1. cap. 14.

Brutus.) qui exactis *Tarquiniis* Romanam in libertatem asseruit, *Livius* lib. 1. Decad. 1. aut alterum *Brutum* *Cæsaris* percussorem intellige.

Sylla.) Cuius crudelitas in cives Romanos nota ex *Plutarcho*, *Salustio*, & aliis.

Magnus.) *Pompejus* nempe, qui cum

Julio Cæsare bellum civile gessit fuisse descriptum à *Lucano*.

Crassus.) Romanus civis ditissimus, *Valerius Maximus* lib. 6. cap. 11. *Plinius* lib. 21. cap. 3.

Cato.) *Uticensis*, qui se ipsum interfecit, ne in *Julii Cæsaris* manus incideret vivus: attamen licet *Cæsaris* imperium occupantis inimicissimus se tibi mitissimo principi ultro submitteret.

Ad Romam, & Dindymum,
de Saturnalibus hilariter celebrandis. VII.

UNCTIS falciferi senis diebus,
Regnator quibus imperat fritillus,
Versu ludere non laborioso.
Permittis, puto, pileata Roma.
Risisti: licet ergo, nec vetamur.
Pallentes procul hinc abite curæ:
Quidquid venerit obvium loquamur,
Morosa sine cogitatione.
Misce dimidios puer trientes,
Quales *Pythagoras* dabat *Neroni*:
Misce, *Dindyme*, sed frequentiores.
Possum nil ego sobrius, bibenti
Succurrant mihi quindecim poetæ.
Da nunc basia, sed *Catulliana*,
Quæ si tot fuerint, quot ille dixit,
Donabo tibi passerem *Catulli*.

INTERPRETATIO.

L Ausis diebus falciferi senis, quibus dominatur regnator fritillus, & pileata Roma, finis, opinor, joculari carmine non molesto. Risisti: igitur fas est, nec prohibemur. Anxietates pallida, recedite hinc longe: loquamur quicquid venerit in buccam sine setrita cogitatione, O serve,

misce dimidios trientes, quales fundebat *Pythagoras* *Neroni*: O *Dindyme*, misce sed frequentiores. Ego sicus nihil possum scribere: quindecim poetae subveniunt mihi potanti. Nunc liba oscula, sed *Catulliana*: quæ si tot fuerint quot dixit ille, dabo tibi passerem *Catulli*.

NOTÆ.

Falciferi.) Saturni falcem gerentis.
Imperat fritillus.) Tunc alea impune ludebant omnes: fritilli sunt turriculæ ex quibus ejiuntur alæ. Vide epig. 14. lib. 4. & 85. lib. 5.

Pileata Roma.) Saturnalium tempore servi velut domini pileati incedebant. *Turnebus* lib. 8. cap. 4. Romani Satur-

nalibus pileum gerebant, aliis diebus nudo capite erant, aut caput veste velabant. Itaque veteres nullæ Romanorum statua cum pileo visuntur, &c. *Lipsius* etiam videndus de Amphitheatro cap. 19.

Risisti.) Risu consentire visa es. De trientibus alibi.

Pythagoras.) cui in modum solennium conju-

conjugium super Nerva, Tacitus lib. 15. *Annalium*
Edmunt.) hoc est, inquit Farabius cap-
 lus nec fundus carmina, & expremam

ingenia quindecim simul poematum.
Dabo tibi.) Componam versus mon-
 minus gratos uti quos de pascere Lesbiz
 scripsit Catullus.

In Paulam
 mercham. VIII:

JAM certe stupido non d'ces, Paulla, marito,
 Ad merchum quoties longius ire voles,
 Caesar in Albanum jussit me mane venire,
 Caesar Grcejos. jam strophæ talis abit.
 Penelope licet esse tibi sub principe Nerva:
 Sed prohibet scabies ingeniumque vetus.
 Infelix, quid ages? agram simulabis amicam?
 Hærebit domine vir comes ipse suus:
 Ibit & ad fratrem tecum, matremque, patremque,
 Quas igitur frandes ingeniosa paras?
 Dicer & ihericam se forsitan altera mercha-
 In Sinuessano velle sedere lacu.
 Quanto tu melius, quoties placet ire futurum,
 Quæ verum mavis dicere, Paulla, viro.

INTERPRETATIO.

O Paulla, quoties vides longius ire ad
 ad matrem, jam sane non aces haberi
 uis, Caesar imperetis mane me adire
 Albanum, aut Grcejos. Jam talis dolus
 jactatus est. Paces esse Penelope sub prin-
 cipe Nerva: sed impedit scabies, & matrem
 innotata. Infelix, quid facies? Fingis
 te agitare amicam? Alitius igitur con-
 sulas.

salutem suam dominum: atque adibit te-
 cum fratrem, & patrem, & matrem.
 Quas igitur dolus artificiosa moliris?
 Forte aliter adhibere dices, se ihericam
 velle sedere in lacu Sinuessano. Quanto tu
 melius
 o Paulla, quæ mavis proferre veritatem
 matris.

N O T E.

Paula.) de qua jam epig. 75. lib. 1.
Caesar.) Domitianus, cuius nomen in Al-
 banum, ex quaquarta celebrabatur,
 reg. 1. lib. 4. me te dicebat Paula:
 matrem autem Domitianus hoc preterere
 nequit.

Grcejos.) p. romonotiorum Latii.
Strophæ.) i. alia est, epig. 7. lib. 3.
Penelope.) cuius pudicitia a poetis ce-
 lebrata est.

Scabies.) pruritus, & vetus tua libido.
Ihericam.) Gallice qui a la jaunisse.
Tarneyris lib. 8. cap. 4. legit *hypericam*,
 ut morbus vulvæ intelligatur, qui libi-
 dine perurumque levatur. id est vulva.
 Vide epig. 71. infra.

In Sinuessano.) cujus aquæ erant salu-
 berrimæ. Plinius lib. 31. cap. 2.

Quæ verum mavis.) quæ veris fateri
 libidinem, quam dolosa exculpatione uni-

IX.

De statua Memoris
 poetæ tragici. X.

CLARUS fronde Novis, Romani fama cothurni,
 Spirat Apelles redditus arte Memor.

INTERPRETATIO.

Memor insignis fronde Jovis, & decus Romani coeburni exple hunc arse Apelles spirat.

N O T A.

De statua.) melius de pictura, cum fuit, epig. 20. lib. 3.
Apelles pictor fuit nobilissimus, non vero statuarius, epig. 83. lib. 7.
Clarus fronde Jovis.) hoc est ornatus querna corona. Vide epig. 34. lib. 4.
Coeburni.) qui tragicorum proprius Videar lector.

De Turno
 poeta satyrico. XI.

CONTULIT ad satyras ingentia pectora Turnus.
 Cur non ad Memoris carmina? frater erat.

INTERPRETATIO.

Turnus applicuit ingentia pectora ad satyras, cur non ad versus Memoris? Frater erat.

N O T A.

Turnus.) cujus meminit epig. 96. lib. 7. non scripsit tragedias, ne fratris Memoris emulus videretur.

Ad puerum suum,
 veterum pocula esse revocanda. XII.

TOLLE puer calices, repidique torcumata Nini,
 Et mihi secura pocula trade manu,
 Trita patrum labris, & conso pura ministro,
 Antiquus mensis restitatur honor.
 Te potare decet gemma, qui Mentora frangis
 In scaphium mœchæ, Sardanapale, tuo.

INTERPRETATIO.

*S*erve, aufer calices, & torcumata tepidi Nini, & manu tuâ trahi præstige pocula trita labris patrum, & pura conso ministro, præsentem decus reddatur mensis.
O Sardanapale, mereris bibere in poculo apumato, qui frangis Mentora ad conciliendum scaphium sua adulteræ.

N O T A.

Torcumata.) Vide epig. 39. lib. 4.
Pocula intelligit vasa crystallina, quæ ex Egypto Romam afferbantur.
Secura manu.) hoc est, pocula quæ manibus lapsa non frangantur; verborum tractorum parva sit iactura.
Trita patrum.) quibus ulitunt majores.
Et conso pura.) ministrata non æco-
 mato & delicato, sed a tudi atque simplici pœre.
Qui Mentora.) hoc est: Tū, o Sardanapale (forte alludit ad Sardanapalum illum regem effeminatum, de quo Dioscorus Siculus lib. 8.) qui frangis Pocula Mentores nescitata manu, ut dixit epig. 60. lib. 5. ad Mentpe matris, conciliatur tui mœchæ, dignus es, qui

conjugiorum nupit Nero, Tacitus lib.
15. Appalium.
Sibenti.) hoc est, inquit Farnabius ca-
lens mero fundam carmina, & exprima

ingenia quiddecim simul poetarum.
Dabo tibi.) Componam versus non
minus gratos tuis quos de pascere Lesbiz
scripsit Catullus.

*In Paullam
mœcham. VIII.*

JAM ærea stupido non dices, Paulla, marito,
Ad mœchum quoties longius ire voles,
Cæsar in Albanum jussit me mane venire,
Cæsar Circejos. jam strophæ talis abit.
Penelope licet esse tibi sub principe Nerva:
Sed prohibet scabies ingeniumque vetus.
Infelix, quid ages? agram simulabis amicam?
Hærebit dominæ vir comes ipse suæ:
Ibit & ad fratrem tecum, matremque, patremque,
Quas igitur fraudes ingeniosa paras?
Dicer & iſtericam se forsitan alteram mœcha
In Sinuessano velle sedere lacu.
Quanto tu melius, quoties placet ire fututum,
Quæ verum mavis dicere, Paulla, viro.

INTERPRETATIO.

O Paulla, quoties voles longius ire ad
ad ulterum, jam sane non dices hebeti
viro, Cæsar imperavit mane me adire
Albanum, aut Circejos. Jam talis dolus
sublatuſ est. Potes esse Penelope sub prin-
cipe Nerva: sed impedit scabies, & natura
inveterata. Misera, quid facies? Fingere
ne agrotare amicam? Maritus ipse con-

trahitur suam dominam: atque adibit te-
cum fratrem, & patrem, & matrem.
Quos igitur dolos artificiosa moliris?
Forte alteram adultera dices, se iſtericam
velle sedere in lacu Sinuessano. Quanto
melius
o Paulla, quæ mavis proferre veritatem
marito.

N O T A.

Paulla.) de qua jam epig. 75. lib. 1.
Cæsar.) Domitianus, cujus jussu in Al-
banum, ubi quinquaginta celebrabantur,
epig. 1. lib. 4. ire te dicebat Paulla:
mœchæ autem Domitiano hoc prætexere
neguibat.

Circejos.) promontorium Latii.

Strophæ.) fallacia est, epig. 7. lib. 3.

Penelope.) cujus pudicitia a poetis ce-
lebrata est.

Scabies.) pruritus, & vetus tua libido.
Iſtericam.) Gallice qui a la jennisse.
Turnebus lib. 8. cap. 4. legit *hystericam*,
ut morbus vulvæ intelligatur, qui libi-
dine plerumque levatur. scilicet vulva.
Vide epig. 72. infra.

In Sinuessano.) cujus aquæ erant salu-
berrimæ. Plinius lib. 31. cap. 2.

Quæ verum mavis.) quæ mavis fateri
libidinem, quam dolosa excusatione uti.

IX.

*De statuæ Memoris
poetæ tragici. X.*

CLARUS fronde Vovis, Romani fama cothurni,
Spirat Apellæa redditor arte Memor.

INTERPRETATIO.

Memor insignis fronde Jovis, & decus Romani cothurni expte fuit ante Apelles
spiras.

NOTA.

De statua.) melius *de pictura*, cum
Apelles pictor fuit nobilissimus, non ve-
ro statuarius, epig. 83. lib. 7.

Clarus fronde Jovis.) hoc est ornatus
querna corona. Vide epig. 54. lib. 4.

Cothurni.) qui tragicorum proprius

fuit, epig. 20. lib. 3.

Spiras Apelles.) Alii *Apollinea*, ut
statuam Memoris, inquit Raderus, in
Apollinis templo inter aliorum poeta-
rum imagines collocatam intelligas.
Videat lector.

De Turno
poeta satyrico. XII.

CONTULIT ad satyras ingentia pectora Turnus.
Cur non ad Memoria carmina? frater erat.

INTERPRETATIO.

Turnus applicuit ingentia pectora ad satyras, cur non ad versus Memoris? Fra-
ter erat.

NOTA.

Turnus.) cujus meminit epig. 96. lib. 7. non retinet tragedias, ne fratris Me-
moris æmulus videretur.

Ad puerum suum,
veterum pocula esse revocanda. XII.

TOLLE puer calices, repidique tóseumata Nini,
Et mihi secura pocula tradé manu,
Trita patrum labris, & conspura ministro,
Antiquus mens restituitur honor.
Te potare decet gemma, qui Mentora frangis
In scaphrum mœchas, Sardanapale, tuæ.

INTERPRETATIO.

Serve, aufer calices, & tóseumata re-
pidi Nini, & manu tuam mihi tradé
pocula trita labris patrum, & conspu-
ministri, prout decet reddatur honor.

*O Sardanapale, meritis bibere in poculo
grammato, qui frangis Mentora ad con-
ficiendum scaphrum tua adhibet.*

NOTA.

Fortunatus.) Vide epig. 39. lib. 4.
Poeta intelligit vasa crystallina, quæ ex
Egypto Romam afferbantur.

Secura manu.) hoc est, pocula quæ
manibus lapsa non tangantur; vel quo-
rum tractorum parva sit jactura.

Trita patrum.) quibus uti sunt maio-
res.

Et conspura.) spurcata non reco-

modo & delicato, sed a rudi atque sim-
plici potare.

Qui Mentora.) hoc est: Tu, o Sarda-
napale (forte alludit ad Sardanapalum
illum regem effeminatum, de quo Dio-
dorus Siculus lib. 8.) qui frangis

Pocula Mentura nullo tarta manu,
ut dixit epig. 60. lib. 5. et Mentura ma-
tura conficiantur tarta mœchas, dignus es,
qui

qui bibas impuro illo poculo gemmis
ornato. Alii sic legunt,
Te potare docet gemma, qui Mentora
frangis?

In scaphio mæcha, Sardanapale, tue.
hoc est: Magis tibi convenit matula tuæ
mæchæ, in qua bibas, quam pocula
gemma quæ frangis.

In Zoilum
ignobilem. XIII.

JUS tibi natorum vel septim, Zoile, detur,
Dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

INTERPRETATIO.

O Zoile, obtineas jus vel septem liberorum, modo nullus tibi det genitorem, nullus
genitricem.

N O T A.

Jus tibi.) Non petebatur jus nisi trium liberorum, epig. 91. lib. 2. At, inquit
poeta, vel septem, vel plurium libero-
rum jus obtineat Zoilus, semper tamen
obscurus erit, & terræ filius.

Epitaphium Paridis
histrionis. XIV.

QUISQUIS Flaminiam teris viator,
Noli nobile præterire marmor.
Urbis deliciæ, salesque Nili,
Ars & gratia, lusus & voluptas,
Romani decus, & dolor theatri,
Atque omnes Veneres, Cupidinesque,
Hoc sunt condita, quo Paris, sepulcro.

INTERPRETATIO.

O Viator, quisquis ambulas per Flami-
niam, ne prætereas illustre marmor.
Deliciæ urbis, & sales Nili, ars & gratia,
jocus & voluptas, honor & mater Romani
theatri: atque omnes Veneres & Cupidi-
nes, sepulta sunt hoc tumulo, quo Paris.

N O T A.

Quisquis Flaminiam.) Vide epig. 28.
lib. 6. huic simile, & epig. 29. lib. 9.

Marmor. id est sepulcrum marmoreum.

Salesque Nili.) Egyptii nempe lepido
atque acuto ingenio valent.

Romani decus.) Plauti epitaphium apud
Gellium lib. 1. cap. 24. huic simile est.

Paris.) Suetonius in Domitiano cap. 3.
Deinde uxorem suam Domitiam, ex qua
in secundo suo consulatu filium tulerat,
Paridis histrionis amore deperditam repu-
diavit. Paridem vero interfici jussit Do-
mitianus, ut constat ex Dione in Domi-
tiano. Hujus Paridis meminit Juvenalis.

De colono
brevis. XV.

HEREDES nolite brevem sepelire colonum.
Nam terra est illi quantulumque gravis.

IN.

INTERPRETATIO.

O Heredes, nolite humare brevem colonum. Nam quantulacumque terra est gravis illi.

N O T E.

Supelire colonum:) qui cum sit brevis mula, sit sibi terra levis, de qua epig. staturæ, vel levissimæ terræ ferendæ non 89. lib. 1.
erit par: poeta autem ludit in hac for-

De Libro suo,
quem alijs nequiores esse dicit. XVI.

SUNT chartæ mihi, quas Catonis uxor,
SE quas horribiles legant Sabinæ.
Hic totus volo rideat libellus,
Et sit nequior omnibus libellis:
Qui vino madeat, nec erubescat
Pingui sordidus esse Cosmiano.
Ludat cum pueris, amet puellas:
Nec per circuitus loquatur illam
Ex qua nascimur omnium parentem;
Quam sanctus Numa mentulam vocabat.
Versus hos tamen esse tu memento
Saturnalicios Apollinaris.
Mores non habet hic meus libellus.

INTERPRETATIO.

Habeo libros, quos uxor Catonis, & quos evoluant inculta Sabina. Placet ut hic integer libellus rideat, & sit lascivior omnibus libellis: qui madeat vino, nec erubescat sordere pingui Cosmiano. Jocetur cum pueris, diligas puellas: nec per circuitus dicat illam parentem omnium, ex qua gignimur, quam sanctus Numa appellabat. Nihilominus, o Apollinaris, recordare hæc carmina esse Saturnalia: meus hic liber caret moribus.

N O T E.

Sunt mihi:) Alii mei libri possunt legi de quo epig. 88. lib. 1.
vel a gravissimis & castissimis Sabinis. *Saturnalicios.*) usos licentia Saturnali-
Cosmiano.) hoc est unguento Cosmi, bus permixta, epig. 2. supra.

Ad lectores
graves ut recedant. XVII.

QUI gravis es nimium, potes hinc jam lector abire
Quo libet, urbanæ scripsimus ista togæ.
Nam mea Lampascio lascivit pagina versu,
Et Tartessica concrepat æra manu.
O quoties rigida pulsabis pallia vena,
Sis gravior Curio, Fabricioque licet!
Tu quoque nequitias nostri, lususque libelli,
Uda puella leges: sis Patavina licet.

N n

Eru-

Erubuit, posuitque meum Lucretia librum:
Sed coram Bruto, Brute recede, leget.

I N T E R P R E T A T I O .

Q Lector qui nimis severus es, potes jam
hinc abire quo placet, scriptissimam
toga urbana: mea enim pagina lascivis
carmine Lampfacio, & pulsat ara manu

Hispana

Lucretia erubuit,
atque abiecit meum librum: at coram
Bruto, & Brute, recede, legetur.

N O T E .

Urbana toga.) Plebi, & levioribus per-
sonis.

Lampfacio.) Priapeus: Lampfacus urbs
est Myliæ, ubi Priapus colebatur. Ove-
lius ab aliquibus fuisse collocatam dicit
inter Parium & Priapum ad Hellepon-
tum. Ovidius:

Erte navicola, Lampfæ, rursus tuo.

Tartessiacæ.) Vide. epig. 27. lib. 7.

Concepit ara manu.) epig. 94. lib. 6.

Edere lascivos ad Bætica crumena
gestus, &c.

Sed coram Bruto.) Ipsa Lucretia, absente
Bruto viro gravissimo, leget meos libros.

Ad Sabinum,

non omnes suos versus esse lascivos. XVIII.

NON omnis nostri nocturna est pagina libri:
Invenies & quod mane, Sabine, legas.

I N T E R P R E T A T I O .

Lasciva non est omnis pagina nostri libri: O Sabine, reperies, & quod legas ma-
ne.

N O T E .

Nocturna.) petulans, atque impudica.

Invenies.) versus scilicet, quos etiam sobrius possis legere salva verecundia.

In Lupum

de prædolo sibi dato. XIX.

DONASTI, Lupe, rus sub urbe nobis:
Sed rus est mihi majus in fenestra.

Rus hoc dicere, rus potes vocare!

In quo ruta facit nemus Diana,

Argutæ regit æta quod cicada,

Quod formica die comedit uno,

Clausæ cui folium rosæ corona est;

In quo non magis invenitur herba,

Quam costi folium, piperis crudum:

In quo nec cucumis jacere rectus,

Nec serpens habitare ruta possit.

Erucam male pascit hortus unam,

Consumto moritur culex salicis,

Et talpa est mihi fossor, atque arator.

Non boletus hiare, non mariscæ

Ridere, aut violæ patere possunt.

Fines mus populatur, & colono

Tam-

Tamquam sus Calydonius timetur,
 Et sublata volantis ungue Procnus
 In nido seges est hirundinino,
 Et cum stet sine falce, mentulaque,
 Non est dimidio locus Priapo.
 Vix implet cochleam peracta messis,
 Et mustum nuce condimus picata,
 Errasti, Lupe, litera sed una.
 Nam quo tempore prædium dedisti,
 Mallem tu mihi prædium dedisses.

I N T E R P R E T A T I O.

O Lupe, mihi dedisti prædium subur-
 banum, sed habeo majus prædium in
 fenestra. Potesne hoc dicere prædium, pot-
 estne appellare prædium? In qua rura of-
 ficis nemus Dianæ, quod regitur a cano-
 ne eicade, quod comeditur a formica uno
 die, cui corona est folium rosa-clausa: in
 quo non magis herba reperitur quam fo-
 lium costi, aut piper arundinis; in quo nec
 cuiusvis possis pascere rectus, nec sarpens
 secura habitare. Hortus male pascit unam
 erucam, culex peris consumpro salicis, at-
 que habeo talpam fossorem, atque arato-

rem. Nec delectus biere, nec marisca rido-
 re, nec viola possunt explicari. Mus vastat
 fines, & colonus metuit illum veluti aprum
 Calydonium, & seges sublata ungue ve-
 lantis Procnæ panitur in nido hirundinis.
 Et locus dæst dimidio Priapo, quatenus
 stet sine falce.

Messis absoluta vix implet cochleam, &
 condimus mustum nuce picata, O Lupe,
 errasti sed una litera. Quo enim tempore
 donasti prædium, mallem tu mihi donas-
 ses prædium.

N O T E.

Majus in fenestra.) Sic prædium sibi
 a Lupo datum per varias comparationes
 valde extenuat poeta.

Rura.) herbæ genus, Gallice *de la rue*:
 nemora vero Dianæ sacra fuisse sapius
 dictum.

Quam costi folium.) Radix est peregrina
 eximio odore, Plinius lib. 12. cap. 12. Piper
 arundinis dixit, hoc est acre, vel nondum
 maturum.

Marisca.) Ficus sunt insipida: alias
 marisca ulceris genus est.

Sus Calydonius.) de quo epig. 15. lib.
 Spect.

Procnus.) quæ fuit in hirundinem mu-
 tata, cujus historia satis nota: hoc est,
 tota seges mei prædii vix sufficit confi-
 ciendo uni hirundinis nido.

Nuce picata.) Resina nempe & pice
 oblinebantur vasa, quibus vinum conde-
 batur, ne spiritus vini subtiliores eva-
 nelcerent.

Mallem tu.) hoc est, litera una mutata
 mallem prædium quam prædium.

XX.

XXI.

XXII.

XXIII.

XXIV.

Ad Lebulum,

a quo deprecatur officium clientis, propter studium
 epigrammatum. XXV.

DUM te prosequor, & domum redeo;
 Aurem dum tibi præsto garrienti,

N n 2

Et

Et quidquid loqueris, facisque, laudo,
 Quot versus poterant, Labulle, nasci?
 Hoc damnum tibi non videtur esse,
 Si quod Roma legit, requirit hospes,
 Non deridet eques, tenet senator,
 Laudat caussidicus, poeta carpit,
 Propter te perit. hoc, Labulle, verum est?
 Hoc quisquam ferat, ut tibi tuorum
 Sit major numerus togatorum,
 Librorum mihi sit minor meorum?
 Triginta prope jam diebus una est
 Nobis pagina vix peracta: sic est,
 Cum cœnare domi non vult poeta.

I N T E R P R E T A T I O.

O Labulle, dum te comitor & reduco domum, dum accommodo autem tibi garrienti, & laudo omnia tua dicta & facta, quot carmina poterant componi? Tu non existimas hoc esse damnum, si propter te perit, quod legit Roma, requirit hospes, non deridet eques, tenet senator, probat caussidicus, arguit poeta. O Labulle, hocne æquum est? Quisquamne patiatur hoc, ut habeas majorem numerum tuorum togatorum, ego vero habeans minorem meorum librorum? Jam certe triginta diebus vix absolvi unam paginam: sic fit, cum poeta non vult cœnare domi.

N O T E.

Poeta carpit.) poetæ enim, invidet poeta.
 Hoc verum est.) an æquum est. Sic
 Horatius:

An quodcumque facit Mæcenas, te

quoque verum est
 Tanto dissimilem, &c.

Sic est.) ut negligentur studia, dum
 tecum cœnare cupio.

XXVI.

XXVII.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

In Cæcilium,

qui convivis apponebat cibos confectos ex unis cucurbitis.

XXXII.

ATREUS Cæcilium cucurbitarum

Sic illas quasi filios Thyestæ

In partes lacerat, secaturque mille.

Gustu protinus has edes in ipso,

Has prima feret, alterave cœna,

Has cœna tibi tertia reponet.

Hinc seras epidipnidas parabit,

Hinc pistor fatuas facit placentas,

Hinc & multiplices struit tabellas,

Et notas caryotidas theatris:

Hinc

Hinc exit varium coco minutal,
 Ut lentem positam fabamque credas,
 Boleros imitatur, & botellos,
 Et caudam cybii brevesque mēnas:
 Hinc cellarius experitur artes.
 Ut condat vario vaser sapore
 In rutæ folium capellianæ.
 Sic implet gabatas, paropsidasque,
 Et leves scutulas, cavaſque lances.
 Hec lautum vocat, hoc putat venustum,
 Unum ponere ferculis tot assem.

INTERPRETATIO.

Cælius Atreus cucurbitarum sic dilan-
 nat, & secas illas in mille partes,
 quasi filios Thyeſta: statim comedes has
 in ipſo guſtu, prima aut ſecunda cœna fe-
 ret has, tertia cœna tibi reponet illas. Ex
 his inſtruet ſeras epidipnidas, ex his pi-
 ſtor conficit inſuſas placentas, ex his pa-
 rat multiplices tabellas, & caryosidas no-
 tas ſheattris; ex his cocus conficit minu-

tal varium, ut putoſ lentem poſitam, &
 fabam, imitatur boleros & botellos, &
 caudam cybii & breves mēnas: ex his
 promus experitur artes, ut callidus vario
 ſapore condat in folium rutæ capelliana.
 Sic implet gabatas, & paropſidas, & le-
 ves ſcutulas, & cavaſ lances. Hoc appel-
 lat lautum, hoc credit venuſtum, impen-
 dere unum aſſem in tot ſercula.

N O T A.

Atreus.) hoc eſt, qui diſſecat cucur-
 bitas, veluti Atreus filios fratris ſui Thye-
 ſta. Seneca in Thyeſt.

Guſtu promus in ipſo.) hoc eſt, in
 cœnæ exordio, epig. 31. lib. 10. in ſe-
 cunda pariter & tertia menſa apponeban-
 tur cucurbitæ.

Epidipnidas.) Bellaria intellige, quæ
 in ſecundis menſis apponebantur, a ver-
 bo *ἐπιδύπνιον*, id eſt, ſecundam cœnam
 perago.

Tabellas. hoc eſt quadras de placenta,
 ut dixit epig. 76. lib. 3.

*Nec te liba juvant, nec ſocla qua-
 dra placenta.*

Caryosidas.) quæ ſunt baccæ palma-
 rum, epig. 33. lib. 8.

Minutal.) Cibus erat ex variis rebus
 minutim conciuſ factus.

Ut lentem.) hoc eſt, ut pulſtem exi-
 ſtimes conſectam ex lenta & faba.

Botellos.) genus nempe farciminis, de
 quo epig. 79. lib. 3. ubi & de cybio pi-
 ſce dictum.

Mēnas.) piſciculos de quibus Plinius
 lib. 32. cap. 7.

In rutæ folium.) id eſt inſtar folii ru-
 tæ capellianæ ſic denominatæ vel a capil-
 lorum multitudine, vel a capris ſylveſtri-
 bus quæ illam depaſcunt. Legunt alii,

In rutæ folium capelliana,
 male.

Gabatas paropſidasque.) Lances ſunt
 varii generis.

In Neſtorem
 egenum. XXXIII.

NEC toga, nec focus eſt, nec tritus cimice lectus,
 Nec tibi de bibula ſarta palude reges:
 Nec puer, aut ſenior, nulla eſt ancilla, nec infans,
 Nec ſera, nec clavis, nec cānis, atque calix.
 Tu ramen affectas Neſtor dici, atque videri
 Pauper, & in populo quæris habere locum.
 Mentiris vanoque tibi blandiris honore.
 Non eſt paupertas, Neſtor, habere nihil.

INTERPRETATIO.

Nec habes togam, nec focum, non ta-
bile tritum cimice, nec tegetem con-
fectam ex herba udae paludis. Nec habes
puerum aut seniore, nec ancillam, nec
infantem, nec seram, nec clavem, nec

patrum, nec posulam. Mitidennus, o Ne-
stor, si afflatus dies & videri pauper, &
queris habere locum in populo. Menziris,
& tibi blandiris tanto dolore. O Nestor,
non est pauperum habere nihil.

N O T A.

Teges.) Gallie natte.
Nec sera.) Sensus est: Nec habes ser-
uum atriensem, nec canem, qui ianua
custodiat.

Tu samen.) epig. 19. lib. 8.

Pauper videri vult Cinna, & est
pauper.

Non est pauperum.) sed mens mendici-
tatis; pauperes enim non sunt qui nihil
omnino habent, sed mendici appollendi.

De Prasino

videre sui Nero faverat. XXXIV.

SÆPIUS ad palmam Præsius post facta Neronis
Pervenit, & victor præmia plura refert.
I nunc liver edux, dis eo cecidisse Neronis
Vixit aemulum, non Nero, sed Præsius.

INTERPRETATIO.

Post mortem Neronis Præsius sepe re-
fert palmam, & victor reportat plu-
ra præmia: I nunc, invictus edux, vixit

cessisse Neroni: vixit aemulum, non Nero,
sed Præsius.

N O T A.

Præsius.) De aurigarum factionibus
dictum epig. 48. lib. 6. Nero faverat
Præsiæ, cuius victoriam sæpius reporta-
tam favori tribuebant invidi: ac uti vin-

ceret etiam mortuo Nerone, Præsiæ,
sui factionem Præsiæ merito vicisse
concludit poeta.

De Apro,

cujus tenebricosam domum irridet. XXXV.

ADES emit Aper, sed quas nec noctua vellet
Esse suas, adeo nigra, vetusque casa est.
Vicinus illi nitidus Maro possidet hortos.
Cœnabit belle, non habitabit Aper.

INTERPRETATIO.

Aper emit domum, sed quam nec esse
suam vellet bubo, adeo atram &
verus tugurium est. Maro nitidus possidet

hortos vicinus illi. Aper cœnabit belle,
non habitabit belle.

N O T A.

Aedes emit.) Optimo quidem consilio, ut nempe sæpius ad cœnam invitaretur
a nitido & lauto Marone suo vicino.

Ad Fabullum,

solum esse se, dum cœnaret cum ignotis. XXXVI.

IGNOTOS mihi cum vocas vocatus a te,
Quare non ventum vocatus a te,

Miraris,

EPIGRAMMA TUM LIBER VI. 559

Miraris, quæterisque, litigasque.
Solum cæno, Fabulle, nos libenter.

INTERPRETATIO.

Cum invites trecentos ignotos mihi, mihi non eam invitatus a te. O Fabulle, non raris, & quæteris, & litigas, cum libenter cæno solus.

N O T A.

Solum cæno.) Cum ignotis enim sibi videbatur cæno solus.

De Cæno Breve

præter spem vitæ restituto. XXXVII.

CAIUS hanc lucem gemma mihi Julius alba
Signat, io votis redditus ecce meis.

Desperasse iurat, veluti jam rapta senectus

Fila; minus gaudent, qui timere nihil.

Hypnæ, quid exspectas piger? immortale Palernum

Funde, senem poscunt talia vota cadum.

Quincunces & sex cyathos, bessemque bibamus,

Caius ut fiat Julius, & Proculus.

INTERPRETATIO.

IO en Caius Julius restitutus meis votis notat mihi hunc diem gemma candida. Jucundum est desperasse, tanquam jam rapta fuissent fila Parcarum, minus laetantur, qui nihil metuerunt. O segnis

Hypnæ, quid moraris? funde immortale Palernum, cætu rarus detur huiusmodi votis. Rogare quincunces, & sex cyathos, & bessem, ut fiat Caius Julius, & Proculus.

N O T A.

Gemma alba.) De hac formula dictum epig. 45. lib. 8. Hujus vero Proculi mentionem fecit poeta, epig. 71. lib. 1. Desperasse.) Nam Proculi.

Quincunces.) De hoc habendi more dictum epig. 72. lib. 1. Bessem sex cyathis, sepem Justina habetur.

In Zoilem

saporibus. XXXVIII.

ZOILE quid tota gemmam præcingere libra
Te juvat, & miserum perdere sardonicha?

Annulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus;

Non eadem digitis pendere conveniat.

INTERPRETATIO.

O Zoile, quid te juvat circumdare gemmam integram libras auri, & perdere miserum sardonicha? paulo ante iste

annulus circumdatus tuis cruribus, non eadem pendere ante sunt digitis,

N O T A.

Quid tota gemmam.) Juvenalis sat. 7. Et lavabitur in Crispinum: Ventilet æstivum digitis sudoribus aurum.

Nec sufferre queat majoris pondere gemma. Et annulus.) hoc est, occultare nimio auro,

Annulus iste.) Vide epig. 29. lib. 3.
Has cum gemina compede dedicat
catenas,
Sacurne, tibi Zoilus, annulos priores.

Nam ex servo factus erat eques Zoilus,
 cujus cruribus magis quam digitis con-
 veniebant annuli; sive *anuli*, ut scribe-
 bant veteres.

De mulione

furdo. XXXIX.

MULIO viginti venit modo millibus, Aule.
 Miraris pretium tam grave? furdus erat.

INTERPRETATIO.

PAULO ante mulio venditus est viginti millibus, Aule: an miraris mercedem tam ingentem? exq. furdus.

N O T E.

Surdus erat.) Atque ita delator esse quid dixisset; nec de criminibus sui do-
 nequibat, si forte ejus dominus liberior mini a quoquam interrogandus erat.

In Charidemum

libertum, a quo adhuc objurgabatur jam adustus. XL.

CUNARUM fueras motor, Charideme, mearum,
 Et pueri custos, assiduusque comes.

Jam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba,

Et queritur labris puncta puella meis.

Sed tibi non crevi: te noster villicus horret:

Te dispensator, te domus ipsa pavet.

Ludere nec nobis, nec tu permittis amare:

Nil mihi vis, & vis cuncta licere tibi.

Corripis, observas, quereris, suspiria ducis,

Et vix a ferulis abstinet ira manum.

Si Tyrios sumsi cultus, unxive capillos:

Exclamas, Numquam fecerat ista pater.

Et numeras nostros adstricta fronte tricentes,

Tamquam de cella sitendus ille tua.

Define: non possum libertum ferre Catonem.

Esse visum jam me dicet amica tibi.

INTERPRETATIO.

OCharideme, fueras motor mearum cu-
 narum, & custos pueri, atque assiduus comes. Jam sudaria nigrescunt tonsa mea barba, & puella puncta meis labris queritur: ac non adolevi tuo judicio: noster villicus horret te, dispensator, domus ipsa timet te. Nec tu permittis nobis jocari, nec amare: nihil vis mihi,

& vis omnia licere tibi. Reprehendis & observas, queris, suspiras, & iracundia tua vix cohibet manum a ferulis. Si sumpsi Tyrios cultus, aut unxi comas: exclamas, Numquam genitor fecerat ista. & contracta fronte numeras nostros tricentes, veluti ille cadus sit de tua cella. Cessa: nequeo pati libertum Catonem.

N O T E.

Motor.) hoc est, mihi infanti cunas movisti. Alii *manitor*, minus bene.

Sudaria.) Lintex quæ barbam tonsam excipiunt.

Sed

Sed tibi non crevi.) Sed nondum adolevisse me existimas, & me ut impuberem redarguis.
Si Tyrios.) Vestes purpureas intellege.

Et numeras.) Sensus est: Numeras quot hauriam cyathos.
Catenem.) hoc est, libertum tolerare nequeo, qui Catenem, seu censorem se gerat.

XLI.

De Amynta,

cujus casu monet Lydum ne arbores conscendat. XLII.

INDULGET pecori nimium dum pastor Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaque gregis:
Cedentes oneri ramos, sylvamque fluentem.
Vixit, concussas ipse secutus opes.
Triste nemus diræ vexuit superesse rapinæ,
Damnavitque rogis noxia ligna pater.
Pingues, Lygde, sues habeat vicinus Iolas:
Te satis est nobis annumerare pecus.

INTERPRETATIO.

Dum pastor Amyntas nimis curat pecus, & latatur fama, & pinguedine gregis; superavit ramos impares oneri, atque arborem fatiscensem ipse secutus opes excussas. Pater prohibuit nemus

histe superesse crudeli casui, & damnavit noxia ligna rogis Amyntæ. O Lygde, vicinus Iolas habeat pingues sues: nobis sufficit a te numerari pecus.

N O T A.

Et gaudet fama.) hoc est, inquit Far-nabius, dum laudem querit ex pinguib; factis suis. *Luxuria* hic significat pinguedinem.

Cedentes.) Sensus est: Amyntas conscendit quorum glandibus onustam, & incurvatam, cujus ramis fatiscentibus, & cedentibus oneri, nec tamen fractis cecedit Amyntas; atque excussas opes,

hoc est glandes, secutus perit.

Diræ rapinæ.) Amyntæ scilicet sui filii, in cujus rogo arborem patulam nempe excussam conbuit.

Pingues.) Sensus est: O Lygde, ne invidas alieno pecori, nec nostrum nimis eures, sed tace tibi a simili casu; sufficit enim te nullum ex suis nostris amittere.

In Cæciliaum,

carmen egregium sine egrogio argumento fieri non posse. XLIII.

VIVIDA cum poscas epigrammata, mortua ponis.
Lemmata, quid fieri, Cæciliane, potest?
Mella jubes Hyblæa tibi, vel Hymettia nasci,
Et thyma Cæcropiæ Corsica ponis api?

INTERPRETATIO.

O Cæciliane, cum requiras vegeta epigrammata, probes mortua argumnta, quid potest fieri? Visac tibi nasci mel-

la Hyblæa, aut Hymettia, cum apponit thyma Corsica api Attica?

Phyllis.) hoc est nobilia & præfata.
Mortua.) villa atque abjecta.
Hyblæa.) Vide epig. 46. lib. 2. &
 epig. 87. lib. 7.

Es thyma Corsica,) amara scilicet, ex
 quibus vel apes fœtore mel doctæ confi-
 cere nequeant. Sic se api, argumentum
 vero flori comparat poeta.

XLIV.

Ad senem orbem.

ne credat captatorem verum esse tibi amicum. XLV.

ORBUS es; & iocuples, & Bruto confide natus,
 Esse tibi veras credis amicitias?
 Sunt veræ; sed quas juvenis, quæ pauper habebas.
 Qui novus est, mortem diligit ille tuam.

INTERPRETATIO.

Orbus es & dives, & natus Bruto atque inops: qui verus & amicus, ille
 consulo, an putas te habere veros ami- amat tuum interitum.
 cos? Sunt veri, sed quas habebas juvenis

N O T E.

Bruto confido.) hoc est, detestor: Bruto.) atque ita insidiatur tui id-
 Brutus exactis regibus primus consul fuit. reditari.

XLVI.

XLVII.

XLVIII.

In Silium Italium. XLIX.

SILIUS hoc magni celebrat monumenta Maronis,
 Jura ferendi qui Ciceronis habet.
 Heredem, dominumque, sui tumulique, Larisque
 Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

INTERPRETATIO.

Silius qui possidet villam elegantis & alium heredem, & dominum sui sepulcri
 Maronis. Nec Maro, nec Cicero iugiter

N O T E.

Silius.) De quo epig. 62. lib. 7. Vir- emir, teste Blinio lib. 31. cap. 1.
 gili sepulcrum in agro Neapolitano as- Non alium,) fuit enim orator, &
 idue coluit Silius, & Ciceronis villam poeta.

In Phyllida

semper aliquid potentem. L.

NULLA est hora tibi qua non me, Phylli, luxem
 Despolies: tanta calliditate rapis.

Nunc

EPIGRAMMATUM LIBER XI. 563

Nunc plorat speculo fallax ancilla relicto:
 Gemma vel a digito, vel cadit aure lapis.
 Nunc furtiva lucri fieri bombycina possunt:
 Proferatur Cosmi nunc mihi siccus onyx.
 Amphora nunc petitur nigri cariosa Falerni,
 Expier ut somnos garrula saga tuos.
 Nunc ut emam grandemve lupum, nullamve bisibrem,
 Indixit cenam dives amica tibi.
 Sit pudor, & tandem veri respectus & æqui.
 Nil tibi, Phylli, nego: nil mihi, Phylli, nega.

INTERPRETATIO.

O Phylli, nullam pretiis hordis, quæ non spoliis me perditurus amicum, tam callide rapis. Dum frangit ancilla flet speculo attrito, vel gemma decidit a digito, vel lapis ab aure. Nunc bombycina furtiva possunt lucri arduo. Nunc siccus onyx Cosmi ostenditur mihi. Nunc poscitur amphora cariosa nigri Fa-

lerni, ut saga somnos petens uno somno. Nunc ut emam aut grandemve lupum, aut nullamve bisibrem, dives amica induxit se ad tuam cenam. Tandem habeas veracitatem. Et rationem veri, & æqui: O Phylli, nihil tibi nego.

N O T A.

Speculo relicto.) hoc est, amisso, vel attrito; res enim relicta, ut ait Domitius, consumptæ dicuntur.

Vel lapis.) Pretiosus nempe.

Nunc furtiva.) Sericeæ vestes furtivæ, ait ancilla, tam vili pretio tui possunt, ut lucrifieri videantur.

Siccus onyx.) Pyxidem intellige, quam

Cosmi unguentis impleri possunt Phylli. De Cosmo regimus, epig. 82. lib. 1. & epig. 81. lib. 2.

Causa.) Vinum vetus petitur.

Expier.) Vide epig. 51. lib. 1.

Jam pro ut facis sed & hoc videmus venit.

Exorat nosces, dum mihi saga tuas.

De Silio.

cudore Virgiliæ, Ll.

JAM prope desertos ciperes, & sancta Maronis
 Nomina qui coleret pauper, & unus erat.
 Silius Arpino tandem succurrit agello,
 Silius & vatum non minus ipse tulit.

INTERPRETATIO.

Jam pauper, & solus erat, qui veneretur cineres fere derelictos, & sancta nomina Maronis. Tandem Silius sub-

venit agello Arpino, atque ager ille non minus foris potest.

N O T A.

Jam prope desertos.) Idem argumentum ac epig. 49. supra. De Virgiliano prædio apud Arpinates a Silio empto: non fuit tumulus Virgiliæ Arpina, sed duobus millibus passuum ab urbe Neapoli, ut Sævius, & ex Servio Leancer

decet in Campania, ubi faretur nesciri hodie certum tumuli Virgiliani locum. Cineres ergo hic non tantum Virgiliæ interpretate, ut mens est Martialis, cum subiungit nomina Maronis: ita Raderus. Silius Arpino.) Prope Arpinum possederat.

derat hunc agellum Virgilius, quem emerat Silius, ut ejus memoriam illic celebraret. Legunt alii,

Si lius optate succurrere censuit umbra.

Alii,

Silius Andino tandem succurrit agello.

Andes vero Maronis patria, Lombardiae

transpadanae vicus, Mantuani territorii. Judicet lector.

Non minus.) Ille non minus servit domino vari, nempe Silio, quam antea Virgilio. Lipsius lib. 1. epist. 5. legit,

Et vatem non minus ipso colio.

Quae lectio videtur melior.

LII.

Ad Julium Cerealem,

quem invitat ad cenam. LIII.

COENABIS belle, Juli Cerealis, apud me:

Conditio est melior, si tibi nulla, veni.

Octavam poteris fervare, lavabimur una:

Scis quam sint Stephani balnea juncta mihi.

Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo

Utilis & porris fila refecta suis.

Mox vetus, & tenui major cordyla lacerto;

Sed quam tum ruræ frondibus ova tegant.

Altera non deerunt tenui versata favilla,

Et Velabrensi massa recocta foco.

Et quæ Picenum senserunt frigus olivæ,

Hæc satis in gustu: cetera nosse cupis?

Mentiar ut venias, pisces, conchylia, sumen,

Et cortis saturas, atque paludis aves;

Quæ nec Stella solet rara nisi ponere cœna.

Plus ego polliceor; nil recitabo tibi.

Ipsæ tuos nobis relegas licet usque Gigantas,

Rura vel æterno proxima Virgilio.

INTERPRETATIO.

O Juli Cerealis, bene cenabis apud me: si nullam habes conditionem meliorem, accede. Poteris observare horam octavam; lavabimur simul: novisti, quam vicina sint mihi balnea Stephani. Prima tibi apponetur lactuca idonea solvendo ventri, & fila refecta ex suis porris; mox vetus cordyla, & major tenui lacerto; sed quam operiunt ova cum foliis rutæ. Altera ova non deficiens versata tenuis-

villa; & massa recocta foco Velabrensi. Et olivæ quæ expertæ sunt frigus Picenum. Hæc sufficiant in gustu. Visne scire cetera? ut venias mentiar pisces, conchylia, sumen, & pingues aves cortis, & paludis: quæ nec apponere solet Stella nisi rara cœna. Plus ego promissa, nihil recitabo tibi. Licet vero ut ipsæ semper relegas tuos Gigantas, & rura proxima vel immortalis Virgilio.

N O T A.

Juli Cerealis.) Qui fuit poeta illustris, de quo Plinius junior lib. 2. epist. 19. Vide epig. 8. lib. 4.

Stephani.) Cujus mentionem fecit Suetonius in Domit. nescio an sit idem.

Lactuca.) De lactucis & porris epig. 47. lib. 3.

Cordyla.) De hoc genere pilcis epig. 2. lib. 3. & epig. 1. lib. 13.

Sed quam.) epig. 8. lib. 10.

Sella

Secta coronabunt rucatos ova lacertos.
Tenni versata.) Sorbilia ova intellige . Sic Ovid. 8. Metam.

Ovaque non acri leviter versata favilla.

Et Velabrensi.) Caseum Velabrensem interpretare foco & fumo induratum, epig. 32. lib. 13. Velabrum vero regio erat urbis Romæ. *Massa recocta.*) Gruterus ex Palatino codice legit *Massa coacta.*

Et que Picenum) epig. 44. lib. 1.

Hec satis in gustu.) hoc est, in exordio cœnæ, epig. 32. supra. Sensus est,

inquit Raderus, caput cœnæ lautius apponam verbis. In lautioribus conviviis locum præcipuum habebant pisces, ut fusc explicat Heraldus. *Conchyliæ* sunt ostrea, *Sumen* autem papilla suis effortæ, epig. 44. lib. 13.

Que nec Stella.) De quo epig. 8. lib. 1.

Nil recitabo.) Vide epig. 79. lib. 5. Horat.

Indoctum, doctumque fugat recitator acerbus.

Gigantas.) hoc est, poema de Gigantibus, & de agricultura non inferior Georgicis Virgilii.

De Claudia Rufina
 nata in Britannia. LIV.

CLAUDIA cæruleis cum sit Rufina Britannis
 Edita, cur Latine pectora plebis habet!
 Quale decus formæ! Romanam credere matres
 Italides possunt, Atthides esse suam.
 Di bene, quod sancto peperit secunda marito,
 Quot sperat generos, quorque puella nurus!
 Sic placeat superis, ut conjuge gaudeat uno,
 Et semper natis gaudeat illa tribus.

INTERPRETATIO.

CUm Claudia Rufina sit nata a cæruleis Britannis, qua ratione habet mores gentis Romana? quale ornamentum formæ? matres Romanae & Atticae possunt sibi vendicare illam. O factum bene, quod

secunda peperit sancto marito. Quot generos expectat, & quot nurus illa mater! Sic placeat diis, ut letetur uno marito, & illa semper habeat jus trium liberorum.

N O T A.

Claudia.) Eadem forte de qua epig. 13. lib. 4.

Cæruleis Britannis.) Quod se glasto colorabant, vel quod cærulei dicuntur insulares, ut ait Domitius, Vide epig. 99. lib. 14. Cur.) Alii quam.

Italides.) vel propter linguam Latinam & Græcam, quam callebat, ut Domitius, vel propter formæ elegantiam,

ut censet Raderus. Atthis vero, a qua Atthides dicuntur, fuit una Cranai regis Atheniensium filia, a qua regio Attica denominata est.

Quot.) Illa scilicet juvenis uxor spectatura est plures generos suis filiabus, & plures nurus suis filiis. Alii quod.

Gaudet illa tribus.) De jure trium liberorum dictum epig. 92. lib. 2.

In Zoilum
 furem. LV.

UNGUENTA, & casias, & olentem funera myrrham,
 Thuraque de medio semicremata rogo,
 Et quæ de Strygio rapuisti cinnama lecto,
 Improbe de turpi, Zoile, redde sinu.

A pedi-

A pedibus didicere manus peccare protervæ.
Non miror furem, qui fugitivus erat.

I N T E R P R E T A T I O.

O Zoile nequam, resiste de turpi sinu
unguenta, & casias, & myrrham
olentem funera, & thura semicremata ex
media pyra, & cinnama qua abstulisti
ex lecto Strygo. Manus prestantes peccare
didicerunt a pedibus: non miror Zoitum
furem, qui erat fugitivus.

N O T E.

Unguenta & casias.) Munera nectipe,
quæ regis imponi solebant, epig. 97. lib.
10. Stigius vero lectus feretrum est, quod
violasse, summum scelus habitum est.
A pedibus.) Servus enim fugitivus

fuerat Zoitus, atque ita fugiens a domi-
no, jam se ipsum isti fureipuerat: pedum
ergo exemplum secutus sunt manus. De
Zoito sæpius dictum.

Ad Urbicum,

ut improbum captatorem Lupum fallat. LVI.

HORTATUR fieri quod te Lupus, Urbice, patrem,
Ne credas, nihil est quod minus ille velit.
Ars est captandi, quod nolis velle videri:
Ne facias optat, quod rogat, ut facias.
Dicat prægnantem tua se Cosconia tantum:
Pallidior fiet jam pariente Lupus.
At tu consilio videaris ut usus amici,
Si morere, ut factum te putet esse patrem.

I N T E R P R E T A T I O.

O Urbice, ne credas quod Lupus impel-
lis te fieri genitorem, nihil est quod
ille minus cupiat. Ars est captandi velle
videri quod nolis: cupis ne agas, quod
erat ut agas. Cosconia tua dumsaxat præ-

dicat se prægnantem: Lupus fiet pallidus
jam pariente. At ut tu videaris secutus
consilium amici, sic occumbe, ut ille cre-
das te factum genitorem.

N O T E.

Fieri patrem.) Nempe adoptando fi-
lium, vel potius generando, cui relin-
quis tua bona.

Tua Cosconia.) uxor tua.
Ut faciam.) hoc est morere facto testa-
mento, in quo captatori nihil relinquitur.

In Chæremone,

qui non ex animi constantia, sed ex inopia laudabat
mortem. LVII.

QUOD nimium laudas, Chæremone Stoice, mortem,
Vis animum mirer, suspiciamque tuum.
Hanc tibi virtutem fracta facit urceus ansa,
Et tristis nullo qui repet igne focus.
Et reges & ceteros, & nudi sponda grabati,
Et brevis, atque eadem nocte dieque, toga.

O quam

O quam magnus homo es, qui face rubentis aceti,
Et stipula, & nigro pane carere potes!
Lingonicis agedum tumeat tibi cuscita lanis,
Constringatque tuos purpura texta toros:
Dormiat & tecum, qui cum modo Cæcuba miscet,
Convivas roseo corserat ore puer:
O quam tu cupias ter vivere Nestoris annos,
Et nihil ex ulla perdere luce voles!
Rebus in angustiis facile est contemnere vitam.
Fortiter ille facit qui miser esse potest.

INTERPRETATIO.

O Cberamon Stoice, quod nimium com-
mendas mortem, vis ut mirer aui mum-
tuum, & venerer. Urceus fracta ansa tibi
conciliat hanc virtutem, & focus massas
qui nullo igne tepet, & teges, & rimex,
& sponda nudi grabati, & brevis toga,
atque eadem die ac nocte. O quam magnus
es homo, qui vales privare te face rubentis
aceti, & stipula, & nigro pane! Agedum

habeas culcitram tumentem lanis Ling-
onicis, & purpura texta arctet tuos lectos.

O quam tu optes ter agere annos! Nesto-
vis, & nihil amittere voles ex ullo die!
Facile est spernere vitam in rebus angu-
stis. Ille agit fortiter, qui potest pati mi-
seriam.

N O T A.

Et teges & .) Epig. 33. supra.
Nec toga, nec focus est, nec stratus vi-
mice lectus.
Et nudi sponda .) epig. 93. lib. 1.
O quam .) per ironiam.
Lingonicis .) Vide epig. 159. lib. 14.
cujus lemma est *romentum Lingonicum*.
Turnebus lib. 8. cap. 4. legit *Leuconicis*:

romenta enim Leuconica sic existimat
dicta a Leuconico loco. Alii existimant
lanas sic dictas a candoris præstantia.
Vide etiam epig. 54. lib. 1.
Purpurea texta.) Alii *peras*. De Nestore
superius jam diximus.
Qui miser esse potest .) hoc est, qui
agere fert paupertatem.

Ad Severum

virum eruditum. LVIII.

MIRARIS docto quod carmina mitto Severo,
Ad cenam quod te, docte Severe, vocem.
Juppiter ambrosia satur est, & nectare vivit;
Nos tamen exta Jovi, thura, merumque damus.
Omnia cum tibi sint dono concessa deorum.
Si quod habes non vis, ergo quid accipies?

INTERPRETATIO.

O Erudite Severe, miraris quod mittam
versus erudito Severo, & quod te in-
vitem ad cenam. Juppiter satur est am-
brosia, & vivit nectare. Deditamur nos

offerimus Jovi exta, thura, & vinum.
Cum dii tibi concesserint omnia, si ve-
sas quod habes, ergo quid accipies?

N O T A.

Miraris docto .) Vide epig. 27. lib. 9.
Juppiter ambrosia .) dona tamen nostra
non respuit.

Si quod habes .) Si ea daremus tantum
quibus indiges, tibi omnium rerum copia
abundanti nihil quicquam dare possemus.
LIX.

LIX.

De Charino

paupere quidem, sed opes ostentante. LX:

SENOS Charinus omnibus digitis gerit,
 Nec nocte ponit annulos.
 Nec cum lavatur. causa quæ sit, quaeritis?
 Dactylothecam non habet.

I N T E R P R E T A T I O .

Omnibus digitis Charinus gestat senos annulos. An rogatis causam? Non habet dactylothecam.

N O T A .

Dactylothecam.) Repositorium nempe quos ad certos tantum dies conducebat in quo reponuntur & servantur annuli, Charinus. Alii *dactylothecam*.

LXI.

LXII.

LXIII.

LXIV.

LXV.

In Justinum,

de convivio ejus natalicio. LXVI.

SEXCENTI cœnant a te, Justine, vocati
 Lucis ad officium, quæ tibi prima fuit:
 Inter quos, memini, non ultimus esse solebam;
 Nec locus hic nobis invidiosus erat.
 Postera sed festæ reddis sollemnia mensæ:
 Sexcentis hodie, cras mihi natus eris.

I N T E R P R E T A T I O .

O Justine, sexcenti cœnant a te invitati ad solennitatem diei, quo natus es: inter quos, memini, solebam non esse ultimus: nec locus hic nobis pariebat invidiam, Sed reddis solennes reliquias mensæ festæ: hodie natus eris sexcentis, cras vero mihi.

N O T A .

Lucis ad officium.) hoc est ad natalicium tuum convivium. *Officium* verbum est hic omnino proprium, quod tamen interpretatus sum intelligentiæ causa. Juvenalis sat. 2. v. 134.

Quæ causa officii? &c.

Nec locus hic.) quia non primarius quidem, sed nec erat ultimus.

Postera sollemnia.) hoc est convivii reliquias, ad quas scilicet me invitas.

Sexcentis hodie.) Sic explicant interpretes, A te invitati hodie ad te mittant munera natalicia, ego vero cras mittam: hoc est, numquam mittam. Sed lubentius ego cum Grutero simpliciter interpreter, quod poeta malit se postero die ad reliquias convivii invitari, quam ipso natali die propter nimiam convivarum turbam.

In Vacerram,
quem malis suis artibus non locupletatum miratur.
LXVII.

ET delator es, & calumniator:
Et fraudator es, & negotiator:
Et fellator es, & lanista. miror
Quare non habeas, Vacerra, nummos.

INTERPRETATIO.

ET delator es, & calumniator: & frau- & lanista: miror, o Vacerra, quare non
dator, & mercator: . . . habeas nummos.

N O T A.

Lanista.) De quo epig. 82. lib. 6.

In Maronem,

cujus hereditatem expectabat. LXVIII.
NIL mihi das vivus: dicis post fata daturum.
Si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam.

INTERPRETATIO.

Vivus nihil mihi donas, dicis te donaturum post mortem; si non es demens, o Maro,
tenes quid expectam.

N O T A.

Quid cupiam.) nempe tuam mortem, ut consequar quod mihi vivus promittis.

Ad Mathonem,

ne parva quidem munera impetrantem a divitibus.
LXIX.

PARVA rogas magnos; sed non dant hæc quoque magni.
Ut pudeat levius te, Matho, magna roga.

INTERPRETATIO.

Petis res exiguas a magnis; sed nec has etiam impetras a magnis. O Matho, ut
minus pudeat te, pete magnas.

N O T A.

Ut pudeat levius.) Minor quippe parvæ repulsam patiaris. De Mathone
ignominia erit, si magnæ rei, quam si caussidico sæpius dictum.

Epitaphium canis Lydiæ. LXX.

AMPHITHEATRALES inter nutrita magistros
Venatrix, sylvis aspera, blanda domi,
Lydia dicebar domino fidissima dextra,
Qui non Erigones mallet habere canem:
Nec qui Diæa Cephalum de gente secutus
Luciferæ pariter ad astra deæ.
Non me longa dies, nec inutilis abstulit ætas,
Qualia Dulichio fata fuere cani:
Fulmineo spumantis apri sum dente peremta,
Quantus erat Calydon, aut, Erymanthe, tuus.

O o

Nec

Nec queror, infernas quamvis cito rapta sub umbras:
Non potui fato nobiliore mori.

INTERPRETATIO.

NUtrita inter amphitheatrales magistros venatrix, acerba sylvis, missis domi Lydia appellabar dextra fidissima hero, qui non magis optaret habere canem Erigones: nec cum qui de gente Cretensi secutus Cephalum, similiter translatus est ad sidera dea lucifera.

Longa dies, nec etas decrepita me rapuit, qualis mors contigit cani Dulichio: sum interfecta fulmineo dente spumantis apri, quantus erat tuus, o Calydon, aut tuus, o Erymanthe. Nec conqueror licet immature rapta sub infernas umbras, non potui perire morte praestantiore.

NOTAE.

Amphitheatrales.) In amphitheatro venationes saepe exhibitae. Vide lib. Spect. *Magistros*, qui venationibus praerant. *Lydia dicebar.*) Canis ipsa loquens inducitur.

Fidissima dextra.) Tam fida hero meo, quam dextra propria. Alii legunt *Dextro*, ut sit nomen proprium heri sui.

Erigones.) fuit filia Icarii, qui canem Meram secum duxerat cum Atticam peragrans interfectum est a pastoribus. Erigone autem, cane Mera duce, reperit cadaver Icarii mortui, quo viso se suspendit puella, & Mera canis, seu Neæra, ut volunt alii, desiderio dominorum contabuit, & in cælum translata canis coelestis dicitur: *Erigone* vero Virgo, & *Astræa*. Raderus ex Hygino.

Nec qui Distæa.) In Creta canes egregii: hoc est, nec canis Lælaps, quem marito suo Cephalo dederat Procris, quorum historia satis nota, domino carior fuit; nunc in cælum translatus, Sirius ardor, & Canicula dicitur stella rum fulgentissima, atque infecta humanis

corporibus. Sic idem Raderus ex eodem Hygino.

Lucifera.) Dianam seu Lunam intellige, quæ venationi deducta gaudet canibus.

Dulichio.) Argus canis Ulyssis celebratur carmine Homeri Odyss. lib. 17. Dulichium insula Ulyssi quondam subiecta cum Iracho monte. Sic Raderus ex Mela, & aliis. Dulichii insulae meminit Strabo lib. 10. quam eandem cum Cephallenia quidam affirmarunt, sed male, ut refert idem Strabo ex Homero, cujus testimonio ostendit neque Dulichium esse Cephalleniam, neque ad Cephalleniam pertinere, quod Andro scripsit: cum Dulichium Epei obtinuerint, totam Cephalleniam Cephallenes: hique Ulyssi paruerint, illi Megeti. Judicet lector.

Calydon.) De apro Calydonio epig. 15. lib. Spect.

Erymanthe.) mons est Arcadiae, ubi erat Aper dictus Erymanthius, quem interfecit Hercules.

Fato nobiliore.) nempe interfecta a fera tam praestanti.

LXXI.

LXXII.

LXXIII.

LXXIV.

LXXV.

LXXVI.

Ad Patum

creditorum suum. LXXVII.

SOLVERE, Parte, decem tibi me sestertia cogis:
Perdiderat quoniam Bucco ducenta tibi.

Ne noceant, oro, mihi non mea crimina: tu qui
Bis centena potes perdere, perde decem.

IN.

I N T E R P R E T A T I O .

O *Pete, cogis me solvere tibi decem sestertia: quoniam Bucco te fraudaverat ducentis. Queso, ne aliena delicta obfint* *mibi: tu qui potes amittere ducenta, amitte decem.*

N O T A .

Pete.) qui nempe iratus quod a Bucco fraudatus fuisset, reliquos suos debitores asperere inuasit, inter quos fuit Martialis, qui festive a Peto petit, ut ducentis amissis, perdat adhuc ducenta quæ ipse debebat.

In Vacerram
gulosum. LXXVIII.

I N omnibus Vacerra quod conclavibus
Consumit horas, die tota sedet:
Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

I N T E R P R E T A T I O .

Q Uod Vacerra consumit horas in omnibus conclavibus, & sedet tota die. Vacerra cupit cœnare, non cacare.

N O T A .

In omnibus.) De Vacerra jam supra tia sedere, & remanere se fingebat, ut epig. 67. Compe scendæ autem alvi gratia invitaretur cum cœna esset instructa.

LXXIX.

Ad Patum

cujus mulas tardissimas irridet. LXXX.

A D primum decima lapidem quod venimus hora,
Arguimur lentæ crimine pigris.
Non est ista quidem, non est mea, sed tua culpa,
Misiisti mulas qui mihi, Pæte, tuas.

I N T E R P R E T A T I O .

M E accusas de crimine tarda inertia, lapidem. O Pæte, ista quidem non est mea, quod hora decima veni ad primum sed tua culpa, qui misiisti ad me tuas mulas.

N O T A .

Ad primum lapidem.) hoc est, adruam ante noctem.
villam mille passibus distantem ab urbe *Mulas tuas.*) tardissimas nempe.
veni hora decima, id est duabus horis

De Bajis amœnis,

quibus gloriam & valetudinem suam anteponit.

LXXXI.

L ITUS beatæ Veneris aureum Bajas,
Bajas superbæ blanda dona naturæ,
Ut mille laudem Flacce, versibus Bajas,
Laudabo digne non satis tamen Bajas;
Sed Martialem malo, Flacce, quam Bajas.
Optare utrumque pariter, improbi votum est.
Quod si deorum munere hoc tibi detur:
Quid gaudiorum est Martialis & Bajæ!

INTERPRETATIO.

O Flacce, quamvis mille carminibus celebrem Bajæ litus aureum beata Veneris, Bajæ delicata munera natura magnifica: nihilominus non satis pro dignitate celebrabo Bajæ: O Flacce, sed Mar-

tialis mihi carior est Bajæ. Votum est improbi expetere utrumque simul: quod si hoc tibi concedatur dono deorum, quanta est lætitia Martialis, & Bajæ simul.

NOTÆ.

Bajæ.) amœnissimas, epig. 63. lib. 1.
Sed Martialem.) hoc est, Malo mez gloriz & valetudini servire, quam si sinu Bajano deliciis & voluptatibus indulgere.

Orate utrumque.) delicias nempe, & gloriam aut valetudinem.

Improbi votum.) Alii improbum.

Hoc tibi desur.) Ut simul & sapientiz & voluptatibus operam des, vel ut simul

deliciis indulgeas, & valetudini consulas.

Quid gaudiorum.) hoc est, inquit Raderus, Quid nobis erit beatius, quibus contingat & Martialis simul & Bajæ: hoc est ut sim Martialis auctor, & clarus scriptis meis, & simul otio Bajano beatus; vel ut simul bene valeam, & Bajanis voluptatibus fruam; ut tu, o Flacce, & bene vales, & Bajanis voluptatibus una frueris.

LXXXII.

De Philostrato

temulento. LXXXIII.

A Sinuessanis conviva, Philostratus undis
Conductum repetens nocte iubente larem,
Pene imitatus obit sævis Elpenora fatis,
Præceps per longos dum ruit usque gradus.
Non esset, Nymphæ, tam magna pericula passus,
Si potius vestras ille bibisset aquas.

INTERPRETATIO.

Philostratus nocte cogente conviva rediens ab aquis Sinuessanis domum conductam, crudeli morte prope extinctus est imitatus Elpenora, dum præceps ruit

per longos gradus ad imum. O Nymphæ, non subsisteret tanta pericula, si potius ille potasset vestras undas.

NOTÆ.

Sinuessanis.) De Sinuessa dictum epig. 42. lib. 6. ubi erant balnea saluberrima, unde ebrius ille redibat domum conductam & altam, quibus verbis poeta si-

gnificat illum fuisse pauperem.

Elpenora.) Ulyssis socium qui ebrius per scalarum gradus lapsus periit, Homer, Odyss. 2.

Ad Sosibianum

captatorem hereditatum. LXXXIV.

NEMO habitat gratis, nisi dives & orbis apud te.
Nemo domum pluris, Sosibiane, locat.

INTERPRETATIO.

Nullus nisi locuples & orbis habet domicilium gratis apud te. O Sosibiane, nullus plus locat aedes.

N o-

Nemo.) Hac enim nova arte divitum atque orborum hereditates captabat.

Ad Antiochum tonsorem
imperitum. LXXXV.

QUI nondum Stygias descendere quærit ad undas,
Tonsorem fugiat, si sapit, Antiochum.
Alba minus sævis lacerantur brachia cultris,
Cum furit ad phrygios enthea turba modos.
Mitior implicitas Alcon secat enterocelas,
Fractaque fabrili dedolat ossa manu.
Tondeat hic inopes Cynicos, & Stoica menta,
Collaque pulvereæ nudet equina juba.
Hic miserum Scythica sub rupe Prometheus radat:
Carnificem nudo pectore pascit avem.
Ad matrem fugiet Pentheus, ad Menadas Orpheus,
Antiochi tantum barbara tela sonent.
Hæc quæcumque meo numerasti stigmata mento,
In vetuli picta qualia fronte sedent,
Non iracundis fecit gravis unguibus uxor:
Antiochi ferrum est, & scelerata manus.
Unus de cunctis animalibus hircus habet cor:
Barbatus vivit, ne ferat Antiochum.

I N T E R P R E T A T I O.

Qui nondum cupit adire undas infernas, evitet tonsorem Antiochum, si sapit. Candida brachia dilaniantur cultris minus crudelibus, cum turba furiosa sævis ad modos Phrygios. Alcon blandior secat enterocelas intricatas, & fabrilis manu excindit rupta ossa. Hic radat egenos Cynicos, & menta Stoicorum, & tondeat pulveream jubam equinorum collorum. Hic radat infelicem Prometheum sub rupe Scythica: nudo pectore alas avem cat-

nificem. Barbara tela Antiochi crepitent dumtaxat, Pentheus fugiet ad genitricem, Orpheus ad Menadas. Hæc quæcumque stigmata numerasti in meo mento, qualia hærent in picta fronte senis, non impressa sunt ab iracundis unguibus moleste uxoris; sed a ferro, & scelerata manu Antiochi: ex omnibus animalibus unus hircus sapit: barbatus vivit ne experiatur Antiochum.

N O T A.

Enthea.) hoc est, deo plena turba sacerdotum nempe Iſidis, ut & Cybeles, qui illarum sacra celebrabant, & divino furore perciti humeros sibi, & brachia vulnerabant.

Ad Phrygios.) hoc est, ad strepitum tympanorum; primum vero in Phrygia Cybeles sacra a Corybantibus celebrata sunt.

Alcon.) Chirurgus quidam. *εγχευόμενος* herniæ genus est, lib. 10. epig. 56.

Enterocelarum fertur Podalirius Hermes.

Et Stoici.) Stoici, & Cynici barbati erant.

Juba.) Crines sunt ex equorum, atque aliarum bestiarum collo pendentes.

Promethea.) Ab aquila dilaniatum, lib. 9. epig. 46.

Pentheus.) Echionis regis Thebarum, atque Agaves filius, qui Bacchi sacra contemnens, a matre ceterisque

que Menadibus discerptus est.

Ad Menadus Orpheus.) A quibus dilaniatus est.

Stigmata.) Notas impressas, atque incisiones intellige, quales habent servi

stigmatiz, de quibus epig. 29. lib. 2.

In vetuli picta.) Alii scribunt *in vetuli Pythæ*, & nomen esse volunt pugilis cicatricibus deformis.

LXXXVI.

In Parthenopæum

tussi gulosa laborantem. LXXXVII.

LENIAT ut fauces medicus, quas aspera vexat
Assidue tussis, Parthenopæ, tibi:
Mella dari, nucleosque jubet, dulcesque placentas,
Et quidquid pueros non sedit esse truces.
At tu non cessas totis tussire diebus.
Non est hæc tussis, Parthenopæ: gula est.

INTERPRETATIO.

O Parthenopæ, ut medicus mitiget tuas fauces, quæ perpetuo cruciantur acerbâ tussi, jubet sibi dari mella, & nucleos, & dulces placentas, & quicquid

facit pueros blandos. Sed tu non desinis tussire totis diebus. O Parthenopæ, non est hæc tussis, belluatio est.

NOTÆ.

Es quicquid pueros.) hoc, est ea omnia bellaria, quibus pueri lugentes placantur, aut truces mitescunt.

Gula est.) Tussis enim ut tibi dentur bellaria.

LXXXVIII.

LXXXIX.

Ad Pollam

suam amicam. XC.

INTACTAS quare mittis mihi, Polla, coronas?
A te vexatas malo tenere rosas.

INTERPRETATIO.

O Polla, cur mittis ad me intactas coronas? Malo tenere rosas attritas a te.

NOTÆ.

A te vexatas.) Et tuas manus redolentes rosæ recentibus atque intactis mihi gratiores erunt.

In Chrestillum,

probantem antiquos poetas. XCI.

CARMINA nulla probas, molli quæ limite currunt,
Sed quæ per salebras, altaque saxa cadunt.
Et tibi Mæonio quod carmine majus habetur,
Lucili columella hic situs Metrophanes:

Atto-

Attonitusque legis terrai, frugiferai,
Accius & quidquid Pacuviusque vomunt.
Vis imiter veteres, Chreste, tuosque poetas?
Dispercam si scis, mentula quid sapiat.

INTERPRETATIO.

Nilli versus placent tibi, qui sunt
via blanda, sed qui cadunt per sale-
bras, & rupes excelsas. Et tu existimas
quid majus versu Homérico. Hic jacet.
Metrophanes columella Lucilii; atque su-

pens legis terrai, frugiferai, & quicquid
vomunt Pacuvius atque Accius. O Chre-
stille, visne ut imiter antiquos tuos poetas?

NOTÆ.

Sed quæ per salebras.) hoc est, non
amas versus teneros & mollēs, sed durōs
atque asperos.

Quod majus.) Alii res major.

Lucili.) Legunt alii.

*Lucilei columella hic sit' Metro-
phan' est.*

De Lucilio Horatius sat. 4. lib. 1.

— durus componere versus:

Nam fuit hoc vitiosus, &c.

Domitius existimat Columellam Metro-
phanem servum Lucilii fuisse: sed Geor-
gius cenet Columellam non esse somen

proprium, at apud veteres majoris do-
mus servos dictos fuisse columellas, quasi
columnas. Judicet lector.

Terrai.) pro terra, diphthongo in duas
vocales resoluta.

Accius & Pacuvius.) antiqui fuerunt
poetæ luxurienti, & duri.

Si scis.) Alii *ni scis*, hoc sensu:
Tu qui laudas durum carmen, nihilo-
minus molliter vivis. Vel sic interpretare
vulgatam lectionem: Tam bardus es,
ut acumen versus teneri non sentias.

*Epitaphium Canaces
puellæ septennis. XCII.*

ÆOLIDON Canace jacet hoc tumulata sepulcro,
Ultima cui parva septima venit hiems.

Ah scelus, ah facinus! properas quid fere viator?

Non licet hic vitæ de brevitate queri.

Tristius est leto leti genus; horrida vultus

Abstulit, & tenero sedit in ore lues:

Ipsaque crudeles ederunt oscula morbi,

Nec data sunt nigris lota labella rogis.

Si tam præcipiti fuerant ventura volatu,

Debuerant alia fata venire via.

Sed mors vocis iter properavit cludere blandæ,

Ne posset duras flectere lingua deas.

INTERPRETATIO.

Canace ex Æolidis, cui parva septima
hiems fuit ultima, jacet humata hoc
tumulo. Ah scelus, ah facinus, o viator,
quid festinas lacrymari? Non fas est hic
conqueri de brevitate vitæ? Genus mortis
gravius est morte: horrida lues corruptis
faciem, atque hæsit tenero ori: sævi morbi

corroserunt ipsa basia, nec labra integra
data sunt atra pyra. Si fata ventura
erant tam præcipiti volatu, debuerant ve-
nire alia via. Sed mors festinavis obstru-
ere iter teneræ voci, ne lingua posset exo-
rare immites deas.

N O T E.

Æolidon.) Alludit poeta, ut ajunt interpretes, ad Canacem regis Æoli filiam, cujus meminit Ovidius in suis epistolis. Dicitur *Æolidon Canace* pro *Æolidarum*: alii *Æolidos Canace*: alii *Æolis* seu *Canace*: Æolis vero dicitur, quod forte

in Æolia nata esset.

De brevitare.) Sed licet conqueri de mortis genere; misere enim periit Canace cancro corrosa.

Deas.) Parcas scilicet, quæ voce tam blanda flecti potuissent.

In Zoilum

hominem prorsus perditum. XCIII.

MENTITUR, qui te vitiosum, Zoile, dixit.
Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

I N T E R P R E T A T I O.

O Zoile, qui nominavit te vitiosum, mentitur: non es homo vitiosus, sed vitium ipsum.

N O T E.

Mentitur qui.) Excusans Zoilum magis accusat.

De Theodoro

malo poeta. XCIV.

PIERIOS vatis Theodori flamma Penates
Abstulit: hoc Musis, hoc tibi, Phœbe, placet?
O scelus, o magnum facinus, crimenque deorum,
Non arsit pariter quod domus, & dominus.

I N T E R P R E T A T I O.

Igne absumpta sunt ades Pierie Theodori poeta: O Phœbe, an hoc arrides tibi, & Musis? O scelus, o magnum facinus, & crimen deorum, quod ades, & dominus simul non sunt incensi.

N O T E.

Pierios.) Quia Theodorus erat poeta. Vide epig. 77. lib. 1.

Et dominus.) Utpote poeta pessimus.

XCV.

XCVI.

Ad Germanum

arcentem puerum ab aqua haurienda. XCVII.

MARTIA non Rhenus salit hic, Germane, quid oblas,
Et puerum prohibe divitis imbre lacus?
Barbare, non debet submoto cive ministro
Captivam victrix unda levare sitim.

I N T E R P R E T A T I O.

Martia salit hic non Rhenus, o Germane, quid impedis, & arces puerum ab aqua hauri lacus? O barbare, repulso cive ministro non debet unda victrix denire sitim captivi.

N O T A.

Martia.) De aqua Martia dictum epig.
42. lib. 6. Sensus totius epigrammatis
est, Romanos victores a Germanis devi-
ctis non esse arcendos ab aqua Martia.

Græcè ministro.) Legit Gronovius *sub-
moscive, ministri*, hoc est, captivi, &
famuli, qualis tu es, o Germane.

XCVIII.

Ad Bassum,

de basiatoribus quos effugere nemo posset. XCIX.

EFFUGERE non est, Basse, basiatores.

Instant, morantur, persequuntur, occurrunt,

Et hinc & illinc, usquequaque, quacumque.

Non ulcus acre, pustulæve lucentes,

Nec triste mentum, sordidique lichenes,

Nec labra pingui delibuta ceroto,

Nec congelati gutta proderit nasi.

Et æstuantem basiant, & algentem,

Et nuptiale basium reservantem.

Non te cucullis asseret caput tectum,

Lectica nec te tuta pelle, vetoque,

Nec vendicabit sella sæpius clausa.

Rimas per omneis basiator intrabit.

Non consulatus ipse, non tribunatus,

Sæviqve fasces, neqve superba clamosi

Lictoris abiget virga basiatorem.

Sedeas in alto tu licet tribunali,

Et e curuli jura gentibus reddas:

Adscendet illa basiator, atque illa;

Febricitantem basiat & flentem.

Dabit oscitanti basium, natantique:

Dabit & cacanti. remedium mali solum est,

Facias amicum, basiare quem nolis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Basse, basiatores vitari nequeunt. *Urgent, morantur, persequuntur, ob-
viam fiunt, & hinc & illinc, usquequa-
que, quacumque. Non ulcus acre, aut
pustula ignea, nec squalidum mentum,
& sordidi lichenes, nec labra oblita pin-
gui ceroto, nec gutta nasi congelati pro-
ficet. Osculantur & sudantem, & fri-
gentem, & reservantem osculum nuptia-
le. Caput tectum cucullis non tuebatur
te, nec lectica tuta velo, & pelle, nec
sæpius clausa sella liberabis te. Basiator*

*ingreditur per omnes rimas. Basiator
non amovebitur nec ab ipso consulatu,
nec tribunatu, nec sævis fascibus, nec su-
perba virga clamosi lictoris. Quamvis tu
sedeas in excelso tribunali, atque e curu-
li sella dicas jura populis: basiator ascen-
det illa, atque illa: osculabitur febrici-
tantem, & flentem. Libabit osculum os-
citantem, & natanti: libabit & cacanti.
Unicum est remedium mali, inuas ami-
citiæ cum eo quem osculari nolis.*

N O T A E.

Bafiator.) De quibus iam dictum
epig. 94. lib. 7.

Non ulcus.) hoc est, nullum morbi
genus deterrebit eos.

Sordidique liebenes.) Gallice, *darras*,
gratelle.

Nec labra.) Delibuta unguento e ce-
ra, aut coarctata ad fissuras, & ulcera.
Farnabius.

Es nuptialis.) hoc est, atque cum ba-
siant, qui puræ suæ oscula servat uxori,
vel sponsæ.

Curuli.) Sella nempe eburnea, in qua
sedentes magistratus jus dicebant.

Facias amicam.) Ut basis nihil sit
opus, quibus tuam sibi amicitiam com-
millet bafiator.

C.
CI.

Ad Flaccum,
de Thaide valde exili. CII.

THAIDA tam tenuem potuisti, Flacce, videre?
Tu puto, quod non est, Flacce, videre potes.

I N T E R P R E T A T I O.

O Flacce, potuistine intueri Thaida tam exilem? O Flacce, opinor, tu potes intue-
ri quod non est.

N O T A E.

Tu puto.) Sensus est: Oculi tui, o Flacce, perspicacissimi sunt, qui Thaida
tam exilem deprehendere potuerint.

In Lydiam
insulsam. CIII.

NON est mentitus qui te mihi dixit habere
Formosam carnem, Lydia, non faciem.
Et ita, si taceas, & si tam muta recumbas,
Quam silet in cera vultus, & in tabula.
Sed quoties loqueris, carnem quoque, Lydia, perdis,
Et sua plus nulli, quam tibi lingua nocet.
Audiat ædilis ne te, videatque, caveto.
Portentum est, quoties cœpit imago loqui.

I N T E R P R E T A T I O.

O Lydia, non est mentitus, qui dixit mi-
hi te habere pulchram carnem, non
faciem. Ita est, si sileas, & si recumbas
tam muta, quam tacet vultus in cera
atque in tabula. At quoties loquens, o

Lydia, amittis etiam carnem, nec ali-
magis obest sua lingua, quam tibi. Ca-
vero, ne ædilis audiat te, aut videat.
Predigium est, quoties imago cœpit lo-
qui.

N O T A E.

Carnem quoque.) Nam injucundis,
atque insulis tuis sermonibus corporis
pulchritudinem deturpas, aut simplici-

ter intellige deformitatem oris Lydiæ,
dum loqueretur.

Ædilis.) Expiabat portenta: imagi-
nem

nem vero loqui portentum erat: idcirco atque illecebris caret. De Adulis, mu-
autem Lydiam vocat imaginem, quod nescibus epig. 85. lib. 5.
formosa quidem esset, sed immobilis,

Ad Sophronium,

quem factum esse patrem miratur. CIV.

TANTA tibi est animi probitas, omique, Sophroni,
Ut mirer fieri te potuisse patrem.

INTERPRETATIO.

O Sophroni, habes tantam animi & vultus probitatem, ut mirer te potuisse fieri
genitorem.

N O T E.

Ut mirer.) Te duxisse uxorem, atque ex ea suscepisse liberos.

CV.

Ad Garricum,

a quo solita dona non accipiebat. CVI.

MITTEBAS libram: quadrantem, Garrice, mittis.
Saltem semissem, Garrice, solve mihi.

INTERPRETATIO.

Mittebas libram, o Garrice, mittis quadrantem. O Garrice, saltem solve mihi
semissem.

N O T E.

Saltem semissem.) Nam per semissem seu selibram descendere debebas ad qua-
drantem: Vide epig. 71. lib. 8.

Ad Albium Maximum
inertem: CVII.

ALBI Maxime, si vacabit hora,
Hoc tantum lege: namque & occupatus,
Et non es nimium laboriosus.
Transis hos quoque quatuor. sapisti.

INTERPRETATIO

Albi Maxime, si per tempus licebit, occupatus, nec nimis laboriosus. Omitte
hoc tantum lege: namque & es hos etiam quatuor versus. Sapisti.

N O T E.

Sapisti.) Hos enim si legeres, notatam tuam inertiam animadverteres.

Ad Septicianum,

qui librum evolverat quidem, sed non legerat. CVIII.

EXPLICITUM nobis usque ad sua cornua librum.
Et quasi perfectum, Septiciane, refers.

Omnia

Omnia legisti: credo, scio, gaudeo, verum est.
Perlegi libros sic ego quinque tuos.

I N T E R P R E T A T I O .

Q *Sepetiano, ad me reportas librum explicitum usque ad cornua, & quasi absolutum. An legisti omnia? puto, scio, lator, verum est. Ego etiam sic legi tuos libros.*

N O T A .

Explicitum.) Apertum ad cornua, hoc est, ad extrema usque verba: de cornibus quibus libri ornarentur. Vide epig. 67. lib. 1. *Perfectum.*) Alii *perlectum*. Minus bene. *Sic ego.*) Explicui nempe tuos libros, & rursus involvi.

Ad lectorem,
hunc librum datis muneribus augeri potuisse. CIX.

QUAMUIS tam longo possis satur esse libello,
Lector, adhuc a me disticha pauca petis.
Sed Lupus usuram, puerique diaria poscunt.
Lector, solve. taces, dissimulasque. vale.

I N T E R P R E T A T I O .

Q *Lector, licet possis satur esse tam longo libro, adhuc me rogas pauca disticha. Sed Lupus petis fœnus, & servi petunt diaria. O lector, solve, fides, & dissimulas. vale.*

N O T A .

Diaria.) hoc est, quotidianum vi-
sum petunt servi. *Vale.*) Cum fingas te non intelligere quid rogem.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATUM LIBER XII.

Val. Martialis Prisco suo salutem.

SCIO me patrocinium debere contumacissimæ triennii desidii: quæ absolvenda non esset inter illas quoque occupationes urbicas, quibus facilius consequimur, ut molesti potius quam officiosi esse videamur: ne dum in hac provinciali solitudine, ubi nisi etiam intemperanter studeamus, & sine solatio & sine excusatione secessimus. Accipe ergo rationem, in qua hoc maximum & primum est, quod civitatis aures quibus assueveram, quæro, & videor mihi in alieno foro litigare. Si quid est enim in libellis meis quod placeat, dictavit auditor. Illam judiciorum subtilitatem, illud materiarum ingenium, bibliothecas, theatra, conventus, in quibus studere se voluptatibus non sentiunt: ad summam omnium ea quæ delicate reliquimus, quasi destituri desideramus. Accedit his municipalium rubigo dentium, & iudicii loco livor, & unus, aut alter mali, in pusillo loco multi, adversus quos difficile est habere quotidie bonum stomachum. Ne mirearis igitur abjecta ab indignante, quæ a gestiente fieri solebant. Ne quid tamen & advenienti tibi ab urbe, & exigenti negarem, cui non refero gratiam, si tantum ea præsto quæ possim, imperabo mihi, cui indulgere consueveram, & statui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem adventoria (sua.) Tu velim ista quæ tantum apud te non periclitantur, diligenter æstimare, & excutere non graveris, & quod tibi difficillimum est, de nugis nostris iudices nitore seposito, ne Romam, si ita decreveris, non Hispanientem librum mittamus, se Hispanum.

INTERPRETATIO.

NOVI me debere defendere valde obfirmatam inertiam triennii: quæ nec excusanda esset inter illa etiam officia urbana, quibus facilius assequimur, ut potius importuni esse appareamus, quam obsequiosi: non modo in hoc provinciali secessu, ubi nisi etiam immoderate studeamus, & sine consolatione, & sine causâ semigravimus. Disce igitur causam, in qua hoc maximum, & præcipuum est, quod requiro aures urbis, quibus assueveram, & videor mihi litigare in alieno foro. Requirimus illam subtilitatem judiciorum, illud ingenium materiarum, biblio-

bibliothecas, theatra, conventus, in quibus, qui adsunt, non intelligunt se favore delectationibus poetarum: postremam vetusti doctissimi requirimus ea, quae molliet retiquimus. Additur hic malevolentia municipum meorum, atque invidia loco iudicii, & unus aut duo mali, multi quidem in exiguo loco, quos patienter fere quotidie difficile est. Ergo ne tibi mirum sit esse abjecta cum indignatione, quae solebant fieri cum voluntate. Ne quid tamen & adveniendi sibi

ab urbe, & petenti recusarem, erga quem non sum gratus, sit tantum ea praesto, quae possim, imperabo tibi, cui obsequi solitus eram, & doctevi paucissimis diebus, ut exciperem adventoria sua aures tuas mihi familiarissimas. Te rogo ut accutae ista perdenas, & patienter exigas, quae solum apud te tuta sunt, & quod tibi difficillimum est, iudices de nugis nostris benignitate remota, ne, si ita censueris, Romam mittamus librum non Hispaniensem, sed Hispanum.

N O T A E.

Scio.) Per tres annos, a quibus fecerant in patriam, nihil scripserat Martialis: diuturni vero silentii causas explicat Proculo adveniendi ab urbe Roma in Hispaniam; & petenti epigrammata obsecutus est. Itaque librum hunc duodecimum paucissimis diebus composuit, & Prisco suo amico obtulit.

Civitas aures.) Nempe politos auditores desidero, quibus placeant mea carmina: enimvero excitat auditor studium.

Studere se voluptatibus.) hoc est, auditores non sentiunt se argumentum habere versibus, quos poetae cum voluptate & delectatione componunt. Unde infra dicit *quae a gestiente fieri solebant*. Vel intellige ipsos poetas etiam non cogitantes, dum spectaculis adsunt, studere cum animi delectatione, quod nempe reversi domum faciant versus de iis, quae aut viderint, aut audierint.

Unus aut alter.) Quamvis pauci sint forte duo, qui carpant mea epigrammata, ratione tamen loci exigui, plures videntur.

Cui non refero gratiam) Eleganter hanc sententiam expressit Cicero lib. 4.

Ad Priscum,

cui nihil agenti offert librum legendum. I.

RETIA dum cessant, latratoresque Molossi,
Et non invento silva quiescit apro:
Otia, Prisce, brevi poteris donare libello.
Hora nec æstiva est, nec tibi tota perit.

INTERPRETATIO.

Dum retia conquiescunt, & Molossi latratores, & silva silet non reperio apro: O Prisce, poteris dare operam

brevi libro, nec est hora æstiva, nec perdis istam totam.

N O T A.

Ratia dum.) Dum non est venandi tempus.

Molossi.) Canes acerrimi, sic dicti a Molossis Epiri populis, ubi erant optimi.

Nec æstiva est.) hoc est, non opus est hora longissima ad legendum meum librum; diem æstivum, ut & hibernum in duodecim partes dividebant veteres, unde necessario horæ æstivæ hibernis multo longiores erant. Vide epig. 8.

lib. 4. Hinc constat hunc librum Prisco oblatum fuisse vel extremo autumno, aut brumæ tempore, quod aptissimum sit venationi aprorum. Alii aliter explicant, nempe non est hora æstiva, quia scilicet æstatis tempore præ nimio calore facile defatigatur lector.

Nec tibi tota peris.) Etenim liber non est tam malus, quin ex eo fructum aliquem percipias.

Ad sua carmina,
quæ mittit Romam. II.

QUÆ modo litoreos ibatis carmina Pyrgos,
Ite sacra, jam non pulverulenta via est.

I N T E R P R E T A T I O.

O Versus, qui modo petebatis Pyrgos maritimos, ite via sacra, jam iter non est pulverulentum.

N O T A.

Quæ modo.) Ex urbe quondam libros meos mihi Pyrgos, ut inde in alias orbis partes mitterentur: jam vero ex Hispania illos mitto in urbem. Pyrgi oppidum fuit Hetruriæ maritimum.

Ite sacra.) Hinc colligere est hunc librum missum esse vel vere, vel autumno, quia tunc humidum est cælum. Vide epigramma præcedens.

Ad librum suum,
quem mittit Romam. III.

AD populos mitti qui nuper ab urbe solebas,
Ibis tu Romam nunc, peregrine liber.
Auriferi de gente Tagi, tetricique Salonis
Dat patrios Manes quæ mihi terra potens.
Non tamen hospes eris, nec jam potes advena dici,
Cujus habet fratres tot domus alta Remi.
Jure tuo veneranda novi pete limina templi,
Reddita Pierio sunt ubi templa choro.
Vel si malueris, prima gradiere Sabura:
Atria sunt illic consulis alta mei.
Laurigeros habitat facundus Stella Penates,
Clarus Hiantæ Stella petitor aquæ.
Fons ibi Castalius vitreo torrente superbit,
Unde novem dominas sæpe bibisse ferunt.
Ille dabit populo, patribusque, equisque legendum,
Nec nimium siccis perleget ipse genis.
Quid titulum potcis? versus duo tresve legantur,
Clamabunt omnes te, liber, esse meum.

IN-

I N T E R P R E T A T I O .

O Liber peregrine, qui nuper solebas ab urbe mitti ad populos, tu nunc petes Remam ex provincia auriferi Tagi, & Salonis rustici, quæ terra potens mihi præbet Manes patrios. Nihilominus non eris externus, nec jam dici potes advena, cujus tot sunt fratres in superbis adibus Remi. Jure tuo adi colenda limina novi templi, ubi templa sunt restituta choro Pierio. Vel si libereris, ibis prima Sabura:

ibi est superba domus mei consules. Stella disertus habitat ades laurigeras, insignis Stella sitior aqua Hyantea, ubi Castalius fons superbis vitreis aquis, unde sæpe bibisse dicuntur novem dominae. Ille dabit te legendum populo, & patribus, & equitibus, & ipse perleget genis non nimium ficcis. Quid petis titulum? Legantur duo aut tres versus: o liber, clamabunt omnes te esse meum.

N O T A .

Ad populos.) Hoc epigramma ejusdem argumenti est cum superiore.

Salonis.) de quo epig. 50. lib. 1. quem tetricum vocat propter agrestes, seu tetricos ejus accolæ.

Dat patrios Manes.) in qua scilicet terra conditi sunt cineres meorum parentum, & quæ patria mea est.

Cujus habet fratres.) Romæ quippe, quam Remi domum vocat, præcedentes libros scripserat: Romæ autem triginta & quatuor annis manserat, epig. 104. lib. 10.

Reddita Pierio.) In palatio Musarum atque Apollinis templum excitaverat Augustus, ubi probata poetarum scripta reponerantur, quod Nerva deinde resti-

tuit in gratiam chori Pierii seu Musarum, & ipsorum etiam poetarum.

Prima Sabura.) in cujus aditu habitabat Stella, de quo epig. 8. lib. 1. De fonte Anthidos vide epig. 49. & 13. lib. 7. & epig. 47. lib. 6. Gronovius contendit scribendum esse *Hyantea*, ut scribitur etiam in antiquis codicibus: Hyantea aqua, inquit, est unda Castalis. Ausonius, *Hyantea Aganippe*. Statius, *Hyantea sorores*, &c.

Petitor.) Alii *sitior*.

Novem dominae.) Musas intellige.

Nec nimium ficcis.) præ desiderio mei flebit.

Quid titulum.) hoc est nomen auctoris.

Ad Priscum

Terentium suum Mæcenatem. IV.

QUOD Flacco, Varioque fuit, summoque Maroni,
Mæcenas, atavis regibus ortus eques,
Gentibus & populis hoc te mihi, Prisce Terenti,
Fama fuisse loquax, chartaque dicer anus.
Tu facis ingenium, tu, si quid posse videmur,
Tu das ingenuæ munera pigritiæ.

I N T E R P R E T A T I O .

Qualis Mæcenas eques natus ab atavis regibus fuit Horatio, & Vario, & summo Maroni, o Prisce Terenti, talem te mihi fuisse fama loquax, & charta

verus narrabit gentibus & populis. Ingenium meum pendet a te, & si quid posse videmur, tu muneribus donas ingenium inertiam.

N O T A .

Vario.) cujus meminit epig. 18. lib. 8.
Mæcenas.) Alludit ad illum Horatii versum ode 1. lib. 1.

Mæcenas atavis edite regibus, &c.

Chartaque.) hoc est, te meis in versibus donabo immortalitate.

Ingenue pigritia.) Otium literarum intellige, homine ingenuo dignum. Sex ultimos

ultimos versus epigrammatis sexti huic
conjungendos censet Turnebus lib. 30.
cap. 26. Sed tam Nervæ quam Priscæ
convenire posse videntur.

Tu das ingenua.) Legunt alii,
Tu das ingenua jus mihi pigris.
Eligat lector.

Ad Cæsarem,

de libris suis contractis. V.

LONGIOR undecimi nobis, decimique libelli
Arctatus labor est, & breve rasis opus.
Plura legant vacui, quibus otia tuta dedisti:
Hæc lege tu, Cæsar: forsan, & illa leges.

INTERPRETATIO.

Contraxi longiorem laborem undecimi
& decimi libelli, & opus breve fa-
ctum est. Otiosi legant plura quibus con-
cessisti securam quietem. O Cæsar, tu lege
hæc, forsan & leges illa.

N O T A.

Longior.) Editum jam decimum atque
undecimum librum revocavit & contra-
xit; ad nos tamen integros pervenisse
merito existimat Raderus; sunt enim
æque longi ac priores.
Breve rasis.) hoc est, castigando &
emendando multa erasit. Alii *vasis*,

hoc est *erasit*.
Hæc lege.) hoc est, hos libros con-
tractos: alios vero longiores legendos
iis relinque, quibus tu, o Cæsar, otium
tutum concessisti, quo carebant regnan-
te Domitiano.

In commendationem Nervæ. VI.

CONTIGIT Ausoniæ procerum mirissimus aulæ
Nervæ: licet toto nunc Helicone frui.
Recta fides, hilaris clementia, cauta potestas
Jam redeunt: longi terga dedere merus.
Hoc populi, gentesque tuæ, pia Roma, precantur:
Dux tibi sit semper talis, & iste diu.
Maeste animi, quem rarus habet, morumque tuorum,
Quos Numa, quos hilaris posset habere Cato.
Largiri, præstare, breves extendere census,
Et dare quæ faciles vix tribuere dei.
Nunc licet, & tas est. sed tu sub principe duro,
Temporibusque malis, ausus es esse bonus.

I N T E R P R E T A T I O .

Nerva lenissimus proceram datat est Imperio Romano: nunc fas est frui toto Helicone. Recta fides, hilaris clementia, provida potestas jam reversionem: longi terrores evanuerunt. O pia Roma, populi, & gentes tua rogant hoc, ut super habeas talem Imperatorem, & istum diu.

O Nerva melle animi, qui concessis paucis, & macte merum merum, quos habere posses Numa, & Cato hilariter. Nunc fas est donare, prestare, augere breves census, & dare, quae vix concessere dii faciles. At tu sub Imperatore inhumano, & ausus es esse bonus temporibus malis.

N O T A .

Nerva.) de Trajano hoc epigramma & praecedens intelligi potest; Trajanus enim a Nerva adoptatus dictus est Nerva Trajanus.

Helicone frui.) hoc est, libere Musis vacare.

Longi moris.) quibus percellerantur Romani regnante Domitiano.

Talis.) qualis est Nerva.

Macte animi.) Sensus est: Beatus & felix sis illo animo, atque illis moribus quibus ornari se crederet Numa, & laetaretur Cato, quantumvis merolus, & Stoicæ frontis.

Largiri.) id est, Nunc liberalitatem exercere potes, tu qui etiam sub principe crudeli bonus esse ausus es.

De Ligia
calva. VII.

TOTO vertice quod gerit capillos,
Annos si tot habet, Ligia, trima est.

I N T E R P R E T A T I O .

Si Ligia habet tot annos, quos vixit gestas toto vertice, trima est.

In commendationem Trajani. VII.

TERRARUM dea, gentiumque Roma,
Cui par est nihil, & nihil secundum,
Trajani modo laeta: cum futuros
Tot per sacula computaret annos,
Et fortem, juvenemque, Martiumque
In tanto duce militem videret;
Dixit praefide gloriosa tali,
Parthorum proceres, ducesque Serum,
Thracas, Sauromatas, Getas, Britanni,
Possum ostendere Caesarem, venite.

I N T E R P R E T A T I O .

Roma dea terrarum & nationum, cui nihil est par & nihil secundum, cum modo hilaris computaret annos istos Trajani per tot sacula, & spectaret militem & fortem, & juvenem, & Martium

in tanto Imperatore; dixit superba tali duce; O preceros Parthorum, duces Serum. Thracas, Sauromatas, Getas, Britanni, accedite, possum vobis monstrare Caesarem.

N O T A .

Parthorum.) quos bello superaverat Trajanus. *Ducesque Serum.*) Cluverius

lib. 5. suae Introductionis cap. 2. Sericum Scythiam hodie Catajae regum esse dicit.

cit. De sequentibus populis sæpius actum
supra.

Venite.) Pacem scilicet oraturi : habeo
enim Trajanum, qui vos a me deficien-

tes castigare poterit. De virtutibus Tra-
jani fufe Plinius junior in suo Panegy-
rico.

Ad Cæsarem,

de tranquillitate Hispaniæ. IX.

PALMA regit nostros, mitissime Cæsar, Iberos,
Et placido fruitur pax peregrina jugo.
Ergo agimus læti tanto pro munere grates:
Misti mores in loca nostra tuos.

INTERPRETATIO.

O Clementissime Cæsar, Palma guber-
nat nostros Hispanos, & pax pere-
grina fruitur jugo tranquillo. Ergo bilares

agimus gratias pro tanto dono: misti
mores tuos in nostras regiones.

N O T A.

Palma.) Cujus Præfecti Syriæ, & Tra-
jano gratissimi, mentionem facit Dio in
Trajano: iterum meminit in Adriano a

Palmam sumunt pro symbolo victoriæ.
Pax peregrina.) nempe in Hispania.
Misti.) Palmam præfectum, & tuo-
rum morum æmulum.

De Africano
avaro. X.

HABET Africanus millies, & tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

INTERPRETATIO.

Africanus habet millies, & nihilominus aucupatur. Fortuna nimium largitur
multis, satis vero nemini.

N O T A.

Millies.) Centena scilicet sestertium
millia.

Et tamen captat.) hoc est, servilibus
officiis rem facere querit.

Sati nulli.) Argute Aristophanes in
Pluto:

ὅς ἐστι μισίς (αὐτὸν γὰρ οὐδὲν ποτε
τὸν μὴ γὰρ ἄλλω ἐστὶ πλεονέκτησθαι.)

Hoc est, Neque quemquam hominem,
tui unquam (supple o Plute) cepit satie-
tas; nam aliarum rerum satietas est
omnium.

Mittit librum ad Parthenium. XI.

PARTHENIO dic, Musa, tuo, nostroque salutem.
Nam quis ab Aonio largius amne bibit?
Cujus Pimplæo lyra clarior exit ab antro,
Quem plus Pierio de grege Phœbus amat?
Et si forte, sed hoc vix est sperare, vacabit:
Tradat ut ipse duci carmina nostra, roga,
Quatuor & tantum, timidumque brevemque libellum
Commendet verbis: hunc tua Roma legit.

INTERPRETATIO.

O Musa, saluta nostrum Parthenium, & suum: quis enim largius potat ab antro Domit? cuius lyra nobilior exit ab antro Pimplæo, quis de grege Pierro magis diligitur a Phæbo? & si forte so-

riabitur, sed vix hoc sperandum est: ut ut ipse offerat versus nostras Imperatori, & commendet meticalosum & breven librum quatuor tantum verbis: una Ro-
ma leges hunc.

NOTÆ.

Parthenio.) Vide. epig. 6. lib. 5. Suetonius in Domit. cap. 16.

Nam quis.) hoc est, quis est poeta nobilior? De antro Pimplæo epig. 4. lib. 11.

Pierro de grege.) hoc est, e poetis.

epig. 77. lib. 1.

Tradat us.) Idem rogavit Parthenium epig. 6. lib. 5.

Duo.) Nervæ, aut potius Traiano, ut opinor. Vide epig. 1. lib. 11.

In Postumum

ebrium promittentem quidlibet. XII.

OMNIA promittis, cum tota nocte bibisti:
Mane nihil præstas: Postume, mane bibe.

INTERPRETATIO.

Polliceris cuncta, cum potasti tota nocte: mane nihil præstas, o Postume, forte mane.

NOTÆ.

Mane bibe.) Ut promittas, atque eodem die memor præstes; dormienti enim tibi promissa excidunt ex memoria.

Ad Auctum,

de divitibus iracundis. XIII.

GENUS, Aucte, lucri divites habent iram.
Odisse quam donare vilius constat.

INTERPRETATIO.

O Aucte, locupletēs percipiunt genus lucri ex ira. Vilius constat odisse, quam donare.

NOTÆ.

Genus lucri.) Nimirum divites fingebant iram, ne aliquid donarent, lib. 3. epig. 37.

Ad Priscum,

ne in venatione leporum præcipiti equo imprudentius
feratur. XIV.

PARCIUS utaris moneo rapiente veredo,
Prisce, nec in lepores tam violentus eas.
Sæpe satisfacit prædæ venator, & acri
Decidit excussus, nec rediturus equo.

Insidias & campus habet, nec fossa, nec agger,
 Nec sint saxa licet, fallere plana solent.
 Non deerunt qui tanta tibi spectacula præstent:
 Invidia fati sed leviores cadunt.
 Si te delectant animosa pericula: Tuscis,
 Tutior est virtus, insidiamur apris.
 Quid te frenâ juvant temeraria? sæpius illis,
 Prisce, darum est equitem rumpere, quam leporem.

INTERPRETATIO

O Prisce, horro moderatius utaris ce-
 leri veredo, nec tanto impetu inse-
 quaris lepores. Sæpe venator dedis pœnas
 prædæ, atque acri equo excussus cecidit,
 nec reversurus. Et agri habent insidias,
 & quamvis non sint saxa, nec fossa,
 nec agger, plana solent circumvenire.

Non deerunt qui exhibeant tibi tanta spe-
 ctacula, sed cadunt minore invidia fati.
 Si pericula animosa tibi placent, insidie-
 mur apris Tuscis, virtus est cautior.
 Quid te delectant cursus præcipites? O
 Prisce, contigit sæpius illis frangere equi-
 tem, quam leporem,

NOTÆ.

Rapiente veredo.) Turneb. lib. 18. cap.
 1. Opinio est, inquit, veredum equum
 esse, qui vehat rhedam: sed ego vere-
 dum equum puto, qui neque rhedam,
 neque cisium trahat, &c. Gallice possis
 interpretari *un convoeur*.
Non deerunt.) Alii scilicet, qui te
 comitabuntur.
Animosa.) In quibus opus est magna
 fortitudine.
Sed leviores.) Sed minor est aliorum
 iactura, & levior inde invidia in deos.

Vide epig. 13. lib. 1.
Tuscis.) Ingentibus & ferocibus,
 quales habet Tuscia lib. 7. epig. 16.
Tusca glandis aper populator.
 Legunt alii *tu scis*, hoc est, tu novisti
 rem ita se habere. Eligat lector.
Tutior est virtus.) Nam ab insidiis
 magis tibi cavent venatores.
Equitem rumpere.) In hac leporum
 venatione sæpius venator incautus perit,
 quam lepus.

Adulatorium

de Trajani liberalitate. XV.

QUIDQUID Parrhasia nitebat aula,
 Donatum est oculis, deisque nostris.
 Miratur Scythicas virentis auri
 Flammas Juppiter, & stupet superbus
 Regis delicias, gravesque lusus.
 Hæc sunt pocula, quæ decent tonantem:
 Hæc sunt, quæ Phrygium decent ministrum.
 Omnes cum Jove nunc sumus beati:
 At nuper, pudet, ah pudet fateri,
 Omnes cum Jove pauperes eramus.

INTERPRETATIO.

Quidquid fulgebat in aula Palatina,
 datum est oculis, & Numinibus no-
 stris. Juppiter miratur Scythicas flammæ

aure virentis, & superbus stupet delecta-
 menta regis, & graves lusus, Hæc sunt
 pocula, quæ conveniunt Tonanti: hæc
 sunt

*sunt quæ conveniunt ministro Phrygio . nuper, pudet fateri , comes oramus in
Omnes nunc sumus felices cum Jove . Sed opes cum Jove .*

N O T A.

Parthasia .) id est Palatina , epig. 55. lib. 7.

Donatum est .) Templis consecratum est ab omni populo spectandum.

Miratur Scythicas .) Vide epig. 28. lib. 4. hoc est, smaragdos virides : nam cum poculis aureis inferuntur, communicant suum colorem.

Regis .) Domitiani, quem vivum summis laudibus extulit, jam mortuum vituperat poeta. *Superbus*, alii *superbi*.

Graveſque lusus .) Ut ornaret templa, spectacula ederet, & suis voluptatibus indulgeret, Romanos spoliabat Domitianus, unde ejus lusus graves erant po-

pulo. Legunt alii *gravesque luxus*.

Phrygium ministrum .) Ganymedem nempe ; pocula Domitiani Jovi consecravit Trajanus.

Pudet, ab pudet .) Alii *pudet ac piget*. *Cum Jove .*) Quem donis ingentibus exornavit Trajanus.

Omnes cum Jove pauperes .) Attamea epig. 4. lib. 9. dixit poeta Jovem non fore solvendo si ab eo Domitianus repetiſſet impensas, quas in templis Capitolinis fecerat. Melius autem, ut opinor, aliter explicabis, cum Jove, hoc est, cum Domitiano, qui alterum Jovem haberi se volebat. Vide epig. 37. lib. 9.

XVI.

In Lentinum,

cujus febricitantis luxum irridet. XVII.

QUARE tam multis a te, Lentine, diebus
Non abeat febris, quæris, & usque gemis.

Gestatur tecum fella, pariterque lavatur :

Cœnat boletos, ostrea, fumen, aprum.

Ebriâ Setino fit sæpe, & sæpe Falerno :

Nec nisi post niveam Cæcuba potat aquam.

Circumfusa rosis, & nigra recumbit amomo,

Dormit & in pluma, purpureoque toro.

Cum sic tam pulchre, tam belle vivat apud te,

Ad Dammam potius vis tua febris eat ?

I N T E R P R E T A T I O.

O Lentine, semper conquereris, & rogas, cur tam multis diebus febris non discedat a te. Tecum gestatur in fella, & simul lavatur ; cœnat boletos, ostrea, fumen, aprum ; sæpe fit temulentia Setino, & sæpe Falerno : nec bibis

Cæcuba nisi post aquam niveam : circumdasa rosis, & nigra amomo recumbit, & dormit in pluma & cubili purpureo, cum febris tua tam eleganter & tam belle vivat apud te, visne ut potius contempnat Dammam ?

N O T A.

Quare tam .) A vino generoso & delicatis dapibus se non abſtinebat Lentinus, unde merito illum poeta irridet conquerentem, quod semper febri læ-

boraret.

Ad Dammam .) Nomen servi, quo stultet pessime exciperetur.

Ad Juvenalem,
de otio quo fruebatur Bilbili. XVIII.

DUM tu forsitan inquietus erras
Clamosa Juvenalis in Subura,
Aut collem dominæ teris Dianæ:
Dum per limina te potentiorum
Sudatrix toga ventilat, vagumque
Major Cælius, & minor fatigant:
Me multos reperita post Decembres
Accepit mea, rusticumque fecit
Auro Bilbilis, & superba ferro.
Hic pigri colimus labore dulci
Bothrodum, Plateamque: Celtiberis
Hæc sunt nomina crassiora terris.
Ingenti fruor, improboque somno,
Quem nec tertia sæpe rumpit hora,
Et totum mihi nunc repono, quidquid
Terdenos vigilaveram per annos.
Ignota est toga; sed datur petenti
Rupta proxima vestis e cathedra.
Surgentem focus excipit superba
Vicini stræ cultus iliceti,
Multa villica quem coronat olla.
Venator sequitur: sed ille, quem tu
Secreta cupias habere silva.
Dispensat pueris, rogatque longos
Levis ponere villicus capillos.
Sic me vivere, sic juvat perire.

I N T E R P R E T A T I O.

O Juvenalis, dum tu forte sollicitus vagaris in clamosa Subura, aut teris collem dominæ Dianæ: dum sudatrix toga ventilat te per limina potentiorum, & major Cælius, & minor delassant te errantem: mea Bilbilis superba auro & ferro reperita post multos annos excepit me, & fecit rusticum. Hic otiosi suavi labore colimus Bothrodum, & Plateam: terribiles Celtibere habent hæc nomina rursus. Fruor alto atque ingenti somno, qui sæpe

nec rumpitur hora tertia, & nunc mihi rependo totum, quicquid vigilaveram per triginta annos. Toga ignota est: sed mihi poscenti traditur proxima vestis suspensa ex cathedra rupta. Me surgentem excipit focus instructus alta stræ vicini iliceti, quem multis ollis cingit villica. Venator sequitur: sed ille, quem tu ut deponantur longæ eorum comæ, facit mihi sic vivere, & sic mori.

N O T A.

Juvenalis.) Poeta satyricus satis notus. Clamosa Subura.) Ubi nempe frequens clamor, quod illic esset forum

rerum venalium, lib. 7. epig. 30.

Collem Diana.) Montem Aventinum intellige, in quo erat templum

Dianæ sacrum, epig. 64. lib. 6.

Sudatrix toga.) Clientes toga induti adibant suos patronos.

Major & minor Calius.) Montes. Majorem olim Querquetulanum dictum scribit Tacitus. Cælium postea a Cæle Vibenna Hetruscæ gentis duce; minor Cæliolus, aut Cælicolus dictus. Vide Marlianus lib. 4. cap. 18.

Multas post Decembres.) Post annos nempe 34. epig. 104. lib. 10. De Botrothodo aut Botrodo epig. 50. lib. 1. De Platea vero egimus lib. 4. epig. 55.

Tertia hora.) Nimirum ab ortu solis. Vide epig. 8. lib. 4.

Ignota est toga.) Sensus est: Officia togatorum hic nulla sunt.

Rupta proxima.) Morem ostendit hominis rusticantis, qui solutus curis dum it dormitum, vestem conjicit in cathedram. Sic Domitius.

Surgentem focus.)

Vicina in ipsum silva descendet focum.

epig. 50. lib. 1.

Dispensat.) An officia, aut cibaria?

Rogatque.) Villicus scilicet ad cutem rarus rogat herum, ut sibi liceat tondere servos, quo aptiores fiant operi rustico.

De Æmilio gulofo. XIX.

IN thermis sumit lactucas, ova, lacertum,
Et cœnare foris se negat Æmilius.

INTERPRETATIO.

ÆMilius in thermis comedit lactucas, ova, lacertum, & negat cœnare se foris.

NOTÆ.

In thermis.) Divites iis quibuscum lavabant, cibos in ipsis thermis distribuebant, hos Æmilius vorabat, ita ut non indigeret cœnare foris: interim prædicabat se non captare alienam cœ-

nam, quasi perinde non esset in alienis thermis, aut in alienis ædibus cœnaret, epig. 71. infra. de Apro.

Sobrius a thermis nescit abire domum.

Ad Fabullum, de Themisonte libidinoso. XX.

QUARE non habeat, Fabulle, quæris
Uxorem Themison. Habet sororem.

INTERPRETATIO.

OFabulle, rogas cur Themison non habeat uxorem: habet sororem.

NOTÆ.

Habet sororem.) hoc est amicam. Vide epig. 4. lib. 2.

Ad Marcellam

suam uxorem, quam laudat a morum suavitate. XXI.

MUNICIPEM rigidi quis te, Marcella, Salonis,
Et genitam nostris quis putet esse locis?

Tam rarum, tam dulce sapis: Palladia dicent,

Audierint si te vel semel, esse suam.

Nulla nec in media certabit nata Subura,

Nec Capitolini collis alumna tibi.

Nec

Nec cito redebit peregrini gloria partus
 Romanam deceat quam magis esse nurum.
 Tu desiderium dominæ mihi mitius urbis
 Esse jubes: Romam tu mihi sola facis.

INTERPRETATIO.

O Marcella, quis credas te esse popularem rigidi Salonis, & genitam esse in nostra regione? tam varum, tam suave est tuum ingenium: Palatia vendicabunt te sibi, si audierint te vel semel. Nulla nec genita vel in media Subura, nec

alumna collis Capitolini contendet tecum. Nec gloria peregrini partus cito ridebis, cui magis conveniat esse nurui Romana. Tu in causa es cur minus ægre feram desiderium urbis dominæ: tu una mihi efficit Romam.

NOTÆ.

Marcella.) poetæ uxor, de qua epig. 31. infra.

Rigidi Salonis.) epig. 55. lib. 4.

Armorum Salo. temperator.

Certabis.) Alii certaris, hoc est, nec ulla mulier vel media in urbe nata tecum contendet de elegantia & comitate morum, &c.

Nec cito.) Hunc versum sic explicat Raderus,

Nec gloria peregrini partus.

id est, nec ulla puella extra urbem nascetur, & nata arridebit patri, aut matri, quam magis deceat existimari Romanam vel ab ipsis Romanis, ac te, o Marcella. Virgilius Eclog. 4.

Incipe, parve puer, risu cognoscere matrem.

Deceat,) Alii ducat.

De Philænide
 deformi. XXII.

QUAM sit lusca Philænis indecenter,
 Vis dicam breviter tibi, Fabulle?
 Effet cæca decentior Philænis.

INTERPRETATIO.

O Fabulle, placet definiam paucis verbis, quam indecore lusca sit Philænis? Philænis cæca esset venustior.

NOTÆ.

Decentior.) Capta enim utroque oculo minus deformis videretur, epig. 23. lib. 2.

In Læliam
 edentulam & calvam. XXIII.

DENTIBUS atque comis, nec te pudet, uteris emtis.
 Quid facies oculo, Lælia? non emitur.

INTERPRETATIO.

O Lælia, uteris dentibus & capillis emptis, nec erubescis, quid facies oculo? non emitur.

NOTÆ.

Quid facies oculo?) Qua arte oculi deformitatum teges? oculi, ut capilli & dentes, non emuntur.

Ad

*Ad Juvenum de covino carru,
quem acceperat ab Heliano. XXIV.*

O Jucunda, covine, solitudo,
Carruca magis, assedoque gratum
Facundi mihi munus Heliani;
Hic mecum licet, hic Juvece, quidquid
In buccam tibi venerit, loquaris.
Non vector Libyci niger caballi,
Succinthus neque cursor antecedit.
Nusquam est mulio; mannuli tacebunt.
O si conscius esset hic Avitus,
Aurem non ego tertiam timerem.
Totus quam bene sic dies abiret!

I N T E R P R E T A T I O .

O Covine, amena solitudo, domum di-
fensi Heliani mihi jucundius carru-
ca, atque assedo, o Juvece, hic mecum.
his fas est dicas quicquid tibi venerit in
buccam. Non vector niger equi Libyci,
nec cursor expeditus anteis. Nusquam est
mulio: mannuli silebunt. O si Avitus
socius hic audisset, ego non meturem ter-
tiam aurem. Quam festivo sic laboretur
totus dies!

N O T A .

Covine.) Vehiculi falcati genus est,
quo Galli in praeliis utebantur.

Jucunda solitudo.) nempe propter utri-
bram covini recti & velati, ut ait Rade-
rus: sed melius, meo judicio, Farna-
bius, covinum solitudinem dici a poeta
censet, quod regeretur sine mulione.

Carruca, assedoque.) sunt etiam cur-
rum genera.

Heliani.) Alii *Æliani*: alii vero *He-
driani*.

Non vector.) Alii vector. Maurum in-
tellige insidentem equo Mastylo, epig.
23. lib. 9.

Mannuli.) parvi equi qui sermones
nostros non deferent, a quibus scilicet
trahebatur covinus.

Avitus.) de quo epistola libri 9. &
epig. 1.

Aurem non.) Aviti scilicet qui verba
nostra infidie non exciperet.

*In Thelesinum
avarum. XXV.*

CUM rogo te nummos sine pignore, Non habeo, inquis:
Idem, si pro me spondet agellus, habes.
Quod mihi non credis veteri, Thelesine, sodali,
Credis colliculis, arboribusque meis.
Ecce reum Carus te deulit: addis agellus.
Exilii comitem quæris? agellus eat.

I N T E R P R E T A T I O .

CUm peto a te nummos sine pignore,
Non habeo, ais. Tu idem habes, si
agellus spondet pro me. O Thelesine, quod
non credis mihi antiquo socio, credis colli-
culis atque arboribus meis. En Carus ac-
cusavit te reum, agellus ferat opem.
Quidvis comitem exilii? Agellus eat.

Carus.) delator nequissimus.

Agellus car.) cui nempe, non mihi, credis pecuniam.

In avarum amicum. XXVI.

SEXAGINTA teras, cum limina mane senator,
Esse tibi videor desidiosus eques,
Quod non a prima discurram luce per urbem,
Et referam lassus basia mille domum.
Sed tu purpureis ut des nova nomina fastis,
Aut Numidum gentes, Cappadocumve petas;
At mihi, quem cogis medios abrumpere somnos,
Et matutinum ferre, patique lutum,
Quid petitur? rupta cum pes vagus exit aluta,
Et subitus crassæ decidit imber aquæ:
Nec venit ablatis clamator verna lacernis,
Accedit gelidam servus ad auriculam,
Et, rogat, ut cœnes secum Lætorius, inquit:
Viginti nummis non ego malo famem?
Quod sit cœna mihi, tibi sit provincia merces,
Et faciamus idem, nec mereamur idem.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum tu senator mane teras sexaginta limina, ego videor tibi esse eques otiosus; quod a primo diluculo non discurram per urbem, & defatigatus reportem mille oscula in ades meus. Sed tu discurre ut inscribas nova nomina purpureis fastis, aut adeas nationes Numidarum, aut Cappadocum: sed ego, quem cogis abrumpere medios somnos, & aspergi atque infusi luto matutino, quid

peto? cum pes solutus exit, pelle rupta, & repentinus imber crassæ aqua decidit: Nec verna nomenclator accedit ablatis lacernis; sed servus accedit ad frigidam auriculam, & dicit. Lætorius orat ut cœnes secum: an non gratior est cœnacula emptæ viginti nummis? cum habeam cœnam pro mercede, tu vero provinciam, & faciamus idem, nec mereamur idem.

N o t a.

Sexaginta.) hoc est, cum tu senator discurras, ego vero dignitate inferior, eques scilicet, & quidem sine censu tibi videor desidiosus, qui summo mane potentioribus non nunciem salutem.

Et referam.) De his salutantium basibus diximus, epig. 94. lib. 7.

Sed tu purpureis.) hoc est, ut consul fias; consulum enim nomina in fastos purpura illitos referebantur.

Aut Numidum.) Numides vocantur auctore Stephano populi circa Nilum fluvium; Cappadoces vero Asiæ minoris sunt populi, de quibus jam supra. Senus est: Tu colis potentiores, ut obti-

neas provinciam cum imperio.

At mihi quid petitur.) hoc est, quid spero cum rupta est aluta pellis, nempe ex qua conficiebantur calcei.

Et matutinum.) Vide epig. 36. lib. 3.

Et subitus.) Et pluvia repentina perfusus domum redeo. *Aquam crassam* sudorem interpretatur Domitius. Iudicet lector.

Nec venit.) hoc est, nec detritis meis lacernis aut humidis servus adest, qui novas afferat, detritas tollat, sed dumtaxat a divite quodam Lætorio venit servus, qui me defatigatum invitet ad cœnam. *Ablatis*, forte legendum *adlatis*.

Viginti nummis.) hoc est, nonne domi mihi gratior esset frugalis cœna?
Legunt alii,

Et, rogas, ut carnes secum Latorius,
inquit:

Viginti nummis. Non ego. Malo
samen.

Quam sit cœna mihi, &c.

Non ego, forte legendum non eo.

Quod sit cœna mihi.) hoc est, ideo summo mane per urbem non discuro, quod similia mea & tua officia simili mercede non remunerentur. Legunt alii,
Cur sit cœna, &c.

XXVII.

In Cinnam

ebriosum. XXVIII.

POTO ego sextantes: tu potas, Cinna, deunces,
Et quereris quod non, Cinna, bibamus idem.

I N T E R P R E T A T I O.

E Go bibo sextantes; tu, o Cinna, bibis deunces, atque, o Cinna, quereris, quod non possumus idem vinum.

N O T E.

Sextantes.) hoc est, duos cyathos bibis; tu vero undecim, unde immerito conquereris tibi non apponi optimum vinum; nimium enim bibis.

De Hermogene fure. XXIX.

HERMOGENES, tantus mapparum, Pontice, fure est,
Quantus nummorum vix, puto, Massa fuit.

Tu licet observes dextram, teneasque sinistram;

Inveniet, mappam qua ratione trahat:

Cervinus gelidum sorbet sic halitus anguem:

Casuras alte sic rapit Iris aquas.

Nuper cum Myrino peteretur missio læso:

Subduxit mappas quatuor Hermogenes.

Cretatam prætor cum vellet mittere mappam:

Prætori mappam surripit Hermogenes.

Attulerat mappam nemo, dum furta timentur:

Mantile e mensa surripit Hermogenes.

Hoc quoque si deerit: medios distringere lætos,

Mensarumque pedes non timet Hermogenes.

Quamvis non modico caleant spectacula Sole:

Vela reducuntur, cum venit Hermogenes.

Festinant trepidi substringere carbasa nautæ,

Ad portum quoties paruit Hermogenes.

Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba,

Inter adorantes cum stetit Hermogenes.

Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit umquam;

A cœna semper rettulit Hermogenes.

I N T E R P R E T A T I O.

O Pontice, Hermogenes tam surripit surripuit nummos. Quamvis tu caveas mappas, quam, opinor, vix Massa a dextra, & adstringas lævam, excogitabit

tabit qua arte subducat mappam. Hali-
sus cervi sic astrahit frigidum anguem.
sic Ivis evehit undas casuras desuper: Nu-
per cum peteretur missio Myrino vuln-
erato, Hermogenes subripuit quatuor mappas.
Cum prator vellet facere candidam map-
pam, Hermogenes subducit mappam
pratori. Nullus attulerat mappam: dum
furta meruuntur, Hermogenes subduxit
mantile e mensa. Si hoc etiam defecerit,

non dubitat radere lectos, & pedes mensa-
rum. Licet spectacula caleant vehementi
sole; vela colliguntur cum Hermogenes
accedit. Nauta meticulose festinanter con-
trahunt carbasas, quoties Hermogenes visus
est ad portum. Calvi linigeri fugiunt,
& sistrata turba fugit, cum Hermogenes
stetis inter adorantes. Numquam Hermo-
genes apportavit mappam ad cenam; Her-
mogenes semper a cena reportavit.

N O T A.

Hermogenes.) hoc est ab Herme seu
Mercurio genitus, qui nempe est furum
deus: poeta ergo aptissimum furi hoc
nomen finxit.

Massa.) Plinius junior epist. ult. lib. 7.
*Dederat me senatus cum Herennio sen-
tione advocatum provincia Batice contra
Bebium Massam: damnatoque Massa cen-
suerat ut bona ejus publice custodirentur.*

Cervinus gelidum.) Cervus absorpto
anguis vitam producit.

Iris.) Arcus scilicet celestis. Aristote-
les lib. 3. Meteor. οτι μὲν ἡ ἀνάλυσις ὅ
τῃς τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῶν ὕλων οὐρανόθεν. Quod
ergo Iris sit refractio aspectus ad solem,
manifestum est, &c. Plinius lib. 2.
cap. 59.

Cum Myrino.) De quo epig. 20. lib.
Speci. hoc est, cum Myrino gladiatori
missio peteretur a populo, vel ab ipso
Myrino lasso peteretur: lassi enim gladi-
atores arma submittebant, & vitam ali-
quando impetrabant ab Imperatore, aut
a populo, dum stareit respublica.

Cretasam.) signum nempe quod mit-
tendis quadrigis dabatur in ludis Circen-
sibus. Raderus ex Cedreno refert, hanc

fuisse occasionem mappæ in circum mit-
tendæ, quod magistratus ante missionem
super fornices carcerum eo loco unde
spectabant, convivium curarent, map-
pamque in tempore mapparior mittendam
traderent.

Attulerat mappam:) Ad convivia sin-
guli afferebant suas mappas: mantile
vero, inquit Raderus, linteum scilicet
tergendis manibus aptum a convivatore
parabatur.

Disfringere.) hoc est, stragula lecto-
rum, quibus accumbebant, subripere:
vel forte melius, laminas aureas vel argen-
teas lectis deradere.

Mensarumque pedes.) eburneos nimi-
rum, aut potius intellige ab Hermogene
argenteas bracteas mensarum pedibus
derasas fuisse, epig. 33. lib. 8.

Vela reducuntur.) epig. 39. lib. 6. Vela
autem colligebantur ne ab Hermogene
furriperentur.

Linigeri.) Isidis sacerdotes interpreta-
re, quorum vestes ex lino confectæ can-
didissimæ erant: illos sistratam turbam
vocat, quod sistrata, seu crepitacula qua-
terent sacra sua celebrantes.

Ad Aprum,

se nolle amicum sobrium. XXX.

SICCUS, sobrius est Aper: quid ad me?
Servum sic ego laudo, non amicum.

I N T E R P R E T A T I O.

A Per focus & sobrius est: quid ad me pertinet? Talis mihi placet servus, non
amicus.

N O T A.

Non amicum.) quem genio suo indulgere volo.

De hortis Marcellae uxoris. XXXI.

HOC nemus, hi fontes, hæc textilis umbra supini
 Palmitis, hoc riguarum ductile flumen aquarum:
 Prataque, nec bisero cessura rosaria Pæsto:
 Quodque viret Jani mense, nec alget olus:
 Quæque natat clusis anguilla domestica lymphis,
 Quæque gerit simile candida turris aves:
 Munera sunt domino; post septima lustra reverso
 Has Marcella domos, parvaque regna dedit.
 Si mihi Nausicae patrios concederet hortos,
 Alcinoæ possem dicere, malo meos.

I N T E R P R E T A T I O .

HOC nemus, hi fontes, textilis hæc umbra prout palmitis, & hic ductilis fluvius aquæ riguarum: & prata, & rosaria non inferiora Pæsto bisero: atque olus quod virefcit mense Januario, nec friget: & familiaris anguilla quæ natat aquis clau-

sis, atque alba turris in qua sunt volucres: sunt dona domino: Marcella donavit mihi reverso post septem lustra hæc aedes, atque exigua regna. Si Nausicae mihi daret paternos hortos, liceret dicere Alcinoæ, Plus placent mei.

N O T A E .

Textilis umbra.) propter palmites cum foliis atque arborum ramis contextos.

Ductile flumen.) rivulum intellige ab aliquo vicino fonte ductum in hortos Marcellæ, vel forte aquæductum.

Bisero Pæsto.) hoc est bis in anno florenti. Vide epig. 38. lib. 5.

Nec alget.) nec frigidum est.

Clusis lymphis.) hoc est in piscina.

Turris candida.) candidas columbas

continebat.

Post septima.) Triginta & quatuor annis poeta manserat Romæ, & anno trigésimoquarto rediit in Hispaniam. Vide epig. 103. lib. 10.

Munera sunt domino.) Alii domine, nempe maris uxoris.

Nausicae.) filia scilicet Alcinoi, de cujus amœnissimis hortis epig. 64. lib. 4.

In Vacerram,

cujus paupertatem irridet. XXXII.

O Juliarum dedecus Kalendarum,
 Vidi, Vacerra, sarcinastuas, vidi:
 Quas non retentas pensione pro bima
 Portabat uxor rufa crinibus septem,
 Et cum sorore cana mater ingenti.
 Furias putavi nocte ditis emersas.
 Has tu priores frigore, & fame siccus,
 Et non recenti pallidus magis buxo
 Irus tuorum temporum sequebaris.
 Migrare clivum crederes Aricinum.
 Ibat tripes grabatus, & bipes mensa,
 Et cum lucerna, corneoque cratere
 Matella curto rupta latere mejebat.

Focum ferentis suberat amphoræ cervix.
Fuisse gerres, aut inutiles mœnas
Odor impudicus urcei fatebatur,
Quatem marinx milit aura piscinx.
Nec quadra deerat casei Tolosatis.
Quadrima nigri nec corona pulei,
Calvæque restes allioque, cepisque,
Nec plena turpi matris olla resina,
Summœnianæ qua pilantur uxores.
Quid quæris ædes, villicosque derides,
Habitare gratis, o Vacerra, cum possis?
Hæc sarcinarum pompa convenit ponti.

INTERPRETATIO.

O Infamia Juliarum Calendarum, o Vacerra, vidi tuam supellestem, sectavi: quam non retentam pro mercede biennii ferebat uxor rufa septem capillis, & cana genitrix cum ingenti sorore. Existimaui furios emergas ex tenebris inferorum. Tu aridus frigore & esurie, & pallidior buxo veseri. Ius tui seculi ferebaris has præcuntes. Putares mendicos omnes clivi Aricini ire alio. Lectulus tripes incedebat, & mensa bipes, & cum lucerna, & corneo cratere matella fracta brevi lasere mejebat. Cervix por-

tauris focum subiecta erat amphore. Fætidus odor ulcei, qualis emissa est ab aura piscina marinx, testificabatur in eo fuisse gerres, aut mœnas inutiles. Nec quadra casei Tolosatis deficiebat, nec corona quadrima nigri pulei, & calvæ restes & allio, & cepis, nec olla matris tuæ plena ferula resina, qua Summœnianæ uxores glabrantur. O Vacerra, quid quæris domum, & illudis villicos, cum possis habere domicilium gratis? Hæc pompa sarcinarum pompa est ponti.

N O T A.

O Juliarum.) quo nempe tempore novas ædes conducere solebant Romani. Uetoni in Tiberio cap. 35. Senatori larum clavum ademisse, cum cognovisset sub Calendarum Julii demigrasse in hortos, quo vilis post diem ædes in urbe conducebat.

Quas non retentas.) hoc est, quas conductarum a te ædium dominus pro pensionem biennii, utpote viliores pignoris loco retinere noluit.

Crinibus septem.) hoc est uxor tua calva.

Sorore ingenti.) ætate scilicet, secundum Raderum: adulta autem & carente viro, secundum Domitium. **Ingenti** forte melius referas tantum ad immanem corporis proceritatem.

Non recenti.) hoc est arido buxo pallidior.

Ius.) omnium mortalium pauperimus, de quo epig. 40. lib. 5.

Clivum Aricinum.) ubi erant multi

mendici. Vide epig. 19. lib. 4.

Tripes grabatus.) vilis nimirum lectus, cui ut & mensa deerat unus pes: mensæ enim ut plurimum tribus pedibus fulciebantur.

Mejebat.) hoc est, ex qua rupta effluebat urina.

Focum ferantis.) an impositam Vacerræ, an servi capiti amphoram cui focus inerat. Videat lector. Legendus Juvenalis sat. 3. v. 251. Legunt alii,

Foco virenti suberat amphoræ cervix. Quam lectionem non intelligo.

Gerres.) genus nempe locustarum, epig. 77. lib. 3. **Mœnas.**) pilliculos de quibus lib. 11. epig. 32.

Casei Tolosatis.) mali scilicet saporis. Tolosa urbs Galliarum satis nota.

Quadrima.) hoc est pulegium a quatuor annis servatum, eoque deterius, nempe cibariis rusticorum conticiendis inserviebat.

Calvæ restes,) Sensus est: allia & cepæ
ex

ex funibus seu restibus pendentes, quas calvas vocat, quod cepæ sint glabræ.

Summaniane.) hoc est meretrices. Vide epig. 81. lib. 3.

Quid queris.) hoc est, inquit Farna-

bins, quid queris villam ruri, quasi latiorum more per æstatem rusticaturus sis!

Villicosque derides.) cum solvendo non sis.

Ponti.) ubi nempe habitant mendici.

XXXIII.

Ad Julium,

vitæ tranquillitatem perturbari nimia erga sodales
amicitia. XXXIV.

TRIGINTA mihi quatuorque messes

Tecum, si memini, fuere Juli:

Quarum dulcia mixta sunt amaris,

Sed jucunda tamen fuere plura.

Et si calculus omnis huc & illuc

Diversus, bicolorque digeratur:

Vincet candida turba nigriorem.

Si vitare velis acerba quædam,

Et tristes animi cavere morsus,

Nulli te facias nimis sodalem.

Gaudebis minus, & minus dolebis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Juli, si memini, vixi tecum triginta & quatuor annis; quorum suavis non fuit sine amaritie, at nihilominus plures fuere dulces. Et si calculus omnis diversus, & bicolor distribuatur hac &

illuc, albus numerus superabis nigriorem. Si cupias declinare quasdam molestias, & vitare acerbos morsus animi, cum nullo in eas nimiam amicitiam. Lataberis minus, & morebis minus.

N O T E.

Ad Julium.) Addunt alii *Martialem*. Vide epig. 99. lib. 9.

Triginta.) quibus manserat Romæ, epig. 104. lib. 10.

Et si calculus.) Lapidibus albis fausti dies, nigris vero infausti notabantur, epig. 45. lib. 8.

Vincet candida.) plures numerabuntur dies felices, quam mæsti.

Animi morsus.) hoc est mœrorem a quo conficitur animus.

Gaudebis minus.) amicorum enim prospera atque adversa fortuna nimis nos afficit.

XXXV.

In Labullum,

qui exiguis muneribus liberalis haberi volebat.

XXXVI.

LIBRAS quatuor aut duas amico,

Algentemque togam, brevemque lænam:

Interdum aureolos manu crepanteis:

Possint ducere qui duas kalendas,

Quod nemo, nisi tu, Labulle, donas,

Non es; crede mihi, bonus. quid ergo?
 Ut verum loquar, optimus malorum.
 Pisones, Senecasque Memmiosque,
 Et Crispos mihi redde, sed priores:
 Fies protinus ultimus bonorum.
 Vis cursu pedibusque gloriari?
 Tigrim vince, levemque Passerinum.
 Nulla est gloria præterire afellos.

I N T E R P R E T A T I O .

O Labulle, quod tu solus largiris amico libras quatuor, aut duas argenti, frigidam togam, & lanam curtam, aliquid quando aureolos sonantes in manu; quibus sustentari possis amicus duobus mensibus: crede mihi, non es bonus. Quid igitur? optimus malorum, ut dicam veri-

tatem. Mihi restitue Pisones, & Senecas, & Memmios, & Crispos, sed antiquos: repente evades ultimus bonorum. Placene gloriari cursu, & pedibus? Supera Tigrim, & levem Passerinum. Nullus est honor præcurrere afellos.

N O T E .

Libras.) Vide epig. 44. lib. 2.

Argentem.) hoc est ita tritam, ut frigus facile admittat: Lana vero erat vestis quæ hyeme pallio superinduebatur, teste Bayfio.

Aureolos.) Epig. 20. lib. 5.

Qui crepit aureolos forsitan unus erit.

Optimus malorum.) hoc est; tu es inter avaros munificentissimus.

Pisones.) quibus de arte poetica librum dedicavit Horatius. De Crispo & Seneca supra dictum: Memmio vero suum poema dedicavit Lucretius.

Ultimus bonorum.) hoc est, munificis his viris longe inferior eris.

Tigrim, & Passerinum.) Alii equos velocissimos fuisse, alii cursores asserunt, epig. 6. lib. 7.

In nasutum

scurram ineptum. XXXVII.

NASUTUS nimium cupis videri.
 Nasutum volo, nolo polyposum.

I N T E R P R E T A T I O .

Vis haberi nimis nasutus, placet nasutus, displicet polyposus.

N O T E .

Nasutus.) Irrisores dicuntur nasuti, epig. 4. lib. 1.

Et pueri nasum rhinocerotis habent.
 Sensus est: Volo urbanum & acutum, non putidum & ineptum derisorem. Po-

lypus vero est nasi morbus, de quo Celsus lib. 6. cap. 8. qui eo morbo laborant polyposi dicuntur, quos hoc loco sumit poeta pro putidis & rancidulis scurris.

Ad Candidum,

de offeminato quodam homine. XXXVIII.

HUNC qui femineis noctesque diesque cathedris
 Incedit tota notus in urbe nimis,

Q q

Crine

Crine nitens, niger unguento, perlucidus ostro,
 Ore tener, latus pectore, crure glaber,
 Uxori qui saepe tuar comes improbus haeret:
 Non est quod riteas, Candide: non futuit.

I N T E R P R E T A T I O.

O Candide, non est quod mireris hunc, ore delicatus, latus pectore, crure crure,
 qui nimum notus in tota urbe, adis qui ardore improbus comes tuar tue con-
 uolte & die cathedras feminarum ni- jugi
 tens coma, niger unguento, nitens ostro.

N O T A.

Cathedris.) De quibus dictum epig. esset infelix. Namque mollem & cinerem
 62. lib. 3. *Inuolte*, forte melius legendum intelligit.

In Sabellum
 ineptum. XXXIX.

O Di te, quia bellus es, Sabelle.
 Res est putida bellus, & Sabellus;
 Bellum denique malo, quam Sabellum.
 Tabescas ueniam, Sabelle, belle!

I N T E R P R E T A T I O.

O Sabelle, odi te, quoniam bellus es, eundem malo bellum, quam Sabellum.
 Res est fastidiosa bellus & Sabellus, O Sabelle, minam marcescas belle!

N O T A.

Odi te.) Hunc Sabellum iam carpsit ipsum vitium, inquit Raderus. Sed
 poeta epig. 84. lib. 7. *Bellus*, hoc est magis placet bellum hoc loco sumi pro
 ineptus. Vide epig. 7. lib. 3. ipsa belli contumacia.
Bellum denique.) Bellus enim homo *Tabescas.*) ut res putida. *Belle* potest
 vitiosus est tantum, Sabellus vero est esse quintus casus, vel adverbium.

In Pontiliannum.

quem assidue colebat, a quo tamen nihil accipiebat. XL.

MENTIRIS, credo: recitas mala carmina, laudo:
 Cantas, cano: bibis, Pontiliane, bibo.
 Pedis, dissimulo: gemma vis ludere, vincor.
 Res una est sine me, quam facis, & taceo.
 Nil tamen omnino praestas mihi. mortuus, inquis;
 Accipiam bene te, nil volo: sed morere.

I N T E R P R E T A T I O.

O Pontiliane, mentiris, adhibeo tamen *bb: cantas, canos potas, poto: pedis, dissi-*
 fidem: recitas versus ineptos, pro *mulo: placer ludere gemmas, superer. Unica*
 res

*res est, quam agis sine me, & filio. Despectus, ait, bene excipiam te, Nihil
Dilectum tibi prorsus donas mihi; peto; at pereas.*

N O T A.

Credo.) Officii causa fingo me crede- lib. 7. & epig. 20. lib. 14.
re, licet sciam te mentiri. *Insidiosorum si ludis bella latronum,*
Cantas.) Similis est adulatoris effigies *Gemmaus iste tibi miles, & hostis*
apud Juvenalem sat. 3. *erit.*
Gemma ludere.) hoc est latronibus lu- *Sed morere.*) ut nempe promissa mihi
dere, ut ajunt interpretes. Vide epig. 71. *tuam hereditatem accipiam.*

In Tucam
gulosum. XLII.

NON est, Tucca, satis, quod es gulosus:
Et dici cupis, & cupis videri.

I N T E R P R E T A T I O.

Q Tucce, non sufficit quod es bellus, & vis haberi, & vis videri.

XLII.

XLIII.

Ad M. Unicum
poetam elegiacum. XLIV.

UNICE, cognato junctum mihi sanguine nomen,
Quique geris studiis corda propinqua meis:
Carmina cum facias soli cedentia fratri,
Pectore non minor es, sed pietate prior:
Lesbia cum tenero possit amare Catullo,
Te post Nasonem blanda Corinna sequi.
Nec deerant Zephyri, si te dare vela juvaret:
Sed tu litus amas, hoc quoque fratris habes.

I N T E R P R E T A T I O.

Q Unice, qui habes nomen mihi jun-
ctum cognato sanguine, & cor accen-
dens ad mea studia; cum componas ver-
sus cedentes soli fratri, non inferior es
pectore, sed superior pietate. Lesbia possit
diligere te cum tenero Catullo, & blanda
Corinna habere tibi post Nasonem. Nec
Zephyri deficiebant, si tibi placeret dare
vela: at litus tibi gratum est: & hoc
etiam te probat fratrem.

N O T A.

Corda propinqua.) hoc est, qui iisdem
audiis deditus es.
Carmina.) Unicus habebat fratrem
qui versus heroicis componebat, a qui-
bus se abstinebat, ne famam fratris nocer-
ret. Idem dixit poeta de Turno & Me-
more epig. 11. lib. 11.
Sed pietate prior.) quia das ipsi primas,
Lesbia, & Corinna.) amicum suadet
Catulli, & Ovidii, teneris horum poe-
tarum

tarum elegiis affuete, tuas tamen amare possent.

Nec deirant Zephyri.) hoc est, non deerat tibi grande ingenium, si carmina

heroica condere voluisses.

Hoc frater.) Cum fratris causa grat de tuum ingenium coequeas.

*Ad Phœbum
calvum. XLV.*

HOEDINA tibi pelle contegenti
Nudæ tempora, verticemque calvæ,
Festive tibi, Phœbe, dixit ille,
Qui dixit caput esse calciatum.

INTERPRETATIO.

O Phœbe, illo lepido dixit tibi *hœdina* nude calvæ, qui dixit caput esse calci-
pelle tegenti tempora, & verticem tum.

NOTÆ.

Hœdina pelle.) hoc est galericulo ex hœdi pelle facto, quo utebatur Phœbus ad tegendum calvitium. Vide epig. 50. lib. 14.

Calciatum.) Alii *calceatum*: sunt vero calcei ex pellibus, quibus cum Phœbus tegeret caput, merito calceatum dici poterat.

*Ad Clasicum,
de Gallo & Luperco poetis. XLVI.*

VENDUNT carmina Gallus, & Luperus.
Sanos, Clasicæ, nunc nega poetas.

INTERPRETATIO.

Gallus & Luperus vendunt versus. O Clasicæ, nunc nega poetas sapere.

NOTÆ.

Gallus & Luperus.) Mali scilicet poetæ, qui tamen cum inepta sua carmina

venderent, non ipsi, sed emptores insaniebant.

In habentem varios mores. XLVII.

DIFFICILIS, facilis, jucundus, acerbus es idem,
Nec tecum possum vivere, nec sine te.

INTERPRETATIO.

Tu idem es asper, comis, suavis, acerbus: nec licet vivere tecum, nec sine te.

NOTÆ.

Nec tecum.) propter acerbos tuos mores.

Nec sine te.) propter comitatem.

BOLETOS & aprum si tamquam vilia ponis,
 Et non esse putas hæc mea vota: volo.
 Si fortunatum fieri me credis, & heres
 Vis scribi, propter quinque Lucrina: vale.
 Lautæ tamen cœna est: fateor lautissima; sed cras
 Nil erit, immo hodie, protinus immo nihil;
 Quod sciat infelix damnatæ spongia virgæ,
 Vel quicumque canis, junctæque testa viæ:
 Mullorum, leporumque, & fuminis exitus hic est,
 Sulfureusque color, carnificesque pedes.
 Non Albana mihi sit commissatio tanti,
 Nec Capitolinæ, pontificumque dapes:
 Imputet ipse deus nectâr mihi, fiet acetum,
 Et Vaticani perfida vappa cadit.
 Convivas alios cœnarum quære magister,
 Quos capiant mensæ regna superba tux:
 Me meus ad subitas invitet amicus ofellas:
 Hæc mihi, quam possum reddere, cœna placet.

I N T E R P R E T A T I O.

Si apponis boletos, & aprum tamquam abjecta, & credis hæc non appeti a me: volo. Si existimas me fieri felicem, & cupis heres institui propter quinque ostrea ex Lucrino; vale. Nihilominus sumptuosa est cœna, fateor, sumptuosissima: at nihil supereris cras, imo hodie, imo repente nihil, quod sciat infelix spongia virgæ damnatæ, aut quicumque canis, aut amphora propinqua viæ. Hic est finis mullorum, & leporum, & su-

minis, color nempe pallidus, & pedes podagrosi. Nolim tanti facere commissationem Albanam, nec epulas Capitolis, & pontificum: ipse deus ratiocinetur mecum de nectâre dato, fiet acetum, & perfida vappa cadit Vaticani. O Moderator cœnarum, quære alios convivas, qui deleantur lautissimis cibis tua mensa: meus amicus me vocet ad ofellas repentinas: amo cœnam, quam possum reddere.

N O T A.

Boletos.) Quos si mihi apposueris tamquam cibos delicatissimos, ut sc. captes meam hereditatem, nolo, sin minus lubens cœnabo apud te. *Vilia*, hoc est, tamquam res viles.

Quinque Lucrina.) Vide epig. 11. lib. 6.

Immo hodie.) Nam statim a cœna nulla superest gulæ voluptas.

Quod sciat infelix.) Spongia, inquit Farnabius, liguo adherens damnata in vile ministerium, ad emundanda scilicet obscœna, ut de bestiariorum quodam refert Seneca epist. 70. *Nuper in ludo*

bestiariorum unus e Germanis, cum ad matuzina spectacula pararetur, secessit ad exonerandum corpus. Nullum aliud illi dabatur sine custode secretum. Ibi lignum illud, quod ad emundanda obscœna adherente spongia positum est eorum in gulam farsit, & vi præclusis faucibus spiritum elisit.

Vel quicumque canis.) Qui nimirum ad vomitum accurrat.

Junctæque testa viæ.) Urnæ scilicet in triviis erant collocatæ, in quas mernerent prætereuntes.

Albana.) Lautissimum scilicet epulum

lum quale exhibuit in Albano monte in Quinquatriis Minervæ suæ Domitianus. Farnabius. De comestatione dictum epig. 5. lib. 4.

Nec Capitolina.) hoc est, epulum Jovis in Capitolio instructum, cuius meminit Valer. Maximus lib. 2. cap. 1.

Pontificumque dapes.) Lautissimæ scil. quas describit Macrobius cap. 13. lib. 3.

Et Vaticanæ.) Vini vilissimæ fæx, epig. 19. lib. 1. *Osella*, genus farciminis. *Subitas*, hoc est, sine apparatu conditas.

Ad pædagogum
custodem unionum. XLIX.

CRINITÆ, Line pædage, turbæ,
Rerum quem dominum vocat suarum,
Et credit cui Postumilla dives
Gemmas, aurea, vina, concubinos:
Sic te, perpetua fide probatum,
Nulli non tua præferat patrona:
Succurras misero precor furori,
Et serves aliquando negligenter
Illos qui male cor meum perurunt;
Quos & noctibus & diebus opto
In nostro cupidus sinu videre,
Formosos, niveos, pares, gemellos,
Grandes non pueros, sed uniones.

I N T E R P R E T A T I O.

O Line pædage turba capillata, quem Postumilla lecuples nominat modo. raturam rerum suarum, & cui committit gemmas, aurea, vina, concubinos: patrona tua sic te comprobatum perpetua fide anteponat omnibus: oro subvenias

misero furori, atque aliquando custodias indiligenter illos, qui male perurunt pedibus meum: quas spectare in nostro sinu avidus expecta die & nocte: pulchros, niveos, pares, gemellos, non adultos pueros sentio, sed uniones.

N O T E.

Criminæ.) Pueri nempe comas alebant, ut formosiores viderentur.

Concubinos.) Alii concubinas, nempe gemmas quibuscum cubabat. In eo

est acumen epigrammatis, quod suspensum habeat lectorem, quali esset periturus pueros, cum appetat solos uniones.

Inhabentem amœnas ades. L.

DAPHNONAS, platanos, ac aerias cyparissos,
Et non unius balnea solus habes,
Et tua centenis stat porticus alta columnis,
Calcatusque tuo sub pede lucet onyx,
Pulvereumque fugax hippodromon ungula plaudit,
Et pereuntis aquæ fluxus ubique sonat.
Atria longa patent: sed nec cœnantibus usquam,
Nec somno locus est. quam bene non habitas!

INTERPRETATIO.

Solus possides laurita, platana, æque
 excelsas cyparisses, & balnea non
 unius, atque excelsa tua porticus arcta
 est centum columnis, atque onyx. pressus
 sub tuo pede splendet, & coelestes equi dant
 planum hippodromo pulverulento, & flu-
 ens aqua pereuntis resonat ubique. Atria
 sunt ampla: sed nusquam locus est co-
 nantibus, nec somno. Quam incompo-
 da est tua habitatio!

NOTÆ.

Et non unius.) Tam enim ampla sunt,
 ut vel publica dici possint: platani &
 lauri umbræ gratia ferebantur.

Onyx.) Lapis nobilis, quæ strata erat
 domus.

Hippodromon.) Vox est græca, quæ
 significat spatium in quò de equorum

celeritate certabatur.

Et pereuntis aquæ.) Fontium artificia
 in illa domo fuisse amœnissima intel-
 lige.

Quam bene.) Imperitus quippe omi-
 ferat, quod maxime necessarium nem-
 pe triclinium.

De Fabullo
 probo viro. LI.

TAM sæpe nostrum decipi Fabullum, quid
 Miraris, Aule? semper bonus homo tiro est.

INTERPRETATIO.

O Aule, quid miraris tam frequenter circumveniri nostrum Fabullum? vir probus
 semper tiro est.

NOTÆ.

Tiro est.) hoc est, vir probus & simplex semper decipitur, utpote qui aliis
 non diffidat.

Ad Semproniam,
 epitaphium Rufi. LII.

TEMPORA Pieria solitus redimire corona,
 Nec minus attonitis vox celebrata reis,
 Hic situs est, hic ille tuus, Sempronia, Rufus:
 Cujus & ipse tui flagrat amore cinis.
 Dulcis in Elysio narraris fabula campo,
 Et stupet ad raptus Tyndaris ipsa tuos.
 Tu melior, quæ deserto raptore redisti:
 Illa virum voluit nec repetita sequi.
 Ridet, & Iliacos audit Menelaus amores:
 Absolvit Phrygium vestra rapina Parim.
 Accipient olim cum te loca læta piorum,
 Non erit in Stygia notior umbra domo.
 Non aliena videt, sed amat Proserpina raptas:
 Iste tibi dominam conciliavit amor.

INTERPRETATIO.

O Sempronia, hic ille tuus Rufus solitus cingere caput corona Picria, & vex non minus commendata reis stupentibus, hic jacet, cujus & ipsi cineres ardent amore erga te. Grata fabula narratur de te in campo Eliso, atque ipsa Helena stupet ad raptus tuos. Tu probior, qua reuera es derelicto rapto: Illa nec repetita sustinuit sequi maritum. Menelaus

videt, atque audis Trojanos amores? vestra rapina excusat Phrygium Paris. Cum aliquando amena loca piorum excipient te; non erit umbra mortis in edibus Seygiis. Proserpina non aversa, sed amica videt raptas: iste amor devinxit tibi dominam. Non aversa, sed amica videt raptas; iste amor devinxit tibi dominam.

NOTÆ.

Tempora Picria.) Rufus poeta fuit, atque orator celebris, qui nempe reos defenderet.

In Elyso campo.) Vide epig. 94. lib. 1.

Et super ad raptus.) id est, Helena Tyndari filia stupet te raptam sponte rediisse ad maritum tuum Rufum. Alii intelligunt Rufum non fuisse ejus maritum, sed rapto: propter hæc verba *vestra rapina.*

Ille virum.) Legunt alii,

Noluit illa virum vel repetita sequi. Menelaum intellige, qui lætus audit idem marito Semproniz contigisse, quod

& ipse passus erat. Amores vero Rufi erga Semproniam, *Iliacos* vocat, quia Semproniam rapuit Rufus, ut Helena rapta est a Paride, qui tamen hoc exemplo excusatur.

Accipiens olim.) hoc est, cum mortua migrabis in campos Elysiis, eris nota & celebris.

Proserpina.) Propitia raptis, cum & ipsa a Plutone rapta fuerit.

Conciliavit.) Nimirum amor raptoris erga te jam tibi conciliavit Proserpinam. Alii *conciliabis.*

*In Paternum
avarum. LIII.*

NUMMI cum tibi sint, opesque tantæ,
Quantas civis habet, Paterne, ratus:
Largiris nihil, incubasque gazæ,
Ut magnus draco, quem canunt poete
Custodem Seythici fuisse luci.
Sed caussa, ut memoras, & ipse jactas,
Diræ filius est rapacitatis.
Et quid tu fatuos, rudesque quæris,
Illudas quibus, auferasque mentem?
Huic semper vitio pater fuisti.

INTERPRETATIO.

O Paterne, cum habeas nummos & sanctas divitias, quantæ possidentur vix a nullo civis, nihil donas, atque incubas thesauro, ut ingens draco, a quo custoditum fuisse lucum Seythicum narrant

poete. Sed filius diræ rapacitatis caussa est, ut narras atque ipse predicas. Et quid tu quæris demones atque imperitos, quibus imponas atque auferas mentem? Semper pater fuisti huic vitio.

NOTÆ.

Ut magnus draco.) a quo velus aureum custodiebatur in luco Colchidis in

Scythia.

Et quid.) Alii *ut quid:* hoc est, Aputas

putas nos esse dementes, quos facile hac
excusatione usus decipias, prætexens
nempe tui filii rapacitatem. Forte le-
gendum *ecquid*, ut epig. 1. lib. 11
Hinc semper.) Huic tuo filio omnia

necessaria avare recusans causa fuisti ra-
pacitatis. Alii sic interpretantur: Tu
semper fuisti pater huius vitii, avaritiæ
nimirum & rapacitatis. Judicet lector.

In Zoilum,

quem a deformitate improbum judicat. LIV.

CRINE ruber, niger ore, brevis pede, lumine læsus,
Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

INTERPRETATIO.

Ruber capillis, niger ore, brevis pede, capus oculo, o Zoile, facis rem magnam,
si probus es.

N O T A.

Zoile.) de quo sæpius dictum supra. Lineamenta vero corporis sunt animi
argumenta.

LV.

Ad Polycarum

sæpius fingentem morbum. LVI.

ÆGROTAS uno decies, aut sæpius anno,
Nec tibi, sed nobis hoc, Polycarme, nocet.
Nam quoties surgis, soteria poscis amicos.
Sit pudor: ægrota jam, Polycarme, semel.

INTERPRETATIO.

O Polycarme, ægrotas uno anno decies, sis soteria ab amicis: sit verecundia: O
aut frequentius, nec hoc officis tibi, Polycarme, jam ægrota semel.
sed nobis. Nam quoties convalescis, pe-

N O T A.

Soteria poscis.) hoc est, munera quæ
dabantur amicis a morbo recreatis, unde
morbus fictus Polycarmo non nocebat,
sed ejus amicis a quibus petebat soteria.

Ægrota jam semel.) hoc est morte,

atque uno morbo absolve tuam vitam:
& argute quidem hoc intelligit poeta,
cum videatur sentire, ut semel tantum
in anno ægrotet Polycarmus, epig. 40.
lib. 5. vers. 5.

Ad Sparsum,

streptus urbis in causa esse, cur secedat in villam
Nomentanam. LVII.

CUR sæpe sicci parva rura Nomenti,
Laremque villæ sordidum petam, quæris?
Nec cogitandi, Sparse, nec quiescendi
In urbe locus est pauperi. negant vitam
Ludimagistri mane, nocte pistorum,
Ærariorum marculi, die toto.

Hinc

Hinc otiosus sordidam quatit mensam
 Neroniana nummularius massa:
 Illinc paludis malleator Hispanæ
 Tritum nitenti fuisse verberat saxum.
 Nec turba cessat entheata Bellonæ,
 Nec fasciato naufragus loquax truncò,
 A matre doctus nec rogare Judæus,
 Nec sulfuratæ lippus institor mercis.
 Numerare pigri damna qui potest somni,
 Dicet quot æra verberent manus urbis,
 Cum fecta Colcho Luna vapulat rhombo.
 Tu, Sparse, nescis ista, nec potes scire,
 Perilianis delicatus in regnis,
 Cui plana summos despicit domus montes,
 Et rus in urbe est, vinitorque Romanus.
 Nec in Falerno monte major autumnus,
 Intraque limen clausus effedo cursus,
 Et in profundo somnus, & quies nullis
 Offensa linguis, nec dies nisi admissus.
 Nos transeuntis risus excitat turbæ,
 Et ad cubile est Roma; tædio fessis
 Dormire quoties libuit, imus ad villam.

I N T E R P R E T A T I O.

Rogas, cur sape invisam exiguum su-
 dum aridi Nomentis, & tenuem larum
 villa? O Sparse, nec est inopi locus cogi-
 tandi, nec quiescendi in urbe. Ludimagi-
 strumano, pistoris nocte, mallei æratorum
 die toto non sinunt vivere. Hinc otiosus
 nummularius agit mensam sordidam
 massa Neroniana: illinc malleator fuisse
 nitenti percussit tritum saxum paludis Hi-
 spanæ: nec turba Bellonæ correpta furore
 quiescit, nec garrulus naufragus tabula
 suspensa de fascia, nec Judæus eruditus
 a matre mendicare, nec lippus negotiator
 mercis sulfurata. Qui valet enumerare

impedimenta somni inertis, dicet quot æra
 pulsentur manibus civitatis, cum Luna
 cæsa verberatur rhombo Colcho. O Sparse,
 tu delicatus in regnis Perilianis ignoras
 ista, nec potes discere, cui plana domus
 contemnit montes excelsos, & rus in urbe
 est, & vinitor Romanus. Nec major au-
 tumnus in Falerno monte, & cursus effedo
 limitatus intra limen, & somnus æthi-
 sinus, & quies non turbata ullis linguis,
 nec lux nisi admissa. Nos vero excitantur
 risu transeuntis multitudinis, & Roma
 stat ante cubile: quoties placuit nobis tæ-
 dio defatigatis dormire, petimus villam.

N O T E.

Nomentis.) de quo epig. 106. lib. 1.
 Similis est huic epigrammati Juven. sat.
 3. Vide epig. 74. lib. 10.

Nec cogitandi, Sparse.) Legunt alii,
 nec cogitandi, spatium. At prior lectio
 videtur melior.

Ludimagistri.) de quibus epig. 70.
 lib. 9.

Æratorum.) fabricorum scilicet.

Neroniana massa.) Suetonius in Ne-
 rone cap. 44. Exigitque ingenti fastidio
 & acerbitate nummum asperum, argen-
 tum pusillum, aurum ad obrasam.
 Hoc est: Nummularii, Gallice les Ban-
 quiers, aurum & argentum Neronis ver-
 sant in suis mensis, & strepitum edunt.
 Illinc

Ilinc paludis.) Turnebus lib. 30. cap. 26. legit *balucis*. Sic enim, inquit, massas quasdam auri vocari in Hispania solere. Plinius lib. 33. cap. 4. Alii legunt *paludis*, quod vocabulum, inquit ibidem, a vocis propinquitate facile desecti potuit. Mihi quidem non satis accommodatum hic esse videtur *paludis* nomen, licet Tagi ramenta aurea interpretentur. Sic Turnebus. Illud ergo aurum rude ex Hispania Romam afferrebat, ubi in bracteas tenuissimas extendebatur. Solum vero tritum dicit, propter frequentem malleatoris percussionem. Farnabius retinet *paludis*, & sic explicat, hoc est lini & setabi, quod in paludosis Hispaniæ locis seritur. Quod enim, inquit, Turnebus legit *balucis*, nullatenus convenit aureæ operæ cum fuisse. Videat lector.

Nec turba.) Sacerdotes intellige, qui sanguine suo Bellonæ numen placabant, & furentes vaticinabantur. Lucanus,

— quos scélis Bellona latens

Sæva movet, &c.

Bellona autem est belli dea, & soror Martis nuncupatur.

Nec fasciato.) Juvenalis sat. 14.

— — — — — *nanctus assim*

Dum rogat, & picta se tempestate innot.

Nec sulfurate.) hoc est, non cessat proclamare. Vide epig. 42. lib. 1. & epig. 3.

lib. 10. Lippus vero dicitur, nempe a sulfure, quod semper manibus terit.

Quos ara.) Cum Luna a celo deducitur magicis incantationibus, epig. 30. lib. 9.

Qua nunc Thessalico Lunam deducere rhombo.

Colcho dicitur, id est magico, propter Medeam quæ erat Colcha. Sensus est: Tot sunt manus quæ pulsant æra quibus deducitur Luna, ut numerari nequeant: ita nec somni impedimenta numerari possunt.

Petilianis.) Petiliana regna vocat domum, & agrum L. Petilii scribæ sub Janiculo, ubi rex Numa, teste Livio, fuit sepultus. Ita Raderus. Vide epig. 64. lib. 4.

Vincorquo Romanus.) quia scilicet vinea est in ipsa urbe.

Faleris monte.) Campaniæ nempe, ubi vites sunt amœnissimæ. *Auumnum* dixit pro ipsa vindemia.

Intraque limen.) hoc est, intra ædium tuarum septa spatium est gestationi & cursui sufficiens. Legunt alii, *latus offedo cursus*: essedum vero genus est vehiculi.

Nisi admissus.) cum aperis tuas fenestras.

Es ad cubile.) Tactus scilicet est ad meas fores strepitus, ut tota Roma illic stare mihi videatur.

Ad Alaudam libidinosum. LVIII.

ANCILLARIOLUM tua te vocat uxor, & ipsa Leticariola est: estis, Alauda, pares.

INTERPRETATIO:

Conjux tua te appellat ancillariolum, & ipsa Leticariola est: o Alauda, estis æquales.

NOTÆ.

Ancillariolum.) qui amore ancillarum captus est, & in eis libidinatur: & *Leticariola*, quæ se prostituit servis le-

ticam succollantibus: quæ sordidissima libido est. Turnebus lib. 30. cap. 26.

De importunis basiatoribus. LIX.

TANTUM dat tibi Roma basiorum
Post annos modo quindecim reverso,
Quantum Lesbia non dedit Catullo.
Te vicinia tota, te pilosus
Hircoso premir osculo colonus.

Hinc

Hinc instat tibi textor, inde fullo,
 Hinc sutor modo pelle basata,
 Hinc menti dominus pediculosi,
 Hinc defioculus, & inde lippus,
 Fellatorque, recensque cunnilingus.
 Jam tanti tibi non fuit redire.

INTERPRETATIO.

Roma modo tibi reverso post quindecim annos libat tot oscula, quos Lesbiam non libavit Catullo. Vicinia tota, pilosus colonus te constringit fasido osculo. Hinc textor te urget. illinc fullo, hinc sutor pelle basata paulo ante, hinc dominus menti pediculosi, ex hac parte luscus, ex illa lippus. Jam non debuisti tanti facere reditum tuum.

N O T E.

[Quantum Lesbiam.] amica scilicet Catulli.

[Defioculus.] cui defuit, seu deest oculi.

Jam tanti.] siquidem reversus huc erat passurus. Vide epig. 99. lib. 11.

Ad suum natalem. LX.

MARTIS alumne dies, roseam quo lampada primum,
 Magnaque fiderei vidimus ora dei:
 Si te rure coli, viridesque pigebit ad aras,
 Qui fueras Latia cultus in urbe mihi:
 Da veniam, servire tuis quod nolo Kalendis,
 Et qua sum genitus, vivere luce volo.

INTERPRETATIO.

O Dies alumne Martis, quo primum aspeximus roseum lumen, atque ora ingentia dei fiderei: si te rure coli, die, quo natus sum. & ad altaria viridantia, quem colueram.

N O T E.

[Martis alumne.] hoc est, o calendæ Martiæ, quibus natus erat poeta, epig. 53. lib. 9. & epig. 24. lib. 10.

[Lampada fiderei dei.] hoc est solem.

[Virides ad aras.] factas nempe ex cespite.

[Tuis calendis.] in sexto casu: hoc

est, quod tuis calendis nolo in urbe occupari officiis præstandis; sed malo rure genialiter vivere; quod in urbe fieri nequibam, ut docent sequentes versus, quos novum epigramma constituere negant multi: sed ne ordo indicis confundatur, nihil mutavi.

De Sabello,

de stulta natalis celebrandi cura. LXI.

NATALI pallere suo ne calda Sabello
 Desit, & ut liquidem poterit Alauda metum,
 Turbida sollicito transmittere Cæcuba sacco,
 Atque inter mensas ire, redire suas.

Exci.

Ex ciperè hos, illos, & tota surgere cœna

Marmora calcantem frigidiora gelu.

Quæ ratio est, hæc sponte tua perferre, patique,
Quæ te si jubeat rex, dominusque, neges?

INTERPRETATIO.

A Nxium esse suo natali, ne aqua calida deficiat Sabellum, atque ut Alauda bibat merum liquidum, & sacco sollicito defecare Cæcuba turbida, atque ire & redire inter suas mensas. Excipere

hos, illos, & tota cœna surgere calcantem marmora frigidiora gelu. Quæ cussa est cur hæc perferas, & patiaris sponse tuæ, quæ nolis facere, si rex & dominus imperet tibi?

NOTÆ.

Natali pallere.) In veteri codice sic distinguitur hoc epigramma a præcedenti, & lemma scribitur *de Sabello*. Sed melior videtur inscriptio quam subjecimus ex RADERO. Alaudam pro quovis obvio conviva nominavit poeta. Hic ergo agitur tantum de nimia natalis celebrandi cura, quo die uni genio indulgendum docet Martialis, atque ita est præcedentis epigrammatis continuatio.

Nec calda.) de qua epig. 12. lib. 1.
Cæcuba.) de quibus epig. 40. lib. 9. hoc est, magna præcipitatione colare. Vide epig. 104. lib. 14.

Marmora.) Nudis pedibus mensæ accumbabant veteres; advenientem vero convivam excepturi præ nimia festinatione soleas petere nequibant, atque ita nudis pedibus calcabant marmora, quibus strata erant cœnacula.

De Ligurra
homine inepto. LXII.

VERSUS, & breve, vividumque carmen

In te ne faciam times, Ligurra,
Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed frustra metuis, cupisque frustra.

In tauros Libyci ruunt leones,
Non sunt papilionibus molesti.

Quæras censeo, si legi laboras,

Nigri forniciis ebrium poetam,

Qui carbone rudi, putrique creta

Scribit carmina, quæ legunt cacantes.

Frons hæc stigmate non meo natanda est.

INTERPRETATIO.

O Ligurra, metuis ne scribam in te versum, & vividum & breve carmen, atque optas videri dignus hoc timore: at nequicquam times, & optas nequicquam. Libyci leones ruunt in tauros, non vexant

papiliones. Si curas legi, moneo ut quæras ebrium poetam nigri forniciis, qui rudi carbone & creta putrida scribit versus quos evolvunt cacantes: hæc tuâ frons non est signanda meo stigmate.

NOTÆ.

Vividumque carmen.) Vide epig. 64 lib. 6. Sic & epig. 43. lib. 11.
Vivida cum poscas epigrammata, mor-

tua ponis, &c.
In tauros Libyci.) hoc est, in feras minores non sæviunt leones, & quidem

dem generosiores. Sic poetæ se læoni,
Liguram papilioni comparat.

Si legi laborat.) si cupis esse cognitus.

Nigris fornicis.) hoc est, obscuri loci
& vilis notæ poetam quæras.

Qui carbone rudi.) Carbonis aut crætæ

nota cito evanescit: sic obscuri poetæ
carmina cito pereunt.

Frons hæc.) id est, Servilis tuæ, frons
non est digna cui ego imprimam victuri
carminis notas. Vide epig. 64. lib. 6.

Ad Saturnum,

quem invitat ad Saturnalia epulum Prisco Terentio in
Hispaniam reduci extructum. LXIII.

ANTIQUI rex magne poli, mundique prioris,
Sub quo pigra quies, nec labor ullus erat,
Nec regale nimis fulmen, nec fulmine digna,
Scissa nec ad Manes, sed sita dives humus:
Lætus ad hæc, facilisque veni, solennia Prisci
Gaudia, cum sacris te decet esse tuis.
Tu reducem patriæ sextæ, pater optime, bruma
Pacifici Latia reddis ab urbe Numæ.
Cernis ut Ausonio similis tibi pompa macello
Pendeat, & quantus luxurietur honos?
Quam non parca manus, largæque nomismata mensæ,
Quæ, Saturne, tibi pernumerentur opes?
Ut sit bis pretium meritis, & gratia major,
Et pater, & frugi sic tua sacra colit.
At tu, sancte, tuo sic semper amore Decembri:
Hoc illi jubeas sæpe redire dies.

INTERPRETATIO.

O Summe dominator prisce cæli, & pri-
oris sæculi, sub quo otium iners, nec
ullus labor erat, nec fulmen nimis impe-
riosum, nec terra digna fulmine, nec
effossa ad inferos usque, sed locustæ ja-
cebat: hilavis & facilis, accede ad hanc
solennem lætitiâ Prisci, cum par est te
adesse tuis sacris. Tu, o pater optime, re-
stituis patriæ reversum sexto anno ab urbe
Latia pacati Numæ. Vides ut pompa tibi

pendeat similis macello Romano, & quan-
ta ornamenta affluant? quam liberalis
manus, & nummi mensæ munifica, quæ
divitiis tibi pernumerentur, o Saturne? Ut
pretium bis, & gratia major referatur
meritis, & pater Prisci & quidem fruga-
lis sic celebrat tua sacra. At tu, o sancte,
sic semper diligaris tuo Decembri; impere
sæpe illum frui his diebus.

N O TÆ.

Pigra quies.) Aurum quippe Saturni
sæculum fuisse canunt poetæ.

Nec fulmine digna.) Scelera enim tunc
non perpetrabantur digna fulmine, nec-
dum erant opes repertæ, sed in visceri-
bus terræ aurum atque argentum erant
recondita.

Tu reducem patriæ.) nempe post sexen-
nium mense Decembri ab urbe Roma in

Hispaniam reversus est Priscus.

Pompa.) Hoc est, apparatus earum
tantus est in Hispania ad celebranda Sa-
turnalia, quantus Romæ.

Largeque nomismata.) hoc est, quam
multa pecuniâ impendatur in tuam ho-
norem.

Ut sit bis.) Legunt alii, *ut quo sit bis
pretium.* Sensus est: O Saturne, ut tibi
gra-

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 813

gratior sit hæc celebritas, ipse pater *Hor. illi.* nempe Prisco, aut ejus patri
Prisci, vir tamen parcus, laute colit tua concede vitam longævam.
Sacrumalis.

Ad Cordubam,

in Cordubensem poetam ineptum & plagiarium. LXIV.

UNCTO Corduba latior Venafro,
Histræ nec minus absotusa testa,
Albi quæ superas oves Galest,
Nullo murice, nec cruore mendax,
Sed tinctis gregibus colore vivo;
Dic vestro, rogo, sit pudor poetæ,
Ne gratis recites meos libellos.
Ferrem, si faceret bonus poeta,
Cui possem dare meritos honores.
Corrumpit sine talione cælebs.
Cæcus perdere non potest quod aufert.
Nil est deterius latrone nudo:
Nil securius est malo poeta.

I N T E R P R E T A T I O.

Corduba amantior uncto Venafro, nec
cedens testa olei Histri, quæ vincis
opes candidi Galest, nullo murice nec sanguine
fallax, sed gregibus tinctis colore
vivo; dic, queso, vestro poetæ, ipsam
pudat, ne impune recites meos libellos.

Pateret, si bonus poetæ recitator, cui tri-
buere possem par decus. Cælebs corrumpit
sine talione. Cæcus nequit amittere quod
adimit, nihil est pejus latrone nudo, ni-
hil securius est inepto poeta.

N O T E.

Corduba.) urbs Hispaniæ ad Bætim,
ferax olcarum, quam laudat, civem ejus
vituperaturus: unctum autem appellat
Venafrum ab oleis quæ in Venafra agro
Campaniæ nascuntur optimæ.

Histræ.) Histria est Italiæ terminus
Illyricæ ad ortum confinis, oleis abun-
dans. Vide Plinium lib. 15. cap. 2.

Galest.) Italiæ fluvius est ad Taren-
tum, ubi oves lænæ habebant can-
dissimæ, epig. 44. lib. 2.

Nullo murice.) Bæticarum enim ovium
lana nullo fæco imbuta, sed nativæ co-

lore eras tincta, epig. 100. infra.

Cui possem.) Ejus quippe versus pro
meis recitans, parem ipsi gratiam refer-
rem.

Cælebs.) qui si aliam unctam cor-
rumpat, cum amore ipse careat, talio-
nis pœnam, quæ par pari refertur, sub-
ire nequit.

Quod aufert.) si nempe alteri effodiat
oculum.

Latrone nudo.) cui nihil est ipi potest.

Nihil securius est.) nam inepti po-
etæ carmina quis furetur?

De Cinna
gulosus. LXV.

VINCENTEM roseos, facieque, comæque ministros
Cinna cocum fecit. Cinna gulosus homo est.

INTERPRETATIO.

Cinam constituit cocum superantem servos refores, & vultu & capillis. Cinna tam est bellus.

N O T E.

Cinna pulch.) qui ut gulæ suæ satisfaceret, sustinuit tantam pueri pulchritudinem violare nigra culina, ut jam dixit de Theopompo epig. 66. lib. 10.

LXVI.

Ad Amœnum

fraudentum venditorem: LXVII.

BIS quinquagenis domus est tibi millibus empta,
Vendere quam summa vel brevior cupis.
Arte sed emptorem vafra corrumpis, Amœne,
Et casa divitiis ambitiosa latet.
Gemmantes prima fulgent testudine lecti,
Et Maurusiaci pondera rara citri.
Argentum atque aurum non simplex Delphica portat:
Stant pueri, dominos quos precer esse meos.
Deinde ducenta sonas, & ais, non esse minoris.
Instructam vili vendis, Amœne, domum.

INTERPRETATIO.

Cetum millibus emisti domum, quam cupis vendere pretio vel minore. Sed, Amœne, arte callida circumvenis emptorem, & casa delitescit fucata divitiis. Tori gemmei splendent prima testudine, & pondera rara citri Maurusiaci. Del-

phica mensa regitur auro atque argento non simplici: stant pueri, quibus servit cupiam. Postea pectus ducenta, & dicitur non esse minoris. O Amœne, vili vendis ades ornatas.

N O T E.

Vel brevior.) Cetum millibus sester-tium male materiatis ædes emerat Amœ-nus, quas vel minori pretio libens ven-didisset, attamen eas multis divitiis or-natas ducentis millibus æstimabat.

Gemmantes prima.) primam testudi-nem intelligit Raderus, atrium, & ve-stibulum ædium, ubi ponebantur lecti geniales. Horatius.

Lectus genialis in aula est.
Forte melius intelliges lectos ornatos testudine prima, hoc est omnium pretiosissima: gemmantes vero dixit, quod gemmis essent locupletati illi tori, vel quod essent pavonini. Vide epig. 85. lib. 14. & epig. 58. lib. 3.

Gemmeique pavones.

Et Maurusiaci. Et mensæ citrez pretiosissimæ ex Mauritania, de quibus epig. 43. lib. 2.

Non simplex Delphica.) hoc est, ornata laminis auri vel argenti: Delphicæ mensæ, inquit Heraldus, marmoreæ erant, ut colligere est ex Cicerone lib. 6. in Verrem. Cujacius lib. 10. Observationum cap. 13. de Delphicis agens probat fuisse abacos ex quibus vina ministrarentur.

Instructam vili. Sensus est: Equidem, o Amœne, domum sic instructam vili pretio vendere videris; sed cum omnem suppellectilem atque ornatum sublaturus sis, nimis cara est tua domus.

MAJÆ Mercurium creastis Idus.
Augustis redit Idibus Diana.
Oßobres Maro consecravít Idus.
Idus sæpe colas & has & illas,
Qui magni celebras Maronis Idus..

INTERPRETATIO.

O *Maje Idus, genuistis Mercurium. Diana colitur Idibus Augustis. Maro consecravít Idus Oßobres. Sæpe celebres* *has & illas Idus, qui colis Idus magni Maronis.*

N O T E.

Maje.) Aufonius Idyllio de fectis Romanis:
Et medias Idus Maji, Augustique recursu
Quas sibi Mercurius, quasque Diana

dicat.
Idus sæpe colas.) hoc est diu vivas,
& sic possis colere Idus Mercurii & Dianæ, qui Virgilli natalem colis.

Ad clientes,
ut recedant. LXIX.

MATUTINE cliens urbis mihi caussa relicta,
Atria, si sapias, ambitiosa colas.
Non sum ego caussidicus, nec amaris litibus aptus:
Sed piger, & senior, Pieridumque comes.
Otia me, somnusque juvant, quæ magna negavit
Roma mihi; redeo, si vigilatur & hic.

INTERPRETATIO.

O *Cliens matutine caussa cur secesserim ab urbe, si sapias, colas limina potentiorum. Ego non sum caussidicus, nec idoneus amaris litibus, sed piger, & senior,* *& comes Musarum. Quies & somnus mihi placent, quæ mihi recusavit magna Roma: revertor, si hic quoque vigilatur.*

N O T E.

Si vigilatur & hic.) Romam, inquit, sum rediturus, si nec Bilbilis per clientes importunos mihi liceat dormire.

Ad Paullum
avarum. LXX.

SIC tamquam tabulas, scyphosque, Paulle,
Omnes archetypos habes amicos.

INTERPRETATIO.

O *Paulle, omnes amici tibi sunt archetypi, veluti tabula, & scyphi.*

Sic tamquam.) Sensus est: *Nil illi de* ~~aspiciat~~ *aspiciat*, a quo illi nihil accipiebant, veteribus amicis, quos habes veluti pocula archetypa. Vide epig. 33. lib. 8. *retulit*, quæ nullas domino impensas, Paullus quidem avarus ornabatur ab ~~multam~~ *multam* vero laudis afferunt.

De Apro

sobrio paupere, ebrioso autem facto divite. LXXI.

LINTEA ferret Apro vacuus cum vernula nuper,
Et supra tegulam iuxta federet aures,
Atque olei stillam donaret Opulicus undor:
Nudorum terricus censor & asper erat.
Frangendos calices, effundendumque Falernum
Clamabat, biberet qui modo lotus eques.
A sene sed postquam nummi venere trecenti:
Sobritus a thermis nescit abire domum.
O quantum diatheca valent, & quæque comæ!
Tunc, cum pauper erat, non sitiebat Aper.

I N T E R P R E T A T I O.

CUM super jejuniis vernula portaret
linthea ad Aprum, & iuxta annus fe-
deret supra tegulam, & Opulicus undor
daret stillam olei; asperus, & severus
erat censor nudorum. Vociferabatur fran-
genda pocula, atque effundendum Faler-

num, illius qui modo lotus equester.
Sed postquam accepit trecentos nummos
a sene: a thermis factus nequit redire
domum. O quantum possunt diatheca, &
quæque pueri comæ! tunc Aper non
sitiebat, cum eras egenus.

N O T A E.

Linthea.) Quibus Aper lotus absterge-
retur.

Et supra tegulam.) Ne subduceretur,
nec enim habebat servos qui illam cu-
stodirent.

Atque olei.) In balneis ungebantur
veteres, sed tam pauper erat Aper, ut
nec satis olei ad bene ungendum corpus
effere posset. *Opulicus*, legunt alii *on-
zerocelicus*, hoc est, herniosus.

Nudorum.) Toto quippe corpore nu-
di lavabant antiqui. Legunt alii *nudorum*
vino, scilicet madidorum.

Frangendos.) Clamabat Aper resten-
das potationes, & frangendos calices al-
lius equitis, qui modo lotus biberet.
Legunt alii *biberet*, hoc est, sitiebat,
qui modo exibat e balneis, biberet.

A sene. Cuius speciosa nummos illi
relictos cumdam sene testamentum ac-
cepisset. Legunt alii melius, ut *ex
nor*:

*A sene sed postquam patrum venit
arcentia.*

Millia nempe sestertium, quæ summa
longe maior.

O quantum diatheca.) *Diatheca* est
mentum est: intellige bona relicta testa-
mento. Turnebus lib. 27. cap. 31. legit
diatheca, & diatretos calices interpreta-
tur clavatos, quibus nimirum insertæ
sunt gemmæ: alii intelligunt calices co-
latis & gemmatis. Videat lector.

Tunc, cum pauper.) Seneca lib. 1. de
beneficiis cap. 9. Desistantur hac in se-
licibus, eadem si potuerint fieri.

LXXII.

Ad Pannicum,

qui derelicto sono sibi fructuoso agros fœnitas emerat.

LXXII.

IUGERA maceratus prope busta latentis agelli,
 Et male compactæ culmina salta castræ,
 Deseris urbanas, tua prædia, Pannice, lites,
 Parvaque sed tria præmia cætra toge.
 Frumentum, miliuq, pisanamque, fabamque solebas
 Vendere pragmaticus: nunc emis agricola.

I N T E R P R E T A T I O.

O Pannice, compair iugeribus. In agro busta
 scilicet mentio agelli. Et salta culmina
 bus castræ male materia, derelictis ur-
 banas hær, tuos fundos, Et cuiusq, meo-
 rum hæc.

sed coram mercedem nunc toge. Prag-
 maticus solebas vendere triticum, milium,
 Et pisanam, Et fabam: nunc agricoltor
 mercaris hæc.

N O T A.

Prope busta.) Gallica intelligunt in-
 terpretes, ubi nempe Galli in depresso,
 seu latente loco fuerant sepulti a Ca-
 millo dolet, vel pestilentia interempti
 in obditione Romæ. Livius lib. 7. pri-
 ma decadis.

Deseris.) Forum scilicet, ex quo ma-
 jores & certiores fructus, quam ex sum-

de empto, percipiebas.

Frumentum.) Munera intelligo, qui-
 bus donabatur Pannicus: pisanam inter-
 pretare hordeum ex quo sapius fit.

Pragmaticus.) Et is qui recte juris
 formulas novit, atque oratoribus leges
 & consuetudines suggerit. Juvon. (at.
 7. vers. 127.

Ad Catullum,

a quo institutus heres dicebatur. LXXIV.

HEREDEM tibi me, Catulle, dicis.
 Non credam, nisi legero, Catulle.

I N T E R P R E T A T I O.

O Catulle, prædicat me esse tuum heredem. Non credam, nisi legero.

N O T A.

Nisi legero.) hoc est, nisi mortuus intellige, nisi legero tua scil. ossa; sic
 fueris: tabulæ enim testamentariæ non tacite Catullo mortem optat, quo ci-
 aperiebantur nisi mortuus testatore. Vel tius ejus bona possideat.

Ad Flaccum,

cui mittis calices vitæ cognomento audaces. LXXV.

CUM tibi Nilivæ portet crystalla catastus,
 Accipe de circo pocula Flaminio.

Hi magis audaces, an sunt qui talia mittunt

Munera? sed geminus vilibus usus inest.

Nullum sollicitans hæc, Flaccæ, torcumata furem,

Et nimium calidis non vitiansur aquis.

Quid, quod securo potat convlva ministro,

Et calum tremulæ non timuere manus?

R r 2

Hoc

Hoc quoque non nihil est, quod propinabis in istis,
Frangendus fuerit si tibi, Flacce, calix.

INTERPRETATIO

CUa puer *Aegyptius* tibi offerat *crystalla*, sume calices de circo *Flaminio*. An hi sunt audaciores, an qui mitius ejusmodi dona? sed licet viles inserviunt duplici usui. O *Flacce*, nullum forem invitans hac *torumata*, nec fran-

guntur aquis nimis calidis. Quid, quod convivia bibis tuis seruo, nec *sternale manus* metuerunt casum? at hoc etiam est alicujus momenti, quod tu, o *Flacce*, propinabis in istis, cum *fracturus* fueris poculum.

NOTAE.

Catastus.) Turneb. lib. 30. cap. 28. *cataplas*-sic legendum est ut sit navigatio *Aegyptiorum*: nam ex *Aegypto*, & *annonae*, & merces plurimae *Romam* advehebantur. Sed *Vitruvius* lib. 8. cap. 4. sic ait, *Ideoq; transmarinos catastos emere formosos*, &c. Itaque *catasti* sunt pueri formosi, ut constat etiam ex *Plinio* lib. 35. cap. 18. De his noster poeta videtur agere lib. 4. epig. 42.

Niliacis primum puer hic nascatur in oris.

Flaminio.) Ubi vendebantur scitilia, aut vitrea vasa.

Hi magis.) Videtur poeta allusisse ad *calices audaces*, de quibus epig. 94. lib. 14. *audaces* vero vocabantur, quod specie quadam *crystallina* pocula imitari

auderent.

Sed geminus vilibus.) Haec nempe duo commoda vilibus poculis insunt, quod nec forem alliciant, nec aqua calida rumpantur. *Torumata* vocat, quod terro formarentur, Legunt alii,

Sed geminis utilis usus inest. Obiectio est *Flacci*: at geminae magno usui sunt in pellendis morbis, & venenis. *Plinius* lib. 37. cap. 2. Judicet lector.

Securo ministro.) At vero cum *crystallina* pocula porrigere servi, ne manibus exciderent valde metuebant.

Frangendus fuerit.) Cum nempe in vitreo hujusmodi poculo aliquis ore impuro & male olenti biberit: at vero *crystallinum* non sine magna iactura frangitur.

LXXVI.

De caritate vini. LXXVII.

AMPHORA vigentis, modius datur aere quaterno.
Ebrius, & crudus nil habet agricola.

INTERPRETATIO.

Amphora venditur viginti assibus, modius quatuor: agricola ebrius & satur nihil habet.

NOTAE.

Datur aere quaterno.) Hoc est, inquit *Farnabius*, tam vili pretio venditur *annonae*, ut malit *agricola* ingurgitare se ad *crapulam* usque & ebrietatem, quam tantulo pretio *vini* & *frumentum* vendere. *Gronovius* vero intelligit, beatos quidem esse *agricolas*, cum abundant vino & frumento; at infelices, qui ex frumento & vino vendito nihil nummorum reficere possunt in tanta *antione* vilitate. Quare inscribunt, de vilitate

vini & frumenti. Alii de *agricola*. Eligat lector.

Ebrius, & crudus.) hoc est, *Agricola* cenam potentiorum capiat; atque ita in magna *vini* & *frumenti* caritate, licet pauper sit, tamen semper *ebrius* & satur est. *Crudus* dicitur, qui nimios, quos comedit, cibos coquere nequit. Vel intellige, inquit *Raderus*, *agricolam* seu *agricultorem*, si vel semel potet, vel coenae lautius ad egestatem redigi.

De Æthonte;
qui crepuerat in templo Capitolino. LXXVIII.

MULTIS dum precibus Jovem salutat,
Stans summos resupinus usque in unguels,
Æthon in Capitolio pepedit.
Riserunt comites, sed ipse divum
Offensus genitor trinoctiali
Affecit domicœnio clientem.
Post hoc flagitium misellus Æthon,
Cum vult in Capitolium venire,
Sellas ante petit Patroclianas,
Et pedit deciesque, viciesque:
Sed quamvis sibi caverit crepando,
Compressis natibus Jovem salutat.

INTERPRETATIO:

DUm Æthon adhibet Jovi multas preces, stans resupinus usque in summos unguels, crepuit in Capitolio. Socii riserunt: sed ipse pater deorum laesus multavit clientem trinoctiali domicœnio.

Post hoc flagitium cum misellus Æthon vult perire Capitolium, prius adit sellas Patroclianas, & crepat decies & vicies: sed licet pedendo sibi provideris, compressis natibus salutat Jovem.

N O T E.

Stans summos.) Mos erat precantium, ut cœlum respicientes resupini summis pedum digitis insisterent. Domitius.

Comites.) Legunt alii homines.

Patroclianas.) Publicas quasdam la-

trinas interpretare.

Compressis.) Æthon parasitus pedendi vitio sic laborabat, ut licet sibi cavisset, crepitum semper comprimere cogeretur.

De eodem. LXXIX.

ANTE Jovis statuam crepuit satur histrio: pœnam
Juppiter indixit vivere de proprio.

INTERPRETATIO:

Histrio satius pepedit ante simulacrum Jovis: Juppiter multavit hac pœna vivere de proprio.

N O T E.

Vivere de proprio.) Cum vero pauper esset iste Æthon, domi jejunare cogebatur.

Ad Bithyricum
incredulam. LXXX.

NIL in te scripsi, Bithynice, credere non vis,
Et jurare jubes, malo satisfacere.

INTERPRETATIO,

OBithynice, nihil scripsi in te: non vis credere, & imperas jurare: malo satisfacere.

N O T A.

Malo satisfacere.) Hoc dicit poeta ex more fori: cui enim iusjurandum deferretur, nisi juret, tenetur solvere. Sensus est: Malo scribere in te, quam jurare me nihil scripsisse.

LXXXI.

De Callistrato

laudatore omnium. LXXXII.

NE laudet dignos, laudat Callistratus omnes.
Cui malus est nemo, quis bonus esse potest?

I N T E R P R E T A T I O.

Callistratus commendat omnes, ne commendet dignos. Qui neminem existimat malum, quem existimat bonum?

N O T A.

Ne laudet dignos.) Invidia, aut iudei infirmitate omnes laudabat Callistratus: boni vero tantum laudandi, atque a malis distinguendi sunt.

De Umbro

avaro. LXXXIII.

BRU MÆ diebus, feriisque Saturni
Mittebat Umber aliculam mihi pauper;
Nunc mittit alicam: factus est enim dives.

I N T E R P R E T A T I O.

Umber pauper mittebat mihi aliculam diebus brumæ, & feriis Saturni: nunc mittit alicam: nam evasis dives.

N O T A.

Bruna diebus.) Epig. 14. lib. 10.

Quando brevis gelida missa est roga tempore brumæ.

Aliculam.) Invenio, inquit Turnebus lib. 18. cap. 27. & in antiquo Vocabulario aliculam genus vestis esse. Lex 23. §. 2. ff. de auro, argento, mun-

do. *Puerilia*, vestimenta nempe, sunt,

que ad nullum alium usum pertinent, nisi puerilem, veluti roga, pretexta, alicula, chlamydes, pallia, que filiis nostris comparamus. Aliculæ, inquit Gothofredus, sunt roga breves. De alicæ lib. 13. epig. 6. quæ potius est: in eo jocus est, quod alicula videatur diminutivum ab alica.

De Menogene

captatore cœnæ. LXXXIV.

EFFUGERE in thermis, & circa balnea non est.
Menogenen, omni tu licet arte velis.
Captabit tepidum dextra, lævaque trigonem,
Imputet exteptas ut tibi sæpe pilas.
Colliget, & referet lapsum de pulvere sollem,
Et si jam lotus, jam soleatus erit.

Linica

Lintea si sumas, nive candidiora loquetur,
Sint licet infantis sordidiora sinu.
Exiguos secto comentem dente capillos,
Dicit Achilleas disposuisse comas.
Fumosa feret ipse tropin de facie lagenæ,
Frontis & humorem colliget usque tuæ.
Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
Perpeffus dicas rædia mille, veni.

INTERPRETATIO

Impossibile est evitare Manogenen in
thermis & circa balnea, quamvis tu
cupias omni industria. Dextra & laeva
prebendet tepidum trigonem, ut tibi im-
putes pilas sæpe exceptas. Colliges de pul-
vere lapsum follem, & referes, nisi jam
lotus eris, jam soleatus. Si accipias lintea,
dices esse candidiora nive, quamvis sint

sordidiora sinu infantis. Predicabis comas
Achilleas dispositas esse a te comente ca-
pillos rayos secto dente. Ipse subministrabit
tropin de facie fumosa lagenæ, atque assi-
dne colliges sudorem tui vultus. Commen-
dabit cuncta, obstupescet cuncta: donec
tu perpeffus mille fastidia, dicas, Veni.

N O T A.

Effugere in thermis.) Alii e thermis,
Captrabis tepidum.) De trigonali pila,
& de folle dictum epig. 71. lib. 7.

Imputes.) hoc est, ut excepta pila,
& tibi oblata aliquam apud te ineat gra-
tiam.

Lapsum.) Alii laxum.

Jam soleatus.) Post lotionem soleas
ponebant, quas cœnaturi deponebant.
Sensus est: Menogenes e balneis exitu-
rus remanebit sua tibi officia præstiturus.

Lintea.) ad corpus abstergendum.

Secto dente.) Hoc est pectine.

Achilleas comas.) Hoc est, tuas esse
flavas, & pulchras, quales Achillis co-
mas laudat Homerus.

Tropin.) quæ est infima navi pars,
& hic sumitur pro vino vapido quod est
in lagenæ fundo. Hujusmodi vino ute-
bantur veteres, vel ad corpora abluen-
da in balneis, vel ad vomitum ante cœ-
nam ciendum, inquit Raderus.

Veni.) Ad cœnam.

De Fabiano
facto hernioso. LXXXV.

DERISOR Fabianus herniarum,
Omnes quem modo solci timebant
Dicentem tumidas in hydrocelas,
Quantum nec duo dicerent Catulli.
In thermis subito Neronianis
Vidit se miser, & tacere cœpit.

INTERPRETATIO.

Fabianus derisor scrocorum, quem pau-
lo ante carpentem turgidas hydrocelas
matinebant omnes resiculi, quantum nec

carperent duo Catulli, infelix derespente
spectavit se in thermis Neronianis, & cœ-
pis filere.

N O T A.

Hydrocelas.) morbus erat ex genere enterocelarum, nempe cum intestina dilabuntur in scrotum; Galice *descende de boyaux*.

Quantum nec dno. Catullus in hacce res venereas hyperbolice dicit. *Tacere cepit.*) factus & ipse herniosus.

Ad Polytimeum,
cujus comas incidi permisit. LXXXVI.

NOLUERAM, Polytime, tuos violare capillos:
Sed juvat hoc precibus me tribuisse tuis.
Talis eras modo tonse Pelops, positisque nitebas
Crinibus, ut totum sponsa videret ebur.

I N T E R P R E T A T I O.

O Polytime, nolueram violare tuas comas: sed placet hoc a me concessum tuis precibus. O Pelops tonse modo talis

eras, & fulgebas capillis tonsis, ut sponsa spectaret totum ebur.

N O T A.

Sed juvat.) Tonsis enim capillis laetitia tua colla videntur, quæ comisangebantur.

Pelops.) Cui humerus a Cerere de-

cerptus, alter eburneus a diis restitutus est, quem totum videre poterat Hippodamia ejus uxor. Quæ historia satis nota.

LXXXVII.

LXXXVIII;

De Cotta

egeno. LXXXIX.

BIS Cotta soleas perdidisse questus,
Dum negligentem ducit ad pedes vernam,
Qui solus inopi præstat, & facit turbam:
Excogitavit homo sagax, & astutus,
Ne facere posset tale sæpius damnum,
Excalceatus ire cepit ad cœnam.

I N T E R P R E T A T I O.

Cotta questus se bis amisisse soleas, dum ducit ad pedes vernam socordem, quem unum habet sibi astantem in toto

suo comitatu: homo solers, & versutus commentus est, ne sæpius faceret talem injuriam; cepit ire ad cœnam sine calceis.

N O T A.

Ducit ad pedes.) Servus a pedibus is dicebatur, qui ad pedes domini accumbentis stabat, & soleas quas domi-

nus exuerat, custodiebat.

Excalceatus.) Summam Cottæ inopiam facete sic deridet poeta.

De Tongiliano

nasuto. XC.

TONGILIANUS habet nasum: scio, non nego; sed jam
Nil præter nasum Tongilianus habet.

IN.

I N T E R P R E T A T I O.

Tongilianus habet nasum: novi, non nego: at Tongilianus nihil jam habet, excepto naso.

N O T A.

Habet nasum.) Hoc primo versu nasus sumitur pro acumine iudicii; sed in secundo sumitur proprie: hoc est, Tongilianus est tam pauper, ut nihil habeat præter nasum. Vide epig. 4. lib. 1.
Non nego.) Alii non ego.

Ad Charinum
calvum. XCI.

QUOD lana caput alligas, Charine,
Non aures tibi, sed dolent capilli.

I N T E R P R E T A T I O.

O Charine, quod lana tegis caput, non aures, sed comæ tibi dolent.

N O T A.

Sed dolent capilli.) quibus cares: hoc est, te calvitii pudet, quod ideo tegis lana.

De Marone
captatore. XCII.

PRO sene, sed cæto, votum Maro fecit amico,
Cui gravis, & fervens hemitritæos erat;
Si Stygias æger non esset missus ad undas,
Ut caderet magno victima grata Jovi.
Cæperunt certam medici spondere salutem.
Ne votum solvat, nunc Maro vota facit.

I N T E R P R E T A T I O.

Maro suscepit votum pro sene, sed amico cæto, qui laborabat gravi & ferventi hemitritæo: si ægrotus non esset missus ad undas Stygias, ut victima immolaretur grata Jovi magno. Medici cæperunt promittere certam salutem. Nunc Maro suscipit vota, ne solvat votum.

N O T A.

Sed cæto.) Alii clæto, ut nempe senex æger audiret, cujus hereditatem captabat iste Maro.
Ne votum solvat.) præter quod heres institutus fuerat a sene.
Vota facit.) ut moriatur senex, ne hereditatem ejus amittat.

Hemitritæos.) febris est semitertiana, lib. 2. epig. 40.

X C I I I.

Ad

Ad Priscum

de moribus futuri divitis: XCIV.

SÆPE rogare soles qualis sim, Prisce, futurus,
 Si fiam locuples, simque repente potens.
 Quemquam posse putas mores narrare futuros?
 Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

I N T E R P R E T A T I O.

O Prisce, tui maris est crebro percontari, posse dicere mores futuros? Dic mihi, si qualis sim futurus si dives evadam, tu evadas leo, qualis eris?
 & subito sum potens. Credisne quemquam

N O T E.

Si fias tu leo.) Sensus est: leo futurus nempe superbis, seu tennes & debiliores leonis naturam habiturus est, atque ita est oppressurus, & tamquam leo devoraturus. dives futurus divitis moribus usurus est,

De Fabulla

adultera. XCV.

QUA mœchum ratione basiaret
 Coram conjuge repperit Fabulla.
 Parvum basiat usque morionem;
 Hunc multis rapit osculis madentem
 Mœchus protinus, & suis repletum,
 Ridenti dominæ statim remittit.
 Quanto morio major est maritus!

I N T E R P R E T A T I O.

Fabulla excogitavit qua ratione oscula adulterum hunc rapit usque multis basiat, & suis repletum remittit statim dominæ osculatur parvum sanzionem: repente ridenti: quanto major est sanzio maritus!

N O T E.

Quanto morio.) Hoc est, quanto stolidius animadvertat, vel animadvertens patitur: dior est maritus, qui hoc artificium non tur!

In Tuccam

æmulum omnium suorum studiorum. XCVI.

SCRIBEBAMUS epos: cœpisti scribere: cessi,
 Æmula ne starent carmina nostra tuis.
 Transulit ad tragicos se nostra Thalia cothurnos:
 Aptasti longum tu quoque syrma tibi.
 Fila lyre movi doctis exulta Camenis:
 Plestra rapis nobis ambitione nova.
 Audemus satyras: Lucilius esse laboras.
 Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem.

Quid

EPIGRAMMATUM LIBER XII. 637

Quid minus esse potest? epigrammata fingere cœpi:

Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.

Elige quid nolis. Quis enim pudor omnia velle?

Et si quid non vis, Tucca, relinque mihi.

INTERPRETATIO.

Faciebamus carmen heroicum: capisti facere, desisti, ne mei versus essent amuli tuorum. Nostra Thalia traduxit se ad tragicos corburos: tu etiam accommodasti tibi longum syrma. Movi fila lyra exulta doctis Camenis: nobis cœpi plebica ambitione nova. Aggredimur saty-

ras: conaris esse Lucilius. Scribo leves elegos: tu etiam scribis idem. Quid potest esse minus? Capis facere epigrammata: hinc etiam tibi comparas meam famam. Elige quid recuses: nam qua verecundia est aggredi omnia? Et si quid fastidis, Tucca, relinque mihi.

N O T A.

Corburos.) Hoc est, scripsi tragedias. Vide epig. 20. lib. 3. *Syrma* tragicorum vestis est, epig. 49. lib. 4.

Fila lyra.) Hoc est, versus lyricos composui, quorum princeps Horatius.

Lucilius.) Qui primus inter Latinos

poetas satyras scripsit.

Elegos.) Quales Tibullus, Propertius, Ovidius. Ludere dicuntur poetæ cum versibus leviores scribunt.

Quid minus.) quam scribere epigrammata.

XCVII.

XCVIII.

XCIX.

Ad Batim

fluvium de adventu Instantii. C.

BÆTIS olivifera crinem redimite corona,

Aurea qui nitidis vellera tingis aquis:

Quem Bromius, quem Pallas amat, cui rector aquarum

Albula navigerum per freta pandit iter:

Ominibus lætis nostras Instantius oras

Intret, & hic populis, ut prior, annus eat.

Non ignorat, otus quod sit succedere Macro.

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

INTERPRETATIO.

O Batim redimite comas corona olivifera, qui tingis aurea vellera undis pestu- cidis: quem Bacchus, quem Pallas diligit, cui dominator aquarum aperit iter navi- gerum per cœna freta: Instantius ingre-

diamet nostras regiones, auspiciis faustis, & hi populi habeant hunc annum stanti- tem priori. Instantius non ignorat quod onus sit succedere Macro. Qui metitur sua pondera, portare valet.

N O T A.

Bætis olivifera.) Vide epig. 28. lib. 8. Ad Bætis fluvium Hispaniæ sunt multæ

oleæ.

Quem Bromius.) Illic nempe magna est

est & vini atque olei copia.

Reclor aquarum.) Neptunus. Albulæ qui in administratione Hispaniæ successurus erat Macro viro integerrimo, de quo epig. 78. lib. 10.

In effrontem. CI.

OS atavi, patris nasum, duo lumina patris,
Et matris gestus dicis habere tuæ.
Cum referas priscos, nullamque in corpore partem
Mentiris; frontem dic mihi cujus habes?

INTERPRETATIO.

PRadicas te habere os atavi, nasum patris, duos oculos genitoris, & gestus matris tuæ. Cum exprimas majores, nec ullam partem mentiris in corpore, dic mihi cujus habes frontem?

NOTE.

Os atavi.) Tria hæc ultima epigrammata per se loquuntur, quæ Martialis esse negant multi.

Ad Matrum
importunum. CII.

QUI negat esse domi se, tunc cum limina pulsas,
Quid dicat, nescis? Dormio, Matte, tibi.

INTERPRETATIO.

QUni dicit se non esse domi, tunc cum pulsas fores, an ignoras quid dicat; O Matte, inquit, dormio tibi.

Ad Milonem,
lenonem suæ uxoris. CIII.

THURA, piper, vestes, argentum, pallia, gemmas,
Vendere, Milo, soles cum quibus emptor abit.
Conjugis utilior merx est: quæ vendita sæpe,
Vendentem numquam deserit, aut minuit.

INTERPRETATIO.

OMilo, tui moris est vendere thura, merx uxoris fructuosior est; quæ sæpe vendita numquam dereliquit venditorem, nec piper, vestes, argentum, pallia, gemmas, quæ secum aufert emptor. At minuit.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER XIII.
CUI XENIA INDITUM NOMEN.

Ad lectorem, piscibus involvendis aptos esse suos
libros. I.

NE roga cordylis & pænula desit olivis,
Aut inopem metuat sordida blatta famen:
Perdite Niliacas, Musæ, mea damna papyros:
Postulat ecce novos ebria bruma sales.
Non mea magnanimo depugnat tessera talo,
Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.
Hæc mihi charta nûces, hæc est mihi charta fritillus:
Alea nec damnum, nec facit ista lucrum.

INTERPRETATIO.

O Musæ, consumite Niliacas papyros
meas jacturas, ne cordyla careant
roga, & oliva pænula, aut sorda blatta
timeat egenam esurire: en Saturnalia
temulenta petunt novos jocos. Mea tessera

non decernat cum genoroso salo, nec senio
eum cane quatit nostrum ebur. Hæc charta
mihi est loco nucium & fritilli: nec acci-
pio detrimentum nec quæstum ex ista alea.

N O T E.

Xenia.) Quæ sic explicat Vitruvius
lib. 6. cap. 10. Nam cum fuerunt Græci
delicatosiores, & ab fortuna opulentiores
hospitibus advenientibus extruebant tri-
clinia; cubicula cum penu, cellas; primo-
que die ad cenam invitabant, postremo
mistebant pullos, ova, olera, poma, reli-
quasque res agrestes. Ideo pictores ea quæ
mittebantur hospitibus, picturis imitantes
xenia appellaverunt. Xenia dicta sunt,
quod τοῖς ξενίοις, hoc est hospitibus ma-
xime, necnon & amicis mitterentur.
Cum autem pauper esset poeta, xenio-
rum loco mittebat ditlichæ.

Ne roga cordylis.) Deest lemma in
editione Junii. Vide epig. 2. lib. 3. huic
simile. Blatta, quæ rodit chartas, genus
est vermis.

Niliacas papyros.) Quia in Ægypto
nascuntur papyri, quas per appositionem
vocat sua damna: mali enim versus per-
dunt bonas chartas. Juvenalis sat. 1.
versu 15.

*Ssulta est clementia, cum tot ubique
Vasibus occurras, peritura parcere
chartæ.*

Ebria bruma.) Saturnalia intellige,
quibus genio indulgebant Romani. De
his supra.

Non mea magnanimo,) Vide quæ jam
de talis & tessera dicta sunt, epig. 14.
lib. 4. Calcagninus de tessera sic ait:
Duabus, tribusve tessera, quatuor autem
ad minimum talis contendebatur in acio
lusoria. Unde talis partes non sunt tesse-
ræ, sed inferiores, epig. 15. lib. 14.

Non

*Non sine talorum numero per te esse,
dum sis*

Major, quam talis alea saepe mihi.

*Hæc ratio ad explicandum s magni-
mo mihi quidem levior videtur, sed mo-
liorem non reperi. Indiget lector.*

Senio.) Dicitur cum in iactistalis se-
narius apparer; canis autem cum unicum
tenario oportum panem apparer.

*Ebur nostrum, ex quo scilicet sebant tes-
tes, ut & talis, quos hoc loco intelligi
censet idem Calcagninus de reseris.*

Hæc mihi.) Sensus est: Ego, inquit
poeta, Saturnalum tempore, nec tace-
ris, nec quicquid, nec aliquid, sed Ma-
sis vaco. De frutulo copiose dictum est
epig. 14. lib. 4.

In detractorem. II.

NASUTUS sis usque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas,
Et possis ipsum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipse ego quam dixi; quid dentem dente juvabit
Rodere? carne opus est, si satur esse velis.
Ne perdas operam: qui se mirantur, in illos
Virus habet, nos hæc novimus esse nihil.
Non tamen hoc nimium nihil est si candidus aure:
Nec matutina si mihi fronte venis.

INTERPRETATIO.

Quantumvis sis nasutus, & tandem sis
nasus, quantum portare recusaveris
jussus Atlas; & tu possis illudere ipsum La-
tinum, nequis proferre plura in meas ine-
ptias, quam ego ipse præuli: quid proderit
rodere dentem dente? Opus est carne, si

cupias expleri. Ne profundas labores:
evome virus in illos qui sibi placent: nos
scimus hæc esse nihil. Nihilominus hoc non
est omnino nihil, si sincerus auditor, nec
matutina fronte accedit ad nos.

N O T E.

Nasutus.) Licet sis maximus derisor;
natus enim irrisuonis sedes est. Vide epig.
4. lib. 1.

Atlas.) Qui tamen celum humeris
gestat.

Latinum.) Mimum nempe, epig. 5.
lib. 1. — derisoremque Latinum.

Ipse ego quam.) Passim pro nihili ha-
bendos esse suos versus dicit Marthialis.

Quid dentem.) Sensus est: quid car-
pis me, qui hæc nequeam?

Carne opus est.) Hoc est: Si velis
explere invidiam, carpe illos poetas qui
grandia promittunt, & se in monte Par-
nasso somniasse dicunt.

Non tamen.) Hoc est: tamen hi ver-
sus sunt plane abjiciendi, sed placebunt
lectoribus candidis, atque iis qui genio
indulgent. *Matutina fronte.*) Hoc est
tristi supercilio: mane enim non prae-
hominet, sunt severi.

Ad lectorem

de pretio hujus libri. III.

OMNIS in hoc gracili xeniorum turba libello
Constabit nummis quatuor emta tibi.
Quatuor est nimium, poterit constare duobus,
Et faciet lucrum bibliopola Tryphon.

Hæc

Hæc licet hospitiibus pro munere disticha mittas,
Si tibi tam rarus, quam mihi, nummus erit.
Addita per titulos sua nomina rebus habebis:
Prætercas, si quid non facit ad stomachum.

INTERPRETATIO.

TU omnes omnem turbam xenoturus in
hoc tenui libro quatuor nummis, qua-
tuor nimium est: poteris emere duobus, &
bibliopola Tryphon consequetur adhuc
questum. Fas est mittere hospitibus hæc di-

sticha pro dono, si habueris eam paucos
nummos, quales ego. Tibi erunt nomina
sua adjuncta rebus per titulos: omittas, si
quid non placet stomacho.

NOTÆ.

Est nimium.) Addunt alii punctum
interrogationis.

Tryphon. De quo jam dictum epig.
72. lib. 4.

Disticha mittas.) Vide quæ diximus
initio hujus libri: xenia quippe hospiti-
bus mitti solebant.

Si tibi rarus.) Malum scilicet omnibus
fere poetis familiare.

Per titulos.) Lemmata, & argumeta
intellige.

Non facit ad.) Hoc de suis versibus
dicit poeta; sed alludit ad esculentia xe-
noturus, quæ hæc disticha discedunt.

LIB. IV.

SERUS ut ætheria Germanicus imperet æta,
Utque diu terris, da pia thura Jovi.

INTERPRETATIO.

Offer pia thura Jovi, at Germanicus æget diu in terris, tarde in æth.

NOTÆ.

Germanicus.) Domitianum intelligunt
interpretæ, unde colligunt, non extre-
mis Martialis annis, sed vivo adhuc
Domitiano, scripta esse hæc disticha.

Vide epig. 39. lib. 8.

Pia thura.) Religioni nempe & supe-
ris destinata sunt. Plinius lib. 2. c. 4.
agitur de thure.

Piper. V.

CEREA quæ patulo lucet succula lumbis,
Cum tibi forte datur, si sapias, adde piper.

INTERPRETATIO.

Cum forte tibi donatur pinguis succula, quæ splendet lato lumbis, si sapias, ad-
junge piper.

NOTÆ.

Cerea.) Hoc est pinguis, epig. 77. lib.
3. inde cereus surtur. De succula infra
epig. 49.

Lucet.) Pro pinguedine.

Adde piper.) Insipida quippe est suc-
cula.

ALICAM VI.

NOS alicam, mulsam poterit tibi mittere dives.
Si tibi noluerit mittere dives, eme.

INTERPRETATIO.

Nos mittimus alicam, locupletis poterit mittere nultum. Si locupletis recusaverit mittere, mercare.

NOTA.

Alicam.) Videndum epig. 37. lib. 2. Ita Raderus, Videtur non multum differre ab ea potione, quam Gallice vocamus *de la biere*. *Alica* dicitur, inquit Festus, quod *alis corpus*.) Genus est præstantissimi tritici, unde fiebat potio quæ dicebatur alica.

Conchis faba. VII.

Si spumet rubra conchis tibi pallida testa,
Lautorum cœnis sæpe negare potes.

INTERPRETATIO.

Si habeas pallidam concham spumantem testa rubra, potes sæpe carere cœnis potensum.

NOTA.

Si spumet.) Scilicet dum coquitur: conchis vero faba est viridis, quæ oleo unctâ optimi est saporis, & elixa pallefcit. Vide epig. 77. lib. 7. Juven. sat. 14. vers. 31. & sat. 3. vers. 293. *cujus conche*

tumes. Rubra testa, hoc est vase fictili rubro.

Lautorum cœnis.) Nam fabam bene conditam comedens domi laute comabis.

Far. VIII.

IMBUE plebejas Clusinis pultribus ollas,
Ut satur in vacuis dulcia musta bibas.

INTERPRETATIO.

Impile ollas plebejas Clusinis pultribus, ut expleas potu suavia musta in ollis exhaustis.

NOTA.

Imbue plebejas.) Hoc disticho præcipit Martialis, ut in ollas quæ Clusini faris pulte imbutæ fuerint, mustum mittatur, quod eo tamquam condiatur, & ad bonitatem proficiat, commendetur

que. Turnebus lib. 25. cap. 28. Clusium vero maritimum Tusciæ oppidum est, hodie *Chiusi*. De farre vide Plinium lib. 18. cap. 8.

Lens. IX.

ACCIPE Niliacam, Pelusia munera, lentem:
Vilior est alica, carior illa faba.

INTERPRETATIO.

Accipe lentem Niliacam, dona Pelusia: illa inferior est alica, pretiosior autem faba.

NOTA.

Niliacum.) In Egypto nempe citra oppidum Pelusium nascitur lens optima. Virgilius 1. Georgic.
Nec Pelusiace curant asperabere & Plinius lib. 18. cap. 12. De alica & faba supra dictum.

Simila ex tritico. X.

NEC poteris similæ doses numerare, nec usus,
 Pistori toties cum sit & apta coco.

INTERPRETATIO.

NEs valebis referre doses similæ, nec pistori tot modis pistor & cocus utantur illa.

Hordecum. XI.

MULIO quod non det taciturnis accipe mulis.
 Hæc ego cauponi, non tibi dona dedi.

INTERPRETATIO.

Sume quod non donet mulio mulis taciturnis, ego largitus sum hæc munera cauponi, non tibi.

NOTA.

Mulio.) Hoc distichum sic explicat Turnebus lib. 25. cap. 28. Hordeum accipe, quo quadrupes sæpe defraudas mulio: quamquam cum hordeum pecudum pabulo potius serviat quam hominum: dedi quod tu potius cauponi vendes, quam comedes: nam cauponibus eo est opus ad jumentorum pascus.
Taciturnis.) Hoc est non dicturis, quod defraudati sint hordeo.
Quod non det.) Alii quod non des. De hordeo fufe Plinius lib. 18. cap. 7. & alibi passim.

Frumentum libycum. XII.

TERCENTUM Libyci modios de messe coloni
 Sume, suburbanus ne moriatur ager.

INTERPRETATIO.

Accipe trecentos modios ex messe coloni Libyci, ne ager suburbanus sterilifcat.

NOTA.

Tercentum Libyci.) Cuidam amico mittit frumentum Libycum, ne frequenti satione, seu continua cultura ager ejus sterilis fiat. De generibus tritici lege Plinium lib. 18. cap. 7.

BETA. XIII.

UT sapiant factæ fabrorum prandia beta,
O quam saepe petet vix, piperque cocus!

I N T E R P R E T A T I O.

O *Quam saepe cocus poscet vina, & piper, ut beta insipida prandia fabrorum sapiant.*

N O T A.

Ut sapiant.) Insipidæ quippe sunt beta. *Fabrorum prandia.*) Hoc est, cibus hominum plebeiorum.

Lactuca. XIV.

CLAUDERE quæ cœnas lactuca solebat avorum,
 Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

I N T E R P R E T A T I O.

D *ic mihi, cur lactuca sit initium nostrarum epularum, quæ solebat esse finis cœnarum avorum.*

N O T A.

Dic mihi.) Causam attulit ipse epig. In fine vero cœnæ lactucam apponabant veteres, quoniam insita frigiditate ebrietatem retundit.
 53. lib. 11. *Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo.*

Ligna acapna. XV.

SI vicina tibi Nomento rura coluntur,
 Ad villam moneo, rustice,igna feras.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Rustice, si colas agros juxta Nomentum, moneo ut portes ligna ad villam.*

N O T A.

Ligna acapna.) Hoc est, quæ incensa non fumant. Nomentum autem oppidum erat Latinorum, ad decimum ab urbe lapidem situm, ubi multæ paludes, unde illic ligna non erant sicca, proindeque non igni, sed sumo excitando idonea, atque ita ferenda illic ligna acapna monet poeta, quæ scilicet fumum non exhalant.

Rapa. XVI.

HÆC tibi brumali gaudentia frigore rapa
 Quæ damus, in cœlo Romulus esse solet.

I N T E R P R E T A T I O.

R *omulus in cœlo solet comedere has rapa, quæ tibi donamus gaudentia bienniali frigore.*

N O T A.

Gaudentia frigore.) quo nempe dulciora sunt, & majora. Plinius lib. 18. c. 12. *In cœlo Romulus.*) Turnebus lib. 18. cap. 13. Credidisse videntur præfisci non tan-

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 635.

tantam necesse & ambrosia deos pascit illius seculi, quo Romulus vixerat, pa-
verum etiam vilibus quibusdam cibis, ut inde quasi in coelo iisdem cibis videretur,
Romulum rapis. Credo de paupertate quibus in terra aliebatur.

Coliculi. XVII.

NE tibi pallentes moveant fastidia caules,
Nitrata viridis brassica fiat aqua.

INTERPRETATIO.

NE caules pallidi tibi offerant nauseam, brassica viridis efficitur aqua ni-
trata.

N O T A.

Nitrata.) De nitro fute tractat Plinius lib. 31. cap. 10.

Porri festivi. XVIII.

FILA Terentini graviter redolentia porri
Edisti quoties, oscula clausa dato.

INTERPRETATIO.

QUoties manducasti fila porri Terentini graviter redolentia, osculare ore clauso.

N O T A.

Fila.) Porrum festivum intellige, meso male olet os; unde dicit poeta,
qui optimus Tarenti nascitur, & crescit non esse aperendum ad danda oscula.
in multa stamina veluti fila; eo autem co- Vide Plinium lib. 19. cap. 6.

Porri capitati. XIX.

MITTIT præcipuos nemoralis Aricia porros;
In niveo virides stipite cerne comas.

INTERPRETATIO.

Nemoralis Aricia producit porros præstantes: vide comas virides in candido sti-
pite.

N O T A.

Aricia.) Latii civitas, in qua porrus capitatus optimus, ut Tarenti festivus nascitur. Dicitur *nemoralis* a nemore vicino.
Virides comas.) Caput porri viride intellige, cujus stipes albus est ubi maturuit. Vide Columellam lib. 11. de re rustica cap. 3.

Napi. XX.

HOS Amiternus ager felicibus educat hortis:
Nursinas poteris parcius esse pilas.

INTERPRETATIO.

AGER Amiternus alit hos secundis hortis, Nursinas parcius commendat pilas Nursi-
nas.

N O T A.

Napi.) Qui parum differunt a rapis. Italiae civitas, Hos, alii nos.
Colum. lib. 2. cap. 10. Amiternum est Nursinas pilas.) Raparotunda inter-
Ss 2 preta-

pretare: Nursia vero civitas est Sabino- pile naris Ausonia cariores sunt, vel
rum hodie Nursia.
Parsius esse.) Vel quod Nursinæ illæ
injuvenciores.

Asparagi. XXI.

MOLLIS in æquorea quæ crevit spina Ravenna,
Non erit incultis gratior asparagis.

I N T E R P R E T A T I O.

Mollis spina quæ nata est in maritima Ravenna, non erit jucundior asparagis
silvestribus.

N O T A.

Ravenna.) De qua epig. 55. lib. 3.
Mollis spina.) Plinius lib. 21. cap. 15.
in totum spina est asparagus. Sensus est.
epigrammatis: Asparagi silvestres & in-
culti non cedunt Râvennatibus, aspara-
gis cultis & satis, de quibus Plinius lib.
19. cap. 4. & cap. 8. Nullum gratius his
solum, quam Ravennatium hortorum.
Trium librarum asparagum. Ravenna
aliquando produxit.

Uva duracina. XXII.

NON habilis cyathis, & inutilis uva Lyzo:
Sed non potanti me, tibi nectar ero.

I N T E R P R E T A T I O.

Sum uva non idonea poculis, & inutilis Baccho: sed nectar ero tibi non bibenti
me.

N O T A.

Uva duracina.) Plinius lib. 14. cap. 1.
*Uva non aliubi gratior callo, ut inde pos-
sit invenisse nomen duracini.* Legunt alii
duracine. Columella lib. 3. de re rustica
cap. 1. appellat uvas duri acini: acinus
autem vel acinum est granum.
Non habilis.) quis ex ea vinum ex-
primi nequit.
Non potanti.) Sed comedenti nectar
ero.

Chia ficus. XXIII.

CHIA feni similis Baccho, quam Setia misit:
Ipsa merum secum portat, & ipsa saleem.

I N T E R P R E T A T I O.

Chia similis vino veteri, quam produxit Setia, ipsa secum fert merum, & saleem.

N O T A.

Chia.) Chios est insula Egei maris, tam hanc ficum vix crediderim.
unde translata ficus produxit fructus Set-
tiz in oppido Campaniæ hodie *Sezza*.
Fuit alia Setia urbs Græcæ, ex qua alla-
Ipsa merum.) Hoc est, sapit merum
& saleem. Vide epig. 24. lib. 7.

Cydonia. XXIV.

SI tibi Cecropio saturata cydonia melle
Ponentur, dicas hæc melimela licet.

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 637

INTERPRETATIO.

Si cotonea, imbuta melle utrico apponitur tibi, poteris hac appellare melimela.

NOTA.

Saturata.) Hoc est, melle incocta, *Melimela.*) Quasi μέλι, καὶ μήλα, hoc
ut docet Plinius lib. 15. cap. 17. Dicitur est mel & pomum, ut si dicas mellitum
sunt cydonia a Cydone urbe Cretæ. pomum.

Nucis pineæ. XXV.

POMA sumus Cybeles: procul hinc discede viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

INTERPRETATIO.

POMA sumus sacra Cybele: o viator, longe hinc abi, ne nostra ruina labatur in
caput infelix.

NOTA.

Cybeles.) Cui nempe sacra erant nius lib. 15. cap. 10.
propter Aryn ab ea adamatum, in pi- *Ne vadat.*) Hoc est, ne cadamus in
num conversum. De nucibus pinis Eli- sumi caput. Alii neg.

Sorba: XXVI.

SORBA sumus molles nimium durantia ventres:
Aptius hæc puero, quam tibi poma dabis

INTERPRETATIO.

SUMUS sorba astringentia alvum nimis lubricam: donabis hæc poma convenientius
puero, quam tibi.

NOTA.

Sorba.) Gallice des cormes.
Aptius hæc puero.) Sæpe enim alvi profluvio laborant pueri.

Spathalion caryotarum. XXVII.

AUREA porrigitur Jani caryota Kalendis:
Sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

INTERPRETATIO.

AUREA caryota donatur calendis Januariis: nihilominus hoc salve esse donum ino-
pis.

NOTA.

Spathalion.) vocatur præter alias suas palmarum, Gallice des dattes, quales
significationes significat palmam, & ra- aurea crusta illitas divitibus mittebant
mum palmæ. Spathalion diminutivum pauperes calendis Januariis. Lege Plin.
est ex quo pendent caryotæ seu fructus lib. 13. cap. 4. & epig. 33. lib. 8.

HEC tibi, quæ totta renarent condita meta,
Si majora forent cottana, ficus erat.

INTERPRETATIO.

Hæc cottana, quæ undæq; massa sine posita in tota totta, si grandiora esset, ficus erat.

N O T A.

Hæc tibi.) Plinius lib. 3. cap. 3. In ficorum genere autem carpos, & minores ejus generis, quæ cottana vocant. Scribunt alii *cottana*, epig. 39. lib. 4. *Totta meta.*) Hoc est, e tottis uncis texta sporta, vel testa turbinata in metæ formam, ut epig. 44. lib. 1. quam lib. 5.

epig. 18. dicit tottam testam. Ita Farsibus, legunt alii *bæc totta*, hoc est, inquit Domitius, tottana coronata mentha totta ut recentia servarentur. Videat leq; Aliud totta ponit Silius, nempe *vas cottanorum*.

Pruna Damascena. XXIX.

PRUMA peregrinae avie rugosa senectus
Sume; solent dari solvere ventris unus.

INTERPRETATIO.

Acipe pruna rugosa avie pinguis senectus, solent lacum ovis alvi aspicere.

N O T A.

Peregrina.) Nempe pruna allata ex epig. 18. lib. 5. Inscribunt alii *vas Damascus*, cuius Damascus est civitas, Vide *masceparum*, alii *Damascenarum*.

Caseus Lunensis. XXX.

CASEUS Etrusce signatus imagine Luna.
Præstat pueris prandia mille tuis.

INTERPRETATIO.

Caseus notatus imagine Luna Etrusce, suppeditabit mille prandia tuis pueris.

N O T A.

Imaginæ Luna portus.) Etruriam inter & Liguriam mitchantur casei tanti ponderis, ut unus hodie Porto Venere. Oppidum maritimum erat, unde Romam lib. 11. cap. 42.

Caseus Vestinus. XXXI.

SI sine carne volēs jentacula sumere frugi;
Hæc tibi Vestino de grege massa venit.

INTERPRETATIO.

Si cupies jentare frugaliter sine carne, hæc massa ad te mittitur de grege Vestino.

N O T A.

Hec massa.) Hec est, hic caseus. Italia sunt populi ad mare superius, circa nempe e lacte in massam coagulato, de ca Matrinum fluvium. Alii sunt in Cambrico Plinius lib. 11. cap. 42. Vestigni vero pania inferum mare.

Caseus Velabrensis. XXXII.

NON quemcumque fœsum, nec fumum caseus omnem,
Sed Velabrensem qui bibit, ipse sapit.

I N T E R P R E T A T I O.

Ille caseus sapit, non qui hausit quemcumque fœsum, nec omnem fumum, sed Velabrensem.

N O T A.

Caseus Velabrensis.) Alii fumosus. cunctis præferendos, ut ait Plinius lib. 11. cap. 42.
Sed Velabrensem.) Velabrum locus erat Romæ ubi caseos infumabant Romani

Casei Trebulani. XXXIII.

TREBULA nos genuit, commendat gratia duplex,
Sive levi flamma, sive domamur aqua.

I N T E R P R E T A T I O.

Pressi sumus Trebulis, laudamur ob duplicem usum, sive paramur levi flamma, sive aqua.

N O T A.

Trebula.) De qua epig. 72. lib. 5. unde casei Romam afferbantur qui grati erant saporis sive tosti, sive aqua macerati.

Bulbi. XXXIV.

CUM sit anus conjux, & sis tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quam satur esse potes.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum habeas uxorem vetulam, & membra languida, non debes saturari nisi bulbis.

N O T A.

Bulbis.) Romani bulbum vocant alium agreste, alii marinum. Genus est cepæ non absumile ascaloniz. Venerem maxime excitat.

Lucanica. XXXV.

FILIA Picenæ venio Lucanica porcæ;
Pulcibus hinc niveis grata corona datur.

INTERPRETATIO.

L *Ucanica mitor nata porca Picena, hinc datur grana coronæ pulvis niveis.*

N O T E.

Lucanica.) Facta scilicet ex carnibus
concisis porcæ natæ in agro Picentino,
epig. 46. lib. 4.

Pulvis.) Hoc est, ora patinæ coro-
natur pulvis niveis de quibus epig. 79.
lib. 5.

Olive. XXXVI.

HÆC quæ Picenis venit subducta trapetis,
inchoat, atque eadem finit oliva dapes.

INTERPRETATIO.

HÆc oliva quæ offertur subducta pralis Picenis, incipit, atque eadem terminat
epulas.

N O T E.

Olive.) Alii *cistella olivarum*.
Subducta.) hoc est, oliva integra ex
qua scilicet oleum non est expressum.
Epig. 44. lib. 1.

Nec de Picenis venit oliva cadis.
Inchoat.) ut cibi appetentiam incitet.
Finit.) Ut fastidium arceat.

Mala citrea. XXXVII.

AUT Coreyræi sunt hæc de frondibus horti,
Aut hæc Massyli poma draconis erant.

INTERPRETATIO.

AUx hæc poma sunt ex frondibus horti Coreyræi, aut hæc erant Massyli draconis.

N O T E.

Aux Coreyræi.) Hæc poma, inquit, sunt
decerpta aut ex Alcinoi aut ex Hesperio
dum orto. Vide epig. 94. lib. 10. &
epig. 64. lib. 4.

Colostrum. XXXVIII.

SURRIPUIT pastor quæ nondum stantibus hædis,
De primo matrum lacte colostrum damus.

INTERPRETATIO.

DONAMUS colostrum, quæ subduxit pastor ex primo lacte matrum, nondum lactentibus hædis.

N O T E.

Colostrum.) Vocatur prima a partu
spongiosa densitas lactis, quæ maxime
prodest stomacho.

Nondum stantibus.) Hoc est, ante-
quam capræ uberibus ora admovissent
hædi.

Hædi. XXXIX.

LASCIVUM pecus, & viridi non utile Baccho,
Dat pœnas: nocuit jam tener ille deo.

IN.

INTERPRETATIO.

L *Asciuum pecus, & non utile viti viventi pendit pennis: ille tenor jam laet Bac-*
chum.

N O T E.

Asciuum pecus.) *Haedus qui victima vites.*
est Baccho sacra, quod soleat corrodere *Dat pennis.*) *Alii det, hoc est mactetur.*

Ova. XL.

CANDIDA si croceos circumfluit unda vitellos,
Hesperius scombri temperet ova liquor.

INTERPRETATIO.

S *I aqua alba circumfluit vitellos flavos, Hesperius liquor scombri temperet ova,*

N O T E.

Candida.) *Ova recentia undam al-* *quor. hoc est Hispanus, quia ex Hispania*
bam, seu liquorem lacteum habent, quem *Romæ mittebantur scombri, de quibus*
cum scombrorum garo commiscendum supra. De garo infra epig. 102.
esse docet poeta. Dicitur Hesperius li-

Porcellus lactens. XLI.

LACTE mero pastum pigræ mihi matris alumnus
Ponat, & Ætolo de sue dives edat.

INTERPRETATIO.

D *Ives apponat mihi alumnus pigræ matris nutritum solo lacte, & ipse mandu-*
cet de sue Ætolo.

N O T E.

Lacte.) *Hoc est, porcellus lactens plus mihi sapit quam aper. De apro Ætolo*
epig. 15. lib. Spect.

Apyrina & tuberes. XLII.

NON tibi de Libycis tuberes, & apyrina ramis,
De Nomentanis sed damus arboribus.

INTERPRETATIO.

T *Ibi donamus Tuberes & Apyrina non de ramis Libya, sed ex arboribus No-*
menti.

N O T E.

Tuberes.) *Poma quæ in Africa na-* *tivo, & apyrina nucleus, id est sine nucleo.*
scuntur optima, Plinius lib. 15. cap. 14. *Plinius lib. 13. cap. 19. Punica mala in-*
Tubera vero sunt genus fungorum. De *tellige. De villa sua Nomentana egit*
Apyrinis, quæ sic dicuntur ab æ priva- *poeta epig. 106. lib. 1.*

Idem. XLIII.

LECTA suburbanis mittuntur apyrina ramis,
Et vernæ tuberes: quid tibi cum Libycis?

INTERPRETATIO.

A *Pyrina decorta ex ramis subarboris, & verna tuberosa mistantur: quid quis Libicos?*

N. O. T. E.

Verna tuberos.) Hoc est nati domi, tuberos? Quorum meminit Suetonius in
qui cum sint optimi, quid petis peregrinos? *Dominianacae. lib.*

Sumen. XLIV.

E *SSB* putes nondum sumen: sic ubere largo
Effluir, & vivo lacte papilla tument.

INTERPRETATIO.

C *Redas nondum esse sumen: sic papilla effluit ubere copiose, & turget vivo lacte.*

N. O. T. E.

Sumen.) Farcimen nempe quod fichtur fortis: tanta autem lactis copia reducta
ex mammis suillis post primum partum dabant papillae in lasso sumine, ut sui
refectis, antequam illis os admovisset, adherere adhuc viderentur.

Pulli gallinacei. XLV.

S *I* Libycæ nobis volucres, & Phœides essent,
Acciperes: at nunc accipe cunctis aves.

INTERPRETATIO.

S *I* haberem Numidicas gallinas, & phœiænas, nitegram: at nunc accipe aves domesticas.

N. O. T. E.

Si Libycæ.) Vide epig. 57. lib. 3.

Persica, Nucipersica. XLVI.

V *ILIA* maternis fueramus præcoque ramis:
Nunc in adoptivis Persica cara sumus.

INTERPRETATIO.

V *Ilia præcocia fueramus in ramis maternis, nunc sumus cara Persica in adoptivis.*

N. O. T. E.

Persica.) nempe ex Persides allata, pruno infra sunt nobilia? an quia sua
Gallice *pesches*: *nucipersica* vero dicuntur. *Perside* noxia & venenosa? Sed translata
quod a nucleo difficulter solvantur. sunt dulcia, ex Columellæ opinione.
Pila.) An quia in nativa stirpe vilia, Ita Farnabius.

Panae Picañini. XLVII.

P *ICENTINA* Ceres niveo sic nectare crescit,
Ut levis accepta spongia turgor aqua.

INTERPRETATIO.

Picentina Ceres sic targes necesse, ut levis spongia summisit aqua accepta.

N O T A.

Ceres.) Hoc est, panem Picentinum ge, quem non nisi lacte madefactum co-
aridat ex alia materia ductum patelli- modi posse dicit Plinius lib. 18. cap. 11.

Bolesi. XLVIII.

ARGENTUM, atque aurum facile est, lenamque togamq;
Mittere: boletos mittere difficile est.

INTERPRETATIO.

Facile est mittere argentum atque aurum, & lenam, & togam: difficile est mis-
tere boletos.

N O T A.

Lenamque togamque.) Epig. 36. lib. 12.

Boletos.) Genus fungi delicatissimi intellige.

Ficodula. XLIX.

CUM me ficus alat, cum pascor dulcibus uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi?

INTERPRETATIO.

Cum ficus nutrit me, cum pascor dulcibus uvis; cur non potius desumo nomen
ab uva?

N O T A.

Cur potius.) Non dicor lividula quam ficodula?

Tubera. L.

RUMPIMUS altricem tenero de vertice terram
Tubera; boletis poma secunda sumus.

INTERPRETATIO.

Non odenda frangimus terram nutritam tenero vertice: sumus poma secunda a
boletis.

N O T A.

Rumpimus altricem.) Teste Dioscori-
de, Tubera rotunda radices sunt sine
caule, sine foliis flavescentes, terr. effo-
diuntur, cruda & cocta aduntur. Et Plin.
cap. 2. lib. 19. Nec utique extuberante
loco, in quo gignuntur, aut rimas argente,

nec ipsa terra coherent.

Tenero de vertice.) Fortis quippe pro-
deunt tubera, ubi terra mollior est. Vo-
cat poma improprie. Juven. sat. 5. v. 15.
116. ut tubera fieri tenduntur.

Turdorum corona. LI.

TEXTA rosis fortasse tibi, vel divite nardo,
At mihi de turdis facta corona placet.

I N T E R P R E T A T I O.

TEXTA ex rosis, & pretioso nardo forte tibi, at mihi grata est corona composita ex turdis.

N O T E.

Turdorum corona.) Decuria legitur in
veteribus codicibus, ut ait Turnebus lib.
25. cap. 28. Intellige coronam textam
turdis, nempe e vimine undique penden-

tibus.
Texta rosis.) Qua coronabantur vete-
res in lautis conviviis. Plin. lib. 21. cap. 3.
Corona.) De qua epig. 47. lib. 3.

Anas. LIH.

TOTA quidem ponatur anas; sed pectore tantum,
Et cervice sapit: cetera redde coco.

I N T E R P R E T A T I O.

TOTA quidem anas apponatur: sed sapit tantum pectore, & cervice: reliqua coco.

N O T E.

Sed pectore.) Pectus enim & cervix gratioris sunt saporis.

Turtur. LIIL.

DUM pinguis mihi turtur erit, lactuca valebis,
Et cochleas tibi habe. perdere nolo famem.

I N T E R P R E T A T I O.

DUM habeo pinguem turturem, o lactuca valebis, & tu serva cochleas: mihi amittere esuriam.

N O T E.

Et cochleas.) Hoc est, nolo cochleas,
quæ sunt species conchyliorum: hoc est,
dum habeo cibos delicates, a vilio-
ribus me abstinēbo.

Perdere nolo famem.) Hoc est, nolo
consumere famem in comedendis lactucis
& cochleis, quæ ad irritandam gulam
dabantur, cum turturem habeam.

Perna. LIV.

CERRETANA mihi fies, vel massa licebit
De Menapis: lautide petasone vorent.

I N T E R P R E T A T I O.

FACIAM massam ex Cerretanis, vel etiam ex Menapis: delicatiores edant de petasone.

N O T E.

Cerretana massa.) Dicitur a poeta
perna allata ex Cerretanis Hispaniæ po-

pulis ad montes Pytenæos. Athenæus
lib. 14. Convalles montium, inquit, recent
Cerre-

Cervetani maxima Hispanorum natio, apud quos excellentes perna conficiuntur, quæ vel cum Cantabris de principatu contendunt. Turnebus lib. 16. cap. 18. de hoc epigrammate & sequenti: Ego putem, inquit, petasonis partem pernam vocari. Vel Athenæo auctore, cujus hæc verba sunt lib. 14. *ἑστὶ δὲ πετασῶνς πέρνα*. Scribunt alii Cæretana a Cære oppido Hetruriæ: quod minus placet. *Massa*, alii *missa*. *De Menapis.* Qui Mosam fluvium incolebant. Hodie vocantur Geldrenses, Juliaceses, ubi perna multum etiam nunc laudantur.

Petaſo. LV.

MUSTEUS est: propera, caros nec differ amicos.
Nam mihi cum vetulo sit petasone nihil.

INTERPRETATIO.

Recens est: festina, ne materis carps amicos: nam succus petasomibi non apponitur.

NOTÆ.

Musteus. Recens est & plenus succi: nam, inquit poeta, non amo vetulum & durum petasonem.

Vulva. LVI.

TE fortasse magis capiet de virgine porca:
Me materna gravi de sue vulva capiet.

INTERPRETATIO.

Forse tu magis delectaris vulva virginis porca, ego delector materna suis gravide.

NOTÆ.

Vulva. Vide Plinium lib. 11. cap. 37. & supra epig. 44.

Colocasia. LVII.

NILIACUM ridebis olus, lanasque sequaces,
Improba cum morſu fila, manuque trahes.

INTERPRETATIO.

Deridebis caulem Ægyptium, & lanas sequaces, cum morſu, & manu ducēs fila mala.

NOTÆ.

Niliacum. Plinius lib. 21. cap. 15. In Ægypto nobilissima est colocasia, quam cyamon vocant aliqui. Hanc a Nilo metunt, caule, cum coctus est, araneoſo in mandendo, &c.

Fila trahes. Epig. 33. lib. 8.

Lenta minus gracili crescunt colocasia filo.

Hinc constat colocasia esse feminini generis & neutrius.

Jecur anseris. LVIII.

ADSPICE quam fumeat magno jecur anseris majus,
Miratus dices, hoc rogo crevit ubi?

IN.

INTERPRETATIO.

Vide quoniam turpes jecur majus magno aufere : anserino dicitur, Hec, ab
crevit, queso?

NOTA.

Jecur majus.) Fartum illiciter multo,
lacte, ficu & carica. Sic Farnabius.
Horatius serm. 2. sat. 8.

Pinguibus & ficiis pastum jecur anse-

ris albi.

Joven. sat. 5.

Anseris ante ipsum magni, jecur
anseribus par.

Giras. LIX.

TOTA mihi dormitur hiems, & pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

INTERPRETATIO.

Dormio tota hieme, & pinguior sum illo tempore, quo nutrior solo somno.

NOTA.

Giras.) De quibus fusc Plinius lib. 8. cap. 32. & lib. 29. cap. ultimo.

Cuniculus. LX.

GAUDET in effossis habitare cuniculus antris :
Monstravit tacitas hostibus illa vias.

INTERPRETATIO.

Cuniculus amat habitare in speluncis effossis : ille ostendit hostibus tacitum iter.

NOTA.

Monstravit.) Aliud genus oppugnationis est subterraneum, atque secretum, quod cuniculum vocant : a leporebus, qui

cavernas sub terris fodiunt, ibique conduntur. Vegetius lib. 4. cap. 24.

Asagena. LXI.

INTER sapes feretur alitum primus
Ionicarum gustus asagenarum.

INTERPRETATIO.

Gustus Ionicarum Asagenarum dicitur primus tenere inter sapes avium.

NOTA.

Asagena.) Aves nempe sunt gustui xime in Ionia nascantur. Vide Plinium gratissimæ, Ionicæ dicuntur, quod ma-

lib. 20. cap. 49.

Gallina altilis. LXII.

PASCITUR & dulci facilis gallina farina,
Pascitur & tenebris. ingeniosa gula est.

IN-

INTERPRETATIO.

Gallum facili alicui & dala farina, alicui & obsecrante: gula est ingensula.

NOTA.

Gallina altilis.) Ea dicitur quæ domi ingensula gula est.) Plinius lib. 10. saginatur farina quidem & tenebris, quod cap. 19. Invenit mille artes usque depor- morus earum & lux pinguedini inimica. ciarum luxus, & gula. Varro lib. 3. cap. 9.

Capa. LXIII.

Ne nimis exhausto macrosceret sanguine gallus,
Amisit testes: nunc mihi Gallus erit.

INTERPRETATIO.

Ne gallus macer fieret enervatus coitu, castratus fuit; nunc illum existimabo Gallum.

NOTA.

Ne nimis.) Gallus gallinæ & Scyllis iustus sacerdotum Cybeles, qui Galli dicebantur exsecris virilibus. *Gallus erit.*) Hoc est, castratus erit.

Idem. LXIV.

Succumbit sterili frustra gallina marito:
Hanc matris Cybeles esse decebat avem.

INTERPRETATIO.

Incassum gallina subjacet marito sterili: conveniebat illam esse volucrum matris Cybeles,

NOTA.

Avem.) Cum maritum haberet Gallum seu castratum.

Perdix. LXV.

Ponitur Aufoniis avis hæc rarissima mensis:
Hanc in laurorum mandera sæpe solet.

INTERPRETATIO.

Hæc avis rarissima apponitur mensis Italici: frequenter consuevisti hanc comedere in mensis divitum,

NOTA.

Rarissima.) Hoc est pretiosissima. *Hæc in laurorum.*) Perdix enim magni est pretii.

Columbini. LXVI.

Ne viroles teneras præduro dente columbas,
Tradita si Cnidie sunt tibi sacra deæ.

INTERPRETATIO.

NE vides columbas teneras preduro dente, si tu deus es satra des *Cnidie*.

NOTÆ.

Columbas.) Quæ nempe sacre sunt Veneri Cnidie des: Gaidoseniæ insulâ non longe a Caria maxima coluit Venerem.

Palumbus torquatus: LXVII.

INGUINA torquati tardant, hebetantque palumbi.
Non edat hanc volucrem, qui cupit esse salax.

INTERPRETATIO.

Palumbi torquati morantur, & retundunt Venerem: qui vult esse libidinosus, non manducet hanc avem.

NOTÆ.

Torquati.) Sic dicti a signo torquis, quod collo gestant.

Calbula. LXVIII.

GALBULA decipitur calamis, & retibus ales.
Turget adhuc viridi cum rudis uva mero.

INTERPRETATIO.

Galbula avis circumvenitur calamis, & laqueis, cum una rudis adhuc tumet, viridi mero.

NOTÆ.

Galbula.) Quam alio nomine vocat Plinius lib. 30. cap. 11. *Avis icterus* vocatur a colore, flavo scilicet, quæ si spectetur, sanari id malum tradunt, & avem mori. Hanc puto Latine vocari *Galgulum*.

Alii tamen affirmant sanari eos qui comedunt hanc avem, non qui vident.

Calamis.) Viscatis nimirum.

Viridi mero.) Hoc est, cum uvæ sunt adhuc immaturæ.

Catta. LXIX.

PANNONICAS nobis numquam dedit Umbria cattas:
Mavult hæc domino mittere dona Pudens.

INTERPRETATIO.

Numquam Umbria nobis donavit Pannonicas cattas: Pudens mavult mittere domino hæc munera.

NOTÆ.

Catta.) Avis quoddam genus est, ut diximus epig. 96. lib. 7. Roman ut putant interpretes. Alii mustelas sylvestres esse opinantur. Cattas e Pannonia missas Pudenti habitanti in Umbria, mittit domino, quem alii Domitianum, alii divitem quemdam patropum intelligunt.

Pavo.

Pavo: LXX.

MIRARIS quoties gemmantes explicat alas,
Et potes hunc sævo tradere dure coco?

INTERPRETATIO.

S Tapes quoties aperit gemmantes alas, & potes, o inhumane, tradere hunc coco crudelit?

N O T A.

Es potes.) Sensus est: Cum tam pul- andus: sed gula nec elegantiz nec
chra spectacula edat pavo explicatis venustati pareat.
alis, coco sævo tradi non deberet lani-

Phœnicopterus. LXXI.

DAT mihi penna rubens nomen, sed lingua gulosis
Nostra sapir. quid si garrula lingua foret.

INTERPRETATIO.

N Omen mihi imponitur a penna rubra: sed nostra lingua sapit belluonibus: quid si lingua esset loquax?

N O T A.

Dat mihi.) De Phœnicoptero egimus grata sit. Forte alludit poeta ad patinam
epig. 57. lib. 3. cujus lingua optimi est Clodii Æsopi tragici histrionis refertam
saporis. linguis avium canorum, Plinius lib. 10.

Quid si garrula.) Cum tacita tam cap. 51.

Phasianus. LXXII.

ARGIVA primum sum transportata carina,
Ante mihi notum nil, nisi Phasis, erat.

INTERPRETATIO.

P Rimum sum translata nave Argiva: antea nihil cognoscebam nisi Phasim.

N O T A.

Argiva carina.) Qua nempe vestri sunt *Phasis.*) Colehorum fluvius, unde dicti
Argonautæ, de quibus jam dictum. & allati sunt phasiani. Vide epig. 57. l. 3.

Numidica. LXXIII.

ANSERE Romano quamvis satur Hannibal esset,
Ipse suus numquam barbarus edit aves.

INTERPRETATIO.

L icet Hannibal esset expletus anser Romano, numquam ipse barbarus comedit suas aves.

N O T A.

Satur Hannibal.) Dum bellum gessit in Italia passus est anseribus, & abstinuit se gallinis Numidicis, licet delicatioribus, quia tunc illæ nondum mensis ap-
ponebantur, ut ajunt interpretes. De Numidicis dictum epig. 57. lib. 3. Vel potius intellige Numidicas displicuisse Hannibali.

Tt

Anser.

Auser. LXXIV.

HÆC servavit avis Tarpeji templa tonantis,
Miraris? nondum fecerat illa deus.

I N T E R P R E T A T I O.

HÆc avis custodiens ades Jovis Tarpeji: mirarisne? nondum extructa fuerant a Numine.

N O T E.

Templa.) Quæ a Gallis obidentibus expugnata fuissent, nisi anseris clangoribus excitati fuissent vigiles. Livius lib. 5.

Nondum fecerat illa.) Domitianus qui incensum Capitolium restituit, quod jam alio custode quam Domitiani numine non indiget.

Grues. LXXV.

TURBABIS versus, nec litera tota volabit,
Unam petdideris si Palamedis avem.

I N T E R P R E T A T I O.

Turbabis ordines, nec litera integra volabit, si amiseris unam avem Palamedis.

N O T E.

Nec litera tota.) Alii intelligunt T, alii vero Δ: quæ sententia videtur melior. Cicero 2. de natura deorum sic ait: Illud vero ab Aristotele animadversum, a quo pleraque quis potest non mirari? Grues, cum loca calidiora petentes, maria transmissant, trianguli formam efficere. Ejus a summo angulo aer ab iis adversus pellitur: deinde sensim ab utroque latere,

semperque remis, ita pennis cursas avium levatur. Basis autem trianguli, quam grues efficiunt, ea tamquam a puppi ventis adjuvatur, &c. His verbis Δ Græcum plane exprimitur. Grues vero Palamedis aves esse dicuntur: ex earum enim volatu quædam literas didicerat, atque illas homines docuerat Palamedes. Lege Plinium lib. 7. cap. 56. Vide etiam epig. 14. lib. 9.

Rusticula. LXXVI.

RUSTICA sum perdix: quid refert, si sapor idem est,
Carior est perdix: sic sapit illa magis.

I N T E R P R E T A T I O.

Sum perdix rustica: quid interest, si est idem sapor? Perdix carior est: ideo illa magis sapit.

N O T E.

Rustica sum.) Rusticam autem dictam putem ad contentiorem alterius perdicis, quæ elegantior est. Raderus. Legunt alii, Rustica sim, an perdix.

Sic sapit illa magis.) Hoc est, nimis sapiunt quæ pluri emuntur. Sic Petronius, Quicquid queritis optimum videtur. & Horatius sat. 2. lib. 2. Sic, alii nec.

Cynus. LXXVII.

DULCIA defæcta modulatur carmina lingua
Cantator cyncus funeris ipse sui.

IN-

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 651

INTERPRETATIO.

Cycnus ipse cantator suae mortis canis suaves versus lingua moriente.

NOTA.

Defecta lingua.) Hoc est, fere destituta vitali motu.

Cantator.) Affirmant multi cycnum morti vicinum canere: quod negat Plinius lib. 10. cap. 22. *Olorum morte narratur flebilis cantus falso, ut arbitror, aliquot experimentis.*

Porphyrones. LXXVIII.

NOMEN habet magni volucris tam parva gigantis,
Et nomen Praefini Porphyriionis habet.

INTERPRETATIO.

TAm exigua avis habet nomen magni gigantis, & habet nomen Praefini Porphyriionis.

NOTA.

Porphyrones.) Aves scilicet quibus rostra & praelonga crura rubent. Plinius cap. 46. lib. 10.

Magni gigantis.) Qui dictus est Porphyriion. Horatius lib. 3. ode. 4.

*Sed quid Typhæus & validus Mimas
Aut quid minaci Porphyriion statum
&c.*

Praefini Porphyriionis.) Alii *purpureonis*, quod idem est, qui nempe fuit auriga Neronis factionis Praefini seu viridis. Vide epig. 48. lib. 10. Sensus est: hanc avem licet exiguam habere nomen commune cum magno gigante, & licet rubram habere nomen aurigae factionis viridis.

Mullus. LXXIX.

SPIRAT in adveſto, ſed jam piger æquore mullus
Languescit: vivum da mare, fortis erit.

INTERPRETATIO.

Mullus spirat in unda importata, ſed jam inertis flaccescit: da mare vivum, erit fortis.

NOTA.

Spirat in adveſto.) De mullo saepius jam dictum, qui captus languescit, licet in aqua marina feratur.

Murena. LXXX.

QUAE natat in Siculo grandis murena profundo,
Non valet exustam mergere Sole cutem.

INTERPRETATIO.

Murena grandis quae natat in mari Siculo, nequis mergere cutem exustam
Sole.

Non valet.) Summa enim aqua innataans Sole exurit, nec amplius potest curare se nec immergere.

Rhombus. LXXXI.

QUAMVIS læta gerat patella rhombum,
Rhombus latior est tamen patella.

I N T E R P R E T A T I O.

Læta patella læta gesset rhombum; nihilominus rhombus latior est patella.

N O T A.

Rhombus.) Piscis scilicet de quo fuse agit Juven. sat. 4. Ravennæ optimum inveniri dicit Plinius cap. 34. lib. 9.

Ostrea. LXXXII.

EBRIA Bajano veni modo concha Lucrino:
Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

I N T E R P R E T A T I O.

Paulo ante concha ebria veni ex Lucrino Bajano: nunc luxuriosa sitio garum nobile.

N O T A.

Ebria.) Hoc est, saturata & pasta in lacu Lucrino prope Bajas. Macrobius lib. 3. cap. 15. *Sergius Orata primus optimum saporem ostris Lucrinis adjudicavit.* *Nobile garum.*) Quo nempe liquamine capta conditur ostrea. De garo infra epig. 102.

Squilla. LXXXIII.

CÆRULEUS nos Liris amat, quem silva Maricæ
Protegit: hinc squillæ maxima turba sumus.

I N T E R P R E T A T I O.

Diligimur a Liri cæruleo qui defenditur silva Maricæ: hinc squilla sumus maxima turba.

N O T A.

Cæruleus Liris.) Fluvius scilicet Campanie qui Minturnas alluit. Horatius lib. 1. ode 31. *regi Pauno nupsit.* Vide Horatium lib. 3. ode 17.

Non rura quæ Liris quiescit.

Mordet aqua, taciturnus amnis.

Ad illum fluvium est silva sacra. Maricæ nymphæ, illius fluvii accolæ, quæ

Hinc squilla.) Ex Liri fluvio pisciculi nimirum qui gregatim natant, unde maxima turba dicitur. Vide Plinium lib. 9. cap. 42. Alias *scilla*, sive *squilla*, herba bulbo insigni prædita.

Scarus. LXXXIV.

HIC Scarus, equoreis qui venit obesus ab undis,
Visceribus bonus est: cetera vile sapit.

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 653

I N T E R P R E T A T I O .

H *le scarus qui pinguis allatus est ab aquis maritimis habet intestina sapida , cetera vero insipida .*

N O T E .

Æguoreis .) In piscinis servatus in- lus piscium dicitur ruminare .
grati est saporis . Plinius cap. 17. lib. Cetera .) Subaudi æquos Græcorum
9. Nunc scato datur principatus , qui so- more .

Coracinus , LXXXV.

P *PRINCEPS Niliacis raperis , Coracine , macellis ;*
Pellæ prior est gloria nulla gulæ .

I N T E R P R E T A T I O .

O *Coracine princeps Niliaci macelli raperis , nullus bonos potior est gula Pellæ .*

N O T E .

Niliaci macelli .) Alii Niliacis macel- Coracini pisces Nilo quidem , peculiare
lis : Hoc est , nullus piscis delicatior ha- sunt : sed nos hac omnibus terris demon-
betur Alexandriæ , quæ est urbs Egypti stramus .
Pellæ dicta ab Alexandro conditore , qui Nulla gloria .) Hoc est , nullius piscis
ipse Pellæus nominatur a Pella urbe Ma- laus tanta est ut gratior sic Alexandri-
cedoniæ ubi natus est . Plinius lib. 32. nis .

Echinus . LXXXVI.

I *STE licet digitos testudine pungat acuta ,*
Cortice deposito mollis echinus erit .

I N T E R P R E T A T I O .

Q *Uamvis iste Echinus pungat digitos acuta testa , mollis erit deposito cortice .*

N O T E .

Cortice deposito .) Hoc est , testa , spinosa deposita .
Mollis .) hoc est , cibus erit gratus .

Murices . LXXXVII.

S *ANGUINE de nostro tinctas , ingrate , lacernas*
Induis , & , non est hoc satis , esca sumus .

I N T E R P R E T A T I O .

O *Immemor , induis lacernas imbutas nostro sanguine , & hoc non sufficit : nos co-*
medis .

N O T E .

Sanguine de nostro .) De murice dictum Veste miset ,
epig. 24. lib. 5. Esca sumus .) Hoc est , inter alia con-
Non nisi vel cocco madida vel mu- chylia mentis apponimur .
rice tincta .

Gobius. LXXXVIII.

IN Venetis sine laura licet convivium terris,
Principium cœnæ gobius esse solet.

INTERPRETATIO.

QUamvis sine convivia epipara in terris Venetis, mos est incipere cœnam a gobio.

N O T A.

In Venetis.) Veneti sunt populi ad mare Adriaticum : in Britannia minore alii sunt populi dicti Veneti, hodie *Vannes*. Gobius.) Pisciculus, qui in Veneto-

rum lacubus frequens est ori gratissimus, de quo Galenus lib. 3. de alimentorum facultatibus.

Lupus. LXXXIX.

LANEUS Euganei lupus excipit ora Timavi.
Æquoreo dulces cum sale pastus aquas.

INTERPRETATIO.

LANEUS lupus excipit ora Timavi Euganei, nutritus aquis dulcibus cibus æquoreo sale.

N O T A.

Lupus. Piscis scilicet de quo sic Plinius lib. 9. cap. 17. *Luporum laudatissimi, qui appellantur lanati a condere mollitiaque carnis.*

Euganei Timavi.) Fontis nempe de quo dictum epig. 25. lib. 4. qui in ma-

re Adriaticum illabitur, ad cuius ostia sunt lupi pisces. De quibus Macrobius lib. 3. cap. 16.

Æquoreo.) Salta enim & dulci aqua nutriti lupi erant gratissimi saporis.

Aurata. XC.

NON omnis laudem, pretiumque aurata meretur:
Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

INTERPRETATIO.

NON qualibet aurata digna est laude, & pretio, sed qua pascetur sola concha Lucrina.

N O T A.

Aurata.) Macrobius lib. 3. cap. 15. *Sergius Orata cognominatus est, quod ei pisces, qui aurata vocantur, carissimi fuerint.* Plinius cap. 5. lib. 32. *Venenatum mel diximus ubi nasceretur: auxilio est piscis aurata in cibo.* Conchas Lu-

crinas optimi esse saporis diximus epig. 82. supra, quibus pastas auratas suavitissimas affirmat pœra. Dicitur aurata Græce χρυσέως quod auri colorem referat ejus caput.

Acipensis. XCI.

AD Pallatinas acipensem mittate, mensas:
Ambrosias, ornent munera rara dapes.

HN.

INTERPRETATIO.

M *lesse acipensem ad mensas Palatii, dona infrequentia instruant epulas divi-*
nus.

N O T A.

Ad Pallatinas.) Hoc est, ad Cæsarum mensas.

Acipensem.) De quo Macrobius lib. 3. cap. 16. *Nec acipenser, quem maria prodigis nutriunt, illius sæculi delicias evasit,* &c. Dicitur acipenser, & acipensis, quem aliqui eundem esse cum helope, quod his verbis negat Plinius lib. 33. cap. 11. *Helopen quoque dicit esse nostris incognitum undis: ex quo apparet falli eos qui*

eundem acipenserem existimaverunt, &c.

Ambrosius.) Hoc est, divinas dapes Cæsarum quasi deorum.

Munera rara.) Plinius lib. 9. cap. 17. *Apud antiquos piscium nobilissimus habitus acipenser, unus omnium squamis ad os versis, contra aquam nando meat: nullo nunc in honore est: quod quidem mirer, cum sit rarus inventus.*

Lepus. XCII.

I NTER aves turdus, si quis me iudice certet,
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

INTERPRETATIO.

T *urdus inter volucres tenet principatum, lepus vero inter quadrupedes, si quis contendas me arbitro.*

N O T A.

Si quis.) Alii,

— Si quid me iudice certum est.

Gloria.) Alii *marrya*, quæ vox significat cupedia, epig. 59. lib. 10.

— sed te marrya sola juvat

De turdis jam sæpius dictum: de lepor vero lib. 5. epig. 30.

Aper. XCIII.

Q UI Diomedæis metuendus seciger agnis
Ætola cecidit cuspide, talis erat.

INTERPRETATIO.

S *imilis erat, qui seciger timendus agris Diomedæis interfecit solo Melagri Ætoli.*

N O T A.

Diomedæis. Hoc est, Ætoliz arvis, quorum incola fuit Diomedes, de quo Homerus Iliad. 3.

Ætola cuspide.) Meloagri, de quo epig. 15. lib. Spect.

Dama. XCIV.

D ENTE timetur aper; defendunt cornua cervum:
Impelles damæ quid nisi præda sumus?

INTERPRETATIO.

A *per metuitur propter dentem, cornua tenentur cervum: ignava dama, quid sumus præter prædam?*

N O T E.

Cornua ceruum.) Alii tantum.

Imbelles dama.) Quæ sola pedum velocitate se a canibus defendere possunt.

Oryx. XCV.

MATUTINARUM non ultima præda ferarum
Sævus oryx, constat qui mihi morte canum.

I N T E R P R E T A T I O.

C Annū morte emō ferum orygem, non ultimam prædam ferarum matutinarum.

N O T E.

Matutinatum.) Seneca epist. 7. lib. 1.
Mane leonibus & ursis homines, meridie
spectatoribus suis obiciebantur. Diximus
jam epig. 25. lib. 10. homines mane pu-
gnavisse cum feris.

Sævus oryx.) Plinius lib. 2. cap. 40.
Orygem appellat Ægyptus feram, quam
in exortu egipti (caniculæ) contra stare, &

constueri tradit, ac velut adonare cum
sterneret. Cap. 46. lib. 11. Unicornæ bi-
sulcum oryx. Vide Ælian. lib. 7. cap. 8.

Constat qui.) Alii constat quos &c?
Hæc lectio non displicet. Sensus est: In
venatione matutina quæ nempe dabatur
in amphitheatro, oryx captus vel inter-
fectus multis canes prius interfecit.

Cervus. XCVI.

HIC erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro.
An magis iste tuus, Silvia, cervus erat?

I N T E R P R E T A T I O.

O Cyparisse, hic erat ille domitus tuo frano: An potius, o Silvia, iste cervus erat
tuus?

N O T E.

Cervus.) Similis illi quem domuerat
Cyparissus de quo Ovidius lib. 10. Met.
Sed tamen ante alios Cææ pulcherri-
me gentis
Gratus erat, Cyparisse, tibi: in pa-

bula ceruum
Ad nova, tu liquidi ducebas sem-
ad undas, &c.

Vel similior illi quem caussambellifuisse
dicit Virgilius 7. Æneid.

Lalisio. XCVII.

CUM tener est onager, solaque lalisio matre
Pascitur: hoc infans. sed breve nomen habet.

I N T E R P R E T A T I O.

C Um onager tener est, & lalisio nutritur solo lacte matris, sic infans vocatur sed
brevis tempore.

N O T E.

Onager.) Silvestris asinus de quo Pli-
nius lib. 8. cap. 44. Onagro & asina ge-
nitus omnes antecellis. Onagri in Phrygia
& Lycaonia præcipui. Pullis eorum cum

præstantibus sapore Africa gloriatur, quas
lalisiones appellant.

Sed breve nomen.) Statim atque Lali-
sio a lacte depellitur, vocatur onager.
Olcum

Oleum Venafranum. XCVIII.

HOC tibi Campani sudavit bacca Venafri:
Unguentum, quoties sumis, & istud olet.

INTERPRETATIO.

HOC tibi expressum est ex bacca Venafri Campani: quoties accipis, & istud fragrat unguentum.

NOTÆ.

Hoc tibi.) De Venafro Campaniæ agro, jam epig. 64. lib. xi. *Bacca*, h. oliva, ubi præstantissimæ sunt olivæ, egimus *Sumis.*) ad ungendum corpus.

Dorcas. XCIX.

DELICIUM parvo donabis dorcada nato:
Jactatis solet hanc mittere turba rogis.

INTERPRETATIO.

DABIS dorcada delectamentum parvo filio, populus consuevit hanc mittere jactatis rogis.

NOTÆ.

Delicium.) A pueris enim tractari se sinu, ut & ab Ovidio lib. 3. Amorum patiuntur dorcades. elegia 2. scribitur:

Jactatis.) Turnebus lib. 25. cap. 28. sic explicat: Suspicio hujus distichi sententiam esse, dorcada in arenam mitti, dato a Quiritibus signo vestis jactatæ

*Favimus ignavo: sed eum revocate Quirites:
Et date jactatis undique signa rogis.*

Caprea. C.

PENDENTEM summa capream derupe videbis,
Casuram speres: decipit illa canes.

INTERPRETATIO.

SPECTABIS capream suspensam ex cacumine saxi: speres casuram, illa fallit canes.

NOTÆ.

Decipit illa canes.) Qui illam casuram sperant. Alii *despiciunt*.

Onager. CI.

PULCHER adest onager: mitti venatio debet
Dentis Erythræi: jam removete sinus.

INTERPRETATIO.

FORMOSUS onager adest: relinquenda est venatio elephantis Erythræi; jam auferre retia.

NOTÆ.

Onager.) De quo supra epig. 67.

Mitti.) Quia scilicet pulchrius est ona-

grorum pugnantium quam elephantorum spectaculum. Alii si cintelligunt immittendos

tendos in arenam elephantos cum onagris pugnatorios. Videat lector.

Dentis Erybraei.) Hoc est elephantorum, qui sunt ad mare Erythraeum

sen rubrum. Legunt alii *gentis Erybrae*: quod in eundem sensum recidit.

Removete faus.) Hoc est retia quibus non erat opus ad venationem onagrorum.

Garum scombrorum. CII.

EXSPIRANTIS adhuc scombri de sanguine primo, Accipe facosum munera cara garum.

INTERPRETATIO.

A Cripe facosum garum dana pretiosa ex primo sanguine scombri palpitantis ad-
huc.

N O T A.

Garum scombrorum.) Plinius lib. 31. cap. 7. & 8. Aliud etiamsum liquoris exquisiti genus, quod garon vocaverunt, intestinis piscium, ceterisque quae abjicienda essent sale maceratis, ut sit illa putrescentium faecies. Hoc olim conficiebatur ex pisce, quem Graeci garon vocabant. Nunc e scombro pisce laudatissimum in Carthaginis spartariae cetariis: seniorum id appellatur. Singula

millibus nummum permutantibus congiis pene binos, &c. Alii legunt *garum seniorum*, & forte melius secundum Plinii verba, Hispanorum scilicet: nova enim Carthago est in Hispania Tarraconensi: & supra epig. 40.

Hesperius scombri temperat ovum liquor.
Facosum.) Legunt alii *fastosum*, quia scilicet munus erat, & quidem divitibus dignum. Videat lector.

Muria. CIII.

ANTIPOLITANI, fateor, sum filia thynni: Effem si scombri non tibi missa forem.

INTERPRETATIO.

F Ateor, sum filia thynni Antipolitani: si effem scombri, ad te non mitteretur.

N O T A.

Muria.) Liguaminis genus quod ex thynnis piscibus conficiebatur. Antipolis hodie *Antibe* urbs est Galliae Narbonensis unde thynni offerebantur.

Effem si.) Hoc est, si effem garum de quo supra, non ad te pauperem sed ad divitem mitteretur.

Mel Atticum. CIV.

HOC tibi Thefei popularrix misit Hymetti Pallados a silvis nobile nechar apis.

INTERPRETATIO.

A Pis popularrix Hymetti Thefei ad te mittit hoc praestans nechar ex silvis Pallados.

N O T A.

Thefei Hymetti.) Montis in Attica sic dicti a Thefeo Atheniensi.
Pallados a silvis.) Atticae enim prae-

sidet Pallas.

Nobile nechar.) Hoc est, mel Atticum omnium praestantissimum.

Favi

EPIGRAMMATUM LIBER XIII. 659

Favor Siculi. CV.

CUM dederis Siculos mediis de collibus Hyblæ,
Cecropios dicas tu licet esse favos.

INTERPRETATIO.

CUns domueris favos Siculos e mediis collibus Hyblæ, licet cognominato Atrior.

N O T A.

Hyblæ.) Montis in Sicilia, cujus mel- *Cecropios.*) Atarcon: Cecrops enim
li dat secundas, imo & aque nobile ac Athenis regnavit,
mel Atticum, dicit poeta.

Passum. CVI.

CNOSSIA Minoz genuit vindemia Cretæ
Hoc tibi, quod mulsam pauperis esse solet.

INTERPRETATIO.

CnoSSia vindemia Creta Minos produxit hoc tibi, quod solet esse mulsam inopis.

N O T A.

Passum.) Plinius lib. 14. cap. 9. *Passum* zius in vite sole vis adustis, aut ferven-
a Cretico Cilicium probatur & Africum, te oleo, &c.
& in Italia provinciisque finis. *Fiori* *CnoSSia.*) Hoc est Cretensis: Gnosus
certum est: ex uva, quam Greci Siccam vel CnoSSus urbs est Cretæ. De mulso
vocat, nos Apianam. Item scirgula, diu- infra epig. 108.

Picatum vinum. CVII.

HÆC de vitifera venisse picata Vienna
Ne dubites: misit Romulus ipse mihi.

INTERPRETATIO.

NE ambigas hoc picata allata esse Vienna vitifera: Romulus ipse misit mihi.

N O T A.

Picatum vinum) Plinius lib. 14. cap. 1. Jam inventa vitis per se in vino picem respiciens, Viennensem agrum nobilitans, Arverno, Sequanoque & Helvetico generibus non pridem illustrata. Atque hac Virgilii vasis ætate incognita, a cujus obitu nonaginta aguntur anni.

Vienna.) urbs est in Delphinatu ad Rhodanum, hodie Vienna.

Misit Romulus.) Si Vienna Allöbrogum ex Narbonensi provincia sunt allata

hæc picata, ut ex Plinio dictum, quomodo Romulus ipse misit. An idem in Italia postea natum, satum vel illatum? Nam Romulus pro Italico ponitur haud dubie. Raderus. Picatum hoc vinum in ipsa urbe Roma factum arte ex picis fluxu ita picis gratiam olens, ut dubites an nativum sit picatum a Vienna Allobrogum. Farnabius. Forte melius intelles mercatorem Viennensem dictum Romulum & quidem celebrem.

Mulsam.

Mulsam. CVIII.

ATTICA nectareum turbatis mella Falernum :
Miseri decet hoc a Ganymede merum.

I N T E R P R E T A T I O .

OMella Attica, turbatis Falernum nectareum: par est hoc merum porrigi a Ganymede.

N O T A .

Falernum.) Vinum generosissimum .
Plinius lib. 22. cap. 24. *Semper mulsam*
ex vetere vino utilissimum, facillimeque,
cum melle concorporatur, quod in dulci
numquam evenit.

Miseri.) Hoc est subministrari, Jo-
vi nempe. Epig. 78. lib. 6.

Miseri sibi proximus deuntes,
Sed crebras jubes, &c.
Vide etiam epig. 6. lib. 8.

Albanum. CIX.

HOC de Cæsareis mitis vindemia cellis
Misit, Iuleo quæ sibi monte placet.

I N T E R P R E T A T I O .

DUleis vindemia misit hoc ex Cæsareis cellis, qua gloriatur monte Iuleo.

N O T A .

Albanum.) Plinius cap. 6. lib. 14. *Al-*
bana, vina, urbi vicina prædulcia ac
tata in austero. Juven. sat. 13. v. 210.

— *Albani veteris pretiosa senectus*
Displicet, &c.

De Cæsareis cellis.) Hoc est, de mon-
te Albano, in quem secedere solebat Cæ-
sar Domitianus, ut jam sæpius dictum.
Dicitur Iuleus ab Iulo Æneæ filio, Al-
bæ conditore.

Surrentinum. CX.

SURRENTINA bibis, nec murrhina picta, nec aurum
Sume: dabunt calices hæ tibi vina suos.

I N T E R P R E T A T I O .

Potas Surrentina, nec accipe murrhina picta, nec aurum: hæc vina suppeditabunt
tibi sua pocula.

N O T A .

Surrentina.) Plinius lib. 14. cap. 6.
Isem Surrentina in vineis tantum nascon-
tia, convalescentibus maxime probata,
propter tenuitatem salubritatemque. Ti-
berius Cæsar dicebat consensisse medicos,
ut nobilitatem Surrentino darent: alio-
quin esse generosum acerum. C. Cæsar,
qui successit illi, nobilem vappam.

Nec murrhina.) Hoc est, pocula Sur-
rentina, fistilia nempe, idonea sunt ad
bibendum vinum Surrentinum, nec opus
est murrhinis nec aureis calicibus, de
quibus epig. 113. lib. 14. Surrentum
vero urbs est Picentinorum, non longe
ab urbe Neapoli.

Falernum. CXI.

DE Sinuessanis venerunt massica prælis.
Condita quo quæris consule? nullus erat.

INTERPRÆTATIO.

Massica allata sunt ex prælis Sinuessanis. Rogas quo consule fuerint condita?
Nullus erat.

NOTÆ.

De Sinuessanis. Plinius lib. 3. cap. 5. Oppidum Sinuessa extremum in adjecto Latio, quam quidam Sinopen dixere vocitatum. Idem Plinius lib. 14. cap. 6. Falernus ager a ponte Campano lava pendentibus urbanam coloniam Syllanam nuper Capue contributam incipit. Idem Plinius lib. 3. cap. 5. Massicos mon-

tes a Falernis distinguit: His junguntur Falerni, Caleni. Dein consurgunt Massici, Gaurani, Surrentinique montes. Poeta tamen vinum Falernum a Massico non distinguit, quod sane esset æque generosum. Nullus erat.) Sic hyperbolixis innuit poeta vetustissima esse hæc vina Massica.

Setinum. CXII.

PENDULA Pontinos quæ spectat Setia campos,
Exigua vetulos misit ab urbe cados.

INTERPRÆTATIO.

Pendula Setia, quæ aspiciat agros Pontinos, misit ab urbe parva cados seniores.

NOTÆ.

Pendula Setia.) Epig. 74. lib. 10. Nec quæ paludes delicata Pontinas Ex arce clivi spectat uva Setini.

Alii Pompsinos. Plinius lib. 14. cap. 6. Divus Augustus Setinum prætulit cunctis: nascitur supra forum Appii.

Fundanum. CXIII.

HÆC Fundana tulit felix autumnus Opimi:
Expressit mulsum consul, & ipse bibit.

INTERPRÆTATIO.

Beatus autumnus Opimii produxit hæc Fundana, Consul expressit mulsum, & ipse hausit.

NOTÆ.

Fundanæ.) Vina scilicet a Fundis opido Campaniæ sic dicta. Plinius lib. 14. cap. 6. In vineis abusiisque nascuntur Fundana.

Felix autumnus.) Plinius cap. 14. lib. 14. Apobocas fuisse & diffundi solita vina anno 633. urbis apparet, indubitato Opimiani vini argumento, jam intelligente scum bonum Italia. Vide epig. 27. lib. 1.

Testa sed antiqui felix siccatur Opimi. Expressit mulsum.) Hoc est, vinum tam dulce, ut mulso non esset inferius. Legunt alii mustum, hoc est vinum decoctum & distillatum, vel vinum recens intellige.

Ipsæ bibit.) Laus vini est, quod eo anno quo expressum, esset jam mulsum hoc est, mulsum videretur. Domitius Trifo-

Trifolinum. CXIV.

NON sum de primo fateor trifolina Lyxo,
Inter vina tamen septima vitis ero.

INTERPRETATIO.

EGO trifolina non ex primo vinum praeferantius: nihilominus ero vitis septima inter vina.

NOTAE.

Trifolina.) Plinius lib. 14. cap. 6. Campania nuper excitavit novis nominibus auctoritatem, sive cura, sive casu ad quatuor a Neapoli lapidem Trebellicis, juxta Capuam Canlinis, & in suo agro Trebulanis, alioqui semper plebeja, &

Trifolinis gloriosa.

Lyxo.) Est Bacchus quā pro vino sumitur.

Septima.) Supra sex vini-species enumeravit poeta: jam Trifolina dat septimum locum.

Cacubum. CXV.

CÆCUBA Fundanis generosa coquuntur Amyclis:
Vitis & in media nata palude viret.

INTERPRETATIO.

CÆcuba praeferantia coquuntur Fundanis Amyclis, & vitis nata in media palude viret.

NOTAE.

Cacuba.) Quorum mentionem facit Horatius lib. 1. ode. 37. lib. 2. ode. 14. & pluribus aliis locis. Plinius lib. 14. cap. 6. Antea Cacubo erat generositas celeberrima in palustribus populeis, sinu Amy-

cluno, &c. Terracinam inter & Cajetam. Aliæ sunt Amyclæ in Laconia, de quibus epig. 74. lib. 9. De Amyclis Italiæ Plinius lib. 8. cap. 29. In Italia Amyclæ a serpentibus deletæ.

Signinum. CXVI.

POTABIS liquidum Signina morantia ventrem;
Ne nimium sistant, sic tibi parca sitis.

INTERPRETATIO.

Bibes Signina sistentia alvum: solutam te nimium morantur, habes suam detractam.

NOTAE.

Signina.) Plinius lib. 14. cap. 6. Nam numeratur. Signia autem urbs Latii hoc quod Signia nascitur, austeritate nimia die Segna, seu Segni. continenda utile alvo, inter medicamina.

Mamertinum. CXVII.

AMPHORA Nestorea tibi Mamertina senecta
Si detur, quodvis nomen habere potest.

INTERPRETATIO.

SI amphora Mamertina Nestorea senectute tibi donetur, potest habere nomen quodlibet.

NOTÆ.

Mamertinum.) Plinius lib. 14. cap. 6. *Quartum curriculum publicis epulis obtinuerit a divo Julio (is enim primus au- floritatem his tribuit, ut in epistolis ejus apparet) Mamertina, circa Messanum in Sicilia genita.*

Nespora fenestra.) Hoc est, Mamer- tina vetustissima.

Quodvis nomen.) Hoc est, vel Faler- num, vel Sestinum, vel Cæcubum, &c. nominari potest; his enim vini speciebus æquiparari potest. Vide epig. 106. lib. 1.

Tarraconense. CXVIII.

TARRACO, Campano tantum cellura Lyæo,
Hæc genuit Tuscis æmula vina cadis.

INTERPRETATIO.

TARRACO produxit hæc vina æmula vino Tusco, primas datura dum taxat vino Campano.

NOTÆ.

Tarraco.) Civitas Hispaniæ nobilis, de quibus supra, cum aliis Italiæ vinis hodie *Tarragona*, ubi vinum erat tam comparari posset. Vide Plinium lib. 14. egregium, ut præter Campaniæ vina, cap. 6.

Nomentanum. CXIX.

NOMENTANA meum tibi dat vindemia Bacchum:
Si te Quintus amat, commodiora bibes.

INTERPRETATIO.

NOMENTANA vindemia offert tibi meum vinum: Si es amicus Quinti, potabis meliora.

NOTÆ.

Nomentana.) De vitibus Nomentanis agit Plinius lib. 14. cap. 2. De agro suo Nomentano egit poeta epig. 106. lib. 1. epig. 91. lib. 7. Ex quo constat, juxta

Nomentanum Martialis agrum, Quin- ctum villam habuisse, ubi vinum præstan- tius erat, quod diligentius agrum coleret Quintus.

Spoletinum. CXX.

DE Spoletinis quæ sunt cariæsa lagenis
Malueris, quam si musta Falerna bibas.

INTERPRETATIO.

RUGOSA lagena vini Spoletini plus tibi placuerint, quam si potes musta Faler- na.

NOTÆ.

Spoletinum.) In Umbria populi sunt Spoletini, hodie *Spoletro*, unde vinum al- latum a vetustate commendat poeta: nec minus esse dulce, ait, quam Falernum recens expressum vel decoctum. Plinius

lib. 14. cap. 16. *Decoquitur (mustum) ut durescat portione virium, nec durare ul- tra annum spatium tale prodicit. Ali- quibus in locis decoquunt ad sapor musta, infusisque his ferociam frangunt.*

Pelignum. CXXI.

MARSICA Peligni mittunt turbata coloni:
Non tu, libertus sed bibat illa tuus.

I N T E R P R E T A T I O .

Peligni coloni mittunt Marsica turbata. Non tu, sed libertus tuus potest illa.

N O T E .

Marsica.) Marfi Pelignis sunt vicini, distant Massici montes. Vide epig. iix. supra.
partem faciunt regionis illius quæ dicitur *Abruzzo ulseriense*. Legunt alii *Non tu.*) Nimis enim austera sunt vina Massica, male; longe enim a Pelignis na Massica.

Acetum. CXXII.

AMPHORA Niliaci non sit tibi vilis aceti;
Effet cum vinum, vilior illa fuit.

I N T E R P R E T A T I O .

Ne contemnas amphoram aceti Niliaci: illa fuit magis contemnenda, cum effret vinum.

N O T E .

Amphora Niliaci.) Acetum ex vino num ex quo fit. Juvenalis sat. 13. Egyptio confectum carius est quam vi- Pharioque madensis aceto.

Massilianum. CXXIII.

CUM tua centenos expugnet sportula cives,
Fumca Massiliæ ponere vina potes.

I N T E R P R E T A T I O .

Cum tua sportula sibi conciliet centum cives, potes apponere vina infumata Massilia.

N O T E .

Cum tua.) Hoc est, cum sis tam dives ut centum clientes alere possis, cur convivis apponis vinum Massilianum vile & infumatum? Vide epig. 36. lib. 10. Sic interpretantur qui legunt cum interrogatione. Sed potes ita explicare: Cum habeas centum clientes, quos alis, appone ipsis vinum ingratum vilis pretii.

Cæretanum. CXXIV.

CÆRETANA Nepos ponat, Setina putabis.
Non ponit turbæ, cum tribus illa bibit.

I N T E R P R E T A T I O .

Nepos apponat Cæretana, existimabis Setina: non apponis illa turbæ, potat cum tribus amicis.

N o .

N O T A.

Ceretanum.) Cere urbs est Tusciae de qua epig. 54. supra, cuius vinum laudat; & cum Setino comparat, de quo epig. 112. supra. Nepotis sui amici jam mentionem fecit poeta epig. 48. lib. 10. *Cere*, hodie

Cervetere, in regione patrimonii D. Petri. Vide epig. 54. supra.

Non ponis turbe.) Sed nobile illud vinum bibit cum intimis amicis.

Tarentinum vinum. CXXV.

NOBILIS & lanis, & felix vitibus Aulon
Der pretiosa tibi vellera, vina mihi.

I N T E R P R E T A T I O.

Aulon & celebris lanis, & beatus vitibus, donet tibi pretiosa vellera, mihi vina.

N O T A.

Tarentinum.) Plinius lib. 14. cap. 6. *Verum & longinquara Italia ab Ausonio mari non carent gloria, Tarentina, & Servitiana, &c.* Et eodem lib. cap. 3. *Neenon Tarentinum genus aliqui fecere, prae dulci uva.* Lib. vero 8. cap. 48. agit de lanis Tarentinis.

Aulon.) Urbs est in ora occidentali

Macedoniae, teste Ferrario referente hunc versum Martialis. *Aulon* tamen seu *Cannon* ab eodem dicitur oppidum magnae Graeciae, hodie *Castelvetere*, in ora Calabriae ulteriori, juxta promontorium *Cocynthus*. De hoc oppido loqui videtur poeta.

Unguentum. CXXVI.

UNGUENTUM heredi numquam, nec vina relinquo,
Ille habeat nummos; hæc tibi tota dato.

I N T E R P R E T A T I O.

Numquam relinquo heredi unguentum, nec vina. Ille consequatur nummos, tu consume hæc tota.

N O T A.

Nec vina relinquo.) Idem dixit epig. 27. lib. 6. Vide etiam epig. 77. lib. 8.

Corona rosæ. CXXVII.

DAT festinatas Cæsar tibi bruma coronas.
Quondam veris erant, nunc tua facta rosa est.

I N T E R P R E T A T I O.

Cæsar bruma tibi producit coronas præmaturas. Olim rosa nascebatur vere, nunc nascitur tuo jussu.

N O T A.

Bruma.) Solstitium hiernum intellige. Vide epig. 80. lib. 6. ubi de rosis

hiernis quas in gratiam Domitiani hinc nasci assentatorie dicit poeta.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER XIV.
CUI APOPHORETA INDITUM NOMEN.

Ad lectorem de celebratione Saturnaliorum. I.

SYNTHESISIBUS dum gaudet eques, dominusque senatus,
Dumque decent nostrum pilea sumpta Jovem:
Nec times adilem mero spectare fritillo,
Cum videat gelidos jam prope verna lacus:
Divitis alternas, & pauperis accipe sortes:
Præmia convivæ det sua quisque suo.
Sunt apinæ, tricæque, & si quid vilius istis.
Quis nescit? vel quis tam manifesta negat?
Sed quid agam porius madidis, Saturne, diebus,
Quos tibi pro cælo filius ipse dedit?
Vis scribam Thebas, Trojamque, malasque Mycenæ?
Lude, inquis, nucibus: perdere nolo nuces:
Quoviscumque loco potes hunc finire libellum,
Versibus explicitum est omne duobus opus.

I N T E R P R E T A T I O.

DUm syntheses placent equiti, & domino senatui, & dum noster Jupiter decore gestat pileum. Nec verna metuit aspicere adilem agitato fritillo, cum jam prope spectet frigidus lacus: discas sortes alternas locupletis, atque egens: quisque largiatur suo convivæ sua munera. Sunt nuge, & ineptiæ, & si quid vilius istis. Quis ignorat, vel quis inficiatur rem tam

evidentem? At, o Saturne, quid melius faciam temulentis diebus, quos tibi concessis filius ipse pro cælo? Placeat scribam casus Thebarum, & Troja, & improbarum Mycenarum? Lude nucibus, ais: nolo amittere nuces. Quocumque loco potes absolvere hunc libellum, omne hoc opus absolutum est duobus carminibus.

N O T E.

Apophoreta.) Quæ sic explicat Turnebus cap. 23. lib. 9. Ego, inquit, eo nomine existimo significari munera, quæ convivis dantur, ut ea domum referant, unde & nomen adepta sunt, scilicet ab ἀποφώρα. Epig. 1. poeta videtur sic accipere apophoreta:

Premia convivæ det sua quisque suo. Suetonius in Vespasiano cap. 19. Sicut Saturnalibus dabat viris apophoreta, ita & Kal. Mart. &c.

Synthesibus.) Bayssus de re vestiaria cap. 10. Saturnalibus, inquit, per quinque dies S. P. Q. R. togas reponebant, & syn-

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 667

& synthefibus utebantur, & erant viliores vestes. Infra epig. 14.

Dum toga per quinque gaudet requiescere lucas,

Hos parvis cultus sumere jure tuo.
Erat synthefis vestis cœnatoria, epig. 46. lib. 2. & epig. 80. lib. 5.

Undecies una surrexi, Zoile, cœna;

Es murata tibi est synthefis undecies.
Si fuisset vilior vestis, ut ait Bayfius, quid illam ostentasset Zoilus? Verum Saturnaliorum tempore synthefi utebantur Equites & Senatores, quod tunc continua convivia agerent. Alii, *dominus quo Senatus*, servis scilicet quibus tunc serviebant Senatores, & alii domini.

Dumque decem nostrum.) Hoc est Domitianum; quem sæpius Jovem appellavit. Vide epig. 4. lib. 13. Saturnalibus vero pileati incedebant Romani, epig. 7. lib. 11.

Permissis puto pileata Roma.

Nec times edilem.) Vide epig. 85. lib. 5. Præteritis enim Saturnalibus ab

ædilibus castigabantur aleatores. De frillio dictum epig. 14. lib. 4.

Cum videat gelidas. (Hoc est, cum sentiat adesse frigus, quo lacus gelu constringuntur.

Droitis alternas.) Hunc versum sic explicat Turnebus lib. 9. cap. 23. quod nempe in hoc libro missa pauperum & divitum munera vicissim contineantur, quod si interdum, inquit, plura lemmata unius sortis continentur: subjiciuntur tamen diversa, alternanturque divitum & pauperum sortes.

Sunt apina.) Sic respondet lector. De apinis vero epig. 114. lib. 1.

Quis nescit.) Hoc lectori subjicit poeta.

Pro caelo.) E caelo nempe Saturnus a Jove filio ejectus fuit. Hæc fabula factis nota.

Vis scribam Thebas.) Bellum Thebanum, Trojanum, aut raptam Helenam, expeditionemque Agamemnonis qui rex Mycenarum fuit, quas vocat malas propter scelera illie a Pelopidis commissa.

Apophorista. II.

L EMMATA si quæris cur sint adscripta, docebo:
Ut si malueris, lemmata sola legas.

INTERPRETATIO.

S I rogas cur tituli sint adscripti, dicam: ut legas solas titulos, si libueris.

N O T A.

Apophorista.) Vide supra. Hinc con- argumenta esse ipsius Martialis. Hoc distat 13, & 14. saltem libri lemmata seu stichum aliqui non separant a primo epig.

Pugillares citrei. III.

S ECTA nisi in tennes effemus ligna tabellas,
Effemus Libyci nobile dentis onus.

INTERPRETATIO.

N I si effemus ligna divisa in tennes laminas, effemus onus præstans dentis eburnei.

N O T A.

Pugillares.) Gallice *tablettes a écrire*. Vide epig. 52. lib. 7.

Effemus.) Hoc est, mensæ citreæ esse-

mus fultæ eburneis pedibus, epig. 43. lib. 2.

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes.

Quincuplices. IV.

CÆDE juvencorum domini calet area felix,
Quincuplici cera cum datur altus honor.

I N T E R P R E T A T I O.

Bæta altaria domini calens saxis immolatis, cum summus honor deferretur quincuplici cera.

N O T E.

Domini.) Domitiani scilicet, ut epig. 8. lib. 5. esset decretus. Vide epig. 15. lib. 2 & epig. 4.

Editum domini, deque nostri, *Quincuplici cera.*) Id est, denunciatur in cujus honorem immolabantur hostiæ, honor hoc genere pugillarium: quincuplices vero dicuntur a quinque foliis.

Pugillares eburnei. V.

LANGUIDA ne tristes obscurant lumina ceræ,
Nigra tibi niveum litera pingat ebur.

I N T E R P R E T A T I O.

Ne cera mæsta officiant oculis debilitatis, ebur candidum pingatur litera ærea,

N O T E.

Nigra tibi.) Literæ quippe nigræ in albo inscriptæ facilius leguntur.

Triplices. VI.

TUNC triplices nostros non vilia dona putabis,
Cum se venturam scribet amica tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum amica ad te scribes se adfuturam, tunc non existimabis triplices nostros: memora contemnenda.

N O T E.

Triplices.) Qui a tribus foliis sic dicti rebus amatoris & levioribus scribendis inserviebant: dona pauperum erant.

Pugillares membranei. VII.

ESSE puta ceras, licet hæc membrana vocetur:
Delebis, quoties scripta novare voles.

I N T E R P R E T A T I O.

Credo esse ceras, quamvis hæc membrana appelletur: oblitterabis quoties placuit scribere res novas.

N O T A.

Esse puta.) Alii *putas*. Membranas tem in pugillaribus membraneis scriptæ vero Pergamæ repertas fuisse ex Varrone ut in cereis facile debebantur. refert Plinius cap. 11. lib. 13. Literæ au-

Vitelliani. VIII.

NONDUM legerit hos licet puella,
Novit quid cupiant Vitelliani.

I N T E R P R E T A T I O.

QUAMVIS puella nondum legerit hos, scit quid velint Vitelliani.

N O T A.

Vitelliani.) De quibus epig. 6. lib. 2. Pugillares nempe in quibus res amatoriz scribebantur, atque ad puellam mittebantur.

Iidem Vitelliani. IX.

QUOD nummos cernis, mitti nos credis amicæ:
Falleris, & nummos ista tabella rogat.

I N T E R P R E T A T I O.

QUOD nummos vides, putas nos mitti ad amicam: allucinaris, & hac tabella petis nummos.

N O T A.

Quod nummos.) Alii *Quod minimos*. ex corio confectos, quos sic explico: Sia loquuntur Vitelliani, nempe non Cum in illis Vitellianis essent nummi, mitti se ad amicam ad noctem petendam, ad amicam illos mitti credere potuisset vel rogandum aliquid ejusmodi: sed aliquis; at mutuo erant accepti & forte mitti se ad aliquem forneratorem aut ab ipsa amica. Alii sic interpretantur: divitem ad petendam pecuniam. Videat Nummos, quorum mentio in his pu- lector. Vulgatam lectionem retinet Do- gillaribus, non mitto amicæ, sed posco mitius, & dicit Vitellianos fuisse loculos ab illa.

Chartæ majores. X.

NON sunt munera quæ putas puella,
Cum donat vacuas poeta chartas.

I N T E R P R E T A T I O.

NON sunt dona quæ credis, o puella, cum vases donat inanes chartas.

N O T A.

Non sunt. Legunt alii,
Non est munera quod putas pusilla.
Quæ putas. Alii *petis*: cum in iis nec sunt nummi nec carmina.

Cum donat vacuas.) Chartæ majores sunt loculi chartei, grandiores, quæ puellæ mittuntur inanes, ut supra sunt Vitelliani. Domitius.

Charta epistolares. XI.

SEU leviter noto, seu caro missa sedati,
Omnes ista solet charta vocare suos.

INTERPRETATIO.

Issa charta seu missa ad hominem mediocriter cognitum, seu ad fortius dictum, consuevit omnes appellare suos.

NOTÆ.

Seu leviter noto.) Nam seu ad hominem parum notum, seu ad amicum scriberent antiqui, epistolæ semper hæc præfigebatur inscriptio, *suo vel suis*: i. g. M. T. Cicero Attico suo, &c.

Loculi eburnei. XII.

HOS nisi de fulva loculos implere moneta
Non decet, argentum vilia ligna ferant.

INTERPRETATIO.

Non convenis implere hos loculos nisi moneta flava. Ligna contemnenda gesserunt argentum.

NOTÆ.

Loculos.) Capsulam ex ebore intellige, *Ligna vilia.*) Hoc est, loculi ligni quam auro tantum implendam dicit poeta. viles.

Loculi lignei. XIII.

SI quid adhuc superest in nostri sæce locelli,
Munus erit: nihil est, ipse locellus erit.

INTERPRETATIO.

SI quid adhuc reliqui est in sæce nostri locelli, donabo: nihil est, donabo ipsam crumenam.

NOTÆ.

Si quid.) Hoc est, si quid æris supererit in fundo meæ capsulæ, donabo minus, dabo ipsam crumenam.

Tuli eborei. XIV.

CUM steterit nullus vultu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dedisse tibi.

INTERPRETATIO.

Cum nullus talus tibi steterit eadem figura, inquires te a me affectum fuisse ex gnis donis.

NOTÆ.

Cum steterit.) De talis jam diximus latera, etsi quatuor tantum in vi epig. 14. lib. 4. & epig. 2. lib. 13. Cal- ludentium sint; nam duo sunt ita incurcagnus de talis: Sex sunt, inquit, tali va, ut illis talus vix possit consistere. Has

Has *aspicias*, id est antennas, videtur Aristoteles appellasse. Proinde scitum est in talo Binarium & Quinarium, qui duo numeri sunt in tessera oppositi, desiderari. Ex reliquis quatuor tali partibus una supina, altera prona dicitur: quæ duæ ternarii & quaternarii vices obeunt. Unitas autem & senio duabus reliquis partibus tribuuntur: senionem vero Coum, unitatem Chium vocabant. *Et paulo infra:* Sed omnes casus talorum ex consuetudine ludantium annumerati erant quinque & triginta, quorum quidam adis, alii ab heroicis, alii a claris hominibus aut a meretricibus nomen accipiebant: nonnulli vero ab eventibus qui cum laude aut probro acciderant, denominabantur. Senio autem a Venere nuncupatum sepa-

ratur apud Suetonium cap. 71. in Epistola Augusti ad Tiberium: Lufimus, mi Tiberi, *γερωνίος* heri & hodie. Talis iactatus ut quisque canem aut senionem miserat, in singulos talos singulos denarios conferebat, quos tollebat universos qui Venerem jecerat. *Idem Calcagninus:* Sed quoties tali ita excidebant, ut diversa esset omnibus facies; qui iactus inter eos, quos quinque & triginta Eustathius dixit, ultimus numerabatur: tum felix ille casus, qui Veneris nomine censebatur, affulgebat; cum nempe unus talus canem, alter ternarium, tertius quaternarium, quartus senionem. Hinc clara est hujus distichi sententia.

Munera.) Vincebat enim qui Venerem jecerat.

Tessera. XV.

NON sim talorum numero par tessera, dum sit
Major, quam talis, alca sæpe mihi.

INTERPRETATIO.

EGO tessera vincat numero talorum, dum sæpe mihi sit major fortuna, quam talis.

NOTÆ.

Tessera.) Vitruvius lib. 5. Cubus est corpus ex sex lateribus aequali latitudine planitierum quadratum. Is cum est iactus, quam in partem incubuit, dum est intactus, immotam habet stationem: uti sunt etiam tessere, quas in alveo ludentes jaciunt. Macrobius lib. 2. cap. 2. Tessera Græco nomine *κύβης* appellatur.

Non sim numero par.) Duabus enim tribusve tessera, quatuor autem ad minimum talis, contendebatur in acie luforia. Calcagninus de tessera. Vide epig. 1. lib. 13.

Major alca.) Hoc est, dum major pecunia meo ludo, quam talis committatur.

Turricula. XVI.

QUÆRIT compositos manus improba mittere talos:
Si per me misit, nil nisi vota facit.

INTERPRETATIO.

MANUS dolosa quaris jacere talos compositos: si per me jecit, nihil facit nisi vota.

NOTÆ.

Turricula.) Quæ nempe inventa est ad vitandas in ludo talorum fraudes veteratorum. Vide epig. 14. lib. 4.

Compositos.) Aleatores enim ita in manu talos componunt, ut optata puncta

appareant.

Si per me.) Si per me turriculam nempe ex qua seu pyrgo cum emittuntur tali, nullus doto sed fortuna tantum locus est.

Tabula lusoria. XVII.

HIC mihi bis seno numeratur tessera pundo:
Calculus hic gemino discolor hoste perit.

INTERPRETATIO.

Hic numero tesseram duodecim punctis: hic discolor calculus vincitur a gemino hoste.

NOTÆ.

Hic mihi.) In tabula scilicet lusoria, quæ tesserarum & calculorum ludo serviebat.

Bis seno.) Duabus tesseris sæpe ludebatur; & cum in altera atque altera forent

sex puncta, punctorum duodecim summa reddebatur. Sic Calcagninus de tesseris.

Calculus.) Qui a duobus aliis discoloribus circumdatus peribat. Vide epig. 7to lib. 7. & epig. 20. infra.

Nuces. XVIII.

ALEA parva nuces, & non damnosa videtur:
Sæpe tamen pueris abstulit illa nates.

INTERPRETATIO.

Alea levis nec damnosa videtur in nucibus: nihilominus sæpe illa nudavit nates puerorum.

NOTÆ.

Nuces.) De quibus jam epig. 8to lib. 5. Hic ludus ultra Saturnalia non permittebatur pueris; unde si præteritis Saturna-

libus luderent nucibus, cædebantur virgibus, licet ille ludus parum questuosus aut damnosus esset.

Theca calamaria. XIX.

SORTITUS thecam calamis armare memento:
Cetera nos dedimus, tu leviora para.

INTERPRETATIO.

Nactus thecam recordare ornare illam calamis: nos donavimus reliqua, tu instrue leviora.

NOTÆ.

Cetera nos dedimus.) Thecam nempe calamis reponendis idoneam.
Tu leviora para.) Calamos, scilicet stilum, &c.

Calculi. XX.

INSIDIOSORUM si ludis bella latronum,
Gemmeus iste tibi miles, & hostis erit.

INTERPRETATIO.

Si ludis pugnam latronum fraudulentorum, tu habebis istum gemmeum militem, & hostem.

N O T A.

Infidiosum.) De calculis fusc egimus lores. Gemmeum vocat poeta utriusque
epig. 71. lib. 7. Hinc in alveo erant partis calculum, quod vitreus uterque
graffatores, illinc infidiatores diversico- esset, inquit Raderus.

Graphiarium. XXI.

HÆC tibi erunt armata suo graphiaria ferro:
Si puero dones, non leve munus erit.

I N T E R P R E T A T I O.

TU habebis graphiaria munita suo ferro: si des puero, non eris parvum do-
num.

N O T A.

Graphiarium.) Theca est graphiorum: *Armata suo ferro.*) Hoc est, suo stilo
graphium autem stilus est scriptorius, ferreo.
feu librarius stilus.

Dentiscalpium. XXII.

LENTISCUM melius: sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes penna levare potest.

I N T E R P R E T A T I O.

LEntiscum melius expurgat: at si careas frondea cuspide, penna potest expurgare
dentes.

N O T A.

Dentiscalpium.) Vile quidem munus, quo nempe circumpurgabantur dentes. bat lentiscum instrumentum, ut ait Do-
mitius.

Vide epig. 74. lib. 6.

Frondea cuspis.) Lentisci scilicet.

Penna.) Alii pinna. Vide epig. 82.

Foditque tonsis ora laxa lentiscis.
Plinius lib. 14. *Optimam tenuissimamque*
picem fundunt lentisci, quam & massicem
vocant. Lentiscus arbor est ex qua fic-

lib. 3.

———— suggestitque rufiansi
Pinnae rubentes, cuspidisque lentisci-

Auriscalpium. XXIII.

SI tibi morosa prurigine verminat auris,
Arma damus tantis apta libidinibus.

I N T E R P R E T A T I O.

SI auris tua vexatur molesto pruritu, portigimus arma convenientia tantis titilla-
tionibus.

N O T A.

Verminat.) Hoc est, torquetur vermi- riscalpio opus esset ad curandum hunc
bus: quo sensu non sumitur hic, sed pro morbum.
titillatur: alio quippe remedio quam au-

Acus aurea. XXIV.

TÆNIA ne madidos violet bombycina crines,
Figat acus tortas, sustineatque comas.

I N T E R P R E T A T I O.

NE *tenia serica consuescit capillos madidos, acus figat, & fulsint capillos tortos.*

N O T E.

Violet.) Sic Turnebus legendum docet lib. 9. cap. 23. dicitur enim *tenia*, *tenie*. Virgilius 7. *Æneid*.

— *fit longa tenia vitia.*

Male ergo legunt alii *violens*. Alii,

Splendida ne madidas

Alii *tenuia* cum *synalephe*, & *bombycina* nomen esset substantivum pluralis numeri. Turnebi lectio mihi videtur melior. Hoc est, ne velum sex *tania* confundat capillos compositos, & unguen-

to delibutos, acu sustinere illos oportet. Juvenalis sat. 6. de capillis mulieris compositis:

Tot premis ordinibus, tot adhuc compagibus altum

Ædificat caput.

Fortè a contrario hunc versum intelligit Martialis, ut sit sensus: *Acu figendi sunt capilli, ne madidi bombycinam seu sericam tantiam inquinent.*

Pectus ad calvum. XXV.

QUID faciet nullos hic inventura capillos,
Multifido buxus quæ tibi dente datur?

I N T E R P R E T A T I O.

Quid aget buxus multifido dente, quæ tibi donatur nullos hic repertura crines.

N O T E.

Quid faciet.) Pectine buxæ calvum quemdam donat, quod non ipsi opus erat, atque ita illum irridet poeta.

Crines sapo. XXVI.

CAUSTICA Teutonicos accendit spuma capillos:
Captivis poteris cultior esse comis.

I N T E R P R E T A T I O.

Capilli Germanorum rufantur ignea spuma: poteris esse elegantior comis captivorum Germanorum.

N O T E.

Sapo.) Plinius lib. 28. cap. 12. Prodest & sapo: Gallorum hoc inventum utilandis capillis, ex sevo & cinere. Optimus sagino & caprino, duobus modis, spissus ac liquidus: uterque apud Germanos ma-

jore in usu viris quam feminis.

Captivis comis.) Germanorum scilicet quos subegerat Domitianus: hoc est, si sapone utaris, Germanorum elegantiam in rufandis comis superare poteris.

Mattiace pilæ. XXVII.

SI mutare paras longævos cana capillos,
Accipe Mattiacas, quæ tibi calvæ pilas.

INTERPRETATIO.

SI tu vetula intendis tingere comas seniles, accipe Mattiacas pilas, cui bono, o calvæ?

NOTÆ.

Accipe Mattiacas.) Turnebus lib. 9. cap. 23. Mattiacas pilas interpretatur saponis quoddam vile genus, quo tincti capilli cani nigrescunt. Mattiaca a Mat- tiaco oppido Germaniæ, *Baden*. Sic Farnabius. Ortelius vero congruere ait cum *Marburg*.

Umbella. XXVIII.

ACCIPE quæ nimios vincant umbracula Soles,
Sic licet & ventus, te tua vela regent.

INTERPRETATIO.

ACCIPE umbracula quæ retundant soles vehemensiores: quamvis & ventus flet, sua vela regent te.

NOTÆ.

Umbella.) Gallice *parasol*. *Sic licet.*) Alii *si licet*. *Te tua vela regent.*) Vela quibus circumdabatur theatrum, dum exhiberentur spectacula, aliquando vento vehem- entiori agitata Solem admittebant, ad quod arcendum incommodum umbella erat utilissima. *Te tua vela*, hoc est tua umbella.

Gausapa. XXIX.

IN Pompejano tectus spectabo theatrum:
Nam ventus populo vela negare solet.

INTERPRETATIO.

TECTUS spectabo in theatrum Pompejano: nam ventus solet removere vela a populo.

NOTÆ.

Gausapa.) Alii *Causia*. Lipsius cap. 18. de amphitheatro sic explicat. Duplex iis etiam tegmen, sive pilei, sive umbræ. Pilei quidem Thessalici, ut supra ex Dione retuli; quem eundem cum Petalo aliquis fecerit. Uti & *Gausapis*, an *Causia* loco illius pilei? Nam varia hæc in Martiale lectio: (& citat hoc distichum) significat diserte, usurum se tegmine cuius contra Solem, si ventus invidisset vela.

Venabula. XXX.

EXCIPIENT apros expectabuntque leones:
Intrabunt urfos, sic modo firma manus.

INTERPRETATIO.

HEC sustinebunt apros, & expectabunt leones: vulnerabunt urfos, dummodo manus sit vegeta.

NOTÆ.

N O T E.

Excipient.) Venabula scilicet quæ sunt declinarent urfi & leones, & venatores
venaticæ hastæ, telæ vel spicula. ipsum invaderent.
Sis modo firma.) Secus enim ictum

Culter venatorius. XXXI.

SI dejecta gemes longo venabula rostro,
Hic brevis in grandem cominus ibit aprum.

I N T E R P R E T A T I O.

SI dolebis depulsa esse venabula longo rostro apri, hic brevis culter propius petet
ingentem aprum.

N O T E.

Si dejecta gemes.) Alii *geres*. conficiendum: aliter vitæ periculum fu-
Hic brevis.) Cum venabula ictum elu- iisset venator.
serat aper, opus erat cultro ad illum

Parazonium. XXXII.

MILITIÆ decus hoc, & grati nomen honoris:
Arma tribunicium cingere digna latus.

I N T E R P R E T A T I O.

HOc ornamentum militia, & nomen decoris jucundi, arma sunt quæ merentur
cingere latus Tribuni.

N O T E.

Parazonium.) *παράζωνιον*, cingulum cum accingendum erat, porrexit: *ὁ ἑσπέρης*
ense. Alii dicunt gladii genus esse quod *παράζωνιον* autem *ἐκπλεῖν ὀφείλει*, Dio in
ad zonam accingebatur. Honoris causa vita Trajani. Parazonii quoque mentio-
nem fecit Athenæus lib. 4.

Pugio. XXXIII.

PUGIO, quem curvis signat brevis orbita venis,
Stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

I N T E R P R E T A T I O.

Pugio, in quo vena curva imprimuntur brevi orbita, crepitans tinctus est aquis
frigidis Salonis.

N O T E.

Brevis orbita.) Circulos venarum cur- dens aqua temperatur, strepitum edit.
varum appellat orbitam: venæ autem *Salò.*) De quo epig. 50. lib. 1.
apparent in ferro polito, & temperato. *Quibus remissum corpus adstringat*
Sic Raderus. *brevi*
Stridentem.) Dum enim ferrum can- *Salonæ, qui ferrum gelat.*

Falx ex ense. XXXIV.

PAX me certa ducis placido curvavit in usus:
Agricolæ nunc sum, militis ante fui.

I N T E R P R E T A T I O .

R *Ata pax Imperatoris curvavit me in usus tranquillos: nunc sum agricultoris, antea fui militis.*

N O T E .

Certa ducis.) Domitiani scilicet. Vide *Ducis placidos.* Alii domum dociles.
epig. 2. *Militis.*) Nempe cum essem telum mi-
Nulla ducum feritas, nulla est inse- litare. Virgilius 1. Georg.
nia ferri: *Et curvæ rigidum falces constantur*
Pace fini certa, letitiaque licet. *in enses.*

Securicula. XXXV.

CUM fieret tristis solvendis auctio nummis.
Hæc quadringentis millibus empta fuit.

I N T E R P R E T A T I O .

C *Um auctio mæsta fieret ad solvendas nummos, hæc fuit empta quadringentis millibus.*

N O T E .

Securicula.) Et parva securis. *rum rebus aliis omnibus cæpius esset,*
Cum fieret.) Cum bellorum civilium *cum omnes ad arma concurrerent. An*
tempore civium proscriptorum bona sub *forte pretiosa fuit ab artificis opere?*
hasta venderentur, hæc securicula spem- *Videat lector.*
mo pretio vendita fuit, quod tunc fer-

Ferramenta tonsoria. XXXVI.

TONDENTIS hæc arma tibi sunt apta capillis:
Unguibus hæc longis, utilis illa genis.

I N T E R P R E T A T I O .

H *Ecce arma tibi inservient tondendis comis: hæc idonea unguibus longis refecan-*
dis, illa genis radendis.

N O T E .

Unguibus hæc.) Forfex, cujus etiam aliud genus capillis tondendis inserviebat.
Utilis illa.) Novacula scilicet.

Scrinium. XXXVII.

CONSTRICTOS nisi des mihi libellos,
Admittam tineas, trucesque blattas.

I N T E R P R E T A T I O .

N *Isi præbeas colligatos libros, locus erit tineis, atque atrocibus blattis.*

N O .

N O T A.

Constrictos.) Alii *construatos*. Prior lectio videtur melior: in arcula quippe coarctandi sunt libri, ne soluti corrum-

pantur vermicibus. *Tinea & blastus* parum differunt.

Fasces calamorum. XXXVIII.

DAT chartis habiles calamos Memphitica tellus:
Texantur reliqua tecta palude tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

Terra Memphitica producit calamos accensibiles obareis. Ex operis arbor calamis atianum paludum.

N O T A.

Dat chartis habiles.) Memphis Egypti urbs nobilissima. Vide opt. 1. lib. Spect. Plinius lib. 16. cap. 36. *Chartis* que servantur calami Egypti maxime conatione quadam gigni. Probatiores aq-

men Girdii, & qui in Asia circa Anaticum lacum nascuntur. Egyptios tamen calamos prae aliis omnibus laudat poeta, & alios lectis munijendis inservire debere censet.

Lucerna cubicularia. XXXIX.

DULCIS conscia lectuli lucerna,
Quidquid vis facias licet, racabo.

I N T E R P R E T A T I O.

Ego lucernam in lectulo posui: si vis quicquid placet: facis.

Candela. XL.

ANCILLAM tibi fors dedit lucernam,
Tutas quae vigil exigit tenebras.

I N T E R P R E T A T I O.

Casus tibi donavit candellam ancillam lucernae, quae ardens expellit tenebras innoxias.

N O T A.

Ancillam.) Lucerna utebantur divites, candela vero pauperes, quam ancillam lucernae vocat instar pauperiorum seminarum quae ditioribus ancillantur.

Tutas.) Hoc est, licet lucernae ancilla sit candela, tamen idem tibi officium praestat: locente enim candela nihil offendet. *Tutas*, alii *totas*.

Lucernas polymyxos. XLI.

ILLUSTREM cum tota meis convivis flammis.
Totque geram myxos, una lucerna vocor.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum meis flammis illuminem totas cepulas, & habeam totas elychnia, appellor una lucerna.

N O T A.

Tota convivium.) Triclinium intellige, ex maribus profluens: item *multae nates*: ubi celebrantur convivia. unde lucerna *dimicta*, & *καταρτυς* ab ellychthiozum numero dicta est.

Cereus. XLII.

HIC tibi nocturnos præstabit cereus ignes:
Subducta est puero namque lucerna tuo.

I N T E R P R E T A T I O.

Hic cereus tibi exhibebit nocturnas flammæ: *occulit lucerna subrepta est tuo seruo.*

N O T A.

Cereus.) Saturnalibus cereos donari solitos jam diximus epig. 18. lib. 5. *Nec dormitantem vernam fraudare ludæus*
Subducta.) Vide epig. 59. lib. 2. *Erubuit fallax, ostendit illa licet.*

Candelabrum Corinthium. XLIII.

NOMINA candelæ nobis antiqua dederunt.
Non norat patres unctæ lucerna patres.

I N T E R P R E T A T I O.

Candelæ nobis imposuerunt nomina vetera, unctæ lucerna non erat nota frugali-
bus majoribus.

N O T A.

Nomina candelæ.) Candelabra Corinthia ex ære summo erant in pretio, de quibus Plinius cap. 3. lib. 34. & cap. 2. ejusdem libri: *Ex illa autem antiqua gloria Corinthium maxime laudatur: hoc casus miscent, Corinthe, cum caperetur, incensa, mireque circa id multorum affe-* *ctatio fuit, &c. A candelis, vero quæ imponebantur candelabris, & quibus utebantur veteres nondum inventa lucerna, dicta sunt candelabra. Candelabrum Corinthium divitis erat munus, ligneum autem pauperis.*

Candelabrum lignum. XLIV.

ESSE vides lignum: servos nisi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

I N T E R P R E T A T I O.

Cernis esse lignum: nisi custodias lumina, magnâ lucerna tibi efficitur ex candelabro.

N O T A.

Servos nisi lumina.) Incedent nempe candelabrum lignum.

Pila paganica. XLV.

HÆC quæ difficilis turgēt paganica pluma,
Folle minus laxa est, & minus rēta pila.

INTERPRETATIO.

HÆc operosa paganica qua facta est pluma, laxior est folle, remissior et pila.

NOTA.

Pila paganica.) Sic dicta a pagis, ubi genus pilæ aliis pilarum generibus distinctius esset. Vide epig. 19. lib. 4. & epig. 31. lib. 7.

Pila trigonalis. XLVI.

SI me nobiles scis expulsare sinistris,
Sum tua; si nescis, rustice, redde pilam.

INTERPRETATIO.

SI manibus industriis novisti expellere me, sum tua: si non novisti, o rustice, restitue pilam.

NOTA.

Si me nobiles.) Industria quippe opus erat ad huc ludum. Vide epig. 19. lib. 4. & epig. 31. & 71. lib. 7.

*Sic palmam tibi de trigone nuda
Nulla des favor arbitri corona,
Nec laudes Polybi magis sinistras.*

Unde Scribnerius hic legit aliter:

Si me scis Polybi levis expulsare sinistris.

Judicet lector. Vel forte legendum:

Si me mobilibus, &c.

Follis. XLVII.

ITE procul juvenes: mitis mihi convenit ætas,
Folle decet pueros ludere, folle senes.

INTERPRETATIO.

Quod Adolescentes, longe recedite: imbellis ætas mihi convenit: decet pueros & senes ludere folle.

NOTA.

Mitis.) Etenim non opus est magnavi, unde robustiores adolescentes alio ludi genere exercere se debent.

Follis.) Pila scilicet vento inflata, pueri & senes se exercebant. Vide epig. 19. lib. 4.

Harpasta. XLVIII.

HÆC rapit Antæi velox in pulvere draucus,
Grandia qui vano colla labore facit.

INTERPRETATIO.

Draucus coler Antæi qui inusiti labore extendit collum, rapit hæc harpasta in pulvere.

NOTA.

Harpasta.) Pilæ nempe erant ex corio factæ, epig. 19. lib. 4.

Sive harpasta manu pulverulenta rapis.

Antæi.

Antæ draucus.) Id est palæstræ studiosus, & quasi Antæi discipulus, inquit Raderus. De Antæo diximus epig. 104. lib. 9.

Grandia qui.) Palæstræ enim ut fortiores essent, collum producere solebant. Juven. sat. 3.

Et longum invalidi collum, cervicibus æquat

Herculis Antæum procul a tellure tenentis.

Vano labore.) Quod nempe otiosi homines exercentur. Hoc distichum aliter explicat. Turnebus lib. 9. cap. 23.

Halteres. XLIX.

QUID pereunt stulto fortes haltere lacerti ?
Exercet melius vinea fossa viros.

INTERPRETATIO.

Quid robusta brachia defasigantur vano haltere ? Viri melius exercentur vinea fossa.

NOTÆ.

Halteres.) Dicti sunt ab ἀλῆταις, salio. Erant autem massæ lapideæ, vel metallicæ, ansa vel manubrio addito, quo commodo levare possent ab athletis. De halteribus agit Galenus lib. 1. de sanitate

tuenda. Juven. sat. 6.

Et lassata manu ceciderunt brachia massa.

quod de halteribus accipiendum.

Galericulum. L.

NE luter immundam nitidos ceroma capillos,
Hæc poteris madidas condere pelle romas.

INTERPRETATIO.

NE turpe ceroma contamineat comas nitidas, poteris hæc pelle egere crines unctos.

NOTÆ.

Ceroma.) De quo vide. epig. 4. lib. 4. Galericulum inferviebat & ad tegendam calvitiam, ut supra epig. 45. lib. 12. & defendendos capillos a ceromate quo in-

ungebantur palæstræ.

Hæc pelle.) Ex qua scilicet factus erat parvus galerus.

Strigiles. LI.

PERGAMUS has misit curvo distringere ferro.
Non tam sæpe teret lintea fullo tibi.

INTERPRETATIO.

HÆ allate sunt Pergamo, rade corpus ferro curvo, fullo non tam crebro elæset tua lintea.

NOTÆ.

Pergamus.) Urbs Asiæ minoris, in qua fabricabantur strigiles, instrumenta scilicet quibus antequam balnea ingrederentur antiqui, cutem radebant. Persius sat. 5.

I puer, & strigiles Crispini ad balneæ defer.

Distringere.) Imperativus est vocis passivæ.

Non tam.) Hoc est, si corpus strigilibus bene distinxeris, in balneo minus inquinabis lintea quibus te absterges, atque ita non tam sæpe fullonis opera indigebis, qui purget vestes contaminatas.

Guttus cornens. LII.

GESTAVIT modo fronte me juvenus.
Verum rhinoceros me putabis.

I N T E R P R E T A T I O .

P Aulo ante tantus me portavit fronte: existimabis me verum rhinoceros.

N O T E .

Guttus.) Vas scilicet ex cornu tauri factum, in quo oleum præsertim servabatur. Vide Gellium lib. 17. cap. 8. Eo etiam antiqui utebantur in sacrificiis, Plinius lib. 16. cap. 38. *Marcus Curius juravit se ex prada nihil attigisse præter*

gustum saginum quo sacrificaret.

Verum.) Alii adverbialiter sumunt.

Hoc est, tantus est guttus, ut ex rhinocerotis cornu factus videatur. De rhinocero agitur Plinius lib. 8. cap. 20.

Rhinoceros. LIII.

NUPER in Ausonia domini spectatus arena
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

I N T E R P R E T A T I O .

TU habebis hunc nuper visum in arena Romana domini, qui in altum jaciebat taurum ut pilam.

N O T E .

Rhinoceros.) Hoc est, guttus ex cornu rhinocerotis: quo sensu rhinoceros sumitur apud Juven. sat. 7.

———— existus hic est.

Tongilli magno cum rhinocero lavari.

Domini.) Imperatoris Domitiani.

Cui pila.) Idem dixit de rhinocero epig. 9. & 19. lib. Spect.

Crepitaculum. LIV.

SI quis plorator collo tibi vernula pendet,
Hæc quatiat tenera garrula sinistra manu.

I N T E R P R E T A T I O .

SI quis vernula fletus suspensus est ex tuo collo, manu tenera pulset canora hec sinistra.

N O T E .

Vernula.) Infans nempe servulus domi natus.

Sistra.) Instrumenta canora ex tre-

tallo, quæ quatiebantur in sacris lisdæ, epig. 29. lib. 12. Percussio autem crepitaculo, lacrymas tenent pueri.

Flagellum. LV.

PROFICIES nihil hoc, cædas licet usque flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

I N T E R P R E T A T I O .

Nihil tibi proderit, quavis semper verberes his virgis, si habes currentem equum ex purpureo grege.

No-

N O T E.

Si tibi purpureo.) Hoc est, equi factionis purpureæ tam segnes sunt, ut illos licet assidue verberes, velocius tamen non current. Hoc dixit de factione Veneta epig. 46. lib. 6.

Vapulas assidue Veneti quadrigæ flagello,

Nec currit, magnam tem, Catiane, facit.

De factionibus aurigarum egimus supra.

Dentifricium. LVI.

QUID mecum est tibi? me puella sumat,
Emtos non soleo polire dentes.

I N T E R P R E T A T I O.

Quid habes agendum mecum? Puella accipiat me, non soleo polire dentes emptos.

N O T E.

Quid mecum.) Dentifricium alloquitur animum aliquam, quæ habebat dentes emptitios, quibus poliendo non inservire se, sed puellarum dentibus usui esse dicit: ex caninorum vero dentium ci-

nere cum melle sit dentifricium, Plinius lib. 30. cap. 3. Capite autem 20. lib. 36.

Arabus lapis ebori similis, dentifriciis accommodatur crematus.

Myrobalanum. LVII.

QUOD nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex unguento constat, & ex balano.

I N T E R P R E T A T I O.

Quod nec Virgilius, nec Homerus expressit versu, hoc compositus ex unguento & balano.

N O T E.

Myrobalanum.) Hujus vocis plures syllabæ breves carmini non conveniunt, unde nec ab Homero nec a Virgilio fuit usurpata. Myrobalanum, teste Plinio lib. 12. cap. 21. *Troglodytis & Thebaidi & Arabie quæ Judæam ab Egypto dister-*

minat, commune est, nascens unguento, ut ipso nomine apparet. Quo item indicatur & glandem esse arbori heliotropio, quam dicemus inter berbas, simili folio: Fructus magnitudine avellanae nucis.

Aphronitrum. LVIII

RUSTICUS es, nescis quid Græco nomine dicar.
Spuma vocor nitri, ditor & aphronitrum.

I N T E R P R E T A T I O.

Indotus es, ignoras quid vocer Græco nomine, spuma nitri nominor, & aphronitrum appellor.

N O T E.

Aphronitrum.) deinde spuma, ditor nitrum. Plinius lib. 31. cap. 10. Proxima aëras medicorum aphronitrum tradit in Asia colligi in speluncis molibus distillans.

Opobalsama. LIX.

BALSAMA me capiunt, hæc sunt unguenta viro-
rum. Delicias Hini vos redolete nurus.

INTERPRETATIO.

Balsama continent me, hæc unguenta conveniunt viris: o nurus, vos spirare ve-
luptate Hini.

NOTÆ.

Balsama me capiunt.) Balsamum est arbor; opobalsamum vero succus est defluens ex balsamo, cujus suavitatem commendat Plinius lib. 12. cap. 25.

Hæc sunt unguenta.) Juvenalis tamen sat. 2. affirmat mollibus tantum hominibus hæc convenire:

— — — sed tamen unde
Hæc emis, brisuto spirans opobalsama
collo
Quæ sibi! — — —

Delicias Hini.) Raderus legit Nini. hoc est, inquit, Vos, feminæ, Assyries quærite liquores, amomum, nardem, aliaque id genus pigmenta, ut unguenta delicata. Ninus rex fuit Assyriorum. De Assyrio unguento vide epig. 77. lib. 8.

Si sapiis, Assyrio semper tibi crimi-
amomo

Splendeat.

Ahi Cosmi unguentarii sciñcet, de quo jam sæpius supra.

Lomentum. LX.

GRATUM munus erit, scisso nec inutile ventri,
Si clara Stephani balnea luce petes.

INTERPRETATIO.

Donum erit precundum, nec inutile alio rugosa, si clara luce adibis balnea Ste-
phani.

NOTÆ.

Lomentum.) Quod nempe rugis uteri condendis inserviebat. Vide epig. 42. lib. 3.

Lamento rugas uteri quid condere ven-
tas,

Polla, &c.

De balneis Stephani jam dictum est epig. 53. lib. 11.

Petes.) Alii petas.

Laterna cornea. LXI.

DUX laterna viæ clausis feror aurea flammis,
Et tuta est gremio parva lucerna meo.

INTERPRETATIO.

Aurea laterna dux viæ portor flammis clausis, & exigua lucerna secunda est meo gremio.

NOTÆ.

Clausis flammis.) In laterna quippe lumen occultatur, quæ cum esset cornea, dum pellucebat, aurea videbatur.

Lucerna.) Sumitur pro candela & ipso lumine.

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 68;

Laterna ex vesica. LXII.

CORNEA si non sum, numquid sum tuscior? aut me Vesicam contra qui venit esse putat?

INTERPRETATIO.

Si non sum cornea, an sum minus lucida? aut me credit vesicam, qui mihi obviam fis.

NOTA.

Cornea si non sum.) Tamen, inquit, æque pellucida videor; nec quisquam occurrens me discernat a cornea.

Fistula. LXIII.

QUID me compactam ceris, & arundine rides? Quæ primum exstructa est fistula: talis erat.

INTERPRETATIO.

Cur ego compacta ceris & arundine tibi sum ludibrio? Prima fistula quæ facta est, erat talis.

NOTA.

Quid me compactam.) Pan primus compegit fistulam. Ovidius 1. Met.

Asque ita disparibus calamis compacta

Inter se junctis nomen tenuisse puella.
& Virgilius eclog. 2.

Pan primus calamos cerâ conjungere plures

Instituit.

& paulo infra:

Est mihi disparibus septem compacta
Fistula. Vide Theocr. Idyl. 8.

Tibia. LXIV.

EBRIA nos madidis rumpit tibia buccis: Sæpe duas pariter, sæpe monaulon habet.

INTERPRETATIO.

Temulenta tibia buccis ebris inflat nos: sæpe habet duas pares, sæpe monaulon.

NOTA.

Tibia.) De variis tibarum generibus scribit Solinus cap. 11. Forma, non materia, differunt a fistulis. De his etiam fuse agit Beroaldus ad hæc Apulei verba Asini aurei lib. 10. Jam tibia multiformibus cantus Lydios dulciter consonant.

Ebria tibia.) Mulier nempe quæ tibia canens convivio aderat. *Rumpit*, id est inflat, ut mihi videtur.

Sæpe duas.) hoc est sæpe habet tibiam geminam, & sæpe monaulon, hoc est simplicem.

Soleæ lanatæ. LXV.

DEFUERIT si sorte puer, soleasque libebit. Sumere: pro puero proderis ipse tibi.

INTERPRETATIO.

S I forte tangeris servus, & placebis accipere soleas; ipse tibi puer eris.

N O T E.

Soleas.) Gelius lib. 12. cap. 20. Omnia enim ferme id genus quibus plantarum calcestantum infime seguntur, cetera prope nuda, & serosibus habentis junctia sunt, soleas dixerunt: nonnumquam voce Græca crepidulas.

Proderis ipse tibi.) Alii,

— pro puero pes eris ipse tibi.

Hoc est, tu eris tibi servus a pedibus. Veteres codices habent, pro puero proderis ipse tibi. Salmastius legit, pes eris ipse tibi: hoc est, pes in soleis lanatis vicem pueri supplebit.

Mamillare. LXVI.

T AURINO poteras pectus constringere tergo;
Nam pellis mammas non capit ista tuas.

INTERPRETATIO.

P OTERAS devincere pectus tergo taurino; ista enim pellis non continet tuas mammas.

N O T E.

Mamillare.) Scilicet quod mammis regendis inserviebat.

Non capit.) Sic notat & deridet ingentes mammas cujusdam mulieris.

Muscaria pavonina. LXVII.

L AMBERE quæ turpes prohibet tua prandia muscas,
Alicis eximix cauda superba fuit.

INTERPRETATIO.

S UNUS cauda superba egregia avis, quæ vetas muscas lingere tua prandia.

N O T E.

Lambere.) Muscarium flabellum erat muscis abigendis idoneum.

Alicis eximix.) Pavonis scilicet.

Copta Rhodia. LXVIII.

P ECCANTIS famuli pugno ne percutite dentes:
Clara Rhodæ coptam, quam tibi misit, edat.

INTERPRETATIO.

N E pugno cade dentes servi errantis; ille manducet coptam, quæ tibi allata est Rhodæ nobili.

N O T E.

Clara Rhodæ. Turnebus lib. 19. cap. 10. sic explicat coptam: Hoc, inquit, genus panificii fuisse videtur, cui quædam quæ tonderentur, ut ipsum vocabulum confiteretur, miscerentur, ut nuclei

pinei, amygdalæ: sed omnino durissima adferebatur Rhodæ, ut e Martialis joco intelleximus: copta vero fit a *αστα* incidendo, pulso, quam manducans servus effringet suos dentes.

Pria-

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 687

Priapus filiginus. LXIX.

SI vis esse satur, nostrum potes esse Priapum:
Ipse licet rodas inguina, purus eris.

INTERPRETATIO.

SI cupis saturari, licet comedere nostrum Priapum: quantumvis tu terribas inguina,
castus eris.

N O T A.

Purus.) Os non fœdabis, cum Priapus sit filiginus.

Porcus. LXX.

ISTE tibi faciet bona Saturnalia porcus.
Inter spumantes ilice pastus apros.

INTERPRETATIO.

Celebrabis bona Saturnalia isto porco saginato glandibus inter apros spumantes.

N O T A.

Bona Saturnalia.) Vide epig. 2. lib. 11.

Hic. Arborem dicit pro fructibus.

Muscarium bubulum. LXXI.

SORDIDA si flavo fuerit tibi pulvere vestis,
Colligat hunc tenui verberè cauda levis.

INTERPRETATIO.

SI habueris vestem inquinatam flavo pulvere, cauda levis excusiat hunc levi pulsatione.

N O T A.

Colligat.) Hoc est, cauda bovis excute hunc pulverem. *Cauda levis.* Alii, *cauda bovis.*

Botulus. LXXII.

QUI venit botulus medio tibi tempore brumæ,
Saturni septem venerat ante dies.

INTERPRETATIO.

Botulus qui mittitur ad te medio tempore brumæ, ad me missus fuerat ante septem dies Saturni.

N O T A.

Botulus.) Genus farciminis de quo epig. 79. lib. 5.

Medio tibi.) Hoc est, mediis Saturnalibus.

Saturni septem.) Hoc est, ante Saturnalia ad me missus erat. Quinque

tantum erant legitimi dies Saturni, ut diximus epig. 89. lib. 4. quibus duo lætitiæ non festi adjungebantur. Macrobius lib. 1. cap. 11. *Apud veteres opinio fuit, septem diebus potagi Saturnalia.*

Psittacus. LXXIII.

PSITTACUS a vobis aliorum nomina discam:
Hoc didici per me dicere, Cæsar, ave.

INTERPRETATIO.

Psittacus docebor a vobis nomina aliorum: a me doctus fui hoc dicere, Cæsar, ave.

NOTÆ.

Psittacus.) Avis satis nota.

Per me.) Hoc est, sine magistro.

Corvus. LXXIV.

CORVE salutator, quare fellator habetis?
In caput intravit mentula nulla tuum.

INTERPRETATIO.

O Corve salutator, cur existimatis fellator? Caput tuum nulla mentula suis præcisum.

NOTÆ.

Fellator.) Corvus ore coire, & concipere credit vulgus, famina vestra maris infero, Plinius lib. 10. cap. 12. Sed Aristoteles negat, & deridet hoc ab Anaxagora proditum lib. de Animal. Quod ore coirent corvi, pervulgatum hoc probat hic versus.

culus. Nec enim simplicem merumque osculi coitum *καὶ μὴ τὸν συζῆσαι* in corvis, ut in columbis fieri existimabant: sed semen etiam ex coitu per os immitti in fœminam, quo gravidaretur. Inde fellator corvus vulgo habitus. Salmastius.

Luscinia. LXXV.

FLET Philomela nefas incesti Tereos, & quæ
Muta puella fuit, garrula festur avis.

INTERPRETATIO.

Philomela deplorat scelus incesti Tereos, & puella quæ fuit muta, volucris loquax dicitur.

NOTÆ.

Incesti Tereos.) Cujus mentionem jam fecimus epig. 49. lib. 4. Satis nota est Philomelæ fabula, quæ compressa Tereo marito sororis suæ Progne, in lusciniæ

niam mutata fuit.

Muta puella.) Cui scilicet linguam absciderat Tereus, ne incestum palam faceret. Vide Ovid. 6. Met.

Pica. LXXVI.

PICA loquax certa dominum te voce saluto:
Si me non videas, esse negabis avem.

INTERPRETATIO.

Pica garrula te dominum saluto voce non dubia: si non aspicias me, dices me non esse volucrem.

N O T A.

Pica loquax.) Vide epig. 55. lib. 9. tim loquitur, ut vox ejus pro humana
Inde salutat pica respondet arator. voce sumi possit.
Esse negabis.) Pica enim tam articula-

Cavea. LXXVII.

SI tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
 Lesbia plorabat, hic habitare potest.

I N T E R P R E T A T I O.

SI habebis talem passerem qualem desolebat Lesbia amata a Catullo, hic potest
 habere domicilium.

N O T A.

Cavea. (Elegans sane in qua potuerit epig. 73. lib. 9. De ejus passere dictum
 habitare passer tam formosus. De Lesbia epig. 8. lib. 1.

Narthecium. LXXVIII.

ARTIS ebur medicæ narthecia cernis habere
 Munera, quæ cuperet Pactius esse sua.

I N T E R P R E T A T I O.

Vides te habere narthecia eburnea dona artis medicæ, quibus affici velles Pa-
 ctius.

N O T A.

Narthecia) Erant capsulæ in quibus *Pactius.*) Dives forte medicus: cujus-
 medicamenta recondabant medici, unde dam Præcii orbi meminit Juvenalis sa-
 dicit poeta illa esse artis medicæ propria. tyra 12.

Flagra. LXXIX.

LUDITE lascivi sed tantum ludite servi:
 Hæc signata mihi quinque diebus erant.

I N T E R P R E T A T I O.

OServi petulantes ludite, sed tantum ludite: ego includam hæc flagra quinque
 diebus.

N O T A.

Sed tantum ludite.) Monet servos ut diebus, quibus domini ipsis serviebant,
 tantum ludant nec aliud tentent, alio flagris illos excipiendos intelligit.
 quin præteritis quinque Saturnaliorum

Fenula. LXXX.

INVISÆ nimium pueris, gratæque magistris,
 Clara Prometheo munere ligna sumus.

I N T E R P R E T A T I O.

Nimis odiosa pueris, & jucunda præceptoribus, sumus ligna nobilia Promethei
 gratia.

N O

N O T A.

Invisa pueris.) Quibus nempe illi ceduntur & coercentur a magistris.

Clara prometheo.) Prometheus enim ferula ad currum Solis admota ignem fu-

peris subduxit, & in terras detulit: ex hoc vero Promethei furto mobilitatem acceperant ferulae. Vide epig. 46. lib. 3.
Ecce Prometheus rupe, &c.

Pera. LXXXI.

NE mendica ferat barbati prandia nudi,
Dormiat & tetrico cum cane pera rogat.

I N T E R P R E T A T I O.

PEra orat, ne portet rogata prandia barbati nudi, nec dormiat cum fela cane.

N O T A.

Ne mendica.) Ad opsonia recondenda barbatos nudos, & tetricos canes vocat pera utebantur philosophi cynici, quos poeta. Vide epig. 53. lib. 4.

Scope. LXXXII.

IN pretio scopas testatur palma fuisse.
Sed pretium scopis nunc analecta dabunt.

I N T E R P R E T A T I O.

Palma manifestas scopas fuisse estimatas: et nunc scope estimabuntur propter analecta.

N O T A.

In pretio.) E palma enim facta scopæ quibus pavementum verrebatur, catæ erant. Horatius:

Ten' lapides varios insulenta vadere palma?

Nunc analecta.) Hoc est, reliquie catæ, epig. 19. lib. 7.

Colligere longa turpe nec pnaas dextra Analecta, quicquid & canes reliquerunt.

Hoc est, scoparum pretium augebitur, utpote quibus colliguntur analecta. Petronius in convivio Trimalcionis: *Insensatus est lecticarius, argentumque inter reliqua purgamenta scopis capio ververe.* Legunt alii: *Otia sed scopis nunc analecta dabunt.* Hoc sensu analecta dabunt scopis otia, cum ea in pavimento e parvis testulis efficta, talia forent, ut scopis everri nullo modo valeant, & ideo otia

scopis dare necesse sit. Ita Alexander ab Alexandro lib. 4. Genialium dierum cap. 21. hoc est pavimenti genus a Græcis dicitur *δακτυλ*, quod scopis verri non debeat abeprivo, & *Caijo verro.* Plinius lib. 36. cap. 25. *Sofus purgamenta cane in pavimento, quaque everri solent veluti relicta fecerat parvis e testulis suisque in varios colores.* Hunc sensum & hanc lectionem sic refutat Calderinus: Si scopæ jam cessant, nec ullum præstant usum, cur mittuntur ab amico? Prior itaque lectio melior videtur. Legit Scriverius,

Otia sed scopis nunc analecta dabit. Servi quidam analecta dicti sunt qui reliquias e mensa cadentes colligebant, & pavementa spongiis mundabant. Iudici lector.

Scalptorium. LXXXIII.

DE FENDET manus hæc scapulas mordente molesto
Pulice, vel si quid pulice sordidius.

I N.

INTERPRATIO.

Hæc manus subitur scapulas mordente importuno pulice, vel si quid est turpius pulice.

N O T A.

Scalprorium.) Ut hinc colligitur, erant res scapulae scalpebantur, & arcebantur stramen tum manus instar quo prurientes pulices & pediculi.

Manuale. LXXXIV.

NE roga barbatos faciat vel pænula libros,
Hæc abies chartis tempora longa dabit.

INTERPRATIO.

NE roga aut pænula efficias libros villosos, hæc abies diu servabit chartas.

N O T A.

Manuale.) Hoc est, ex abietis tabulis sinu gestatus tritusque inhorreret duro quibus tegebatur liber, ne manibus aut mento, ut dicit poeta epig. 67. lib. 1.

Leñus pavoninus. LXXXV.

NOMINA dat spondæ pictis pulcherrima pennis
Nunc Junonis avis: sed prius Argus erat.

INTERPRATIO.

Spondæ denominantur a formosissima nunc ave Junonis: sed antea Argus erat.

N O T A.

Nomina dat spondæ.) Lætti quippe pavonini dicuntur, non quod, ut inquit Raderus, tegerentur pennis aut oculis pavonum, sed citreis tabulis quæ plumas gemmasque pavonum æmulerentur. Plinius lib. 13. cap. 13. de mensis citreis: *Sunt & undatim trispe, majore gratia, si pavonum clude oculos imitentur.*
Sed prius Argus.) Qui nempe in pavonem Junoni sacrum fuit conversus. Hujus fabula vel pueris nota.

Ephippium. LXXXVI.

STRAGULA succincli venator fume veredi:
Nam solet a nudo fargere ficus equo.

INTERPRATIO.

O Venator, accipe stragula veredi succincli: nam ficus solet effici ab equo nudo.

N O T A.

Stragula.) Intellige ephippium, quo nisi sternatur equus lædit equitem, cui nascitur ficus ulceris genus, de quo epig. 66. lib. 1. De veredo seu equo velocissimo dictum epig. 14. lib. 12.

Parcius utavis moneo rapiente veredo,
Forte intelligit equo succincto seu ephippiato imponendum esse stragulum, Gallice *une housse*. Sed cum dicat a nudo equo, stragula simpliciter interpretor ephippium.

Sisba-

Stribadia. LXXXVII.

ACCIPE lunata scriptum testudine sigma?
O&o capit: veniat quisquis amicus erit.

INTERPRETATIO.

ACCIPE sigma pictum testudine lunata: octo continet: accedat quisquis eris amicus.

NOTA.

Sigma.) Lectum intellige Lunæ, & sigma literæ majusculæ instar factum, cui octo convivæ accumbere poterant. Septem dicit epig. 48. lib. 10. *Septem sigma capit, sex sumus, adea lupum.* laxè nempe & commode. Alii legunt. *scriptum testudine sigma.*

Gustatorium. LXXXVIII.

FEMINEAM nobis cherson si credis inesse,
Deciperis; pelagi mascula præda fumus.

INTERPRETATIO.

SI putas nobis inesse cherson femineam, falleris: sumus præda mascula maris.

NOTA.

Gustatorium.) Genus est mensæ quæ testudinum putaminibus exornabatur. Plinius lib. 9. cap. 11. *Testudinum putamina secare in laminas, lectosque & repositaria his vestire Corbilius Pollia instituit, prodigi, & sagacis ad luxuria instrumenta ingenii.* Alii censent. *gustatorium esse idem quod repositorium, de quo*

Petronius ait: *Cum subito signum symphonia datur, & gustatoria pariter a cibario rapiuntur.*

Femineam cherson.) Hoc est, testudinem femineam terrestrem quæ masculis & marinis inferior habebatur. Sic loquuntur gustatoria: sic intelligunt omnes interpretes.

Mensa citrea. LXXXIX.

ACCIPE felices Atlantica munera silvas:
Aurea qui dederit dona, minora dabit.

INTERPRETATIO.

ACCIPE pretiosa ligna dona Atlantica: qui affeceris muneribus aureis, afficit minoribus.

NOTA.

Accipe felices.) Mensam citream interpretare ex Atlante Mauritaniz monte. Vide epig. 43. lib. 2. Petronius sat.

ecce Afris eruta terris Citrea mensa.

Mensa acerna. XC.

NON sum crispa quidem, nec silvæ filia Mauræ:
Sed norunt lautas & mea ligna dapes.

IN-

INTERPRETATIO.

E *Quidem non sum crispata, nec nata in silva Maury: sed ex epula præstantes cognita sunt meis lignis.*

NOTÆ.

Non sum crispata.) Hoc est, licet non tamen ex acere arbore confecta proxime sum citrea nec crispis venis pretiosa, at- accedo ad citream.

Dentes eborci. XCI.

G *RANDIA* taurorum portant qui corpora, quæris
An Libycas possint sustinuisse trabes?

INTERPRETATIO.

R *Ogas an valeant fulcire trabes Libycas, qui ferunt ingentia corpora taurorum?*

NOTÆ.

Grandia taurorum.) Elephas enim in cile mensam citream fulcient. Vide epig. arena exhibitus tauros dentibus jactabat, 43. lib. 2. & epig. 19. lib. Spect. atque ita elephantum dentes eburnei fa-

Quincupedal. XCII.

P *UNCTA* notis illex, & acuta cuspice clausa,
Sæpe redemptoris prodere furta solet.

INTERPRETATIO.

I *Lex distincta signis, & munita cuspide acuta, sæpe consuevit manifestare latrocinia conductoris.*

NOTÆ.

Quincupedal.) ceu quincupeda pertica, bant redemptores, ne scil. dolose agerent. scilicet quinque pedum, qua moris erat *Illex.*) Hoc est, pertica ex ilice distincta pedibus & digitis.

Pocula archetypa. XCIII.

N *ON* est ista recens, nec nostri gloria cæli:
Primus in his Mentor, dum facit illa, bibit.

INTERPRETATIO.

I *Stud. decus non est novum, nec nostri cali. Mentor primus posavit, dum elaboravit illa.*

NOTÆ.

Cali.) Quod est istrumentum cœla- nostræ ætatis. De Mentore nobilissimo torum: hoc est, hæc pocula non sunt cœlatore diximus epig. 41. lib. 3.

Calices. XCIV.

N *OS* sumus audacis plebeja toreumata vitri:
Nostra nec ardenti gemma feritur aqua.

IN-

INTERPRETATIO.

Nos plebeja soremata conficimus ex vitro audaci: nec nostra generosa frangit aqua ferventi.

NOTA.

Calices.) Addunt alli *audaces*.
Nos sumus.) Calices ex quodam vitri genere *audaces* appellantur, quod se cum crystallinis conferre audeant, Plinius lib. 36. cap. 26. vel quod facile non frangerentur. Junius legit,

Non sumus audacis plebeja soremata vini.

Alii *vitri*. Hoc est, non sumus ex eo vitro unde audaces calices fiunt. Vide

notam Salmatii hic. Raderus existimat non agi de audacibus calicibus, sed fictilibus ex argilla, & ligno, quales erant fraxinei, burxive.

Nostri nec ardenti.) Epig. 75. lib. 12.

Nullum sollicitant hec, Et lacce, turmata furem,

Et nimium calidis non viscentis Aquis.

Phiala aurea calata. XCV.

QUAMVIS Callaico rubeam generosa metallo,
 Glorior arte magis: nam Myos illo labor.

INTERPRETATIO.

Licet nobilis rubeam metallo Callaico, plus ostendo me ab arte: istud enim est quod Myos.

NOTA.

Quamvis.) Licet enim, inquit phiala, sum confecta ex auro Callaico, de quo epig. 16. lib. 10. tamen præstantior sum

propter artificium Myos nobilissimi artificis, de quo epig. 51. lib. 8.

Nam Myos.) Alii nam meus.

Calices Vatini. XCVI.

VILIA futoris calicem monumenta Vatini
 Accipe: sed nasus longior ille fuit.

INTERPRETATIO.

Accepe calicem optata fastidia Vatini futoris: sed ille nasus longior fuit.

NOTA.

Calicem.) Alii calices, qui habebant quatuor ansas seu nasos. Juvenc. sat. 5.

Tu Beneventani futoris nomen habentem

Siccabis calicem nasorum quatuor, &c.
 De his dictum epig. 3. lib. 10.

Vatini proxima fractorum.
 Tacitus lib. 15. *Vatinius inter prædissima*

ejus aula, supple Neronis, *fuit satine sabberne ulmus, corpore desorto, facilius scurrilibus, &c.* Calices Vatini dicti sunt, quod nasuti essent ut ille Vatinius.

Sed nasus.) Vatini scilicet, quem ut acrem & sagacem calumniatorem forte notat, vel deridet tantum.

Lances chrysendete. CXVII.

GRANDIA ne viola parvo chrysendeta mullo:
 Ut minimum, libras debet habere duas.

INTERPRETATIO.

NE exiguo mullo contamines ingentia chrysendeta, falsam fit hilibus.

NOTÆ.

Chrysendeta.) Lances erant aureis cry-^{ta nulli.}
tis exornatz, de quibus lib. 2. epig. 43. In pretiosis lancibus non nisi ingentes
Immodici sibi flava segunt chrysende- pisces reponendi sunt.

Vasa Arctina. XCVIII.

ARETINA nimis ne spernas vasa monemur:
Lautus erat Tuscis Porfena fislibus.

INTERPRETATIO.

Hortamur ne nimium contemnas vasa Arctina: Porfena splendidas erat fislibus Tuscis.

NOTÆ.

Arctina.) Fislilia scilicet. Vide epig. 54. lib. 1. urbs Tuscia, ubi conficiebantur hæc vasa
quibus utebatur Porfena, qui in illa re-
gione regnavit.
Sic Arctina violant crystallina vasa.
Aretium, Alii Arrhetium, hodie Arezzo

Bascauda. XCIX.

BARBARA de pictis veni bascauda Britannis:
Sed me jam mavult dicere Roma suam.

INTERPRETATIO.

Bascauda peregrina veni ex Britannis pictis: sed jam placet Romæ nominare me suam.

NOTÆ.

Bascauda.) Vas quoddam escarium De Britannis pictis jam diximus epig. 54. lib. 12.
quod in Britannia conficiebatur. Juve-
nalis sat. 12. *Sed me jam.*) Romæ enim tu nunc fiebant
bascaudz.
Adde & bascaudas & mille escaria.

Panaca. C.

SI non ignota est docti tibi terra Catulli,
Potasti testa Rhætica vina mea.

INTERPRETATIO.

SI non ignotas terram eruditi Catulli, bibisti Rhætica vina mea testa.

NOTÆ.

Panaca.) Panacos papulos Rhætiz *Terra Catulli.*) Veronam usque pa-
affirmat Raderus, de quibus nihil reperi, triam Catulli pertinebat Rhætia, hodie
unde Panaca testa. *les Grisons,* ubi vinum generosum. Sue-
torius

tonius in Augusto cap. 77. & maxime
delectatus est Rhetico, supple vino. Et
Virgilius 2. Georg.

— & quo te carmine dicam
Rhetica? nec collis ideo comendat Fal-
nis.

Boletaria. CI.

CUM mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis, pudet heu, servio coliculis.

INTERPRETATIO.

Cum boleti mihi imposuerint nomen tam praestans, eben erubesco, servio coliculis
primo succis.

NOTA.

Cum mihi.) Nempe a boletis dicitur
boletarium, patina scilicet in qua boleti
ponebantur. De boletis vide epig. 48.
lib. 13.

Prototomis.) Hoc est caulibus teneris,

& qui primi succiduntur, epig. 48. lib.
10. Porro conqueritur boletarium, quod
etiam inserviat ad ferendos coliculos bo-
letis longe inferiores.

Calices Surrentini. CII.

ACCIPE non vili calices de pulvere natos:
Sed Surrentinae leve torcuma rotæ.

INTERPRETATIO.

Accipe pocula non facta ex vili pulvere, sed politum torcuma rotæ Surrenti-
nae.

NOTA.

Sed Surrentina. Surrentum, alii Su-
rentum, Picentinorum urbs juxta Thy-
renum mare, hodie Surrento, ubi terra

est poculis conficiendis optima. De to-
reumate dictum epig. 39. lib. 4.

Colum nivarium. CIII.

SETINOS moneo nostra nive frange trientes:
Pauperiore mero tingere lina potes.

INTERPRETATIO.

Moneo debiles trientes Setinos nostra nive: licet transmittere vinum vilius per
lina.

NOTA.

Colum nivarium.) Vas erat in quod
injiciebantur nives, deinde vinum infun-
debatur, cujus vis sic frangebatur.

Setinos trientes.) Hoc est, vinum Se-
tinum de quo lib. 13. suo lemmate di-

ximus.

Pauperiore mero.) Id est lino, seu fac-
cis linteis, non colo, refrigerandum.
Est vinum vilius Setino. Vide epigram-
ma sequens.

Saccus nivarius. CIV.

ATTENUARE nives norunt & lintea nostra,
Frigidior colo non salit unda tuo.

I N T E R P R E T A T I O.

Possunt & nostra lintea aliquate nives, aqua non exit frigidior ex tuo colo.

N O T A.

Attenuate.) Saccus linteus inferior co transmissa non minus quam colo erat colo nivario, quod vas erat vino refrigerabatur. Vide epig. 61. lib. 12. & refrigerando idoneum: attamen aqua fac- epig. 40. lib. 2.

Urceoli ministratorii. CV.

FRIGIDA non desit, non deerit calda petenti:
Sed tu morosa ludere parce siti.

I N T E R P R E T A T I O.

Frigida non deficiat, calida non deficiet rogantem: at tu cessa jocari siti difficili.

N O T A.

Urceoli.) Baysius de vasculis sic ait: epig. 116. 117. & 118.
Urceus, cujus diminutivum urceoli, vas *Sed tu morosa.*) Hoc est, Tu ne nimis
aquarium, ut tamen urceus esset vas ad delicatus & difficilis sis in commixtione
frigidam, urceoli ad caldam: inde ur- aquæ frigidæ & calidæ cum vino.
ceoli ministratorii apud Martialem. Vide

Urceus fistilis. CVI.

HIC tibi donatur panda ruber urceus ansa:
Stoicus hoc gelidam Fronto petebat aquam.

I N T E R P R E T A T I O.

Hic urceus ruber tibi datur ansa incurva: Stoicus Fronto hoc urceo poscebat aquam frigidam.

N O T A.

Ruber.) A terra scilicet vel igne. enim Frontones fuere.
Stoicus Fronto.) Forte ille est cujus *Petebat.*) Alii bibebat.
meminit poeta lib. 1. epig. 56. Plures

Calatbi. CVII

NOS Satyrus, nos Bacchus amat, nos ebria tigris,
Perfusus domini lambere docta pedes.

I N T E R P R E T A T I O.

Nos Satyrus, nos Bacchus, nos semalenta tigris diligit instituta lambere madi-
dos pedes domini.

N O T A.

Nos Satyrus.) Calathorum usus fuit tigris magistri pedes lambit, epig. 18.
in sacris Bacchi & Satyrorum. Vide Spect. (gistri
eclog. 5. Virgilii.) *Lambere securi dextram consueta ma-*
Perfusus domini.) Vino enim cicurata *Tigris ab Hircano gloria rata iugo.*
Y y Cali-

Calices Saguntini. CVIII.

QUÆ non sollicitus teneat, servetque minister,
Sume Saguntino pocula fida luto.

I N T E R P R E T A T I O.

A Ccipe calices fidos ex terra Saguntina, quos non gestas & custodias servas anxius.

N O T A.

Que non.) Saguntum urbs est in Hispania Tarraconensi, hodie Morvedre. *jam diximus lib. 4. epig. 46. Erant vilis oris pretii, atque ita servus illa frangat De poculis fidelibus quæ illic fierent, non metuit.*

Calices gemmati. CIX.

GEMMATUM Scythicis ut luceat ignibus aurum,
Adspice quot digitos exuit iste calix.

I N T E R P R E T A T I O.

UT aurum gemmatum splendeat Scythicis flammis, vide quot digitos spoliavit hoc poculum.

N O T A.

Scythicis ignibus.) Hoc est smaragdus. *detrahebantur, ut poculis infererentur. Sic locutus est poeta epig. 15. lib. 12. Juven. sat. 5.*

Vide epig. 28. lib. 4.

Indos sardonychas, Scythas smaragdus.

Quot exuit.) Digitis enim gemmarum

Nam vitro, ut multi, gemmas ad pocula transfert.

A digitis.

Ampulla potoria. CX.

HAC licet in gemma, quæ servat nomina Cosmi,
Luxuriose bibas, si foliata sis.

I N T E R P R E T A T I O.

O Intemperans, si sis foliata, potes potare in hac gemma, quæ habet nomina Cosmi.

N O T A.

Que servat.) Nimirum Cosmiana dicta a Cosmo unguentario.

Et Cosmianis ipse fusus ampullis.

& lib. 11. epig. 50.

Profertur Cosmi nunc mihi ficus onyx.

Ampulla vas erat unguentarium; sed usus eo devenerat, ut ad bibendum illa

uterentur Romani. Plinius lib. 3. cap. 3.

At hercule jam quidem etiam in pan addunt. Supple unguenta exotica.

Si foliata.) Quæ sic explicat Plinius lib. 13. cap. 1. *Nardinum sive foliarum constat omphacio, balanino, junco, ciste, nardo, amomo, myrrha, balsamo.*

CrySTALLINA. CXI.

FRANGERE dum metuit, frangis crystallina: peccant
Securæ nimium, sollicitæque manus.

I N T E R P R E T A T I O.

DUm times frangere crystallina, frangis: manus nimis securæ, & nimis anxie peccant.

N O.

N O T A E.

Crystallina.) Crystallus est glacies gelata longo tempore & denso frigore, de qua fufe Plinius lib. 37. cap. 2.

Pocula servata.) E manibus servi nium solliciti, sic & negligentis excidunt crystallina, quæ valde fragilia sunt.

Nimbus vitreus. CXII.

A B Jove qui veniet miscenda ad pocula, largas
Fundet nimbus aquas: hic tibi vina dabit.

I N T E R P R E T A T I O.

Nimbus qui mittetur a Jove fundet aquas copiosas ad temperandos calices, hic porriget tibi vina.

N O T A E.

Fundet nimbus.) Hoc est, imber cælo decedens.

Hic.) Nimbus qui erat poculum vitreum sic dictum vino servando idoneum.

Myrrhina. CXIII.

SI calidum potas, ardenti myrrha Falerno
Convenit, & melior sit sapor inde mero.

I N T E R P R E T A T I O.

Si bibis calidum, myrrha congruit Falerno ardenti, atque illinc merum trabis saporem gratiorem.

N O T A E.

Si calidum potas.) Vide epig. 75. lib. 9. epig. 10. lib. 13. & Plinius lib. 37. cap. 2. Oriens myrrhina mittit: invenitur enim ibi in pluribus locis, nec insignibus maxime Parthici regni: præcipue tamen in Carmania. Humorem præstant sub

terra calore denari. Fufe explicat Raderus quid sit myrrhina, Greci *μύρρινα* & *μύρρινα*: Grecienim sæpe u Latinum diphthongo *u*, vel vocali *e*, vel *v* effe-runt, ut *λευκαλοι*, *πόταλοι* *πύλλας*. Alii legunt *myrrhina* propter *u*.

Patella Cumana. CXIV.

HANC tibi Cumano rubicundam pulvere testam,
Municipem misit casta Sibylla suam.

I N T E R P R E T A T I O.

Pudice Sibylla ad te misit hanc testam suam municipem rubram Cumano pulvere.

N O T A E.

Hanc tibi Cumano.) Plinius lib. 35. cap. 12. Nobilitantur iis, fistilibus nempe, oppida quoque ut Rhegium & Cuma.

Municipem.) Hoc est factam Cumis, hodie *Cuma*: ubi erat Sibylla de qua diximus epig. 30. lib. 9.

Calices vitrei. CXV.

ADSPICIS ingenium Nili; quibus addere plura
Dum cupit, ah, quoties perdidit auctor opus.

Y y 2

IN-

INTERPRETATIO.

Vides solertiam Ægyptiorum, quibus adjungere plura dum vult artifex, ab quoties fregit opus.

N O T A.

Aspicias ingenium Nili. In Ægypto enim calices vitrei fiebant miro artificio. Vide Turnebum lib. 10. cap. 23.

Lagena nivaria. CXVI.

SPOLETINA bibis, vel Marfis condita cellis,
Quo tibi decoctæ nobile frigus aquæ?

INTERPRETATIO.

Potas Spoletina vina vel reposita in cellis Marfis, quonsum pretiosum frigus aquæ decoctæ?

N O T A.

Spoletina.) De Spoletino & Marfico vino dictum epig. 120. & 121. lib. 13. pretiosa habebatur, & præstantissima tantum vino conveniebat? Viliora autem erant Spoletina & Marfica.
Quo tibi.) In quem usum erit tibi aqua decocta, & quæ deinde refrigerata

Nives. CXVII.

NON potare nivem, sed aquam potare rigentem
De nive, commenta est ingeniosa sitis.

INTERPRETATIO.

Sitis industria excogitavit non bibere nivem, sed rigentem aquam ex nive.

N O T A.

Non potare nivem.) Sed aquam decoctam ex nivibus, & refrigeratam. Plinius lib. 31. cap. 3. *Nervus principis inventum est, decoquere aquam, vitroque demissam in nives refrigerare.*

Idem. CXVIII.

MASSILIÆ fumos miscere nivalibus undis
Parce puer, constet ne tibi plus aqua.

INTERPRETATIO.

O Serve, noli infundere aquas nivales vino fumoso Massilia, ne plus emas aquam.

N O T A.

Massilia fumos.) De vino Massiliae fumoso diximus lib. 10. epig. 36. & lib. 13. epig. 123. *Constet ne.*) Aqua enim decocta erat carior hujusmodi vino.

Matella fœtilis. CXIX.

DUM poscor crepitu digitorum, & verna moratur
O quoties pellex culcita facta mea est!

IN-

INTERPRETATIO.

D Um petor crepita digitorum, & servus cunctatur, o quoties calcitra perfusa est.

N O T A.

Poscor crepitu.) Epig. 8i. lib. 3. *Pellex calcitra.*) Quia loco matellæ Digiti crepantis signa novit cunnebus.) urina perfundebar ipfa calcitra.

Ligula argentea. CXX.

Q UAMVIS me ligulam dicant equitesque, patresque;
Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

INTERPRETATIO.

L iet ligula denominet ab equitibus & patribus, appeller lingula ab imperitis grammaticis.

N O T A.

Ligula.) A lingua deducitur: tamen *Etum.* Si poeta carpit grammaticos, qui usus invaluerat ut *ligula*, non *lingula*, usu neglecto, nominis etymologiæ pertineretur, quam Gellius lib. 10. cap. 25. naciter adhærent. *Ligula* est etiam mendit gladiolum in speciem lingua facturæ genus. Vide epig. 20. lib. 5.

Cochlearia. CXXI.

S U M cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis:
Numquid scis potius cur cochleare vocer?

INTERPRETATIO.

S Um idonea cochleis, sed nec minus utilis ovis: novissime cur posius dicar cochleare?

N O T A.

Cochlearia.) Supple *ligula*, inquit Farnabius. Ad quid enim referretur *habilis & utilis*? Mihi vero videtur poeta *Cochlearia*: aut mendum est in lemma.

Cur cochleare.) Gallice *culliere* forbendis ovis non minus quam cochleis insert. Sed quia, inquit Raderus, ad usum cochlearum primum inventum reor. nomen inde retinuit potius, quam ab ovis accepit. Aut, ut ait Domitius, cochlearia appellata sunt a specie cochlearum, non ab alicujus cibi usu.

Anuli. CXXII.

A NTE frequens, sed nunc rarus nos donat amicus:
Felix cui comes est non alienus eques.

INTERPRETATIO.

A Ntea multi, at nunc pauci amici nos dant: beatus qui habet comitem equitem non alienum.

N O T A.

Ante frequens.) Hoc distichum sic dicit solitos esse divites multis censum explicat Tornebus lib. 9. cap. 24. Ante equestrem supplere, annulosque aureos dare

dare, qui equitum erant gestamina, quod ætate sua rarum queritur: verumtamen felicem dicit qui comitem habet equitem non alienum, sed suum quem ipse sua li-

beralitate equestri censu donato equitem fecerit. Vide epig. 19. lib. 5.

Aut quam prosequitur non alium eques?

Dactylosbeca. CXXIII.

SÆPE gravis digitis elabitur anulus unctis:
Tuta mea fiet sed tua gemma fide.

INTERPRETATIO.

SÆPE anulus ponderosus excidis digitis unctis, at tua gemma tuto committetur me custodiam.

NOTÆ.

Sape gravis,) Juv. sat. in Crispinum:

— cum verna Canopi

Ventiles astrum digitis sudantibus aurum.

Nec suffere queat majora pondera

gemma.

De dactylosbeca seu dactylosbeca diximus epig. 60. lib. 11. Antiqui, teste Festo, scribebant anulus: recentiores gemmant n.

Toga. CXXIV.

ROMANOS rerum dominos, gentemque togatam.
Ille facit, magno qui dedit astra patri.

INTERPRETATIO.

Ille constituit Romanos dominos rerum, & gentem togatam, qui cælo donavit magnum genitorem.

NOTÆ.

Romanos.) Versus est Virgilii 1. Æneid.

— gentemque togatam.

Populum Romanum intellige, qui toga utebatur, de qua sæpius supra.

Qui dedit.) Domitianum intellige, qui Vespasiano suo patri mortuo divinos ho-

nores tribuit, & Flavie genti templum condidit, de quo epig. 2. lib. 9. Alii intelligunt Augustum, qui Julium Cæsa-rem patrem suum adoptivum publice in numerum deorum retulit. Sed malum Domitianum interpretari.

Idem. CXXV.

SI matutinos facile est tibi rumpere somnos;
Attrita veniet sportula sæpe toga.

INTERPRETATIO.

SI potes libenter vigilare mane, sæpe accipies sportulam toga attrita.

NOTÆ.

Si matutinos.) Hoc est, si salutationes matutinas obire poteris, accipies qui-

dem sportulam, sed togam atteres. Vide epig. 26. lib. 14.

Endromis. CXXVI.

PAUPERIS est munus, sed non est pauperis usus:
Hanc tibi pro togula mittimus endromida.

IN.

INTERPRETATIO.

Est donum egeni, sed non est usus egeni: ad te mittimus hanc endromida pro rogula.

NOTÆ.

Sed non est.) Endromide enim in gy- lib. 4. Erat vestis villosa.
mnasius utebantur divites. Vide epig. 19. *Pro rogula.*) Alii pro lana.

Canusina fusca. CXXVII.

HÆC tibi turbato Canusina simillima mulso
Munus erit. gaude: non cito fiet anus.

INTERPRETATIO.

HÆc Canusina simillima mulso turbido donum tibi dubitur: letare, diu du-
bit.

NOTÆ.

Canusina.) Lanæ mulsi turbidi colo- unde lanæ Canusinae.
rem referebant. Canusium vero Apulo- *Non cito fiet anus.*) Hoc est, vestis ex
rum Dauniorum oppidum, hodie *Canola* hac lanæ confecta non cito deteretur.

Bardocucullus. CXXVIII.

GALLIA Santonico vestit te bardocucullo,
Cercopithecorum pænula nuper erat.

INTERPRETATIO.

Gallia te induit bardocuculla Santonico, nuper erat pænula Cercopithecorum.

NOTÆ.

Gallia Santonico.) Bardocucullus ve- tur Romani cum plueret. Erat autem
stis erat vilior, de qua epig. 54. lib. 1. bardocucullus vestis brevior, epig. 93.
Fiebat apud Santones Galliz Aquitanicz lib. 1.
populos, hodie *Saintonge*. *Dimidiasque nates Gallica palla regis.*
Cercopithecorum.) Qui simiæ sunt cau- Unde confert illum tunicæ, qua amiciun-
datæ, epig. 202. infra. *Pænula* uteban- tur simiæ.

Canusina rufa. CXXIX.

ROMA magis fuscis vestitur, Gallia rufis:
Et placet hic pueris, milleibusque color.

INTERPRETATIO.

Roma magis induitur fuscis vestibus, Gallia rufis: Et pueri & milites amant
hunc colorem.

NOTÆ.

Canusina.) Viri Romani utuntur ve- rufo hoc colore, ut & milites ex instituto
stibus fusci coloris; Galli rufis e lana Ca- Laconum, quibus hic color in bello pla-
nusina; & tamen pueri nostri gaudent cebat, ne per vulnera effluens sanguis

in vestibus alterius coloris incuteret mum, &c. Farnabius.
suis terrorem, hostibus adderet ani-

Penula scortea. CXXX.

INGREDIARE viam cœlo licet usque sereno,
Ad subitas nusquam scortea desit aquas.

INTERPRETATIO.

Quamvis semper suscipias iter cœlo sereno, nullo in loco scortea desit ad imbrēs
repentinas.

N O T A.

Penula.) Vestis scilicet ad arcendam. *Et scortea appellantur.* Festus.
pluviam scortea dicitur: hoc est, facta *Nusquam.*) Alii numquam.
ex pelle. Omnia namque ex pellibus fa-

Lacerna coccinea. CXXXI.

SI Veneto, Prasino ve faves, qui coccina sumis?
Ne fias ista transfuga sorte, vide.

INTERPRETATIO.

Si studes factionibus Veneti, aut Prasini, cur induit coccina? Cave ne transfuga
fias ista optione.

N O T A.

Si Veneto.) De his factionibus dictum te, alteri acclamare atque adeo transfuga
epig. 48. lib. 10. Color Prasinus est vi- fieri poterat.
ridis. Venetus vero cœruleus: qui ergo *Ista sorte.*) Hoc est, electa hac lacerna
vestem coccineam induebat, neutri fa- coccinea, qua utebantur veteres ad ar-
ctioni favere videbatur, si una vincen- cendum frigus & pluviam.

Pileus. CXXXII.

SI possem, totas cuperem misisse lacernas:
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

INTERPRETATIO.

Si possem, optarem mittere totas lacernas: nunc mitto dumtaxat dona tuo ca-
piti.

N O T A.

Si possem.) Paupertatem excusat ege- *Capiti munera.*) Pileum nempe, de quo
nus quod non mittat lacernas, quibus diximus lib. 11. epig. 7.
totum corpus tegi posset.

Lacerna Batice. CXXXIII.

NON est lana mihi mendax, nec mutor aeno:
Sic placeant Tyriæ, me mea tinxit ovis.

INTERPRETATIO.

Non habeo lanam fucosam, nec tingor aeno: hoc modo grata sint Tyriæ, colo-
rata sum a mea ovis.

N O T A.

Non est lana.) De lana Bætica epig. *Sic placeant.*) Hoc est, esto placeat
 97. lib. 1. & epig. 28. lib. 8. quæ nativo lana Tyria infecta purpura. Alii *fi.*
 suo colore erat nobilis.

Fascia pectoralis. CXXXIV.

FASCIA crescentes dominæ compesce papillas,
 Ut sit quod capiat nostra, tegatque manus.

I N T E R P R E T A T I O.

O *Fascia cohibe mammas extuberantes, ut sit quod contineat nostra manus, atque abscondas.*

N O T A.

Ut sit quod.) Intra modum extumescences papillæ gratiores sunt: nec enim mammosæ puellæ placent.

Cænatoria. CXXXV.

NEC fora sunt nobis, nec sunt vadimonia nota:
 Hic opus est pictis accubuisse toris.

I N T E R P R E T A T I O.

N *Ec cognoscimus fora, nec vadimonia. Minus est hic accumbere lectis pictis.*

N O T A.

Cænatoria.) Neutro genere ponantur, monium est sponsio quædam sistendi se
 ut epig. 87. lib. 10. iudicio ad diem præstitutam.

Cænatoria mittat advocato.

Nec fora sunt.) Veste enim cænatoria *Hic opus est.*) Hoc est, Inservimus
 domi tantum utebantur Romani. Vadi- tantum convivis, qui lectis pictis accum-
 bunt. Legunt alii, *hoc opus est.*

Lena. CXXXVI.

TEMPORE brumali non multum levia profunt:
 Calfaciunt villi pallia vestra mei.

I N T E R P R E T A T I O.

G *Labra non valde utilia sunt hiberno tempore: pallia vestra calefiunt meis pilis.*

N O T A.

Lena.) Vestis nempe, quæ palliis superinduebatur hieme, de qua lib. 12.
 epig. 36.

Algentemque togam, brevemque lœnam.

Levia.) qualia sunt setica, bombycina,

linea. Farnabius. Legunt alii *linea.*

Calfaciunt villi.) Hoc est, calorem fovent. Baysius: Nec hoc loco omiserim Gallos olim solitos sagis villosis, quas lænas appellabant.

Lacernæ albæ. CXXXVII.

AMPHITHEATHRALES nos commendamur ad usus,
 Cum tegit algentes nostra lacerna togas.

INTERPRETATIO.

N Os laudemus ad usus spectaculorum, cum toga frigida operirentur vestis lacerna.

NOTA.

Amphibeatrice.) Vide epig. 2. lib. 4. Togis vero superinduebantur lacernae:
Speclabat modo solus inter omnes arcenda frigora.
Nigri. munus Horatius lacernis, &c.

Gausapa villosa vel mantile. CXXXVIII.

NOBILIUS villosa regant tibi lintea citrum:
 Orbibus in nostris circulus esse potest.

INTERPRETATIO.

L Intea villosa tibi operiant citrum praestantius: potest esse circulus in mensis nostris.

NOTA.

Nobilius.) Hoc distichum sic explicat Turnebus lib. 9. cap. 24. Mantilibus, inquit, tibi villosis & gausapa opus est, ut nobilis tua citrea mensa vindicetur ab inquinamento maculae: mea vilis mensa, quae maculam non reformidat, in qua potest esse circulus, rotundaque labes, quam repositoria, & paropsides saepe faciunt, nihil indiget vindice mantili. Alii dicunt *gausape gausapis*, neutrius: alii *gausapum gausapi*; alii *gausapa gausape*. Videat lector. *Gausape* magis placet. Vide lemma epig. 192. infra.

Cuculli Liburnici. CXXXIX.

JUNGERE nescisti nobis, o stulte, lacernas,
 Indueras Albas, exue callaicas.

INTERPRETATIO.

O Demens, non novisti nobis jungere lacernas convenientes, indueras candidas, exue callaicas.

NOTA.

Cuculli Liburnici.) Liburnia, Illyridis regio. Lazius *Crabaten & Krayn*, Pinetus *Conrado di Zera* indigitat. Huic suffragatur Vegetius qui dicit Liburniam Dalmatiz partem esse. Ortelius. Porro ex lana Liburniae pallia cucullata fiebant rufa, unde poeta dicit lacernas albas male jungi cucullis Liburnicis, utpote

quae eorum colore rufa inficiantur.

Exue callaicas.) Hoc est rufas. Similes nempe auro callaico, de quo dictum epig. 95. supra. Alii legendum putant *callaimas* ex veteri codice, id est czruleas, qui color Venetus dicebatur, a Calai gemma quae sapphirum imitatur.

Udonae Cilicis. CXL.

NON hos lana dedit, sed olentis barba maritis:
 Cinyphio poterit planta latere sinu.

INTERPRETATIO.

HI non facti sunt ex lana, sed ex barba olidi mariti: pes poterit abscondi Cinyphio sinu.

N O T E.

Udones.) Genus est calocamenti quo nemp̄ utebantur Cilices.
Olentis mariti.) Hoc est hirci. Virgilius: — vir gregis ipse caper.
Cinyphio sinu.) Hoc est pilis hircinis. Nam hirci Cinyphii sunt dicti a Cinypho Africae fluvio, ad quem sunt magna capia. Domitius. Vide epig. 94. lib. 7.
Tonsor cinyphio cilix marito. Ubi egimus de illo fluvio.

Synthesis. CCLI.

DUM toga per quinas gaudet requiescere luces,
 Hos poteris cultus sumere jure tuo.

I N T E R P R E T A T I O.

DUm toga gaudet requiescere per quinque dies, poteris jure tuo accipere hoc ornamenta.

N O T E.

Synthesis.) Vestis qua licebat uti per quinque legitimos Saturnaliorum dies. Vide epig. l. supra.

Focale. CXLII.

SI recitaturus dederō tibi forte libellum,
 Hoc focale tuas afferat aurículas.

I N T E R P R E T A T I O.

Si ego recitaturus tibi forte donavero libellum, hoc focale vendicet tuis aurículas.

N O T E.

Hoc focale tuas.) Fascia nemp̄ ex lana qua obstrueret aures, ne male carmina audiret. Vide epig. 46. lib. 4.

Tunica Patavina. CXLIII.

VELLERA cum fumant Patavinæ multa trilices,
 Et pingues tunicas serra secare potes.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum trilices Patavinae sint contextæ ex multa lana, & crasse tunica possunt secari serra.

N O T E.

Patavina.) Ex triplici nemp̄ licio contextæ tunica tam densæ, ut non forfice, sed serra veluti asseres secantur.

Spongia. CXLIV.

HÆC tibi forte datur tergendis spongia mensis,
 Utilis, expresso cum levis imbre tumet.

I N T E R P R E T A T I O.

Hæc spongia forte tibi donatur idonea emaculandis mensis, cum levis intiget aqua expressa.

N O T E.

Sorte datur.) Per sortem datum fuisse
hoc munus videtur. Vide epig. 170. infra.
Hæc illi sine sorte datur. —

Cum levis.) Vide epig. 47. lib. 13.
Ut levis accepta spongia surgat equi

Pænula gausapina. CXLV.

IS mihi candor inest, villorum gratia tanta est,
Ut me vel media sumere messe velis.

I N T E R P R E T A T I O.

Habeo cum nitorem, & tantam pulchritudinem villorum, ut cupias me induere
vel media aestare.

N O T E.

Ut me vel media.) Hieme Romani ute-
bantur gausapinis, epig. 59. lib. 6.

*Es dolet, & queritur, sibi non contin-
gere frigus*

*Propter sexcentas Baccas gausa-
nas.*

At hæc pænula gausapina tam nitida
erat, ut vel æstate potuerit esse utilis.

Cervical. CXLVI.

TINGE caput nardi folio, cervical olebit,
Perdedit unguentum coma, pluma tenet.

I N T E R P R E T A T I O.

Imbue caput folio nardi, pulvinus fragrabit: cum capilli amiserunt unguentum,
pluma servat.

N O T E.

Nardi folio.) De hoc unguento dictum
epig. 100. supra. Legunt alii *Cosmi folio*:
Unguentarii cujus mentionem sæpius fe-

cimus: Unguento autem madidi capilli
imbuunt quoque pulvinum.

Cubicularia gausapina. CXLVII.

STRAGULA purpureis lucent villosa tapetis,
Quid prodest, si te congelat uxor anus?

I N T E R P R E T A T I O.

Stragula villosa splendet tapetis purpureis: quid proficit, si coniux vetula gla-
cie adstringis te?

N O T E.

Cubicularia gausapina.) Villosa nempe cubiculi stragula vel calidissima non pos-
sunt vincere frigus vetulæ uxoris.

Lodices. CXLVIII.

NUDO stragula ne toro paterent,
Junctæ nos tibi venimus sorores.

INTERPRETATIO.

N E fragula viderentur lecti non aperto, nos sorores iuncta ad se accedimus.

NOTA.

Nudo.) Lodicibus totus lecti apparatus in opertorium coeuntes. Hunc usum ex
tus contegebatur. Erant autem gemmæ se docent. Domitius.

Amictorium. CXLIX.

M AMMOSAS metuo: teneræ me trade puellæ,
Ut possint niveo pectore lina frui.

INTERPRETATIO.

R Eformido mammosas: dona me puella blanda, ut lina queant posiri pectoris ni-
vei.

NOTA.

Lina.) Ex quibus confectum erat amictorium pectoris indumentum.

Cubicularia polymita. CL.

HÆC tibi Memphitis tellus dat munera: viâa est
Pectine Niliaco jam Babylonis opus.

INTERPRETATIO.

T Erra Memphitica tibi largitur hæc dona: acus Babylonis superata est pectine
Ægyptio.

NOTA.

Cubicularia polymita.) Vestem intel- *Viâa est.*) Hoc est, vestes ab Ægy-
lige multis filis contextam: *pectine* enim ptiis tanto artificio contextæ sunt, ut
filum significat. De urbe Memphi dictum vestes Babylonias acu pictas superent.
epig. 1. lib. Spect.

Zona. CLI.

LONGA fatis nunc sum: dulci sed pondere venter
Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis.

INTERPRETATIO.

Nunc sum satis longa: at si uteris surgeat suavi pondere, tunc ero tibi zona
brevis.

NOTA.

Longa satis.) Cingulum puellæ da- est factum. Si vero zonam virilem intel-
tum sic loquitur. ligas, dulce pondus erit referendum ad

Dulcis sed.) Si gravida fiat puella, gulæ & ventris sarcinas. Placet prior
zona brevior fiet. *Dulci pondere*, hoc interpretatio.

Gausape quadratum. LII.

LODICES mittret docti tibi terra Catulli;
Nos Helicaonia de regione sumus.

IN-

INTERPRETATIO.

P *Artem erudiri Catulli mittere ad se stragular: nos fumus de regione Heliconia.*

N O T E.

Terra Catulli.) Verona.

Vide epig. 93. lib. 10. Gausape vero stragularum erat militare stationis fili.

Nos Heliconia.) Hoc est Patavina.

Semicinctium. CLIII.

D ET tunicam dives; ego te præcingere possum.
Essem si locuples, munus utrumque darem.

INTERPRETATIO.

P *Ecuniofus donet tunicam: ego possum præcingere te. Si essem opulentus largire utrumque donum.*

N O T E.

Semicinctium.) Gallice *tablier*.

cipe pro ea quæ carni proximior, quam

Essem si locuples.) Inquit poeta, darem ut mihi videtur, tunicam lineam, vel tunicam & semicinctium. Tunicam acimam dicere possumus. Bayfius.

Lana amethystina. CLIV.

E BRIA Sidoniæ cum sis de sanguine conchæ,
Non video quare sobria lana vocer.

INTERPRETATIO.

C *Um sis remulenta de sanguine conchæ Sidonia, non mihi liquet cur appeller lana sobria.*

N O T E.

Ebria Sidonia.) Ludit in etymologia amethystinæ lanæ: *auspæus* sobrius dicitur: est etiam gemma quæ purpureum colorem refert: lanæ autem purpura tinctæ dicuntur ebriz murice: hoc est, cum

bibam sanguinem muricis, cur vocor sobria? Sidon autem Palæstinæ urbs maritima hodie *Said*, ubi magna concharum copia, quarum sanguine color purpureus efficiebatur.

Lana alba. CLV.

V ELLERIBUS primis Apulia, Parma secundis
Nobilis; Altinum tertia laudat ovis.

INTERPRETATIO.

A *Pulia habet primas lanas, Parma secundas: tertia ovis commendat Altinum.*

N O T E.

Velleribus.) Lanæ albæ primas tenet Apulia; secundas Parma, urbs nota ad Padum; tertiis Altinum, quod est Ve-

netiz mediterranea urbs, quam Villanovanus *Torrello* dici ait, nomen *Altino* retinere putarim. Ortelius.

Lana Tyria. CLVI.

N OS Lacedæmoniz pastor donavit amicæ;
Deterior Lædæ purpura matris erat.

INTERPRETATIO.

Pastor nos dedit amica Lacedæmonia, purpura Leda genitricis erat inferior.

NOTÆ.

Nos Lacedæmonia.) Hoc est, Pastor *Deterior Leda.*) Quæ nempe purpura
Paris Helenæ dedit purpuram Tyriam, Laconica erat induta, quæ nobilior est
quæ Lacedæmonia pretiosior erat. Tyria. Leda autem fuit mater Helenæ, &c.

Lana Polentina. CLVII.

NON tantum pullo lugentes vellere lanas,
Sed solet & calices hæc dare terra suos.

INTERPRETATIO.

Hæc terra non solet tantum donare lanas vixiles nigro vellere, sed & sua pocula.

NOTÆ.

Lana Polentina.) Alii *Pollentina.* vium, Polenzo. Et Silius:
Liguriz urbs Polentia apud Tanarum flu- *Vercelle, fuscique ferax Polentia villi.*

Idem. CLVIII.

LANA quidem tristis, sed tonsis apta ministris,
Quales non primo de grege mensa vocat.

INTERPRETATIO.

Lana quidem mæsta, sed conveniens tonsis servis, quales requiruntur ad officium mensæ non de primo grege.

NOTÆ.

Tristis.) Hoc est fusca. Vide epigram- tibus, qualis erat Cestus de quo epig.
ma præcedens. 51. lib. 8.
Sed tonsis.) Hoc est servis vilioribus, *Ceste decus mensæ.* —

Tomentum Lingonicum. CLIX.

OPPRESSÆ nimium vicina est fascia plumæ?
Vellera Lingonicis accipe rafa sagis.

INTERPRETATIO.

An pluma oppressa nimis accedit ad fasciam? Accipe lanam detonsam ex sagis
Lingonicis.

NOTÆ.

Oppressa.) De fascia lecti diximus *Vellera Lingonicis.*) Alii *Leuconicis.*
epig. 63. lib. 5. ad quam lana nimium epig. 22. lib. 11.
oppressa facile cedit, ita ut jacenti in- *Leuconicis agendum tumeat tibi cul-*
commodum ferat, *cita lanis.*

Leu-

Leuconium vero Æolidis oppidum videtur apud Thucydidem. Sensus est: Accipe tomentum quod lana pannis vestibusque abrasa dicitur. Sed malim retinere Lingonicum, quam Leuconicum, quod Gallicanæ vestes, ut supra videtur in urbem sunt importatæ. Rader epig. 54. lib. 11.

Urbica Lingonicus Tyrianthus dacucullus.

Tomentum Circense. CLX.

TOMENTUM concisa palus Circense vocatur: Hæc pro Lingonico stramina pauper emit.

INTERPRETATIO.

Tomentum Circense appellatur ex concisis arundinibus paludis: inops emittit stramina pro Lingonico.

NOTÆ.

Concisa palus.) Intelligit arundinis paniculas, quas pauperes pro tomento culcitrarum emebant. Circense autem tomentum hoc vocabatur, quod fortasse initio circensibus spectaculis sibi substernere solerent. De quo Strabo lib. 9. cap. 24.

Pro Lingonico.) Alii *Leuconico.* Epigramma præcedens.

Pluma. CLXI.

LASSUS Amyclæa poteris requiescere pluma, Interior cycni quam tibi lana dedit.

INTERPRETATIO.

Defatigatus poteris requiescere pluma Amyclæa, quam tibi suppeditavit interior lana cycni.

NOTÆ.

Lassus Amyclæa.) Hoc est cygnea. Amyclæi enim cygni dicti sunt, seu Lacones ob Ledam Lacænam quam sub cygni forma compressit Jupiter, Amyclæa Laconiz urbs. Vide epig. 28. lib. 1.

Interior lana.) Teneram plumam tellige.

Fœnum. CLXII.

FRAUDATA tumeat facilis tibi culcita pluma. Non venit ad duos pallida cura toros.

INTERPRETATIO.

Impleas fœno culcitam facilem pluma exclusa, pallida anxietas non attinet lectos duos.

NOTÆ.

Facilis culcita dicitur quæ levi sumptu & nullo negotio impleri potest fœno. Alii, *Fraudata tumeat fragilis tibi culcita* mulla. *Non venit ad duos.*) Nam sic secure dormiunt pauperes.

Tintinnabulum. CLXIII.

REDDE pilam: sonat æs thermarum: ludere per Virgine vis sola lotus abire domum.

INTERPRETATIO.

Redde pilam: campana balnearum pulsatur: an continuas ludere? Capis domum lotus sol a aqua virgine.

N O T A.

Redde pilam.) Post ludum lavare so- sæ, atque ira aqua frigida seu aqua vir-
lebant Romani. gine lavare cogers. Vide epig. 42. lib. 6.
Ludere pergis.) Sic thermæ erunt clau- Cruda virgine Martiaque mergi.

Discus. CLXIV.

SPLENDIDA cum volitent Spartani pondera disci,
Este procul pueri: sit semel ille nocens.

I N T E R P R E T A T I O.

Cum fulgens pondera disci Spartani volitent, o pueri, longe recedite: ille no-
cens semel.

N O T A.

Splendida.) Discus enim ex ære vel. *Sit semel ille.*) Discus nempe quo a
ferro fiebat, quo maxime se exercebant Phœbo occisus est puer Hyacinthus.
Lacedæmonii. Vide infra epig. 173.

Cithara. CLXV.

REDDIDIT Eurydicen vati: sed perdidit ipse,
Dum sibi non credit, nec patienter amat.

I N T E R P R E T A T I O.

HEC restituit poeta Eurydicen: sed ipse amisit, dum sibi diffidis, nec placide
amat.

N O T A.

Vati.) Orpheo nempe qui cithara lu- *Nec patienter.*) Dum enim illam per-
dens exoraverat Plutonium, & Eurydi- dite amat.
cen suam uxorem ab inferis reducebat, *Flexit amans oculos, & protinus il-*
sed ea lege, ne illam respiceret nisi cum *la relapsa est.*
in apertas lucis auras evasisset. Ovidius.

Idem. CLXVI.

DE Pompejano sæpe est egesta theatro,
Quæ duxit silvas, detinuitque feras.

I N T E R P R E T A T I O.

Crebro expulsa est ex theatro Pompejano, quæ traxit silvas, & cohibuit feras.

N O T A.

Egesta.) Quæ lectio melior videtur: Porro in theatro Pompeji exhibitus est
nam citharædi subinde lapidibus exci- Orpheus, qui cithara ludens feras & sil-
piebantur, si non placuissent. Alii *electa.* vas trahebat. Vide epig. 21. lib. Spect.

Plectra. CLXVII.

FERVIDA ne trito tibi pollice pufula surgat:
Exornent docilem garrula plectra lyram.

Z z

I N.

I N T E R P R E T A T I O .

N *E* credens pustula sibi eveniat atrivito pollice, canera plestra adornant lyram
docilem.

N O T A .

Fervida ne trito.) Qui enim nudis
digitis, & absque plectro citharam pul-
sat, sæpe numero digitum oblaedit, qui
& pustula surgente, quæ & pustula dici-

tur, intumescit & dolet. Turnebus lib.
p. cap. 24.

Exornant.) Alii *exercent*.

Trochus. CLXVIII.

INDUCENDA rota est: das nobis utile munus.
Iste trochus pueris, at mihi cantus erit.

I N T E R P R E T A T I O .

Impellenda est rota: nobis largiris donum utile. Pueri delebuntur ostro trocho, ego
vero cantu.

N O T A .

Trochus.) Sic a Turnebo explicatur
lib. 27. cap. 33. Erat autem genus ludi
Græcanici, ut nomine ipso indicatur: rota
enim erat ansam habens, ut facilius mit-
teretur, axiculis compacta transversis ja-
ciebatur: quorum claviculæ & commis-
suræ aduncæ, dum versabatur missa rota,

vel missus orbis, tinniebant & crepabant.
Mittere autem scienter, artis erat non
vulgaris.

At mihi cantus.) Nempe tinnitus il-
le trochi missi. Alii *canibus* ferrum nempe
quo circum rota munitur.

Idem. CLXIX.

GARRULUS in laxo cur anulus orbe vagatur,
Cedat ut argutis obvia turba trochis?

I N T E R P R E T A T I O .

Quare anulus tinniens vagatur in orbe laxo, ut turba obvia recedat a trochis
canoris.

N O T A .

Cedat ut argutis.) Tinnitu enim, de
quo locuti sumus in superiore epigram-

mate, monebantur transeuntes, ut sibi
caverent.

Signum victoriæ. CLXX.

HÆC illi sine sorte datur, cui nomina Rhenus
Vera dedit: decies adde Falerna puer.

I N T E R P R E T A T I O .

Hæc illi donatur sine sorte, cui verum nomen impressum est a Rheno devicto:
serve, decies infunde Falernum.

N O T A .

Hæc.) Victoria scilicet. Alii *hoc*, signum
nempe victoriæ, ut ex antiquis nummis in-
telligo, erat alatæ feminæ statua dextra
laurum tenentis, sinistra palmam. Raderus

Sine sorte.) Etenim casu & sorte non
datur signum victoriæ Domitiano, qui
toties vicisset hostem. Vide epig. 1. ubi
de alternis munerum sortibus.

EPIGRAMMATUM LIBER XIV. 715

Decies adde.) Tot enim cyathi sunt ras, nimirum decem. De illo more bishauriendi, quot Germanicus habet litendi diximus epig. 72. lib. 1.

Βρῦτα παιδίου. Bruti Pusio. CLXXI.

GLORIA tam parvi non est obscura sigilli :
Istius pueri Brutus amator erat.

INTERPRETATIO.

Non est ignobile decus tam exigui sigilli : Brutus amabat hunc puerum.

NOTÆ.

Istius pueri.) De quo jam diximus amando Brutus Philippensis cognomine epig. 51. lib. 9. Plinius lib. 34. cap. 8. suo illustravit.
Item fecit Apollodorus puerum, quem

Saurostonos Corinthus. CLXXII.

Ad te reptanti puer insidiose lacertæ
Parce; cupit digitis illa perire tuis.

INTERPRETATIO.

O puer insidiose, ignosce lacerta repenti ad te: illa optat occidi tuis digitis.

NOTÆ.

Saurostonos.) Ἀκρίνα occido, & Ὀδρῆς Fecit (Praxiteles) & puberem subrepenti lacerta: hoc est, lacertam occidens. *laterna cominus fugista insidiantem, quem*
Nimirum intellige sigillum ex ære Corinthio factum. Plinius lib. 34. cap. 8. *Saurostonon vocant.*
Cupit.) Ut nobili fato pereat.

Hyacinthus in tabula pictus. CLXXIII.

FLECTIT ab inviso morientia lumina disco
OEbalius, Phæbi culpa dolorque, puer.

INTERPRETATIO.

Puer OEbalius crimen Phæbi & maior avertit oculos morientes a disco odiofo.

NOTÆ.

Flectit ab.) Hyacinthi meminit Plinius lib. 35. cap. 11. *Hyacinthus* (opus Niceæ Atheniensis) quem Cæsar Augustus, delictatus eo secum deportavit Alexandria capta, & ob id Tiberius Cæsar in templo ejus dicavit hanc tabulam. Ovidius 10. Met.

Laberis OEbalide prima fraudate juventa

Phæbus ais, videoque tuum mea cri-

mina vulnus.

OEbalius.) Amyclas fuit pater Hyacinthi, conditor Amyclarum, quæ urbs fuit Laconiz; ubi pueri tumulus sub Apollinis signo. Ex Cynorta fratre Hyacinthi natus OEbalius, qui regnavit Amyclis; a quo forte regio, aut urbs OEbalia dicta, unde & Hyacinthus OEbalius. Vide Pausan. in Laconicis initio lib. 3.

Hermaphroditus marmoreus. CLXXIV.

MASCULUS intravit fontes: emerfit utrumque,
Pars est una patris: cetera matris habet.

Zz. 2

IN-

I N T E R P R E T A T I O .

M *As ingressus est fontes: exiit utriusque sexus: habet unam partem genitoris: reliquas vero genitricis.*

N O T A .

Fcentes.) Salmacidis nempe. Ovidius *Patris.*) Mercurii nempe. *Matriis,*
4. Met. fufe hanc fabulam describit. scilicet Veneris.

Danae pilla. CLXXV.

CUR a te pretium Danae regnator Olympi
Accepit, gratis si tibi Leda dedit?

I N T E R P R E T A T I O .

O *Rex deorum, quare Danae sumpsit a te mercedem, si Leda tibi obsecuta est gratis.*

N O T A .

Cur a te.) Jupiter in aurum conversus corrumpit Danaen, &c. Ledam vero factus cycnus, &c.

Persona Germanica. CLXXVI.

SUM figuli lusus Rufi persona Batavi.
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

I N T E R P R E T A T I O .

SUM *jocus figuli persona Rufi Batavi: puer metuit hæc ora quæ tu derides.*

N O T A .

Rufi.) Batavi ut alii Germani capillos *Hæc timet ora puer.*) Larvati Batavi
rufabant, ut supra epig. 26. unde alii *Rufi.* vi terrori sunt pueris. Alii ora pater.

Hercules Corinthius: CLXXVII.

ELIDIT geminos infans, nec respicit angues.
Jam poterat teneras hydra timere manus.

I N T E R P R E T A T I O .

Infans conficit duos angues, nec respicit. Jam hydra poterat reformidare teneras manus.

N O T A .

Hercules Corinthius.) Hoc est, Herculis statua ex ære Corinthio facta. De *bus diis: & Hercules infans dracones*
Hercule picto Plinius lib. 35. cap. 9. *strangulans. Alcmena matre coram pa-*
gnificus est Jupiter ejus in throno astanti- *vente & Amphitryone. Vide Theocritum*
Idyll. 25.

Hercules scilicet. CLXXVIII.

SUM fragilis: sed tu moneo ne sperne sigillum.
Non pudet Alciden nomen habere meum.

I N T E R P R E T A T I O .

SUM *fragilis: ut moneo, tu ne contempnas signum: Alcides non erubescit habere meum nomen.*

N O -

N O T A.

Hercules fictilis.) Plinius lib. 35. cap. 12. *Ab hoc eodem, Turiano nempe, factum Herculem, fictilem supple, qui hoc* *dieque materie nomen in urbe resinet.* Dicebatur enim Hercules fictilis.

Minerva argentea. CLXXIX.

DIC mihi virgo ferox, cum sit tibi cassis & hasta,
Quare non habeas ægida? Cæsar habet.

INTERPRETATIO.

O Virgo sæva, dic mihi, cum habeas galeam & hastam, cur non habeas ægida?
Cæsar habet.

N O T A.

Cæsar habet.) Domitianus nempe. Responsio est Minervæ. Vide epig. 1 lib. 7.
Pectore cum sacro federis, agis eris.

Europa picta. CLXXX.

MUTARI melius tauro pater optime divum
Tunc poteras, Io cum tibi vacca fuit.

INTERPRETATIO.

O Genitor optime deorum, poteras melius transfigurari in taurum, cum Io tibi fuis
vacca.

N O T A.

Tauro.) Sub cujus forma Jupiter rapuit Europam, cujus historia satis nota. *Io cum tibi.*) De qua in vaccam transmutata, Ovidius 1. Met. Sic enim Argo non advertente illam comprimere potuisset Jupiter.

Leander marmoreus. CLXXXI.

CLAMABAT tumidis audax Leander in undis,
Mergite me fluctus, cum rediturus ero.

INTERPRETATIO.

Audax Leander exclamabat in undis commotis: O fluctus, immergite me cum
reversurus ero.

N O T A.

Audax Leander.) Quippe se mari commoro commiserat, aditurus puellam quam deperibat. Vide epist. Ovid.

Mittis Abydenus, quam mallet ferre salutem, (sibi.
Si cadat ira maris, Sesta Puella.

Sigillum Giberii fictile. CLXXXII.

EBRIUS hæc fecit terris puto monstra Prometheus:
Saturnalicio lusit & ipse luto.

INTERPRETATIO.

O Pinor, semulentus Prometheus finxit hæc portentosa terris: & ipse lusit luto Satur-
nalicio.

N O T A.

Prometheus.) Qui hominem ex luto primus finxisse dicitur. Horatius lib. 1. ode 16.

Fertur Prometheus addere principi Limo coactus particulam undique Defectam.

Ebrius autem hoc portentum seu hominem gibbosum fecit, cuius sigillum erat in Saturnaliis muneribus. Alii aliter. Ex Plinio lib. 34. cap. 3. Cleippus sullo fuit Gibbere & alio fœdus aspectu, cui nupsit

Gegania mulier prædives: ille vero Cleippus naturæ portentum est effigiatus, inquit Raderus, in qua effigiem cū hoc epigramma.

Homeri Batrachomyomachia. CLXXXIII.

PERLEGE Mæonio cantatas carmine ranas,
Et frontem nugis solvere disce meis.

INTERPRETATIO.

Evolve ranas cantatas versibus Homeri, & disce exilataro frontem meis impatiis.

N O T A.

Batrachomyomachia.) Hæc vox significat pugnam ranarum & murium. Alii hoc opusculum ab Homero compositum affirmant, alii negant.

Mæonio.) Hoc est Homericum. Mæo-

nia autem Asiæ regio, in qua natus est: Homerus dicitur. Vide epig. 10. lib. 5.

Et frontem.) Sic exemplo Homeri suas ineptias excusat poeta.

Homerus in membranis. CLXXXIV.

ILIAS & Priami regnis inimicus Ulysses
Multiplici pariter condita pelle latent.

INTERPRETATIO.

Ilias, & Ulysses adversarius regnis Priami condita multiplici pelle simul cœculantur.

N O T A.

Inimicus Ulysses.) Hoc est, Odyssea. membranis involvuntur.

Multiplici pelle.) Hoc est, multis Condita.) Refer ad Iliadem & Odysseam.

Virgilii culcx. CLXXXV.

ACCIPE facundi culicem, studiose, Maronis:
Ne nugis positis arma, virumque canas.

INTERPRETATIO.

O Studiose, accipe culicem Maronis disertis, ne derelictis jocos legas urna virumque.

N O T A.

Culicem.) Hoc est Virgilii poema, turnaliorum tempore gravioribus studiis quo culicis fatum deslet.

Canas.) Alii legas. Hoc est, ne Sæneida. *Arma virumque*, hoc est

Virgilius in membrana. CLXXXVI.

QUAM brevis immensum cepit membrana Maronem!
Ipsius vultus prima tabella gerit.

INTERPRETATIO.

Quam brevis membrana includit immensum Maronem! Illius effigies expressa est in prima tabella.

No

N O T A.

Immensum Maronem.) Virgilii opera intellige, immensa quidem tum propter versuum numerum, tum propter argumenti dignitatem. Membrana erat instar pepi larga & extensa, sed sane hoc loco

poeta intelligit pugillares membraneos plurium foliorum, in quorum primo expressa erat imago Virgilii. Vide epig. 7. supra.

Menandri Thais. CLXXXVII.

HÆC primum juvenum lascivos lufit amores,
Nec Glycere, vere Thais amica fuit.

I N T E R P R E T A T I O.

HÆc primum decipit lascivos amores adolescentum, nec Glycere, sed Thais fuit vere amica.

N O T A.

Nec Glycere.) Turnebus lib. 9. cap. 24. Glycere, inquit, erat Menandri poetæ amica, quod ex Glyceræ Græcis ad eum epistolis, quæ hodieque extant, cognos-

scimus. Thais tamen ab eo sic in comœdiis introducta frequenter, & celebris reddita est, ut ipsa videatur, non Glycere, Menandri amica fuisse. Alij aliter.

Cicero in membranis. CLXXXVIII.

SI comes ista tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.

I N T E R P R E T A T I O.

SI comitem habueris hanc membranam, crede te suscipere longum iter cum Cicerone.

N O T A.

Si comes.) Vide epig. 2. lib. 1.

*Qui tecum cupis esse meos ubicunque libellos
Et comites longa queris habere via.*

Propertius. CLXXXIX.

CYNTHIA facundi carmen juvenile Properti
Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

I N T E R P R E T A T I O.

Cynthia carmen juvenile diserti Propertii accepit famam, nec minus ipsa dedit.

N O T A.

Propertius.) Alii *Cynthia Propertii*. Alii, *Propertii monobiblos*.

Nec minus ipsa dedit.) His enim carminibus claruit Propertius, quorum argumentum præbuerat Cynthia pulcherrima puella.

Cynthia.) Puella amica Propertii, quam multis ille versibus celebrat.

Livius in membranis. CXC.

PELLIBUS exiguis arctatur Livius ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.

Pellibus exiguis continetur immensus Livius, quem non includit tota mea biblioteca.

N O T A .

Ingens Livius.) Et a stili majestate, & centum quadraginta librorum multitudine quorum centum & amplius perierunt.

Sallustius. CXCI.

HIC erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Crispus in historia.

I N T E R P R E T A T I O .

Hic Crispus erit primus in historia Romana, secundum judicium virorum eruditum.

N O T A .

Corda virorum.) Quintiliani 2. lib. nelli Taciti lib. 7. Hist.
cap. 6. & 4. lib. cap. 2. Senecæ lib. 3. *Crispus.*) Sallustius.
Declam. & Controvers. 25. lib. 5. Cor-

Ovidii Metamorphosis in membranis. CXCH.

HÆC tibi multiplici quæ struâ est massa tabella,
Carmina Nasonis quinque, decemque gerit.

I N T E R P R E T A T I O .

Hoc volumen quod tibi compactum est multis paginis, includit quindecim libros Nasonis.

N O T A .

Massa.) Plurium foliorum pugillares intellige, in quibus erant inclusi quindecim Metamorphoseon libri: hoc enim loco carmina significant libros.

Tibullus. CXCH.

USSIT amatorem Nemesis lasciva Tibullum:
In tota juvat quem nihil esse domo.

I N T E R P R E T A T I O .

Nemesis lascivam arsis amator Tibullus, cui gratum fuit nihil esse in tota domo.

N O T A .

Nemesis.) Deliam tamen vocat ipse Tibullus, cui idem tribuit eleg. 5. lib. 1. quod Nemesi tribuit Martialis hoc loco: *Et juvat in tota me nihil esse domo.*
Ille regat cunctos, illi sunt omnia cura, *Juvat quem.*) Totum quippe domus imperium penes Deliam erat.

Lucanus. CXCH.

SUNT quidam, qui me dicunt non esse poetam:
Sed qui me vendit bibliopola putat.

I N T E R P R E T A T I O .

Sunt quidam qui negant me esse poetam: sed existimat bibliopola qui me vendit.

No-

N O T A.

Sunt quidam.) De Lucano dictum magis eum quam poetam existimarunt.
lib. 7. epig. 20. 21. & 22. quem com- *Pusat.*) Me esse poetam : cum ex meis
mendavit poeta. Alii tamen historicum versibus rem faciat.

Catullus. CXCV.

TANTUM magna suo debet Verona Catullo,
Quantum parva suo Mantua Virgilio.

I N T E R P R E T A T I O.

Ampla Verona tantum obstringitur suo Catullo, quantum exigua Mantua suo Virgilio.

N O T A.

Tantum.) Hoc est, claram suam patriam non minus Catullus, quam suam obscuram illustravit Virgilius. Vide lib. 1. epig. 62.

Calda & frigida aqua. CXCVI.

HÆC tibi quæ fuerint caldarum nomina dicunt:
Ipsa suas melius charta natabit aquas.

I N T E R P R E T A T I O.

Hic liber qui refert tibi quæ fuerint nomina caldarum, ipse melius immergetur in suas aquas.

N O T A.

Hæc tibi.) Mittit versus de variis aquarum nominibus, Legunt alii.

Hæc tibi quæ fontes & aquarum nomina dicis.

Dicunt nempe hæc carmina. Alii dicunt.

Ipsa suas.) Vide epig. 6. lib. 1.

Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.

Sic suos versus extenuat poeta. De aqua calda sæpius jam dictum. Natabit. Alii,

Visa suis melius charta notabit aquas.

Mula Pomilia. CXCVII.

HIS tibi de mulis non est metuenda ruina:
Altius in terra pene sedere soles.

I N T E R P R E T A T I O.

Non timere debes decidere ex his mulis : soles sedere fere altius.

N O T A.

Altius in terra.) Quam sedeas in mula tam brevis staturæ.

Catella gallicana. CXCVIII.

DELICIAS parvæ si vis audire catellæ,
Narranti brevis est pagina tota mihi.

I N T E R P R E T A T I O.

Si placet audire festiuitates, exigue catella, pagina tota non sufficit huic narrationi.

N O T E.

Brevis est.) Alii *prima est*, ut indicet primum librum, quo epig. 110. Istan catellam Publii descripsit.

Asturco. CXCIX.

HIC brevis, ad numerum rapidos qui colligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus Astur equus.

I N T E R P R E T A T I O.

Hic Astur equus brevis, qui ad numerum glomerat celeres gressus, novissus est ab auriferis gentibus.

N O T E.

Rapidus qui.) Gallice *qui va l'amble.* risodinz. Epig. 16. lib. 10.
Ab auriferis gentibus.) Hoc est, ex Accipe Callaëis quidquid fodis Astur
Asturia Hispaniæ provincia, ubi sunt au- in arvis.

Canis vertagus. CC.

NON sibi, sed domino venatur vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

I N T E R P R E T A T I O.

Vertagus acer non venatur sibi sed heri, qui venie portabis ad te leporem in iocundum.

N O T E.

Vertagus. Vox peregrina videtur, de de literis. *Vertagus* pro *Vertrabus*, a se-
qua Turnebus lib. 18. cap. 1. quasi Fer- ra trahenda.
trahus, hoc est feram trahens. Passeratius

Palæstrita. CCL.

NON amo, qui vincit, sed qui succumbere non vult,
Et dicit melius τὸν ἀνακλινοπέλην

I N T E R P R E T A T I O.

Non mihi places, qui superat, sed qui scit succumbere, & convenientius dicit reflexionem palæstra.

N O T E.

Non amo.) Non probo lustratorem qui viribus vincit, sed qui se reclinat, atque ex reflexione palæstræ adversarium deficit. Farnabius. Legit vero & distinguit Salmastius:

Hunc uno qui vincis, sed qui succumbere novit,

Et melius didicit τὸν ἀνακλινοπέλην. Contrario, inquit, sensu, & quem poetæ mens non recipit, hodie legitur: *Non amo qui vincit.* Cur enim palæstritam amare se diceret non vincentem? Dicit amare se quidem hunc palæstritam qui vincit, sed qui etiam novit succumbere: hoc est qui succumbendo vincit, qui παρὰ γὰρ ἀνακλινοπέλην ut inquit Pindarus, καὶ ὅν πῖπῃ. Magis commendari innuit palæstritam qui arte vincit, quam qui viribus: qui τὸν ὁ πῖπῃ novit καὶ τὸν ὁ πῖπῃ τρῶμα, quæ Theocritus (μερὲν παλῆστῃ τῆς, nimirum τῶ

ὁν γὰρ ἀνακλινοπέλην. Tum ἀνακλινοπέλην Martiali, *pancratium* dicebatur, quod ἐν τῷ ἀνακλινοπέλῃ καὶ ἐν τῷ πῖπῃ plerumque exerceretur; ad distinctionem τῷ ὁ πῖπῃ τρῶμα, quæ a stantibus & erectis pugnatur, in qua vicisse erat adversarium solo dejecisse. Secus omnia in pancratio, in quo & succubuisse erat artis: nam & humi volutantes nexus suos expediebant impediebantque, viribusque superiores adversarios sæpenumero sic vincebant. Non aliter quippe victus quispian putabatur in pancratii luctu, nisi animum desponderet, ac victum se fateatur. *Novit.*) Alii non vult.

ἀνακλινοπέλην.) Vox est ficta quæ alibi non reperitur. *Clintopale* legitur apud Suetonium in Domitiano cap. 22. Unde aliqui turpem sensum eliciunt ex hoc dicto. *ἀνακλινοπέλην* recitino, καὶ παλῆστῃ. *Similis.*

Simius. CCII.

CALLIDUS emissas eludere simius hastas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

INTERPRETATIO.

Simius doctus declinare hastas vibratas, si haberem caudam, etiam cercopithe-
cus.

NOTA.

Cercopithecus.) Simiarum vel simiorum Graecis *εἰσῆνοι*: quæ caudam habent, varia sunt genera, & cauda inter se di- *υπαρτισῆνοι*: *υἱ* enim significat cau-
stinguuntur. Simiæ sine cauda dicuntur a dam. Vide epig. 128. supra.

CCIII.

Cymbala. CCIV.

ÆRA Celænzos lugentia matris amores,
Æfuriosus Gallus vendere sæpe solet.

INTERPRETATIO.

Gallus famelicus sæpe solet vendere æra deflentia amores Celænzos matris.

NOTA.

Æra.) Hoc est, cymbala seu instru- puerum ab ea radamatum, cujus patria
menta sonora ex ære, quæ pulsabant fuit Celænz urbs Phrygiæ: unde vocat
Galli Cybeles sacerdotes deflentes Atyn Atyn Celænzos amores.

CCV.

Cestros. CCVI.

COLLO nectæ puer meros amores,
Ceston de Veneris sinu calentem.

INTERPRETATIO.

O puer, collo injice meros amores, Ceston calensem de sinu Veneris.

NOTA.

Ceston.) De quo fuse diximus epig. re incendebatur: idcirco poeta vocat ce-
13. lib. 6. Veneris nempe fuit balteus, ston meros amores.
quo qui percutiebatur, percussoris amo-

Idem. CCVII.

SUME Cytheriaco medicatum nectare ceston:
Ussit amatorem balteus iste Jovem.

INTERPRETATIO.

A Coipe ceston imbutum nectare veneris: balteus iste incendit Jovem amato-
rem.

NOTA.

Ussit amatorem.) Juno nempe hoc bal- allicit, & ab aliis amoribus cohibet, te-
teo Jovem percuteus ad sui amorem ste Homero. Vide epig. 13. lib. 6.

Notarius. CCVIII.

CURRENT verba licet, manus est velocior illis:
Nondum lingua suum, dextra peregit opus.

IN.

I N T E R P R E T A T I O.

Quamvis verba velociter proferantur, manus est celerior illis: lingua nondum perfecit suum opus, dextra perfecit.

N O T A.

Notavius.) Qui nempe distantis verba excipiebat, & per notas ita expedite scribebat, ut linguam dicentis anteverteret. Vide Aufon. epig. 138. *ad nota*

rum velocissime excipientem:

Tu sensa nostri pectoris

Vix dicta jam ceris renes, &c.

Concha. CCIX.

LEVIS ab æquorea cortex Mareotica concha
Fiat; inoffensa curret arundo via.

I N T E R P R E T A T I O.

Concha maritima leviges corticem Mareoticam; calamus curret via expedita.

N O T A.

Cortex Mareotica.) Hoc est, chartæ papyraceæ, in quibus scribebant antiqui, leves fiant, ut scribendo calamus non hæreat. Plinius lib. 13. cap. 12. *de gene-*

ribus chartarum sic ait: *Scabritia levigatur dente, conchæ, &c.* Mareotis vero Ægypti pars est, ubi frequentes sunt papyri.

Morio. CCX.

NON mendax stupor est, nec fingitur arte dolosa:
Quisquis plus justo non sapit, ille sapit.

I N T E R P R E T A T I O.

Non est mendax stupiditas, nec fingitur artificio calido: quisquis non sapit nimium, ille sapit.

N O T A.

Non mendax.) Id est, morio non fictus sed a natura fatuus est. De morione dictum epig. 39. lib. 6. 13. lib. 8. 95. lib. 12.

Caput arietinum. CCXI.

MOLLIA Phryxei secuisti colla mariti:
Hoc meruit, tunicam qui tibi sæpe dedit!

I N T E R P R E T A T I O.

Scidisti colla tenera mariti Phryxei. An hoc meritus est, qui sæpe tibi donavit tunicam?

N O T A.

Phryxei colla.) Hoc est caput arietis, qualis ille quo vectus Phryxus mare trajecit. Vide epig. 51. lib. 10.

Tunicam qui.) Nimirum ex vallentonso.

Pumilio. CCXII.

SI so'um spesces hominis caput, Hæstora credes:
Si stantem videas, Aftyanaستا putes.

INTERPRETATIO.

Si tantum aspicias caput hominis, existimes Hecloa: si intuearis stantem, credas Aslyanactis.

NOTE.

Si solum.) Sedens nempe & capite puer videbatur. Heclois & Aslyanactis
tenus extans prope gigas; stans vero ejus filii historia satis nota.

Parma. CCXIII.

HÆC quæ sæpe solet vinci, quæ vincere raro,
Parma tibi, scutum pumilionis erat.

INTERPRETATIO.

HÆc, quæ solet sæpe superari, quæ raro superare, parma tibi erit, scutum vero
pumilionis.

NOTE.

Hæc.) Parma nempe quæ breve erat scutum, quo qui armati erant in arena, quod ejus brevitate non satis essent tecti, sæpe vincebantur. Sic Turnebus lib. 5. cap. 10. citans hoc epigramma. Thracæ autem parmam gerebant, quorum factionem oderat Domitianus: unde ipsi adulatur poeta, cum dicat parmam sæpe vinci.
Scutum.) Quod totum corpus contegebat. Sensus est, homo procerus non bene parma munitur, sed nanus optime munitur. *Tibi*, procero nempe.

Pueri comædi. CCXIV.

NON erit in turba, quisquam *μικροῦ μῦθος* ista:
Sed poterit quivis esse *δισεξαπόθεος*.

INTERPRETATIO.

Non erit quisquam odio dignus in hac turba: sed quilibet poterit esse jucundissimus.

NOTE.

Non erit in.) Hoc est, inquit Turnebus lib. 9. cap. 24. tam formosi & amabiles sunt pueri isti comædi, ut si *μικροῦ μῦθος*, id est persona ejus qui inævis sit, agenda sit, ut usu evenire solet in comædiis, non sit in turba quisquam qui eam agere possit: sed qui eam personam *δισεξαπόθεος* possit: hoc est, maxime optandi seu carissimi.

CCXV.

Accipiter. CCXVI.

PRÆDO fuit volucrum, famulus nunc aucupis, idem
Decipit, & captas non sibi mæret aves.

INTERPRETATIO.

Prædo fuit avium, nunc servus aucupis: idem fallit, & dolet volucres non sibi captas.

NOTE.

Prædo fuit.) Hoc est, priusquam man-
tueret accipiter, sibi capiebat aves, nunc aucupi capit.
Non sibi.) Sed aucupis suo domino.
Opso.

Opsonator. CCXVII.

DIC quotus es, quanti cupias cœnare, nec unum
Addideris verbum: cœna parata tibi est.

INTERPRETATIO.

PRefer quotus es, quo pretio cœnare velis, nec subieceris unum verbum: cœna instructa est tibi.

NOTE.

Opsonator.) Is nempe est qui cibis & opsoniis comparandis præest.

Dic quotus es.) Nam pro numero convivarum, & pro ratione impensæ

splendidum aut frugale convivium apparabatur. Legunt alii,

Dic quotus, & quanti, &c.

Calami aucupatorii. CCXVIII.

NON tantum calamis, sed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita crescit arundo manu.

INTERPRETATIO.

AVis non tantum circumvenitur calamis, sed cantu etiam, dum arundo dolosa subicitur manu tacita.

NOTE.

Callida dum tacita.) Auceps sub arbore latitans invitabat cantu aves, quibus jam arbori insidentibus, infra paulatim assurgens viscatas virgas subiciebat, capiebatque: & hoc est quod poeta dicit crescere arundinem seu virgam,

dum paulatim ab aucupe in digitos pedum surgente tollitur, aviumque pedibus subicitur, ut crescere sensum videatur. Raderus. Alii pallida, visco forte. Videat lector. Vide epig. 55. lib. 9.

Corculum. CCXIX.

PAUPER caustidicus nullos referentia nummos
Carmina cum scribas: accipe cor, quod habes.

INTERPRETATIO.

TU caustidicus inops cum facias versus ex quibus nullam accipis pecuniam, fac cor quod habes.

NOTE.

Accipe cor.) Hoc est, bovis cor stupidum & stolidum, quale tu ipse habes cum versus scribas, ex quibus nullam prorsus utilitatem percipis. Vide epig. 77. lib. 1. Retinet pro lemmate Lipsius *Corculum*; & in ultimo versu,

—accipe cor quod abest.

Demens enim seu non cordatus videbatur ille caustidicus, qui relicto fore carmina scriberet nullos nummos referentia. Videat lector. Pro lemmate cum Turnebo & aliis melius forte legas cor bubulum.

Cocus. CCXX.

NON satis est ars sola coco, servire palato:
Namque cocus domini debet habere gulam.

INTERPRETATIO.

Sola ars coquinaria non sufficit coco: cocus debet spondere palato. beri, & scire ejus gulam.

*Non satis.)**Non satis est ars sola cocco: servire palato**Asque coccus domini debet habere gulam.*

Sic interpunxit Turnebus lib. 9. cap. 24. Hoc est, non sufficit ut cocus sit artis suæ peritus; sed debet scire quibus opsoniis oblectetur dominus, cujus palato servire oportet.

Craticula cum veru. CCXXI.

PARVA tibi curva craticula fudet ofella;
Spumeus in longa cuspidè fumet aper.

I N T E R P R E T A T I O.

EXigua ofella tibi fudet in curva craticula: spumeus vero aper fumet in longo veru.

N O T A.

Ofella.) Ofellas intellige carnes conditas, & globi forma concisas, epig. 48. lib. 10. quas super craticulam torreti ju-

bet: at grandiores feras veluti apros veru assandos docet.

Pistor dulciarius. CCXXII.

MILLE tibi dulces operum manus ista figuras
Exstruit: uni huic parca laborat apis.

I N T E R P R E T A T I O.

Ista manus tibi format mille dulces figuras operum: parva apis laborat huic uni.

N O T A.

Mille tibi.) Quales figuræ nunc fiunt ex melle, faccaro, & farina. Legunt alii melle tibi.

Huic uni.) Ars pistoris dulciarii adeo laudatur a poeta, ut propter hunc unum ab apibus mel confici dicat.

Jentacula. CCXXIII.

SURGITE, jam vendit pueris jentacula pistor,
Cristatæque sonant undique lucis aves.

I N T E R P R E T A T I O.

Surgite, jam pistor vendit jentacula, pueris, & cristatæ aves diei cantant undique.

N O T A.

Jentacula.) Turnebus lib. 9. cap. 24. sic ait: Reperio in veteribus libris adipata, quibus fortasse ut unctis & ganeatis cibis utebantur olim in jentaculo. Plutarchus lib. 8. Sympos. dicit in jentaculo panem & nihil aliud datum fuisse: Apu-

lejus lib. 1. Met. panem cum caseo.

Cristatæque.) Hoc est, galli auroræ præ-nuncii. Quasi igitur noctem Saturnalitiam egisset poeta, evagatus per munera singulis distichis monet diem adventare impositurus ultimam manum. Sic Domitius.

AD LECTOREM.

QUæ suis locis desunt epigrammata numero tantum notato, hic omnia reperiēs. Turpitudinum tam multarum plena sunt, ut non solum Augusto Principi, cui opus nostrum consecratum est, sed cuilibet etiam verecundo lectori inuisa videantur. Attamen quo partibus omnibus absolutus esset Martialis, nec quicquam desideraretur a morosis quibusdam hominibus; obscœna epigrammata notis ut plurimum alienis declarata separatim edita sunt, ut rejicerentur ad lectoris arbitrium vel assumerentur.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATA
O B S C O E N A.

EX LIBRO PRIMO.

Ad Cottam
mollem. XXIV.

I NVITAS nullum, nisi cum quo Cotta lavaris,
Et dant convivam balnea sola tibi.
Mirabar quare numquam me Cotta vocasses
Jam scio me nudum displicuisse tibi.

N O T E:

Invitas nullum.) Sub persona Cottæ viviis vero ad lectum deducerent.
carpit effeminatos, & molles homines, *Jam scio.*) Quippe mutonis mensura
qui in balneis bene mutoniatos subnota- tibi non placuit. Epig. 51. lib. 3. & 73.
bant, quos inde ad convivia, a con- & lib. 7. epig. 54.

Ad Ædilem
cinædum. XLVII.

C UM dicis propero, fac, si facis, Ædile: langue.
Protinus, & cessat debilitata Venus.
Exspectare jube: velocius ibo retentus.
Ædile, si properas, dic mihi, ne properem.

N O T E.

Cum dicis propero, &c.) Omnino autem Hedyle, Hedylam fecerunt haud dubie, qui flagitium imminuere voluerunt. Sic (quod in aurem tibi dictum sit) in Cod. Thuan. ubicumque Martialis scripserat *cunus*, pudicus librarius fecerat *monstrum*. Nec explicatione opus: hoc enim tantum dicit, ista non imperari; nec venire ad interdictum. Mei si arbitrii res sit, in talibus epigrammatis, quorum res vel materia non potest tangi, nisi violetur pudor, tantum notari velim quæ ad Latinitatem & eruditionem pertinent. Veluti hic.

Fac si facis.) Formula elegans, & vox impatientiæ adversus lentos in opere quocumque. Seneca lib. 2. de beneficiis cap. 5. *Inde illa voces, quas ingenuus dolor exprimit. Fac si quid facis: & Nihil est tanti: Male mihi jam neget: ubi in tadium adductus animus incipit beneficium odisse, dum expectat.* Cron. *Hedyle.*) Ita scribendum bene docuerunt Gruterius & Sriverius. Est enim *ἡδύλος*, quo nomine poeta epigrammatum scriptor bis laudatur ab Athenæo. Apud Martialem est mollis ac Pathici nomen fictum, ut hic & lib. 9. epig. 57.
Aaa Idem.

Idem. Hedyle languet Procinus, &c.
Hedyle, vel *Edyle*, legendum vult P.S.
 non esse se stupidum, qui ad Veneris
 metam blandis verbis instigetur; verum
 equum satis sua sponte currentem, nisi
 in tempestive interpellatur. Gruterus, hic
 Metamorphosin quamdam se gloriatur ef-
 fecisse, non consulto Mercurio aut Ve-
 nere, & ex femina virum exhibuisse no-
 bis, sed cinædum: nam *Adilus* pro ci-
 nædo taxatur lib. 4. epig. 52.

Velocius ibo retentus.) Ovidius;
*Sic ego torrentem, qua nil ob-
 eunti,*
*Lenius & modico strepitu dei
 vidi:*
*At quæcumque sybes obstru-
 jata tenebant,*
*Spumens & fervens & ab in-
 cinibus.*

Gronov.

De pueri pretio. LIX.

MILLIA pro puero centum me magno poposcit:
 Risi ego; sed Phœbus protinus illa dedit.
 Hoc dolet, & queritur de me mea mentula mecum,
 Laudaturque meam Phœbus in invidiam,
 Sed sestertiolum donavit mentula Phœbo
 Bis decies; hoc da tu mihi, pluris emam.

N O T A.

Mango.) Puerorum scilicet negotia-
 tor, quos in Venerem frangebatur.
Sed sestertiolum.) Quippe Phœbus
 draucus rem fecerat mentula, juxta sen-
 tentiam Juven. sat. 1. v. 40.

*Unciolam Proculus habet, sed Gria-
 deuncem:*
*Partes quisque suas ad mensuram is-
 guinis haret*
Accipiat.

Ad Bassam tribadem. XCI.

QUOD numquam maribus junctam te, Bassa, videbat,
 Quodque tibi mœchum fabula nulla dabat:
 Omne sed officium circa te semper obibat
 Turba tui sexus, non adeunte viro:
 Esse videbaris, fateor, Lucretia nobis:
 At tu, pro facinus, Bassa, fututor eras.
 Inter se geminos audet committere cunnos,
 Mentiturque virum prodigiosa Venus.
 Commenta es dignum Thebano ænigmate monstrum:
 Hic, ubi vir non est, ut sit adulterium.

N O T A.

Quod numquam. &c.) Bassam triba-
 dem facete carpit confessione erroris sui,
 quod existimasset castissimam esse femi-
 nam, quia numquam ad eam vir adiret;
 sed semper cum feminis esset: postea
 vero compertum est, tribadem esse.

Junctam.) Alii *cinctam*.

Fabula.) Proprie fabula. Seneca con-

trov. var. lib. 11. *Duxi uxorem nec
 semper dilexi; ad omnem me turba-
 bulam prestiti.*

Omne sed officium.) Quod Grute-
 ait in plerisque remanere exemplaribus
omnis & officium, constabat & in Ar-
 delliano. Et forte spernendum non e-
Turba omnis tui sexus est mera mul-
 bris. Gronovius. La.

Lucretia nobis.) Casta, ut Lucretia
absente viro.

Futuror eras.) Τέλει, δὲ ἑὸν ἔργον ὕμνησας.

Futuror.) Est auxesis in nomine fu-
tutor adjuncto feminae, quam futuri-
cem par erat appellare; sed data hoc
opera factum, ut turpitudinem ejus ma-

gis notaret. Estque hoc tribadibus pecu-
liariter tributum a Martiale, ut de iis
futuro dici possit.

Dignum, &c.) Ænigma dignum The-
bano monstro, id est Sphinge. *Vel,*
Ænigma, cui solvendo opus est OEdipo
Thebano.

Ad Mamurianum
pauperem & libidinosum. XCIII.

SÆPE mihi queritur non siccis Cestus ocellis,
Tangì se digito, Mamuriane, tuo.
Non opus est digito: totum tibi Ceston habeto,
Si deest nil aliud, Mamuriane, tibi.
Sed si nec focus est, nudi nec sponda grabati,
Nec curtus Chiones, Antiopesve calix:
Cerea si pendet lumbis, & trita lacerna,
Dimidiaque nates Gallica palla tegit;
Pascere & nigræ solo nidore culinæ,
Et bibis immundam cum cane pronus aquam:
Non culum digito; neque enim est, qui non cacat olim,
Culus; sed fodiam, qui superest, oculum.
Nec me zelotypum, nec dixeris esse malignum.
Denique pædica, Mamuriane, satur.

N O T A.

Cestus ocellis.) Acerbe invehitur in
Mamurianum pauperem, qui puerum
Cestum de stupro appellabat subinde.

Cestus.) Puer poetæ.

Digito tuo.) Digito obscuro per ob-
scena ipsum ad stuprum pelliciente, &
se paratum pædiconem ostentante.

Totum ceston.) Id est, non solum con-
cedo, quod digito sollicitas; sed totum
& integrum puerum.

Sed si nec focus est.) Est parasceve ad
epiphonema contentum ultimo versu
epigrammatis, & describit summam Ma-
muriani egestatem. Tum focus signum
erat locupletis domus, ut epig. 47. lib.
10. inter beatæ vitæ adjuncta focum
perennem enumerat.

Nec curtus, &c.) Si nec ad bibendum
tibi sit ruptus calix, vel quali utuntur
Chione, Antiopæ, ceteræque meretrices
etiam ad obscenas loriones, lib. 2. epig.
50.

Cerea. &c.) Decolor; non candida,

a tritura flavescens: *vel,* sebo & sudore
quasi incerata.

Trita lacerna.) Gruter. *scripta la-
cerna.* J. Rutgeri. *seruta lacerna.* Pro-
pius MS. Bodlejan. *stricta lacerna.* Sed
retineamus quæ edita est, probam &
nostro familiarem.

Dimidiaque, &c.) Οἱ γὰρ Κέλτες ἀντὶ
κίττων, καὶ οὐκ ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς πύλας
αἰδίου καὶ γλαυφῆ. Strabo.

Neque, &c.) Supra vers. 2. huic le-
ctioni consentiunt MS Bodlejanus, &
P. Scriverii editio.

Sed, &c.) Consuevit res olim, in ira,
in rixa, digito, oculum erueri.

Qui superest, &c.) Luscum innuit Ma-
murianum παρρησιαστὴν. Vide lib. 3. epig.
92. quæ minandi formula, *Oculos tibi
effodiam,* Plauto solennis.

Denique, &c.) Non ægre ferrem,
Atqui si id faceres satur tantum, Catull.
epig. 21. unde desumptum videtur hoc
epigramma.

Ad Æglen fellatricem. XCV.

CANTASTI male, dum futura es, Ægle.
Jam cantas bene, bafianda non es:

N O T A.

Cantasti male.) Quæ olim male cantare ab iis qui te sub vocis speciebus
tasti, dum, &c. jam diceris bene cantandum vocant. Quia impuri oris

EX LIBRO II.

*In Sextillum
effeminatum. XXVIII.*

RIDETO multum, qui te, Sextille, cinædum
Dixerit, & digitum porrigito medium.
Sed nec pædico es, nec tu Sextille fututor.
Calda vetustinæ nec tibi bucca placer.
Ex istis nihil es, fateor, Sextille. quid ergo es?
Nescio: sed tu scis, res superesse duas.

N O T A.

Es digitum.) Erat contumeliæ indicium digitus medius porrectus, quod Priapum repræsentaret, atque in molles extenderetur.

Calda vetustine.) Id est vulva, quia non es cunnilingus. Sic Domitius. Alii

de fellatione hunc versum intelligunt.
Duas res.) Fellandi, & lingendi turpitudinem interpretatur Ramireus. Alii masturbatorem, vel irummatorem 27.
Sextillum sentiunt.

Ad Marianum. XXXI.

SÆPE ego Christinam futui. det quam bene, quæris
Supra quod fieri nil, Mariane, potest.

N O T A.

Supra quod.) Intellige tam libidinose & nequiter dare Christinam, ut qui eam faciat, a coitu nequeat abstinere, quin defatigatus sit effæto prorsus, & enervato corpore. Ramireus aliter explicat

his verbis: Significavit, nempe per ex ambiguo ita male dare Christinam supra, id est, iterum facere non potest. ut si semel eam facias, non possis iterum Verbum sæpe repugnat huic sentent

*In Gallum
cinædum. XLVII.*

SUBDOLA famosæ, moneo, fuge retia mœchæ,
Levior o conchis Galle Cytheriacis.
Confidis natibus? non est pædico maritus.
Quæ faciat duo sunt: irrumat, aut futuit.

N O T A.

Monte.) Nam si te deprehenderit maritus, non pœdicabit; nec enim gaudet matibus, quibus confidis ei te soluturum, te enim irrumabit. *Conchis Cysteriacis.*) Id est marinis, vel venercis, quod concha vecta est ad litus Venus orta mari.

De Thelesina
mœcha. XLIX.

UXOREM uolo Thelesinam ducere. quare?
Mœcha est. sed pueris dat Thelesina. volo.

N O T A.

Dat Thelesina.) Sui copiam. *nas talionis dent,* epig. 47. supra, &
Volo.) Ut mihi pueri deprehensi pœ- *epig. 40. lib. 10.*

In Lesbiam
fellatricem. L.

QUOD fellas, & aquam potas, nil, Lesbia, peccas.
Qua tibi parte opus est, Lesbia, sumis aquam.

N O T A.

Nil peccas.) Hoc est, non erras; cum rum feminarum, quæ a coitu lavant
enim fellatione ora pollueris; ideo recte *τα ἀιδνία.*
facis, si aquam potas, & ex more alia-

In Hylum
cinædum pauperem. LI.

UNUS sæpe tibi tota denarius arca,
Cum sit, & hic culo tritior, Hyle, tuo:
Non temen hunc pistor, non auferet hunc tibi caupo;
Sed si quis nimio pene superbus erit.
Infelix venter spectat convivia culi,
Et semper miser hic esurit, ille vorat.

N O T A.

Unus sæpe.) Hylum pathicum insecta- fame peribat. Ramiresius.
tur, quod pauperrimus cum esset, be- *Tritior.*) Trita moneta vilior erat,
ne valatos quærebat, & iis si quam pe- ideo laudata aspera, quod nova, nec
cuniolam habebat, largiebatur, & ipse manuum tritura levior. Idem.

In Linnam
pathicum. LIV.

QUID de te, Line, suspicetur uxor,
Et qua parte velit pudiciorem,
Certis indiciis satis probavit;
Custodem tibi quæ dedit spadonem.
Nilnafutius hac, maligniusque est.

N O T A.

Quid de se.) Lepide carpit cinædum, cui custodem spadonem dedit uxor, ab eo pædicaretur. Epig. 69. lib. 10.

In Hylum
adulterum. LX.

UXOREM armati futuis, puer Hyle, tribuni,
Supplicium tantum dum puerile times.
Væ tibi, dum ludis: castrabere. jam mihi dices,
Non licet hoc. quid, tu quod facis, Hyle, licet?

N O T A.

Uxorem armati.) Monet Hylum ut discedat ab uxore tribuni militaris, a quo deprehensus non pædicaretur, sed castraretur. Nam quamvis castrari mares ve-

tuisset Domitianus, adulteria quoque prohibuerat. Suet. cap. 7. in Domit.
Supplicium.) Dum confidis natibus, epig. 47. supra.

In maledicum. LXI.

CUM tibi vernarent dubia lanugine malæ,
Lambebat medios improba lingua viros.
Postquam triste caput fastidia vespillonum,
Et miseri meruit tædia carnificis;
Uteris ore aliter, nimiaque ærugine captus,
Adlatras nomen, quod tibi cumque datur.
Hæreat inguinibus potius tam noxia lingua.
Nam cum fellaret, purior illa fuit.

N O T A.

Cum tibi.) Acerbe invehitur in maledicum quemdam, qui antea fellator erat.
Dubia lanugine.) Id est, antequam ex ephebis excessisses.

Lambebat.) Fellabat. Lib. 3. epig. 81.
Postquam.) Tædio fuisti vel vilissimis hominibus, quos medios lambebas.

Purior illa fuit.) Nam lingua ejus cum fellaret, non tam impura & mala erat, quamvis impurissima. Impura lingua dicitur maledici, & fellatoris quoque. Ex hac ambiguitate lepidus est locus. Lib. 3. epig. 80.

In Labienum
levem. LXII.

QUOD pectus, quod crura tibi, quod brachia vellis,
Quod cincta est brevibus mentula tonsa pilis:
Hoc præstas, Labiene, tuæ, quis nescit, amicæ.
Cui præstas culum, quem, Labiene, pilas?

N O T A.

Quod pectus.) Labienum pathicum urbane perstringit, ea occasione, quod crura, pectus, brachia, & pondus velleret. Videri hoc poterat amicæ causa fa-

cere: sed interrogat cujus causa culum depilet, quod facere non poterat, nisi pædiconum causa. Rami relius

In Cotilum.
impurum. LXX.

NON vis in folio prius lavari
Quemquam, Cotile, causa quæ, nisi hæc, est?
Undis ne fovearis irrumatis.
Te primus licet abluas, necesse est,
Ante hic mentula, quam caput, lavetur.

N O T A.

Non vis.) Cotilum fellatorem alios fastidientem, & qui nolebat quemquam prius in folio lavari notat, & docet spurciorum eum esse, quam quemvis alium. *Ramiresius.* Vide epig. 42. supra.
Te primus.) Cotilus formidabat aquas irrumatas: (in quibus scilicet alii lavissent mentulas) ne igitur irrumata sint, lavet ipse primus: sed hac lege, ut potius obscenas partes, quam caput in folio abluat: quod fellantes os habent spurcum. Epig. 96. lib. 11.

In Postumum
impurum. LXXII.

HESTERNA factum narratur, Postume, cæna,
Quod nollem: quis enim talia facta probet?
Os tibi percisum, quanto non ipse Latinus
Vilia Panniculi percutit ora sono.
Quodque magis mirum est, auctorem criminis hujus
Cæcilium tota rumor in urbe sonat.
Esse negas factum. vis hoc me credere, credo.
Quid? quo habet testes, Postume, Cæcilius.

N O T A.

Hesterna, &c.) Præ se fert dolorem, audito quam indigne exceptus sit Postumus a Cæciliano, qui colaphum illi in os impegit, cum interim verbis alienis exprobraret illi turpe crimen fellationis, & despectat ad improbum sensum hæc verba *percisum*. Vide epig. 48. lib. 4. & epig. 35. lib. 12. *Rumor* pro irrum. Ut lib. 3. epig. 72. 79. & 86. *Factum*, supra epig. 31. & *testes* sensu etiam obsecniori.
Os tibi percisum.) Percidere enim est batuere, tundere. Turnebus lib. 7. cap. 12. Sunt tamen qui legant *præcisum*.
Quanto, &c.) Majore sono quam ubi Latinus ille minus alapis cædit ministrum suum,
— *qua sorbeat ærea sanna*
Juven. 6. *Latinus Vilia Panniculi.*) De Latino diximus epig. 5. lib. 1. cui Panniculus minister erat ad risum conciliandum, sinebatque se alapis percuti a Latino, lib. 5. epig. 61.
O quam dignus eras alapis, Mariane, Latini:
Te successurum credo ego Panniculo

In Lyrin
ebriam & fellatricem. LXXIII.

QUID faciat vult scire Lyris? quod sobria fellat.

N O T A.

Quid faciat, &c.) Alii, *Quid faciat, vis scire Lyris? quid? &c.* Sic hunc versum legit Musambertius:
Quid faciat vis scire Lyris quoque sobria? fellat.
Ut si diceret, illa se videri vult ebriam
Aaa 4 tan-

tantum hoc facinus facere, ut Aristoph. vespis: sed idem opus etiam sobriæ. Vis scire quid faciat Lyris nunc ebria? Non aliud certe quam solet sobria, scilicet.

MS. Bodlejanus subijcit, *Gaudeo: quæ facies ebria facta Lyris? dignum* la: patella operculum.

*In Sertorium
cunnilingum. LXXXIV.*

MOLLIS erat, facilisque viris, Præantius heros:
Vulnera sic Paridis dicitur ulta Venus.
Cur lingat cunnum Siculus Sertorius. hoc est,
Ex hoc occisus, Rufe, videtur Eryx.

N O T A.

Mollis.) Pathicus. *Mollis, &c.* Fingunt poetæ Venerem solere turpibus amoribus vindicare injurias sibi ac suis illatas. Quare, si (ut refert interpretes Thucydidis ad librum 1.) Philoctetem, quod interfecerit Paridem, ulta fuit Venus hac poena, ut pathicus esset, credo ego (*jocatur poeta.*) Sertorium Siculum

interfecisse contreraneum suum Erycem, Veneris filium: namque illum non levi ori turpitudinis poena male multavit Venus, &c.

Præantius heros.) Philoctetes, filius Præantis.

Ex hoc,) Ab hoc. *Eryx.*) Filius Veneris & Butæ.

EX LIBRO III.

*In Nævolum
pathicum. LXXI.*

MENTULA cum doleat puero, tibi, Nævole, culus:
Non sum divinus, sed scio quid facias.

N O T A.

Cum doleat.) Nævolum pathicum infectatur, qui pædicabatur a servo. *Ramir.*
Quid facias.) Imo quid patiaris.

*Ad Laufellam
fatuam. LXXII.*

VIS futui, nec vis mecum, Laufella, lavari.
Nescio quod magnum suspicor esse nefas.
Aut tibi pannosæ pendent a pectore mammæ:
Aut sulcos uteri prodere nuda times;
Aut infinito lacerum patet inguen hiaru;
Aut aliquid cunni prominet ore tui.
Sed nihil est horum. credo, pulcherrima nuda es.
Si verum est, vitium pejus habes, fatua es.

N O T A.

Nec vis mecum.) Communia fuisse viris cum feminis balnea constat etiam

ex epig. 51. supra.

Nescio quod magnum.) Alii majus, ut

epig. 42. supra,
Fatuus es.) Insulsa nullo lepore mere-

tricio instructa, epig. 61. lib. 11.

In Phæbum
impurum, LXXIII.

DORMIS cum pueris mutoniatis,
Et non stat tibi, Phæbe, quod stat illis.
Quid vis me rogo, Phæbe, suspicari?
Mollem credere te virum volebam;
Sed rumor negat esse te cinædum.

N O T A.

Mollem.) Id est cinædum. tis morem gerebat, spurcissimo ore Pa-
Sed rumor. Fellatorem. carpit, qui thicum forte intelligit.
cum feminis nequiret, pueris mutonia-

In Lupercum
enervem. LXXV.

STARE, Luperce, tibi jampridem mentula desit:
Lustaris demens tu ramen arrigere.
Sed nihil erucæ faciunt, bulbique salaces;
Improba nec profunt jam satureja tibi.
Cæpisti puras opibus corrumpere buccas:
Sic quoque non vivit sollicitata Venus,
Mirari satis hoc quisquam, vel credere possit,
Quæ non stat, magno stare, Luperce, tibi?

N O T A.

Stare.) Irrisio est in Lupercum quem-
dam jam enervem, qui æstiva labora-
bat, ipse tamen omnem movebat lapi-
dem ut posset Ramiresius.

Desit.) Desiit.

Erucæ, &c.) Erucam, bulbos & Satu-
rejam, Venerem excitare notissimum est
ex Medicis: Erucam enim alibi appellat
salacem herbam, lib. 10. epig. 8.

Improba nec, &c.) Salax, Venerem im-
probam irritans. Πολύς καὶ κηλίς καὶ ὠν καὶ
τὰ ἄλλα δυνάμεις πορνικὰς οὐκ ἀποκρί-
νεται. Ἰχθυότατος πορνός οὐκ ἔστι καὶ τὰς αὐ-
τὰς δυνάμεις, &c. Athénæus lib. 2. cap. 23.

Puras buccas.) Magno dicit constare
Lupercu, quod opibus curruperat buccas

puras puerorum, qui nisi oblato summo
pretio, non possent ad tantam allici tur-
pitudinem. Opibus corrumpere.) Ὁ Ὀπι-
bus hujus ævi scriptoribus idem esse quod
pecunia, jactura, largitione, monuimus
in pecunia vetere. Gronovius. Opibus,
&c.) Lipsius epist. 6. lib. 5. quæst. epist.
legit Oricus, quasi sit fellator. Præplacet
vulgata lectio, quam astruit in ultimo
versu, magno stare.

Sic quoque non vivit.) Bene vivit,
quod mortua membra communiter dicat
jacentia, Ramires.

Quæ, &c.) Jocum quærit ab ambiguo
τὴν stare: prius obscœnum significat, po-
sterius constare. Pro quæ, Palat. quod.

In Bassum

amatorem vetularum. LXXVI.

ARRIGIS ed vetulas, fastidis, Basse, puellas;
Nec formosa tibi, sed moritura placet.
Hic, rogo, non furor est, non est hæc mentula demens?
Cum possis Hecubam, non potes Andromachen.

N o.

N O T A.

Notat Bassi in vetulas furorem, qui puellas fastidiebat, nec in vetulis forma, sed senectus hominem delectabat. Rami-
mireusius.

Meritura placet.) Capularis :
& mortis vicina.
Possit.) Supra epist. 31. *Hecus*
Vetulam. *Andromachen*,) Jun-

Ad Sertorium
præcipitem. LXXIX.

REM peragit nullam Sertorius, inchoat omnes,
Hunc ego cum futuiz, non puto perficere.

N O T A.

Perficere.) Festive Sertorium irridet, qui cum omnia inchoaret, nihil
perficiebat, &c. Epig. 47. lib. 1.

Ad Apicium
impurum. LXXX.

DE nullo quereris, nulli maledicis Apici :
Rumor ait, linguæ te tamen esse malæ.

N O T A.

Maledicis.) Epig. 61. lib. 2.
Rumor ait, &c.) Epig. 72. lib. 2. v. 1.
Lingua male.) Ad quod allusit Minutius
Felix in Oct. *Apud quas tota impudici-*

tia vocatur urbanitas: qui modior vi-
lambunt, &c. homines male lingua
etiam sitacerent. Sic Xeni γλῶσσα Gzæci
maledica. Heraldus,

In Baticum
cunnilingum. LXXXI.

QUID cum femineo tibi, Bætice Galle, barathro?
Hæc debet medios lambere lingua viros.
Abscissa est quare Samia tibi mentula testa,
Si tibi tam gratus, Bætice, cunnus erat?
Castrandum caput est: nam sis licet inguine Gallus,
Sacra tamen Cybeles decipis ore, vis es.

N O T A.

Quid.) Infectatur Baticum, de quo
epig. 77. supra.

Galle.) Qui sacerdos es Cybeles evira-
tus. *Barathro.*) *Alibi.*

Medios, &c.) Epigram. 61. lib. 2.
verf. 2.

Abscissa, &c.) Epig. 45. lib. 2.
nius lib. 35. cap. 12.

Castrandum, &c.) Es enim ier-
oris & malæ linguæ.

Cybeles decipis, &c.) Sic Lib. 11. cap. 1.
machus ore Manneius.

In Coclitem
impurum. LXXXIII.

UT faciam breviora mones epigrammata, Cocles,
Fac mihi quod Chione. non potui brevius.

N O

Fac mihi, &c.) Vide quam te utar melius, non rectius, quam conferendo brevitatis magistro? nec potui paucioribus verbis notare te vitii fellandi; non te cum Chione. infra epig. 87. & 97.

In Tongilionem
impurum. LXXXIV.

QUID narrat tua mœcha? non puellam
Dixi, Tongilion: quid ergo? linguam.

N O T A.

Linguam.) Quæ λέγουσα καὶ μύζουσα, patitur quod mœcha. Sic epig. 62. lib. 11. *machus ore Manneius*, verbum etiam *narrat*, linguæ impuritatem innuit. Vel per *linguam* innuit puellam istam adeo fuisse loquacem, ut *lingua* dici mereatur: aut linguam istar canis Appulæ, & quidem sitientis ubique & semper linguam exercentis.

In Chionem
fellatricem. LXXXVII.

NARRAT te rumor, Chione, numquam esse fututam,
Atque nihil cunno purius esse tuo.
Testa tamen non hac, qua debes, parte lavaris.
Si pudor est, transfer subligar in faciem.

N O T A.

Narrat te.) Fellatricem Chionem reprehendit, quod testa pudenda parte corporis lavaretur, cum tamen illa non peccasset, monetque ut velamen transferat ad os, quo peccaverat. *Ramiresius.* *Testa tamen non hac, &c.*) Si subligari tegas inferiora præ pudore, cur non potius os tegis? namque hac parte rumor est te peccare μύζουσα. *In voce rumor latet ulcus Parynomastrican.*
Transfer in faciem.) Ut contegat os impurum.

In fratres fellatores. LXXXVIII.

SUNT gemini fratres, diversa sed inguina ligunt:
Dicite, dissimiles sint magis, an similes?

N O T A.

Diversa sed &c.) Ο' μὲν τὰ τῆς γυναικὸς λείχῃ, ὁ δὲ τὰ τῆς ἀνδρὸς μύζῃ.

Ad Gallum. XCII.

UT patiar mœchum, rogat uxor, Galle: sed unum.
Huic ego, non oculos eruo, Galle; duos.

N O T A.

Ut patiar, &c.) De more sæculi. *fronita & antiqua est, quæ nesciat matrimonium vocari unus adulterium.*
Seneca lib. 3. de Beneficiis cap. 16. *He-*

Heraldus. *Macrum*, unus.) Epig. 90. *Oculus duos*.) Epig. 93. lib. 1. La-
lib. 6. autem in auxilio ab uno ad *duos*.

In Gargilium
cunnilingum. XCVI.

LINGIS, non futuis meam puellam.
Et garris quasi mœchus, & futuro.
Si te prendero, Gargili, tacebis.

N O T A.

Lingis.) Gargilius quidam cunnilingus jocus apud Catullum in quemdam Gellium, epig. 75. Ramiresius. Vel sic interpre-
tatur se tamquam mœchus, & corruptor puellæ Martialis. Interminatur ei, tare verbum *tacebis*, quod nempe linguz
si prehensus fuerit, ore ut irrumetur, sit abscissurus illi poeta.
quod vocem perdet, & tacebit. Similis

Ad Rufum. XCVII.

NE legat hunc Chione, mando tibi, Rufe, libellum.
Carminis læsa meo est, lædere & illa potest.

N O T A.

Carminis.) Supra epig. 34. 83. 87. *Lædere*.) Epig. 81. supra versu ultimo.

In Sabellum
macrum. XCVIII.

SIT culus tibi quam macer, requiris?
Pædicare potes, Sabelle, culo.

N O T A.

Pædicare potes.) Præ macie in tantum præminet *δρακόν*. Modo epig. 93. vers. 12.

EX LIBRO IV.

Ad Hylum
inconstantem. VII.

CUR, here, quod dederas, hodie, puer Hyle, negasti?
Durus tam subito, qui modo mitis eras?
Sed jam caussaris barbamque, annosque, pilosque:
O nox, quam longa es, quæ facis una senem!
Quid nos derides? here qui puer Hyle fuisti,
Dic nobis, hodie qua ratione vir es?

N O T A.

Accusat Hylum puerum, inconstantem, gavit; caussabatur annos. barbamque
qui quod uno die dederat, sequenti ne- quæ emeritum jam facere debebant eum.
Hoc

Hoc factum esse una nocte ridet poeta.
Ramiresius.

Hero.) Heri epig. 44. lib. 1. vers. 1.
Quod dederas, &c.) Tui copiam.

Barbamque, annosque, pilosque.) Quz
te emeritum reddiderint.

Puer, &c.) Patiendo.

Vir es?) Faciendo, ut epig. 42. infra.

Ad Flaccum,
quem velit puerum, XLII.

SI quis forte mihi posset præstare roganti,
Audi, quem, puerum, Flacce, rogare velim.
Niliacis primum puer his nascatur in oris:
Nequitias tellus, scit dare nulla magis.
Sit nive candidior: namque in Mareotide fusca
Pulchrior est, quanto rarior iste color.
Lumina sideribus certent, mollesque flagellent
Colla comæ: tortas non amo, Flacce, comas.
Frons brevis, atque modus breviter sit naribus uncis:
Pæstanis rubeant æmula labra rosas.
Sæpeque nolentem cogat, nolique volentem.
Liberior domino sæpe sit ille suo.
Et timeat pueros, excludat sæpe puellas.
Vir reliquis, uni sit puer ille mihi.
Jam scio, nec fallis: nam me quoque iudice verum est.
Talis erat, dices, noster Amazonicus.

N O T A.

Laudat Flacci puerum Amazonicum
artificiose: describit enim quem puerum
optaret, & post longam descriptionem
talem fuisse Amazonicum affirmat. Ra-
miresius.

Roganti.) Pretio prostitutum, epig.
7. & 9. lib. 9. Alii legunt *locanti*: utra-
que lectio probari potest. Commodato
enim petere, per verbum *rogandi* expri-
mitur. Sequenti etiam versu leg. *locare*.

Niliacis primum, &c.) In Ægypto.
Mareotis autem est lacus Ægypti.

Nequitias tellus, &c.) Lasciviam &
improbiter Veneream Juvenal. sat. 15.
vers. 45. Vide epig. 62. lib. 3. vers. 4.

Namque, &c.) Namque inter Ægy-
ptios, qui omnes fete fusci sunt, ma-
jori in pretio est, quo quis sit candidior.

Flagellens.) Dimissæ & diffusæ fluant
per colla, non crobilis, annulis aut
cirris calamistrata.

Frons brevis, &c.) Frons tenuis ve-
teribus in laude. Sic Horatius lib. 1.
carm. ode 33. ad Tibullum:

Insignem tenui fronte Lycorida Cyri

Torret amor.

Modus breviter, &c.) Sit modus na-
ribus breviter, id est modice uncis, Sic
Petronius loquitur, *nares paululum in-
flexæ*. Et Sidonius epig. 2. lib. 1. de
Theodorico rege: *nasus*, inquit, *venu-
stissime incurvus*.

Pæstanis rubeant, &c.) In Pæsto Lu-
canæ oppido bis in anno proveniebant
rosæ.

Sæpeque nolentem, &c.) Grata petu-
lantia & protervitate. Ut sæpe excitentur
& quasi cogantur nolentes: sæpe-
que volentes, quos magis incenduntur,
ad tempus frustrentur: videre est lib. 5.
epig. 47. & 84. & supra 38. Alii vero ex
Palatina & vet. editionibus legunt: *Sæpe
& nolentem*. Recte.

Es timeat, &c.) Zelotypia testetur
amorem.

Vir reliquis, &c.) Aliis neget, mihi
soli det.

Jam scio, &c.) Respondet voto suo
poeta ex persona Flacci, cujus puerum
Amazonicum talem fuisse dicit.

In Coracinum
impurum. XLIII.

NON dixi, Coracine, te cinædum;
Non sum tam temerarius, nec audax:
Nec mendacia qui loquar libenter.
Si dixi, Coracine, te cinædum,
Iratam mihi Ponticæ lagenam,
Iratum calicem mihi Metelli:
Juro per Syrios tibi tumores,
Juro per Bercynthios furores,
Quod dixi tamen hoc leve, & pusillum est:
Quod notum est, quod & ipse non negabis.
Dixi te, Coracine, cunnilingum.

N O T A.

Est faceta quædam in Coracinum illius expressa per suspensionem, quæ definit in paradoxon. Negat enim quod minus est probum, & fatetur quod est majus. Ramiresius.

Temerarium.) Vides distingui temerarium ab audaci. Distinxerunt & alii. Titus Livius lib. 25. *Martius ad consilium prima specie temerarium magis quam audax, animum adjecit, ut ultro castra hostium oppugnaret.*

Iratam mihi.) *Supple precor, habeam aut experiar.* Imprecationis formula.

Ponticæ.) Veneticæ, epig. 34. lib. 2.

Lagenam, calicem mihi.) Vas quo miscetur venenum, epig. 69. infra vers. 4. & lib. 12. epig. 97.

Metelli.) Venetici: vel etiam putidi, cui sætebat anima.

Syrios tumores, Bercynthios, &c.)

Cl. J. Seldenus cap. 3. Syntagm. 2. de Diis Syris. Beroaldus annot. cap. 25. intelligit tumores & vibices a cultris & flagris quibus sacerdotes Cybeles (quam Deam Syriam esse volunt) se lauciabant. Ego autem censo magis dici tumores illos, ulcera & morbos quibus credebatur irata Isis inflare pejerantes, ex mente Persii sat. 5. vers. 187. ut & Furores quibus incitati Bercynthiæ matris Cybeles sacerdotes, cultris sibi laucertos, pectus & humeros secant.

Quod dixi, &c.) Alii, *Quid dixi tamen? hoc leve, &c.*

Dixi te, &c.) Negabat levius, fatetur Sarcastice quod gravius est. Sic Iulius Bassus, referente Quintiliano, lib. 6. cap. 4. non dixi (inquit) te calceos veteres vendere; sed emere solere diu.

In Papilum
pathicum. XLVIII.

PRÆCIDI gaudes, præcisus, Papile, ploras,
Cur quæ vis fieri, Papile, facta doles?
Pœnitet obscœnæ pruriginis? an magis illud
Fles: quod præcidi, Papile, desieris.

N O T A.

Præcidi, &c.) Alii *pœcidi*. Vide epig. 72. lib. 1.

Cur, &c.) Si enim pœniteat facti,

cur ultra patēris? immo a desiderio lacrymæ tuæ.

In Thaidem
fellatricem. L.

QUID me, Thai, senem subinde dicis?
Nemo est, Thai, senex ad irrumandum.

N O T A.

Nemo est, &c.) Namque hic non Suetonius cap. 44. & Juvenalis sat. 10.
tanta vi opus est, & ad hoc genus libi- vers. 208. & ipsam Thaidem arguit ma-
dinis promior est senectus, ut de Tiberio- gis gaudere vitio fellationis.

In Thaidem
fellatricem. LXXXV.

NON est in populo, nec urbe tota,
A se Thaida qui probeat fututam,
Cum multi cupiant, rogentque multi,
Tam casta est, rogo, Thais? immo fellat.

N O T A.

Fellat.) Supra epig. 50.

EX LIBRO VI.

Ad Priapum. XVI.

TU qui pene viros terres, & falce cinædos,
Jugera sepositi pauca tuere loci:
Sed tua non intrent vetuli pomaria fures,
Sed puer, aut longis pulchra puella comis.

N O T A.

Viros terres, &c.) Fortes, nec falcem
quam manu geris, timentes; sed te cu-
stodem *utpote* averfatos, Epig. 36.
lib. 1. vers. 15. *Cinædos.*) Molles, sed
falcem tuam veritos. Gronovius hic le-
gendum censet:

Tu qui falce viros terres, & pene cinæ-

nados.

Jugera sepositi, &c.) Hortum. Epig.
58. lib. 2. vers. 47.

Sed tua.) Gruterus legendum censet e
MSS. Sic *sua, &c.*

Puer, puella comis.) Qui talione luant
pœnas, si intrarint hortum.

In Lesbiam
deformem & libidinosam. XXIII.

STARE jubes nostrum semper, tibi, Lesbia, penem:
Crede mihi, non est mentula, quod digitus.
Tu licet & manibus blandis, & vocibus infles:
Contra te facies imperiosa tua est?

N O-

N O T A.

Contra te facies.) Tanta erat Lesbiz poetam nequiret. Vide Juven. 1a. deformitas, ut vocibus blandis excitare vers. 195. ubi eadem est sententia.

De Sotade
impuro. XXVI.

PERICLITATUR capite Sotades nosser,
Reum putatis esse Sotaden, non est,
Arrigere desit posse Sotades: lingit.

N O T A.

Sotades.) Qui crimen admiserunt rei capite periclitari. De Sotade poeta-
capitis dicuntur: cum ore impuro mori- dam dictum epig. 86. lib. 2.
geraretur Sotades, festive ait poeta, cum

In Charidemum
lenonem suæ uxoris. XXXI.

UXOREM, Charideme, tuam scis ipse, sinisque
A medico futui, vis sine febre mori.

N O T A.

Vis sine.) Id est expilari: nam omnia hoc munere. Domitius. *Vel intellige*
dabuntur medico: pauperes enim mor- Charidemum metuisse, ne uxor amore
tuos Martialis sæpe appellat. Vel, *vis* medici capta ægrotaret, atque idcirco
mori sine febre: id est, numquam vis permisisset ut ab eo subagigaretur.
ægrotare, propterea conduxisti medicum

In Sabellum
pædiconem. XXXIII.

NIL miserabilius, Matho, pædicone Sabello
Vidisti, quo nil lætius ante fuit:
Furta, fugæ, mortes servorum, incendia, luctus
Affligunt hominem. tam miser, & futuit.

N O T A.

Sabellus.) De quo epig. 98. lib. 3. Vide sa nil Sabello miserabilius esse dicit po-
& epig. 51. lib. 2. Misere deperibat pue- ta: cum 70. verbum miserabilius videretur
ros Sabellus: sed dilapidato patrimonio referri ad bonorum jacturam, quæ
coactus est amare mulieres: qua de cau- passus erat miser Sabellus.

Ad Papilum. XXXVI.

MENTULA tam magna est, tantus tibi, Papile, natus,
Ut possis, quoties arrigis, olfacere.

N O T A.

Tantus tibi.) Irridet nasum, atque ingentem Papili mutonem.

In Charinum
cinædum. XXXVII.

SECTI podicis usque ad umbilicum,
Nullas reliquias habet Charinus,
Et prurit tamen usque ad umbilicum:
O quanta scabie miser laborat!
Culum non habet, est tamen cinædus.

N O T A.

Es prurit.) Catamito tamen diffisso, rigo turpitudinis. De Charino jam di-
& inutili sævit circa jecur ulcerosum pru- Etum epig. 78. lib. 1.

In Lectoriam
mœcham. XLV.

LUSISTIS, satis est: lascivi nubite cunni.
Permissa est vobis non nisi casta Venus.
Hæc est casta Venus? nubit Lectoria Lygdo:
Turpior uxor erit, quam modo mœcha fuit.

N O T A.

Lusistis.) Legem Juliam, qua adulteria prohibebantur, revocaverat Domitianus, epig. 7. supra. Juven. sat. 2. vers. 30.

timendas.

Ergo mœcha Lectoria coacta est nubere concubino Lygdo. Epig. 39. supra:

qui tunc leges revocatas

Ex concubino natus est tibi Lygdo.

amatas

Turpior.) Nupta enim concubino adul-
terium fateri videbatur. Epig. 22. supra.

Omnibus, atque ipsis Veneri, Martique

De Priapo. XLIX.

NON sum de fragili dolatus ulmo:
Nec quæ stat rigida supina vena,
De ligno mihi quolibet columna est.
Sed viva generata de cupresso,
Quæ nec sæcula centies peracta,
Nec longæ cariem timet senectas.
Hanc, tu quisquis es o malus, timeto:
Nam si vel minimos manu rapaci
Hoc de palmite læseris racemos:
Nescetur, licet hoc velis negare,
Inserta tibi ficus a cupresso.

N O T A.

Non sum.) De Priapo hortorum eu-
stode actum epig. 36. lib. 1. lib. 3. epig.
58. epig. 16. supra.

nem addit duobus versibus sequentibus.
Vide epig. 73. infra.

Sed vivæ.) Vitalitatis cupressi ratio-

Nascetur.) Tibi ficoso inferetur vena
mea cupressæ. Epig. 16. supra.

*De Sextiliano
impuro. LIV.*

TANTOS, & tantas si dicere Sextilianum,
Aule, vetes; junget vix tria verba miser.
Quid sibi vult? inquis. dicam, quid suspicer esse:
Tantos, & tantas Sextilianus amat.

N O T A.

Tantos, &c.) Prægrandes draucos, eorumque caudas.

*In Charidemum
mollem. LVI.*

QUOD tibi crura rigent setis, & pectora villis,
Verba putas famæ te, Charideme, dare,
Exstirpa, mihi crede, pilos de corpore toto;
Teque pilare tuas testificare nases,
Quæ ratio est? inquit. scis multos dicere multa,
Fac, prædicari te, Charideme, putent.

N O T A.

Quod tibi crura, &c.) Crura & pectus hispida setosæque præ se ferendo, putas te contra iussum & decepturum famam quæ de tua mollietate increbuit.

Exstirpa, &c.) Epig. 29. lib. 2. vers. 6.

Dicere multa.) Loqui varia de tua turpitudine. *Non enim dicunt Græci eleganter.*

Fac, &c.) Hanc quasi levioris criminis, suspicionem appone illi. graviore, quod te suspicantur omnino.

*In Charidemum
mollem. LXXXI.*

IRATUS tamquam populo, Charideme, lavis:
Inguina sic toto subluus in folio:
Nec caput hic vellem, sic te, Charideme, lavare:
Et caput ecce lavas; inguina malo laves.

N O T A.

Iratus tamquam populo.) Tamquam volens eos polluere & conspurcare, qui post te in eodem folio loturi sunt.

Nec caput hic, &c.) Vide epig. 42. lib. 2. argumenti æque pusi, & epig. 56. supra.

*In Zoilum
impurum. XCI.*

SANCTA ducis summi præhæret censura, vetatque
Mæchari: gaude, Zoile, non furtis.

N O T A.

Sancta ducts,) Vide epig. 2. 4. & 7. supra, Zoilum non debere graviter ferre a Domitiano promulgatam legem ad-

versus adulteros dicit, quoniam ipse non sectabatur mulieres, sed sellabat. Epig. 81. lib. 3. *Non furtis.*) Alii non furtis.

EX

EX LIBRO VII.

In Gallam

formosam, sed fatuam. XVII.

CUM tibi sit facies, de qua nec femina possit
 Dicere, eum corpus nulla litura notet:
 Cum te tam rarus cupiat, repetatque fututor,
 Miraris: vitium est non leve, Galla, tibi.
 Accessi quoties ad opus, missisque movemur
 Inguinibus: cunnus non tacet, ipsa taces.
 Di facerent ut tu loquereris, & ipse taceret:
 Offendor cunni garrulitate tui.
 Pedere te mallet: namque hoc nec inutile dicit
 Symmachus, & risum res movet ista simul.
 Quis ridere potest fatui popysmata cunni:
 Cum sonat hic, cui non mentula, mensque cadit?
 Dic aliquid saltem, clamosoque obstrepe cunni:
 Et si adeo muta es, disce vel inde loqui.

N O T A.

De qua nec.) Id est, nec ulla femina potest deformitatem notare in tuo corpore,

Nulla litura.) Nec opus est ut lomento rugas uteri condas, quæ nullæ sunt. Vide epig. 42. lib. 3.

Popysmata.) Vox fictitia a sono quo equis necdum domitis blandimur. Politianus Miscell. cap. 32. de nullio attretatio blanda, ut quæ frax cicurandum equum. Vide epig. 72. lib. 3.

In Cæliam

scottum. XXIX.

DAS Cattis, das Germanis, das, Cælia, Dactis:
 Nec Cilicum spernis, Cappadocumque toros:
 Et tibi de Pharia Memphiticus urbe fututor,
 Navigat a rubris & niger Indus aquis:
 Nec recutitorum fugis inguina Judæorum,
 Nec te Sarmatico transit Alanus equo.
 Qua ratione facis, cum sis Romana puella,
 Quod Romana tibi mentula nulla placet?

N O T A.

Das Cattis.) Tui copiam. Alii, *Partbis.*

Pharia urbe fututor.) Memphi. Epig. 1. lib. Spect. vers. 1.

Rubris & niger, &c.) A mari Ery-

thrao, quod cum *partbis* diceretur Græcis, ab Erythra filio Persei & Andromedæ, qui ibi regnavit, Latini *Rubrum* verterunt, cujus coloris vel arenas vel undas esse credebant. *בב*, Hebr.

Bbb 2

id

id est papyrosum.

Recentiorum, &c.) Quibus circum-
cisus succrescit cutis.

Sarmatico, &c.) Namque Alanos Sa-
thiz populos in Sarmatia Europea p-
nudit Plinius & Ptolemæus.

In Matronam

caute impudicam. XXXIV.

INGUINA succin&us nigra tibi servus alu&a
Stat, quoties calidis tota foveris aquis.
Sed meus, ut de me taceam, Lecania, servus
Jud&um nulla sub cute pondus habet.
Sed nudi tecum juvenesque senesque lavamur.
An sola est servi mentula vera tui?
Ecquid femineos sequeris matrona recessus?
Secretusque tua cunne lavis aqua?

N O T A.

In Matronam.) Alii *in Lecaniam*.
Succin&us.) Cum in balnea veniret
Lecania, jubebat sibi astare servum obli-
gatis pudendis, hac forte de causa, ut
suspicaretur poeta, ne in aliis mulieribus
latus defatigaret. Siquidem alii promi-
sue cum feminis omnes nudi lavabant:

ergo non præ pudore ita agebat *Lecania*.
Vide epig. 76. lib. 11. & epig. 54. infra,
ubi de tributo quod pendebant Jud&i
circumfessi: qui tegebant *inguina*, ne
verpi viderentur.

Secretusque tua.) Nempe in *secreto*
recessu rem habebat cum servo.

In Chrestum

impurum. LIV.

NULLI munera, Chreste, si remittis,
Nec nobis dederis, remisericque,
Credam te satis esse liberalem.
Sed si reddis Apicio, Lupoque,
Et Gallo, Ticioque, Gellioque,
Lingas non mihi (nam proba & pusilla est)
Sed quæ de Solymis venit perustis
Damnata modo mentulam tributis.

N O T A.

Apicio, Lupoque, &c.) Turpitudinis
tuæ ministris.

Gellioque.) Palat. & membranz An-
glicanz *Casioque*. Sunt & qui legunt
Gellioque.

Lingas.) Scriptus codex Turnebi,
ut & Palat. *Linges*. *Non mihi, &c.*)
Non meam, quæ castior est, sed servi
mei Jud&i damnati ad tributum; vel no-

mine tributi in servitutem damnati.
Turnebus legit *tributi*, lib. 24. cap. 2.
Grave autem tributum pendebant, cum
Jud&i, tum qui Judaicæ sectæ initiaban-
tur circumfessi. Suetonius in Domit. cap.
12. *Et pusilla est.*) Palat. aperte *pusilla*
est. Et cur non admittam, cum eandem
alibi nomet *anum*, mentionemque fa-
ciat *chanta virginis*? Gruterus.

Ad Gallam

volentem nubere viro vero. LVII.

JAM sex aut septem nupisti, Galla, cinædis;
 Dum coma te nimium, pexaque barba juvat.
 Deinde experta latus, madidoque simillima loro
 Inguina, nec lasa stare coacta manu,
 Deferis imbelles thalamos, mollemque maritum;
 Rursus & in similes decidis usque toros.
 Quære aliquem Curios semper Fabiosque loquentem,
 Hirsutum, & dura rusticitate trucem.
 Invenes; sed habet tristis quoque turba cinædos;
 Difficile est, vero nubere, Galla, viro.

N O T A.

Cinædis.) Dum ex cultu & elegantia epig. 25. lib. 1.
 eos judicabas strenuos ad *κλινῶν*. *Sed habet, &c.*) Sed & hi sunt Socratici
Similes toros.) Mollium & imbellium cinædi.
cinædororum. *Difficile est, &c.*) Javen. sat. 2.
Quære aliquem, &c.) Ne ulterius te *Fronti nulla fides: quis enim non vi-*
 decipiant pexi isti & comati; quære ali- *rus abundat*
 quem ex iis qui sermone & cultus negle- *Tristibus obscenis?*
 ctu gravitatem & virilitatem profitentur,

In Amillum

impurum. LXI.

RECLUSIS foribus grandes præcidis, Amille;
 Et te deprendi, cum facis ista, cupis,
 Ne quid liberti narrent, servique paterni,
 Et notet obliqua garrulitate cliens,
 Non prædicari se qui testatur, Amille,
 Illud sæpe facit, quod sine teste facit.

N O T A.

Præcidis.) Alii *percidis.* Epig. 72. lib. 2. *pi&uræ non dissimilem.*
Narrent, &c.) Te gravius aliquid pati. *Testatur, teste facit.*) Ludit in *testatur*
Et notet.) Gruterus ex Palat. & *& teste,* necnon in ambiguitate *et teste.*
 Anglic. legit: *Et niger:* ut *niger* ille, Hic autem *πρὸς* intelligit, id est *πρὸς*
 delignet garrulum quem, Horatianæ *πρὸς*

In Philænim

tribadem. LXVI.

PÆDICAT pueros tribas Philænis,
 Et tentigine sævior mariti,
 Undenas vorat in die puellas.
 Harpasto quoque subligata ludit,
 Et flavescit haphe, gravesque draucos,

Bbb 3

Alter-

Alterno facili rotat lacerto,
 Et putri lutulenta de palæstra
 Uncti verberare vapulat magistri.
 Nec cœnat prius, aut recumbit ante,
 Quam septem vomuit meros deunces;
 Ad quos fas sibi tunc putat reverti,
 Cum coliphia sexdecim comedit.
 Post hæc omnia cum libidinatur,
 Non fellat: putat hoc parum virile:
 Sed plane medias vorat puellas:
 Di mentem tibi dent tuam Philæni,
 Cunnum lingere, quæ putas virile.

N O T A.

Pædicat pueros.) Τῷ ἐλάτῳ. *Tribas.*
Philæni.) Lacerata carmine Poly-
 cratis, cum mulierum omnium esset
 castissima, si verum quod de ea scribit
 Æschryon apud Athenæum lib. 8. Sed
 Æschryonis apologia nihil eam juvit apud
 posteros. *Hæc. Tribas.*) Fricatrix.

Tentigine, &c.) Libidinis prurigine
 magis inflammata quam maritus.

Vorat in die puellas.) Λατρίσθαι, φονί-
 ζεσθαι καὶ τρεῖσθαι. Gruter. legit *dolat.*

Harpaſto quoque.) Epig. 19. lib. 4.
Subligata ludis.) Veste subducta, *Vel,*
subligati usa.

Flavesceis baphe.) In palæstra flavescit
 aspergine arenæ: ita Achelous cum Her-
 cule luctans *fulva tactus flavescit arena.*
 Ovid. Metam. 9. ἐφ' autem *tactus* est.
 Epictet. cap. 26. Enchirid. ἐστὶ δ' ὅτε χαῖρε
 βαλὼν, (φονί' ἐτρέψαι; πολλὴν ἀφ' αὐτοῦ
 τυττῶν. *Gravesque, &c.*) Et pondera illa
 plumbea seu ferrea corpori exercendo in
 Gymnasiis & Balneis adhibita, vel ipsis
 grandibus draucis gravia, agili versat
 manu. Vide epig. 48. & 49. lib. 14. &
 Juven. sat. 6. vers. 22, quæ huic epi-
 grammati consonat.

Putri.) Male olenti ab oleo. *Lutu-
 lenta, &c.*) Ceromate e luto uncti.

Uncti magistri.) Aliptæ manus crepi-
 tu inter ungendum. Vide Juvenalem sat.
 6. vers. 423. *Verberare vapulat.*) Nam &
 hi Magistri, quos ὀπαιτῆς Græci dicunt,
 jus virgæ habebant.

Nec cœnat, &c.)

———— sextarius alter

*Ducitur ante cibum sabidam facilius
 orexim, &c.*

Juven. sat. 6. vers. 429. Vide epig. 71.
 lib. 5. Alii *redire.*

Cum coliphia.) Luctatorum panes,
 qui vires palæstritarum membris addunt,
 a χαῖλοι & τῆς, ut vult Dom. Calderi-
 nus; quam etymologiam asserere laborat
 Cornet. Vitellius contra *Merulam Anno-*
tat. cap. 12. Certo enim ciborum genere
 ad palæstras, & ceteras ejusmodi exercita-
 tionum formas præparabantur. Juvenal.
 sat. 2.

*Luctantur pauce, comedunt coliphia
 pauca.*

Medias, &c.) Supra vers. 3.

Mentem tuam Philæni, &c.) Mentem
 sanam, vel quæ femineam appetat libi-
 dinem. Locum istum nonnulli exagi-
 tant: at Grutero elegans videtur; ut vi-
 delicet usus voto aut imprecatione,
 id præter omnem omnium expectatio-
 nem optet, quod jam habebat. Eodem
 fere modo hoc lib. epig. 23.

Hoc facias, quod puto lingua facis.
 Nec admodum dissimiliter Turnus apud
 Virgilium lib. 11. Æneid. vers. 408.

*Numquam animam talem dextra hæc
 (absiste moveri)*

*Amittes: habites secum, & sis potius
 in isto.*

Sic apud Senecam in sui nominis Medea,
 vers. 968. *Mibi me relinque:* Et Sym-
 machus lib. 4. epist. 48. *Di illos mun-*
ibus suis puniant.

In Philanin. LXIX.

IPSARUM tribadum tribas Philæni
Recte quam futuis, vocas amicam.

N O T A.

Male sonat dicta viro *amica*; mulie- γνωσκουσιν ὡς παρὶναι τῆς Γυναικὸς καὶ φίλῃς,
ἑταίρῃς, &c. καλῶσι γὰρ τὰς μισθαρνύουσας,
ἑταίρῃς. Athenæus lib. 14. cap. 4.
ri, bene. quam vero Philænis amicam
vocat, male audit, cum ipsa Philænis
sit tribas. Καλῶσι γυνῶ καὶ ὡς ἐλευτέρας

In anum deformem; LXXIV.

VIS futui gratis, cum sis deformis, anusque.
Res perridicula est: vis dare, nec dare vis.

N O T A.

Vis gratis.) Vide epig. 90. lib. 3.*Vis dare.*) Tui cōpiam. *Nec dare.*) Pecuniam.

De Menophilo
verpo. LXXXI.

MENOPHILI penem tam grandis fibula vestit,
Ut sit comœdis omnibus una satis.
Hunc ego credideram (nam sæpe lavamur in uno)
Solicitum voci parcere, Flacce, suæ:
Dum ludit media populo spectante palæstra,
Delapsa est misero fibula, verpus erat.

N O T A.

Menophili penem tam grandis, &c.)
Quo loco notant Interpretes duo fibula-
rum genera fuisse: Indumentum quo
comprimebantur simul & tegebantur ve-
renda, tum filum æneum argenteumque
præputio trajectum. Utrumque falsum.
Nam neque filum fuisse Cellus indicat,
qui a filo fibulam distinguit, & filo
exempto fibulam inditam docet: neque
vestimentum fuit. Annulus enim fuit
promiscuus ex ære, in pædagogis ad lu-
xum argenteus; isque ne facile solvi pos-
set a fabro, igne glutinabatur, & ab
eodem quum opus esset resfibulabatur,
sive solvebatur. Quid ergo theca illa &
aluta, fibulaque penem vestiens apud
Martialem fuit? Nempe subligaculum &
vagina quædam, cujus usus non ad cu-
sodiendam vocem: qui enim fieri pote-
rat, si tam facile removebatur, & spon-
te cadebat? Sed honestatis causa adhi-
bebatur, præcipue a Judæis ad celandam

præcisionem, qui tamen non infibulati,
nec enim poterant, cum pellicula care-
rent, quæ trajiciebatur; quod Josepho
Scaligero negotium facebat: sed quia
ferme, qui infibulati erant, etiam the-
cam hujusmodi, & alutam gestabant;
sive ut laterent; sive ne nimio motu at-
que incussu annulus cutem læderet: sive
aliam ob causam, propterea improprie
eam Martialis fibulam appellavit, quæ
fibula non erat, sed potius fibulæ ipsius
turamen. Cum præterea Cellus fibulam
meliolem dixerit quo levior: at hæc quæ
ad celandum inventa, adeo gravis, ut
Judaum pondus Martialis appellaverit,
quo recutitorum inguina trahebantur.
Ferrarius. *Menophili, &c.*) Comœdi,
citharœdi, adolescentulique alii, virilia
fibula coercere solebant, quo a Venere
abstinerent, vocis seu valetudinis conser-
vandæ causa. Cellus lib. 7. cap. 25. &
Juven. sat. 6. vers. 73. & 380. Duo au-
tem

tem harum fibularum erant genera. Vel indumentum quo comprimebantur, simul & tegebantur inguina: vel filum æneum argenteumve præputio trajectum.

Verpus erat.) Judæus, vel recutitur utebantur autem fibula (*illa priore modo dicta*) ad velandam ~~per~~ *verpus*.

Ad Juvenalem. XC.

DE nostro facunde tibi Juvenalis agello
Saturnalicias mittimus ecce nuces.
Cetera lascivis donavit poma puellis
Mentula custodis luxuriosa dei.

N O T E.

Saturnalicias, &c.) Quibus luditur in Saturnalibus, epig. 31. lib. 5.

Mentula, &c.) Ipse Priapus, epig. 36. lib. 1. & epig. 49. & 73. lib. 6.

EX LIBRO VIII

Ad Cestum puerum. XLVI.

QUANTA tua est probitas, quanta est præstantia formæ,
Ceste puer, puero castior Hippolyto!
Te secum Diana velit, doceatque natæ:
Te Cybele secum veller habere Phryga.
Tu Ganymedeo poteras succedere læto,
Securus domino basia sola dares.
Felix quæ tenerum vexabit sponsa maritum,
Et quæ te faciet prima puella virum.

N O T E.

Quanta tua est, &c.) Legerim, *Tanta tua est probitas, quanta est*, ut epig. 6. lib. 11. *Præstantia formæ.*) J. Gruterus, *infantia formæ.*

Castior Hippolyto,) Vide argumentum Hippolyti Senec. trag.

Diana velit.) Ipsa castitatis dea. *Doceatque.*) P. Scriverius, *Dorisque natæ.*

Natæ.) Inter nymphas suas, neque oculos tuos ulciscetur, ut quondam Actæonis.

Te Cybele.) Brodeus legendum cen-

set, *Te Cybele secum mallet habere Phryge.* Hoc est, *Te secum habere mallet*, quam Atyn Phrygium. Sed Gruteri lectio præfertur, *legenti totum, & Phryga.*

Totum, &c.) Non castratum ut Atyn quondam puerum suum Phrygium.

Ganymedeo, &c.) Epig. 56. lib. 5.

Securus, &c.) Non suspectus Jovini, nec zelotypam deam urens. Gruterus, *Sed durus domino: vix basia a te impetraret Jupiter, nedum quid ulterius.*

De Aulo

puerorum amatore. LXIII.

THESTYLON Aulus amat, sed nec minus ardet Alexia:
Forstian & nostrum sic Hiacyinthon amat.
I nunc, & dubita, vates an diligit ipsos,
Delicias vatium cum meus Aulus amet.

Delicias!) Hoc est pueros delicatos, qui sunt delicæ poetarum.

EX LIBRO IX.

In Lupum
mœchum. III.

PAUPER amicitia cum sis, Lupe, non es amica,
Et queritur de te mentula læsa nihil.
Illa filigineis pinguescit adultera cunnis:
Convivam pascit nigra farina tuum.
Incensura nives dominæ Setina liquantur,
Nos bibimus torti pulla venena cadi.
Emta tibi nox est fundis non tota paternis:
Haud sua desertus rura sodalis arat.
Splendet Erythræis perlucida mœcha lapillis:
Ducitur additus te futuente cliens.
O&o Syris suffulta datur lætica puellæ:
Nondum sandapilæ pondus amicus erit.
I nunc, & miseros Cybele præcide cinædos.
Hæc erit, hæc cultris mentula digna tuis.

N O T A E.

Pauper, &c.) Vide Juvenalem sat. 7. vers. 73. ab eadem mente & ingenio.

Illa filigineis.) Lupus amica pascibat pane filigineo. Vide epig. 69. lib. 14.

Incensura, &c.) Amica tuæ colantur vina optima e Seria: quæ colore suo nives, quibus diluuntur, incendunt. Epig. 69. lib. 4. vers. 1.

Casi pulla.) Vilioris notæ vini e Corsica, cujus mella, thyma & cœlum gravia. Legitur & *sorti*; quod exponunt, *Supremam sorculari expressi*.

Venena cadi.) Vina non meliora Vaticanis, quæ dixerat *toxica*. Epig. 19. lib. 1. & epig. 92. lib. 6.

Nox non tota.) Pars noctis.

Haud sua.) Conducta.

Erythræis, &c.) Epig. 38. lib. 5.

Additus, &c.) In carcerem vel ædes creditoris, cui a Prætoris addicitur ære obrutus.

Syris.) Servis e Syria octophorum gestantibus.

Nondum.) Alii *nudum*.

Sandapila, &c.) Epig. 81. lib. 2.

Nunc, &c.) Castra miseros cinædos, ut tibi sint sacerdotes. Ironice. Imo Lupum potius lautum cinædam, qui amicos inguini posthabet.

In Æschylum
irrumatorem. V.

AUREOLIS futui cum possit Galla duobus,
Et plus quam futui, si totidem addideris:
Aureolos a te cur accipit, Æschyle, denos?
Non fellat tanti Galla. quid ergo? tacet.

No-

N O T E.

Aureolis.) id est nummis aureis. Alii
aureolis.

Et plus.) Epig. 52. lib. 2. & epig. 33. a.
Tacet.) Ore morigeratur.

In Chrestum

impurum. XXVIII.

CUM depilatos, Chreste, coleos portes,
Et vulturino mentulam parem collo,
Et prostitutis levius caput culis,
Nec vivat ullus in tuo pilus crure,
Purgentque sævæ cana labra vossellæ,
Curios, Camillos, Quintios, Numas, Ancos,
Et quidquid usquam legimus pilosorum,
Loqueris, sonasque grandibus minax verbis,
Et cum theatro, sæculoque rixaris.
Occurrit aliquis inter ista draucus, &
Jam pædagogus liberatus, & cujus
Refibulavit turgidum faber penem:
Nuru vocatum ducis, & pudet fari
Catoniana, Chreste, quod facis lingua.

N O T E.

Chreste.) De quo jam epig. 54. lib. 7.
Prostitutis, &c.) Cinædorum.
Purgentque.) Epig. 29. lib. 2. Alii,
pingantque.

Curios, &c.) Et habes usque in ore
veterum incultam gravitatem & continen-
tiam. Sic epig. 25. lib. 1.

Et cum theatris, &c.) Et exclamas: *O*
tempora! Omnes! indignatus theatra &
sæcula hæc quasi ludicra & lasciva nimis,

Jam pædagogo, &c.) Qui ex ephæbis
excesserit.

Refibulavit turgidum.) Fibulam sol-
vit & sustulit, epig. 81. lib. 7.

Faber penem.) Erat enim fibula ex
ære, dicto epig. 81. lib. 7.

Pudet fari.) Jubet me pudor tacere
quid agat lingua tua, qua te prostitu-
tum tertium moribus Catonem.

Facis lingua.) Epig. 72. lib. 2.

Qualem velis amicam. XXXIII.

HANC volo, quæ facilis, quæ palliolata vagatur:
Hanc volo, quæ puero jam dedit ante meo:
Hanc volo, quam redimit totam denarius alter:
Hanc volo, quæ pariter sufficit una tribus,
Poscentem nummos, & grandia verba sonantem,
Possideat crassi mentula Burdigali.

N O T E.

Quæ palliolata vagatur.) Nam pal-
liolum & pallium veteres non tantum
quo humeros tegerent, sed etiam quo
capita velarent, appellarunt. Cinædi
porro & molles capita semper pileolis

aut palliolis testa gerebant. Palliola
quotque mulierum, & præcipue meretrice-
rum, quibus caput etiam tegebant. Sic
Ovidius lib. 1. artis amatoriz:

*Ægrum tu facito ut similes, nec utpe
putaris.* Pal-

Palliolum nigris imposuisse comis.
ta enim vetustissimæ membranæ scri-
tum exhibent, cum vulgatæ omnes edi-
tiones habeant *paleolum*, &c. Salmastius.

Palliolata.) Non togata, non stolata,
sed ancillari habitu vestita.

Dedit ante meo.) Epig. 49. lib. 2.

Totam denarius.) Omnibus modis lar-
gam, ut epig. 66. lib. 12. quæ

Deglubit, fellat, molitur per utramque
cavernam.

Auson. epig. 70. Vide lib. 2. epig. 52.

Alter.) Duo denarii. Viliiores istæ
meretrices *Diobolares* a Plauto elegan-
ter appellantur.

Possideat crassi mentula Burdigali.)

Ad Flaccum. XXXIV.

AUDIERIS in quo, Flacce, balneo plausum,
Morionis illic esse mentulam scito.

N O T A.

Morionis, &c.) Bene valati. Alij legunt *Mutonis*, id est mutoniati. Alij *Ma-*
zthonis. *Matonis* Palatin.

In Gallam

vetulam libidinosam. XXXVIII.

CUM sis ipsa domi, mediaque ornere Subura,
Fiant absentes & tibi, Galla, comæ:

Nec dentes aliter, quam Serica nocte reponas,

Et lateas centum condita pyxidibus;

Nec tecum facies tua dormiat, innuis illo,

Quod tibi prolatum est mane, supercilio.

Et te nulla movet cani reverentia cunni,

Quem potes inter avos jam numerare tuos.

Promittis sexcenta tamen: sed mentula furda est,

Et sit lusca licet, te tamen illa videt.

N O T A.

Mediaque ornere Subura.) Medicami-
nibus & fucis quæ petuntur empta ex
media Subura, vico Rom. celebri.

Absentes & tibi, &c.) Fictitiæ, accer-
sitæ, caliendra.

Nec dentes aliter, &c.) Et ex osse, vel
ebore factitios dentes reponas noctu, ut
velles sericas reponere solent. *Quam*
serica.) Sericæ vestes matronis placuere,
& præcipue matronis e Veneris grege.
Clare Seneca da Beneficiis cap. 9. *Video*
sericas vestes, si vestes vocande sunt; in
quibus nihil est, quo defendi aut corpus,

aut deinde pudor possit, &c. Vestibus
perlucidis usas fuisse Venericas illas ma-
tronas, testatur etiam Lucianus in Amo-
ribus.

Et jaceas, &c.) Et mundus tuus, fuci
medicamina, &c. recondantur innume-
ris pyxidibus. *Jaceas.*) Antea legebatur
lateas.

Nec tecum, &c.) Adscititium faciei
nitorem singulis noctibus reponas, cra-
stino die novum sumptura.

Quid tibi prolatum.) Prolatum, aut
ex pyxidibus depromptum aut produ-
ctum.

Etiam. Nam supercilia fuligine sibi producebant: iacturam enim superciliorum sic arte reparabant. Heraldus. Juven. sat. 2. vers. 93.

Promissis, &c.) Epig. 23. lib. 6.

Lasca licet, &c.) Quid miri, si quæ lasca est? Gruterus ex Palæ legit: sed alteri scripturæ suæ venit. Lib. 2. epig. Scriverius *sarda*.

De voto Philænis: XLI.

TARPEJAS Diodorus ad coronas
Romam cum peteret Pharo relicta,
Vovit pro reditu viri Philænis,
Illam lingeret ut puella simplex,
Quam castæ quoque diligunt Sabinæ:
Dispersa rate. tristibus procellis
Mersus fluctibus, obrutusque Ponto
Ad votum Diodorus enatavit.
O tardus nimis, & piger maritus!
Hoc a litore si puella votum
Fecisset mea, protinus redissem.

N O T A.

Tarpejas.) Vide epig. 54. lib. 4.
Pharo.) Pharos hodie *Farion* colonia & oppidum Ægypti apud Alexandriam in insula continenti pene jun-

cta, &c. Ferrarius.

Si puella.) Ostendit puellam suam immunda femora habere, & indigere purgante lingua. Domitius.

In Ponticum
masturbatorem. XLII.

PONTICE, quod numquam futuis, sed pellice læva
Uteris, & Veneri servit amica manus:
Hoc nihil esse putas? Scelus est, mihi crede, sed ingens,
Quantum vix animo concipis ipse tuo.
Nempe semel futuit, generaret Horatius ut tres:
Mars semel, ut geminos Ilia casta daret.
Omnia perdiderat, si masturbatus uterque
Mandasset manibus gaudia fœda suis.
Ipsam crede tibi naturam dicere rerum.
Istud quod digitis, Pontice, perdis, homo est.

N O T A.

Pellice læva.) Diogeniana uteris Veneri, qui τὸ δ' ἐμψυχοῦς ἥδ' οὐ τελέμας ἄνδρος ἔχεται. Agathius lib. 7. Anthologiae. Quod idem refert Galenus lib. 6. οὐδ' ἔκ τεσσάρων τῶν. Innuitque ipse Diogenes Luciani, οὐ βίωσιν ὑπάρδ.

Nempe semel futuit &c.) Ex uno congressu geniti sunt trigemini illi Horatii, qui tres Curiatius singulari de re Rom.

certamine commissos devicerunt: ex uno geniti Romulus & Remus, Romæ conditores.

Masturbatus uterque.) Ut tu.

Fœda) Alii *seva*.

Quod digitis, &c.) Nimirum illi *Freres* dicebantur, qui nefario concubini turpe perdendi hominis præstabant officium, Rigaltius.

In Phœbum
draucum. LXIV.

AD cœnam invitant omnes te, Phœbe, cinædi:
Mentula quem pascit, non puto purus homo est.

N O T A.

Phæbe.) Ludit forte in nomine; *cinædi* enim *purum* sonat, quasi dicat, nomine rus, re impurus.

In Æschylum
impurum. LXIX.

LASCIVAM tota possedi nocte puellam,
Cujus nequitias vincere nemo potest.
Fessus mille modis illud puerile poposci;
Ante preces totas, primaque verba dedit.
Improbius quiddam ridensque rubensque rogavi;
Pollicita est nulla luxuriosa mora.
Sed mihi pura fuit, tibi non erit, Æschyle; si vis,
Accipe & hoc munus conditione mala.

N O T A.

Illud puerile poposci.) Δύσφιμον σκαύ-
ρο, ὃν οἱ παῖδες οἱ παῖδες. Si sæpe hoc
pronomen ponitur relato subintellecto.
Catullus.

Et querendum unde, unde forte nov-
us illud.

Sic *Ros illas* dixit Arnobius τὸν ἀνδρῶν.
Dicebant aliquando *Multa illa*, id est,
lascivas illas & obscœnas voluptates. Ca-

tullus:

Ubi illa multa tam jocosa fiebant.
Græci *Εὖτε* vel *συνεῖρα* eodem modo.
Heraldus.

Improbius, Græc.) Ore morigerari.
Sed mihi, Græc.) Nec tamen feci: pre-
tio deterritus, seu rei turpitudine.
Conditione mala.) Magno pretio, caro
emptum.

In Polycarmum. LXXI.

CUM futuis, Polycarme, sokes in fine cacare.
Cum pædicaris, quid, policarme, facis?

De Gellio. LXXXII.

DUXERAT esuriens locupletem pauper, anumque,
Uxorem: pascit Gellius, & futuit.

N O T A.

Pascit Gellius,) Πασκάνω, ut lavare, sordere, Græc. *Futuit.*) Uxoremne, an
alias? Vide Aufonium epig. 134.

De Athenagora
cunnilingo. XCVII.

ALPHICUS ante fuit, cœpit nunc Olficus esse,
Uxorem postquam duxit Athenagoras.
Nomen Athenagoræ credis, Callistrate, verum?
Si scio, dispeream, quis sit Athenagoras.

Sed

Sed puto me verum, Callistrate, dicere nomen:
Non ego, sed vester peccat Athenagoras.

N O T A.

Alphicus.) De Athenagora jam dictum
epig. 41. lib. 8. *Alphicus*, id est medicus
curans vitiliginem, quæ Græcis *αλφει*
dicitur. Rosco ducta uxore cœpi iunge-
re cunnum, inquit Domitius; unde factus

est *officus*, hoc est, offacit cunnum.
Non ego.) Pecco, quia aperte eum no-
mino, quem alphicum & olficum novis
nominibus dixi: Et ipse peccat Athena-
goras, qui argumentum suppeditavit.

EX LIBRO X.

Ad Flaccum, de Polla. XL.

SEMPER cum mihi diceretur esse
Secreto mea Polla cum cinædo,
Irrupi, Lupe. non erat cinædus.

N O T A.

Non erat cinædus.) Scelus videtur innuere, de quo epig. 47. lib. 2.

In Marullam
impudicam. LV.

ARRECTUM quoties Marulla penem
Pensavit digitis, diuque mensa est;
Libras, scrupula, sextulasque dicit.
Idem post opus, & suas palæstras,
Loro cum similis jacet remissus:
Quanto sit levior Marulla dicit;
Non ergo est manus ista, sed statera.

N O T A.

Sextulas.) Sextula est sexta pars unciz, Marullæ manum, quæ tam accurate per-
facere pœna stateram dicit libidinosæ saret, & metiretur, &c.

In Lelliam
lascivam. LXVIII.

CUM tibi non Ephesos, nec sit Rhodos, aut Mitylene,
Sed domus in vico Lælia patricio,
Deque coloratis numquam lita mater Etruscis,
Durus Aricina de regione pater,
Zoni & Jovis lascivum congeris usque,
Pro pudor Herfiliæ civis, & Egeriæ:
Lectulus has voces, nec lectulus audiat omnis:
Sed quem lascivo stavit amica viro.

Scire

Scire cupis quo casta modo matrona loquaris :
Numquid cum crissas , blandior esse potes ?
Tu licet ediscas totam , referasque Corinthon ,
Non tamen omnino Lælia Thais eris .

N O T A .

Cum tibi, Græc.) Cum non sis exaliqua insula vel parte Græciæ oriunda , sed media nata Roma . Vide sat. 6. Juvenalis a versu 186. unde huic lux & fortassis ingenium .

Deque coloratis, Græc.) Et mater tua ex Etruria, numquam fucata, imo sole offuscata . *Numquam lita.*) Lini autem moris erat istos delicatos , vel ad candorem nitoremque cutis conciliandum, vel ne cito barbati essent . *Coloratos vero Etruscos* vocat ἑλληνιστοὺς , & mulierem numquam litam, quæ faciem medicamentis numquam induxerit, ad candorem servandum & solem cuti defendendum, ne coloraretur . Hujusmodi autem medicamina, quæ præstabant, ne sole facies læderetur, δεσμὰ προσλευκταὶ περιεσπαστοὶ vocabantur, eaque omnia erant ἑλκυστα . Salmasius .

Aricia, Græc.) Aricia oppidum Latii, ad cujus clivum sedebant mendici .

Ζωὴ καὶ Ψυχὴ, Græc.) Vid. vers. 195. sat. 6. Juven. & quæ nos ad illum . Gronovius valde extollit Thuanæi codicis præ-

stantiam, & scriptorem ejus fidelem asserit ; ut quæ non assequutus fuerit, imitatione tamen characterum expresserit ; & cum cetera minutis literis exarata sint, hunc unum versum majusculis expresserit :
KURIE MU MELI MU PSICI MU
CONGERIS USQUE .

Hinc colligit Martialem scripsisse,
Κούριόν μου, μέλι μου, ψυχή μου,
congeris usque .

Agnoscis enim amatoria vocabula Græcis & Latinis satis familiaria .

Herfiliæ civis, Græc.) Tu Romana . Herfiliæ autem Romulo cessit conjux e Sabinis raptis una . De Egeria supra epig. 35. vers. 13 .

Crissas, Græc.) Κρίσσα, quod in maribus æthere dicitur .

Corinthon,) Linguam græcam : vel magis proprie blanditias & sermones nequam Corinthi, unde Lais .

Non tamen omnino Græc.) Numquam tamen ex deformi & blanda Lælia fiet pulchra & elegans Lais . Hinc pro Thais . Gruterus legendum censet, Thais, recte .

De Galla

deformi facta . LXXV .

MILLIA viginti quondam me Galla poposcit ,
Et , fateor , magni non erat illa nimis .

Annus abiit : bis quina dabis sestertia , dixit .

Postere plus visa est , quam prius , illa mihi .

Jam duo poscenti post sextum millia mensēm ,

Mille dabam nummos : noluit accipere .

Transferant binæ forsan , tinæve Kalendæ ,

Aureolos ultro quatuor ipsa petit .

Non dedimus , centum jussit me mittere nummos :
Sed visa est nobis hæc quoque summa gravis .

Sportula nos junxit quadrantibus arida centum ;
Hanc voluit : pueri diximus esse datam .

Inferius numquid potuit descendere ? fecit .
Dat gratis , ultro dat mihi Galla : nego .

N O T A:

Millia viginti, &c.) Quingenti Philippi: *dena sestertia*, dimidium, 250. *duo millia*, quinquaginta: *mille nummi*, 25. Philippi: *curei quatuor*, quadringenti nummi, decem Philippi: *Centum nummi*, Philippi duo & dimidiatus. Gronov.

Magni non, &c.) Nitebat enim tum flore juventutis.

Bis quina.) Dena sestertiorum millia.

Poscere, &c.) Minus quippe formosa est facta, atque hinc gravius visum est pretium.

Aureolos ulstro, &c.) Desflorente jam in dies forma & ipsa vilescit, contempta invicem.

Nos junxit, &c.) Habuit nos in officio, id est, officio meritis fueram spoutulam tenuem. Hanc voluit.

Dat gratis, &c.) Epig. 56. lib. 2.

De Phyllide
meretrice. LXXXI.

CUM duo venissent ad Phyllida mane fututum,
Et nudam cuperet sumere uterque prior:
Promisit pariter se Phyllis utrique daturam,
Et dedit. ille pedem sustulit, hic tunicam.

N O T A:

Daturam.) Epig. 56. lib. 2.

Et dedit, &c.) Et utrique se præstitit
Donna Phyllis seu Jana gemina, *αἰνὰ*
πρὸς τὴν ἑτέραν λυσιτελεῖν. Ego potius
intelligo, inquit Domitius, jocum esse

in verbo *sustulit*, quod significat *in al-*
tum tulit: sustulit item surripuit. Alter
igitur surripuit tunicam, alter potius
est coitu, & ita utrique *dedit*, alteri
coitum, & alteri tunicam.

In Ligellam
vetulam. XC.

QUID vellis vetulum, Ligella, cunnum;
Quid busti cineres tui laceassis?
Tales munditiæ decent puellas.
Nam tu jam nec anus potes videri.
Istud, crede mihi, Ligella, belle
Non mater facit Hectoris, sed uxor.
Erras, si tibi cunus hic videtur;
Ad quem mentula pertinere desit.
Quare si pudor est, Ligella, noli
Barbam vellere mortuo leoni.

N O T A:

Ligellam.) Palat. legit *Ligeia*, ut
forſan eadem ſit cum illa, cujus meminit
lib. 12. epig. 7.

Vellis vetulum, &c.) Expilas, ut tene-
rior juniorque videre.

Quid busti, &c.) Quid ſuſcitas cine-
res & ſopitos ignes domortuæ & ſepultæ
libidinis tuæ?

Non mater, &c.) Non anus ut Hecuba,
ſed firmæ ætatis mulier, ut Andromache.

Barbam vellere, &c.) Exſtimulare ad
libidinem ſordidum os mortuum. Allu-
dit ad proverbium, *condere leonem*, &
vellere barbam leoni. Hoc eſt, irritare
ad iras. Quod periculoſæ plenum opus
eſt acę. Vide epig. lib. 6. & Annot. prior.
jo.

Jo. Bapt. Pii cap. 15. ubi ad explicationem *tuo leopi.*) Frustra scil. vetulam vulvam
hujus epigrammatis nimis multa, *Mor-* ad libidinem stimulas; est enim mortua.

De Almonc

imbelli. XCI.

OMNES eunuchos habet Almo, nec arrigit ipse,
Et queritur, pariat quod sua Polla nihil.

N O T A.

Omnes eunuchos.) Vide epig. 67. lib.
6. Juven. sat. 6. vers. 367.
Sunt quas eunuchi imbelles, ac mot-

lia semper
Oscula delectant, & desperatio barba
Et quod abortivo non est opus.

Ad Gallam

fellatricem. XCV.

INFANTEM tibi vir, tibi, Galla, remisit adulter:
Hi puto non dubie se fuisse negant.

N O T A.

Neuter agnoscit suam esse prolem, ut qui tecum rem habuerint. Quid ergo?
Vide epig. 5. lib. 9. tacet scil. Galla, epig. 96. lib. 3.

De Phileno

elumbi. CII.

QUA factus ratione sit requiris,
Qui numquam fuit, pater Philenus.
Gaditanus Avite dicat istud:
Qui scribit nihil, & tamen poeta est.

N O T A.

Qua.) Jocus est in Philenum & Ga- habebat filios, alter alieno carmine sibi
ditanum, quorum alter adulterio uxoris vendicato volebat videri poeta.

EX LIBRO XI.

De basis sui pueri. IX.

LASSA quod externi spirant opobalsama drauci,
Ultima Corycio quæ cadit aura croco,
Poma quod hiberna maturefcentia capsæ,
Arbore quod verna luxuriosus ager,
De Pallatinis dominz quod serica prælis,
Succina virginea quod relegata manu,

Ccc

Ampho-

Amphora quod nigri, sed longe fracta, Falerni,
 Quod qui Sicanias detinet hortus apes,
 Quod Cosmi redolent alabastra, focique deorum,
 Quod modo divitibus lapsa corona comis:
 Singula quid dicam? non sunt satis: omnia misce:
 Hoc fragrant pueri basia mane mei.
 Scire cupis nomen: nil præter basia dicam.
 Juro tibi, nimium scire, Sabine, cupis.

N O T A E,

Lassa quod &c.) Nihil potest magis fatuum hac scriptura dari. *Draucus* non est puer delicatus, sed bene & nimium vir. Quid autem suavius habent odores in aliquo Asiatico, Græco, Ægyptio, quam Italico? Ergo sufficiunt *besterni*. Nihilo melius: aut enim evanuit ille odor aut sudore & spurco opere corruptus est. Præclare vero codex scriptus Pircheimeri vel Arcendellianus:

Lapsa quod externis spirant opobalsama truncis.

Quod nihil est quam, illa peregrina & exotica opobalsama quod spirant. Sic Seneca: *Dives Sabæis colligit truncis Arabs*. Vide Diatriben. Gronov. *Lassa quod.*) Quod olent trita opobalsama delicati pueri ex Asia, Græcia, vel Ægypto. *Externi.*) Alii *besterni*, id est, ejus qui nocte præterita *insipiens*. Recte.

Corycio.) Recte Gruterus, *quod curvo*: & sic etiam Pircheimerianus. Sed male explicant de referente nescio quos curvos arcus, dum cadit in theatro. Immo *curvo* est marcescente & ultimas emittente vires. Ovidius:

Marcida demittant subito caput illa gravatum.

Gronov. *Corycio, &c.*) Epig. 65. lib. 3. & epig. 39. lib. 9. Gruterus ex optimo codice, *quod curvo*. Recte. Videtur enim loqui de croco theatri fistulati expref-

so, & referente utcumque arcus cecidit dum cadit.

Poma quod, &c.) Epig. 65. lib. 3.

Capsa.) Qua poma hyeme servantur. *Domine.*) Augustæ nempe vestimenta serica seu syntheses. Palatinis recondita prælis, epig. 46. lib. 2.

Relegata.) Alii *regelata manu*, ut epig. 93. lib. 3. hoc est, attritu calefacta, epig. 38. lib. 5.

Sed longe, &c.) Odera enim per ærem diffusa gratiora sunt: propius autem admoda obstruunt sensorium.

Sicanias, &c.) Siculas apes, mellificia Hyblæ.

Cosmi redolens, &c.) Myropolæ, epig. 88. lib. 1. *Alabastra.*) Pyxides unguentariæ ex alabastra. *Focique deorum.*) Thure ardentes.

Divitibus, &c.) Proinde nardo & unguento delibutis.

Nil præter basia dicam.) Alii, *Si præter basia dicam*. Juraſti nimium scilicet. Sensus est, Si nomen solummodo scire cupis basiorum causa, dicam: id ipsum confirmas juramento; O Sabine, altius aliquid, juramentum istud premit: scilicet, hoc est, amore ejus deperis: itaque absit dicam nomen.

Nimium scire, &c.) Aliquid ultra basia cupis, qui de pueri nomine queris.

In Gallam

exuditam. XX.

Q UÆRIS cur nolim te ducere, Galla? diserta es.
 Sæpe solæcissimum mentula nostra facit.

N O T A.

Pete hujus epigrammatis ingenium & Martialis, inquit Brodæus, Lantuvii ad
expositionem a Juven. sat. 6. vers. 448. portas non arrigens dicit, *Sape solacis-*
& 457. Ad Lucilii item epig. cap. 46. *num, &c.*
lib. 2. Anthologiz, τῇ χρίει *Cochinifer.*

Ad lectorem gravem. XXI.

CÆSARIS Augusti lascivos livide versus
Sex lege, qui tristis verba Latina legis.
Quod fuit Glaphyran Antonius, hanc mihi poenam
Fulvia constituit, se quoque uti futuam.
Fulviam ego ut futuam: quid si me Manius oret?
Pædicem, faciam? non puto si sapiam.
Aut futue, aut pugnemus, ait: quid quid mihi vita
Carior est ipsa mentula? signa canant.
Absolvis lepidos nimirum, Auguste, libellos,
Qui scis Romana simplicitate loqui.

N O T A.

Cæsar, &c.) Duo primi versus sunt Martialis, ut & duo ultimi: hexastichon intermedium Augusti erat: quod citat poeta ad excusandam carminis sui lasciviam.

Quod fuit, &c.) Fulvia uxor Marci Antonii (inquit Othavius) incitante Manio, quo ulciscatur mariti sui petu-

lantiam in Glaphyra, sese offert mihi corrupendam, imo petit. nego, horreoque non minus quam si me Manius oret ut, &c. Interminata deinde mihi bellum civile ni faciam, posthabeo ipsam vitam pudicitiz.

Absolvis, &c.) Apostrophè Poetæ ad Augustum, supra.

In Lydiam

laxam. XXII.

LYDIA tam laxa est, equitis quam culus aeni,
Quam celer arguto qui sonat ære trochus,
Quam rota transmissa toties impacta petaura,
Quam vetus a crassa calcens udus aqua,
Quam quæ rara vagos expectant retia turdus,
Quam Pompejano vela negata Noto,
Quam quæ Delphitico lapsa est armilla cinædo,
Culcita Leuconico quam viduata suo,
Quam veteres brachæ Britonis pauperis, & quam
Turpe Ravennatis guttur onocrotali.
Hanc in piscina dicor fuisse marina.
Nescio: piscinam me fuisse puro.

N O T A.

Equitis, &c.) *Equitis* pro equi positum censet cum aliis Brodæus Miscell. lib. 10. cap. 33.

Trochus.) Epig. 168. lib. 14.

Rota petaura.) Turnebus *petantur* putat esse lignum per rotam a petaurista traje-

trajectum, lib. 8. cap. 4. Cornelius Vitellius contra Georgium Merulam cap. 13. contendit petaurum, ipsum esse petauristam qui se transmittit per rotam quasi in aere volantem, unde nomen. Vide Mercur. lib. 3. de arte gymnastica cap. 8.

Crassa.) Cœnosa.

Quam Pompejana, &c.) Quam vela theatri Pompejani (vide epig. 39. lib. 9.) quæ jacent laxa, ubi non tument sublata ventis.

Delphico.) Quas Delphi mittunt, inquit Domitius. P. Scriverius reponit *de phthysico*, &c. tabe diutina ac phthysi consumptis armillæ laxæ excidunt.

Leuconico, &c.) Lanz genere, quæ culcitraz farciebantur. Pulmannus legit. *Culcita, quam pluma quæ viduata fuit est.* Vide epig. 159. lib. 14.

Brachæ, &c.) Femoralia quæ Britanni Gallis in usu. De quibus vide quæ J. Scalig. ad lib. 4. Propertii, & I. J. Casaubon ad Sueton. August.

Ravenensis guttus.) In Ravennæ palatibus degentis. *Onocrotali.*) Avis quæ Enno lib. 16. hist. Animalium cap. 4. Ceterum se videtur. Gillius ibidem *onocrotalis* esse autumat, dictum a *ruditu asini*, et *ὄνος* & *κρίταλον*, & Plinius lib. 10. cap. 4.

In pediconem maffurbantem. XXIII.

MOLLIA quod nivei duro teris ore Galefi
Bafia, quod nudo cum Ganymede jaces,
Quis negat hoc nimium? sed sit satis: inguina saltem
Parce futurici sollicitare manu.
Levibus in pueris plus hæc, quam mentula, peccat;
Et faciunt digiti, præcipitantque virum.
Inde tragus, celeresque pili, mirandaque matri
Barba, nec in clara balnea luce placent.
Divisit natura mares; pars una puellis,
Una viris genita est. utere parte tua.

N O T A.

Duro teris ore.) Barbato. *Galefi.*) Pueri. *Præcipitantque virum.*) Ante tempus accelerant ætatem, faciem, & opus vile.

Tragus, &c.) Hircus, fœtor alarum. Virus autem hirci redolent illi qui tem

agunt veneream, quique ea ætate sunt quæ Veneri sufficit, spiritu non coquente humorem, ut in pueris. Arist. Problem. & ab eadem causa, pili, maxime in locis humidis. Lud. Cælius lib. 10. cap. 54.

Nec in, &c.) Nec appareant pilos.

In Silam

deformem. XXIV.

NUBERE Sila mihi nulla non lege parata est:
Sed Silam nulla ducere lege volo.
Cum tamen instaret, decies mihi dotis in auro.
Sponsa dabis dixi: quid minus esse potest?
Nec futuam quamvis prima te nocte maritus:
Communis tecum nec mihi lætus erit.
Complectarque meam, nec tu prohibebis, amicam;
Ancillam mittes, sed mihi iussa tuam.
Te spectante dabit nobis lasciva minister
Bafia, sive meus, sive erit ille tuus.
Ad cœnam venies: sed sic divisa recumbes,
Ut non tangantur pallia nostra tuis.
Oscula rara dabis nobis, & non dabis ultro:
Nec quasi nupta dabis, sed quasi mater anus.

Si potes ista pati, si nil perferre recusas:
Invenies qui te ducere, Sila, velit.

N O T A.

Nulla non.) Hoc est, qualibet con- epig. 105. Infra describit mores, quibus
ditione. uxorem præditam velit.
Decies.) Centena millia sestertium,

In Linum.

impurum. XXVI.

ILLA falax nimium, nec paucis nota puellis
Stare Lino defuit mentula: lingua cave.

N O T A.

Lingua cave.) Epig. 78. lib. 1. & 62. infra.

Ad Telesphorum

puerum mollem. XXVII.

O Mihi grata quies! o blanda, Telesphore, cura,
Qualis in amplexu non fuit ante meo!
Bafia da nobis vetulo puer uda Falerno,
Pocula da labris facta minora tuis.
Addideris super hæc Veneris si gaudia vera,
Esse negem melius cum Ganymede Jovi.

N O T A.

Blanda cura.) amor, deliciae. *Et qua tu biberis, hac ego parte bi-*
Facta minora.) Trita, degustata la- *bam.* Ovid. eleg. 4. lib. 1.
bris tuis.

Ad Flaccum

de amica. XXVIII.

FERREUS es, si stare potest tibi mentula, Flacce,
Cum te sex cyathos orat amica dare.
Vel duo frustra rogat cybii, tenuemve lacertum,
Nec dignam toto se botryone putat:
Cui portat gaudens ancilla paropside rubra
Alecem, sed quam protinus illa voret.
Aut cum perfricuit frontem, posuitque pudorem,
Succida palliolo vellera quinque petit.
At mea me libram foliati poscat amica,
Aut virides gemmas, sardonychasve pares;

Ccc 3

Nec

Nec nisi prima velit de Tusco serica vico,
 Aut centum aureolos, sic velut æra roget.
 Nunc tu velle putas hæc me dare dona puellæ?
 Nolo: sed his ut sit digna puella volo.

N O T E.

Stare potest &c.) In amica, quæ parvo pretio licet, ut quæ poscat lex vini cyathos, &c.

Orat amica dare.) Gruterus ex Palat. legit *amica gari*, quod & commentaria Calderini agnoscunt: *Gatum* est liquamen ex pisce.

Cybiæ.) Piscis e palamidum genere. Vide epig. 79. lib. 5.

Borryone putat.) Ovis sepiarum, non racemo, ut vult Domitius.

Paraphside rubra.) Lance fœculi. Gruterus legit *paraphside*.

Aut cum, &c.) Quod si majore cum fiducia velit magnum quiddam roget, poscit illotam lanam in pallium.

Foliati poscat amica.) Unguentum a foliis nardi aliisque foliis odoratis. Vide Plinium & Pancirolum.

Pares.) Geminas.

Prima.) Optima. *Tusco serica vico.* Textura sericarum & bombycinarum vestium exercebatur in Tusco vico Romæ.

Nunc tu, &c.) MS. Bodlejan. *Nunc tu.* & pro *dare dona* legit Palat. *dona*.

De phrenetico medico. XXIX.

INVASIT medicus sica phreneticus Eucli,
 Et præcidit Hylan. hic, puto, sanus erat.

N O T E.

Sica.) Interpretare mentulam. Jocatur in verbo *præcidit*, quod significat *perare*, & *padicare*.

Ad Phyllidem

vetulam. XXX.

LANGUIDA cum vetula tractare virilia dextra
 Cœpisti, jugulor pollice, Phylli, tuo.
 Nam cum me vitam, cum me tua lumina dicis;
 Horis me refici vix puto posse decem.
 Blanditias nescis; dabo dic tibi millia centum,
 Et dabo Setini jugera culta soli.
 Accipe vina, domum, pueros, chrysendeta, mensas;
 Nil opus est digitis: sic mihi, Phylli, frica.

N O T E.

Jugulor pollice, &c.) *Mentula mensas* que cadis, epig. 17. lib. 7.

Vitam, &c.) Epig. 68. lib. 10. *Mentem* legit Angelus Politianus cap. 96. Miscel. quasi dicat salacissimum: ita enim esse mures scribit probatque Ælianus

lib. 12. de Animalibus.

Blanditias nescis, &c.) Quæ mihi placeant: neque enim excitor palparum vetulæ blanditiis; sed pretio, sed munerationibus.

Chrysendeta, mensas.) Epig. 43. lib. 1.

In Zoilum

fellatorem. XXXI.

OS male cauffidicis, & dicis olere poetis:
Sed fellatori, Zoile, pejus olet.

N O T A.

Osmale.) Propter maledicta hæc? An *Fellatori.*) Tibi nempe. De Zoilo vide
Audio diutino impedita concoctione, epig. 82. lib. 3.
epig. 4. lib. 4.

De Luperco

irrumatore. XLI.

FORMOSAM Glyceren amat Luperæus,
Et solus tenet, imperatque solus:
Quam toto sibi mense non futuram
Cum tristis quereretur, & roganti
Caussam reddere vellet Æliano:
Respondit, Glyceræ dolere dentes.

N O T A.

Cum tristis.) Cum caussatus est do- potiretur amica, aperte fatebatur se ca-
lorem dentium in causa fuisse, cur non piti Glyceræ illudare.

In uxorem

zelotypam. XLIV.

DEPRENSUM in puero tetricis me vocibus uxor
Corripis, & culam te quoque habere refers.
Dixit idem quoties lascivo Juno tonanti?
Ille tamen gracili cum Ganymede jacet.
Incurvabat Hylam posito Tirynæius arcu.
Tu Megaram credis non habuisse nates?
Torquebat Phœbum Daphne fugitiva; sed illas
OËbalius flammæ jussit abire puer.
Bryseis multum quamvis averfa jaceret,
Æacidæ propior levis amicus erat.
Parce tuis igitur dare mascula nomina rebus,
Teque puta cunnos uxor habere duos.

N O T A.

Gracili.) Alii legunt *grandi*.
Incurvabat, &c.) Ad turpe ministerium, quod Juven. *inclinabat*; sat. 9. vers. 26. & sat. 10. vers. 224. *Tyrinthus arcu*.) Hercules, a Tyrinthio oppido, ubi nutritus est cultusque.
Megaram, &c.) Uxorem Herculis.
Oëbalius, &c.) Hyacinthus, ex A-

myclis Laconiz civitate. Vide epig. 17. lib. 14.

Bryseis multum, &c.) *Brysei* filia *Hypodamia*, *Achillis amica*.

Levis amicus erat.) *Patroclus* imberbis.

Parce tuis igitur, &c.) Ne putes partem in feminis æque gratam esse, que in maribus, epig. 98. lib. 12.

In Cantharum

impurum. XLVI.

INTRASTI quoties inscriptæ limina cellæ,
 Seu puer arrisit, sive puella tibi:
 Contentus non es foribus, veloque, seraque,
 Secretumque jubes grandius esse tibi.
 Oblinitur minimæ si qua est suspicio rimæ,
 Punctaque lasciva quæ terebrantur acu.
 Nemo est tam teneri, tam sollicitique pudoris,
 Qui vel prædicat, Canthare, vel fuitit.

N O T A.

Inscripta limina.) Titulum professæ & habentis nomen inscriptum lupæ, quæ ibi merebatur. Juven. sat. 6. vers. 124.
Cella.) Gloss. *Cella, dīnna*. Servulorum proprie receptacula, & partes ædium abstrusiores, ubi servi habitant, *Cella* dicuntur. Sed *cella* sæpe cubilla meretricum, *καλοὶ ἐσκήν*. Erant vero *cellæ* non ipsa lupanaria, sed receptacula in lupanariis, in quibus erant plures cellæ, tamquam cubicula, ubi scorta prostabant. Quæ & præfixos habebant titulos, ubi nomina meretricum, quæ ibi merebantur, inscripta erant; ita ut qua

quæque cella staret, ex inscriptione nosse posses. Juven. sat. 6. de Messalina:

Et nigrum flavo crinem, &c.

Cæterum nudæ stabant meretrices, ut eas inspicere possent amatores, ne quæ occulta labe fallerentur.

Veloque, seraque.) Epig. 35. lib. 1. vers. 5. & Juven. sat. 8. vers. 168.

Secretumque, &c.) Grandius scelus cogitas, grandius secretum postulas.

Lasciva acu.) Calamistro. *Acu lascivire comam sibi inserunt*. Tertullianus de virgine velanda cap. 12.

In Mævium

effectum. XLVII.

JAM, nisi per somnum, non arrigis, & tibi; Mævi,
 Incipit & medios meiere vera pedes:
 Truditur & digitis pannucea mentula lassis,
 Nec levat exstinctum sollicitata caput.
 Quid miseros frustra cunnos, culosque lacessis?
 Summa petas; illic mentula vivit anus.

N O T A.

Et medios meire.) Alii *in medios*. lib. 15. cap. 15. & Macrobius lib. 3. cap. 19.
Melius. Verpa.) Penis. *Summa petas.*) Os. *Illic mentula vi-*
Pannucea, &c.) Debilis, laxa, rugo- *vis.*) Epig. 50. lib. 4. *Anus.*) Vide epig.
fa: quod & de pomis dicitur. Plinius 40. & epig. 106. lib. 1.

In Blataram

cunnilingum. XLVIII.

OMNIA femineis quare dilecta catervis
 Balnea devitat Blatara? ne futuat.
 Cur nec Pompeja lentus spatietur in umbra,
 Nec petit Inachidos limina? ne futuat.
 Cur Lacedæmonio luteum ceromate corpus
 Perfundit gelida virgine? ne futuat.
 Cum sic feminei generis contagia vitet,
 Cur lingit cunnum Blatara? ne futuat.

N O T A.

Pompeja, &c.) Porticu Pompeji, epig. 14. lib. 2. ——— *Isaac sacaria lena.*
Inachidos limina, &c.) Ifidis porticum Juven. sat. 6. vers. 490.
 seu templum, ubi conventus & colloquia *Lacedæmonio luteum.*) Palæstram in-
 de adulteriis. veniebant exercebantque Lacedæmonii.
Ceromate corpus.) Epig. 58. lib. 3.
Multos illa facit, quod fuit ipsa Jovi. *Virgine, &c.*) Aqua, epig. 21. lib. 5.
 Ovidius 2. de Arte.

De Titio

bene mutoniato. LII.

TANTA est quæ Titio columna pendet,
 Quanta Lampfaciæ colunt puellæ.
 Hic nullo comitante, nec molesto,
 Thermis grandibus, & suis lavatur.
 Anguste Titius tamen lavatur.

N O T A.

Columna pendet.) Priapus, *anguste Titius, &c.*) Ipse ingens &
Lampfaciæ, &c.) Epig. 17. lib. 11. & *anguste Titius.* an quia sub aquis masturb.
 lib. 3. epig. 68.

In Telephorum

mollem. LIX.

CUM me velle vides tecumque, Telephore, sentis:
 Magna rogas, puto me velle negare licet?

Et

Et nisi juratus dixi, dabo, subtrahis illas,
 Permittunt in me quæ tibi multa, nates.
 Quid si me tonsor, cum stridat novacula supra est,
 Tunc libertatem, divitiasque roget?
 Promittam: nec enim rogat illo tempore tonsor,
 Latro rogat: res est imperiosa timor.
 Sed fuerit curva cum tuta novacula theca,
 Frangam tonsori crura, manusque simul.
 At tibi nil faciam: sed lota mentula lana
 Αηχάζη cupidæ dicet avaritiæ.

N O T A.

Tecumque.) Alii *tenentque*, epig. 74. infra.

Lices.) Alii *nihil*. Sic legunt quidam:
Magna rogas: puta me velle negare nihil.

Permittunt.) Nam sunt in causa, cur
 a me multa imperiosus petas.

Sed lota mentula lana.) Id est, cum

petasæ opere absterfa fuerit mentula.
 Domitius:

— *sed lota mentula lava*
Αηχάζη cupidæ dicet avaritiæ.

Hoc est, sed lota sinistra masticabam,
 & jubebo te avarum plorare. Sic Dom
 secutus conjecturam Scaligeri. Vide epig.
 42. lib. 9. & 74. infra.

De Chione & Phlogis. LXI.

SIT Phlogis, an Chione Veneri magis apta requiris?
 Pulchrior est Chione, sed Phlogis ulcus habet.
 Ulcus habet, Priami quod tendere possit alutam,
 Quodque senem Pylum non sinat esse senem.
 Ulcus habet, quod habere suam vult quisque puellam,
 Quod sanare Criton, non quod Hygea potest.
 At Chione non sentit opus, nec vocibus ullis
 Adjuvat: absentem, marmoreamque putes.
 Exorare dei si vos tam magna liceret,
 Et bona velletis tam pretiosa dare;
 Hoc quod habet Chione corpus, faceretis haberet
 Ut Phlogis, & Chione quod Phlogis ulcus habet.

N O T A.

Ulcus habet.) Veneris sensum, artica
 cas, pruriginem, lasciviam. *Priami quod*,
Ulc.

— *quo incendi jam frigidus eva*
Laomedontiades & Nestoris herula
possit.

Juven. sat. 6. vers. 326. *Alutam.*) Ner
 vum languentem & laxum instar alutæ.
Quodque senem.)

— *quo Pylus juvenescere possit*,
Tithonusque annis fortior esse sui.

Ovid. eleg. 6. lib. 3. Amos. *Pylum.*)
 Alii *Peliam*.

Quod sanare, Ulc.) Nam femina *su*
plex. Juven. sat. 6. vers. 328. cui medi
 cus non medica opem ferre potest. Sic
 infra epig. 72. Hygea autem filia Escu
 lapii. Pausanias in Atticis, & Plinius
 lib.

lib. 35. cap. 2. hoc est *sanitas*. Kai τὸ μῦθος ἀπλῶς, ἰδὲν ἀπὸ τοῦ ἔχθρ.
Non sentit opus.) *Fatua est*, ut de Antholog. lib. 7. epig. Philodemi, & in-
Laufella dixit epig. 72. lib. 3. fra epig. 105.
Infelix cui torpes bebes locus ille, &c. Velleis.) *Palat. possitis*, recte.
Ovidius 3. de Arte. Nec vocibus ullis.

De Mannejo

impuro. LXII.

LINGUA maritus, mœchus ore Mannejus
 Summœnianis inquinatio buccis:
 Quem cum fenestra vidit a Suburana
 Obscœna nudum lena, fornicem clausit,
 Mediumque mavult basiare, quam summum:
 Modo qui per omnes viscerum tubos ibat,
 Et voce certa, consciaque dicebat,
 Puer, an puella matris esset in ventre,
 (Gaudete cunni, vestra namque res acta est.)
 Arrigere linguam non potest fututricem.
 Nam, dum tumentis mersus hæret in vulva,
 Et vagientes intus audit infantes,
 Partem gulosam solvit indecens morbus,
 Nec parus esse nunc potest, nec impurus.

N O T A:

Mœchus &c.) Αἰσχρὸν, πορνικὸν, βίαιον.
Summœnianis, &c.) Ipsi prostitulis
 Suburanis, epig. 35. lib. 1.

Quorum arastictis vales habitus oris, &c.
 Juven. sat. 238. vers. 10.

Nudum.) In lupanaribus nudæ prosta-
 bant meretrices. Petronius, Juvenalis 6.
 Xiph. in Heliogab. *Lena, &c.*) Alii,
Leda, recte, ut epig. 4. lib. 4.

Mediumque, &c.) Τὸν ἰσχυρὸν μῦθον
 τῷ εἰρηστικῷ.

Partem gulosam, &c.) Linguam red-
 didit paralyticam, sideravit, ut infra
 epig. 86. *Morbis.*) Paralyticæ δὲ τοῦ τῆς
 ἀσθενείας καὶ τοῦ ἰμπεδισμοῦ, quorum male-
 fico humore marcescunt segetes, apes
 immoriuatur, &c. Plinius cap. 15. lib.

7. an sideratio? ut epig. 86. infra.
Nec purus, &c.) Morbo illo conta-
 minatus. *Nec impurus.*) Lingua ut prius
 mœchus.

De Lesbia

meretrice. LXIII.

LESBIA se jurat, gratis numquam esse fututam.
 Verum est: cum futui vult, numerare solet.

N O T A.

Gratis numquam, &c.) Sine pretio. Voluit illa significare *accepto*, intelligit
 poeta dato.

In Philomusum.

cinædum. LXIV.

SPECTAS nos, Philomuse, cum lavamur,
 Et quare mihi tam mutoniati
 Sint leves pueri subinde quæris.
 Dicam simpliciter tibi roganti:
 Prædicant, Philomuse, curiosos.

N O T A.

Curiosos, &c.) Similes tui cinædos, qui quærisque per balnea mutoniatos. V. l. curiosus, oculis & devorantibus, spectas epig. 97. lib. 1. & lib. 9. epig. 60.

In Faustum

impurum. LXV:

NESCIO tam multis quid scribas, Fauste, puellis:
 Hoc scio, quod scribit nulla puella tibi.

N O T A.

Hoc scio quod scribis.) Interpretantur, quasi velit Martialis: Scio nullam puellam tibi scribere: & ejus sensus causas divinant. At ego credo Fr. Sanctio, *Scio quod*, bene Latine non dici, quicquid contra molitur Scioppius, cui alio tempore respondebimus. Nec tamen optimus Sanctius hic feliciter, quum explicat: Tu multa scribis puellis, quum sis prædico, ut videlicet te ostendas puellarum amatorem; sed ego scio quid sis,

propter quod nulla tibi rescribit, quia pueros amas. Non hæc mens Martialis, sed ista: Haud scio rem quam tu scribis tam multis puellis: unam rem scio quam præ pudore nulla tibi audet scribere puella: nempe te esse aut fellatorem, aut irummatorem, aut lingonem. Gronovius, *Nulla puella tibi.*) An itaque pueri? An hinc voluit se videri in gratia esse apud puellas? epig. 69. lib. 3. quarum tamen nulla illi rescripsit.

In Tuccam

marionem. LXXI.

VENDERE, Tucca, potes centenis millibus emptos?
 Plorantes dominos vendere, Tucca, potes:
 Nec te blanditiæ, nec verba, rudisque querelæ,
 Nec te dente tuo faucia colla movent?
 Ah facinus, tunica patet inguen utrimque levata,
 Inspiciturque tua mentula facta manu.
 Si te delectat numerata pecunia, vende
 Argentum, mensas, myrrhina, rura, domum.
 Vende senes servos, agros & vende paternos:
 Ne pueros vendas, omnia vende miser.

LXXI-

Luxuria est emere hos; (quis enim dubitave, negatve?)
Sed multo major vendere luxuria est.

N O T A.

Potes.) Sustines.

Plorantes dominos, &c.) Pueros amafios, ut amicæ dictæ sunt *domine*. Vel pueros plorantes orantefque te ne venerant dominis aliis.

Rudeſque querela.) pueriles, non ſciz.

Dente tuo ſaucia, &c.) Dum amore furens impreſſiſti eorum cervicibus memorem dente notam.

Myrrhina, &c.) Epig. 113. lib. 14.

Sed multo &c.) Sic epig. 63. lib. 2.

———— *hec mage luxuria eſt.*

De Leda

libidinosa. LXXII.

HICTERICAM vetulo ſe dixerat eſſe marito,
Et queritur futui Leda neceſſe ſibi.
Sed flens, atque gemens tanti negat eſſe ſalutem,
Seque refert potius propoſuiſſe mori.
Vir rogat ut vivat, virides nec deſerat annos,
Et fieri, quod jam non facit ipſe, ſinit.
Protinus accedunt medici, medicæque recedunt,
Tollunturque pedes; o medicina gravis.

N O T A.

Hictericam,) Vide epig. 8. ſupra, ubi ſcripſimus *ictericam* ſine aſpiratione. Alii *hyſtericam, &c.* uteri ſtrangulatione laborantem, cui morbo præſcribunt remedium medici validam congreſſus ſuccuſationem.

Sed flens, &c.) Sed tamen lacrymans

diſſimulat mori ſe malle quam huiusmodi convaleſcere remedio.

Virides, &c.) Nec ætatis flore velit mori.

Medici, &c.) Supra epig. 61.

Tollunturque, &c.) In Venerem, epig. 81. lib. 10. *Gravis.*) Scoptice.

De Nata

cinædo. LXXIII.

DRAUCI Nata ſui vocat pipinnam,
Collatus cui gallus eſt Priapus.

N O T A.

Pipinnam.) Turnebus lib. 8. cap. 4. legit *bipennam*. Janus Parrhaſius in var. Annot. & Cælius Rhod. lib. 4. cap. 6. legunt *vepenem*, exponuntque: Nata vaſtum ſubactoris ſui virile, diminutivo nomine appellat *vepenem*, id eſt, parvulum penem, cui tamen ſi conferas

Priapum ipſum (epig. 36. lib. 1. verſ. 8.) videatur præ hoc Gallus eviratus. *Pifinam* legit Janus Rutgerſius, ut Labeo apud veterem Scholiaſten Perſii, *Crudum manduces Priamum, Priamique piſinnos*, id eſt pueros, filios. Vide Gaſp. Barthii adverſ. lib. 1. cap. 6.

In

In Lygdum

mollem. LXXIV.

VENTURUM juras semper mihi, Lygde, roganti,
 Constituisque horam, constituisque locum.
 Cum frustra jacui longa prurigine tentus,
 Succurrit pro te sæpe sinistra mihi
 Quid, precor, o fallax, meritis, & moribus istis,
 Umbellam luscæ, Lygde, feras dominæ.

N O T A.

Sinistra) Epig. 42. lib. 9. & epig. 59. *Lusca domina.*) Intervias deformi-
 supra. minæ, quoniam non vis amari a dom-
Umbellam.) De qua lib. 14. epig. 28. no. Aliter explicat Domitius.

De Bacchara

inepto. LXXV.

CURANDUM penem commisit Bacchara Græcus
 Rivali medico: Bacchara Gallus erit.

N O T A.

Curandum medico.) Qui ejusdem puel- gnificat castratum Cybeles sacerdotem,
 ne vel pueri amore captus erat. & Græco.
Gallus.) Iocus est in Gallo qui si-

In Cæliam

affectantem pudicitiam. LXXVI.

THECA testus aenea lavatur
 Tecum, Cælia, servus. ut quid, oro,
 Non sit cum citharædus, aut choraules?
 Non vis, ut puto, mentulam videre.
 Quare cum populo lavaris ergo?
 Omnes an tibi nos sumus spadones?
 Ergo ne videaris invidere,
 Servo, Cælia, fibulam remitte.

N O T A.

Theca testus.) Fibula ære circumliga-
 ta. Vide epig. 34. & 81. lib. 7.
Omnes an tibi.) Sic epig. 34. lib. 7.
An sola est, &c.

Ne videaris invidere.) Ne videaris
 ejus conspectum nobis invidere, tibi re-
 servare, resibula servum tuum.

Ad Victorem

sponsum. LXXIX.

UTERE femineis complexibus, utere Victor,
 Ignotumque sibi mentula discat opus.
 Flammea texuntur sponsæ, jam virgo parata est.
 Tondebit pueros jam nova nupta tuos.
 Pædicare semel cupido dabit illa marito,
 Dum metuit teli vulnera prima novi.
 Sæpius hoc fieri nutrix, materque vetabunt,
 Et dicent, uxor, non puer, ista tibi est.
 Heu quantos æstus, quantos patiæ labores,
 Si fuerit cunnus res peregrina tibi!
 Ergo Suburanæ tironem trade magistræ.
 Illa virum faciet: non bene virgo docet.

N O T A.

Flammea texuntur, &c.) Flammeum erat velamentum luteum seu rubeum quo nova nupta regebatur pudoris gratia, vel in subjectionis symbolum. *Parata est.*) Gruterus e MSS. *paratur.*

Tondebit pueros, &c.) Tondebit cæditos tuos tamquam emeritos & exole-

tos, postquam uxorem duxeris, epig. 18. lib. 12.

Ergo Suburana, &c.) Trade te instituendum meretrici cuiquam Suburanæ, quæ melius docebit te officium viri, quam nova nupta & rudis.

De spadone, & sene. LXXXII.

CUM sene communem vexat spado Dindymus Æglen,
 Et jacet in medio sicca puella toro:
 Viribus hic operi non est, hic utilis annis.
 Ergo sine effectû prurit uterque prior.
 Supplex illa rogat pro se, miserisque duobus,
 Hunc juvenem facias. hunc, Cytherea, virum.

N O T A.

Sicca puella.) Unde illud apud Ovidium:

Dedecus hoc sumpta dissimulavit aqua.

Hic operi non est.) Eunuchus, epig. 39. lib. 6. Juven. sat. 6. vers. 367.

Hic utilis.) Alii, *hic inutilis.*

Cytherea.) Venus, thalami præses.

In Zoilum

impurum. LXXXVI.

SIDERE percussa est subito tibi, Zoile, lingua,
 Dum lingis cunnum, Zoile, nunc futues.

N O T A.

Sidere percussa.) Epig. 91. lib. 7. & supra epig. 26. & 31.

Ad

Ad Charidemum

jam mœchum. LXXXVIII.

DIVES eras quondam: sed tunc pædico fuisti,
 Et tibi nulla diu femina nota fuit.
 Nunc sectaris anus. o quantum cogit egestas!
 Illa fututorem te, Charideme, facit.

N O T A.

Sectaris anus.) Ut inde rem facias. Vide Juven. sat. 1. vers. 38.

De Charisiano

cinædo. LXXXIX.

MULTIS jam, Lupe, posse se diebus
 Pædicare negat Charisianus.
 Causam cum modo quærerent sodales,
 Ventrem dixit habere se solutum.

N O T A.

Ventrem dixit.) Qua imprudenti excusatione usus fatebatur se pati soli non agere.

In verpum æmulum. XCV.

QUOD nimium lives, nostris & ubique libellis
 Detrahis; ignosco; verpe poeta, *sapis*.
 Hoc quoque non curo, quod tu mea carmina carpas,
 Corripias, & sic, verpe poeta, *sapis*.
 Illud me cruciat Solymis quod navus in ipsis,
 Pædicas puerum, verpe poeta, meum.
 Ecce negas, jurasque mihi per templa tonantis.
 Non credo: jura, verpe, per Anchialum.

N O T A.

Verpe poeta.) Judæum intellige, nempe circumcissum.

Per Anchialum.) Sensus est, Nontibi credam, nisi juraveris per Deum vi-

ventem quem colis, &c. Hæc rum in modum vexatus est à Seldeno, Vossio, Petito, quos vide si lubet.

Ad Flaccum,

de basiis impuris. XCVI.

INCIDERIS quoties in basia fellatorum,
 In folio puto te mergere, Flacce, caput.

N O T A.

Folio.) Epig. 42. lib. 2. Alii *in folium*.

In Thelesillam

deformem. XCVIII.

UNA nocte quater possum: sed quatuor annis
 Si possum, peream: te, Thelesilla, semel.

N O T A.

Quatuor annis.) Oppositis dictionibus acumen est semel, & quater; quatuor annis, & una nocte. Domitius.

In Lesbiam

ficofam. C.

DE cathedra quoties surgis, jam sæpe nota
 Pædicant miseram, Lesbiam, te tunicæ.
 Quas cum conata ex dextra, conata sinistra
 Vellere, cum lacrymis eximis, & gemitu.
 Si constringantur gemina symplegade culi,
 Et Minyas intrant, Cyaneasque nates.
 Emendare cupis vitium deforme? decebo,
 Lesbiam, nec surgas censeo, nec sed eas.

N O T A.

Pædicant.) Adhærent tuis natibus.

Si constringantur.) Alii sic constringuntur.

Gemina symplegade.) Symplegades scopuli sunt, de quibus epig. 18. lib. 7. Dicuntur Cyaneæ, & Minyæ ob cursum

quem illac Minyæ, id est Argonautæ, tenuerunt. Domitius. Valerius Flaccus lib. 5. Argon.

Æquore, Cyaneas Minyæ timuere reliquas.

Nec sed eas.) Sed jaceas natibus supinis.

Ad Flaccum,

qualem amicam velit. C I.

HABERE amicam nolo, Flacce, subtilem,
 Cujus lacertos anuli mei cingant,
 Quæ clune nudo radat, & genu pungat.
 Cui ferra lumbis, cuspis eminet culo.
 Sed idem amicam nolo mille librarum.
 Carnarius sum, pinguarius non sum.

N O T A.

Subtilem.) Gracilem, exilem, juncæam.

Quæ clune.) Quæ depygis, macilentæ, & quasi nudis ossibus.

Cui ferra lumbis.) Cujus dorso spina ferram præ se ferat. *Cuspis eminet cu-*

le.) Uropygium epig. 93. lib. 3.

Carnarius sum, pinguarius non sum.)

Puellam volo corporis solidi & carnosam, non pinguedine tumidam gravemque.

In uxorem

nimis pudicam. C V.

UXOR vade foras, aut moribus utere nostris:
 Non sum ego nec Curius, nec Numa, nec Tadius.
 Me jucunda juvant tractæ per pocula noctes:
 Tu properas pota surgere tristis aqua.
 Tu tenebris gaudes: me ludere teste lucerna,
 Et juvat admissa rumpere luce latus.
 Fascia te, tunicæque tegunt, obscuraque palla:
 At mihi nuda satis nulla puella patet.

Ddd

Bafia

Basia me capiunt blandas imitata columbas:
 Tu mihi das, avis qualia mane soles.
 Nec motu dignaris opus, nec voce juvare,
 Nec digitis: tamquam thura, merumque pares.
 Masturbabantur Phrygii post ostia servi,
 Hecoreo quoties federat uxor equo.
 Et quamvis Ithaco stertente, pudica solebat
 Illic Penelope semper habere manum.
 Pædicare negas: dabat Cornelia Gracco,
 Julia Pompejo, Portia, Brute, tibi.
 Dulcia Dardanio nondum miscente ministro
 Pocula, Juno fuit pro Ganymede Jovi.
 Si te delectat gravitas, Lucretia toto
 Sis licet usque die: Thaida nocte volo.

N O T E.

Ant moribus, &c.) Quasi divortii causa sit inæqualitas morum, vel in uxore magis probatorum quam in viro.

Non ego &c.) Non sum continens, castus, pudicus, quales Curius, Numa & Tattius. Alii,

Non ego sum Curius, non Numa, non Tattius.

Rumpere latus.) Ε, τὸ τὴν τελευτήσαν Αρπίδος ἱππῶν.

Obscure.) Alii,

obscuraque pallia celant.

Pares.) Alii *jacet*. Sed *pares* antitheton celandi probatur magis. Quasi dicat, numquam tam nuda est, quin magis nudam esse optem.

Imitata columbas.) Lasciva, qualia sibi ingeminant columbæ & passeruli salaces.

Avis qualia mane soles.) Casta, qualia sibi invicem libant *οἱ εὐγυνῶν ἀνδρά-ζοις* *ἢ φιλοῦντες*.

Nec motu &c.) Supra epig. 61.

Tamquam thura, &c.) Tamquam & rem divinam thure meroque sacra.

— sic surgis mane puella.

Proinus ut sanctas passu adire a-

Ovid.

Hecoreo, &c.) Quoties Andromache & ipsa pudica per lascivum ludum Hectoris insedit. *Hispan. concubina a Hectoris*

allusum ad versum Ovid. 3. de Arte:

Thēbais Hectoris nupta resedit equo.

Es quamvis, &c.) Et Ulysses dormiente, illa castæ tamque Penelope erat *ἡ ἑστία*.

Dabat, &c.) Verecundissimæ Romanæ non negabant illud suis viris gravissimis, epig. 69.

Dardanio ministro.) Ganyme.

Juno Lucretia, &c.) Et ipsa conjugii præfes: tamen gravis & ut Lucretia.

Thaida nocte volo.) Alii *Laida*, *lema*, & lascivam ut *Laida*.

EX LIBRO XII.

In Labienum

pædiconem. XVI.

ADDIXTI, Labiene, tres agellos.
 Emisti, Labiene, tres cinædos:
 Pædicas, Labiene, treis agellos.

N O T E.

Addixti.) Eodem fere sensu, epig. 31. hb. 10. invehitur in eum qui vendiderat, ut laute cœnaret.

In Seniam
fellatricem. XXVII.

A Latronibus esse te fututam
Dicis, Senia: sed negant latrones.

N O T A.

Te fututam.) Negant te impulsam ab- nestius quippiam passam esse, ut Callist.
iis. *Vel* negant hoc, ajuntque te inho- epig. 35. infra.

De Labieno
pædicone. XXXIII.

UT pueros emeret Labienus, vendidit hortos;
Nil nisi ficetum nunc Labienus habet.

N O T A.

Nil nisi ficetum, &c.) Vid. epig. 16. fisis constitum agrum. Intelligit puero
supra. Jocus est in ambiguitate *ut ficut*: ex nequitia ficosos, ut epig. 52. lib. 4.
eum dicat, Labieno ex hortis superesse & epig. 70. lib. 7. & epig. 66. lib. 1.

Ad Callistratum
fellatorem. XXXV.

TAMQUAM simpliciter mecum, Callistrato, vivas:
Dicere præcisum te mihi sæpe soles.
Non es tam simplex quam vis, Callistrato, credi.
Nam quisquis narrat talia, plura tacet.

N O T A.

Tamquam.) Vis videri ingenuum mecum Vide epig. 72. lib. 2.
communicare secreta tua, proinde fateri *Narras, tacet:*) In vocibus *narrat* &
etiam vitia; sed hoc non facis ingenuus: nam- *tacet*, latet majus illud quod Callistra-
que minus de te fateris, ut majus taceas. tus non fatetur vitium. Vide epig. 83.
Præcisum.) Palat. legit *percisum*. lib. 3. & epig. 95. lib. 3.

De Callistrato & Afro
mollibus. XLII.

BARBATUS rigido nupsit Callistratus Afro,
Hac qua lege viro nubere virgo solet.

Præluxere faces, velarunt flammea vultus;

Nec tua defuerunt verba, Thalasse, tibi.

Dos etiam dicta est. nondum tibi Roma videtur

Hoc satis? expectas numquid & ut pariat?

N O T A.

Barbatus.) Huic epigrammati inge- apud Romanos: a sponsæ matre apud Gre-
nium & lux a sat. 2. Juvenal. vers. 134. Vi- cos. Vide quæ Farnabius ad Senecæ The-
de & Tacitum 15. Annal. quo modo Nero- baida vers. 263. & 507. *Flammea.*) Flam-
Pythagoræ nupsit. *Rigido Afro.*) Muto- meum erat velamentum luteum ceu ru-
natio. *Faces.*) Nuptiales, quæ quinque pro- beum, quo nova nupta tegebatur pudor-
numero partus naturali: vel in honorem- ris gratia: vel in subjectionis symbolum,
quinque deorum, Jovis adulti, Junonis- epig. 79. lib. 11.
adultæ, Veneris, Suadellæ, Lucinæ præ- *Thalasse tibi.*) Nuptiarum Deus,
ferebantur à pueris patrimis & matrimis- epig. 36. lib. 1.

In Sabellum

de versibus libidinosis. XLIII.

FACUNDOS mihi de libidinosis
 Legisti nimium, Sabelle, versus:
 Quales nec Didymi sciunt puellæ,
 Nec moles Elephantidos libelli.
 Sunt illic Veneris novæ figuræ:
 Quales perditus audiat furutor:
 Præstent, & taceant quid exoleti,
 Quo symplegmate quinque copulentur,
 Qua plures teneantur a catena.
 Exstinctam liceat quid ad lucernam.
 Tanti non erat esse te disertum.

N O T E.

Didymi sciunt puellæ.) Spintrix nescio
 cujus, monstrosi. Pro *Dindymi* legi *Dy-*
dimi vult Jos. Scaliger ad Catullum.

Elephantidos libelli.) Poetrix, quæ li-
 bris suis expressit *ποικίλα* & *Ἀφροδίτης* &
ἐκβολῆς *ἡμάτων*, cujusmodi figuris &
 schematis cubacula sua instruxit Tiberius
 Cæsar. Taceo Aretini nefarias tabellas.
 Vide si placet quæ Casaubonus ad cap. 43.
 Sueton. Tiberii, ex Propertio, Clemen-
 te Alexandr. &c.

Novæ.) Scriverius legit *novem*.

Taceant quid exoleti.) *An tacent p-*
dore inhibiti ipsi exoleti? *Emphatic.*
An tacent, uti epig. 96. lib. 3.

Symplegmate, Qua plures, &c.) Sella-
 rias istas ac series turpiter *connexorum*,
 nimis aperte refert Suet. cap. 43. Tiberii:
Ἀφροδίτῃς ἡρώτων ἐν τῇ συνπλοκῇ δεδε-
µένων execratur Clemens *Alexandrinus*.
Προτρεπτικῇ ad Græcos. Scriverii edi-
 tio, *Symplegade*. Haud scio, quo auctore.

Tanti non erat, &c.) Non erat hæc
 digna tanto ingenio.

Ad puellas

de basiationibus. LV.

GRATIS qui dare vos jubet, puellæ,
 Insulsiſſimus improbiſſimusque est:
 Gratis ne date, basiate gratis.
 Hoc Ægle negat, hoc avara vendit.
 Sed vendat bene, basiare quantum est.
 Hoc vendit quoque nec levi rapinat:
 Aut libram petit illa Cosmiani,
 Aut binos quater a nova moneta:
 Ne sint basia multa, nec maligna,
 Nec clusis aditum neget labellis.
 Humane facit hoc tamen, sed unum est:
 Gratis quæ dare basium recusat,
 Gratis lingere nec recusat Ægle.

N O T E.

Dare vos, &c.) Vestri copiam facere.
Hoc Ægle, &c.) Etiam basiare.
Sed vendat bene.) Quid hic versus sibi

velit, nescire ait Gruterus. At sciuit Mar-
 tialis, qui posuit. Ægle negat se basiare
 gratis: vendit hoc quoque. Mirum; nam
 utcum-

utcumque vendat hoc bene vel parvo pretio, an cuiquam est basiare tanti, ut id vel bene emere velit? At illa tantillum quidem bene vendit, &c. Gronov. *Sed vendat bene.*) Phaleucium istum cum sequenti non est videre in Palat. & nescio sane quid sibi velit: quartus servat: *Sed vendat quoque nec levi rapina,* omiſſis intermediis.

Libram petis, &c.) Unguenti a Cosmo

confecti, epig. 88. lib. 1. libram petit Ægle, quo oris impuri foetorem emendet.

Binos quater, &c.) Octo Flavios monetæ novæ & asperæ.

Multa.) Alii *muta*. Alii legunt, *Nec clusis*.

Humane facis, &c.) An quia offe & ebore dentata? epig. 73. lib. 1. An quia ore impura, utpotè *mutis*? epig. 95. lib. 1. & epig. 15. lib. 2.

De Phyllide

impura, & vinosa. LXXVI.

FORMOSA Phyllis nocte cum mihi tota
Se præstitisset omnibus modis largam,
Et cogitarem mane quod darem munus,
Utrumne Cosmi, Nicerotis an libram,
An Bæticarum pondus ære lanarum,
An de moneta Cæsaris decem flavos:
Amplexa collum, basioque tam longo
Blandita, quam sunt nuptiæ columbarum;
Rogare cœpit Phyllis amphoram vini.

N O T A.

Omnibus, &c.) Nil negantem, epig. 12. lib. 4.

Cosmi, &c.) Libram unguenti a Cosmo seu Nicerote myropolis confecti.

Bæticarum pondus.) Epig. 133. lib. 14.

Offo lanarum.) Sic Scriverius. Alii *acre*.

Alii *ere*. *Pondus offo lanarum.*) Si toleramus lanam, accipiendum est pro certi ponderis glomere lanæ: ut cum Seneca dicit *multa millia frumenti*, ubi intelligimus, modiorum. Sed Pircheimeri codex, ut Anglic. & Palat. Gruteri *acre*: alluduntque eodem, in quibus est *ere*.

Basioque tam longo.) Sic epig. 105. lib. 12. *Basia blandas imitata columbas.*

Rogare cœpit, &c.) Vinosa mulier.

Digna est concubitus quoslibet illa pati.

inquit Ovidius.

Et videtur eleganter dici posse pro exaſto, cui nihil deſit, ut & *acerbum* accipere ſolent. Itaque huc inclino. Sequenti verſu *Flavos* dici pro Flaviis contra morem Romanum eſt. *Flavi* ſine dubio dicuntur aurei ob colorem. Gronovius.

Flavos &c.) Flavios ex moneta Domitiani. Scriverius legit *flavas*.

Basioque tam longo.) Sic epig. 105. lib. 12. *Basia blandas imitata columbas.*

Rogare cœpit, &c.) Vinosa mulier.

Digna eſt concubitus quoslibet illa pati.

inquit Ovidius.

Ad Ligdum

impurum. LXXVII.

NIL non, Lygde, mihi negas roganti:
At quondam mihi, Lygde, nil negabas.

N O T A.

Negas roganti.) Epig. 74. lib. 11.

Nil negabas.) Epig. 12. lib. 4.

De pueris

mollibus. LXXXVI.

FESTINAT Polytimus ad puellas:
Invitus puerum fatetur Hymnus,
Pastas glande nates habet Secupdus.
Mollis Dindymus est, sed esse non vult.

Amphion

Amphion potuit puella nasci.
 Horum delicias, superbiamque,
 Et fastus querulos amice malo,
 Quam dotis mihi quinquies ducena.

N O T A.

Festinus, &c.) Polytimus grandior est & exoletus.

Inuitus puerum, &c.) Recusat, negans sibi esse voluptati.

Pastas glande, &c.) Βασανόβειος, quod dixit Diogenes de cinædo quodam. Hic autem *glans* seu βάλανος est τὸ τὸ πικρὸν ἄκρον. Ubi non pinguitudo pueri significatur; sed pathici effeminatique impudicitia. Acumen enim sensus est in dictione *glande*, qua significatur pars obscena

genitalium virorum. Sasse ergo cum habere nates glande pastas in subactione illa præpostera concupiscent uti cibo nates palcerentur. *Est*

Mollis Dindymus, &c.) Lascivum nequam: sed dissimulat & rogat.

Posuis puella nasci.) Formæ ambiguae, & ipse facilis.

Quam dotis, &c.) Quam uxoris maximæ dotis modo, decies scilicet tenis millibus sestertium.

Ad Atticillam

importunam. LXXI.

DONAVI tibi multa quæ rogasti:
 Donavi tibi plura quam rogasti;
 Non cessas tamen usque me rogare.
 Quisquis nil negat, Atticilla, fellat.

N O T A.

Quisquis nil.) Lepide jocatur in Atticillam semper aliquid petentem; adeo turpe est, inquit, nihil negare, ut idem etiam fellare significet. Vide epig. 12. lib. 1.

In Fabullum

cunnilingum. LXXXVII.

PÆDICONIBUS os olere dicis.
 Hoc si sic, ut ais, Fabulle, verum est,
 Quid tu credis olere cunnilingis?

N O T A.

Quid tu.) Notat Fabullum turpi vitio. Vide epig. 31. lib. 11.

In non arrigentem. LXXXVII I.

TRIGINTA tibi sunt pueri, totidemque puellæ:
 Una est, nec surgit mentula. quid facies?

N O T A.

Quid facies.) Quasi dicat, linges. Epig. 26. lib. 11.

In Magullam

de marito venefico. XCIII.

COMMUNIS tibi cum viro, Magulla,
 Cum sit lectulus, & sit exoletus,
 Quare, dic mihi, non sit & minister?
 Suspiras: ratio est, times lagenam.

N O T A.

Quare.) Cur non & communi uteris pocillatore.
Times lagenam.) Times nempe venenatum poculum. Vide epig. 43. lib. 4. & epig. 69. lib. 4.

Ad Rufum

de libellis libidinosus. XCVII.

MUSÆI pathicissimos libellos,
 Qui certant Sybariticis libellis,
 Et tinctas sale pruriente chartas
 Instanti lege, Rufe: sed puella
 Sit tecum tua, ne Thalassionem
 Indicas manibus libidinosus,
 Et fias sine femina maritus.

N O T A.

Pathicissimos libellos.) Mellissimos & mesandi argumenti, cujusmodi fuere Elephantidos, epig. 43. supra vers. 4.

Sybariticis libellis.) Libris abominandæ nequitiae, quos scripsit Hemitheon Sybarita, ut testatur Lucianus, *ὑπερ ἀσπίδων*. Horum meminit & Ovidius lib. 2. Trist. epist. ad Augustum:

Nec qui composuit nuper Sybaritida fugit. Instanti lege Rufe.) Ad hunc eundem epig. 67. lib. 7. & lib. 8. epig. 51.

Thalassionem.) Conjugale illud. De Thalassione vide epig. 36. lib. 1. Indicas manibus libidinosus.) Alii Inducas. Recte.

Et fias, &c.) Ut epig. 42. lib. 9.

In Zelotypam. XCVIII.

CUM tibi nota tui sit vita, fidesque mariti,
 Nec premat ulla tuos, sollicitusque toros:
 Quid quasi pellicibus torqueris inepta ministris,
 In quibus & brevis est, & fugitiva Venus?
 Plus tibi quam domino pueros præstare probabo:
 Hi faciunt, ut sis femina sola viso.
 Hi dant, quod non vis uxor dare. do tamen, inquis,
 Ne vagus a thalamis conjugis erret amor.
 Non eadem res est: Chiam volo, nolo mariscam.
 Ne dubites quæ sit Chia, marisca tua est.
 Scire suos fines matrona, & femina debet,
 Cede suâ pueris: utere parte tua.

N O T A.

Ministris.) Pueris.
Sola viso.) Ut non utatur alia femina quam te.

Do tamen, inquis.) Vide epig. 44. lib. 11.
Non eadem est.) Dicto epig. 44. lib. 11.

De Chia & marisca dictum epig. 24. lib. 7. Hic autem Chium quæ novit pungeri, de pueris dicit: *mariscam* vero tuam de feminis.

Utere parte tua.) Qua femina es.

In Bassum

pædiconem. XCIX.

UXOR cum tibi sit puella, qualem
 Votis vix petat improbus maritus,

Dives

Dives, nobilis, erudita, casta:
 Rumpis, Basse, latus, sed in comatis,
 Uxor tibi dote quos parasti.
 Et sic ad dominam reversa languet
 Multis mentula millibus redempta:
 Sed nec vocibus excitata blandis,
 Molli pollice nec rogata surgit.
 Sit tandem pudor, aut eamus in jus.
 Non est hæc tua, Basse: vendidisti.

N O T E.

Impubes.) Alii *improbis*. Hoc est maritus qui suis votis non ponat modum.
Rumpis latus.) Venero scilicet opere.

Comatis.) Pueris, epig. 57. lib. 1.
 epig. 58. lib. 3.
Vendidisti.) Uxori nomine datus.

EX LIBRO XIV.

Puella Gaditana. CCIII.

TAM tremulum crissat, tam blandum prurit, ut ipsum
 Masturbatorem fecerit Hippolytum.

N O T E.

Epig. 42. lib. 1. Vide & Juven. sat. 11. vers. 162. & sat. 6. vers. 326.
Masturbatorem, &c.) Ut incenderet
 vel castissimi propositi virum, incitaret.

que ad libidinem nefandam, epig. 42. lib. 9. & epig. 97. lib. 12. Alii leg. *mastratorem*.

Puer cinædus. CCV.

SIT nobis ætate puer, non pumice levis:
 Propter quem placeat nulla puella mihi.

N O T E.

Non pumice.) Impubes non pumice aut dropace levigatus. epig. 29. lib. 1.

Fibula. CCXV.

DIC mihi simpliciter, comædis & cicharædis
 Fibula quid præstat? carius ut futuant.

N O T E.

Comædis.) Epig. 81. lib. 7.

vers. 73.

Fibula quid præstat.) Juven. sat. 6.

Solvitur his magno comædis fibula.

FINIS EPIGRAMMATUM OBSCOENORUM.

INDEX VOCABULORUM

omnium, quæ in M. VALERII MARTIALIS
libris leguntur.

NUMERUS PRIOR HOC

charactere j. ij. v. x. librum: posterior isto 1. 2. 3. 4. &c. libri Epi-
gramma denotat. NUMERO etiam, cum signo † preposito, libri
Spectaculorum Epigramma designatur.

A

A Bderitanæ plebis pectora,
ra, x. 25.

abdicere, v. 57.

abducere, vij. 92. iix. 21.

abductas, iix. 56.

abeat, v. 85. xij. 17.

abesse, vj. 19. vij. 6. iix.

abest, vij. 5. 24.

abies, xiv. 84.

abigas, x. 33.

abigatque, x. 5.

abiget, xj. 99.

abigit, j. 35.

abire, j. 21. v. 21. iix. 32. 56.

xj. 17. 44. xii. 71. xiv. 163.

abires, iv. 61.

abiret, iij. 24.

abissi, j. 100.

abit, † 16. j. 63. iix. 59. xj.
75. xj. 8. xij. 103.

abire, xj. 7.

ablatis lacernis, xij. 26.

ablutas, ij. 70.

abnegat, ij. 32.

abnuat, † 28.

abolla, iix. 48. Cereæ, iv. 53.

abollam Tyriam, iix. 48.

abortivo ovo, vj. 93.

abruptum, xii. 26.

abrupta refte, v. 63.

abscidit, iij. 66.

abscindere, iij. 85.

abscissa, iij. 81.

abscissa lingua, ij. 82.

abscondunt, j. 35.

absens, iix. 78. Sacerdos,
x. 92.

absentem, xj. 64. rogum,
ix. 78.

absentes comæ, ix. 38.

absentis, vj. 85. vij. 50.

amicitiæ, ix. 102.

absum, iij. 4.

absit, x. 87.

absolvi, iv. 16.

absolvit, xj. 21.

absolvit, xij. 52.

absoluta, j. 83. xij. 64.

absoluit, ix. 87. xj. 40.

absulerat, † 2. vij. 60.

absulit, iij. 52. vj. 88. ix.
104. x. 51. xj. 70. 92. 94.

xiv. 18.

abutere, vij. 92.

Ac, iv. 90. ix. 23. xij. 50.

acapna ligna, xij. 15.

accedas, vij. 25.

accedent, x. 48.

accedit, xij. 26.

accedunt, xj. 72.

accedit, xiv. 26.

accepte, † 5. j. 106. v. 38.

xij. 18. xiv. 175. 189.

accepta aqua, xij. 47.

accessi, vij. 17.

accessit, vij. 52. xj. 103.

accidat, vj. 82.

accidisset, iij. 65.

accidit, vij. 131.

accipe, j. 89. ii. 27. vj. 25.

80. 85. vij. 1. iix. 9. 56. ix.

69. x. 16. xj. 30. xij. 75.

xiii. 9. 11. 45. 102. xiv.

1. 27. 28. 87. 89. 96. 102.

159. 185. 219.

accipere, ij. 56. ix. 70. x. 75.

accipere, xij. 45.

accipiam, xij. 40.

accipiat, ix. 96.

accipienda, ix. 50.

accipient, xij. 52.

accipies, v. 1. xj. 58.

accipis, ix. 70. x. 69. 82.

accipit, iix. 75. ix. 5. x. 36.

accipiter, xiv. 216.

Accius, xj. 91.

accolla, v. 3. proximus, v. 23.

accubamus, iij. 82.

accubare, v. 71.

accubat, x. 278.

accubuisse, xiv. 135.

accubuit, iix. 50.

accumbat, x. 84.

accumbimus, ij. 37.

accusas, iij. 13.

acer verragus, xiv. 100.

acerba, xij. 34.

acerbum, il. 26.

acerbus, xij. 47.

acerna mensa, xiv. 90.

acerra, j. 29. plena, 12. 45.

acerram, j. 29. septimam,

x. 24.

acervos, vii. 53.

acervum ingentem, vii. 26.

- acceti, vii. 24. xiii. 122. v.
 bentis, vi. 57. Niliaci, xiii. 122.
 aceto, x. 45.
 accetum, xij. 48. xiii. 122.
 Achillam, vii. 56.
 Achilles, iij. 91.
 Achilleas, comas, xij. 84.
 Achilleus pedes, i. ij. 14.
 Achilles, v. 49.
 acida creta, vj. 93.
 Acidalia arundine, ix. 84.
 Acidatio modo, vi. 13.
 acipensum, xij. 91.
 acipensia, xij. 91.
 Asoride, iij. 93.
 acor tenues, x. 37.
 acre ulcus, xj. 99.
 acri equo, xii. 14.
 acribus curis, iij. 20.
 acrior ehus, v. 62.
 acris equi, vi. 32.
 acrius, iix. 81.
 acrisus oer, vj. 64.
 acta, f. 6. iij. 20. vj. 70. xi. 62.
 actas quindecties Olympiad, x. 23.
 Actiaci feni, iv. 11.
 actis tantis, ix. 104.
 acticare, j. 18.
 aculeolos, iix. 77.
 acus, xiv. 150. aurea, xiv. 24.
 aqua testa, v. 18.
 acura arundine, x. 14. re-
 fludine, xij. 86. auspide, xiv. 92.
 acuto capite, vj. 39.
 acu, iix. 28. ix. 14. incerta ii. 66. Semiramia, iix. 28. lasciva, xj. 46.
 adamantia, vj. 99.
 adamantas, v. 11.
 addas, iix. 2. ix. 46.
 addat, x. 98.
 adde, iij. 35. x. 48. xij. 5. xiv. 170.
 addere, iix. 3. ix. 95. x. 26. xiv. 115.
 addetur, x. 48.
 addictus cliens, ix. 3.
 addideris, iix. 5. xi. 27. xiv. 287.
 addidit, ix. 18. 104.
 addimus, x. 24.
 addisti, x. 27.
 addita, i. 102. ix. 4. xij. 3.
 addite, x. 24.
 addixti, xij. 16.
 adeas, iij. 5.
 adeo, iv. 11. vj. 17. iix. 10. xi. 35.
 adeone, j. 11. 90.
 adeoque, vj. 64.
 ades, f. 24.
 adese, iv. 54. x. 30.
 adest, j. 7. 34. iix. 30. xi. 37. xij. 101.
 adeunda, vj. 92. ix. 46.
 arria, j. 71.
 advenire, j. 91.
 adhaeret, v. 62.
 adhibere, vi. 57.
 adhibes, vj. 99.
 adhibetur, x. 27.
 adhuc, f. 15. 23. j. 55. ij. 102. iij. 22. 50. iv. 10. 22. 92. v. 23. 38. 71. vj. 32. 38. vj. 43. 62. 79. iix. 3. 28. 64. 67. ix. 49. xj. 109. xij. 68. 102. xiv. 13.
 adicis, iv. 54. x. 82.
 adire, j. 79. v. 26.
 adilles, ix. 67.
 aditus, iix. 65.
 adjuvante aura, x. 30.
 adjuvat, xi. 61.
 adlatras, ij. 61.
 admiror, iij. 69. v. 64. vj. 84.
 admisisset, v. 70.
 admisit, iij. 66.
 admilla luce, x. 105.
 admissus, xij. 57.
 admittam, xiv. 37.
 admittas, v. 6.
 admittat, iij. 93.
 admitte, iv. 8.
 admittere, j. 26. iij. 17.
 admittit, vj. 67.
 admittunt, iix. 14.
 admoneas, x. 104.
 admoventur, iv. 64.
 adoptes, iv. 31.
 adoptivis ramis, xij. 46.
 adorane, iv. 49.
 adorantes, xij. 29.
 adorat, f. 17.
 Adriaticus culex, iij. 93.
 adscripta, xiv. 2.
 adsit, xij. 25.
 adspicimus, ix. 26.
 adspice, v. 32. ix. 8. 58. xiv. 109.
 adspicimus, iix. 26.
 adspicis, iij. 35. iix. 3. ix. 24. xiv. 115.
 adstabat, iix. 56.
 adstricta fronte, xj. 4.
 advecto æquore, xij. 3.
 advena, xij. 3.
 adventum, iv. 15.
 adversis frontibus, ix. 27.
 adversere, vj. 64.
 adulter, j. 25. x. 94.
 adultera, vi. 7. ix. 3.
 adulterium, j. 92.
 advocata, x. 87.
 advolans, v. 25.
 Æaci severi, x. 5.
 Æacidæ, xj. 44.
 Æacides, iix. 6.
 æde prima, vj. 50.
 ædemque, iix. 44.
 ædes, vj. 96. xi. 35. vj. 3.
 ædibus medris, ix. 64.
 ædificat, ix. 47.
 ædificem, ix. 22.
 ædificet, ix. 47.
 ædifico, ix. 47.
 Ædile, iv. 52.
 ædilem, v. 85. xiv. 1.
 ædilis, xi. 103.
 ædila, j. 47.
 Ægei maris, vj. 34.
 Æger, iv. 81. vj. 47. iix. 92.
 Tityrus, vj. 16.
 ægida, xiv. 179.
 Ægis, vj. 1. ix. 21.
 Ægle, j. 95. xij. 55. denata j. 73.
 Æglen communem, xj. 4.
 ægram amicam, xj. 4.
 ægro, j. 102. ix. 94.
 ægrotas, xij. 56.
 ægrotat, ij. 16.
 ægrum, v. 25. deum, iix. 16.
 Ælia, j. 20.
 Æliano, xj. 41.
 Ælius, v. 25.
 Æmilia, vj. 85.
 Æmilie vir, iij. 4.
 Æmilie gentes, x. 14.
 Æmiliane, j. 51. v. 82.
 Æmilius, xij. 19.
 æmula, carmina, xij. 96.
 dona, iix. 28. laba, iix. 41.

42. littora, iv. 25. vina
 Tuscia cadis, xij. 118.
 amulatur, ii. 10.
 Aenea theca, xj. 76.
 Aeneas, v. 1.
 Aeni equitis, xj. 22.
 enigmate, j. 91.
 Aeno, xiv. 133. Agenoreo, x. 16.
 Aeli, x. 30.
 Aeliamque, ij. 14.
 Aelio Noto, v. 71. velle-
 re, viij. 51.
 Aelium decus, viij. 18.
 aqua Venus, iv. 13.
 aquales libros, viij. 89.
 aqualis, viij. 89.
 aquandas, viij. 52.
 equare, viij. 60.
 equarum legum sanctissime
 cultor, x. 37.
 equi, xj. 650.
 equitate, v. 29.
 equor, x. 30.
 equora, † 24. viij. 43. fra-
 terna, † 16.
 equore advecto, xij. 79.
 toto, † 16.
 equorea concha, xiv. 209.
 Ravenna, xij. 21.
 equorei Anxuris, x. 98.
 equoreis aquis, x. 91. undis,
 xij. 84.
 equoreo pulvere, † 18. Sa-
 le, xij. 89. tridente, v. 25.
 equorum, x. 87.
 equum, j. 115. x. 76.
 era, j. 27. 77. viij. 25. ix. 60.
 70. xj. 17. 28. xij. 57. lu-
 gentia, xij. 204. fordida,
 ix. 9.
 erariorum, xij. 57.
 ere, vj. 27. xij. 66. arguto,
 xj. 22. exiguo, ix. 44. qua-
 terno, xij. 77. vario, v. 61.
 eripedem cervum, ix. 104.
 erugine nimia, ij. 61. viridi
 ciclos versis, x. 33.
 era taciturni, viij. 32.
 ere vacuo, † j. 18.
 aeris cyparissos, xij. 50.
 as, j. 77. mii. 72. therma-
 rum, xij. 163.
 Echyle, ix. 5. 69.
 Eionides, ij. 14.
 ellatrigesima, x. 103.
 ellare, x. 62. 96.
 ellatem, x. 30.
 ellates, ix. 2. decem, iv. 66.
 ellatis, ij. 85.
 ellamarit, x. 35.
 ellimas, xi. 1.
 ellimare, iv. 64.
 elliva hora, xij. 1.
 ellivas nives, v. 69.
 umbras, j. 13.
 ellivo imbre, ij. 65. mensa,
 ix. 13. tempore, ij. 78.
 ellivum rus, viij. 61.
 elluantem, xi. 99.
 elluantes Bajas, ij. 20.
 elluanti, ij. 81.
 elluet, ix. 23.
 ellus, xi. 79. Serenos, j. 50.
 siccos, vi. 42.
 ellas, ij. 64. vi. 85. viij. 95.
 viij. 56. x. 86. brevis, vj.
 29. 85. inutilis, xi. 70.
 mikis, xij. 47. tota, x. 38.
 ellate, xij. 205.
 ellatem, x. 36. longam, vj.
 70.
 ellatis, x. 23.
 ellata in rosa vivere, ix. 77.
 ellatas habenas, vj. 3.
 ellato auro, xj. 9. carmine,
 x. 26. honore. j. 217. Vir-
 gilio, xj. 53.
 ellatum, v. 67.
 ellata, † 16. iij. 36.
 ellare, iv. 3.
 ellaria aula, xij. 4.
 ellarias auras, j. 4. 7.
 ellario neclare, iv. 8. O.
 lympo, ix. 4.
 ellarios ortus, ij. 6.
 ellarius pater, ix. 36. 37.
 elliope tristis, vj. 86.
 elliopes, † 3.
 ellion, iij. 67. iij. 21. mii.
 sellus, xij. 78.
 ellinaque regem, vj. 63.
 ellinais oris, iij. 45.
 ellia Calydone, ix. 49.
 cuspide, xij. 95.
 ellia cuspide, vj. 1. 1. 1. 1.
 vj. 26.
 ellio sue, xij. 41.
 ellio medio, ix. 77. plavido,
 x. 23. Pylion, iv. 1.
 ellor, iv. 37. 79. ix. 8. 26.
 x. 84.
 ellatus, † 25. v. 3.
 affect, xij. 78.
 affectas, xj. 33.
 affectat, x. 74.
 affectis, ix. 89.
 affectur, iij. 30.
 affectus, vj. 14.
 affirmat, iv. 21.
 affigunt, vj. 33.
 affuit, † 21.
 Affra, j. 101. Nomus, ix. 77.
 Africa, ij. 2.
 Africanis magnis, ix. 14.
 Africanus, xij. 10.
 Afro rigido, xij. 42.
 Agam, iij. 38. iv. 90. xiv. 1.
 agas, j. 80. ij. 27. 67. vj.
 9. agasque, v. 6.
 agat, j. 20. iij. 20.
 Agathino velox, ix. 39.
 agedum, xj. 57.
 age, ij. 64. iij. 67. x. 87.
 agelli, vj. 30. 92. latentes,
 xij. 73. parvuli, x. 92.
 agello, vj. 90. Aspinio, xj.
 51.
 agellos tres, xij. 16.
 agellum, j. 117. meum, ij. 32.
 agellus, xij. 24.
 Agnorio acas, x. 16.
 Agenoride Cadme, ij. 43.
 Agenoris, xj. 1.
 agentibus, j. 96.
 ager, † 2. j. 86. iv. 60. v.
 72. vj. 70. 201. ix. 54. x.
 43. 51. 96. Amicus, xij.
 16. ingratus, x. 47. luxu-
 riosus, xj. 9. Nonotia-
 nus, ij. 38. Regius, x.
 94. suburbanus, xij. 15.
 superbus, † 2. Tullus,
 ix. 23.
 agere, iij. 76.
 ageres, iij. 66.
 agater, iij. 26.
 agas, ix. 3. x. 37. xj. 8.
 agger, xij. 14.
 aggesta humo, ix. 57.
 agi, iij. 33.
 agili arte, ij. 85.
 agimus, xij. 9.
 agis, j. 204. ij. 7. 67. iij.
 16. 76.
 agit, j. 69. v. 60. ix. 4.
 agitur, j. 27.
 agna frequenter, vj. 33. mii.
 lior, v. 38. rudis, ix. 73.
 A 2 agni,

- agni, xij. 92. Phyxai, x. 51.
 agnoscat, iix. 3.
 agnosce, ix. 67.
 agnus mollis, iij. 58.
 agresti rudique viro, iij. 24.
 agricola, xij. 73. crudus &
 ebrius, xij. 77.
 agricolæ, xiv. 34.
 agricolam, vij. 35.
 agri Cæretani, vj. 73. mu-
 nicipes, x. 103. suburbani,
 x. 58.
 Agrippæ, iij. 20. 36. x. 87.
 agris, iv. 66. Diomedæis,
 xij. 93. Nomentanis, j.
 106.
 agro, vj. 94. x. 43. 79. Ely-
 sio, x. 101.
 agros, j. 85. ix. 6a. paternos,
 xj. 71.
 agrum, ix. 22.
 agunt, ix. 7.
 Ah, xiv. 115. facinus, xj.
 71. 92. miser & demens.
 vj. 64. pudet, iv. 67. sce-
 lus xj. 92.
 Ais, j. 128. ij. 69. xij. 67. 87.
 ait, j. 43. 86. iij. 80. iv.
 67. vj. 82. vij. 65. ix. 37.
 45. 88. x. 2. xj. 21.
 Aitæ, x. 4.
 Ala, xj. 89.
 alabastri, xj. 9.
 alanus, vj. 29.
 alapis, v. 62.
 alas gemmantæ, xij. 70. li-
 quidas, iv. 49.
 alat, xij. 49.
 alauda, xij. 58. 61.
 alba brachia, xj. 85. facies,
 iv. 79.
 alba cerufa, x. 22. gemma,
 xj. 37. penna, x. 3.
 albæ lacernæ, xiv. 139. la-
 næ, xiv. 155. lucæ, x.
 62. Palladiæ, v. 1.
 Albana commissatio, xij. 48.
 Albana arce, ix. 104.
 Albana olivæ, ix. 24.
 Albano auro, iv. 1.
 Albanos Tusculosque colles,
 iv. 64.
 Albanum, xj. 84.
 albas, xiv. 139.
 albescere, vj. 12.
 albet, iix. 28.
 albi Galei, xij. 64.
 Albi Maxime, xj. 107.
 Albinus, iv. 37.
 albis amicis, x. 12. lacernis,
 iv. 2.
 albo otio, iij. 58.
 Albulæ, xij. 100. Cana, j. 13.
 albularum crudarum, iv. 4.
 albus, j. 56. iix. 26.
 Alcestis, iv. 75.
 Alcida, x. 66. vj. 68. prio-
 ris, ix. 104.
 Alcide, ix. 67.
 Alciden, † 16. ix. 4. 45. xiv.
 178. majorem, ix. 66.
 Alcides, vj. 49. ix. 26. 35.
 minor, ix. 104. sacratuſ,
 vj. 49.
 Alcime, j. 89.
 Alcine, v. 65.
 Alcinoo, iv. 64. x. 94.
 Alcinoos, vj. 41. xij. 31.
 Alcon mitior, xj. 85.
 Alconti, vj. 70.
 alca, xij. 1. xiv. 15. parva,
 xiv. 18. sola, iv. 66.
 alea blanda, iv. 14.
 alcatuſ udus, v. 85.
 alceem, xj. 28.
 ales, xij. 68. xiv. 218. plu-
 rima, ix. 56.
 Alexis, v. 16. vj. 68. iix. 73.
 Alexim, vj. 28.
 Alexin, iix. 56. 63.
 alga Erythræa, x. 16.
 argentem, xj. 99. hortum,
 v. 79.
 argentemque togam, xij. 36.
 argentes, iv. 5. togas, xiv.
 137. vetulas, iv. 5.
 alget, v. 72. iix. 67. x. 76.
 xij. 31.
 algidoſve ſecceſſus, x. 30.
 alia, † 21. cauſſa, iij. 50.
 alia via, xj. 92.
 alias, ij. 18.
 alica, ij. 37. xij. 6. 9.
 alicam, xij. 83. xij. 6.
 alicui, v. 53.
 aliculam, xij. 83.
 aliena, j. 67. iij. 70. xij. 52.
 alienus, xiv. 122. eques, x.
 19. odor, ij. 12.
 aliis, ij. 21.
 alio, vj. 93. ix. 106. mit-
 tente, xj. 73.
 alioque, xij. 32.
 alios, iij. 5. 27. iv. 89. j.
 31. 99. xij. 48.
 aliorum, xiv. 73.
 aliqua pars, vj. 25.
 aliqua in charta, v. 27.
 aliqua aure, iij. 63. par-
 aliquando, iv. 61. v. 51. 1.
 46. xij. 49.
 aliquem vj. 57.
 aliquid, j. 98. 108. iij. 24.
 11. 72. 75. iv. 37. vj. 12.
 aliquod, iv. 31.
 aliquis, j. 117. v. 61. iij.
 ix. 28. 96. x. 66.
 alis geminis, iix. 51.
 alit, xij. 59.
 aliter, † 3. j. 17. 30. 89.
 41. 61. iij. 100. iv. 81. 5.
 77. iix. 12. ix. 38.
 altis, ix. 32. eximia, x. 6.
 ſuperbæ, vj. 55. ix. 14.
 altum, xij. 61.
 aliud, j. 93. vj. 94. x. 11. 14.
 xij. 34.
 alium, iv. 40. ix. 105. xi. 49.
 alius, j. 50. iij. 58. iv. 27.
 allatres, v. 61.
 alligas, xj. 91.
 alligat, iix. 51.
 alligati lactis, iix. 64.
 alludens, iij. 19.
 alma dies, iv. 1.
 alma parens Memnonis, iix.
 28.
 almo, iij. 47. x. 91.
 alpha, ij. 17. v. 27.
 Alphæi, vi. 85.
 Alphicus, ix. 97.
 alta, 1. 61. ij. 74. v. 13. 17.
 41.
 atraque, iix. 3.
 alta atria, x. 3. domus, 18.
 3. marmora, iix. 3. par-
 cus, xi. 50. quies, vj. 4.
 ſemita, v. 23. compla, 1.
 74. vulnera, j. 11.
 altaque ſaxa, xj. 91.
 alta ripa, x. 85. turre, 17.
 58. valle, iij. 58.
 altam Bilbilim, j. 50. 1.
 104.
 alte, iix. 75. ix. 60. x. 9.
 xii. 29.
 alter, iij. 50. iix. 73. ix. 34.
 37. 66. x. 20. 92.
 altera,

altera, iv. 8. 20. 83. vij. 82.
 iix. 65. xi. 8. 53.
 alterave, xi. 32.
 altera barba, vij. 82.
 altera charta, iv. 83.
 altera cœna, xi. 32.
 altere stulto, xiv. 49.
 alteres, xiv. 49.
 alterius, ij. 18. vij. 37. Jo.
 vis, ix. 37.
 alternas, xiv. 1.
 alternis, v. 39.
 alterno lacerto, vij. 66.
 alternum castora, x. 51.
 alternus, iix. 52.
 altero, v. 14. oculo, iv. 65.
 alteroque, vi. 78.
 alterove, j. 118.
 alterum pedem, x. 100.
 alterumque, iv. 37.
 alti Tiburis, vii. 12.
 altis gallina, xij. 62.
 altini, iv. 25.
 altinum, xiv. 155.
 altis, j. 118. Sylvis, † 18.
 altius, † 16. vj. 42. 64.
 xiv. 197.
 alto, x. 58. Tribunali, xj. 99.
 altos ramos, iix. 61.
 alticem terram, xij. 50.
 altum decus, ix. 2. somnum,
 j. 50. tramitem, x. 19.
 altus, vij. 68. honor,
 xiv. 4.
 aluit, iij. 38.
 alumna, xij. 212.
 alumnam pinguem, iv. 19.
 alumne, j. 77. xij. 60.
 alumnum pactum mero lacte,
 xij. 41.
 aluta coccinea, ij. 29.
 aluta nigra, vij. 34. rupes,
 xij. 26.
 alutam, xj. 61.
 Ama, vj. 11. x. 71.
 amabit, xj. 6.
 amabit, xi. 6.
 amabo, ij. 55. iix. 76.
 amamus, ix. 99.
 amant, ix. 9.
 amantem, iix. 51.
 amanti, iij. 11. iv. 82. x. 38.
 amanti, j. 105.
 amare, ij. 55. iij. 58. vj. 63.
 vij. 25. ix. 40. x. 20. 73. 89.
 xij. 44.

amares, ij. 63.
 amaret, x. 35. 89.
 amari, j. 55.
 amari fellis, vij. 24.
 amaris, vij. 75. xi. 34.
 amaris litibus, xij. 69.
 amaro munere, ix. 96.
 amas, iv. 9. vj. 29. ix. 1.
 xij. 44.
 amasque, vij. 10.
 amat, j. 50. 56. 62. 71. 86.
 iij. 8. 15. 39. iv. 13. 83. v.
 10. 56. vj. 6. 54. 60. 61.
 vij. 7. 38. 67. 86. iix. 30.
 49. 54. 63. 81. ix. 15. 21.
 30. 62. 101. x. 58. xj. 41.
 xij. 11. 52. 100. xij. 83.
 119. xiv. 107. 165.
 amasque, ix. 50.
 amator, j. 97. xiv. 171. fres
 quens, vij. 96.
 amatorem Jovem, xiv.
 207. Tibullum, xiv. 193.
 amatrices aquas, vij. 14. x. 4.
 amatrix, vij. 68.
 amavit, iv. 44. viij. 11.
 amazona peltatam, ix. 104.
 amazonicus, iv. 42.
 amazonide, iv. 29.
 ambit, iv. 55.
 ambitione nova, xii. 96.
 ambitiosa, ix. 63. atria xij.
 69. casa, xij. 67. tellus,
 vj. 80.
 ambitiose lepus, j. 52.
 ambrosia, xj. 58.
 ambrosias, dapes, iv. 8. viij.
 39. 50. xij. 91.
 ambulante cœna, vij. 47.
 ambulat, iv. 55. vj. 24.
 ambulator serus, ij. 11.
 transiberinus, j. 42.
 ambulare, iij. 20.
 ambules, iij. 2.
 amem, vj. 11. viij. 73.
 amentque, ix. 43.
 amere, vij. 28. xij. 63.
 ameris, vj. 11.
 ames, v. 47. viij. 56.
 amet, j. 56. iij. 11. 63. v. 7.
 32. vj. 88. 98. viij. 63.
 xj. 16.
 amethystinæ lanæ, xiv. 154.
 amethystinas vestes, j. 97.
 amethystinatus, ij. 57.
 merethystinos erientes, x. 49

Amiane, ij. 4. 17. vj. 92.
 Amiano, iv. 70.
 Amianus, iv. 70.
 amica, iij. 69. v. 72. vij. 13.
 ix. 42. x. 68. xj. 28. 40.
 xiv. 6. 187. dives. xj. 50.
 fallax, v. 43. omnis, j.
 72.
 amica nova inflammata, x.
 86.
 amica quies, viij. 101.
 amica, ij. 82. viij. 3. xiv. 9.
 Lacedæmonie, xiv. 156.
 amicam, vij. 69. xj. 24. xij.
 30. ægram, xj. 8. mille
 librarum, xj. 101. perpetuam,
 ij. 34. spoliari-
 cem, iv. 29. subtilem,
 xj. 101.
 amicas, viij. 79.
 amice, iv. 25. 81. v. 54. vj.
 85. xij. 76. dissimulator,
 v. 26. lector, v. 16.
 amici, j. 55. 100. ij. 11. iv.
 15. vj. 39. vij. 79. xj.
 56. cari, iv. 5. facundi,
 viij. 28. x. 73. felices, iij.
 37. mœsti, vj. 85. pares
 x. 47. succincti, ij. 46.
 veteris, viij. 18.
 amicis, v. 43. viij. 6. ix. 99.
 x. 24. albis, x. 12. caris,
 iv. 73. miseris, x. 36.
 amicitia cara, iv. 67.
 amicitia prætextata, x. 20.
 amicitia, iij. 36. ix. 3. 86.
 absentis, ix. 102. fida
 pectus ix. 13.
 amicitias, x. 44. ingratas,
 v. 19.
 amico, x. 21. xij. 36. caro,
 iv. 10. x. 44. xij. 92. divi-
 ti, v. 18. orantiummos,
 viij. 47. servo, ij. 32.
 amicorum, iij. 7. iix. 77.
 amicia, ij. 74.
 amicos, vij. 85. xij. 56. 70.
 caros, xij. 55. stentes,
 j. 79. inhumanos, v. 232.
 pueros, vj. 50. raros, j.
 40. resalutantes, x. 70.
 amictorium, xiv. 249.
 amictu, vij. 32.
 amicum, iv. 61. ix. 15. 53.
 x. 14. xj. 99. sterilem, x. 18.
 veterem, viij. 14. ix. 85.
 amicus,

- amieus, j. 79. 91. ij. 141 v.
26. vij. 85. iix. 72. ix. 3.
15. x. 96. xij. 48. xiv. 87.
Cafar, v. 20. certus, ivi
5. frequens, viij. 18. ju-
cundus, probus, inno-
ccus, x. 76. levis, xj. 44.
magnus iij. 40. novus, iij.
36. potens, vij. 44. 71.
rarus, xiv. 121. vetus pa-
triusque, vj. 21.
Amille, vij. 61.
amifit, vj. 62. vij. 13. xij. 63.
amiffum maritum, iv. 58.
patrem, j. 34.
amiterous ager, xij. 101
anne Aonio, xij. 11. gelido,
vij. 79. Tulco, ix. 104.
amnis candidus, vij. 92.
amniunquc, x. 7.
Amone, xj. 67.
amoeni memoris, ix. 52.
amomo, v. 65. xij. 17. Ady-
rio, viij. 77.
amo, j. 33. ij. 63. iv. 42.
ix. 53. xiv. 301.
amor, j. 32. iv. 38. 75. v.
16. 49. vj. 13. 68. vij. 23.
amreus viij. 51. xij. 52. can-
tus, ix. 81. vagus, xj. 98.
amorque recti, x. 78.
amore, ij. 87. vj. 93. vij.
25. 86. ix. 57. x. 86. xij.
52. blando, viij. 97. fan-
cto, vj. 29. fidonio, vij.
31. vero, x. 20.
amores, v. 38. castos & pi-
os, x. 35. Celanros, xiv.
204. dukes, f. 25. Ilia-
cos, xij. 52. lascivos,
xiv. 187. meros, xiv. 206.
notos, vij. 49.
amomibus, vj. 13.
Amphyon, xij. 76.
amphitheatrales magistros,
xj. 70. ufus, xiv. 237.
amphitheatrici confpicui, f. 2.
amphitheatro, f. 28. Cafar-
reo, f. 1. magno, ix. 70.
amphora, xij. 77. xij. 122.
cariofa, xij. 50. longe fra-
cta, xj. 9. Maueritina,
xij. 117. nova, vj. 27. pre-
tiofa, j. 19. vitata, vj.
93. turbida, viij. 45.
amphora ferentia focum,
xij. 32.
amphoram, xij. 66.
amphoras censum aque le-
cit, ix. 100.
ampla, j. 61. ora, j. 61.
amplectitur, viij. 81.
amplexa, ix. 61. xij. 66.
amplexus, vj. 68. xj. 27.
amplexu, iv. 22.
ampliat, x. 23.
amplavit, iix. 66.
ampulla potoria, xiv. 110.
ampullis Cofmiana, iij. 82.
vitreis, vj. 39.
amyctea corona, ix. 74. plu-
ma, xiv. 161.
Amyctæ veneno, viij. 18.
Amyctis fandanis, xij.
115.
Therapnais, ix. 206.
Amyntas, xi. 42.
anaglypra, iv. 39.
analecta, vij. 19. xiv. 82.
anas tota, xij. 52.
anatis macra, iij. 93.
Anchialum, xj. 99.
anchora, f. 16.
ancilla, iij. 33. xj. 33. fallax,
xj. 50. gaudens, xj. 28.
ancillam, vj. 71. xj. 24.
xiv. 40.
ancillariolum, xij. 58.
ancillas, i. 85.
incipiti jugo, vij. 92.
Ancos, ix. 28.
Andragoras, vj. 53.
Andremone Caballe notum,
x. 9.
Andromachen, iij. 76.
Andromache, v. 54.
Andromeda, f. 27.
anguem gelidum, xij. 126.
anguis geminos, xiv. 127.
anguilla domestica, xij. 32.
angulo omni, iij. 58.
angusta, iij. 93.
angusta avena, ix. 3. Sam-
dapila, viij. 75.
anguste, xj. 92.
angustis rebus, xj. 57.
anhelatur, vj. 41.
anhelitus, iv. 4.
anima deterioris, iij. 19.
animæ, j. 82.
animalibus cunctis, xj. 87.
animam, j. 79. j. 80.
animi, ij. 61. xj. 104. xij.
tristes morfus, xij. 34.
animi leves, iv. 35.
animis, vij. 6.
animo, iv. 75. 90. magni
iij. 62. tuo, ix. 42.
animos eruccs, ix. 11.
animosa pericula, xij. 14.
animosque, iv. 46. viij.
animum, vij. 53. xj. 52.
animumque, x. 32.
animus pusillus, iij. 6.
Anax pomiferum acanth-
rannæ, iv. 64.
Anaxi ferens, viij. 81.
anac, viij. 92.
anai, vj. 70. ix. 12. 50. v.
neci, ix. 24.
Annabalis, iv. 14.
annis, j. 126. ij. 90. vj. 14.
64. 83. ix. 2. xj. 82. 84. bis
decis, ix. 78. eretecum,
j. 89. decem, iv. 46. kb
natis, vij. 39. mediis, i
32. primis, x. 72. pusillibus
vj. 52. simplicibus, x. 20.
velocibus, viij. 8.
Annus, vj. 47.
anno, j. 100. ij. 64. v. 40.
viij. 64. tecto, viij. 71.
toto, iv. 26. ix. 84. 2. 70.
mo, xij. 56.
annorum, x. 28.
annos, j. 109. v. 59. vj. 8.
13. 85. iix. 72. xj. 57. xij.
7. emeritos, vj. 62. furo-
ros, xij. 8. graves, viij. 67.
jugales quindocim, xj. 59. lupo-
mos, j. 89. terdenos, iij.
18. ter novenos, x. 140.
tos, x. 23. virides, iij.
xj. 72.
annosa senecta, j. 106.
annosa Bakano, vj. 17.
annosque, iv. 7.
annua iusta, x. 61. milia
fens, ix. 100.
annuatque, ix. 43.
annuerit, ij. 24.
annum, x. 10. ingratum,
vj. 62. upom, vj. 28.
annumerare, ij. 8. xj. 44.
annumeres, f. 4.
annuos faeces, viij. 74.
annuosque, viij. 72.
annus,

ianus, ij. 40. x. 30. 75. decimus, ix. 71. prior, xij. 100.
ansa fracta, xj. 97. panda, xiv. 106.
ansa veterum Corinthiorum, ix. 58.
anser, xij. 74. argusus, iij. 58. tatus, ix. 32.
anser magno, xij. 58. Roj mano, xij. 73.
anseris jecur, xij. 58.
Anserum, iij. 82.
Antei, xiv. 48.
ante, † 22. j. 26. 46. ij. 1. 18. 22. iij. 47. 59. 60. v. 22. 24. vj. 17. 21. 33. vj. 50. 62. 66. iij. 61. 74. ix. 7. 82. 97. x. 28. 104. xj. 27. xij. 78. 79. xij. 72. xiv. 34. 72. 122.
anteambulo, ij. 28.
anteambulans lassus, iij. 7.
anteambulones, x. 74.
antecedis, xij. 24.
antenorei laris, j. 77.
antenoreo Fauno, ix. 26.
antequam, ij. 44.
Antiochi, xj. 85.
Antiochum, xj. 85.
Antipolis, j. 93.
Antipolitani thynni, iv. 32. xij. 103.
antiqua nomina, xiv. 43.
cheatra, iv. 55.
antique cœnæ, v. 45. famæ, † 7.
antiquas pelles, ix. 75.
aneiqui, j. 27. dentis, vj. 12. poli, xij. 63.
antiquis Sabinis, j. 63.
antiquas, v. 103. ius, iij. 34.
antiquum foveam, v. 23.
antiquus honor, xj. 52.
antistes, vi. 73.
Antistias, ix. 32.
Antiumve, x. 30.
antlia, ix. 19.
Antoni, ij. 85. iij. 66. v. 70.
Antonius iij. 66. iv. 11. ix. 101. xj. 22. felix. x. 23. Marcus, x. 32.
attra, iv. 57. v. 66. vicina, vj. 49.
antis cœffis, xij. 60.
antro, vj. 47. Pimplæo, xij.

11. subudo, x. 35.
Annulla, j. 127.
Annullæ, j. 115. 117.
annuli, xi. 101. xiv. 122.
annulos, iij. 29. iij. 5. priora, iij. 29. sedes, xj. 60.
annulus, ij. 57.
annulus, ix. 89. xj. 38. fixus, ij. 66. garulus, xiv. 169.
gravis, xiv. 123. levis, v. 62.
anumque, ix. 82.
anus, ij. 32. iv. 18. 20. vj. 27. ix. 50. x. 8. 90. xj. 24. 88. xiv. 127. charra, xj. 40. liscæ, xij. 71. menala, xj. 47. zella, j. 100. uxore, xiv. 147.
ausque, vj. 74.
anxius, vj. 1. vj. 19. iij. 38.
anxur, vj. 22. candidus, v. 1. splendidus, x. 55. superbus, vj. 42.
anxuris æquorci, x. 18.
Aoniz Comæ, vj. 62.
Aonidum, vj. 32.
Aonio amore, xij. 11.
Aonius, j. 46.
Apellum opus, vj. 83.
Apellæ arte, xj. 20.
aper, j. 105. v. 66. vj. 26. x. 25. xj. 35. xij. 30. 79. xij. 93. 94. fulus, † 25. græus, iij. 77. male pastus, ix. 90. nudus, 1. 44. passus, ix. 92. spumeus, xiv. 221.
aperi, iij. 3.
aperta janua, iv. 29. ora, j. 15.
aperte, iij. 68.
apertis, j. 35.
aperto ore, v. 56.
apes, vj. 34. vj. 87. ix. 14. Sicania, ij. 46.
apes sicanias xj. 9.
apex serenus, iij. 36.
aphronitrum, xiv. 58.
api cecropiz, xj. 43.
Apiane, vj. 62.
apibus hyblæis, ix. 27.
Apici, ij. 89. iij. 22. 30.
Apicio, vj. 54.
Apictus, ij. 69. x. 73.
Apinæ, xiv. 10.
Apinaque, j. 114.
apis clausa, iv. 32. parca,

xiv. 212. popetatrix Hy-metti, xij. 104.
Apollinarem, vj. 25.
Apollinari docto, iv. 87.
Apollinaris, vj. 88. x. 30. xi. 16.
Apollinæ, x. 21. nullo, ij. 89.
Apollinæas, x. 22.
Apollinæi varis, vj. 22.
Apollinæ ore, vj. 29.
Apollinis, x. 35.
Apollo, ix. 62. dives, ix. 43. 88.
Apollodoro, j. 62.
Apollonius, v. 22.
Apona tellus, j. 62.
Aponi, vj. 42.
apparus, j. 100.
appellat, vj. 52.
appetit, ix. 27.
Appia, ix. 104. x. 17.
applicabæ, vj. 18.
appone, iv. 78.
apponunt, iv. 78.
apponbare, vj. 66. vj. 38.
Appula terra, ij. 46.
apri, vj. 19. ferocis, ix. 82. innumeri, vj. 1. Lau-
rentis, xi. 45. spumantis, xj. 70.
aprica litora, j. 50.
aprilem, vj. 94.
aprides, ix. 53.
apris, xij. 14.
apro, j. 44. vj. 58. ix. 49.
xij. 72. Asadus, ix. 104.
non invento, xij. 1. pa-
tri iij. 13.
apros, j. 50. xiv. 30. spu-
mantes, xiv. 70. vides, j. 50.
aprum, j. 44. iij. 50. iv. 66.
vj. 77. ix. 22. ix. 15. xij. 17. 48. grandem, xiv. 31.
laurentem, ix. 49. mœna-
liam, † 27.
apra, xj. 61. xij. 10. xiv. 38. arma, xiv. 23. 36.
aptantem, Dædalon, iv. 49.
apraiti, xij. 96.
aprat, ix. 47. 70.
aprerur, ix. 95.
apridima, v. 54.
aprius, xij. 26.
aprus, xj. 38. xij. 69.
apud, v. 59. ix. 36. xj. 53. 84.
xij. 17. Apu-

Apula herba, iix. 28.
 Apulia, xiv. 155.
 Apulos campos, x. 74.
 Appyria, xij. 42. lecta, xij. 43.
 Aqua, ij. 87. v. 4. vii. 34. xiv. 118. calda & frigida, xiv. 196.
 aqua, j. 27. xij. 33. accepta, xij. 47. ardent, xiv. 94. crassa, xj. 22. gustata, x. vij. 46. Hesperia, viij. 28. nitida, viij. 68. nitrata, xij. 17. pota, xj. 105. stygia, ix. 104. subita, ix. 19.
 aqua, iv. 18. 22. ix. 100. Castalia, vij. 21. crassa, xij. 26. decocta, xiv. 216. Hiantem, xij. 3. iusta, iv. 63. offensa, viij. 33. percunctis, xij. 50. rigua, xij. 31.
 aquam, j. 107. ij. 50. iij. 35. 56. vj. 69. caldam, iix. 67. calidam, vj. 86. furivam, vj. 47. gelidam, xiv. 106. mundam, j. 93. niveam, xij. 17. rigentem, xiv. 217. repentem, vj. 35.
 aquarum, xij. 100. tacitarum, iv. 3.
 aquas, j. 77. iij. 3. iv. 13. ix. 59. xj. 83. xiv. 196. laches, x. 23. amatrices, vij. 14. x. 4. Bajanas, ix. 59. castras, 17. 29. concretas, iv. 3. dulces, xij. 89. faciles, t. 26. infernas, j. 202. ix. 30. laboratas, ix. 19. largas, xiv. 112. laudatas, iv. 60. nimias, x. 85. septenas, ix. 25. stygias, iv. 73. subitas, xiv. 130.
 aquila, j. 7.
 aquila, x. 19. 65.
 Aquileja felix, iv. 25.
 aquilisque, x. 100.
 Aquilone, v. 9. rauco, j. 50.
 Aquilonis iniqui stridentes flatus, x. 82.
 aquinus junctus fido Fabricio, j. 94.
 aquis, v. 3. iix. 28. equoreis, x. 51. Arctois, iv. 11. Ba-

janis, j. 63. Calabris, iix. 28. calidis, vij. 34. xij. 75. dilectis, x. 85. gelidis, xiv. 33. hibernis, vij. 35. liquidis, t. 28. rapidis, x. 103. rubris, vij. 29. saluteris, v. 1. siccis, iv. 3. sulphureis, j. 13. vj. 43. totis, iv. 22. tumidis, t. 25.
 aquosa Peloris, vj. 116.
 Ara, j. 94. duplex, ibid. frequens, t. 1.
 Arabs, t. 3. mellor, iij.
 arande, iv. 87.
 aranea vaga, viij. 33. 65.
 arancarum, iij. 93.
 aranti, vj. 64.
 aras, iij. 24. ix. 32. x. 92. candidas, ix. 92. Latias, ix. 4. Libycas, ix. 44. rufas, ix. 43. virides, iij. 24.
 arat, ix. 3. ix. 22.
 arator, j. 56. vj. 70. xj. 19.
 Salutatus, ix. 55.
 aratoris Fabricii, xij. 2.
 arbiter favor, ij. 71. invitus, vj. 35.
 arbor, ix. 62. x. 6. nigra, j. 77.
 arbore, j. 66. ix. 62. Nomentana, x. 94. Verna, xj. 9.
 arboribus Nomentanis, xij. 42.
 arboribus, xij. 25.
 arboris, iix. 14.
 arborum, j. 50.
 arbos, x. 51.
 arca, j. 77. ij. 30. 44. 51. vj. 13. ix. 4. gravis, iij. 40. x. 14. superba, iix. 44.
 arca effracta, v. 43. munificia, iix. 38.
 Arcadio apro, ix. 104.
 Arca dominæ, iij. 51. ingrata, iv. 67.
 arcana popina, v. 85.
 arcana catastæ, ix. 60.
 arcana, vj. 21. iix. 30. auro, t. 7. garo, vj. 26. loro, vj. 21. lumine, iix. 36. ore, j. 90.
 Arcas, t. 27. v. 66. ix. 35.
 arce, t. 15. Albana, ix.

104. olivi Scini, 1.
 arces cecropiæ, 1. 16.
 arces gelidas, j. 13. 82.
 naz Tarraconis, 1. 12.
 archetypa pocula, xiv.
 archetypas nugas, v.
 archetypis, iix. 6.
 archetypo, xij. 70.
 archetypum argenteum, 34.
 architectum, v. 57.
 arcta, xiv. 45.
 arctæ, j. 2. ij. 90.
 arctatur, xiv. 190.
 arctatus labor, xij. 5.
 Arctoa gente, v. 69.
 Arctoi belli, iix. 65.
 Arctoi poli, t. 15.
 Arctois aquis, iv. 11.
 arnis, ix. 32. folium lili.
 ribulque, x. 6.
 Arctos hiberna, vj. 62.
 scia nostri nominis, 1. 86.
 arco, xj. 44.
 arcula, ij. 46.
 areus sacer, iix. 65.
 ardea, iv. 60.
 ardeat, iix. 59.
 ardentæ favillas, j. 43.
 ardebat, iij. 17.
 ardellio magnus, ij. 7.
 ardellione scne, iv. 79.
 ardentes favillas, j. 43.
 ardenti aqua, xiv. 94. 82.
 lerno, ix. 75. xiv. 13.
 ardere, ij. 87.
 ardet, iix. 63.
 ardor, vj. 64.
 ardor temerarius, vj. 26.
 ardore cornuto, t. 19.
 ardua res, vij. 27. xj. 16.
 area, v. 50. vij. 31. ii. 2.
 felix, iix. 65. xiv. 4.
 arena, t. 4. 5. 21. 14. 44.
 v. 32. iix. 26. 64. Martia, ij. 75.
 arena, j. 49. Aufonia, iix. 55. xiv. 53. media, t. 16.
 molli, ix. 30. matutina, x. 25. sanguinea, t. 11.
 tota, t. 9.
 arenæ, v. 66. ix. 85. Cæsareæ, iix. 20. latæ, iix. 80. madentis solidam latus, x. 51.
 arenam,

nam, † 19.

et, ix. 12.

et, x. 14.

resina vasa, xiv. 98. testa,
j. 54.

retullæ, iix. 32.

gentea ligula, xiv. 120.

genti, ij. 76. iij. 62. iv. 39.

89. vij. 52. iix. 6. 71. x. 57.

postulati, vij. 85. selibra

missa, x. 14.

rgento, j. 116. ix. 32.

rgentum, iij. 41. v. 60. vj.

50. xj. 71. xiv. 67. 103.

xiiij. 48. xiv. 12. archety-

pum, iix. 34. omne, iv.

39.

Argi, j. 118.

Argiletanas tabernas, j. 41

Argique, ij. 17.

Argiva castra, xiiij. 72.

Argivas urbes, iv. 55.

Argivi coloni, iv. 57.

Argolica gente, iv. 66.

Argolico Tyranno, ix. 67.

Argonautarum, iij. 20.

Argonautas, iij. 67.

arguimur, xj. 80.

Argus, xiv. 85.

arguta manu, vij. 82.

argutæ cicadæ, xj. 19.

arguti Tibulli, iix. 73.

argutis libellis, j. 1. trochis,

xiv. 169.

arguto ære, xj. 22. Catal-

lo, vj. 34. passere, ix. 55.

pöllice, vj. 89.

argutus anser, iij. 58.

arguis, j. 96.

Arctia nemoralis, xiiij. 19.

Arctina, x. 68.

Arctino clivo, ij. 19.

Arctinum clivum, xij. 32.

arida, x. 75.

aridam vestem, iv. 70.

aridi, iix. 64. clientis, x. 87.

pumicis, iix. 72.

arido vapore, vj. 42.

arics, ix. 73.

Arctine Methymææ, iix. 51.

arma, j. 23. iv. 11. v. 32.

iix. 56. xiv. 185. apta,

xiv. 23. 36. devota, vj. 73.

digna cingere tribunicium

latus, xiv. 32. subcrasta,

j. 43.

armare, xiv. 19.

armata manus, † 27.

armata graphiaria, xiv. 21.

armati tribuni, ij. 60.

armato pumilione, j. 44.

Armenioque, v. 59.

armiger Splendophorus, ix.

57.

armilla lapsa, ix. 22.

armis, j. 50. iv. 11. v. 25.

arctois, ix. 32. crepitan-

tibus, ix. 21. diris, ix.

72. invictis, † 6.

armis Pharus, iij. 66.

armorum, iv. 55.

armos, j. 61. v. 32. vij. 19.

Arpino agello, xj. 51.

Arpnois chartis, x. 19.

Arpis disertis, iv. 55.

arrectum penem, x. 55.

Arria casta, j. 14.

arrides, vj. 44.

arrigere, iij. 70. 75. iv. 5. vi.

26. ix. 68. xj. 62.

arrigis, iij. 76. vj. 36. xj. 47.

arrigit, x. 91.

arritit, xj. 46.

arrogantes lacernas, v. 8.

Arflacia aula, ix. 36.

arserit, iv. 75.

arserunt, x. 71.

arrit, xj. 94.

ars, iij. 99. vij. 38. x. 32. xj.

24. 56. sola, xiv. 220.

arsura papyro, x. 79.

arsuras opes, xj. 5.

Artanum, iix. 72.

arte, † 11. j. 105. ij. 7. 64.

vj. 92. vij. 63. iix. 52. ix.

7. 39. x. 47. xiv. 95. agi-

li, iij. 82. Apellea, xj. 10.

dolosa, iix. 59. xiv. 210.

mira, vij. 55. omni, xj.

84. sola, ix. 29.

Arteis, v. 18. varias, vij. 32.

Artemidore, v. 41. iix. 58.

Artemidorus, vj. 77. ix. 22.

artes, † 26. ix. 36. xj. 32.

malas, v. 18. peguniofas,

v. 75. veteres, iv. 39.

artibus, j. 40. ix. 36.

articulo, v. 11.

artifici, ix. 39.

artificis, vj. 52.

artis, † 16. medica, xiv. 78.

Palladia, xj. 13.

Phidiacæ, iij. 35.

artus, iv. 19. laceri, † 7.

artus madidos, iv. 19. secū-

ros, ix. 39.

arva, iij. 90. iv. 55. 90. vij. 101.

x. 12. 85. picta, x. 93.

arvis Callaiciis, x. 16. Eois,

iix. 26. Pæstaniis, ix. 61.

arundine, xiv. 63. Acidalia,

ix. 14. acura, x. 144. cre-

scente, ix. 55.

arundo, xiv. 209. pallida,

xiv. 218. tristis, j. 4.

Ascaules, x. 3.

ascendet, xj. 99.

asellorum, vj. 39.

asellos, xj. 36.

Asia, v. 75.

Asillo, ix. 106.

asotus, ix. 9.

asparagis incultis, xiiij. 21.

asper, iix. 49. xiiij. 71. ho-

mo, v. 62.

aspera, xj. 70. bella, iix. 3.

corda, x. 203. manus, vj.

13. tussis, xj. 87.

aspernanda, iv. 19. v. 31.

aspernantur, vj. 40.

asperoque morfu, iix. 72.

aspexit, vij. 39.

aspice, iv. 3. vj. 73.

aspicis, j. 25. iv. 74. vj. 38.

aspicit, j. 79.

asse, j. 104. iij. 10. vj. 65.

ix. 60. gemino, ij. 53. par-

vo, iix. 33.

assem, vij. 9. unum, xj. 32.

asserat, xiv. 142.

assere, j. 16. ix. 23.

asseret, ix. 2. xj. 99.

asserit, x. 35.

asserto orbe, vij. 62.

assertor, j. 53.

assertoresque Camillos, j. 25.

asseruit, ix. 104.

assidere, ij. 41.

assidet, ij. 14.

assiduam avem, † 7.

assidue, xj. 87.

assiduo flagello, vj. 46.

assiduo imbre, iv. 18.

assiduum nomen, iij. 5.

assiduus labor, † 1.

assiduusque comes, xj. 40.

assuetus, x. 60.

assurgam, x. 102.

b

assur

- assurgere, iix. 36.
 Assyrio amomo, iix. 77.
 Assyrios nidos, v. 7.
 astra, f. 1. 2. 16. 19. 22. j. 4.
 iv. 75. v. 66. vij. 50. iix.
 21. ix. 55. 67. 104. xj. 70.
 xiv. 124. diversa, ix. 93.
 astringas, j. 50.
 astris, iix. 36. ix. 2. 73. nict-
 dis, iix. 36. puris, iv. 62.
 astrifero ore, iix. 26. polo,
 ix. 21.
 astro, iix. 21. Herculeo,
 iix. 55. Ledæo, iix. 21.
 astrologus, ix. 84. bellus,
 ij. 7.
 astruit, iij. 20.
 Astur, x. 16. equus, xiv.
 199.
 Asturco, xiv. 199.
 affort mellestri, iix. 33.
 astutus, xij. 89.
 Astyanacta, iix. 6. xiv. 212.
 Atagenæ, iij. 61.
 Atagenarum Jonicarum,
 xij. 61.
 Atavt, xij. 101.
 Atavis Regibus ortus eques,
 xij. 4.
 Atavosque, v. 27.
 Atestina Sabine, x. 95.
 Atestinus iij. 28.
 Atham levem, iv. 19.
 Athamanteo auro, iix. 28.
 Athenæ remues, vj. 64.
 Athenagora, ix. 97.
 Athenagoras, ix. 97. tristes,
 iix. 41.
 Atili, ix. 87.
 Atina priæa, x. 92.
 Atlantica munera, xiv. 89.
 Atlas, vj. 77. ix. 4. xij. 2.
 atqui, ix. 74.
 atra lues, j. 79.
 atrectum, j. 118.
 atreus, xj. 32.
 atria, iv. 40. v. 21. ix. 709.
 adunda, j. 77. altæ, xij.
 ambitiosa, xij. 69. in-
 diose, f. 2. longa, xij. 50.
 magna, iij. 38.
 atrique, j. 71. ij. 90.
 Attridas, vij. 23.
 atro venosæ, vii. 714.
 Atropos, x. 38. 44.
 atrox Bubalus, 23.
 December, vij. 36.
 attagenam communem, ij.
 37.
 Attale, j. 80. ij. 7. iv. 34.
 attamen, ij. 7. x. 47.
 attendis, vij. 42.
 attenuare, xiv. 204.
 Atthide multifona, j. 54.
 Atthidea, v. 68. xj. 54.
 Aethiæ luculentus, ij. 86.
 Attica mella, xij. 208.
 Attica pellex, x. 54.
 Atticarum citraru, v. 28.
 Attice, vij. 31. ix. 201.
 Atticilla, xij. 84.
 Atticis auribus, iv. 87.
 Attico lepore, iij. 201.
 Atticisque flores, ix. 22.
 Atticum mel, xij. 104.
 attigis, vij. 62.
 attonitis reis, xij. 52.
 attonito igne, iix. 30.
 attonito poeta, iix. 96.
 attonitos Turos, iix.
 55.
 attonitus, v. 3.
 attonitusque, xj. 91.
 attraxit, vj. 66.
 attrita fronte, iix. 59. toga,
 xiv. 125.
 attritis labellis, x. 72.
 attulerat, xij. 29.
 attulerit, iij. 13.
 attulit, x. 42. xij. 29.
 Atys, x. 4.
 Avara, v. 38. xij. 55. lex,
 v. 39. mater, iv. 66. mem-
 fa, iij. 58.
 avaræ causæ, vj. 29.
 avaræ fur, j. 67.
 avari fullonia, vj. 93.
 avari mangonis, ix. 70.
 avaritia cupidæ, xj. 59. im-
 modicæ, ij. 56.
 avarum, vj. 63.
 avarus, v. 28.
 aucte, vij. 54. ix. 22. xij. 13.
 auctio grandis, ix. 4. tristes
 solvendis nummis, xiv. 35.
 auctor, iix. 51. ix. 86. ix.
 102. xiv. 28. cæcus, vij.
 5. summus, j. 70.
 auctorem, ij. 71. ix. 62.
 auctoris, v. 53. vij. 26. ix.
 30.
 auctum, vij. 50.
 aucupatorii calanpi, xiv.
 aucupis, f. 2. xiv. 216.
 audaces, xij. 75.
 audaci, v. 69.
 audacis vini, xiv. 94.
 audax, iv. 43. x. 2.
 audax Leonidrus, f. 25. lra
 der, xiv. 222.
 audchis, vij. 25.
 audchit, vj. 1.
 audemus, xij. 96.
 audent, vij. 42.
 audes, j. 92. vj. 64. vij.
 audet, vij. 98. ix. 27.
 audi, iv. 42. iix. 76. ix. 24.
 audiam, ij. 44. iix. 76.
 audiant, x. 62.
 audiat, j. 97. vj. 38. x. 61.
 xj. 103. xij. 43.
 audiente, j. 8.
 audierat, xj. 22.
 audieris, j. 4. iij. 38. ix. 24.
 audierit, x. 102.
 audisve, v. 79.
 audiet, vij. 43.
 audio, iij. 63.
 audire, j. 64. 27. iix. 37. vij.
 7. xiv. 198.
 audis, vj. 42. vij. 92. iix. 76.
 audisset, j. 43.
 audit, j. 100. v. 24. vij. 11.
 iix. 22. ix. 55. xj. 62. xiv. 52.
 audica, vj. 100.
 auditas, iij. 64.
 audison, ix. 83.
 auditaris, vij. 51.
 auditum patrem, vj. 38.
 auditor, iix. 55. x. 70.
 ave, j. 69. iij. 95. iv. 67. v.
 52. vij. 88. ix. 8. xiv. 7.
 ave dicere, ix. 8.
 ave maximum, j. 56.
 avem, ix. 22. xij. 64. 76.
 xiv. 76. assiduum, f. 7.
 carnificem, xj. 84.
 avemque, x. 19.
 avena angusta, vii. 3.
 Aventinæ Dianæ, vj. 64.
 Aventinum, x. 56.
 aversa, j. 109. iij. 5. ix. 24.
 aversa taciti, vij. 46.
 averso, j. 63.
 averia, xj. 64.
 averia chara, iix. 62.
 averia Deo, iix. 62. fontis,
 iv. 31.
 averram,

avertam, ix. 26.
avertit, x. 85.
aves, iij. 77. vij. 30. 55. xj. 53. xij. 45. 75. 92.
aves cristatae, xiv. 223.
aves capreae, xiv. 216. im-
plicatas, ix. 55. noctas,
x. 5. similes, xij. 31.
aufer, iv. 78. iix. 44.
auferaſque, xij. 53.
auferet, ij. 51. v. 43.
aufert, xij. 64.
Aufidiz, iij. 70.
Aufidius, v. 62.
auguſta Bilbilis, x. 103.
auguſta aula, vij. 39.
Auguſta, iv. 47. v. 15. 66.
iix. 36. 80. 82. ix. 4. 19.
81. xj. 21.
Auguſti, † 28. iix. 44. xj. 27.
Auguſti poli, ix. 35.
Auguſtis idibus, xij. 88.
Auguſto, vj. 59. iix. 66.
Auguſtum, iij. 93.
Auguſtus, ix. 2.
avia Maſſyla, iix. 55.
aviz, xj. 105.
aviam, iij. 93. x. 67.
avida cure, x. 12.
avidum ſcram, j. 50.
avidi porci, iij. 58.
avidis piſcibus, iv. 56. tur-
dis, iij. 58.
avido ore, j. 43.
avidum ſcram, v. 18.
avidus leo, j. 75.
avis, v. 7. 68. iix. 78. xij. 74. xiv. 85. garrula, xiv. 75. muſta, † 21. muſcia, iix. 32. rariffima, xij. 65. unica, x. 28.
Avite, j. 17. vj. 84. ix. 1. x. 96. 102.
Avirus, xij. 24.
aula, ix. 17. 37. Parthaſia, xij. 15.
aula aetheria, xij. 4. Arfa-
cia, ix. 36. auguſta, vij. 39. Parrhaſia, vij. 98. ix. 12.
aulz, vij. 59. Auſoniz, xij. 6. deficientis, † 2. Par-
thaſia, iix. 36. potentis, ix. 81. ſanctioris, v. 6.
Tarpeiz, vij. 59. variz, ix. 44.

Aule, vj. 29. vj. 54. 56. 78.
vij. 23. ix. 83. xj. 39. xij. 51.
Auli, vij. 96.
Aulon felix laus & viſitatus, xij. 145.
Aulas, iix. 63.
avorem, vij. 71.
avorum, iix. 46. xij. 24. 25.
Aorum, iix. 80. veteram, x. 87.
avos, j. 40. ix. 38. graves, vij. 46. veteres, iij. 62.
aura, iij. 65. vij. 22. xij. 32. fortior, iix. 14. ſervis, vj. 59. x. 42. melior, x. 104. tenuis, v. 80. aura, ve-
tus, ix. 4. ultima, x. 9.
adjuvante, x. 30.
auras aetherias, j. 4. 7. co-
munes, ix. 39. Tiburtinas, iv. 60.
aurata, xij. 90.
aure, vij. 21. xj. 70. xij. 2.
aliqua, iij. 63. certa, vij. 27. diligenti vj. 2. fracta, vij. 31. nivea, ix. 60. ſa-
cra, vij. 98. ſupina, vj. 42. tetrica, iv. 83.
aurea, iij. 26. xij. 69. xiv. 61. 29. Carruca, iij. 61.
Caryota, xij. 27. ſila, vj. 3. ſanna, ix. 29. lu-
para, j. 109. menſa, iij. 31. poma, ix. 104. Ro-
ma, ix. 60. vollera, xij. 100. virga, vj. 73. uada, iix. 55. x. 16.
aureamque pitellam, v. 38.
aureis cornibus iupencum, ix. 43.
aureis tribus vitæ peractis, x. 24.
aurem, j. 90. 97. iij. 44. v. 62. vj. 22. xj. 25. ſerenam, vj. 82. teneram, v. 62. ter-
tiam, xj. 24. vocam, vj. 64.
aureo aurice, iij. 22. Tago, j. 50.
aureolis duobus, ix. 5.
aureolus, v. 10. octum, xj. 28. denos, ix. 5. manu
crepantes, xij. 26. qua-
ruor, v. 95.
aures, vij. 22. 25. 51. 68. ix. 24. 85. xij. 91.

aureum litus, xj. 81.
aureus, iix. 53. 65. 2. 7.
amator, iix. 53. natus, v. 26. turtur, iij. 60.
auri ſerventis ſacros graves
quindecim, x. 74.
virentia, xij. 15.
auribus, x. 19. Atticis, iv. 87. longis, vj. 29. noſtris,
iv. 41. raris, ij. 86. va-
cuis, xj. 4.
auribusque, ij. 83.
auriculam, vj. 28. v. 78.
gelidam, xij. 26.
auriculas, xiv. 142.
auriferæ ſcrae, x. 74.
auriferas oras, x. 30.
auriferi Tagi, xij. 31.
auriferis gentibus, xiv. 199.
auriferumque Tagum, x. 96.
auris, xiv. 23.
auriscalpium, xiv. 23.
aurita lagopode, vij. 26.
auro, ix. 62. 78. iix. 24. ix. 21. x. 40. xj. 24. xij. 18.
aureo, xj. 1. Albano, iv. j. arcano, † 7. Acha-
maneo, iix. 28. Galliaico,
iv. 39. Hiſpano, vj. 27.
inſando, v. 74. miſero, j. 38. piſce, ix. 60. turbato,
iix. 78. Virgineo, ix. 24.
aurum, iix. 18. xi. 6. xij. 67. xij. 48. 110. gemma-
tum, xiv. 109.
auſa, † 18. j. 12. iij. 19. ix. 88.
auſis talibus, vij. 23.
Auſonia arcana, iix. 55. xiv. 53.
Auſonia manu, ix. 74. urbe,
† 4.
Auſoniz aulz, xij. 6. To-
ge, x. 73. viz, ix. 104.
Auſonias vias, xij. 5.
Auſonia mens, xij. 65.
Auſonio Macello, xij. 63.
Auſonio ore potius, ix. 28.
Auſonio Quirino, x. 26.
Auſonium Imperium, vj. 60.
ducem, iix. 22. miniſtrum,
ix. 37.
Auſonius paſer, ix. 9.
auſus, † 10. iv. 14. v. 45.
vij. 43. xj. 6.
autem, vij. 32.

Autolyei, lix. 59.
 autumnus, x. 94.
 autumnus, x. 96. senibus, lii.
 57.
 aurumnos, ix. 2.
 autumnus, lii. 68.
 autumnus, ix. 13. felix, xij.
 1134 major, xij. 57.
 avus, ix. 55. senior, vij. 73.
 auxilium, x. 85.
 axibus ungendis, ij. 77.

B

B Abylosa, † i. longam,
 ix. 77.
 Babylonica terra, lix. 28.
 Babylonis, xiv. 150.
 baeca, xij. 98.
 Baccara, vj. 59.
 Baccara, vj. 91. xj. 75.
 Baccus, lii. 14.
 Bacchi, v. 73. lix. 68. x. 35.
 Bacchica terra, vij. 61.
 Baeco feni, xij. 23. viridi,
 xij. 39.
 Baccum, xij. 119. Saturn,
 † 12.
 Baechus, ivi. 44. v. 79. lix.
 26. xiv. 107. medius, iv.
 83.
 baculo, iv. 53.
 Batia crustata, vj. 71.
 Baticarum lanarum, xii. 66.
 Batiacus, j. 97.
 Batice, lii. 77. 81.
 Batici, v. 38.
 Batia placidum, ix. 61.
 Batia, vj. 21. lix. 28. xij. 100.
 Bajana sportula, j. 60. villa,
 lii. 57.
 Bajana aqua, ix. 59. un-
 das, vj. 68.
 Bajani soles, vj. 43.
 Bajani aquis, j. 63. testis,
 x. 37. villis, iv. 25.
 Bajano lacu, iv. 30. Lueri-
 no, xii. 81.
 Bajanos lacus, iv. 30.
 Bajas, iv. 57. 63. x. 13. 58.
 xj. 81. effluens, lii. 20.
 Bajæ, vj. 42. xj. 81. felices,
 vj. 43.
 balano, xiv. 57.
 Balbo, ji. 32.

Balburn, ij. 32.
 balnea, j. 24. 60. ij. 14. v.
 71. vj. 93. ix. 20. x. 70.
 xj. 23. 53. xij. 50. 84.
 xiv. 60. communia, lii. 51.
 dilecta femineis ceteris,
 xj. 48. tenebrosa, j. 60.
 balneator, lii. 93. elixus,
 lii. 7.
 balneis, vij. 33.
 balneo, lii. 20. ix. 34. 77.
 balneum, ix. 77. fervens,
 lii. 25.
 balneumque, ij. 48.
 balsama, lii. 63. xiv. 59.
 balneus, xiv. 107.
 barathro extremo, j. 88. fe-
 minico, lii. 81.
 baradonis, iv. 55.
 barba, ij. 36. vj. 94. ix. 78.
 xiv. 104. altera, vij. 82.
 cana, iv. 36. minor, ix.
 48. miranda matri, xj. 23.
 pexa, vj. 57. fordida, iv.
 53. tarda, v. 49.
 barba tosta, xj. 40.
 barba, lii. 52.
 barbam, iv. 36. x. 90.
 barbamque, iv. 7.
 barbara, iv. 19. bascauda,
 xiv. 99. gens, † 3. Mem-
 phis, † 1. † lii. 36. 10.
 ta, x. 7. tela, xj. 85. 85.
 verba, j. 66.
 barbata, xj. 97.
 barbari furoris, iv. 14. luci,
 x. 92.
 barbarismus, vj. 17.
 barbaroque, lii. 57.
 barbarus, vj. 4. xij. 73.
 barbati, xiv. 81.
 barbatos libros, xiv. 84.
 barbarus, x. 42. xj. 85. Cal-
 listratu, xij. 42. tonfor
 lii. 52.
 baroencullo Sautonio, xiv.
 128.
 bardocucullus, xiv. 128.
 Lingonicus, j. 54.
 Bascanda Barbara xiv. 99.
 basia, j. 44. 77. ij. 10. 12. 31.
 21. lii. 65. iv. 22. v. 47.
 xj. 9. 96. 105. bis quina,
 ix. 95. Catulliana, xj. 7.
 imitatas blandas colum-
 bas, xj. 205. lasciva, xj.

24. maligna, xij. 55. n-
 le, xij. 26. mollia,
 23. multa, xij. 55. p-
 la, vj. 34. pura, vj. 1.
 quinque impressi, x.
 sola, j. 77. lii. 46.
 vetulo Falerio, xj. 2.
 basibit, lii. 24. xj. 95.
 basifanda, j. 95.
 basiant, xj. 99.
 basiare, vj. 94. x. 22. 1. 2.
 99. xij. 55.
 basiare, xij. 95.
 basiat, ij. 33. xij. 95.
 basia pelle, xij. 59.
 basiat, x. 72. xij. 55.
 basationes, ij. 23. hybera
 vij. 94.
 basiator, xj. 99.
 basiatorem, xj. 99.
 basiatores, x. 99.
 basia, vj. 66.
 basiet, vj. 94.
 basio, ij. 33.
 basioque longo, xij. 66.
 basiorum, vj. 59.
 basius inscripta, ix. 45.
 basium, xij. 55. nuptiale, x.
 99.
 Bessa, j. 38. 94. iv. 4. 88. v. 46.
 vj. 69.
 Bessam, iv. 61.
 Bessæ, lii. 58. 76. v. 24. 54. ix.
 103. xj. 99. xii. 99.
 Bessi, vj. 69. vj. 95.
 Bessus, lii. 47. lii. 101.
 Batava spuma, lii. 33.
 Batavi, xiv. 176.
 batrachomyomachia, x.
 183.
 baulis, iv. 63.
 Beata, v. 6.
 beatæ Veneris, xj. 81.
 beatam noctem, j. 102.
 beatas thermas, ix. 74.
 beate, j. 104. li. 27.
 beati, xij. 25. palmis, lii.
 40. rursus, j. 56. lii. 47.
 beator uno quadrant, i.
 82.
 beatiore iugera, iv. 64.
 beatiorem, iv. 46. vj. 11.
 x. 47.
 beatiore, x. 87.
 beato nectare, ix. 12.
 beatos, lii. 42. x. 5.
 beatum,

- caturn , j. 87. iv. 31. x. 96.
 xj. 12.
 cella , j. 65. vj. 25. vij. 28.
 iix. 56. xiv. 20. alpera ,
 iix. 3. impia , iv. 11. pe-
 ma , ix. 104.
 cella carmina , ij. 7. fera ,
 x. 64.
 cellas historias , ij. 73. puel-
 las , ij. 87.
 celle , ij. 7. vj. 16. 33. 78.
 .vj. 44. vij. 84. 90. iix.
 31. x. 46. 90. xj. 35. 98.
 xij. 17.
 belle, Sabelle , xij. 39.
 belli Arctoi , iix. 65. Capi-
 tolini , v. 5. civilis , vj.
 32. Pannonici , iix. 15.
 belliger Mars , i. 6.
 belligera hasta , v. 25.
 belligeræ Minervæ , vij. 1.
 Bellonæ , xij. 57.
 bellua , i. 105. v. 66. nt-
 gra , vj. 77.
 bellum , xij. 39. Michridati-
 cum , vj. 12.
 bellum convivæ , vj. 58.
 bellus , iij. 63. xij. 39. es
 arte lyre , bellus es arte
 pilæ , ij. 7. Astrologus ,
 i. 7. grammaticus , ij. 7.
 homo , j. 10. iij. 63.
 bene , j. 16. 60. 78. 95. 113.
 116. ij. 3. 7. 12. 23. 32.
 66. iij. 12. 39. 55. 63. 68.
 iv. 13. 68. vj. 29. 64. vj.
 55. 70. 93. vij. 33. 68. 77.
 iix. 10. 35. 81. ix. 15. 20.
 x. 13. 31. 35. 46. xj. 79.
 xij. 24. 40. 50. 55.
 benigniusque , iv. 87.
 benignus vultu , iv. 89.
 berecyntios furores , iv. 43.
 beffalem scutulam , iix. 21.
 bessumque , xj. 37.
 beta , v. 37.
 betæ fatuæ , xij. 13.
 betas inuiles , iij. 47.
 beticæ lacernæ , xiv. 133.
 betici gregis , v. 38.
 Bibam , vj. 86. iix. 51.
 bibamus , xj. 37. xij. 28.
 bibas , j. 107. vj. 78. x. 36.
 45. xij. 8. 120. xiv. 110.
 bibat , iij. 81. xij. 121.
 bibatur , j. 78. ix. 103.
 bibe , vij. 50. xij. 12.
 bibebat , vj. 11.
 bibendo , vj. 79.
 bibenti , xj. 6.
 bibentis domini , iij. 82.
 biberat , vj. 89.
 bibere iij. 48.
 biberet , xij. 71.
 biberis , vj. 78.
 bibes , iix. 6. xij. 119.
 bibimus , iv. 86. ix. 3.
 bibis , j. 12. 27. 38. 93. 107. iij.
 62. 27. vj. 92. ix. 98. xij.
 40. xij. 200. xiv. 116.
 bibisse , xij. 30.
 bibisset , xj. 83.
 bibisti , xij. 120.
 bibit , i. 3. j. 29. 43. 78. vj.
 4. vj. 47. 78. iix. 9. 28.
 xij. 11. xij. 92. 113. 114.
 xiv. 93.
 bibitur , j. 104.
 bibliopola , xij. 3. xiv. 194.
 Tryphon. iv. 72.
 bibliotheca , vij. 16. xiv. 190.
 bibo , xij. 40.
 bibula palude , xj. 39.
 bibunt , vij. 87. x. 70.
 bicolorque , xij. 34.
 bifero Pæsto, cæstura , rosa-
 ria , xij. 31.
 bijugis equis , j. 13.
 Bilbalin altam , x. 104. opti-
 mam , iv. 55.
 Bilbilim altam , j. 50. no-
 bilem , j. 50.
 Bilbilis , j. 62. augusta , x.
 103. apud & ferro super-
 ba , xij. 18.
 bilem , v. 27.
 bilis , vj. 64.
 bilibrem , iij. 45. nullum ,
 xj. 50.
 bima pensione , xij. 32.
 bina millia menstrua , iij. 10.
 bina funera , x. 74.
 binæ trinevæ Kalendæ , x. 75.
 binos , xij. 55. orbes , ix. 32.
 bipes mensa , xij. 32.
 bis , i. 27. j. 12. 16. 44. 45. 59.
 iij. 6. iv. 4. 26. 37. 45. 51.
 57. 76. 82. v. 14. 28. vj.
 27. 64. 66. 73. vij. 13. 62.
 64. 91. ix. 40. 43. x. 23.
 28. 63. xij. 63. 89. cen-
 tena , xj. 77.
 bis denis annis , ix. 78. li.
 bis , ix. 52.
 bis juncta trieteride , ix. 86.
 bis millia dena , x. 41.
 bis quina basia , ix. 95. se-
 tertia , x. 75.
 bis quinquagenis millibus ,
 xij. 67.
 bis rapti viro , ix. 31.
 bis sentis , vj. 28.
 bis senio puncto , xiv. 17.
 bis senos fascies , iix. 66. ix. 43.
 bis septenis jugeribus , vj.
 73.
 bis sex lustra , x. 71.
 bis terque reverso , iix. 8.
 bis tricentis , iij. 22.
 bison , i. 23.
 bisontes, turpes , j. 107.
 bisontis , ix. 58.
 bis senis fascibus , vj. 62.
 Bithynice , ij. 26. vj. 50.
 ix. 10. xij. 80.
 Bitontis , ij. 48.
 Blæsi sepulci , iix. 38.
 blæsanum , iix. 38.
 blæso ore , v. 36.
 blæsam os , x. 65.
 blæsus , ix. 89.
 blanda , xj. 70. Circe , x.
 30. columba , iix. 32.
 Co. inna , xij. 44. cura ,
 xj. 27. dona , xj. 81.
 mater , ij. 4. ora , vij.
 86. pagina , x. 45. stagna ,
 iv. 57.
 blanda alca , iv. 24.
 blandæ linguæ , vij. 87. vo-
 cis , xj. 91.
 blandas columbas , xj. 105.
 mortes , iij. 64.
 blandeque , j. 82.
 blandietur , vj. 42.
 blandior , vj. 29. x. 68. If-
 sa , j. 110.
 blandiris , xj. 33.
 blandis , vj. 23. labellis , vij.
 94. manibus , vj. 23. voci-
 bus , vj. 23. xij. 99.
 blandita , xij. 66.
 blanditiæ , x. 72. xj. 71.
 blanditiæ , xj. 30.
 blanditur , ij. 16.
 blanditus , j. 103.
 blandius , x. 10.
 blando , amore , iix. 77.
 dactæ ,

dente, j. 15. *fratello*, v.
85. pede, j. 120. *homino*,
iv. 64. *calo*, iv. 66.
blandum, xiv. 203. *lovanus*,
vj. 68.
blandus, ij. 4. 75.
blesta fordida, xij. 1.
Blatara, xj. 48.
blattasque, vj. 60.
blattas truces, xiv. 37.
Boletaria, xiv. 101.
boleti, iij. 59. xij. 42. xiv.
101.
boletis, xij. 50.
boletus, j. 27. iij. 45. vj.
77. xj. 32. xij. 17. 48.
xij. 42.
boletum, j. 27.
boletus, xj. 29. *debilis*, vj.
19.
bombycina furtiva, xj. 50.
tania, xiv. 24.
bombyx pendulus, iij. 33.
bona, j. 17. ij. 1. iv. 69. vij.
27. 40. 80. iij. 38. *causa*,
iij. 45. *facta*, iij. 57. *ma-*
sta, vij. 27. *Samaritania*,
xiv. 70.
bona, mala Cosmica, vj.
40.
bona pretiosa, xj. 61.
bonae sumae, vj. 66.
bonas horas, j. 14. *lacer-*
nas, vj. 82. *mensas*, x. 54.
boni, j. 19. *parentis*, vj. 25.
bonitate, x. 35.
Bononia culta, iij. 59. *orba-*
ta, vj. 85.
bonorum, xij. 36.
bonosque soles, v. 210.
bonum, v. 79. *unguentum*,
iij. 12.
bonus, j. 40. iij. 38. iij. 38.
xij. 6. 36. 54. 82. xij. 84.
Caesar, iv. 8. ix. 43. *ge-*
nitor, iij. 50. *homo*, xij.
51. *liber*, vij. 80. *poeta*,
xii. 64. *puer iam* 3. *vir*,
iv. 5. x. 23.
bonusque, iij. 32.
Boote Hyperborei, iv. 3.
placida, iij. 21.
Boreas, vj. 34.
Boreas, iij. 14.
bos grandis, x. 79.
botellos, xj. 32.

botellus, v. 79.
Bothrodi delicati, j. 50.
Bothrodum, xj. 28.
Botryone toto, xj. 28.
botulus, xiv. 70.
bove toto, v. 31.
bovem, iij. 80.
boves Hesperias, ix. 204. *se-*
ctas, v. 66.
bovillas onerare, ij. 6.
Brachæ veteres, xj. 22.
brachia, ij. 61. *alta*, xj. 85.
trina, ij. 29. *vara*, vj. 31.
volva, iij. 63.
bractea, iij. 93. *viva*, ix. 62.
brassica viridis, xij. 27.
breve, ix. 24. *Carmen*, vj.
85. ix. 1. *nomina*, xij. 97.
opus, iv. 83. xij. 5. *rus*,
j. 125. x. 79. *ver*, ij. 46.
Vimen, iv. 89. *videndum*
que carmen, xj. 82.
brevem, x. 2. *Colonus*,
xj. 15. *puerum*, ij. 77. *ti-*
tulum, x. 72.
brevemque, v. 6. xij. 28. *le-*
nam, xii. 36.
breves, x. 53. *centus*, xij. 8.
breves delicie, vj. 22. *map-*
pe, vij. 32. x. 87.
brevisque colos, ix. 28. *mce-*
nas, xj. 32. *Rubras*, iv. 64.
breves rosas, j. 44. *tenebras*,
x. 47.
bevi, j. 50. *libello*, xij. 12.
valle, ix. 29. *vitro*, ix. 60.
brevibus capillis, v. 49. *li-*
bellis, j. 46. *plilla*, iij. 62.
tabellis, j. 2.
brevior, ij. 1. vij. 60. *char-*
ta, ij. 1. *offa*, xij. 36.
breviora, j. 111. vj. 65. x. 59.
Epigrammata, iij. 83.
breviore coma, ix. 28. *loma-*
ma, xij. 67. *titulo*, j. 94.
brevis, xj. 98. xiv. 31. 299.
asas, vj. 29. 89. *concha*,
x. 37. *front*, v. 42. *la-*
bor, x. 19. *membrans*,
xiv. 286. *ocasio*, vij. 7.
orbata, xiv. 33. *pagina*,
xiv. 198. *toga*, x. 14. xj.
57. *Zona*, xiv. 251.
brevis pede, xij. 54.
brevisque, x. 50.
brevitas, vj. 29.

brevitate, vij. 29. ix. 1.
92. *tanta*, ij. 1.
breviter, j. 56. iij. 4. 11.
vj. 16. xij. 22.
brevius, iij. 83.
Britanni, xij. 8.
Britannia, xj. 4.
Britannis carulis, x.
picis, xiv. 99.
Britannos, iv. 77. *Ch-*
nos, x. 44.
Britonis pauperis, x.
Bromio, iv. 45.
Bromius, xij. 100.
Bruma, iij. 95. vj. 34.
xij. 127. *ebria*, x.
impotens, j. 50. *int-*
vij. 58.
bruma gelida, iv. 57. *h-*
miocore, iij. 58. *ku*,
xij. 63.
brumæ, v. 35. vij. 42. 71. 11.
78. *decime*, vij. 64. *pi-*
dz, x. 14. *horrida fide*,
ix. 23. *Romæ*, vj. 6.
bromæ diebus, xij. 83.
brumæ frigore, xij. 16.
tempore, xiv. 136.
brumæ, vij. 14.
brumæ ante tringia qu-
tuorque, x. 104.
brumæ densas, iv. 40.
Brule, xj. 17. 105.
Bruti, j. 43. ij. 79. iij. 50.
ix. 54.
Bruttiano, iv. 22.
Bruto, x. 39. xj. 17. 46.
Brutoque, v. 51.
Brutus mundus, xiv. 174.
Brutus, xj. 6. xiv. 174.
Bryceus, xj. 44.
Bubalus atrox, j. 11.
bubulci conatibus, xj.
bubulum muscicum, iij.
71.
bucca calda, ij. 24. *le-*
j. 42.
buccam, xij. 24.
buccas caninas, x. 17.
ras, iij. 75.
buccellas, vj. 75.
buccis, iij. 57. *medis*,
xiv. 64. *Samaritanis*,
xj. 42.
bucco, xj. 77.
bulbi, xij. 31.

bique salaces, iij. 75.
bis, iv. 46. xij. 34.
la crassior, iix. 33.
rdigali crassi, ix. 33.
ruus, iv. 45. v. 6.
sta, xij. 73.
sti, x. 90. Idzi, ix. 35.
sto recenti, v. 38.
stuaras moethas, iij. 93.
xeique, ij. 41.
xeta, ij. 14.
xeto tonfili, iij. 58.
xo recenti, xij. 32.
xos fragiles, j. 89. te-
pentes, iija. 20.
xus, xiv. 25.
yblida, x. 31.
ytiz, viij. 6.

C

Aballi Libyici, xij. 24.
caballo, v. 26. Andre-
mone notior, x. 9.
caballum, j. 42.
caballus, j. 42.
cacantes, xij. 62.
cacanti, iij. 44. xj. 92.
cacantis, iij. 89.
cacare, im. 74.
cacas, j. 38.
cacat, j. 93.
cacantur, xj. 78.
Cacus, v. 66.
cadat, ix. 39. xij. 25.
cadaver, iij. 93. vj. 62. viles,
viij. 75.
cadente matre, j. 14.
cadente moro, j. 73.
caderet, xij. 92.
cadi torti, ix. 3. Vanicani,
xij. 48.
Cadis Picenis, j. 44. Tu-
scis, xij. 128. Vaticanis,
j. 19.
cadit, iv. 53. v. 25. viij. 27.
53. viij. 78. xl. 9. 50.
Cadmea Tyros, vj. 110.
Cadmi, x. 87. Agenoridæ,
ij. 43.
cado rubro, j. 56. seniore,
ix. 95.
cados nigros, j. 27. plenos,
vj. 27. vtulos, xij. 122.

caduco moro, viij. 64.
cadunt, v. 66. viij. 33. xj.
91. xii. 14.
cadus, x. 36. xj. 40. ma-
bens, iv. 66.
caeca Dea, iv. 51. novacu-
la, vj. 60. Philanis, xij.
22.
Cæcili, j. 42.
Cæciliane, j. 212. 66. 74.
119. ij. 37. 72. 78. iv. 15.
51. vj. 5. 35. 88. viij. 67.
ix. 72. x. 32. 84. xj. 430.
Cæcilianus, viij. 52. 68.
Cæcilio, viij. 83.
Cæcilius, ij. 72.
Cæcilium, ij. 72.
Cæcilus, ij. 72. xj. 326.
cæco ore, iij. 19.
cæcuba, ij. 40. iija. 29. vi.
27. xj. 57. xij. 17. gene-
rosa, xij. 115. turbida,
xij. 61.
cæcubum, x. 98. xij. 115.
cæcus, iij. 15. iv. 30. viij. 9.
49. xij. 64.
cædas, xiv. 25.
cæde, vj. 19. 21. xiv. 4. ci-
vilij, ix. 72.
cædo, viij. 23.
cælata, x. 19.
cælatus serpens, vj. 92.
cælebs, iv. 69. xij. 64.
cælestia carmina, v. 5.
cæli, ix. 44. xiv. 93. Phi-
diaci, iv. 39. x. 87.
cæliqua, viij. 73.
Cælia, vj. 29. xj. 76.
Cæliamque, jv. 61.
Cælius, vj. 38. major, xij.
18.
cælo, viij. 36. ix. 104. x.
51. xij. 16. xiv. 1. cæl-
60. 44. 46. Rhidiaco, vj.
13. Serepiore, im. 64. se-
reno, xiv. 139. toto, iv. 2.
cæloque, ix. 4.
cælum, iij. 100. v. 66. ix.
2. inane, iv. 21.
cæmento struilli, ix. 77.
Cærelis, iv. 20. 63.
Cæretana, xiii. 54. 124.
Cæretani agri, vi. 73.
Cæretanum, xij. 124.
cæruleis Britannis, xj.
54.
cæruleus Liris, xij. 83.

cæla victima, ix. 32. quar-
cumque manu, x. 73.
Cæsar, j. 2. 3. 5. 6. 9. 17. 101.
21. 27. j. 5. 15. 79. ij. 2. 92.
iij. 95. iv. 8. 11. 27. 74.
v. 2. 64. 66. vi. 2. 64. 80.
83. 87. vii. 1. 4. 6. 7. 101.
11. 24. 26. 26. 30. 34. 66.
78. 80. ix. 40. 92. 12. 21.
37. 43. 85. 95. xi. 6. 8.
xii. 5. xiii. 127. xiv. 73.
179. amicus, vi. 20. bo-
nus iv. 8. ix. 43. digna-
tus descendere in vulnus
magni Herouli, ix. 64.
formosus, pulvere belli
Arctoi, viij. 65. invidius,
viij. 5. venerandus, ix.
104. uterque, ix. 90.
Cæsar maxime, v. 19. mi-
tissime, xii. 9. perfide,
iv. 114.
Cæsare, v. 6. vj. 32. viij. 59.
viij. 1. x. 6. 60. 101. do-
mino, ix. 86. privato,
xj. 6. saluo, v. 6.
Cæsarea unda, j. 28.
Cæsareæ arenæ, viij. 90.
Dianæ, j. 12.
Cæsareis celis, xij. 109.
donis, x. 28.
Cæsarem, j. 90. xij. 15.
xij. 8.
Cæsareo amphitheatro, j.
1. munere, iij. 95.
Cæsareos leones, j. 72.
Cæsareum tholum, ix. 59.
Cæsariana Pallas, viij. 2.
platanus, ix. 62.
Cæsarianus, ix. 82. xj. 6.
eques, x. 78.
Cæsariibus, j. 802.
Cæsaris, j. 46. 25. 28. j. 7.
23. 118. iij. 32. iv. 1. 3.
vj. 1. ix. 14. 32. 35. 93. viij.
98. xj. 21. xij. 66. Dei,
ix. 67. magis, im. 22. su-
biti, vj. 34.
Cæsum, vj. 69.
Cæsonia, ix. 62.
Cæsonius, maximus, xij.
43.
cæsum nemus, viij. 25.
cæsum Leon, xij. 322.
Cai, ij. 30. v. 24. m. 16.
Cajæ Dardaniæ, x. 30.
Ca,

- Cajetano, viij. 34.
 Cajus, ix. 94. xj. 37.
 Caystri, j. 54.
 Calabra lyra, v. 31.
 Calabri Flacci, viij. 18.
 Calabris aquis, viij. 28.
 calami aucupatorii, xiv. 218.
 calamis, xiiij. 68. xiv. 19. 218.
 calamo, vij. 10. 16. x. 78.
 tremente, iv. 30.
 calamos habiles, xiv. 38. loci
 ves, ix. 75.
 Calathi, xiv. 107.
 Calathos veteres, ix. 60.
 Calatille, ix. 95.
 calcaneum, xij. 61.
 calcarum, x. 7.
 calcarusque onyx, xij. 50.
 calceus, j. 204. ix. 95. can-
 didior, vij. 32. udus,
 xj. 22.
 calciatum, caput, xij. 45.
 calculator x. 62.
 calculi, xiv. 20.
 calculosque, ij. 48.
 calculus, viij. 68. ix. 92. di-
 scolor, xiv. 17. diversus
 bicolor, xij. 34. omnis,
 xij. 34.
 calda, j. 105. xij. 61. xiv. 105.
 bucca, ij. 28.
 caldam aquam, viij. 67.
 caldarum, xiv. 196.
 calcat, viij. 77.
 calcant, xij. 29.
 Caledonio urso, † 7.
 Caledonios Britannos, x. 44.
 Calene, j. 100. x. 38.
 Caleno crepto, x. 35.
 calens lster, vij. 6.
 calent, iv. 57. vj. 42. x. 62.
 calentem Ceston, xiv. 206.
 calentis lectuli, vj. 70.
 calere, iv. 57. vii. 1. viij. 45.
 cales, vij. 73.
 calet, v. 56. vij. 31. ix. 44.
 x. 49. xiv. 4.
 calfaciunt, xiv. 138.
 calicem, ij. 15. xiv. 96. ira-
 tum, iv. 43.
 calices, ix. 89. xj. 12. xij.
 71. xiiij. 110. xiv. 94. 102.
 157. duos, ix. 60.
 calices gemmati, xiv. 209.
 Saguntini, xiv. 108. Sur-
 rentini, xiv. 102. vitrei,
 xiv. 115.
 calda & frigida aqua, xiv.
 196.
 calidam aquam, vj. 86.
 calidis aquis, vij. 34. xij. 75.
 calido vulnere, iv. 18.
 calidum, xiv. 113.
 caligantemque Thyestea,
 x. 4.
 caligine, viij. 51.
 Caliste, viij. 69.
 calix, j. 93. vj. 52. xi. 33.
 xij. 75. xiv. 109. cirtus,
 j. 93. postpictus, iv. 86.
 postus, ij. 1.
 Callaicas, xiv. 137.
 Callaicus, arvis, x. 16.
 Callaico metallo, xiv. 95.
 Callaicum Oceanum, x. 37.
 callida efca, iv. 56. Roma,
 ix. 49.
 calliditate tanta, xj. 50.
 callidum leporem, j. 50.
 callidus, fur, v. 43.
 caupo, hij. 57. sumus, xiv.
 202.
 Callimachi, x. 4.
 Callimachus, iv. 23.
 Calliodore, v. 39. vj. 44. x.
 11. 31.
 Calliodorus, v. 59. ix. 22.
 Calliope pia, iv. 31.
 Calliopen, ix. 88.
 Calliste, v. 65.
 Callistrate, v. 13. ix. 97. xij.
 35.
 Callistratus, xij. 82. barba-
 tus, xij. 42.
 calore, iij. 17. nimio, ix. 92.
 Calpetiano, vj. 94.
 Calpurnium, v. 55.
 calva, ij. 33. vj. 57. fordida,
 vj. 57. xiv. 27.
 calvx, v. 50. nitida campum,
 x. 83. nuda, xij. 45.
 calvxque restes, xij. 32.
 calvam miseram, iij. 74.
 Triphilem, vj. 74.
 caluere, iv. 35.
 calvi linigeri, xij. 29.
 Calvinus, vij. 89.
 caluisse, v. 51.
 caluit, x. 86.
 caluniator, xj. 67.
 calvo comato, x. 83.
 Melanchione, x. 67.
 calvus, j. 73.
 Calydon, j. 105. xj. 70.
 Calydone Ætola, ix. 9.
 Calydonius sus, xj. 14.
 Camenæ, viij. 66.
 Camenarum, vj. 47.
 Camenas, ij. 6. vj. 69.
 Camenis, iv. 14. vj. 81.
 Æis, xij. 96. nodum
 iv. 90.
 Camillos, ix. 28. Affricæ
 j. 25.
 Camillus invictus, xj.
 cammare, ij. 43.
 Camoni, ix. 76. 78.
 Campani raris, ix. 61.
 venasri, xiiij. 98.
 Campano Lyæo, xij. 11.
 mero, j. 19.
 campi diffusi, iij. 31. lmi,
 iij. 58.
 campis murinis, ix. 6.
 campo Elyseo, xij. 52.
 campos Apulos, x. 74.
 campos Pontinos, xiiij. 112.
 steriles, j. 108.
 campum larum calvx, x. 83.
 campus, iv. 66. v. 21. x. 6.
 xij. 14. sacer, iij. 47.
 cana, ix. 27. xiv. 27. barba,
 iv. 36. labra, ix. 28. liga-
 stra, ix. 27. mater, xij. 32.
 mella, iij. 52. Nympha,
 vj. 43. pelle, iij. 77. pe-
 trisque coma, iv. 53. fœ-
 la, viij. 80. vinea, iij. 65.
 Canace tumulata, xj. 94.
 canæ vestæ, j. 72.
 canam, x. 67.
 canant, xj. 21.
 canaque, j. 13. 16. vj. 43.
 albula, j. 23. jura, j. 16.
 canas, xiv. 185.
 cancri viridis, v. 72.
 cancro fervente, x. 56.
 candela, xiv. 40.
 candelabro, xiv. 44.
 candelabrum Conditum,
 xiv. 43. ligneum, xiv. 44.
 candelæ, xiv. 43.
 candida, iv. 62. vj. 42. con-
 cordia, iv. 13. Crystalla,
 viij. 77. x. 13. Lygdos, v.
 83. nox, viij. 47. Roma,
 viij. 65. turba, xij. 34. tur-
 ris, xij. 31. unda, xiiij. 40.
 candidas aras, ix. 92. comas,
 vij. 88. can

audide, ij. 24. 38. 43. iij. 26. 46.
 candidior, iv. 42. calcens, vij. 32. puella, 116.
 candidiora, vij. 24. viij. 28. nive lineata, xij. 84.
 candidiore forte, x. 71.
 candidius, iv. 87.
 candido vultu, vj. 39.
 candidus, ij. 71. iv. 2. xij. 2. amnis, vij. 92. Anxur, v. 1. lector, vij. 98.
 candor, xiv. 145.
 cane, j. 81. 93. xij. 1. terreco, xiv. 81.
 canebat, † 6.
 canem, iij. 55. v. 45. xj. 70. tartareum, ix. 67.
 canenti, vij. 22.
 caneret, x. 64.
 canes, iv. 35. 74. vij. 19. ix. 30. xij. 100. tuos, x. 37.
 cani, vj. 93. vij. 68.
 cani cunni, ix. 38.
 cani Dulichio, xj. 70.
 caninam pellem, v. 61.
 caninas buccas, x. 5.
 caninis naribus, vij. 94.
 canto, j. 62.
 canis, iv. 53. xj. 33. xij. 48. Gallici, iij. 47. tartareci, v. 36.
 canis vertagus, xiv. 200.
 canis prunis, vij. 52.
 canit, † 5.
 canium, j. 70. fabulantem, iij. 64.
 canius, iij. 10. vij. 86.
 cannas, vj. 19.
 cano, ix. 5. 90.
 cano cunno, ij. 34.
 cantaberis, vij. 16.
 cantante Polione, iv. 61.
 cantare, vij. 3. xj. 4.
 cantaret, vij. 28.
 cantas, j. 90. 95. ij. 7. v. 16. xii. 40.
 cantasti, j. 95.
 cantat, vj. 61.
 cantata, vij. 13. ix. 50.
 cantatas ranas, xiv. 184.
 cantator Cygnus, xij. 77.
 cantatque, vij. 50.
 cantent, vij. 87.
 canter, iij. 93. iv. 55.

Canthare, ix. 11. xj. 46.
 cantica, iij. 63.
 canto, xij. 40.
 cantor, viij. 61.
 cantu, xiv. 238.
 cantus, xiv. 168.
 cantusque cherosque Pierios, j. 77.
 canum, j. 23. 49. 50. iij. 43. x. 5. xij. 95.
 canum olus, vij. 30.
 canunt, x. 28. xij. 53.
 canus, x. 3. December, j. 50.
 canulina simillima turbato mulso, xiv. 127.
 canulinæ fulcæ, xiv. 127. rusæ, xiv. 129.
 canulinatus Syrus, ix. 23.
 capax cistula, iv. 46.
 cape, ij. 59.
 capella, iv. 4.
 capellæ querulæ, vij. 30.
 capellarum, iij. 93.
 capelliana, xj. 32.
 capellus, vj. 19.
 capena, porta, iij. 47.
 caper, iij. 24. cultus Æolio, vellere Thebani Phryxi, viij. 51.
 caperet, viij. 39. x. 14.
 capiant, xij. 48.
 capiat, xiv. 134.
 capiet, vij. 50. xij. 56.
 capillare, iij. 82.
 capillati, x. 62. lascivi, iij. 58.
 capillatus, ij. 57.
 capilli, iij. 93. vj. 50. x. 19. xij. 91.
 capillis, vij. 28. brevibus, v. 49. detonsis, viij. 52. Hispanis contumax, x. 65. incompitis, j. 25. longis, ix. 37. siccis rusticis veritas, x. 72. tinctis, iij. 43. tendendis, xiv. 36.
 capillos, ij. 36. v. 49. vj. 12. xj. 40. xii. 7. 86. dulces, ix. 17. exiguos, xij. 84. fictos, vj. 57. intortos, viij. 33. laudatos, ix. 18. longævos, xiv. 27. longos, xij. 18. nitidos, xiv. 50. nullos, xiv. 25. raros, x. 83. reliquos, x. 83. re-

Teutonicos, xiv. 26. tri-
 fles, ij. 66. vagos, vj. 52.
 capistris purpureis, j. 105.
 capistro, xij. 96.
 capit, j. 2. vj. 26. viij. 48. ix. 37. x. 48. 74. xiii. 56. xiv. 66. 87. 190.
 capitati porri, xij. 19.
 capite, vj. 26. acato, vj. 39. indevorato, vij. 19.
 capiti, iij. 43. vj. 57. ix. 36. xiv. 132.
 capitibus, vj. 39.
 Capitolinas vias, vj. 10.
 Capitolinæ Pontificumque dapes, xij. 48.
 Capitolii belli, v. 5. collis, xii. 21.
 Capitolini Tonantis, x. 51.
 Capitolinis templis, ix. 4.
 Capitolinum, x. 102.
 Capitolinus Juppiter, v. 64.
 Capitolio summo, xii. 78.
 Capitolium, xii. 78.
 capique, j. 110. vij. 71.
 capitur, vj. 13.
 capiant, xj. 105. xiv. 59.
 capo, xij. 68.
 capones coactos, iij. 58.
 capparin, iij. 77.
 Cappadocæ viles, v. 79.
 Cappadocis catallis, x. 76.
 Cappadocum, vj. 77. 85.
 cavis oris, ix. 31.
 Cappadocumque, vij. 29.
 Cappadocumve, xii. 26.
 caprea, xij. 200.
 capream pendentem, xiii. 100.
 caprificus, iv. 52. x. 2.
 capris junctis, iv. 52.
 capsa hiberna, xj. 9.
 capta, ix. 106.
 capta Marte superbus venator, x. 37.
 captabit, xij. 84.
 captez prædæ, j. 15.
 captandi, xj. 56.
 captare, † 11.
 captares, ix. 90.
 captari, vj. 43.
 captas, j. 4. ij. 18.
 captasque, xiv. 216.
 captat, vj. 63. xii. 20.

capereis, vij. 29
 capiet, viij. 38
 captivam firim, xj. 97
 captivis cernis, xiv. 26
 captivo lino, vij. 79
 captivos indos, viij. 26
 captivum nullum, x. 37
 capro, ij. 28. ix. 90
 capros, ij. 205
 caprum, ix. 90. pifcom, xij. 57. iv. 30
 caprus, li. 61. v. 45
 caput, ij. 42. 70. liij. 8. 66 v. 14. 50. vi. 81. viij. 47. 59. 77. ix. 28. 49. xj. 96. xij. 91. xiv. 74. 146. 212. amictum, x. v. 212. castatum, xij. 45. extindum, xj. 47. infanum, ij. 66. laudum, ix. 64. iustum, ix. 70. iustum, xij. 25. nudum, v. 50. totum, xj. 99. rube, ij. 61
 capusque, m. 131
 caputque nudum, x. 83
 caro, xlii. 46. amictum, iv. 67. cognatio, ix. 55. muneris, xlii. 102. Setis, x. 36
 caram puellam, ij. 48
 caras umbras, x. 71
 carbasa, xij. 29
 carbone rudi, xij. 82
 Carthesia libata, viij. 56
 carduarum, iv. 55
 care, iv. 29. vj. 2. ix. 24. 25. Martialis, v. 21. Pudens, iv. 29. puer, j. 49
 caveat, viij. 84
 carere, liij. 92. xj. 57
 carces, j. 1
 caret, iv. 79
 cari amici, iv. 5. marti, ix. 31. patroni, xj. 28
 carie, xlii. 29
 cariem, vj. 49
 carina morsu, x. 85. prima, vij. 18
 carina, iij. 66. argiva, xlii. 72. corrente, iij. 78
 carine lapsa, iv. 64. prima, xj. 1. Tiborina sacra, x. 85. tuta, iij. 67
 Carinus, viij. 61
 carit, xlii. 9. fama, viij. 18. Iffa, j. 110. perdix, xij. 76. vna, xj. 21

carlofa, xlii. 220. amphos
 ra, xj. 50
 caris amicis, iv. 73. dapi-
 lis, x. 38
 Carissano, vj. 24
 carissime Jule, ix. 99
 carius, xj. 38. xlv. 25
 carmen, ix. 1. brevo, vi. 85. ix. 1. vividumque, vii. 62. facrum, vii. 25. juvenile, xiv. 289
 Carmosum, x. 65
 carmine, j. 5. 30. 54. 92. ij. 20. 86. 89. 91. iij. 9. 38. 100. iv. 43. 70. v. 46. 31. 94. vi. 61. vii. 68. 71. 79. 87. 89. 98. viii. 9. 48. 82. ix. 27. 51. 59. x. 10. 21. 33. 35. 24. 11. 58. 25. xlii. 2. 21. 44. 46. amula, xlii. 96. bella, ij. 58. celestia, v. 5. digna la-
 tia toga, vii. 62. docta, vi. 60. dulcia, xlii. 77. fa-
 sciva, vii. 50. devota, vii. 7. mala, vii. 41. xlii. 40. nondum vulgata, x. 93. nota habere, viii. 70. aud-
 la, xj. 91. parva, viii. 82. pauca, vii. 28. referentia
 nullos nummos, xiv. 219. sanctiora vii. 16. secreta, j. 67. tristia, x. 47. vici-
 ra, viij. 73
 carmine, iij. 97. 99. iv. 55. v. 11. 25. vii. 45. 83. xiv. 57. eterno, x. 26. Maonio, xiv. 183. parvo, x. 1. su-
 pino, ij. 86
 carminibus, j. 36. iij. 69. vii. 41. 96. iocosis, i. 36
 carnatius, xj. 101
 carne, xviij. 2. 31
 carnem, vj. 64. formosam, xj. 103
 carnificem avem, xj. 85
 carnificisque pedes, xlii. 48. carnificis miteri, ij. 62
 carnis immunda, iij. 24
 caro, viij. 44. 73. x. 77
 caro amico, iv. 20. x. 44. xij. 96. conjugis, vii. 73. ioda-
 lii. vj. 83. xiv. 11
 caros amicos, xlii. 65
 carpas, xj. 95
 carpat, ij. 14

carpe, vj. 46
 carpere, j. 92. iij. 13. vj. 30. 42. vi. 128
 carpi, vj. 39
 carpis, j. 92
 carpit, iij. 20. ix. 73. xj. 1
 Carphori, j. 25. tenen, 23
 Carphorum, j. 27
 carpi, iv. 2. v. 47
 carpi, vj. 65
 carnea, ix. 24. amica, ix. 24
 carrucam, xij. 47
 carus, xij. 45
 Caryota, iij. 53. aurea, x. 27
 Caryocatum Spachia: xlii. 67
 Caryotidas notas theas, xj. 32
 Carystos, ix. 77
 casa, viij. 80. ambrosia, xlii. 67. nigra vetusque, xj. 31. onerosa, vj. 43
 calx compacta, xj. 73. pri-
 ma, ix. 60. secunda, x. 96
 calas Scythias, x. 20
 calcei Trebulani, xlii. 33. Ro-
 solaus, xij. 32
 calcellius, x. 56
 caleoque, iv. 26
 calvus inuacens, xlii. 30. fi-
 gnatus, imagine laur, xlii. 30. Velabreus, xlii. 32
 calum, iij. 58
 calum, x. 97
 caliaque, vj. 55
 calias, xi. 55
 calibus, vj. 83. fabis, j. 4
 Casselins, viij. 8
 Cassiane, iij. 64
 cassibus, iij. 98. 93
 casside, ix. 57. tangit, i. 25
 cassis, xiv. 179
 casta, j. 24. iij. 86. vii. 20. 99. Arria, j. 14. Alia, ix. 42. Lavina, j. 63. marta-
 na, x. 68. puella, vii. 8. Sybilla, ix. 2. 14. Tulla, iv. 85. Venus, ix. 34. vj. 45. x. 33
 casta, ix. 74. carmine, j. 100. Sabine, ix. 41. foris, x. 94

- Castalia aqua**, vii. 21. **Castalia domum**, viij. 66.
Castalidum (ororum), iv. 14.
Castalis imber, ix. 12.
Castalius fons, xij. 3.
Castaneæ tostæ lento vapore, v. 79.
Castaneas centum levi, x. 79.
Castigat, x. 804.
Castigatum corona, v. 66.
Castior, iv. 6. vii. 68. viij. 46.
Castis verbis, iij. 69.
Castissima puella, ix. 98.
Castor, v. 39. vii. 97. viij. 21. ix. 106.
Castora, j. 71. vii. 56. ix. 57. alternum, x. 51.
Castos & piozamores, x. 35.
Castus, v. 14. vj. 26.
Castrare, ij. 60.
Castrandum, iij. 81.
Castrare, j. 36.
Castrice, vj. 49. 68. vii. 3. 34. 41.
Castus, vj. 28.
Casum, xij. 75. gravem, ij. 65.
Casuram, xij. 100.
Casuras aquas, xii. 29.
Casumum, ix. 43.
Casus, vj. 32. 75. frequens, iij. 52.
Casu, j. 83. iij. 38. vj. 88. viij. 81.
Catastra, ix. 30. arcana, ix. 60. avare, vj. 29.
Catastis Cappadocis, x. 76.
Catastus Nilivus, xij. 75.
Catella, j. 110. gallicana, xlv. 198.
Catellæ castæ, j. 110. exiguae, vj. 86. parvæ, xiv. 198.
Catellas lambentes, iij. 82.
Catellus, j. 84.
Catena, xij. 43.
Catenas, iij. 29.
Catenatique labores, j. 14.
Catenatis lagenis, vii. 60.
Catenis lempiasis, v. 7.
Caterva curata, ix. 30.
Catervis semineis, xj. 48.
Catiane, vi. 46.
Catilia, v. 20. ix. 72.
Cathedra, iv. 79. xj. 100.
Cathedra rupta, xij. 18.
Cathedralicios ministros, xi. 13.
Cathedras semineas, iij. 63.
Steriles, j. 77.
Cathedris, ij. 14. semineis, xij. 38.
Cato, vj. 32. xj. 6. hilaris, xij. 6.
Cato severe, j. 3.
Catonem, ix. 29. xi. 49.
Carones rigidi, x. 19.
Catoni, v. 52.
Catoniana lingua, ix. 28.
Catonis, ij. 89. xj. 16. con-summari, j. 9. duri, xj. 2. magni, j. 79.
Catæ, xij. 69.
Carras Pannonicas, xij. 69.
Carris, vj. 29. ix. 36.
Caruil, v. 10.
Catulis rapris, iij. 44.
Catulla, viij. 53.
Catulle, vj. 69. xij. 74. dp. 3c, viij. 73.
Carulliana basia, xj. 7.
Carulli, j. 8. 110. ij. 71. v. 31. xj. 7. docti, xiv. 100. 152. facundi, v. 31. tenebri, vj. 13. duo, xi. 85.
Carullo, j. 8. x. 103. xij. 59. xiv. 77. 195. arguto, vj. 34. docto, xij. 98. tenebro, xij. 44. uno minor, x. 78.
Catullus, iv. 14. v. 5. xiv. 195.
Cavalque lances, xj. 32.
Cauda, vj. 77. xiv. 202. le. vis, xiv. 71. superba, xiv. 67.
Caudam, xj. 32.
Caudave, ix. 49.
Cave, xj. 26.
Cavea, iij. 60. xiv. 77.
Cavea, ix. 58. 73. 90.
Cavez, j. 49.
Cavere, xij. 34.
Caverit, xij. 78.
Caveto, vj. 78. 79. x. 72. xj. 103.
Caverque, ij. 44.
Cavimus, j. 102.
Cavisti, v. 75.
Caulis pallentes, xij. 17.
Caupo, j. 57. iij. 59. vj. 60. signis, iij. 58.
Caupont, j. 27.
Caupoai, xij. 11.
Causa, ij. 11. 70. iij. 32. 65. iv. 36. 77. 88. v. 6. 74. 76. vii. 68. x. 36. 41. xj. 60. xij. 53. 69. alia, iij. 50. bona, viij. 45. levis, ij. 65. viij. 23. magna, v. 74. proclia, viij. 17.
caussa, v. 60.
causæ, j. 89.
causam, vj. 53. vii. 85. 98. iix. 17. 76. xj. 41. 89.
causæ, iv. 2.
causas, j. 18. 85. ij. 7. 30. iij. 38. viij. 7. 16. ix. 48.
causlarus, iv. 15.
causidice, v. 34.
causidici, vj. 2.
causidicis, xj. 31.
causidico, x. 70.
causidicos, iv. 46. rancos, iv. 8.
causidicum, ij. 64. v. 16. ix. 70.
causidicumque, j. 98.
causidicus, ij. 64. v. 34. xj. 25. xij. 69. pauper, xiv. 219.
caussis, ij. 5. iij. 46.
caustica spuma, xiv. 26.
cauta potestas, xij. 6.
cauta virtus, vj. 25.
cauta fronte, v. 4.
cautus, ij. 1. viij. 59. homo, vii. 99.
Cecidere, iv. 35.
cecidit, vj. 21.
cecidit, vj. 42.
cecidit, ij. 66. lv. 20. vj. 36. vj. 28. ix. 32. xij. 93.
Cecropia puella, v. 2. vocæ, vj. 68.
Cecropia apes, ix. 14. apj. xj. 43.
Cecropia arces, j. 26.
Cecropia Latæque Mineræ, j. 40. Minervæ, vj. 31.
Cecropia querelas, j. 14.
Cecropio lepore, iv. 23. mel- le, xij. 44. monte, vj. 34.
Cecropios sayos, xij. 105.
Cecropium senem, xj. 33.
cedat, j. 1. vj. 27. viij. 56. xiv. 169.
cede, xii. 98.
cedens, j. 63.
cedentes operi ramus, xj. 42.
ceden-

cedentia, xij. 44
cedere, vj. 80. viij. 18 x. 14
cedet, viij. 21 28
cedit, v. 64. viij. 50
cedite, iv. 57
Ceditiane, viij. 51
cedo, v. 47
cedro, iij. 2. viij. 61. decora-
ta pagina, v. 6
cedunt, viij. 21
celabis, ix. 1
Celæneo concubino, v. 42
Celæneos amores, xiv. 204
Celæneus Marfyas, m. 62
celantur, x. 42
celas, iij. 3
celeberrime Licini, vij. 46
celebranda, iij. 6
celebrant, viij. 50
celebrare, x. 58
celebras, xij. 68
celebrat, vij. 61. xj. 49
celebrata, ix. 16. vox, xij.
52
celebrate, vl. 73
celebrator, viij. 78
celebrem, vij. 99
celer, j. 64
celer trochus, xj. 22
celerem, vij. 51
celeres Noti, ix. 39. pili, xj.
23
celeresque, xj. 23
celeri, vii. 51. fuga, viij. 56
celeuma, iiii. 68. nauticum,
iv. 64
cella, j. 27. clausa, viij. 14.
massica, j. 27
cella, xi. 40. obserata, vij. 19
cellæ fulcra, iij. 30. inscriptæ,
xj. 46
cellam, iij. 48
cellarius, xj. 32
cellis, x. 36. Casareis, xlij.
109. Marfis, xiv. 116
cella pegmata, † 2. sidera,
ix. 62
cellæ villæ, iv. 64
celsi poli, ix. 73
Celtas, vii. 51. x. 78
Celtiber Salo, x. 20
Celtiberis gentibus, j. 50. ter-
ris, xij. 18
Celtis, iv. 55. x. 65
cena, j. 48. iij. 19. 27. iij. 60. v.
45. 80. vj. 11. viij. 6. ix. 15.

x. 37. xij. 26. 29. dilerta,
vi. 48. dives & ex omni
macello instructa, x. 59.
laura, xij. 48. parata, xiv.
217. parvula, iv. 78
cena ambulante, vij. 47. he-
sterna, ij. 72. prima altera-
ve, xj. 32. rara, xj. 53. ter-
tia, xj. 32. tota, xij. 61.
unctiore, v. 45
cenabis, iij. 50. ix. 36. xj. 53.
cenabit belle, xj. 35
cenacula, j. 109
cenz, ij. 27. v. 45. ix. 53. x.
31. xij. 88
cenam, ij. 14. 18. 37. iij. 44.
49. 50. 59. iv. 49. 78. v. 45.
viij. 23. ix. 36. 64. 93. x. 18.
xj. 24. 50. 58. xii. 29. 89. re-
ctam, ij. 69. vij. 19
cenamque, iij. 45
cenando, v. 77
cenandum, ij. 14
cenant, xj. 66
cenantibus, xii. 50
cenantis bene pontici, ix. 20
cenare, ij. 53. 69. ix. 20. x. 37.
xj. 25. xij. 19. xiv. 217
cenares, j. 28. x. 31
cenaret, ij. 57. 69
cenarum, xij. 48
cenas, j. 104. iv. 68. vij. 77.
xij. 14
cenasse, v. 48
cenasti, x. 31
cenat, j. 69. iij. 12. v. 48. vi.
94. vij. 9. 58. 66. x. 80. xii.
17
cenatio parva, ij. 59
cenatoria, x. 87. xiv. 135
cenaturit, xj. 78
cenavit, vj. 53
cenem, j. 60. iij. 60. ix. 15
cenes, ix. 11. xij. 26
cener, iij. 82
cenis, xij. 7
cenisque, x. 48
ceno, ij. 79. iij. 60. iv. 90. v.
51. 80. xj. 36
cenula, v. 79. x. 48. parva, v.
79. vij. 50
cenleo, ij. 13. v. 50. xj. 100.
xii. 62
censetur, viij. 6
censetur, j. 62. ix. 17
censor maxime, vj. 4

censor cetriceus, xlij. 71
censoria lima, v. 81
censoris placidi, v. 24
censum equestrem, v. 39
censura, j. 5. dura, j. 35. 42.
&2, vj. 91
centura, viij. 52
census breves, xij. 6. panis
ij. 90
censulque, v. 42
Centauros, x. 4
centena, ij. 65. xj. 77
centenis, iij. 19. 61. viij. 20
lumis, iij. 19. v. 17. 1.
50. millibus emptos, 2
71
centeno consule, viii. 45. b
gone, iv. 64
centenos cives, xiii. 117
centies, j. 100. iij. 32. 77.
viij. 42. peracta facta, 4
49
centum, j. 59. 60. 104. ij. 14.
63. iij. 7. iv. 28. 37. 61. 7. 9
vj. 5. 20. 88. vij. 62. 94. vii.
37. 44. ix. 23. 105. x. 19. 26.
44. 74. 75. xj. 30. amphoras
aquæ fecit, ix. 100. aureo-
los, xi. 28. castaneas sevit,
x. 79. columnis, ij. 14. epi-
grammata, j. 119. num-
ros, iv. 28. nummos, 2
75. sestertia, ij. 63. in. 67.
vj. 20
centumque petuntur que-
drantes, x. 70
centumque viri, vj. 38
centurionis, j. 32
centurione rigido, xj. 4
cepas natantes, iij. 77
Cephalum, xi. 70
cepisque, xii. 32
cepisti, vij. 55. ix. 90
cepit, † 4. xiv. 186
cera vivida, vii. 4
cera, xi. 103. quacapii,
xiv. 4
ceræ trifides, xiv. 5
cerarum Atticarum, v. 38
ceras, x. 88. xiv. 7
cereopithecon similem, vii.
86
cereopithecorum, xiv. 111
cereopithecus, xiv. 201
cerdo, iij. 16. 59. 99
cerea, j. 93. abolla, iv. 53
&2

- ficedula, xlii. 5. poma, x.
 94
 crealis, x. 48. xj. 53
 crelique, v. 18
 Crieri, x. 103
 Ceres farta, iij. 58. Picentio
 na, xlii. 47
 creus, x. 87. xiv. 42. turtur,
 iij. 58
 cris, iij. 58. lv. 70. xiv. 63.
 ultimis, iv. 70
 cerne, xlii. 19
 cernere, v. 3. vj. 58
 cernimus, ij. 65
 cernis, ij. 59. 74. vj. 73. viij.
 6. xij. 63. xiv. 9. 78
 cernite, ix. 35
 cernitis, ix. 78
 ceruunt, j. 52
 ceroma calligatum, vi. 66. im-
 mundum, xiv. 50. lentum,
 iv. 19
 ceromata, iv. 4
 ceromate, vij. 31. Lacedæmo-
 nio, xi. 48
 ceroto pingui, xj. 99
 certa, iv. 45. dextera, † 13.
 pax. xiv. 34. præmia, xij.
 73. salus, ij. 91. vota, vij. 7
 certa aure, vij. 27. conscia-
 que voce, xj. 62. figura,
 j. 54. manu, vj. 32. pace
 frui, ix. 72
 certa virginitate, iv. 45. vo-
 ce, xiv. 76
 certabit, xij. 21
 certæ futurionis, j. 107
 certam salutem, xij. 93
 cerramina, vi. 64
 certant, j. 44. vj. 42. xij. 97
 certare, ij. 43
 cerre, iij. 74. iv. 75. v. 85. vj.
 7. viij. 41. xi. 8
 certent, iv. 42. x. 87
 certet, xlii. 92
 certior eques, v. 24. fides,
 vij. 51. vultus, vij. 83
 certiora, v. 8
 certis indiciis, ij. 54
 certo ictu, † 23. ore, vj. 73
 certos Silaos, iv. 55
 certum est, iij. 38. v. 61
 certus, v. 62. amicus, iv. 51
 auctor, viij. 1
 cervam, iij. 91
 cervi, j. 105
 cervical, xiv. 146
 cervice, xlii. 52. domita, vi.
 76. facili, † 23
 cervicibus magnis, j. 23
 cervine, iij. 70
 cervinus halitus, xij. 20
 cervix, j. 52. xij. 32
 cervo, iij. 91
 cersia alba, x. 22
 cerussata Lycoris, j. 73. Sa-
 bella, ij. 41
 cerussata cute, vij. 24
 cervum, xlii. 94. æripidem,
 ix. 104
 cervus, xlii. 96
 cespes rigidus, v. 35
 cespice levi, j. 89
 cessant, x. 13. xij. 1
 cessas, vj. 62. ix. 95. xj. 87.
 xij. 81
 cessat, j. 47. viij. 78. xij. 57
 cessatis, iij. 67
 cessavit, ix. 100
 cessent, † 11. x. 62
 cesserit, vij. 18
 cesserunt, ix. 67
 cessi, xii. 96
 cessile, xj. 34
 cessit, † 23. v. 49. viij. 18
 cessura, x. 63. xlii. 118. rosa-
 ria bisero Pæsto, xij. 31
 Ceste, viij. 46. 51
 Ceston, j. 93. vj. 13. calentem
 de Veneris sinu, xiv. 206.
 medicatum, xiv. 107
 Cestos, xiv. 206
 Cestus, j. 93
 cetera, v. 28. vij. 90. 98. xj.
 53. xlii. 52. 84. xiv. 19. xiv.
 174. poma, vij. 90. turba,
 iij. 38
 cèves, iij. 95
 Chæra, v. 52
 Chærestate, v. 26
 chalcea, ix. 96
 chalybsque, iv. 55
 Charideme, vj. 31. 56. xj. 40.
 88
 Charidemus, j. 44
 Charine, iv. 39. v. 40. xij.
 91
 Charinus, j. 78. vj. 37. viij. 33.
 xj. 60
 Charisianus, xj. 89
 Charopine, v. 51
 charta, j. 45. xi. j. 1. xiv. 11.
 196. altera, iv. 83. anus,
 xij. 4. brevior, ij. 1. edita,
 j. 46. improba, viij. 24. sa-
 lutatrix, ix. 101. sordida,
 x. 93
 charta, v. 27. aversa, viij.
 62. inversa, iv. 87
 chartam rimidam, v. 6
 chartas miseras, vj. 64. cin-
 das, xij. 97. vacuas, xiv.
 10. victuras, xj. 4
 chartæ, j. 26. vij. 5. xj. 16.
 epistolares, xiv. 11. majov-
 res, xiv. 104. misera, x. 4.
 raucæ, viij. 67. victrices,
 vij. 5
 chartæ virginis, j. 67
 chartæque, v. 18
 chartis, ij. 8. iv. 31. v. 26. 54.
 vj. 60. vii. 43. 50. 79. ix. 78.
 x. 2. xiv. 38. 84. arpinis, x.
 19. victuris, iij. 20
 Cheramon, ix. 13
 Cheramon Stoicæ, xj. 17.
 cheragra, j. 99
 cheragraque, ix. 94
 Cherion, xiv. 88
 Chia, vij. 24. xij. 98. ficus,
 xlii. 23. similis, xlii. 23
 Chiam, xij. 98
 Chias flavas, vij. 30
 Chimæra tota, † 27
 Chione, j. 35. iij. 34. 83. 86.
 96. xj. 61
 Chiones, j. 93. iij. 30
 chirurgus, j. 31
 chius acrior, v. 62
 Chloe, iij. 53. iv. 28. ix. 16
 Chærole, j. 68
 choraulæ, vj. 39
 choraulæ, v. 57. ix. 79. xi.
 76
 choreæ, x. 70
 choreas molles, j. 105
 choro Ganymedæ, vij. 49.
 Pierio, vij. 68. xlii. 3
 choros, iv. 44. Pierios, j. 77.
 chorosque, iv. 55
 chorus, x. 62. docilis, † 26.
 levis, v. 52
 Chrestæ, vij. 54. ix. 28
 Chrestille, xj. 91
 Christilla, viij. 43
 Christinam, ij. 31
 chrysea, ix. 96
 chrysendeta, iij. 53. vj. 94.
 xj.

xj. 30. *flava*, ij. 43. *gran-*
dia, xiv. 97
Cibis simplicibus, iv. 30
cibos, iv. 59.
cibus fraudatus, vij. 24. *fo-*
lus, xij. 90.
cicada, j. 116.
cicade, ij. 93. *arguta*, xj.
 19. *inhumana*, x. 58.
cicer fervens, v. 79. *madi-*
dum, j. 42. *cepidum*, j.
 104.
Cicero, xj. 49. *in membra-*
nia, xiv. 188.
Cicero, ij. 38. v. 70. xiv.
 188.
Cicronis, ij. 29. v. 97. *fo-*
cundi, xj. 49. *magnus*, vij. 63.
Cide, x. 83.
cilicet, f. 3. v. 13. xij. 52.
Cilioid uduata, xiv. 140.
Cilicium, vij. 29. vij. 14.
Cilix, vj. 72. vij. 94.
cimex, xj. 57.
cimex, xj. 33.
cinda fronte, vj. 39.
cinedi vj. 33. ix. 64. *verul-*
is, j. 42.
cinardi, vj. 57.
cindo Delphico, xj. 22.
Idro, x. 98. *liaca*, ij. 43.
cum secreto, x. 40.
cineas, vj. 16. vij. 57. *mi-*
seros, ix. 3. *obsecras*, vj.
 50. *res*, xij. 16.
cinadum, ij. 28. 86. ij. 73.
 iv. 43.
cineasus, vj. 37. x. 40. *pater*,
 xiv. 205.
cincta, ij. 62.
clachum, j. 50. ij. 74. iv. 61.
cineres, j. 1. 89. 115. vj. 85.
 vij. 38. x. 90. *desertos*, xj.
 51.
cineri, j. 26. 89. vij. 43.
cineribus, ij. 93.
cinerum, j. 129.
cingant, vij. 72. x. 133. xj.
 121.
cinge, vij. 88.
cingere, iv. 54. xiv. 301.
cingit, ij. 29. x. 103.
cingunt, ij. 58. x. 133.
cinguntur, x. 28.
cinxerit, ix. 24.
cioxit, ix. 77.

cinis, xii. 12. *omnis*, j. 54.
serus, ix. 1.
Cinyphio, vj. 94. *san*, xiv.
 140.
Cinyphius, vij. 51.
Cinna, j. 90. ij. 9. 62. v. 58.
 77. vi. 17. 39. vij. 32. 42. vij.
 7. ix. 84. x. 21. xii. 28. 65.
improbe, ij. 61. *paupe*,
 vij. 89.
Cinax miseri, ij. 53.
cinnam, ij. 63. xj. 55. *hula*,
 ij. 55. *rata*, iv. 13.
Cinnam, vj. 17. vj. 63.
cinnamoque, vj. 55.
cinnamus, vj. 64. ix. 94.
cio, iv. 90.
Cipere, vij. 16.
circa, j. 91. ij. 44. iv. 50. vj. 72.
 xii. 84.
Circe, vij. 36. *blanda*, x. 30.
circeios, xj. 8.
Circense tomentum, xiv. 160.
Circi clamor, x. 53. *magni*,
 vj. 64. vij. 6.
circo, f. 28. *Flaminio*, xii. 75.
sacro, vij. 11.
circuit, vij. 82. 92. vij. 59.
circuitus, xj. 16.
culcularis, *logus*, *foeda*
probra, xj. 3.
circulis, ij. 86.
circulo majore, x. 62.
circulus, xiv. 138.
circum, j. 77.
circumdas, iv. 48.
circumfert, j. 42.
circumfluit, xij. 40.
circumfusa, xij. 17.
circumlata scribita, ij. 17.
Cirini, vij. 18.
cirrata caterva, ix. 30.
Cirra, j. 77.
cirris grandibus, x. 83.
cirros, *lividos*, vij. 19.
cisterna, ij. 56.
cistifero, v. 17.
cistula capax, iv. 46.
citare, iv. 5.
ciat, x. 30.
citara Tigris, ij. 44.
citatus, iv. 30. x. 104.
cithara, xiv. 165.
citharcedie, xiv. 115.
citharcedus, v. 57. xj. 74.
cito, j. 32. 117. 118. ij. 6. 17.

ij. 2. *ivo*, 24. v. 64. 66.
 1. 33. 42. ix. 30. 43. 44.
 x. 12. 50. xj. 72. xij. 11.
 127.
citra mala, xij. 37. *ma-*
xiv, 89.
citri Mazariniani, xj. 67.
citrus, x. 98. *mobilis*,
 80. xiv. 138.
cive, x. 92. *empire*, *in*
moto, xj. 97.
cives, ij. 95. *ceperunt*, *in*
 123.
civica, vij. 82.
civili caude, ix. 72.
civilis bellum, vi. 32.
civis, ij. 38. x. 64. 65.
rarus, xij. 53.
clamabat, xij. 74. xiv. 18.
clamatur, xj. 3.
clamar, j. 98. xi. 2.
clamas, j. 90. 96. ij. 67. 111.
clamat, v. 36. vi. 48. vii. 5.
clamator verna, xii. 26.
clamatus conviva, j. 50.
clames, vii. 71. ix. 70.
clamer, x. 5.
clamaris, j. 53.
clameretque, x. 5.
clamer, iv. 64. vj. 38. xii. 111.
mixtor, ix. 70.
clamosa subara, xii. 18.
clamosi circi, x. 53. *hilo-*
is, xj. 99.
clamoso cunno, vij. 17. *ma-*
gistro, v. 85.
clamosus, x. 37.
clancularius poeta, x. 3.
clara munera, ix. 85. *lign*,
 xi. 80.
clara Rhodos, xiv. 68.
clara luce, xj. 23. xiv. 64.
claram Rhodon, iv. 55.
claranus, x. 21.
clareque, vii. 98.
clasi penates, j. 71.
clarior Lyra, xiv. 131.
clarissime Juli, j. 108.
claros penates, x. 33.
clarum, j. 56. *torcum*, ij.
 35.
clarus, xj. 3. *equus*, xj. 58.
fronde jovis, xj. 108. *locus*
 iv. 44.
classes, f. 28.
classice, ij. 69. xii. 46.

- audere, xlii. 64
audia peregrina, iv. 135
porticus, f. 2
laudiam, v. 79
laudianorum temporum,
ii. 10
laudii, ii. 57
laudius, j. 21
avis, v. 36. xj. 33. magna,
v. 36. nequior, v. 36
avo lato, iv. 46. v. 17
aufa, xiv. 92. apis, iv. 38
ceila, vii. 14. culina, vii.
67. custodia, ij. 85. olcula,
xiii. 18. prandia recto vthi-
ne, ix. 74. cila, xi. 99
laute rose, xj. 19
clausurunt, x. 63
clausis flammis, xiv. 61
clausit, vij. 29. xj. 63
clausos, vij. 71
claustra ferrea, x. 28
clausus carius, xii. 37
claususque domus, x. 5
clemens, x. 93
clementia, q. 205. hilaris,
xij. 6
Cleonzo leone, v. 72. fide-
re, iv. 60
Cleopatra, iv. 22. 39
clepsydra, vi. 85
clepsydras, vi. 35. vii. 7
cliens, vii. 61. 62. additus,
ix. 3. querulus, j. 50. for-
distus, vii. 33
cliens matutine, xij. 69
cliente, x. 46. 89. duto, ix.
23. querulo, iv. 89
clientem, xij. 78. cotem, x.
34
clienti, x. 10. tello, x. 74
clientis, vii. 76. aridi, x. 87
Clinici, iv. 9
Clinicus, j. 3. Asterodes, ix.
98
Clitum, iv. 9
clivi Scipii arce, x. 74. sub-
urbani, v. 13
clivo, j. 71. Arctino, ij. 29
clivo sacro, j. 71. iv. 79
clivos, x. 3
clivum Arctium, xij. 52
cludere, xj. 92
clune, ix. 39. molli, ix. 48.
nudo, xj. 101
clunibus immodicis, iij. 60
clunibusque, iij. 43
clunibus pulchris, xii. 8
clunibus labellis, xii. 55. dym.
phs, xii. 31
clunibus, x. 71
clunibusque, ix. 57
Clure, vii. 64
Cnidia Dez, xij. 66
Cnossia monumenta, ix. 35.
vindemia, xij. 106
coacta, j. 410. vij. 57
coactos capones, iij. 58
coccina, ij. 26. 39. 43. xiv.
131. aluta, ij. 29
coccinaque, iv. 28
coccinatos viros, j. 97
coccinatus lacrimis, xiv. 131
cocco, iij. 2. x. 76. madida
telle, v. 104
coccinatus Euclides, v. 36
cochleam, vii. 93. xj. 19
cochleare, vii. 33. 71. xiv. 121
cochlearia, xij. 128
cochleas, xij. 51
cochleis, xiv. 121
cochleisque, ix. 46
coei soli, vj. 60
coeis, ix. 83
cocles, iij. 83
coco, x. 66. xj. 31. xij. 91.
xiv. 220. furo, xij. 70
coctamonia, iij. 82
coctana, xij. 28. parva, iv.
89. vii. 52
coctis, ij. 85
cocto latere, ix. 77
coctum leporem, iij. 94
cocum, vii. 23. x. 66. xij. 65
coctus, j. 51. vii. 23. xiv. 13.
xiv. 220. raucus, j. 42
codicillis, v. 32
Codre, v. 27
Codrus, ij. 57
coegerit, vi. 64
ceno sordidior toga, vii. 32
coepere, x. 29
coeperis, vii. 44
coeperunt, xii. 92
coepi, xii. 96
coepisti, iij. 74. xj. 30. xii. 96
coepisse, vi. 89
coepit, j. 81. ij. 22. vi. 30. vii.
36. ix. 62. 97. xii. 39. xii.
66. 89. 89
cogan, v. 52
coganturque, ix. 4
cogar, ij. 69
cogit, iv. 42
cogita, j. 127
cogis, iv. 14. vii. 10. ix. 31.
xi. 55. xii. 26
Cogitantur, vi. 39
cogit, j. 18. v. 49. x. 16. x. 88
cogitabis, j. 116
cogitandi, xii. 57
cogitare, xii. 66
cogitatione siue amore, xii. 7
cogitatis, iij. 7
cogitur, ij. 69. vii. 60
cognatio cara, ix. 55
cognato sanguine junctum
nomen, xii. 44
cognit, ij. 28
cognitum, v. 44
cognitus furor, j. 22
cognoscendus, x. 12
cognoscere, j. 56. x. 12. ix. 204.
x. 4
cogunt, x. 36
cohibet, vii. 70
cohors, x. 48
coiere, vii. 73
colam, iij. 38
colant, ix. 43
colas, vii. 22. xii. 68. 69
colat, j. 115. v. 1. vii. 73. viii.
8. ix. 59
Colchidas, v. 54. x. 4
Colchide, j. 27
Colchides, x. 35
Colcho rhombo, xii. 57
Colcherum impiorum, iij. 78
cole, x. 96
colcatis, ix. 66
coler omnes, xii. 85
colendum, vii. 38
coleos depilatos, ix. 28
colere, x. 4
coleret, vi. 30. xii. 51
coleris, ij. 55
celi, ij. 55. iij. 24. vii. 22. xii.
60
coliculi, xii. 17
coliculis prototomis, xiv. 101
coliculus vires, v. 79
colimus, ix. 12. x. 87. 103.
xii. 18
Coline, iv. 20. 52
Coliphis, xii. 66
colis, iv. 7. v. 41. ix. 25. 52
colix, j. 56. v. 19. vii. 31. 42.
64. 104. xii. 63
colitur

- colicur, x. 32
colla, iv. 42. vi. 48. viii. 55.
equina, xi. 85. grandia,
xv. 48. lactea, j. 32. lu-
ciantia, iij. 24. mollia, xiv.
211. perusta urbano jugo,
x. 83. recurta, ix. 58. san-
cia, xi. 78
collapsa, j. 13
collata, ij. 71
collatum, iij. 52
collatus, iv. 11. xi. 73
colle, vii. 71
collegæ, xij. 36
collegæ, xii. 18
colles, j. 86. iv. 44. vi. 73. x.
44. Albanos Tusciculosque,
iv. 64. excultos, j. 86. Her-
culcos, iv. 59. vii. 12
collibus, iv. 64. v. 1. 78. me-
dis, xiii. 105. Tyburtinis,
vii. 12
colliculis, xii. 15
colligat, xiv. 71
collige, vii. 32
colligere, vii. 19
colligat, xii. 84
colligis, x. 83
colligit, j. 22. xiv. 199
collis Capitolini, xii. 21
collo, j. 110. iij. 53. iv. 41. vi.
13. vii. 86. ix. 28. xiv. 54.
206. picto, j. 105
collocantur, vii. 19
collocare, j. 114
collocat, iv. 88. v. 66
collum, xii. 66
colo, ij. 55. xiv. 104
Colocasia, xiii. 57. lenta,
viii. 33
colone, x. 78
coloni Argivi, iv. 57. duri,
iv. 66. Libyci, xiii. 12. Pe-
ligui, xiii. 121
colono, ix. 27. xi. 19. uni,
iv. 64
colonorum proborum, iij. 58
colonom brevem, xi. 15
colonus, j. 18. ij. 11. vii. 30.
x. 87. Niliacus, x. 14. pi-
losus, xii. 59
color, vii. 48. xiv. 129. ra-
rior, iv. 42. fulsurreus, xii.
48
coloratis Etruscis, x. 68
colore, ix. 63. vivo, xii. 64
colorem, x. 12
colores, j. 97. v. 24. fulcos,
j. 97. varios, ij. 46
coloris, viii. 10. mali, vii. 3.
oprimi, viii. 10
colos, vii. 46. breves, ix. 18
Colossi miri, j. 71. palatini,
viii. 60
Colosson, vij. 44
Colossum longum, iij. 77
Colossus, sidereus, j. 2
colostira, xij. 38
colostrum, xij. 38
colui, x. 58
colum nivarium, xiv. 103
columba, j. 8. x. 65. blanda,
viij. 32. nigra, vij. 13. tri-
ta, viij. 6
columba, j. 110. Paphia, viij. 28
columbarum, iij. 57. xij. 66
columbas blandas, xj. 105.
teneras, xij. 66
Columbini, xij. 66
Columella, xj. 91
columna, vj. 49. xj. 52
columnis centenis, iij. 19. vi.
13. xij. 50. centum, ij. 14.
vipseis, iv. 88
colunt, xj. 52
coluntur, xij. 15
coma, iv. 36. vij. 57. viii. 3.
xiv. 146. cana putrisque, iv.
53. nigra, iv. 36. nigrior
caduco moro, viii. 64. pin-
guis, ii. 29. tonsa, ix. 37.
comaque, xii. 65
coma brevior, ix. 18. flexa
nitida, x. 65
comæ Aoniæ, vij. 61. ablen-
tes, ix. 38. longæ, iv. 45.
molles, iv. 42
comam, ij. 21. iv. 36. v. 69.
vj. 38
comarum, ij. 66
comas, v. 49. v. 65. ix. 24.
x. 66. 103. Achillesas, xij.
84. candidas, vj. 88. co-
ronatas, x. 50. Ganymedas,
ix. 17. Latias, viij. 33. lon-
gas, j. 32. madidas, iij. 65.
xiv. 50. meritas, iv. 54. tor-
tas, iv. 42. xiv. 24. varias,
j. 77. virides, xij. 19
comati quinque, xij. 78
comatis temporibus, x. 83
comato salvo, x. 83
comæcus, j. 73
combibe, x. 12
comedic, vij. 66. 2.
oculis, ix. 60
comentem, xij. 84
comes, ij. 18. 24. iij. 92.
1. 7. 44. 52. x. 92. 104. 11.
xij. 69. xiv. 122. 18. 1.
duus, x. 40. improbus,
38. invalidus, vii. 75. 1.
gnus, vii. 43. Uebius, 1.
comestator, iv. 5
comesse, v. 71
comesses, v. 40
comi hospitalitate, v.
cominus, vj. 58. xiv. 3.
comis atque dentibusque
xii. 23. captivis, xii. 23.
cultis, v. 31. dentibus,
divitibus, xj. 9. longis,
vj. 16. madidis, iv. 36.
vj. 37. 46. 15. ij. 66.
comissario Albana, xii. 1.
comissatore Lyzo, ix. 61
comissatorque, v. 16
comitante, xj. 52
comitata daptes, lagena, i.
74
comitate, v. 19
comitatur, vii. 31
comitatur, ij. 74. v. 9
comitem, x. 78. xii. 25
comites, j. 2. v. 3. vii. 79. xii.
78
comitetur, iv. 10
comiti, vj. 83
commenda, iv. 83
commendamur, xiv. 137
commendandum, iij. 5
commendare, vj. 45. 67. 13
commendari, iij. 5
commendat, iij. 5. iv. 24. 9.
xiii. 33
commender, xii. 11
commendo, j. 53. x. 35. 15.
commenta, j. 91. xiv. 117
committit, viii. 6. x. 11
committit, viii. 43
committere, j. 28. 191. 11.
commoda, ix. 94. 11. 11.
commodabit, ix. 2.
commodat, v. 52.
commodavi, viii. 51.
commodos, vii. 71.
commodet, ix. 104
commodiora, xiii. 119

modius, v. 8. 37. vij. 52
omune hospitum, v. 63
omunem Aglen, xj. 82. At-
tagenam, ij. 37
omunemque, ij. 37
omunia balnea, iij. 51
omunis, iv. 40. lectulus,
 xii. 93. lectus, iv. 40 xj. 24
omodi, vi. 6. pueri, xiv. 214
omodis, vij. 81. xiv. 215
ompaetz casz, xii. 73
ompaetum, xiv. 63
ompage pinea, ix. 77
omparabit, iv. 23
omparare, x. 19
omparasti, iv. 39
omparata, iij. 93
omparatus, v. 38
ompare, vj. 77
omparet, vij. 44
ompede decenni erus lubri-
cum, ix. 58. gemina, iij.
 29. innumera, ix. 23
ompefce, xiv. 134
ompileare, vj. 72
ompita, vj. 64. vij. 96
omplectarquo, xj. 24
omplexibus femineis, xj. 79
omplexuque, j. 16
omponis, ij. 7
ompositos libellos, iv. 6. 22.
 los, xiv. 16
ompressa, iv. 66
ompressis natibus, xij. 78
omputatur, x. 38
omputaret, xij. 8
omputentur, vj. 70
omputer, ix. 7
omata, xj. 100
omcederet, xij. 31
omceptit, vij. 56
omcepti, vj. 39
omcessa, xj. 58
omcessorum, j. 27
omcha, v. 38. brevis, x. 37.
 ebria, xiii. 82. Lucrina,
 xiii. 90
omcha aquorea, xiv. 209
omcha Sidoniz, xiv. 154
omcham, v. 40
omchas sparsas, vj. 34
omchis Cytheriacis, ij. 47
omchis faba, xiii. 7
omchis inuncta, v j. 77. pal-
 lida, xiii. 7
omchylia, xj. 53

omciliavit, xii. 52
omcipis, ix. 42
omcisa, xiv. 160
omclamata, ix. 46
omclavibus, v. 45. omnibus,
 xj. 78
omcolor, ij. 43
omcoquit, j. 78
omcordem seram, ix. 73
omcordia candida, iv. 13
omcretas aquas, iv. 3
omcreto gelu, iv. 59
omcrepar, xj. 17
omcubina lupina, iij. 82
omcubinas, xij. 49
omcubino, iij. 82. vj. 22. 39.
 viij. 44. Celzneo, v. 42
omcupiscam, x. 74
omcupiscat, x. 3
omcupiscit, ij. 68
omcupiscunt, ij. 68
omcurrere, iv. 35. 74
omcurreret, ix. 72
omcuillas opes, xj. 42
omdantur, ij. 40
omdat, xj. 32
omdere, j. 108. iij. 42. xiv. 50
omdidit, † 15. j. 115. ix. 2.
 x. 71
omdimus, xj. 19
omdis, vij. 80
omdiscipula, x. 35
omdit, v j. 19
omdita, ij. 37. iv. 79. ix. 32.
 38. xj. 14. xij. 28. 111. xiv.
 116. 184. gutta, iv. 32. li-
 lia, iv. 22. multa, j. 19. vi-
 na, iij. 62. vindemia, vij. 68
omditio melior, xj. 53. pro-
 xima, iij. 53. sordida, v. 17
omditione mala, ix. 69
omditum, vij. 78. Sabinum,
 v. 49
omditur, j. 49. x. 43
omditus, vij. 95. vij. 36
omductis mulis, vij. 61
omductos penates, vij. 75
omductum larem, xj. 83
omdyle, ix. 91
omdyli parvi, v. 79
omfer, † 16
omfides, ij. 47
omfinis Patrobas, ij. 32
omfirmant, vj. 43
omfiteor, iij. 31. ix. 51
omfollaque vulnere mater, †

omfugias, j. 49
omfugit, x. 92
omgedi tepidi, j. 50
omgelat, xiv. 147
omgelati nati, xj. 99
omgere, vij. 44
omgeris, x. 68
omgiarium, iij. 7
omgregare, x. 100
omjuge, j. 63. iv. 75. xij. 95.
 caro, vij. 73. uno, xj. 54
omjuge ducta, vij. 31
omjugem, iij. 93. v. 38
omjugibus, j. 36
omjugis, j. 42. vij. 39. xij.
 98. 103. Phasiz, iv. 11
omjux, ij. 41. iij. 5. iv. 16.
 vj. 47. xij. 34. ij. 90. lasciv-
 va, v. 7. rubicunda, vj. 64
omnubia, vj. 2
omscia, vij. 20. ix. 27. lucer-
 na dulcis lectuli, xiv. 39.
 Ida, iv. 1. silva, iv. 25. ter-
 ra, ix. 21. virgo, vj. 10
omsciaque, xj. 62
omscientia, x. 5
omscius, xij. 24
omsecrat, ix. 104
omsecravir, xij. 68
omfedit, v. 14
omsequor, v. 47
omfulto, xj. 56
omfiliun, ij. 30. ix. 17. uri-
 le, v. 20
omficipiendus eques, ix. 50.
omficipue domus, vij. 48
omficipui Amphitheatri, † 2
omfistabit, xij. 3
omfstantior, iv. 54
omfflare, x. 29. xij. 3
omfstat, j. 104. iij. 62. xij. 134.
 xij. 95. xiv. 57
omstemus, j. 100
omflet, j. 67. vj. 88. xiv. 118
omftruique, xj. 74
omftruit, iij. 10. xj. 21
omftrictos libellos, xiv. 37
omftringantur, xj. 100
omftringatque, xi. 57
omftringere, xiv. 66
omfluera, † 18
omfluere, j. 5
omful, j. 16. iv. 40. vij.
 vij. 78. x. 70. 79. xij. 1
 tertius, vij. 66. uterq;
 iv. 79

consulare vinum, vij. 78
 consularius, viij. 66. xj. 99
 consule, vij. 78. viij. 45. 66.
 x. 39. 48. xj. 45. xij. 111.
 Centeno, viij. 45
 consules trecenti, iij. 93
 consulis, xij. 3
 consuluit, ix. 60
 consumat, iv. 90. ix. 23
 consumet, vij. 26
 consumis, viij. 16
 consumit, xj. 78
 consumitis, ix. 50
 consummatique Catonis, j. 9
 consumpsi, vij. 53
 consumpta pagina, x. 59
 consumpto saliceto, xi. 19
 contagia, xj. 48
 contaminat, j. 54
 contegenti, xij. 45
 contemere, f. 10
 contemne, xij. 59
 contemnere, xj. 57
 contemna, vj. 18
 contento igne, j. 22
 contemtor, x. 5
 contendas, x. 33
 contendere, vii. 41
 contendo, iij. 82
 contenta, vj. 47. x. 36
 contenti, v. 16
 contentum, viij. 59
 contentus, ij. 53. iv. 77. vj.
 42. viij. 26. 70. xj. 46
 conterat, x. 7
 conteris, vi. 44
 conterit, vij. 64
 conticuere, vij. 79
 conticuisse, vij. 31
 contigere, viij. 52
 contigeris, j. 5. x. 64
 contigerit, j. 100
 contigit, iv. 54. vj. 83. viij.
 8. ix. 24. 40. 52. x. 63. xij. 6
 continet, iv. 8
 contingere, iv. 54. vj. 59
 continget, viij. 45. 72
 contingunt, xj. 1
 continuus diebus quinque,
 ix. 8. nimis, j. 57
 continuo, iij. 91. ix. 49
 contorsit, iv. 27
 contra, j. 54. 118. iij. 32. v. 4.
 vj. 23. viij. 25. ix. 86. xiv. 62
 contudit, ix. 104
 contulerant, vij. 52
 contulit, xj. 13

contumacem, ij. 68
 contumax Hispanis capillis,
 x. 65
 contumax syllaba, ix. 12
 contumeliosi bubulci, x. 7
 contumulavit, viij. 57
 conturbabit, ix. 4
 conturbator, vij. 26
 conturbaturque, x. 96
 convaluisse, j. 102
 couvaluit, x. 97
 conveneris, ij. 67
 conveni, vij. 25
 conveniam, vij. 72
 conveniat, vj. 65
 convenire, viij. 35
 convenit, iv. 10. vij. viij. 9. 48.
 xij. 32. xiv. 47. 113
 conveniunt, iv. 41. xj. 38
 conventus, viij. 4
 converlus, vij. 5
 convicia, iij. 46. festa, vij. 7
 convictas Deas, x. 89
 convictus facilis, x. 47
 conviva, ij. 1. 19. iij. 30. 81.
 v. 16. viij. 67. ix. 26. 44. 49.
 93. x. 27. 48. xj. 83. xij. 75.
 clamarus, j. 50. frequens,
 ix. 99. madidus, ix. 23. se-
 rus, viij. 39
 convivæ, j. 19. xiv. 1. ebrio,
 iij. 58
 convivam, j. 24. vj. 44. viij.
 59. ix. 3. 91. bellum, vij. 58
 convivaris, vj. 51
 convivas, iij. 82. xj. 57. xij. 48
 convivere, j. 87
 convivia, ij. 51. iij. 63. vij.
 75. 96. viij. 39. 50. 79. cun-
 cta, ij. 6. festa, iv. 55. lauta
 xij. 88. nequiora, ij. 41.
 sumptuosiora, j. 100. tota,
 xiv. 41
 convivis, iij. 22. ix. 83. 87
 convivium optimum, ix. 79
 copia, vij. 73
 copias omnes, iij. 47
 Copo, ij. 51. callidus, iij.
 57. non segnis, iij. 58
 copulenter, xij. 43
 Copta Rhodia, xiv. 68
 Coptam, xiv. 68
 coquit, x. 62
 coquum, iij. 13
 coquantur, xij. 115
 coquus, v. 51. vij. 26. 60

cor, iij. 26. 27. vj. 64.
 x. 15. xj. 85. xij. 48
 219. acrius, vj. 64
 Coracine, iv. 43. vj. 55.
 85.
 Coracinus, iv. 37. xij. 1.
 coram, v. 2. vj. 21. w.
 91. x. 14. xj. 17. xij. 95
 Coranius, ix. 100
 corculum, xiv. 219
 corculus, vi. 39
 Coreyræi horti, xij. 72
 gis, viij. 68
 corda, xiv. 291. 292.
 103. propinqua, 4.
 cordis, ij. 8
 Corduba dives, ix. 62. 22.
 da, j. 62. latior, xij. 54
 Cordus, v. 24
 Cordyla major, xj. 9
 Cordylas, iij. 2
 Cordylis, xij. 7
 Coripna, v. 10. blanda,
 44
 Corintho suburbano, v. 1.
 Corinthiorum, x. 65. vici-
 rum ante, ix. 58
 Corinthius Hercules, xiv. 117.
 Saurodonos, xiv. 172
 Corinthon, x. 68
 corio, iij. 16
 cornea, xiv. 62. laterna, xj.
 61
 Corneli, j. 36. foro, iij. 4
 Cornelia, xj. 105.
 corneque cratere, xij. 34
 corneus guttus, vj. 52
 cornibus, f. 1. 2. 7. aureis, j.
 vencus, ix. 43. lumbis, j. 31
 cornicibus, x. 67
 cornu gemino, f. 22
 cornu improbo, vij. 42.
 co, j. 73
 cornua, ij. 35. 46. 21. 1. 1.
 xij. 94. perdis, ix. 104
 cornuto ardore, f. 14
 corona, ix. 24. xj. 9. bda de
 turdis, xij. 51. grana, iij.
 35. lapsa, xj. 9. oliviera,
 xij. 100. pulchrior, ix. 64
 quadrima, xij. 32. rola,
 xij. 127. sparsa, iij. 64. 100.
 dorum, xij. 51
 corona amyctæ, ix. 74.
 Pieria, x. 11. 52. pratorica, viij.
 33. tenui, viij. 70
 coro

- conabunt**, x. 48
conez, vj. 38. **unctez**, vij.
71. otioz, j. 42
conam gravem, iij. 47. **so-**
lam, ix. 25
conas festinatas, xij. 127
conactas, xj. 90. **tarpejas**, ix. 41
conat, xij. 18
conatas comas, x. 50
conato Menandro, v. 10
conatus miles, vij. 7
conetur, x. 62
conide sera, x. 1
conis hesternis, ix. 62
conis sutilibus, ix. 92
conpora grandia, xiv. 91. **im-**
matura, ix. 9. **puerilia**, iij. 75
corpore, † 7. vj. 56. xii. 101.
formoso, iij. 3. **toto jacuit**
sufus humi, vij. 75
corpus, † 7. j. 50. iij. 82. vij.
 17. xj. 61. **femineum**, vij.
 68. **imane**, vij. 75. **luteum**,
 xj. 48. **remissum**, j. 50. **sa-**
lubre, x. 47
corpusque, iv. 90
corripe, † 23
corripas, xj. 95
corripis, xj. 40. 44
corrumper, iij. 75. iv. 5
corrupis, xj. 67
corrumpit, xij. 64
corrumpitur, v. 70
corrupte, vij. 42
corrupto garo, v. 93
Corfica mella, ix. 27. **thyma**,
 xj. 43
Cortex levis, xiv. 209
Mareotica, xiv. 209
Cortice deposito, xij. 86. **le-**
vi, x. 37
corris, vij. 53. xj. 53. xij. 45.
parva, ix. 55. **rauca**, vij.
 30. **sordida**, iij. 58
corve, xiv. 74
coruscum ducem, x. 6
corvus, iij. 43. xiv. 74. **niger**,
 j. 54
Corybante picto, j. 71
Corycio croco, iij. 65. xi. 9.
nimbo, ix. 39
Corynna, viii. 73. **sola**, v. 10
Colconi, iij. 77. iij. 69
Colconia, xj. 56
Colme, iv. 53. ix. 27
Colmi, j. 88. xj. 9. 50. xij. 66.
 xiv. 110
Cosmiani, xij. 55
Cosmianis ampulis, iij. 82
Cosmiano pingui, xj. 16
Cosmica bona mala, vij. 40
Cosmicos, vij. 40
Cosmicum, iij. 55
costa, ix. 49
costam, x. 48
costi, xj. 19
cothurnati Maronis, v. 5. vij.
 62
cothurni Romani, vij. 18.
 xj. 10
cothurnis, iij. 20
cothurno Sophocleo, v. 31
cothurnos Tragicos, vij. 30.
 xij. 96
Cotile, iij. 70. iij. 62
Cotta, j. 10. 24. x. 49. 64. 88.
 xij. 89.
Cotiz, vj. 70
cotula, vij. 72
coturnicis, x. 3
covine, xj. 24
coxam, vij. 19
coxit, iij. 40
Cras, iij. 37. 45. v. 59. ix. 89.
 xj. 66. xij. 48
crassa fax, j. 104
crassaque turba, ix. 23
crassa aqua, xj. 22
crasse aquae, xij. 26. **lacer-**
nae, vij. 58
crassi Burdigali, ix. 33
crassior libellus, iij. 6. **bullae**,
 vij. 33. **creta**, vij. 33
crassiora nomina, xj. 18
crassis turdis, iij. 40
crasso, v. 22. **caelo**, iv. 46
crassum volutamen, v. 79
Crassus, xj. 6
crastina egestas, iij. 10. **vita**,
 j. 16
crastinas dapes, iij. 58
crater, viii. 6. **corneo**, xij. 32
craticula cum vern, xiv. 221.
parva, xiv. 221
creastis, xii. 68
creat, x. 103
creatus, vj. 64
creavit, v. 79. vii. 99
crebros deunces, vi. 78. **triene-**
tes, j. 107
credam, iij. 2. vii. 14. 89. xii. 74
credamus, x. 14
credar, iij. 91.
credas, iij. 36. iv. 64. v. 29. vi.
 42. viii. 36. xj. 32. 56
credat, v. 45. viii. 64. ix. 49
crede, j. 4. 16. 42. 76. iij. 32. iij.
 35. 16. iv. 49. v. 49. 53. 54.
 vi. 23. 27. 56. 60. viii. 37. ix.
 42. 102. x. 90. xii. 36
credere, j. 25. iij. 72. iij. 73. 75.
 x. 18. 85. xi. 54. x. 1. 80
credere, xii. 32
credere, viii. 55
credes, xiv. 212
creder, vii. 9
credi, j. 73. xii. 35
credibile, iv. 32
credideram, j. 43. vii. 81
crediderim, x. 35
credideris, iij. 77
crediderisve, vii. 9
credidimus, ix. 49
credidimusque, † 26
credidit, iv. 73. vii. 39. x. 53
credimus, iij. 71. 91. vi. 1. vii. 59
credis, † 24. iij. 19. 26. 41. 83.
 iij. 62. iv. 15. v. 39. vj. 44.
 84. vii. 30. 62. viii. 15. ix. 23.
 53. 97. x. 3. 37. 87. xj. 44.
 45. xii. 25. 48. 87. xiv. 9.
 88
credit, j. 29. iij. 15. iv. 62. x.
 35. xij. 49. xiv. 165
credita, vj. 76
credite, † 5. 12
creditis, iij. 40. 40
creditor, ix. 4
creditori, iij. 23
creditor, † 21. iij. 42. iv. 31
credo, † 13. iij. 72. iij. 72. iv.
 69. v. 29. 50. 62. vi. 5. vii. 54.
 x. 51. xi. 95. 108. xii. 40
credulitate, v. 1
credunt, iij. 91
Cremonae miser, viii. 56
crepando, xii. 78
crepant, j. 77
crepantes manu aureolos, xii.
 36. **mellis**, ix. 92
crepantis digiti, iij. 82
crepet, v. 20. ix. 23
crepisculum, xiv. 54
crepiscantibus armis, ix. 22
crepitu, xiv. 119
crepuit, xii. 79
creseat, vii. 27
creseatque, j. 109
crecente arundine, ix. 55
 d 2 cre-

- crescentes papillas, xiv. 134
 crescentibus annis, j. 89
 crescere, vij. 60. viij. 71. ix. 62
 crescit, viij. 44. xij. 47. xiv. 218
 crescut, † a. viij. 33
 Creta, ij. 2. crassior, viij. 33
 Creta pia, ix. 21
 creta acida, vj. 93. putri, xij. 62
 Crete Minoz, xiii. 106
 cretata Fabulla, ij. 41
 Cretenfes, ix. 21
 creverat, ix. 78
 creverit, xij. 94
 crevi, xj. 40
 crevit, v. 62. ix. 62. xiii. 58
 crimen grande, ij. 65
 crimenque, xj. 94
 crimina, † 7. xj. 77
 crimine, † 10. iv. 61. vj. 47. x. 61. xj. 80. foedo, ij. 56
 tristi nocens terra, ix. 38
 criminis, ij. 71
 crine, v. 38. ix. 37. nitens, xij. 38. posito, ix. 37. retor- to, vj. 39. tiber, xii. 54
 crinen, xii. 100
 crines, iij. 63. madidos, xiv. 24. totos, j. 32
 crines sapo, xiv. 26
 crinibus, ix. 98. positis, xii. 86. sacrat, ix. 18. septem, xii. 32. tortis, † 3
 crinis, viii. 77. madidus, v. 68
 crinita turbæ, xii. 49
 crispa, xiv. 90
 Crispe, x. 24
 Crispi, x. 2
 Crispine, vii. 98
 Crispinus, viii. 48
 Crispo, iv. 54
 Crispos, xii. 36
 Crispulus, v. 62
 Crispus, v. 33. xiv. 191
 cristas, x. 68
 cristat, xiv. 203
 cristatæ aves, xiv. 213
 cristati galli, ix. 70
 Crutice, vii. 89
 Criton, xj. 62
 croceos vitellos, xiii. 40
 croci rubri, viii. 33
 croco corycio, iij. 65. xj. 94
 effuso, v. 26
 Crocodilus Nilivus, i. j. 92
 Creso, v. 40
 Cresos, xj. 6
 Cronus, viij. 86
 Croti, vj. 39
 cruce, non falsa, † 7
 cruces ingentias, x. 82
 cruciat, vj. 20
 cruda, iij. 23. puella, viij. 64
 cruda virgine Martiaque, vj. 42
 crudarum albularum, iv. 4
 crude Thyesta, iv. 49
 crudete gaudium, iij. 64
 crudele nefas, vj. 62
 crudelia lata, iv. 18
 crudelis, iij. 75. iv. 61. vii. 142
 Iulius, vj. 63. Nero, vii. 20
 crudeles morbi, xj. 92
 crudum piper, xj. 19
 Thoraca, vj. 1
 crudus, iij. 13
 crudus & tiberius agricola, xii. 77
 cruenta sigilla, ij. 17
 cruentus Sylla, xj. 6
 cruore, x. 92. xii. 64. virgi- neo, iv. 64
 crura, iij. 35. 36. 62. iij. 51. vj. 56. xj. 59. violata v. 62
 crure, ix. 28. glaber, xij. 38. ligneo, x. 100
 cruribus, xj. 38. genisque hir- sutis, x. 65
 cruribusque, iij. 53
 crus lubricum deceni com- pede, ix. 58
 cruscolumque, iij. 93
 crumata Batia, vj. 77
 crysalla, ix. 75. x. 66. xii. 75
 candida, viii. 27. x. 13. ma- gna, ix. 23
 crystallina, j. 54. ix. 60. xiv. 111. rubra, ix. 60
 crystallinisque, iij. 82
 Cubaret, iij. 91
 cubat, j. 110. v. 1
 eubicularia gausapina, xiv. 147
 eubicularia lucerna, xiv. 39
 eubiculo, x. 30
 eubicularia polymita, xiv. 150
 cubile, iv. 4. xii. 52
 cubili, ix. 7
 cubiti vicini, iij. 63
 cubitus, iij. 82
 cubito, viii. 59
 eubito dexteriori, v. 6
 cuculli Liburnici, xii. 99
 cucullis, xj. 99
 cucullo, v. 14. pullo, 1
 cucullus, iij. 2
 cucumam, x. 79
 cucumis rectus, xj. 19
 cucurbitarum, xj. 31
 cucurrit, † 14. 21. 23
 cuique, iv. 53. ix. 81
 cuicumque, j. 42
 cuiusdam, vj. 8
 culcitra, xj. 57. xiv. 115
 his, xiv. 162. innox
 viduata, xj. 22
 culex, xj. 19. Adriaticus, 93. Virgilii, xiv. 185
 culi, ij. 51. xj. 100
 culicem, viii. 56. xiv. 115
 lantem, viii. 33
 culina clausa, viii. 62
 vii. 26. major, v. 45
 culina nigra, x. 66
 culina nigra, j. 93
 culinam, v. 51. nigram, iij. 2
 culis, ix. 28
 culmina, vj. 72. delicata, 10. 64. sulca, xij. 73
 culminibus geminis, ix. 4
 colo, ij. 51. xj. 100
 culosque, xj. 47
 culpa, xj. 80. xiv. 173
 culpavit, ix. 60
 culpa Bononia, iij. 59
 culpa fenestra latia nura, 16
 culpa Galeus, viij. 21. ma- nus, v. 11
 culpa jugera, xj. 30
 culter, vii. 26. venatorum, xiv. 31
 culci soli, j. 117
 cultior, x. 98. xiv. 26
 cultis comis, v. 31
 culto cliente, ix. 13. fort. viij. 80
 cultor, v. 5. x. 98. misticus, vj. 73. notus amicus, ix. 86. Rhodopeus, † 3
 cultor sanctissime iuris & le- gum, x. 37
 cultris, ix. 3. faxis, xj. 85
 cultro, iij. 24. iv. 35
 cultum, j. 118. opus, j. 26
 cultus, j. 67. viij. 48. 51. 72. ix. 67. x. 20. 50. xiv. 115. 117. 118
 xiv. 241. focus, xii. 18
 cultus

- leus** Tyrios, xj. 40. sum-
mos, ix. 78
lum, j. 93. ij. 62. vj. 37. xj.
 44
lus, j. 93. ij. 71. xj. 22. ma-
cer, iij. 98. tritior, ix. 58
imque, ix. 2. 31
umano pulvere, xiv. 114
lor, ix. 9
marum, xj. 40
incta, iv. 44. v. 29. ix. 79.
 xj. 40. convivialis, ij. 6
inctaris, vi. 20
inctis, † i. vi. 66. ix. 81. ani-
malibus, xj. 85. thermis,
 ij. 14
unctos, iij. 46
uncis, j. 27
cuniculus, xiii. 60
cunne, vij. 34
cunni, iij. 72. xj. 62. cani, ix.
 38. farui, vii. 17. lascivi,
 vj. 45
cunilingis, vij. 94. xij. 87
cunnilingum, iv. 43
cunnilingus, xij. 59
cuninis filigineis, ix. 3
cunno, iij. 74. 87. cano, ij.
 34. clamoso, vij. 17
cunnos, xj. 44. geminos, j.
 91. miseros, xj. 47
cunnum, j. 78. ij. 84. iij. 93.
 vij. 66. ix. 94. xj. 4. 86. ve-
 tulum, x. 90
cunnius, vij. 17. x. 90. xj. 79.
 gratus, iij. 81. offensus, iij. 93
cuprem, vj. 83. xiv. 132
cuperent, x. 89
cuperes, † 8
cuperet, viij. 78. x. 81. xiv. 78
cupiam, xj. 68
cupiant, iv. 85. vii. 11. xiv. 8
cupias, j. 57. vj. 29. xj. 57.
 xii. 18. xiv. 817
cupiat, vij. 17. 41
cupida avaritia, xj. 59
cupidini Labycæ, vii. 86
cupidineque, ix. 12. xj. 14.
Cupido ix. 57. parve, vj. 13
cupido marito, xj. 79
cupidum Titana, viij. 21
cupidus, xij. 49
cupresso perpetua, vj. 73. vi-
 va, vj. 49
cupis, j. 2. 4. 64. 73. iij. 25. 44.
 iv. 6. 31. v. 79. vj. 63. vij.

25. 45. 61. 73. ix. 52. 104. x.
 1. 17. 68. xj. 9. 53. 100. xij.

37. 41. 62. 67

cupisque, xii. 62

cupit, j. 11. 116. 117. ij. 4. vj.

34. 38. 66. viij. 21. x. 8. xiii.

67. xiv. 115. 172

cupiunt, x. 35

cura, j. 112. iv. 8. v. 22. 24.

25. v. 52. vii. 38. 90. viii. 82.

ix. 19. blanda, xi. 27. dul-

cissima, viii. 77. festinata,

x. 2. mutua nostri, x. 20.

secunda, ix. 81

curæ, j. 26. vii. 9. mille, vii.

96. pallentes, xj. 7

curæque, j. 16

curam, j. 83

curandum, xi. 75

curare, vi. 50

curarum, j. 77. iv. 83. vj. 68

curas, viii. 51. inquietas, x.

30. nascentes, v. 5. rudes,

j. 67. victuras, j. 108

curet, x. 18

Curvatus, iv. 60

Curio, vj. 64. vii. 67. gravior,

xi. 17

Curios, j. 25. vi. 29. vii. 57.

ix. 28. graves, ix. 29

curiosos, xj. 64

curis acribus, iij. 20

curis soluta nox, x. 47

Curtius, xj. 105. ix. 83

curo, xj. 95

currant, xiv. 208

curras, iv. 87

currat, vii. 6

curre, iv. 101. v. 26. viij. 67

currente carina, iij. 78

currenti, iij. 44

currere, ij. 6. vj. 43. vij. 31.

viij. 11

curres, x. 100

curreret, j. 15

currer, xiv. 209

curribus, viij. 26. x. 50

curris, vj. 31. viij. 44

currit, j. 49. ij. 14. iij. 20. 63.

v. 32. 62. vj. 46. xiv. 55

currunt, xj. 91

currus ferventes, † 28. gemi-

ni, viij. 65

corsor, iij. 47. succinctus,

xij. 24

cursorem, iij. 100

cursu, iv. 19. xij. 36. facili,
 x. 104

cursurus, iij. 5

cursus clausus, xij. 57

cursus lascivos, j. 45

curtaque testa, iij. 82

curto latere, xij. 32

curtus calix, j. 93

curva osella, xiv. 221

curva theca, xj. 59

curva unda, ix. 92

curvæ Martinesæ, iv. 55

curvas valles, iv. 64

curvavit, xiv. 34

curvis venis, xiv. 33

curuli, xj. 99

curvo ferro, xiv. 51. nexu,

† 26

cuspidē acuta, xiv. 92. Æto-

la, xij. 93. laurigera, vij.

5. longa, xiv. 221. splen-

denti, vij. 26

cuspidēque, iij. 82

cuspidis Ætolæ, vij. 1

cusps, xj. 101. frondea, xiv.

22

custodem, iij. 68. xij. 53. spa-

donem, ij. 54

custodes, x. 69

custodia clausa, ij. 85

custodis Dei, vij. 90

custodit, j. 67

custos, j. 40. 42. viij. 40. xj.

40

cute, vij. 9. 34. viij. 33. avi-

da, x. 12. cerussata, vij.

24. sarta, j. 104

cutem, j. 78. viij. 52. exustam,

xij. 80. laxam, v. 80

cutis, ij. 36. vj. 93

Cyaneæ ruinæ, vj. 18

Cyaneæque, xj. 100

cyathis, j. 72. viij. 6. 51. xij.

22

cyathos, ix. 95. x. 66. sex, xj.

28. 37

Cybele, viij. 46. ix. 3. 40

Cybeles, j. 71. iij. 98. vij. 72.

viii. 55. ix. 82. xiii. 25. 64

Cybeles sacra, iij. 81

cybii, xj. 28. 32

cybium, v. 79

cyclops, vj. 37

cyeni, xiv. 161

cyeni, senibus, v. 38. ix. 43

cyeno, j. 116. ix. 106

cyenus,

=beo, ij. 44. vij. 59
 =bere, ix. 85
 =berem, vj. 30
 =bes, ij. 3. 41. 80. iij. 87. 99.
 vi. 77. vii. 9. viii. 17. ix. 94
 ebet, j. 67. 86. ij. 3. 19. 68.
 92. iij. 58. 80. 81. iv. 37. v.
 81. vi. 4. 60. 83. vii. 9. ix. 40.
 x. 5. 103. xi. 97. xii. 98. xiii.
 201. xiv. 97. 195. 220
 ebile opus, viii. 6
 ebilis boletus, vii. 19. lin.
 gua, x. 65
 ebilisque, vii. 19
 ebilitata Venus, j. 47
 ebilitate, ij. 86
 ebitor, iv. 1. vota, ix. 32
 debitor, vj. 43. numerosus,
 iij. 31
 debitorque, ix. 43
 debitorus, v. 81
 debuerat, v. 68
 debuerant, xi. 92
 debuerint, ix. 74
 debuit, ij. 75. iij. 100. vij. 20.
 viii. 37. x. 77
 decebat, xiii. 64
 decem, j. 67. 104. iv. 61. v. 7.
 12. 20. 83. vi. 8. 20. viij. 7.
 10. 71. ix. 60. xij. 66. xiii.
 105. iv. 66. annis, iv. 46.
 horis, xj. 30. plus minus,
 ix. 103. sestetia, xj. 77. ve-
 tulas, ix. 103
 decemque, xiv. 198
 december, v. 85. vii. 7. atrox,
 vij. 36. canus, j. 50. gratus,
 vij. 71. horridus, vij. 35.
 94. longus & bruma ma-
 dens, x. 5. medius, vij. 27.
 vagus, iv. 14
 decembres multos, xii. 18.
 triginta, iij. 36
 decembri, ij. 85. v. 18. 50. xii.
 63. fumoso, v. 31. gelido,
 iv. 19
 decembris gelidi, x. 87
 decenni compede crus lubri-
 cum ix. 58
 decens, iij. 2
 decent, j. 32. x. 58. 90. xii.
 15. xiv. 1
 decentior, xii. 22
 decepta dextra, j. 22
 deceptæ dextræ, j. 22
 deceptus, ij. 14

decere, v. 50
 decernis, ij. 64
 decet, † 10. ij. 41. viii. 65. 82.
 ix. 12. 14. xi. 12. xii. 63. xiii.
 108. xiv. 12. 47
 Deciane, j. 9. 25. ij. 5
 Deciano, j. 62
 Decianus, j. 40
 decidat, ix. 4
 decidis, vij. 57
 decidit, iv. 18. xij. 14. 26
 decies, j. 12. 27. 59. 104. ij. 65.
 67. iij. 52. 68. iv. 37. 51. 66.
 79. ix. 84. 95. xi. 24. xii. 56.
 xiv. 170
 deciesque, xii. 78
 decima hora, iij. 36. iv. 8
 decima, iij. 36. vii. 50. hora,
 j. 109. xj. 80
 decimæ brumæ, vii. 64
 decimam, x. 70
 decimi libelli, x. 2
 decimique libelli, xii. 5
 decimo, v. 22. viro, vj. 7
 decimus annus, viii. 71. 1a.
 pis, iv. 57
 deciperis, xiv. 88
 decipi, v. 28. xii. 51
 decipiat, † 24
 decipies, iv. 89
 decipimur, vii. 87
 decipis, iij. 87
 decipit, iv. 56. vii. 99. xij.
 100. xiv. 216
 decipitur, xiii. 68
 decipiturque, vi. 70
 declamas, ij. 7. iv. 81
 decoctæ aquæ, xiv. 116
 decor vivus, vi. 13
 decorata cedro pagina, v. 6
 decore, vj. 28. vario, vj. 42
 decorus, viij. 61
 decoxit, ij. 11
 deeuiffe, † 15. ij. 34
 decurt, viij. 28. 55
 decrevere, vii. 53
 decrevit, j. 79
 decus, j. 56. iv. 14. vj. 25.
 vii. 73. 96. viij. 30. 51. 55.
 x. 92. 103. xj. 14. 54. xiv. 32.
 Solium, viij. 28. altum,
 ix. 2. dulce, ix. 29. juveni-
 le, ix. 18. Palladium, ix. 24
 decusque, viij. 28
 dedecus, xij. 32
 dederas, iij. 22. iv. 7. ix. 96

dederat, † 7
 dedere, iv. 44. ix. 13. xii. 6
 dederim, vii. 41
 dederint, j. 104. xiv. 101
 dederis, v. 43. vj. 30. vij. 9. 54.
 viij. 24. ix. 19. xii. 105
 dederit, iij. 6. viii. 48. 66. ix.
 37. x. 12. xiv. 89
 dedero, xiv. 142
 dederunt, j. 100. v. 66. xiv. 43
 dedi, xij. 11
 dedicat, iij. 29
 dedicata, vij. 16
 dedicatos pisces, iv. 30
 dedicatur, v. 2
 dedidicit, ij. 75
 designatur, vj. 64
 dedimus, x. 75. xiv. 19
 dedisse, iv. 61. vii. 41. xiv. 14
 dedisses, vj. 30. xj. 19
 dedisset, x. 2
 dedisti, j. 1. iij. 12. 40. iv. 27.
 v. 85. viij. 50. ix. 4. x. 14. 21.
 19. xii. 5
 dedistis, ix. 35
 dedit, † 13. j. 59. ij. 2. 43. 52.
 54. 66. 76. 92. iij. 59. 95. iv.
 11. 23. 31. 66. v. 13. 33. 60.
 66. 68. vj. 8. 10. 34. 35. vii.
 20. 86. 95. ix. 10. 15. 37. 59.
 67. 69. 96. 104. x. 6. 03. 81.
 xii. 31. 59. xij. 49. 69. xiv.
 1. 40. 124. 140. 161. 170. 175.
 189. 211
 dedite, iv. 64
 dedolat, xj. 85
 deducere, ix. 30
 deerant, vii. 95. xii. 44
 deerant, xii. 32
 deerit, viij. 21. xii. 29
 deerunt, v. 61. 79. viij. 56. xj.
 53. xij. 14. deesse, iv. 67
 deest, j. 93. vii. 33. x. 18. 48
 defecerit, viij. 4
 defeci, v. 99
 defecisset, j. 12
 defecta lingua, xii. 77
 defendat, iv. 16
 defendere, v. 16
 defender, xiv. 83
 defendunt, xiii. 94
 deficiens, j. 102
 deficientis aulæ, † 2
 deficiis, ij. 6
 deficiitque, iv. 91
 defoculus, xii. 59
 defle-

deslere, v. 38
 defluat, iv. 3. viii. 45
 deforme viciu, xj. 100
 deformis, vij. 74
 deformius, ix. 79
 defructi nigri, iv. 46
 defuerit, xiv. 21. 95
 defuerunt, xij. 42
 defuncti, vij. 57. patroni, ix. 75
 defunctus, iv. 73
 Degis, v. 3
 Dei, v. 5. vij. 12. 59. viij. 41. 26. ix. 41. xj. 61. Caesaris, ix. 67. custodis, vij. 90. Palatini, v. 19. siderci, xij. 60
 Dei faciles, j. 104. xij. 6
 Deique, v. 8. vii. 33
 dejecta venabula, xiv. 31
 dejecto, vij. 32
 dejectus, v. 14
 deinde, iij. 19. vij. 42. 57. ix. 103. xij. 67
 deiphobi, iij. 85
 Deis, j. 104. ix. 62. 104
 Deisque, xij. 15
 delapsa, vij. 81. viij. 32. li. gustra, viij. 28
 delasser, x. 5
 delator, xj. 67. profugus, † 4
 debilis, vij. 83
 delibis, xiv. 7
 delebit, vj. 64
 delecta, ix. 62
 delecta fera, j. 61
 delectant, v. 2
 delectantia, v. 16
 delectaris, x. 45
 delectas, vij. 75
 delectat, j. 35. iij. 77. vij. 86. x. 93. xj. 71. 105
 delectatur, ix. 63
 delet, x. 56
 deliberet, ix. 38
 delibuta labra, xj. 99
 delicata culmina, iv. 64. jugia, j. 105
 delicata murena, x. 30. purpura, iij. 2. uva, x. 74
 delicata Europæ, iij. 20. Floræ, x. 92. menisæ, x. 62. urinæ, iij. 82
 delicate lector, iv. 55
 delicati Botrodi, j. 50. ruris, vij. 16

delicator, v. 38
 delicatum nomen, ix. 12
 delicatus, xii. 57. Eunuchus, iij. 58
 delicæ, † 2. j. 110. xj. 14. breves, vj. 28. x. 53. lupiniores, iij. 6
 delicæque, viij. 82. ix. 29
 delicias, j. 15. 60. vij. 87. viij. 26. 63. x. 35. xij. 15. 76. xiv. 59. 198
 delisciaque, iv. 88. v. 35. vij. 83
 delictis, viii. 48
 delictum, j. 8. xiii. 99
 delictumque, vii. 49
 Delphica, xii. 67
 Delphin, viii. 51
 Delphis, ix. 43
 Delphitico cinereo, ix. 22
 demas, iij. 10
 demens, † 7. iij. 45. iij. 75. 76. 93. v. 70. vij. 24. 64
 demere, iij. 77
 demeruisse, ix. 56
 Demetrius, j. 102
 demisso vultu, j. 69
 Democritos, ix. 48
 demus, x. 2. 45
 dena, x. 41
 denariis, j. 118. tribus, ix. 403
 denarius, iij. 51. ix. 33
 denas, † 27. brumas, iv. 40
 denique, † 7. j. 93. 110. iij. 50. iv. 45. vj. 65. vii. 50. viii. 33. 81. xij. 39. xiii. 2
 denis, ix. 51
 denos, vij. 13. aureolos, ix. 5
 dens senior, ix. 58
 densa turba, vii. 60
 densaque turba, x. 10
 densique trientes, vj. 86
 densis, viij. 44. comis, ix. 62
 denso triente, ix. 89
 densum vellus, iv. 3
 densumque vulgus, vj. 38
 dent, vj. 87. vij. 27. 66. x. 34
 dentata Ægle, j. 73
 dente, † 26. iij. 19. 47. xj. 71. xiii. 2. 94. xiv. 200. blando, i. 25. fulmineo, xj. 70. furiali, iij. 75. multifido, xiv. 25. præduro, xiii. 66. rabido, † 18. secto, xij. 84. vacuo, j. 61
 dentem, xiii. 2. ægrum, x. 56

politum, v. 38. fortis, x. 3
 dentes, j. 20. 51. 88. iij. 44. vj. 64. 74. viij. 57. xi. 41. xiv. 22. 68. xiv. 91. piceique boues, iij. 41
 dentes emtos, xiv. 56
 eos, x. 98. nigros, xiv. 56
 niveos, ibidem, emtos, j. 105
 dentibus, ix. 75. acque, emtis, xii. 23. Libycis, ix. 15. 29
 dentis, v. 29
 dentifricum, xiv. 56
 dentis antiqui, vii. 12. thræi, xiii. 101. Libyæ, xiv. 3
 dentiscalpia, vii. 51
 dentiscalpium, xiv. 23
 Dento, v. 45. viii. 31
 Deo, iij. 14. iij. 24. iv. 101. 98. xij. 39. averso, viii. 61
 Pergameo, ix. ix. 17
 Deoque, viii. 2. ix. 68
 Deorum, j. 77. 85. 105. 112. viii. 50. ix. 95. xj. 95. 81. 94
 Deos, j. 13. 40. 77. 112. 177. 90. v. 65. vi. 4. viii. 24. 50. 81. ix. 26. 88. x. 58. magnos, iij. 91. surdos, vj. 58
 deosculatur, viii. 81
 dependet, vii. 94
 depilatos coleos, ix. 18
 deponas, ix. 11
 deponi, j. 110
 deposita, j. 36. v. 14. velle, vii. 91
 deposito cortice, xij. 12
 pudore, iij. 68
 deposui, iij. 50
 deposuit, v. 49
 deprendat, † 11
 deprendere, v. 68
 deprendi, j. 35. vii. 61
 deprensaque, xiv. 13
 deprensi Nili, † 3
 deprensum, xj. 44
 deprensus, v. 49. ix. 58
 depugnat, xiii. 1
 deque, j. 104
 derasa, viii. 33
 deridere, xiii. 2
 derides, iv. 7. v. 30. xii. 32. xiv. 176
 deridet, xi. 35

- risit**, vi. 80
risor Fabianus, xii. 85
ri foremque, j. 5
s, vj. 5. 63. viii. 8. 56. xii. 26
scendere, j. 52. x. 75. ix. 65, xj. 85
scenderet, j. 102
scender, j. 50
serat, xi. 72
seribat, iij. 64
seris, vii. 57. x. 41. xii. 73.
serit, xii. 103
serta uxore, viij. 31
serto marito, iv. 9. rapro.
re, xii. 52
sertos cineres, xj. 58
sertus sodalis, ix. 3
siderantur, x. 30
siderio, j. 110. x. 78
siderium, vii. 4. x. 12. mi-
xus, xii. 21
sider, iij. 63
sidiu, x. 70
sidiuosus, viii. 3. eques, xii.
 26. homo, j. 108
sieris, iv. 48
sine, † 25. j. 42. ij. 66. iij.
 74. v. 51. vi. 89. viii. 31. x.
 65. xi. 40
sistere, ij. 64
sistis, iv. 52
sistit, iv. 16
sistit, viii. 5
sistit, j. 80. iij. 75. vi. 26. viij.
 38. 73. x. 86. 90. xi. 26. xii.
 61. xiii. 1. xiv. 105. 130
sistebantur, † 22
sistesse, xj. 37
sistis, iv. 84
sistit, xii. 57
sistis, xj. 50
sistit, ix. 36
sistit, vii. 23
sistit, j. 102
sistit, j. 80. iv. 39. 77
det, ij. 24. 31. v. 51. vii. 71.
 viii. 51. ix. 19. 43. x. 33. xj.
 33. xiii. 11. 225. xiv. 1. 153
deterior, ij. 34. purpura, xiv.
 156
detiora, ij. 71
detiora anima, iij. 14
detior, xii. 64
detineat, j. 71. v. 31
detinet, iij. 98. xi. 9
detinere, ij. 91
detinuisse, vii. 92
detinuitque, xiv. 166
deronfis capillis, viii. 52
detrahta, vi. 93
detrahet, iij. 43
detrahis, xi. 95
detulit, xii. 25
detur, xj. 13. 81. xiii. 117
Ducalionis, v. 54
devitat, xi. 48
devites, v. 57
deuces, xii. 28. crebros,
 vi. 78. meros, vii. 66
devorantibus oculis, j. 97
devorat, v. 4
devota arma, vi. 73
Deum, † 1. v. 3. vii. 4. 39. viii.
 82. ix. 4. reducem, viij. 8
Deumque, x. 72
Deum, vi. 3
Deus, j. 100. ij. 24. 59. v. 56.
 vii. 49. ix. 25. 29. 32. 44.
 95. 104. x. 38. xii. 48. ma-
 gnus, ix. 44. victor, vii. 7
dextera, † 13. 23. x. 92. cci-
 ta, † 13. felix, ix. 62. for-
 tis, † 23
dexteriore cubito, v. 62
dextra, ij. 11. ix. 44. xi. 70.
 100. xiv. 208. fidissima, xi.
 70
dextra, vi. 83. xii. 84. longa,
 vii. 19. vetula, xi. 30
dextra, viii. 30. decepta, j. 22
dextram, † 18. ij. 21. xii. 29
Di, vii. 17. 66. x. 34
Di bene, xi. 54
diadema, viii. 55
diademata, vi. 10
Diadumene, iij. 65. v. 47. vi.
 34
Diana, viii. 46. xii. 68
Dianx, † 13. vii. 72. xi. 19.
 Aventinæ, vi. 64. Calarex,
 † 12. Domianæ, xii. 18. Ti-
 bustinæ, vii. 27
Dianam Luciferam, x. 70
diapalmate, j. 88
diaria, xi. 109
diatheca, xii. 71
Draulus, j. 31. 48
dic, j. 21. 47. 98. ij. 89. iij. 12.
 20. 30. 63. iv. 7. 66. v. 59.
 vi. 10. 19. vii. 17. 72. viii. 3.
 28. 29. 76. ix. 22. 24. 48. 84.
 95. x. 46. 56. xi. 30. 34. xii.

11. 64. xxi. xiii. 14. xiv. 179.
 215. 217
dicam, j. 8. 71. ij. 7. 12. 23. iij.
 34. iv. 26. v. 10. vi. 50. 54.
 vii. 33. 99. x. 13. 41. xi. 9.
 64. xii. 22
dicant, xiv. 120
dicar, xiv. 58
dicar, j. 53. 97. iij. 30. 95. v.
 4. 27. xii. 84. xiii. 24. 105
dicat, j. 109. iij. 68. x. 102. xi.
 56. xii. 102
dicatur, j. 46. x. 25
dicebas, xj. 70
dicebat, xj. 62
dicabarque, iv. 67
dicemus, j. 66
dicent, xi. 79. xii. 21
dicentem, xij. 85
dicere, j. 16. 33. 36. 53. ij. 20.
 iij. 3. 5. 90. 95. iv. 37. 89. v.
 46. 73. 76. vj. 5. 54. 56. 67.
 vii. 5. 7. 9. 17. 27. 91. 98. viii.
 7. ix. 8. 12. 42. 47. 50. 62. 97.
 x. 25. 33. 46. 51. 64. xi. 84. 9.
 xii. 31. 35. xiii. 2. xiv. 73
dicerent, xii. 85
dicereris, vj. 17
diceretur, x. 40
diceris, † 3. ij. 18. iv. 69. v. 39
dices, † 24. ij. 60. 63. iij. 4.
 38. iv. 42. vii. 85. ix. 46. x.
 92. xj. 8. xiii. 58. xiv. 14
dicet, j. 71. iij. 4. 93. vj. 79. x.
 101. xj. 8. 40. 59. xii. 4. 57. 84
dicetur, j. 51
dici, j. 30. 66. 101. ij. 43. vj.
 27. viij. 75. x. 103. xj. 33. xii.
 3. 41
dicique, iv. 31
dicis, j. 47. 68. 82. 108. 118.
 ij. 21. 43. 67. 69. 87. iij. 51.
 61. 95. v. 30. 46. 59. vj. 35.
 44. 75. vii. 91. viii. 34. ix.
 89. x. 14. 49. xj. 30. 31. 68.
 xii. 27. 74. 87. 101
dicir, j. 18. 68. iv. 20. 34. 91.
 v. 39. vi. 78. vii. 17. ix. 54.
 x. 55. xiv. 201
dieitque, j. 54
dicite, iij. 88. ix. 29
dicitur, † 21. 25. j. 15. ij. 40.
 84. iij. 64. iv. 31. v. 3. 13. ix.
 27. xj. 4
dicor, x. 65. xj. 22. xiv. 120
dicta, x. 3. xii. 45
 c dca,

dicta Gallia, iij. 2
 Dictæa gens, xj. 70
 Dictæa insula, f. 5
 Dictæum Jovem, iv. 1
 dictat, ij. 86
 dictavit, viij. 73
 dictoria, vj. 64
 dictis, j. 5, 2 Marte Melendia,
 x. 29
 dictum, ix. 8
 dicturus, x. 70
 dictus, vj. 17. viii. 13. xij. 13
 dicunt, iij. 63. ix. 12. x. 45.
 xiv. 194. 196
 didicere, j. 23. xj. 55
 didici, xiv. 73
 didicite, f. 26
 Dido pulcherrima, viii. 6
 Didyme, v. 42
 Didymus, xii. 43
 Didymus, iij. 31
 die, vi. 70. vii. 19. 66. 91. ix.
 63. xii. 57. tota, xj. 74. to-
 to, x. 70. 24. xi. 105. uno,
 xj. 19
 dieque, ij. 5. 43. x. 58. xi. 57
 diebus, j. 20. v. 30. vi. 20. xii.
 19. 45. 49. 83. consiquis
 quinq, ix. 8. madidis, xiv.
 1. multis, xj. 89. xii. 17.
 quinq, xiv. 79. secutis, v.
 21. totis, ij. 5. lv. 37. 54. xi.
 87. triginta, xj. 23. unctis,
 xi. 7
 diem, iv. 54. vii. 46. 73. viii.
 14. 21. ix. 40. x. 24. nata-
 tum, viii. 38. summum, x.
 47
 diemque, vii. 11
 dies, ij. 90. iij. 6. 10. 67. iv. 1.
 15. 89. v. 36. vii. 52. viii. 21.
 36. x. 6. 12. 51. 58. xij. 57.
 60. 63. xiv. 72
 dies longa, ix. 50. xi. 70. no-
 vus, v. 66. omnis, viii. 78.
 quartus, iv. 61. totus, xii. 24
 die signandi melioribus lapid-
 lis, ix. 53. totis, x. 70.
 dies Formianos, x. 39. hiber-
 nos, vi. 59. paucos, j. 16.
 prateritos, x. 23. solos, x.
 38. totos, x. 19
 diesque, vj. 42. ix. 53. xii.
 38. tardus, x. 5
 differ, v. 31. xiii. 55
 differas, vj. 94

differat, ij. 90
 differs, x. 44
 differt, j. 77. x. 44
 difficile, vii. 57. 84. xiii. 48
 difficilem rem, iv. 66
 difficilemque, j. 58
 difficiles nugas, ij. 86
 difficilis, xii. 47. xiv. 45. res,
 v. 12
 diffusas umbras, f. 2
 diffusi campi, iij. 31
 digeratur, xii. 34
 digerit, iij. 63
 digiti, xj. 23. crepantis, iij. 82
 digitis, v. 11. ix. 42. x. 55. xj.
 30. 38. 105. xiv. 172. lassus,
 xj. 47. omnibus, xj. 60. un-
 ctis, v. 79. xiv. 123
 digito, j. 93. v. 12. ix. 99. xj. 50
 digitoque, vj. 82
 digitorum, xiv. 119
 digitos, v. 62. xiii. 86. xiv. 109
 digitosque, iij. 17. vj. 64
 digitum, v. 63. impudicum,
 vj. 70. medium, ij. 28
 digitus, vj. 23
 digna, iij. 34. vii. 62. viii. 28.
 ix. 50. xii. 63. arma cingere
 latus tribunum, xiv. 32
 digna imago, ij. 66
 digna mentula, vj. 73. cul-
 tris Cybeles, ix. 3
 digna munera tuo nomine,
 ix. 74
 digna porta triumphis, viii. 65
 digna puella, xj. 28
 digna premia, ix. 1. templa,
 vii. 55
 dignam, xj. 28
 dignantur, vi. 64
 dignaris, x. 105
 dignas poenas, f. 10
 dignatus Cæsar, ix. 65
 digne, viii. 73. xj. 81
 dignior, j. 215
 dignitas equestris, v. 8
 digno neſtare, viii. 51
 dignos, viii. 82. triumphos,
 v. 19
 dignum, j. 21. vj. 8. monſtrum,
 j. 91. pretium, iv. 32. virum,
 j. 210
 dignus, j. 102. v. 62. vj. 86.
 vii. 99. ix. 75. x. 11. 20. 34.
 xii. 62. amore puer, v. 29.
 puer, ij. 21

Di, ij. 34. iv. 52. v. 66.
 87. x. 34
 dilecta, ix. 62. Crulla
 bia, xiv. 77. femines
 cervis balnea, x. 41
 12. j. 13
 dilectaue, j. 13
 dilectus aquis, x. 85
 dilectus, x. 20
 dilexere, ix. 9
 diligit, iv. 13. 45. vii. 62.
 diligenter, vj. 82. vii. 5
 diligenti aure, vj. 1
 diligeris, viii. 54
 diligit, vii. 96. viii. 42.
 xj. 45
 diligo, vj. 42
 diligunt, ix. 41
 diluit, viii. 33
 diluti Falerni, j. 17
 dimidiaque nates, ix.
 dimidio labro, ij. 10. 22.
 19
 dimidios equos, x. 2. tres
 res, xj. 7
 dimidium, j. 76. viii. 9. me-
 tum, ij. 37. totum, ij. 11
 dimittat, j. 79
 dimitte, ij. 16. ix. 70
 dimittunt, j. 105
 Dindyme, v. 42. 84. x. 42. xj.
 Dindymenes mystica sacra,
 viii. 81
 Dindymus, xj. 82. mollis,
 xii. 75
 Dindymusque, vj. 39
 Diodore, x. 27
 Diodorus, j. 99. ix. 41
 Diomodæus ager, xii. 83
 dipſas perusta, iij. 44
 dipyron, iv. 47
 diræ rapacitatis, xii. 59
 pinæ, xj. 41
 dircenna rigens, j. 9
 diri Thyestæ, xj. 11
 dirigat, f. 23
 diripiunt, vii. 11
 diripuerit, v. 68
 diris armis, ix. 72
 discam, xiv. 73
 discat, v. 57. xj. 79
 disce, j. 35. ij. 4. 75. 77. vii. 11
 vni. 1. ix. 104. xiv. 181
 discede, xiii. 25
 discedentemque, v. 26
 discederet, ix. 60
 discos

ere, v. 37. vii. 36
 erpi, v. 68
 i Spartani, xiv. 164
 cindit, ix. 104
 cipulis, v. 9
 cipulorum trium, x. 60
 cipulos, ix. 70
 co invisio, xiv. 173
 color calculus, xiv. 17
 crimina, vij. 44. sava, † 12
 crimine, v. 32
 cunt, v. 1. x. 62
 curram, xii. 26
 scurris, iv. 79. vii. 99
 scursat, viii. 33
 scursus varios, vii. 38
 icus, xiv. 164
 iserta, xj. 20. coena, vj. 48
 isertam januam, x. 19
 iserte, viij. 7. Stella, v. 60
 iserti, vi. 60
 isertis, ix. 12. Arpis, iv. 55
 disertus, iij. 38
 diserto, v. 81
 desertos versus, vi. 24
 disertum, xii. 43
 disertus, j. 98. vii. 8
 Διερξάντων xiv. 214
 dispar, x. 65
 dispēdia longa, ix. 102
 dispensat, xij. 18
 dispensator, vij. 70. xi. 40
 dispensatorem, v. 43
 dispensatoris, vi. 73
 dispeream, j. 40. ij. 69. ix. 97.
 x. 11. xi. 91
 dispereas, v. 83
 dispersa rate, ix. 41
 displicui, ij. 91
 displicuisse, † 31. j. 24. v. 41
 disponere, v. 21
 disposuisse, xii. 84
 disposuit, x. 79
 dispurat, ix. 79
 dissidium, x. 41
 dissimularq notus, iv. 89
 dissimulare, iv. 3
 dissimulas, v. 16. vii. 9
 dissimulasque, xi. 209
 dissimulat, v. 37
 dissimulatur, iv. 89. amice,
 v. 26
 dissimiles, iij. 88
 dissimulet, † 1
 dissimulo, xii. 40
 dissipata, j. 83

diffociare, vii. 23
 distica, vi. 65. viii. 29. xii. 35
 longa, ij. 77. paucā, ij. 71.
 vii. 84. xi. 109
 distichon, iij. 11
 distinguunt, ij. 9
 distingere, xii. 29. xiv. 51
 distulerint, viij. 67
 distuleris, j. 16
 dicant, viij. 15
 ditraque nomina, vlij. 56
 diris, ix. 30. xi. 6. xii. 32
 diu, † 22. iij. 17. iv. 38. 71. v.
 57. vj. 30. 35. 66. viij. 16. ix.
 60. 94. xii. 88
 diu rogatam lucem, x. 38
 diuque, ij. 48. iv. 23. viii. 31.
 x. 55
 diva Paphi, ix. 92
 diversa astra, ix. 93. inguina,
 iij. 88. vox. † 3
 diversus bicolorque calculus,
 xii. 34
 dives, j. 65. ij. 30. 32. 63. 65.
 vi. 50. ix. 2. xi. 84. 88. xij.
 83. 99. xii. 6. 41. xiv. 153.
 amica, xj. 50. Apollo, ix.
 43. Corduba, ix. 62. & ex
 omnimacello instructa coe-
 na, x. 59. humus, xij. 63.
 linea, viij. 75. ornatus, iv.
 78. popina, v. 45. Postumil-
 la, xii. 49. unda, † 28
 dividebat, iij. 7
 dividere, iij. 82
 divinus, iij. 71
 divisa, xj. 24
 divisus ovīs, v. 79
 divisit, x. 10. xi. 23
 divisum, iv. 83
 divite pardo, xiii. 51
 divitem Sabellum, iv. 46
 divites, xij. 13
 divisi amico, v. 18
 divitiar, v. 25. v. 43
 divitias, ij. 24. iv. 77. viij. 56
 divitiasque, viij. 26. xi. 59
 divitibus, v. 82. vij. 45. co-
 mis, xi. 9
 divitiis, x. 96. xij. 67
 divitior, iv. 54. v. 40
 divitis, xiv. 1. arcu, iv. 67.
 Lacus, xi. 97. Midas, vi.
 86. Molochi, iv. 64. Ta-
 gi, x. 16
 divitiisque, j. 27

diurna, iij. 10
 Divum, xii. 78. xiv. 180
 dixeramus, j. 28
 dixerat, ij. 41. iij. 24. v. 53
 vi. 82. ix. 72. 84. xj. 72
 dixeris, j. 95. ij. 68. 77. vii. 50
 dixerit, ij. 28. 41. vij. 71. x.
 33. 35
 dixero, vj. 44
 dixi, j. 66. iij. 11. 84. iv. 155.
 43. v. 27. vj. 88. xj. 24. 59.
 xiii. 2
 diximus, x. 75
 dixisse, v. 73. 78
 dixisses, vi. 20
 dixisti, ix. 86
 dixit, j. 43. 102. v. 78. vj. 102
 21. viij. 56. 77. ix. 37. 88. 98.
 x. 52. 75. xj. 70. 44. 89. 93.
 103. xii. 8. 45
 dixit, iv. 61. v. 16. vj. 30
 Do, j. 6. iv. 64. v. 20. xij. 98
 doceam, v. 65
 doceatque, viij. 46
 docebo, iv. 56. xj. 100. xiv. 2
 docere, † 17
 docere, x. 60
 docet, ix. 32. xi. 35. xj. 79
 docilem lyram, xiv. 167
 docili tremore, v. 79
 docilis chorus, † 26
 docta, vj. 71. xiv. 107
 docta carmina, vj. 60
 docta Neapolis, v. 79
 doctae sorores, j. 71. ix. 43
 doctaeque, j. 71
 doctam manum, iij. 82
 doctas Pieridas, x. 58
 docte Catulle, viij. 73. poti-
 te, x. 70. severe, xj. 58
 docti Catulli, xiv. 100. 152.
 Lucensis, j. 2. Myos, viii.
 51. Neronis, viii. 70. Pe-
 donis, ij. 77. Secundi, v.
 81. Senecae, ix. 40. vatis, j.
 62. vindictis, ix. 44. viri,
 x. 73. Votieni, viij. 72
 doctique, ij. 77
 doctior, vij. 68. x. 35
 doctis Camanis, xij. 96
 doctissima conjux, ij. 20
 doctus, vii. 45
 docto Apollinari, iv. 27
 docto Catullo, vii. 98. Se-
 vero, xj. 58
 docto pectore, j. 26. ix. 79
 docto-

- doctroque, vii. 98
 doctorem, vij. 46. virorum,
 xiv. 191
 doctos libellos, vij. 28
 doctus, vj. 52. xii. 57. Her-
 mes, v. 25. utraque lingua,
 x. 76
 docuere, ix. 75
 docuisse, j. 43
 docuit, t. 26
 dodrantem, viij. 9
 dogma, ix. 48
 dogmata, j. 9
 dolarus, vj. 49
 doleat, iij. 71. iv. 27
 dolebis, xii. 34
 dolent, xii. 91
 dolente, vj. 28. matre, w. 49
 dolere, xi. 41
 dolos, iv. 48
 dolet, j. 14. 34. 59. vj. 59.
 viii. 62
 dolor, j. 43. vi. 64. vii. 95.
 xj. 14
 dolorque, vi. 52. xiv. 173
 dolore vero, vi. 63
 dolores mali, vj. 70
 doloris, j. 89. vii. 38. x. 47
 dolos, iij. 19
 dolos tacitos, iij. 91
 dolosa arte, viij. 59. xiv. 110
 dolosus, v. 18
 domamur, xiii. 33
 domantem, vii. 6
 domantur, j. 105
 domat, iij. 53
 domate, iv. 64
 domestica angustia, xii. 32
 domestica Nympha, 47
 Domi, j. 4. 109. ij. 5. 11. 14.
 67. 79. iij. 50. iv. 16. 26. v. 13.
 48. 51. vi. 94. vii. 85. 102. ix.
 38. xi. 25. 70. xii. 102
 domicoento, trinoctiali, xii.
 78. uristi, v. 79
 domina, vi. 21. 27. urbe, iij.
 1. ix. 67
 domina, v. 62. vii. 13. 49. 63.
 viij. 51. ix. 3. x. 29. xj. 8. 9.
 xiv. 134. arcu, iij. 31. Dia-
 na, xii. 18. Lucez, xi. 74.
 nives, vi. 86. ridenti, xii.
 97. Romæ, j. 4. x. 103. su-
 perbe, ix. 67. urbis, xii. 22
 dominæque, vi. 86
 dominam, vj. 71. xii. 52. 99
 dominamque, x. 92
 dominas novem, xii. 3
 domini, t. 2. 7. 28. j. 4. 32. 54.
 102. ij. 92. iij. 21. 91. v. 5. 8.
 vj. 29. 47. 52. vii. 1. 28. 53.
 viii. 1. 40. 51. 56. ix. 14. 25.
 57. 75. 81. 94. xiv. 45. 53. 107.
 120. bibentis, iij. 82. furem-
 tis, vii. 44. infantis, ix. 22
 dominique, ij. 68
 dominis, j. 117. vii. 86. x. 30.
 domino, j. 83. 89. 102. iij. 66.
 iv. 42. 67. v. 2. 49. 81. viii.
 2. 36. 46. 82. ix. 29. x. 37.
 85. xj. 70. xii. 98. xiii. 69.
 xiv. 100. Cæsare, ix. 86.
 ingenti, viii. 75. reverso,
 xii. 31. tanto, ix. 17
 dominoque, ix. 68
 dominorum, ix. 18
 dominos, ij. 68. iv. 28. 64.
 viii. 78. ix. 94. xii. 67. xiv.
 124. plorantes, xi. 71
 dominum, j. 5. 61. 67. 82. 113.
 ij. 68. iv. 30. 84. v. 58. vi. 88.
 vii. 4. 26. viii. 31. 32. ix. 94.
 x. 100. 72. xii. 49. xiv. 76.
 priorem, vi. 71
 domiumque, ix. 62. xj. 49
 dominus, j. 118. ij. 32. iv. 64.
 v. 79. vj. 64. viij. 12. x. 72. xj.
 94. xii. 59. levis, xj. 1. Ty-
 bris, x. 7
 dominusque, j. 32. 41. xii. 61.
 senatus, xiv. 1
 domita cervice, vj. 76
 Domiti, x. 12
 Domitianus, ix. 2
 domito Rheno, ij. 2
 domitor summe Rheni, ix. 7
 domitus, xiii. 96
 domo, iv. 6. ix. 14. Strygia,
 x. 72. xii. 52. tota, xiv. 193
 domos, v. 21. vj. 70. xii. 31.
 Elyfias, j. 94. Strygia, vi-
 28
 domuit, ix. 104
 domum, ij. 37. iij. 52. vii. 19.
 31. x. 80. xj. 25. 30. 71. 84.
 xii. 46. 71. xiv. 163. Casta-
 liam, viii. 66. ingentem,
 vii. 31. instructam, xii. 67.
 litoream, x. 58. Parrhasiam,
 vii. 55. tacitam, ix. 62. vis-
 gineam, j. 71
 domumque, j. 85
 domus, t. 2. iij. 52. 58. 64.
 v. 72. vj. 29. vii. 71.
 68. ix. 81. x. 68. xi. 42.
 alia, xii. 3. contra, iij.
 xii. 67. notissima, ix.
 num. randa, iv. 40. par-
 lo, viii. 36. parva, ix.
 x. 19. plana, xii. 57. 62.
 ix. 19. Transiberia, j. 21.
 veneranda, ix. 21
 domus conspicua, vii. 4
 excelsa, j. 71
 dona, ij. 14. 85. iij. 54.
 27. 56. v. 18. 53. vj. 12.
 73. viii. 65. 78. ix. 93.
 xj. 28. xiii. 11. 69. xiv.
 vii. 28. blanda, xii. 12.
 cia, vii. 83. major, vi.
 54. minora, ix. 106. 27.
 89. nova, vj. 80. 85. 87.
 89. parva, vj. 83. 102.
 ix. 67. sacra, ix. 17. 100.
 ra, x. 73. tertia, viii. 15. 10.
 lia, xiv. 6
 donabas, x. 29
 donabis, xii. 99
 donabit, viii. 18. xj. 6
 donabo, xj. 7
 donanti, ij. 30. ix. 96
 donare, j. 76. iv. 40. 56. x. 16.
 xij. 1. 13
 donare, xij. 71
 donas, ij. 39. iv. 9. 28. 84. viii.
 5. 38. xij. 36
 donasse, iv. 61
 donasti, iv. 28. xi. 19
 donat, t. 5. j. 11. iij. 82. vj. 18.
 vii. 60. ix. 59. x. 18. xiv. 16.
 122
 donatum, xii. 15
 donatur, v. 43. xiv. 106
 donavi, x. 11. xij. 81
 donavit, j. 59. vj. 90. ix. 2.
 x. 11. xiv. 156
 donec, xii. 84
 donec, iv. 72. vii. 76.
 ix. 23
 donec, iij. 50. v. 53. 74. 81.
 viii. 28. ix. 57. xiv. 21
 donec, x. 87
 donis, x. 16. Cæsaris, xii. 1
 dono, vj. 30. xj. 58
 dorcada, xiii. 99
 Dorcas, xiii. 99. fugax, x. 61
 Dorica venabula, t. 21
 dorni, vii. 83
 dor-

- ormiat, x. 62
 ormiat, ix. 38. x. 13. xi. 57.
 xiv. 81.
 ormiendum, j. 107
 ormieris, v. 23
 ormiens, j. 50
 ormier, viii. 44
 ormiro, iij. 44. xii. 102
 ormiro, x. 74. xii. 57
 ormis, iij. 73. vj. 9
 ormit, ix. 8. xii. 17
 ormitantem, viii. 59
 ormitor, x. 4
 ormitum, x. 84
 ormitur, xii. 59
 dos, xj. 42
 dotare uxori, x. 19
 dote, xij. 99. tota, ij. 34
 dotem, vij. 9
 dotes, xiii. 10
 dotis, ij. 65. xj. 24. xii. 76
 Draco magnus, xii. 53
 dracone torto, vii. 73
 draconem gelidum, vij. 86
 draconis Massyli, xiii. 37
 Drauci, xj. 73. externi, xj. 9
 Draucos, j. 97. graves, vii. 66
 Draucus, ix. 28. velox, xiv. 48
 dropace, iij. 74. quotidiano, x. 65
 Drusorum, viii. 52
 Dryadum, iv. 25
 Dryas rustica, ix. 62
 duabus, ij. 6. lenis, viii. 59
 duz, vj. 39. viii. 71
 duas, j. 104. ij. 28. xiv. 64.
 Deas, ix. 106. Kalendas, xii. 36. libras, xiv. 97
 dualque, iv. 61
 dubia, viii. 51. x. 42
 dubia lanugine, ij. 61
 dubie, x. 95
 dubia perafone, iij. 77. (che-
 mate, iij. 68
 dubita, viii. 62
 dubitante, x. 89
 dubitaret, vj. 32
 dubitas, j. 26. ij. 64. vj. 20
 dubitative, xj. 71
 dubites, xii. 98. xiii. 107
 duceam, ix. 43
 ducas, j. 16
 ducat, xii. 21
 duce, j. 2. v. 19. viii. 4. 50. 56.
 ix. 32. xj. 6. salvo, vii. 59. san-
 cto, iv. 2. tanto, xii. 8
 ducem, j. 7. vij. 1. viij. 11. 65.
 xj. 5. Aulonium. viij. 21.
 Coruscum, x. 6
 ducena, iv. 37. quinquies,
 xij. 76
 ducenta, iv. 37. 61. v. 36. 83.
 viij. 16. xj. 77. xii. 67
 ducentas mentas, vii. 47. mor-
 tes, iij. 93. scalas, vij. 19
 ducenties, v. 38
 ducentis, iij. 52. 62. vj. 30. x.
 31
 ducentos versus, viij. 20
 ducere, j. 56. ij. 49. v. 66. viij.
 12. ix. 6. x. 8. 37. 69. xj. 20.
 24. xij. 36
 duceret, iv. 73
 ducetque, xij. 8
 duci, xij. 11
 ducis (verbum) ducis comi-
 tes, viij. 79. suspiria, xj.
 40. vocatum nutu, ix. 28.
 vultus, j. 41
 ducis, (nomen) v. 5. 20. xiv.
 34. Daci, ix. 36. summi, j.
 71. vj. 76. 91
 ducit, iv. 30. 57. x. 20. xii. 89
 ducitur, ix. 3
 ducta, iij. 41
 ducta conjuge, viij. 31
 ductile flumen, xij. 31
 ducum, vj. 83. viii. 54. ix. 72.
 81. veterum, ix. 85
 ducunt, vj. 58
 dulce, iij. 20. vij. 99. x. 45.
 xii. 21. decus, ix. 29. inge-
 nium, t. 20. latus, vj. 68.
 litus, x. 30. munus, ix.
 96. nemus, j. 50. numen,
 ix. 2. rus, ix. 99. sacrum, j.
 3. Tibur, x. 30. tormentum,
 vij. 28
 dulces moras, x. 6
 dulces, viij. 3. amores, t. 25.
 aquas, xij. 89. capillos,
 ix. 17. figuras, xiv. 22.
 placentas, xj. 87
 dulcesque, ix. 17
 dulci, vij. 19. farina, xiii. 62.
 labore, xij. 18. pectore, ix.
 79. pondere, xiv. 151
 dulcia carmina, xiii. 77. do-
 na, vij. 83. epigrammata,
 vij. 24. mixta amaris, xij.
 34. musta, xij. 8. posula,
 xj. 105
 dulcarius pistor, xiv. 222
 dulcibus favis, j. 44. mvis,
 xij. 49
 dulcior, vij. 94. x. 20. puella,
 v. 38. virtus, v. 20
 dulcis fabula, xij. 52. gloria,
 viij. 82. homo, vij. 99
 dulcis lectuli, xiv. 39
 dulcissime cura, viij. 77
 dulcissime puer, ix. 37
 dulcius, iij. 93. iv. 66. nomen,
 nequare, xi. 12
 Dulichio cant, xi. 70
 dum, t. 11. 18. 29. 20. 22. 24.
 25. j. 4. 22. 32. 50. 63. 74. 95.
 105. ij. 60. 64. 88. iij. 13. 19.
 24. 36. 50. iv. 10. 11. 14. 16.
 v. 8. 17. 24. 47. 81. vi. 15. 21.
 32. 43. vii. 1. 12. 13. 27. 28.
 38. viij. 3. 5. 11. 15. 31. 38.
 44. ix. 2. 29. 32. 35. 36. 47.
 50. x. 12. 11. 49. 37. 53. xj.
 13. 25. 42. 62. xij. 1. 18. 29.
 78. 89. xii. 53. xiv. 15. 93.
 111. 115. 119
 dumque, t. 28. j. 32. ix. 2. 62.
 duo, ij. 5. 47. 75. iv. 86. v. 39.
 55. 61. vj. 8. viij. 6. 17. 37.
 x. 75. 81. xj. 1. 28. Catulli,
 xij. 85. lumina, xj. 101.
 tresve versus, xij. 3. vina,
 iv. 86
 duobus, ij. 37. 46. v. 63. vj. 11.
 viij. 81. x. 20. 92. xj. 82. xii.
 3. aureolis, ix. 5. versus,
 xiv. 1
 duodena, iv. 76
 duorum, vj. 90. viij. 37. 44
 duos, j. 20. iij. 8. 92. iv. 83.
 v. 39. 65. vj. 21. 38. viij. 19.
 50. viij. 43. x. 60. xj. 44. ca-
 lices, ix. 60
 duosque, j. 62
 duplex ara, j. 92. gratia, xii.
 33. nemus, ij. 14. odor, j.
 88. pagina, ij. 27
 duplica, ix. 95
 dura censura, j. 35. jugera,
 x. 58. mater, iv. 31
 dura nimis lege, ix. 91. ru-
 sticitate, viij. 57
 dura saxa, ix. 44
 Duracina, una xii. 22
 durantia, xiii. 26
 duras Deas, xj. 92
 dure, xii. 70
 duri

duri coloni, iv. 66. ingenij,
v. 57. ventris, xij. 29
durique Catonis, xj. 2
durior, ix. 46
duriora nomina, iv. 55
doris satis, ix. 88
durius, ij. 44
duro mento, j. 67. ore, xj.
23. principe, xij. 6. filice,
ix. 77
duros toros, xiv. 162
durum, ij. 44. iij. 89. v. 81.
vii. 76. pudorem, j. 107
durus, iv. 7. x. 25. 66. pater,
x. 68. Phaon, x. 35
dux, x. 26. xij. 6. xiv. 62
duxerat, ix. 82
duxisse, ix. 104
duxisti, iij. 22
duxit, iv. 66. ix. 97. xiv. 266.

E

Eamus, j. 104. xij. 99
Earison, ix. 12
ear, iv. 1. vij. 95. ix. 36. 57. x.
84. xij. 17. 25. 100
eborei dentes, xiv. 91. tali,
xiv. 14
ebria, j. 88. xi. 19. 47. xii. 17.
xiv. 154. bruma, xiii. 2.
concha, xiii. 82. lucerna
rimbis Nicetorianis, x. 38.
tibicina, xiv. 64. tigris,
xiv. 107
ebrique noctis, x. 87
ebrio convivæ, iij. 58
ebrius, iij. 58
ebrium penem, iij. 82. poe-
tam, xij. 62
ebrius, j. 27. iij. 16. & erudus
agricola, xij. 77. Prome-
theus, xiv. 182
ebur, vij. 12. viii. 28. 51. xii.
1. xiv. 78. nivem, xiv. 5.
Phidiacum, ix. 25. pingue,
ix. 60. rotum, xij. 86
eburnei pugillares, xiv. 5
ecce, j. 75. 98. ij. 22. 59. iij.
86. iv. 22. 51. v. 26. vj. 61.
81. vii. 32. 33. 35. 90. 93. x.
37. 46. 93. 94. x. 37. 92. xi.
22. 37. 95. xii. 25. xiii. 2
Echo, iv. 9
echo græcula, ij. 86
Echinus mollis, xii. 86
ecquid, ij. 24. vii. 5. 34. x.
103. xi. 1
ecquis, v. 26
edam, vj. 75. vii. 101
edamus, iij. 60
edas, j. 21. 92
edat, viii. 68. xiii. 41. 67. xiv.
68
edax Mvor, x. 34
ede, j. 26. 92
edent, iv. 33
edera, viii. 82
ederæ, j. 77
edere, ij. 6. vi. 72
ederunt, xi. 92
edes, xi. 32
edicta, v. 42
edictum, v. 8
edidicere, v. 22. ix. 50
edificas, x. 68
ediscere, xj. 3
edisti, v. 30. xiii. 18
edit, j. 22. xiii. 73
edita, xj. 54. charta, j. 46
edictus, vi. 85
edomitis gentibus, viii. 65
educat, xii. 10
educata, xi. 37
effectu, xi. 82
effere, viii. 43
effere, ij. 27
efficere, v. 29
efficiens, ix. 39
effigiem, ix. 25. 76
effingere, x. 32
effluit, xiii. 44
effossis antris, xiii. 60
effracta arca, v. 43
effractis montibus, j. 50
effugere, v. 28. xi. 99. xii.
84
effultus, iij. 82
effundendumque, xii. 72
effundere, vii. 35
effundit, j. 54
effuso croco, v. 26. mero,
ix. 62
egant, x. 48
egentes, vi. 25
Egeria, x. 68
egeris, ij. 30
egerit, j. 27
egestas, xj. 88. crastina, iij. 10
egret, vij. 70
egi, viii. 17

egisti, iij. 85. iv. 66
egit, iij. 38
egregium munus, vii. 51
echu, viii. 81
eja, j. 64
elabatur, xiv. 223
elapsum opus manibus, i.
electra, xiv. 166. vera, vii.
elegantiorque, vii. 94
elegia, v. 31
elegis, iij. 20
elegos leves, xii. 96
elegiosque sonans, vii. 5
elephanta, j. 29. vii. 4
elephantidos, xii. 43
elephas pius & supplex, vii.
elidit, xiv. 177
eligam, ij. 48
elige, ij. 21. xii. 96
elixus baluator, iij. 1
elieboro, ix. 96
Elpenora, xj. 83
eludere, xiv. 202
Elysiæ plagæ, vi. 58. puella,
x. 24
Elysiæ domos, j. 94
Elyso, vii. 13. ab agro, x.
121. campo, xij. 52
Elyhos, ix. 52
Elythum æmus, vij. 39. xj. 6
emam, i. 59. iv. 72. xi. 50
emas, ij. 20
eme, j. 2. 30. xiii. 6
emendare, iv. 10. vi. 64. vii.
10. xi. 100
emere, j. 67. ix. 30. xi. 71
emeret, xii. 33
emerita, j. 62
emeritam puppim, x. 85
emeritis annos, vii. 62
emeritas Furias nocte ducit,
xii. 32
emerit, xiv. 174
emi, ij. 44. v. 59. 62. vii. 5
eminet, xi. 101
emis, iij. 62. iv. 20. vii. 91.
xii. 73
emissæ, j. 14
emissas hastas, xiv. 103
emisti, xii. 16
emit, ij. 20. iij. 62. vj. 110.
viii. 10. ix. 60. x. 79. 97. 20
35. xiv. 160
emitque, ix. 47
emittis, iv. 33
emittur, xii. 23
emo,

emmo, iv. 16. ix. 103. x. 57
 emptæ, iij. 52. x. 3. 29. xii. 3. xiv. 35. domus, iij. 62. xii. 67. nox, ix. 3.
 emptas lacernas, iv. 61.
 emptis comis atque dentibus, xii. 23.
 emptor, vj. 82. xii. 103.
 emptorem, xii. 67.
 emptos, v. 44. xi. 71. dentes, xiv. 56.
 emptus, clavis, j. 56. nullus, x. 31.
 emungi, vii. 36.
 en, j. 82. iij. 69. viii. 66. ix. 24.
 enatavit, ix. 41.
 Encastus Phaeton, iv. 47.
 Encolpus, j. 32. v. 49.
 Endromida, xiv. 126.
 Endromida peregrinam, iv. 19.
 Endromis, xiv. 126.
 Endymion, x. 4.
 Ennius, v. 10.
 ense, f. 7. ix. 57.
 enses medios, vj. 25. strictos, j. 9.
 ens uterque, iij. 66.
 Entele, viii. 68.
 enterocelorum, x. 56.
 enterocelas implicitas, xi. 83.
 Enthea turba, xj. 85.
 Entheata turba, xj. 57.
 Entheæ marris, v. 42.
 Eno, vj. 12. navalis, f. 24. eo, j. 67. iij. 46.
 eodem, iv. 84. vultu, xiv. 14.
 Eois, arvis, viii. 26.
 Eo thure, iij. 65.
 eosdem, viii. 52.
 Eoum opus, viii. 36.
 Epaphresim longam, vii. 53.
 ephebis teneris, ix. 9.
 ephebo, ix. 37.
 ephebus roseus, vii. 79.
 Ephebus, x. 98.
 ephippium, xiv. 86.
 epidipnidas, xj. 32.
 epigramma, iv. 23. 82. vj. 65.
 epigrammata, j. 6. 64. iij. 7. iij. 69. iv. 49. vii. 84. viii. 18. 62. xii. 96. breviora, iij. 83. centum, j. 119. dulcia, vii. 24. longa, j. 118. iij. 77. vi. 65. trecentena, iij. 1. triginta, vii. 80. vivida, xi. 43.
 epigrammaton, j. 1. 118.

epistola, iij. 5.
 epistolique, v. 52.
 epos, xii. 96.
 epotavere, iij. 29.
 epoto equo, f. 3.
 epulas, vii. 47.
 Eques, j. 124. iv. 40. v. 8. 17. vii. 63. viii. 50. x. 6. 76. xi. 25. xiv. 1. 122. alienus, v. 19. Cæsarianus, x. 73. certior, v. 24. clarus, vj. 58. conspiciendus, ix. 50. desidiolus, xii. 26. gratus, viii. 15. iustus, iv. 67. Libys, x. 13. locus, xii. 71. non male notus, v. 13. ortus atque regibus, xii. 4. rarus, x. 26. Tuscus, viii. 56.
 equestram censum, v. 39.
 equestris dignitas, v. 8.
 equi acris, vii. 38.
 equiti superbo, nobili, locupleti, v. 36.
 equina colla, xj. 85.
 equis, j. 50. b. jugis, j. 13.
 equitem, xii. 14.
 equitque, xiv. 120.
 equici, j. 12. iv. 67. v. 14. 36.
 equitque, xii. 3.
 equitibus veris, j. 85.
 equitis, v. 28. acui, xi. 2.
 equitum, v. 42.
 equo, iv. 67. v. 39. vii. 21. acri, xij. 14. epoto, f. 3. forti, j. 50. Hectoro, xj. 105. Hyrcano, vii. 26. madio, ix. 70. nudo, xiv. 86. Sarmatico, vj. 29.
 equos, f. 28. vii. 44. dimidios, x. 2. lassos, iij. 67. laurigeros, vj. 7. nigros, x. 50. quater millos, vii. 11.
 equum, v. 24. Massyleum, ix. 23. sudantem, ix. 104.
 equus, xiv. 55. Astur, xiv. 199.
 ereptæ virilitatis, ix. 7.
 erepto caleno, x. 35.
 ergo, j. 15. 88. iij. 9. 17. iij. 84. iv. 88. 89. v. 33. 51. vj. 10. vii. 87. viii. 23. ix. 55. x. 44. xj. 7. xij. 36.
 erigitur, f. 2.
 Erigones, xj. 70.
 eripuerit, j. 49.
 eripuisse, j. 108.
 Eros, x. 80.

Erotion, v. 35. 38. 24. 61.
 errabat, vj. 50.
 errans febris, iv. 81.
 erras, j. 67. iij. 26. 83. vj. 30. x. 90. xij. 18.
 errasset, j. 22.
 errasti, xj. 19.
 errat, j. 54. 86.
 erres, j. 2.
 erret, j. 5. xii. 98.
 error, iij. 8. v. 50. vii. 99.
 erubescat, xi. 16.
 erubescit, iij. 82. vj. 19.
 erubui, vii. 17.
 erubuit, viii. 59. x. 64. xj. 17.
 erucæ, iij. 75.
 erucam unam, xj. 19.
 erudita, xii. 99.
 eruditus, v. 25.
 eruditusque, iv. 87.
 erugine, iij. 61.
 erunt, viii. 3. xiv. 21. 78.
 eruo, iij. 92.
 eruta gemma, vii. 28.
 Erymanthe, xj. 70.
 Erythraea alga, x. 16.
 Erythraei dentis, xii. 101.
 Erythraei lapillis, ix. 3. 32.
 Eta litera, ix. 14.
 Erythraei vadis, vii. 28.
 Erythraei lapillos, v. 38. triumphos, vii. 26.
 Eryx, iij. 84. gravis, v. 66.
 esca, xii. 87. callida, iv. 56.
 Esculapio, iij. 6.
 Esculapio, vj. 74.
 Esculenta præda, vj. 19.
 Esquilis, vii. 72.
 esseda, j. 105.
 essedo, xii. 57. quinto, x. 104. tacente, iv. 64.
 essedoque, xii. 24.
 Esuriens gallus, xiv. 204.
 esurit, iij. 51.
 esuritionem, j. 100.
 esuritor, iij. 14.
 Etrusce, vj. 39.
 Etrusci, vj. 42.
 Etrusci coloratis, x. 68.
 Etrusco, vj. 83.
 Etruscus, vj. 83.
 Evade, iv. 75.
 Euboicæ Sibyllæ, ix. 30.
 Eucli, xj. 29.
 Euclides coccinatus, v. 36.
 Eucti vetuli, viii. 6.

- Euganei Timavi, xlii.
 Euganeos lacus, iv. 25. 89
 Euganeas oras, x. 93
 euge, ij. 27
 evirator, v. 42
 Eulogo, vj. 8
 eunem, iij. 44
 eunuchos, vj. 67. x. 91. scen-
 tes, viii. 44
 eunuchus, iij. 82. dedicatus,
 iij. 58
 evocati, iv. 4
 evolvere, vj. 85
 Eupheme, iv. 8
 Europa, v. 75. picta, xiv.
 180
 Europæ delicata, iij. 20
 Europe, ij. 14
 Europei, † 16. ij. 14
 Europes repida, ij. 14
 Eurotas, ix. 77
 Eurydice, xiv. 165
 Eurythæa, ix. 67
 Eurychus, vj. 68
 exactius, iv. 87
 exactos, ix. 83
 exagitata, iv. 66
 exarsit, † 9
 exarsitque, iij. 67
 exalceatus, xij. 89
 excavata vulvæ, vij. 19
 excedere, ij. 24
 excellæ domus, j. 71
 exceptas pilas, xii. 84
 exciderat ne, iv. 11
 excidit, j. 97. vii. 56
 exciduntque, iij. 91
 excipe, vii. 27. ix. 59. x. 64
 excipere, xii. 61
 excipiam, x. 82
 excipiarque, vij. 11
 excipient, xiv. 30
 excipiet, iij. 5.
 excipis, j. 38
 excipit, xii. 18. xiii. 89
 excipitis, x. 103
 exciso jugo, vii. 26
 excitat, xii. 87
 excitata, xii. 99
 excitatus, viii. 14.
 excitatur, ix. 92
 excitet, viii. 64
 exclamare, ij. 75. x. 31
 exclamas, xi. 40
 exclamat, v. 53
 excludat, iv. 48
 excludere, iv. 60
 exclusus omnibus molestis,
 ix. 92
 excogitavit, xii. 89
 excolat, vii. 27
 excolit, iv. 55
 excoluisse, vj. 52
 excrucias, vii. 45
 excruciat, vj. 71
 exculta fila, xii. 96
 excultos oolles, j. 86
 excusaris, iij. 18
 excusarum, ij. 79
 excuses, j. 71
 excussa togula, iv. 66
 excussa manu, † 11
 excussi, v. 40
 excusso lago, j. 4. vitro,
 iij. 55
 excuslus, xii. 14
 exeat, x. 70
 execuiste, vi. 2.
 exemplo periculoso, j. 28.
 exercet, iij. 58. iv. 8. xiv.
 49.
 exeuntem, x. 78
 exheredavit, iij. 10
 exhausto inguine, xiii. 63
 exhibitus, † 9
 exhibuit, † 21.
 exhilarant, viii. 50
 exhortor, iv. 87
 exierat, iij. 4
 exigasque, viii. 64
 exigat, iv. 83
 exige, v. 72
 exigenti, v. 74
 exigit, iij. 46. 93. iv. 72. vj.
 20. vii. 76
 exigisque, v. 81
 exigit, xiv. 40
 exigua urbe, xiii. 182
 exigua catellæ, vii. 86. lu-
 cernæ, viii. 33
 exiguum ranam, x. 79
 exigui nemoris, j. 56
 exiguis manibus, x. 61. pel-
 libus, xiv. 190
 exiguo ære, ix. 44
 exiguos capillos, xii. 84
 exiguos penates, x. 28
 exilit, † 12
 exilium, † 4
 eximix alitis, xiv. 67
 eximis, xi. 100
 eximit, x. 56
 exires, j. 3
 exit, j. 49. 88. x. 34. i.
 26
 exitiole, vj. 21
 exitum, vi. 78
 exitus, v. 23. vii. 43.
 xii. 45
 exolati, xij. 43
 exoletus, iij. 82. xii. 93
 exoluit, vj. 47
 exonerare, ix. 88
 exoneraturas ventrem,
 vas, x. 48
 exoneratus, v. 60
 exorare, iv. 54. x. 44
 exoras, ix. 18
 exorat, j. 7. vj. 53
 exorata Lesbica, vi. 34
 exornant, iij. 19
 exornent, xiv. 167
 expectant, j. 16
 expectare, j. 47
 expectas, iij. 95. xi. 37. x.
 42
 expectato rogo, iij. 95
 expecto, iv. 40
 expedit, x. 24
 expendit, ix. 60
 expentur, xj. 32
 experta, † 13. vii. 57
 expertum, vj. 70
 expiet, xj. 50
 explicat, † 2. j. 83. 104. i.
 54. xiii. 70
 explicentur, viii. 44
 explices, j. 100
 explicetur, xiv. 1. 104
 usque ad sua cornua, i.
 108
 explicuisse, j. 56
 exploratores focos, viii. 4
 expositumque, ix. 60
 expressit, xiii. 113
 expresse imbre, xiv. 44
 exprimere, v. 52
 exprimeret, vii. 4
 exprimit, j. 110
 expugnet, xiii. 113
 expuit, j. 20
 expulit, viii. 75
 expulare, xiv. 46
 expungitque, vii. 82. vii. 8
 exquiliæ, v. 23
 exiliu, xii. 25
 expectabuntque, xi. 30
 expectant, xi. 22

spectat, iij. 58
 spectent, x. 87
 spectes, ix. 4
 spirantis (combri, xiii. 102
 spuit, viii. 57
 sta, iij. 82. xi. 58
 stinctam lucernam, xii. 43
 stinctum caput, xi. 47
 stis, ix. 32
 structa, xiv. 63
 structas, v. 43
 structos toros, iv. 8
 struit, ix. 77. xiv. 222
 struxit, iij. 48. x. 79
 sul, x. 5. 34
 sulat, † 4
 suli, viii. 44
 sulis, iij. 24. vii. 43. viii. 32
 xtemporalis, v. 55
 extendat, x. 5
 extendere, xii. 6
 extendit, iv. 8
 externi drauci, xi. 9
 extincta, iij. 93
 extirpa, vi. 56
 extra, v. 43
 extrema lingua, iij. 29
 extremas horas, iv. 73
 extremo barathro, j. 88. lo-
 co, iij. 33. subellio, v. 14
 extremos rogos, x. 63
 extremumque, iv. 54
 extructas rates, v. 43
 extuli, iij. 65. v. 38
 extulit, † 22
 exue, xiv. 139
 exuimur, iij. 68
 exuit, j. 106. ix. 6c. x. 30. xiv.
 109
 exurit, iv. 81
 exustam cutem, xiii. 80
 exuta, v. 7
 exutusse puer pennis laben-
 tibus, x. 4

F

Fab, x. 48. xiii. 9. pal-
 lens, v. 79
 faba pingui, vi. 93. victa,
 iij. 47
 fabz, vii. 52. x. 14
 fabzque frefz, iv. 46
 fabamque, xi. 32. xii. 73
 faber, ix. 28. 70

Fabiane, iij. 36. iv. 5
 Fabranus derisor, xii. 85
 Fabiorum, vi. 64
 Fabiosque, vii. 57
 Fabius, viii. 43. ix. 10
 Fabricii aratoris, xi. 2
 Fabricio fido, j. 94
 Fabricioque, vii. 67. gravior,
 xi. 17
 Fabricios graves, ix. 29
 Fabriciosque, ix. 29
 Fabricius, x. 73. xi. 6
 fabrili manu, xi. 85
 fabrorum, x. 48. xiii. 13
 fabula, j. 91. iij. 14. ix. 46.
 dulcis, xii. 52. prisca, † 5
 fabulz, v. 21
 fabulzque lassz, xi. 1
 fabulamur, iv. 61
 fabulancem canium, iij. 64
 fabulas, x. 5
 Fabulla, j. 65. ij. 41. iv. 9. 82.
 vi. 12. viij. 79. xii. 95. creta-
 ta, iij. 41
 Fabulle vetulz, viii. 33
 Fabulle, iij. 12. iv. 88. v. 36.
 vi. 72. ix. 68. xi. 36. xii. 20.
 22. 87
 Fabullum, xii. 51
 fac, j. 32. 47. iij. 83. iv. 47.
 v. 3. 40. 57. vj. 56
 face perpetua, x. 33
 facem funeream, viij. 43
 facere, iv. 27. vii. 94. x. 100.
 xij. 89
 faceres, iij. 16
 Facerent, vii. 17
 faceret, j. 86. viii. 75. 81. ix.
 9. xii. 64
 faceretis, xi. 61
 faces, xii. 42. fazvas, † 7
 facetum, vii. 26. carmen, vii.
 25
 facetus praco, j. 86
 facetias, x. 35
 faciam, iij. 93. iij. 38. 83. iv.
 72. vi. 61. vii. 76. ix. 51. x.
 10. xi. 21. 50. xii. 62
 faciamus, xii. 26
 faciant, iij. 34. iv. 79. ix. 23.
 x. 104
 facias, ij. 7. iij. 44. 70. iv. 23.
 40. v. 57. vii. 23. viii. 20. xi.
 56. 82. 99. xii. 34. 44. xiv. 39
 faciat, ij. 47. 73. v. 64. vii. 9.
 ix. 57. x. 47. xiv. 84

facie, viii. 33. iugenna, iij. 33
 facieque, xii. 65
 faciem, ij. 87. iij. 51. 87. 88.
 ix. 106. x. 66. xi. 103. for-
 mosam, iij. 3
 faciemque calvam, iij. 74
 facient, ij. 16. x. 48
 facies, j. 14. v. 16. 47. 79. vi.
 51. vii. 17. ix. 18. 25. 38. 78.
 x. 17. xii. 23. 88. alba, iv. 79
 grata, vii. 24. imperiosa,
 vi. 23
 facier, iij. 46. viii. 46. x. 10.
 xi. 79. xiii. 3. xiv. 25. 70
 facile, j. 19. vii. 84. xi. 57. xiii.
 48
 facilem, † 19. difficilemque
 puellam, j. 58
 faciles aquas, † 26. Dei, j.
 104. xii. 6
 facileisque, vj. 45. puellz, iij.
 69
 facili, vii. 66. cervice, † 23.
 cursu, x. 104. pretio, x.
 36. sanguine, j. 9
 facilis, ix. 33. xii. 47. convi-
 ctus, x. 47. culcita, xiv.
 162. gallina, xiii. 62. hor-
 tus, iij. 58. taurus, v. 32
 facilisque, ij. 84. xii. 63
 facimus, j. 45. v. 60. ix. 51
 facinus, j. 91. ij. 66. iij. 19.
 66. x. 50. xj. 71. 92. magnum,
 xi. 94
 facis, j. 9. 47. 96. vii. ij. 7. 8.
 15. 60. 77. iij. 28. 30. iv. 7.
 40. 47. v. 39. vj. 22. 65. viij.
 7. 29. 61. 84. 99. viij. 16. 38.
 74. ix. 51. 71. x. 10. 14. 20.
 25. 33. 64. xj. 88. xii. 42. 140
 facisque, xj. 25
 facit, † 27. j. 18. 49. 52. 60
 ij. 17. 19. iij. 37. iv. 71. 10.
 57. 66. 80. vi. 46. viij. 16.
 23. viij. 24. 62. ix. 47. 66.
 x. 45. 90. xi. 19. 20. 32. xij.
 55. 89. xii. 1. 3. xiv. 16. 48.
 93. 124
 facitque, viij. 52
 faciunt, ij. 16. iij. 75. v. 53.
 vj. 40. viij. 4. ix. 72. x. 47.
 80. xj. 23. xij. 98
 facta, † 14. 21. j. 44. ij. 26.
 27. 72. iv. 48. vj. 15. viij. 60.
 viij. 45. 77. ix. 104. x. 1. 57.
 xj. 27. 71. xiiij. 127. xiv. 119
 f
 facta

facta corona de turdis, xij. 51
 facta litera Erythraei lapillis,
 ix. 14
 factam, j. 24. vi. 60
 facti, iij. 95. iv. 64
 facto opere, iij. 58
 factum, ij. 72. iij. 11. 22. iv.
 21. v. 45. vij. 85. viij. 34. x.
 77. xj. 56
 factus, j. 104. 109. iij. 24. 36.
 iv. 51. 69. v. 55. vj. 39. vij.
 63. x. 96. 102. xij. 83
 faecunda Corduba, j. 62. pa-
 gina, ix. 79
 faecundæ gentis, vij. 31
 faecunde juvenalis, vii. 90.
 minister, vij. 73. Sexte, v. 5
 faecundi, vij. 44. amici, viij.
 28. x. 74. Catulli, v. 32. Cl.
 ceronis, xj. 49. Heliani, xij.
 24. Maronis, xiv. 185. Pro-
 pertii, xiv. 189. Restituti,
 x. 87. Senecæ, vij. 44
 faecundia, viij. 70
 faecundo, iv. 23. ix. 27. ore,
 vj. 64. Plinio, x. 19
 faecundos versus, xij. 43
 faecundus Scolla, xij. 3
 faece, iv. 4. viij. 14. x. 48. xj.
 57. xij. 84
 faecofum garum, xij. 102
 faenius, j. 115. 117
 faex, j. 27. 104
 fagina mensa, ij. 43
 falee, vj. 26. xj. 19. indo-
 cta, vj. 73. peracura, iij. 24
 falsiferi senis, xj. 7. conan-
 tis, v. 16
 Falerna, iij. 77. viij. 56. ix. 23
 xiv. 170. sulca, ij. 40. mi-
 sta, vij. 26. mixta, x. 66.
 multa, xij. 110. nigra, viij.
 56
 Falerni, v. 65. x. 36. diluti, j.
 107. nigri, xj. 9. 50
 Falerno, xij. 17. annofo, vj.
 27. ardenti, ix. 74. xiv. 113.
 infuso, j. 72. monte, xij.
 57. vetulo, j. 29. viij. 77. xj.
 27
 Falernum, j. 19. xij. 71. xij.
 111. immortale, ix. 95. xj.
 37. neclareum, xij. 108
 fallico ventre, iv. 46
 fallax, v. 4
 fallax, j. 104. viij. 59. xj. 74.

amica, v. 43. ancilla, xj.
 50. hamus, iv. 56. Lichas,
 ix. 67. virus, vj. 93. Ulyf-
 les, iij. 64
 fallax Nile, x. 26
 fallere, v. 32. vj. 2. viij. 48.
 xij. 14
 falleria, iij. 62. xiv. 9
 falli, ix. 39
 fallis, ij. 25. iij. 43. iv. 42
 fallit, viij. 51
 fallitur, j. 29. xiv. 218
 falliturque, vj. 70
 falsa mors, vij. 46. uria, iij. 19
 falsa cruce, t. 74. imagine, iv.
 53
 fallus scriptor, iij. 20
 falx ex ense, xiv. 34
 fama, t. 1. 5. 6. j. 22. 30. 50.
 79. iij. 91. 95. v. 10. 26. vj.
 64. vii. 5. 11. viij. 3. 28. 73.
 ix. 29. 44. 73. xj. 10. xij. 96.
 carior, viij. 18. loquax, xij.
 4. maxima, ix. 104. minor,
 iv. 75. nigra, x. 3. par, j.
 112. secunda, vij. 26. vera,
 vij. 87. v. 15
 fama que, j. 40. 94. x. 103
 fama, xj. 42. sciente, viij. 38.
 fama, v. 57. vj. 56. 60. 66.
 vii. 11. 50. viii. 70. antiquæ,
 t. 7. bona, vj. 66. potentis,
 vii. 11
 fama que, v. 26.
 famam, j. 9. 26. 67. v. 61. xiv.
 189
 fame, j. 100. ij. 34. iij. 38. v.
 77. xii. 32. lenta, j. 79
 famem, iij. 22. xii. 26. xij. 53.
 inopem, xiii. 2. mundam,
 iij. 58
 famas, j. 60. iij. 7. pretiosa,
 x. 96
 familiar, j. 85
 famosa moecha, ij. 39. 47
 famuli Rheni, ix. 2. peccan-
 tis, xiv. 68
 famulis, v. 3
 famulos, iij. 95. iv. 90. ix. 82
 famulum, ix. 29. 67. nemus,
 vj. 76
 famulus, j. 102. vii. 79. xiv.
 216. notatus, iij. 21
 Fannius, ij. 80. xj. 56
 fanum, iij. 47
 far, xiii. 8

fari, ix. 28
 farina nigra, ix. 3
 farina dulci, xii. 61
 farinam, viii. 16
 farre, iij. 58
 faris, iv. 46
 faris que, x. 14
 fartaceres, iij. 58
 fartus, viii. 44
 fas, iv. 71. 79. vj. 65. vii.
 43. 66. viii. 32. xii. 6
 faeces annuos, viii. 72. 73
 senos, viii. 66. ix. 4
 faeces calamorum, ix. 4
 vi, xvi. xi. 99
 fascia, xi. 105. xiv. 94. 96
 thorialis, xiv. 134. pax,
 v. 63
 fasciatio trunco, xii. 57
 fascibus bis senis, vi. 44
 laurigeris, x. 10
 fastidia, j. 4. vj. 61. xii. 3
 fastidierit, v. 49
 fastidire, iij. 31
 fastidis, iij. 76
 fastis purpureis, xi. 5. xii. 16
 fastorum, viii. 2
 fastos moecha, x. 17
 fastus, j. 71. iij. 82. iv. 29. 46.
 vii. 38. personati, xi. 2
 fastus peridos, iv. 14. que-
 rulos, xiv. 78
 fata, j. 37. ij. 11. iv. 60. v. 10.
 vj. 63. vii. 43. ix. 84. x. 34.
 68. 92. bona, ix. 87. cru-
 delia, iv. 18. felicitas, ix.
 88. lata & lera, x. 70. qua-
 lia, x. 70. tristitia, j. 79
 fatebatur xii. 32
 fatemur, ij. 3
 fatentur, ix. 85
 fateor, j. 91. ij. 24. iij. 66.
 13. 28. ix. 102. x. 77. xii. 114
 fatere, iij. 4
 fareri, vj. 76. 85. 87. xii. 16
 fareris, j. 82. vj. 11. viii. 3
 fatetur, vj. 39. xj. 76
 fatis, ij. 65. iv. 31. x. 61. xii.
 14. ingentis, j. 51
 fatigant, xii. 18
 fatigas, j. 61
 fatigat, j. 105
 fatiges, vi. 84
 fatiger, vii. 19
 fatis, j. 79. vii. 46. datus, ix. 64
 fatis, xi. 83
 fatis, xi. 83

femineam cherſon , xiv. 88.
femineas cathedras , iij. 63
feminei generis , xi. 48
femineis cathedris , xii. 38.
catervis , xl. 48. complexi-
bus , xi. 79
femineo barathro , iij. 81
femineos recessus , vii. 34
femineum , vii. 68. corpus ,
vii. 68. corpus' , viii. 68.
Hermaphroditum , vi. 68
femur , vi. 75. & murque pul-
li , ij. 37
fenerat , j. 86
fenestra culta laeta pura . x.
6. suburana , xi. 62
fenestras , viiii. 14. xi. 19
fenestras , ix. 47
fenestris , j. 89
feno , iij. 47
fenum , xiv. 162
fer , viii. 84
fera , † 12. 13. iij. 19
fera bella , x. 64. monstra ,
vii. 37. ix. 67. praetia , †
28. fus , † 34.
fera delecta , j. 61
fera Aetola , vii. 16. Geta ,
iij. 29. magna , † 22
feraque , ix. 73
feram , à ferro , iv. 76. x. 82
feram , viiii. 55. concordem ,
ix. 73. obstantem , iv. 59-
cenuem , vi. 15
ferant , † 1. viiii. 75. xiv. 12
ferarum matutinarum , xiii.
95. pecudum , † 21
feras , † 11. 23. 28. j. 23. 50.
x. 19. xiv. 166. floralkias ,
viiii. 67. spectatas , viiii. 78.
Stukas , iv. 56
feratque , v. 81,
feras , à ferro , iv. 79. xi. 74.
xiii. 15
ferat , iij. 44. iv. 75. vi. 25.
xii. 71. 79. viiii. 43. x. 87.
xi. 25. 85. xiv. 81
feratque , x. 80
fercula , ix. 83. prima , iij. 50
ferculis , xi. 32
fere , vii. 47
ferabas , ij. 6
ferobat , vi. 80
ferenda , ij. 37
ferentis focum amphoe ,
xii. 32
f fect ,

feret, *ij.* 46. *viii.* 3. *xj.* 32. *xii.* 84. *xiv.* 200
 feretur, *x.* 78
 feri regis, *†* 2
 ferias, *v.* 81
 feriat, *ij.* 47
 feriisque Saturni, *xii.* 83
 ferire, *v.* 25
 feris, *†* 10. Niliacis, *v.* 66.
 cimidis, *iv.* 74
 ferit, *†* 3
 feritas, *ix.* 72. immota, *v.* 32
 feritate reversa, *ij.* 71
 feritatis, *†* 18
 feritur, *xiv.* 94
 ferocis, apri, *ix.* 58
 feror, *ix.* 29. *xiv.* 61
 feror Lucina, *†* 12. Rhatus,
viii. 6. virgo, *xiv.* 179
 ferramenta tonsoria, *xiv.* 36
 ferre, *†* 5. 26. 108. *ij.* 1. 75. *iii.* 4. *iv.* 20. *v.* 78. *vi.* 58. *viii.* 52. *viii.* 68. 75. *ix.* 21. 46.
 102. *x.* 30. *xi.* 40. *xii.* 26. 109.
xiii. 2
 ferrea claustra, *xi.* 28
 ferrem, *xii.* 64
 ferres, *ij.* 22. *ix.* 74
 ferret, *†* 25. *ij.* 10. *viii.* 6. *xii.* 73
 ferreus, *xi.* 28
 ferri, *vi.* 77. *ix.* 78
 ferro, *ij.* 45. *ij.* 24. *iv.* 55. *vi.* 52. *ix.* 32. 104. *x.* 84. *xiii.* 18.
xiv. 23. curvo, *xiv.* 51. h.
 brato, *†* 13. strido, *v.* 91.
 recto, *†* 11
 ferrum, *†* 43. 50. 47. *ij.* 90.
ix. 62. *xj.* 87
 fert, *ij.* 58. *viii.* 33. *x.* 30
 fertur, *†* 105. *x.* 34. *viii.* 82. *x.* 56. *xiii.* 61. *xiv.* 75
 feruens, *xii.* 92. balneum, *ij.* 25. cicer, *v.* 79. Julius, *x.* 62
 fervent, *ij.* 64. *iv.* 57
 fervente cancro, *x.* 58
 ferventes currus, *†* 28
 ferventis auri saccos graves
 quindecim, *x.* 74
 fervet, *†* 54. *ij.* 47. *iv.* 60
 fervida pulula, *xiv.* 167
 fervidique fluctus, *vi.* 42
 ferulæ, *xiv.* 80
 ferulæque tristes, *x.* 62
 ferulis, *xi.* 40

ferum leonem, *†* 18. Martem,
vi. 25
 ferunt, *ij.* 58. *v.* 79. *vii.* 30. *xii.* 3
 feruntur, *vi.* 60. *x.* 5
 Fescenia gravis, *i.* 88
 fessis, *xij.* 57
 festus, *†* 25. *ix.* 69. *x.* 30
 festa, *iv.* 47. convicia, *vij.* 7.
 convivium, *iv.* 55. culina, *vij.* 26
 festæ mentæ, *xi.* 66
 festina, *ij.* 2
 festinane, *xij.* 29
 festinac, *xii.* 76
 festinata cura, *x.* 2. fata, *ix.* 88. umbra, *x.* 61
 festinatas coronas, *xij.* 127
 festinat, *v.* 10
 festinatis annis, *vij.* 39. li.
 bellis, *ij.* 91. pensis, *ix.* 78
 festinavere, *†* 3
 festinavit, *†* 3
 festive, *v.* 44. *xii.* 41
 festos lares, *ij.* 58
 festosque lusus, *i.* 3
 festus, *i.* 79
 ferum, *vij.* 30. vagantem,
ij. 58
 lex crassa, *†* 104. Laletana,
ij. 27
 Etiam, *xij.* 94. *xiv.* 131
 fiant, *ix.* 38
 fias, *vij.* 91. *x.* 82. *xij.* 94. 97.
xiv. 131
 fias, *ij.* 42. 66. *iv.* 65. *vij.* 27.
vij. 82. *ix.* 4. 54. 95. *x.* 59.
xj. 37. *xii.* 48. *xiii.* 17
 fibris, *ij.* 24
 fibula, *xiv.* 215. grandis, *vij.* 81
 fibulam, *xj.* 76
 fibulasque, *v.* 42
 ficedula, *xij.* 49. cerea, *xij.* 5
 ficelias veteres, *vi.* 27
 ficerum, *xij.* 33
 fici Libycæ, *vij.* 52
 ficos, *†* 66. *vij.* 70
 ficola filia, *vij.* 70. uxor,
vij. 70
 ficosi juvenesque, senesque,
vii. 70
 ficosus maritus, *vij.* 70
 ficta, *vij.* 6. luto Prometheo,
x. 39
 ficta pocula, *xiv.* 108

fictæ seræ, *ij.* 19
 fictilibus, *v.* 60. Tuscis,
xiv. 119
 fictilis Hercules, *xiv.* 119
 matella, *xiv.* 119
 fictos capillos, *vi.* 57
 fictum, *v.* 79
 ficus, *†* 66. *iv.* 52. *xij.* 15.
xiv. 86. Chia, *xij.* 15.
 fara, *iv.* 46. inferna,
 49. lippa, *vij.* 19
 fida, *vij.* 1. manus, *ij.* 12
 fide amicitie pedus, *ij.* 12
 fide, *†* 49. 73. *xiv.* 119.
 petua, *xij.* 49. *luna,* 79.
 89
 fidem, *†* 5
 Fidenas veteres, *iv.* 14
 Fidentine, *†* 30. 32. 54. 71
 fides, *†* 14. *v.* 14. *et*
 stor, *vij.* 58. *longi,* 58.
 prisca, *†* 6. *j.* 40. *ra,* 114.
 recta, *xij.* 6. *sancta,* 22.
x. 44
 fidelque, *xij.* 98
 ridicula, *v.* 52
 fidelima dextera, *xi.* 70
 fido Fabricio, *†* 94
 fidoque, *ij.* 43. *v.* 19
 fiducia, *ij.* 38. major, *vij.* 5
 fidus, *vij.* 73. homo, *iv.* 5
 feres, *vij.* 60
 feret, *xiv.* 38
 fieri, *†* 55. 67. *ij.* 16. 24. 31. 55.
ij. 27. 44. *iv.* 62. 70. *vij.* 50.
 65. *vij.* 33. *viii.* 57. 72. 59.
x. 66. *xj.* 43. 50. 56. *xij.* 48
 fies, *xij.* 36
 fiet, *iv.* 83. *v.* 16. *vij.* 37. 97.
vij. 45. *ix.* 89. *x.* 70. 19
 56. *xij.* 54. *xiv.* 46. 119.
 127
 figat, *xiv.* 24
 figendas, *†* 50
 figet, *†* 61
 figis, *ix.* 57
 figitis, *ij.* 61
 figuli, *xiv.* 176. *Sagunt,* 176.
 figura certa, *†* 54. prima in
 fantis, *ix.* 76
 figuræ, *xij.* 43
 figuras dulces, *xiv.* 111
 fila, *vij.* 3. *xij.* 18
 fila aurea, *vij.* 3. excolta, *xi.* 96. improba, *xiii.* 51. *re-*
 cta, *xi.* 53. rupta, *xi.* 37
 filia, *iv.* 9. *v.* 1. *vi.* 69. *x.* 64.
 67. 94

67. 98. xi. 22. xiii. 103. xiv.
 90. ficosā, vij. 70. grandis,
 vii. 9. iudis, vii. 94. tota,
 xi. 5
 Illa Picenz venio Lucanica
 pōrcæ, xiii. 35
 ilios, j. 85. xi. 32. horridu-
 los, rudes, pusillos, x. 98
 ilium, vi. 57. vi. 39
 illius, vi. 39. 64. xij. 52. xiv.
 1. tristis, viii. 44
 ilo gracili, viii. 33
 indit, x. 2
 ioc, ij. 14. iij. 46. v. 79. ix. 71
 ioc, xi. 19. xii. 98
 ingente, vii. 23
 ingentem, vii. 68
 ingere, v. 52. vii. 38. xii. 96
 inges, v. 79
 ingis, ij. 64. 82. ix. 36
 ingit, viii. 14
 ingitur, xiv. 210
 iniantur, x. 5
 iniat, v. 6
 inieram, viii. 3
 inire, † 30. xiv. 1
 inis, iv. 8. viii. 3
 init, xiii. 36
 initur, x. 1
 initus, viii. 77
 inxerat, ix. 46
 fio, x. 42
 firma manus, xiv. 30
 ficina rustica, j. 44
 fistula, xiv. 63. Sera, ix. 62
 fit, j. 17. vi. 11. xii. 17
 fiunt, ij. 5. v. 8
 fixerunt, vj. 64
 fixisset, † 12
 fixit, x. 15
 fixus, ix. 57. annulus, ij. 66
 Flabello prasino, iij. 81
 Flacce, j. 58. 60. 77. 99. iv.
 42. 49. vii. 81. viii. 45. 56.
 ix. 34. 56. 92. x. 48. xi. 28.
 81. 96. 108. 102. xii. 75
 Flacci Calabri, viii. 18
 Flacilla, v. 35
 Flacco, j. 62. 108. xii. 4
 Flaccus, vii. 86
 flagella, iij. 94. cruenta, ij. 17
 flagellat, ij. 30. v. 13
 flagellent, iv. 42
 flagello, j. 105. xiv. 55. affi-
 duo, vi. 46
 flagellum, xiv. 55
 flagitium, xii. 78
 flagras, xiv. 79
 flagrat, vii. 86. xii. 52
 flagravit, x. 86
 flagret, vii. 25. 26
 flagrorum, viii. 23
 Flaminia via, x. 6
 Flaminiaque, viij. 75
 Flaminia, iv. 64. vj. 28
 Flaminiam, ix. 58. xj. 14
 flamma, xj. 94. impia, v. 43
 flamma levi, xij. 33. tenui,
 vj. 42
 flammæ, viij. 30. xj. 44. Scy-
 thicæ, xij. 15
 flammæ togæ, v. 20
 flammæ, xj. 79. xii. 42
 flammæo leone, x. 62
 flammis, † 19. j. 22. 108. iv.
 44. 75. xiv. 41. clausis, xiv.
 61. iniquis, x. 50
 flare, xj. 4
 flatus stridentes iniqui Aqu-
 lonis, x. 82
 flava, v. 69. chrysendeta, ij.
 43. mella, j. 56. vellera, ix.
 62
 flavaque, j. 56
 flavas Chias, vij. 30
 flavescere, ix. 24
 flavescit, vij. 66
 Flavia templa, ix. 4. 35
 Flavie gentis, ix. 2
 flavo, x. 104. metallo, viij.
 51. pulvere, xiv. 71
 flavorum Uspiorum, vj. 60
 flavos, xij. 66
 flavum, x. 104
 fleas, vj. 28
 flebat, vij. 46. viij. 56
 flebilis, x. 61. uxor, x. 97
 flecte, j. 71
 flectere, viij. 32. xi. 92
 flectit, xiv. 173
 flets, xj. 72
 flectem, ij. 99
 flectes amicos, j. 79. Eunu-
 chos, viij. 44
 flectibus ramis, iij. 61
 flere, xj. 92
 fleret, vij. 36
 fles, iv. 48. vj. 28
 flet, j. 34. 69. xiv. 75
 flere, vj. 68
 fletibus, x. 26. 78
 fletu, vj. 85
 fleverat, viij. 56
 flevi, ix. 88
 flevit, vij. 13
 flevitque, v. 49
 flexa coma nitidus, x. 65
 flexo ordine, iij. 63
 Flora rustica, v. 23
 Floralia, j. 36
 Floralicias feras, viij. 67
 Floræ, vj. 27. delicatæ, x. 92
 jocosæ, j. 3. odoræ, vj. 8
 flore, ix. 61. perpetuo, iv. 45
 florea ferra, viij. 77
 florentes genas, iij. 6
 vultus, ix. 76
 floreo gramine, ix. 92
 flores atticos, ix. 12
 floret, iij. 65
 florida Hybla, ij. 46
 flornit, viij. 28. x. 86
 fluctibus, iv. 61. ix. 41
 fluctus, vj. 34. xij. 50. xiv.
 181. fervidi, vj. 42
 fluctu tenui, iv. 55
 fluent, j. 16
 fluentem sylvam, xj. 42
 fluere, iij. 55
 fluit, iv. 66. ix. 102
 flumen ductile, xii. 31
 flumina pigra Lethes, x. 2.
 prima, † 3
 flumineo gurgite, iv. 66
 flumineoque lacus, x. 58
 fluminis, x. 51
 fluxit, iv. 58. viij. 32
 fluxo spadone, v. 42
 Focale, xiv. 142
 foci inculti, iv. 66
 focique, xj. 9
 foci, vj. 73. vii. 26. viii. 40.
 x. 24. 25. lacris, j. 22. fan-
 ctis, ix. 32
 foco nudo, viij. 67. Velabren-
 si, xj. 53
 focos exploratores, viij. 51.
 laxos, viij. 30. sacrilegos,
 ix. 62
 focum, j. 50. 56. v. 51. xi. 32.
 xij. 32. serenum, iij. 58
 focus, j. 93. ij. 9. x. 96. xij.
 33. cultus, xij. 28. perennis,
 x. 47. tristis, xj. 57
 focusque, x. 44
 foderat, † 7
 fodiam, j. 93
 fodiatur, vij. 101
 fodit,

- fodit, vj. 32. x. 16
 foditque, vj. 74
 foeda gaudia, ix. 42. proba,
 x. 3
 foedandos mares, im. 9
 foedasti, ij. 83
 foedere sacro, j. 94
 foediores, viij. 79
 foedique lucri, viij. 48
 foedius, j. 11
 foedo crimine, ij. 56
 foenerat, j. 77
 foenerator, ij. 44
 foenore, iv. 90
 foetere, j. 29. vi. 4
 foetum, † 14. rudem, vii. 30
 folia, v. 4
 foliata, xiv. 110
 foliati, xi. 28
 folio, xiv. 146
 folium, viii. 33. xi. 10. 82
 folle, xiv. 45. 47
 follem lapsum, xii. 48
 follis, iv. 19. vii. 31. xiv. 47.
 laxi, iv. 29
 sons Castalius, xii. 3. viii. 47.
 ij. 90
 fonte, iv. 47. ix. 102. averso,
 iv. 38. puro, vi. 47. vicinis,
 ix. 19
 fontes, ix. 59. x. 59. xii. 91.
 xiv. 194. rudis, vi. 42. fa-
 cri, iv. 57
 fontibus pumiceis, iv. 57
 fontis, vi. 47
 fora, ij. 64. vii. 29. x. 28. xiv.
 135. quater juncta, x. 58
 foras, xi. 2. 105
 forolipibus lupinis, vii. 94
 forem, v. 40. xiii. 103
 forent, x. 99. xiii. 28
 fores, j. 26. geminas, vii. 27
 foret, † 27. j. 100. 109. vi. 39.
 viii. 30. ix. 9. xi. 32. xii. 71.
 xiv. 202
 fori, vii. 63
 forique, vi. 64
 foribus, vii. 64. ix. 47. xj. 46
 foris, ij. 53. 69. vi. 94. vi. 49.
 64. ix. 21. xii. 19
 forme, ix. 106. prima, ix. 78
 forma, iij. 91. vii. 99
 formæ, viij. 46. ix. 17. xj. 54
 formæque, vj. 29
 formatam, vi. 13
 formatur, vii. 83
 Formæ temperatæ, x. 30
 Formianos dies, x. 30
 formica, j. 116. vj. 15. xj. 19
 formicæ, iij. 93
 formosa, iij. 76. viij. 78. Ne-
 melis, viij. 73. Phyllis, xij.
 66. uxor, ix. 68
 formosam, v. 46. viij. 49. 53
 carnem, xi. 103. faciem,
 iij. 3. Glyceræ, xi. 41
 formosior lux, x. 24
 formosissima, viij. 52
 formoso corpore, iij. 3
 formosos, xij. 49
 formosus, v. 30. vj. 28. x.
 12. Cæsar pulvere Arctoi
 belli, viij. 65
 fornice, j. 35
 fornicem, xj. 62
 fornicis nigri, xij. 62
 fornix clausus, x. 5
 foro, vj. 27. vii. 62. Corneli,
 vii. 4. medio, vj. 77. tripli-
 ci, iij. 38. viij. 44
 foroque, viij. 44
 Torfan, iv. 14. v. 19. 61. vj.
 67. x. 75. xij. 5
 foriscan, x. 20. vj. 32. vii.
 50. viij. 32. 38. 63. x. 104.
 xj. 8. xij. 18
 forstæ, j. 19. iij. 1. 42. v.
 18. ix. 23. xiii. 51. 56
 forte, j. 5. 54. ij. 1. 30. 44. iij.
 24. 100. iv. 42. 78. v. 27.
 31. 50. 79. vj. 10. vii. 7. viij.
 24. x. 33. 101. xij. 11. xij.
 50. xiv. 65. 142
 fortem, xij. 8
 fortes lacerti, xiv. 49
 forti equo, j. 50
 fortia prælia, iv. 74. verba,
 iij. 46
 fortibus, juvenis, iv. 55
 fortior aura, viij. 14. veltica
 viij. 33. vultus, ix. 78
 fortis, vi. 77. viij. 30. xij. 79.
 dextera, † 23
 fortiter, xi. 57
 fortius, v. 38. viij. 18. x. 42.
 65
 fortuna, j. 13. ij. 91. iv. 40. vi.
 76. 79. 83. x. 76. xij. 10. iij.
 qua, iij. 24. sæva, iv. 18
 fortunæ redusis, viij. 65
 fortunam, v. 43
 fortunati, ij. 14
 fortunatum, xii. 48
 forum, j. 2. 118. vj. 9.
 tium, x. 37. Roman.
 77. trise, v. 21
 forumque, v. 21
 fossa, xij. 24
 fossa vinea, xiv. 49
 fossor, xj. 19. rigidus, vii.
 70
 fovearis, ij. 70
 foveri, ix. 19
 foveris, vii. 34
 foveatur, j. 63
 fovimus, ix. 49
 Fracta, vi. 59. amplius,
 fractaque offa, xi. 8
 fracta ansa, xi. 5. w.
 vj. 31
 fracti, viij. 57
 fracti oris, viij. 57
 fractis vitreis, j. 42
 fractorum vaticiniorum, v.
 63
 fractusque Rheenus, vii. 6
 fragiles buxos, j. 89
 fragili ulmo, vj. 49
 fragilis, xiv. 178
 fragmenta novissima, viij. 57
 fragmentum vile, vii. 18
 fragrant, iij. 65. xj. 9
 fragras, vj. 95
 fragrat, iij. 58
 fragravit, v. 38
 fragres, j. 88
 fragram, xi. 59
 fragrant, x. 50
 frange, ij. 59. ix. 76. xiv. 103
 frangendos, xij. 71
 frangendus, xij. 75
 frangere, j. 23. 51. iv. 4. vj.
 18. xiv. 3
 franges, j. 50
 frangis, xj. 22. xiv. 5
 frater, j. 37. ij. 2. vii. 55. 56.
 55. x. 65. 89. xj. 11
 fraternæ æquæ, † 16
 fratre, j. 36. v. 30. vii. 11
 vito, ix. 52
 fratrem, ij. 4. v. 32. 61. vi.
 8. plium, ij. 41
 fratres, gemini, iij. 8. 234
 viij. 8. xii. 3. Siculus, vii. 13
 fratri, ix. 88. soli, xj. 44
 fratris, ij. 21. v. 3. xiv. 44
 fraudare, ij. 46. vii. 58. xij.
 fraudata viridi juvenis, vii. 39
 frudara pluma, xiv. 162
 fruda

adator, xj. 67
 adatus, x. 50. cibus vij. 24
 ude, vj. 2. tacita, v. 66
 udes, vj. 92. xj. 2. notas, j. 88
 audit, viij. 55
 na, viij. 21. temeraria, xij. 14
 nis, j. 205
 quens, v. 13. ix. 23. xiv. 122.
 agna, vij. 53. amator, vii. 96. amicus, viij. 18. ara, † 1. calus, iij. 52. conviva, ix. 99. opus, iv. 29. phœnix, v. 38
 requentat, ij. 14. x. 58
 requenter, viij. 65
 frequentes, x. 62. consulatus, viij. 66
 frequenti pagina, vij. 44
 frequentiores, xi. 7
 frellæ faba, iv. 46
 freta, † 28. ij. 24. x. 36. xij. 100. languida, viij. 51
 freti, v. 1. Actiaci, ix. 11. insani, iv. 63. Scythici, vij. 18. suburbani, v. 1
 fretis, † 24
 frica, xj. 30
 frico, iv. 90
 frigentia ora, x. 26
 frigida, iij. 34. viij. 67. xiv. 105. & calda aqua, xiv. 196
 frigidior unda, xiv. 104
 frigidiora gelu marmora, xij. 67
 frigora, vij. 64. implerura, v. 36. picta, j. 56. tuta, ij. 46.
 frigore, vij. 36. 94. xii. 32. brumali, xiii. 26. pigro, iv. 3
 frigoribus, vij. 30. Tiburtinis, iv. 59
 frigus, iv. 64. vj. 59. gelidum, viij. 68. magnum, v. 80. nobile, xiv. 116. penetrabile, iv. 196. Picenum, xj. 53. salubre, x. 30. tenuis, iij. 81. tiste, x. 5
 fringillarum, ix. 55
 fritillis incensis, iv. 14
 fritillo blando, v. 85. motu, xiv. 1
 fritillus, xj. 7. xij. 8
 fronde, v. 4. ix. 62. Jovis claurus, xi. 100. prima, iv. 54
 frondea culpis, xiv. 22

frondibus, xi. 13. xiii. 37. 12. cris, vii. 73
 frondis, ix. 4. 62. Tarpeiz, honos, ix. 4
 frondosa Nemee, † 27
 frons, xii. 62. brevis, iv. 42. servera, xi. 2
 fronte, j. 5. 71. iij. 21. vij. 12. xiv. 52. adstricta, xi. 40. attrita, viij. 59. gauda, v. 4. cinzda, v. 39. incrimi, iij. 37. lunata, viij. 33. ma. tutina, xiii. 2. molli, vi. 38. nupila, ij. 10. pertinaci, v. 12. picta, xi. 85. pomicata, j. 67. 72. 3. iv. 10. serena, vij. 11. terica, x. 64. terva, iv. 14. tota, vii. 25. virgati, ix. 77
 frontem, ix. 74. 92. xi. 28. xii. 101. pieriam, viii. 70. rugosiorum, iij. 93. solvere, xiv. 183. stellantem, ij. 29
 fronti, j. 25
 frontibus adversis, iv. 35. parvis, iv. 74
 Frontine, x. 58
 Frontino, x. 48
 frontis, iij. 2. xii. 84. teneræ, iv. 6
 Fronxo, j. 56. v. 35. Stoicus, xiv. 106
 fruar, v. 1
 frumre, ix. 43
 fruatur, j. 32. viij. 30
 fructuosiora Saturnalia, iv. 46
 fructus, j. 36
 frueris, j. 50
 frueris, v. 5. vij. 46. x. 7
 frugi jentacula, xiii. 31. Jovem, vi. 21. sacra, xii. 63
 frugifera, xi. 91
 frui, j. 87. v. 21. vii. 92. 98. ix. 72. x. 23. 30. xii. 6. xiv. 149
 fruicur, iij. 20. 58. vii. 4. 86. xiv. 9
 frumentum, xii. 73. triticeum, xiii. 12
 fuor, xij. 18
 frustra, xi. 28
 frustra, j. 61. x. 26. x. 17. 26. 35. 72. 100. xi. 47. 74. xii. 62. xiii. 64

frutice, iij. 47
 Fucinus, † 28
 fudit, iv. 66
 fueramus, xiii. 46
 fuerant, † 2. j. 24. ij. 63. 83. viij. 3. 6. xi. 92
 fueras, iij. 24. v. 24. vii. 63. viii. 16. 74. xi. 40. xii. 60
 fuerat, † 9. j. 31. 83. 134. ij. 64. iij. 52. 70. vi. 15. vii. 56. viii. 33. ix. 2. xi. 6.
 fuere, iv. 66. 89. vi. 76. viij. 53. 80. xi. 7. xii. 34
 fuorine, ij. 91. iv. 25. viii. 21. xj. 1. 7. xiv. 196
 fuens, j. 73. v. 36. viii. 6. ix. 59
 fuerit, vii. 26. 92. viii. 9. 24. ix. 28. 57
 fuerunt, j. 85. v. 16. ix. 69
 fuga, iij. 44
 fuga celeri, viij. 56. permissa abire, viij. 32
 fugæ, vi. 33
 fugam, † 12
 fugas, iij. 44
 fugax dorcas, x. 66
 fugatque, iij. 82
 fugax lepus, j. 49. ungula, xij. 50
 fuge, j. 4. ij. 47. ix. 30. v. 86
 fugeres, vii. 63
 fugeret, † 23. ij. 80
 fugerit, iij. 45
 fugiar, ix. 90. xj. 85
 fugies, x. 2
 fugiet, xj. 85
 fugimus, iij. 45
 fugio, iij. 44. v. 84
 fugis, j. 23. 52. iij. 2. 77. iv. 61. v. 45. 84. vii. 29
 fugit, iv. 22. vij. 28. viij. 26. ix. 62. x. 30. 51
 fugitiva Daphne, xi. 24. gamdia, j. 16. vij. 46. quies, vii. 63. Venus, xij. 98
 fugitivus, iij. 91. xj. 55
 fugiunt, xij. 29
 fui, v. 13. xiv. 34
 fuimus, j. 44
 fuisse, † 13. 21. x. 50. 61. xj. 85. viij. 43. 12. viij. 54. 64. x. 35. xij. 4
 fuisset, v. 40
 fuissent, ix. 67. x. 99
 fuisset, † 27. ix. 106. x. 71. 7
 fuisset,

fuisti, iij. 70. iv. 7. ix. 96. xj. 88. xij. 53
 fuitque, x. 63
 fulcitur, ij. 43
 fulcro, viij. 33
 fulgebat, ix. 50
 fulgent, xii. 67
 fulgentes vultus marmore, ix. 24
 fulgentia templa, viii. 65
 fulgere, † 26
 fulget, j. 71. v. 6. vj. 13. x. 76
 fullo, ij. 59. xii. 59. xiv. 51
 fullonis avari, vj. 93
 fulmen, ix. 21. regale, xii. 63
 fulmina, v. 56. missa, vj. 83
 fulmine, vi. 83. xii. 63
 fulminea dente, xi. 70
 fulva culmina, xij. 73
 fulva moneta, xiv. 12
 fulvi leonis, ix. 92
 Fulvia, xi. 11
 Fulviam, xi. 21
 fumantem nasum, vi. 64
 fumantia tomacula, j. 42
 fumaris improba, x. 36
 fumar, j. 13
 fumica vina, xiii. 123
 fumet, xiv. 221
 fumis Massilianis, iij. 82
 fumos, xiv. 118. nigros, ij. 90. vanos, iv. 5
 fumoſæ lagenæ, xii. 84
 fumoſo decembri, v. 31
 fumum omnem, xiiij. 32
 functus, j. 94
 Fundana, xiiij. 113
 Fundanis amyclis, xiiij. 115.
 Fundanum, x. iij. 113
 funde, v. 65. vi. 85. xi. 37
 fundens, viii. 56. 65
 fundere, ix. 95
 fundet, xiv. 112.
 fundi, iij. 62. viii. 6
 fundis, v. 36. paternis, ix. 3. parricibus, v. 36
 fundisque, iv. 37
 fune multo, v. 23
 funera, ix. 80. xi. 55. bina, x. 71
 funere materno, † 12
 funereamque ſacem, viij. 43
 funcribus, vj. 15
 funeris, xiii. 77
 funigos ſuillos, iij. 60
 funus, nobile, viii. 30

fur, j. 54. vi. 17. 72. callidus, v. 43. tantus, xii. 29
 fur avare, j. 67
 furaces manus, viij. 40
 furacius, viij. 59
 furem, x. 94. xi. 55. nullum, xii. 75
 furemque, iij. 58
 furentem, xi. 50
 furentis domini, vj. 44
 fures vetuli, vi. 16
 Furia, x. 5
 Furioli dente, ij. 75
 Furias & cornua tauri, ij. 43
 Furias emerſas nocte ditis, xii. 32
 furibunda, vi. 21
 furioſa ſtemmata, viij. 6
 furioſe, vi. 63
 furis, j. 69. vi. 84
 furit, viij. 55. 59. 61. ix. 70. x. 19. xi. 85
 Furius vi. 17
 furor, j. 21. ij. 80. iij. 76. cognitus, † 22
 furore tanto, iv. 35
 furorem, x. 35
 furores Berecynthios, ix. 43.
 ſacrilegos, ix. 86
 furori milero, xii. 49
 furoris, vi. 19. barbari, iv. 14
 furta, j. 35. vi. 33. x. 2. xij. 29. xiv. 92. deprenſa, i. 88. materna, vi. 39
 furri laſcivi, vj. 73
 furris, vj. 19
 furtina bombycina, xi. 50
 furtivam aquam, vi. 47
 furto, vi. 19. maniſeſto, j. 54
 furtum, v. 51
 fuſa cinnama, iij. 55
 fuſa juba, j. 32
 fuſca, vii. 28. viij. 51. Lycoris, vj. 12. nobila, vi. 58. Falerna, ij. 40
 fuſca Syene, ix. 36. Marcotide, iv. 42
 fuſcæ Canuſinæ, xiv. 127.
 cellæ, iij. 30
 Fuſce, j. 55. vii. 27
 Fuſciculenus, ij. 74
 fuſcina dente minax, † 26
 fuſcis, xiv. 129
 fuſcior, xiv. 62

fuſcos colores, j. 97
 fuſcus, vj. 76
 fuſo tæro, viii. 83
 fuſoſque, iv. 54
 fuſte nitenti, xii. 57
 fuſus, iij. 82. v. 66. vii. aper, † 15. Largo mæia ix. 35
 futuam, xi. 21. 24
 futuar, xi. 48
 futue, xi. 21.
 futuente, ix. 3.
 futus, vi. 91. xi. 86
 futui, j. 35. ij. 31. iij. 66. 31. 67. vii. 74. ix. 16. 63. 72
 futuis, ij. 60. iij. 96. mæia ix. 42. 71. x. 29
 futuiſſe, x. 95. xi. 22
 futuit, j. 85. ij. 47. b. 5. vi. 33. vii. 9. ix. 42. b. 101. xi. 46. 21. xii. 31
 fueris populi, vi. 2
 futuros annos, xii. 8. mæia xii. 92
 futurus, xii. 94
 futura, j. 95
 futuram, iij. 87. iv. 85. x. 41. xii. 27
 fututionis certæ, j. 107
 futuro, j. 91. ij. 28. iij. 96. Memphiticus, vii. 29. perditus, xii. 43. rarus, vii. 17.
 fuventorem, xi. 88.
 fuventorum, j. 74
 fuventricem linguam, xi. 92
 fuventrici manu, xi. 13
 fuventum, x. 84. xi. 8

G

G Abazæ, vii. 17
 Gabaras, xi. 31
 Gabinia, vii. 56
 Gades jocoſæ, j. 64
 Gadibus, j. 42. improbi, vii. 93
 Gaditana, iij. 63
 Gaditanus, x. 101
 Gaditanis modis, vi. 71
 Gæſula mapalia, x. 20
 Gæſulis, † 4
 Galbanatus, iij. 82
 Galba ruſtice, x. 101
 Galbam, j. 42

- albamque, x. 101
 albanos mores, j. 97
 albulula, xiii. 68
 aleamque, ix. 57
 alericulum, xiv. 50.
 alesti albi, xii. 64. nivei, xi.
 23. phalanini, v. 38
 alesto Lacedæmonio, ij. 43
 tepido, iv. 28
 alesus culta, viii. 28
 alla, ij. 25. 34. iij. 51. 90. iv.
 38. 58. v. 85. vii. 17. 57. ix.
 5. 38. 80. x. 75. 95. xi. 20
 Galla, v. 1
 Gallaico auro, iv. 39
 Galatea, † 28. pinguis, viii.
 56
 Galle, j. 209. ij. 56. iij. 27. 81.
 92. iv. 16. viii. 75. x. 33. 56.
 82. levior, ij. 47
 Galli, viii. 73. criati, ix. 70.
 superbi, iij. 57
 Gallia, xiv. 128. dicta, iij. 1.
 pinguis, vi. 14
 Galliambon, ij. 86
 Gallica palla, j. 93
 Gallicana catella, xiv. 198
 Gallice, viii. 22. 76. ix. 94
 Gallici canis, ij. 47
 gallina, xiii. 64. altilis, xiii.
 62. facilis, xiii. 62
 gallo, j. 36. xii. 54
 gallum, iij. 10. recentem, vii.
 94
 gallus, ij. 45. iij. 24. 81. viii.
 75. xi. 73. 75. xii. 46. xiii.
 63. efurcens, xiv. 204
 Gangericus raptor, viii. 26
 Ganymede, v. 56. vii. 73. ix.
 23. 26. 75. x. 66. xi. 23. 27.
 xiii. 108. gemino, ix. 105
 gracili, xi. 44
 Ganymedæa manu, viij. 39
 Ganymedæas, comas, ix. 17
 Ganymedæo choro, vij. 49.
 lecto, viii. 46
 Gargili, iij. 96
 Gargiliæ, iij. 30. 74. iv. 56.
 vii. 64. viii. 13
 Garo arcano, vij. 26. corru-
 pto, vi. 93
 garriant, iij. 93
 garriat, v. 36
 Garrice, xi. 106
 garrienti, xi. 25
 garris, j. 90. iij. 28. 96
 garrit, v. 62
 garrula avis, xiv. 75. lingua,
 xiii. 71. plectra, xiv. 167.
 saga, xi. 50. sistræ, xiv. 54
 garrule, ix. 70.
 garruli senis, (*ωερίωνος*
 Taneali) x. 5
 garrulitate, v. 53. vii. 17. ob-
 liqua, vii. 61
 garrulus, viii. 6. anulus, xiv.
 169
 garum, vii. 93. foetorum, xiii.
 108. nobile, xiii. 82. com-
 brorum, xiii. 102
 gaude, vi. 91. xiv. 127
 gaudeat, iv. 45. xi. 54
 gaudebat, ij. 69
 gaudebatque, ix. 78
 gaudebis, xii. 34
 gaudebit, xi. 6
 gaudens, iv. 90. v. 49. ancil-
 la, xi. 18
 gaudent, j. 62. 105. ix. 73. xi.
 4. 37
 gaudentem, iv. 75
 gaudenti, viii. 66
 gaudentia frigore rapa, xiii. 16
 gaudeo, xi. 108
 gaudes, ij. 89. iij. 93. iv. 11.
 48. xi. 105
 gaudet, j. 23. 69. 71. 94. iv. 64.
 v. 15. vi. 38. vij. 49. 86. ix.
 14. 44. x. 42. xii. 60. xiv.
 1. 141
 gaudeat, xj. 62
 gaudia, iv. 38. vii. 7. viij. 4.
 21. 50. 51. 55. x. 44. fœda,
 ix. 42. fugitiva, j. 16. vii.
 46. grata, j. 35. longa, viij.
 11. nota, ix. 37. publica,
 vij. 5. secura, vij. 47. sole-
 mnia, xij. 63. vera, vij. 4.
 xj. 27
 gaudio udo, x. 78. vero, j. 50
 gaudio um, xj. 81
 gaudiumque, j. 110. v. 38. cru-
 dele, iij. 64
 gvaifus, viij. 51
 Gause, ij. 89. v. 83. viij. 27.
 ix. 51
 Gaurus pauper, iv. 67
 gaufapa, xiv. 29. villosa vel
 mantile, xiv. 138
 gaufape quadratum, xiv. 152
 gaufapina cubicularia, xiv.
 147. pœnula, xiv. 145
 gaufapinas fœccenas, vj. 59
 gaze, xii. 53
 Gelat, j. 50
 gelata fœcus, iv. 46. manus,
 v. 9
 Gelafius, vij. 24
 gelida bruma, iv. 57
 regula, vi. 50. virgine, xj.
 48
 gelidæ brumæ, x. 14
 gelidam aquam, xiv. 106
 auriculam, xii. 26
 gelidas arces, j. 43. lacernas,
 vii. 91. valles, v. 72
 gelidi Decembris, x. 87
 gelidis aquis, xiv. 33. pruinis,
 vij. 30. lacernis, iij. 38
 gelido amne, vij. 79. ore, vj.
 58. Decembri, iv. 19
 gelidos lacus, xiv. 1
 gelidum anguem xij. 29. dra-
 conem, vii. 86. frigus, viii.
 68. Tibur, iv. 64
 Gelia, j. 34. iij. 55. iv. 20. v.
 17. 30. vi. 11. 67. 90. viii. 81
 Gellianus, vi. 66
 Gelius, ix. 47. 82
 Gellioque, vi. 54
 gelu, xii. 61. concreto, iv.
 59. hiberno, iv. 18
 gemellas, x. 92
 gemellos, xii. 49
 gemellus, j. 11
 gemens, xi. 72
 gemeret, ix. 38
 gemes, xiv. 31
 gemina compede, iij. 29. for-
 te, ix. 40. symplegade, xi.
 100. tigride, viij. 26
 geminas fores, vij. 27. ma-
 nus, x. 10
 gemini, iij. 88. currus, viij. 65
 geminis alis, viii. 51. culmi-
 nibus, ix. 4
 gemino affe, ij. 53. cornu, †
 22. Ganymede, ix. 105. ho-
 nore, iij. 2. hoste, xiv. 17
 geminos, ix. 42. angues, xiv.
 177. cunnos, j. 91. juven-
 cos, † 23
 gemis, j. 94. 107. xii. 17
 gemit, iij. 58
 gemitu, xi. 100
 gemitus, x. 80. 82
 gemma, iv. 22. x. 20. xj. 50.
 xiv. 94. 123. cruta, viii. 13.
 lactea,
 g

- lactea*, viii. 45. *succinea*, iv. 59. *tritica pollice Heliadum*, ix. 34
gemma, xii. 40. xiv. 170. *alba*, xi. 33. *perspicua*, viij. 68. *portare*, xi. 12
gemmam, x. 38
gemmantur alas, xiii. 70. *lechi*, xii. 67
gemmantibus rivis, ix. 92
gemmas, xii. 49. 103. *plures*, v. 11. *similes*, iv. 61. *virides*, ix. 60. xj. 28
gemmati calices, xiv. 109
gemmarum aurum, xiv. 109
gemmea recta, vj. 47
gemmeique pavones, liij. 58
gemmeus miles, xiv. 20. *ramor*, x. 3
gemmis, xii. 75
genae antiquae, v. 48
genas, viij. 82. ix. 78. x. 12. *florentes*, liij. 6. *hirsutas*, vi. 52. *rubras*, viii. 56
gener, vii. 70. ix. 72
generaret, ix. 42
generata, vi. 49
generatus, iv. 55
generis feminei, xij. 48
genero, viii. 66
generos, xj. 54
generosa, xiv. 95. *Cocuba*, xiii. 115
genista lenta, j. 44
genis cruribusque hirsutis, x. 65. *siccis*, j. 79. xii. 3
genita, ix. 40. 61. xj. 23
genitam, xii. 22
genitor, viii. 2. 11. 91. *bonus*, viii. 50. *divum*, xii. 78.
genitore viso, vi. 38. *vivo*, iv. 16
genitos, iv. 55
genitrix, v. 35
genitum, † 12. j. 82
genitus, x. 65. xii. 60
genium, vi. 60. vii. 116. 77
gens barbara, † 3
gente, xii. 3. *Arctoa*, v. 69. *Argolica*, iv. 60. *Diſſſa*, xi. 70. *rigida*, vj. 64
gentem rogatam, xiv. 124
gentes, vii. 51. viii. 61. x. 12. 96. xii. 26. *Sarmaticae*, viij. 11
gentesque, xij. 6
gentibus, ij. 56. x. 9. xi. 99. xii. 4. *auriferis*, xiv. 199. *Celtiberis*, j. 50. *edomitis*, viii. 65. *Libycis*, ix. 81. *perdomitis*, vii. 83
gentis facundae, vii. 31. *Flaviae*, xi. 2. *perſida*, vii. 6. *ſacræ*, ix. 95
gentiumque, xii. 8
genu, v. 14. xi. 101
genuit, ix. 101. 106. xiii. 33. 106. 118
genus, v. 39. viij. 23. 95. xij. 13. *humanum*, ix. 46. *immistum*, † 21. *lenti tristis*, xi. 92. *leve*, vj. 60. *omne*, iv. 39
genusque, v. 28
geram, v. 73. xiv. 41
geras, liij. 93
gerat, xiii. 81
gerebat, vii. 93
geres, xiv. 31
geris, ix. 67. x. 28. xii. 44
gerit, j. 45. 118. iv. 89. v. 52. 62. xi. 60. xii. 70. 31. xiv. 186. 192
geritis, x. 105
Germane, xi. 57
Germania, ij. 2
Germanicarum Kalendarum, ix. 2
Germanice, v. 20. vii. 60. viii. 4. 26. 39. 55. 56. *accola*, v. 3
Germanicus, v. 2. *ſerius*, xiii. 4
Germanis, vii. 29
germinat, x. 94
gerres, liij. 77. xii. 32
Geryonem, v. 50. 66
geſſerit, ix. 22. 104
geſſit, ix. 104
geſſari, iv. 52. vii. 75
geſtat, v. 12. 56
geſtatio, v. 21
geſtator, iv. 64
geſtatur, xii. 17
geſtatus, j. 83
geſtavit, xiv. 52
geſtus, xii. 101. *laſcivus*, vi. 71
Getæ, xii. 82
Getæque, viii. 11
Getica nive, ix. 104
Geticæ juvenæ, viij. 79
Geticam Peucen, vii. 83
Getici poli, ix. 46
Geticis pinis, xi. 4
Getico tergore, vii. 1
Giberii ſigillum ſedæ, ix. 51
giganta luteum, ix. 51
gigantas, xi. 57
gigantei triumpho, vii. 4
gigantis magis, x. 14
Glaber cruce, xii. 38
glabraria, iv. 28
glacem, ix. 92
glacies livida, vii. 94
Glacilla, vii. 86
gladiator, v. 25
gladiatores, liij. 16
gladium, j. 14
glande, xii. 76
glandis Tuſca, viij. 18
glandulas, liij. 82. vii. 49
Glaniæ vera, iv. 39
Glaphyran, xi. 21
Glaphyro, iv. 5
Glaucæ, ix. 95
Glaucia, vj. 29
Glaucias humatus, vi. 21
Glaucina, ix. 27
gleba, liij. 65. ix. 25. *magis*, v. 13. 38. *Serina*, ix. 23
glires ſomnolulos, liij. 58
gloria, † 27. j. 22. 52. 11. 90. 91. iv. 55. v. 10. 25. vi. 80. vii. 49. 96. ix. 44. 61. x. 53. 64. xii. 21. xiv. 93. *dulcis*, vii. 81. *ſcl.* x. viii. 55. x. 89. *inſicienda*, ix. 101. *laeta*, x. 103. *maſta*, x. 50. *nova*, viii. 15. *nuda*, xii. 36. xiiij. 85. *obſcura*, x. 171. *prima*, iv. 75. *ſcl.* x. 62. *quanta*, iv. 63. *ſcl.* x. 62. *ſcl.* j. 26. *ſumma*, † 15. vii. 32
gloriabitur, j. 62
gloriari, xii. 36
gloriatur, x. 92
glorior, ij. 86. xiv. 91
glorioſa, xij. 1
Glyceræ, vj. 40. xii. 41
Glycere, xiv. 111
Glyceren formolam, vi. 41
Glypte, ij. 45
Gobius, xiiij. 88
Gorgon, ix. 26
Gorgonas, x. 4
Gorgone poſita, vi. 10
Grabati, iv. 53. *nudi*, j. 92
ſponda, xj. 57
grabatis, vj. 39
grabi-

batus tripes, xij. 38
 cco, xi. 103
 ciles ligula, v. 18
 ciles vias, ij. 86
 aculi filo, viij. 33. Ganya
 mede, xj. 44. libella, xiii. 3.
 acilique, viij. 84
 aculo, j. 116
 adiere, xij. 3
 adu laborioso, vij. 38. pri-
 mo, v. 84. sicco, v. 23
 adus, v. 42
 adus longos, xj. 83
 ace, ix. 45
 aci poetæ, ix. 12
 ace nomine, xiv. 58
 acula Echo, ij. 86
 acum, v. 52
 acus Bacchara, vj. 25
 acia verbera, ix. 74
 Graiz Lernz, v. 66
 gramina, iij. 65
 Graium, iv. 55
 gramine floreo, ix. 92
 grammaticis, ix. 74. indocilis,
 xiv. 120
 grammaticisque, v. 57. 60
 grammaticus, vii. 63. bellus,
 ij. 7
 grammaticusve, x. 70
 grana, vij. 19
 grande crimen, ij. 65. ioge-
 nium, ij. 44. jugum, vi.
 76. meritum, viij. 65. 80
 men, ix. 2. opus, v. 5. poe-
 tium, ix. 20. sophes, j. 4.
 vi. 48. & inlaum sophes,
 j. 50
 grandem, ij. 48. aprum, xiv. 32
 grandemve lupum, xi. 50
 grandes, vii. 61. xii. 49. vir-
 gines, iij. 57. Syri, vii. 52
 grandi guerra, iij. 47. pede,
 vi. 64
 grandia, v. 6. viii. 50. ix. 98.
 chrysendera, xiv. 99. colla,
 xiv. 48. corpora, xiv. 98.
 venabula, viij. 55. verba,
 ij. 69. ix. 33
 grandibus cirris, x. 83. ther-
 mis, xi. 52. verbis minax,
 ix. 28
 grandis auctio, ix. 4. bos, x.
 79. sbula, vii. 81. stia, vii.
 9. sinus, v. 12. murana,
 xiii. 80. pluvia, ix. 100.

reus, vii. 71. sarcina, viij.
 75. vi-go, viij. 3
 grandius, ix. 60. secretum,
 xi. 46
 grapharia armata, xiv. 23
 grapharium, xiv. 22
 grata, ix. 59. x. 12. corona,
 xiii. 35. facies, vii. 24. gau-
 dia, j. 35. pramia, j. 32.
 quies, xi. 27. victima, iij.
 24. xij. 92
 grateque, xiv. 80
 grates, xii. 9
 grati honoris, xiv. 32
 gratior, iv. 44. xiii. 21
 gratis, j. 30. 74. 96. iij. 30. iv.
 37. v. 16. vij. 74. x. 3. 29. 75.
 xi. 48. xii. 32. 55. 64. xiv.
 2. 75
 gratissima res, iv. 32
 gratissimus, ix. 17
 gratus, vi. 73
 gratia, vi. 80. ix. 27. xi. 14.
 duplex, xiii. 23. major, iv.
 29. xii. 63. tanta, xiv. 145.
 gratia, ix. 7
 grato ore, vii. 62. versu, iv. 55
 gratulor, x. 70
 gratulatori laudo, x. 74
 gratum, iv. 23. vii. 51. Jovam,
 v. 1. munus, viij. 28. xii.
 24. xiv. 60. nomen, iv. 31.
 pignus, x. 73. fidus, † 26.
 gratus, ix. 29. x. 25. aper, iij.
 77. cunus, iij. 81. Decem-
 ber, vii. 71. eques vii. 15.
 homo, iv. 84
 gravaus, iij. 22
 grave, v. 6. 79. ix. 70. 56.
 munus, ij. 30. pretium, xi.
 39
 gravem casum, ij. 65. cornu-
 nam, iij. 47. ursum, † 24.
 vultum, v. 52
 graves, vii. 46. viii. 3. ix. 29.
 annos, vii. 63. avos, vii.
 46. curios, ix. 29. iusus,
 xii. 15. faccos quindescim,
 x. 74
 graveque, viij. 79
 graveque drancos, viij. 66
 gravis, j. 53. servio, j. 52.
 sue, xiii. 56. telo, † 13
 gravidam suem, † 12
 gravior, † 14. Curio Fabricio-
 que, xi. 17

graviora pondera, v. 66
 gravis, iv. 14. v. 66. xi. 17.
 aquilus, xiv. 123. arca, ij.
 40. x. 14. Eccepsia, j. 88. ha-
 sta, vii. 62. hemitritæos,
 xii. 92. ira, iv. 11. iris, iv.
 19. languor, vi. 70. medici-
 na, xi. 73. silva, iv. 66. sum-
 ma, x. 75. terra, v. 36. xi.
 15. testa, vii. 52. turba, †
 4. Vestinus, iv. 73. uxor,
 xi. 85
 graviſque, x. 22
 gravitas, xi. 105
 graviter, ij. 27. iij. 28. xiii. 18
 gravius, j. 88. v. 23
 graviusque, vii. 94
 greges, ij. 43. vij. 91. vi. 57.
 viij. 51. x. 98. Pierio, ix.
 88. xii. 12. primo, xiv. 158.
 purpureo, xiv. 55. Strymo-
 nio, ix. 30. Vestino, xiii.
 31. uno, ij. 46
 gregem, viij. 55. Castalidum,
 vi. 11
 greges, ij. 74. vii. 53. innu-
 meros, v. 13
 gregis, viii. 28. Bætiæ, v. 38
 gremio, xiv. 61
 gregibus tinctis, xii. 64
 gressibus vagis, ij. 57
 gressu licenti, iv. 8
 gressumque, vj. 80
 gressus, v. 32
 grex, ij. 43. plenus, vi. 39
 togatus & capillatus, ij. 57
 grues, ix. 14
 grylli, j. 66. ij. 14
 Gubernet, ix. 23
 gula, ij. 49. iij. 17. v. 71. xi.
 87. ingeniola, xiii. 62. in-
 genua, vi. 12
 gula, v. 51
 gulaque, j. 11
 gula, iv. 78. vii. 19. 48. Pel-
 læ, xiii. 85
 gulam, xiv. 229
 gulam partem, xi. 62
 gulqis, xiii. 71
 guloso nimium lectore, x. 59
 gulosius, iij. 22. vii. 19
 gulofus, vii. 19. viii. 23. ix.
 11. xii. 41. homo, xij. 65
 gurgite sumptuos, iv. 46. sub-
 tureq, viij. 92
 guttata aqua, vii. 46
 gutta

gustus, xi. 33
 gustus primus, xiii. 61
 gutta, j. 110. vii. 24. xi. 99.
 condita, iv. 32
 gueta grandi, iij. 47
 guerræ Numidicæ, iij. 58
 guttur turpe, xi. 22
 guttus cornuus, xiv. 52
 Gymnasium, iij. 98
 Gyrtæ, vi. 39

H

Habe, ij. 10. 48. viij. 37.
 x. 51. xiii. 29. 53
 habes, ij. 79. iij. 93. iv. 33.
 39. x. 100. xj. 67. xiv. 179
 habeat, j. 79. ij. 18. iij. 93. vi.
 67. viii. 61. xi. 42. xii. 20.
 xiii. 126
 habebas, j. 100. xi. 45
 habebis, v. 43. xiii. 3
 habebunt, ix. 7
 habemus, viii. 61. x. 2
 habenas æternas, vi. 3. Ju-
 leas, ix. 104
 habendam, j. 85
 habentis, v. 49
 habent, j. 2. 43. 7. ix. 4. x. 16.
 xii. 13
 habeo, iv. 15. 72. v. 9. xii. 25
 habere, j. 2. 42. ij. 8. 26. 68.
 86. iv. 10. 34. vi. 21. 60. vii.
 10. 47. viii. 2. 5. 33. 34. 36.
 65. ix. 17. x. 41. 94. 98. xi.
 33. 44. 61. 70. 89. 103. xii. 6.
 18. 201. xiii. 127. xiv. 72.
 129. 220
 habere, v. 24. xi. 62
 haberi, iv. 5
 habetis, xiv. 74
 habes, ij. 87. iij. 72. iv. 37.
 v. 28. vii. 77. viii. 78. ix.
 88. x. 25. xi. 58. xii. 25. xiv.
 219
 habet, j. 45. 18. j. 49. 101. ij.
 93. iij. 8. iv. 19. 72. v. 23. 39.
 vi. 61. 74. vii. 10. viii. 78. ix.
 4. x. 18. xi. 16. 60. xij. 10.
 14. xiii. 78. xiv. 174. 179
 habeto, j. 93
 habetur, viii. 73. xi. 97
 habiles calamos, xiv. 38
 habilis, xiii. 22. xiv. 171
 habetabas, x. 28
 habitabit, xi. 35
 habitare, j. 4. viii. 14. ix. 44.
 xi. 19. xii. 12. xiii. 60. xiv. 77
 habitas, xii. 50
 habitat, vii. 12. xi. 84. xii. 3
 habitator, ix. 52
 habito, j. 118
 habitusque, ix. 67
 habui, v. 9
 habuisse, j. 8. xi. 44
 habuit, iij. 31. iv. 46. v. 51. 57.
 ix. 44
 hædi, x. 91. xiii. 33
 hædina pelle, xii. 45
 hædis stantibus, xiii. 38
 hedum, x. 87
 hædus raptus ab ore lupi,
 x. 48
 Hæmo Orpheo, j. 3
 hæreat, ij. 61
 hærebat, iij. 91
 hærebit, vi. 64. xi. 8
 hærebo, ij. 24
 hærenti, x. 30
 hæretere, ix. 103
 hæret, j. 86. xi. 62. xii. 38
 hæsi, ix. 49
 hæsiili, vii. 44
 hæsit, j. 7. vii. 44
 hæsit, x. 48
 hælece putri, iij. 77
 halicus, x. 42. cervinus, xii.
 29
 Halmyrotæ, x. 83
 hamo, vi. 63
 hamos, v. 28. sacrilegos, iv.
 30
 hamus, ij. 40. fallax, iv. 56
 Hannibal, ix. 41. xiii. 73
 Haphe, vii. 66
 Harpasta, xiv. 48. pulverulen-
 ta, iv. 19. vii. 31
 harpasta, vii. 66
 Harpyiasque, x. 4
 haruspex, iij. 24
 hasta, j. 12. v. 66. xiv. 179.
 belligera, v. 25. gravis, vii.
 62. levis, j. 12. ix. 57
 hasta, v. 25
 hastas, emissas, xiv. 202
 haud, ix. 3
 haurire, viii. 39
 haurire, iv. 25
 haussit, ix. 84
 Hebe, ix. 67
 Hebes ictus, vii. 31
 hebetantque, xiii. 67
 Hæctora, xiv. 221
 Hæctoreo equo, xiv. 221
 Hæctores rogos, vii. 221
 Hæctoris, x. 90
 Hecubæque, vi. 71
 Hecubam, iij. 32. 76
 Hecylis, ix. 58
 heci, ij. 2
 Helciariorum, iv. 64
 Helena, vii. 99
 Helene, j. 63. ix. 106
 Heli, j. 96
 Heladum, iv. 55. 12
 gemma trita, ix. 14
 Helian facundi, xiv. 24
 Helicon, iv. 3
 Helicon, j. 77
 Helicone toto, xii. 6
 Meliconis, x. 64. 93
 Helide, j. 35
 Helles, ix. 73
 Helycaonia regione, xiv. 24
 Hemitritæ, ij. 40
 Hemitritæ gravis & levis
 xij. 92
 Hermitritæ, iv. 81
 herba, xi. 19. Apulia, vi. 128.
 iudæis, ix. 26. rudis, ij. 90.
 salax, x. 48
 herbarium, v. 24
 herbis medicis, ix. 18. 73
 Hercule simili, x. 104
 Herculeæ laudis, j. 27
 Hercules manus, j. 11
 Hercules Tiburis, j. 13
 Herculeo astro, viii. 55. 60
 mine, iv. 44
 Herculeos colles, ix. 57. viii. 2
 Herculeum, j. 6. numerus, 1
 104. Tibur, iv. 61
 Hercules, v. 5. Corinthi,
 xiv. 177. Hædilis, ix. 18
 Herculis magni, ix. 18
 li, iij. 47
 Here, j. 44. iij. 21. 7. 61.
 x. 32
 heredem, iij. 12. vi. 63. vii.
 65. ix. 49. x. 91. 21. 49
 xii. 74
 heredes, iv. 33. x. 15
 heredi, xiii. 126
 hereditatis, vi. 61
 heres, vi. 86. vii. 44. 71. 8.
 48. xi. 5. xii. 48
 heri, j. 25

maphroditum semineum, i. 68

maphroditus, x. 4. mar.

moreus, xiv. 174

me, ij. 15

mesochus, v. 25. minax,

v. 25. superbus, v. 25. ti-

mendus, v. 25

rmione, iij. 11

rmocratem, vi. 53

rmogenea, xij. 29

rmumque, vi. 86

rmus fordidus turbato an-

ro, viii. 78

cnia ingens, iij. 24.

erniarum, xii. 85

erodes clinicus, ix. 98

erolis, iij. 20

eros, x. 56. Præantius, iij. 84

ersilia, x. 68

erionem, † 27

Hesperia aqua, viij. 28

Hesperias boves, ix. 104

Hesperidum, iv. 64. nemus,

† 21

Hesperio orbe, viij. 78.

Hesperium pecus, ix. 62

Hesperius liquor, xiii. 40

hesterna coena, ij. 72. luce,

j. 69. nocte, j. 28. iv. 15

hesternis coronis, ix. 62

hesterno mero, j. 29. vino,

j. 88

Hetrusco solicio, vi. 83

heu, j. 4. 13. ij. 18. v. 21. vi.

62. 85. vii. 20. 46. ix. 30. x.

13. 18. 50. xi. 79. xiv. 101.

hexaclinon cestudineum, ix.

60

hexametris, vi. 65

hexaphoris, ij. 81

hexaphoro, vi. 67. ingenti,

iv. 51

Hiantæ aquæ, xii. 3

Hiantida perpetuam, vi. 21

hiantis, vii. 13. 49

hiare, xi. 19

hiatu infinito, iij. 72

hiatus patulos, iij. 19. vastos,

j. 23

hiberna Arctos, vii. 6

hiberna capla, xi. 9

hibernæ roræ, iv. 29

hibernas bastationes, vii. 94

rosas, vi. 80

hibernis, viii. 14. aquis, vii. 35

hiberno, iv. 18. lacu, x. 85

hibernos, vi. 59. recessus, v.

68

hibernum Tibur, v. 72

hiicine, vi. 63

hietercam, x. 8. 72

hieme, v. 38

hiemen, ij. 46

hiemes, ix. 2

hiems, viii. 68. nota, xiii. 59

Hiero, ix. 106

Higine, x. 56

hilarum poenam, iij. 64

hilaris Musæ, vii. 7. umbel-

las, iij. 58

hilaris, vi. 55. Cato, xii. 6

Hilarus, vj. 73

Hini, xiv. 59

Hippocrates, ix. 96

Hippodamus, iv. 31. vii. 56

Hippodromon pulvereum,

xii. 50

Hippolyto, viii. 48

Hippolytum, xiv. 203

hircosi subulci, x. 98

hircosis, ix. 48

hircoso osculo, xii. 59

hircum, iij. 24

hircus morietur, iij. 24. pi-

ger, iv. 4. recens, vi. 93.

unus, xi. 85

Hirpini, iij. 63

hirsuta ilice, vi. 64

hirsuta genas, vi. 52

hirsutis eruribus genisque, x.

65. imaginibus, ix. 48

hirsutum, vii. 57

hirundinino nido, xi. 19

Hispantæ paludis, xii. 57. ro-

tes, iv. 46. Tarraconis ar-

ces, x. 104

Hispanas, iv. 28. metretas,

v. 16

Hispania, iij. 14

Hispaniz, j. 50

Hispanis capillis contumax,

x. 65

Hispano auro, viij. 87

Hispidæ matris, iij. 58

historia Romana, xiv. 191

historias bellas, ij. 7

histræ testa, xii. 64

histræ satur, xii. 78

hodie, j. 16. 28. iv. 7. v. 59. xi.

36. xj. 66. xii. 48

Homeri batrachomyomachia,

xiv. 183

Homerus, xiv. 57. in mem-

branis, xiv. 184

hominem, v. 29. vj. 33. x. 4.

31. malignum, v. 29

hominis, ij. 40. ix. 96. xiv. 212

hominum, † 10. vij. 46. viij. 4

homo, iv. 84. v. 83. viij. 8. ix.

42. x. 31. asper, v. 62. bel-

lus, j. 10. iij. 63. bonus, xij.

51. cautus, viij. 99. desidio-

sus, j. 108. dulcis, viij. 99.

fidus, iv. 5. gratus, iv. 84.

gulolus, xij. 65. imperio-

sus, ix. 54. ingeniosus, j.

74. liber, j. 69. magnus,

ij. 32. viij. 99. ix. 51. xi. 57.

nullus, vii. 99. officiosus,

x. 88. pulcher, viij. 99. pu-

rus, ix. 64. pusillus, j. 10.

v. 81. sagax & astutus, xij.

89. vitiosus, xj. 93

honesti, j. 40

honor, j. 89. x. 50. altus, xiv.

4. antiquus, xj. 12

honorato, iv. 27. v. 15

honore, viij. 78. ix. 4. æterno,

j. 117. gemino, iij. 2. tan-

to, x. 79. vano, xi. 33

honorem, viij. 55

honores, ix. 66. molles, † 1.

mutuos, xij. 64. perpetuos,

ix. 62. sacros, viij. 66

honorificum, x. 45

honoris grati, xiv. 32

honorum, iv. 40

honos, viij. 80. nullus, iv.

31. omnis, viij. 8. quan-

tus, xii. 63. tantus, vi. 80

Hoplomachus, viij. 74

hora, x. 19. 38. xi. 50. 107.

æltiva, xij. 1. decima, iv. 8.

meridiana, iij. 67. omnis, x.

44. prima iv. 8. prior, x. 48.

tertia, xij. 18. una, x. 74

hora, ij. 67. decima, j. 109.

ij. 36. xi. 80. sexta, iij.

100. una, ij. 1. undecima,

ix. 60

horæ supremæ, x. 5

horam, v. 81. viii. 81. xi. 74

horas, viij. 67. xj. 78. bonas,

j. 114. extremas, iv. 73

Horatiorum, iij. 47

Horatius, ix. 42. solus, iv. 2

horis, viij. 7. decem, xj. 30

omnibus, j. 87

horre-

gustus, xi. 33
 gustus primus, xiii. 61
 gutta, j. 110. vii. 24. xi. 99.
 condita, iv. 32
 gueta grandi, iij. 47
 guetare Numidice, iij. 58
 guttur turpe, xi. 22
 guttus corneus, xiv. 52
 Gymnasium, iij. 98
 Gyrthæ, vi. 39

H

H Abe, ij. 10. 48. viij. 37.
 x. 51. xiii. 29. 53
 habeas, ij. 79. iij. 93. iv. 33.
 39. x. 100. xj. 67. xiv. 179
 habeat, j. 79. ij. 18. iij. 93. vi.
 67. viii. 61. xi. 42. xii. 20.
 xiii. 126
 habebas, j. 100. xi. 45
 habebis, v. 43. xiii. 3
 habebunt, ix. 7
 habemus, viii. 61. x. 2
 habenas æternas, vi. 3. Ju-
 leas, ix. 104
 habendam, j. 85
 habentis, v. 49
 habent, j. 2. 4. 37. ix. 4. x. 18.
 xii. 13
 habeo, iv. 15. 72. v. 9. xii. 25
 habere, j. 2. 43. ij. 8. 26. 68.
 86. iv. 10. 34. vi. 21. 60. vii.
 10. 47. viii. 25. 33. 34. 36.
 65. ix. 17. x. 41. 94. 98. xi.
 33. 44. 61. 70. 89. 103. xii. 6.
 18. 101. xiii. 127. xiv. 72.
 128. 220
 haberet, v. 24. xi. 62
 haberi, iv. 5
 habetis, xiv. 74
 habes, ij. 87. iij. 72. iv. 37.
 v. 28. vii. 77. viii. 78. ix.
 88. x. 25. xi. 58. xii. 25. xiv.
 219
 habet, j. 4. 18. j. 49. 101. ij.
 93. iij. 8. iv. 19. 72. v. 23. 39.
 vi. 61. 74. vii. 10. viii. 78. ix.
 4. x. 18. xi. 16. 60. xij. 10.
 14. xiii. 78. xiv. 174. 179
 habeto, j. 93
 habetur, viii. 73. xi. 97
 habites calamos, xiv. 38
 habilis, xiii. 22. xiv. 171
 hab tabas, x. 28
 habitabit, xi. 35
 habitare, j. 4. viii. 14. ix. 44.
 xi. 19. xii. 12. xiii. 60. xiv. 77
 habitas, xii. 50
 habitare, vii. 12. xi. 84. xii. 3
 habitator, ix. 52
 habito, j. 118
 habitusque, ix. 67
 habui, v. 9
 habuisse, j. 8. xi. 44
 habuit, iij. 31. iv. 46. vii. 57.
 ix. 44
 hædi, x. 91. xiii. 33
 hædina pelle, xii. 45
 hædis stantibus, xiii. 38
 hedum, x. 87
 hædus raptus ab ore lupi.
 x. 48
 Hæmo Orpheo, j. 3
 hæreat, ij. 61
 hærebat, iij. 91
 hærebit, vi. 64. xi. 8
 hærebo, ij. 24
 hærenti, x. 30
 hæretere, ix. 103
 hæret, j. 86. xi. 62. xii. 38
 hæsi, ix. 49
 hæsi illi, vii. 44
 hæsit, j. 7. vii. 44
 hæstæ, x. 48
 hæcece putri, iij. 77
 hæcius, x. 42. cerwinus, xii.
 29
 Hæmyroten, x. 83
 hæmo, vi. 63
 hæmos, v. 28. sacrilegos, iv.
 30
 hæmus, ij. 40. fallax, iv. 56
 Hænoibal, ix. 41. xiii. 73
 Hæphe, vii. 66
 Hæpasta, xiv. 48. pulverulen-
 ta, iv. 19. vii. 31
 hæpasta, vii. 66
 Hæpyiasque, x. 4
 hæulpex, iij. 24
 hæsta, j. 12. v. 66. xiv. 179.
 belligera, v. 25. gravis, vii.
 62. levis, j. 12. ix. 57
 hæsta, v. 25
 hæstas, emissas, xiv. 202
 hæud, ix. 3
 hæuire, viii. 39
 hæurit, iv. 25
 hæuisti, ix. 84
 hæbe, ix. 67
 hæbes ictus, vii. 32

heberantque, xiii. 67
 Hæctora, xiv. 281
 Hæctoreo equo, xiv. 105
 Hæctoreos regos, vi. 7
 Hæctosis, x. 90
 Hæcubæque, vi. 71
 Hæcubam, iij. 32. 76
 Hædylæ, ix. 58
 hæi, ij. 8
 Hæciariorum, iv. 64
 Hælenæ, vii. 99
 Hælene, j. 63. ix. 106
 Hæli, j. 96
 Hæliadum, iv. 55. 112
 gemma trita, ix. 4
 Hæliani sacundi, xiv. 4
 Hælicen, iv. 3
 Hælicon, j. 77
 Hælicone toto, xii. 6
 Hæliconis, x. 64. 93
 Hælide, j. 35
 Hællæ, ix. 73
 Hælycaonia regione, xiv. 8
 Hæmitææ, ij. 40
 Hæmitææos gravis & ferus
 xij. 92
 Hæmitææus, iv. 81
 hæba, x. 19. Apala, vi. 128.
 rudens, ix. 61. rudis, ij. 90.
 salax, x. 48
 hæbarium, v. 24
 hæbis mitibus, ix. 18. 73
 Hæcule simili, x. 104
 Hæculeæ laudis, j. 17
 Hæculeas manus, j. 15
 Hæculei Tiburis, j. 13
 Hæculeo astro, vii. 55. 80
 mine, iv. 44
 Hæculeos colles, ix. 57. vii. 12
 Hæculeum, j. 6. 100. 12
 104. Tibur, iv. 62
 Hæcules, v. 5. Corinthus,
 xiv. 177. Hætilis, ix. 128
 Hæculis magni, ix. 64. 128
 li, ij. 47
 Hære, j. 44. iij. 14. vi. 61.
 x. 32
 Hæredem, iij. 12. vi. 61. vii.
 65. ix. 49. x. 92. j. 49
 xii. 74
 Hæredes, iv. 33. xj. 15
 Hæredi, xiii. 126
 Hæreditatis, vi. 61
 Hæres, vi. 86. vii. 44. 71. ix.
 48. xi. 5. xii. 48
 Hæri, j. 25
 Hærmæ

- maphroditum semineum, i. 68
 maphroditus, x. 4. mar.
 moreus, xiv. 174
 me, ij. 15
 mesochorus, v. 25. minax, v. 25. superbus, v. 25. timendus, v. 25
 mione, iij. 11
 mocratem, vi. 53
 mogenes, xij. 29
 mumque, vi. 86
 mius sordidus turbato an-
 ro, viii. 78
 na ingens, iij. 24.
 erniarum, xii. 85
 orodes clinicus, ix. 98
 erois, iij. 20
 eros, x. 56. Præantius, iij. 84
 ersilia, x. 68
 Hesione, † 27
 Hesperia aqua, viij. 18
 Hesperias boves, ix. 104
 Hesperidum, iv. 64. nemus, † 21
 Hesperio orbe, viij. 78
 Hesperium pecus, ix. 62
 Hesperius liquor, xiii. 40
 hesternæ cœna, ij. 72. luce, j. 69. nocte, j. 28. iv. 15
 hesternis coronis, ix. 62
 hesternæ mero, j. 29. vino, j. 88
 Hetrusco sollicito, vi. 83
 heu, j. 4. 13. ij. 18. v. 21. vi. 62. 85. vii. 20. 46. ix. 30. x. 13. 18. 50. xi. 79. xiv. 101.
 hexaclonon celludineum, ix. 60
 hexametris, vi. 65
 hexaphoris, ij. 81
 hexaphoro, vi. 67. ingenti, iv. 51
 Hiantæ aquæ, xii. 3
 Hiantida perpetuam, vi. 21
 hiantis, vii. 13. 49
 hiare, xi. 19
 hiatus infinito, iij. 72
 hiatus patulos, iij. 19. vastos, j. 23
 hiberna Arctos, vii. 6
 hiberna capia, xi. 9
 hibernæ roræ, iv. 29
 hibernas bastationes, vii. 94
 rofas, vi. 80
 hibernis, viii. 14. aquis, vii. 35
 hiberno, iv. 18. lacu, x. 85
 hibernos, vi. 59. recessus, v. 68
 hibernum Tibur, v. 72
 hiecinæ, vi. 63
 hictæcam, x. 8. 72
 hieme, v. 38
 hiemen, ij. 46
 hiemes, ix. 2
 hiems, viii. 68. nota, xiii. 59
 Hiero, ix. 106
 Higinæ, x. 56
 hilarem poenam, iij. 64
 hilares Musæ, vii. 7. umbel-
 las, iij. 58
 hilaris, vi. 55. Cato, xii. 6
 Hilarius, vj. 73
 Hini, xiv. 59
 Hippocrates, ix. 96
 Hippodamus, iv. 31. vii. 56
 Hippodromon pulvereum, xii. 50
 Hippolyto, viii. 48
 Hippolytum, xiv. 203
 hircosi subulci, x. 98
 hircosis, ix. 48
 hircoso osculo, xii. 59
 hircum, iij. 24
 hircus moriturus, iij. 24. pi-
 ger, iv. 4. recens, vi. 93.
 unus, xi. 85
 Hirpini, iij. 63
 hirsuta ilice, vi. 64
 hirsutas genas, vi. 52
 hirsutis eruribus genisque, x. 65. imaginibus, ix. 48
 hirsutum, vii. 57
 hirundinino nido, xi. 19
 Hispanæ paludis, xii. 57. ro-
 tæ, iv. 46. Tarraconis ar-
 ces, x. 104
 Hispanas, iv. 28. metretas, v. 16
 Hispania, iij. 14
 Hispaniz, j. 50
 Hispanis capillis contumax, x. 65
 Hispano auro, viij. 87
 Hispidæ matris, iij. 58
 historia Romana, xiv. 191
 historias bellas, ij. 7
 histra testa, xii. 64
 histrio satur, xii. 78
 hodie, j. 16. 28. iv. 7. v. 59. xi. 36. xj. 66. xii. 48
 Homeri batrachomyomachia, xiv. 183
 Homerus, xiv. 57. in mem-
 branis, xiv. 184
 hominem, v. 29. vj. 33. x. 4.
 31. malignum, v. 29
 hominis, ij. 40. ix. 96. xiv. 212
 hominum, † 10. vj. 46. viij. 4
 homo, iv. 84. v. 83. viij. 8. ix. 42. x. 31. asper, v. 62. bel-
 lus, j. 10. iij. 63. bonus, xij. 51. cautus, vj. 99. desidio-
 sus, j. 108. dulcis, vj. 99.
 fidus, iv. 5. gratus, iv. 84.
 gulosus, xij. 65. imperio-
 sus, ix. 54. ingeniosus, j. 74. liber, j. 68. magnus, ij. 32. vj. 99. ix. 51. xi. 57.
 nullus, vii. 99. officiosus, x. 88. pulcher, vj. 99. pu-
 rus, ix. 64. pusillus, j. 10.
 v. 81. sagax & astutus, xij. 89. vitiosus, xj. 93
 honesti, j. 40
 honor, j. 89. x. 50. altus, xiv. 4. antiquus, xj. 12
 honorato, iv. 27. v. 15
 honore, viij. 78. ix. 4. æterno, j. 117. gemino, iij. 2. tan-
 to, x. 79. vano, xi. 33
 honorem, viij. 55
 honores, ix. 66. molles, † 1.
 mutuos, xij. 64. perpetuos, ix. 62. sacros, viij. 66
 honorificum, x. 45
 honoris grati, xiv. 32
 honorum, iv. 40
 honos, viij. 80. nullus, iv. 31. omnis, viij. 8. quan-
 tus, xii. 63. tantus, vi. 80
 Hoplomachus, viij. 74
 hora, x. 19. 38. xi. 50. 107.
 æstiva, xij. 1. decima, iv. 8.
 meridiana, iij. 67. omnis, x. 44. prima iv. 8. prior, x. 48.
 tertia, xij. 18. una, x. 74
 hora, ij. 67. decima, j. 109.
 iij. 36. xi. 80. sexta, iij. 100. una, ij. 1. undecima, ix. 60
 horæ supremæ, x. 5
 horam, v. 81. viii. 81. xi. 74
 horas, viij. 67. xj. 78. bonas, j. 114. extremas, iv. 73
 Horatiorum, iij. 47
 Horatius, ix. 42. solus, iv. 2
 horis, viij. 7. decem, xj. 30
 omnibus, j. 87
 horre-

horrefear, v. 30
 horret, xj. 40
 horribiles Sabines, xi. 36
 horrida, v. 25; xj. 91; pecto-
 ra, ij. 36; iv. 57; federatru-
 maz, idest; hyemis, ix. 13
 horridique silvani, x. 91
 horridis lotis, x. 61
 horridos filios, x. 98
 horridus, iij. 20. 36. 58
 December, vii. 35. 94
 Liburnus, j. 50
 hortatur, xj. 56
 hortatus, j. 79
 horri, viij. 40; Corcyra, iij.
 37; suburbani, viij. 48
 horrib, iv. 64. v. 63. vij. 68.
 felicitas, xij. 20; fidei-
 bus, ix. 19
 hortu ingenti, vi. 72; medio,
 iij. 68; Praenestino, ix. 64
 hortos, v. 63; xij. 35; patrio-
 xij. 38; Pharios, vj. 80; vii.
 cinos, iij. 15; xj. 35
 hortum, vj. 72; argentem, v.
 79
 ho-tus, x. 48; xj. 9. 19; facili,
 iij. 58; securus, x. 98
 horum, iij. 72; xij. 76
 hospes, iij. 9. iv. 86. v. 63. x.
 20. xj. 25. xij. 3. plerumque;
 viij. 3; curior, viij. 14
 hospita umbra, x. 26
 hospitalexi comi, ix. 64
 hospitum, x. 94
 hospitibus, v. 63; xij. 3
 hospitibus inuicti, ix. 62
 hospitium commune, v. 63
 hoste, j. 49; 51; gemino, xiv. 17
 hostem, iij. 80
 hosti, vij. 4
 hostia, ix. 43; parva, ix. 32
 hostibus, xiii. 80
 hostiles minas, vj. 76
 hostis gemmeus, xiv. 10; pint,
 j. 22
 Huc, iij. 68; xj. 34
 humane, ij. 25; xij. 55
 humanis, vi. 59
 humanum genus, ix. 48
 umatus Glaucias, vi. 28
 humeris, viij. 48
 humi, viij. 75
 humida lina, x. 37; prae, j.
 89; Trebala, v. 72
 humiles, j. 105

humilescere, x. 72
 humil. pectore, vii. 39
 humo aggesta, viii. 57
 humorent, xi. 64
 humum sanguineam, ij. 74
 humus, xi. 51; dives, xij. 63
 Labicana, j. 89; mense, ix.
 72
 Hyacinthon, viii. 63
 hyacinthus in tabula pictus,
 xiv. 173
 hyberno gelu, id. 18
 hybernus Notis, viii. 149
 hybernus dies, vj. 59
 Hybla, vij. 87. x. 74; florida,
 ij. 46
 Hyblæ, xiii. 105
 Hyblæa mella, xj. 47
 Hyblæis apibus, ix. 27; iby-
 this, v. 40
 Hyblæus, ix. 12
 Hybrida, viij. 22
 Hybridarum, vi. 39
 hydra, xiv. 177; improba, v.
 66
 hydræ, f. 27
 hydram secundam, ix. 104
 hydrocelas tumidas, xii. 85
 hyems, xv. 71; septima, xv. 92
 (extor, x. 61; sterilis, viii. 68)
 Hygea, x. 61
 Hylæ, vii. 49
 Hylam, vi. 88; ix. 26; xi. 44
 Hylan, xi. 29
 Hylas, v. 49; viii. 94; pulcher
 iij. 19; raptus, x. 4
 Hyle, ij. 51; 60; iv. 2
 Hylus, ix. 26
 Hymenæus, iv. 14
 Hymetel Thescl, xiii. 104
 Hymettia mella, xi. 43
 Hymettus, vii. 87
 hymnus, xij. 76
 hyperborei Bootæ, iv. 3; trium-
 phi, viij. 78
 hyperboreis oris, vij. 5
 hyperboreis orbe, ix. 204
 hyperboreos triones, ix. 46
 Hypne piger, xi. 37
 Hyrcano equo, viii. 26; ju-
 go, f. 28
 hysteriam, xj. 7. 72

I

I, f. 23. j. 4. 43; ij. 6. ix. 1.
 v. 83. vij. 8. 23. 28. 70.
 ix. 35; 102. x. 19. 89. 91.
 Jaceam, ix. 89
 jacebat, iij. 91
 jacebunt, viii. 3
 jacent, iv. 44; x. 71
 jacente, viii. 44
 jacentem, iij. 44
 jacere, j. 69; iv. 35; v. 75; ix.
 jaceret, xi. 44
 jaces, vii. 26; x. 23; xii. 11
 jace, j. 83; iij. 82; ix. 94
 v. 63; vi. 28; 52; vii. 30; ix.
 44; 94; x. 55; xi. 44; ix.
 jadis, vij. 99
 iacta, v. 43
 iactantur, x. 58
 iactas, xii. 53
 iactat, f. 22. v. 8. 24. vii. 19
 iactatam, x. 20
 iactatis cogis, xiii. 99
 iactes, ix. 105; x. 65
 iactes, f. 1
 iactis, iv. 30
 iacturam, v. 81
 iacui, x. 74
 iaculis, f. 14; 21. viii. 75
 iaculo, ix. 210; 57; levit, ix. 55
 iamdudum, v. 10; vi. 41
 ianctus, v. 39; vii. 44; 48
 Jane, viii. 20; x. 21; 25
 Jani, viii. 35; 241; Kalendis,
 viii. 27; mense, xii. 31
 Janiculi, iv. 64
 janitor, v. 23
 Jano, vii. 7
 Janthina, ij. 39
 ianua aperta, iv. 29; nulli,
 j. 71; iurda, x. 11
 ianuam deferam, j. 11
 Janus, viii. 2. 12; pectus,
 viii. 66
 jaspidebus magnis, ix. 6
 jaspidas, v. 21
 Ibam, ix. 50
 ibat, iij. 47; xi. 64; xii. 3
 ibatis, xii. 8
 Iberi, v. 66; stabuli, viii. 18
 Iberis, iv. 55; x. 20; 65; terra,
 vi. 18
 Iberos, vii. 1. xii. 9; mense, x.
 72
 ibi,

- ñ, j. 50. ij. 14. iv. 62. vi. 2.
 vii. 87. 96. xii. 3
 ñis, j. 4. ij. 3. x. 19. 78
 ñit, vii. 7. x. 78. xi. 8. xiv. 31.
 ño, j. 47. ij. 24
 chnucumon perniciolus, xii.
 86
 ña, t. 23. viii. 33. Pleculs,
 ij. 66
 ñu certo, t. 23
 ñuras, ij. 52
 ñus, vii. 1. habes, vii. 31.
 lda, j. 72. x. 89. confcia, iv. 1
 ldx busti, ix. 35
 ldxo cinædo, x. 98
 ideo, j. 3. vi. 5
 idibus, iv. 66. Augustis, xii.
 68
 Idumæas, palmas, x. 50
 Idumæos, triumphos, ij. 2
 idus, v. 42. Majas, ij. 6. ma-
 ternæ, vii. 73. Octobris,
 xii. 68. Octobris, x. 62
 Iecur anferis, majus, xiii. 58
 jejunia, iv. 4
 jencacula, j. 88. xiv. 223. fru-
 gi, xiii. 31
 Igitur, j. 86. ij. 11. ij. 69. iv.
 71. v. 53. vii. 41. 46. x. 94.
 xi. 8. 44
 igne, iv. 57. v. 86. xi. 36. atto-
 nito, viii. 30. contempto,
 j. 22. lento, viii. 21. mali-
 gne, x. 96. nullo, xi. 57
 ignes nocturnos, xiv. 42
 ignibus, vi. 83. Scythicis,
 xiv. 109
 ignipedes-tauros, t. 27
 ignis, iv. 66. vii. 26. pallidus,
 ij. 65
 ignoras, ij. 29. 77
 ignorat, j. 110. 112. vi. 39.
 xij. 100
 ignores, j. 2
 ignoro, ij. 45
 ignoscas, viii. 69
 ignoscat, v. 7
 ignosces, iv. 16
 ignosco, ij. 89. ij. 27. xi. 95
 ignota, xiv. 100. foga, xii. 18
 ignota mole, t. 15
 ignotas, t. 18
 ignoti maris, vii. 18
 ignotos, xi. 36
 ignorumque opus, xi. 79
 ignotus, v. 61
 Ilex, xiv. 52
 Iliæ, x. 45. casta, ix. 42
 Iliaco cinædo, ij. 43. magi-
 stro, ij. 39
 Ilicos amores, xii. 52
 Ilias, xiv. 164
 ilice, xiv. 70. hirsuta, vi. 64
 multa, vii. 26
 ilicetque, x. 92
 iliceti vicini, xii. 18
 ilicetum sanctum, iv. 55
 illæta, vii. 1
 illæsum, j. 7. juveem, ix. 92
 leporem, xiv. 200
 illigatas damas, j. 50
 illinc, j. 118. ij. 14. ij. 63. v.
 14. 50. vii. 72. ix. 94. x. 104.
 xi. 99
 illotos ministros, viii. 67
 illotus, vi. 42
 illuc, xii. 34
 illumve, ij. 5
 illustrem, xiv. 45
 Imagine, vi. 27. ix. 1. 25. 76.
 xii. 30. falsa, iv. 53. tacita,
 vi. 13
 imagines superbas, v. 21
 imaginibus hirsutis, ix. 48
 immodicis, ij. 90
 imago, vi. 39. vii. 83. xi. 103.
 digna, ij. 66. major, ix. 78.
 plurima, j. 71
 imbelles damæ, iv. 74. xii. 94.
 thalamos, vii. 57
 imber Castalis, ix. 19. subi-
 tus, xii. 26
 imbre, xi. 97. astivo, ij. 65.
 affiduo, iv. 18. expreſſo,
 xiv. 144
 imbres, v. 19
 imbribus immodicis, ij. 100
 imbricemque, ij. 37
 imbrifer Nilus, j. 62
 imbuanr, vii. 25
 imbue, xiii. 8
 imbuat, viii. 51
 imitantur, v. 18
 immitare, v. 39
 imitata, j. 44. bassa blandas
 columbas, xi. 105
 imitator, j. 46
 imitatur, xi. 32
 imitatus, ix. 25. xi. 83
 imiter, xi. 91
 immatura corpora, ix. 9
 immemor, iv. 83.
 immensis jugis, vii. 65. que-
 relis, ix. 46
 immensum Maronem, xiv. 86
 immeritas opes, vii. 31
 immeritos mares, vj. 2
 imminet, iv. 64
 imminente bruma, ij. 58
 immistum genus, t. 21
 immo, j. 11. 86. ij. 40. 47. iv.
 85. v. 64. vi. 94. viii. 10. xii.
 48
 immodice avaritiæ, ij. 56
 immodici lacus, vii. 27. mul-
 ti, ij. 43
 immodicis, vi. 29. clunibus,
 ij. 60. imaginibus, ij. 90.
 imbribus, ij. 100. laudi-
 bus, t. 1
 immodico Nerone, x. 48
 immortale Falernum, ix. 95.
 xi. 37
 immota feritas, v. 35
 immundæ carnis, ij. 24
 immundam aquam, j. 93
 immundum ceroma, xiv. 50
 imo de pectore, x. 80
 imo pido, vii. 16. sinu, i. 16
 impediens, x. 37
 impeditam damam, ij. 58
 impensis, t. 4
 imperat, iv. 8. xi. 7
 imperatque, xi. 41
 imperator, v. 50. x. 72
 imperet, xii. 4
 imperia, j. 50
 imperiosa facies, vi. 23. res
 est timor, xi. 59
 imperiosus homo, ix. 54
 imperium, xj. 61. Aulonium,
 vi. 60
 impacta rota transmissio pe-
 tauro, xi. 22
 impia bella, iv. 11. flamma,
 v. 43. tellus, vi. 85
 impio versu, x. 5
 impiorum Colchorum, ij. 58
 impius, v. 70. Libys, iv. 30
 impleat, iv. 45. viii. 78
 implere, xiv. 12
 implet, j. 23. 85. ij. 60. iv.
 29. xi. 19. 32
 impletura frigora, v. 36
 implevit, vii. 62. x. 85
 implicuit, vi. 15
 implicitam, t. 11
 implicitas aves, ix. 55. entero-
 celas, xi. 86
 impli.

implicium, j. 101
 impones, j. 53
 impositas pilas, † 13
 impositum nomen, iv. 31
 imposui, iv. 80
 imposuit, iij. 57. iv. 40. v. 37. x. 25
 impotens bruma, j. 50
 imprecabor, vii. 23
 impressi, x. 42
 improba charta, viij. 24. fila, xij. 57. fumaria, x. 36. hydra, v. 68. lingua, ij. 61. manus xiv. 16. pica, j. 54. satireja, iij. 75. Tyros, x. 16. vota, iv. 1
 improbareque tigris, j. 105
 improbe, x. 31. Cinna, iij. 61
 lepus, j. 49. zoile, xi. 55
 improbi, iiii. 20. v. 81. xi. 81.
 Malchionis, iij. 82. panis caninas buccas, x. 5. Phazdri, iij. 20
 improbius, iv. 6
 improbia, iij. 86
 improbis Gadibus, v. 79. ganitibus, v. 61
 improbissimusque xii. 55
 improbius, v. 51. ix. 69. x. 71
 improbo cornu, vii. 6. somno, xii. 18
 improbus comes, xii. 38. magister, j. 42. maritus, xii. 99.
 scorpis, iij. 44
 impudenter, j. 50
 impudici Tigillini, iij. 20
 impudicum digitum, vi. 70
 impudicus odor, xii. 32
 impune, x. 70
 impurus, xi. 62
 imputantur, v. 21
 imputat, iij. 6. x. 30
 imputes, v. 81
 imputer, iv. 83. xii. 48. 84
 imus, vi. 74. xij. 57
 in rosa aeterna vivere, viii. 77
 inque, † 7. j. 79. ij. 26. iij. 6. 69. iv. 3. vii. 60. ix. 104
 Inachidos, xi. 48
 inaequalem libellum, vii. 89
 inaequales mensas, j. 56
 inamabilis sciurus, v. 38
 inane, j. 77. celum iv. 21. corpus, viii. 75
 inani sporta, x. 37
 inanis culcita, v. 61. saluator, iij. 58

insaufum, ij. 14
 inclavit, iv. 66
 incedit, vi. 39. xii. 38
 inceditque, vii. 38
 incendia, v. 7. vi. 33
 incendisse, iij. 52
 incensura, ix. 3
 incerta acu, ij. 66
 incertis frutillis, iv. 14
 inest Tereos, xiv. 75
 inchoat, iij. 79. xiii. 14. 36
 incideris, iij. 46. xj. 96
 incidisti, vii. 75
 incidit, ix. 78
 incipe, ij. 64
 incipiant, j. 26
 incipiat, ij. 1
 incipiat, v. 70
 incipio, v. 73
 incipit, j. 39. xi. 47
 inciso ore, iij. 60
 Incitato, xi. 1
 Incitatus, x. 76
 inclinat, j. 77
 incolis, vj. 27
 incomptis capillis, j. 25
 incubasque, xij. 53
 incudibus percussis, ix. 70
 inculti foci, iv. 66
 incultis alparagis, xlii. 21
 incumbunt, v. 13
 incurris, j. 9
 incurvabat, xi. 44
 incustoditis & apertis liminibus, j. 35
 inde, j. 44. 71. 86. 118. ij. 14. 37. iij. 38. 58. 82. iv. 90. v. 1. 11. 52. vi. 52. vii. 17. 41. 72. 101. ix. 55. 60. 92. 93. x. 51. 83. xi. 23. xii. 59. xiv. 113
 indecens, v. 14. morbus, xj. 62. nasus, ij. 11. pavo, v. 38. pellis, vii. 19
 indecenter, xii. 22
 indevorato capite, vii. 19
 index superbus, iij. 2
 Indica pompa, viij. 78
 Indicae pecudis, v. 38
 indicas, xli. 97
 indicatque, ix. 45
 indice, j. 51
 Indici litoris, x. 38
 indicis certis, ij. 54
 indicis lapillis, j. 110
 indico labores, iv. 90
 Indico cornu, j. 73

Indicosque dentes, x. 9
 indignancia recta, ij. 90
 indignaque, iij. 34
 indignas fauces, j. 79
 indignor, ix. 75
 Indis dentibus, ij. 43
 indixit, xi. 50. xij. 79
 indota falce, vj. 73
 indoctis grammaticis, xiv. 24
 Indos sardonychas, iv. 21
 inducenda, xiv. 163
 induc, ij. 41
 indueras, xiv. 139
 induis, xij. 87
 induiturque, viij. 45
 indulgent, j. 105. v. 43
 indulgentia tanta, ij. 34
 induglet, iv. 3. 56. xj. 42
 indultus, x. 38
 Indus alger, vii. 29. x. 16
 indutus, v. 24
 inemptum leporem, iv. 66
 inenarrabile munus, ij. 30
 inepta, xij. 98
 inepte, vj. 32. x. 100. vir, j. 63
 ineptiarum, xi. 1
 ineptus, j. 86
 inermi fronte, iij. 58
 inest, j. 110. viij. 18. xij. 75. xiv. 145
 inexplicitosque Platonas, ix. 48
 infacetum, v. 79
 infamata puella, x. 87
 infamen Cypron, ix. 92
 infandas penas, ix. 9
 infando auro, v. 70
 infandum scelus, viij. 13
 infans, iv. 177. viij. 95. xj. 31. xij. 97
 infantaria, iv. 88
 infante sordido, j. 50
 infantem, iv. 88. x. 95
 infantes, vj. 70. ix. 9. 125. res, xj. 62
 infanti, vj. 38. vj. 44. 170. 171. ruto, ix. 7
 infantis, xij. 84. domini, ix. 21. prima figura, ix. 56
 infelix, ij. 46. 75. vj. 63. x. 8. rogus, viij. 75. 170. 171. xij. 48. venter, ij. 51
 inferiora, viij. 71
 inferiore nube, viij. 36
 inferius descendere, x. 75
 infernas aquas, j. 102. ix. 30. umbras,

umbras, j. 37. xj. 70
 ernis umbris, iv. 16. xj. 6
 festos oculis pilos, x. 56
 finito hiaru, iij. 72
 ficienda gloria, ix. 101
 ficiende Varro, v. 31
 ficiator, j. 104
 ficiatus, ix. 86
 flammæ, j. 63
 flammatus, x. 86
 funde, v. 65
 fulso Falerno, j. 72
 fustum, v. 71
 gemuit, ix. 60
 genii duri, v. 57
 ingenio, j. 112. v. 64. vi. 28
 viij. 18. propiore, v. 5
 ingeniosa, xj. 8. gula, xij. 62. scripta, vj. 60. sitis, xix. 117
 ingeniosus, j. 74
 ingeniosus, vij. 8. homo, j. 74
 ingenium, f. 14. iij. 26. v. 28. viij. 56. 73. xij. 4. xiv. 115. dulce, f. 20. grande, ij. 44. mitius, f. 10. vetus, xj. 8
 ingeniumque, viij. 70
 ingens, iij. 50. ix. 42. her-
 nia, iij. 24. Livius, xiv. 190. onerosaque turba, ix. 56. solitudo, iij. 44. turba, j. 74
 ingenti, viij. 7. domino, viij. 75. hexaphoro, iv. 51. hor-
 to, vj. 72. improboque so-
 no, xij. 18. lustro, iv. 1. manu, iv. 8. ore, j. 7. iv. 14. sorore, xij. 32. voce, iij. 46. vij. 7. viij. 7
 ingentia, v. 53. munera, iv. 56. nomina, xj. 6. pectora, xj. 11
 ingentis fati, j. 52
 ingenua gula, vi. 11
 ingenua facie, iij. 33
 ingenuæ pigritiæ, xii. 4. vi-
 res, x. 47
 ingenuam, iij. 33
 ingenuasque cruces, x. 82
 ingenuumque, iij. 46
 ingrata lux graviſque, x. 23
 ingrata sparsa, iij. 58
 ingrata arcæ, iv. 67. Lethes
 flumina, x. 2

ingratas amicitias, v. 19
 ingratis, viij. 3. xlii. 87
 ingrati Pompei, v. 10
 ingrato, f. 10. urſo, f. 21
 ingratum, vi. 79
 ingratus, vi. 86. ager, x. 47
 ingrediare, xiv. 103
 inguen, xi. 71. laternum, f. 73
 inguina, vi. 81. vii. 29. 34. xi. 23. xlii. 67. xv. 69. diver-
 ſa, iij. 88. ſimillima ſoro
 madido, vii. 57
 inguine, iij. 81. exhausto, xlii. 63
 inguinibus, iij. 61. vii. 17
 inhareret, v. 80
 inhorruit, j. 67
 inhumana invidia, vii. 11
 inhumanæ cicadæ, x. 58
 inhumani lupi, x. 48
 inhumanos amicos, v. 23
 inhumanus, v. 18
 inject, j. 22
 injecta, iv. 75
 injecto, vii. 37
 inimica, f. 4
 inimicus, xiv. 184
 inimicitia ingentes, v. 51
 iniqua fortuna, iij. 14
 iniquas preces, v. 6
 iniqui Aquilonis ſtridentes
 flatus, x. 82
 iniquis flammis, x. 50
 injuria parva, ix. 9
 innocens, iij. 44. iv. 30. x. 76.
 ruina, j. 83
 innocuos ſales, iij. 99. luſus,
 j. 5
 innocuis verbis, vii. 1.
 innuis, ix. 38
 innuit, j. 69
 innumera compede, ix. 23
 innumeras olympiadas, iv. 45
 innumeris ſyntheſibus, ii. 46
 innumeri apri, vii. 1
 innumero leone, viii. 55
 innumeros greges, v. 13
 inobservata, viii. 32
 inoffenſa via, xiv. 209
 inopem famem, xlii. 1
 inopes Cynicos, xi. 85. ſtur-
 nos ix. 55
 inopi xii. 89
 implicitas, ix. 55

inquam, ij. 17. vi. 64
 inquieta marmora, v. 81
 inquietas curas, x. 30
 inquieti Sifyphi, x. 5
 inquieto, iv. 55
 inquietus, xii. 18
 inquiligus, j. 87
 inquinamus, v. 8
 inquinatio Mannecus, xi. 62
 inquinatum vellus, iv. 4
 inquinis, vi. 20
 inquis, ij. 65. 93. iij. 27. 38.
 46. iv. 33. 72. v. 16. 62. 64.
 vi. 34. 51. 54. 56. viii. 10. 17.
 37. x. 11. xii. 25. 40. 96.
 xiv. 1
 inquit, j. 14. 69. f. 30. v. 38.
 vi. 78. 82. ix. 35. 94. xii. 26
 inſani freti, iv. 93
 inſania, viii. 48. ix. 72
 inſanis, iij. 38
 inſano Symmate, iv. 49
 inſanum, j. 50. caput, ij. 66
 inſcriptæ, ix. 16
 inſcripta baſis, ix. 45
 inſcriptæ cellæ, xi. 46
 inſcripti, viii. 75
 inſequeris, v. 84
 inſequor, v. 84
 inſeras, vii. 86
 inſerta ſicus, vi. 49
 inſertam manum, ij. 75
 inſeruiſſe, iv. 31
 inſidias, iv. 56. xii. 24
 inſidiemur, xii. 14
 inſidioſe puer, xiv. 172
 inſidioſorum latronum, xiv. 20
 inſignis puer, iij. 91
 inſilui, iv. 22
 inſpectum, vi. 82
 inſpexit, ix. 60
 inſpice, j. 55
 inſpicit, x. 80
 inſpicieturque, xi. 71
 inſtant, xi. 99
 inſtantes undas, f. 25
 inſtanti, viii. 73
 inſtanti ſocero, vii. 67
 inſtantis Ruſi, viii. 51
 inſtantiſſus, xii. 100
 inſtar, vii. 11
 inſtaret, xi. 24
 inſtat, j. 16. xii. 59
 inſtent, vij. 96
 inſtes, vi. 23
 h

institor lippus, xii. 57. 1006-
 ratus, vii. 60
 instructa, iij. 45. x. 59
 instructam domum, xii. 67
 instructus, iv. 10
 instrue, v. 63
 insulis, iv. 37
 insulse, vii. 84
 insulsiſſimus, xii. 55
 insultat, v. 32
 intactas coronas, xi. 90
 integer, vi. 28
 intelligat, x. 23
 intentatum, ij. 14
 inter, † 12. 18. j. 50. 91. iij.
 63. 93. iv. 46. 75. v. 14. 36. vi.
 68. vii. 26. 87. ix. 35. 38. x.
 5. 83. xi. 46. 70. xii. 29. 61.
 xiii. 61. 92. xiv. 70
 interdum, xii. 36
 interior lana cunei, xiv. 164
 interiora, xij. 68
 interire, viii. 38
 interjungit, iij. 67
 interiorius, ix. 29
 interponis, j. 107
 interpositus, j. 54
 intortos capillos, viij. 33
 intra, j. 100. v. 6. xii. 57
 intrabit, xi. 99
 intrabunt, xiv. 30
 intrant, xi. 100
 intrare, iij. 93. xi. 7
 intras, x. 10
 intrasti, xi. 46
 intrat, viii. 36
 intravit, vii. 80. vii. 26. xiv.
 74. 174
 intrent, vi. 16
 intres, i. 61
 interet, iv. 17. xii. 100
 intus, x. 80. xj. 62
 invadat, ix. 57
 invalidum conepumque la-
 rus, iij. 46
 invalidus comes, viii. 75
 invasit, 29. viii. 59
 invenit, vj. 51
 invenias, v. 11
 invenies, vii. 57. viii. 31. xi.
 18. 24. x. 4
 inveniet, xii. 29
 invenimus, j. 100
 invenis, ix. 27
 invenit, † 26. j. 85. ix. 77. x.
 26

invenitur, xi. 19
 inventa, vii. 39
 invento apro, xii. 2
 inventura, xiv. 25
 inventus, vi. 53
 inversa charta, iv. 87
 invia lorica, vii. 1
 invicta, ix. 2
 invicti hospitis, ix. 62. prin-
 cipis, † 20
 invictis armis, † 6
 invictum caput, ix. 24
 invictus Caesar, vii. 5. Ca-
 millus, xi. 6
 invida bruma, viii. 68. La-
 cheſis, x. 53
 invide Procille, j. 116
 invideam, iv. 68
 invideas, j. 41
 invideat, j. 87
 invidebit, j. 114
 invidere, ij. 74. iij. 58. xi.
 76
 invidet, vii. 4. ix. 91. 52
 invidetis, ix. 20
 invidia, iij. 21. vii. 12. inhu-
 mana, vii. 18
 Invidia, iij. 65. ix. 88. fa-
 vente, v. 6. leviores ca-
 dunt, xii. 14. rumpitur,
 ix. 99
 invidiam, j. 13. v. 10
 invidiam, j. 59. vii. 46
 invidiosa atria, † 2. lectica,
 vi. 77. praeda, vii. 26
 invidiosus locus, xi. 66
 invidit, ix. 78
 invidus, iv. 27
 invisit, xiv. 80
 invisior, vii. 20
 invisio dilco, xiv. 173. 219,
 vii. 36
 invisum caput, ix. 70
 invitant, ix. 64
 invitas, j. 34. ij. 79. iij. 27. iv.
 68. 84. viii. 32
 invitator, ix. 93
 invites, ix. 26
 invitet, xii. 48
 invito fratre, ix. 52
 invitore, iv. 68
 invitum, iij. 60. 86
 invitus, ij. 69. ix. 103. xii.
 76. arbiter, vj. 35
 inuncta conchis, vj. 77
 inuſſerit, vi. 64

inuile, vii. 17. xiv. 6
 gnum, vii. 18
 inuiles betas, iij. 47. 22
 xii. 32
 inuilis, ij. 90. xii. 11
 uva Lyco, xii. 11
 Io, v. 26. vii. 5. viii. 4. 2.
 37. xiv. 189
 jocantes, x. 101
 jocare, v. 27
 jocari, vi. 44
 jocetur, v. 2
 joci sine felle, x. 4
 jociis, v. 29. vii. 79. 102,
 iv. 14
 jocosum, v. 15
 jocos, iij. 29. iv. 8. 10. 11.
 vii. 7. x. 35. 64. 87. 101.
 peis, x. 17
 jocosque, j. 15. iv. 49. 64
 jocola Musa, ij. 23
 jocola Floræ, j. 2. Gades, 4
 jocolam licem, † 20
 jocosus carminibus, j. 36
 jocumque, ij. 4
 Iolas vicinus, x. 42
 Ipnica um aragenarum, xii.
 61
 Iorre, ij. 93
 Jove, ix. 104. xii. 15. xiv. 112
 culto, viii. 80. Phario, ix. 36
 Jovem, v. 56. vi. 10. viii. 24
 50. 56. ix. 21. 40. xii. 76.
 xiv. 1. amarorum, xiv. 207.
 antiquum, v. 23. Diffipum,
 iv. 1. fruggi, v. 21. gra-
 tum, v. 1. madidum, vii.
 35. maritimum, iv. 8. do-
 vum, vii. 72. reducum,
 vii. 15. necerem, vii. 72
 utrumque, ix. 88
 Jovi, iv. 3. vj. 10. vii. 7.
 ix. 104. xi. 27. 58. 101.
 4. magno, xii. 92. 122
 co, vii. 55
 Jovis, j. 7. v. 6. vi. 4. ix. 4.
 10. 29. 39. xii. 79. alternus,
 ix. 37. Iquede clatus, x.
 10. sereni ora, ix. 25
 Ira, † 22. iv. 74. v. 47. vj. 64.
 vij. 1. vj. 10. xj. 40. gravis,
 iv. 12. iusta, vj. 64
 iracundis unguibus, xi. 85
 iram, xij. 13
 iras, vj. 44. terribiles, † 9
 irascit, vj. 51
 ira

isci, iij. 37. 99
 ita, v. 17
 itam lagenam, iv. 43
 itis sacris, iij. 24
 itum calicem, iv. 43
 itus, vj. 81
 ite, t. 28. j. 71. iij. 5. 32. 69.
 iv. 8. 91. vij. 5. 43. 60. viij.
 30. ix. 52. 103. x. 10. 56. xj.
 8. 12. 61. 89
 itis, xij. 29. gravis, iv. 19
 ito, v. 40
 itrequiescens, iv. 79
 itrevolutus, xj. 1
 itrummactum, iv. 50
 itrummare, ij. 83. iv. 19
 itrummat, ij. 47
 itrummatis undis, ij. 70
 itrupi, x. 40
 itrus, xij. 41. miserabilis, vj.
 77
 Itinarium styri, x. 11
 Itia blandior, canior, acquiror
 purior, j. 110
 Itiam similem, j. 110
 itte, j. 115. ij. 18
 itter, j. 37
 Itter calens, vij. 6
 itti (verbum) xj. 43
 ittic, j. 20
 ittis, j. 77. 100. ij. 8. 28. iv.
 64. vij. 13. ix. 22. 23. x. 30.
 xj. 74. xij. 75. xiv. 1
 Ittri, v. 3. viij. 2. Sarmatici,
 ix. 104
 Ittro captivo, vij. 79
 Ittrumque, vij. 11. tacentem,
 vij. 83
 Ita, t. 21. vij. 75. xj. 103
 itque, j. 49. vj. 10
 Ittaco, xj. 105
 Itala regna, x. 103
 Italam, viij. 56
 Italides matres, xj. 54
 ite, x. 72. xj. 2. xij. 2. xiv. 47.
 iter, j. 27. ij. 6. iij. 91. xj. 92.
 xij. 100. medium, x. 28.
 omne, vj. 80. iterum, ij. 14.
 triste, t. 12
 iterum, iij. 78. iv. 27. vij. 63
 iterumque, ij. 14
 itur, j. 13
 iturus, j. 102. iv. 73
 itym, v. 68
 Iton Itinarium, x. 51
 Iuba, ix. 92

juba pulverea, xj. 84
 juba fusca, j. 32. lunata, viij.
 55
 jubar purpureum, viij. 65
 jube, j. 47. ij. 6
 jubeas, j. 36. iij. 87. xij. 63
 jubeat, ij. 24. xij. 61
 jubemus, ix. 54
 jubent, v. 65
 jubente, iij. 76. vij. 79. nocte,
 xj. 83. vento, x. 83
 jubeo, ix. 95
 jubetis, j. 71
 jubet, j. 66. ij. 55. iij. 36. iv.
 27. vj. 2. 17. 23. 34. viij. 14.
 33. ix. 103. x. 41. 56. xj. 43.
 46. xij. 21. 80
 jubet, t. 10. ij. 59. iij. 5. vj.
 78. viij. 66. 72. xj. 87. xij.
 55
 jubetur, viij. 68
 jucunda plura, xij. 34. pocu-
 la, xj. 105. solitudo, xij.
 24
 jucunda vitæ, iij. 6
 jucundissime Martialis, x. 47
 jucundos mihi nec laborio-
 sos fecerunt, x. 104
 jucundus, ix. 99. x. 76. xij.
 47
 Judæorum reuocitorum, vij.
 29
 Judæum pondus, vij. 34
 Judæus, xij. 57
 judex, ij. 13. vj. 19
 judicis, j. 90
 judice, iv. 41. 64. ix. 22. x. 21.
 89. xiii. 92
 judicis, vij. 51
 judicium, ij. 41. ix. 27
 judiciumque, x. 73
 juga, j. 108. iv. 44. delicata,
 j. 105. lata, vj. 73
 jugales annos quindecim, x.
 38
 jugera, iij. 31. vj. 16. xj. 49.
 beatiora, iv. 64. busta, xij.
 73. culta, xj. 30. dilecta,
 j. 13. dura, x. 58. paucæ,
 j. 117. iv. 64. vi. 19. pus-
 cula, j. 86. vicia, viij. 16
 jugeribus, vj. 43. bis septe-
 nris, vj. 73
 jugi Massylæ, ix. 77
 jugis, viij. 55. immensis, viij.
 65. Libycis, ij. 75. pam-

pineis, x. 93. Tuscia, j. 27
 jugo ancipiti, vij. 92. ex-
 ciso, vij. 26. Hyrcano, t.
 18. longo, vi. 64. parv.
 iv. 13. parrhasio, vj. 29.
 placido, xij. 9. urbanos per-
 uista colla, x. 12
 jugulare, j. 19. iij. 98
 jugulas, iij. 24
 jugulatis, iv. 18
 jugulem, viij. 51
 jugules, j. 102
 juguli, vij. 36
 jugulor, ix. 30
 jugulum, t. 7. iv. 18
 jugum grande, vj. 76
 Juleæ olivæ, ix. 36
 Juleas habenas, ix. 204
 Juleo monte, viij. 109
 Juli, j. 16. vij. 26. xj. 33. xii.
 34. carissimo, ix. 99. clausu-
 rime, j. 108
 Julia, vj. 3. 13. xj. 105. len,
 vj. 7. 22. cæcia, vj. 38. tem-
 pla, v. 10
 Judæas, iij. 29
 Juliarum Calendarum, xij. 32
 Julium dalec numero, ix. 2
 Julius, iij. 5. x. 99. xj. 37. fer-
 vens, x. 62
 Julo Dardanio, vj. 3
 juncta, xj. 3. testa vitæ, xij. 48
 juncta bis triocride, ix. 86
 junctaque, xij. 48
 junctæ sorores, xiv. 148
 junctam, t. 5. j. 91
 junctis capris, iv. 52
 juncto sepulchro, vj. 28. so-
 dale, j. 87
 junctum nomen cognato fan-
 gune, vii. 44
 junctus, j. 94
 jungere, ij. 6. xiv. 139
 junget, vi. 54
 jungis, ix. 1. x. 50
 jungit, vi. 28
 jungunt, iv. 25
 Juno, vj. 23. 24. ix. 37. 67. x.
 63. 89. xi. 44. 105
 Junonem, x. 89
 Junonis, xiv. 89
 junxeris, vii. 37
 junxit, iij. 90. x. 77
 Juppiter, vii. 59. viii. 39. ix.
 35. 97. x. 66. xi. 5. 78. xii.
 15. 79. Capitolinus, v. 64
 h 2 jura,

juvat, v. 24. viii. 63. viii. 55.
ix. 68. x. 34. xi. 95. 99. ca-
na, j. 16. paternna, iij. 95.
viii. 31. trium discipulo-
rum, x. 60
jurabit, viij. 44
jurare, xii. 80
jurares, ix. 49
juras, x. 39. xi. 74
jurasque, xi. 95
jurasti, iv. 61
jurat, v. 48. vi. 12. vii. 82.
93
juratus, xi. 59
juraverat, ix. 44
jure, iij. 20. v. 63. vii. 50. 68.
viii. 58. ix. 50. x. 4. xii. 3.
xiv. 141
juris, iv. 25. & legum sacro-
tissime cultor, x. 37
juro, iv. 43. vii. 11. x. 58. xij. 9
jus, j. 104. iij. 92. xii. 99. 102.
eorum, ix. 99. omne, j.
102. septem, senatorum, xi.
13
jussa, j. 105. vi. 2. xi. 24. 10-
ga, iij. 29
jussa lacrymarum, j. 34. aqua-
rum, ix. 63
jussierat, vii. 36. ix. 44.
jussere, iij. 40
jussurie, x. 5
jussi, iij. 82. iv. 82. ix. 82. x.
30
jussisse, vii. 60
jussisses, ix. 97
jussit, j. 22. v. 24. viij. 6. 56.
x. 66. 75. xi. 8. 44
jussus, j. 27. vi. 80. viij. 32.
eques, iv. 67
justa annua, x. 61. xii. vi. 64
juste, vii. 18
Justina, j. 72
Justine, xi. 66
justissimus omnium senator,
x. 72
justius, x. 70
justo, xiv. 220. meo, viii.
45
justos labores, iv. 90
justus, probus, innocens vir,
iij. 44
jvabit, xiiia
juvant, j. 13. iij. 90. iij. 77. iv.
29. v. 15. vi. 43. x. 4. 59. xi.
105. xii. 14. 69

juvare, j. 36. xi. 805
juvaret, xii. 44
juvat, j. 19. 108. iij. 4. 86. iij.
32. iv. 75. vi. 21. 58. 77. vii.
24. 51. 57. 71. viii. 3. 48. ix.
54. x. 21. 93. 103. xi. 37. 38.
105. xii. 18. 86
Juvenale, vii. 23
Juvenalis, xii. 18. facundie,
xii. 90
juvenca mactata, iij. 14
juvencæ Geticæ, vii. 79. Ni-
liacæ, viii. 81. Phariæ, x.
48
juvencum aureis cornibus,
ix. 43
juvence, xii. 24
juvenci, j. 108
juvencis fortibus, iv. 55. pla-
cidis, v. 32. stratis, j. 105
juvencorum, j. 61. xiv. 4
juvencos geminos, j. 23
juvencus, xiv. 52
juvenem, iij. 43. iv. 29. x. 32.
xi. 82. illæsum, ix. 52
juvencumque, j. 63. xii. 8
juvenes, iv. 79. v. 75. vii. 32.
ix. 57. xiv. 42. nequam,
iij. 69
juvenesque, j. 4. ix. 9. nudi,
vii. 34. senesque ficosi, vii.
70
juvenile carmen, xiv. 189 de-
cus, ix. 18
juvenis, j. 114. vi. 77. xi. 45
juventa prima, x. 50. viridis,
vii. 39
juventæ, iij. 90
juventus, j. 26
juvenum, xiv. 187
juvit, xiv. 293

K

K A2, x. 68
Kalendæ, ix. 53. 92. Mar-
tiz, x. 23. binæ trionæ,
x. 75
Kalendarum, viii. 44. x. 92.
Germanicarum, ix. 2. Ju-
liarum, xii. 32
Kalendas, j. 100. vi. 30. duas,
xii. 36. Martias, v. 85. ix.
53. natalicias, viii. 64. O-
ctobres, x. 87

Kalendis, viii. 33. x. 14.
60. Jani, xii. 27. 28.
dicis, x. 29. raris, vii.
Koræ, iij. 43
Koræ imperator, vi. 6

L

L Abantur, x. 70
Labella, iij. 41. tota, x.
92
labellis attritis, x. 74. la-
dis, vii. 94. clusti, vii.
labentibus pennis cunctis
x. 6
Labi, vi. 14
laberis, vi. 47
Labioana humus, j. 89
Labiene, iij. 62. v. 50. 114
Labienum, vii. 65
Labienus, vii. 65. xii. 33
labor, j. 108. viii. 51. x. 14.
xiv. 95. archæus, xii. 51.
fiduus, j. 1. brevis, x. 19
magnus, viii. 56. Marcote-
cus, viii. 36. omnis, j. 1.
Sulcus, iij. 86. v. 29. j. 89.
ullus, xii. 63. uterque, xii.
82
laborque, v. 22. 25. ix. 45
laboras, v. 79. ix. 87. xii. 62.
96
laborat, j. 99. vi. 37. xiv. 211
laboratas aquas, ix. 19
laboratis libris, iv. 33
labore, vii. 52. x. 47. dalei,
xii. 18. sterili, x. 54. v. 206.
xiv. 48
laborem, iij. 53. iv. 32. x. 33
labores, v. 21. xi. 79. cæcæ,
j. 16. justos, iv. 90. Me-
rees, iv. 39. mille, v. 19
tantos, iij. 44. v. 206. 114
varios, iv. 8
Laborioso gradu, vii. 114. 115
su, xi. 7
laboriosos, x. 104
laboriosus, xi. 107
labora, iij. 22
laborum tantorum, iv. 33
labra, j. 84. iij. 42. emula,
iv. 42. cana, ix. 28. deli-
bata, xi. 99. 122. 123
labris, vi. 39. x. 42. x. 12. 123
40 orionis, j. 97. roris, vii.
54

- <6. turgidis, vi. 39
 abro dimidio, ij. 10. 22. utro-
 que, ij. 22
 Labulle, xi. 25. xii. 36
 Labyca cupidinei, vii. 86
 Laczna nupta, ix. 106
 Lacedæmone, iv. 44
 Lacedæmonia amicæ, xiv.
 156
 Lacedæmonio ceromate, xi.
 48. Calcio, ij. 43
 Lacedæmonis libidinosæ, iv.
 55
 Lacedæmonium nomen, iv. 19
 lacerantur, xi. 85
 lacerat, xi. 32
 laceratur, viii. 78
 laceratus, † 21
 laceravit, v. 68 † 18
 lacereris, † 8
 laceri arcus, † 7
 lacerum inguen, iij. 72
 lacerna trita, j. 93. viii. 28
 laceronæ, ij. 29. v. 24. vi. 59. al-
 bæ, xiv. 137. bericæ, xiv.
 133. coccineæ, xiv. 131.
 crassæ, viii. 58. rudēs, vii.
 85
 lacernam minimam, viii. 75
 lacernarum trisium, j. 97
 lacernas, ij. 43. x. 87. 98. xiv.
 139. arrogantes, v. 8. bo-
 nas, vi. 82. emptas, iv. 61.
 gelidas, vii. 91. malas, vi.
 82. tinctas, xiii. 86. rotas,
 xiv. 132. tricas, vii. 91. Ty-
 rias, viii. 20. ix. 23
 lacernis, ij. 57. ix. 58. abla-
 tis, xii. 26. albis, nigris,
 iv. 2. gelidis, iij. 38. sup-
 positis, ij. 46
 lacerta, iij. 41
 lacertæ repranti, xiv. 172
 lacerti fortes, xiv. 49. Saxo-
 tani, vii. 77
 lacertis, v. 12
 lacerto alterno, vii. 66. te-
 nui, xi. 53
 lacertos, xi. 201. rutatos, x.
 48
 lacertum, xii. 19. tenuem, xi.
 28
 lacessas, v. 61
 lacessis, x. 9. xi. 47
 lacesso, iv. 90
 Lachæsus, j. 89. iv. 54. ix. 88.
 invicta, x. 53
 Lacon cæsus, vii. 79
 Laconas pios, ix. 4
 Lacones Ledæi, j. 37
 Laconum, † 26. vi. 42
 lacrynae iustæ, j. 34
 lacrymas, vi. 85. vii. 39. 95.
 x. 80
 lacrymis, j. 89. vii. 46. x. 13.
 xi. 100
 lactantes metas, i. 44
 lacte, vii. 79. mero, xiii. 41.
 primo, xiii. 38. vivo, xiii.
 44
 lactea colla, j. 32. gemma,
 viii. 45
 lactei vernæ, iii. 58
 lactens porcellus, xiii. 41
 lacteum porcum, iii. 47
 lactis, iii. 58. alligati, viii.
 64
 lactiter, vii. 108
 lactuca, xiii. 24. 53. sedens,
 x. 48. utilis ventri moven-
 do, xi. 53
 lactucas, iii. 50. xii. 19. sessi-
 les, iii. 47
 lactucis, iii. 89
 lacu Bajano, iv. 30. hiberno,
 x. 85. pigro, ix. 202. Si-
 nueffano, xi. 8
 lacuna lippa, iix. 59
 lacunæ siccæ, iv. 4
 lacus, iv. 55. ix. 59. madidos,
 iv. 44
 lacus divitis, xi. 97. immodi-
 ci, vii. 27. sacri, ix. 59.
 turgentis, iv. 55
 lacus Bajanos, iv. 30. Euga-
 neos, iv. 25. flumincos, x.
 58. gelidos, xiv. 1. molles,
 j. 50. nitidos, iv. 22. Sty-
 gios, j. 79. v. 26
 Ladæ, x. 100
 Ladam, ii. 86
 Ladon senior, x. 85
 lādere, iii. 97
 lāderet, v. 80
 lādis, iii. 3
 lādīt, vii. 11
 Læli, j. 92
 Lælia, v. 76. x. 68. xii. 23
 Læna, xiv. 126
 Lænam brevem, xii. 36
 Lætres senex, x. 67
 læsa, iii. 97. 99. mentula, ix. 3
 læserat, † 10
 læteris, vj. 49
 læfir, vj. 22. ix. 88. x. 5
 lælo Myrino, xii. 29
 læsum leporem, iij. 47. pe-
 dem, iij. 29
 læsus, v. 15. lumine, xii.
 54
 læsulve, ix. 57
 læta, iij. 66. fata, x. 71. glo-
 ria, x. 103. iuga, vi. 73. lo-
 ca, xii. 52. Norbona, vii.
 73. vela, † 26. Venus, vi.
 21
 lætatur, ix. 40
 læti, xii. 9
 lætior Corduba, xii. 64. um-
 bra, ix. 42
 lætis omnibus, xii. 100
 lætitiaque, ix. 72
 lætitia novæ, iix. 11. Sarmatice, vij. 5
 lætius, vi. 33
 læto nidore, vii. 26
 lætorius, xii. 26
 lætus, iv. 45. 61. 77. v. 3. xii.
 63. anser, ix. 52. vicinus,
 iii. 58
 læva, ix. 42. 44
 læva, 1. 7
 lævaque, xii. 84
 lævam pergravem, v. 52
 lævina calla, i. 63
 lævo nomine, vi. 85
 Lægai litoris, x. 26
 lægena, vi. 89. x. 45. comi-
 tata dapes, ix. 74. nigra,
 vii. 52. nivarica, xiv. 216.
 Syra, iv. 46
 lægena, iv. 69. Nomentana,
 x. 48
 lægenæ fumosæ, xii. 84
 lægenam, vi. 89. vii. 19. ix. 89.
 xii. 93. iratam, iv. 43
 lægenis catenatis, vii. 60. Spo-
 letinis, xiii. 220
 Lagona vivum, ix. 51
 Lagopode aurita, vii. 86
 Laide, iii. 11
 Lalage, ii. 66
 Lalerana fex, i. 27
 Laleranæ sæpæ, vii. 52
 Laleraniam, i. 50
 Laliso, xii. 57
 lambat, vi. 64
 lambebat, ii. 61
 lambentes catellas, iii. 82
 lam-

lambere, f. 18. i. 8. xiv. 67.
 107
 lambunt. iv. 30
 lamina aurea, ix. 23
 lampada roscam, xii. 60
 lampade tota, iix. 51
 Lampasce puellæ, xi. 52
 Lampasce veru, xi. 17
 lassat, iix. 28. xiv. 84. inter
 or, xiv. 85. lota, xi. 59.
 mendax, xiv. 133. sobria,
 xiv. 154. tristis, xiv. 158
 lana, vi. 41. ix. 18. xii. 91. ni
 cida, ix. 50. simili, x. 46
 lane albæ, xiv. 155. amethy
 stinæ, xiv. 154. lencinæ,
 xiv. 157. Tyriæ, xiv. 158
 lanarum Baticarum, xii. 60
 lanas lugentes, xiv. 157
 lanasque sequaces, xiv. 157
 lanata soleæ, xiv. 65
 lance, ii. 43
 lancea tota, p. 1
 lancem, iv. 15. x. 19
 lanceis, vi. 47. vii. 31. Chrys
 tendere, xiv. 97
 laneus lupus, xii. 89
 languebam, v. 9
 languescit, xiii. 79
 languet, j. 48. x. 36. xiv. 99
 languida herba, viii. 91. lancia
 na, xiv. 99. vintia, x. 36
 languida casside, v. 75
 languidi et pallidum, ix. 87
 languor gravis, vii. 70
 languore subito. sic utque, ix.
 87
 lanificæ sorores, vi. 39
 lanificas puellas, iv. 54
 lanigeri pecoris maritus, ix. 73
 lanis, xii. 25. Lingonici,
 xi. 57
 lanista, vi. 82. x. 67
 lanistæque, xi. 48
 lanus, viii. 80. crudelis, vi. 64
 lanugine, j. 34. dubia, j. 61
 lanugo dubia, mollis, x. 42.
 prima, ix. 37
 Laomedontæ mensæ, viii. 61
 Laomedontis, xi. 4
 lapidem primæ, xiv. 84. quæ
 tum, x. 79
 lapilli, ix. 58
 lapidularis, x. 38. Erythraei,
 ix. 3. Erythraei sacra he
 ra, ix. 14. Indiciæ, p. 10.

melioribus dies signandi,
 ix. 53. tritis, viii. 64
 lapillos Erythraeos, v. 38
 lapis, j. 13. ii. 32. vi. 76. x.
 61. xi. 56. decimus, iv. 57.
 lubicus, iv. 18. sextus, ix.
 104
 Lapithæ, viii. 6
 lapsa, viii. 59. amissa, xi. 22.
 corona, xi. 9
 lapsæ carinæ, iv. 64
 lapsum sollem, xii. 84
 lardo rubente, v. 79
 lare perpetuo, x. 61
 larem conductum, xii. 85
 laremque sordidum, xii. 57
 lares, iii. 9. ix. 62. x. 58. se
 rosi, ii. 58. nitidos, j. 71.
 parvi, ix. 19. patris, v.
 43. privatos, ix. 44. uter
 ni, ii. 31
 lareque, xi. 5
 lareque, xi. 5. lareque,
 viii. 78
 lareque mensæ, xii. 63
 largam, xii. 66
 largas aquas, xiv. 171. opes,
 iv. 73
 largæ, j. 104
 largiri, iv. 56. xii. 6
 largis, xii. 53
 largitur, vi. 19. x. 27
 largius, viii. 6. xii. 12
 largi necesse fuit, ix. 35.
 ore, viii. 20. sanguine, ix.
 66. ubere, xii. 44
 largus, iv. 44
 laris Antedorei, j. 77
 lareque, xi. 49
 laronia, xi. 32
 lareque, v. 36. balsa, xi. 24.
 carmina, viii. 50. nunciat
 ra, vii. 78
 lasciva conjunx, v. 7. Nes
 melis, xiv. 893. Nyctipha
 vi. 68. pagina, j. 5
 lasciva acu, xii. 46
 lascivæ Thaliæ, vii. 18
 lascivam puellam, ix. 69
 lascive Propertii, viii. 73. ve
 stor, ij. 14
 lascivi capillati, xi. 58. cum
 ni, vi. 45. hinc, ii. 86.
 Lucius, iv. 57. lere, x. 6.
 79
 lascivi sunt, viii. 73

lascivis jocis, iv. 14
 lascivis puellis, vii. 90
 lascivie, iv. 3. xi. 47
 lascivius, vi. 24
 lascivo tonanti, xi. 44. vi
 su, x. 64. viro, x. 61
 lascivos, vi. 79. amoris, vii.
 187. cursu, j. 45. gale
 vi. 71. libellos, v. 2. vi.
 67. lumbos, v. 79. vitis,
 xi. 21
 lascivum, xiv. 68. Mante,
 vi. 21
 lascivum opus, ix. 27. ma
 xiii. 39
 lascivus, ii. 10
 lassa, ii. 68. lumina, vi. 4
 opobalsama, xi. 9
 lassa manu, vii. 57
 lassa fabula, xi. 2
 lassare, iv. 3. vii. 31
 lassat, j. 108. iv. 29. viii. 67
 lassenturque, v. 65
 lassæ antambulantes, ii. 7
 lassæ, iv. 4. Syppha, vi. 81
 lassæ, iv. 8. digitis, xi. 47
 lassæ, v. 25. x. 70. 81. gactu
 latori, x. 74
 lassos, ii. 67
 lassum, x. 51
 lassus, ii. 36. 44. ix. 60. xii.
 26. xiv. 161. viii. 10
 lassa patella, xii. 81
 lassaque, x. 6
 lassa, ix. 38
 lassa, xi. 19
 lassa, v. 79
 lassa, iv. 51. v. 26. vii. 65
 lassa, j. 35. xiv. 184
 lassa, iv. 21
 lassa agellæ, xii. 73
 lassa, iv. 21. xiv. 104
 lassa cocto, ix. 77. cum,
 x. 32
 lassa, ix. 103
 lasseris, iv. 46. lassa, vii.
 lassa ebena, xiv. 10
 lassa, xiv. 62
 lassa, iv. 32. xiv. 104
 lassa, ix. 32. xii. 67
 lassa, ii. 58. nunc,
 iv. 64
 lassa nunc, x. 10. 102. vi.
 62. urbe, ix. 18. x. 66. xii.
 60. 63
 lassa atena, viii. 10. lassa,
 vii.

- vii. 22. plebis, xi. 54. togæ,
 vii. 4. viz. ix. 65. ubi,
 viij. 8
 Latæque, j. 40
 Lacias, x. 26. aras, viii. 4. co-
 mas, viii. 33. nuxis, iv.
 25. tribus, viii. 85. umbes,
 vi. 58
 Latina, ij. 8. verba, xi. 21
 Latini, v. 63
 Latinum, j. 5. ij. 86. v. 52.
 xiii. 2
 Latinus, ij. 72. ix. 29
 Latio marmore, ix. 25. polo,
 ix. 4
 Latio tonanti, ix. 67
 Latio rhombus, xij. 81
 Latium forum, x. 37
 lato, v. 15. clavo, iv. 46. v. 17
 Latronæ, ix. 18
 latrat, iv. 53
 latratores molossi, xii. 1
 latratos, iv. 53
 latro, x. 59
 latrone pudo, xij. 64. vi-
 treo, vii. 71
 latropes, xii. 27
 latronibus, xii. 29
 latronum insidiosorum, xiv.
 20
 latuit, jx. 62
 latum campum calvæ, x. 83.
 pectus, viii. 55
 latus, ij. 37. vii. 57. xi. 105.
 xii. 99. dulce, vi. 68. inva-
 lidum ingenuumque, iij.
 46. nasum cavea, ix. 58.
 tribunium, xiv. 32
 latus pectore, xii. 38
 lava, iij. 3
 lavabimur, xi. 53
 lavamur, j. 79. vii. 34. 81. xi.
 64
 lavare, vi. 81
 lavari, ij. 40. 70. iij. 72. vii.
 75. ix. 20
 lavaris, j. 24. iij. 87. vi. 42.
 81. vii. 34. xi. 76
 lavas, iij. 24. vi. 81
 lavat, iij. 47
 lavatur, ij. 14. iij. 20. xi. 52.
 60. 76. xii. 17
 laudabimur, v. 16
 laudabit, xij. 84
 laudabo, xi. 81
 laudant, iv. 49. v. 10
 laudantem, ij. 17
 laudare, iv. 27
 laudari, j. 9. 34. ij. 89
 laudas, j. 65. iij. 4. v. 26. xij.
 69. ix. 22. xi. 57
 laudat, ij. 14. v. 8. vj. 51. 86.
 64. xi. 25. xii. 82. xiii. 82.
 xiv. 155
 laudatæ vice, j. 94
 laudatas aquas, iv. 60. un-
 das, vi. 43
 laudato, iij. 95
 laudatos capillos, ix. 28
 laudatur, j. 50
 laudaturque, j. 69
 laudatus, v. 37
 laudavit, vii. 68
 laude, v. 16. vii. 48. ix. 24
 laudem, xi. 81. xiii. 90
 laudent, vii. 27
 laudentur, j. 1. x. 21
 laudes, j. 28. j. 90. patrias, vi.
 38
 laudee, j. 79. vi. 28. vii. 71.
 xii. 82
 laudibus immodicis, j. 1. 3. an-
 tis, iv. 91
 laudis, j. 15. Hercules, j. 27
 laudo, ij. 10. iij. 51. 69. vii.
 84. xi. 25. xii. 30. 40
 laver, iij. 36
 lavere, iij. 35
 laveris, vii. 42
 laves, vi. 81
 lavet, iij. 25
 Laufelta, iij. 72
 lavit, vii. 28. ix. 27. 104
 lavo, iv. 90
 labor, j. 60
 laurea, viij. 82. minor, viij.
 15. multa, vii. 4. tota, ij. 2
 Laurentem aprum, ix. 49
 Laurentis apræ, x. 45
 Laurentino in litore, x. 37
 Laureolus, j. 7
 laureum nemus, x. 92
 lauri, v. 4
 laurigeræ cuspide, vii. 5
 laurigeri Phœbi, ix. 29
 laurigeris fascibus, x. 10
 laurigeros, iij. 66. equos, vii.
 7. penates, viii. 1. xii. 3
 lauro, viii. 65
 laurum, v. 4. victicem, ix. 36
 laurus, viii. 50. 78. x. 86. me-
 ras, iij. 58
 laurus Vipſanas, j. 109
 laurus, vii. 5
 laus, j. 60
 lause, vii. 80. 87
 lauta, iij. 41. cœna, xii. 48
 lauta convivia, xij. 23
 lautas dapes, xiv. 20
 lauti, vii. 47. xii. 24
 lautior, iv. 54
 lausima, xii. 48
 lausprem, xii. 57. 65
 lautum, xi. 32
 lautus, ix. 77. torſena, xiv. 28
 lava, xiv. 45. Lydia, xi. 2.
 ora, vi. 24
 laxam autem, v. 180
 laxas opes, ij. 30
 laxat, ij. 41
 laxatur, iv. 8
 laxavit, x. 104
 laxant, j. 24
 laxi follis, iv. 19
 laxior lectica, iij. 91
 laxis particibus, vi. 64
 laxo orbe, xiv. 169
 laxos, j. 105. focos, xii. 30
 laxum, iij. 22
 Leander audax, marmor. 18.
 xiv. 182.
 Leandre, j. 25.
 Leandrus audax, j. 25.
 Lecania v. 4. vij. 34.
 lecta, ij. 91. apprina, xii. 43
 lecti, viij. 67. gemmantes,
 xii. 67
 lectica inviliosa, vi. 77. 13-
 xior, ij. 81. suffulta octo
 Syris, ix. 3. cute, xi. 29
 lecticam, iij. 46. x. 10
 lecticariola, xii. 98
 lecticula nixis, ix. 94
 lectio, v. 36
 lectioque, v. 14
 lectis, xiv. 26. paginis, j. 6
 lectius, v. 26
 lectio, x. 97. Ganymedes,
 viij. 46. medio, vj. 164. oc-
 cupato, iij. 82. perpetuo,
 iv. 13. Syglio, xj. 55
 lector, j. 144. iv. 91. viij.
 2. 16. 50. ix. 1. 50. 83. 86.
 x. 2. xj. 17. 109. amice, v.
 16. candidus, vij. 98. deli-
 care, iv. 55. mulus, v. 15.
 rarus, v. 20. studiose, j. 1.
 lectore, x. 21. nimium guloso,
 x. 59
 lecto.

- 1
 lectorem, vj. 85
 lectoremque, iv. 29
 lectores tetrici, xj. 3
 Lectoria, vj. 45
 lectos, v. 63. medies, xij. 29
 lectuli calcatis, vj. 70. dul-
 cis, xiv. 30
 lectuloque, x. 30
 lectulus, x. 68. communis,
 xij. 93. felix, x. 38. specta-
 tor non unius undæ, x. 51
 lectum, j. 118
 lectus, iij. 93. v. 10. commu-
 nis, iv. 40. xj. 24. pavoni-
 nus, xiv. 85. tritici cimi-
 ce, xi. 33
 Leda, xi. 72. xiv. 175. nova,
 ix. 106. redempta, ij. 63
 Leda, v. 36
 Ledæ, v. 39. vii. 23. xiv. 156.
 spurchæ, iv. 4
 Ledæas palæstras, iv. 55
 Ledæi Lacones, j. 37. Phalan-
 ti, viij. 28
 Ledæo astro, viij. 21. ovo,
 viij. 33. Timavo, iv. 25
 Ledæos olores, j. 54
 legam, vj. 67
 legant, x. 19. 35. xj. 16. xij. 5
 legantur, xii. 3
 legar, x. 78
 legaris, v. 61
 legas, j. 5. iij. 27. 71. vj. 65. x.
 4. xj. 18. xiv. 2
 legat, iij. 69. 97. iv. 83. v. 2.
 vij. 11
 legatque, viij. 3
 legatur, ij. 6
 legavit, ix. 10
 lege, iij. 86. v. 2. 31. vj. 7. ix.
 36. 67. x. 4. xj. 21. 107. xij.
 5. 42. 97
 lege nimis dura, ix. 91
 legenda, iij. 20
 legendum, xij. 3
 legent, viij. 3
 legentur, vij. 98
 legerat, ij. 9. vj. 10
 legere, vj. 76
 legeres, iij. 86
 legeris, ij. 1. v. 81. viij. 96
 legerit, xiv. 8
 legcro, xij. 74
 leges, ij. 29. iij. 68. x. 2. 73.
 xj. 17. xij. 5
 leges (nomen) viij. 72
 leget, v. 79. viij. 50. 96. viij.
 67. x. 17. xj. 17
 legetur, vj. 60. 64
 legi, j. 115. iv. 33. vii. 24. viij.
 18. xij. 62
 legique, iv. 31
 legimus, ix. 28
 legis, j. 1. 17. 41. 94. 115. ij.
 71. iij. 1. 44. v. 16. 26. 76. 81.
 viij. 27. 51. 95. x. 4. xj. 21. 91
 legisse, j. 119. iv. 83. v. 1
 legisset, iv. 82
 legisti, xj. 108. xij. 43
 legit, j. 69. iij. 93. vj. 87. ix.
 61. 65. 99. xj. 1. 25. xij. 11
 legitimam uxorem, v. 76
 legitimos toros, vj. 21
 legitur, x. 33
 lego, ij. 86. iv. 90. vj. 21. ix.
 54
 legor, v. 13. viij. 61
 legum æquarum sanctissime
 cultor, x. 37
 legunt, iv. 49. xij. 62
 leguntur, j. 71
 λεγεμεν, xj. 59
 lemmata mortua, xj. 43. (o-
 la, xiv. 2
 lemmate uno, x. 59
 Lemniacis catenis, v. 7
 lena, ix. 30. obiscœna, xj. 62
 lenamque, xiiij. 48
 lene, j. 50. vj. 17. x. 45
 leniat, xj. 87
 leni, x. 30
 lenis, ix. 93. duabus, viij. 59
 leniter, iv. 64
 leno, iv. 5. ix. 7
 leonenis, ix. 9
 lens, xiiij. 9
 lenta, iv. 23. colocasia, viij.
 33
 lenta fame. j. 79. genista, j.
 44. mora, vii. 92
 lentæ pigritiæ, xj. 80
 lentas moras, t. 23
 lentem Niliacam, xij. 9. po-
 sitam, xj. 32
 lentiniæ, iij. 43
 Lentine, xij. 17
 lentisci, iij. 82
 lentis tonsis, vj. 74
 lentiscum, xiv. 22
 lento igne, viij. 21. limo, viij.
 45. vapore, v. 79
 lentos remos, iij. 67
 leonem, j. 57. cœnoni,
 lentus, ij. 46. iij. 20. x.
 leo, t. 23. j. 61. iij. 71. ix.
 xij. 94. avidus, j. 15.
 fidus, t. 10
 leone Cleonzo, v. 74. la-
 meo, x. 62. inameno,
 55. porrecto, ix. 44
 leonem, t. 27. serum,
 prostratum, t. 6. (pedita-
 dam, t. 15
 leones, j. 105. viij. 55. xij.
 Cæsareos, j. 7. Liby-
 62. sævos, j. 52
 leoni mortuo, x. 90. xij.
 x. 65
 leonibus, x. 100
 leonis, j. 49. vj. 93. ix. 2.
 fulvi, ix. 92. placidi,
 23. torvi, j. 16
 leonum, j. 13. 45. 105
 lepida procacitate, ij. 41
 lepidos libellos, viij. 3. ix.
 21
 lepore, iv. 23. Attico, ix.
 20
 leporum, j. 45. iij. 13. v. 30.
 vj. 77. x. 87. xij. 14. calli-
 dum, j. 50. coctum, iij.
 94. illatum, xiv. 200. iocem-
 pum, iv. 66. latum, iij. 47
 leporis, vj. 75. viij. 19
 lepores, x. 37. xij. 14
 leporum, j. 45. 105
 leporumque, xij. 48
 lepus, j. 15. 23. 61. iij. 77. xij.
 92. ambitiose, j. 52. fugax,
 j. 49. improbe, j. 49. rufus,
 j. 7
 Lethæ graiæ, v. 66
 Lesbia, j. 35. ij. 50. v. 69. v.
 23. viij. 73. x. 39. xij. 92.
 xij. 44. 59. dilecta Cælia,
 xiv. 77. exorata, vj. 74.
 ba, vj. 13
 Lethæas undas, viij.
 Lethalem notam, viij. 36
 Lethes, vj. 49. ingratæ illo-
 mina, x. 2. propioris, x.
 23.
 lecti genus tristis, xj. 91
 leto, xj. 92
 letum, j. 118. iij. 17
 letumena, vi. 68
 levare, xj. 97. xiv. 21
 levare, j. 110
 levis,

- vas, iij. 74
 vat, v. 12. xj. 47
 vata utrinque tunica, xj. 71
 vucano urfo, † 8
 vucónico, xj. 22
 vucophzans, j. 97
 vuc, iv. 43 v. 19. ix. 70. genus, vj. 60 munus, iv. 10. xiv. 21. opus, viij. 33. toruma, xiv. 102. vitium, vj. 17
 vucem, ij. 48. proglabro politicoque scribe per e simplex α λ ω ς, ubi scriptum per α mendum est.
 levem Atham, iv. 19
 levemque Passerinum, xij. 36
 leves animi, iv. 35. calamos ix. 75. elegos, xij. 96. pueri, xj. 64. scutulas, xj. 32. selibræ, vj. 71
 leveſque Pœnos, iv. 14
 levi cespice, j. 89. cortice, x. 37. flamma, xij. 33. jaculo, iv. 55. rapina, xij. 55. vimine, ij. 85
 levique nutu, vj. 82. ix. 45
 levia, xiv. 136
 levibus pueris, xj. 23
 Levina, j. 63
 Levine, vj. 9
 levior, vj. 52. viij. 64. x. 55
 levior Galle ii. 47. vultus iix. 64
 leviora, xiv. 19
 levioraque carmina, vj. 7
 levioze invidia fati cadunt, xj. 14
 levis, v. 52
 levis, x. 65. xiv. 144. 205. amicus, xj. 44. anulus, v. 62. aura, vj. 59. x. 42. caufa, ij. 65. viij. 23. chorus, v. 52. cortex, xiv. 209. do minus, xj. 1. haſta, † 12. ix. 57. Libitina, x. 97. Marſus, iv. 29. ſpongia, xij. 47. terra, ix. 30. toga vj. 85. villicus, xij. 18
 levique, vj. 52
 leviter, iij. 65. viij. 43. noto fodali, xiv. 11
 levius, v. 70. ix. 28. xj. 69
 lex, j. 36. v. 38. avara, v. 39.
 Julia, vj. 7. 22
 Liba, iij. 77. quinquageſima, x. 24. ruſtica, x. 103
 libabit, x. 12
 libat, iij. 6
 libata carcheſſa, viij. 56. pura, ix. 78
 libebat, vj. 43
 libebit, xiv. 65
 libelle, iij. 2. iv. 87. 91. vj. 96. viij. 72. x. 104
 libelli, j. 36. v. 10. 21. viij. 3. x. 33. 45. xj. 17. decimi, x. 2. xij. 5. laſcivi, iij. 86. molles, xij. 43. fuccincti, ij. 1
 libellis, j. 54. iv. 31. v. 55. 61. 64. ix. 50. x. 3. xi. 95. argutis, j. 1. brevibus, j. 46. feſtinatis, ij. 51. longis, x. 17. nobilibus, vj. 96. noſtris, iv. 29. 49. omnibus nequior, xi. 16. ſupplicibus, viij. 31. Sybariticis, xij. 97
 libello, iij. 23. iij. 99. v. 37. bre vi, xij. 1. gracili, xij. 3.
 longo, xj. 109. timido, gracilique, viij. 24
 libellorum, iv. 8. x. 74
 libellos, j. 2. 5. 26. 30. 36. ij. 6. 28. iv. 72. 83. v. 74. vj. 61. 64. vii. 2. 10. 16. 50. 51. 76. 87. viij. 75. ix. 75. 83. x. 64. xj. 1. xii. 64. compoſitos, iv. 6. conſtrictos, xiv. 37. doctos, vii. 28. laſcivos, v. 2. vj. 67. lepidos, viij. 3. xi. 21. madidos, iv. 14. manuſſos, j. 53. paucifimos, xii. 97. querulos, viij. 82. ſollicitos, ix. 59. vernulas, v. 18
 libellum, j. 118. iij. 97. vj. 10. vii. 79. xiv. 1. 142. nec doctum ſatis, 82. parum ſeverum, x. 19. non nimis ruſticulum, x. 19. inæqualem, vii. 89. longum, iij. 68. purpureum, v. 6. timidumque brevemque, xij. 11
 libellus, j. 39. iij. 68. v. 16. 81. vi. 1. viii. 1. 72. x. 1. crafſior, ij. 6. macer, ij. 6. novus, iv. 20. torus, xi. 16
 libens, iv. 90
 libenter, j. 41. iij. 44. iv. 43. viii. 76. ix. 11. 48. 49. x. 12. xi. 36
 liber homo, j. 68
 liber, j. 17. 68. 102. 109. iij. 1. 32. 53. 93. iij. 1. 4. 20. 50. 100. iv. 84. 90. v. 2. 15. vi. 85. vii. 11. 50. 83. viij. 1. 3. 29. 77. ix. 11. 57. 74. 102. x. 1. xi. 3. 4. æqualis, vii. 89. bonus, vii. 80. notus, j. 67. otioſe, xi. 1. parve, j. 4. iij. 5. peregrinæ, xii. 30. victurus, v. 60. unus, x. 70
 liberale, vii. 78
 liberalem, vii. 54
 liberalis, j. 100. iv. 64. v. 18
 liberalitas, viii. 38
 liberatus, viii. 28
 liberior, ij. 53. iv. 42
 libertas, v. 19. vi. 88. manci menda, x. 48
 libertate, xi. 6
 libertatem, xi. 59
 liberti, vii. 61
 libertina, iij. 33
 libertinas opes, v. 13
 libertis, x. 34
 libertum, j. 2. ij. 32. iij. 46. xi. 40
 libertus, iij. 46. vi. 28. 29. xiii. 121
 liberum, ix. 89
 libet, j. 84. ij. 75. vii. 50. x. 20. 31. xi. 17
 libetur, ix. 92
 libidinatur, vii. 66
 libidinibus tantis, xiv. 25
 libidinoſæ Lacedæmonis, iv. 55
 libidinoſis, xii. 43. manibus, xii. 97
 libido ſæva, ix. 9
 Libitina, viii. 43. levis, x. 97
 libra, iij. 61. vii. 95. ſepticia na, viii. 71
 libra tota, xi. 38
 libram, x. 57. xi. 28. 106. xii. 55. 66
 librarius, ij. 1. 8. iv. 91
 librarum mille amicam, xi. 101. quatuor mullus, x. 31
 libras, ij. 44. 76. viii. 71. x. 55. duas, xiv. 97. quatuor, xii. 36
 librato ferro, † 13
 libri, xi. 18
 libris, j. 54. v. 57. ix. 59. x. 21. laboratis, iv. 33. bis i denis,

- denis, ix. 54. tribus minor, x. 37
 libro, j. 6. vii. 8. litigante, x. 100. uno, iv. 29
 librorum, j. 67. xi. 45
 libros, xi. 1. 108. æquales, vii. 49. barbatos, xiv. 84
 librum, j. 67. 1. 2. iv. 10. vii. 84. xi. 17. explicitum usque ad sua cornua, xi. 108. priorem, ii. j. 1. quintum, ii. j. 50
 libuit, xii. 57
 Liburnici cuculli, xiv. 139
 Liburnus, j. 50
 Libyæ palestræ, v. 66
 Libyca testa, iv. 46
 Libyæ fici, vii. 52. volucres, xiii. 45
 Libycas aras, ix. 44. messes, vi. 86. trabes, xiv. 91. urbes, ix. 57
 Libyci caballi, xii. 24. coloni, xiii. 12. dentis, xiv. 3. leones, xii. 62. urfi, j. 105
 Libycis, ij. 56. xiii. 43. dentibus, ix. 23. gentibus, ix. 8. jugis, ij. 75. ramis, xiii. 42
 Libyco litore, ix. 36
 Libycos orbes, ij. 43
 Libye, ij. 46. ix. 57. viii. 55
 Libyes, v. 75
 Libyn, ix. 104. similem, vi. 77
 Libys, vi. 42. eques, x. 13. impius, iv. 30
 liceat, j. 87. ii. j. 99. iv. 71. v. 21. 42. vii. 9. 31. 92. x. 34. xi. 6. xii. 43
 licebat, ix. 26
 licebit, j. 118. ij. 81. iv. 55. v. 4. 27. 51. viii. 21. 42. 64. x. 100. xiii. 54
 licenti gressu, iv. 8
 licentiam, j. 3
 licere, iv. 18. vi. 65. viii. 65. xi. 40
 liceret, vi. 66. xi. 61
 licet, j. 61. 90. ij. 1. 70. ii. j. 6. 44. iv. 16. 54. 64. v. 5. 42. vi. 5. 43. 51. vii. 7. 27. viii. 8. 66. ix. 4. 46. x. 10. 17. xi. 17. 53. xii. 6. 29. xiii. 3. 205. xiv. 130. 208
 Lichas fallax, ix. 67
 Lichænes sordidi, xi. 99
 Liciae, j. 62
 Licini, viii. 3. celeberrime, vii. 46
 Liciniane, j. 50
 Licino, ij. 32
 licitoris clamosi, xii. 99
 licuisse, iv. 44. vii. 20
 licuisset, iv. 11
 licuit, j. 74. 115. ii. j. 99. iv. 54. v. 19. vii. 36. viii. 50. x. 26
 Lygdon, vi. 42
 ligella, x. 90
 ligia, xii. 7
 ligna, ix. 77. xiv. 90. acapna xiii. 15. clara xiv. 80. noxia, xi. 42. secta, xiv. 3. vilia, xiv. 12
 ligneo cure, x. 100
 ligneus, vi. 73
 ligno, vi. 49
 lignum, viii. 40. xiv. 44. inutile, vii. 18
 ligo politus, Tusca vinea, ix. 58
 ligone centeno, iv. 64
 ligones, ix. 23
 ligula argentea, xiv. 120. extrema, ij. 49
 ligulae graciles, v. 18
 ligulam, v. 20. viii. 33. 71
 ligulasque, vii. 59
 Ligurine, ii. j. 44. 45. 49
 ligurra, xii. 62
 ligurumque, vii. 81
 ligustra capra, ix. 27. delapsa viii. 28
 ligustro, j. 126
 lilia, viii. 28. condita, iv. 22. plena, viii. 33
 lilio, j. 126
 liliumque, v. 38
 lima censoria, v. 81
 lima recenti rasa, x. 2
 limante Minerva, vi. 64
 limatis, vii. 58
 limen, vii. 60. xii. 57. omne, viii. 44
 limenque superbum, j. 71
 limo lento, viii. 45
 limina, j. 2. iv. 53. v. 6. vii. 60. ix. 47. x. 10. 23. 58. xi. 46. 48. xiii. 18. 102. nocturna, x. 13. prima, vi. 80. scaginta, xii. 26. veneranda, xii. 3
 limine, ii. j. 5. vi. 63
 liminibus incussodis apertis, j. 35
 limite molli, xi. 91
 linea, xiv. 103. 149. h. x. 37
 linat, ix. 23
 line, ij. 38. 54. iv. 66. pædagoge, xii. 49
 linea dives, viii. 73
 lineæ tremula, ii. j. 51
 lineam, x. 30
 lineisque, iv. 61
 lingam, ii. j. 84
 lingat, ij. 84
 lingere, vii. 66. xii. 8
 lingeret, ix. 41
 lingis, ii. j. 95. 96. xi. 8
 lingit, j. 78. 84. vi. 61
 Lingonicis lanis, xi. 52. 55, xiv. 159
 Lingonico, xiv. 160
 Lingonicum tomacatum, 159
 Lingonicus bardocucullatus, 54
 Lingonus, viii. 75
 lingua, ij. 81. iv. 61. ix. 30. xi. 26. 62. 103. xiv. 208. debilis, x. 65. garrula, xii. 71. improba, noxia, i. 64. percussa fidere, xi. 86. perfida, vii. 23. prisca, vii. 46
 lingua, ij. 82. viii. 2. abscissa, ij. 82. Catoniana, ix. 25. defecta, xii. 77. utraque doctus, x. 76
 linguaque, iv. 5
 linguz blandæ, vii. 87. culatricis, foeda prelo, x. 3. malæ, ii. j. 80. laetæ, 70
 linguam suretricem, 127
 linguas, vi. 54. xi. 91
 linguis, vii. 44. 57. 75. 77
 lingula, ij. 29. vii. 101
 lingunt, i. j. 53
 lingigeri calvi, xii. 19
 lnis, ii. j. 41
 linit, vii. 19. 38. ix. 61
 linitur, ij. 33
 lino, j. 76. xi. 26
 Linon, ix. 88
 linant, j. 88. ij. 29
 linuntur, iv. 39
 Linus, vii. 9. grandis, vii. 10

- quit, ij. 14
 tea, xii. 71. xiv. 51. 104. n-
 ve candidiora, xii. 84. vil-
 losa, xiv. 128
 teisque, ij. 57
 pa ficus, vii. 19. lacuna,
 viii. 59
 opum, vi. 39
 opus, vi. 78. viii. 9. xii. 59.
 onitor, xii. 57
 quantur, ix. 3
 quidas alas, iv. 49
 quidis aquis, † 28. undis,
 x. 7
 quidum merum, xij. 61. ven-
 trem, xiiij. 116
 iquor, vi. 13. Hesperius, xlij.
 40
 Liris cœruleus, xlij. 83
 lis, ij. 32. iij. 46. vj. 19. vij.
 64. x. 47. 68
 licat, viij. 15. 32. x. 33. 92
 lite, ij. 90
 litem, x. 5. iocofam, † 20
 lites, x. 87. tetricas, v. 21.
 urbanas, xij. 73
 litibus, ij. 64. amaris, xij. 69
 litigante libro, x. 100
 litigatque, xj. 36
 litigat, j. 99. vij. 64
 litora, iv. 13. 57. vi. 34. æmu-
 la, iv. 25. aprica, j. 50. (a-
 cra, ivi. 57
 litore, ix. 41. Laurentino, x.
 37. Libyco, ix. 36
 litoreas Salonas, x. 78
 litoreos Pyrgos, xii. 2
 litoreamque domum, x. 58
 litoribus, xij. 58
 litoris aridi, viij. 64. Indici,
 x. 38. Lagzi, x. 26
 litera, vij. 50. viij. 51. x. 73.
 facta Erythræis lapillis, ix.
 14. felix, vij. 44. nigra, xiv.
 5. tota, xlij. 75
 litera, xj. 19
 literulas, ix. 75
 litura, iv. 10. viii. 16. 17
 lituræ multæ, iv. 10
 lituras, j. 14
 litus, xij. 44. aureum, xi. 81.
 dulce, x. 30. solidum ma-
 dentis arenæ, x. 51
 liventi, viij. 61
 liventia, x. 37
 livere, ix. 24
 lives, xi. 95
 livefcit, viij. 51
 livet, viij. 61
 livida glacies, vij. 94
 livida, j. 41. xj. 21
 lividos citros, vij. 20
 lividus, iv. 27
 Livio, j. 62
 livoredax, xj. 34. malus, x. 33
 Livius in membranis, xiv. 190
 Loca, v. 21. vij. 83. xij. 91. læ-
 ta, xij. 52
 locanti, iv. 42
 locariorum, v. 25
 locat, xj. 84
 locelli, xiv. 13
 locellos, x. 88
 locellus, xiv. 13
 loci, vj. 16. vij. 49. viij. 65.
 sepositi, vj. 15. theatralis,
 v. 24
 locis, j. 36. x. 30. xii. 22
 loco, ij. 67. v. 75. vi. 42. 63.
 x. 20. extremo, iij. 33. nul-
 lo, iv. 60. quoviseumque,
 xiv. 1
 loculi eburnei, xiv. 13
 loculos, xiv. 12
 loculosque, v. 40
 locum, j. 46. 55. xj. 33. 74
 locuples, v. 26. vj. 27. xj. 45.
 xij. 94. xiv. 153
 locupletem, v. 38. uxorem,
 viij. 12. ix. 82
 locupletē, vj. 36. viii. 27
 locus, v. 5. vii. 16. viij. 39. 72.
 x. 72. xj. 19. xij. 50. 57
 locus clarus, iv. 44. invidio-
 sus, xj. 66
 locuto, ix. 1
 locutus, viij. 2
 lodices, xiv. 128. 152
 lomento uteri, iij. 42
 lomentum, xiv. 60
 longa, iv. 1. viij. 8. xiv. 157.
 atriā, xij. 50. dies ix. 50. xj.
 70. dispendia, ix. 102. diffi-
 ca, ij. 77. epigrammata, j.
 111. ij. 77. vi. 65. fides, j. 16.
 gaudia, viij. 12. nox, iv.
 7. sæcula, viij. 8. tempora,
 j. 106. ix. 30. xiv. 84
 longa, ix. 18. area, v. 50. cu-
 spide, xiv. 22. dextra, viij.
 19. prurigine, xj. 74
 longæ comæ, iv. 45. lenæ-
 æz, vi. 49. viæ, j. 2
 longæva vetustas, † 5
 longævo Nestore, viij. 6
 longævos capillos, xiv. 27
 longam ætatem, vi. 70. Ba-
 bylona, ix. 77. epaphre-
 sum, iij. 52
 longas, ix. 31. comas, j. 32.
 mandras, v. 23. melleas, v.
 72. oscitationes, ij. 6. rui-
 nas, j. 83. vias, vj. 43. ix.
 31. x. 36. xiv. 188
 longe, j. 87. iij. 58. v. 3. 59.
 viij. 31. 33. fracta amphora,
 xj. 9
 longi merus, xij. 6
 longinquis oris, iij. 1
 longior, xiiij. 5. lux, vj. 42.
 nasus, xiv. 96. vita, viij. 77
 longis auribus, vj. 39. capil-
 lis, ix. 37. comis, vj. 16.
 libellis, x. 17. oris, † 24.
 unguibus, xiv. 36
 longius, j. 87. 88. 109. v. 233
 ix. 93. xj. 8
 longo basio, xij. 66. jugo,
 iv. 64. libello, xj. 109. ma-
 ri, x. 30. pulvere, x. 13.
 rostro, xiv. 31. tempore, x.
 36. vulnere, † 15
 longos capillos, xii. 18. gra-
 dus, xj. 83
 longum, j. 82. 128. vj. 65. viij.
 38. ix. 19. colossum, ij. 77.
 libellum, iij. 68. mare, x.
 104. syrma, xij. 96
 longumque, v. 36
 longus, ij. 1. x. 1. & bruma
 madens December, x. 5
 longusque à Cæsare pulvis,
 x. 6
 loquamur, xi. 7
 loquar, iv. 43. v. 53. viij. 50.
 ix. 4. x. 96. xij. 36
 loquaris, x. 68. 72. xj. 24
 loquatur, † 1. v. 29. vj. 33. ix.
 78. x. 3. 48. xj. 16
 loquax bucca, j. 42. fama,
 xij. 4. naufragus, xij. 57.
 pica, xiv. 76
 loquebaris, iv. 61
 loquendum, v. 26
 loquentem, vij. 57
 loqueris, j. 98. v. 40. 53. ix.
 28. 48. x. 11. xj. 25. 103
 loquereris, iij. 66. vij. 17
 i 2 loque.

- loquatur, x. 65. xij. 84
loqui, j. 110. ij. 82. v. 70. vj. 47. vij. 17. 23. 45. viij. 1. 18. xj. 21. 103
loquimur, viij. 33
loquitur, j. 25. 62. 69. vij. 62
loquor, v. 56 x. 37
lorica invia, vij. 1
loricam, ix. 57
loris, x. 5. horridis, x. 62
lorisque, ij. 57
loro, x. 55. vj. 21. madido, vij. 57
lota, x. 30. toga, ij. 43
lota lana, xj. 59
lotam, iv. 28. x. 11. togam, iv. 28
lotos Palladius, viij. 51
lorurus, ij. 52
lotus, ij. 14. vi. 33. xij. 84. xiv. 163. eques, xij. 71
lubrica pulpitā, ix. 39
lubricum, ix. 58. x. 79. crus decenni compede, ix. 58
lubricus, iv. 18. palæstria, ij. 58. unguis, vij. 1. vulgus, ix. 57
Lucane, j. 37. vij. 21. viij. 75. ix. 52
Lucani, ij. 20
Lucanica, iv. 46. filia, xij. 35
Lucanica, xiiij. 35
Lucano, † 8
Lucanum, j. 62. vii. 20
Lucanus, xiv. 194
luce, iv. 1. 64. 73. 90. viii. 22. ix. 50. xi. 57. xii. 60. admiffa, ij. 105. clara, xi. 23. xiv. 60. hesternā, j. 69. prima, ix. 94. xii. 26. Romanā, ix. 2. tanta, vii. 22. tota, iij. 63
lucebat, iv. 22
lucebat, x. 6
luceat, vij. 49. xiv. 109
lucem, j. 29. vii. 9. viii. 45. xi. 37. xiv. 147. diu rogatam, x. 38
Lucensis docti, j. 2
lucenses putulæ, xi. 99
lucerna, iij. 93. viii. 3. xiv. 42. conscia dulcis lectuli, xiv. 39. cubicularia, xiv. 39. ebria nimbis Nicerotianis, x. 38. magna, xiv. 44
morians, iv. 4. parva, xiv. 61. polymyxos, xiv. 41. una, xiv. 41. uncta, xiv. 43
lucerna, viii. 59. xii. 32. teste, xi. 105
lucernæ, xiv. 40. exigua, viii. 33
lucernam extinctam, xii. 43
lucēs, j. 102. albæ, x. 62. obscuras, vi. 59. quinas, xiv. 141. feras, x. 19
lucet, ij. 26. iij. 58. iv. 32. vii. 42. viii. 68. x. 96. xii. 50. xiii. 5
Luci, iv. 55. clarissime Juli, j. 108
luci nitidæ, viij. 21
luci barbari, x. 92. Scythici, xii. 53
lucida signa, ix. 73
luciferæ Dez, xi. 70
luciferam Dianam, x. 70
Lucili, xi. 91
Lucilius, xii. 96
Lucina ferox, † 12
Lucinæ, † 13
lucis, xi. 66. xiv. 223
Luciumque, v. 14
lucos, x. 24
Lucresia, j. 91. xi. 103
luerificat, viii. 10
lucris, viii. 9. 48. xi. 50. xii. 23. scædi, viii. 48
Lucrina, vi. 11. concha, xiii. 90. quinque, xii. 48
Lucrina vena, x. 30
Lucrini lasivi, iv. 57. stagni, v. 38
Lucrino, j. 63. vi. 68. Bajano, xiii. 82. stagno, iij. 20. 60
Lucrinus mollis, vi. 43
lucrum, x. 41. xiii. 1. 3
luctantia, iv. 22. v. 47. colla, iij. 24
luctaris, iij. 75
luctus, vi. 33. 68
lucubrata nox, iv. 90
luculentus Arhis, ij. 86
lucus sacer, j. 54
ludas, ix. 39
ludat, v. 36. xi. 16
lude, xiv. 1
ludebam, ix. 86
ludere, iij. 16. 99. vi. 71. vii. 31. viii. 3. ix. 26. x. 15. 86, xi. 7. 40. 105. xii. 42. 47. 105. 163
ludet, vii. 7
ludi, v. 28
ludiarum, v. 25
ludibria vana, x. 4
ludimagister, x. 62
ludimagistri, xii. 57
ludimus, vii. 11
ludis, ij. 60. viii. 64. xii. 5. xiv. 20
ludit, j. 7. 42. iv. 3. 14. 61. 13. vii. 66. 79. 81. x. 15
ludite, vii. 7. xiv. 73
luditis, iij. 67
ludive, vii. 63
ludo, iv. 90. xii. 96
ludorum, ix. 29
ludos, v. 14. viii. 78
lues, xi. 92. atra, i. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000
lucra, vii. 42. vi. 58. x. 63. xi. 30. xiv. 44. duo, xii. 101. languida, xiv. 5. laffa, vi. 58. morientia, xiv. 173
lunæ, viii. 59. arcana, viij. 36. ingenti, x. 96. laffa, xii. 54. sicco, x. 80. turbidior, ix. 26. uno, vi. 72
luminibus raptis, iv. 30
luna, viii. 21. ix. 32. interra lampade, viii. 54. flamma, viii. 51. laffa, xii. 57
lunæ, ij. 35. Etruræ, xii. 30
lunam, ix. 30
lunata pellis, j. 50
lunata fronte, viii. 33. plauca, ij. 29. restudine, xiv. 42
lunata jubæ, viii. 55
lunenſis caſcus, xii. 30
lupa, ij. 75
lupanari, ix. 17
lupas, ſpurcas, j. 35
lupata aurea, j. 105
lupe,

pe, v. 57. vi. 79. ix. 3. x. 40.
 xi. 29. 89
 uperce, j. 118. iij. 75. vi. 6.
 5. 1. ix. 81
 uperci, vii. 82
 uperco tenero, iv. 28
 upercus, iv. 28. xi. 41. xii.
 45
 upi, j. 60. ij. 14. inhumani,
 x. 48
 upinus, repens, v. 79
 upo, vii. 9. posito, ix. 27
 upoque, vii. 54
 upos, x. 30
 upum, ii. 40. x. 48. grandem,
 xi. 50. totum, ii. 37
 lupus, j. 49. vii. 9. xi. 109. la-
 neus, xiii. 89. pallidior fiet,
 xi. 56
 lufca, ii. 33. iii. 11. iv. 65. ix.
 38. anus, xii. 71. Lycoris,
 iii. 39. Philænis, xii. 22
 lufcæ dominæ, xi. 74
 lufcam Thaida, iii. 8
 lufcinæ, vii. 86
 lufcinia, xiv. 75
 lufcus, vi. 78. viii. 9. 59
 luferrat, viii. 32
 lufcrit, iv. 23
 lufcrunt, ix. 62
 lufi, j. 114
 lufibus, j. 36
 lufisti, iii. 16
 lufistis, vi. 45
 lufit, j. 26. ix. 27. 182
 lufor primus, x. 86
 luftrabis sex, x. 71. feptima,
 xii. 31
 luftras, vii. 99
 luftris, j. 102. tribus, x. 38
 luftro, ingenti, iv. 1. novo,
 iv. 45
 lufum, ii. 4
 lufus, j. 26. j. 4. iv. 49. 88. v.
 38. vi. 2. 85. vii. 7. 13. viii.
 30. x. 35. xi. 14. 17. xiv. 176.
 feftos, j. 3. graves, xii. 15.
 innocuos, j. 5
 lufufque, j. 15. 45
 luter, xiv. 50
 luteum corpus, xi. 48. gigan-
 ta, ix. 51. torcum, iv. 46
 luto medio, vii. 60. Promet-
 rheo ficta, x. 39. putre ve-
 rufque folum, ix. 75. Sa-
 guntino, viii. 6. xiv. 108.

Saturnatio, xiv. 182. Ve-
 neto, iii. 74
 lutulenta mula, ix. 23. palæ-
 ftra, vii. 66
 lutum matutinum, xii. 26.
 medium; iii. 36. x. 10
 lux, j. 69. v. 30. vii. 13. fe-
 lix, ix. 53. formofior, x.
 24. ingrata gravifque, x.
 23. longior, vi. 42. magna,
 ix. 7. memorabilis, vii. 21.
 prima, j. 24. ix. 40. fupre-
 ma, j. 110. tertia, iii. 6.
 tricefima, vi. 7
 luxuria, ii. 63. v. 20. major,
 xi. 71
 luxuria, iii. 68
 luxuriaque, xi. 42
 luxuriæ, viii. 45
 luxuriam, iii. 10
 luxuriantur, x. 96
 luxuriaris, ii. 89
 luxuriis, iii. 2
 luxurietur, xii. 63
 luxuriola, j. 88. ix. 69. xiii.
 82. mentula, vii. 90
 luxuriofe, xiv. 110
 luxuriosus, ix. 84. ager, xi. 91
 Lyæ, iix. 51. 78
 Lyæi madidi, j. 71
 Lyæus, x. 19
 Lyzo, x. 11. 22. Campano,
 xiii. 118. commiffatore, ix.
 62. primo, xiii. 114
 Lycamæo fanguine, vii. 11
 Lycas, j. 72
 Lychnus parvus, iv. 90
 Lycifcam, iv. 17
 Lycori, j. 103. vi. 40
 Lycoris cerulata, j. 73. fufca,
 vij. 12. lufca, iii. 39. nigra,
 iv. 62. pulchra, viii. 73
 Lyde, j. 72
 Lydia, ix. 70. 103. laxa, xi.
 22
 Lydia penfa, ix. 67
 Lygde, xi. 42. 74. xii. 72
 Lygdo, vi. 39. 45
 Lygdon vacuum, vi. 42
 Lygdos candida, vi. 13
 lymphis clufis, xii. 31
 lyra Calabra, v. 31. clarior,
 xii. 11
 lira, viii. 6
 lyræ, ii. 7. xii. 96. Latiz,
 vii. 22

lyram docilem, xiv. 167
 lyræque, j. 77
 lyris, ii. 73. x. 30
 Lyfippi, ix. 44
 Λυσιππου, ix. 45

M

Macellis Niliacis, xiii. 85
 macello, x. 59. Aufo-
 nio, xii. 63. urbano, x. 37
 macellus, x. 96
 macer, iii. 68. viii. 50. x. 17. 78.
 culus, iif. 97. libellus, ii.
 6. fervulus, viii. 75
 Machaonas omnes, ii. 16
 macræ anatis, iii. 93
 macrefceret, xiii. 63
 macro, xii. 100
 macrum, x. 17. 78
 maclabæ, j. 50
 maclare, iii. 24
 maclæ effo, iv. 13. animi, xii. 6
 maculofo myrrhæ, x. 80
 madeas, x. 49
 madeat, ix. 36. xi. 16
 madens, vii. 50. x. 5
 madent, vii. 11. 68. x. 19
 madente mappa, ii. 37
 madentem, xii. 95
 madentis arenæ folidum litus,
 x. 51. togulæ, v. 23
 maderet, ix. 72
 mader, j. 57. iv. 18. x. 13
 madida cocco, v. 24
 madida fauce, vii. 36. papy-
 ro, iii. 2. velle, v. 80
 madidas comas, iii. 65. xiv.
 50. placentas, v. 40
 madidi, i. 71. Fauni, ix. 62.
 Lyæi, j. 71. penates, vii. 26
 madidis buccis, xiv. 64. co-
 mis, iv. 3. diebus, xiv. 1
 madido loro, vii. 57
 madidos artus, iv. 19. crines,
 xiv. 24. lacus, iv. 44. libel-
 los, iv. 14
 madidum, iii. 99. cicer, j. 42.
 lumen, x. 48
 madidumque Jovem, vii. 35
 madidus, j. 40. ix. 75. convi-
 va, ix. 23. crinis, v. 65. Pa-
 naretus, vi. 89
 maduere, j. 3
 Mæcenas, 108. xii. 4. Ca-
 faria.

sarianus eques, x. 73
 Mæcenatem, xi. 4
 Mæcenates, viii. 56
 Mæcenati, vii. 38
 Mæcenatis, viii. 56
 Mænadæ, xi. 85
 Mænalios succi, v. 66
 Mænalium apium, † 27
 Mænas, xii. 32
 Mænoniden, v. 10
 Mæonio carmine, xiv. 183
 Mæonioque, vii. 45
 mæret, xiv. 216
 mæssa gloria, x. 50
 mæstræ matri, ii. 41
 mæstrorum, iv. 4
 Mævi, xi. 47
 Mævius, x. 76
 magister, j. 36. v. 25. vii. 63.
 xii. 48. improbus, j. 42. lu-
 di scelerate, ix. 70. tumi-
 dus, viii. 3. x. 104. vici, x.
 79
 magistra, xi. 25
 magistræ suburanæ, xi. 79
 magistrat, † 18. 22. j. 42. iv. 30.
 maturum, ix. 30. pavidi,
 † 22. securi, † 18. 81. 75. un-
 di, vii. 66
 magistris, xiv. 8
 magistro, † 27. v. 57. clamor
 lo, v. 85. iliaco, iii. 39. ni-
 gro, j. 805
 magistrum amphitheatrales,
 xi. 70
 magistrum, † 10. x. 30
 magna, iv. 1. v. 36. 60. vi. 36.
 vii. 99. viii. 33. 54. vi. 59. 2.
 69. atriæ, iii. 38. causa, v.
 74. clavis, v. 36. crystallæ,
 ix. 23. gleba, v. 13. lucen-
 tia, xiv. 44. lux, ix. 2. mu-
 nera, iii. 6. vi. 63. xiv. 14.
 nomina, v. 17. ora, xii. 60.
 pericula, xi. 83. res, j. 18.
 iv. 81. Roma, xii. 69. su-
 pplex, v. 63. taberna, vii.
 60. Verona, xiv. 195
 magna morte, viii. 55. voce,
 vi. 19. 35
 magnæ, j. 13. feræ, † 22. men-
 tis, j. 40
 magnanimo talo, xiii. 1.
 magnam, vi. 46. rem, xii. 54
 magnas manus, vi. 10. opes,
 ix. 66

magne, ii. 63. puer, vi. 3. rex,
 xi. 63
 magni, j. 56. vi. 64. x. 75. xi.
 69. Catonjs, j. 79. Cæsaræ,
 ix. 61. Ciceronis, vii. 62.
 Circi, vi. 7. 64. Gigantis,
 xiii. 78. Herculis, ix. 95
 Maronis, xi. 49. xii. 68. nu-
 minis, vii. 11. partus, vii.
 20. senis, vii. 68. Thrasæ,
 j. 9
 magniloquus, ii. 43
 magnis, j. 2. Africanis, iv. 14.
 cervicibus, j. 23. iaspidibus,
 ix. 60. tauris, j. 52
 magno, iii. 75. amphitheatro,
 ix. 70. animo, iii. 62. anse-
 re, xiii. 58. Jovi, xii. 92.
 Maroni, iv. 14. ortu, vii.
 21. patri, xiv. 124. pulvere,
 vi. 38
 magnos, xi. 61. Deos, ii. 91.
 triumphos, vii. 1. 5
 magnum, j. 108. facinus, xi.
 94. frigus, v. 80. 82. inane
 sophos, j. 27. nefas, po-
 menq, ii. 2. iii. 72. vicium
 x. 76
 Magnus (Pompejus) xi. 6
 magnus, j. 10. ix. 51. amicus,
 iii. 40. ardellio, ii. 7. comes,
 vii. 43. Deus, ix. 44. draco,
 xii. 53. homo, j. 32. vii. 99.
 ix. 51. xi. 57. labor, viii. 56.
 Tullius, iv. 16
 Magulla, xii. 93
 Majæ, xii. 68
 Majas Idus, iii. 6
 major, j. 8. 22. ii. 41. v. 19. 45.
 71. vi. 32. ix. 30. 104. x. 2.
 21. xii. 97. xiv. 15. autum-
 nus, xii. 57. Cælius, xii.
 28. Cordyla, xi. 53. culi-
 na, 2. 45. fiducia, vii. 5.
 gratia, iv. 29. xii. 63. ima-
 go, ix. 78. luxuria, xi. 71.
 numerus, xi. 25. nurus, j.
 41. pars, x. 80. reverentia,
 vii. 51. Roma, viii. 56. spor-
 tula, viii. 42
 majora, viii. 50. ix. 1. xiii. 28.
 dona, viii. 55. prælia, v.
 66
 majore circulo, x. 62
 majorem Alciden, ix. 66
 majores, j. 4. ix. 1

majus, ii. 2. 10. 93. iv. 30.
 23. x. 2. xj. 91. jecur,
 58. malum, iii. 41. vi.
 ii. 75. nomen, vii. 13. 2.
 xi. 19
 mala, j. 17. ii. 8. vii. 40. 1.
 65. ix. 94. carmina, vii.
 xii. 40. citrea, xii. 57. 2.
 sa, vii. 95. plumbæ, ix.
 punica, j. 44
 mala condicione, ix. 69
 malæ, ij. 61. linguz, iii.
 Parcæ, vi. 62
 malaque, vi. 62
 malas artes, v. 18. lacæ,
 vi. 82
 malaque Mycenæ, xiv. 1
 Malchionis improbi, iij. 14
 male, j. 39. 95. 114. ii. 40. 2.
 67. v. 13. 14. 77. 85. 100.
 viii. 25. x. 13. 46. xi. 19. 2.
 49. 73. olere, x. 31. pæ-
 aper, ix. 90
 maledicis, iij. 80. ix. 11
 mali, j. 19. 119. iij. 44. iv. 64.
 vi. 59. xi. 69. coloris, vii. 3.
 dolores, vi. 70
 maligna basæ, xii. 55
 malignam paupertatem, viii.
 56
 maligniorum, iv. 87
 malignis, viii. 33
 malignisq, ij. 54
 maligno igne, x. 90
 malignos, vij. 25
 malignum, j. 93. hominem,
 v. 29
 malignus, vii. 71
 malim, vi. 16. ix. 95
 malis regnis, ix. 104. tempo-
 ribus, xii. 6
 malic, ix. 59. 93
 malleator, xii. 57
 malleum, vii. 17. xi. 19
 malle, iv. 4. x. 38
 maller, viii. 51. ix. 17. 94.
 xi. 49. 70.
 malo, ij. 22. 71. iii. 33. 164. v.
 55. vi. 55. 81. vii. 94. xi. 81.
 90. viii. 6. xii. 16. 31. 39.
 76. 80
 malo poeta, xij. 64
 malorum, xii. 36. punierum,
 vii. 19
 malos, ix. 91
 malas exonerata ventris,
 xi. 48.

valuerim, vii. 87
 valueris, xii. 3. xiii. 120.
 xiv. 2
 valvis mollibus, iij. 89
 maluit, viii. 70. xi. 5
 malum, iij. 65. majus, iii. 42
 malus, ij. 1. iv. 17. vi. 49. vii. 83. xii. 82. livor, x. 33. poe-
 ra, ij. 86. vi. 82
 Mamerce, ij. 88
 Mamerceus, v. 29
 Mamectina amphora, xiii. 117
 Mamerthinum, xiii. 117
 mam illare, xiv. 66
 mamma maxima, j. 101
 mammae pannosae, iij. 72
 mammarius, j. 101
 mammae, j. 101. iij. 37. xiv. 66. pares, iij. 93
 marmis, iij. 53
 marmosam spatulen, ij. 52
 marmosae, x. v. 149
 Mammuriane, j. 93
 Mamurra, ix. 60. x. 4
 Mancine, j. 44. iv. 61
 Mancinus, iv. 37
 mandantur, vij. 43
 mandas, x. 37
 mandaster, ix. 42
 mandata verba, ix. 36
 mandem, x. 104
 mandere, xiii. 65
 mando, j. 89. iij. 97. vii. 98
 mandras longas, v. 13
 mandris, vii. 71
 mane, j. 50. 109. ij. 18. iij. 36. 93. iv. 26. 61. 79. v. 23. 66. vi. 53. 88. vii. 53. 79. viii. 44. 67. ix. 94. 103. x. 10. 48. 51. 82. xi. 8. 9. 18. 205. xii. 12. 26. 57. 66. vagum, vii. 38
 manebis, v. 63
 manebit, viij. 38. 43. ix. 2
 manent, ix. 57
 manente vita, vi. 15
 manere, viii. 14
 maneret, viii. 32
 manes, viii. 38. xii. 63. pa-
 trios, xii. 3
 manet, ix. 76. x. 66
 Mango, j. 59
 Mangonis avari, ix. 7. Mity-
 lenzi, vii. 79
 Mani, x. 20
 manibus, ix. 42. 67. blandis,
 vi. 23. clapsum opus, x. 2.

exiguis, x. 61. libidinosis,
 xii. 97
 manibusque, iij. 5. 53
 manifestus, ij. 8. xiv. 1
 manifesto facto, j. 54
 Manhus, iv. 55
 Manneia, j. 84
 Manneius, v. 14. inquinatio
 xi. 62
 Mannu'i, xii. 24
 mansisses, xi. 106
 mansura templa, ix. 59
 mansure, x. 44
 mantile, xii. 29. xiv. 138
 Mantua, j. 62. viii. 73. parva,
 xiv. 195
 manu, j. 6. 11. 20. j. 16. iij. 24. 41. iv. 19. v. 38. 46. vi. 52. 66. ix. 62. x. 66. 73. xi. 71. xii. 36. arguta, vii. 83. Ausonia, ix. 74. certa, vi. 2. excussa, j. 10. fabrilis, xi. 85. femineae, j. 6. luru-
 trici, xi. 23. Ganymedea, viii. 9. ingenti, iv. 8. laeta, vii. 57. marmorea, viii. 56. mentorea nobilitata pocu-
 la, ix. 60. missos libellos, j. 53. opposita, iij. 68. phi-
 diaca, vi. 73. pumicata, v. 42. rapaci, vi. 49. seiva, x. 50. secura, xi. 12. semido-
 cta, x. 92. simpliciore, viii. 80. tacita, xiv. 218. Tar-
 tessica, xi. 17. tenera, ix. 57. vacua, vi. 72. virginica
 xi. 9. utraque, j. 20
 manuque, vi. 19. vii. 10. viii. 65. xiii. 57
 manuale, xiv. 84
 manum, j. 13. j. 22. ij. 21. viii. 30. 52. x. 25. xi. 40. 105. in-
 sertam, ij. 75. Rhenanum
 Sarmaticamque, ix. 36. te-
 neram, iij. 19
 manumque, ij. 41. doctam,
 iij. 82
 manus, j. 10. 15. 27. j. 2. ij. 43. iv. 1. 9. vi. 61. vii. 36. 55. viii. 30. 51. 81. ix. 1. 21. x. 55. 63. xii. 57. xiv. 83. 134. 208. 221. amica, ix. 42. ar-
 mata, j. 27. aspera, vi. 13. culta, v. 11. felix domino,
 j. 102. fida, j. 102. firma,
 xiv. 30. furaces, viii. 40.

gelata, v. 9. geminas, x. 10. Herculeas, j. 15. impro-
 ba, xiv. 16. magnas, vi. 1. minores, xi. 1. nota Cae-
 ribus, j. 102. notas, j. 10. parca, xii. 63. Phidiacae, x. 89. piceata, viii. 59. Pom-
 peianae, ix. 62. propterque, xi. 59. rara, vi. 83. reptan-
 tes, ix. 21. Romanam Invi-
 cta, ix. 2. lxxv. iij. 17. sar-
 donichara, ij. 29. scelera-
 ra, xi. 85. sollicitae, xiv. 111. teneras, xiv. 177. tre-
 mulae, xii. 75. velocior,
 xiv. 208
 manuque, iij. 51. vi. 34. 61. xi. 59
 mapalia Gazula, x. 20. ple-
 na, viii. 55
 mappa, iv. 89. vii. 19. 52
 madente, ij. 37. plurima, viij. 59. variata, iv. 46
 mappae, v. 18. breves, v. 171. x. 87
 mappam, xii. 29. sordidam,
 vii. 29
 mapparum, xii. 29
 mappas quatuor, xii. 29
 Marathon, j. 27
 Marce, j. 6. v. 30. 64. vi. 11. viii. 76. x. 73
 Marcelliano toto, ij. 29
 Marcella, xii. 21. 31
 Marcelli, x. 51
 Marcelline, iij. 6. vj. 25. ix. 46
 Marcellino, vii. 79
 marcentes uvae, v. 79
 Marci, j. 56
 Marcia, v. 25. arena, ij. 75
 Marcos, v. 26
 Marculi, xii. 57
 Marcum, v. 22
 Marcus, iij. 5. vi. 47. ix. 101. Antonius, x. 32
 mare, v. 37. longum, x. 10. vivum, xii. 79
 Mareotica cortex, xiv. 209
 Mareoticus labor, vii. 36
 Mareotide fusca, iv. 42
 mares, xi. 23. foedandos, ix. 9. immeritos, vi. 2. sidercos, ix. 37
 mari longo, x. 30
 maribus, j. 91
 Mariane, ij. 31. v. 62. vi. 63
 Mari-

Marica, x. 30
 Maricæ, xij. 83
 marina piscina, xi. 11
 marinæ piscinæ, iv. 4. xii. 38
 Marinæ, x. 83
 Mario, j. 86. iij. 28
 Mariosque, vj. 19
 mari, iv. 61. x. 51. Egæi, vi. 34. ignoti, vii. 18
 Mariscæ, xii. 98
 Mariscæ, xi. 19
 Mariscam, xii. 98
 Mariscas fatuas, vii. 24
 maritæ, ij. 83. iij. 85
 mariti, j. 36. iv. 75. vij. 66. x. 35. 38. xii. 98. cari, ix. 31. olentis, xiv. 140. phryxci, xiv. 211
 marito, iv. 13. 22. 75. viii. 12. cupido, xi. 79. Cyniphio, vii. 94. deserto, iv. 9. lantico, xi. 54. sterili, xii. 64. stupido, xi. 7. vetulo xi. 72
 maritorum, v. 42
 maritos, viii. 43
 maritum, vi. 71. 12. vii. 22. 86. amissum, iv. 58. mollem, vij. 57. tenerum, viii. 46. veterem, x. 41
 maritus, ij. 47. vii. 70. ix. 40. xi. 24. 62. xii. 97. 95. improbus, xii. 99. ficosus, vii. 70. lanigeri pecoris, ix. 73. pessimus, viii. 35. tardus nimis, &c. piger, ix. 41
 Marium, vii. 86
 Marius, ij. 79. x. 18. xi. 21
 marmor nobile, xi. 14. octavum, ix. 65
 marmora, v. 23. x. 2. alta, viii. 3. frigidiora gelu, xii. 61. inquieta, v. 81. parva, x. 63
 marmore, vi. 28. viii. 24. 55. ix. 21. 77. de vario, x. 79. fulgentes vultus, ix. 24. Latio, ix. 25. tertio, vii. 30
 marmorea manu, viii. 65
 marmoreamque, xi. 61.
 marmoreamque Priapum, vi. 72
 marmoreus Hermaphroditus, xiv. 174. Leander, xiv. 181
 marmoris, x. 71
 Miro, vii. 28. viii. 18. xi. 49. 68. xii. 68. 92. nitidus, xi. 35

Marone, j. 62. x. 21. salvo, v. 10
 Maronem immensum, xiv. 186
 Marones, viii. 56
 Maroni magno, iv. 14. summo, xii. 4
 Maronillæ, j. 11. iv. 70
 Maronis, v. 57. xi. 51. cothurnati, v. 5. vii. 62. facundi, xiv. 185. magni, xi. 49. xii. 68. sacri, viii. 56
 Mars, ix. 42. belliger, † 6
 Marfi, ij. 71. 77. vii. 28
 Marfia, ij. 64
 Marfis cellis, xiv. 116
 Marfo, vii. 98
 Merfosque, viii. 56
 Marfus, v. 5. viii. 56. levis, iv. 29
 Marfyas Celænzus, x. 62
 Marte, x. 29
 Marte capta superbus venator, x. 37
 Martem, † 24. lascivum, vj. 21. faturum, vj. 32
 Martemque ferum, vj. 25
 Marti, ix. 32. 35
 Martia, ij. 75. ix. 19. xj. 97. pila, vii. 5. Roma, v. 29. signa, xi. 4. turba, j. 4. v. 40. luptas, v. 25
 Martiaque, vj. 42
 Martiæ Kalendæ, x. 23
 Martialem, j. 118. xj. 81
 Martialis, j. 1. iv. 64. vi. 1. 82. vii. 16. 71. x. 47. 92. xi. 81. care, v. 21. jucundissime, x. 47. notus gentibus, x. 9
 Martiane, vi. 70
 Martias, Kalendas, v. 85. ix. 53
 Martis, v. 7. 25. vi. 13. vii. 12. viij. 44. 65. ix. 92. xii. 60. promissi, † 22. severi, x. 30. togati, vi. 76. ultoris, vii. 50. universi, v. 25
 Martisque, vi. 76
 Martiumque, xii. 8
 Marulla, vi. 39. x. 55
 Marulle, v. 78
 Mascion superbus, v. 22
 mascula nomina, xi. 44. præda, xiv. 88
 masculus, xiv. 174
 Massilianæ, iv. 6
 massa, xii. 29. xiii. 31. 54. xiv.

192. nubila, viii. 92.
 Eta, xi. 53
 massa Neroniana, xii. 7
 massam, viii. 64
 Massica, ij. 26. 49. iv. 62. 111. cella, j. 27. m. xii. 121. vina, ix. 11
 Massilæ, x. 36. xii. 121. 118
 Massilianis fumis, iij. 1
 Massilianum, xii. 113
 Massyla avia, viij. 55
 Massyleum equum, 30
 Massyli draconis, xiv. 182. gi, ix. 73
 Massylus serpens, x. 94
 masturbabatur, xiv. 185
 masturbatorem, xiv. 103
 masturbatus, ix. 42
 matella scissilis, xiv. 180. pta, xij. 32
 matellam, x. 11. seram, 10
 mater, † 13. ij. 34. iv. 63. 68. 90. xj. 24. avara, ix. 10. blanda, ij. 4. cana, xij. 31. consossa, † 13. dura, ix. 31. misera, ix. 7. noxia, ix. 68
 materque, xi. 79
 materia, v. 54
 materiz, viij. 51
 materiam, j. 5
 materosa furta, vj. 39. vulva, xii. 56
 maternæ pudicitiz, vi. 27
 maternæque idus, vii. 13
 Materno, ij. 74. x. 37
 materno, j. 97
 materno funere, † 12
 maternosque, finis, vi. 35
 Marcho, iv. 80. vi. 33. xii. 69. 89. viij. 42. x. 46. xi. 69
 Marthon, iv. 81
 Matinestæ curiz, ix. 55
 matre, † 14. xii. 17. 40. 105. v. 49. sola, xii. 91
 matrem, ij. 4. 71. 192. xi. 13. 85
 matremque, xi. 8. plenam, iij. 58
 matres, Icalides, xi. 54
 matris, ij. 4. vi. 38. ix. 40. 23. mœtæ, ij. 41
 Matrinia, iij. 32
 matris, † 12. xi. 62. xii. 32. 101. xiii. 64. xiv. 156. 174. 104

104. Enthez, v. 42. hispidæ;
 iij. 58. miseræ † 12. Phrygiæ,
 iij. 47. pigræ, xiii. 41
 atrisque, cogatæ, vj. 64
 atrona, iij. 68 vii. 34. viij.
 12. ix. 2. 4. xii. 98. casta, x.
 68
 atronæ, v. 2
 atrum, iij. 58. vii. 36. xiii.
 38
 lactæ, xii. 102
 lactiacæ pilæ, xiv. 27
 lactiacas pilas, xiv. 27
 Lactya, x. 59
 lacturescentia poma, xi. 9
 naturi ventris, † 14
 matutina arena, x. 25. fron-
 te, xiii. 2
 matucinarum ferarum, xiiij. 95
 matutine cliens, xii. 69
 matutini magistri, ix. 30
 matutinos somnos, xiv. 125
 matutinum, ave, j. 56. Jo-
 vem, iv. 8. lutum, xii. 26
 mavis, j. 4. 107. ij. 21. iij. 94.
 viii. 8. ix. 94. x. 45. xi. 8
 Mauri, ix. 23. picti Nilori
 de, tunica, x. 6
 Mauricos, v. 29
 Mauræ silvæ, xiv. 90
 Maurus, vi. 39
 Maurusiaci citri, xii. 67
 Mausolea, v. 65. pendentia,
 † 1
 Mausoli, v. 63
 mavult, j. 76. vj. 86. vii. 50
 viii. 66. xi. 62. xiii. 69. xiv.
 99
 maxillarum, viii. 41. maxi-
 ma fama, ix. 104. mam-
 ma, j. 101. Roma, vij. 95.
 x. 58. turba, xiii. 83. vir-
 tus, viij. 15
 max me, j. 8. 70. ij. 18. x. 77.
 Cæsar, v. 19. censor, vj. 4.
 rector, ix. 37
 maximus, vii. 44. viii. 56. Cæ-
 sonius, vii. 43
 maximusque, iv. 2
 Maxima, ij. 21
 mecum, j. 28. 59. ij. 24. iij. 72.
 v. 79. viij. 18. x. 92. xii. 24.
 25. xiv. 56
 media, † 2. septa, ij. 57
 media arena, † 16. melle, xiv.
 145. nocte, vi. 89. viii. 30

x. 82. palæstra, vii. 81. pa-
 lude, xiii. 115. Subura, vi.
 66. ix. 38. x. 94. xii. 21. via,
 † 2. vi. 93
 medias puellas, vii. 66
 medicæ artis, xiv. 78
 medicæque, xi. 72
 medicata pocula, ix. 96
 medicatum Ceston, xiv. 207
 medici, ij. 40. xi. 72
 medicina gravis, xi. 72
 medicis, ij. 16
 medico, vi. 31. 86. x. 77. xi.
 75.
 medicum, vi. 53
 medicus, j. 48. Phreneticus,
 vj. 29
 mediis ædibus, ix. 62. annis,
 x. 32. collibus, xiii. 105
 medio, v. 50. vii. 30. viii. 41.
 xvo, viii. 77. equo, ix. 70
 foro, vi. 77. horro, iij. 68
 luro, vij. 60. mense, viij.
 41. togo, xi. 55. sole, iij.
 44. tempore brumæ xiv. 72.
 Tibure, iv. 60. toro, xi. 82
 mediocria, xi. 12
 medios enses, vi. 25. lectos,
 xii. 29. pedes, xi. 47. som-
 nos, xii. 26. viros, ij. 61.
 iij. 81
 medium, j. 58. vi. 52. digi-
 tum, ij. 28. iter, x. 28.
 lutum, iij. 36
 mediumque, xj. 62
 medius Bacchus, iv. 83. De-
 cember, vii. 27
 Medulæ Dex, vii. 1
 Megalensis purpura, x. 41
 Megaram, xi. 44
 mejebat, xii. 32
 mejeie, iij. 73. xi. 47
 mel Atticum, xiii. 104
 Melænis, vii. 28
 Melandria, iij. 77
 Melanthione calvo, x. 67
 Meleagre, † 15
 melimela, j. 44. vij. 24. xii. 24
 MELIOR, viii. 38
 melior, ij. 69. iij. 95. v. 3. vj.
 21. 18. viij. 38. xii. 52. con-
 ditio, xi. 53. cura, x. 104.
 panis, vj. 11. sapor, xiv.
 113. umbra, vi. 18
 meliora, ij. 6. iij. 1. viii. 32.
 x. 59

meliore, xi. 2. 23. vita, vi. 70.
 vultu, iv. 1
 melioribus lapillis dies signan-
 di, ix. 53
 Melioris, vi. 28. 29
 melius, † 20. iv. 13. 37. 75.
 84. v. 26. vi. 57. viii. 3. 48.
 vii. 33. ix. 22. 89. x. 66. xi.
 8. 27. xiv. 22. 49. 180. 201
 meliusque, iij. 92
 mella, v. 38. xi. 87. Attica,
 xiii. 108. cana, iij. 58. Cor-
 fica, ix. 27. flava, j. 56.
 Hyblæa, xi. 43
 melle Cecropia, xiiij. 24
 Melpomene, iv. 31
 membra, v. 63. x. 25
 mortua, xiii. 34
 membrana, j. 2. 67. xiv. 7. 188.
 brevis, xiv. 186
 membranei pugillares, xiv. 7
 membris omnibus, iij. 81. sta-
 tantibus, † 7
 memento, iij. 16. vii. 88. v. iij.
 59. xi. 16. xiv. 94
 memini, j. 20. 35. ix. 10. xj.
 66. xij. 32
 meminisse, ij. 59. iv. 89. x. 23.
 meminisse, vi. 70
 Memmiosque, xii. 36
 Memnonis, viii. 21
 MEMOR (prop.) xi. 10
 memorabile munus, ix. 50
 memorabilis lux, vii. 21
 memorabit, viii. 15
 memorande, j. 16. x. 26
 memoras, xii. 53
 memoratur, iv. 29. viij. 50
 memori, vi. 25. viij. 38. pecto-
 re, vi. 25. 85
 MEMORIS, xi. 11
 Memphis, vij. 98. barbaræ,
 † 1. viii. 36
 Memphitica tellus, xiv. 38.
 templa, ii. 14
 Memphiticus furutor, vii. 29.
 nativa, vi. 80
 Memphitis tellus, xiv. 150
 Menandri Thais, xiv. 87
 Menandri coronato, v. 10
 Menapis, xii. 54
 mendacia, iv. 43. ix. 35. me-
 ra, ii. 56
 mendax, xii. 64. lana, xiv.
 133. stupor, xiv. 210
 mendica prandia, xiv. 81
 k
 Mene-

Menelaus, xii. 62
 Menogonen, xii. 84
 Menophili, vii. 81
 mens, v. 84. viii. 63. x. 10. quic-
 ta, x. 47. vulsa, ii. 36
 mensque, vii. 17
 mensa, j. 104. vii. 43. iii. 23. iv.
 78. ix. 50. ix. 25. 44. x. 30.
 96. xiv. 158. xii. 29. acerna,
 xiv. 90. avara, iii. 58. aurea,
 iii. bipes, xiii. 32. citrea,
 xiv. 89. fagina, ii. 43. se-
 cunda, iii. 50
 mensa, xi. 60. sine arte, x. 47.
 summa, x. 37. una x. 48
 mensa (est particip. à merior)
 x. 55
 mensa, viii. 51. xii. 48. deli-
 cata, x. 62. festæ, xi. 66.
 Laomedontæ, viii. 6. lar-
 gæ, xii. 63. pallatinæ, viii.
 39. secundæ, v. 79
 mensam, ii. 57. sordidam, xii.
 57
 mensarumque, xii. 29
 mensas, i. 56. ii. 4. 5. vi. 50.
 vii. 4. 7. ix. 35. 60. x. 30. 71.
 xii. 61. bonas, x. 54. ducen-
 tas, vii. 47. inæquales, j.
 56. opertas, x. 54. pallati-
 nas, xiii. 91
 Mense, ij. 85. v. 18. vj. 59. viii.
 8. æstivo, ix. 13. Jani, xii.
 31. medio, viii. 41. novo,
 x. 41. sexto, ii. 68. toto,
 xj. 41
 mensēm, ii. 93. vii. 94. sex-
 tum, x. 75
 menses, vii. 95
 mensibus, v. 72. ix. 30
 mensis, vii. 47. viii. 45. 56. xj.
 12. Aufoniis, xiii. 67. pa-
 ternis, iv. 39. secundis, iii.
 17. tergendis, xiv. 144
 mensorum, x. 17
 menstrua millia, ii. 10
 mensus, ix. 6
 menta S'olica, xj. 85
 mente, vii. 1. 55. viii. 55. pla-
 cida, x. 103
 mentem, vii. 66. xii. 53
 mentes, vii. 6. iv. 29
 mentes placidæ, ix. 81
 mentha rusticatrix, x. 48
 mentha torta, xiii. 28
 menti pediculosi, xii. 59

mentiar, xi. 53
 mentiamur, ix. 43
 mentiris, ii. 53. 69. iii. 34. vi.
 57. x. 39. xi. 33. xii. 40. 101
 mentis, ii. 53. vi. 64. magar,
 i. 40
 mentitur, iii. 91. v. 40. vi. 74.
 ix. 84. xi. 93
 mentiturque, i. 91
 mentitus, xi. 103
 mento, ix. 48. x. 93. xi. 85.
 duro, i. 67. (pleniato, x. 22
 Mentor, xiv. 93
 Mentora, xi. 12
 Mentorea manu nobilitata pos-
 cula, ix. 60
 Mentoreos labores, iv. 39
 Mentoris, iii. 41. viii. 51
 mentum triste, xi. 99
 mentula, i. 59. ii. 45. 62. 70.
 iii. 69. 71. 75. 76. 81. 91. vi.
 23. 36. vii. 17. ix. 33. 64. x.
 63. 90. xi. 20. 21. 23. 26. 28.
 59. 71. 79. 91. xii. 88. 99.
 xiv. 74. anus, xi. 47. digna
 cultis Cybeles, ix. 3. luxu-
 riosa, vii. 90. pannucea, xi.
 47. Romana, vii. 29. salva,
 iii. 85. sesquipedalis, vii.
 13. furda, ix. 38. tonsa, ii.
 62. vera, vii. 34
 mentula, i. 36. digna, vi. 73
 mentulaque, xi. 19
 mentulam, ix. 28. 34. xi. 16.
 76. damnatam, vii. 54
 mentulas, j. 97
 mera mendacia, ij. 56. som-
 nia, vii. 53
 meras laurus, ii. 38
 mercare, j. 67
 mercari, vii. 50
 meretur, v. 5. xii. 73
 merces, xii. 26
 marceretur, j. 50
 mercibus, v. 43
 mercis sulfuratæ, xj. 57
 Mercurio, ix. 26
 Mercurium, xii. 68
 merda, iii. 17
 merdas, i. 84
 mereamur, xii. 26
 merebor, ix. 56. x. 74
 merentur, x. 74
 mereie, vii. 1
 mereri, ix. 73
 mereris, vi. 87. ix. 36. 53. 34

meretricibus, i. 36
 meretrix, L. 35
 meretur, xiii. 9
 merge, ii. 42
 mergere, xi. 96. xii. 8
 mergi, vi. 42
 mergite, † 25. xiv. 14
 meridiana hora, iii. 67
 meridiem, iii. 20. iv. 61
 meritas comas, iv. 54
 meriti pili, j. 32
 meritis, i. 100. ii. 54. 101.
 66. vii. 23. x. 74. xii. 9
 merito, iv. 46. ix. 71. 20
 meritum grande, vii. 54
 mépiçæ, v. 39
 mero, i. 107. iv. 66. vii. 19.
 ix. 44. Campano, i. 19.
 fusco, ix. 62. effuso, vii. 3
 hesternio, j. 29. jullo, vi.
 45. lacte, xiii. 41. pan-
 riore, xiv. 103. viridi, xii.
 68
 metroque, ix. 92
 metros, iv. 79
 metros amores, xiv. 206. deun-
 ces, vii. 66
 meria, iv. 44. 63. 66. cariaa,
 x. 85
 merlerat, iv. 22
 merlit, iii. 19
 merlua, ix. 41. xi. 62
 merlusque, iv. 22
 meruere, i. 19. iv. 19. v. 19
 merui, iii. 36. v. 23. vi. 87
 meruisse, iii. 36. vii. 55. x. 89
 meruisti, iv. 75
 meruit, i. 19. ii. 61. iv. 10. vii.
 21. ix. 14. 73. xiv. 211
 merum, i. 12. 57. 106. iii. 57.
 vi. 89. viii. 6. xiii. 23. 106
 liquidum, xii. 61
 merumque, v. 4. xi. 58. 107
 merx utilior, xii. 103
 Messalæ, viii. 3. L. 13
 messe, x. 12. xii. 12. xiii. 13.
 media, xiv. 146
 messēm tostam, i. 65
 messes, vi. 8. crepantes, ix.
 92. Libycas, vi. 86. longas
 v. 72. tringinta quatuorque,
 xii. 34
 messibus, vi. 28. viii. 56. quæ-
 tuor, x. 103
 messis peracta, xi. 19. quæ-
 ra, i. 102. sexagesima, iv. 39
 vi. 70

effor. Arabs, iii. 65
 cata, x. 50
 catalla, vi. 42
 catrallo Callaico, xiv. 95.
 flavo, viii. 51. nativo, ix.
 62. saxo, iv. 55
 ceramque, iii. 57
 ceras lactantes, i. 44
 cerat, x. 83
 cerelli, iv. 43
 cerellus, ii. 2
 cerchymnzo Arione, viii. 51
 ceric, vii. 94
 ceritur, x. 93. xii. 100
 ceretras Hispanas, v. 16
 ceretro, iv. 6
 Metrophanes, xi. 91
 ceru, xii. 62
 ceruas, i. 71. v. 6. ix. 62. x. 42
 ceruat, ix. 27. xiii. 1
 ceruenda ruina, xiv. 197
 ceruendus, † 17. seriger,
 xili. 93
 cerues, ii. 46. iv. 87
 ceruis, ix. 84. 94. xii. 62.
 xiv. 111
 ceruit, x. 23. xi. 78
 cerum, i. 83. vii. 46
 ceruo, xiv. 149
 cerus longi, xii. 6
 cerumque, ix. 56
 Mica, ij. 59. nassa, vii. 24
 micat, ij. 46. vj. 12
 micet, iv. 45
 micet, v. 26
 Midæ divitis, vi. 86
 migrandum, i. 87. 109
 migrare, iij. 55. xij. 32
 migravit, iv. 62
 miles, v. 7. vi. 25. vii. 7. ix.
 46. coronatus, vij. 7. gem-
 meus, xiv. 20
 Milerus, viii. 28
 Miliche, ij. 63
 militem, xij. 8
 militæ, j. 56. xiv. 32
 militibusque, xiv. 129
 militis, xiv. 24
 millium, xij. 73
 mille, iv. 15. 71. v. 23. vj. 93.
 vij. 19. 96. viii. 17. 75. ix. 30.
 37. 69. x. 10. 31. xiv. 222.
 bassa, xii. 26. curæ, vii. 96.
 ducentis nummis, x. 31. li-
 brarum amicam, xi. 101.
 nummos, x. 75. partes, xij.

32. prandia, xiii. 30. rædia,
 xii. 84. verbera, ix. 94. ver-
 sibus, xi. 81
 millia, i. 59. 104. ij. 5. 44. iv.
 15. 51. 67. v. 83. vi. 10. viii.
 17. 37. ix. 10. x. 11. 41. 75.
 xi. 30. quinque libra, iii. 62.
 menstrua, iii. 10. pauca,
 vi. 10. sena, ix. 10
 millibus, iv. 61. vij. 9. viii. 10.
 13. x. 42. xj. 71. bis quinquæ-
 genis, xij. 67. multis, xij.
 99. quadringentis, xiv. 35.
 viginti, xj. 39
 milles, j. 100. xij. 10
 Milo, vij. 101. xii. 103
 Milone, vii. 101
 milvus rapax, ix. 55
 mimi, iii. 86
 mimos, ij. 7. 41
 minaris, ix. 12
 minas hostiles, vi. 76
 minax, † 26. fuscina, † 26.
 grandibus verbis, ix. 28.
 Hermes, v. 25
 Minerva argentea, xiv. 179
 Minerva limante, vj. 64
 Minervæ, i. 77. 103. iv. 23.
 v. 5. vij. 1. belligeræ, vij. 1.
 Cecropiæ Latæque, i. 40.
 Cecropiæ, vj. 31. Cretæ,
 xiii. 106. terice, x. 19
 Minervam, v. 41
 minimæ rimæ, xi. 46
 minimam laceram, viii. 79
 minimi papilionis, viii. 33
 minimos racemos, vi. 49
 minimum, vi. 50. ix. 19. xiv.
 97. minus, v. 26. rus, ix. 19
 minimus, i. 44
 minister, x. 98. xi. 24. xii. 93.
 facunde, vii. 73. farur, iij.
 58. sollicitus, xiv. 208. reu-
 ner, iv. 66
 ministrat, vij. 73
 ministratori urceoli, xiv. 105
 ministrantur, iij. 82
 ministri, iv. 78. astuti, viii.
 83. solliciti, viii. 59
 ministris niveis, vii. 49. pel-
 licibus, xii. 98. tonsis, xiv.
 158
 ministro, ix. 23. cive submo-
 to, xi. 97. Dardanio, xj.
 105. securo, xij. 75. tonfo,
 xi. 12

ministros, i. 12. vij. 47. viij.
 67. ix. 26. 37. x. 98. cathe-
 dralicios, x. 13. illotos,
 viii. 67. roscos, xij. 65. si-
 dereos, x. 66. similes, ix.
 37. 106. teneros, ix. 26
 ministrum Aufonium, ix. 37
 ministrum mollem, ix. 26.
 Phrygium, xii. 15
 minor, vij. 98. viij. 36. 45. ix.
 52. 66. x. 79. xi. 18. 44. bar-
 ba, ix. 48. fama, iv. 75. lau-
 rea, viij. 15. ordo, iv. 2.
 pietas, i. 22. tribus libris,
 x. 37. uno Catulle, x. 78
 minorque, i. 45
 minora, j. 105. v. 25. dona,
 ix. 106. xiv. 89. potula, xi.
 27. vota, ix. 66
 minore penna, x. 19
 minorem, viij. 71. curam, ix.
 81
 minores, iij. 31. manus, xj. 1
 minoris, xij. 67
 minus, j. 62. iv. 7. v. 32. 36.
 63. vi. 1. 7. 11. vij. 37. 68. 94.
 98. viij. 33. 51. 53. 63. x. 103.
 xi. 24. 37. 56. 58. xij. 34.
 52. 64. 96. xiv. 45. 121. 189
 minulve, viii. 71
 minutal varium, xi. 32
 minxisti, iij. 78
 Mnyas, xi. 100
 mira, vij. 70
 mira arte, vii. 55
 mirabar, j. 24
 mirabitur, xii. 84
 miracula, † 1. 7. viij. 80. ix.
 85. regia, viii. 36. (æva, i. 22
 miramur, † 2
 miranda matris barba, xj. 13.
 siva, 21
 miranteisque, x. 19
 mirantur, iv. 49. xij. 2
 mirarer, iij. 64
 mirari, † 25. iij. 57. vi. 89.
 viij. 37
 miraris, iij. 28. v. 41. 74. vj.
 11. 89. vij. 17. viij. 56. 69.
 ix. 1. x. 84. 96. xj. 36. 39. 58.
 xij. 51. xii. 70. 74
 mirator senex, x. 87
 miratur, j. 112. iv. 59. vii. 62.
 x. 30. xii. 15
 miratus, viij. 6. viij. 58
 mirentur, vij. 27

mirer, viij. 28. xi. 57. 104
 mirere, x. 70
 mireris, iv. 88
 mittere, f. 5. vij. 44
 miri Colossi, j. 71
 miror, j. 84. iij. 51. 64. iv. 39.
 vi. 69. viii. 35. ix. 6. 55. 67
 mirum, j. 40. ij. 71. ix. 27. 73
 misce, viij. 51. xj. 7. 9
 misceat, ix. 37
 miscella, iv. 29
 miscenda, xiv. 112
 miscere, xi. 105
 miscetur, iv. 13
 miscere, j. 19. iv. 75. xiv. 118
 misceri, vj. 78. viij. 6. xiii. 22
 misces, iij. 42. x. 100
 misceat, v. 4. xj. 52
 miscuit, vij. 39
 miscella, viij. 81
 miscelli quadrantes, iij. 7
 miscellus Aethon, xij. 78
 miser, f. 25. j. 100. ij. 24. 52.
 iv. 5. 11. v. 14. 61. vj. 33. 37.
 54. vij. 64. viij. 4. x. 80. 100.
 xi. 57. 71. xij. 85
 misera mater, ix. 7
 miserabiles, x. 72
 miserabili, vj. 72
 miserabilis, vi. 33
 miseræ chartæ, x. 4. Cremonæ,
 vij. 96. matris, f. 12
 miseram, xj. 100. calviam,
 iij. 74
 miseræ chartæ, vj. 64. opes,
 f. 4
 miserat, vj. 80
 miserere, j. 50. iv. 62. v. 40.
 vj. 64
 miseri, ij. 62. iv. 28. carnifi-
 cis, ij. 62. Cinæ, ij. 53
 miseris, f. 2. vij. 68. amicis, x. 6
 miserisque, xj. 82
 miserius, vij. 19
 misero, vii. 36. 83. xij. 75.
 auro, j. 38. furori, xij. 49
 miseros, viij. 3. cinædos, ix.
 3. cannos, x. 47
 miserum, ij. 83. v. 29. x. 38.
 caput, xij. 25. mœchum,
 ij. 83. peccus, x. 13. Pro-
 methea, xi. 85. Sandonicha,
 xi. 38
 misit, ij. 85. v. 69
 misimus, vii. 16. ix. 49
 misisse, v. 20. vj. 75. xiv. 132

missi, iv. 76. v. 85. vii. 52.
 viij. 17. 71. x. 29. xj. 80. xii. 9
 missit, j. 44. ij. 43. 74. iv. 66.
 v. 50. vi. 47. 93. viii. 41. 55.
 71. ix. 18. xii. 32. xiii. 23.
 104. 107. 109. 112. xiv. 16.
 51. 68. 114
 Missus, iij. 91
 missus, i. 28
 missus, xiv. 214
 missa, iv. 89. vii. 30. ix. 49.
 x. 73. xii. 103. xiv. 11. 29.
 genti selibra, x. 14. brevis
 toga, x. 14. fulmina, vi.
 83. tegula, vii. 83. tegula,
 vii. 35
 missas, iij. 63
 missio, xij. 29
 missos, j. 53. viii. 18
 missurum, x. 87
 missus, j. 4. iv. 60. 66. xii. 92
 missa Falerna, vij. 26
 missique, vii. 37
 misto quinquage, ij. 10. vino,
 vii. 19
 mistum virus, j. 82
 missus, j. 117
 Mistyllus, j. 52
 mite, x. 92
 Mitridates, v. 77
 Mitridaticum bellum, vi. 19
 mitia poma, x. 48
 mitibus herbis, ix. 18. 73
 mitigat, ix. 44
 mitor, Alcon, xj. 85. cla-
 mor, ix. 70
 mitis, iv. 7. 27. 28. xiv. 47. 82
 ultima nox, x. 71. cellus,
 vi. 68. vindemia, xii. 109.
 unda, vi. 68
 mitissime Cæsar, xii. 9
 mitissimus, xii. 6
 mitius desiderium, xii. 21. in-
 genium, f. 10
 mitrarum, ij. 36
 mittam, j. 30. 118. v. 75
 mittas, vi. 82. vii. 2. ix. 74.
 xiii. 3
 mittasque, vi. 51
 mittat, vii. 71. x. 87
 mitte, ij. 39. 85. iv. 74. vi. 80.
 ix. 90. x. 50
 mittebas, ix. 99. x. 76. 57. xi.
 106
 mittebat, xii. 83
 mittente alio, x. 72

mittere, iv. 14. vi. 6
 mitteris, vii. 96
 mittere, ij. 24
 mitteret, v. 16. xiv. 112
 mitteret, vii. 79
 mitti, iij. 100. xii. 3
 mitrimus, iv. 19. v. 2. vi.
 48. ix. 55. x. 94. xiv. 112
 mittis, iv. 56. v. 30. 56
 mittis, ij. 26. iij. 17. 21.
 x. 18. 87. xii. 83. xiii. 2
 mittur, ij. 40. vi. 100
 mitto, iij. 46. vii. 2. 53
 mittunt, vii. 30. x. 42.
 xiii. 328
 mittuntur, v. 31. xiii. 328
 Mitylenæi mangonis, x. 7
 Mitylene, x. 68
 mixta, xii. 34. Falerna, iij.
 pocula, vii. 39
 mixtum, iij. 57
 mixtus, vii. 21
 Mixtura, j. 28
 Mobilitate, j. 49
 modo, f. 17. 24. j. 31. 205. 13
 57. 64. iij. 24. iv. 7. 52. v. 36.
 85. vi. 82. 85. vii. 33. 54. viii.
 56. 64. ix. 37. 47. x. 5. 68. xi.
 39. 57. xii. 8. 59. xiii. 8. xiv.
 30. 52
 moderator summe, ij. 90
 modestus, x. 21
 modice, vi. 82
 modici vatis, ix. 27
 modicis, iv. 77
 modico sole, xii. 29. rumo-
 re, iv. 64
 modicum, iv. 90
 modios tercentum, xiii. 12
 modis Gaditanis, vi. 71. 100
 nibus, xii. 66. paribus, vii. 3
 modium, x. 14
 modius, xii. 77
 modos Phrygios, xi. 85. 86.
 daricos, viii. 18. 86. 87.
 iv. 79. yacios, ij. 61
 modulatur, xii. 77
 modum, x. 33
 modus, iv. 42. vii. 64
 Mœcenas, x. 73
 mœcha, ij. 49. iij. 84. vi. 43.
 vii. 9. xi. 82. perlucida, ix.
 3. simpliciore, vi. 7
 mœchæ, ij. 47. xj. 11. sumo-
 re, ij. 39. 47. fallax, x.
 23. pauperis, iij. 81
 60

oecham damnatam, x. 52
 oechari, vi. 91
 oechas bufluarias, iij. 93
 oecho, iij. 85
 oechum, j. 91. iij. 83. iij. 92.
 vi. 23. 90. xi. 8. xii. 95. mi-
 ferum, iij. 83
 oechus, j. 75. iij. 70. 96. vi.
 2. xi. 62. xii. 95
 oenia pulcherrima, x. 303
 oeonio carmine, ix. 91. xiv.
 183
 moeret, ix. 7
 moeroris, ij. 16
 moesta humus, ix. 72. juven-
 ca, ij. 14
 moestz matris, ij. 41
 moesti amici, vj. 85
 moestorum reorum, iv. 4
 moestis sogis, x. 26
 moestus, ix. 88
 molas falsas, vii. 93
 mole, j. 13. ignota, j. 15.
 parca, vii. 73
 moles, j. 7. venerabilis,
 j. 2
 molesta, v. 6. x. 25. rota, iv.
 64. turba, j. 43
 molestas tunicas, iv. 87
 molesti, xii. 62
 molestis omnibus exclusis,
 ix. 92
 molestus, xi. 52. Polluce, v.
 39. pulice, xiv. 83
 molestum, j. 97. v. 6
 molestus, xii. 25
 molle nomen, ix. 12
 mollem, j. 79. Galliambon,
 ij. 86. ministrum, ix. 26.
 rapinam, j. 105. virum, j.
 97. iij. 73
 mollemque maritum, vii. 57
 molles, j. 1. x. 38. choreas, j.
 105. comz, iv. 42. damas,
 iv. 35. honores, j. 1. Jacus,
 j. 50. libelli, xii. 41. pue-
 ros, ix. 60. veneres, xii. 26
 molleque, j. 50. iv. 42. pu-
 las, ix. 57
 molli, vi. 38. clune, ix. 48.
 fronte, vi. 38. limite, xi.
 91. pollice, xii. 99
 mollique arena, ix. 30. palze-
 stra, iv. 90
 mollia bassa, xi. 23. colla,
 xiv. 211. ossa, v. 35

mollibus malvis, iij. 89. pla-
 gis, j. 50. ferris, vii. 88
 mollior, v. 42. agna, v. 38
 mollis agnus, iij. 58. Dindy-
 mus, xii. 75. echinus, xiii.
 86. Orcho, vi. 32. Sanucta,
 vi. 42. torus, viii. 77
 mollisque Lucrinus, vi. 43
 mollitie tremante, viii. 64
 Molorchii divitis, iv. 64. pla-
 cidi, ix. 44
 Molossi latratores, xii. 1
 momorderit, v. 81
 Monaxlon, xiv. 64
 momemus, iv. 30. ix. 11. xiv.
 98
 monco, j. 117. ij. 47. v. 57. vi.
 73. viii. 40. 44. xii. 14. xiii.
 15. xiv. 103. 178
 moncoque, iv. 87
 mones, iij. 83. ix. 52
 monet, j. 110. ix. 59
 monera, xii. 66
 monera fulva, xiv. 12. nova,
 xii. 55
 monetz nigrz, j. 100. novz,
 iv. 28
 Monici, iij. 85
 monumenta, j. 35
 monitis, ix. 54
 monstra, iv. 63. vii. 86. xi. 4.
 xiv. 82. fera, vii. 37. ix.
 67. talia, ix. 9
 monstras, v. 42
 monstramur, ix. 99
 monstratur, vi. 77
 monstravit, xiii. 60
 monstri Nemei, iv. 57
 monstro Nemezo, v. 66
 monstrum dignum, j. 91
 montana Umbria, ix. 59
 montanz Umbriae, vii. 96
 monte, iv. 44. vi. 34. viii. 36.
 x. 5. 103. Cecropio, vi. 34.
 Falerno, xii. 57. Iuleo, xiii.
 109. Tiburtino, viii. 28
 montes septem, iv. 64. lepte-
 nos, viii. 36. summos, xii.
 57
 montibus effractis, j. 50
 monis, ix. 46
 monumenta, j. 89. xi. 49.
 Cnosia, ix. 35. sola, x. 2
 mora nulla, ix. 69. parva, j. 24
 mora, iv. 73. vii. 92. lenta,
 vii. 92. parva, iv. 73

morz dulces, x. 6
 moras, j. 23. ij. 64. x. 78. 104.
 lentas, j. 23
 morans, iv. 90
 morantia liquidum venerem
 Signiga, xiii. 116
 morantur, iij. 50. xi. 99
 moraris, viii. 81. ix. 43
 moratur, v. 21. x. 104. xiv. 119
 moratus, vi. 8. 30
 morbi crudeles, xi. 92
 morbus, j. 96. indicens, xi.
 62
 mordeat, viii. 14
 mordebit, x. 37
 mordent, j. 105
 mordentz, iij. 65. xiv. 83
 mordere, ix. 75
 more, j. 85. lotto, v. 68
 morere, vii. 27. xi. 56. xii.
 40
 mores, j. 10. j. 79. 106. ij. 40.
 v. 10. vi. 2. 83. viii. 3. ix. 72.
 81. 104. x. 4. 32. 98. xi. 6. 16.
 xii. 9. futuros, xii. 92. Gal-
 banos, j. 97
 morelque, v. 28
 moretur, vii. 67
 mori, j. 12. j. 19. 36. 52. ij. 8.
 iv. 32. 73. vi. 31. viii. 80. ix.
 52. x. 2. xi. 70. 72
 moriare, ij. 80
 moriatur, xiii. 12
 moribus, v. 29. vi. 28. 29. ix.
 29. xi. 5. 74. 105
 moriens, j. 13. iij. 30. iv. 70.
 lucerna, iv. 4
 morientia lumina, xiv. 173
 morieris, vi. 42
 morietur, vii. 83. ix. 57
 moriferum signum, vii. 36
 morio, viii. 13. xii. 95. xiv. 210.
 moriohem parvum, xii. 95
 morionibus, iij. 82
 morionis, vi. 39. ix. 34
 moritur, iij. 26. vi. 32. xi. 19
 moritura, iij. 76. vi. 73. volu-
 mina, vii. 62
 moriturus hircus, iij. 24
 moro cadente, j. 73. caduco,
 viii. 64
 morosa sine cogitatione, xi.
 7. pruriginz, xiv. 23. fici,
 xiv. 105
 mors, j. 27. iv. 18. xi. 92. falsa,
 vii. 46

mortu, vii. 24. xiii. 57. aspe-
 ro, viii. 72
 mortuus, j. 49. tristis animi,
 xii. 34
 morte, j. 9. 79. iv. 75. x. 5.
 xiii. 95. magna, viii. 55.
 Romana, j. 79
 mortem, j. 43. 79. ij. 46. iv. 74.
 v. 38. xi. 45. 57
 mortes, j. 100. iij. 93. vi. 33.
 blandas, iij. 64. duas, 64.
 iij. 93
 mortibus, ix. 104
 mortis, ij. 59. subita, vi. 53
 mortua, iij. 33. lemmata, xi.
 43. membra, xiii. 34. pica,
 iij. 60. Secundilla, ij. 65
 mortue, viii. 75
 mortui tribulis, ix. 58
 mortui leoni, x. 90
 mortuos, viii. 69
 mortuum patrem, iv. 70
 mortuus, iij. 12. vi. 53. 77. xii. 40
 norum, xi. 2
 morumque, xii. 6
 mollis, iij. 67
 mota, xi. 105
 moti, x. 83
 moto fritillo, xiv. 1. passio,
 x. 5. vertice, iv. 3
 motor, xi. 40
 moveant, vii. 53. xiii. 27
 movebit, v. 79. viii. 28
 movemur, vii. 27
 movendo, xi. 53
 movent, vii. 13. x. 72
 moventur, vi. 39
 moveo, ix. 92
 movere, vii. 99
 moveret, viii. 75
 moverit, vii. 46
 moverunt, iv. 73
 movent, iij. 63. vii. 17. ix. 38
 movi, ij. 96
 movimus, j. 95
 movisti, iv. 13
 movit, v. 27.
 mox, xi. 53
 mucida vina, viii. 6
 MUCIUS, x. 25
 mucro tener, iv. 18
 mugiet, j. 50. iij. 46
 mugilem novum, x. 30
 mugiunt, iij. 58
 mula, j. 16. iij. 62
 mula lutulenta, ix. 23

mula pomila, xiv. 197. ro-
 pre, ix. 58
 mulas, j. 80. viii. 61. xi. 80
 mulierum, j. 97
 mulio, x. 2. 76. xi. 39. xii. 24.
 xiii. 11
 mulionis, ix. 58. pigri, ix. 58
 mulis, xiv. 197. conductis,
 viii. 61. tacturis, xiii. 12
 mulli immodici, ij. 43
 mulli senes, x. 30
 mulorum, xii. 48
 mullos, vii. 77
 mullum, ij. 40. iij. 13. bili-
 brem, xi. 50. captivum, x.
 37. dimidium, ij. 37
 mullumve, ij. 45
 mullus, iij. 36. emprus, x. 31.
 piger, xii. 79. quatuor li-
 brarum, x. 31
 mulo, vi. 77
 mulorum, v. 23
 mulos, ix. 15
 mulso parvo, xiv. 97. turba-
 to, xiv. 127
 mulsam, ix. 96. xiii. 6. 106.
 108. 113
 multa, iij. 4. vi. 35. 56. ix. 79.
 xi. 59. xii. 81. avis, j. 11. ba-
 sis, xii. 55. laurea, vii. 4.
 pradia, iij. 38. rapina, viii.
 78. testa, iij. 58. vellera,
 xiv. 143
 multa ilice, vii. 26. olla, xii.
 18. purpura, x. 30
 mulæ licuræ, iv. 10
 multas, v. 81
 multi, iv. 85. vi. 60. vii. 49.
 x. 80
 multifido dente, xiv. 25
 multifidum Timavum, viii. 28
 multiplices tabellas, xi. 32
 multiplici pelle, xiv. 184. te-
 bella, xiv. 192
 multis, ij. 1. iij. 5. vii. 45. viii.
 75. ix. 56. x. 70. xii. 10. die-
 bus, xi. 89. xii. 17. milia-
 bus, xii. 99. nummis, vi. 5.
 osculis, xii. 95. precibus,
 xii. 78. puellis, xi. 65
 multifona Attitude, j. 54
 multo, j. 104. iij. 46. 54. 56.
 95. v. 81. vi. 64. viii. 71. x. 9
 multo major, xi. 71
 multo fure, v. 23. ore, iij.
 94. pilo, iv. 79. pulvere,

j. 83. sale, vi. 44. sap-
 vi. 32. seprunce, iij. 1.
 no, v. 4
 multoque, vi. 77
 multos, v. 15. j. 109. vii.
 vii. 99. viii. 3. 64. x. 78.
 cembres, xii. 18
 muleum, j. 109. iij. 14. 16.
 70. viii. 6. ix. 50. 85. 102.
 60. x. 11. xi. 44. xiv. 17
 multus, ij. 17. v. 85. luto, 17
 mulvius, iv. 64
 mundam famem, iij. 5
 mundi, v. 3. vii. 6. viii. 2.
 ix. 25. nitidi, x. 21
 mundique prioris, xii. 4
 munditia, x. 90
 musera, j. 6. j. 94. iij. 32.
 iv. 45. v. 20. 79. vi. 25. 27.
 vii. 25. 54. 85. viii. 24.
 48. 56. 68. 71. ix. 90. x. 14.
 50. xii. 4. 31. xiv. 10. 78. 114.
 150. Atlantica, xiv. 89. de-
 ra, ix. 85. digna tuo co-
 mine, ix. 74. ingentia, ix.
 56. magna, iij. 6. vi. 65.
 xiv. 14. parca, x. 41. par-
 va, ix. 54. Pelagia, xii. 9.
 pera, vii. 45. rata, xiii. 90.
 talia, xii. 75. tringata, vii.
 52. velocia, j. 2
 munere, j. 102. iv. 19. v. 15.
 49. vi. 86. vii. 46. 63. x. 18.
 73. xi. 81. xiii. 3. amaro, ix.
 69. Casarco, iij. 95. parvo,
 iv. 89. vii. 16. pio, ix. 19.
 Prometheo, xiv. 80. tali,
 ix. 17. tanto, xij. 9. 1200.
 ix. 105
 muneribus, j. 32. iv. 10. vii.
 33. 35. 41. x. 29. 87. datus,
 ix. 49
 muneribusque, xi. 16
 muneris, vi. 83. viii. 11. 12.
 102. sacri, j. 24
 munerum, v. 18
 municipem, vii. 41. 65. xii.
 21. xiv. 114
 municipalem vitam, iv. 66
 municipes, x. 87. 121. x. 103
 municipi, x. 37
 munifica arca, viii. 38
 munificum, ix. 56
 Munna, x. 36
 munus, ij. 85. 92. iij. 2. 56.
 iv. 2. 61. vi. 7. vii. 45. viii.

64. x. 73. xii. 60. xiii. 27.
xiv. 13. 126. 127. 153. dul-
ce, ix. 96. egregium, viij.
91. gratum, viij. 28. xii. 34.
xiv. 60. grave, ij. 30. ine-
narrabile, ij. 10. leve, iv.
10. xiv. 21. memorabile, ix.
50. minimum, v. 16. no-
bile, ix. 44. solenne, ix. 55.
utile, xiv. 168
unuscula, ix. 55. parva, v.
85. vij. 48. 79
Auræna delicata, x. 30. gran-
dis, xiiij. 80
Murenaque, ij. 37
muria, xii. 103
murice, j. 50. iv. 4. v. 24. viij.
48. 72. ix. 63. xij. 94. aurco,
ij. 82
murices, xiiij. 87
murmur, viij. 55
murmure, viij. 87. sævo, ix. 70
muros, viij. 6
murrhina picta, xiiij. 210
murum, v. 75
mus, xi. 19
Musa, ij. 10. viij. 3. x. 17. xij.
11. jocosa, ij. 22. nostra,
iv. 49
Musæ, v. 6. xiiij. 1. hilares, vij.
7. parva, ix. 27
Musæi, xii. 97
Musamque, iv. 90
Musarum, x. 58. mearum, ij.
92
Musas, vij. 45. ix. 101. feve-
riores, ix. 12
musca vorata, v. 18
muscaria pavonina, xiv. 67
muscarium bubulum, xiv. 71
muscas, iij. 82. turpes, xiv. 67
Musis, j. 13. ij. 89. iv. 31. vij.
62. ix. 59. xi. 1. 94. tragicis,
ij. 41
Musique, viij. 82
musta, xiiij. 8. bona, vij. 27.
cocta, iij. 82. condita, j.
19. dulcia, xiiij. 8. Falerna,
xiiij. 124
musculus, xiiij. 55
mustum, iij. 58. vj. 27. xi. 19
muta, vii. 17. xj. 103. ora,
ix. 76. puella, xiv. 75
mutare, xiv. 27
mutari, xiv. 180
mutat, viij. 33. 49. ix. 47.

mutata, v. 8
mutavere, x. 403
muremus, iij. 11
muret, x. 50
Muriæ, iij. 59
Muriolique, vj. 19
Mutius, j. 22
mutoniat, xi. 64
mutoniatæ pueris ij. 73
mutor, xiv. 133
mutua, ij. 30. iij. 40. vi. 5. 20.
ix. 105. x. 14. curâ mihi,
x. 20. festertia, ij. 30
mutuarius, viij. 16
mutuos honores, xij. 64
mutus, j. 69. vij. 9
Myconis, vi. 92
Mycenas, iv. 55. malas, xiv. 1
Myos, viij. 43. docti, viij. 51
Myrdnis campis, ix. 43
Myrino læso, xij. 29
Mytinum, † 20
myrobalanum, xiv. 57
Myronis, iv. 39. viij. 51
Myrrha, iv. 86. xiv. 113
myrrhæ maculosa, x. 80
myrrham, ij. 12. x. 97. olen-
tem funera, xi. 55
myrrhina, iij. 26. ix. 60. xj.
71. xiv. 113
myrrhinique, iij. 82
Myrtale, v. 4
myrtea, iij. 82
myrretis otiosis, iij. 58
myrtilus, iij. 60
myrtus, iij. 64. iv. 13
mystica sacra Dindymenes,
viij. 81
myxos, xiv. 41

N

Nævia, j. 69. 72. 107. ij.
9. 26. iij. 13
Nævole, j. 98. ij. 46. iij. 71.
95. iv. 84
Naides, vj. 68
Napi, xij. 20
Narbo pulcherrima, viij. 72
Nardi, xiv. 146
Nardo, ij. 59. iij. 65. iv. 13.
divite, xiiij. 51
nare sima, vi. 39
nares, iij. 85. ix. 60
naribus, ij. 83. caninis, vii.
94. uncis, iv. 42
Narnia, vij. 92
narnia, iv. 61
narrabat, ix. 86
narrante, x. 39
narranti, xiv. 198
narrantur, ij. 36
narrare, xij. 93
narratis, xij. 52
narras, iij. 63. iv. 37. v. 30. viij. 53
narrasti, viij. 17
narrat, iij. 20. 84. 87. viij. 6.
xij. 35
narratur, ij. 72. iij. 9. v. 78.
viij. 15
narraveris, iij. 46
narrant, vij. 61
narres, ix. 36
Narthecia, xiv. 78
Narthecium, xiv. 78
nascantur, ix. 36
nascatur, iv. 42
nascentes curas, v. 5
nascentia templa, vj. 4
nascentis patris, viij. 36
nascere, vj. 3
nascris, vij. 64
nascetur, vj. 49
nasci, j. 66. vj. 2. viij. 64. xi.
35. 43. xij. 76
nascitur, xj. 16
nascitur, j. 27. 106. vij. 30
nati congelati, xj. 99
Nasica, ij. 79
Nasidiane, vij. 53
Nasipue, vj. 64
naso invisio, vij. 36. tacito,
v. 20
Nasone, j. 61
Nasonem, v. 10. xij. 44
Nasones, iij. 38
Nasonis, xiv. 192
nasum, j. 4. 42. xij. 90. 101.
fumantem, vj. 64. roran-
tem, vij. 36
nasus, xiiij. 2. aureus, v. 26.
indecent, ij. 11. longior,
xiv. 96. tantus, vj. 36
nasutus, ij. 54
nasurus, xij. 37. xiiij. 2
nataantique, xj. 99
nata, † 12. v. 27. ix. 43. x.
39. 94. xi. 73. xij. 21. vitis
in media palude, xiiij. 21
natabis, j. 50
natabit, xiv. 96

nata-

natabunt, iij. 35
 natæ, j. 115. x. 33
 natalem, x. 87
 natales, viij. 64. ix. 53. x. 24
 natali, ix. 54. x. 27. xij. 61
 natalicias dapes, vij. 85. ka-
 lendas, viij. 64
 natalicium diem, viij. 38
 natam, x. 39
 natantes capas, iij. 76
 natis, iij. 87
 natantur, iv. 30
 natare, j. 6. iij. 44. viij. 46
 nataret, vij. 35
 natat, x. 30. xij. 31. xij. 80
 natatur, vj. 43
 nates, iij. 82. vj. 56. xj. 44. 95.
 800. xiv. 18. dimidias, j. 93.
 pastas, xij. 75
 natibus, iij. 47. compressis,
 xij. 78
 natis, j. 12. viij. 81. tribus, j.
 xj. 54
 nativa, j. 97
 nativo metallo, ix. 62
 nato, iv. 45. viij. 66. parvo,
 xij. 99
 natorum, iij. 92. vij. 39. jus,
 ix. 99. septem jus, xj. 13.
 trium, iij. 91. 92. iij. 95.
 ix. 68
 natorumque, iij. 94
 natos, viij. 38. xiv. 102. tres,
 iij. 34
 natum, vj. 38. viij. 62. x. 27.
 nomen cum rosis violisque,
 ix. 12
 natura, vj. 83. vij. 99. viij. 68.
 ix. 91. xj. 23
 naturæ superbæ, xj. 81
 naturam, ix. 42
 natus, iij. 11. iij. 1 vj. 93. viij.
 40. xi. 45. 66. 95. uterque,
 iij. 11
 navali tuba, j. 28
 navalis Enyo, j. 24
 navem, x. 104
 naufragus loquax, xij. 57
 navicularur, iij. 20
 navigantes, iij. 67
 navigantium iij. 64
 navigare, ix. 77
 navigat, vij. 29
 navigerum iter, xij. 100
 Naumachiam, j. 28
 nauscam quotidianam, iv. 37

Nauicae, xj. 31
 navita Memphiticus, vj. 80
 nauta, x. 85. plurimus, v. 16
 nautæ trepidi, xij. 29
 nautas, iij. 67
 nautis, j. 26
 nauticum celsum, iv. 62
 Neapolis docta, v. 79. nebit,
 vj. 3
 nebula, viij. 33. regente, iv. 64
 nebula, iv. 4
 necari, j. 44
 necat, iv. 54
 necesse, iij. 23. 70. v. 61. ix. 4.
 xi. 72
 necessum, vj. 57
 necis paternæ, j. 7
 nectar, ix. 37. xii. 48. xiii.
 22. 104. opimianum, iij.
 82. sacrum, viij. 39
 nectare, iv. 32. viij. 51. xi. 58.
 ætherio, iv. 8. beato, ix.
 12. Cytheriaco, xiv. 207.
 d gno, viij. 51. largo fulus,
 ix. 35. niveo, xij. 47
 nectarem Falernum, xiii. 108
 necte, xiv. 206
 nectere, viij. 88
 nefas, v. 68. 70. vi. 18. 39. 68.
 vii. 23. ix. 88. x. 77. xiv.
 75. crudele, vi. 62. ma-
 gnum, iij. 72. majus, iij. 75.
 novum, j. 13. sacrilegium,
 ix. 72
 nega, j. 43. iij. 25. 69. iv. 38.
 vi. 20. xii. 46. 72
 negabis, iv. 43. xiv. 76
 negabit, j. 107. v. 43. ix. 53
 negamus, iij. 8
 negant, x. 65. xii. 27. 57
 negante, x. 65
 negantem, vi. 65. vij. 42
 negare, j. 65. 75. iij. 44. iij. 26.
 54. iv. 12. 38. 71. 82. v. 6.
 45. 79. vi. 49. viij. 76. x. 26.
 70. xi. 59. xiii. 7. xiv. 29
 negaret, viij. 35. 38
 negari, j. 16. 43
 negaris, iij. 5
 negas, iij. 72. iij. 94. iv. 12. v.
 17. viij. 42. xi. 105. xii. 72
 negasti, iv. 7. x. 14
 negat, j. 82. j. 69. 105. iij. 73.
 iv. 21. 27. 69. 71. v. 23. vi.
 10. 41. ix. 57. 83. x. 11. xi.
 23. 72. 89. xii. 19. 55. 81.

102. xiv. 1
 negatæ, xi. 71
 negata, yi. 10. vclæ, iij.
 xi. 22
 negatum, ix. 12
 negatur, v. 10
 negavi, iv. 15. vi. 91
 negavit, vi. 66
 negem, xi. 27
 neges, viij. 42. xii. 67
 neget, j. 83. iv. 71. vi. 35. 1.
 55
 negetur, iij. 33
 neglecta, ix. 39
 neglexit, iv. 82
 negligentem, vi. 42. 104
 negligentem vernam, v.
 negligit, vi. 68
 nego, j. 109. 111. 61. xiv.
 negotiator, xi. 67. xiv. 87
 negotiatur, viij. 85
 negotiosis rebus, x. 30
 Nemea, j. 50
 Nemeæ, v. 66
 Nemæi monstri, iv. 57
 Nemeo monstro, v. 66
 Nemeæ frondosa, j. 27
 Nemees, j. 6. ix. 73
 Nemesis, viij. 75. formosa,
 viij. 73. lasciva, xiv. 195
 nemoralis Arcia, xi. 19
 nemoris amant, ix. 51. 100
 gni, j. 56. 101. viij. 40
 nemorum, j. 61. ix. 73. 77
 nemorosa regna Trivia, ix. 65
 nempe, j. 118. ix. 42
 nemus, x. 51. 58. xi. 19. x.
 41. casum, viij. 27. dulcor,
 j. 50. duplex, iij. 14. Elysiu-
 vij. 39. xi. 6. famulum, v.
 76. Hesperidum, j. 21. 100
 reum, x. 91. pom-
 iv. 64. sacrum, j. 100
 rum, viij. 14. tuffi, 22. 42
 nemusque j. 13. 104
 NEPOS, vi. 28. x. 48. xiii.
 124. venerande, ix. 18
 nequam juvenes, viij. 69. neque,
 j. 65. 93. iv. 31. vi. 19. viij.
 40. xii. 24
 nequid, iij. 44. vi. 21
 nequior, v. 36. xi. 16. clavis,
 v. 36. Iffa, j. 110
 nequiora convivia, iij. 41. 100
 mina, iij. 4
 nequior

- nequiore talo, iv. 14
 nequiter, ij. 27
 nequitiaque, iij. 91
 nequitiaꝝ procaciores, vi. 2
 nequitias, iv. 42. vi. 82. ix. 69. xi. 17. sobrias, j. 107
 nequitias, vii. 13
 nequius, vi. 21. x. 77
 Nereidum, † 26
 Nereidumque, iv. 57
 Nereus, † 28. x. 30
 Nero, vii. 43. ix. 27. xi. 34
 crudelis, vii. 20
 Nerone, vii. 33. immodico, x. 48
 Neronem, vii. 43
 Neroni, iij. 20. iv. 63. xj. 7. 34
 Neroniana massa, xii. 57
 Neronianas, ij. 48. vii. 33.
 -thermas, ij. 48. iij. 25
 Neronianis thermis, vii. 33.
 xii. 85
 Neronis, † 2. vii. 44. vii. 1. 52.
 xi. 34. docti, viii. 70. pi-
 gri, † 28
 Nerva, xi. 2. xii. 6
 Nerva principe, xi. 8
 Nervæ, viii. 70. ix. 27. xi. 5
 Nervæ, v. 29
 nescia arctos nostri nominis,
 ix. 86
 nesciat, vii. 6
 nescio, ij. 28. iij. 72. 77. v. 34.
 63. vj. 60. viii. 31. ix. 89. x. 6.
 22. 65
 nescis, j. 14. ij. 6. 82. iv. 49.
 56. 81. v. 16. vii. 91. ix. 45.
 94. xi. 30. xii. 57. 102. xiv.
 46. 53
 nescisti, xiv. 139
 nescit, ij. 62. iij. 68. v. 18. 39.
 vii. 48. 59. xi. 4. xii. 74. xiv. 1.
 Nelli, ix. 67
 Nestor, iij. 28. xi. 33
 Nestore, vii. 95. longæve,
 viii. 6
 Nestorea senectæ, xiii. 117
 Nestoreæ senectæ, ix. 30.
 Nestoris, ij. 94. v. 59. vi.
 70. xi. 57
 Nestorivæ, viii. 64
 neve, j. 4. iv. 19
 neuter, v. 21
 neutri, iij. 38
 neutro, vii. 100
 neutrum, x. 46
 nexu curvo, † 26
 Ni v. 36. vi. 28. 64
 Nicroniana plumbea, vi. 55
 Nicerotianis nimbis ebria lu-
 cerna, x. 38
 Nicerotis, xii. 66
 nidis, v. 68. x. 16
 nido, j. 118. vi. 55. hirundi-
 nino, xi. 19. imo, vii. 16
 nidore lato, vii. 26. solo, j.
 93
 nidos, ix. 122. Assyrios, v. 7
 niger, j. 54. vi. 55. corvus, j.
 54. Indus, vii. 29. x. 16.
 Niliaco ore, x. 12. ore,
 xii. 54. vector, xii. 24. un-
 guento, xii. 38
 nigra, iij. 34. vi. 39. vii. 12.
 xii. 17. arbor, j. 77. bellua,
 vi. 77. columba, vii. 13.
 coma, iv. 36. Falerna, viii.
 56. fama, x. 3. farina, ix.
 3. lagena, vii. 52. litera,
 xiv. 5. Lycoris, iv. 62. po-
 pina, vii. 60. vetusque ca-
 la, xi. 35
 nigra aluta, vii. 34. culina,
 x. 66. patella, v. 79
 nigra culina, j. 93. monetæ,
 j. 100
 nigra culinam, iij. 2
 nigras nives, ix. 23
 nigras umbras, v. 36
 nigrescant, viii. 77
 nigrescunt, xi. 40
 nigri defruti, ix. 49. Falerni,
 xi. 9. 50. forniciis, xii. 62.
 pulci, xii. 32
 Nigra, iv. 75. ix. 31
 nigrior, j. 73. coma caduceo
 moro, viii. 64
 nigriorem, j. 116. xii. 34
 nigris lacernis, iv. 2. rogis,
 xi. 92. umbilicis, v. 6
 nigro magistro, j. 105. Opi-
 miano, x. 49. pane, xi. 57
 triente, ix. 92. velamine, iij. 3
 nigros, ij. 90. eados, j. 25.
 dentes, v. 44. equos, x. 50.
 fumos, ij. 90. ungues, iv. 27
 Nile fallax, x. 26
 Nili, iij. 63. xj. 24. xlv. 115.
 depressi, † 3. tepidi, xj. 12
 Niliacæ juvenæ, viii. 82.
 Syenes, v. 13
 Niliacam lentem, xiii. 9. Sye-
 nen, j. 87
 Niliaci acetii, xiii. 122
 Niliacis feris, v. 66. macel-
 lis, xiii. 85. oris, iv. 42
 Niliaco ore niger, x. 12. pe-
 ctine, xiv. 150
 Niliacum olus, xiiij. 57
 Niliacus carastus, xij. 75. co-
 lonus, x. 14. crocodilus,
 iij. 93
 Nilo, xi. 16
 Nilotica tellus, vi. 80
 Nilotice tunica picti Mauri,
 x. 6
 Nilum, vij. 87
 Nilus, iv. 11. imbrifer, j. 62.
 spicifer, x. 74
 Niobe, v. 54. x. 67
 Nioben, iij. 32
 nimbis, † 3. continuis, j. 57.
 Nicerotianis lucerna ebria,
 x. 38. subitis, viij. 78
 nimbo corycio, ix. 39. rubro,
 v. 16
 nimbos, x. 82. subitos, vij. 35
 nimbum, ij. 41
 nimbus vitreus, xiv. 112
 nimia ærugine, ij. 61. piger
 senectæ, x. 24
 nimias aquas, x. 85
 nimio, ij. 52. v. 65. calore,
 ix. 92. dolore, iij. 17. pe-
 ctore, † 7. sole, viii. 33
 nimios soles, xiv. 28. vapo-
 res, x. 48
 nimirum, j. 13. v. 19. x. 21. 34
 nimis, j. 16. 58. 88. ij. 44. iv.
 23. 83. v. 6. vi. 29. vii. 38.
 viii. 21. 33. ix. 41. x. 19. 75.
 xii. 34. 80. 38. xiiij. 63. xiv.
 98. dura, lege, ix. 92
 nimium, j. 4. 28. 35. 45. ij. 36.
 48. iij. 52. iv. 38. v. 2. 16.
 vj. 27. 72. vij. 68. 75. 98. viij.
 3. 51. ix. 83. x. 59. 96. xj.
 23. 42. 57. 107. xij. 3. 37.
 43. xiiij. 2. 3. 20. 116. xiv.
 11. 112. 159. virum, ij. 36
 nimiumque, viij. 3. 23
 nimius, x. 1
 nite, iv. 1
 nitcant, ix. 73
 nitidas, xij. 68
 nitibat, xij. 15
 nitellam auream, v. 38
 nitens

nitens ovine, xij. 38
 nitenti fuisse, xij. 57
 nitent, x. 74. 5. xij. 37. ix. 58
 nitere, vj. 42
 nitesc, v. 24
 niter, iv. 64. vj. 93. viij. 6. 51.
 ix. 106. x. 89
 nitida, viij. 66. lona, ix. 90
 nitida, viij. 21. calva cam-
 pum, x. 83. luci, viij. 21
 nitidas thermas vario de mar-
 more, x. 79
 nitidique mundi, xi. 28
 nitidis, iv. 8. ix. 52. aquis,
 xij. 100. astris, viij. 36. ix.
 52. palustris, iv. 8. undis,
 vij. 14
 nitido Meliore, iv. 54
 nitidos capillos, xiv. 70. la-
 cus, iv. 20. lareis, j. 71
 nitidum orbem, ix. 18. lere-
 num, vj. 42
 nitidus flexa coma, x. 65. Mo-
 ro, xj. 39
 nitrata aqua, xij. 17
 nitri, xiv. 58
 nivali osculo, vij. 94
 nivalibus undis, xiv. 218
 nivaria lagena, xiv. 116
 nivarium totum, xiv. 103
 nivarius facons, xiv. 104
 nive, j. 116. iv. 42. vij. 32. xiv.
 103. 117. Gerica, ix. 104.
 prima, vj. 30
 nivea, viij. 73. aure, ix. 60.
 simplicitate, viij. 73
 nivea corolla, ij. 85
 niveam, v. 79. ix. 70. aquam,
 xij. 17. pulcem, v. 79. 10.
 gam, iv. 34
 niveas undas, vij. 39
 nivei Galci, xj. 23
 niveis ministris, vij. 49. pul-
 eibus, xij. 35
 nivem, xiv. 217
 niveo neclare, xij. 47. pecto-
 ra, xiv. 249. pollice, vj.
 3. stipite, xij. 19
 nivcos, xij. 49. dentes, v. 44
 nives, ij. 29. iv. 3. v. 38. 65.
 vj. 86. ix. 3. 82. xiv. 104.
 117. activas, v. 65. dumi-
 nix, vj. 86. nigras, ix. 28.
 castas, ij. 29
 nivis que, vj. 39

niveum ebur, xiv. 5
 nivibus effractus, j. 50. pi-
 mis, viij. 28
 nix, iv. 4
 nixa, j. 120
 Nobile, vj. 73. xij. 104. fri-
 gus, xiv. 116. lunus, viij.
 30. garum, xij. 82. 82. Mer-
 culum opus, t. 6. marmar
 xj. 24. munus, ix. 44. 40.
 men, ix. 12. xiv. 101. senus,
 xiv. 3. opus, vj. 73. ix. 95
 nobilem, v. 38. Bilbilim, j. 10
 nobiles olivæ, v. 79
 nobili, v. 36. frustee, iij. 47.
 virga, viij. 66
 nobilique, viij. 66
 nobilibus libellis, viij. 96. si-
 nistris, xiv. 46
 nobiliore fato meri, xj. 70.
 rogo, i. 79. cumulo, iv. 19
 nobilis, j. 36. x. 26. xij. 99.
 xij. 125. parma, xiv. 155.
 potior, vj. 78. uia, j. 37.
 uva, iv. 44
 nobilius ceterum, xiv. 238.
 nomen, ij. 2
 nobilissime citrum, x. 80
 nobilitate poenula Montorca
 manu, ix. 60
 nobiscum, vj. 53. ix. 70
 noccam, vj. 41
 noccant, xj. 77
 nocens, t. 8. iij. 24. iv. 30. v.
 70. ix. 38. 77. xiv. 164.
 terra tridit crimine, ix. 31
 nocent, m. 2. 82
 nocentes, t. 4
 nocere, v. 77
 nocet, ij. 26. ix. 39. xj. 103.
 xij. 56
 nocte, i. 116. ij. 43. vij. 9. viij.
 21. ix. 38. 58. xj. 57. 60.
 105. xij. 82. 47. hesterna, j.
 28. iv. 15. jubente, xj. 83.
 media, vj. 89. viij. 3. x. 83.
 omnia, ix. 63. prima, viij.
 44. xj. 24. sera, viij. 75. lu-
 pra, ij. 83. tota, ix. 69.
 77. xij. 24. 66. una, xj. 98
 noctem, ij. 49. beatam, j. 107
 noctes, vj. 12. tractus per ja-
 cuida poenula, xj. 105
 noctique, xij. 38
 noctibus, xij. 49. totis, ij. 75
 noctibusque, vj. 19

noctis ebrice, x. 87
 noctua, xi. 37
 noctuar, viij. 93
 noctuas, x. 200
 nocturna limina, x. 113
 giza, xj. 18. unda, t. 11
 nocturnis, Camenis, m. 7
 nocturnos ignes, xiv. 41
 nocturnum Panu, ix. 6
 nocturnos, x. 70
 nocuit, ij. 8. iv. 66. xj. 31
 nado Atidalio, vj. 12. 37
 thico, ix. 104
 nodes, v. 58
 nodum, t. 3
 nolente, v. 49
 nolentem, iv. 44
 nolenti, viij. 30
 noli, j. 92. iij. 31. ix. 11
 58. ix. 20. x. 90. xj. 11
 nolim, i. 58. ij. 36. viij. 14
 xj. 20
 nolis, ij. 53. viij. 50. viij. 44
 xj. 99. xij. 96
 nolite, x. 5
 nolitque, iv. 42
 nolite, xj. 95
 noliis, j. 25. xj. 74. vj. 77
 nolle, v. 84
 nollam, ij. 65. 71
 nollat, iv. 70. viij. 38
 nolo, j. 9. 58. ij. 18. 36. 49.
 iij. 45. 55. v. 47. 64. 74. 84.
 xj. 12. x. 82. 22. 45. 48. 100.
 xj. 27. 60. 80. xij. 53. 271
 nolueram, xj. 86
 nolueras, xj. 43
 noluerit, ij. 43. xj. 2. 6
 noluit, x. 85
 nolunt, j. 108
 Nomas Afra, ix. 71. 71.
 viij. 55
 nomen, j. 97. 108. 114. 118
 iij. 11. 58. iv. 30. 74. 76.
 79. 78. 60. vj. 95. m. 33.
 38. 51. ix. 23. 14. 65. 100.
 x. 73. 103. xj. 24. 49. 71.
 78. 12. 70. xj. 178. 281.
 dnum, ij. 1. 10. xij. 21.
 99. delicatam, ix. 12. deli-
 cius neclare, ix. 12. 11. 11.
 de, ix. 2. gratum, ix. 11.
 imposuim, iv. 31. 11. 11.
 cognato sanguine, xj. 11.
 lacedæmoniam, iv. 11. 11.
 guam, ij. 2. 11. 11. 11.
 molle,

- molle, ix. 13. natum cum
 rosis & violis, ix. 13. no-
 bile, ix. 13. xiv. 10. nobil-
 lius, ij. 3. notum, vj. 25.
 proximum, vj. 3. verum,
 ix. 97. vicinum, x. 26.
 nomenclatur, x. 30.
 nomenque, j. 106. 119.
 Nomentana arbor, x. 94. la-
 gae, x. 48.
 Nomentana ovis, xi. 44. vij.
 vindemia, xij. 119.
 Nomentani, vi. 63. vij. 92.
 ruris, vj. 43.
 Nomentanis agris, i. 106. an-
 boribus, xij. 43.
 Nomentano, ix. 62.
 Nomentanum vinum, xij.
 119.
 Nomentanus ager, ij. 38.
 Nomentici fisci, xij. 57.
 Nomento, xij. 15.
 nomina, vij. 31. 43. viij. 64.
 xij. 3. xiv. 73. 110. 196. an-
 tiqua, xiv. 43. crassura,
 xij. 18. ditata, viij. 56. du-
 riora, iv. 55. ingratia, xj.
 6. magna, v. 17. macula,
 xj. 44. nequiora, ij. 4. no-
 va, xij. 26. pulcherrima,
 xiv. 85. rustica, iv. 55. cer-
 tia, xj. 50. vera, xiv. 190.
 victura, vii. 43.
 nominabit, x. 78.
 nominat, iij. 68.
 nomine, ij. 2. 68. iij. 1. 34. v.
 15. 22. vij. 11. ix. 17. 50. x.
 73. Græco, xiv. 58. Hercu-
 leo, iv. 44. tuo digna mu-
 nera, ix. 74. nane, iv. 11.
 vero, vi. 88.
 nomini relicto, viii. 8.
 nominis, iv. 11. vij. 96. x. 86.
 nominis, xij. 63.
 non male notus eques, v. 19.
 nimis rusticulum libellum,
 x. 19.
 nona, iv. 8. viij. 3.
 nona trieteride, x. 73.
 nonam, iv. 8.
 nondum, j. 43. 67. 104. iij. 32.
 vi. 10. 29. ix. 30. 30. x. 24.
 93. xj. 85. xij. 42. xij. 38.
 44. 74. xiv. 8.
 nondumque, iij. 47.
 non nihil est, xij. 75.
 non nisi, vij. 45.
 nonnulla, ix. 27.
 non vult, iij. 38. 90.
 nerat, v. 10. xiv. 42.
 Nerbane, ix. 86.
 Norbona lassa, vij. 73.
 Norigæque, iv. 55.
 norino, f. 28.
 necunt, j. 105. iv. 30. xi. 2.
 xiv. 90. 104.
 nosse, v. 5. vij. 50. viij. 29. 30.
 xj. 53.
 nossem, i. 113.
 nossemus, v. 21.
 nosse, j. 3.
 nostri, v. 6. vij. 36. 50. 96. ix.
 48.
 nostra, ij. 40. iij. 32.
 nostra Musa, iv. 49. nostra, iv.
 25. Thalia, ix. 27.
 nostra, ij. 42. 53. 75.
 nostra Pallades, iv. 53. ter-
 ra, iv. 55.
 nostras oras, xij. 110.
 nostri Faustis, iij. 58.
 nostris auribus, iv. 41. libel-
 lia, iv. 29. 49.
 nostrum servum, ij. 32. Fa-
 gum, iv. 55.
 nota, vij. 16. 28. 68. x. 2. xi.
 26. 88. xii. 98. xiv. 135. car-
 mina, vii. 70. gaudia, ix. 37.
 notaque, j. 102.
 notæ rapacitatis, vi. 72.
 notanda, xii. 62.
 notam, v. 28. kthakem, vii. 30.
 notare, vi. 22.
 Notariorum, v. 52.
 Notarius, xiv. 202. velen,
 x. 62.
 notas, ix. 26. caryasides thea-
 tris, xi. 32. fraudes, j. 82.
 manus, f. 20.
 notata, x. 38. 78.
 notatos, vii. 16.
 notarum rus, vii. 30.
 notatur, ij. 56. v. 50.
 notatus famulus, iij. 21.
 notavi, ij. 71. xi. 100.
 notet, j. 4. ij. 66. vij. 17. 61.
 viii. 45. ix. 14.
 noti celeres, ix. 39.
 notior, vij. 22. Andromeda,
 caballo, x. 9. umbra, xij. 52.
 notis, xiv. 92. hibernis, viii.
 14.
 notissima domus, ix. 62.
 notissimus, vii. 62. culor,
 vi. 73.
 noto, xiv. 117. Eolio, v. 52.
 favore, vii. 25. Pompeja-
 no, xi. 22.
 notos amores, vii. 42.
 notum, iv. 42. xij. 72. mu-
 gilem, x. 30.
 notumque nomen, iij. 95.
 notus, ij. 1. iv. 62. v. 13. vi. 28.
 vii. 39. vii. 38. cultor amari-
 tæ, ix. 86. dissimulatur,
 iv. 22. liber, j. 67.
 nova, vi. 8. viii. 80. ix. 50. x.
 93. amphora, v. 17. dona,
 vi. 79. gloria, vii. 1. E-
 da, ix. 106. novata, xii.
 26. nupta, xij. 22. Pæta, x.
 2. res, f. 12. Roma, v. 70.
 templa, ix. 65.
 nova ambitione, xij. 96. ami-
 ca inflammata, x. 86. ma-
 neta, xii. 55.
 novacula cæca, vii. 60. lava,
 ij. 66. stricta, x. 59. lava,
 xi. 59.
 novæ, xii. 42. lævis, vii.
 11. moneta, iv. 24. nuptæ,
 iij. 93.
 novare, xiv. 7.
 novas tigris, vii. 24.
 novem, v. 6. vi. 20. viii. 7.
 dominas, xij. 3.
 novemque sorores, ij. 22.
 novembres, iij. 58.
 novenos, x. 24.
 noverca, iv. 16. v. 46. x. 42.
 noverca, iv. 16.
 noverca, x. 22. 38.
 noverit, v. 64.
 novi, j. 112. 116. ij. 40.
 iij. 68. iv. 72. v. 6. ix. 36.
 templi, iv. 52. xij. 3.
 novissus, xii. 3.
 Novip, j. 87.
 novis, v. 10.
 novissimæ fragmenta, vii. 27.
 novit, j. 40. 67. 94. ij. 52. iij.
 63. 82. vi. 39. 64. 82. vii. 24.
 x. 15. xiv. 8. 201.
 Novium, j. 82.
 Noviumque, vii. 71.
 Novius, j. 87.
 novo lustro, iv. 45. mure,
 x. 41.
 1 2 novos

- novos sales, xlii. 1
 novum foveam, vii. 72. nefas,
 j. 13. thera, vii. 36
 novus, j. 55. iij. 36. iv. 10. v.
 66. viii. 71. xi. 45. amicus,
 iij. 36. dies, v. 66. libellus,
 iv. 10. sodalis, j. 55
 nox, ij. 90. vi. 58. viii. 50. x.
 38. non ebria, x. 47. emta,
 ix. 3. longa, iv. 7. lucu-
 brata, iv. 90. mitis & ulci-
 ma, x. 71. soluta curis,
 x. 47
 noxia lingua, ij. 61. mater,
 v. 68. turba, iij. 91
 noxias aves, x. 5
 noxius, j. 86
 Nube, ix. 25. inferiore, viii. 36
 nubere, v. 17. vii. 57. viii. 12.
 ix. 6. x. 8. xi. 24. xii. 42
 nubila fronte, ij. 11
 nubila massa, viii. 51
 nubilus, vi. 10
 nubis, vi. 22
 nubit, iv. 13. vi. 72. 47
 nuce picta, xi. 19
 nuces, xlii. 1. xiv. 18. parca,
 iv. 66. pinez, xij. 25. (a-
 turnalicias, v. 31. vii. 90
 nucibus, xiv. 1. relictis, v. 85
 nuciperfica, xlii. 46
 nucleosque, xj. 87
 nuda, f. 7. iij. 51. 72. vi. 32.
 pectora, vi. 32. x. 50. puel-
 la, x. 105. Venus viii. 1
 nudæ calvæ, xii. 45
 nudam, iv. 28. x. 81
 nudet, ij. 66. xl. 85
 nudi, vii. 31. 34. xiv. 81. gra-
 bati, j. 93. grabati, spon-
 da, xi. 57. juvenes, vii.
 34. sales, v. 2. stipites, vii. 31
 nudo clune, xi. 101. equo,
 xiv. 86. foco, viii. 67. Ga-
 nymede, xi. 23. latrone,
 xii. 64. pectore, i. 9. xi.
 85. solo, v. 63. toro,
 xiv. 148. trigone, vii. 71
 nudorum, xii. 71
 nudos, viros, iij. 68
 nudum, j. 24. iv. 53. v. 5. vi.
 68. xi. 62. caput, v. 50. x. 83
 nudos, vi. 77. ix. 57. aper, j. 44
 nugatum, vii. 25. ix. 1
 nugas, iv. 10. 83. v. 81. vi. 64.
 vii. 10. 50. viii. 3. x. 17. xi.
 95. xlii. 2. archetypas, vii.
 20. difficiles, ij. 86. dulces,
 viii. 3. felices, vi. 64
 nugis, j. 114. ij. 4. iv. 72. vii.
 13. xiv. 183. peregrinis, iij.
 55. positis, xiv. 185
 nulla carmina, xi. 91. gloria,
 xii. 36. xlii. 85. janua, j. 71.
 mora, ix. 69. puella, xiv.
 205. sportula, iij. 30. tel-
 lus, iv. 42
 nullaque mica, vii. 24
 nulla non lege, xi. 24. ratio-
 ne, i. j. 30
 nullamque partem, xij. 101
 nullo Apolline, ij. 89. igne,
 xi. 57. loco, iv. 60. tore so-
 veri, ix. 19. umbilico, ij. 6
 nulloque, f. 17
 nullos cadillos, xiv. 25. num-
 mos, xiv. 219
 nullum furem, xii. 75
 nullus homo, vii. 99. honos,
 iv. 31
 num, ij. 80. iv. 58
 Numa, x. 52. 97. xi. 105. xii.
 6. pauper, xi. 6. Sanctus,
 xi. 16
 Numa, iij. 62. x. 39
 Numæ, vi. 47. x. 10. 35. 44.
 xi. 6. pacifici, xii. 63
 Numæque, x. 70
 Numam, xi. 6
 Numas, ix. 28
 Numati Galle, x. 33
 numen, f. 12. 13. 17. j. 69. viii.
 80. ix. 44. x. 92. dulce, ix.
 2. Herculeum, ix. 104
 numerabas, ix. 30
 numeranda domus, iv. 40
 numerandus, j. 40
 numerant, viii. 65
 numerantem, vii. 13. 64
 numerantur, iv. 22
 numerare, ij. 52. vi. 34. viii.
 26. 56. 66. ix. 38. xi. 63. xii.
 57. xlii. 10
 numeras, ix. 36. x. 28. 38. xi.
 40
 numerasti, xi. 85
 numerat, j. 16. x. 23. 53
 numerata pecunia, xi. 71
 numeratur, iij. 6. viii. 68. xiv.
 17
 numeravi, iv. 40
 numeravit, viii. 28. ix. 60
 numerem, viii. 78
 numeres, iv. 37
 numeret, vii. 8
 numeretur, f. 27. v. 66
 numero, xiv. 15
 numeros, x. 44
 numerosa splenia, ij. 29
 numerosior, iv. 1
 numerosus debitor, iij. 31
 numerum, viii. 51. xiv. 199
 numerus, v. 50. major, xj. 27
 Numidicæ, xlii. 73. gatata,
 iij. 58
 Numidum gentes, xij. 26
 Numina ebnoxia, ix. 88. piz,
 xi. 40. prisca, iij. 24
 numine lævo, vii. 85
 numinis magni, vii. 11
 numismata, j. 2. lasciva, viii.
 78. octo, ix. 32
 nummi, iv. 51. xii. 53. trecca-
 ti, xii. 71
 nummis, j. 67. ij. 43. 57. ivi.
 37. densi, viii. 44. mille du-
 centis, x. 31. multis, v. 5.
 quatuor, xlii. 3. solven-
 dis, xiv. 35. tribus, ij. 43.
 viginti, xii. 26
 nummorum, vii. 52. xii. 29
 nummos, j. 77. iij. 26. iv. 15.
 v. 43. viii. 13. 17. ix. 33. 47.
 x. 14. xi. 67. xij. 25. xlii. 26.
 xiv. 9. centum, x. 75. mil-
 le, x. 75. nullos, xiv. 219.
 tricenos, x. 27. vicenos,
 iv. 26
 nummularius otiosus, xij. 57
 nummus, xlii. 3
 nunc, f. 10. 16. j. 13. 42. ij. 2.
 6. iij. 59. 91. iv. 30. 64. v. 8.
 16. vi. 6. 15. vij. 60. 63. viii.
 21. 63. 78. ix. 44. 67. x. 2.
 70. xj. 7. 62. xij. 15. 73. 85.
 xlii. 45. 46. xiv. 85. 157
 nuncupat, ix. 14
 nuncupatur, ix. 12
 nuncia avis, viii. 32
 nunciat, vii. 65. x. 48
 nunciatur, vij. 5
 numquam, j. 24. 91. ij. 6. 12.
 25. 74. iij. 6. 13. 16. 27. iv.
 5. 16. v. 6. 23. vi. 73. vii. 62.
 viii. 24. ix. 41. 96. x. 47. xj.
 63. xlii. 69. 73. 126
 numquid, j. 35. 75. 107. iij. 57.
 v. 59. 81. vi. 12. 32. 68. vii.
 15. 49.

19. 49. viij. 21. 55. ix. 45. x.
26. 68. 75. xij. 1. xij. 42. xiv.
62. 221
nuper, j. 48. liij. 36. 57. 93. ivij.
44. 61. 78. v. 27. 71. vj. 100.
vij. 60. viij. 9. 33. 65. ix. 32.
x. 25. xij. 3. 15. 29. 71. xiv.
53. 128
nuphiti, v. 27. vij. 57
nuphit, j. 25. iv. 25. v. 76. xij. 42
nupta, xj. 24. Lacena, ix.
106. nova, xj. 79. villica,
iv. 66
nuptæ novæ, iii. 93. uni pla-
cere, x. 35
nuptiæ, xij. 66
nuptiale basium, xj. 99
nuptias, i. 116. vi. 8
nuprurire, liij. 93
Nursinas pilas, xiii. 20
nuru Latia, x. 6
nurum Romanam, xii. 21
nurus, xi. 54. xiv. 59. Latias,
iv. 75
nurusque, li. 41
nuskam, † 7. i. 4. 50. 56. iv.
16. 66. vi. 42. vii. 72. xii. 24.
xiv. 138
nutantia pondera, i. 89. v. 22
nutibus, lii. 82
nutriat, vii. 27
nutricem, x. 67
nutrita, xi. 70
nutritor Testificus, viij. 28
nutrix, v. i. xi. 79
nutu, ix. 28. levi, vi. 82. ix. 45
Nympa, ix. 59. 67. cana, vi.
43. domestica, vi. 47. lasciva,
vi. 68
Nymphæ, xj. 83
Nympharum, j. 50. iv. 57. ix.
59. x. 7
Nyfæ, iv. 44

○ Bene quod, vij. 14 con-
ficia virgo, vi. 10. cui
Tarpejas licuit contingere
quercus, iv. 54. cui virgi-
neo flavescere contigit au-
ro, ix. 24. demens, vij.
24. dilecta Deis, o magni
Cæsaris arbor, ix. 62. dul-
ce ingenium, † 20 dulce

litus, x. 30. facinus, liij.
19. fallax arque inficiator,
j. 104. fallax, xj. 74. fames
amicorum, liij. 7. felix ani-
mo, felix Nigrina marito,
iv. 75. felix, ix. 57. Fiden-
tine, j. 39. frustra locuples,
o dissimulatur, v. 26. Gal-
le conehis levior, ij. 47.
grande ingenium, ii. 44.
grande fati crimen, ii. 65.
Hymenææ, iv. 13. jucunda
solicudo, xij. 24. Juliarum
dedecus Kalendarum, xij.
32. Lucina ferox, † 12. ma-
gnus facinus, xi. 94. ma-
lus tu quisquis es, vj. 49.
mater, ij. 34. medicina gra-
vis, xj. 72. mihi post nul-
los Juli memorande sodes-
les, j. 16. mihi curarum
pretium, j. 77. mihi grata
quies, o blanda Telepho-
re cura, xj. 27. molles an-
nos quindecim, x. 38. mo-
res, vj. 2. mores, o tem-
pora, ix. 72. nemus, o fon-
tes, x. 51. nostri ne festi-
nate libelli, v. 10. nox quam
longa es, iv. 7. nox omnis
& hora, x. 38. nullis Ovi-
di tacende linguis, vii. 44.
Paulle, malus es, iv. 17.
Phœbe novemque sorores,
ij. 22. pudor, o pietas,
viii. 78. puella ride, ij. 41.
puer dulcissime, ix. 37. quo-
niam prælia, quas utrin-
que pugnæ, x. 38. quam
blandus es, ij. 4. quam cera
ta fuit, † 13. quam dignus
eras alapis, v. 62. quam
magnus homo es, quam tu
cupias, xj. 57. quam me-
nimium probas, vij. 10.
quam pene, vj. 58. quam,
Regule, diligenter erras,
vij. 30. quam sæpe peret vi-
na, xij. 13. quam te fieri
Catulla vellem, viij. 52.
quam terribiles exarsit ira-
ras, † 9. quanta est gula,
v. 71. quanta scabie miser la-
borat, vj. 37. quantos ri-
sus movebit, viij. 28. quan-
tum Cinna tacere potes, viij.

7. quantum cogit egestas,
xj. 88. quantum est inge-
nium, † 14. quantum mi-
hi nominis paratur, o quæ
gloria, vij. 96. quantum
per colla decus, viij. 55.
Quinctiane, v. 18. quoties
pulsabis, xj. 17. quoties, ix.
86. rerum felix tutela, v. 11.
scelus, xj. 94. severe, viij.
61. soles, x. 51. stulte, xiv.
139. stulti, ij. 40. tardus,
nimis & piger maritus, ix.
41. tristis crimine terra no-
cens, ix. 31. tunicata quies,
x. 51. vacerra, xij. 32. vini-
tores villicique felices, x. 30

Ob, ix. 23
obesus scarus, xij. 84
obibat, j. 91
objecta specularia, viij. 14
objecture, v. 70
obit, xj. 83
obligatque, vij. 38
oblinitur, xj. 46
obliqua garrulitate, vij. 61
oblita, vij. 93
oblitus, v. 7
obnoxia numina, ix. 88
obruet, v. 43
obruit, iv. 11
obrutusque, ix. 41
obscena lena, xj. 62
obscenæ pruriginis, iv. 48
obscenos cinædos, vj. 50
obscura, ij. 8. gloria, xiv. 171
obscuraque palla, xj. 105
obscuras luccs, vj. 59
obscurent, xiv. 5
obscurus veneno, j. 79
obscurus, j. 50. v. 13
obserata, vij. 19
obserant, iv. 54
obserare, v. 51. ix. 203
obseras, xj. 40
obserat, vij. 49
observes, ix. 92. xij. 29
obsidet, ii. 17
obsonator, xiv. 217
obsonia, iii. 23
obstante, v. 66
obstantem feram, iv. 54
obstas, xi. 97
obstāt, i. 88. iv. 29
obstrepe, vii. 17
obstrepis, j. 96

obtri-

obiciſſe, x. 37
 obvia turba, iv. 93. xiv. 169
 obviſor, vii. 94
 obvium, xii. 7
 Occaſio brevis, v. vii. 9
 occidis, x. 40
 occidit, i. 81. iv. 11. 69. vi. 68.
 85. vii. 39. ix. 38
 occiſus, ii. 84
 oceubuit, 7. 19
 occubuit, v. 14
 occupat, iii. 34. vii. 60
 occupato, vii. 96. 100, iii. 82
 occupatus, xi. 107
 occurrere, vii. 94
 occuriſſe, l. 118, ii. 67
 occurrit, iii. 14. 44. ix. 20
 occurrunt, xii. 99
 Occani, vi. 64
 Occano viſo, v. 28
 Oceanum, v. 24. Callaenar,
 x. 37
 Oceanumque, x. 44
 Oceanus, iii. 95. vi. 9
 ocellis ſicis, j. 93
 ocla, iv. 25
 ocioſa, ii. 37
 ocioſus, i. 97
 ocioſum tempus, v. 25
 ocium, iii. 36
 octaphoro, vj. 84
 octava, iv. 8
 octavam, x. 48. xi. 53
 octavum marmor, ix. 65
 octavus, vii. 71
 octies, vii. 64
 octo, ij. 57. v. 12. vii. 72. ix.
 3. xiv. 87. numiſmata, ix. 32
 octobres Idus, xij. 68. Ka-
 lendas, x. 87
 octobris Idus, xi. 68
 oculi, ix. 87
 oculis, iv. 78. vj. 6. ix. 46.
 x. 59. xij. 15. devorantibus,
 j. 97
 oculiſque comedit, ix. 60
 oculo, vj. 78. vii. 59. xij. 23.
 altero, iv. 63. utroque, vii. 59
 oculoque, v. 14
 oculos, ij. 91. ii. 92. iv. 78.
 vii. 21. ix. 16
 oculoſque, vj. 80
 oculum, j. 93. ii. 8
 oculus, vj. 78
 Odeſar, ix. 87

oderit, vii. 3
 odi, v. 18. vii. 41. xij. 39
 odit, vi. 79. 81. vj. 11. viii.
 51. x. 4
 odioſus, ii. 1. vii. 6
 odiſſe, xij. 13
 odiſſet, vj. 25
 odor, j. 88. ix. 22. ii. 24. alie-
 nus, ij. 12. duplex, j. 88 im-
 pudicus, xii. 32. ceter, ii. 24
 Odore Floræ, vi. 80
 odore, vi. 93. ix. 63
 Odryſio orbe, vii. 7
 Odyſſios triones, vii. 79
 Oebalius pater, xi. 44. xiv. 173
 Oedipodas, ix. 26
 Oedipoden, x. 4
 Oenophori, vi. 89
 Oetzi regi, ix. 67
 Ofella curva, xiv. 221
 ofella, x. 48
 ofellas ſubitas, xii. 48
 offendere, ii. 23. 31. ix. 56
 offendimur, vii. 47
 offendor, vi. 7. vii. 17
 offendunt, vii. 24
 offenſa, xii. 57
 offenſæ aquæ, vii. 37
 offenſo pollice, vii. 75
 offenſus, ix. 44. xii. 78
 offeras, v. 6
 officiis, j. 56
 officio, iv. 79
 officioſe, j. 71
 officioſus, v. 23. homo, x. 88
 officium, j. 91. viii. 57. x. 73.
 xj. 66
 Ohe, iv. 91
 Ole, ii. 68. iv. 36. x. 54
 oleas, iii. 93
 olebit, xiv. 146
 olei, xii. 71
 olent, ij. 12
 olentem, ſuſpecta myrrham,
 x. 55
 olentes, vj. 85
 olenti ſindone, ii. 16
 olentis mariti, xiv. 140
 oleo, iv. 90
 olere, iii. 12. 28. 55. iv. 4. vi.
 55. xi. 31. xii. 87
 olerent, ix. 60
 oles, ii. 12. iv. 4
 olet, i. 88. ij. 12. 29. ii. 63.
 65. vi. 93. ix. 12. xj. 31. xiii.
 98

olunt, iii. 52. v. 24. vii.
 frantum, xii. 96
 olfacere, ii. 49. vi. 36
 olfecit, vii. 93
 olidæque veſtes, j. 50
 olidam vulpem, x. 77
 olum, j. 93. 101. 106. vii. 11.
 ix. 72. x. 79. xii. 51
 oliva, j. 44. xii. 36. vii. 11.
 oliva picea, ix. 55
 oliva, j. 104. xj. 57. xiii. 4
 Albanæ, ix. 24. Julæ, ix.
 36. nobiles, v. 79. puz, ix.
 46
 olivas pares, vj. 9
 olivi, iv. 90
 olivifera corona, xij. 10
 olivis, xiii. 1
 Ollas, ii. 48
 olla plena, xii. 3
 olla multa, xii. 18
 ollares, vj. 19
 ollas plebejas, xij. 8
 olor Spartanus, vii. 28
 olores Ledros, j. 54
 Olphicus, ix. 97
 oluere, ix. 68
 olus, iii. 58. xii. 31. 36. 37.
 vii. 30. Niliacum, xiii. 17
 Olympi, xiv. 875
 Olimpiadas, vii. 39. innume-
 ras, iv. 45. quindocies actas,
 x. 23
 Olympo ætherio, ix. 4
 Omnibus lativ, xii. 100
 omne argentum, iv. 39. 80.
 nus, iv. 39. iter, vi. 80.
 rus, j. 102. lumen, vii.
 44. opus, xiv
 omneis, ii. 16. iii. 43. iv. 1.
 copias, iii. 47
 omnem ſumum, xiii. 38
 omnes colci, xii. 85. 86.
 chaonas, ii. 16. rarus, xi.
 99. tubos, xi. 61
 omni angulo, ij. 58. ante,
 xii. 84. in turba, ix. 99.
 nocte, ix. 61
 omnia, obſonia, iii. 23
 omibus, conclavibus, xi.
 78. digitis, xi. 60. horis,
 j. 87. lavis, xij. 100. li-
 bellis æquior, xj. 16. mo-
 dis, xij. 66. moleſtis ex-
 cluſis, ix. 92
 omnino, ij. 56. ii. 45. ix.
 12.

29. 66. xi. 68. xii. 40
omnis amica, ñ. 72. calculus,
 xii. 34. dies, viij. 78. ho-
 nos, viij. 8. hora, x. 44.
 labor, † 1. senior, vij. xur-
 ba, iij. 58. xij. 3. vesica, iv.
 49. vox, vii. 5
Onager patcher, xij. 101. co-
 ner, xij. 97
onerat, j. 56
oneratur, iv. 78
oneri, xi. 42
onerosa casa, vi. 45. iugum
 que tumba, ix. 56
onocrotali Ravennatis, x. 2
onus, j. 7. 38. vi. 77. viij. 75.
 xij. 100. xij. 99. nobile, xvi.
 3. par, † 16. taciturnus, viii. 51
onyx calcatus, xii. 50. parva,
 vii. 93. parvus, x. 48. pin-
 guis, vi. 42. ficus, xi. 50
Opacus umbras, j. 89
Opelicus unctor, xii. 74
opemque, viij. 75
operat, viij. 36
operam, xij. 2. togam, iij. 46
opere factio, iii. 58
operi, v. 53. xj. 82
operta, x. 96
opertas measas, x. 54
opertos orbes, ix. 60
operum, xiv. 222
operumque, iv. 83
opes, iv. 78. v. 19. 43. 82. viii.
 18. 26. ix. 23. 60. x. 2. xj. 6.
 xij. 68. asuras, xj. 5. con-
 cussas, xj. 42. innumeras,
 vii. 36. largas, iv. 79. vi.
 26. lamas, 61. 30. Liber-
 tinas, v. 13. magnas,
 ix. 64. milites, † 4. pa-
 trias, ix. 84. stultas, ij.
 16. tante, xii. 53. tuncas,
 x. 96. vamas, x. 48
Ophiræ, vj. 42
ophthalmicus, viij. 74
opibus, iij. 75. v. 79. xi. 65
 tantis, ij. 42. iij. 40
opimi, j. 27. ij. 40. iij. 26.
 xiii. 213
Opimiani, ix. 89
Opimius nigræ, x. 49
Opimianum nectar, iij. 82
opobalsama, xiv. 59. lassa, xj. 9
 exasper, ix. 13
oposter, iv. 39

Oppiane, vi. 42. viii. 25
Oppianus, vii. 3
oppida, iii. 95
oppidum, x. 90
oppigneravit, ij. 57
opposita manu, ii. 68
oppositusque, x. 84
oppressæ phumæ, xiv. 159
opsonia omnia, iii. 23
oprabat, ix. 52
oprabis, vii. 95
oprabisque, x. 78
oprare, xi. 81
opreant, j. 100
oprarit, x. 92
opras, xi. 71
opraflet, ix. 40
oprat, ii. 90. vj. 59. xi. 56
opravitque, viii. 2
oprem, iv. 91
opremus, j. 100
opres, x. 47
opret, vj. 25. viii. 86
optima, j. 19. iv. 55. pars an-
 ni, id est, ver, ix. 12. vi.
 na, j. 19
optimam Bithiniam, iv. 55
optime pater, xij. 63. pater
 Divum, xlv. 280
optimi coloris, viii. 40
optimum convivium, ix. 79
optimus, j. 42
opto, j. 56. viij. 61. xij. 49
opum, iv. 40
opus, † 1. 16. 27. j. 54. 93. ii.
 50. 77. iii. 38. v. 31. 41. vi.
 19. vii. 62. 68. 91. viij. 51. ix.
 32. 39. 86. x. 21. 55. 59. xi.
 30. 61. 105. xij. 2. xiv. 115.
 135. 208. Apellatum, viij.
 83. breve, iv. 83. xii. 5. cul-
 tum, j. 26. debite, viij. 6.
 elapsum manibus, x. 2.
 Eoum, viij. 36. frequens,
 iv. 29. grande, v. 5. igno-
 tum, xj. 79. laborque fe-
 lix, ix. 45. lascivum, ix.
 27. leve, viij. 33. nobile
 & Herculeum, † 6. nobi-
 le, vi. 73. ix. 95. omne,
 xiv. 1. Rhodium, j. 71
opusque, ix. 44
Oræ, j. 49. 61. ii. 75. iii. 19.
 93. vj. 34. 93. viij. 82. viij. 3.
 36. ix. 78. 104. x. 10. 28. xij.
 89. xiv. 126. ampla, j. 60

aperta, j. 15. blanda, viij.
 86. argentia, x. 26. Jovis
 seneni, ix. 26. laxa, vi. 74.
 magna, xii. 60. munda, ix.
 76. pia, j. 79. prodigiosa,
 v. 36. pulchra, ix. 67. Ro-
 mana, v. 70. x. 99. lava, j.
 23. vilis, ii. 72
oracque, v. 56. ix. 26
orabat, iv. 67. 73
oranti, v. 74. nummos ami-
 co, ix. 47
oras, viij. 76. auriferas, x. 20.
 Euganeas, x. 93. nostras,
 xii. 200
orat, xi. 28
oratione, v. 29
orba, ij. 32. vj. 60. Lesbica,
 viij. 13
orbata Bononia, vj. 85
orbe, † 27. iv. 30. vj. 64. viij.
 26. 28. 51. viij. 36. adreco,
 viij. 62. Hesperio, viij. 78.
 Hyperboreo, ix. 104. Iaxo,
 xiv. 269. Odyssio, vii. 7.
 oehryssio, ix. 95. perdomi-
 to, xi. 44. toto, j. 1. ii.
 66. v. 13. 75. viij. 61
orbem, v. 61. vi. 3. viij. 51. ni-
 tidum, ix. 18
orbes, ix. 23. 60. binos, ix.
 31. Libycos, ij. 43. oper-
 tos, ix. 60
orbi, ix. 21
orbis, vii. 6. ix. 7
orbita brevis, xlv. 33
orbos solos, xlv. 27
orbis, xj. 45. 84
Orciniana sponda, x. 5
ordcum, xij. 11
ordinata, iij. 58
ordine flexo, iij. 63
ordine vario, † 26
ordines puros, v. 8
ordo minor, iv. 2
ore, j. 105. ij. 61. iij. 5. 72. 81.
 iv. 67. v. 36. 38. vii. 87. viij.
 65. ix. 81. x. 34. 48. xj. 62.
 aperto, v. 56. Apollineo,
 vj. 29. arcano, j. 40. asiri-
 lico, viij. 28. avido, j. 43.
 Ausonio potens, ix. 88.
 blatio, v. 56. cæco, iii. 19.
 certo, vi. 73. duro, xj. 23.
 facundo, vj. 64. gelido,
 vj. 58. grato, viij. 62. inci-
 so,

so, iij. 60: ingenti, j. 7: iv. 14. ingrato, † 10. largo, viij. 70. Mæonio, vii. 25. multo, iij. 57. niger, xij. 54. Niliaco niger, x. 12. pio, xj. 5. placido, vj. 10. 13. 64. rancidulo, vij. 33. tofco, xj. 57. rubenti, vi. 2. rudi, viij. 56. sereno, ij. 24. superbo, iv. 61. tanto, x. 89. tener, xii. 38. tenero, viij. 51. xj. 92. tragico, viij. 18. tumido, v. 8. verecundo, viij. 3. veridico, x. 37. utroque, ix. 106
Orestem, vi. 11
Orestes, vj. 11. vij. 23. x. 18
Orestis, vi. 11
oret, x. 5. xi. 21
oris fracti, viij. 57
oris Æthensis, viij. 45: Hy- perboræis, vij. 5. longin- quis, iij. 1. longis, † 24. Niliaci, iv. 42. sævis Cap- padocum, ix. 31. Sardois, viij. 32. Vindelicis, ix. 86
orisque, xi. 104
ornare, ii. 66
ornatur dives, iv. 78
ornent, xij. 91
ornentur, vij. 73
ornere, ix. 38
ornetur, vii. 94
oro, iv. 90. viij. 39. xj. 76. 77
Oros, vii. 9
Orphea, x. 19
Orphea, † 3. 22. Hæmo, † 3
Orpheus, xi. 85
orta, ix. 40
ortu magno, vij. 21
ortus æthercos, iij. 6. eques Regibus atavis, xij. 4
Oryx sævus, xij. 95
Os, j. 84. x. 96. xi. 31. xij. 87. 101. blæsum, x. 65. præci- sum, ij. 72
oscitanti, xi. 99
oscitat, vi. 61
oscitationes longas, ij. 6
oseula, v. 35. xi. 92. clausa, xij. 18. rara, xi. 24
oseulis, viii. 44. multis, xii. 95
osculo, j. 110. vi. 66. hircos- so, xii. 59. nivali, vii. 94

ossa, j. 115. v. 45. vi. 85. viii. 57. ix. 30. 31. fracta, xi. 85. mollia, v. 36
Ossa brevior, viij. 36
osseus cunnus, iij. 93
ossibus, j. 73
ostendere, j. 70. xii. 8
ostendit, ij. 16. vi. 70
ostenditur, iij. 19
ostia, xi. 105
ostrea, iij. 45. vij. 77. ix. 85. xij. 17. xii. 82. non liven- tia Bajanis testis, x. 37. 42. turata, iij. 59
ostreorum, vij. 19
ostro, iij. 82. perlucidus, xij. 38
Oracilium, x. 79
Oracilus, x. 79
Otho mollis, vi. 32
Othone, vi. 32
Othryfias pruinæ, x. 7
Othryfio orbe, ix. 95
otia, j. 108. vi. 43. ix. 104. xij. 1. 69. commoda, iv. 14. No- mentana, x. 44. nostra, iv. 25. parva, iv. 83. vti. 27. sordida, j. 56. tuta, xij. 5. urbana, xi. 4
otio, j. 114. albo, iij. 58
otiosa turba, ij. 37
otiosæ coronæ, j. 42
otiose liber, xi. 1
otiosorem turbam, xii. 1
otiosis labris, j. 97. myrteris, iij. 58
otiosus, iij. 20. 58. nummula- rius, xii. 57
Ova, vij. 30. 48. 53: xi. 53. xii. 19. xij. 40. scæta, x. 48. tuta, iij. 47
ovans, viij. 65
ovem totam, vi. 3
oves, viij. 56. xii. 64. Siculas, iv. 49. Tiburtinas. vij. 79
Ovidi, j. 106. viii. 43. 44. ix. 53. 100
Oxidii Metamorphosis in membranis, xiv. 192
ovis, iij. 65. xiv. 121. 133. 155. utilis, xiv. 121
ovis divinus, v. 79
ovo abortivo, vi. 93. Ledæo. viij. 33
oxygarumque, iij. 50

P

P Acata quies, ix. 11: p-
ce certa frui, x. 7
pacem, ij. 75
paci, † 4
pacifici Numæ, xij. 63
pacificus Janus, viij. 66
pacis, j. 2. viij. 15
Pacorus, ix. 36
Pactius, xiv. 78
pactus, viij. 17
Pacuviusque, xi. 91
Padi Phæchontei, x. 11
pæantius Heros, ij. 14
pædagoge, xij. 49
pædagogo, iij. 58. viii. 442. 28
pædagogorum, x. 61
pædica, j. 93
pædicant, xi. 64. 100
pædicare, iij. 68. xi. 79. 105
pædicari, vi. 56. viii. 61
pædicaris, iij. 95. ix. 71
pædicas, xi. 95. xij. 16
pædicat, viii. 66. xi. 46
pædicem, xj. 21
pædico, ij. 47. xi. 88
pædicone, vi. 33
pædiconibus, xii. 87
pænam, iij. 64
pæne, j. 13. 16. ij. 21. 51. v. 14. vi. 58. vij. 46. xi. 83. xiv. 197
pænula, xij. 1. xiv. 84. 118
gaufapina, xiv. 145. pænor, j. 104. scortæ, xiv. 130
Pæstanaque rura, iv. 60
Pæstant ruris, vi. 80
Pæstantis arvis, ix. 61. 106. iv. 42
Pæstano, ix. 27
Pæsti rosarium, v. 38
Pæsti bisero celsura rotæ, xii. 31
Pæte, j. 14. vi. 34. vii. 77. 80
Pæto, j. 14. v. 38
Pætus, vii. 38
Paganica, vij. 31. pila, xiv. 45
pagina, j. 54. iij. 69. v. 116. vij. 11. x. 1. 4. 78. xi. 17. blæ- da, x. 45. brevis, xiv. 194. consumpta, x. 59. duplex, ij. 77. sacunda, ix. 79. la- (cira,

- sciva, j. 5. nocturna, xj.
 18. sicca, iv. 10. una, xi. 25
 pagina frequenti, vij. 44. pri-
 ma, iv. 91
 paginæ, viij. 44
 paginis lectis, ij. 6
~~pagina~~ Bpéra, xiv. 171
 Palæmon, ij. 86
 palæstra, vij. 66
 palæstra media, vij. 81. mol-
 li, iv. 90
 palæstræ, v. 66. Libyæ, v. 66
 palæstras, x. 55. Ledæas, iv.
 25
 palæstris nitidis, iv. 8
 palæstrica, xiv. 201. lubricus,
 iij. 58
 palæstrete, vi. 63
 palæstritis apri, iij. 82
 Palamedis, xiii. 75
 palamque, vii. 91
 Palatina toga, viij. 28
 Palatinæ, v. 5
 Palatini colossi, viij. 60. Dei,
 v. 19
 Palatino tonanti, ix. 40
 Palatinus Parthenius, iv. 45
 palato, xiv. 230
 Palinurus, iij. 77
 palla Gallica, j. 93. obscura,
 xj. 105
 Pallada, ix. 4
 Palladiæ albæ, v. 1. artis, vi.
 13. Tholoæ, ix. 101
 palladis, j. 77
 Palladium decus, ix. 24
 Palladiumque, j. 2
 Palladius lotos, viij. 51
 Pallados, xiiij. 104. nostræ,
 iv. 53
 Pallas. vii. 10. vii. 27. ix. 25.
 xij. 100. Cæsariana, viij. 1
 pallatia, iv. 5. 79. vij. 27. ix.
 43. 93. xii. 21. possessa, ix.
 104. veneranda, j. 71
 Pallatinæ mensæ, xiiij. 39
 Pallatinas mensas, xiiij. 91
 Pallatinis prælis, xj. 9
 Pallatinos vultus, ix. 25
 Pallatinum supercilium, ix.
 81
 Pallatinumque Tarpejum to-
 nantem, ix. 88
 pallcat, viij. 44. x. 13
 pallens, ix. 58. faba, v. 79.
 toga, ix. 58
 pallent, ix. 62
 pallentes caules, xiiij. 17. cu-
 rz, xi. 7
 pallentia sulfurata, j. 42
 pallere, xij. 61
 pallescer, ix. 55
 pallet, j. 78. iij. 38. 58. vj. 61
 pallia, j. 110. iij. 63. viij. 59.
 ix. 27. xi. 17. 24. xij. 103.
 xiv. 136
 pallida arundo, xiv. 218. cu-
 ra, xiv. 162. Erotion, v.
 36. pomaria, viij. 14. tur-
 ba, x. 12. unda, viij. 33
 pallidior fiet lupus, xj. 56
 pallidiorque, ij. 24
 pallidus, v. 28. xij. 32. ignis,
 iij. 65. pastor, viij. 55. reus,
 j. 50
 palliolata, ix. 33
 palliolo, xi. 28
 palma, xij. 9. xiv. 82
 plurima, vii. 27
 palmæ, v. 32. viij. 78
 palmam, vij. 71. xi. 34
 palmas, x. 53. Idumæas x. 50
 palmarumque togæ, vij. 1
 palmite, vj. 49
 palmaris, iv. 89. beati, viij.
 40. supini, xij. 31
 palude bibula, xj. 33. media,
 xiiij. 115. reliqua, xiv. 38
 paludes Pontina, x. 74
 paludis, xi. 53. Hispanæ, xij.
 57
 palumbi torquati, xiiij. 67
 palumbum stilantem, ij. 37
 palumbus, iij. 58. torquatus,
 xiiij. 67
 palus, iv. 4. xiv. 160
 Pamphile, iv. 69
 pampineis jugis, x. 93. um-
 bris, iv. 44
 pana, j. 70. nocturnum, ix. 62
 Panaca, xiv. 100
 Panaretus madidus, vi. 89
 panariolis, v. 50
 panda ansa, xiv. 106
 Pandionis, j. 26
 pandit, v. 26. xij. 100
 pane, x. 59. nigro, xj. 57
 panem, viij. 16
 panes Picentini, xiii. 47
 pangentur, iij. 38
 pangere, xl. 4
 panis improbi caninas buc-
 cas, x. 51. melior, vj. 11
 Pannice, ij. 36. vj. 67. ix. 48.
 xij. 73
 Pannici, vj. 39
 panniculi, ij. 72
 panniculo, v. 62
 panniculum, iij. 86
 pannis, ij. 46
 panno moto, x. 5
 Pannonicas, xiiij. 69
 Pannonici belli, viij. 15
 pannosæ mammæ, iij. 72
 pannucea mentula, xj. 47
~~πάρτα~~, ij. 43
 Pantagathus, vj. 52
 panticibus laxis, vj. 64
 Paphiæ columbæ, viij. 28
 Paphien, vii. 73
 Papile, iv. 48. vj. 36. viij. 77
 papilonis minimi, viij. 33
 papilionibus, xij. 62
 papilla, xiiij. 44
 papillas, viij. 64. crescentes,
 xiv. 13
 Papilus. vij. 93
 Papiriane, viij. 81
 papyro, viij. 44. arfura, x.
 97. madida, iij. 2
 par. † 16. 24. j. 13. iij. 38. 66.
 vj. 11. viij. 36. xij. 8. xiv. 15.
 cælo domus, viij. 36. fama,
 j. 112. onus, † 16
 para, ix. 57. xiv. 19
 parabat, viij. 30
 parabit, xj. 32
 parantur, x. 30
 parapfusdaxque, xj. 32
 parare, iij. 2. 62
 paras, xj. 8. xiv. 27
 parasitum, ix. 29
 parasti, xij. 99
 parat, † 28. vj. 5. xj. 79
 parata, xj. 24. cœna, xiv. 217
 parati, vj. 41
 Parato pollinctore, x. 97
 paratur, j. 55. 67. 105. iij. 62.
 viij. 96
 paravit, viij. 55. ix. 15. x. 85.
 parazonium, xiv. 32
 parca, iv. 8. apis, xiv. 222
 manus, xij. 63. munera, x.
 41. pocula, iv. 8. sitis, xiiij.
 116
 parca mole, vj. 73
 parca malæ, vj. 62. nuccæ,
 iv. 66. olivæ, iv. 46
 m
 par.

parcum, ix. 18
 parcas, j. 36
 parce, j. 78. iij. 68. v. 7. vij. 17.
 vij. 67. 92. x. 62. 74. 82. xj.
 23. 44. xiv. 105. 118. 172
 parcere, j. 19. ij. 75. iv. 74. vij.
 81. x. 33
 parcis, j. 107. iij. 13
 parcite, t. 25. v. 73
 parcus, vij. 38. xij. 14. xij. 20
 parco vitre, ij. 40
 parcos parres, xiv. 43
 pardum volucrem, t. 15
 pardus, j. 105
 parem, ix. 28. x. 11
 parendum, ij. 55. ix. 54
 parens, t. 13. j. 117. vij. 6. ix.
 7. alma, viij. 21
 parensque, viij. 2
 parentem, v. 6. x. 104. xj. 16
 parentes stulti, ix. 73
 parenti, iij. 6
 parentibus, x. 71
 parentis, vi. 83. vij. 44. bo.
 ni, vj. 25
 parere, iij. 58. vj. 67. ix. 7
 pares, ij. 18. viij. 12. xj. 105.
 xij. 49. am ci, x. 47. mam-
 mas, iij. 93. olivaa, vij. 30.
 fardonychas, xj. 28
 parer, j. 105
 Parerthonias urbes, x. 16
 pari, iv. 13. 35. jugo, iv. 13.
 forte, iv. 35
 pariat, x. 91. xii. 48
 paribus modis, viij. 3. votis,
 viij. 72
 Paridis, ij. 84
 pariente, xj. 56
 Parim Phrygium, xij. 52
 Paris, xi. 14. Dardanius, ix.
 106
 parit, vij. 108
 pariter, t. 13. 20. 17. iij. 9. iv.
 57. v. 38. 43. vii. 45. 49. 70.
 vij. 2. 28. 36. 57. 82. ix. 33.
 35. 73. x. 10. 35. 81. 104. xj.
 70. 81. 94. xiv. 64. 84
 pariterque, xij. 17
 parma, ij. 43. ix. 9. xiv. 213.
 Gallica, v. 83. nobilis, xiv.
 155
 parma, ix. 21
 parmæ, ix. 70
 parmensi, iv. 37
 parmesliada sacrum, viij. 70

paro, ix. 56
 paropside rubra, xi. 28
 Parrhasia, iv. 11. aula, vii.
 98. ix. 12. xij. 17. urfa, iv. 11
 Parrhasia aula, viij. 36
 Parrhasiam domum, vij. 55
 Parrhasio jugo, vi. 25
 Parrhasios Triones, vi. 18
 pars, t. 21. 28. v. 66. vii. 25.
 viii. 47. major, x. 80. no-
 va, x. 2. optima anni ver,
 ix. 22. ultima, t. 2. una,
 xi. 23. xiv. 174
 parsa, j. 115. x. 47
 parte, ij. 50. 54. iij. 68. 85. 87.
 91. v. 5. vi. 18. vii. 72. x. 2.
 xi. 23. xij. 98
 parrem, ij. 24. iij. 86. gulo-
 sam, xi. 62. nullam, xij.
 101
 partes mille, xi. 32
 Partheniana toga, ix. 50
 Parthenio, viij. 28. xij. 11
 partheniosque, iv. 79
 Parthenium, v. 6. xi. 1
 Parthenius Palatinus, iv. 45
 Parthenopæ, xi. 87
 Parthenopæus, iv. 77. x. 4.
 liber casside, ix. 57
 Parthæve, x. 76
 Partho, ij. 53
 Parthorum, xij. 8
 Parthos, v. 59. pileatos, x.
 72. triumphos, ix. 104
 paribus, iv. 90
 paricipi virò, iv. 75
 paritris, iv. 19
 paritris quartæ, ix. 49
 paritur, iij. 82
 paritus, iv. 3
 Partus, t. 12. 14. magni, vii.
 20. peregrini, xii. 24
 parva t. 24. iv. 64. ix. 1. xi.
 69. alca, xiv. 18. carmina,
 viij. 82. coctana, iv. 89. vii.
 52. cœnatio, ij. 59. cœnu-
 la, v. 79. vii. 50. domus,
 ix. 99. x. 19. dona, vii. 83.
 hostia, ix. 32. injuria, ix.
 9. lucerna, xiv. 61. Man-
 tua, xiv. 195. matrona, x.
 63. mora, t. 24. muneris,
 ix. 54. munuscula, v. 85.
 vii. 48. 79. onix, vii. 93. otia,
 iv. 83. regna, xii. 31. res,
 x. 96. rura, xii. 57. tabel-

la, vii. 18. volucris, xii. 4
 parva mora, iv. 73
 parvæ, iv. 55. ix. 27. 55. n.
 92. catellæ, xiv. 198. co-
 tis, ix. 55. musæ, ix. 17.
 Vetoniæ, iv. 55
 parvas, j. 23
 parve, j. 4. iij. 5. vj. 13. comp-
 do, vi. 13. liber, j. 4. iij. 11
 parvi, v. 79. ix. 19. condyli,
 v. 79. lares, ix. 19. legib,
 xiv. 171
 parvis, frontibus, ix. 77. 8.
 bus, j. 56
 parvæ, xii. 29
 parvo, iv. 89. vi. 66. vii. 16.
 33. 35. 36. viii. 33. cari-
 ne, x. 10. mullo, xiv. 9.
 munere, iv. 89. vii. 16. 17.
 to, xiii. 99. pretio, vii. 12
 tempore, vii. 12
 parum, j. 36. ij. 8. 36. vii. 16.
 viii. 78. x. 19
 parvula cœna, iv. 78
 parvuli agelli, x. 92
 parvum mononem, xii. 95
 parvulus chnus, iv. 90. onyx,
 x. 48. Regulus, vi. 38
 pascat, xii. 49
 pascat, vii. 87. xi. 28. 85
 pascem, iv. 49
 pascere, v. 78. viij. 79. x. 11.
 pasci, viij. 51
 pascimus, x. 58
 pascis, iij. 58
 pascit, vi. 11. ix. 3. 64. 82. x.
 30. 96. xi. 19
 pascitur, j. 61. viij. 30. 2. 96.
 xiii. 62. 97
 pascunt, vi. 90
 Pasiphaen, t. 5
 passa, ij. 43. primos cornu
 Cleopatra, iv. 22
 pascere, j. 8. 10. arguto, iij. 55
 passerum, j. 8. iv. 14. 21. 7
 passerinum levem, xii. 36
 passerinus, vii. 6
 passeris, j. 95. vi. 42. vii. 13.
 passum, j. 13. xii. 166
 passus, vii. 39. xj. 83. passus
 nates, xii. 75
 pastillos, j. 88
 pastor, ix. 23. xi. 42. xiii. 38.
 xiv. 256. pallidus, viii. 55
 pastoris, v. 66
 pastum mero lacte alumum,
 xiii. 41
 passus,

passus, ix. 90. xiii. 89. xiv.
 70. aper Sarmata, †
 Patavina, xi. 17
 Patavinæ tunicae, xiv. 143
 patet, iij. 42
 patella cumana, xiv. 114. la-
 ta, xiii. 81
 patella xij. 81 nigra, v. 79
 patent, xii. 50
 pater, † 3. j. 67. iij. 10. iv. 16.
 70. v. 7. 35. 49. vi. 3. 39. 62.
 viii. 2. 55. ix. 4. 21. x. 7. 102.
 xi. 40. 42. xii. 53. xiv. 176.
 ætherius, ix. 36. 37. Auso-
 nius, ix. 9. durus, x. 68.
 familiæ verus, j. 85. opti-
 time, xii. 63. optime Di-
 vum, xiv. 180. pius, ix. 76.
 sancte, x. 28. verus, † 3
 patera, vi. 92. viii. 6
 pateret, xiv. 148
 pateret, † 12
 patris, ij. 34. viii. 8
 paterna jura, iij. 95. viii. 31
 paternæ necis, † 7
 PATERNE (proprium ,)
 xii. 53
 paterni servi, vii. 61
 paternis fundis, ix. 3. men-
 sis, iv. 39
 paternos agros, xj. 71
 paternus servulus, ix. 89
 patet, j. 35. 71. iij. 72. iv. 64.
 viii. 59. ix. 21. xi. 78. 105
 pati, iv. 37. ix. 94. xi. 24.
 læva regna, ix. 67
 patique, vij. 38. xii. 26. 61
 patiar, iij. 92. x. 82
 patiari, j. 4
 patiariis, v. 81
 patificissimos libellos, xii. 97
 patiens, x. 25
 patienter, xiv. 165
 patientiam, j. 105
 patientur, v. 7
 patiere, xi. 79
 patimur, iij. 82
 patre, ij. 2
 patrem, ix. 43. 82. 115. iv. 16.
 v. 73. ix. 35. x. 44. xi. 56.
 104. amissum, j. 34. audi-
 tum, vi. 38. mortuum, iv. 70
 patrumque, xi. 8
 patres, vi. 27. xi. 6. parcos,
 xiv. 43. veteres, xi. 6
 patresque, viii. 50. ix. 49. xiv.
 120

patri, j. 69. iij. 6. vi. 85. ix.
 78. apro, iij. 13. magno,
 xiv. 124. Tarpejo, ix. 104
 patrique, vi. 38
 patria, viij. 72
 patria terra, ij. 24
 patriæ, † 3. vi. 25. x. 20. xii.
 63. Ravennæ, iij. 91
 patriam, viii. 31
 patrias laudes, vi. 38. opes,
 ix. 84. sedes, viii. 3
 patribusque, xij. 3
 patricio vico, x. 68
 patricius vicus, vii. 72
 patriciusque, vi. 25
 patrii vultus, vi. 27
 patrios census, ij. 90. hor-
 tos, xij. 31. lare, v. 43
 manes, xij. 3. sensus, iv. 75
 patris, iv. 16. 45. xii. 101. xiv.
 174. nascentis, viii. 36. sum-
 mi, ix. 2. 67. xj. 5. tonfi, vi. 64
 patrumque Salonem, x. 96
 Patrobas confinis, ij. 32
 Patroclianas sellas, xii. 78
 patrona, xii. 49
 patronam vocem, vii. 71
 patroni, vi. 29. cari, vi. 28.
 defuncti, ix. 75
 patrono, j. 99. v. 71. spolia-
 to, x. 33
 patros veteres, v. 36
 patronum, j. 98. 102
 patronus, ij. 13. 27
 patruelibus, v. 36. fundis, v.
 37
 patrum, iv. 55. xi. 12
 patrumque, vij. 4
 patulo lumbo, xiii. 5. rostro,
 ix. 32
 patulos hiatus, iij. 19
 pauca, iv. 78. 90. vi. 16. 34.
 vii. 19. x. 1. catmina, vii.
 28. disticha, ij. 71. vii. 84.
 xi. 109. jugera, j. 127. iv.
 64. vi. 15. millia, vi. 10. va-
 sa, iv. 15. verba, j. 97
 paucaque, iv. 15
 paucis, v. 13. puellis, xi. 26
 paucos, ij. 48. dies, j. 16
 pavet, xi. 40
 pavidus magistri, † 22
 pavit, † 7
 Pauline, ij. 14. iij. 78
 paulisper, vii. 28
 Paulla, j. 75. vi. 6. ix. 6. x. 8.
 xi. 8

Paullam, x. 8
 Paulle, iv. 17. v. 4. 23. vi. 10.
 vii. 71. viii. 33. ix. 87. x. 10.
 xii. 70
 Paullos, v. 29
 paulum, iv. 14. 83. v. 23
 Paullus, ij. 20. languidior,
 ix. 87.
 pavo, v. 38. xiii. 70
 pavones gemmei, iii. 58
 Pavonia muscatia, xiv. 67
 pavoninus lectus, xiv. 65
 pauper, ii. 90. iij. 25. iv. 49.
 v. 13. 18. 19. 82. vi. 77. vii.
 9. ix. 3. 82. x. 10. xi. 33. 45.
 51. xii. 71. xiv. 160. caufidi-
 cus, xiv. 219. Cinna, viii.
 19. Gaurus, iv. 67. Numa,
 xi. 6. Thelephus, vi. 50. vir,
 iv. 5. umber, xii. 83
 pauperes, v. 42. xii. 15
 pauperi, xii. 57
 pauperibus, vii. 45
 pauperior, v. 40. x. 78
 paupertore mero, xiv. 103
 pauperis, iij. 48. xiii. 27. 106.
 xiv. 1. 126. Britonis, xi. 22.
 mœchæ, iii. 81
 paupertas, iv. 77. xi. 34
 paupertatemque malignam,
 viii. 56
 pax certa, xiv. 34. peregrina,
 xii. 9. Romana, vii. 79
 Peccant, xiv. 3
 peccantis famuli, xiv. 68
 peccare, ix. 39. xi. 55
 peccas, i. 35. ii. 50
 peccasse, ii. 80
 peccat, iij. 5. ix. 97. xi. 23
 peccatum, iii. 85
 peccaverat, ii. 66
 peccet, vi. 21
 pecore, iv. 37
 pecori, xi. 42
 pecoris, viii. 51. lanigeri ma-
 ritus, ix. 73
 peccen ad casanum, xiv. 25
 peccere, iij. 36
 peccine Niliaco, xiii. 150
 peccora, † 7. vi. 21. 56. vii.
 68. xi. 54. horrida, ii. 36.
 iv. 57. ingentia, xi. 11. up-
 da, vi. 32. x. 50. plebis ab-
 deritanz, x. 25. secreta, v. 5
 peccoralis fascia, xiv. 134
 peccore, † 7. iij. 72. iv. 5. 87.
 m 2 viii.

- viii. 73. xii. 44. xiii. 52. de
 imo, x. docto, l. 26. dul-
 ci, sublimi, docto, ix. 79.
 humili, vii. 39. latus, xii.
 38. memori, vi. 25. 85. ni-
 mio, † 7. nivo, xiv. 149.
 nudo, j. 9. xi. 85. sacro, vii.
 1. sublimi, ix. 1
 pectoris, vii. 16
 pectus, ii. 11. 62. iii. 93. iv.
 53. v. 38. vi. 64. vii. 13. xiv.
 66. fide amicitiae, ix. 15. la-
 tum, viii. 55. miserum, x.
 13. sacrum, vii. 1
 pecudesque, ix. 73
 pecudis indicæ, v. 38
 pecudum, ferarum, † 21
 peculiari luce, iv. 64
 pecunia numerata, xi. 71
 pecuniosas artes, v. 57
 pecus, i. 86. xi. 42. Hesperium,
 ix. 62. lascivum, xiii. 39.
 sine mente, viii. 55. soli-
 citum, v. 32
 pede, ix. 39. xii. 56. blando,
 i. 120. brevis, xii. 54. gran-
 di, vi. 64
 pedem, x. 81. alterum, x. 100.
 latum, ii. 29
 pedere, iv. 88. vii. 17. x. 14
 pedes, ij. 35. iv. 51. vii. 19. 32.
 ix. 87. xii. 72. xii. 29. 89.
 Achilleos, li. 14. carnifices,
 xii. 48. medios, xi. 47. per-
 fusos, xiv. 107
 pedester, † 28
 pedibus, iii. 23. xi. 9. xi. 55.
 xii. 36. 40. 78
 pedico, ii. 29
 pediculosi menti xii. 39
 pedo, v. 5
 pedonis, x. 19. docti, ii. 77
 pedum, iii. 82
 Pagas unda, ix. 79
 pegma, vii. 33
 pegmata celsa, † 2
 peierare, vii. 19
 peierat, vi. 12
 peior, iii. 66
 pejus, iv. 84. vii. 33. olet, xi.
 31. vitium, iii. 72
 pelagi, xiv. 88
 pelago, 10. 66
 Pelcos, ii. 64
 Pelian tremulum, vi. 71
 Peligni, i. 62. coloni, xiii.
 121
 Pelignis prælis, i. 27
 Peliguum, xiii. 121
 Pelignus, ii. 41. viii. 73
 Pelion Thessalicum, viii. 36
 Pellæ gulæ, xiii. 85
 Pellæi Tyranni, ix. 44
 pelle, xi. 99. xiv. 50. basata,
 xiii. 59. cana, lii. 77. hoc-
 dina, xii. 45. multiplici,
 xiv. 184. vacua, vi. 64
 pellem caninam, v. 61
 pelles antiquas, ix. 75
 pellex, xiv. 129. Attica, x. 51
 pellibus exiguis, xiv. 190
 pellice, ix. 42
 pellicibus ministris, xii. 98
 pellicula, iii. 16
 pellis, xiv. 66. indecens, vii.
 19. lunata, i. 50. Scythæ,
 x. 62
 Pelops confc, xii. 86
 Pelorida fatuam, x. 37
 Peloris aquosa, vi. 11
 pelata Amazona, ix. 104
 Pelusia munera, xiii. 9
 penates, clari, l. 71. madidi,
 vii. 64
 penates claros, x. 33. condu-
 ctos, viii. 75. exiguos, x.
 28. laurigeros, viii. 1. xii.
 3. pierios, xi. 94. pios, iv.
 64. totos, ix. 62
 penatibus, ix. 19
 pendear, viii. 64. xii. 63
 pendebat, vii. 36
 pendens, † 7
 pendens, l. 44. ii. 17. iii. 71
 pendentem capream, xiii. 100.
 zoilum, iv. 77
 pendentia Mausolea, † 1. te-
 cta, ii. 14
 pendere, ix. 32
 pendet, j. 93. v. 32. xj. 52. xiv.
 54
 pendula Setia, xii. 112. le-
 cta, x. 20
 pendulamque Satiā, iv.
 64
 pendulus bombyx, viii. 33
 penelope, i. 63. xi. 8. pudica,
 xi. 105
 penem, vi. 23. vii. 81. x. 75.
 arrectum, x. 55. ebrium, lii.
 82. turgidum, ix. 28
 penetrabile frigus, iv. 19
 penetrabile summum, x. 51
 penetralia, iv. 53
 penitus, v. 96
 penna, xiv. 22. rubens, xii.
 71
 penna, vii. 33. alba, x. 3. mi-
 nore, x. 19. scribente, ii.
 14
 pennas, † 8
 penne, vi. 16
 pennis labentibus exurus per
 x. 4. pictis, xiv. 86
 pensa, ix. 18. Lydia, ix. 6.
 mala, vii. 85. ultima, ix. 33
 pensavit, x. 55
 pensio, iii. 30. vii. 91. 102.
 iii. 38
 pensione bima, xii. 14
 pensis festinatis, ix. 1
 penso, iv. 54
 Pentheus, xj. 85
 penula, i. 104
 penulatorum, v. 27
 pepedit, xij. 78
 pepedit, † 21
 pepercerit, † 25
 peperisse, † 12. ix. 40
 peperit, vj. 64. xj. 54
 per, † 16. 19. j. 4. 15. ij. 6. 14.
 iij. 36. 63. iv. 43. 73. v. 61.
 62. vj. 19. 43. vii. 32. 61. ix.
 49. 62. x. 72. 104. xi. 95. 105.
 xii. 18. 26. xiii. 3. 73. xiv.
 73. 141
 perque, ij. 14. iv. 1
 pera, xiv. 81
 peraque, iv. 53
 peracta, vi. 49. xi. 25. messis,
 xj. 19. res, iv. 91
 peractæ, x. 19
 peractis, vj. 28. tribus auris
 vitz, x. 24
 peractos, j. 28
 peractus, vii. 46
 peracuta falce, lii. 24
 peragit, ii. 1. iii. 79
 perambulat, ix. 39
 Perannæ Annæ, ii. 64
 percoqua villa, xij. 46
 percurrit, iij. 28
 percussa, † 27. fidere lingua,
 xi. 86
 percussis incudibus, ix. 70
 percussit, vi. 21
 percussus, vj. 94
 percute, xiv. 68
 percutit, iij. 72
 perdas, xij. 2
 perde, xj. 77

- perdere, i. 76. 86. iv. 45. v. 31.
 64. 81. x. 38. 57. 77. xii. 64.
 xij. 53. xiv. 1.
 perdet, x. 98
 perdiderat, viij. 56. ix. 42. xj.
 77
 perdiderim, iv. 26
 perdideris, xij. 75
 perdiderit, vii. 46
 perdidisse, xii. 89
 perdidisti, vj. 30
 perdidit, † 11. 23. j. 86. iij.
 85. vii. 13. x. 63. xiv. 146. 165
 perdis, ii. 42. vii. 92. ix. 42. xj.
 103
 perdix, iij. 58
 perdire, xiii. 1
 perditus, iii. 82. v. 85. xi. 64.
 furutor, xii. 43
 perdix, xij. 65. carior, xiii.
 76. picta, iii. 58. rustica,
 xiii. 76
 perdomitis gentibus, vj. 83
 perdomito orbē, ix. 44
 perdomuisse, † 27
 perdunt, viii. 59
 peream, xi. 98
 pereas, v. 61
 pereat, i. 46. vii. 50
 peregerat, ix. 32
 peregisset, iv. 18
 peregit, i. 79. v. 38. 71. 1. 38.
 xiv. 208
 peregre, vii. 101
 peregrina, iv. 66. Claudia, iv.
 13. pax, xii. 9. res, xi. 79.
 vina, iv. 66
 peregrinæ senectæ, xiii. 29
 peregrinam Endromida, iv. 19
 peregrine liber, xii. 3
 peregrini pareus, xii. 21
 peregrini nugis, iii. 55
 peregrinus, x. 12
 peremit, ij. 75. x. 61
 perempta, † 13. xj. 70
 perennis focus, x. 47
 pereunt, v. 21. 53. xiv. 49
 pereuntis aquæ, xii. 50
 perfatæ togæ, x. 18. 96
 perfectius, v. 64
 perfectum, xj. 108
 perfer, iv. 10. x. 19. 93
 perferre, vj. 35. 38. xj. 24. xii.
 61
 perficere, iij. 79
 perfida cornua, ix. 104. dona,
 ix. 67. lingua, vii. 23. vap-
 pa, xij. 48
 perfidæ gentis, vii. 6
 perfide, ij. 75. Cæsar, iv. 11.
 perfidoque fastus, † 10
 perfidus leo, † 10
 perfricuit frontem, xi. 28
 perfrixisse, iii. 18
 perfruitur, iv. 64
 perfundas, ix. 92
 perfundis, vii. 32
 perfundit, xi. 48
 perfusos pedes, xiv. 107
 pergameo deo, ix. 17
 pergamus, xiv. 51
 pergis, xiv. 163
 pergreverem levam, v. 52
 perhibent, xiv. 191
 peribis, j. 100
 periclitatur, vii. 26
 pericula, i. 13. animosa, xii.
 14. magna, xi. 83. summa,
 ix. 39
 periculoso exemplo, i. 28
 periculosum vitium, iii. 44
 perierunt, ii. 64
 perire, i. 19. 114. ii. 34. 92. v.
 56. 77. viii. 69. ix. 84. xii.
 18. xiv. 172
 peristi, v. 50
 perit, ii. 1. iij. 19. iv. 65. v. 26.
 vii. 32. x. 58. 77. xi. 25. xii.
 178. xiv. 17
 Perithoi, x. 11
 Perithoumque, x. 11
 peritura, j. 22
 periturum, ix. 84
 perjuria, iv. 14. vi. 19
 perlegas, i. 118
 perlegat, i. 36. viii. 3
 perlege, xiv. 183
 perlegeretque, ii. 1
 perleget, xij. 3
 perlegi, xi. 108
 perlegitur, iii. 50
 perlucet, ii. 46
 perlucida moecha, ix. 3
 perlucidus ostro, xii. 38
 permaduisse, v. 26. vj. 44
 permensa secula, ix. 30
 Permessidos, i. 77
 permisse, v. 49. ix. 37
 permissa, vj. 45
 permiffaque fuga, viij. 32
 permitte, ii. 91. iii. 99. viij. 24.
 ix. 3
 permittere, i. 5
 permittis, vj. 64. x. 30. xj. 74
 40
 permittit, i. 36. 63
 permitto, x. 22
 permittunt, xj. 59
 permutat, i. 42
 permutatum, ix. 23
 permutatur, viij. 75
 permutet, vj. 93
 perna, xij. 54. superstes tri-
 bus cenis, x. 48
 pernegare, iv. 82. v. 61
 pervenerit, i. 89
 perniciosus ichneumon, vii. 86
 pernumerentur, xij. 63
 perolus, iv. 30
 perpeffus, xii. 84
 perpetua cupresso, vj. 73. fæ-
 ce, x. 33. fide, xii. 49. fæ-
 ra, x. 28
 perpetuam amicam, ii. 34
 Hiantida, vj. 21
 perpetui Sili vj. 64. viij. 62
 perpetuo, i. 217. x. 34. flore,
 iv. 45. Lare, x. 61. lecto,
 iv. 13. ponte, vj. 92. tem-
 pore, i. 89
 perpetuos honores, ix. 62
 perridiculares, vii. 74
 persequente, x. 92
 persequeris, x. 88
 persequi, iij. 53
 persequuntur, xi. 29
 perseveret, viij. 58
 persica cara, xij. 46
 Persius, iv. 29
 persolvit, † 10
 persona Germanica, xiv. 176
 personam, iii. 43
 personati fastus, xj. 2
 personis, x. 33
 perspicua gemma, viij. 68
 perspicuz, iv. 22
 perspicuo sinu, † 26. risu,
 ii. 41
 perspicuus calix, iv. 86
 persuasit, iij. 85
 pertimuisse, vj. 43
 pertinaci fronte, v. 12. pietæ-
 te, viij. 38
 pertinere, x. 90
 pertinet, vii. 9
 Pertulit, x. 19. 73
 pervenimus, iv. 91
 pervenisse, viij. 11

- pervenit, xl. 34.
 pervigil, ix. 94.
 pervigilare, ix. 70.
 perviosque rictus, j. 109.
 pervius, x. 28.
 perunctum, viij. 33.
 perunctus, iij. 2.
 perurunt, xij. 49.
 perusta colla urbano jugo,
 x. 22. diplas, iij. 48.
 perustis Solymis, vii. 54.
 pes vagus, xii. 66.
 pessima vina, j. 19. uxor,
 viij. 35.
 Pessimorum factorum, vi. 38.
 pessimus maritus, viii. 37.
 pessimus vir, vii. 33.
 pestilentia, iij. 93.
 pestis sabida, j. 79.
 petam, ii. 44. iv. 76. viii. 241.
 x. 24. xii. 57.
 petantur, iv. 60.
 petas, j. 118. xj. 47. xii. 26.
 petaso, xij. 55.
 petasone, xij. 54. dubio,
 iij. 77. vetulo, xij. 59.
 petas, vi. 13. vii. 55. 68.
 xii. 99.
 petatur, j. 27.
 petauri, iij. 86.
 petauro transmissio, xj. 22.
 pete, j. 71. 118. ii. 59. 6. 104.
 xi. 1. xii. 3.
 petebant, vi. 8.
 petebat, iij. 14. 47. xiv. 106.
 petemus, x. 78.
 petendum, v. 59. viij. 71.
 petenti, iv. 76. vj. 35. viij. 59.
 xii. 18. xiv. 105.
 petentem, x. 14.
 petere paribus vocis, viij. 72.
 peterent, v. 68.
 peteret, j. 20. 25. j. 28. iij.
 90. vj. 89. ix. 41.
 peteretur, xii. 29.
 Peteron rubentem resis, iv. 55.
 petes, j. 71. 114. xiv. 60.
 petet, v. 4. xvii. 13.
 petiit, x. 60.
 petilianis regis, xii. 57.
 petimus, iv. 1. viij. 89.
 petis, j. 27. 77. iij. 38. 61. iv.
 5. v. 51. 61. viij. 37. 73. 76.
 ix. 68. x. 12. xii. 709.
 petisti, vj. 63. viij. 7.
 petite, j. 11. 50. 56. ii. 13. 14.
 iv. 28. 63. vj. 93. ix. 57. 62.
 65. x. 17. 75. xj. 48. xii. 55.
 petita, j. 81.
 petitor, xii. 3.
 petitur, j. 22. vii. 91. xii. 26.
 96.
 petitus, j. 19.
 peto, ij. 30. iij. 44.
 petricosa, iij. 63.
 petuntur, ij. 14. iij. 91. x. 70.
 petusque, iv. 55.
 Pence rudis, vj. 6.
 Peuce Geticam, vii. 83.
 pexa barba, vii. 57. munera,
 viij. 45.
 pexaque, vj. 57.
 pexarus, ij. 58.
 Phædri improbi, iij. 20.
 Phæton, v. 54. Eucæstus,
 iv. 43.
 Phæthonta, iv. 47.
 Phæthontæ umbra, vi. 15.
 Phæthonte, v. 49. prono,
 iij. 67.
 Phæthontæ Padi, x. 12. 106.
 62. iv. 25.
 Phæthontide, iv. 32.
 Phalanini Galei, v. 38.
 Phalanti Ledæi, viij. 28.
 Phaon durus, x. 35.
 Pharia urbe, vii. 29.
 Phariæ coniugis, iv. 11.
 Phariæ juvenæ, x. 48.
 Phariis armis, iij. 66.
 Phario, j. 89. Jove, ix. 36.
 Photino, v. 70. saxo, j. 89.
 Pharios hortos, vi. 80.
 Pharo, ix. 41.
 Phaselon pictam, x. 30.
 Phasiana, iij. 58.
 Phasianus, xij. 72.
 Phasides, xij. 45.
 Phasis, v. 8. xij. 72. ruber,
 v. 8.
 phiala aurea celata, xiv. 95.
 phiala, viij. 33. 51.
 phialæ, iij. 41. viij. 33.
 Phidiaca manu, vi. 73.
 Phidiacæ arcis, iij. 35. manus,
 x. 89.
 Phidiasæ celi, iv. 39. x. 87.
 Phidiacæ cælo, vi. 13. Jovi,
 vj. 55.
 Phidiacum ebur, ix. 25.
 Phidizæ, ix. 43.
 Philæni, ij. 33. vii. j. 66. 69.
 ix. 30. x. 22.
 Philænis, iv. 85. viij. 46.
 ix. 41. 63. tecta, xij. 11.
 Iulca, xij. 22.
 Philenus, x. 162.
 Phileros, ij. 34. x. 43.
 Philerotis, ij. 34.
 Philero, ij. 44.
 Philippi, v. 50.
 Philippus laus, vj. 14.
 Philistionis ridiculi, ij. 41.
 Philo, v. 48.
 Philomela, xiv. 75.
 Philomuse, iij. 10. vj. 75. ix.
 36. xj. 64.
 Philæus, ij. 43.
 Philostratus, x. 83.
 Phineas, ix. 26.
 Phlegæa victoria, viij. 7.
 Phlogis, xj. 61.
 Phœbe, j. 32. ij. 22. 31. 47.
 iij. 73. 89. iv. 45. vj. 20. 57.
 viij. 22. viij. 50. ix. 43. 64.
 105. xj. 94. xij. 45.
 Phœbi, vj. 42. vj. 11. viij.
 36. 82. xiv. 173. lamigeri,
 ix. 29.
 Phœbique, ix. 35.
 Phœbo, j. 59. 77. 43. 44. iv.
 31. vj. 62.
 Phœboque, ix. 88.
 Phœbum, ix. 35. xj. 44.
 Phœbumque, iv. 90. ix. 4.
 Phœbus, j. 59. 71. iij. 13. ii.
 94. xij. 21.
 Phœnicopæctus, xij. 71.
 Phœnix frequens, v. 38.
 Phosphoré, viij. 21.
 Photini, iij. 66.
 Photino phario, vj. 70.
 phrenesim, iv. 81.
 phreneticus medicus, ix.
 Phryga, vj. 46. rapina,
 19.
 Phryges, ix. 24.
 Phrygia, ix. 77.
 Phrygiæ matris, iij. 41.
 Phrygiæ urbem, ix. 106.
 Phrygiæ servi, xj. 106.
 Phrygio viro, viij. 6.
 Phrygiæ modos, x. 87.
 Phrygiæ ministrum, i.
 15. Parium, xij. 52.
 Phrygum, x. 5.
 Phryx, vj. 42. 78. pax,
 37.

Phryxe, viij. 28
 Phryxci agni, x. 51
 Phryxci marxi, xiv. 111
 Phryxi, vi. 3. Thebani viii. 51
 Phylli, xi. 30. 50
 Phyllis, x. 81. formosa xii. 66
 Phyllida, x. 81
 Phyllirides, ij. 14
 Pia, vi. 27. Calliope, vi. 31. creata, ix. 21. numina, xj. 4. ora, j. 79. quercus, ix. 24. Roma, x. 87. xij. 6. thura, viij. 8. 66. xij. 4. turba, viij. 31. vota, iv. 73.
 pia, (sorori, viij. 32. turba, viij. 38
 pica improba, j. 54. loquax, xiv. 26. mortua, iij. 60. saluatatrix, vij. 86
 picata, xij. 107
 picata nuce, xj. 19
 picatum vinum, xij. 107
 picæ, ix. 55
 pice, j. 116
 piccata manus, viij. 59
 piceque buxeique dentes iij. 41
 Picena oliva, ix. 55
 Picenæ porcæ, xij. 35
 Picenarum, vii. 52. rugosarum, iv. 89
 Piceni, v. 79. rami, v. 79.
 Picenis cadis, j. 44. trapetis, xij. 36
 Piceno, iv. 46
 Picens, viii. 58. 62
 Picentina ceres, xij. 47
 Picentine, ix. 80
 Picentini panes, xij. 47
 Picenum frigus, xij. 47.
 picta, iij. 58. viij. 28. 55. arva, x. 63. frigora, j. 56. murrhina, xij. 110. Nommas, viij. 55. perdix, iij. 58. tabella, vij. 83
 Picta fronte, xj. 85. tabella, j. 110
 pictam, j. 110. x. 30
 pictamque villam, iij. 58
 picti mauri Nilotide tunica, x. 6
 pictis Britannis, xiv. 99.
 comis, vi. 57. pennis, xiv. 85. toris, xiv. 135. umbra,

licis, iij. 2
 picto, j. 71. aure, ix. 60.
 colla, j. 105. corybante, j. 71
 pictor, j. 103
 pictorum regum, x. 72
 pictura, x. 32. sola, ix. 78
 pictus, iv. 47. x. 72
 Pieriam frontem, viii. 70
 Pieria corona, xii. 52. tuba, x. 64. xi. 4. umbra, ix. 86.
 Pieridas doctas, x. 58
 Pieridumque, xii. 69
 Pierio choro, xii. 3. grege, ix. 88. xij. 11
 Pierios cantus chorosque i. 77. penates, xi. 94. recessus, vii. 62
 pietas, vi. 85. vii. 39. viii. 78. minor. j. 112
 pietate, v. 29. xi. 44. perti-
 naci, viii. 38. sancta, viii. 15
 pietatis, † 16. j. 36
 pigebit, xii. 60
 piger, iij. 20. iv. 4. vii. 26. xii. 69. hircus, iv. 4. Hypæ, xi. 37. mullus, xiii. 79. nimia senectas, x. 24. nimis & tardus maritus, ix. 41. viator, iv. 55. vul-
 tus, ij. 11
 piget, j. 26. 97. ij. 5. vij. 50. viii. 30
 pignora, † 14. vii. 85
 pignore, iv. 75. xii. 25
 pignus, vii. 16. ix. 102. gra-
 tum, x. 73
 pigra flumina Lethes, x. 2.
 pauftra, viii. 21. quietes, xii. 63. sidera, ix. 46
 pigra matris, xii. 41
 pigri, xii. 18. mulionis, ix. 58. Neronis, † 28. somni. xii. 57.
 pignores, iij. 67
 pigritia, vii. 31
 pigritia ingenuæ, xii. 4.
 lentæ, xi. 80
 pigro, vi. 43. frigore, iv. 3.
 lacu, ix. 102. ventri, iij. 47
 pigrum, x. 104
 pila, † 9. ij. 43. vij. 31. x. 86. xiv. 53. Martia. vii. 5. Pa-
 ganica, xiv. 45. præcincta,

vii. 60. trigonalis, xiv. 46.
 pileæ, ij. 7. x. 86. Martiacæ, xiv. 27. Tiburtinæ, v. 23.
 pilam, xiv. 46. 163
 pilantur, xii. 32
 pilare, vi. 56
 pilas, † 19. 22. il. 62. ex-
 ceptas, xii. 84. impositas, † 22. Martiacas, xiv. 27.
 Nurfinas, xlii. 20. rapas, † 19
 pileatæ, x. 48
 pilea, ij. 68. sumpta, xiv. 11.
 pileatæ Roma, xi. 7
 pileatos Parthos, x. 72
 pileus, xiv. 131
 pili, j. 32. vi. 58. coleros, xi. 23. metiti, j. 32. præmi, j. 94
 pilis, ij. 36. brevibus, ij. 62.
 pilo, v. 62. muko, iv. 79.
 vulfo, ij. 29
 pilos, v. 56. viii. 32. infectos
 oculis, x. 56
 pilosque, iv. 7
 pilosus, ix. 48
 pilosorum, ix. 28
 pilosus colonus, xii. 39
 pilus, v. 50. ix. 28
 Pimplæo antro, xii. 12
 Pimpleide, xi. 4
 Pindaricos mædos, viii. 12.
 pinæa compage, ix. 77
 pinæa nuce, xii. 27
 pingat, xiv. 5
 pingere, ix. 78
 pingi, ix. 14
 pingitur, ij. 46
 pingue, x. 45. ebur, ix. 66.
 solum j. 106
 pinguem alumnæ, iv. 19.
 pingues fues, xi. 42. tunicas, xiv. 143
 pingue/car, v. 65
 pingue/cant, vij. 26
 pingue/cit, ix. 3
 pingui, iv. 59. ceroto, xi. 69. Colmiano, xi. 16. faba, vi. 93. rore, iv. 59
 pingui thura, x. 26
 pinguiarius, xiv. 101
 pinguibus tondi, iij. 47
 pinguior, xiii. 59
 pinguis, ix. 55. coma, ij. 29. Galatea, viii. 56. Gal-
 lia, vi. 11. onyx, vi. 42.
 tur-

- turtur, xlii. 53. villica, j. 56. virga, ix. 55
 pinnas rubentes, iij. 82
 pinus, x. 92
 pinxisti, v. 41
 pinxit, † 26. j. 103
 pio munere, ix. 59. ore, xi. 5
 piorum, xlii. 52
 pios & castos amores, x. 35
 laconas, ix. 4. penates, iv. 64
 piper, x. 57. xlii. 103. xliii. 5
 piperque, xlii. 23
 piperve eradum, xi. 19
 piperis vii. 26. x. 57
 piperisque, iij. 2. iv. 46
 pipinam, xi. 73
 Pirithoi, vii. 23
 Pisa, vii. 55
 piscator, x. 37. 87
 piscatorem, vi. 63
 piscem, ij. 78. captum, iij. 58. iv. 30. salientem, j. 56
 pisces, iij. 35. xi. 53. delicatos, iv. 30
 piscibus avidis, iv. 56. sacris, iv. 30
 piscina, x. 30
 piscina marina, xi. 22
 piscinæ marinæ, iv. 4. xlii. 32
 piscinam, iij. 44. xli. 22
 piscis, vi. 63. x. 30. 31. rap-tus, iv. 66
 piscosi Tagi, x. 78
 pisoso profundo, x. 37
 Pisones, xlii. 36
 Pisonum, iv. 40
 pistor, ij. 51. viii. 16. xi. 32. dulciarius, xiv. 222
 pistore, viii. 16
 pistores, xlii. 57
 pistori, xlii. 10
 pistoris, vi. 39
 pium fratrem, ij. 41
 piumque, ij. 41
 pius & lupo ex elephas, † 17. ix. 35. hostis, j. 22. pater, ix. 76
 Placabis, x. 92
 placabit, j. 50. ix. 2
 placanda, iv. 22
 placata tellus, vi. 52
 placeam, iij. 51. viii. 59
 placeant, ij. 71. vi. 42. x. 21. xiv. 133
 placeas, iij. 55. iv. 59. 87
 placeat, ij. 34. iij. 1. vii. 28. ix. 72. xi. 54. xiv. 205
 placebo, iij. 51
 placent, vii. 38. 61. ix. 51. x. 59. xi. 23
 placenta, vii. 19
 placenta, ix. 92
 placenta, vi. 75. sectæ, iij. 77.
 placenta dulces, xi. 87. fa-tuas, xi. 32. madidas, v. 40
 placere, j. 36. ij. 86. v. 58. vi. 44. vii. 75. 86. viii. 29. 82. x. 35
 places, vii. 100
 placer, † 11. j. 11. 73. ij. 28. iij. 45. 70. 76. iv. 40. v. 1. 16. 29. 47. 54. vii. 11. 29. 41. 45. 86. x. 96. xi. 8. xlii. 48. xlii. 51. 109. xiv. 129
 placida mente, x. 103
 placidæ mentes, ix. 82
 placidæque quieti, † 4
 placidas undas, iij. 67
 Placide, ix. 59
 placidi, viii. 70
 placidi Bootæ, vii. 21. leo-nis, j. 23. Molochi, ix. 44
 placidis juvenis, v. 32
 placido ævo, x. 23. jugo, xlii. 9. ore, vi. 10. 13
 placidos recessus, x. 58. usus, xiv. 34
 placidum, vii. 98. Boetium, ix. 62. tonantem, vii. 98
 placidus, v. 26. 79. vi. 64
 placui, ij. 91
 placuisse, vi. 29. vii. 62. ix. 83
 plaga, vi. 21
 plagæ Elysæ, vi. 58
 plagas, j. 56. ix. 55. plenas, j. 56
 plagario, j. 53
 plagis mollibus, j. 50
 plana, v. 32. xli. 14. domus, xlii. 57. unda, v. 1
 planctus, vii. 85
 plane, ij. 41. vii. 66. viii. 49
 plange, x. 50
 plantas, xiv. 140. lunata, ij. 29
 planta sanas, vii. 38
 planus vertex, iv. 64
 platano vidua, iij. 58
 Platanona, iij. 19
 platanos, xlii. 40
 platanus Cæsariana, ix. 62
 placeam sonantem, iv. 55
 plateamque, xij. 18
 Platonas inexplicitos, ii. 4
 plaudente, iv. 5. 67
 placidi censoris, v. 24
 plaudit, j. 62. xlii. 50
 plaufere, v. 10
 plaufibus, iij. 58
 plauftra pigra, vii. 18
 plaufum, ix. 34
 plaufumque, vii. 63
 plaufus, ix. 29. x. 53
 plebe, vi. 29. x. 10
 plebeia coreumata, xiv. 22
 Venus, ij. 53
 plebeias ollas, xlii. 8
 plebis, v. 28. Abdermaræ.
 Etora, x. 25. Latia, xli. 54
 plebs, iv. 2
 plectra, xlii. 96. xiv. 167. gu-rula, xiv. 167. secundæ, vii. 22
 plecusa ista, ij. 66
 plena, iv. 33. lilia, viii. 33.
 mapalia, viii. 55. olla, xli. 32. pondera, vi. 89. rheda, iij. 47. scrinia, iv. 33
 plena, iij. 47. adæra, iv. 45. creteride, vi. 38
 plenam matrem, iij. 58
 plenas plagas, j. 56
 pleno theatro, vi. 34
 plenos cados, vi. 27
 plenum, j. 100. v. 51
 plenus, iv. 40. grex, vii. 39
 plicetur, iv. 83
 Plinio facundo, x. 19
 plora, ij. 41
 plorabat, xiv. 77
 plorantes dominos, xli. 71
 plorare, iv. 58
 ploras, j. 90. iv. 48
 plorat, iv. 65. viii. 61. x. 51. 80. xi. 50
 plorator, xiv. 54
 ploravit, vii. 13
 ploret, vi. 63
 Ploria, x. 67
 pluit, iij. 47. iv. 18
 pluma, xlii. 17. xiv. 45. 146
 pluma, ix. 94. Amyclæa, xiv. 161. fraudata, xiv. 162. nec meliore, x. 13
 plumbæ oppressæ, xiv. 159
 plumas, viii. 64
 plumbea mala, x. 94. Nic-rotiana, vi. 55. vina, x. 49
 plum

- plumbea felibra, j. 100
 plumbeos, x. 74
 plumbea pondera, iv. 19
 plura, j. 17. v. 36. vii. 36. x. 11. xii. 5. 75. 81. xiii. 2. xiv. 115. jucunda xii. 34. præmia, xi. 34
 plures, j. 104. v. 11. viii. 11. 71. ix. 56. xii. 43. gemmas, v. 11
 plurifve, x. 96
 pluribus, † 12
 plurima, j. 71. iv. 78. vii. 35. ix. 36. x. 11. ales, ix. 56. imago j. 71. Luna, viii. 51. mappa, viii. 59. palma, vii. 27. quadra defecta placenta, ix. 92. quercus, iv. 1. Roma, x. 28
 plurimus, v. 16. vi. 58. cliens, vii. 62. hospes, viii. 3. nauta, v. 16
 pluris, j. 59. iiij. 56. 62. iv. 26. 29. xi. 84. xiv. 118. plus, minus decens, ix. 104
 pluteo vindice, ix. 91
 pluteum, viii. 44
 pluvia grandis, ix. 100
 pluvias, vii. 35
 Pocula, iiij. 49. viii. 6. 59. ix. 12. 26. 35. x. 48. 80. xi. 12. xii. 15. 75. xiv. 112. archetypa, xiv. 93. dulcia, xi. 105. ficta, xiv. 108. jucunda, xi. 105. medicata, ix. 96. minora, xi. 27. mixta, viiij. 39. nobilitata Mentorea manu, ix. 60. parca, iv. 8
 podagra, j. 99
 podagra chiragraque secatur Cajus, ix. 94
 podagram, vii. 38
 Podalirius Hermes, x. 56
 podice, ij. 42
 podicis secti, vj. 37
 poemata scelerata, iiij. 50
 poena, 7. ix. 67. rapta, viiij. 30
 pœnæ, x. 5
 pœnam, xi. 21. xij. 79. hilarem, iiij. 64
 pœnas, v. 68. xiiij. 39. diſſignas, † 100. infandas, ix. 9. leves, iv. 14
 Pœni fidei, x. 20
 pœnitet, iv. 48
 Pœnos, iv. 14
 poeta, j. 53. 73. ij. 41. 88. iiij. 4. 44. ix. 45. 83. 86. x. 70. 76. 102. xi. 25. 95. xiv. 10. bonus, xij. 64. clancularius, x. 3. malus, ij. 86. vi. 82. urbicus, j. 42
 poeta malo, xij. 64
 poetæ, vi. 8. 82. xiiij. 53. 64. attonito, viiij. 56. Græci, ix. 12. quindecim, xi. 7. rari, j. 1
 poetam, j. 67. 73. v. 57. x. 87. xiv. 194. erium, xii. 62.
 poetarum, iiij. 20. iv. 61. x. 5.
 poetas, j. 118. viiij. 69. xi. 91. sanos, xii. 46. veteres, x. 78
 poetis, xi. 31
 polentia lanæ, xiv. 157
 poli antiqui, xii. 63. arctoi, † 15. Augusti, ix. 35. celsi, ix. 73. Getici, ix. 46. Scythici, vi. 58
 polita septenaria, iv. 46
 politæ, xiv. 56
 politum dentem, v. 38
 politus, viii. 72. ligo, ix. 58.
 Polla, iiij. 42. vii. 20. 22. x. 40. 64. 69. xi. 90
 pollice, ix. 42. xi. 30. arguto, vi. 89. molli, xij. 99. niveo, vi. 3. offento, viii. 75. primo, x. 93. pylio, viii. 6. trito, xiv. 167. virgineo, x. 42
 pollicor, xi. 83
 pollicita, j. 107. ix. 69
 pollicitis, viii. 50
 pollinctore parato, x. 97
 Pollio, j. 114
 Pollione cantante, iv. 60
 Pollionis, iiij. 20
 Polluce, vii. 56. ix. 52. mollesco, v. 39
 polluit, j. 79. x. 66
 Pollux, v. 39. ix. 106
 polo astrifero, ix. 21. latio, ix. 4
 polumque, v. 66. vii. 65
 Polybi, vii. 78
 Polycarme, viiij. 37. ix. 71. xii. 56
 Policlete, viii. 51. ix. 6. x. 89
 Polyhymnia, iv. 31
 Polymita cubicularia, xiv. 150
 polymyxos lucerna, xiv. 41.
 Polypheme, vii. 37
 Polyphemon, iv. 49
 polypolum, xii. 37
 Polytyme, xii. 86
 Polytimus, xij. 76
 poma, iiij. 58. vii. 41. 48. x. 48. xiii. 25. 26. 37. aurea, ix. 104. cætera, viii. 90. cerea, x. 94. marureſcentia, xi. 9. mitia, x. 48. secunda, xiii. 50
 pomaria, vi. 16. viii. 68. x. 94. pallida, viii. 14
 pomiferum nemus, iv. 64
 pomilia mulæ, xiv. 197
 pomis primis, iv. 29
 pompa, x. 31. xij. 32. felix, j. 50. Indica, viii. 78. ſimilis, xii. 93
 Pompei, ij. 14. grati, v. 10
 Pompeia umbra, xi. 48
 Pompeianæ manus, ix. 62
 Pompeiano Noto, xi. 22. theatro, vi. 9. xiv. 29. 166
 Pompeianumque, x. 2
 Pompeii, v. 10
 Pompeio, viii. 66. xi. 105
 Pompeios, v. 75
 Pompeiumque, vii. 50
 Pompeius, xi. 1
 Pompillæ, iv. 61
 Pompilli, vi. 60
 Pomponi, vi. 48
 ponaris, j. 44
 ponas, iiij. 45
 ponat, xiii. 41. 124
 ponatur, j. 24. vii. 77. xiiij. 52.
 pondera, iv. 19. v. 12. 32. 66. vi. 69. vii. 52. ix. 48. xi. 38. xii. 100. graviora, v. 66. nutantia, j. 89. v. 12. plena, vi. 89. rara, xii. 67. splendida, xiv. 164.
 pondere, j. 77. 83. vi. 64. vii. 52. dulci, xiv. 151
 ponderis, rari, ix. 49
 pondero, iv. 90
 pondus, ix. 3. xii. 66. Judæum, vii. 34
 pone, j. 5. 45. 110. v. 5
 ponebat, iiij. 68. vii. 78
 ponere, j. 44. v. 63. ix. 44. xi. 32.

xi. 32. 53. xlii. 18. xlii. 123
 ponetur, v. 79. x. 48. xlii. 24
 ponis, iij. 50. iv. 69. viii. 21.
 x. 54. xi. 42. xii. 48
 ponit, ix. 45. xi. 60. xlii. 124
 ponitur, ij. 37. iij. 43. 60.
 xlii. 64
 ponte, iij. 14. vii. 92. mul-
 vio, iij. 14. perperno, vii.
 92
 pontes, x. 5
 ponti, x. 30. xlii. 32
 Pontio, ij. 34. vi. 75
 pontice, iij. 43
 Pontice, ij. 32. 82. iij. 60.
 iv. 86. v. 64. vii. 99. ix. 42.
 xii. 29
 Pontici deae canentis, ix. 20
 pontificumque, xlii. 48
 Pontiliac, v. 67. vii. 2. xlii.
 40
 Pontinas paludes, x. 74
 Pontinos campos, xlii. 112
 pontio, ix. 41
 pontus, t. 24
 ponuntur, vi. 94
 popina dives, v. 45. nigra,
 vii. 60
 popina arcana, v. 85
 popinis, v. 71. tepidis, j. 42
 poposcit, ix. 69
 poposcit, j. 59. iij. 52. ix. 60.
 x. 75
 populantur, ij. 46. ix. 14
 populare, vii. 68. sacrum, x.
 41
 populator, xlii. 86
 populatrix, xlii. 104
 populatur, xi. 19
 populi, t. 1. vii. 7. viii. 11.
 x. 6. xij. 6
 populique, vii. 4
 populis, v. 7. vii. 20. ix. 104.
 x. 7. 9. xii. 4. 100
 populisque, v. 26. vi. 2. fu-
 turis, vi. 2
 populo, j. 26. 30. iij. 26. iv.
 85. v. 13. vi. 81. viii. 21.
 54. ix. 9. xi. 33. 76. xii.
 3. xij. 29
 populorum, t. 3
 populus, ix. 7. xii. 3
 populum, ij. 82. viii. 78. ix. 49
 populus, vi. 64. viii. 15. 50.
 54. ix. 60
 popymata, vii. 17

porca, vi. 47
 porca virgine, x. ii. 56
 porca picena, xlii. 35
 pocellus lactens, xlii. 41
 porci avidi, iij. 58
 porcos, xi. 14
 porcum, vii. 22. lactum,
 iij. 47
 porcus, vii. 53. xiv. 70
 Porphyronis prasini, xlii. 78
 porrecto leone, ix. 44
 porrexeris, viii. 6
 porrexit, t. 15. ix. 87
 porti, v. 79. capitali, xlii.
 19. lectivi, xlii. 18. Ta-
 rentioi, xlii. 18
 porrigat, ix. 26
 porrigetur, v. 79
 porrigit, j. 58. 99
 porrigito, ij. 28
 porrigitur, xlii. 27
 porris, xi. 53
 porros, praecipuos, xlii. 19
 porrum sectile, x. 48. utrum
 que, iij. 47
 Portena, j. 22. lautus, xiv. 98
 porta, iij. 47. Caprea, iij.
 47. digna triumphis, vii.
 65. vicia, iv. 18
 portabant, viii. 75
 portabat, iij. 47. xii. 32
 portans, xiv. 98
 portante, j. 7
 portantes, j. 12
 portas, iij. 76. v. 46
 portasset, ix. 67
 portat, j. 86. v. 11. vi. 64.
 viii. 51. xi. 28. xii. 67.
 xlii. 23
 portatur, v. 63. vi. 84
 portentum, x. 103
 portes, ix. 28
 porter, v. 13. x. 13. xii. 75
 Portis, j. 43. xi. 105
 porticus, ij. 11. iij. 20. v.
 50. vicini Quirini, xj. 1.
 porticus, j. 12. 83. v. 21.
 vij. 76. 96. viij. 79. alij.
 xij. 50. Claudia, t. 2. ru-
 dis, j. 13
 portio, t. 14
 portior, ix. 78
 portum, x. 104. xij. 19
 portus, iv. 25
 posces, viij. 64. xj. 43
 poscat, vij. 59

poscebat, ix. 38
 poscentem, ix. 33
 poscentij, x. 75
 poscentibus, votis, vii. 4
 poscere, iij. 24. viij. 50. x. 71
 posceret, ix. 9
 poscis, iij. 54. 94. vii. 86.
 viii. 67. ix. 33. xij. 3. 56
 poscit, j. 69. v. 6. vii. 9. 19.
 ix. 96. x. 17
 poscor, xiv. 129
 poscunt, xj. 37. 109
 posita, x. 59
 posita Gorgone, v. 10
 positam lentem, xi. 13
 poscis, j. 74. vii. 28. quibus
 xij. 86. augis, xiv. 181
 posito, ix. 27. 37. xj. 44
 crine, ix. 37. lupo, ix. 37
 posstrum, j. 44
 positurus, xj. 6
 positus calix, ij. 1
 posse, i. 16. 43. 67. iij. 55. 11.
 39. 165. vj. 4. 26. 41. 44. viij.
 82. x. 23. xj. 30. 89. xij. 4. 94
 possedi, ix. 69
 possem, x. 73. xij. 31. 64.
 xiv. 132
 possent, j. 77. v. 32. 77. ix. 73
 posses, j. 42. iv. 89. v. 71.
 vij. 99. viij. 33
 posseda pallatia, ix. 104
 posset, t. 27. iv. 42. 67. vj. 29.
 32. 71. viij. 35. viii. 28. 70.
 75. x. 85. xi. 92. xij. 44. 89
 Posside, viij. 44
 Possideat, vj. 86. ix. 33
 possides, iij. 58
 possideret, vj. 78. viij. 39. xj. 35
 possim, iij. 54. 56. iv. 31.
 v. 16. viii. 58. x. 3
 possint, v. 50. ix. 30. 13.
 xij. 36. xiv. 91. 149
 possis, ii. 20. 77. iii. 28.
 20. 60. v. 29. vj. 36.
 vij. 91. 94. viij. 14. 71.
 ix. 50. 88. x. 4. 13. 14.
 109. xij. 82. xlii. 3
 possit, j. 55. 85. iii. 75. 93.
 iv. 38. v. 59. 66. vi. 11. 64.
 vii. 17. 23. 37. 79. ix. 54. 71.
 x. 32. 96. xi. 19. 61. xlii.
 possum, i. 23. 53. iii. 32. 4
 iv. 37. vii. 25. ix. 56. 11.
 x. 54. xi. 2. 40. 98. xlii.
 47. 48. xiv. 153

- possumus, iij. 82
 possunt, i. 36. ii. 23. 46. v.
 10. v. 19. vj. 27. x. 50. 54
 poste toto, i. 71
 postera solennia, xj. 66
 postereri, x. 19
 posteritate, vii. 46
 postero, vii. 19
 posthac, iv. 73
 posthac, vij. 63
 postibus scriptis, i. 118
 postquam, † 18. i. 83. ii. 61.
 iii. 24. iv. 51. vi. 21. 50.
 vij. 62. 93. ix. 67. 90. 97.
 x. 86. xii. 71
 postulat, vi. 19. xiii. 1
 postulari argenti, vij. 84
 Postume, iij. 10. 12. 67. 72.
 iv. 26. 40. v. 53. 59. vi. 19.
 xii. 12
 Postumiane, xiiij. 71
 postumilla dives, xii. 49
 Postumus, ii. 28. 23
 posuere, ix. 62. 73
 posuit, ix. 17. 62. 95. xj. 17. 28
 pota aqua tristis, xj. 105
 porabis, xiiij. 186
 potanti, xiiij. 22
 potare, xiv. 117. xi. 12
 potares, i. 12
 potas, ii. 50. iii. 49. vi. 35.
 xii. 18. xiv. 113
 potasti, xiv. 200
 potat, vj. 69. ix. 96. xii. 17. 74
 potavi, vii. 78
 pote, ix. 16
 potens, xii. 94. amicus, vij.
 44. 71. Aufonid ore, ix.
 88. terra, xii. 3
 potentiores, vii. 74
 potentiorum, xii. 78
 potentis aule, ix. 81. fama,
 vii. 11
 potentum, v. 21
 poteram, iii. 53. vii. 9. ix.
 29. x. 20. 73
 poteramus, xj. 4
 poterant, i. 13. vii. 55. ix.
 21. 25
 potestas, i. 4. 75. ii. 35. v.
 83. vii. 7. 23. viii. 21. 46. 80.
 xiv. 66. 180
 poterat, † 15. j. 31. ij. 43.
 92. iij. 41. iv. 16. 27. vi. 55.
 vij. 50. x. 85. xiv. 177
 poteris, vij. 45. 71. 79. xj.
 53. xij. 1. xiiij. 10. 26. xiv.
 26. 50. 141. 181
 poterit, iij. 46. vij. 1. xij. 3.
 6. xiv. 140. 214
 potes, i. 20. 27. ij. 53. 93.
 iij. 54. 70. iv. 5. 16. v. 13.
 39. 79. vj. 25. 40. vii. 6. 27.
 63. viiij. 7. 40. ix. 38. 102.
 x. 49. 90. 23. 19. 71. xij.
 3. xiiij. 7. 34. xiv. 8. 103
 potest, i. 5. 9. 15. ii. 3. 31. 34.
 v. iii. 82. 93. 96. iv. 10. 66.
 v. 20. 22. 73. vj. 14. 40. 55.
 vii. 17. 38. viiij. 3. 33. ix. 24.
 75. x. 71. xi. 24. 43. xii. 57.
 94. xiiij. 117. xiv. 22. 143
 potestas, ii. 53. vii. 59. x.
 78. cauea, xij. 6
 poter, vj. 27. 86. xii. 61
 potione summa, iij. 22
 potior, x. 44
 potius docte, x. 70
 potius, j. 46. ij. 61. iv. 64.
 vi. 27. vii. 71. viiij. 28. 67. ix.
 105. x. 68. 98. xi. 72. 83.
 xii. 17. xiiij. 49. xiv. 1. 111
 potiusque, v. 31
 poto, iv. 90. xii. 28. véné-
 no, v. 77
 potior nobilis, vi. 78
 potiora ampulla, xiv. 110
 potuere, vii. 18
 potui, iii. 83. vj. 24. ix. 29. xi. 70
 potuisse, iv. 70. xii. 102. 104
 potuit, † 15. 20. i. 22. 71.
 iii. 17. iv. 30. v. 73. vj. 40.
 vii. 52. viiij. 26. ix. 46. 62.
 x. 75. xii. 78
 Præbuit, † 7
 præda, viiij. 48
 præcedere, ix. 103
 præceps, † 11. 23. xj. 83
 præcidere, vj. 39. ix. 3
 præcidit, iv. 48. ix. 48
 præcidis, vii. 61
 præcidit, xi. 29
 præcinctæ, pila, vii. 60
 præcingere, xi. 38. xiv. 153
 præcipitantque, xii. 23
 præcipiti volatu, xi. 92. ur-
 so, † 15
 præcipuos potros, xiiij. 19
 præcisa, vii. 45
 præcisum, xii. 35. os, ij.
 71
 præcisus, iv. 49
 præco, vj. 66. facetus, i. 86
 præconent, v. 57
 præconi, vj. 8
 præcoqua, xii. 46
 præda, j. 7. 13. 49. ix. 55.
 xiii. 94. Esculentia, vii. 19.
 invidiosa, vii. 26. maffcula,
 xiv. 88. securior, i. 105.
 fordida, x. 37. ténâis, i.
 ultima, xiiij. 95
 prædæ, xii. 14. cæpæ, i. 85
 prædam, † 11. iv. 30. 34. 35.
 prædia, iii. 26. 48. v. 90. xii.
 73. multa, iij. 31. rusticæ, vi. 5
 prædicatque, iv. 46
 prædicatur, vii. 9
 prædicator, x. 64
 prædium, xi. 9
 prædixi, iij. 86
 prædo, ij. 75. xiv. 216
 præduro dente, xiiij. 66
 præfatio, iii. 18
 præferantur, iv. 84
 præferas, v. 38. x. 78
 præferat, iii. 93. 4. 100. 61.
 vii. 68. viiij. 68. xij. 49
 præfero, vii. 33
 præferre, i. 79
 præferri, v. 19. vi. 46
 præfers, vii. 33
 præfert, x. 30
 prægnantem, xii 56
 prægravis unda, iv. 18
 prælia, † 9. 21. 28. ii. 46.
 iv. 83. v. 66. vj. 35. viij.
 6. ix. 58. 57. x. 18. fera,
 † 18. fortia, iv. 74. flart tuba
 pieria, xi. 4. Majora, v. 66
 prælis pallatis, xi. 9. Pe-
 lignis, i. 27. Sinuclianis,
 xiiij. 111
 præluxet, xii. 42
 præmia, † 15. i. 26. 102. 171.
 95. vj. 85. viiij. 54. xiv. 7.
 certa, xii. 75. digna, ix.
 i. grata, i. 31. plura, x. 44.
 terdena, viiij. 78
 præmium, x. 74
 prænecte, iv. 64
 præparat, i. 46. vii. 38
 præpendet, ix. 48
 præsens, vij. 43
 præsent, x. 25
 præsentem, x. 91
 præstare, † 2. v. 3. vi. 2. viiij.
 80. ix. 19. x. 1. xii. 8
 præst.

- praxidis, v. 7
 praxia, i. 48. x. 98
 praxitabar, i. 13
 praxitabis, iij. 46
 praxitabit, i. 50. xiii. 30. xiv. 42
 praxitantem, vii. 42
 praxitancia, viij. 48
 praxitare, iij. 82. 87. iv. 42.
 x. 11. 96. xii. 6. 98
 praxistas, ii. 62. vii. 42. viii.
 38. xij. 12. 40. 54. xiv. 215
 praxitator, i. 15. ii. 74. iij. 36.
 vij. 27. 98. viij. 28. x. 96. xij. 89
 praxitatur, i. 34
 Praxitem, vi. 11
 praxitent, xii. 14. 42
 praxites, i. 53. vij. 34
 praxitet, iij. 14. vj. 11
 praxititeratis, iv. 63
 praxititeris, v. 53. x. 44
 praxitisset, viii. 66
 praxitit, † 9. 28. iij. 6. 10.
 66. viii. 57. ix. 21
 presto, i. 109. xj. 25
 praxunt, x. 2
 praxer, i. 44. 77. iv. 70. v.
 18. vi. 72. xi. 9. xii. 90
 praxerea, vi. 64
 praxerantque, i. 26
 praxereas, xiii. 3
 praxero, ix. 4
 praxerire, xj. 14. xij. 36
 praxeritofque dies, x. 23
 praxeritus, vii. 85
 praxextata amicitia, x. 20
 praxor, iv. 67. vii. 60. x. 43.
 70. xii. 29
 praxorem, iv. 67
 praxores, vi. 8
 praxori, xii. 29
 praxoria, x. 79
 praxoricia corona, vii. 33
 praxorum, x. 88
 praxulerim, viij. 28
 praxulimus, iv. 40
 praxumaticus, xii. 73
 praxandia, iv. 49. v. 50. vi. 64.
 x. 35. xij. 13. xiv. 67. clau-
 sa texto vimine, ix. 74
 mendica, xiv. 81. mille,
 xiii. 30
 praxandium, xj. 19
 Praxina, x. 29
 Praxini Porphyriionis, xiii. 78
 Praxino, x. 48. stabello, iiii. 81
 Praxinove, xiv. 221
 Praxinus, xi. 34
 praxia humida, i. 89. udi, i. 115
 praxaque, xii. 31
 praxe, x. 3
 praxitelis, iv. 39
 praxecabor, i. 21
 praxecamur, viij. 48
 praxecantur, xij. 6
 praxecatur, i. 11. viij. 75
 praxecmur, j. 100
 praxecer, vii. 22. xj. 67
 praxeces, iv. 82. vj. 10. iniquas
 v. 6. totas, ix. 69
 praxefque, i. 100. viij. 24. x. 28
 praxibus, xj. 86. multis, xii. 78
 praxecor, j. 5. 109. ii. 11. 74. iv. 17.
 23. v. 7. 51. vj. 10. 38. 68.
 vij. 67. ix. 19. x. 12. 24.
 82. xj. 5. 74. xii. 49
 praxecorque, ix. 92
 praxemantque, vii. 96
 praxemat, iv. 19. xii. 89
 praxematur, vii. 73
 praxemens, v. 79
 praxemeret, iij. 10
 praxemeretur, † 25
 praxemimur, v. 8
 praxemis, iv. 14
 praxemit, ii. 80. iiii. 24. 40.
 v. 52. viii. 51. xii. 59
 praxemitur, iiii. 58
 praxemunt, iiii. 58
 praxendenti, i. 50
 praxendero, iiii. 96
 praxeneste, xj. 30
 Praxestina rura, ix. 75
 Praxestino horto, ix. 68
 praxensus, i. 15
 praxessa basia, vj. 34
 praxessa capella, iv. 4
 praxesserat, iv. 44
 praxessus, x. 5
 praxetio, iiii. 62. xiv. 82. facili
 v. 36. parvo, vj. 66
 praxetiosa, vi. 70. vi. 15. Am-
 phora, i. 19. bona, xi. 61.
 fames, x. 96. res, iiii. 63. silen-
 tia, v. 70. velleria, xiii. 125
 praxenosus, v. 92
 praxetium, i. 86. ii. 92. iv. 29.
 32. vii. 16. 36. ix. 60. xii.
 63. xiii. 90. xiv. 82. 175. di-
 gnium, iv. 32. grande, ix.
 102. grave, xi. 39. vile, i. 77
 Priami, ii. 41. 64. v. 59. viii.
 6. ix. 51. xi. 61. xiv. 184
 Priamique, v. 70
 Priamive, viii. 64
 Priamus, x. 67
 Priape, viij. 40
 Priapo, i. 36. iiii. 58. ix. 6.
 midio, xi. 19. timentis, iiii. 51
 Priapum, xiv. 69. marmos-
 um, vi. 72. sanctum, v. 73
 Priapus, xj. 73. filiginea,
 xiv. 69
 pridem, iiii. 75
 prima, † 30. 24. i. 52. ii. 43. iii.
 6. v. 38. viii. 46. 24. 70. 82.
 xi. 53. 66. bella, ix. 104. ca-
 rina, vii. 18. fercula, iii.
 50. figura infantis, i. 16.
 flumina, † 30. forma, x.
 78. fronde, iv. 53. gloria, vi.
 75. xiii. 92. hora, iv. 82. in-
 go, ix. 37. limina, v. 14.
 † 24. ix. 40. puella, vii. 4.
 quinquennia, iv. 45. latus,
 viii. 66. serica, xi. 28. lib-
 sellia, ii. 29. tabella, xiv. 184.
 verba, ix. 69. vox, ii. 67
 prima, † 54. 91. vii. 95. alto-
 rare cœna, xj. 32. æde, v. 50.
 gloria, iv. 75. xij. 92. juven-
 ta, x. 50. luce, ix. 94. xii. 26.
 nive, vii. 32. nocte, viii. 44.
 xi. 24. pagina, iv. 91. labu-
 ra, xii. 3. testudine, xii.
 67. trieteride, vii. 98
 primæ carinz, xi. 14. 22. ix. 60
 primas, v. 38
 primi pili, i. 94. testi, iiii. 5
 primique, iiii. 5
 primis, ii. 70. vi. 1. annis, xi.
 71. faucibus, ii. 17. nivi-
 bus, viii. 28. pomis, iv. 29.
 racemis, iiii. 65. roris, vii.
 73. velleribus, xiv. 155
 primo, i. 188. 36. gradu, vii.
 grege, xiv. 158. lacte, xiii. 8.
 Lyæo, xiii. 114. pollice,
 x. 93. sanguine, xii. 102
 primos, 102. toros, iv. 22
 primum, ii. 1. 93. iv. 41. 83.
 vii. 42. vii. 80. ix. 51. 16. 24.
 xj. 5. xii. 90. xiii. 72. xiv. 63.
 187. lapidem, xj. 80
 primus, † 15. ii. 93. iii. 61.
 iv. 10. 23. vii. 7. x. 23. 32.
 xiv. 93. 191. gustus, xiii.
 61. lufor, x. 86
 princeps, vj. 40. x. 34. xij. 85.
 pudi.

- pudice, ix. 7. Trojane, x. 33
 Principe, † 10. v. 19. x. 72.
 duro, xii. 6. Nerva, xi. 8
 principem, x. 92
 principesque, vi. 42
 principis, viij. 15. xi. 5. invi-
 di, † 20
 principium, viij. 8. xiii. 88
 principiumque, vj. 4
 prior, i. 36. 94. iii. 95. v. 67.
 vii. 39. 44. 53. viii. 18. 73.
 82. ix. 24. 52. 55. x. 2. 10.
 81. 93. xii. 44. xij. 85. an-
 nus, xii. 100. hora, x. 48
 priora, viij. 80
 priore vita frui, x. 23
 priorem, iij. 5. dominum, 5.
 79. vi. 71. librum, iii. 1
 priores, x. 78. xii. 32. 36. anu-
 los, iii. 29
 prioribus verbis, x. 72
 prioris Alcide, ix. 104. mun-
 di, xii. 63
 prisca, † 6. 27. Atina, x. 92.
 fabula, † 5. fides, † 6. 1.
 40. lingua, vii. 46. numi-
 na, iii. 24. scula, 27. to-
 reumata, viii. 6
 prisce, vj. 18. vii. 45. viii. 12.
 x. 3. xi. 1. 14. 94. Terenti,
 xii. 4
 prisce, ix. 6. xii. 63
 prisce Sabinis, x. 33. templis,
 viii. 80
 prisce, ix. 6
 prisce, xii. 101
 PRISCUS, i. 113. ii. 41. ix.
 6. Terentius, xii. 45
 privato cum Cesare, xj. 6
 Privatos lares, ix. 44
 privignum, iv. 16
 prius, ii. 68. 70. 83. vj. 2. vii.
 66. 73. viii. 28. 36. ix. 9. x.
 75. xiv. 85
 proavos, v. 17
 Proba, v. 54. virgo, iij. 67.
 vita, i. 5
 Probabo, iij. 46. xij. 98
 probamur, ix. 99
 Probamus, j. 58
 probandus, iv. 75
 probare, i. 13
 probari, iv. 16. 27. vj. 19
 probas, vj. 95. ix. 51. xj. 91
 probat, ix. 83
 probatque, iv. 21
 probatum, xij. 49
 probavit, ij. 54
 probet, ij. 72. iv. 85
 probitas, viij. 46. xj. 104
 probitate, v. 29
 proborum colonorum, iii. 58
 probra caeda, x. 3
 probum, iij. 2
 probus, iij. 44. x. 76
 procaciores, nequitie, v. 2
 procacitate lepida, ij. 41. lito-
 lida, j. 42
 procedere, iv. 91
 procellas, x. 30
 procelis, tristibus, ix. 42
 proceres, vj. 64. xj. 8
 procerum, xij. 6
 Procille, i. 28. 116. invade,
 j. 116
 procul, j. 80. 56. iv. 30. 49.
 ix. 92. x. 3. 72. xj. 7. xij. 25.
 xiv. 47. 164
 proculque, j. 87
 Proculeja, x. 41
 Proculi, i. 71
 Proculina, vj. 22
 Proculus, xj. 37
 procumbet, j. 61
 procuratorem, v. 62
 prodāt, iv. 86
 prodeam, x. 22
 prodente, x. 5
 prodere, iij. 72. xiv. 92
 proderit, x. 4. xj. 99. xiv. 65
 prodest, ij. 6. vj. 11. viij. 29.
 xj. 4. xiv. 147
 prodeunt, x. 30
 prodidit, iv. 42
 prodigiosa ora, v. 36. Venus,
 j. 91
 prodigus, j. 100
 prodire, iv. 79
 prodita causa, viij. 17
 producere, ij. 89. ix. 75
 produunt, vj. 39
 profecerit, vi. 66
 profecit, v. 77
 profecto, vii. 101
 profectus, iii. 14. 20
 profer, i. 26
 profertur, xi. 50
 proficies, xiv. 55
 profuit, ix. 100
 profugam, v. 68
 profugi, viii. 53
 profugus clarior, † 4
 profult, v. 50. vii. 95
 profundo, iv. 30. xii. 57. pi-
 scofo, x. 37. Siculo, xiii. 80
 profusus, viii. 38
 Prognescit, xi. 19
 proh, ii. 46
 prohibebis, xi. 24
 prohibente, v. 49. vi. 86. x. 37
 prohibes, vi. 2. ix. 54. xi. 97
 prohibet, iv. 22. vi. 91. xi.
 8. xiv. 97
 prolatis, v. 52
 prolatum, ix. 38
 promas, viii. 38
 promere, i. 56
 Promethea miserum, xi. 85
 Promethee rupes, ix. 46
 Prometheo luto ficta, x. 39
 Prometheo muncere, xiv. 80
 Prometheus ebrius, xiv. 182.
 religatus, † 7
 prominentibus venis, v. 4
 prominet, iii. 72
 promissit, † 9. 20. iv. 18. viii.
 2. x. 81
 promissa, viii. 50. 52. ix. 26.
 Theophila, vii. 68
 promissi Martis, † 22
 promissis, † 22
 promissum nomen, vi. 3
 promit, x. 80
 promittam, xi. 59
 promitte, iv. 82
 promittebas, v. 83
 promittere, x. 16
 promittis, ij. 25. ix. 38. xij. 12
 prono Phacchonte, iij. 67
 pronus, † 9. 93. iij. 24
 prope, j. 50. 87. iv. 64. v. 3.
 vj. 66. vii. 31. 39. ix. 46. 55.
 x. 50. xj. 25. 51. xij. 73. xiv. 1
 propera, v. 49. xij. 55
 properas, j. 47. viij. 39. 72.
 xj. 92. 105
 properat, ij. 8. 90
 properata, x. 50
 properavit, ix. 32. xj. 92
 properem, j. 47
 properet, vj. 27
 propero, † 25. j. 47. ij. 90. iij.
 44. v. 10
 Properti facundi, xiv. 189. la-
 scive, viij. 73
 Propertius, xiv. 189
 propinabis, xii. 75
 propinabit, vj. 44
 propinamus, iij. 82

propinas, ij. 15. x. 49
 propinat, j. 69. iij. 82
 propinavit, viij. o
 propinquus, v. 79
 propinqua corda, xij. 44
 propinquorum, ix. 56
 propinquus, ix. 55
 proprior, i. 71. xi. 44
 proprio ingenio, v. 5
 proprioris Lethes, x. 23
 propius, t. 2. i. 77. i. 118. vi.
 64. vii. 4. ix. 93. xi. 58
 proposuisse, xi. 74
 proprio, xii. 79
 propter, j. 83. vj. 59. vij. 92.
 viij. 23. 54. ix. 23. xj. 25. xii.
 48. xiv. 205
 propterea, vij. 9
 proscriptum, iij. 11
 prosequitur, v. 19
 prosequor, xj. 15
 Proserpina, iij. 43. xij. 52
 prosluunt, j. 34
 prostrit, iij. 60
 prostratus, vj. 6
 prospicis, ij. 59. iij. 58. vj. 1.
 vij. 72
 prospicit, v. 14
 prosterne, v. 43
 prostituere, ix. 60
 prostituisse, ix. 9
 prostitutus, ix. 28
 prostituto infanti, ix. 7
 prostratum leonem, t. 6
 prosunt, iij. 75. v. 43. 70. x.
 82. xiv. 136
 protegit, xij. 83
 protegere manus, xj. 55
 protervo sale, 2. 9
 protegit, ix. 22
 Protinus, j. 51. 511. 118. iij. 44.
 67. iij. 5. 17. 50. iv. 87. v. 92
 52. 53. vj. 78. vij. 33. 87. viij.
 56. ix. 41. x. 19. 104. xj. 28.
 32. 72. xij. 36. 48. 95
 prototomi rudes, x. 48
 prototomis colliculis, xiv. 101
 proventus, ix. 100
 provincia, xij. 26
 proxima, vj. 27. ix. 88. x. 85.
 conditio, iij. 33. ruta, xj.
 53. templa suo caelo, x. 51.
 vestis, xij. 18. urfa, iij. 19
 proximum, vij. 96
 proximus, vii. 44. abcola, v.
 23

proximata, x. 3
 prudens simplicitas, x. 47
 pruinat Othryas, x. 7
 pruinis gelidis, xij. 30. Ge
 ticus, xj. 4
 puda Damascena, xij. 29
 rugosa, xij. 29
 prunis canis, vii. 52
 pruriat, ix. 92
 pruriant, j. 36
 pruriente sale, xij. 97
 prurientes, puellae, v. 79
 prurigne longa, xj. 74. mo
 rosa, xiv. 23
 pruriginis obicena, iv. 48
 prurire, iij. 93
 pruris, ix. 75
 prurit, iij. 58. vi. 37. x. 67. xj.
 82. xiv. 203
 Psilothro, iij. 74. vj. 43
 Psittacus, x. 3. xiv. 73
 Psiu, x. 68
 Pisanamque, xij. 73
 publi, j. 116. x. 98
 publica gaudia, vij. 5. vota,
 x. 28
 publicumque, vij. 71
 Publius, j. 110. ij. 57. vii. 86
 pudeat, iv. 82. 55. vj. 20. xi. 69
 pudens, j. 31. v. 49. vj. 58. xij.
 10. xij. 69. care, iv. 29
 pudenti, iv. 13
 pudentis, vij. 96
 puder, j. 50. 38. 105. ij. 18.
 iv. 11. 12. 58. 67. v. 38. vij.
 19. ix. 28. xij. 15. 23. xiv.
 101. 178
 pudica, ix. 68. x. 35. xj. 105.
 Penelope, xj. 105. Roma, vj. 4
 pudica virgine, iv. 6
 pudicam, viij. 52
 pudice, princeps, ix. 7
 pudicitiam, ij. 54
 pudicitia, vj. 7
 pudicitia, x. 63. materne, vj.
 27
 pudicus torus, x. 47
 pudor, ij. 37. iij. 27. 46. 91.
 16. viij. 3. 84. 70. 48. ix. 7.
 x. 68. 90. 98. xj. 30. xij. 40.
 64. 96. 99. tantum, j. 116.
 ix. 81
 pudorque, vij. 94
 pudore, vj. 28. depresso, iij.
 68
 pudorem, j. 35. 53. x. 78. xj. 28.

dutum, j. 105. Solus
 pudoris, ij. 91. Metri
 tique, xj. 46
 puella, j. 65. 77. ij. 41. 66.
 11. iv. 71. vij. 28. viij. 79.
 40. 41. 63. 1. 3. 5. 6. 11. 1.
 46. 54. 62. 65. 76. 97. 99.
 xiv. 8. 10. 56. candelis, 1.
 116. candelis, vii. 87. candelis
 mia, ix. 92. cecropia, v. 2.
 cruda, viij. 64. digra, vi.
 28. dulcor, v. 38. Gaba
 na, xiv. 203. infamia, 1.
 87. xiv. 79. nuda, xj. 1.
 nulla, xiv. 205. prima, 1.
 46. pulchra, vj. 16. pueri
 labris micis, xi. 40. Roma
 na, vij. 29. sicca, xi. 2.
 sola, iv. 25. tertia, 1.
 uda, xi. 17
 puella tenera, j. 110
 puellae, vij. 13. ix. 3. x. 43.
 xj. 28. xij. 43. 55. Elym.
 2. 24. felices, iij. 69. lam
 psacia, xj. 54. non amia
 tis, x. 304. prurientes, v.
 79. tertia, xiv. 149. tota
 dem, xiv. 88
 puellam, ij. 4. iij. 84. 96. v. 15.
 46. vj. 81. 66. xj. 61. carum,
 ij. 48. facilem difficilemque,
 j. 58. lasciviam, iij. 69
 puellarum, iv. 82
 puellas, ij. 76. iv. 41. v. 12.
 x. 63. 90. xj. 16. xij. 76. bel
 las, ij. 87. lamificas, iv. 54.
 mod. 22, vij. 66. molles, ix.
 57
 puelis, j. 110. ij. 41. v. 12.
 viij. 5. xj. 23. lascivis, vj.
 90. multis, xj. 65. pueri
 xj. 26
 puer, j. 114. ij. 60. iij. 84. 104.
 42. v. 75. 85. vj. 16. 18. 19.
 52. 79. viij. 40. ix. 9. 11. 11.
 87. xii. 206. bonus, 1.
 care, j. 89. cinis, 1.
 xiv. 205. Datus, j. 114. 114.
 ij. 2. dignus amore, vj. 13. dul
 cissime, ix. 37. exutus labo
 ribus penitus, x. 4. Hano
 bal, ix. 114. infamia, 1.
 91. infiduciose, xiv. 17. 11.
 got, vj. 3. Oebalus, xj. 11.
 xiv. 173. phryx, ix. 37. 11.
 prus, vj. 68. sicut, iij. 64.
 teca

- securus, v. 32. scđus arte
 mangonis, ix. 7. cristis, v. 35
 pueri, j. 4. iij. 67. iv. 3. 28. v.
 56. ix. 9. 39. 76. 78. x. 37. 62.
 xj. 2. 40. xij. 62. xiv. 64. 171.
 Comœdi, xiv. 214. leves,
 xj. 64. eriginta, xij. 88. vi.
 les, j. 44
 puerile supplicium, ij. 60
 puerilia corpora, ij. 75
 puerilibus anxiis, v. 52
 puerique, v. 2. xi. 109
 puerque, j. 32. vij. 87
 pueris, ij. 49. 75. iij. 43. 69.
 iv. 47. ix. 70. xi. 16. xij. 18.
 98. xij. 30. xiv. 18. 84. 129.
 168. 223. levibus, xj. 23.
 matroniatis, iij. 72
 puerio, j. 59. ij. 37. 48. iij. 71.
 iv. 49. viij. 46. ix. 22. 33. 57.
 x. 75. xl. 44. xij. 26. xiv. 21.
 42. 65
 pueros, iij. 62. iv. 47. v. 12.
 vij. 66. x. 63. 80. xi. 30. 71.
 79. xij. 33. 49. 48. xiv. 47.
 amicos, xi. 50. molles, ix.
 60. truces, xi. 27
 puerum, j. 7. 118. ij. 44. 48.
 iv. 42. v. 50. vij. 13. viij. 49.
 ix. 22. 51. 78. 83. 95. 97. xii.
 76. brevem, iij. 77. similem,
 iij. 39. tonsorem, xij. 52
 pugio, xiv. 33
 pugilares cincti, xiv. 3. chur-
 nei, xiv. 5. membranei,
 xiv. 7
 pugna, v. 66
 pugna, viii. 6
 pugnam, iij. 58
 pugnant, iv. 35
 pugnas, x. 20. 38
 pugemus, x. 22
 pugnet, viij. 80
 pugno, xiv. 68
 pugnatum, x. 87
 pulcher, iij. 19. homo, vii.
 99. onager, xij. 101
 pulcherrima, iij. 72. iv. 25.
 Dido, viij. 6. moenia, x.
 105. Narbo, viij. 72. 80.
 minia, xiv. 85
 pulcherrime, x. 28
 pulcherrimus, viij. 56
 pulchra, j. 11. 26. 100. puge-
 ra, j. 86. Lycoris, viij. 73.
 ora, ix. 67. puella, v. 16.
 stemma, v. 37. Vienna, vij.
 87
 pulchre, j. 78. ij. 58. iij. 95.
 xii. 17
 pulchrior, iv. 42. v. 19. vi. 29.
 ix. 18. x. 32. xi. 61. corona,
 ix. 64
 pulci nigri, xij. 32
 pulice molesto, xiv. 83
 pulla stamina, iv. 73. vi. 58.
 venena, ix. 3
 pulli, ij. 37. gallinacci, xij. 45
 pullo cucullo, x. 76. vellere,
 xiv. 157
 pullos, iij. 58
 pullus, vi. 93. viii. 33. x. 48
 pulmone rubro, vj. 64
 pulpam, iij. 77
 pulpita, j. 77. v. 26. lubrica,
 ix. 39
 pullabis, xi. 17
 pulsans, v. 38
 pulsas, xij. 102
 pulsar, ij. 11. viij. 36
 pulses, x. 19
 pulsibus, vij. 6
 pulsem niveam, v. 79
 pulcibus clusis, xij. 8. ni-
 veis, xij. 35
 pulvere, j. 28. j. 83. v. 66. vi.
 38. viij. 65. xii. 84. xiv. 48.
 Cumano, xiv. 11. flavo,
 xiv. 71. longo, x. 13. ma-
 gno, vi. 38. multo, j. 83.
 Siculo, v. 66. vili, xiv. 102
 pulverei juba, xi. 85
 pulvereumque hippodromon,
 xii. 50
 pulverulenta, vi. 3. Harpa-
 sta, iv. 19. vii. 31. vi2, xii. 2
 pulverulentus, iij. 5
 pulvis, viii. 3. longus à Cr-
 sare, x. 6
 pumicata fronte, j. 67. manu,
 v. 42
 pumice, j. 118. jv. 10. xiv. 205
 pumiceis fontibus, iv. 57
 pumicis ardi, viii. 72
 pumilio, xiv. 212
 pumilione armato, j. 44
 pumilionis, xiv. 212
 puncta, xiv. 92. puella labris
 meis, xi. 40
 punctaque, xi. 46
 puncto bis feno, xiv. 17
 pungat, xi. 202. xij. 86
 pun gere, vii. 24
 Punica mala, j. 44. iv. 10
 Punici, vi. 19
 Punicorum maiorum, viij. 19
 puppa, iv. 20
 puppam, iv. 20
 puppes, x. 51
 puppim emeritam, x. 85
 puppis, ix. 36
 pura, ix. 69. xi. 12. bassa, vi.
 50. vada, iv. 55
 puram, vi. 66
 puras buccas, iij. 75
 purgentque, ix. 28
 purior, ij. 16. Iffa, j. 110
 puris astris, iv. 64
 purius, iij. 87
 puriusque, iij. 82
 puro fonte, vi. 47. vitro, iv. 22
 puros ordines, v. 8. soles, viii.
 14
 purpura, x. 10. delicata, iij.
 2. deterior, xiv. 156. felix,
 viii. 8. 66. libata, ix. 78.
 Magalensis, x. 41. texta,
 xi. 57
 purpura multa, xi. 30
 purpuraque, v. 6. vi. 118
 purpurave, x. 5
 purpurea toga, xi. 93
 purpureas & arrogantes la-
 cernas, v. 8
 purpureis capistris, j. 105. fa-
 stis, xi. 5. xii. 26. lacrimis,
 v. 8. tapetis, xiv. 147
 purpureo grege, xiv. 55
 purpureoque toro, xii. 17
 purpureos racemos, viii. 68
 purpureum, vi. 11. jubar, viii.
 65. libellum, v. 6
 purum, iv. 39
 purns, xi. 62. xiv. 69. homo,
 ix. 64
 pusilla, vii. 54
 pusilli Herculis, iij. 47
 pusillos filios, x. 98
 pusillum, iv. 43. ix. 51. vitulum,
 iij. 42
 pusillus, v. 83. animus, iij.
 62. homo, j. 10. v. 81
 pustula felix, viii. 51
 pustulae lucentes, xi. 99
 pustula fervida, xiv. 167
 puta, iv. 29. vi. 85. xi. 44. xiv. 7
 putabis, j. 110. ij. 8. iv. 69
 x. 83.

x. 83. xlii. 114. xiv. 6. 51.
 putabo, v. 1. vi. 14. viii. 64.
 putamus, iij. 55
 putas, j. 7. 67. 73. 98. iij. 77. iij.
 xi. 11. iv. 49. 53. v. 24. 52. vi.
 10. 44. 56. vii. 18. 41. 66. viii.
 37. ix. 15. 42. x. 11. 45. xi. 28.
 xii. 48. 94. xiv. 10
 putasti, j. 28
 putat, t. 19. j. 61. 85. 86. 97.
 iij. 5. iv. 46. vi. 70. vii. 66.
 viii. 78. ix. 56. x. 27. xi. 28.
 32. xiv. 62. 194
 putare, x. 92
 putatis, vi. 26
 putato, xiv. 188
 putator horridus, iij. 58
 putavi, v. 50. ix. 45. xii. 32
 putavit, 28. vi. 93. viii. 2
 putent, vi. 56
 putes, iv. 54. ix. 49. xi. 61.
 xiii. 44. xiv. 212
 putet, j. 14. 70. 105. vi. 13. viii.
 47. ix. 61. xi. 56. xii. 11
 putetque, j. 87
 putida res, xii. 39
 putidula, iv. 20
 putidus, iij. 50
 puto, j. 6. 28. 81. 100. 103. iij.
 9. 41. 44. 67. iij. 26. 55. 67.
 79. 95. iv. 26. 58. 69. v. 11.
 16. 81. vi. 30. 70. vii. 23. 51.
 53. 87. viii. 4. 29. 64. ix. 10.
 64. x. 29. 36. 79. xi. 7. 21. 22.
 xii. 29. xiv. 182
 putre vetusque solum luto,
 ix. 75
 putrescit, vj. 93
 putri, vii. 66. hallece, iij. 77
 putrique creta, xii. 62
 putris fascia, v. 3
 putrisque, iv. 53. ix. 103
 Pyladem, vi. 11. vii. 23. 44
 Pylades, vi. 21
 Pyladi, x. 11
 Pyliam senectam, viii. 2
 Pylis pollice, viii. 6
 Pylisque avo, iv. 1
 pyra, v. 79. religata, i. 44
 pyramidum, t. 1
 pyramidumque, x. 63
 Pyrgos litoreos, xii. 2
 Pyrrhæ, x. 67
 pyrum, j. 118
 pythagoræ, ix. 48
 Pythagathos, vii. 56

Pyxidibus, ix. 38

Q

Quæcumque, iij. 44. 54. vi.
 80. x. 73. xi. 99
 quadra, iij. 77. ix. 92. xii. 32.
 plurima secta de placenta,
 ix. 92
 quadramve, vi. 75
 quadrans, iij. 44. iij. 30
 quadrante, ix. 49. uno bea-
 tior, x. 82
 quadrantem, v. 33. vij. 9. ix.
 95. xi. 106
 quadrantes, j. 60. vi. 88. x.
 70. miscelli, iij. 7
 quadrantibus, iv. 68. x. 75
 quadratum gausape, xiv. 152
 quadriga, vi. 46
 quadrima corona, xii. 32
 quadringenta, iij. 6. v. 39
 quadringentis millibus, xiv. 35
 quadringentorum, v. 24. ix.
 105
 quadrupedes, xii. 92
 quæcumque, j. 114. iv. 29. vi.
 68. 87. x. 78. xi. 85
 quædam, j. 17. 116. v. 53. vii.
 84. x. 11. xii. 34
 quæque, j. 89. ij. 29. 40. iv.
 25. v. 23. vi. 64. 77. viii. 80.
 ix. 44. x. 51. xii. 31
 quæras, vi. 64. vii. 50. xii. 62
 quære, j. 2. 67. vii. 57. ix. 105.
 xii. 48
 quærere, iv. 40. v. 45
 quærerent, xi. 89
 quæreret, j. 43
 quæreret, iij. 4
 quærimus, v. 10
 quæris, j. 2. 49. 52. 71. 97. 118.
 ij. 6. 31. 38. 78. iij. 93. iv. 19.
 23. 91. v. 57. vi. 67. vii. 41.
 78. 79. viii. 16. 38. x. 22. 74.
 100. 104. xi. 20. 33. 64. xii.
 17. 20. 25. 32. 53. 57. xiv. 2. 91
 quærit, j. 34. 67. viii. 38. 61.
 x. 30. 71. xi. 85. xiv. 16
 quærite, ix. 93
 quæritis, iv. 65. viii. 12. ix.
 79. xi. 60
 quæritur, ix. 19
 quæro, iv. 71
 quærunt, iij. 91

quæsit, ix. 60
 quæstoris, vii. 36
 quæstus, ix. 64
 quale, t. 21. xi. 54
 qualem, j. 28. 58. vi. 64.
 94. x. 51. xii. 32. 99. 111.
 quales, j. 40. v. 50. vi. 64.
 13. xi. 7. xii. 43. xiv. 10
 qualia, j. 37. 108. iv. 11. 20.
 75. ix. 21. 55. x. 99. 118.
 105. fata, xi. 70
 qualiacumque, j. 71
 qualis, vi. 85. vii. 79. 111.
 52. xi. 27. xii. 94
 qualiscumque, v. 61
 qualisque, j. 44
 qualiter, t. 70. j. 104. 111.
 quam, j. 87. 104. ij. 1. 70. 111.
 29. 44. v. 3. 26. vi. 45.
 vii. 66. 87. viii. 36. 45.
 38. x. 24. 80. xi. 11. 111.
 xii. 21. 66. xiv. 15
 quam primum, j. 32. vii. 111.
 quamque, j. 104
 quamvis, j. 63. ij. 48. vi. 11.
 53. 66. vii. 6. 18. 68. ix.
 39. 52. x. 11. 21. 24. 44. 70.
 105. 109. xii. 29. 78. xiii.
 73. 81. xiv. 95. 110
 quandam, j. 116
 quamdiu, x. 74
 quando, ij. 71. iij. 4. iv. 33.
 v. 19. 59. vi. 68. vii. 7. 8.
 viii. 45. ix. 87. x. 6. 14. 30.
 58. 70
 quanta, ij. 75. iv. 63. v. 71.
 viii. 46. 50. 70. 81. 6. glo-
 ria, iv. 63. ira, iv. 74
 quantaque, viii. 50. 55. xi. 4
 quanta scabie, vi. 37
 quantam, xi. 52
 quantas, vii. 46. xii. 53
 quanti, j. 67. v. 16. 58. 111.
 88. xiv. 217
 quanto, j. 8. 83. ij. 44. 74.
 iv. 42. v. 69. 71. 76. 79.
 vii. 25. 46. 54. viii. 50. x.
 20. 55. 70. 66. 89. xi. 8.
 xii. 95
 quantos, viii. 28. xi. 79
 quantulumcumque, xi. 11
 quantum, j. 87. 105. iij. 44.
 46. 93. iv. 26. v. 28. vi. 70.
 83. 89. vii. 38. 71. 96. viii. 7.
 55. ix. 4. 42. 70. xi. 88. x.
 55. 59. 71. 85. xiii. 24. 135.
 quan-

- quantus**, † 9. viii. 4. xi. 70.
 xii. 29. honos, xii. 63
quare, j. 33. 36. ij. 41. 49. iii.
 82. iv. 33. 39. v. 56. 80. vii.
 94. viii. 12. x. 36. 90. xi. 36.
 76. xii. 80. 93. xiv. 74. 179
quarta mellis, j. 108
quartæ partis, ix. 49
quartana febris, x. 77
quartum, iij. 20. 50. ix. 84.
 lapidem, x. 79
quartus, j. 13. vi. 39. viii.
 71. dies, iv. 68
quarum, viii. 34
quasi, j. 100. iij. 96. v. 37. vi.
 42. ix. 36. 48. x. 24. 32.
 xii. 98
quassa rota, iv. 58
quassar, viii. 43. xiii. 1
quatenus, v. 20. vii. 79
quater, iv. 69. v. 45. vii. 19.
 viii. 2. 11. ix. 34. x. 38.
 56. xi. 98. xii. 55. juncta
 fora, x. 51
quaterque, j. 53. 104. iij. 17.
 vi. 66. 93. x. 1. 11
quaterno ære, xii. 77
quattat, xiv. 54
quatis, ix. 74
quatit, xix. 57
quatuor, j. 72. 100. iij. 5. 44.
 iij. 38. v. 21. vi. 6. 8.
 viii. 7. 31. 71. 75. xi. 98. 107.
 aureolas, x. 75. 82. tantum
 verbis, xii. 11. libras, xii.
 36. librarum mollus, x. 31.
 mappas, xii. 29. messibus,
 x. 103. nummis, xiii. 3.
 togæ, x. 96
quatuorque, iij. 93. x. 104.
 xiv. 34
quatuorve, ij. 44. v. 61. viii.
 64
Que, x. 5. 6. 9. 12. 17. xi.
 2. 4. 12
quemcumque, iv. 29. xiii. 32
quemquam, ij. 70. iv. 46. viii.
 56. x. 33. 48. xii. 94
quercus, viii. 82. pia, ix.
 24. plurima, iv. 1. Tarpe-
 jas, iv. 54
querebar, ix. 88
querelæ, j. 83. v. 7. rudes,
 xii. 71
querelas, j. 13. vii. 46. iij.
 55. Cecropias, j. 54
querelis immensis, ix. 46
querereur, xi. 41
quereris, j. 36. 90. 111. iij.
 85. iij. 31. 80. vi. 9. xi.
 40. xii. 28
quererique, xl. 36
queri, ix. 100. xi. 92
queritur, j. 59. 93. 110. v. 15.
 59. vi. 59. ix. 3. x. 17. 91.
 xi. 40. 72
queriturque, iv. 91
queror, iv. 82. vi. 19. xi. 70
querulæ capellæ, vij. 30
querulo cliente, iv. 89
querulos fastus, xii. 75. libel-
 los, viii. 82
querulus cliens, j. 50
quia, j. 71. 72. 115. vi. 82.
 xii. 39
quicumque, iii. 38. vi. 39.
 viii. 48. x. 71. xii. 48
quidam, vi. 61. vii. 11. 82.
 ix. 99. xiv. 194
quiddam, ii. 21. vi. 44. ix.
 59
quidem, j. 199. ii. 1. 58. iii.
 17. 45. iv. 1. 69. vi. 10.
 vii. 71. ix. 87. x. 63. xiii. 52
quidlibet, iii. 46. ix. 47
quidquid, † 5. 21. 28. j. 69
 106. ii. 37. 41. 88. iii. 1. 46. 61.
 iv. 28. v. 43. vi. 29. 68. vii.
 19. 30. x. 36. 56. xi. 2. 7.
 76. xii. 15. 18. 24. xiv. 39
quies, iv. 8. viii. 70. ix. 101.
 alta, vii. 41. amica, ix. 101.
 fugitiva, vii. 63. grata, xj. 27.
 nullis linguis offensa, xii.
 57. pacata, ix. 81. pigra,
 xii. 63. secreta, vii. 31. ru-
 nicata, xj. 51. viva, x. 30
quiescendi, xii. 57
quiescit, xii. 1
quiesco, iv. 90
quieta mens, x. 47
quierez vitæ, x. 92
quiere, v. 29
quierei placidæ, † 4
quilibet, v. 13
quina, j. 12. x. 75
quinas luces, xiv. 141
quinæta, viii. 67. x. 70
quinctasque, viii. 44
Quincte, iii. 11. 62. iv. 72.
 v. 76. viii. 9. ix. 53. 54.
 Ovidi, x. 44
Quinctios, ix. 28
quincto, j. 114. vii. 92. viii.
 71. effedo, x. 104
Quinctum, vii. 92. librum,
 iii. 50
Quinctus, xiii. 119
quincunce misto, ii. 1
quincunces, j. 28. xj. 37
quincupeda, xiv. 92
quincuplici, xiv. 4
quindecies, vii. 9. actas olym-
 piadas, x. 23
quindecim annos, xii. 59.
 graves saccos ferventis au-
 ri, x. 74. jugales annos,
 x. 38. poetæ xj. 7
quinquagenis millibus bis,
 xii. 67
quinquagesima liba, x. 24
quinquaginta, iii. 40
quinque, j. 27. 72. 118. ii. 76.
 iii. 62. iv. 15. 89. vj. 85. viii.
 52. viii. 67. ix. 8. x. 11. 42.
 63. 108. xii. 43. xiv. 192.
 basia, x. 42. comati, xii. 71.
 diebus, xiv. 79. Lucrina,
 xii. 48. sestetia, x. 14
quinqüennia prima, iv. 45
quinqüies ducena, xii. 76
quinram, iv. 8
Quintiane, j. 13. v. 18
Quintiliane, ii. 90
quintum, v. 22
quintus, iii. 8. 11. vj. 2. 15
quippe, ii. 30
quique, vi. 64. xii. 44
Quirinalis, j. 85
Quirine sancte, x. 58
Quirini vicini porticum, xi. 1
Quirino, x. 51. Ausonio,
 x. 26
quisquam, i. 56. 67. 87. iii.
 75. iv. 84. v. 21. vj. 2. 39.
 viii. 64. 71. x. 49. 62. xj.
 25. xiv. 214
quisque, iv. 30. vii. 59. ix.
 56. x. 87
quisquis, j. 34. 105. iv. 34.
 v. 59. 60. vi. 49. 60. vii.
 39. viii. 48. ix. 57. 79. 99.
 x. 52. 36. 61. 71. xi. 14.
 xii. 35. 81. xiv. 87. 210
quise, iv. 23
quivis, xiv. 214
quocumque, ii. 67. vi. 43.
 viij. 75. x. 20
 0 quo:

quodam, vj. 8
 quodcumque, iv. 64. vij. 68
 quodque, j. 9. ij. 72. iij. 16. v. 13.
 vj. 9. ix. 99. x. 68. xii. 31
 quodvis, xii. 117
 quolibet, vj. 49
 quomodo, iij. 15. x. 16
 quondam, j. 102. 114. iij. 64.
 91. iv. 13. 30. v. 6. 43. vii.
 18. viij. 92. ix. 7. 50. x.
 75. xj. 88. xii. 72. xiiij. 127
 quoniam, xj. 77
 quoque, j. 16. ij. 1. iij. 75. iv.
 13. 83. v. 77. vi. 17. 65. vii.
 57. 99. viij. 11. 82. ix. 9. 90. x.
 19. 39. xj. 17. 69. xii. 75. 96
 quot, iij. 95. v. 66. vj. 34.
 viij. 171. 26. x. 28. 30. xj.
 54. xii. 7. 87. xiiij. 90
 quotque, xj. 54
 quota, † 15. 28. v. 66. ix. 36
 quotidianam audire, xj. 1
 quotidianam nauseam, iv. 37
 quotidiano dropace, x. 65
 quoties, j. 106. 118. ij. 14. iv.
 66. v. 4. 18. vj. 36. 39. vij. 17.
 34. viij. 55. 76. ix. 26. 86. x.
 55. 80. xj. 8. 100. xii. 29. 86.
 xiiij. 18. 98. xiv. 135. 119.
 217
 quoviscamque loco, xiv. 1

R

R Abido dente, † 18. ore,
 vj. 64
 Rabiri, vij. 59
 Rabirius, x. 71
 racemis primis, iij. 69
 racemos minimos, vj. 49. pur-
 pureos, viij. 68
 radac, xj. 101
 radere, vj. 59
 radiabant, † 2
 radiant, viij. 51
 radiata, j. 71
 radios, vii. 10
 radit, ij. 17
 ramento fulfurato, x. 3
 rami Piceni, vi. 79
 ramus, iv. 59. ix. 62. xiiij. 62.
 adoptivis, xij. 46. stenti-
 bus, iv. 59. Libyis, xiiij.
 42. maternis, xij. 46.
 suburbanis, xiiij. 43

ramos altos, viij. 61. cedentes
 ocri, xij. 42
 rana Ravennates, iij. 93
 ranam exiguan, x. 79
 ranas cantaras, xiv. 183. em-
 pes, x. 37
 rancidulo ore, vij. 33
 rapa gaudentia frigore, xiiij.
 16
 rapaci manu, vj. 49
 rapacitatis diræ, xij. 53. no-
 tæ, vj. 72
 rapax milvus, ix. 55
 rape, viij. 44
 rapere, vij. 19. xj. 5
 raperis, xiiij. 85
 rapiat, j. 110
 rapiant, ix. 39
 rapiantur, vij. 49
 rapidis aquis, x. 103
 rapidos ungues, xiv. 199
 rapiente veredo, xij. 14
 rapiet, x. 12
 rapina, xij. 52. multa, viij. 78.
 rapina levi, xij. 55
 rapinæ diræ, xj. 42. subitæ,
 vj. 68
 rapinam mollem, j. 105
 rapinas, x. 87
 rapinis, viij. 64
 rapis, iv. 19. viij. 32. xj.
 50. xiiij. 96
 rapit, iij. 16. 62. 91. vij. 31.
 x. 70. xj. 29. 95. xiv. 48
 rapta, j. 117. ij. 6. v. 38. xj.
 70. pœna, viij. 36
 raptae, vij. 46. xij. 52. pilas, † 19
 rapris catulis, iij. 44. lumi-
 nibus, iv. 30
 rapto, vij. 46. ix. 31
 raptor Gangeticus, viij. 26.
 raptore deserto, xij. 52
 raptos, x. 71
 raptum, j. 22. 89. 100. viij.
 39. ix. 86. x. 53. Phryga,
 x. 19
 raptus, † 16. iij. 21. v. 49.
 85. vj. 52. 88. ix. 6. xj. 52. Acce-
 dus ab ore lupi, xv. 48. Hylæ,
 x. 4. piscis, iv. 66. puer, vj. 68
 rapuisti, xj. 55
 rapuit, v. 45. vj. 13
 rara, iv. 29. vii. 31. cinnama, iv.
 73. fides, x. 78. gloria, † 18.
 x. 63. manus, vj. 83. mu-
 nera, xiiij. 92. oculus, xj. 29

pondera, xij. 67. m. 1
 22. senectus, vj. 19. 12.
 tra, v. 10. toga, x. 47
 raraque sima, j. 35
 rara coena, x. 53
 raram, j. 107
 rari memoris, viij. 40. pœna,
 j. 1. ponderis, ix. 49
 rarior calor, iv. 42
 raris auribus, iij. 86. 100.
 dis, iv. 66
 rarissima avis, xiiij. 65
 rarius, v. 40
 raro, j. 94. xiv. 213
 rarus amicos, j. 40. capilli,
 x. 73
 rarum, xij. 21
 rarus, viij. 18. xj. 6. 33.
 amicus, xiv. 121. m.
 xij. 53. eques, x. 14. 10.
 tor, vij. 17. lector, v.
 rafa, viij. 47. recentia,
 x. 2. scilicet, viij. 71. v.
 lera, xiv. 159
 rafa fronte, iv. 10
 ralam togam, ij. 85
 raffe, xij. 5
 rastris, ij. 75
 rastum, j. 108. lerna cava,
 ix. 58
 rata, x. 34. vota, iv. 45
 rate dispersa, ix. 41. saliva,
 viij. 18
 ratem, † 16
 rates extrinsecas, v. 43
 ratibus, † 2. p. 1. 18
 ratio, j. 86. iv. 81. vj. 44. vj.
 56. xij. 64. 93
 ratione, j. 73. 98. ij. 13. 77. iv.
 70. vj. 17. 51. viij. 29. viij. 71.
 x. 102. xij. 29. 95. nulla,
 iij. 30. sola, ix. 56. sum-
 ma, iij. 30
 rationis, vj. 25
 ratis, iv. 66
 ratus, iij. 24
 raucus voce, viij. 1
 raucæ charæ, viij. 67. 100.
 tis, vij. 30
 raucus Aquilone, j. 50
 raucos caudicicos, iv. 1. 10.
 gatoes, x. 5
 raucus cocus, j. 4
 Ravenna æquorea, xiiij. 11
 Ravennæ, iij. 56. 57. patri-
 iij. 98.

- Ravennam**, x. 51
Ravennates ranæ, iij. 93
Ravennatis onocrotali, xj. 82.
Reatum tristem, ij. 24
rebus, x. 32 xj. 44. xij. 30
 angustis, xj. 57. negotiosis,
 x. 30. parvis, j. 56
recantat, ij. 86
recedas, iv. 30
recede, iij. 68. iv. 30. 77. viij.
 1. xi. 17
recedis, viij. 46
recedit, vj. 42
recedunt, xj. 72
recens, viij. 75. xiv. 93. cummi-
 lingus, xij. 59. fama, ix. 44.
 hircus, vj. 93. fella, ij. 57
recentem gallum, vij. 94
recenti busto, v. 38. buxo,
 xij. 32. lima rasa, x. 2
recepit, v. 8. vj. 36
receptis, x. 7
recepto, iij. 19
receptum, vij. 25
receptus, v. 14
recesseratque, j. 83
recesserunt, iij. 7
recessit, iij. 20. iv. 73
recessus felices, vj. 43. fe-
 mineos, vij. 34. hibernos, v.
 68. lati, iv. 64. pierios, viij.
 62. placidos, x. 48
recide, j. 32
recipis, iij. 40. ix. 55
recipit, iij. 68
recitabo, xj. 53
recitante, iij. 45
recitanti, x. 10
recitare, j. 30. 64. ix. 85
recitas, j. 39. ij. 71. 88. iij.
 18. 49. viij. 20. 76. xij. 40.
recitat, j. 53. 67. ij. 20. iv.
 6. vj. 41
recitaturus, iv. 41. xiv. 142
recitem, j. 64
recites, ij. 78. 88. iij. 40
recitet, xii. 64
reclavis, ix. 92
reclusus, vij. 62
recocta massa, xj. 55
recoctanci, x. 23
recta, viij. 70. lides, xij. 6.
recta, viij. 75
rectam coenam, ij. 69. vij. 19
rectas boves, v. 66
recte, vij. 69
recti, j. 40. viij. 69. 11. 62. amor,
 x. 78
Rector, xij. 100. maxime,
 ix. 37. summe, vij. 6. vno-
 tande, vij. 99
Rectorem, x. 78
rectus, ij. 53. cucumis, xj. 29.
recumbam, x. 98
recumbas, xj. 103
recumbere, ij. 29
recumbes, v. 79. xj. 24
recumbis, iij. 30
recumbit, v. 74. vij. 66. x.
 98. xij. 17
recumbunt, iv. 64
recurret, ij. 14. viij. 29
recusas, xj. 24
recusat, xij. 55
recusato, ix. 104
recuses, j. 55
recuso, x. 10
recutita colla, ix. 58
recutitorum Judæorum, vij. 29
reddam, v. 85
reddant, iv. 52
reddas, xj. 92
reddat, ii. 38
reddatur, vj. 66. xj. 6
redde, j. 60. 104. viij. 1. 4.
 viij. 13. 21. 48. ix. 94. x.
 51. xj. 55. xij. 36. xij. 52.
 xiv. 46. 263
reddere, x. 44. xj. 42. xij. 48
redderet, x. 38
redderia, vij. 46
reddes, v. 6
reddet, v. 43. viij. 45
reddiderint, xj. 4
reddidit, vj. 89. vij. 46. xiv.
 165
reddis, ij. 95. vij. 54. viij. 37.
 80. ix. 105. xj. 66. xij. 63
reddic, ij. 38. x. 43
reddita, † 2 v. 8. 2. 1. xij. 3.
redditur, vij. 7. viij. 45
redditus, i. 37. xj. 10
reddunturque, x. 83
redeant, xj. 6
redeas, vij. 26. ix. 57. x. 12.
 xj. 1
redeat, ix. 52. x. 102
redemi, ij. 68
redempra, xij. 99. Leda, ij. 63
redemptoris, xiv. 92
redemptus, ij. 34
redeo, † 25. xij. 69
redeunt, iv. 37. x. 85. xii. 6
redeuntia secula, iv. 1
redi, viij. 81. 71
redie, † 22. iij. 14
redimire, viij. 70. xij. 52
redimit, j. 9. vj. 81. ix. 33
redimita, viij. 65
redimire, ix. 74. xij. 100
redimunt, vj. 60
redire, v. 36. vj. 72. viij. 27.
 viij. 66. 72. ix. 1. x. 103.
 xij. 59. 61. 63
redixit, j. 15
redixsem, ix. 42
redisser, ix. 106
redisti, v. 60. xij. 52
redit, viij. 12. 21. x. 37. 48.
 xii. 68. 78
reditque, i. 49. vi. 10
redieu, iv. 41
rediturus, ii. 5. xii. 14. xiv. 282
redolent, iii. 65. x. 19
redolentia, xii. 18
redolent, iv. 4
redolente, xiv. 59
reducem, x. 103. viij. 63. De-
 um, viij. 8. Jovem, viij. 15
reducesque, x. 70
reduci, ii. 74. vi. 83. ix. 8
reducis fortunæ, viij. 65
reducit, v. 26
reduco, xi. 25
reducta, x. 72
reduentur, xii. 29
reduxit, viij. 46
refer, iii. 38
referam, xii. 26
referas, iij. 4. xii. 101
referasque, ix. 68
referat, x. 32
referenda, ix. 93
referentia nullos mimos an-
 mina, xiv. 219
referes, vi. 58
referet, xii. 84
referre, iv. 55. v. 53
refers, v. 17. ix. 36. xi. 5. 44.
 108
refert, i. 30. 49. iii. 58. v. 8.
 viii. 38. ix. 1. 79. 101. 102.
 x. 35. xi. 34. 72. xiii. 76
refibulavit, ix. 28
refice, iv. 37
refici, xi. 30
reficit, x. 56
reficitque, ix. 47
 o 2 refri-

refrigerat, iiii. 25
 refugie, iiii. 63
 regale fulmen, xii. 63
 regali sepulchro, iv. 59
 regas, vi. 3
 rege, ii. 53. iii. 62. x. 39
 regem, i. 22. ii. 68. iv. 40
 regemque, i. 61. 113. iv. 841
 x. 10
 regente, viii. 52
 reges, iiii. 68. vii. 99. xi. 96;
 tumidi, v. 20
 regia miracula, viii. 36
 regibus aravis ortus eques,
 xii. 4
 regina, v. 56. vii. 49. ix. 59. x. 54
 regione, i. 109. iii. 4. x. 68.
 Melicaonia, xiv. 152
 regis, v. 20. x. 20. xii. 15. Cor-
 cyrae, viii. 68. feri, f. 2.
 superbi, iiii. 7. tumidi, ii. 18
 regit, i. 87. iiii. 82. xii. 9
 regius ager, x. 94
 regna, vii. 6. ix. 44. Æthiopia,
 vii. 63. Italia, 103. nemo,
 rosa Triviz, ix. 65. parva,
 xii. 31. sava pati, ix. 67.
 superba, xii. 48
 regnat, x. 19
 regnator, vii. 46. x. 61. xl.
 7. Olympi, xiv. 1. 75
 regnet, viii. 30
 regnis, xiv. 184. malis, ix.
 104. Periliantis, xii. 57. can-
 tis, iv. 40
 regnum, iv. 57. x. 30
 regula, xii. 2
 regulæ, viii. 151. 30
 regule, i. 83. 112. ii. 93. iiii.
 16. v. 10. 22
 regulos, v. 29
 regulus, i. 13. 82. ii. 74. 19.
 16. v. 64. parvus, vi. 38
 regum pictorum, x. 72
 regunt, ii. 43
 reis attonitis, xij. 52. soll-
 citis, v. 16
 relegas, xi. 53
 relegata succina, xj. 9
 relegente, ii. 8
 releges, iv. 29
 releves, x. 12
 relicta, ix. 41
 res non parva labore, x. 47
 relictae urbis, xii. 69
 relictis nucibus, v. 85

relicto, j. 63. nominal, viii.
 38. speculo, xi. 50
 relictum, i. 100. v. 45
 religara pyra, i. 44
 religatus Prometheus, f. 7
 relinquo, ix. 84. xii. 126
 relinquit, v. 57. vi. 38
 relinque, vi. 27. xii. 96
 relinquendum, viii. 44
 relinquere, viii. 3
 relinquet, i. 50. x. 44
 relinquis, x. 10
 reliqua pallade, xiv. 38
 reliquerunt, vi. 19
 reliquis, iv. 42
 reliquidit, iiii. 64. viii. 44
 reliquisset, iiii. 64
 reliquit, ii. 76. iiii. 102. iv. 66.
 70. v. 79. vi. 18. vii. 65
 reliquos capillos, x. 83
 reliquum, j. 50
 reliquias, vi. 37
 reluctatur, v. 36
 rem, i. 28. ii. 26. iii. 79. vi. 46.
 60. vii. 33. ix. 22. difficilem,
 iv. 66. magnam, xii. 54
 remansit, v. 68
 remeant, j. 16
 remedium, xj. 99
 remensus, vi. 89
 remi, x. 70. xii. 3
 remisitque, vii. 54
 remisimus, j. 100. iiii. 99
 remisisti, iv. 89
 remisit, vi. 68. x. 95
 remissa, iv. 14
 remissus corpus, j. 50
 remissus, vij. 46. x. 55. 101
 remitteram, j. 118
 remittas, x. 7
 remitte, ix. 92. xi. 82. xj. 76
 remittere, x. 37
 remittes, x. 78
 remitteret, ix. 67
 remitti, v. 60
 remittis, vii. 54
 remittit, xii. 95
 remitto, ix. 51
 remotos lentos, ilj. 67
 remotas, x. 96
 removete, xii. 101
 remum, f. 26
 renasce, v. 24. vii. 40
 renata, vj. 4. 7
 renovabat, ij. 75
 renovant, v. 7

renovas, viii. 31
 renovatur, viii. 20
 renouente, ij. 14
 reo, ij. 24
 reor, iij. 100. viii. 33
 reorum, ij. 36. mortuum,
 iv. 4
 reos pavidos, iv. 5
 reparari, ix. 104
 repellas, viii. 40
 repellit, ii. 46
 repente, j. 83. iv. 2. 30. 32.
 v. 36. 45. vii. 85. 104
 repetam, x. 96
 repetas, ix. 4
 repetatque, vii. 17
 repetens, xi. 83
 repetes, j. 50
 repetis, iv. 79
 repetit, v. 36. vi. 44
 52. 75
 repetita, xii. 18. 52
 repetunt, x. 105
 replet, vii. 19
 repletum, xii. 95
 reponas, ix. 38
 reponet, ij. 37
 reponet, xi. 32
 repono, xii. 18
 reposcat, viii. 38
 reppulit, viii. 56
 repserunt, f. 22
 reptantes manus, ix. 25
 reptanti lacertæ, xiv. 172
 repugnans, ix. 12
 requiescere, xiv. 141. 161
 requiescit, j. 94. vi. 12. x. 61
 requiesque, iv. 25
 requiram, vii. 72
 requirer, iij. 4
 requiris, j. 4. iij. 67. vi. 53.
 66. 77. 78. 86. vii. 33. 36.
 x. 102. xi. 61
 requirit, xi. 25
 requirunt, ij. 83
 rerum, ij. 91. v. 1. vi. 61. 114.
 66. ix. 42. xii. 114.
 res, f. 21. j. 80. 112. iij. 30.
 60. v. 62. 63. vii. 17. 70.
 viii. 49. ix. 4. 37. 58. x. 41.
 xi. 62. ardua, vii. 27. xii. 6.
 difficilis, v. 12. eadem, xii.
 98. est imperiosa timor, 28
 59. gratissima, iij. 1. magna,
 j. 18. iv. 81. non parva labore,
 sed relicta, x. 47. nova, i.
 18. par.

- 186 parva, x. 96. peracta, iv. 91. peregrina, xi. 79. per-
 ridicula, vii. 74. pretiosa, ij. 63. putida, xii. 39. sal-
 fa, iij. 12. tertia, ij. 1. una, xii. 40
 resalutantes, x. 70
 resalutas, iv. 84
 resultat, v. 22
 resaluto, v. 28
 rescriptis, ij. 9
 resecare, iij. 74. vi. 52
 resecat, iij. 24
 resecta fila, xl. 53
 reservantem, xi. 99
 reserves, viii. 40
 reside, iv. 13
 resignas, ix. 36
 resina, iij. 74
 resina turpi, xii. 32
 resinata vina, iij. 77
 resolutior, x. 98
 resonet, vi. 85
 respectus, viij. 18. xi. 56
 respexitque, ix. 88
 respiciat, x. 10
 respiciens, ix. 35
 respicis, v. 45. 66. viii. 4
 respicit, x. 23. 52. xiv. 177
 responde, iij. 4
 respondent, ix. 22
 respondeo, iv. 90
 respondes, ij. 32. v. 62. vi. 5.
 x. 41
 responder, vi. 13
 respondit, vi. 82. viii. 3. ix.
 55. xi. 41
 responsa, v. 10. ix. 93
 resse abrupta, v. 63
 resses calvae, xii. 32
 restituatur, x. 12
 restituis, x. 34
 restitute, x. 87
 restituti facundi, x. 87
 resultant, ix. 70
 resupino vultu, ix. 44
 resupinus, xii. 78
 rete subdolum, iij. 58
 retentas, xii. 32
 retentus, j. 47. sudor, v. 80
 retia, ij. 27. x. 37. xij. 1. rata,
 xi. 22. subdola, ij. 40. 47.
 retibus, xiii. 68
 retices, j. 107
 retinere, x. 33
 retineret, ix. 104
 retinet, ij. 32. x. 44
 retorto crine, vi. 39
 retro, ij. 86. iij. 23
 retro flexus, iij. 82
 retulit, ix. 31. 78. xii. 29
 reveheris, vj. 58
 reverentia, ix. 38. major, vii.
 51. tanta, ix. 81. xi. 6
 reversa, ix. 39. xii. 99. ferita-
 te, ij. 75. vita, vii. 46
 reversa, v. 68
 reverso, xii. 59. Domino, xii.
 31. bis terque, ix. 8
 reversuro, viii. 32
 reversus, viii. 52
 reverti, vii. 66
 revinctus, viii. 42
 reviso, iv. 90
 reum, vi. 26. xi. 48. xii. 25.
 consum, ij. 74
 revoca, viii. 67
 revocas, iij. 27. viii. 80
 revocasti, vi. 83
 revocat, v. 26. viii. 55
 revocatur, v. 85
 revocatus, xi. 6
 revocavit, x. 2
 revoces, viii. 8
 revocetur, vi. 13
 revolvant, xi. 1
 revolvere, vj. 64
 reus, x. 70. 87. grandis, vii.
 71. pallidus, j. 50
 rex, ij. 18. v. 23. xii. 61. ma-
 gne, xii. 63
 rexerat, vii. 62
 rexit, vii. 51
 Rhætica vina, xiv. 100
 rheda, x. 13
 rheda plena, iij. 47
 Rhenanum Sarmaticamque
 manum, ix. 36
 Rhene pater Nympharum am-
 niumque, x. 7
 Rhene summe domitor, ix. 7
 Rheni famuli, ix. 2
 Rhenique, v. 38
 Rheno domito, ij. 2
 Rheops, iv. 11. viii. 11. xi.
 97. xiv. 170. fractus, vii. 6
 rhetor, v. 22. 55. vii. 63. x. 70
 rhetora, ij. 64
 rhetoralque, v. 57
 rhetorem, iij. 25
 rhetores, ij. 64
 rhetoribusque, ix. 75
 rhinoceros, j. 9. xiv. 53
 rhinocerotæ, j. 22. xiv. 52
 rhinocerotis, j. 4
 Rhodia capta, xiv. 68
 Rodias feminas, iij. 58
 Rhodium opus, j. 71
 Rhodon claram, iv. 55
 Rhodope, j. 21
 Rhodopejus cultor, j. 3
 Rhodos, ix. 21. x. 68. clara,
 xiv. 68
 Rhetus ferox, viii. 6
 rhombo, iij. 60. Colcho, xii.
 57. Thessaliaco, ix. 30
 rhombum, x. 30. xiii. 84
 rhombus latior, xiii. 81
 Rhytio, ij. 35
 Riçtus pervios, j. 105
 ride, ij. 41
 rideas, iv. 55
 rideat, xi. 16
 ridebis, iij. 19. xiii. 57
 ridebit, xiv. 22
 ridens, vi. 78. x. 30
 ridenti dominæ, xii. 95
 ridere, ij. 53. vii. 17. xl. 19
 rideris, vi. 77
 riderisque, ix. 69
 rides, j. 66. 90. ij. 58. iv. 55.
 v. 20. vi. 65
 ridet, j. 69. iij. 20. iv. 31. ix.
 37. x. 20. 51. 80. xii. 52
 rideto, ij. 28
 ridetur, j. 54
 ridicula, iv. 20
 ridiculi Philistionis, ij. 41
 ridiculum, v. 54
 rigas, iv. 55
 rigeat, vi. 73
 rigens Dircenna, j. 50
 rigent, vi. 56
 rigentem aquam, xiv. 127
 riget, v. 32. vii. 94
 rigetque, vii. 94
 rigida gente, vi. 64. vena, vi.
 49. xi. 17. voce, vii. 91
 rigidi Catones, x. 19. Salo-
 nis, xii. 21
 rigido Afro, xij. 42. centua-
 rione, xj. 4. leont-, x. 68
 rigidum, ix. 48
 rigidus, v. 36. vii. 70. cespes,
 v. 35. fossor, vij. 70
 rigua aqua, xii. 31
 ruguit, iv. 59
 rima, j. 35

rima minime, xi. 46
 rimas omnes, xi. 99
 ripa, vii. 49. ix. 60
 riparias, x. 85. utraque, x. 7
 ripa, v. 8
 ripis, j. 94
 riserunt, j. 104. vi. 20. xii. 78
 risi, j. 59
 risisti, xi. 7
 risu, viii. 31. ix. 35. 45
 risum, vii. 50. perspicuo, ij. 41
 risum, ij. 41. vii. 17
 risus, viii. 28. xii. 87
 rite, x. 26
 ritus, vi. 42. antiquus, iij. 24
 veteres, viii. 30
 rivali, xi. 75
 rivalis, iij. 70
 rivis gemmantibus, ix. 92
 rixa nobilis, j. 37
 Rixamarum, iv. 55
 rixaris, ix. 28
 Robore, j. 40. ix. 44
 rodas, xiv. 69
 rodere, v. 61. vi. 64. x. 45.
 viii. 2
 rodit, v. 29
 roga, ix. 83. xi. 69. xii. 74
 rogabam, ij. 30. ix. 45
 rogabatur, ij. 30
 rogabis, vii. 25
 rogabit, j. 29. iij. 4
 rogabo, vii. 42. x. 24
 rogamus, j. 36. 55. 97. v. 81.
 vi. 35. viii. 2. ix. 70
 rogandum, vii. 98
 rogante, ix. 43
 roganti, ij. 25. 92. iv. 25. x.
 24. xi. 64. 74. xii. 72
 rogare, vii. 59. ix. 23. xii. 87.
 66. 81. 94
 rogare, vi. 20
 rogari, viii. 34
 rogari, ij. 44
 rogas, j. 64. iij. 68. iv. 25. v.
 64. x. 32. xi. 59. 69
 rogisque, viii. 26
 rogasse, vi. 20
 rogasti, ix. 52. xii. 84
 rogat, j. 110. ij. 69. iij. 92.
 viii. 21. 24. 48. ix. 23. 66. 96.
 x. 7. xi. 28. 56. 59. 72. 82.
 xii. 16. 28. xiv. 9. 81
 rogata, iv. 82. xii. 99
 rogatam diu lucem, x. 38
 rogare, v. 6

rogator, iv. 20
 rogatores rancos, xi. 5
 rogatus, iv. 90. vii. 52. xiii. 2
 rogavi, iv. 97. vi. 20. ix. 69
 rogem, v. 47
 rogent, viii. 8. x. 70
 rogentque, iv. 85
 rogatis, ij. 44
 roges, j. 118
 rogesque, vi. 51
 roget, j. 40. xi. 28. 59
 rogetis, ij. 23
 rogi Octavi, ix. 67
 rogi Phaethontei, iv. 25
 rogis, xi. 42. mortis, x. 26.
 nigris, xi. 92
 rogo, j. 79. ij. 24. 25. 79. 80.
 iij. 25. 44. 52. 73. 76. 95. iv.
 85. v. 26. 45. 85. vi. 17. 20.
 vii. 85. 94. ix. 26. x. 14. 21.
 41. 66. xii. 25. 64. xiii. 58.
 expectare, iij. 94. medio,
 xi. 55. nobiliore, j. 79. uno,
 x. 71
 rogos extremos, x. 63. Ho-
 ctoreos, vi. 74
 roguum absentem, ix. 98
 roguus infelix, vii. 75
 Roma, f. 2. 7. iij. 66. 95. iv.
 8. v. 10. vi. 64. vii. 4. 5. 60.
 98. viii. 12. 15. 21. 26. 50. 61.
 64. ix. 29. 57. 99. 82. x. 22.
 18. 20. 30. 58. 73. 72. 74. xii.
 4. 11. 25. 42. 57. 59. xiv. 99.
 129. aurea, ix. 60. callida,
 ix. 49. candida, viii. 65. ma-
 gna, xii. 69. major, viii.
 56. Marcia, v. 19. maxima,
 vii. 95. x. 58. nova, v. 7.
 pia, x. 87. xii. 6. pileata,
 vi. 9. plurima, x. 28. pudica,
 vi. 4. tersarum, genitum,
 que Dea, xii. 8. tota vi-
 denda, x. 6
 Roma, v. 26. vi. 28
 Romæ, iij. 30. 98. dominæ,
 j. 4. x. 103
 Romam, iij. 4. 24. 38. 47.
 vi. 94. ix. 41. x. 36. xii. 30.
 24. totam, iv. 64
 Romana, vii. 79. manus in vi-
 ctis, ix. 2. mentula, vii. 29.
 ora, v. 70. x. 99. pax, vii.
 79. puella, vii. 29
 Romana historia, xiv. 198.
 luce, xi. 2. morte, j. 79.

simplicitate, xi. 21
 Romanæ, iv. 29. bene, j.
 2. togæ, ij. 90. iij. 1
 Romanam, xi. 54. nam
 xii. 21
 Romani cothurni, viii. 11.
 xi. 10. theani, xi. 14
 Romano ante, xii. 7. viator, iij.
 viii. 3. Tercato, x. 6
 Romanos, xiv. 224
 Romanum forum, j. 77
 Romanus, x. 7. viator, iij.
 Romuleus Terentius, xi. 1
 Romulus, xiii. 16. 107
 ronchi, j. 4
 ronchis, iij. 82
 ronchos, iv. 87
 rorantem nasum, vii. 36
 rore nullo fovet, ix. 13. 14
 gui, iv. 59
 rosa, iij. 24
 rosa, vii. 88. x. 29. 93. xii. 1
 felix, vii. 88. fucilis, x. 9
 rosa rorata, viii. 77
 rosa clausa, xi. 29. habet,
 iv. 29
 rosas cellas hinc pello,
 xii. 34
 rosarium, vi. 38
 rosas, ij. 59. ix. 21. ix. 26. 27.
 ves, j. 44. habet, vii. 80.
 vexatas, xi. 90
 rosasque, iij. 68
 rosceda templa, iv. 28
 rosea vite, iij. 24
 roseam lampada, xii. 60
 roseis labris, viii. 56
 roseo ore, vi. 57
 roseos ministros, vii. 65
 roseus ephabus, vii. 79
 rosis, xii. 17. xii. 51. pesti-
 nis, iv. 42. lucilibus, v. 61.
 textis, iv. 65
 rosisque, ix. 11. x. 31
 rosos (podyptos), vii. 17
 rostro longo, vii. 36. 101
 lo, ix. 52
 rota, iv. 14. v. 104. xiv. 161.
 barbara, x. 7. impudica, xii. 11.
 missa pectore, xi. 22. 200.
 lecta, iv. 64. quæ, ix. 51
 rota Sarmatica, vii. 79
 rota Hispanæ, iv. 46. Simp-
 tinæ, xiv. 102
 rotat, f. 21. vii. 66
 Rubcam, xiv. 98
 rubent,

rubeant, iv. 42
 rubear, iij. 2. iv. 17. vi. 80
 rubelli Veitani, j. 104
 rubens, ix. 69. cadus, iv. 66.
 herba, ix. 62. penna, xii. 71
 rubente ludo, v. 79
 rubentem, v. 4. Petron, iv. 55
 rubentes pennas, iij. 82
 rubenti ore, v. 2
 rubentibus pennis, iij. 58
 rubentis, aetti, xi. 57
 ruber, v. 8. ix. 92. crine, xii. 54.
 pliasis, v. 8. urteus, xiv. 106
 tubes, ij. 43
 ruber, iv. 86. vi. 61
 rubicunda conjunx, vi. 64
 rubicundam testam, xiv. 114
 rubiginosis dentibus, v. 29
 rubor, vii. 11
 rubra paropside, xi. 28. tella,
 xiii. 7
 rubras breves, ix. 64. genas,
 viii. 56
 rubri croci, viii. 33
 rubris aquis, vii. 20
 rubro cado, j. 56. nimbo, v.
 26. pulmone, vi. 64
 rubuit, ix. 61
 ructanti, iij. 82
 ructat, ix. 49
 ructatrix meata, x. 48
 ructus, j. 88
 rudem, iij. 36. fortum, vii.
 30. fodalem, ij. 48
 rudelque, xii. 53. curas, j. 67.
 filios, x. 98. fontes, vi. 42.
 lacernæ, vii. 85. prototomi,
 x. 48. querelæ, xi. 77
 rudi, iij. 24. carbone, xii. 62.
 ore, viii. 56. versu, ix. 12.
 rudis, ix. 104. agna, ix. 73.
 colonus, vi. 73. filia, vii.
 94. herba, ij. 90. ponce, vii.
 6. porticus, j. 13. villa, vii.
 35. uva, xiii. 68
 ruebat, iij. 99
 ruet, j. 61
 rufa, ij. 32. vi. 39. eribus
 uxor, xii. 32
 rufæ canusæ, xiv. 32
 Rufe, j. 107. ij. 21. 29. 48. 84.
 iij. 70. 82. 94. 100. iv. 13. 74.
 83. v. 52. 73. vi. 82. 85. 89.
 vii. 67. viii. 51. ix. 90. xii. 97
 Rufi, v. 51. xiv. 176. instas-
 tis, viii. 51. Santonici, ix.

Rufina, xi. 54
 Rufine, iij. 31
 rufis, xiv. 129
 rufo, j. 69. viii. 82. 84
 rufus, j. 69. iij. 20. x. 99. xii.
 52
 rugas, iij. 42
 rugosa pruna, xiii. 29
 rugosarum Picenarum, iv. 89
 rugosiorum frontem, iij. 93
 ruina, v. 75. xiii. 25. inno-
 cens, ij. 83. merenda, xiv.
 197
 ruine Cyaneæ, vii. 18
 ruinas longas, j. 83
 ruit, j. 13. 73. xi. 83
 ruitura, j. 89
 rumor, ij. 71. iij. 73. 79. 86. iv.
 16. 79. gemmeus, x. 3
 rumpant, x. 13
 rumpatur, ix. 99
 rumpe, ij. 64
 rumpere, iv. 64. xi. 105. xii.
 14. xiv. 125
 rumperet, x. 85
 rumpes, j. 50
 rumpet, j. 50. x. 79
 rumpimus, xiii. 50
 rumpis, ix. 75. xii. 99
 rampisque, iij. 83
 rumpit, xii. 18. xiv. 64
 rumpitur, vii. 19. viii. 33. 67.
 invidia, ix. 99
 rupe Scythica, j. 7. xi. 85.
 summa, xiii. 100
 ruperat, x. 79
 rupere, ix. 70
 ruperunt, vi. 51. vii. 95
 rupes Prometheus, ix. 46
 rupta fila, xi. 37. mactilla,
 xii. 32. laxa, viii. 3
 rupta aluta, xii. 26. cathedra,
 xii. 18
 ruptæ mutæ, ix. 58
 ruptos, x. 56
 rura, j. 13. iv. 60. v. 72. viii.
 18. 56. ix. 3. x. 14. 85. xi. 71.
 parva, xii. 57. Prætoræ, iv.
 60. Prætoræ, x. 79. prona-
 ma, xi. 52. fordida, x. 96.
 vicina Nomento, xiii. 15
 rure, iij. 20. 58. iv. 90. vii. 30.
 xii. 60. vero barbaroque,
 iij. 58
 ruris, j. 57. iij. 47. vi. 43. x.
 96. beati, j. 56. iij. 57. Cam-

pani, ix. 61. delicati, vii.
 16. Nomentani, vi. 43. Pa-
 stani, vi. 80
 rursus, vii. 5. 77
 rus, j. 115. iij. 47. 58. iv. 64.
 80. viii. 67. 68. ix. 19. xii.
 57. æstivum, viii. 61. bra-
 ve, j. 115. x. 79. dulces, ix.
 99. majus, xi. 19. minimum,
 ix. 19. notatum, viii. 30
 Rusones, vi. 29
 rustica, j. 44. Flora, v. 321
 Dryas, ix. 62. liba, x. 103.
 nomina, iv. 55
 rustica perdix, xii. 76. præ-
 dia, vi. 5. turba, ix. 62. ve-
 ritas sicca capillis, x. 72
 rusticas aras, ix. 43
 rustice, viii. 23. xiii. 15. xiv.
 46. Galba, x. 101
 rusticitate dura, vii. 57
 rusticula, xiii. 76
 rusticulum non nimis libe-
 lum, x. 19
 rusticumque, xii. 18
 rusticus, iij. 24. ix. 31. xiv. 81
 rura, xj. 14. 32. 53
 rucatos lacertos, x. 48
 Rutilium, v. 57
 ruune, xii. 62

S

Sabzi, j. 3
 Sabbatariorum, iv. 4
 Sabella cerussata, ij. 41
 Sabelle, iij. 68. vii. 84. ix. 20.
 xii. 39. 43. belle, xii. 39
 Sabello, iv. 42. vi. 37. xii. 61
 Sabellum, xii. 39. divitem,
 iv. 46
 Sabellus, iv. 46. xii. 39
 Sabidi, j. 33. iij. 17
 Sabina filia, ix. 55
 Sabina, iv. 4
 Sabina Accellina, x. 99. ca-
 sta, ix. 41. horribiles, xi. 16
 Sabine, xi. 9. 18
 Sabinenus, iij. 25
 Sabinis, x. 44. antiquis, j.
 65. prius, x. 33
 Sabino, ix. 61
 Sabinum, vii. 96. conditum,
 x. 49
 Sabinus, iv. 37. ix. 52
 Sabu-

- Sabura prima, xii. 3
 saccetur, ij. 40
 sacco sollicito, xii. 61
 saccos graves quindecim feri-
 ventis auri, x. 74
 sacculumque, v. 40
 sacculus, xi. 4
 sacculus nivarius, xiv. 104
 sacer, vii. 61. arcus, viii. 85.
 campus, iij. 47. luctus, j. 54
 sacerdos abiens, x. 92
 sacra, iv. 1. vii. 61. viii. 4. ix.
 49. xi. 9. xiii. 66. Cybeles,
 iij. 81. frugi, xii. 63. lito-
 ra, iv. 57. Mystica Dindy-
 menes, viii. 81. veneranda
 sacra aure, vij. 98. via, ii.
 63. xii. 2
 sacra gentis, ix. 95. lingua,
 v. 70. recte, v. 2
 sacraia, vij. 72
 sacrata dona, ix. 17
 sacrator, iv. 1
 sacratus crinibus, ix. 18
 sacratus Aleide, vii. 49
 sacravit, i. 117
 sacri fontes, iv. 57. lacus, ix.
 59. lateris, vj. 76. Maronis,
 viij. 56. muneris, t. 24
 sacrilegos locos, ix. 62. faro-
 res, ix. 86. hamos, iv. 30
 sacrilegum nefas, ix. 72
 sacris, iij. 64. 24. vij. 21. viij.
 30. xii. 63. locis, j. 22. fron-
 dibus, vij. 73. iratis, iij.
 24. piscibus, iv. 30
 sacro circo, viij. 11. clivio,
 j. 71. iv. 79. foedere, j. 94.
 pectore, vij. 1
 sacrorum, iij. 24
 sacros honores, viij. 66. vul-
 tus, iij. 66. viij. 24
 sacrum, vij. 1. dulce, j. 3. ne-
 star, viij. 39. nemus, j. 12.
 Parmessida, viij. 70. pe-
 ctus, vij. 1. Tiberium, iv. 64
 sacrum popolare, x. 41
 sacrumque, iv. 64
 sacula, t. 27. 28. j. 108. v. 7.
 10. 19. 25. vj. 3. 60. vij. 18.
 26. 19. 39. cana, viij. 80.
 centies peracta, vj. 49. lon-
 ga, viij. 8. permenfa, ix.
 30. prisca, t. 27. redeuntia,
 iv. 1
 sepe, j. 63. 93. iij. 51. 77. iij. 27.
 95. iv. 42. 53. v. 47. 58. vi.
 21. 51. vii. 81. viij. 25. 59. ix.
 1. 104. x. 23. 85. xj. 20. 74.
 xij. 18. 35. xii. 7. 13. xiv.
 51. 204
 sapius, iv. 29. vj. 82. x. 10 xj.
 34. 79. 99. xij. 14. 86. 89
 Satriam pendulam, iv. 64
 saxa, t. 18. vj. 59. discrimina,
 t. 12. febris, x. 77. fortu-
 na, iv. 18. libido, ix. 9.
 manus, iij. 17. miracula,
 j. 22. novacula, ij. 66. ora,
 j. 23. regoa pati, ix. 67. sul-
 pendia, j. 116. tela, vi. 25.
 toxica, j. 19. v. 77. x. 36
 saxa manu, x. 50
 saxaque, vj. 25
 saxa vossellæ, ix. 28
 saxas faces, t. 7
 saxæ puer, iij. 65
 saxi, iv. 49. falsces, xj. 99
 saxiet, ix. 92
 saxior, vij. 66. viij. 30
 saxis cultris, xj. 85. fatis, xj.
 83. oris Cappadocum, ix.
 31. ratibus, t. 28
 saxit, t. 6
 saxiusque, vij. 94
 saxo coco, xij. 70
 metallo, iv. 55. murmure,
 ix. 70
 saxos leones, j. 52
 saxus, ij. 75. viij. 23. Oryx,
 xij. 95
 saga, vij. 53. garrula, xj. 50
 sagarum, viij. 58
 sagatus, vj. 11
 sagax & astutus homo, xii. 87
 sagis lingonicis, xiv. 159
 sagitta, ix. 57
 sagittis Sarmaticis, vij. 1
 sago excusso, j. 4
 Sagunti figuli, iv. 46
 Saguntini calices, xiv. 108
 Saguntino luto, viij. 6. xiv.
 108
 salaces bulbi, iij. 75
 salamandra, ij. 66
 salariaque, iv. 64
 salariorum, j. 42. iv. 87
 salarium, iij. 7
 salax, xj. 26. xij. 67. herba,
 x. 48
 sale, iv. 23. x. 48. aquoreo,
 xij. 89. multo, vi. 44. multo
 10, nec tamen protrem.
 x. 9. pruriente, xii. 97. Ra-
 mane, viij. 3
 salebre, ix. 58
 felebras, xj. 91
 salebrosum Saccaram, xj.
 sale, xij. 23
 sales innocuos, iij. 99. novis,
 v. 2. novos, xij. 1. unda
 Attico lepore, iij. 10
 salesque, v. 2. xj. 14
 Salethane, ij. 65
 Saletanum tristiorum, iij. 65
 salibus, j. 42
 salicco consumpto, x. 1
 salientem piscem, j. 50
 sali, vij. 24
 salit, xi. 97. xiv. 104
 Sallustius, xiv. 191
 salmacis, x. 30
 Salo, iv. 55. x. 103. m. 18.
 Celtiber, x. 20
 Salonas litoreas, x. 78
 Salone, j. 50
 Saloneum, x. 104. patrum, x.
 96
 Saloni, vj. 18
 Salonis rigidi, xii. 21. cecri-
 ci, xii. 3
 sala res, iij. 12
 falsas molas, vii. 53
 saltas, ii. 7
 saltum, j. 35. iv. 12. vii. 17. 10.
 x. 77. xi. 23. 106
 saltus, iv. 66
 salva mentula, iij. 85. uxor,
 ij. 11
 salva rate, vij. 18
 salubre corpus, x. 47. higus,
 x. 30
 salubri spatio, x. 104
 salvo Cesare, v. 6. duce, vi.
 59. Marone, v. 10
 salus certa, ii. 91. prima, ii.
 66
 salusque, v. 1
 salucabat, v. 22
 salucabo, j. 109
 salutantes, iv. 1
 salutas, iv. 84. vi. 67
 salutat, vii. 44. ix. 94. xii. 78
 saluator, j. 71. viij. 44. x. 10.
 74. xiv. 74. inabis, iij. 58.
 salutatix charta, ix. 101. Pe-
 ca, vii. 86
 salutatium, i. 71. ii. 18
 12/83

- salutaris, v. 67. arator, ix. 55
 saluravi, xi. 68
 salutavit, v. 55. viii. 65
 salutem, i. 87. 69. 109. iii. 36.
 xi. 72. xii. 11. certam, xii. 92
 salutemus, v. 52
 salurent, viii. 8
 saluces, x. 104
 salutiferis aquis, v. 1
 saluto, ii. 68. xiv. 76
 Samia testa, iii. 81
 sana, vi. 47. labra, x. 22
 sanare, xi. 61
 sanas plantas, vii. 38
 sancta, vi. 18. fides, ix. 86.
 x. 44. nomina, xi. 51
 sancta pietate, viii. 15
 sanctaque, iii. 69
 sanctæ uxoris, x. 30
 sanctam vitam, i. 79. urnam,
 ix. 31
 sancte, xii. 63. pater, x. 28.
 Quirine, x. 58
 sancti templi, x. 92
 sanctior, vii. 18
 sanctiora carmina, vii. 16
 sanctiorem, x. 35
 sanctioris aulæ, v. 6
 sanctis, ix. 32. focus, ix. 32.
 umbris, vii. 39
 sanctissime cultor juris & le-
 gum, x. 37
 sanctius, iii. 69. viii. 1
 sancto amore, vi. 29. duce,
 iv. 2. marito, xi. 54
 sanctorum avorum, viii. 80
 Sanctra, vii. 19
 Sanctram salebrosam, xi. 3
 sanctum illicetam, iv. 55
 Priapum, vi. 73
 sanctus Numa, xi. 16
 sandapila, ii. 81
 sandapila angusta, viii. 75
 sandapilæ, ix. 3
 sane, iii. 4. iv. 79. v. 15. 62.
 85. vi. 32. x. 21
 sanct, x. 56
 sanguine, iv. 29. ix. 32. xiii.
 87. xiv. 154. cognato jun-
 ctum nomen, xii. 44. fi-
 cili, i. 9. largo, ix. 66.
 Lycambeo, vii. 11. multo,
 vi. 32. primo, xiii. 102.
 tenui, i. 23
 sanguinea arena, † 11
 sanguineam humum, ii. 75
 sanguis, x. 92
 sano, viii. 11
 sanos poetas, xii. 46
 Santonica virga, ix. 96
 Santonici Rufi, ix. 40
 Santonico bardocucullo, xiv.
 128
 sanum, vi. 84
 sanus, ii. 16. iv. 72. 81. xi.
 29. Philippus, vi. 84
 sapæ Laleranzæ, vii. 52
 sapiam, xi. 21
 sapiant, xiii. 13
 sapiat, xi. 91. xii. 69
 sapientis, i. 16
 sapient, x. 66
 sapi, 3. 67
 sapis, i. 118. ii. 41. iv. 54. viii.
 20. 27. 77. x. 72. xi. 95.
 xii. 21. xiii. 5
 sapisti, iii. 2. ix. 6. xi. 107
 sapit, i. 4. 77. v. 59. vi. 64.
 vii. 24. 68. viii. 13. ix. 6.
 12. x. 4. xi. 55. xiii. 31.
 52. 71. 76. 84. xiv. 210
 sapor, xiii. 76. melior, xiv. 113
 sapore vario, xi. 32
 sapores, xiii. 61
 Sappho, vii. 68. x. 35
Campanensis, iii. 77
 sarcina grandis, viii. 75
 sarcinæque, ii. 11
 sarcinarum, xii. 32
 sarcinas, xii. 32
 sarcinis totis, ii. 68
 Sardanapale, xi. 12
 Sardinia, iv. 60
 Sardois oris, viii. 32
 sardonicha miserum, xi. 38
 sardonichas, iv. 61. v. 18. In-
 dos, iv. 28. pares, xi. 28.
 veros, ix. 60. x. 87
 sardonichata manus, ii. 29
 Sarmata paffus, † 3
 Sarmatica rota, vii. 79
 Sarmaticæ lætitiæ, vii. 5
 Sarmaticam Renanamque ma-
 num, ix. 36
 Sarmaticas gentes, viii. 11
 Sarmatici Istri, ix. 104
 Sarmaticis sagittis, vii. 1
 Sarmatico equo, vii. 29
 sarrire, iii. 93
 sarsina, ix. 59
 sarta reges, xi. 33
 sarta cute, i. 104
 Sassinatæ, iii. 58
 sat, ii. 18. viii. 64
 satellitæ, i. 22
 satiat, j. 58. ix. 73
 satiatur, iv. 38
 satiatus, vii. 79
 saties, vi. 35
 satietur, viii. 36
 satis, † 6. i. 43. 50. ii. 54.
 90. iii. 5. iv. 57. 91. v. 16.
 vi. 45. 60. vii. 50. 98. viii.
 31. 30. ix. 8. 60. x. 19. 61.
 xi. 9. 42. xii. 10. 42. xiii.
 87. xiv. 151. 220. facere,
 xii. 8. fecit, xii. 14
 satisque, j. 53
 satius, x. 37
 sator pulcherrime annorum
 nitridique mundi, (Jani *ἐπι-
 οπῆς*,) x. 28
 satum Bacchum, † 12
 satur, j. 93. iv. 23. ix. 60. x.
 59. xj. 68. 109. xij. 28. 34. 73.
 xiv. 69. histrio, xii. 78. mi-
 nister, iij. 58. verna, ii. 90
 saturæ calæ, x. 96
 saturas, xj. 53
 saturat, viij. 28
 saturat melle Cydonia, xiiij.
 24. ostrea, iii. 59
 saturatas vestis, viij. 48
 Saturcia improba, iii. 75
 saturis, x. 48
 Saturnalia, v. 85. xi. 2. bona,
 xiv. 70. fructuosiora, iv. 46
 Saturnalibus, vi. 24. vii. 52.
 Saturnaliciæ selibræ, v. 20.
 Saturnalitiæ nuces, v. 31,
 vii. 90
 Saturnalicio luto, xiv. 182.
 tributo, x. 17
 Saturnalitiis versus, xj. 16
 Saturne, iii. 29. xii. 63. xiv. 1.
 Saturni, ii. 85. iv. 89. x. 29.
 xiv. 72. feriis, xii. 83
 Saturninum, iv. 11
 saturum Martem, vi. 32
 Satyras, xi. 11. xii. 96
 Satyri, iv. 44
 Satyris, x. 99
 Satyrus, xiv. 107
 faucia, † 12. iii. 68. colla,
 xj. 71. Terpsichore, iij. 67.
 vena, iv. 66
 Saufellum, ij. 74
 Sauroctonos Corinthius, xiv.
 172. p. Sau-

- Sauromate, xii. 8
 saxa, iii. 82. vj. 42. ix. 46.
 x. 37. xii. 14. alia, xi. 91. du-
 ra, ix. 44. rupta, viij. 3.
 sordida, v. 23. Tarpeja, ix. 2
 Saxerani lacerti, vii. 77
 saxi Spartani, j. 56
 saxis, x. 63. 85
 saxo phario, j. 89
 saxorum, x. 56
 saxum, iii. 93. viij. 44. tri-
 tum, xii. 57
 Scabie, v. 61. vi. 37
 scabies, xi. 8
 Scævola, j. 104
 scalas ducentas, vii. 10
 scalis, j. 118
 scalpi, iij. 93
 scalpatorium, xiv. 83
 scamnis, v. 42
 scaphium, xj. 12
 scapulas, xiv. 83
 scapulis, vj. 59
 scarum avidum, v. 18
 scarus, xij. 84
 scazon, j. 97. vij. 25
 scelerata lues, j. 102. manus,
 xj. 85. poemata, iij. 50.
 vipera, iii. 19
 scelerate magister ludi, ix. 70
 sceleratus, † 7
 scelus, j. 19. ii. 46. iij. 66.
 vii. 13. ix. 70. 86. 42. xj.
 92. 94. infandum, vii. 13
 scena, v. 31
 scenæ, ix. 29
 scenicus, ix. 29
 sceptræ, x. 62
 Scheda summa, iv. 91
 schemate dubio, iij. 68
 schola, ii. 64
 schola, j. 36. iij. 20. iv. 61
 Sciat, v. 21. 61. vj. 79. ix.
 29. xii. 48
 scidisti, iij. 12
 sciente fama, viii. 38
 scierit, iv. 79
 sciero, v. 34
 sciet, j. 67. ix. 30
 scilicet, j. 52
 scimus, j. 66. viij. 82
 scinde, ix. 75
 scindere, iij. 94
 scio, j. 24. iii. 71. iv. 42. vj.
 65. vii. 85. ix. 97. xj. 65.
 108. xii. 90
 Scipio victor, ij. 2
 scire, ij. 73. iii. 20. 44. vii.
 27. viij. 30. x. 4. 68. xi.
 9. xii. 57. 98
 scires, v. 69
 scis, j. 82. 88. ij. 28. 79. iij.
 55. iv. 67. v. 51. 85. vi. 31.
 56. 63. vii. 25. 46. 91. ix.
 36. 74. x. 104. xi. 21. 53. 68.
 91. xii. 14. xiv. 46. 121
 sciscitator, iij. 82
 scissa humus ad mænes, xii. 63
 scisso ventri, xiv. 60
 scit. iii. 43. 63. iv. 42. viii.
 11. 70
 scitis, j. 43
 scito, ix. 34
 sciunt, xii. 43
 sciurus inamabilis, v. 38
 Scombri, xiii. 40. expirantis,
 xiii. 802
 scombris, iii. 50. iv. 87
 scombrorum, xiii. 102
 scopæ, xiv. 82
 scopæque, iv. 39
 scopas, xiv. 82
 scopuli, † 21
 scopulos, ii. 24
 Scorpe, x. 50
 Scorpi, ix. 26
 scorpius improbus, iii. 44
 Scorpo, iv. 67. x. 12
 Scorpis, x. 53. 74
 scorrea penula, xiv. 130
 Scribam, xiv. 1
 scribant, viii. 3
 scribarum, viii. 38
 scribas, vii. 24. xi. 65. xiv. 219
 scribat, ii. 86. vi. 24
 scribe, i. 108
 scribebamus, xii. 96
 scribente penna, ix. 14
 scribere, i. 56. 21. iii. 9. iv. 14.
 64. 65. v. 16. vii. 3. 84. ix.
 24. 91. x. 21. 33. xii. 96
 scriberet, i. 69
 scriber, xiv. 6
 scribi, xii. 48
 scribis, i. 111. ii. 89. iii. 69.
 v. 54. vi. 63. vii. 84. ix. 51
 scribit, iii. 9. iv. 49. vii. 89.
 viii. 29. 62. x. 201. 26. 65.
 xii. 62
 scribitque, iii. 63
 scribitur, x. 44
 scribilita circumlata, iii. 17
 scrinia, i. 2. 4. iv. 87.
 64. plena, iv. 33
 scrinioque, i. 67
 scrinium, xiv. 37
 scripsi, ij. 9. x. 5. 22. 5
 scripsisse, vii. 50
 scripsit, v. 22. 55. vii. 71. 85
 scripta, ij. 71. iij. 6. xiv. 5
 ingeniosa, vj. 60
 scriptis possibus, j. 11
 scriptor falsus, iij. 30
 scriptum fignum, xiv. 1
 scriptura, j. 67
 scriptus, iij. 68. xiv. 97
 scrobe, xi. 97
 scrupula, x. 55. sex, ii. 1
 tota, v. 20
 Scutica, x. 62
 scutulam belesalem, viij. 71
 scutulas leves, xj. 31
 scutum, xiv. 213
 Scylla, viij. 37
 Scyllæ, vii. 43
 Scyllam, x. 35
 scyphos, viij. 71
 scyphosque, xii. 70
 scyphus, viij. 6
 Scythæ pellis, x. 62
 Scythas (maragdos), iv. 28
 Scythica rupe, † 7. xj. 85
 Scythicas calas, x. 80. flam-
 mas, xii. 15
 Scythici freti, vii. 18. luci,
 xij. 53. poli, vj. 58
 Scythicis ignibus, xiv. 109
 Scythico nudo, ix. 104
 seque, † 22. iv. 73. xj. 72
 secant, ix. 58
 secare, xiv. 143
 secaret, iij. 24
 secar, iij. 24. v. 39. x. 59
 xj. 85
 secarque, xj. 31
 secatur, ix. 94
 secessus algidos, x. 50. mili
 jucundos, nec laboriosos,
 x. 104. Tusculanos, x. 30
 secreta carmina, j. 67. poemata,
 v. 5. quies, vj. 31
 secreta silva, xii. 18
 secretius vitium, iij. 77
 secreto gum cinado, x. 40
 secretos triumphos, viij. 15
 secretum ignodius, xi. 46
 secretusque, vii. 34
 scia

secta ligna, xiv. 3. luna, xii.
57. ova, x. 48
secta placenta, ix. 92
sectæ placentæ, iij. 77
sectaris, xj. 88
sectarum, ix. 48
secti podicis, vj. 37
sectile porrum, x. 48
sectis comis, ij. 66
sectivi porri, xii. 18
secto dente, xii. 84
sectus, x. 5. gallus, v. 42.
puer arce. mangonis, ix. 7
seculisti, xiv. 211
seculit, v. 49
secum, ii. 44. iv. 82. vii. 53.
xii. 3. 46. x. 78. xij. 26.
xii. 23
secunda, vj. 70. cura, ix.
81. fama, vii. 26. mensa.
iii. 50. plestra, vii. 22. po-
ma, xii. 50
secundæ, vii. 26. mensæ, v. 79
secundi docti, v. 81
Secundilla mortua, ii. 65
secundis mensis, iij. 27
secundo, ii. 44. v. 81. vii. 83
secundum, j. 2. iv. 23. xii. 8
secundus, ii. 93. iv. 23. ix. 1.
xii. 76. xiv. 155. tristis, vii. 91
secura, j. 20. gaudia, vj. 47.
tristitia, vii. 46.
secura manu, xj. 12
securaque, vii. 46
securæ, xiv. 3
securam, vj. 1
securi magistri, † 18. ij. 75
securicula, xiv. 36
securio præda, j. 105
securis diebus v. 21
securius, xii. 64
seculo, iv. 84. damno, j. 83.
ministro, xii. 75
seculos artus, ix. 39. sious,
vii. 78. somnos, ix. 94
securus, iij. 58. 70. iv. 84. v.
81. vii. 46. ix. 66. 67. hor-
tus, x. 94. puer, v. 32
secura, j. 63. ii. 41
securus, vj. 44. xj. 42. 70
fede, v. 93
fede (verbum), vii. 67
fedeas, v. 28. xl. 99. 100
sedens, ix. 44. lactuca, x. 48
sedent, vi. 66. vii. 33. xj. 85
sedentem, iij. 44. v. 50

sedenti, iij. 44
sedentis, vii. 32
sedeo, iij. 95
federat, xi. 105
federe, v. 8. 14. 39. 42. xj.
8. xiv. 197
federet, iv. 2. xii. 71
federit, vii. 1
sedes, iv. 44. patrias, vii. 3
sedet, ii. 17. 29. iv. 30. vii.
30. vii. 57. ix. 39. xj. 78
sedetis, v. 39
sedir, j. 96. xj. 92
seges, xj. 19. sterilis, v. 43
segmentatus, vj. 74
segnis caupo, iij. 58
selibra, x. 57. argenti missa,
x. 14. rafa, vii. 71
selibra plumbea, j. 100
selibræ leves, vii. 71. Sagur-
nalitæ, v. 20. tres, iv. 46
Seliu, ii. 11. 14. 27
Seliu, iij. 14. 60. iv. 21
sella, iij. 36. ix. 23. clausa,
ij. 99. recens, ij. 57
sella, xii. 17
sellam, iv. 51. v. 62. ix. 103
sellamque, x. 10
sellariolis, v. 71
sellas, v. 14. Patroclianas,
xii. 78
semel, † 27. j. 100. iij. 78. iv.
82. v. 40. 51. vii. 25. 52.
64. ix. 42. 78. x. 31. xi.
78. 98. xii. 21. 56. xiv. 164
Semelen, v. 73
semelque, iv. 64
semicinctium, xiv. 153
semicremata thura, xi. 55
semidocta manu, x. 92
semifultus, v. 14
femina, v. 43
Semiramia acu, vii. 28
Semiramis, ix. 77
semissem, xi. 106
semisupinus, vi. 35
femita, vii. 60. alta, v. 23
semiviri, ix. 21
semiviro, iij. 91
semodius, iv. 46
semodiisque, vii. 52
semper, † 4. j. 80. 91. ij. 25. 51.
iij. 36. 95. iv. 80. 88. v. 43.
72. vi. 55. 94. vii. 73. 98.
viii. 44. 78. ix. 36. 47. x. 40.
78. xi. 54. 74. xii. 6. 53

semperque, v. 53
Semproni, vii. 40
Sempronia, xii. 52
senæ, iv. 76. millia annua,
ix. 10
senator, xii. 25. xii. 26. om-
nium iustissimus, x. 72
senatum, xi. 5
senarus, vii. 15. 66. x. 17.
Dominus, xiv. 1
sene, vi. 8. xi. 82. xii. 71.
91. ardelione, ix. 79
Senecæ, ix. 43. docti, iv. 40
secundi, vii. 44
Senecas, j. 62
Senecasque, xii. 36
senecta annosa, j. 106
senecta Nestora, xii. 117.
nimia piger, x. 24
senectæ, iv. 25. longæ, vi.
49. Nestoræ, ix. 30. pere-
grinæ, xii. 29
senectam pyliam, vii. 2. x.
38. veterem, v. 7
senectus rara, vi. 29. senior,
v. 6
senem, iij. 91. iv. 7. 13. 50.
53. 73. x. 44. 53. 83. cadum,
xi. 37. Cecropium, x. 33.
Cynicum, iij. 93. Pylium,
xi. 61
senemque, iij. 93
senes, j. 26. v. 26. vi. 70. x.
71. xiv. 47. juvenesque fi-
cosi, vii. 70. muli, x. 30.
servos, xi. 71
senelque, j. 4. vii. 34. 70. ix. 9
senex, j. 109. iv. 50. vi. 3. vii.
39. vii. 44. 64. x. 32. 96.
Laertes, x. 67. mirator,
x. 87
seni Baccho, xiii. 23
senia, xii. 27
senibus, iv. 56. v. 38. autum-
nis, iij. 58. cyenis, v.
38. ix. 43. damascenis,
v. 18
senio, xiii. 1
senior, iij. 69. xi. 33. xii. 69.
anus, vj. 73. dens, ix.
58. Ladon, x. 85. omnis,
vii. 87
seniore, vi. 3. Cado, ix. 95
senique, vii. 27
senis, vi. 28. vj. 62. ix. 46.
xiv. 36. catuli, v. 10. falsiferi
p. 2 xj. 7.

xi. 70. garruli, xi. 5. m2.
gni, vii. 68
senos, vii. 52. ix. 43. anulos,
xi. 60
sensere, iij. 91
senserunt, xi. 53
sensit, j. 102. iij. 19. 92. viij.
11
sensuro, viij. 38. caballo, v. 26
sensus, vii. 94. patrios, iv. 75
sentiantur, j. 100
sentiat, v. 6. vi. 38. 68. vij.
22. xi. 5. 87
sentiatque, v. 29
sentienti, j. 1
sentire, vi. 29. viij. 33. ix. 62
sentis, j. 64. viij. 27
sentit, † 17. j. 110. v. 28. x.
30. xii. 61
separentur, vi. 70
sepelire, xi. 15
sepone, vii. 28
seposita, † 3
sepositi, vi. 16. loci, vi. 15
seposito, ij. 43
seposuitque, ix. 60
septa, ij. 14. media, ij. 57.
tota, x. 80
septem, j. 72. 100. ij. 44. iv.
15. v. 12. 28. 30. vi. 8. 30.
5. 39. vij. 86. 52. 57. 66. ix.
16. 80. 89. x. 48. xiv. 72. cri-
nibus, xij. 32. montes, iv.
64. natorum jus, xi. 13
septemque, viii. 3
septenaria polita, iv. 46
septenas aquas, iv. 25
septenis, vi. 73
septenos montes, viij. 36
septiciana libra, viij. 71
septiciane, iv. 89. xi. 108
septima, iv. 8. x. 43. hyems,
xi. 92. lustra, xii. 31. vitis,
xiii. 114
septimamque acerram, x. 24
septimas, j. 100
septingenta, vii. 9
septis, ix. 60
seprunce, viii. 51. multo, iij. 82.
sepulchro, j. 117. x. 67. xi.
14. 92. juncto, vii. 28. re-
gali, iv. 59
sepulti, Blæsi, viij. 38
sequaces lanas, xiii. 57
sequanicæ textricis, ix. 19
sequar, iij. 36. x. 10

sequebaris, xii. 32
sequens, vij. 42
sequentem, v. 45
sequeris, j. 9. iv. 9. v. 79.
vii. 34. 99
sequeris, x. 78
sequi, viij. 43. viij. 72. ix. 80.
xii. 44. 52
sequitur, ij. 57. ix. 39. xii. 18.
sequuntur, iij. 58
sera, j. 16. x. 72. xi. 33. fi-
stula, ix. 62. gloria, j. 26
sera coronide, x. 1. nocte,
viij. 75. perpetua x. 28
seraque, j. 35. xi. 46
seram macellam, vj. 89
Serapin, ix. 30
seras, ix. 47. Epidipnidas,
xj. 32. lucernas, x. 19.
ivas, iij. 58
serena, vj. 42
serena fronte, viij. 11
Sereni Annæi, viij. 81. Jovis,
v. 6. Jovis ora, ix. 25
serenioræ cœlo, iv. 64
sereno, vj. 44. cœlo, xiv.
130. ore, ij. 24
serenos æstus, j. 50
serenum locum, iij. 58. nitē-
dum, vj. 42
serenus apex, viij. 36
seria, v. 16. vj. 67
serica, ix. 38. xj. 9. prima,
xj. 28
sericis pulvinis, iij. 82
serior, vj. 95. senectus, v. 6
serius, j. 209. iij. 36
sero, j. 32. v. 66. 68. viij. 67
serpens, xj. 29. calatus, vj.
42. Massylus, x. 94
serperet, j. 70
serpit, iv. 59
setra, xj. 101. xiv. 143
Serranus, iv. 37
setra, j. 77. viij. 82. ix. 36.
104. bacchica, vii. 62. flo-
rea, viij. 77
sertis mollibus, vj. 88. tex-
tilibus, vj. 80
Sertorius, ij. 84. iij. 79. vij. 9
serva, ij. 78. ix. 18
servabor, viij. 51
servant, vj. 60. ix. 60. 76
servantur, j. 23. 44. 104
servare, x. 33. 34. xi. 53
servari, x. 77

servar, iij. 58. viij. 33. 64.
76. x. 16. 94
servare, vi. 38. xi. 5
servatur, viij. 80
servavit, iij. 28. xiii. 74
serves, ij. 78. xii. 49. xiv. 44
servetque, xiv. 108
servi, vj. 34. ix. 94. hēni,
xiv. 79. paterni, vi. 61.
Phrygii, xj. 105
servique, ij. 21. vii. 61
serviant, j. 105. ix. 43. 91
serviet, j. 187. ij. 1
servio, xiv. 201
servire, ix. 67. x. 56. xii. 6
xiv. 220
servit, iij. 31. v. 13. viij. 2
ix. 42. x. 94
servitio, j. 53. gravi, j. 5
servitur, ij. 38
serviant, x. 39
serum, ij. 64. iv. 40. v. 58. 80
44. ix. 48. iter, ij. 14. xii. 6
servo, j. 42. xi. 76. amico,
ij. 32
servorum, vj. 33
servos, j. 86. senes, xj. 71
serus, viij. 31. ambulator, iij.
11. civis, ix. 1. conviva,
viij. 39. Germanicus, xii.
4. spectator, † 24
servulus macer, viij. 75. pa-
ternus, ix. 89
servam, ij. 18. 68. 81. v. 58
ix. 94. x. 31. xij. 30. no-
strum, ij. 32
servus, xii. 26. succinctus,
vii. 34. rectus, x. 76
sesquipedalis mentula, viij. 13
sesquipede, viij. 60
sessiles lactucas, iij. 47
sestertia, vi. 20. 30. bis quina, xi.
75. centum, ij. 63. iv. 67. vi. 20
decem, xj. 77. muræ, ij. 32
quinque, x. 14. lex. 15. 30
sestertium, j. 59
seta, x. 30. tremula, l. 56.
setia, xlij. 23. ara, x. 36.
pendula, xii. 111
setiger mecuendus, xii. 93
Serina, iv. 69. viij. 51. ix. 3.
xiii. 124. gleba, ix. 23
Serini elivi arce, x. 74. mi-
entes, xj. 13
Setino, xii. 17
Setinos trientes, xiv. 103
Seti

- Sctinum, vl. 86. xlij. 112
 scis, ij. 36. vi. 56
 seu, ij. 44. iij. 51. iv. 19. 64. v. 1. vi. 94. vii. 71. 73. ix. 61. x. 92. xj. 46. xiv. 11
 severa dona, x. 73. frons, xj. 2
 severam aurem, vi. 82
 severe Caro, j. 3
 Severe, ij. 6. v. 81. 81. 6. 8. vii. 33. 48. 78. viii. 61. do. 9. xi. 58
 severi, vii. 37. viii. 3. ix. 88.
 Eaci, x. 8. Martis, x. 30
 severiores Musas, ix. 12
 severitate, j. 36. iv. 14
 severo, v. 81. docto, xi. 58
 severos versus, j. 36. vultus, ij. 41
 severum, x. 19
 severus, iij. 20
 sevit, x. 79
 sex, j. 67. 72. iv. 15. 51. 76. vi. 77. vii. 57. 95. viii. 3. ix. 95. x. 48. 71. xi. 21. cyathos, xi. 28. 37. scrupula, iv. 89.
 severtia, vi. 30
 sexagesima messis, iv. 79. vi. 70
 sexaginta, vii. 8. limina, xii. 26
 sexcenta, ix. 38
 sexcentas gausapinas, vi. 59
 sexcenti, xi. 66
 sexcentis, xi. 66
 sexcentos, vi. 66
 sexdecim, vii. 66
 sexta, iv. 8. v. 38. x. 48. hyems, x. 61
 sexta bruma, xii. 63. hora, iij. 100
 sextæ, v. 36
 sextante, viij. 71
 sextantes, v. 65. xii. 28
 Sexte, ij. 5. 44. 55. iij. 38. iv. 68. v. 39. vij. 85. viii. 17. x. 21. 57. facunde, v. 3
 Sextile, ij. 28
 Sextilianæ, j. 12. 27. x. 29
 Sextilianum, vi. 54
 Sextilianus, vi. 54
 Sextium, j. 42
 Sextius, j. 43
 sexto anno, viii. 71. mense, iij. 68
 sextulasque, x. 15
 sextum mensem, x. 75
 sextus, ij. 44. iij. 11. vi. 1. 85. lapis, ix. 104
 sextus, j. 98. ix. 9
 sibiiphi, v. 25
 Sibylla casta, xiv. 114
 Sibyllæ Euboicæ, ix. 30
 fica, iij. 16
 fica, xi. 29
 Sicambri, † 3
 Sicania apes, ij. 46
 Sicanias apes, xi. 9. urbes, vii. 63
 fica domus, ix. 19. pagina, iv. 10. puella, xi. 82
 ficez lacunæ, iv. 4
 ficcare, viii. 70
 ficeatur, j. 27
 ficeverat, vi. 89
 fici Nomentani, xii. 57. pœni, x. 20
 ficeis aquis, iv. 3. genis, j. 79. xii. 30. ocellis, j. 93. rustica veritas capillis, x. 72
 ficeo gradu, v. 23. lumine, x. 80
 ficeos æstus, vi. 42
 ficeus, x. 5. xii. 30. 32. onyx, xi. 50
 Siculas oves, iv. 49. unilas, vii. 44
 Siculi favi, xij. 205
 Siculis, vii. 63
 Siculo, v. 66. profundo, xiii. 80. pulvere, v. 66
 Siculos favos, xii. 105. fratres, vii. 23
 Siculo, ij. 84
 sicut, x. 30
 fidez, vi. 58. viii. 36. ix. 23. 26. 44. 73. 104. x. 51. celsa, ix. 62. horrida brumæ, (id est hyemis) ix. 13. pigra, ix. 46. tarda, viii. 21
 fidere, vij. 91. Cleonæo, iv. 60. percussa lingua, xi. 86
 fiderei Dei, xii. 60
 fidereos mares, ix. 37. mini-stros, x. 66
 fidereus Colossus, † 2
 sideribus, iv. 42. solibusque, Arctois, x. 6
 Sidoniz conchæ, xiv. 154
 Sidonio amore, vij. 31
 fidus, iij. 4. gratum, † 26
 Sigerios modos, iv. 79
 sigilli parvi, xiv. 171
 sigillum, xiv. 178. Giberii fidele, xiv. 182
 signa, x. 48
 signa, iij. 82. v. 40. ix. 99. xi. 21. lucida, ix. 73. Martia, xj. 4
 signandi, ix. 53
 signanti, v. 40
 signat, j. 13. iv. 45. ix. 89. x. 70. xi. 37. xiv. 33
 signata, j. 54. xiv. 79
 signatas, j. 67
 signatur, vi. 27
 signatus casus, xiii. 10
 signavit, ix. 60. 76
 signet, ix. 17
 Signina morantia liquidum ventrem, xiii. 116
 Signium, xij. 115
 signum moriferum, vij. 36. scriptum, xiv. 87. victoriz, xiv. 870
 Sila, xi. 24
 Silam, xi. 24
 Silanus, v. 62
 Silaos certos, iv. 55
 sile, iv. 61
 sileant, j. 26
 sileat, † 1
 silentia, ix. 70. pretiosa, v. 70
 silentio, x. 3
 silentium, j. 67. iij. 82. ix. 30. xi. 103
 Sili, iv. 14. perpetui, vj. 64. vij. 62
 silice duro, ix. 77
 siligineis cunnis, ix. 3
 siligineus Priapus, xiv. 69
 Silio, viij. 66
 Silius, vij. 66. ix. 88. xj. 49. 51
 silva, j. 49. 50. 51. vii. 27. viij. 55. ix. 55. xii. 1. xij. 83. conscia, iv. 25. gravis, iv. 66. larga, iij. 58. miranda, † 21. Sabina, ix. 55. vicina, j. 50
 silva, iij. 58. vij. 49. secreta, xii. 28
 silva Mauræ, xiv. 90
 silvam, viii. 40
 silvamque silentem, xi. 42
 silvani horridi, x. 92
 silvarumque, v. 66
 silvas, xiv. 166. felices, xiv. 89
 silve-

- silvere, v. 14
 Silvia, x. ii. 96
 silvis, viij. 55. ix. 104. xi. 70.
 xiiij. 104. aleis, † 18
 sim, j. 2. ij. 59. iij. 36. x. 78.
 xij. 94. xiv. 15. 154
 simque, xii. 94
 sima nare, vi. 39
 simila ex tritico, xiiij. 10
 similæ, xiiij. 10
 simile, iij. 21. vj. 75
 similem Cercopithecon, vij.
 86. istam, j. mo. Libyn,
 vi. 77. puerum, iij. 39
 similes, iij. 88. viij. 35. x. 65.
 100. aves, xij. 31. gemmas,
 iij. 61. ministros, ix. 37. 106.
 toros, viij. 57
 simili Hercule, ix. 104. lazz,
 x. 48
 similis, j. 10. v. 52. x. 55. Chia,
 xiiij. 23. poma, xij. 63
 simillima, xiv. 127. loro ma-
 dido inguina, vii. 57
 simius calidus, xiv. 202
 simplex, ix. 41. xij. 35. 67
 simplici turbæ, x. 61
 simplicibus anni, x. 20. cibis,
 iv. 30
 simplicior, x. 33
 simpliciore manu, viij. 80.
 mœcha, vj. 7
 simplicitas prudens, x. 47
 simplicitate nivea, viij. 73.
 Romana, xj. 22. vera, j. 40
 simpliciter, j. 88. iij. 42. xj.
 64. xij. 35. xiv. 215
 simplicius, iij. 54. vj. 59. ix.
 16. x. 83
 simul, vij. 87. xj. 59
 simulque, x. 35
 simulabis, xj. 8
 simulcent, 2. 35
 simus, iii. 4
 sinar, xj. 61
 sincera soboles, vj. 25
 sincerior, viij. 73
 sindone olenti, ij. 16. quoti-
 diana, xj. 1. Tyria, iv. 19
 singula, ij. 6. iij. 59. xj. 9
 sinis, iv. 55. vj. 31. viij. 38
 sinisque, vj. 31
 sinistra, viij. 30. xj. 74. 100
 sinistram, xii. 29
 sinistras, vij. 71
 sinistris nobilibus, xiv. 46
 sinthesis, xiv. 241
 sinu, † 26. j. 16. ij. 6. w. 36.
 viij. 57. ix. 31. xii. 49. 84.
 xiv. 206. Cinyphio, xiv.
 140. imo, j. 16. repenti, viij.
 29. tepido, viij. 59. turpi,
 xj. 55. vacuo, x. 78
 Sinuessa mollis, vj. 42
 Sinuessanis prælis, xiiij. 111
 undis, xj. 83
 Sinuessano lacu, xj. 8
 sinum, iij. 2. 58
 sinumque, iv. 51
 sinus, ij. 26. iv. 5. vj. 61. viij.
 32. xiiij. 101. maternos, vi.
 38. securos, viij. 78. lordi-
 dus, v. 26
 siqua, i. 25. ii. 6. 8. iv. 71. v. 19
 si quando, v. 30
 siquid, i. 16. 55. ii. 14. 64. x. 37
 siquis, † 24. i. 34. 36. 40. 87.
 ii. 3. 14. 51. iv. 42
 Sirenas, iii. 64
 Sirius, iv. 66
 sistant, xiiij. 116
 sistræ garrula, xiv. 54
 sistræque turba, xii. 29
 Sisyphi inquieti, x. 5. lassî,
 v. 81
 sitique, j. 109
 sita, x. 62
 siti morosa, xiv. 205.
 sitiam, x. 96
 sitiebat, xii. 71
 sitientibus hortis, ix. 19
 sitim, ii. 53. iij. 22. vi. 35. avi-
 dam, j. 50. captivam, xi.
 96. verecundam, viij. 70
 sitio, iv. 69. xiiij. 82
 sitire, viij. 51
 sitis, i. 23. v. 93. vi. 47. viij. 35.
 xiv. 100. ingeniosa, xiv.
 117. parca, xiiij. 116
 sitit, ii. 40
 situ, viij. 3
 situs, vi. 76. xi. 91. xli. 52
 Smaragdos, v. 21. Scythas,
 iv. 28
 Sobolem, vi. 39
 soboles, vi. 38. sincera, vi. 25.
 vera, vi. 3
 sobria, ii. 73. lana, xiv. 154.
 verba, i. 28
 sobrias nequitas, i. 102
 sobrius, iii. 16. 82, xi. 7. xii.
 30. 71
 foccum, viij. 3
 focer, viij. 70. ix. 71
 foceri, x. 33
 focero, vii. 67
 socias dapes, ix. 73
 sociæ, iv. 75
 socius, vi. 68
 Socratis, x. 99
 socrum, x. 67
 sodale, i. 107. juncto, iij.
 sodalem, ii. 44. xii. 34. xiii.
 ii. 48
 sodales, i. 16. iv. 61. xliij.
 paucos & veteres, x. 14
 veteres, i. 109
 sodali, v. 19. cane, vii. 1.
 xiv. 11. leviser noto, x.
 11. veteri, x. 37. xii. 10.
 teri fidoque, iij. 43. v. 19
 sodalis, ii. 44. desertus, i.
 felix verusque, iij. 30. 3
 vus, i. 55. vetus, i. 55. n.
 85
 sola, j. 24. 34. ij. 63. iij. 93. iv.
 67. vi. 65. viij. 34. viii. 82. x.
 59. 72. xii. 21. alex, iv. 66.
 basia, i. 77. viij. 46. Coryn-
 na, v. 10. femina, xii. 98.
 lemmata, xiv. 7. monumen-
 ta, x. 2. pictura, ix. 78.
 puella, iv. 22
 solaque, x. 2
 sola, j. 49. ix. 14. 29. matre,
 xiiij. 97. ratione, ix. 56. vir-
 gine, xiv. 163. voce, iv. 27
 solam coronam, ix. 25
 solas, v. 43. viij. 64
 solatia, ii. 91
 soldum, iv. 37
 soleæ lanata, xiv. 64
 soleas, iij. 50. viij. 59. xii. 89
 soleasque, xiv. 65
 soleatas, xii. 84
 solebam, xi. 66
 solebas, ij. 6. v. 45. 85. xliij.
 73. 89
 solebat, f. 7. iij. 22. iv. 21.
 195. xliij. 14
 sole, i. 78. iii. 20. ix. 2. xliij.
 80. medio, iii. 44. modico
 xii. 29. nimio, vj. 33
 solem, ii. 41. ix. 26
 soleanne munus, ix. 55
 soleanneisue jocos, x. 17
 solennia gaudia, xli. 63. post-
 ra, xi. 86
 solen-

- solennibus**, vii 38
solent, vi. 39. vii. 98. ix. 85.
 xii. 84. xiii. 29
soleo, xiv. 56
soles, i. 118. iiii. 51. iv. 27. v.
 21. 46. 79. vii. 5. ix. 71. x.
 14. 48. 51. xi. 105. xii. 35. 94.
 103. xiii. 65. xiv. 197. Baia-
 ni, vi. 43. nimios, xiv 28.
 puros, viii. 14. totos, x. 13
solet, j. 44. ij. 56. 74. iii. 73.
 95. iv. 88. v. 4. 6. 79. vi.
 10. 65. vii. 11. viii. 41. 42.
 78. x. 45. xi. 53. 63. xii.
 42. xiii. 16. 27. 88. 99. 106.
 xiv. 11. 29. 86. 157. 204. 213
solli, i. 42. vi. 89. coci, vi.
 60. culti, i. 117. fratri, xii.
 44. Serini culta jugera, xi.
 300. suburbani, j. 86
solibus fideribusque, Arctoïis,
 x. 6
sollicitaque manus, xiv. 111.
folio, ij. 70. vi. 81. xi. 90
solis, v. 1
solito more, v. 69
solicitud ingens, iii. 44. ju-
 cunda, xii. 24
solutus, ii. 75. iv. 3. v. 14.
 vi. 85. ix. 75. xii. 52
solum, ii. 45
solicitabat, † 4
solicitant, † 22. xii. 75
solicitare, † 28. vi. 71. viii.
 56. xj. 23
solicitata, xi. 47. dea, vi.
 68. Venus, iii. 75
solicitemque, vii. 53
solicites, vii. 50
solicitetque, xii. 98
soliciti ministri, viii. 59
solicitique, xi. 46
solicitis, v. 57. reis, v. 16
solicitato, v. 84. Etrusco, vi.
 83. facco, xii. 61
solicitos libellos, in. 39
solicitum, vii. 84. pectus, v. 32
solicitus, iv. 84. v. 64. mini-
 ster, xiv. 108
solo nidore, i. 93
solo nado, v. 63
solocissimum, v. 39. xj. 20
solos, vii. 69. ix. 62. dies, x.
 38. orbos, vj. 27
sollitio, iv. 60
solvas, i. 13
solvat, ix. 4. xii. 92
solve, xi. 106. 109
solvendis numm's, xiv 35
solvere, † 27. ij. 3. vii. 9. ix.
 40. 29. 105. xj. 77. xiii. 29.
 xiv. 183
solvet, vii. 9
solvit, vii. 4. 10. xj. 62
solum, j. 16. iv. 29. 40. v. 50.
 vj. 44. xj. 99. xiv. 212. pin-
 gue, j. 108. putre vetulque
 luro, ix. 75
solus, † 27. j. 12. 28. 27. 97.
 ii. 24. 92. iii. 26. 50. 93. iv.
 2. 17. 39. 64. v. 25. vj. 50. ix.
 104. x. 58. 61. xj. 36. 41. xii.
 50. 89. cibus, xii. 90
soluta, † 13. curis nox, x. 47
solutum ventrem, xj. 89
Solymis, xj 95. perustis, vij. 54
somne, j. 72
somni, ii. 91. pigri, xj. 57
somnia mera, vij. 53
somniculosos glires, ii. 58
somnis, vj. 53
somno, ij 90. xj. 60. blando,
 iv. 64. ingenti improboque,
 xij. 18
somnos, j. 110. xj. 50. maruti-
 nos, xiv. 125. medios, xj.
 26. securos, ix. 94
somnum, ix. 70. xj. 47. al-
 tum, j. 50. xj. 57. xii. 59.
 qui faciat breves tenebras,
 x. 47
somnusque, xii. 69
sonabit, v. 79. vij. 50. 96
sonant, j. 62. 77. vj. 34. xiv.
 223
sonantque, ii. 58
sonantem, ix. 33. plateam, iv.
 55
sonantes elegos, vij. 45
sonare, viii. 56. 66. ix. 12
sonas, ij. 43. iiii. 44. iv. 79. vj.
 19. vii. 5. xii. 67
sonaque, ix. 28
sonat, † 3. ii. 72. ii. 63. iv. 44.
 vii. 17. 35. 99. vii. 51. 78.
 ix. 30. 60. x. 45. xj. 22. xij.
 50. xiv. 163
sonent, ix. 1. x. 85
sones, ix. 12
sonet, ix. 19. 23
sono, ij 72
sonit, ix. 21
sophiz, j. 112. vii. 73
Sophocleis cothurnis, iii. 20
Sophocleo cothurno, v. 38
sophos, j. 67. vii. 31. grande,
 j. 4. vi. 48. grande & insa-
 num, j. 50. magnum & insa-
 ne, j. 77. tergeminum, iii.
 46
Soproni, iv 71. xj. 104
sopor, vii. 41
forba durancia molles ventres,
 xii. 26
forbent, xij. 29
fordent, j. 32. ix. 72
fordidus, j. 100. iv. 56. v. 16
fordida, ij. 36. iv. 19. 34. xra,
 ix. 9. barba, iv. 53. blatta,
 xii. 1. calva, vi. 57. charta,
 x. 93. conditio, v. 7. otia,
 j. 56. prada, x. 37. rura, x.
 96. saxa, v. 23. vestis, vii.
 3. xiv. 71
fordidaque, i. 56
fordidaque villa, x. 98
fordidæ corris, iii. 58
fordidam mappam, vij. 19.
 mensam, xij 57
fordidive lichenes, xj 99
fordidior toga, i. 104. vii. 52
fordidiora, xii. 84
fordido infante, j. 50
fordidum dentem, x. 3. larem,
 xj. 57
fordidus, vi. 50. vii. 78. xj.
 16. xiv. 83. cliens, vii. 33.
 sinus, v. 16. unctor, vii. 31
foror, ij. 4. iv. 45. vii. 51. ix.
 78. 106. x. 98. xj. 5
forore ingenti, xij. 32
fororem, ij. 4. ix. 35. x. 65.
 xij. 20
forores, vj. 39. viii. 81. doctæ,
 j. 71. ix. 43. junctæ, xiv. 148.
 lanificæ, vj. 58. novem, ij.
 21. veridicæ, v. 1. volven-
 tes, iv. 73
forori piz, vii. 32
fororis castæ, x. 92
fororum, j. 77. iv. 31. 54. v.
 6. vii. 3. xj. 37. Castalidum,
 iv. 14
fors, v. 3. xiv. 40
forte, vii. 1. xiv. 131. 144. 170.
 candidiore, x. 71. gemina,
 ix. 40. pari, iv. 35
fortemque, v. 43
 for-

- fortis, xiv. 8
 fortitur, viij. 38
 fortitua, xiv. 19
 Solubiane, j. 82. iv. 38. xi. 84
 sospes, vi. 58
 sospite, ii. 91. v. 1. vi. 58. x. 61
 Sorade, ij. 86
 Soradem, vi. 26
 Sorades, vj. 26
 Sotz, iv. 9
 Soteria, xij. 56
 Strado, vi. 2. 36. Dindymus, xj. 82
 spadone fluxo, v. 42
 spadonem, x. 32. custodem, ii. 54
 spadones, xj. 76
 Spanius, ij. 41
 spargere, v. 26. x. 26
 sparget, vj. 60
 spargit, iij. 82. viij. 55. x. 3
 spargitur, iij. 65 v. 75
 spargor, viij. 61
 sparsa corona, iij. 65
 sparsas conchas, vj. 34
 sparsa, xii. 57
 sparserat, ix. 78
 Spartani disci, xiv. 64. saai, i. 56
 Spartanus olor, viij. 28
 sparulo, iij. 60
 spartalen mammosam, ij. 52
 sparthalion caryotarum, xij. 27
 spatia, iij. 20. ingrata, iij. 58
 spatatur, xj. 48
 spatere, vj. 77
 spatio salubri, x. 104
 spatium, x. 23. xij. 57
 species, vii. 95
 speciosa supellex, iij. 62
 spectabat, iv. 2
 spectabimus, ij. 64
 spectabo, xiv. 29
 spectacula, j. 105. vj. 4. xij. 29. tanta, xij. 84
 spectandum leonem, j. 15
 spectant, j. 109. x. 85
 spectante, j. 21. viij. 81. xi. 24
 spectantur, viij. 30
 spectare, j. 22. v. 19. ix. 26. x. 6. xiv. 1
 spectas, j. 5. ii. 6. 64. iij. 86. xj. 64
 spectasse, j. 21
 spectat, j. 97. ij. 52. iij. 68. iv. 2. v. 14. ix. 94. x. 74. xij. 112
 spectata, viij. 28. x. 63
 spectatas terras, viij. 78
 spectator, j. 3. j. 35. viii. 30. non unius unde lectulus, x. 52. serus, j. 24
 spectatorem, viij. 78. ix. 29
 spectatur, j. 28. v. 66
 spectatus, x. 25. 30. xiv. 53
 spectavere, iv. 35
 spectavimus, j. 44
 spectem, x. 98
 spectes, j. 24. xiv. 212
 spectet, ix. 26
 specularia objecta, viij. 14
 speculi, ij. 41
 speculo, ii. 66. relicto, xj. 50
 speculum, vj. 64. ix. 17
 spem, ix. 49
 speranti, viij. 71
 sperare, viij. 32. ix. 62. xii. 11
 speras, iij. 38
 sperat, vj. 85. xj. 54
 sperem, ix. 49
 speres, xiii. 100
 speret, i. 117
 spernas, iv. 98
 sperne, xiv. 178
 sperner, viij. 73
 spernis, vii. 29
 spernit, ii. 14
 spes, i. 77
 spicifer Nilus, x. 74
 spina mollis, xij. 22
 spirant, xj. 9
 spirat, iij. 26. iij. 65. vii. 83. xj. 10. xij. 79
 splendeat, iv. 79. viij. 77
 splendent, ii. 29
 splendenti cuspide, vii. 26
 splendescat, viij. 45
 splendet, ix. 3
 splendida, ij. 36. ix. 50. pondera, xiv. 264. venabula, j. 28
 splendidus Anxur, x. 52
 Splendophorum, x. 83
 Splendophorus armiger, ix. 57
 splenia, viij. 33. numerosa, ij. 29
 spleniato mento, x. 22
 Spoletina, vi. 89. xiv. 116
 Spoletinis lagenis, xij. 120
 Spoletinum, xiii. 220
 spoliabat, v. 43
 spoliata, x. 42
 spoliato patrone, j. 33
 spoliaticum amica, ii. 2
 spoliaverat, j. 7
 sponda, j. 93. nudigran, xj. 57
 sponda Orciniana, x. 5
 sponda, iij. 91. xiv. 85
 spondere, xij. 92
 sponder, x. 18. xij. 25
 spondylos, rolos, vj. 2
 spongia, iv. 20. vj. 57. vii. 47. infelix, xii. 48. levis, i. 47. utilis, xiv. 144
 sponza, vj. 64. viij. 46. xiv. 86
 sponza, xj. 79
 sponsam, vj. 64
 sponsio, xj. 1
 sponte tua, xii. 61
 porta inani, x. 37
 portula, j. 81. iij. 60. vii. 50. ix. 87. x. 27. xii. 223. xiv. 129. Bajana, j. 60. major, viij. 42. nulla, iij. 33
 portula, iij. 7
 portularum, iij. 14
 sprevisi, vj. 44
 spuma, xiv. 58. Batava, viij. 33. caustica, xiv. 26
 spumantes apros, xiv. 70
 spumantis apti, xj. 70
 spumet, xij. 7
 spumens aper, xiv. 22
 spurca Ledæ, iv. 4
 spurcas lupas, j. 35
 spurcius, iv. 56
 sputa, ii. 26
 sputo, viij. 33
 Squaler, ix. 48
 squalidus, ij. 24
 squilla, xij. 83
 Sta, v. 26
 stabant, iv. 40
 stabat, j. 2. ij. 45. iij. 24. ii. 88. x. 85
 stabulantur, ix. 73
 stabuli Iberi, vii. 14
 stabulo, vj. 94
 stabunt, ix. 2
 stadium, iij. 68
 stagna, j. 2. 12. blanda, iv. 37
 stagni Lucrini, v. 38
 stagno Lucrino, iij. 20. 60
 stamina, ix. 78. x. 44. pulla, iv. 73. vj. 58
 stans, xii. 78

- stant, xij. 67
stantem, j. 26. xiv. 212
stanti, iij. 44
stantia tecta, j. 13
stantibus hædis, xij. 38
stare, iij. 75. v. 14. vi. 23. vii. 57. viii. 71. x. 3. 83. xj. 26. 28
starent, xij. 96
staret, ix. 86
stas, x. 80
stat, j. 54. 71. iij. 73. 75. 82. iv. 53. vj. 49. vij. 34. viij. 33. 51. 65. ix. 62. xii. 50
statera, x. 55
statim, j. 28. vj. 30. xii. 95
statuam, xij. 79
statuas, ix. 60
statuere, iv. 54
statuet, iv. 28
statuit, iij. 68
statutum, vi. 32
Stella, j. 8. 45. vij. 35. viij. 78. ix. 91. x. 48. xj. 53. diserte, v. 40. laquidus, xij. 3
Stellæque, j. 61
Stellæ, j. 8. iv. 6. vj. 47. 21. v. 13. ix. 45. 56
stellantem frontem, iij. 29
stemma, † 10. v. 36
stemmata furiosa, viij. 6
stemmate, viij. 6. toto, iv. 40
stent, ix. 23
Stephani, xj. 53. xiv. 60
sterilem, j. 50. amicū, x. 18
steriles campos, j. 108. cathedras, j. 77. viri, iii. 98. viros, ix. 9
sterili labore, x. 58. marito, xij. 4
sterilis, vii. 101. hyems, viii. 68. leges, v. 43
sternantur, viij. 67
sternatur, iij. 93
sterrere, xj. 105
stertere, vii. 9
stertit, iij. 82
stet, v. 16. xj. 19
steterat, ix. 21
steterit, xiv. 14
stetit, iv. 66. viij. 55. 65. xii. 29
Stibadia, xiv. 87
stigmata, vj. 64. xii. 85. tria, x. 56
stigmatæ, xij. 62
stillam, xii. 71
stillantem palumbum, ii. 37. uvam, x. 56
stillantibus membris, † 7
stimularus taurus, † 19
stiparaque, viij. 75
stipem, ix. 7
stipite niveo, xiii. 19
stipitis nudi, vii. 31
stipula, xi. 57
stiria turpis, vii. 36
Stoica menta, xj. 85. turba, vii. 68
Stoice, xj. 57
Stoicus, vii. 63. Fronto, xiv. 106
stola, iii. 93
stolz, x. 5
stolarum pudorem, j. 36
stolida procacitate, j. 42
stomachi, iij. 77
stratis juvenis, j. 105
stringis, v. 70
stringitur, x. 30
stringo, iv. 90
strophæ, xi. 8
strophæarum, iij. 7
structa, xiv. 192
structas, x. 91
structili cemento, ix. 77
structoris, x. 48
strue superba, xii. 18
strueret, ix. 72
struis, viii. 55
struit, xj. 52
struitur, x. 97
struxit, viii. 6
Strymonio grege, ix. 30
studer, x. 19
studitis, xij. 44
studiorum, j. 102
studiosa, iii. 68
studiose, xiv. 185. lector, j. 2
studiumque, v. 28
stultas feras, iv. 56. opes, ii. 16
stulte, iii. 85. vj. 10. 63. ix. 98. x. 100. xiv. 139
stulti, ii. 40. parentes, ix. 75
stulto haltere, xiv. 49
stultum, iv. 15
stultus, iv. 15. xj. 68. labor, ij. 86
stupo, v. 64
stuper, vi. 61. ix. 102. xii. 15. 52
stupido marito, xi. 7
stupidus, ix. 96
stupor mendax, xiv. 210
stupuitque, iv. 35
sturnos inopes, ix. 55
Styga, iv. 60. ix. 67
Stygia aqua, ix. 104. domo, x. 72. xii. 52
Stygias aquas, iv. 73. domos, vj. 18. umbras, j. 102. 115. undas, vj. 58. ix. 52. xj. 85. xii. 92
Stygio lecto, xj. 55
Stygios lacus, j. 79. v. 26
Stymphalidas, ix. 204
suade, iij. 38
subdiderat, † 7
subdola retia, iij. 40. 47
subdolum rete, iij. 58
subducere, viii. 59
subductus, xiii. 36. xiv. 42
subduxerat, ix. 98
subduxit, xii. 29
subibat, iv. 18
subice, ix. 77
subinde, j. 107. 118. ii. 26. iv. 50. v. 40. x. 104. xi. 64
subire, j. 118. ii. 53. 86
subis, vj. 47
subit, vii. 82. x. 48
subita aqua, iv. 19
subitæ mortis, vi. 53. rapi. næ, vi. 68
subitas aquas, xiv. 130. ofel. las, xii. 48
subiti, x. 41. Cæsaris, vi. 34. novique voti, iv. 77
subitis casibus, † 14. nimbis, viij. 78
subito, j. 13. ii. 75. iii. 43. iv. 7. 61. vii. 91. xi. 86. xii. 85
subito fictoque languore, ix. 87
subitos nimbos, vii. 35
subitus imber, xii. 26
sublata, xj. 19
subligar, iii. 87
subligata, vii. 66
sublimi pectore, ix. 1. 79
sublimis, vj. 81
subluto, ii. 42
submissa voce, viij. 75
submoto cive ministro, xi. 97
subnixus, j. 40
subnotasset, vi. 82
subnotasti, i. 28
q
subrifi,

- subrifi, vi. 82
 subfelliā, i. 47. v. 28. 85. pri-
 ma, ii. 29
 subfelliū extrēmo, v. 14
 subsequor, iii. 46
 substringere, xii. 29
 subtilem amicam, xi. 101
 subtrahis arma, j. 43
 subtrahis xii. 59
 subula, iii. 16
 subulci hircosi, x. 98
 Subura (alii, plur. duplicant)
 vii. 30. ix. 38. clamosa,
 xii. 18. media, vi. 66. ix.
 38. x. 94. xii. 21
 Suburæ, ii. 17. x. 89
 Suburana a fenestra, xi. 62
 Suburanz magistræ, xi. 79
 suburbanus agri, x. 58. freti,
 v. 1. horti, vii. 48. soli,
 i. 86
 suburbanis ramis, xiii. 43
 suburbano Coriatho, v. 36
 suburbanum, viii. 61
 suburbanus ager, xiii. 12
 suburrani, v. 23
 succedere, viii. 46. xii. 100
 succensueris, vii. 59
 successor, ix. 48
 successurum, v. 62
 succida, xj. 28
 succina, iij. 70. gemma, iv.
 39. gutta, vi. 15. relegata,
 xj. 9. trita, iii. 65
 succincti amici, ii. 46. libelli;
 ii. 1. vetedi, xiv. 86
 succinctus, vii. 34. carlor,
 xij. 24. servus, vii. 34
 succinorum, v. 38
 succumbere, xiv. 202
 succumbit, xij. 64
 succurras, xii. 49
 succurrent, v. 79. xj. 7
 succurris, vj. 2
 succurrit, ij. 45. viij. 75. ix.
 9. 56. xj. 51. 74
 sudantem equum, ix. 164
 sudare; iv. 81
 sudaria, xj. 40
 sudas, viij. 44
 sudat, iij. 67
 sudatrix roga, xii. 18
 sudavit, xiii. 98
 sudet, ix. 23. x. 13. xiv. 221
 sudo, v. 80
 sudor retentus, vj. 80
 sue Ætolo, xii. 41. gravi,
 xiii. 56
 suem gravidam, † 12
 sues Mœnalias, v. 66. pin-
 gues, xj. 42
 sufficit, iv. 8. v. 53. vii. 19.
 viij. 65. ix. 1. 33. 104
 sufflavir, iij. 17
 suffulta lectica octo Syris, ix. 3
 suggeritque, iij. 82
 sugitur, iij. 60
 sullos fungos, iij. 60
 sulcos, iij. 72
 sulfurata pallentia, j. 42
 sulfuratæ mercis, xii. 57
 sulfurato ramento, x. 3
 sulfureis aquis, j. 13. vj. 43.
 sulfureo gurgite, vii. 92
 sulfureusque color, xij. 48
 Sullas, vj. 19
 Sulpitia, x. 38
 Sulpitiam, x. 35
 sumant, xiv. 143
 sumas, xij. 84
 sumat, xiv. 56
 sume, ij. 16. vj. 30. viij. 48.
 xij. 12. 29. 110. xiv. 86.
 108. 207
 sumen, vj. 77. ix. 15. xj. 53. xii.
 17. xlij. 44. madidum, x. 48
 sumere, x. 81. xij. 31. xiv.
 65. 141. 145
 suminis, ii. 37. xli. 48
 sumis, ii. 50. iij. 60. xiii. 98.
 xiv. 131
 sumit, xii. 29
 summa, viii. 66. ix. 55. xi. 47.
 gloria, † 15. viii. 30. gra-
 vis, x. 75. pericula, ix. 39.
 scheda, iv. 91. Thetis, x. 50
 summa brevior, xii. 67. fide,
 vi. 89. mensa, x. 37. po-
 tione, iij. 22. ratione, iij.
 30. rupe, xii. 100
 summe, vj. 83. vii. 46. domi-
 tor Rheni, ix. 7. modera-
 tor, ii. 90. rector, vii. 6
 summi duels, i. 71. vi. 76. 91.
 patris, ix. 2. 67. xi. 5
 summi Tonantis, vi. 13
 summis cornibus, v. 32
 summicitte, v. 52
 summo Capitolio, xii. 78.
 Maroni, xii. 4. Tonanti,
 vj. 83
 Summœnianæ uxores, xii. 32.
 Summœnianas uxores, iij.
 Summœnianis buccis, xj. 6
 summos cultus, ix. 78. ma-
 tes xii. 57
 summum, xj. 62. diem, i.
 47. pentrale, x. 51. m-
 centem, iv. 83
 summus auctor, j. 7
 sumo, iij. 60
 sumsi, xj. 40
 sumit, v. 7. ix. 29
 sumta pilea, xiv. 1
 sumtuosiora convivis, j. 12
 supellex magna, v. 63. spec-
 ta, iij. 62
 super, iij. 24. v. 65. xj. 27
 superantur, viij. 78
 superare, viij. 18
 superas, x. 33. xii. 64
 superasser, x. 89
 superba, ix. 63. xii. 22.
 viii. 44. candida, xiv. 6
 regna, xii. 48. Venus, iij.
 68. virga, xj. 99
 superve alitis, vj. 55. ix. 12.
 dominæ, ix. 67. natura, xj. 81
 superbam, v. 78
 superbas imagines, v. 21
 superbe, ii. 15. viii. 28
 superbi galli, iij. 58. regis, iij. 7
 superbiæque, xii. 76
 superbis dapibus, iij. 45
 superbit, xii. 3
 superbo, iv. 61. v. 36. vii.
 59. nobili, locupletis equiti,
 v. 36. ore, iv. 61
 superbum limen, j. 71
 superbus, j. 50. iij. 10. 8. viij. 44.
 ix. 7. x. 66. xii. 15. ager, j. 2.
 Anxur, vj. 42. Hermes, v. 15
 index, iij. 2. Malchod,
 v. 12. venator, iv. 35. ve-
 nator captamarte, x. 73
 supercilio, ix. 38
 supercilium, j. 5. Palladium,
 ix. 81. triste, j. 76. 77
 supererat, iij. 21
 superesse, ii. 21. n. 35. vii.
 43. 95. xj. 41
 superest, j. 55. 93. vii. 15. 65.
 viii. 66. xiv. 13
 superi, j. 104. iv. 1. 44
 superis, viij. 50. iij. 4. 25. 50
 superos, ix. 23. 52. 99
 superstes, x. 2. 67. perant-
 bus cenis, x. 48
 super.

superfunt, vii. 53
 superum, ix. 21
 supina, vj. 49. concubina,
 iii. 82
 supina aure, vj. 42
 supini palmitis, xii. 31
 supiniore delicias, ii. 6
 supinis forcipibus, vii. 94
 supino carmine, ii. 86
 supinus, v. 8
 supplex, † 17. ix. 2. 68. xj. 82
 supplexque, x. 72
 supplicibus, v. 6. Ducis, vj.
 10. libellis, vii. 31
 supplicis, x. 5
 supplicium, † 7. puerile, ij.
 60
 supposita, ii. 91. testera, iv.
 66
 suppositam, ii. 61
 suppositis lacernis, ii. 46
 suppositius, v. 25
 supra, † 21. iii. 21. xj. 56.
 xii. 71
 supraque, vii. 44
 suprema lux, j. 110
 suprema nocte, i. 81
 supremæ horæ, x. 5. Tethy-
 os, † 3
 supremas tabulas, v. 40
 supremis tabulis, v. 33. vi. 63
 supremos annos, j. 89
 sura, j. 50. vj. 64
 surda iauua, x. 13. mençula
 ix. 38
 surdos Deos, vj. 58
 surdus, xj. 39
 surgas, xj. 100
 surgat, xiv. 197
 surge, v. 26. 39
 surgentem, xii. 18
 surgere, v. 8. xj. 103. xii. 61.
 xiv. 86
 surgis, xj. 100. xii. 56
 surgit, xii. 88. 99
 surgite, xiv. 223
 Surrentina, xij. 119
 Surrentinæ rotæ, xiv. 102
 Surrentini calices, xiv. 102
 Surrentinum, xiii. 120
 surrexit, v. 80
 surripit, vlij. 59. xii. 29
 surripuit, vj. 72. xii. 38
 sursum, j. 98
 sus, † 13. Calydonius, xi.
 19. fera, † 14

suscipit, viij. 4
 suscitanti, v. 34
 suscitatus, ii. 44
 suscitatur, j. 110. ii. 100. vi. 9
 suspectum, ii. 42
 suspectus, x. 98
 suspendia (sua), j. 116
 suspendis, ii. 43
 suspensa, viii. 33
 suspicari, iii. 73
 suspicer, j. 79. vj. 54
 suspiceris, vj. 42
 suspicetur, ii. 54
 suspiciamque, xi. 57
 suspiciende, v. 31
 suspicio, xj. 46
 suspicior, ix. 29
 suspicor, iii. 72. 76. 94. iv. 3
 spiras, j. 107. xii. 93
 spiria, j. 110. x. 13. xj. 40
 sustentatque, iii. 31
 sustentet, vii. 25
 sustineas, ix. 4
 sustineatque, xiv. 24
 sustinet, j. 105. x. 66
 sustinuisse, xiv. 91
 sustinuit, ix. 21
 sustulerat, † 19
 sustulit, x. 81
 susturar, ii. 44. iii. 63
 sura carmina, x. 93
 sustilibus coronis, ix. 92. 100.
 sis, v. 65
 sutilis rosa, ix. 95
 sutor, iii. 59. xii. 59. multus,
 ii. 17
 sutori, ix. 75
 sutoris Vatini, xiv. 96
 sutorum, iii. 16
 Sybariticis libellis, xii. 92
 Syene fusca, ix. 36
 Syenen Niliacam, j. 87
 Syenes Niliacæ, v. 13
 Sylla cruentus, xi. 6
 syllaba contumax, ix. 12
 syllabas, j. 62
 syllabis, x. 9
 Syllam truncem, ix. 44
 Syllas, x. 4
 Symmache, v. 9
 Symmachoque, vi. 20
 Symmachus, vii. 17
 symplegade gnomina, xj. 100
 symplegmata, xii. 43
 Cymetru, j. 28
 synthebus, xiv. 1. innu-

meris, ii. 46
 synthesis, iv. 46. v. 80. xi.
 29. una, iv. 66
 Syra lagena, iv. 46
 Syri grandes, vii. 12
 Syrix, x. 76
 Syrios tumores, iv. 43
 syrma longum, xii. 96
 syrmae infano, iv. 49
 Syris, ix. 3
 Syrisus, v. 72
 Syrorum, v. 79
 Syrus caquidnatus, ix. 23
 Cūm, v. 391

T

Tabella, vii. 18. x. 32. xiv.
 9. multiplici, xiv. 192.
 parva, vii. 18. picta, vii.
 83. Prima, xiv. 186
 tabella picta, i. 110
 tabellas, iii. 63. viii. 37. 52.
 89. 105. multiplici, xi. 32.
 tenues, xiv. 3
 tabellis brevibus, j. 2
 taberna, j. 118. magna, vii. 60
 tabernæ, j. 118. vii. 96
 tabernas Argiletanas, i. 4
 tabernas, xj. 39
 tabida pestis, j. 79
 tabuit, iv. 18. ix. 84
 tabula, v. 70. luforia, xiv. 17
 tabula, iv. 47. xi. 103
 tabulamque, ii. 48
 tabulas, xii. 70. supremas, v. 40
 tabulara, ix. 60
 tabulis supremis, v. 33. vi. 63
 tace, ii. 27. iii. 45. v. 53.
 x. 101
 taceam, vii. 34
 taceant, xii. 43
 taceantur, † 28
 taceat, j. 96. ix. 70. xi. 193
 taceat, † 6
 tacebis, j. 62. ii. 96
 tacebo ii. 46. xiv. 39
 tacebunt, xii. 24
 tacende, j. 50. vii. 44
 tacent, j. 98
 tacente effedo, iv. 64
 tacentem Istrum, vii. 83
 taceo, v. 53. xii. 49
 tacere, iv. 61. 82. vi. 4. xii. 85
 taceret, vii. 17
 q 2 taces,

- taces, j. 96. vij. 17. xj. 109
 tacet, j. 69. ij. 11. 82. v. 701
 vij. 17. ix. 5. xii. 35
 tacete, x. 87
 tacita fraude, v. 6. imagine,
 vj. 13. manu, xiv. 218
 tacitam domum, ix. 62
 tacitarum aquarum, iv. 3
 tacitas vias, xij. 60
 taciti averni, vij. 46
 tacito naso, v. 20
 tacitos dolos, iij. 91
 tacitum, vj. 5. aera, viii. 321
 onus, vij. 51
 tacitus, vj. 64
 taciturnis mulis, xij. 11
 tacta, vii. 100
 tactas nives, ij. 29
 tactum, v. 38
 tacuiffe, x. 48
 tadia, ij. 61. iij. 4. vj. 70. mil.
 le, xij. 84
 tadio, xij. 57
 tania bombycina, xiv. 24
 Tati, x. 69. auriferi, xij. 31
 divitis, x. 16. piscosi, x. 78
 Tago aureo, j. 50
 Tagum auriferum, x. 96. no-
 strum, iv. 55
 Tagumque, vj. 86
 Tagus, vii. 87. qui sonat He-
 sperio orbe, viii. 78
 tale, f. 18. viij. 30. damnum,
 xii. 89
 talem, v. 50. viij. 52
 tales, j. 67. x. 35. 90
 tali eborei, xiv. 14
 tali, f. 10. munere, ix. 171
 praeſide, xij. 8
 talia, j. 44. ij. 72. v. 8. vj. 28.
 vij. 13. viij. 33. ix. 46. x. 33.
 58. xij. 35. monſtra, ix. 91
 munera, xij. 75. vota, xj. 37
 talibus, iij. 24. auſis, vij. 23
 talione, xij. 64
 talis, j. 9. iv. 42. v. 16. 49. vj.
 10. vij. 37. viij. 64. x. 32. xj.
 8. xij. 6. 86. xij. 93. xiv.
 15. 63. 77
 taliter, v. 7
 talo, iv. 66. blando, iv. 66.
 magnanimo, xiii. 2. ne-
 quiore, iv. 14
 talorum, xiv. 15
 talos compoſitos, xiv. 16
 talpa, xj. 19
 talum vitiatum, viij. 75
 talus, xiv. 14
 tamquam, j. 36. ij. 71. iij. 131
 iv. 71. 91. v. 6. vj. 81. ix. 9. 26.
 xj. 19. 40. 105. xij. 35. 48. 70
 tamque, iv. 13
 tandem, f. 19. l. 26. v. 61. v. 81.
 vj. 35. viii. 64. x. 44. 67. 83. xi.
 50. 52. xii. 99
 tangantur, xj. 24
 tangat, ii. 66
 tangente, vi. 52
 tangere, j. 74. iij. 17. vij. 1
 tangi, j. 87. 93. iv. 10
 tangit, ij. 11
 tangunt, ii. 4
 tanta, j. 23. ij. 53. v. 19. 75. vj.
 88. 89. viij. 70. ix. 85. xj. 52.
 gratia, xiv. 145. indulgen-
 tia, ij. 34. reverentia, ix. 81.
 xj. 6. ſpectacula, xii. 14
 tantaque, vi. 80
 tanta brevitate, ii. 1. callidi-
 tate, xi. 50. luce, vii. 22.
 tuba, viii. 56
 tantæ, j. 83. opes, xii. 53
 tantam eſuritionem, j. 100
 tantas, f. 26. iv. 1. vj. 54
 tanti, j. 13. 67. 109. 118. li. 83.
 v. 23. 28. vii. 51. viii. 51. 69. ix.
 5. x. 12. 57. xj. 72. xii. 43. 59
 tantis, v. 66. 70. ix. 21. actis,
 ix. 104. laudibus, iv. 52.
 libidinibus, xiv. 231. opti-
 bus, ii. 43. iii. 40. regnis,
 iv. 40. vagitibus, ix. 21
 tanto, j. 22. 88. iv. 1. 27. v. 49.
 vi. 64. 86. viii. 17. 78. x. 28.
 89. domino, ix. 17. duce,
 xii. 8. furore, iv. 35. ho-
 nore, x. 79. munere, xii.
 9. ore, x. 89
 tantorum laborum, iv. 32
 tantos, vi. 54. labores, iii.
 44
 tantum, j. 3. 19. 27. 33. 44. ii.
 1. 41. 60. iii. 37. iv. 49. 61.
 67. v. 1. 86. vi. 67. 83. vii. 15.
 24. 31. 62. viii. 4. 25. ix. 29.
 76. x. 34. xi. 4. 56. 85. 107.
 xii. 11. 59. xiii. 52. 118. xiv.
 79. 157. 195. 218
 tantus, vii. 37. viii. 18. 55.
 amor, ix. 81. ſur mappa-
 rum, xii. 29. honos, vi. 80.
 natus, vi. 36. pudor, j.

110. ix. 81
 tapers purpureis, xiv. 1
 Taratalla, j. 51
 tarda barba, v. 49. ſidera, vj.
 21. vada, iij. 67
 tardant, xii. 67
 tardaue, v. 49
 tardis viribus, j. 44
 tardios, vi. 42
 tardus dies, x. 5. nimis pe-
 ger maritus, ix. 41
 Tarentini porri, xii. 11
 Tarentinum vinum, xii. 11
 Tarpeja ſaxa, ix. 2
 Tarpeja aula, vii. 59. ſu-
 dis honos, ix. 4
 Tarpejas coronas, ix. 4.
 quercus, iv. 54
 Tarpeii Tonantis, xii. 11
 Tarpejo patri, ix. 104
 Tarpejum pallatinumque
 nantem, ix. 88
 Tarraco, xii. 118
 Tarraconenſe, xiii. 118
 Tarracotis, j. 50. Hiſpan-
 arces, x. 104
 tartarei canis, v. 36
 tartareum canem, ix. 67
 Tartheſiaca manu, xi. 17
 Tartheſiacus terris, ix. 62. tra-
 petis, vii. 27
 Tartheſiacus nutritor, viii. 18
 tartarum, j. 101
 tates, j. 101
 Tatus, xj. 105
 taure, ii. 14. 84
 tauri furias, ii. 43. voces, iij. 58
 taurino tergo, xiv. 66
 tauris magnis, j. 52
 cauro, f. 17. xiv. 182. Dictas,
 f. 5
 caurorum, xiv. 91
 tauros, j. 49. xii. 61. altonitones,
 viii. 55. ignipedes, f. 27
 saurum, f. 27
 caurus, f. 16. 22. vii. 34. xiv.
 53. ſactilis, v. 3. ſimulab-
 tus, f. 19. Tynis, x. 51
 Taygeti, vi. 41
 teque, j. 26. iij. 77. v. 10. 56.
 vij. 45. xj. 44
 recta, f. 2. j. 71. ii. 53. di. 86. v.
 13. gemmae, vi. 47. indi-
 goantia, ii. 90. Julia, v. 38.
 pendentia, ii. 14. ſtantia, f. 15
 recti primi, iij. 5
 rectis.

rectis, j. 83. iv. 66
 recto ferro, † xi
 rectum caput, xi. 99
 rectus, iv. 19. v. 14. viii. 59.
 xiv. 24. servus, xi. 76
 redæ sacræ, vi. 2
 redas, iii. 93
 cedis, iv. 13
 regam, ix. 26. xi. 53. xiv. 238
 regaris, ix. 30
 regas, iii. 2
 regat, v. 35. xiv. 134
 eegent, xiv. 28
 eegente nebula, iv. 64
 eegeretur, iv. 22
 eeges, xi. 57. sarta, xi. 33
 eegeribusque, vi. 39
 regis, j. 35. x. 83
 regit, j. 93. iv. 53. v. 63. 75. vi.
 25. x. 37. 96. xi. 19. xiv. 137
 regitur, j. 117. iii. 42. vi. 52.
 93. viii. 68
 regiturque, ix. 21
 regula missa, vii. 35
 regunt, xi. 805
 tela, † 100. 23. vii. 18. ix. 57.
 barbara, xj. 85. sava, vi. 25
 tela tenui, viii. 33
 Telephore, xj. 27. 59
 Telephorumque, x. 83
 Telephorus, j. 115
 Telethusa, viii. 51
 teli novi, xi. 79
 tellis, † 12
 tellure, x. 91
 tellus, vi. 68. x. 96. ambitiosa,
 vj. 68. Apona, j. 6a. ampia,
 vj. 85. Nilotica, vj. 80. nul-
 la, iv. 42. Memphitica, xiv.
 38. Memphitis, xiv. 150. pla-
 cata, vj. 52. Tulsula, ix. 61
 telo gravi, † 13
 temeraria frena, xii. 14
 temerarius, iv. 43. ardor, vi.
 25. institor, viii. 60
 temerata, v. 72
 temperari, iii. 25
 temperat, iv. 2. vii. 69. ix.
 22. x. 48
 temperata Formiæ, x. 30
 temperator, iv. 55
 temperet, xiii. 40
 templa, † 7. ii. 74. v. 16. vi.
 10. ix. 26. 104. xi. 95. xiii.
 74. digna, vii. 55. Flavia,
 ix. 4. 35. fulgentia, viii.

65. Julia, v. 10. mansura, ix.
 59. Memphitica, ii. 14. na-
 scentia, vi. 40. nova, ix. 65. pro-
 xima suo celo, x. 52. red-
 dita, xii. 3. rosida, iv. 18
 templi, iii. 20. novi, iv. 53.
 xii. 3. sancti, x. 92
 templis, ix. 59. Capitolinis,
 ix. 4. priscis, viii. 80
 templo, † 1
 tempora, v. 6. 10. 65. vi. 40.
 ix. 14. 72. x. 24. xii. 45. 52.
 longa, j. 106. ix. 30. xiv. 84.
 verna, v. 68. ix. 13. 17
 tempore, i. 37. ii. 85. vi. 11. viii.
 71. x. 14. 19. 29. xi. 19. 59.
 xiii. 59. æstivo, ii. 78. bru-
 mali, xiv. 136. longo, xi.
 36. medio, xiv. 72. parvo,
 vii. 12. perpetuo, i. 89
 temporibus, † 18. v. 19. viii.
 30. 56. comatis, x. 83. ma-
 lis. xii. 6
 temporis, viii. 70
 temporum, iv. 55. xii. 32.
 Claudianorum, iii. 20
 tempus, iv. 33. otiosum, v. 21
 tendere, vi. 71. xh. 61
 tenderet, ix. 55
 tendis, vii. 31. x. 10. xi. 1
 tendit, ii. 27. vii. 58
 tenduntur, ii. 40
 tene, vi. 25
 teneantur, xii. 43
 teneas, ix. 90
 teneasque, xii. 29
 teneat, vii. 6. viii. 30. xiv. 108
 tenebit, iv. 8. x. 66
 tenebo, v. 53
 tenebras, ii. 14. breves, x. 47.
 lutas, xiv. 40
 tenebris, iv. 58. xi. 2. 105. xiii.
 62
 tenebrosa balnea, j. 68
 tenemus, v. 61
 tenendus, v. 79
 teneo, iv. 47
 tener, xii. 39. ausus, iv. 14.
 minister, iv. 66. mucro, iv. 18.
 onager, xii. 97. ore, xii. 38
 tenera manu, ix. 57. xiv. 54. pu-
 ella, j. 110. ii. 64. turba. ii. 75
 teneræ frontis, iv. 6. puellæ,
 xiv. 849
 teneram aurem, v. 62. ma-
 num, iii. 19

teneras, iv. 22. columbas, xii. 3
 66. manus, xiv. 177
 teneres, j. 105. ii. 16. vj. 85.
 vii. 94. xj. 90
 teneret, j. 115. ii. 31. iv. 57.
 ix. 55
 teneri, iv. 59. 91. anni, ix. 14.
 Carphophori, † 23. Catulli,
 vii. 13. sollicitique pudoris,
 xj. 46. viri, vj. 68. vultus, j. 32
 teneris ephebis, ix. 9. vi. ti-
 bus, iv. xii
 tenero Catullo, xij. 44. Lu-
 perco, iv. 28. ore, viii. 51.
 xj. 92. vertice, xii. 50
 teneros ministros, ix. 26
 tenerum maritum, viii. 46.
 nemus, vii. 14
 tenes, ii. 44. vii. 6. viii. 21.
 ix. 75
 tener, ii. 5. iv. 8. 29. vj. 73. vii.
 43. 49. 50. 83. viii. 61. 93.
 x. 70. xj. 25. 41. xiv. 146
 teneto, v. 6
 tentas, ii. 42. v. 57. vii. 23. xj. 1
 tentat, ii. 19
 tentaveris, vj. 64
 tentavit, viii. 18
 tentem, j. 108
 tentent, iv. 74
 tentigine, vii. 66
 tento, ix. 102
 tentus, xj. 74
 tenue frigus, iii. 82
 tenuem feram, vj. 15. lacertum,
 xj. 28. Thaida, xj. 108
 tenuere, vii. 36
 tennes, vii. 41. acos, x. 37.
 Ath-næ, vj. 64. auras, ix.
 39. opes, x. 96. tabellas,
 xiv. 3. vicos, vii. 60
 tenui corona, viii. 70. favilla,
 xj. 53. flamma, vj. 42. flue-
 ctu, iv. 55. lacerto, xj.
 53. sanguine, j. 23. tela,
 vii. 33. verberare, xiv. 71
 tenuis aura, v. 80. præda, j.
 52. Verona, x. 103
 tenuit, j. 13. ii. 5
 repens lupinus, v. 79
 repentem aquam, vj. 35
 repentens buxos, ii. 20
 repenti sinu, vii. 19
 repet, v. 38. x. 96. xj. 57
 tepidæ Europes, ii. 14
 tepidique Nili, xj. 22
 tepi-

repidis popinij, j. 42
 repido Galeo, iv. 28. sinu
 vij. 59
 repidum cicet, j. 104. trigona
 na, iv. 19. trigonem, xij.
 84. vadum, j. 50
 repuere, vj. 59
 repuisse, ij. 3
 repuit, iij. 17
 rer, iij. 40. iv. 26. 37. 40. 61.
 v. 25. vii. 6. 19. viij. 66. ix.
 94. 104. xj. 52. poveros
 annos, x. 24. quaterq ite,
 x. 56. senas, vij. 39
 rerque, j. 53. 194. vi. 17. iv.
 81. v. 14. vj. 64. 66. 93. vij.
 91. ix. 8. x. 1
 rezantur, ix. 23
 teras, x. 10. xii. 26
 terat, x. 42
 tercent, iv. 37
 tercentena epigrammata, iij. 1
 tercentum modios, xij. 22
 terdena pramisa, viij. 28
 terdenos annos, xij. 18
 terēbat, x. 28
 terebrantur, xj. 46
 terentem, ij. 29
 terenti, xij. 4
 Terentianus, j. 87
 Terentius priscus, viij. 45
 Terento Romano, x. 63
 Terentos, j. 70
 Terentius Romuleus, iv. 1
 Tereos, iv. 49. interst, xiv.
 75
 teret, ix. 92. xiv. 51
 terga, viij. 51. ix. 104. xij. 6
 tergeminum sophos, iij. 46
 tergehdus mensis, xiv. 144
 tergo, ix. 39. taurino, xiv.
 66
 terгоре Getico, vii. 1
 tergum, j. 61
 teris, iv. 19. xj. 4. 14. 23. xij.
 28
 terit, ij. 21. iij. 20. x. 58
 teritur, viij. 3. xj. 4
 Terpsichore saucia, iij. 67
 terra, j. 24. ij. 43. v. 75. xiv.
 100. 152. 157. 197. Appula,
 ij. 46. couficia, ix. 21. gra-
 vis, v. 36. xj. 15. levis, ix.
 30. nocens triffi crimine,
 ix. 31. potens, xij. 3
 terra, x. 61. patria, ij. 24

terra aurifera, x. 78. nostra
 iv. 55
 terrai, xj. 91
 terram, ii. 15. altericem, xiiij.
 50
 terrarum, i. 5. ii. 91. vii. 4. viiij.
 2. xii. 8
 terres, vi. 16
 terris, iij. 4. iv. 1. vii. 21. x.
 20. 32. xiiij. 4. xiv. 182. Cel-
 tiberis, xii. 18. lberis, vi.
 18. Tereftiacis, ix. 62. Vo-
 netis, xiiij. 88
 terror, v. 66. viij. 55. ix. 73
 terroribus tumidis, ix. 44
 terruit, viij. 18. ix. 62
 terseris, vi. 4
 tertcia, j. 20. xiv. 85. dona,
 viij. 15. hora, xii. 18. lux,
 iij. 6. nomina, xj. 5. res, ij. 1
 tertia cena, xj. 32
 tertiam aurem, xib. 24
 tertiasque, viij. 44
 tertio marmore, viij. 30
 tertium, v. 39
 tertius, iij. 50. v. 14. viij. 71.
 ix. 104. consul, viij. 6
 teruntur, x. 96
 tessera, xij. 10. xiv. 15. 17. 182.
 ga, viij. 78. supposita, iv. 66
 telia, i. 27. iv. 89. x. 36. xiv.
 38. 100. acuta, v. 18. anus,
 j. 106. curta, iij. 82. gravis,
 vij. 52. juncta viz, xii. 48.
 multa, iij. 58. pendula, x.
 20. vetus, vj. 93
 tella, iij. 43. hiftra, xij. 64.
 Lybica, iv. 46. rubra, xij.
 7. Samia, iij. 82
 tellar, vj. 89. Aretiaz, j. 54
 tellam rubicundam, xiv. 214
 tellantur, vij. 5. viij. 65
 tellatur, j. 94. vij. 61. xiv. 32
 teste, j. 34. 90. vij. 61. 99. lu-
 cerna, xj. 105
 testem, i. 35
 testes, ij. 72. xij. 63
 testiculos, iij. 24
 testificate, vj. 56
 testile, vij. 28
 testis, vj. 27. Bajapis, x. 37
 testor, ix. 23
 testudine acuta, xiiij. 86. lu-
 nara, xiv. 87. prima, xij. 67
 testudineum hexaclinon, ix.
 60

teter odor, iij. 14
 Tethyos suprema, j.
 tetigere, v. 9
 tetrafficha, viij. 84
 tetrica aure, iv. 83. font, x.
 64
 tetrica Dez, viij. 95. lbra,
 vj. 70. Minerva, x. 19. 10
 bae, vii. 79
 tetricas deas, ix. 73. lina, xij.
 tetrici lectores, xj. 3
 tetricique Salenis, xij. 3
 tetricis vocibus, xj. 44
 terrico cane, xiv. 81. viij.
 j. 63. vij. 87
 tetricus, vj. 10. confor, xij. 21
 Teutonicos capillos, xiv. 24
 texantur, xiv. 38
 texere, ix. 21
 texta, xiiij. 56. Babyhici,
 viij. 28. purpura, viij.
 textilibus fertis, vj. 80
 textilis umbra, xib. 31
 textis rofis, iv. 55
 texo vimineo, iij. 58. simi-
 no, ix. 74
 textor, xij. 59
 textricis Sequanice, iv. 19
 texoit, viij. 1
 texuntur, xj. 79
 Thai, iv. 12. 50
 Thaida, iij. 8. 21. iij. 85. vj.
 93. xj. 105. lufcam, iij. 8.
 tenuem, xj. 102
 Thais, iij. 8. 11. v. 44. vj. 93.
 x. 68. casta, iv. 85. Menae-
 dri, xiv. 182
 thalamus, x. 63
 thalamis, xij. 98
 thalamus imbelles, viij. 57
 thalamus, viij. 52
 Thalaffe, xii. 44
 Thalaffionem, j. 36. iij. 98
 xij. 87
 Thalaffionia, j. 36
 Thalia, iv. 2. 23. vj. 16. 20
 75. x. 29. xij. 96. couficia
 modici yatis, ii. 27
 Thalia, viij. 73. laticia, viij.
 16
 Thaliocque, iv. 61
 theatra, ii. 6. v. 44. vii. 24.
 viij. 79. antiqua, iv. 51. 12
 22. v. 10
 theatralis loci, v. 24
 theatri, x. 29. Romani, xii. 14
 thea-

theatris, v. 45. vii. 63. xi. 32
 theatro, † 21. iv. 61. v. 8. ix.
 28. 29. Orphico, † 21. ple-
 no, vii. 34. Pompeiano, vi.
 9. xlv. 29. 166
 theatrum, i. 3
 Thebani Phryxi, viij. 51
 Thebano ænigmate, i. 91
 Thebas, iv. 59. xiv. 1
 theca calamaria, xiv. 19
 theca ænea, xj. 76. curva, xj. 59
 thecam, xiv. 19
 Thelephila, xi. 98
 Thelesius, ii. 49. vi. 7. vii. 86
 Thelesium, ii. 49
 Thelesine, iij. 40. xii. 25
 Thelesius pauper, vi. 50
 Thelin, x. 52
 Themison, xii. 20
 Theodora, v. 74
 Theodori vatis, xj. 94
 Theophila promissa, vii. 68.
 Theopompe, x. 66
 Therapneis Amyclis, ix. 106
 Therme, ix. 13
 therma, v. 23
 thermæ, iij. 68. triplices, x. 52
 thermarum, xiv. 163
 thermas, † 2. iii. 36. 44. vii.
 33. x. 48. beatas, ix. 77. Ne-
 ronianas, ii. 48. iii. 25. ni-
 tidas vario de marmore, x.
 79
 thermis, ii. 78. iii. 20. v. 45.
 vij. 31. ix. 77. xii. 19. 71. 84.
 cunctis, iij. 14. grandibus,
 xi. 52. Neronianis, vii. 33.
 xii. 85
 thermulis, vj. 41
 Thesea, vii. 23. x. 11
 Thesei Hymetti, xiii. 104
 Theseis, iv. 13
 Thessalico rhombo, ix. 30
 Thessalicum Pelion, viii. 36
 Thessilis rubras messibus us-
 genas, viii. 56
 Thessylon, viii. 63
 Thera novum, vii. 36
 Thetin triviam, v. 2. viridem,
 x. 44
 Thetis, † 26. 28. vj. 68. x. 13.
 summa, x. 30
 Tholus Cæsareum, ii. 59
 Tholus, j. 71
 thoraca crudum, viij. 1
 Thraces, xii. 8

Thrastra, iv. 54
 Thrastra magni, j. 9
 Thybris, x. 85. dominus, x. 7
 Thyesta crude, iv. 49
 Thyestæ, iij. 45. xi. 32. diri,
 x. 35
 Thyestes, v. 54. caligantem,
 x. 4
 Thyestes, x. 67
 thyma Corsica, xj. 43
 Thymelen, i. 5
 thymis, v. 40. Hyblaïs, v. 40
 thynni, x. 48. Antipolitanis,
 iv. 89. xiii. 3
 Tiberim sacrum, iv. 64
 Tiberinæ carinæ nuda, x. 85
 tibia, v. 79. xiv. 64
 tibicina ebria, xiv. 64
 Tibulli, iv. 6. fugati, viii. 73
 Tibullum, viii. 70. amato-
 rum, xiv. 193
 Tibullus, xiv. 193
 Tibur dulce, x. 30. gelidum,
 iv. 64. Herculeum, iv. 62.
 hibernum, v. 72
 Tibure medio, iv. 60
 Tiburis, ix. 61. alti, vii. 12.
 Herculei, i. 13
 Tiburtinæ Dianæ, vii. 27. pi-
 læ, v. 23
 Tiburtinas, viij. 79. auras, iv.
 60. oves, vii. 79
 Tiburtinis, vii. 12. collibus,
 vii. 12. frigoribus, iv. 57
 Tiburtino monte, viij. 28
 Ticioque, vii. 54
 Tigillini impudici, iij. 20.
 tigres improba, j. 105. novas,
 viij. 26
 tigride gemmina, viii. 26
 tigrim, xii. 36
 tigris, † 18. iij. 44. vj. 6. ci-
 tata, iii. 44. ebria, xiv. 107
 Timavi Euganei, xiii. 89
 Timavo ledæo, iv. 25
 Timavum multissimum, viij. 28
 timeant, viij. 14
 timeas, v. 47. xii. 38
 timeat, j. 23. iv. 42
 timebant, xii. 85
 timebat, j. 83
 timenda, x. 48
 timendum, vi. 64
 timendus Hermes, v. 25
 timent, x. 94
 timent Priapo, iii. 58

timeo, vii. 94
 timere, ii. 41. xiv. 177
 timerem, xii. 24
 timeris, iii. 44
 times, j. 25. iij. 32. 46. 66. iii.
 50. 72. 73. xii. 62. 93
 timer, iij. 41. 44. iv. 8. 10. v.
 25. vi. 49. vii. 1. ix. 76. xii.
 29. xiv. 1. 176
 timeto, iij. 2. vj. 49
 timetur, iii. 41. 44. xj. 19. xiiij.
 94
 timidam charram, v. 6
 timidis feris, iv. 74. ungui-
 bus, j. 7
 timido gracilique libello, viij.
 24
 timidus dentes, j. 105
 timidumque brevemque libel-
 lum, xii. 11
 timor, vii. 37. est imperiosa
 res, ix. 59. velox, j. 105
 timuere, xi. 37. xii. 79
 timuisset, † 27
 timuit, viij. 26
 tincta veste, v. 24
 tinctas chartas, xii. 97. lacer-
 nas, xiii. 86
 tinctis capillis, iii. 43. gre-
 gibus, xii. 64. vestibus, ix.
 63
 tinctos sales Attico lepore,
 iii. 20. ventus viridi ærugi-
 ne, x. 33
 tinctus torus, iij. 16
 tineas, iij. 46. vj. 60. xj. 1.
 xiv. 37
 tinge, viii. 3. xiv. 146
 tingere, ii. 59. iv. 36. xiv. 105
 tingis, iii. 74. xii. 100
 tingit, j. 78
 tintinnabulum, xiv. 163
 tinxit, x. 92. xiv. 33. 133.
 tiro, xii. 51
 tironem, xi. 79
 Tyrinthius, xi. 44
 Tinana cupidum, viii. 22
 Tite, i. 18. vii. 58
 Titi, iij. 36
 Tine, iij. 20
 Ticio, xi. 52
 Titius, iv. 37. xl. 52
 Tito, vii. 9
 Titulle, viij. 44
 titulo, iij. 93. brevior, j. 94
 titulos, xiii. 3
 titu-

titulum, xij. 3. brevem, x. 71
 Titus, j. 18
 Tityrus æger, viij. 56
 Toga, j. 50. viij. 28. ix. 50.
 x. 29. xj. 33. xij. 1. xiv. 84.
 124. 141. brevis, x. 14. xj.
 57. ignota, xij. 18. iussa,
 ij. 19. levis, vij. 85. lota,
 ij. 43. pallens, ix. 58. Par-
 theniana, ix. 50. rara, x.
 47. sordidior, j. 104. vij. 32.
 sudatrix, xij. 18
 toga, ij. 53. iij. 36. x. 42. at-
 trita, xiv. 115. lata, vij.
 62. Palatina, viij. 28. pur-
 purea, x. 93. trita, iij. 36
 togæ, vij. 50. Ausonia, x.
 73. flammata, v. 20. Latia,
 vij. 4. palmarum, vij. 1. per-
 saturæ, x. 18. quatuor, x.
 96. Romanæ, ij. 90. iij. 1.
 trita, xij. 73. vanæ, iij. 4.
 urbanæ, xi. 17
 togæque, j. 56
 togam, ij. 39. vij. 32. viij. 48.
 ix. 50. algentem, xij. 36.
 loram, iv. 28. niveam, iv.
 34. pexam, ij. 44. rasam,
 ij. 85. terque quaterque to-
 tam, x. 11
 togamque, xij. 48
 togas, x. 10. algentes, xiv. 137
 togata turba, vii. 48
 rogata, vi. 64
 togatam gentem, xiv. 124.
 operam, iij. 46
 rogati Martis, vj. 46
 togatis, ij. 74
 rogatorum, ij. 74. v. 27
 rogatorum, xj. 25
 togatulos, x. 74
 rogatum, j. 109. ix. 103
 rogatus, vj. 24. x. 82. & ca-
 pillarum grex, ij. 57
 togis jactatis, xij. 99
 togula, iij. 30. vij. 9. excuf-
 sa, iv. 66. trita vilisque pu-
 trisque, ix. 103
 togula, xiv. 126. gelida, vi. 50
 togulæ madentis, v. 23
 togulam, iv. 26. xij. 71
 tollerabis, vij. 63
 tollant, ix. 14
 tollas, j. 88
 tolle, ij. 29. vj. 30. ix. 36. xj.
 12

tollere, ii. 93. vi. 59
 tollit, x. 104
 tolli, † 19
 tollit, ix. 19. x. 56
 tollitur, viij. 75
 tollunturque, xi. 71
 Tolosæ Palladiæ, ix. 101
 Tolosatis calcei, xij. 32
 Tomacula fumantia, j. 42
 tomentum Circense, xiv. 160.
 Lingonicum, xiv. 159
 tomus vilis, i. 67
 tonantem, vj. 55
 tonantem, v. 53. 56. vij. 59
 xij. 15. placidum, vij. 98.
 Tarpeium pallatinumque, ix.
 88
 tonanti, xi. 19. lascivo, xi.
 44. latio, ix. 67. Palatino,
 ix. 40. summo, vj. 83
 tonantis, vi. 10. vii. 39. ix. 4.
 93. x. 35. 92. xi. 95. Capito-
 lini, x. 51. falciferi, v. 16.
 summi, vii. 13. Tarpeji, xij. 74
 tonare, viii. 3
 tonas, ix. 7
 tonat, ix. 25
 tondeat, xi. 85
 tondebit, xi. 79
 tendendis capillis, xiv. 36
 tondet, ij. 17. v. 13
 tonet, viii. 36
 Tongiliane, iij. 52
 Tongilianus, xii. 90
 Tongilion, iij. 84
 Tongilium, ii. 40
 Tongilius, ii. 40
 tonsa, viii. 47. coma, ix. 37.
 mentula, ii. 62
 tonsa barba, xi. 40
 tonsæ Pelos, xii. 86
 tonsi patris, vi. 64
 tonsi buxero, iij. 58
 tonsis lentiscis, vi. 74. mini-
 stris, xiv. 158
 tonsio ministro, xi. 12
 tonsor, vii. 60. 63. 82. 94. viii.
 51. x. 83. xi. 59. barbatus,
 viii. 52
 tonsorem, iij. 48. iij. 74. vj. 57.
 xj. 85. puerum, viii. 52
 tonsori, xj. 59
 tonsos, x. 98
 tonsrix, ii. 17
 tonsus, i. 32. reum, ij. 74

torcumæ, iv. 39. 46. x. 87. 2.
 rum, iij. 35. leve, xiv. 124
 torcumata, xj. 12. xii. 75. xii.
 94. pricea, viii. 6
 tori, x. 71
 toris, viij. 83. ix. 23. pidiis,
 xiv. 135. primis, vii. 77
 tormentum dulce, vii. 28
 toro, i. 110. medio, xi. 82.
 nudo, xiv. 148. purpurea,
 xii. 17
 toros, ii. 59. iv. 8. vii. 29. v.
 30. xi. 57. xii. 98. duos, x.
 162. extructos, iv. 8. legi-
 timos, vj. 21. primos, vi.
 22. similes, vii. 57
 torquati palumbi, xiii. 67
 Torquatus, x. 79
 torquebat, xj. 44
 torquent, iij. 69. iv. 8
 torqueris, xii. 98
 torquet, iij. 69
 torrente vitreo, xij. 3
 torrentibus undis, x. 85
 torti, j. 79
 torta lanceæ, † 11
 torta mentha, xii. 28
 tortas comas, iv. 42. xiv. 14
 torti cadu, ix. 3
 tortis crinibus, † 3
 torto dracone, vij. 73
 tortorem, ix. 94
 tortorum, ij. 17
 torva fronte, iv. 14
 torvi leonis, j. 61
 torus fartus, viij. 46. mollis,
 viii. 77. pudicus, x. 47. im-
 mus, ii. 16. tristis, x. 47
 tostæ castaneæ lento vapore,
 v. 79
 tostamque messem, x. 61
 tota, iij. 65. v. 85. vi. 19. vij.
 9. 34. 52. 63. 100. ix. 3. 18.
 28. 32. xii. 1. xiii. 116. 27.
 298. ætas, x. 38. 225. xij.
 52. chimera, † 17. conti-
 via, xiv. 41. filia, j. hyems,
 xiii. 59. laurea, ii. 2. liti-
 ra, xii. 75. penulo, iij. 34.
 Roma videnda, x. 6. (cu-
 pula, v. 20. septa, x. 80.
 tabella, xj. 92. vicinia, xii.
 59. uncia, ix. 4
 tota, † 2. 9. j. 26. 74. 87. ii. 11.
 72. iij. 53. iv. 79. 85. v. 16.
 38. vi. 28. 85. vii. 30. viii. 44.
 cca,

- cēna, xii. 61. die, xj. 78.
 domo, xiv. 193. dote, ii.
 34. fronte, vii. 15. lampade,
 vii. 51. libra, xj. 38. luce, iii.
 63. nocte, ix. 69. 70. xij. 120.
 66. urbe, iij. 85. xii. 38
 totam, † 19. 10. 110. v. 81. vii.
 60. 94. ix. 33. x. 68. aurem,
 vi. 64. ovem, vi. 3. Romam,
 iv. 64. urbem, iv. 71
 totas, xi. 6. lacernas, xiv. 132.
 preces, ix. 69. vias, vii. 60
 totidem, iij. 95. v. 36. vii. 80.
 ix. 5. x. 63. puellæ, xii. 88
 totius, j. 4. 15. 27. ii. 29. 91.
 iij. 50. v. 4. 74. vi. 7. 64. vii.
 54. xj. 22. xij. 80
 totis, j. 20. 1. 8. vii. 10. x. 56.
 aquis, iv. 22. diebus, ij. 5.
 iv. 37. 54. noctibus. ii. 5.
 sarcinis, iij. 68
 toto, † 26. j. 16. 100. 116. iv.
 29. vi. 56. 60. 68. 81. 83. vii.
 16. 28. 80. viii. 75. xii. 57.
 anno, iv. 26. ix. 84. x. 70.
 botryone, xj. 128. bove, v. 32.
 celo, iv. 2. die, x. 70. 74.
 xi. 105. Helicone, xii. 6.
 Marceliano, ii. 29. mensē, xj.
 41. orbe, i. 1. ii. 66. v. 13. 75.
 vii. 61. poste, i. 71. stemmate,
 iv. 40. vertice, xii. 7
 toros, iv. 23. viii. 51. annos, x.
 23. crines, i. 32. dies. x. 19.
 penates, ix. 62. soles, x. 12
 torum, j. 50. 76. 93. iii. 68.
 xii. 18. xiv. 190. clientem,
 x. 34. dimidium, ii. 30. ebur,
 xii. 86. lupum, ii. 37
 totus, ii. 6. v. 26. dies, xii.
 24. libellus, xj. 16
 toxica (zva, i. 19. v. 77. x. 36
 Trabeæque, v. 42
 trabes Lybicas, xiv. 91
 tractæ per jucunda pocula no-
 ctes, xj. 105
 tractare, xj. 30
 tractatrix, iii. 82
 tradas, i. 118. iii. 23. v. 57
 tradat, vj. 3. x. 87. xii. 18
 trade, xj. 79. xiv. 149
 tradere, xj. 6. xiiij. 70
 traderet, i. 14. ix. 35
 tradet, x. 6
 tradidit, vii. 62. ix. 104
 tradit, iij. 20
 tradita, xiiij. 66
 traducere, iij. 74
 traduceris, vi. 77
 traducit, j. 54
 traducta, † 9
 traduntur, iij. 37
 tragicis Mufis, ii. 41
 tragico ore, vii. 18
 tragicos cothurnos, xii. 96
 tragus, xj. 23
 trahar, viiij. 51
 trahat, iij. 36. xij. 29
 trahens, iij. 47
 traherent, iv. 73
 traheretur, ix. 55
 trahes, xiiij. 57
 trahet, vj. 3. x. 78
 trahi, v. 23
 trahis, ij. 6
 trahis(que, viiij. 79
 trahit, iij. 38. 58. x. 30
 trahunt, j. 105
 Trajane, x. 34. princeps, x. 33
 Trajani, xii. 8
 Trajanum, x. 7
 trami em a'tum, x. 19
 transcurrunt, vij. 47
 transcurtis turbæ, xij. 57
 transfer, iij. 87
 transferre, viiij. 3
 transfigere, v. 51
 transfuga, xiv. 131
 transibis, j. 71
 transferant, x. 75
 transfere, v. 85
 transire, vj. 65
 transis, x. 59. xi. 107
 transit, j. 105. ij. 64. v. 14. vij. 29
 transmittere, xij. 61
 transportata, xiiij. 72
 transiberina, vj. 93. domus,
 j. 109
 transiberinus ambulator, j. 41
 transtulit, v. 14. xij. 96
 trapetis Piceni, xiiij. 36. Tar-
 tessiacis, vj. 27
 traxerat, j. 14
 traxisset, ix. 67
 Trebula humida, v. 72
 Trebulani casei, xiiij. 33
 trecenta, iv. 61
 trecenti consules, iij. 93. num-
 mi, xij. 71
 trecentis, iv. 67. versibus,
 ix. 20
 trecentos, xj. 36
 treis, iii. 38. v. 50. viiij. 57.
 agellos. xij. 16
 trem-bundus, ix. 94
 tremen(que, vj. 1
 tremente calamo, iv. 30. mol-
 lite, viiij. 64
 tremere, viiij. 55
 tremor, v. 66
 tremorque, v. 25
 tremore docili, v. 79
 tremula linea, iij. 58. seca,
 j. 56
 tremulæ manus, xij. 75
 tremulave, iij. 58
 tremulo tribuli, ix. 50
 tremulum, xiv. 203. Pelian,
 vi. 71
 trepidant, v. 32
 trepidi nautæ, xij. 29
 tres, ii. 42. 44. 64. iii. 93. iv.
 54. vj. 6. viii. 31. ix. 42.
 cinzdos, xii. 16. natos, ij.
 34. scilicet, iv. 46
 tresve, v. 61. viiij. 61. xj. 1. xii. 3
 tria, vj. 54
 triadum, vii. 69
 tribas, vij. 66. 69
 tribuas, viii. 54
 tribuente, xj. 6
 tribuere, j. 104. x. 34. xii. 6
 tribuisse, viiij. 37. xij. 86
 tribuit, ii. 1. iii. 10. 95. iv.
 51. vj. 10. ix. 25. 35. 99
 tribuli tremulo, ix. 50
 tribulis mortui, ix. 58
 tribunali alto, xj. 99
 tribunatus, xj. 99
 tribuni, vj. 8. armati, ij. 60
 tribuniterum latus, xiv. 32
 tribuno, ix. 29
 tribunum, iij. 100
 tribum, ii. 46
 tribus Latias, viii. 15
 tribus. j. 72. 10. 118. ii. 52. iv.
 54. v. 50. vii. 64. ix. 304
 33. 78. xii. 24. amreivitzæ
 peractis, x. 24. capellis, vj.
 19. denariis, ix. 103. libris
 minor, x. 37. lustris, x. 38.
 natis, xj. 54. nummis, ii. 43
 tributis, vj. 54
 tributo, x. 17
 tricæque, xiv. 8
 triceni, j. 44
 tricenos, vj. 26. nummos, x. 27.
 tri

- vacua manu, vj. 71. pelle, vj. 64
 vacuum Lydon, vj. 41
 vacuare, xj. 6
 vacuas chartas, xiv. 16
 vacui, xii. 5
 vacuis, xiiij. 8. auribus, xj. 4
 vacuo, † 11. aere, † 1. 11.
 dente, j. 61. sinu, x. 78
 vacuus, xii. 71
 vada, j. 50. iii. 67. iv. 55. vj. 41.
 pura, iv. 55. tarda, iij. 67
 vadas, xj. 1
 vade, j. 71. iii. 4. xj. 105
 vadimoniam, viij. 67. xiv. 135
 vadis, ij. 69. iv. 22. viij. 28. ix.
 55. Erythræis, viij. 28
 vadum lene, j. 50
 va, ij. 60. iv. 28. v. 34
 vafer, xj. 32
 vafra arte, vj. 64. xii. 67
 vaga aranea, viij. 33
 vagæ juventæ, ij. 90
 vagantur, vi. 34
 vagaris, x. 65
 vagatur, iij. 57
 vagatus, ix. 60
 vagi, iij. 67
 vagientem fetum, iij. 58
 vagientes infantes, xj. 61
 vagis gressibus ij. 57
 vagitibus tantis, ix. 21
 vagitu, ix. 9
 vagos capillo, vj. 52. turdos,
 xj. 22
 vagumque, xi. 18. mane,
 vij. 38
 vagus, j. 2. iv. 79. v. 32. 71. vj.
 21. 80. vij. 31. x. 85. amor,
 xii. 98. December, iv. 14.
 lepus, j. 18. pes, xij. 26
 valde, iij. 44
 vale, v. 67. ix. 8. 104. xj. 109.
 xij. 48
 valeam, ij. 5. iv. 31. vj. 60. 64.
 valebis, ij. 92. vj. 78. xiiij. 35
 valent, i. 16. viij. 32. x. 62. xii. 71
 valere, vi. 70
 valles, iij. 64
 valet, iv. 64. vij. 12. xii. 80
 valete, iij. 7. iv. 57
 valle alta, iij. 58. brevis, ix.
 19. vassa, † 6
 valles, v. 72. curvas, iv. 64.
 gelidas, v. 72
 vana ludibria, x. 4
 vanæ, ix. 44. togæ, iij. 4.
 vani operis, v. 23. triplices,
 viij. 71. x. 87
 vano labore, xiv. 48. nomine,
 iv. 11. munere, ix. 105
 vanoque honore, xi. 33
 vanos fumos, iv. 5. labores,
 x. 82
 vanus labor, i. 89
 vapore, vii. 30. viij. 33. ari-
 do, vi. 42. lento, v. 79
 vapores nimios, x. 48
 vappa perfida, xii. 48
 vapulat, vi. 46. vii. 66. xii. 57
 vapulavit, x. 62
 vapulet, vii. 85. viij. 23
 Vare, iv. 78. viij. 20. x. 26
 variz aulæ, ix. 44
 variantur, viij. 28
 varias artes, vii. 31. oomas,
 i. 77. opes, x. 48
 variata mappa, iv. 46
 Vario, viij. 18
 vario ære, v. 16. decore, vj.
 42. demarmore, x. 79. or-
 dine, † 26. sapore, xi. 32
 varioque, xii. 4. usu, viij. 504
 varios, vii. 31. colores, ii. 46.
 discursus, vii. 38. labores,
 iv. 8. modos, iij. 63
 varium minutal, xj. 32
 Varro inficiande, v. 32
 Varus, iv. 78
 vasa Aretina, xiv. 98. pauca,
 iv. 15
 vassa valle, † 6
 vastos hiarus, j. 23
 vatem, † 12. viij. 73. x. 58. xii.
 51
 vaterno, iij. 67
 vates, viij. 63. 82. ix. 1. x. 64
 vati, v. 16. vi. 21. viij. 28. 62.
 xiv. 165. suo, ii. 22
 Vaticana, vi. 92. x. 45
 Vaticanani cadi, xii. 48
 Vaticanis cadis, i. 19
 Vatini calicis, xiv. 96. futu-
 ris, xiv. 96
 Vatiniorum fractorum, x. 5
 vatis, vi. 68. viij. 66. ix. 50. x.
 103. Apollinei, vii. 21. do-
 cti, i. 62. modici, ix. 27.
 Theodori, xi. 94
 vatam, viij. 56. 63
 Ubere, ix. 9. largo, xiiij. 44
 ubi, † 2. i. 2. 54. 61. 84. ii. 69.
 78. 93. iij. 59. iv. 18. 25. 46.
 v. 59. vii. 22. viij. 65. ix. 24.
 60. 62. xii. 13. xiiij. 58
 ubicumque, 2. x. 92
 ubique, v. 26. vii. 72. viij. 24.
 100. xi. 95. xii. 50
 Uda basia verulo Salerno, ii.
 27. puella, xi. 17
 udaeque prata, i. 115
 udi, x. 19
 udo anero, x. 35. gaudium, ii.
 udones Cilicii, xiv. 140
 udus, viij. 44. aleator, v. 4.
 calceus, xi. 22
 Ve, i. 58. 93. iv. 2. v. 14. 31.
 52. 22. 30. 70. 96
 Vebius comes, ix. 32
 vecta, viij. 52
 vectius, v. 8
 vector lascive, iij. 14. 49.
 xii. 24
 vectus, iv. 51
 vehiturque, viij. 61
 vehit, x. 3
 vehant, viij. 21
 Vejentana, iij. 49. 52. ii. 53
 Vejentani rubelli, j. 104
 vela, viij. 70. xii. 29. 44. xiv.
 28. 29. tarta, † 16. negata,
 ix. 39. xi. 22
 Velabrensem, xiiij. 32
 Velabrensi loco, xi. 53
 Velabrensis calces, xiiij. 32
 velamine nigro, iij. 3
 velarunt, xii. 42
 velat, j. 89. ii. 43
 velcet, iij. 2
 velim, j. 9. 58. ii. 5. iv. 42. vi.
 26. ix. 23. x. 74
 velimus, iv. 61
 vellint, j. 52. v. 61. vi. 25. viij.
 75. v. 34
 velis, j. 9. 36. iij. 64. vi. 49. viij.
 28. 38. 39. 51. ix. 4. 39. x. 47.
 48. xii. 34. 84. xiiij. 20. 41
 velit, j. 21. 8. iij. 54. iii. 20. 40.
 vi. 63. 77. viij. 61. viij. 11.
 14. 18. 46. x. 103. xi. 24.
 28. 56
 velle, iij. 26. v. 24. xi. 2. 22.
 56. 59. xii. 96
 vellem, vi. 82. iij. 53. 72. x. 8
 vellens comam, v. 37
 vellent, iv. 44
 vellera, ii. 46. iv. 47. xi. 22.
 aurea, xii. 100. 112. 113. 114.
 62.

62; multa; x. 143. pre-
tiosa, xiii. 125. rasa, xiv.
159
vellere, ix. 28. x. 90. xi. 100.
Æolio, viii. 52; pullo, xiv.
157
velleribus primis, xiv. 155
velles iii. 16
vellet, j. 36. 94. 86. iii. 24;
vi. 22. vii. 50. viii. 46. x.
73. xi. 35. 41. xiii. 29
velletis, xi. 61
vellis, ii. 62. x. 90
vellit, ii. 11
vellus, v. 38. densum, iv. 1;
inquinatum, iv. 4
velocia munera, † 2
velocibus annis, viii. 8
velocior manus, xiv. 208
velocius, j. 47. 49
veloque, i. 35. xi. 46. 99
Velox, i. 112
velox, vi. 28. Agathine, ix.
39. draucus, xiv. 48. nota-
rius, x. 62. timor, i. 105
velut, vi. 82. vii. 46. 59
veluti, xi. 28. 37
vena Lucrina, x. 30. faucia,
iv. 66
vena rigida, vi. 49. xi. 17
venabula, † 15. xiv. 30. de-
jecta, xiv. 51. Dorica, †
23. grandia, viii. 55. splen-
dida, † 11
venastrum oleum, xiii. 98.
venastri Campani, xiii. 98
venastro uncto, xiii. 64
venalis, i. 2. iii. 60
venatio, xiii. 101
venator, † 11. i. 30. x. 87. xiii. 48
18. xiv. 86. superbus, iv. 37
superbus capta matre, x. 37
venatrix, xi. 70
venatur, xiv. 200
venatus humiles leonum, i. 105
vendamus, vii. 15
vendas, vii. 97. xi. 71
vendat, xii. 55
vende, xi. 71
vendebat, vi. 66
vendentem, xii. 103
vendere, i. 57. 86. iii. 56. iv. 53
v. 16. vii. 63. 78. ix. 4. 30. xi.
71. xii. 87. 73. 103. xiv. 104
venderet, i. 86
vendes, ii. 43

vendicabit, xj. 99
vendicare, iii. 82
vendidisti, xii. 99
vendidit, iii. 48. 57; vj. 72.
ix. 22. xij. 33
vendis, xij. 67
vendit, i. 19. 42. xii. 55. xiv.
194. 223
vendita, xii. 103
vendo, iv. 80
vendunt, xii. 46
venena pulla, i. 3
veneno, vj. 19. Amyseus, viii.
28. aëro, vii. 71. obscuro,
j. 79. poro, v. 77
venenum, iiii. 22. vj. 40. 78
venerabilis moles, † 2
veneranda domus, ix. 21. He-
mina, xij. 30. pallatia, j. 71.
sacra Musarum, xi. 88
venerandaque sanctaque ver-
ba, iii. 69
venerande nepos, ix. 18. res
Æor, vij. 59
venerandus Cæsar, ix. 104
venerantia, v. 15
venerantur, vii. 11
venerare, iv. 30
veneras, j. 3
venerat, viii. 55. xiv. 72
Venere, † 3. xii. 71
Venerem, j. 103. 110. v. 41
Veneres, ix. 12. xj. 84
Veneri, ix. 42. xj. 61
venerint, j. 105. x. 5
Veneris, iij. 4. iv. 44. vj. 17. xj. 27.
xij. 43. xiv. 206. beata, xj. 81
venerit, xj. 7. xij. 24
venerunt, vj. 52. viii. 71. xij.
28. 111
Veneti, vj. 46
Veneris terris, xij. 88
Veneto, x. 48. xiv. 131. huto,
iii. 74
veni, j. 72. iv. 1. 78. v. 48. vii.
5. 22. viii. 2. 21. 39. 67. xj. 53.
xii. 63. 84. xij. 82. xiv. 99
veniam, ii. 90. iv. 77. vj. 51.
ix. 56. xj. 36. xij. 60
veniant, vii. 71
ventas, j. 53. iij. 27. x. 36. xj. 53
veniat, vii. 4. xiv. 87
veniente, viii. 21
venies, v. 45. x. 12. xj. 24
veniet, j. 50. iij. 4. 36. xiv.
112. 125

venimus, in hoc. xj. 80. xiv.
48
venio, ij. 18. iij. 44. xii. 35
venire, j. 118. v. 4. 85. vj. 2.
xj. 8. xij. 78
venis, iij. 44. 54. vj. 47. vii.
21. 67. xij. 2
venis curvis, xiv. 33. pro-
mincentibus, v. 4
venisse, iv. 61. xiii. 107
venissent, x. 81
venisti, j. 3. v. 9
venit, † 3. j. 26. 63. 72. 88. iii.
50. 58. 65. iv. 30. 46. 66. v. 3.
80. 59. vii. 7. 12. 35. 53. 85.
viii. 32. 51. 67. ix. 24. 49. 52.
104. x. 6. 36. 78. xi. 70. 92.
xii. 26. 29. xiii. 31. 36. 84.
xiv. 62. 72. 162. 299
venit, (2. venio) xi. 39
venite, xii. 8
venitis, x. 48. 72
veniunt, viii. 78
venire, xiv. 151. infelix, ii. 51
ventilat, iii. 82. v. 32. xii. 18
ventis, x. 104
vento jubente, xi. 33. leni, x. 30
ventos, iv. 19
ventosque, vj. 59
veneto, j. 21. xi. 62. salisco,
iv. 46
ventrem, iii. 42. iv. 78. x. 48.
liquidum, xii. 116. solu-
tum, xi. 89
ventres molles, xiii. 26
ventri, iij. 22. xi. 53. pigro
iij. 47. scisso, xiv. 60
ventris, j. 38. 110. duri, xiii.
29. maturi, † 14
ventum, ii. 41
ventura, xj. 92. Cydonia, x.
42. turba, vj. 43
venturam, xiv. 6
venturo, vii. 21
venturum, xj. 74
ventus, ix. 39. xiv. 28. 29
Venuleio, iv. 83
Venus, † 6. j. 104. ii. 84. vii. 13.
vii. 88. viii. 42. x. 13. 22. 24.
iv. 83. casta ii. 34. vj. 45. x.
33. debilitata, j. 47. fugi-
tiva, xii. 98. lata, vi. 21. nu-
da, viii. 11. plebeia, ii. 53.
prodigiosa, j. 91. solici-
tata, iii. 75. superba, iii. 68
venustum, xi. 32

- ver, ix. 84: breve, ij. 46
 vera, ix. 101. x. 34. electra, viii.
 51. fama, vii. 87. gaudia,
 vij. 4. xj. 27. Glaniana, iv.
 39. mentula, vij. 34. nomi-
 na, xiv. 170. soboles, vj. 3
 vera simplicitate, j. 40
 veræ, xj. 45. vitæ, v. 21
 veram, j. 110, vij. 38
 veras amicitias, xj. 45
 verba, ii. 76. v. 16. 34. 51.
 vj. 54. 56. viij. 7. 22. xj.
 47. 71. xij. 42. xiv. 208.
 barbara, j. 66. fortia, iii. 46.
 grandia, ij. 69. ix. 33. La-
 tina, xj. 21. mandata, ix. 36.
 panca, j. 97. prima, ix. 69.
 sobria, j. 28. venerandaque,
 sanctaque, iij. 69
 verbera, † 101. ij. 75. Graia,
 ix. 74 mille, xj. 94
 verberat, xij. 75
 verberatus, vij. 94
 verberare, vij. 66. tenui, xiv. 71
 verberent, xij. 57
 verberibusque, ix. 70
 verbis, j. 36. iij. 3. iv. 89. vj. 11. viij.
 6. xj. 11. castis, iij. 69. gran-
 dibus minax, ix. 28. inno-
 cui, vij. 11. prioribus, x. 72
 verbum, ix. 47. unum, xiv.
 217
 Vercellas, x. 12
 vere, j. 34. iij. 82. vj. 44. xiv.
 187
 verecundam scim, viij. 70
 verecundo ore, viij. 1
 veredi succincti, xiv. 86
 veredo rapiente, xij. 14
 veri, v. 19. xj. 50
 veridicæ sorores, v. 1
 veridico ore, x. 37
 veriora, vj. 30
 veris, vj. 30. 80. xij. 127
 veritas rustica fictis capillis,
 x. 72
 veritus, ix. 27
 verius, viij. 76
 verminat, xiv. 23
 verna, j. 42. iij. 1. vj. 20. xiv. 1.
 119. clamator, xij. 26. Num-
 mæ, x. 76. satur, ij. 90
 verna tempora, v. 68. ix. 13. 17
 verna arbore, xj. 9
 vernæ lactei, iij. 58. tuberes,
 xij. 43
 vernam dormitantem, viij.
 59. negligentem, xij. 89
 vernarent, ij. 61
 vernas, x. 30
 vernat, ix. 55
 vernis equitibus, j. 85
 vernos apros, i. 50
 vernula, xij. 71. xiv. 54
 vernulæ, v. 38
 vernulas libellos, v. 18
 vero, vj. 39. viij. 76. amore, x.
 20. barbaroquerere, iij. 58.
 dolore, vj. 63. gaudio, j. 50.
 nomine, vj. 88. viro, vij. 57
 Verona, j. 62. magna, xiv.
 195. tenuis, x. 103
 Verona, i. 8
 Veronem sacrum, i. 50
 veros sardonychas, ix. 60. x. 87
 Verpe poeta, xj. 95
 Verpus, vij. 81
 Verris, ij. 37
 versata, xj. 53
 versibus, x. 100. duobus, xiv.
 1. mille, xj. 81. trecentis,
 ix. 20
 versiculus, iij. 9. 50. vi. 64
 versu grato, iv. 55. impio, x.
 5. non laborioso, xj. 7.
 Lampfacio, xj. 17. lascivo, x.
 64. rudi, ix. 12
 versus, iij. 8. iv. 17. v. 27. 57. vii.
 3. ix. 91. xi. 2. 4. 25. xii. 62.
 xiii. 75. disertos, vi. 14. du-
 centos, viii. 90. duo tresve,
 xiii. 3. facundos, xii. 43.
 lascivos, xi. 21. Saturnali-
 tios, xi. 16. leveros, i. 36.
 viridi ærugine tinctos, x. 33
 Vertagus acer, xiv. 200
 vertex planus, ix. 64
 vertice, i. 32. viii. 36. x. 19.
 moto, iv. 3. tenero, xiii. 50.
 toto, xii. 7
 verticemque, xii. 45
 verum, j. 65. 109. ij. 69. iij.
 72. iv. 34. 42. v. 30. vii. 5.
 27. 89. 99. viii. 76. x. 5. 14.
 xi. 8. 25. 63. 108. xii. 36. 87.
 xiv. 52. nomen, ix. 97
 verus, iv. 5. pates, † 3. pater-
 familæ, j. 85
 vescitur, viii. 50
 vescuntur, iii. 58
 vesica fortior, viii. 33. om-
 nis, iv. 49
 vesicam, xiv. 62
 vespillo, j. 31. 48
 vespillonum, ij. 61
 Vestæ, vii. 72. canæ, 17. 1
 veste, v. 24. deposita, vj. 97.
 madida, v. 30. tincta, v. 24
 vestem aridam, iv. 70
 vestes, ix. 97
 vestes, xij. 103. amethystras,
 j. 97. olidæ, j. 50. saturas,
 viij. 48
 vesti, j. 5
 vestibus tinctis, ix. 63
 Vestino grege, xij. 31
 Vestinus calcus, xij. 31. 57
 vis, iv. 73
 vestis proxima, xij. 14. 16.
 dida, viij. 3. xiv. 71
 vestis, j. 36. vj. 11. vii. 11.
 xiv. 128
 vestite, ij. 46
 vestitur, viij. 33. x. 51. xiv. 24
 Vespuvius viridis, iv. 44
 verabunt, xj. 79
 veramur, xj. 7
 verar, i. 91. v. 38. vj. 91
 veterem amicum, viij. 14. ix.
 86. Gaurum, iv. 55. forem,
 vj. 72. matitum, x. 4. lene-
 diam, v. 7. sodalem, ij.
 44. umbram, v. 10
 veteres, v. 16. xj. 91. artes, iv.
 39. avos, iij. 63. brachæ, xj.
 22. calathos, ix. 60. & pau-
 cos sodales, x. 104. Fico-
 las, vj. 27. Fidenas, iv. 64.
 omnes, j. 55. patres, xj. 6.
 patronos, v. 36. poetas, x.
 78. ritus, viij. 80. sodales,
 j. 100. solos, viij. 69
 veteres, v. 54
 veteri fidoque sodali, ij. 43.
 v. 19. sodali, x. 37. xj. 25
 veteris amici, viij. 18
 veterum avorum, x. 87. Co-
 rinthiorum aniz, ix. 58
 ducum, ix. 85
 veto, j. 35
 Vetonisæ parvæ, iv. 55
 vetuisti, iv. 22
 vetuit, iij. 46. ix. 104. xj. 48
 vetula, iij. 32
 vetula dextra, xj. 30
 vetulæ Fabulæ, viij. 33
 vetulam, iij. 32. iv. 20
 vetulas, iij. 76. viii. 79. algæ:

- res, ivi 5. decem ix. 103
 vetuli cinzdi, j. 42. Eucti,
 viij. 6. fures, vj. 16
 vetulisque, viij. 79
 vetulo Falerno, j. 19. viij. 77
 xj. 27. marito, xj. 72. petasone, xij. 55
 vetulos cados, xij. 112
 vetulum cunnum, x. 90
 vetus, vj. 67. vii. 78. x. 98. 101.
 xj. 22. 35. 53. aura, iv. 4.
 ingenium, xj. 8. patrisque
 amicus, vj. 25. putreque so-
 lum luto, ix. 75. sodalis,
 j. 55. vii. 85. testa, vj. 93
 vetusque, ii. 30. xj. 35
 vetustas, vii. 44. longæva, † 5
 vetustina, iij. 93
 vetustitæ, ij. 28
 vexabit, viij. 46
 vexat, ij. 32. ix. 60. xj. 82. 87
 vexata vindemia, j. 57
 vaxatas rosas, xj. 90
 vexatio, x. 82
 vexerat, † 16
 vexes, j. 118
 vexit, viij. 51
 Vi, vj. 19
 via, vii. 60. x. 12. media,
 † 2. pulverulenta, xii. 2
 via, x. 104. alia, xj. 92. Fla-
 minia, x. 6. inoffensa, xiv.
 209. media, vi. 93. sacra,
 iij. 63. xij. 2
 via, xij. 28. xiv. 61. Emi-
 liæ, iij. 4. auloniæ, ix. 104.
 Latæ, ix. 65. longæ, i. 2
 viam, v. 14. xiv. 130
 viarum, ix. 102
 vias, j. 71. Aufonias, vj. 5.
 Capitolinas, vj. 10. gra-
 ciles, ii. 86. longas, vj.
 43. ix. 38. x. 36. xiv. 188.
 tacitas, xij. 60. totas,
 vj. 60
 viator, vj. 28. ix. 65. x. 63
 xj. 14. 92. xij. 25. lassus,
 iij. 6. piger, iv. 55
 vibrabunt, v. 79
 vicarius, ij. 18
 vicem, viij. 38
 vicenos nummos, iv. 26
 vicerat, † 7
 vicere, ix. 106
 viceris, xj. 6
 vicerunt, vii. 28
 vici fuit ille magister, x. 79
 vices, j. 109
 viciesque, xii. 78
 vicina, v. 65. vj. 43. xiv. 159.
 antra, vj. 49. jugera, viij.
 56. numismata, j. 27. por-
 ta, iv. 18. Nomento rura,
 xij. 15. silva, j. 50
 vicina urbe, j. 13
 vicinam urbem, vj. 16
 vicine, vj. 27
 vicini, vj. 19. 39. 73. ix. 70. cu-
 biti, iij. 63. iliceti, xij. 18
 Quirint porricum, xj. 1
 vicinia tota, xij. 59
 vicino fonte, ix. 19
 vicinos hortos, j. 115. xj. 35.
 lares, x. 58
 vieinum, j. 21. vj. 92
 vieinus, j. 87. vj. 64. Iolas,
 xj. 42. latus, iij. 58
 vicit, j. 8. viij. 26. x. 87. xj.
 34. 42
 vico patricio, x. 68. Tusco,
 xj. 28
 vicos tenues, vii. 60
 victa, j. 83. xiv. 150. faba,
 iij. 47
 victima grata, iij. 24. xij. 92.
 cæta, ix. 32. cæsa quacum-
 que manu, x. 73
 victimaque, ix. 92
 victimasque, viij. 66
 victor, viij. 54. ix. 44. 104. x.
 74. xj. 34. 79. Deus, vj.
 7. Scripto, ij. 2
 victorem, viij. 2
 victores, viij. 43
 victori, vii. 28
 victoria Phlegreæ, viij. 78.
 tristis, x. 50
 victoriæ signum, xiv. 170
 victoris, vj. 28. viij. 26
 victricem laurum, ix. 36
 victrices chartæ, vj. 5
 victrix umbra, vj. 76. unda,
 xj. 97
 victura carmina, viij. 73. fa-
 ma. v. 15. nomina, vj. 43
 victuræ, j. 26
 victuram, viij. 81
 victuras chartas, xj. 4. curas,
 j. 108
 victuris chartis, iij. 20
 victurum, v. 59. nomen, x. 26
 victurus liber, vj. 60
 vicus, vii. 71. patricius, vii. 72
 vide, vj. 21. xiv. 131
 videam, ij. 5
 videar, v. 18. vj. 73
 videare, viij. 100. ix. 61
 videaris, viij. 3. x. 83. xj.
 56. 76
 videas, j. 16. iij. 93. vj. 98.
 ix. 73. 88. xiv. 76. 212
 videat, ix. 67. xj. 803. xiv. 1
 videatur, iv. 32
 videbam, j. 91
 videbaris, j. 91
 videbis, j. 56. 110. vj. 78. x.
 19. 104. xij. 100
 videbit, v. 81
 videbo, v. 47. viij. 25. 41
 videbuntur, ij. 8
 videmur, vj. 70. x. 65. xij. 4
 videnda, x. 6
 vident, iij. 93
 video, ii. 38. x. 14. 70. xiv. 154
 videor, viii. 23. x. 1. xii. 26
 viderat, ii. 66. vi. 53. 85. ix.
 370. x. 52
 videre, i. 87. iii. 44. 67. iv.
 30. 64. 77. v. 25. viii. 8. 21. ix.
 76. xi. 1. 76. 102. xii. 49
 videres, iij. 47
 videret, viii. 2. xii. 86
 videri, i. 10. 42. ii. 88. 92. iij.
 52. iv. 6. vii. 11. 50. viii. 19. 38
 x. 90. xi. 43. 56. xii. 37. 41. 62
 videris, i. 42. ii. 1. iij. 5. 40. v.
 4. vii. 25. 40. viii. 64. x. 93
 viderit, v. 50
 vides, ii. 11. 29. iij. 38. iv. 53.
 v. 23. ix. 32. 36. 44. x. 84.
 92. xi. 59. xiv. 44
 videt, † 2. i. 97. 105. ii. 4. iij. 39.
 iv. 2. iv. 23. vi. 18. 34. 39. 64.
 vii. 4. 16. 86. viii. 3. 36. 49. 59.
 ix. 35. 38. 60. x. 32. 51. xii. 52
 videris, ii. 57
 videto, x. 19
 videtur, i. 35. 45. 73. ii. 84.
 iij. 2. v. 12. 31. 57. viii. 23.
 51. 75. ix. 62. x. 25. 76. 9.
 xi. 25. xii. 42. xiv. 18
 vidi, viii. 30. xj. 58. xii. 32
 vidimus, † 5. 6. i. 13. iv. 26.
 35. xii. 60
 vidissem, v. 50
 vidissent, ix. 67
 vidisses, ix. 67
 vidisti, vii. 33. viii. 25
 vidit,

- vidit, q. 28. iii. 75. iii. 95. vi.
68. vii. 39. viii. 26. 68. ix. 21.
x. 38. 67. xj. 60. xii. 85
vidua, iij. 32
viduaeque platanus, iij. 58
viduae, vii. 78
viduarum, i. 50
viduata, ix. 31. euleira, xi. 22
viduisque, iv. 56
Vienna pulchra, vii. 87
Vienna vitifera, xii. 107
vigefis, xii. 77
vigil, xiv. 40
vigila, vii. 55
vigilare, ix. 20
vigilat, viij. 21
vigilatur, xij. 69
vigilaveram, xii. 18
viginti, ii. 30. vii. 64. viii.
13. x. 75. millibus, xj. 39.
nummis, xii. 26
vile cadaver, viij. 75. frag-
mentum, vii. 88. pretium,
i. 77. sapit, xiii. 84
viles Cappadocæ, v. 79. pue-
ri, i. 42
vili, xii. 67. pulvere, xiv. 102
vilis, xii. 48. dona, xiv. 6. ligo,
xiv. 12. monumenta, xiv. 96.
ora, ii. 72. percoquas, xij. 46
vilis, x. 73. xiii. 9. 122
vilis, ix. 102. xiii. 122. le-
ticula, ix. 94. oliva, ix.
27. cotinus, j. 67
vilisque, ix. 103
vilissima, viii. 83
vilis, vii. 26. xii. 23. xiv. 2
vilis Bajana, xii. 58. rudis, vii. 35
villa sordida, x. 98
villæ, xii. 57. cellæ, iv. 64
villam, vii. 35. xii. 57. xiii.
15. picham, iii. 58
villi, xiv. 136
villica, ix. 61. x. 48. xii. 18. bul-
pra, iv. 66. pinguis, i. 56
villicæ, iii. 58
villici, x. 92
villicique, vj. 39. x. 50
villico, i. 5. iii. 58
villicosque, xii. 32
villicus, iij. 68. vii. 30. 70.
xi. 40. levis, xii. 18
villicusque, ii. 12
villis, vi. 56. Balanis, iv. 25
villorum, xiv. 145
villosa gausapa, xiv. 138. linrea,
- xiv. 138. stragula, xiv. 147
vimen breve, iv. 89
vimine, vii. 72. levi, ii. 85. cex-
to clausa prandis, ix. 74
vimineo textis, iij. 98
vina, ii. 59. iii. 68. 90. iv. 69. vj.
89. viii. 50. ix. 26. x. 36. xi.
30. xii. 49. xiii. 83. no. 114.
125. 126. xiv. 118. amula Tu-
scis cadis, xiii. 118. duo, iv.
86. condita, ii. 82. massica,
iv. 13. mucida, vii. 6. op-
tima, i. 19. peregrina, iv.
66. pessima, i. 49. plumbea,
x. 49. resinata, lii. 77. Rhe-
tica, xiv. 100
vineam, x. 16
vincant, xiv. 28
vincas, v. 29. vii. 74. viii. 64
vincat, iij. 93. vii. 3
vinea, xii. 36
vineebant, ix. 30
vincenda, v. 23
vinecentum, xii. 64
vicenti, ix. 70
vinceret, j. 27. i. 71. 42. ii. 29.
90. iij. 1. iv. 19. v. 23. 25. 66.
vi. 32. ix. 69. x. 19. xiv. 213
vinceret, vi. 77
vincer, iij. 33
vincl, vii. 64. xiv. 213
vincique, vii. 41
vincis, lii. 95. viii. 28
vincit, i. 50. ii. 57. iv. 55. v. 38.
viii. 51. ix. 85. xii. 34. xiv. 208
vincite, iv. 57
vincitur, ii. 53
vincor, xii. 40
vincta, iv. 59
Vindelicis oris, ix. 86
vindemia, i. 27. vi. 27. viii. 53.
condita, vii. 68. Gnosia, xii.
106. miltis, xiii. 109. Nomen-
tana, xiii. 119. vexata, i. 57
vindemiarum, ix. 100
vindicare, ii. 23
vindictum, ii. 85
vindice, i. 54. ii. 2. futureo, iij. 91
vindicem, iij. 2
vindicis docti, ix. 44
vinea cana, iij. 65. fossa, xiv. 49
vinea Tusca ligo polletus, ix. 58
vini, xii. 66. audacis, xiv. 94
vinitorques Romanus, xii. 57
vinitorem, iij. 57
vinitores, x. 30
- vinos, xj. 14. defecro, j. 88. mih.
vii. 19. multo, vi. 1. nimio, ii. 1.
vinum, x. 79. vi. 76. x. 48. xii.
122. consulare, vii. 78. pic-
tum, xii. 270. Tarentum,
xii. 147
viola xiv. 97
violæ, xj. 19
violant, j. 54
violare, x. 66. xii. 86
violæ, ix. 27
violat, vii. 33
violata erura, v. 68
violaverit, viij. 51
violente, xiv. 24
violentus, xij. 14
violes, xii. 66
violis, ix. 12. x. 33
vipera, iv. 59. scelerata, iv.
vipera, iv. 4
viperaum, j. 42
viperaum virus, vii. 11
Vipsanas laurus, j. 109
Vipianis columbis, iv. 18
vir, j. 50. 69. 75. 98. ii. 49. iij.
30. 44. 69. iv. 7. 41. ix. 91.
x. 8. 72. bonus, iv. 5. 2. 23.
incept, j. 69. ludus probas,
lancoetus, ii. 44. pauper,
vi. 53. pessimus, vii. 33
virque, vii. 15
virens, v. 79
virens, j. 89. vi. 42. vii. 5
virenti fonte, ix. 77
virentis auri, xij. 15
vires, viij. 70. 75. logotheta, 2. 47
viret, iij. 47. vii. 73. ix. 62.
xii. 38. xiii. 115
virga, ix. 23. 62. amica, vii.
73. myrica, ii. 82. pinguis,
ix. 55. superba, xj. 99
virga mobili, viij. 66. San-
conica, ix. 96
virga dammata, xii. 48
Virgilii culex, xiv. 186
Virgilio, xiv. 108. 195. am-
no proxima, xii. 153
Virgiliusque, iij. 8
Virgiliusque, vii. 56
Virgilius, vii. 16. xiv. 75. in
membrana, xiv. 186
virginæ, iij. 91. vj. 47. eruda
Martiaque, vj. 42. gelida
xj. 48. porca, xii. 56. pe-
dica, iv. 6. sola, xiv. 183
virginæ manu, xj. 9

virginemque domum, j. 71
virginem, x. 92
virgineo auro, ix. 24. cruore,
iv. 64. pollice, x. 42
virginelque, v. 2. grandes, iij. 58
virginibusque, iij. 69. ix. 70
virginis, vij. 32. chartæ, j. 67
virginitate certa, iv. 45
virgo, xj. 79. xii. 42. conscia,
vj. 10. serox, xiv. 179. gran-
dis, viij. 3. proba, iij. 67
viri, iij. 93. iv. 35. ix. 47. do-
cti, x. 73. steriles, iij. 91.
teneri, vj. 68
viribus, xj. 82
viridem Thetia, x. 44
virides annos, j. 102. xj. 72.
aras, iij. 24. xii. 60. caules,
iij. 47. comas, iij. 19. gem-
mas, ix. 60. xi. 28
viridi æruginē tinctos versus,
x. 33. Baccho, xiiij. 39. ju-
venta, vij. 39. mero, xiiij. 68
viridis bractea, xij. 17. can-
cri, vii. 72. Vesuvius, iv. 44
virile, vij. 66
viriles vultus, ix. 37
virilia languida, xj. 30
virilitatis crepæ, ix. 7
viris, ij. 84. x. 26. xj. 23. ob-
scuris, ix. 1
viro, j. 63. 91. viij. 6. 64. x. 69.
xii. 42. 93. 98. agrestis rudi-
que, iij. 24. bis raptō, ix. 31.
decimo, vj. 7. lascivo, x. 68.
participi, iv. 75. Phrygio,
viij. 6. tetrico, j. 63. vii. 87.
vero, vii. 57. uni placere, x. 35
virorum, vii. 46. 62. ix. 16. 80.
x. 19. xiv. 59. doctorum,
xiv. 191
viros, vj. 16. ix. 80. xiv. 49.
eocinatos, i. 97. medios,
ii. 61. iij. 81. nudos, iij. 68.
steriles, ix. 9
virtus, viij. 80. xii. 14. cauta,
vj. 25. dulciore, v. 20. ma-
xima, viii. 15
virtutem, xj. 57
virum, j. 9. 22. 79. 91. ij. 41. iv.
58. vj. 14. viij. 46. ix. 37. 57.
x. 69. 87. xj. 23. 40. 79. 82.
xij. 52. dignum, i. 110. mol-
lem, j. 97. iij. 73. nimium,
ij. 36
virumque, iij. 93. viij. 56. xiv.
285

virus, xij. 2. fallax, vj. 93. mi-
stum, i. 88. vipereum, vii. 11;
vis, j. 30. 118. ii. 53. 88. iij. 5.
13. iv. 26. 47. v. 20. 53. vj. 14.
50. viij. 24. 99. viij. 73. ix. 26.
70. x. 13. 83. xj. 40. 57. xij.
17. 22. xiv. 1. 69. 163
vis, iij. 72. 78
visa, iij. 17. vj. 85. ix. 31. x. 75
visam, x. 35
viscera, iv. 81
visceribus, j. 14. xiiij. 84
viscerum, xj. 62
visco, † 11
visere, x. 20
viso, v. 3. genitore, vj. 38.
oceanō, v. 28
visure, x. 44
visus, x. 37. 79
vita, j. 50. ij. 42. iij. 21. 90. v.
13. vj. 70. viij. 3. 38. ix. 29. x.
58. 63. xii. 98. carior, xj. 21.
craftina, j. 16. longior, viij. 77.
proba, j. 5. reversa, vii. 46
vita, viij. 35. v. 44. xj. 21.
manente, vj. 25. meliore,
vj. 70. priore frui, x. 23
vita, iv. 75. x. 50. xj. 92. ju-
cunda, iij. 6. laudata, j. 94.
quietæ, x. 92. tribus auris
peractis, x. 24. veræ, v. 21
vitam, † 4. 13. j. 56. ix. 53. x.
47. i. 30. 57. xii. 57. beatio-
rem, x. 45. municipalem,
iv. 66. sanctam, j. 79
vitare, j. 49. viii. 59. xii. 24
vitas, iij. 51
vite, viii. 51. roscæ, iij. 24
Vitelliani, xiv. 8
Vitellianis, ii. 6
vitellos croccos, xii. 40
vites, v. 50
vitet, xj. 48
vitiantur, xii. 75
vitiata amphora, vi. 93
vitiatum calum, viii. 75
vitibus, xiii. 225. tardis, i. 44.
teneris, iv. 13
vitifera Vienna, xiiij. 107
vitiis, iij. 10. x. 33
vitio, i. 54. xii. 53
vitiosum, xii. 93
vitiosus homo, xi. 93
vitis nata in media palude,
xiii. 115. septima, xiiij. 114.
vitium, ii. 89. iij. 27. v. 19. xj. 93;
285

deformē, xi. 100. leve, viij.
17. magnum, x. 76. pejus, iij.
72. periculofum, iij. 44. pusil-
lum, iij. 42. secretius, iij.
77. unum, x. 76
vitrei calices, xiv. 115
vitreis ampullis, vi. 35. fra-
ctis, i. 42. undis, vi. 68
vitreo latrone, viii. 71; tor-
rente, xii. 3
vitreus nimbus, xiv. 112
vitro, i. 38. iv. 86. brevi, ix.
60. excusso, iij. 55. parco,
ii. 40. puro, iv. 22
vitulus, vi. 38
vitulusque, iij. 58
viva, vi. 49. bractea, ix. 62.
quies, x. 10
viva cupressō, vi. 49
vivam, i. 16. 104. x. 12. xii. 53
vivat, i. 56. ii. 11. ix. 10. 28. xi.
5. 72. xii. 17
vive, i. 16. 37. 104. vii. 46.
viii. 44
vivebant, † 7
vivebatur, iij. 19
viventi, i. 1
vivere, i. 16. ii. 53. 90. iij. 30.
38. v. 21. 59. 65. vi. 18. 27.
70. x. 23. xi. 57. xii. 18. 47.
60. 79. in æterna rosa, viii. 77
viveret, x. 35
vives, iv. 7. v. 59. vj. 64. viij.
68. 83
vivi uris, vj. 64
vivida cera, vii. 43. epigram-
mata, xj. 43
vididumque, xii. 62
vividus, i. 16. iij. 30. v. 10. viij. 44
vivit, j. 89. 115. ij. 11. iij. 41.
75. iv. 73. v. 21. 38. vi. 18.
32. viij. 68. xi. 47. 58. 85
vivo colore, xii. 64. genitore,
iv. 16. lacte, xiii. 44
vivo, v. 38
vivum, Lagonas, ix. 51. ma-
re, xiii. 79
vivus, xl. 68. decor, vj. 13.
fons, ij. 90
vix, i. 16. ii. 6. 57. iij. 25. 38. 46.
v. 53. vj. 28. 52. 54. vii. 52.
92. viii. 56. 75. ix. 37. 42. 50.
56. x. 21. 37. 70. xi. 19. 25.
30. 40. xii. 6. 11. 29. 99
vixque, v. 23
vixisset, v. 36
vixisti,

vixisti, x. 38
 vixit, † 18. v. 79
 Utere turpi, vii. 70
 utcus, xi. 81. uere, xi. 99
 ulla, i. 110. iv. 66. 79. v. 75
 xi. 75. xii. 98
 ulli, ix. 43
 ulli, † 18. vocibus, xj. 61
 ullas, ii. 37. iv. 51. v. 50. ix. 88.
 labor, xii. 63
 ulmi, iv. 13
 ultimo fragili, iv. 49
 ultra, ii. 66. 84
 ulteriora, j. 27
 ultima, xi. 91. aura, xj. 9. pars, †
 2. pensa, iv. 73. preda, xiii.
 95. uox, x. 71
 ultimis ceris, iv. 70
 ultimis, ix. 49. xj. xi. 66. xii. 36
 ultoris Martis, vii. 50
 utro, v. 6. ix. 24. x. 75. xi. 24
 ululat, v. 42
 Ulysses, xiv. 184. fallax, ii. 64
 Umbella, xiv. 28
 umbellam, xi. 74
 umbellas hilares, iii. 58
 UMBER, vii. 30. 52. 89. pauper,
 xii. 83
 umbilicis, i. 67. vii. 61. nigris,
 v. 6. pictis, iii. 8
 umbilico nullo, ii. 6
 umbilicos, iv. 91
 umbilicam, vi. 33. 37
 umbone, iii. 46
 umbra, v. 21. vi. 15. vii. 80. 39.
 festinata, x. 6. hospita, x. 26.
 latior, ix. 68. melior, vi. 18.
 notior, xii. 52. textilis, xii.
 31. victrix, vi. 76
 umbra Phaethontas, vi. 15. Pie-
 ria, ix. 86. Pompeia, xi. 48
 umbracula, xiv. 28
 umbram veterem, v. 10
 umbras æstivas, i. 13. caras, x. 71.
 diffusas, † 2. infernas, i. 37. xi.
 70. nigras, v. 36. opacas, i.
 89. Strygas, i. 102. 115
 Umbria, xiii. 69. montana, ix. 59
 Umbræ montanæ, vii. 96
 umbris, i. 50. inferis, iv. 18.
 xi. 6. pampinea, iv. 44.
 sanctis, vii. 39
 Una, † 3. 27. i. 201. 69. iv. 7.
 54. v. 70. 90. vii. 64. viii.
 43. ix. 33. 58. 78. x. 6. 93. 96.
 xi. 53. xii. 88. xij. 49. homi-

x. 74. liura, iv. 10. lucerna,
 iv. 44. pagina, xi. 25. pars,
 xi. 23. xiv. 174. res, xii. 40.
 synchessa, iv. 66
 una, ii. 67. ix. 73. x. 22. xi.
 39. hora, ii. 10. mensa, x.
 48. nocte, xi. 98
 unam, † 28. ii. 46. vii. 33. x.
 32. xiii. 75. Emicam, xii. 29
 unas, x. 13
 uncia, ix. 49. tota, ix. 4
 unciam, i. 107
 uncis naribus, iv. 42
 uncta lucerna, xiv. 43. unge-
 ento, x. 12
 unctæ coronæ, vii. 71
 uncti magistri, vii. 66
 unctiore cena, v. 45
 unctis diebus, x. 7. digitis,
 v. 79. xiv. 123
 uncto, i. 54. venastro, xii. 64.
 ungue, x. 66
 unctor, xii. 7. sordidus, vii. 31
 unda, † 3. 24. i. 77. iv. 22. v.
 43. vij. 49. ix. 39. aura, vii.
 55. x. 16. candida, xij. 40.
 dives, † 28. frigidior, xiv.
 104. micis, vj. 68. noctu-
 ra, † 25. pallida, vii. 37.
 Pegasus, ix. 59. plana, v. 1.
 prætoria, iv. 28. æstior,
 vij. 18. victrix, xj. 99
 unda curya, ix. 92
 undæ, iv. 30. vj. 42. x. 51.
 faventis, x. 104
 undam, ix. 19
 undas, iv. 30. vj. 42. x. 5. Ba-
 ianas, vj. 68. instantes, † 25.
 laudatas, vj. 43. Lethæus, vj.
 95. niveas, vii. 31. plaudas,
 iij. 67. Siculas, vij. 44. Stry-
 gas, vi. 58. ix. 52. xj. 85. xij. 92
 unde, j. 15. 79. ij. 57. iij. 4. 30
 iv. 5. 35. v. 59. vij. 16. viij.
 55. 61. xij. 3
 undecies, v. 8
 undecim, ii. 44
 undecima hora, ix. 60
 undecimi, xij. 5
 undenas, vij. 66
 undenis, x. 9
 undique, xiv. 223
 undis, † 28. æquoreis, xij. 84.
 humanis, ii. 70. liquidis, † 26.
 x. 7. oisidis, vij. 84. niveli-
 bus, xiv. 118. sinuatis,

xj. 83. torrentibus, x. 85.
 midis, xiv. 181. vitis, xj.
 ugendis aribus, ij. 77
 ungitur, iij. 12
 ungue, vii. 93. ix. 39. xij. 15
 uncto, x. 66
 unguenta, xj. 55. xiv. 19
 unguento, vj. 57. 71. vii. j.
 x. 13. xiv. 57. uinct, xj. j.
 unguentum, vi. 93. xij. 96.
 126. xiv. 146. bonum, iij. 2
 unguis, j. 23. iij. 74. v. 61.
 xij. 78. nigros, iv. 27. op-
 dos, xiv. 199
 unguibus, i. 7. iracundis, iij.
 longis, xiv. 36. timidis,
 unguis lubricus, vij. 1
 ungula fugax, xij. 50
 ungularum, vij. 6
 uni, iv. 42. vij. 96. iij. 97.
 222. colone, iv. 64. mure-
 cere, x. 35. vivo placet, xj.
 unica avis, x. 16. mensa, j. 104
 Unice, xii. 44
 unicum, vj. 62
 unicumque, j. 62
 uniones, vij. 84. xij. 49
 universi Martis, v. 45
 unius, v. 53. xij. 30
 uno, iij. 69. iv. 29. 56. v. 11. 12.
 14. 39. 75. vj. 30. vij. 81. viii. 59
 64. x. 78. annis decies agro-
 tas, aut sapius, xij. 6. con-
 jugæ, xj. 54. iij. 49. grege,
 ij. 46. lemmæ, x. 59. libro,
 iv. 29. lumine, vj. 78. quadra-
 te beator, x. 82. rogo, x. 71
 inquam, iij. 66. 77. 4. 77. x.
 11. 77. vii. 29
 unum, † 2. j. 55. iij. 4. 77.
 93. iij. 8. 92. v. 19. 25. vj. 26.
 90. viij. 49. ix. 47. xij. 55. 81.
 sem, xj. 32. vobis, iij.
 17. vicium, x. 76
 unus, j. 67. ij. 51. 66. iij. 51.
 40. v. 20. 39. 59. vii. 20. 70.
 55. 75. x. 83. 104. 114. 118.
 cus, xj. 85. libro, x. 70.
 unxi, xj. 40
 Vobis, j. 50
 vobis, iv. 63. v. 2. vj. 45. vii.
 47. viij. 35. ix. 55. x. 30.
 72. 92. xiv. 73
 vobiscum, ij. 22. xj. 3
 voca, ij. 14
 vocabam, j. 113. ij. 68
 702.

vocabat, vij. 85
 vocabat, xj. 16
 vocabat, iij. 98
 vocabatur, j. 58. ij. 37. x. 10
 vocandi, iij. 52
 vocando, iv. 44
 vocant, v. 20
 vocanti, v. 45
 vocare, iv. 56. vj. 64. viij. 58.
 x. 65. xj. 19. xiv. 11
 vocaret, ix. 13. 93
 vocari, iij. 58. vj. 17. viij. 14. 12
 vocas, iij. 27. vj. 69. x. 16
 vocasles, j. 24
 vocasti, ix. 49
 vocat, j. 97. iij. 4. iv. 88. v. 72. viij.
 73. viij. 82. ix. 37. x. 18. 104.
 xj. 32. 73. xij. 49. 58. xiv. 158
 vocata turba, j. 21. 154
 vocati, j. 44. xj. 66
 vocator, viij. 85
 vocatum, ij. 79. ix. 28
 vocatur, j. 51. 106. ij. 4. iij.
 58. xiv. 160
 vocatus, iij. 27. viij. 19. xj. 36.
 vocaverit, iij. 93
 vocavi, v. 51
 vocavit, iv. 78. v. 48. x. 67
 voce, vi. 35. viij. 68. 99. viij. 8.
 65. ix. 2. 18. x. 35. xj. 105. Ce-
 cropia, viij. 68. certa conficiat
 xi. 62. certa, xiv. 76. ingenti,
 iij. 46. viij. 7. viij. 7. magna,
 vi. 19. 35. rauea, viij. 3. rigida,
 viij. 91. submissa, viij. 75
 sola, iv. 27. tristi, iv. 5
 vocem, iv. 30. 56. viij. 63. x. 68
 xi. 58. patronam, viij. 72
 vocemque, vi. 35
 vocer, xiv. 121. 154
 voces, vi. 51. viij. 11. x. 68. xi. 36
 vocis, vi. 34
 vocetur, xiv. 7
 voci, viij. 81
 vocibus blandis, vi. 23. xij. 99.
 terribis, xi. 44. ulis, xi. 61
 vocis blandæ, xi. 94
 voco, v. 58
 voconi, viij. 28
 vocor, ii. 59. iij. 60. xiv. 41. 68.
 volabit, xii. 76
 volant, i. 16
 volanteque, viij. 47
 volantem culicem, viij. 33
 volantis Progne, xi. 19
 volat, viij. 13. ix. 55

volatu precipiti, xi. 92
 volebam, ij. 55. iij. 73. ix. 12. 54
 volcat, vi. 72. viij. 9
 volent, iv. 64
 volentem, iv. 42
 voles, i. 114. v. 79. xi. 8. 57i
 xii. 31. xiv. 7
 volet, j. 11. ii. 32. xi. 6
 volitare, i. 4
 volitent, xiv. 164
 volo, i. 9. 58. 116. ii. 49. iij.
 45. iv. 31. 77. v. 84. vi. 40. 87.
 ix. 33. x. 59. xi. 16. 24. 105.
 xii. 37. 40. 48. 60. 98
 volta braccia, iij. 63
 volfellæ sævæ, ix. 28
 volucsem, xii. 67. pardum, j. 15
 volucres, v. 68. libycæ, xii. 45
 volucris parva, xii. 78
 volucrum, v. 56. xiv. 216
 volventes sorores, iv. 73
 volui, ii. 27. vi. 40. ix. 8
 voluique, v. 23
 voluisse, iv. 32
 voluisset, j. 12
 voluit, i. 106. iv. 18. v. 60. vi.
 18. viij. 68. ix. 44. x. 75. xii. 52
 volumen crassum, v. 79
 volumina, viij. 62
 voluit, viij. 21
 voluptas Martia, v. 25
 vomant, viij. 11
 vomis, ii. 89. ix. 94
 vomuit, viij. 66
 vomunt, xi. 91
 voras, i. 21. 88. iij. 77. vi. 116
 x. 31
 vorat, ii. 51. viij. 66
 vorata musca, v. 18
 vorant, x. 17. xij. 54
 vorat, xi. 28
 vota, i. 56. 100. iv. 45. vi. 25.
 38. viij. 46. viij. 4. 33. ix. 49.
 58. xii. 48. 92. xiv. 16. certa,
 viij. 7. debita, ix. 32. impro-
 ba, iv. 1. minoræ, ix. 66.
 pia, iv. 73. publica, xi. 28.
 rata, iv. 45. talia, xi. 37
 voci, ix. 43. subiti quique,
 iv. 77
 Votienæ docti, viij. 72
 votis, vi. 47. viij. 6. 59. ix.
 66. 92. x. 87. xi. 37. xi. 99.
 paribus patre, viij. 72
 poscentibus, viij. 4
 votorum, ix. 40. 41. 56

votum, xi. 81. xii. 92
 vovet, i. 32. ix. 32. 41
 vox, v. 70. viij. 99. viij. 45. x. 6.
 celebrata, xii. 52. diversa, j.
 3. omnis, viij. 5. prima, ii. 67
 Urat, viij. 68
 urbana agia, xi. 4
 urbana togæ, xi. 17
 urbana lites, xii. 73
 urbani lares, iij. 31
 urbanis officiis, i. 56
 urbano, iij. 58. iugo perusta
 colla, x. 12. macello, x. 37
 urbanus, i. 42
 urbe, j. 2. 3. 4. 12. 4. 87. ii. 72. iij.
 15. 52. 58. iv. 64. 79. 85. v. 61.
 vi. 94. viij. 63. viij. 31. 61. ix.
 19. 99. x. 72. xi. 19. xii. 3. 57. do-
 mina, iij. 1. ix. 65. exigua,
 xii. 12. Latia, ix. 28. x. 96.
 xii. 60. 63. Phariæ, viij. 29. 10.
 22. iij. 15. xii. 38. vicina, j. 13
 urbem, iij. 5. iv. 5. viij. 69. viij. 11.
 65. xii. 26. Phrygiæ, ix. 106.
 totam, iv. 71. vicinam, viij. 16.
 urbes, iv. 41. x. 7. Argivas, iv. 55
 Latias, vj. 58. Libycas, ix.
 57. Parethonias, x. 26. Si-
 cantas, viij. 63
 urbi, vj. 43. x. 7. Latia, viij. 8
 urbana Tyriantchina, j. 54
 Urbice, viij. 50. xi. 56
 Urbicus, viij. 95. poeta, j. 44
 urbis, vi. 89. viij. 44. x. 30. 5.
 58. xi. 14. xii. 57. domitæ,
 xii. 21. relicta, xii. 62
 urbisque, vj. 64
 urbs Ausonia, j. 4
 urcei, xii. 32
 urceoli ministratorij, xiv. 105
 urceus, xj. 57. fictilis, xiv.
 106. ruber, xiv. 106
 ure, x. 25
 urebat, iij. 17
 urere, j. 22. x. 13
 ureret, j. 892
 urget, viij. 33
 uri, ii. 40
 urina delicata, iij. 82
 uris, x. 56
 urit, vj. 71
 urna, ix. 78. x. 60
 urnam sanctam, ix. 31
 uropygium, viij. 93
 urfa horrida, vj. 25. proxima,
 iij. 19

ufa Parrhabs, iv. 11
 urfi Libyci, j. 105. vivi, vj. 64
 urlo ingrato, † 21. Calido-
 nio, † 7. Leucano, † 8.
 præcipiti, † 15
 urlos, xiv. 30
 ursum gravem, † 22
 urfus, † 11. vj. 64
 Uspio-rum florum, vj. 60
 usquam, ix. 28. xii. 50
 usque, ij. 23. 64. iij. 68. iv. 18.
 91. v. 16. 64. vj. 37. 51. vii.
 57. 71. viij. 16. ix. 49. xi. 83.
 105. 108. xii. 17. 78. 84. 95.
 xiii. 2. xiv. 55. 130
 usquequaque, xj. 99
 ussic, xiv. 193. 207
 ussa, viij. 56
 ussorque, iij. 93
 usu vario, vii. 50
 usuram, 43
 usus, xj. 56. xiii. 10. xiv. 126.
 Amphitheatrales, xiv. 137.
 placidos, xiv. 34
 Ut facias, xj. 56. multum,
 x. 11
 utaris, iv. 54. xii. 14
 utatur, x. 66
 uter, ix. 22
 utere, iij. 89. xi. 53. 79. 105.
 xij. 98
 uteri, iij. 72. lomento, iij. 42.
 uteris, iij. 61. x. 20. ix. 42. xii. 23
 uterque, j. 36. 94. iij. 78. ix. 42.
 83. vii. 37. viij. 43. 78. ix. 42.
 54. 73. x. 81. Cæsar, ix. 99.
 consul, iv. 79. enfis, iij. 66.
 labor, xj. 82. natus, ii. 11
 uterur, vj. 83
 uti, iij. 25. x. 73. xj. 21
 utile, xiii. 39. consilium, v.
 20. munus, xiv. 168
 utilior merx, xii. 103
 utilis, ii. 77. xi. 82. xiv. 36.
 ovis, xiv. 12. spongia,
 xiv. 144. ventri movendo
 lactuca, xi. 53. usus, xii. 75
 utinam, iv. 67. x. 32. xii. 39
 utitur, i. 78. ix. 63
 utque, i. 32. ix. 44. xiii. 4
 utraque, vi. 2. ix. 33

utraque, i. 16. lingua doctus,
 x. 76. manu, † 20. nra, x. 7
 utramque, i. 110. iij. 33. vii. 19
 utrinque, x. 38. xi. 71
 utrique, i. 7. x. 2. 82
 utriuque, † 13. iij. 27
 utroque, vii. 41. labro, ii. 22.
 oculo, vii. 59. ore, ix. 106
 utrum, ii. 21
 utrumne, iij. 20. vii. 6. xii. 66
 utrumque, i. 58. iij. 38. v. 22.
 vi. 33. vii. 39. viii. 51. ix. 54.
 xi. 81. xiv. 153. 174. Jovem,
 ix. 88. porrum, iij. 47
 Uva, i. 27. vii. 66. 68. delicata,
 x. 74. duracina, xiii. 22. tnu-
 tilis lyxo, xiii. 22. nobilis,
 iv. 44. rudis, xiii. 68. Vo-
 jentana, ii. 53
 uvæ, j. 44. marcentes, v. 79.
 ollares, vii. 19
 uvam stillantem, x. 56
 uvas scras, iij. 58
 uvis dulcibus, xiii. 49
 Vulcane, v. 7
 vulgata, x. 93
 vulgi, i. 3
 vulgo, viii. 18
 vulgus, ix. 23. densum, vi. 38
 vulnera, ij. 84. alta, j. 61. pri-
 ma xj. 79
 vulnere, † 12. 13. 14. calido, iv.
 18. longo, † 15
 vulnus, j. 14. ix. 88
 vulpes, x. 100
 vulpem olidam, x. 37
 vulpis, iv. 4
 vulsa, viij. 47. mens, ij. 36
 vulso pilo, ij. 29
 vultu, iij. 53. iv. 1. v. 6. 62. 79. iv.
 10. 79. 82. vj. 4. viij. 8. 65. ix.
 44. x. 65. benigne. iv. 89. can-
 dido. vi. 39. demisso. j. 65. e-
 dem, xiv. 14. meltore, iv. 1.
 resupino, ix. 44
 vulruque, iv. 89
 vulrum, vj. 43. gravem, v. 52
 vulturis, vj. 62
 vulturino, ix. 28
 vultus, j. 41. 79. ij. 83. iv. 3. v. 7.
 vj. 58. viij. 2. ix. 26. 65. 77. x.

32. xii. 92. 103. xij. 21. x. 11.
 ceator, vj. 83. florentes, x.
 76. futor, ix. 78. fulgens
 maraton, ix. 24. levior, viij.
 64. lubris, ix. 57. palli-
 nos, ix. 29. parvi, vj. 17. 28.
 ij. 11. sacros, iij. 66. viij. 24
 severos, ij. 41. tene, iij. 24
 viriles, ix. 37
 vulva materna, xij. 56
 vulva rumentis, xi. 62
 vulvæ, vj. 19. excavat, vj. 19
 Uxor, ij. 54. 56. iij. 70. 81. 92.
 iv. 45. 53. vi. 90. vii. 24. 101.
 x. 35. 43. 90. 98. xj. 16. 44. 79.
 105. xij. 52. 98. 99. anus, xiv.
 147. ficosæ, vj. 70. foblis,
 x. 97. formosæ, pudici, puel-
 la, ix. 68. gravis, xj. 85. pecti-
 ma, viij. 35. rufa crinibus
 xij. 32. salva, ij. 21. re-
 prior, vj. 45
 uxore deserta, viij. 31
 uxorem, j. 74. 85. ij. 49. 60. 61.
 iij. 26. 93. iv. 50. vj. 31. ix. 91.
 x. 69. xij. 20. legitimam, v.
 76. locupletem, viij. 21. 22. 82
 uxores, viij. 47. Summorum, xij. 82
 uxori, v. 33. viij. 12. xij. 38.
 dotatæ, x. 15
 uxoris, v. 62. xij. 99. sanctæ,
 x. 30

X

Xanthus, viij. 21
 Xeniorum, xij. 3

Z

Zephyrum, i. 93
 Zephyri, xij. 44
 Zoi, x. 68
 Zule, ij. 19. 42. 58. 81. v. 80.
 vj. 95. xj. 31. 86. 93. xij. 54
 improbe, xi. 55
 Zuli, iij. 81
 Zorium pendentem, iv. 77
 Zulus, ij. 26. iij. 29
 zona, xiv. 152. brevis, xiv. 151

